BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
H
41
NAPOLI

Digitized by Google

CONSILIORVM,
SIVE IVRIS
RESPONSORVM
VOLVMEN PRIMVM.

Ex Biblioth. de Rosa
Cas. 158

Digitized by Google

Digitized by Google

605154

CONSILIORVM,

SIVE IVRIS RESPONSORVM,

Cum quamplurimis Supremorum Regni Neapolitani Tribunalium, nouiſſimis, & à nemine hùc vſq; relatis diffinitionibus

VOLVMEN PRIMVM,

AVTHORE

IO: LEONARDO RODOERIO I.C.

Et eorundem Tribunalium Aduocato.

QVIBVS QVIDEM RESPONSIS VNIVERSI IVRIS MATERIÆ DIFFICILIORES, Præſertim verò, *Feudales*, *Teſtamentariæ*, *Fideicommiſſariæ*, *Succeſſionum*, *Hypothecarum*, *Concurſus Creditorum*, *Criminales*, aliæq; vtillimæ, ac propè ſingulares, eleganti mæthodo, Iucundiſſima facilitate, & mirabili acutiæ, tam attento communi, quam Regni, & municipali iure, examinantur.

Opus Ius dicentibus gratum; *Aduocatis*, *Conſulentibus*, *&* *Interpretibus vtile*; *Scholaribus verò perquàm neceſſarium.*

CVI ACCESSIT ARGVMENTORVM ELENCHVS, & Materiarum omnium, quàm ordinatus, & copioſiſſimus

INDEX.

NEAP. Typis Hæredum Roncalioli, apud Carolum Porſilem. 1674.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

ARGVMENTORVM
IN HOC OPERE CONTENTORVM
ELENCHVS:

CONSILIVM I.

TEſtamentum matris inſtituto filio in legitima, quãdò poſſit impugnari, vti conditum inconſulto iræ calore, vel in odiũ alterius, ſiue tandem ex capite falſę cauſę in teſtamento expreſſæ. Pro Ill. D. Antonio Nauarrete Marchione Latertiæ, Milite D. Iacobi, ac Regio Cõſiliario optimè merito. domo hæredis conditum valere; omnemque ſuſpicionem ceſſare probatur, ex perſeuerantia teſtatoris in ea voluntate. Demum pariter probatur, ſtatutum Vrbis Ianuæ *ſub tit. de contract. minor. & mulier.* annullans contractus per mulieres celebratos ſine cõſenſu propinquorum, non extendi ad teſtamenta, & de alijs. Pro eodem Ill. Dom. Marchione Latertiæ.

CONSILIVM II.

Hæredis inſtitutionem factam de Senatore in iuribus litigioſis, cũ onere de reſtituendo, valere, neque eſſe applicabilem ad illam impugnandam *tit. C. nè lice Potent.* Qua occaſione examinatur, quiſnam potentior dicatur, & complures interpretationes, & intellectus ad *d. tit.* non inutiliter aſſignantur. Præterea latè demonſtratur, mulieres exteras habentes dotes ſuas in hac Ciuitate, nõ ſubiacere noſtrę municipali *Conſuetudini*, etiam ſi in hac Ciuitate toſtentur, & habitare reperiantur; Neque ex hoc poſſe filios teſtamentum impugnare, vel nouẽ partes dotium petere, Eademque occaſione diſcutitur, quomodo, & quando domicilium ex habitatione, vel alijs cauſis acquiratur. Porrò teſtamentum in

CONSILIVM III.

Fideicommiſſarium agẽtem ad bona fideicommiſſata, teneri ante omnia probare, ſe eſſe vocatum, & bona fuiſſe teſtatoris fideicommittentis. Ex fideicommiſſo ſuper tota hæreditate ordinato, nõ induci prohibitionem alienationis omnium bonorum, ſi poſt generale fideicommiſſum certa tãtùm bona fuerunt alienari prohibita. Super bonis adminiſtratoris non competere pro adminiſtratione tacitam hypothecam, exceptis adminiſtratoribus patrimoniorum priuilegiatarũ perſonarum; & ſucceſſiuè nec minùs fideicommiſſario in bonis hæredis grauati, vel alterius fideicõmiſſi adminiſtratoris hypothecã competere, ſed ſimplicem perſonalem actionem. Demum copioſè examinatur, an, & quando,

§ &in

& in quibus caſibus, pecunia in dotem data poſſit per anteriores creditores dotantis auocari. Pro eod. Ill. Marchione Latertiæ Regio Conſiliario D. Antonio Nauarrete.

CONSILIVM IV.

Officialem gubernatorem alicuius hoſpitalis, vel Eccleſiæ, eſſe ſuſpectum in cauſis, in quibus locus, quem gubernat habet intereſſe. In eadem cauſa.

CONSILIVM V.

Legatum relictum ſub conditione, ſi legatarius reperiatur Neapoli cum teſtatore habitare tempore eius obitus, debetur, ſi à teſtatore, illiusq; patria legatarius diſceſſit, vt à periculo graſſantis ibi peſtis ſe liberaret.

CONSILIVM VI.

Inſtitutionem de aliquo extraneo hoc pacto factam *Inſtituo Antonium filium meum*, non annullari, eò quod inſtitutus non ſit filius, ſed extraneus, laconicè demonſtratur, & complurium iurium inter ſe pugnantium cōciliatio refertur. Pro Antonio nuncupato Piſano.

CONSILIVM VII.

Donationem, renūciationemq; correſpectiuam læſione irritari, non obſtante regula, læſionem in donationibus non conſiderari, geminataſq; ratihabitiones nequaquam prodeſſe ad eludendam nullitatem, ex enormiſſima læſione reſultantem, vtiliter demōſtratur. Pro Franciſco del Buſſo.

CONSILIVM VIII.

Hypothecham per creditorum acquiſitam ſuper bonis debitoris, ab eo cum alio in ſocietate, pro comuni, & indiuiſo poſſeſſis, diuiſione inde ſequuta, ſuper integro patrimonio etiàm durare, quamuis creditor diutius annuos introitus exegiſſet ab eo tantum, cui illius debiti ſolutio diuiſionis tempore contingit; &ità geminatis S. C. deciſionibus determinatum oſtenditur. Pro Magnifico Ioachino Como, & Catharina Piſacano coniugibus.

CONSILIVM IX.

Creditorem pecunias ſuas mutuantem, pro dimittendo alio anteriore creditore, ſub pacto ceſſionis iurium in ſui beneficium, & acquiſitionis hypothecharum illius, tutiùs anterioritatem acquirere creditoris dimiſſi, tàm pro ſorte, quàm pro annuis redditibus, eo qui contraxit præuia ceſſione iuris luendi, & ità deciſum oſtenditur. Eaq; occaſione de pluribus agitur modis ſubintrādi in locū creditoris anterioris; & an retrouendendi pactum ſtet abſolutè extinctiuè, an etiam poſſit translatiuè operari, ad interpretationem. *l. 1. C. de his, qui in prior. credit. loc. ſucced. & l. Ariſto, ff. quæ res pign. obligar. non poſ.* Pro Magn. Iacobo Migliaccio.

CON-

CONSILIVM X.

Feudum conceſſum pro ſe, & filijs maſculis, ex corpore legitimè,& ex linea maſculina deſcendentibus, non eſſe ex pacto, ſed hæreditarium; & hæreditarium in dubio feudum præſumi latiſſimè iuribus,& rationibus defenditur. Rurſus ex Conſuetudine, vel per poſteriores inueſtituras, poſſe antiquioribus præiudicari, & alterari antiquam feudi naturam, vel mutari in allodium, non minùs inconcuſsè probatur. Pro Eminentiſſimo Domi. Cardinali Hieronymo Boncompagno, Archiepiſcopo Bononienſi.

CONSILIVM XI.

Hæredi grauato competit immiſſio in bonis, fideicommiſſo ſubiectis, ab eoq; debet fideicommiſſarius recipere fideicommiſſum, aliàs illius poſſeſſio, etiàm è manu Iudicis capta,eſſet vitioſa, & quid ſi hęredis grauati copia haberi non poſſit, vel ſi ipſe malitiosè adire diſtulerit;quiduè etiã ſi detractiones hæredi grauato competerent, vel non; & an in iudicio poſſeſſorio admittatur cognitio ſuper competentia, vel incompetentia illarum,plenè diſcutitur: Conuentionem, vel trãſactionem impugnans, non debet ex ea commodum ſẽtire; ſed ante omnia faciẽda eſt acceptorum reſtitutio. Et quando tranſactio inita per hæredem grauatũ, ſucceſſores liget, vtiliter examinatur. Pro eodem Eminentiſs. Dom. Cardin. Boncompagno.

CONSILIVM XII.

Legatum relictum filiofamil. erga quem nulla meritorum ratio cadebat, cenſeri relictum contemplatione patris, à quo teſtator obſequia receperat, ac cum quo familiaritatem habebat; & proindè defũcto filio ante teſtatorẽ, legatũ nõ caducari, ſed eſſe patri ſoluendũ, ſolidiſſimè defenditur. Rurſùs vtillimè, & compendioſè refertur ingens illa iuris controuerſia,quando legatum ad tẽpus ſoluendum, ſit purum, vel conditionale; ità quod defuncto legatario antè tempus ad hæredes tranſmictatur, vel non; & quid in conditione neceſſaria naturalitèr legato annexa. Quò circà complures adducuntur iurium diſcordantium conciliationes. Pro Magnif. Petro de Roberto.

CONSILIVM XIII.

Intereſſe mutui exigi poſſe, & ad certam rationem à principio taxari propter lucrum ceſſans, vel damnum emergens, ſignanter in mercatoribus,lato calamo, diſtinctèq;authoritatibus,& rationibus demonſtratur;pariterq; diſcutitur,ad quam rationem dicatur exceſſiuum, & quando congruum.

Rurſus, diſcuſſionis exceptionem nequaquam opponi poſſe à correo inſolidum obligato aliorum correorum, ad quos conſtat, negotij emolumentum perueniſſe, confutata contraria opinione, tanquam falſiſſima, interpretando

do *tex. in l. vnde quæritur, ff. commod.* & in appendice traditur binis deciſionibus, quomodo ſoleat in hoc articulo practicare Sac. Conſ.

De duobus eiuſdem rei commodatarijs, quomodo pro re commodata teneantur plura non inutiliter examinantur.

Fideiuſſorem pluribus in caſibus nõ poſſe iuuari beneficio, & exceptione diſcuſſionis, ſignanter in obligatione iurata: & reſpondetur ad *tex. in l. fin. C. de non numer. pec.* Pro Iacobo Aſſaro.

CONSILIVM XIV.

Debitum plurium in ſolidum obligatorum, diuiſum non cenſeri, vigore ſententiæ, vel decreti, in ſolidum non condemnantis: Qua occaſione latè diſcutitur, & impugnatur *deciſ. Afflict.* 215. Rursùs debiti diuiſionem ex pluribus non induci, etiam ſi creditor ab in ſolidũ obligatis ratas exigeret, ad interpretationem *tex. in l. ſi creditores, C. de pact.* Demũ cedẽdarum exceptionem ex pluribus non obſtare demonſtratur creditori volenti exigere debitũ ab in ſolidum obligatis, etiam ſi per priùs vnum, vel plures ex cõdebitoribus in ſolidũ obligatis, liberaſſet. Pro Reuerenda Donna Ioanna Lanza, Moniali in Venerabili Monaſterio S. Mariæ D. Aluinæ.

CONSILIVM XV.

Matrem non petentem filijs ſuis tutorem intra annum à die mortis ſui viri, vel ad ſecunda vota trãſeuntem, eiſdem filijs tutore priùs non petito, illorum ſucceſſione priuari, & quomodo, & quando hoc ſit verum copioſè demonſtratur. Item celebris illa controuerſia diſcutitur, an remota matre tanquam ſuſpecta à filiorum tutela, ob tranſitum ad ſecũdas nuptias, fiat locus datiuo; an potiùs legitimo tutori. Pro hæredibus Scipionis Cicalæ, eorumq; reſpectiuè ſucceſſione, & tutela.

CONSILIVM XVI.

Reſciſſionem contractus annuorum introituum, ob defectum à ſolutione tertiarum, itemque deuolutionem rei emphyteuticæ ob ceſſationem à ſolutione Canonis, eſſe ſtatim inſtructo proceſſu concedendam, non admiſſo debitore, vel emphyteuta ad purgandam moram, & ſententias latas non obſeruata hac praxi, qua moræ purgatio admĩttitur, eſſe validas, ſolidiſſimè cõprobatur, & deciſum fertur; eaq; praxis, ſtyluſq; tanquam contrà veriſſima iuris principia confutatur, defẽditurq; *Afflict. deciſ.* 174. Iſtaq; occaſione, pluribus modis, non inutiliter declaratur, & limitatur illa æquitas Canonica, qua moræ purgationem, omninò concedẽdam fore ſancitur. Pro veritate.

CONSILIVM XVII.

Mediatores, ſeù Proxenetas ad matrimonia contrahenda, licito iure poſſe certam mercedem conue-

uenire; & in pactum deducere, matrimonio ad effectum ducto, mercedemq; illam, tam in foro poli, quam fori, exigi poſſe demonſtratur, nullamq; ſimonicam labem contrahi comprobatur: Contrariaq; opinio non inutiliter confutatur, & interpretatur. Pro hæredibus Hyacinthi Falconi.

CONSILIVM XVIII.

Teſtatorum mentem attendendam eſſe, vbi veriſimiles coniecturæ concurrunt, etiam ſi verba in cõtrarium ſint clara compendioſè demoſtratur.

Diſpoſitionem ad certum caſum, & euentum collatam, ratione alicuius effectus, verificari per alium caſum, per quem idem ſequatur effectus, & eò tunc permiƈti extenſionem de caſu ad caſum in vltimis voluntatibus, & adimplementum conditionis per æquipollens fieri poſſe, iuribus, rationibus, & exemplis vtillimè comprobatur.

Filios ex ſecundis nuptijs procreãdos, eſſe odioſos contrahentibus primas nuptias, illoſq; minimè contemplatos cenſeri, & quando filiorum appellatione, veniãt ſolum filij præſentis, non alterius matrimonij ad interpretationem *tex. in l. ſi inter virum 24. ff. de pact. dotal. & in l. cum vir. 25. ff. de condit. & demoſtrat.* larga manu explanatur, Reſponſum coniecturale pro Dom. V. I. D. Dominico de Angelis, doctiſſimo Iuriſconſulto, & Aduocato celebratiſſimo.

CONSILIVM XIX.

Proximiorem agnatum de familia, ſubſtitutum in caſum mortis alicuius, ſinè filijs, eſſe ad hæreditatem admittendum, defuncto grauato abſq; maſculis, relicta fæmina, ſuppoſito, quod teſtator propriam filiam excluſerit, firmiſſimis rationibus conuincitur, & contraria reſoluuntur. Pro Dom. Ludouico de Socijs.

CONSILIVM XX.

Filium naturalem Principis reſcripto legitimatum, patri ſuo in bonis antiquis ſuccedere, nec à parentis, agnatis, cognatiſq; excludi, efficaciſſimè comprobatur.

CONSILIVM XXI.

Præambuli decretum vnde originẽ traxerit, quomodo interponatur, & eius effectus practicè demonſtratur.

Immiſſio hæredi ſcripto ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Hadriã. tollend.* an, & quando impediri poſſit ex indicio nullitatum contra teſtamentum propoſitarum, laconicè diſcutitur.

Teſtes teſtamẽtarios fuiſſe rogatos, ex quibus probetur, vel præſumatur, & an defectus rogitus teſtium, ſaluetur ex clauſula Codicillari vtiliter examinatur.

Fideicomiſſarius, quando impedire poſſit, vel non immiſſionem hæredi ſcripto, & quid ſi fideicõmiſſum eſſet ordinatum in contractu cum clauſula conſtituti, & quid de donatario, vel filio legi-

§ § ti

timam petente, fructuosè diſcutitur. Pro magnificis Coniugibus V.I.D. Vincentio Guglia & Antonia Caluaneſe Compatribus meis obſeruandiſſimis.

CONSILIVM XXII.

Fæminæ, an veniat appellatione filiorum, vbi viget ſtatutũ, quod ſtantibus maſculis fæminæ non ſuccedant; & an illarum excluſio ſit perpetua, an potiùs ſuſpenſiua; & quomodo ſit vera illa propoſitio, quod ceſſantibus maſculis, fæminæ ſuccedant, diſtinctè diſcutitur.

Effectus iuris ſemel conſũmatus, ex ſuperuenienti cauſa nõ retractatur, & ad ornatum huius propoſitionis, decẽ corollaria non inutiliter adducuntur.

Fideicomiſſi bona eſſe libera in vltimo moriente, nec tranſire ad aliam lineam deſcendentem ex eodem fideicommittente, etiam ſi fideicõmiſſum eſſet perpetuũ, cum alienationis prohibitione, breuiter, ſed concludenter fundatur.

Tandem vtiliter examinatur, an in fideicomiſſorum ſucceſsione ſit locus ſubingreſsioni, & quid ſi fideicommiſſum eſſet ordinatum in contractu, vel particulare. In eadem cauſa.

CONSILIVM XXIII.

Subingreſsionem inter ſorores, ſororumq; filios, noſtro Conſuetudinario iure in ſucceſsione bonorum antiquorum, locum non habere; Atque ideò materteram nepotes excludere à ſucceſsione fratris defuncti, laconicè comprobatur ad interpretationem *Conſuetud. ſed ſi morienti. §. Quod autem de ſucceſſ. ab inteſt.* In eadẽ cauſa.

CONSILIVM XXIV.

Renunciationes mulierum ex reuerentiali metu, vel ex capite læſionis, reſpectu illarum hæreditatum, pro quibus nihil habuerunt, quandò, & quomodò poſſunt reſcindi, vel non; Paragiũq; quomodò debet liquidari, & an poſsit onerari, vtillimè examinatur.

Rursùs, ex quibus verbis, & clauſulis, renunciatio dicatur realis, & quomodò comprehendat etiam ſucceſsiones debitas vigore Cõſuetudinum, ac itidem fideicommiſſa, ad interpretationem *tex. in l. de his, ff. de tranſact.*

CONSILIVM XXV.

Maritum obligantem ſe proprio, & principali nomine, facturum, & curaturum, quòd mulier renunciabit ad fauorem dotãtium, vel quod renunciationi factæ, tam illa, quã filij naſcituri, non contrauenient, efficaciter teneri; Iſtaq; occaſione examinatur illud iuris adagium, quòd promiſsio facti alieni non valeat, pluresq; limitationes, ad ornatum adducuntur. In eadem cauſa.

CONSILIVM XXVI.

Pater, qui iuxta nouum vſum Nobi-

bilium Platearum Nidi, & Capuanæ contraxit, licet à ſucceſſione filiorum per cōſanguineos matris excludatur, tamen quoad viuat, retinet vſumfructum, quē ſemel quæſiuit, bonorum aduentiorum filij defuncti, & impugnatur *Dom. Reg. de Marin. lib.* 1. *cap.* 345. Contrarium ſentiens, eiuſq; fundamenta tolluntur. Pro Magnifico Franciſco de Sarno.

CONSILIVM XXVII.

Filios vti patris hæredes, non verò ex proprijs perſonis admittendos eſſe ad bona eorum patri donata contemplatione matrimonij breuiter demōſtratur, caſuſq; obiter referuntur, in quibus ex proprijs perſonis admittuntur. Pro Coſtantino Aliſa.

CONSILIVM XXVIII.

Filios in conditione poſitos, ex cōiecturis, cenſeri diſpoſitiuè vocatos, coniecturæq; recenſentur, quid quoad portionem patrui, cui tanquam ſinè filijs defuncto, pater eorum ſucceſſerat; Et an legitima filijs debita, & ab eis non petita ſuper paterno patrimonio, vniuerſali fideicommiſſo ſubiecto, poſſit detrahi, à ſucceſſoribus, & creditoribus filij. Pro fratribus de Faſolino, eorumq; reſpectiuè creditoribus.

CONSILIVM XXIX.

Aſſiſtentiam, nequaquam præſtari poſſe, niſi probato domino debitoris per teſtes deponentes de cauſa ſcientiæ, non autem de fama, quiduè, ſi eſſemus in antiquis; & locationum inſtrumenta, ad probandum dominum, nec minus prodeſſe.

Principalem debitorem, eſſe diſcutiendum, priuſquàm contrà tertium poſſeſſorē deueniatur, quomodò, & quandò ſit verum, ſtante clauſula *conſtituti*, circa quàm plura adducuntur, præſertim ſi fuerit omiſſa, an habeatur pro appoſita, & quanto tēpore præſcribatur, vel extinguatur; quiduè ſit probandum, ad euadendam diſcuſſionem principalis debitoris, vigore conſtituti.

Demum inſtrumentum, eſſe citata parte reaſſumendum, & variationem, non poſſe admitti de re ad rem poſt litem conteſtatam, laconicè dilucidatur. Pro Franciſco Bernoc.

CONSILIM XXX.

Reemēdi facultas rem aliquam ſtabilem, ſemper, & quomodocumquę competens, non expirat curriculo triginta, vel quatraginta annorum; ſed eſt verè perpetua. Pro Marinella Marino.

CONSILIVM XXXI.

Mulier, quæ iuxta nouum vſum Nobilium Platearum Capuanæ, & Nidi ſimpliciter contraxit, non poteſt de dotibus ſuis, etiam nouiter, & aliundè quæſitis, quàm ab agnatis, & cognatis, diſponere vltrà medietatem, ſi ſine filijs decedat, niſi in Capitulis matrimonialibus, ſibi diſponendi facul.

cultatem reſeruauerit, iuxta Cõſuetudines in ſcriptis redactas. Pro Dom. Mariana Cangiano.

CONSILIVM XXII.

Subſtitutionem factam in defectum maſculorum, vel lineæ maſculinæ alicuius, eatenus locum habere, quatenùs maſculi naſcantur, & moriantur; Cæterum expirare, ſi maſculi nunquam naſcãtur, curiosè, & firmiſſimè demonſtratur. Pro Dom. Ignatio Prouenzalio, M. C. V. Fiſci Patrono digniſſimo.

CONSILIVM XXXIII.

De clauſula derogatoria, appoſita in teſtamento, tam expreſsè, quã implicitè, de derogatoria derogatoriarum, de teſtamento inter liberos, ad pias cauſas, vel iurato, quandò, & quomodò per ſecũdum teſtamentum irritetur, & de coniecturis, ex quibus inducitur derogatio clauſulæ derogatoriæ, deſtincta ſerie pertractatur.

CONSILIVM XXXIV.

Teſtamentum ab infirmo cõditum, non poſſe impugnari, prætextù inſaniæ teſtatoris, niſi inſania, & delirium probetur de tempore conditi teſtamenti, cum alijs adminiculis, & requiſitis, hic ſingulariter congeſtis, quià ſemper præſumitur fuiſſe teſtatorẽ mentis compotem, & quid in conflictu teſtium. Pro Monte Familiæ de Saluato.

CONSILIVM XXXV.

Cauſæ ſubditorum Regni Neapolis, non poſſunt ad Regis Curiã auocari, quantumuis priuilegiatæ ſint, vigore Capitulorum Regni, quę recenſentur, & examinãtur. Pro Ill. Duce Ciuitatis Oſtuni.

CONSILIVM XXXVI.

Fideiubens pro Partitario Regiæ Curiæ, pro refectione Regiarũ viarum, intrà certum tempus fieri promiſſa, liberatur, ſi Principalis Partitarius, tempore non adhùc completo, fuerit carceratus, vel perterritus, ſub prætextu adimplementi non ſecuti, & quid dato ad eundem effectum nouo fideiuſſore, & de pluribus alijs inducentibus fideiuſſorum liberationem. Pro Magnifico Franciſco Albano M.C.V. Actorum Magiſtro, ex quatuor approbatis.

CONSILIVM XXXVII.

Antefatum à muliere lucratum, & ab ipſa ſecundo viro in dotem aſſignatum, mortua muliere, quę filijs primi matrimonij quietationem reliquit, non poteſt ampliùs ab illis peti, neque excomputari in dotium reſtitutione ab ipſo ſecundo viro facienda dictis filijs primi matrimonij, qui ad ſolutionem dicti antefati, nunquam interpellati fuerunt. Itaq; occaſione laconicè diſcutitur, quomodò, & quandò dotis intereſſe cenſeatur à viro remiſſum,

& an

& an, atefatum antè interpellationem debeatur. Pro Magnificis fratribus de Amodeo.

CONSILIVM XXXVIII.

Meliorationes à viro in res dotales factæ, in neceſſarias, vtiles, & voluptarias diuiduntur, quomodò, & quandò repetantur, & quid de expenſis pariter à viro erogatis, pro recuperatione nominum in dotem datorum, vtiliter latè, diſtinctaq; ſerie examinatur. In eadem cauſa.

CONSILIVM XXXIX.

Medelarum vltimæ infirmitatis, funerumq; expenſæ à viro pro defuncta vxore erogatæ, quandò poſſint repeti, vel non à viro dotium debitore copioſè dilucidatur. In eadem cauſa.

CONSILIVM XXXX.

Guidaticum ad indultus diſcuſſionem conceſſum à Magnifico Cãpaneæ Commiſſario, habente generalem facultatem guidandi, & indultandi, ad fauorem foriudicati, contra quem aderat pręcedens ſpeciale reſcriptum guidandi prohibitiuum, valere validiſſimis rationibus cõprobatur, & deciſum fertur per Collaterale Conſilium. Pro Magnif. Scipione Denza.

CONSILIVM XXXXI.

Vendens merces, habita fide de pretio, an decocto emptore, ſuper illis præferatur, & quomodò, & quandò, & à quibus poſſit haberi fides de pretio, & habita dicatur, de ſuis effectibus, & de fraudulento mercium emptore ſub fide pretij; vtilis, & copioſa pertractatio laconicè in hac cauſa diſcuſſa, & ab Authore pertractata. Pro Iacobo Antonello.

CONSILIVM XXXXII.

Ruuida, ſeù Virgina ſerica colorãs, & manifacturans, an pro expenſis, ſuiſq; laboribus, ſuper illis, ſit quibuſcumq; alijs creditoribus præferendus? Reſoluitur affirmatiuè. Pro Petro Leboff.

CONSILIVM XXXXIII.

Promiſſionem alicuius quantitatis, factam à Gubernatoribus loci pij in beneficium eius, qui hæreditatem eidem pio loco debitã, & vſq; tùnc occultam denunciauit, validam eſſe, quàm breuiter, tàm firmiſſimè iuribus conuincitur. Pro R. Cathedralis Eccleſiæ Hebdomadario D. Michaele Angelo Faraldo.

CONSILIVM XXXXIV.

Addictionum tempora quatuplicia ſint, quantum durent, quibuſq; perſonis competant, quotidiana, & ſubtilis materia, ad deciſionẽ frequentiſſimæ quæſtionis; an, & quandò ſemel legitimè licitatare Eccleſiæ, fiſci, & minorum, poſſit admitti noua melior oblatio, quiduè etiam de Vniuerſitatibus, & patrimonijs, creditorum mo-

mole grauatis, decidendum ſit vtiliſſimè demonſtratur.

CONSILIVM XXXXV.

Compenſationem ipſo iure,& incōtinenti fieri, ab eo inſtanti, quo cæpit mutuò deberi inter duas perſonas abſq; facto hominis, oppoſitionemque compenſationis, dumtaxat requiri, vt de ea iam à iure facta, Iudex certioretur, confutata opinione *Azonis*, illa *Martini* vindicata; Eademq; occaſione reſoluitur, compenſationem etiam contra ceſſionarium militare; & itidem fieri in præiudicium creditorum anteriorũ; iactantium habere anteriori tēpore hypothecatum nomen cōpenſatum, reiecta contraria *Salgad.* ſententia, cum ſuis fundamentis: Elaborata pertractatio, ab Authore in pluribus contingentijs, in conſulendo exactiſſimè digeſta.

CONSILIVM XXXXVI.

Plura hoc in loco examinat *Author*, vtilliſima, potiſſimum, quandò minor habeat electionem agendi remedio ordinario contrà tutorem, vel extra ordinario reſtitutionis contrà actum geſtum à tutore. Rursùs an minor, qui maior effectus tutorem liberauit, & cum eo ratiocinia cōpoſuit, poſſit in integrum reſtitui aduerſus actum à tutore geſtum, & in ratiocinijs deductum? Et quid ſi tutor eſſet proprio nomine obligatus ad firmitatem actus? Præterea ex quibus dicatur minor maior effectus actum à ſe, vel à tutore geſtum ratificare; quiduè ad validam ratificationem inducendam requiratur? Demum an Margaritæ aliæuè res pretioſæ poſſint pro arbitrio contrahentium citrà metum læſionis vendi; & quomodo, & circa quæ haberi poſſit ratio pretij affectionis, & conſpicuitatis rei vēditæ. Pro Magnifico Ioſeph. Perſico.

CONSILIVM XXXXVII.

Infans mulier orta ex genitoribus Chriſtianis, & vti talis baptizata, ſi in infantili ætate fuerit ad regiones infidelium traducta, & propter ignorantiam ſub eiuſdē regionis ſecta, creſcat, & viuat, viroq; nubat infideli, & cum eo filios ſuſcipiat, ſi à Piratis Chriſtianis cum ſuis filijs ſub ſeruitute redigatur, & pretio vendatur, debet tanquam chriſtiana, cum ſuis filijs ad ſtatum libertatis reponi, & ità per Collaterale Cōſilium deciſum. Qua occaſione multa alia examinantur, potisſimum an ad probandum baptiſma, teſtes ſerui admittantur, & an libertas per enunciatiuam diſpoſitionem Domini acquiratur ſeruo, & acquiſita, an poſſit retractari, & an valeat in fraudē creditorum; curioſa,& ſingularis cōſultatio. Pro Daniela Ionchouiche,& filiabus.

CONSILIVM XXXXVIII.

Societatem inter tres fratres initã, illorum vno defuncto, relicto infante filio, fauore ipſius infantis, poſ-

poſſe cenſeri continuatam, ſeù renouatam, ad hoc, vt ei lucrorũ participatio ſit danda, authoritatibus, argumentis, & rerum iudicatarum exemplis demonſtratur: Confutata conſultatione in contrarium in hac cauſa reddita per *Dom. Ceſarem Carena*. Pro Ioannino Romanello Status Parmæ.

CONSILIVM XLIX.

Teſtes inter ſe de directò cõtrarios, non poſſe tanquam falſos puniri, quia aliud eſt, teſtes eſſe contrarios, aliud falſos, & ità deciſum. Pro Io: Leonardo Muſcetta.

CONSILIVM L.

Regij Caſtri de Ouo Iuriſdictionẽ, non eſſe limitatam ad homines illius, ſi tantum intrà Caſtri fines delinquant, ſed Cauſarum remiſſiones eſſe concedendas, etiam pro criminibus extrà Caſtrum patratis, & quanquam delinquẽs nullo potiatur ſtipendio, vel etiã ſi ijdem homines ciuiliter conueniantur: Pro Authore dicti Regij Caſtri Auditore.

Argumentorum Finis.

CON-

Digitized by Google

BEATISSIMÆ ET IMMACVLATÆ SEMPER VIRGINI DEI GENITRICI

Abſquè communi Labe

CONCEPTÆ

AVTHOR SE, ET SVVM OPVS D. D.

VIolato iam (INVIOLATA VIRGO) à noſtris Protoplaſtis Obedientiæ præcepto, ac ligni fructu vetiti vix deguſtato: Dum ſe Deos Boni, Maliq; ſcientia prædıtos euaſuros putabant, omni prorsùs Bono ſe, ſuamq; Poſteritatem denudaſſe, omniq; Malorum genere dignos effeciſſe nouerunt (proh dolendam memoriam) Infelices. Protinùs enim, Diuina iuſtitia vindice, Terra ſpinas, ac tribulos germinare; Mulier in dolore parere, Homo in ſudore veſci iuſſi ſunt. Cùmq; rursùs culpa maiorem adhùc pœnam promereretur; è voluptatis Paradiſo in locum relegantur afflictionis, nil indè aliud præter mortem, quam illis vitæ lignum intulerat reportantes. Miſerandam profectò humanæ conditionis hucuſq; protractam viciſſitudinem, vt dum apicem felicitatis attigiſſe putamus, in imum calamitatis proturbemur: vtq; videatur quodammodò ideò nos altiùs fortuna extollere, quò grauiore lapſu ruceremus. Quis igitur ab huiuſmodi malorum abyſſo hæc omnia ſubleuabit? Ecce Terram

tam maledictam: Quis illam ſanctificabit? Ecce Mare fluctuoſum: Quis illud tran-
quillum reddet? En Cœlum obnubilum: Quis illi nitorem reſtituet? Ecce Peccatum
in mundo: Quis illum ab eo mundabit? Ecce Vitam cum Morte commutatam:
Quis illam reuocabit ad vitam? Ecce Mortem ad vitam ductam: Quis eam morti
tradet? Ecce Paradiſi cardines obſignatos: Quis eos recludet? Ecce Infernum reſe-
ratum: Quis obſtruet illum? Ecce iam Hoſtem debacchantem: Quis illum proſternet?
Ecce Deo hominem inimicum: Inimicitias Quis componet? Ecce homini Deum
iratum: Quis illum ei reddet propitiatum? Et ecce deniq; Naturam vniuerſam coin-
quinatam: Quis illam mundabit? Vniuerſam afflictam: Quis conſolabit?

Equidem (SACRATISSIMA VIRGO) adhuc etiam in perditionem prolapſa
cuncta iacerent; Niſi Summus eorum Opifex, ac Magnus Miſericordiarum Pater, in
eorundem reparationem Heroinam te deſtinaſſet: Te, inquam, ex qua, velut in al-
tera Mundi Creatione, quæ iam in prima ſuum eſſe acceperant, bona eſſe cœperunt,
& in qua omnia, quæ facta erant, ſunt modo ineffabili renouata. Vt quàm meritò
quod Dilectus ille Diuinorum Scrutator Myſteriorum ait, & nunc poſſim de te ef-
fari: *Vidi Cœlum nouum, & Terram nouam: Primum enim Cœlum, & prima Terra abijt,*
a. Apoc. 21. a. 1. *& mare iam non eſt; Ecce noua facio omnia.* [a] Vel vt aptiùs ad propoſitum inquit Apo-
b. 2. Corinth. 5. c. 17. ſtolus: *Vetera tranſierunt, & noua facta ſunt omnia.* [b] *Cœlum nouum:* Tu quippè illud
effulgentiſſimum Cœlum es, manſio ſupramundana venerabilior regione, virtutum
ſplendore coruſcans, ex qua Iuſtitiæ Sol exoriens, ſalutis diem, qui neſcit occaſum,
hominibus inuexit. *Terram nouam;* Tu enim Terra es Dei calcata pedibus, eum,
qui ſecundùm Diuinitatem extrà omnem eſt locum, loco per Incarnationem com-
prehendens. Terra es, in qua fundata carne à ſpiritu, ſubacta canis: *Fundaſti Terram*
c. Pſalm. 103. a. 5. *ſuper ſtabilitatem ſuam.* [c] Terra quippè es, quæ abſq; ſemente ſata, fructum, qui cun-
d. Iſai. 11. a. 1. ctis alimenta præbet, protuliſti. In qua peccati ſpina exorta non eſt; imò contrà
Virga de radice Ieſſe prodijt. [d] Neq; vt prior illa maledicta, cuius fructus ſpinis referti
erant ac tribulis; ſed ſuprà quam eſt benedictio Domini, & cuius fructus ventris eſt
benedictus. Vel poſtremò vberrimam te dicam Terram promiſſionis, ſuauiſſimis
plenam fructibus ſanctitatis, in qua, non Iſraeliticus, ſed Chriſtianus Populus abun-
dantiori gratiarum lacte, ac dulciori virtutum tuarum melle continuo perfruetur.
Et Mare deniq, *iam non eſt*. Non eſt ſcilicet ſic fœcundum, ac gemmis abundans,
velut Marianum Mare, quod Margaritam produxit in noſtri redemptionem pretio-
ſiſſimam. Vel *Non eſt*, ſicut tuum Mare ſic immenſum, in cuius profundum omnia
immerſa ſunt capita vitiorum; & è cuius immenſitate licèt omnes hauriant, ſemper
tamen remanet inexhauſtum. Aut *Non eſt*, niſi tantùm in hoc tuo Mari ſimile; quòd
ſicut ab Elementari illo mortua corpora euomuntur, ſic pariter è tuo; Qui veræ vitæ
defuncti, ac criminibus ſepulti reſipiſcere nolunt, tandem velut cadauera eijciuntur.
Vel deniq; *Iam non eſt*: Sed tu potiùs es Mare ò MARIA, & Mare ex te nominatur;
Idcircò enim Primus ille rerum Conditor *Congregationes Aquarum, appellauit Ma-*
e. Gen. 1. b. 10. *ria,* [e] Quia in hac ſecunda Vniuerſi inſtauratione præuiderat omnium virtutum, &
Gratiarum Pelagum te futuram eſſe MARIAM. *Et ecce noua facta ſunt omnia.* [f] Nam
f. 2. Cor. 5. c. 17. & nouus etiam quaſi Paradiſus effecta es, ſed ea ipſa Regione beatior, in qua omnis
virtutis planta exorta eſt, & vitæ lignum apparuit, cuius participatione ad priſtinum
illud vitæ reuocati ſuimus inſtitutum. Paradiſus, in cuius portam, quæ ad Orientem
reſpicit vitæ Oriens ingrediendo, mortis occaſum ab hominibus expulit. Et in quo
omnia priori illi oppoſita diſcernuntur: Illic enim Serpens lepidè inſuſurrans quæ
flecterent animum, atq; ad fraudem illicerent, ſeduxit Heuam: Hìc verò Gabriel
Archangelus tecum alloquens, ac læta, fauſtaq; annuncians, conturbauit quidem
te, ſed non ſeduxit. Illìc aures Serpenti datæ, triſtem importarunt mortem; Hìc
contrà, Fides Angelo per te habita, vitam attulit hominibus ſempiternam. Illìc, *In*
g. Gen. 3. c. 16. *dolore paries:* [g] Hìc AVE, dolorem abijciens, & gaudium eius loco inducens. Illìc do-
lores anteuertunt partum, & dolores partum excipiunt, & partum dolores ſequun-
tur: At hìc gaudium præcedit partum, Gratia verò eſt ipſa gaudij obſtetrix, & gau-
dium partum ſubſequitur. Tandem vt renouata prorſus omnia dicerentur in hac
noua Mundi ſtructura; Altera velut Heua facta es, ad cuncta, quæ prior illa perdi-
derat inſtauranda: At non vt eadem ipſa Parens ex Adami coſta formata, ſed po-
tiùs ex qua nouus Adam Chriſtus factus eſt carnem aſſumens, iuxtà illud Zachariæ:
h. Zachar. 13. b. 5. *Adam exemplum meum ab adoleſcentia mea.* [h] Nouus ſanè, Magnuſq; Adam ex te factus
eſt Chriſtus: Quod enim Primus ille malo dumtaxat cogitarat animo Deus fieri,
dum lignum comedit, Secundus Hic factus Homo, homini hoc ipſum re vera eue-
nire fecit in lignum affixus. Et ſi Primus ille propter peccatum factus eſt infirmus;
i. Auguſt. Ser. 59. de verb. Dom. Secundus hic ad ſanandũ peccatum *Magnus de Cœlo deſcendit Medicus.* [i] Tanto amore,
tantaq;

tantaq; repletus charitate, vt modò Inobediens reſtitueretur ad vitam, fieri voluerit
Obediens vſq; ad mortem. [k] Et *Magnus item de Cælo venit Medicus*, ſed nouo quodam
adhibito medendi modo; Nam infirmo vires non ſuppetere proſpiciens ad talem,
qua pro tanto malo opus erat ſumendam medicinam; factus ſimul Medicus, & infir-
mus: *Non eſt in eo ſanitas.* [l] Ipſe idem Medicus medicinam abſorbuit, ſuæ nimirum
Paſſionis amariſſimam, qua omnia *Eius membra noſmetipſi*, [m] priſtina multò melio-
rem recuperauimus ſanitatem. Neq; rursùs vt prior illa Parens ex Adami coſta
formata es, illius nempè conſperſa labe; ſed imò ante illum multò ante Concepta, &
in mente Altiſſimi præſeruata: *Ego ex ore Altiſſimi prodiui primogenita ante omnem crea-
turam.* [n] *Mater cunctorum viuentium* [o] dicta eſt illa, ſed vita carnis: Et tu etiam Mater
omnium viuentium diceris, ſed vita ſpiritus. Mater Cain fuit illa, qui fratrem odio
interemit: At tu Mater es Chriſti, qui lapſos homines amore reparauit. Illa ex ar-
boris fructu, triſtitiam mundo reportauit: Tu per fructum Sacratiſſimi Vteri tui at-
tuliſti gaudium Vniuerſo. Illa in primi hominis adiutorium data, omnibus attulit
detrimentum: Tu verò in Chriſti ſociam deſtinata, in omnium redemptione cum eo
es cooperata. O rerum commutationem! O rerum nouitatem! *Vetera tranſierunt,
Ecce noua facta ſunt omnia.* [p] Iam luctus in gaudium tranſijt, iam factus eſt in exulta-
tionem planctus; & gemitus, ac temporariæ lachrymæ, in perennem, ineffabilemq;
ſunt immutatæ lætitiam. Nam ecce Terram olim maledictam, iam per te ſanctifica-
tam: *Benedixiſti Domine Terram tuam.* [q] Ecce Mare, iam tranquillum euaſit: *Manum
ſuā extendit ſuper mare.* [r] En Cœlum niridiſſimum effulget: *Ego feci in Cœlis, vt oriretur
lumen indeficiens.* [ſ] Ecce Mundum, iam peccatis expiatum: *Proiecisti poſt tergum tuum
omnia peccata mea.* [t] Ecce Vitam ad vitam reductam: *Vitam reſurgendo reparauit.* [u] Ecce
mortem iam morti traditam: *Mortem noſtram moriendo deſtruxit.* [x] Ecce Paradiſum
reſeratum: *Cœli recludis cardines.* [y] Ecce Infernum obſignatum: *Clauſit, & ſignauit ſu-
per illum.* [z] Ecce iam hoſtem proſtratum: *Et proiectus eſt Draco ille magnus Serpens an-
tiquus, qui vocatur Diabolus, & Sathanas.* [a] Eundemq; ligatum: *Et ligauit eum.* [b] Ecce
iam Deo hominem amicum: *Loquetur pacem in plebem ſuam.* [c] Ecce homini Deum
non ampliùs iratum: *Mitigaſti omnem iram tuam.* [d] Et ecce deniq; Naturam vniuer-
ſam renouatam, vniuerſam conſolatam, vniuerſam per Te exultantem: *Neq; luctus,
neq; clamor, neq; dolor in ea erit vltrà, quia prima abierunt:* [e] *Et noua* ex te *facta ſunt
omnia.* [f]

k. Ad Philipp. 2. a. 8.
l. Iſai. 1. a. 6.
m. 1. Corinth. 6. D.
n. Eccleſiaſt. 24. a. 5.
o. Gen 3. d. 20.
p. 2. Corinth. 5. c. 17.
q. Pſalm. 84. a. 1.
r. Iſaia 23 b. 11.
ſ. Eccleſiaſt. 24 a. 7.
t. Iſaia 38. d. 17.
u. In Præf. Reſurr.
x. Ibid.
y. In Hym. O glorioſa.
z. Apoc. 20. a 3.
a. Apoc. 12. b 9.
b. Apoc 20. a. 2.
c. Pſalm. 84. b 9.
d. Pſalm. 84 a. 4.
e. Apoc. 21. a. 5.
f. 2. Corinth. 5. c. 17.

Ob tantam beneficiorum immenſitatem (VIRGO AVGVSTISSIMA) nunc Orbem totum, noua perfuſum pulchritudine, Omnemq; pariter Creaturam, ſummo Te laudum præconio efferre proſpicio: Et obuiam antè omnes Primi fiunt illi Parentes, qui hactenùs triſtitia, ac pudore ſimul affecti, quòd vitam humano generi eripuerint, nunc magno repleti gaudio tibi concinunt: *Benedicta* noſtra *filia tu à Domino, quia per te fructum vitæ* eidem *communicauimus.* [g] Prophetæ deinceps ab eodem nec deſunt officio, cùm per te comprobatum ſit, vera eſſe eorum de Verbi Diuini humanizatione oracula. Apoſtoli, quia per tuam fidem, filios ipſi fidei generarunt. Sancti Martyres, quòd Coronas Gloriæ per te nacti ſint. Sancti Iuſti, tanquam Hæredes futurorum effecti bonorum. Virgines, quòd per tuam Virginitatem, ſuam maximè cohoneſtauerint. Et demùm peccatores, vt qui potentiſſimis interceſſionibus tuis ſint miſericordiam conſecuti. Nunc omnes pariter inferiores creaturas, gratias tibi certatim meditari proſpicio. Et ſurſum quidem Cœlum hybernam caliginem, quaſi lugubrem veſtem abijciens, & colorem in nouam cærulei, purpuræq; mixturam permutans: Luna etiam nouum iubar, idq; ex pulcherrimo tui ſplendore illuſtriùs, & copioſiùs accipiens. Sidera hactenùs ſublucida, nunc, & iucundiora, & ſplendidiora procedunt. Lucifer item, & orbe maior, & ſitu altior, & radijs abundantior; quin & dies ipſe lumine nunc productior, tibi, quæ Solem peperiſti, famulantur. Nox quoq; ipſa tenebris rarefactis, Dominæ ſuæ primariæ celeſte, pulchrumq; lumen præbet. Nunc aer leuior ſimul, & lucidior, & Mare tranquillitatis, omniſq; voluptatis pelagus euaſit. Terra olim inculta, nunc floribus vernans, virens herbis omnia lætificat pratorum odoribus, auicularum cantibus, arborum comis, inanimatarum rerum pulchritudinibus, animatarum ſaltibus. Nunc & Tempeſtatum anni clementia, & Elementorum moderata temperies, ventorum fœdera, ſuaues zephyrorum flatus, ſedati fluuiorum curſus, frigidæ, puræq; fontium ſcaturigines, leues fluentium aquarum ſuſurri; ſimulq; omnia te collaudant ia, vnum, & commune feſtum agunt; canuntq; mea quidem ſententia, non tam miram Naturæ vniuerſæ productionem, quàm eiuſdem per te factam inſtaurationem.

g. Iudith 13. c. 25.

Atque hic poſtremò, nè Ampliſſimæ Maieſtati tuæ optimè vndequaq; meritæ, ſolus ipſe inter omnes ineptus videar, & ingratus; cùm nec verba mihi ſuppetant, neq;

vires, quibus ad promeritas tibi perſoluendas gratiarum actiones indigerem: Pio, ac deuoto ſupplens affectu, me ipſum totum ad pedes tuos ſacratiſſimos humillimè proſtratum defero. Qui ne vacuus omninò apparerem, exiguum hunc lucubrationum mearum Fœtum, quem publicæ vtilitati conceptum parturiebam, Tibi in grati animi ſignum exhibeo. Scio ſanè quàm ille fœditate ſordeſcat, ſterilitate areſcat, quàmq; vileſcat paupertate, indignus propterea, qui Puriſſimæ, Beatiſſimæq; tuæ Celſitudini offeratur: Verum hæc tantùm abeſt, vt à conſilio huiuſmodi exhibendi muneris me abduxerint, vt potiùs ad idem magis impulerint; Cœlum enim, Terram, & Mare te eſſe noui; ſub Cœlo autem æquè aurum, ac cœnum tegi, quis eſt qui non videt? Terra verò & ſi Cedris ornetur, nonnè & tenuibus quoq; veſtitur plantulis? Et Mare denium, licèt magna deglutiat flumina, paruulos quandò vnquam viſum eſt repudiare riuulos? Excipere ergò illum ſic qualis eſt, non dedigneris VIRGO; ſub tuo enim patrocinio, & ipſe ſicut cætera renouabitur: & ſi fœdus eſt, Mundus fiet; ſi aridus, vber; ſi inops, diues; ſi inſulſus, iucundus euadet. Velut namq; ſub Cœlo Solis vi inferiora metalla in aurum mutari ſolent, ſic & ille ſub tuo Puriſſimo Cœlo, plumbeam abijciens qualitatem, in aurum tingetur, totuſq; aureus apparebit. Velut arida in terram proiecta ſemina pullulare videntur; Ità pariter aridum hoc ingenioli mei ſemen, in tuam fœcundiſſimam Terram immiſſum, vberrimos ad Proximorum commodum fructus germinabit. Velut graciles riuuli in mare intrantes, ſtatim tenues eſſe deſinunt, & mare ipſi quoq; fiunt: Ac deniq; velut inſulſæ fluuiorum aquæ ſimiliter mare introeuntes, & ipſæ pariter euadunt ſalſæ; Sic prorsùs & illi eueniet in vaſtiſſimum tuum Oceanum miſſo; quiq; tenuiſſimus eſt, magnus in eo apparebit; quiquè etiam inſulſus, ſapientiæ ſale condietur. Prætereà illum excipere qualis qualis eſt, non dedigneris VIRGO, cum tibi ex omni capite debeatur; Et primò cùm ſis Vniuerſi Domina, ad tributi inſtar eſt tibi debitus. Rursùs, vt exiguum quid, vel tantillum rependam innumero, maximoq; illi beneficiorum numero per te mihi indigno licet ſeruulo, continuò elargitorum; pro quibus tot tibi velim eſſe laudes, grateſq; referre, quot in eo verba, imò potiùs elementa, calamus exarauit. Item illum ex te agnoſco; & proindè alij dare, fas non eſt viſum, tibiq; qualiſcunq; ſit, offerre non ſum veritus. Deniquè vel ex eo capite omninò tibi debetur, quia Liber CONSILIORVM inſcribitur; Conſilia verò, non niſi Prudentes decent: At te quis prudentior PRVDENTISSIMA VIRGO? Liber Conſiliorum inſcribitur,
h. Iſai.9.6 & tibi idcircò dandus eſt *Magni Conſiliarij* h Mater. Sic itaq; meus licèt ſit partus; in tuum tamen commendo filium; quem ſi recipere dignaberis, paruulus quamquam eſt, ei non deficiet Sapientia, quippè cùm ea ſis, quæ *Sapientiam præſtas*
i. Pſalm.18.c.8. *paruulis.* i Neq; rabida Zoilorum, Ariſtarchorumq; ora timebit, quæ primo illorum capiti humani generis inuidentiſſimo caput confregiſti. Eum igitur quæſo, qua ſoles, benignitate foueas, authoritate protegas, grauiſſimoq; ſuffragio confirmes. Hic poſtremo humillimè dum ſiſtor; illud vnum (quod indeſinenter efflagito.) Per te fiat PIISSIMA MATER, vt ſicùt omnia, iam per te renouata, ſuam priſtinam abijcientia fœditatem, nouam induerunt pulchritudinem: Sic pariter & ipſe, *Veterem expolians homi-*
k. Ad Coloſſ.3.b.10. *nem* k (innumeris quidem ſceleribus ſordidum) *Nouum* per te *induam*, renouatus ad Gratiam

Sanctiſſimi Filij tui, & Seruatoris Noſtri Ieſu Chriſti,
Cui cum Patre, & Conſubſtantiali Spiritu,
ſit Laus, Honor, & Gloria
in ſempiternum.

LECTORI

V.I.D. AMBROSIVS RODOERIVS

Auctoris Germanus Frater

P.

CVM in ea,& quidem mala Tempeſtate viuamus (Quiſquis oculos his inijcies) in qua, vel ſecundus,vel aduerſus librorum exitus,eodem omninò regitur fato, quod, & ipſis eorum prædominatur Auctoribus; vt non niſi , aut in aliqua dignitate Iſti ſint conſtituti, aut maximo Adulatorum agmine ſepiantur, aut multorum ſaltem eiſdem ſit numerus Amicorum ; Neq, & Illi inter opera cedro digna numerentur, neq; per ora Virorum circumuolent,neq; velut quaſi dicam Oracula obſeruentur: Cum in ea, inquam,& mala tempeſtate viuamus, nec ſine maximo literariæ Reipublicæ detrimento ; peſſimè Auctor eſt huic laborum ſuorum Filio ominatus: Dignitas .n. adhuc ei nulla eſt,neq; vlla ſe dignum agnoſcit,quippè cum multa ijs, qui Præſunt ſint neceſſaria (quæ ſibi deeſſe fatetur) nulla vnquam ipſum tenuit eiuſdem ambitio,nullum ſanè deſiderium, ne in eam, aut notam prolaberer , quam illorum petulantiæ adſcribit Marcus Tullius, Qui ad Honores adipiſcendos,& ad Rempublicam gerendā nudi veniunt, & inermes, nulla cognitione rerū,nulla ſcientia ornati. a *Adulatores verò quammaximè abominari ſcio; Profectò .n. quæ peſtis maior, aut quid eſt, quod tàm facilè rationem, & hominum mentes corrumpat,quàm Aſſentatio, Blanditiæ, Adulatio ? Vt rectè admodum, lepidèq; eum luſiſſe putauerim, qui Adulatores blandientibus felibus, aut hederæ muro inuitenti, comparauit; quoniam velut illi , cùm ludunt , lædunt ; & illa amplectendo proſternit; Non ſecus & iſti ſuo decipiunt ſuauiloquio, & quem laudare videntur , euertunt . Omnium iccircò oculis, ne poſthac ab ijs hallucinentur illud Hieronymi conſilium ſubijcere viſum eſt,quod & menti infixum velim.* b Ne credas laudatoribus tuis , imò irriſoribus aurem ne libenter accomodes, qui cum te adulationibus fouerint, & impotentem mentis effecerint; ſi ſubitò reſpexeris, depræhendes poſt te colla incuruari , aut manu auriculas agitari aſini,aut æſtuantem canis protendi linguam . *Amici demum, quamquàm non deſunt nomine multi ; re tamen , & ex corde ij ſunt pauci* , & huius generis magna penuria. c *Qua de re, ne Genitoris infortunio, innocens quoq; partus afficeretur , operæpretium ſe facturum exiſtimauit, illum vix in lucem eductum, in ſui conſilij manus præbere,quò fortunam, vt aiunt, Orbem peragrando, ex ſe ſibi quæreret, quam nequit in paternis laribus reperire . Vt autem in hac diuturna peregrinatione, tutus omninò procederet, neq; aliquid ſubiret diſcriminis, eum ſub potentiſſimis BEATISSIMÆ VIRGINIS auſpicijs , & patrocinio commendauit: Sicq; non eſt dubium, quòd feliciter ſuum explebit iter, & ſi fautores illi non erunt , ſaltem non inueniet offenſores: Quis enim auſus vnquam fuerit, quod Virginis eſt violare? aut quis Pietate adeò exutus inuenietur, qui Peregrinum lædere impudenter præſumat ? de quo ſcriptum eſt :* Peregrino moleſtus non eris. d *Mome , tuam procul inuidiam abijce : Vel enim,quod benè Hoſpiti huic euenerit triſtaberis, vel quòd malè,& gaudebis;ſi gaudebis quia illi malè, ſcias* te, *non aliter, quàm* vt ſcarabeum alieno ſtercore enutriri ; e *Si verò triſtaberis , quia benè* , tibi quidem ignominiam facies , illi autem maiorem paries gloriam. f *Et ex his poſtremò ſi coram oculis aliquorum gratiam, vt credo, inuenerit; ſatis ſuperq, validis litterarij ſui patrimonij viribus,eorum ex ſe ipſe faciet humanitate: ſin verò procaciſſima Zoilorum perfidia, ſuos adhuc ad eundem venenatos aptare dentes tentauerit ; prò certo quiſq; habeat , Auctorem à boni parentis officio nunquam defuturum, Namq; optimum, quod his medendis morſibus habet balſamum, ſemper illi præſto erit, vt viuat incolumis . Sic te Deus diù ſeruet Lector, Vale.*

a. Cic. 3. de leg.

b. Hier. in Epiſt. ad Ruſtic.

c. Cic. de Amic.

d. Exod. 23. b. 9.

e. Chriſoſt. in Homil.

f. Idem ſuper Matth.

AL SIGNOR DOTTOR

GIO: LONARDO
RODOERIO
Celeberrimo Auuocato Napolitano.

DEL DOTTOR GIVSEPPE CASTALDO.

S'allude alla ROTA, Impreſa della ſua Famiglia.

SONETTO.

POuero Merto, e ſin' à quando oppreſſo
Viurai frà lacci del deſtino auuolto,
E pur frà nubi de l' oblìo ſepolto,
De l' antico ſplendor lampa vn rifleſſo.

Già LEONARDO d' Aſtrèa felice meſſo,
Del Merto prigioniero hà 'l piè diſciolto,
E ſprezzando del Fato il Carro ſtolto,
L' inſtabil giro hà nel ſuo Scudo impreſſo.

Così cede Fortuna à vn braccio forte,
Che Virtù diſarmata in Campo aperto,
Sà domar' il Deſtin, vincer la Morte.

Da' più ſaggi Conſigli impari il Merto
A trionfar de la nemica Sorte;
Hor, che la ROTA ſi trasforma in Serto.

AL

Digitized by Google

AL SIGNOR

GIO: LONARDO

RODOERO

Giuriſconſulto, & Auuocato Napoletano.

IL DOTTOR GIVSEPPE DE VITO.

PER LI SVOI CELEBRI CONSIGLI.

SONETTO.

O De le Leggi interprete famoſo,
Chiaro eſpreſſor de' loro ſenſi oſcuri:
Tù, mentre illuſtri i Secoli futuri,
Il noſtro rendi aſſai più luminoſo.

Sei ne' CONSIGLI tuoi sì glorioſo,
Che de le liti render puoi ſicuri
I dubij euenti, e con felici auguri
Non han le cauſe tue Fato dubbioſo.

Quanti Volumi immenſi, e quante Carte
Vergan, più con ſudor, che con inchioſtri
Gli Eroi di Aſtrea con ſommo ſtudio, ed arte?

Mà tù di lor più ſaggio, hor ti dimoſtri:
Se cotante Dottrine à parte à parte
De' tuoi CONSIGLI in vn compendij, e moſtri.

Dello

Dello ſteſſo al medeſimo Autore.

GIOVANNI LONARDO RODOERIO IVRISCONSVLTO.

Anagramma Puriſſimo.

TV SOLO OR DAI, NON VANI, VERI CONSIGLI D'ORO.

MADRIGALE.

CHe ricco don nel Libro tuo racchiudi,
Mentre, che 'n lui tù chiudi
De l' Eritreo Legal pregiate Gemme.
De l' Indiche Maremme,
Qual Diamante ogni Lettra iui traſpare:
Son con arti pregiate
Con verſi inſiem le Gioie incatenate:
Conca di Perle ogni Periodo appare;
Ed iui poi con vanti tuoi ſourani
TV SOLO OR DAI, NON VANI,
(Che contengon con lor vero Teſoro)
VERI CONSIGLI D'ORO.

AL

AL SIGNOR DOTTOR

GIO: LONARDO RODOERIO

Egregio Giuriſconſulto in amendue le Leggi.

DOMENICO TORRICELLA.

SONETTO.

CIelo è la Legge. Il geminato Polo
D' Auguſto, e Piero in ambo i Fori ammiro.
Corre l' Orbe del Ciel rotando à volo;
Và pur la Legge in sù le Rote à giro.

Retta Lance de gli Aſtri entro lo ſtuolo
Scorgo laſsù; quì l' Equità rimiro.
Quello infonde di là contento, e duolo;
Queſta pioue quaggiù premio, e martiro.

Cielo è la Legge. E ſe in Etereo ſeggio
Coronata Arianna iui s' aſſide;
Laureato vn GIOVANNI io quì vagheggio.

Stellato in Cielo vn' Ercole ſi vide;
Con rai d' Onor quì vn RODOERIO i'veggio
Fatto d' vn sì gran Ciel facondo Alcide.

CE-

Digitized by Google

CELEBERRIMO VIRO
LEGVM CONSVLTISSIMO
IO: LEONARDO
RODOERIO

EPIGRAMMA.

Secula poſt Auri, quoque poſt Argentea, luſtra
Ferrea Iuſtitiæ deijciere Deam.
Aſtra Aſtrea colens latitabat, teque, IOANNES,
Patrono, illa polos horret, Humumque redit.

Eidem.

Legum ciuili in Sylua Leo, Nardus; es alta
Vi Leo dicendi, Pallade Nardus oles.
Polles mente Leo, floreſcis nomine Nardus;
Vernas, vt Nardus; præpotes vt que Leo.
Ite procul tu, mome Canis, tu fœtide Lætes;
Fœtida ſunt Nardo victa, Leone Canes.

Eidem.

Legitimos Caſus dum edis luci RODOERI.
Non erit occaſus Caſibus hiſce tuis.
Omnis, quem graphicè tua dat ſententia, Iuris
Articulus, Mortis neſciet articulum.

Perennis Seruus
V.I.D. Philippus Boncore.

In

IN Congregatione habita coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Caracciolo Archiepiſcopo Neapolitano ſud die 13. Maij 1672. fuit dictum, quod R.P.Antonius Roſſi Soc.Ieſu reuideat, & in ſcriptis referat eidem Congregat.

Metellus Talpa Vic. Generalis.

Franciſcus Guarinus Soc. Ieſu Deputatus,& Secretar.

Eminentiſſime Domine.

IVſſu Em.V.Reuerendiſſimæ legi Conſilia V.I.D. Dom. Ioannis Leonardi Rodoerii, in quibus nihil eſt quod bonis moribus, aut Eccleſiæ aduerſetur; quinimò digniſſima cenſeo,quæ quamprimum publici iuris fiant,quod Doctrinam,& ingenium Authoris iam ante alijs lucubrationibus celeberrimi præſeferāt.Neap. ex Domo profeſſorum Soc. Ieſu, 18. Nouembris 1673.

Eminentiæ Veſtræ Reuerendiſſimæ

Humiliſſimus, & Addictiſſimus Seruus

Antonius de Roſſi Soc. Ieſu.

IN Congregatione habita coram Eminentiſſimo Domino Cardinali Caracciolo Archiepiſcopo Neapolitano ſub die 1. Decembris 1673. fuit dictum, quòd ſtante relatione prædicta Imprimatur.

Hieronymus Epiſcopus Iſclanus Prouic. Gener.

Franciſcus Guarinus Soc. Ieſu Deputatus,& Secret.

Eccellentiſſimo Signore.

IL Dottor Gio: Lonardo Rodoero ſupplicando eſpone à V.E. come volendo mādare alle ſtampe vn volume di Conſegli, ottenne da V.E. nell' anno 1668. la commiſſione della reuiſione al Magnif. Dottor Bartolomeo de Luca,il quale hauendo fatta la debita relatione,in eſequtione di quella nell' anno 1672. fù ſpedito il Regio *Imprimatur*, per lo che ſtante d. debita licenza ſi ritroua eſſerſi già ſtampato d. libro. E perche la licenza ſudetta ſe ritrona caſualmente diſperſa,in conſequēza tanto il ſupplicante,quanto li ſtampatori vengono trauagliati per ordine dell'Ill.Sig. Delegato della Regal Giuriſdittione, quaſi che ſtampato haueſſero ſenza licenza, e contro la forma della Reg. Prammatica; mà perche di d. commiſſione, e licenza chiaramente coſta dal regiſtro, ſeù faſcicoli in potere del Magnif. Scriuano di Maudamenti Gioſeppe Preite, il quale ſenza ordine di V. E. ricuſa farne fede; Perciò ſupplica l' E. V. eſſer ſeruita commandare, che ſi faccia la fede ſudetta, à fine d'ordinarſi con quella, che il ſupplicante con detti ſtampatori non ſiano moleſtati, vt Deus.

Fiat Fides veritatis.

Galeota R. Carrillo R. Ortiz Cortez R. Valero R. Calà R.

Prouiſum per S. E. Neap. 12. Decembris 1673.

HAuendo riconoſciuto le liſte, nelle quali ſi dà parte delli memoriali ſi leggono per me ſottoſcritto Reg.Scriu. di Mandam.nel Reg. Coll. Conſ. e del riſultato in eſſo, ritrouo nella liſta delli Memoriali letti ſotto li 12. del meſe di Decembre 1668. al num. 2. l'infraſcritto, v3. Il Dottor Gio:Lonardo Rodoero dice voler mandare alle ſtampe il primo Tomo de ſuoi Conſegli, ſupplica commetterſi la reuiſione di eſſo con l'appontamento alla margine *V.I.D.Bartholomeus de Luca videat, & referat*, e nella liſta delli memoriali letti à 19. d'Agoſto 1672. al num. 39. il ſeq. il Dottor Gio: Lonardo Rodoero dice voler dare alle ſtampe il primo Tomo de ſuoi Conſegli ſupplica la licenza à 12. di Decembre 1668.ſi commiſe la reuiſione al Dottor Bartolomeo de Luca, & in margine *Imprimatur, verum in publicatione ſeruetur Reg. Pragm.* conforme appare dalle liſte predette, alle quali,&c. & in fede, &c. Neap. 15. di Decembre 1673.

Gioſeppe Preti Reg. Scriuano di Mandamenti.

Digitized by Google

Stante dicta licentia conceſſa, vt apparet ex retroſcripta Fide Publicetur.

Galeota Reg. Carrillo Reg. Ortiz Cortez Reg. Valero Reg. Calà Reg.

Prouiſum per S.E. Neap. die 16. Februarij 1674.

Lombardus.

Digitized by Google

CONSILIORVM
IO: LEONARDI RODOERII
I. C. & Aduocati Neapolitani
VOLVMEN PRIMVM.

SVMMARIVM.

Filijs præter legitimam nihil aliud in bonis parentum debetur.n.1.

Parentes, filios exhæredando, impiè ſe gerunt, nam videntur ſæuire contra proprium ſanguinem.n.2. Non tamen ita eſt, ſi filios in legitima inſtituant, cùm ad plus parentes non teneantur.n.3.

Eccleſiam inſtituere, & filium exhæredare, damnatur à D.Auguſtino. *n.4. Contrarium tamen, ſi filio legitima relinquatur, quia tunc ſententia* D. Auguſtini *non habet locum.n.5.*

Fauorabilior eſt pia cauſa fauore filiorum, excepta legitima.n.6.

Teſtamenta ſunt nulla, ſi careant ſolemnitatibus. Itē ob defectum præteritionis. Item ſi ordinentur à furioſo, vel mentecapto. Item ſi fiant ab vſurario, ſinè vſurarum reſtitutione. Item ſi fiant à cęcis, ſurdis, & mutis, ſinè peculiaribus ſolemnitatibus, à iure requiſitis. Item ob incapacitatem hæredis. Item ratione non completæ voluntatis, & ob exhæredationē filij, ſinè legitima cauſa.n.7.

Dominus Lęlius Altogradus *laudatur ob eius in ſcribendo excellentiam.n.8.*

Teſtatorem tempore conditi teſtamenti non fuiſſe iratum, & ſucceſſiue teſtamentum non eſſe conditum inconſulto iracundiæ calore, probatur ex temperatis, & humilibus teſtamenti verbis.n.9. Itemq; ſi contineat diſpoſitionem magis fauorabilem, ea, quam idem teſtator in priori teſtamento ordinauerat reſpectu illius perſonæ, quæ ſecūdum teſtamentum annullare prætendit, ex capite iracundiæ.n.11.

Sapientis eſt mutare conſilium in melius.n.12.

Verba ſunt animi, & cordis teſtimonium.n.10.

Prohibitio à teſtatore facta hæredi, ne ſe. cum debitoribus hęreditarijs trāſigat, vt integra fiat exactio, valida eſt, nec quicquam continet contra bonos mores.13.

Teſtatoribus omnia ſunt permiſſa, his tantùm exceptis, quæ expreſsè à iure prohibita ſunt.n.14.

Iracundiæ calore geſta nullius ſunt roboris.n.15.

Iracundiæ effectus referuntur.n.16.

Confeſſio emanata calore iracundiæ non tenet, etiam ſi ſit iudicialis.n.17.

Iuramentum hominis irati non ligat.n.18.

Contractus omnes, ferueſcente iracundia, facti, non tenent.n.19.

Perſeuerantia conualidat actum geſtum calore iracundiæ.n.20.

Venditio omnium bonorum, facta ex iracundia contra agnatos, & conſanguineos, valet, data perſeuerantia poſt iracundiam.n.21.

Delinquens calore iracundiæ, mitius punitur.n.22. Quod intellige, niſi delinquens perſeueret in delicto.n.25.

Iratus præſumitur, quòd inconſultè agat.n.23. Et præſumptio pro eo capitur in meliorem partem, quòd ex iuſta cauſa fuerit ad iram incitatus.n.24.

Teſtamentum conditum calore iracundiæ tenet, data perſeuerantia teſtatoris in ea diſpoſitione.n.26.

Teſtator deliberatè præſumitur decedere cum ea diſpoſitione, quam non reuocauit, cùm potuiſſet illam reuocare.n.27.

Tex.in l.ſi filiam,C.de inoffic.teſtam. *dupliciter interpretatur,n.28.& 29. Et limitatur, vt non*

A pro-

Digitized by Google

procedat, ſi filio legitima relinquatur, n. 33.

Exhæredatio per iram facta tenet, ſi adſit legitima cauſa.n.30.

Exhæredatio dicitur actus, proueniens ex indignato parentis in filium animo.n.31.

Teſtatoris præceptum tenet, quanquam iratus præceperit, ſi iure ſuo vtatur.n.32.

Illatio non poteſt fieri ex diuerſis.n.34.

Actus, inconſulto iracundiæ calore facti, valent fauore piæ cauſæ, maximè quando ius alterius non læditur.n.35.

Matris diſpoſitio contra filium facta in odium alterius, ſcilicet patris, non tenet.n.36. Intellige, niſi filius in legitima inſtituatur, & interpretatur, tex.in l.ſi quis in ſuo.33.§.legis autem.C.de inoffic.teſtam.n.39.40.& 41.

Nemo debet alterius odio pergrauari.n.37.

Ingratitudinis vitium in filio infante non poteſt conſiderari.n.40.

Filius, cui ſola legitima relicta fuit, non poteſt dici teſtatori odioſus, & diſpoſitio non poteſt vocari odioſa.d.n.41.

Falſa cauſa vitiat diſpoſitionem.n.38. Sed intellige, ſi falſa ſit cauſa finalis diſpoſitionis.n.42. ſecus, ſi falſa eſſet cauſa impulſiua.n.44.

Cauſa finalis dicitur illa, ſinè qua quis non diſpoſuiſſet.n.43. Et vocatur principale obiectum intentionis, & fons omnium cauſarum.n.46.

Cauſa impulſiua non eſt propriè cauſa, ſed abuſiuè talis.n.45.

Cauſa in dubio præſumitur impulſiua, & non finalis.n.47.

Teſtamẽtariæ diſpoſitionis cauſa regulariter eſt impulſiua, niſi liquidè conſtet, verè eſſe finalem. n. 48.& 50. Vel, niſi cauſa reſpiciat ſanguinis coniunctionem.n.52.

Cauſa finalis illa eſt, quę neceſſariò debet exprimi ad validitatem actus.n.49.

Teſtamentum ſecundum, conditum ne teſtator ab inteſtato decederet, non valet, ſtante priori teſtamento, cuius vigore non poterat teſtator ab inteſtato decedere.n.50.& 51.

Cauſa reſpiciens ſanguinis coniunctionem, vocatur finalis.d.n.52.

Cauſa diſpoſitionis in odium alicuius factæ, vocatur impulſiua.n.53.

Diſpoſitio ſuper pluribus cauſis finalibus fundata non corruit, etiam ſi illarum vna, vel plures ſint falſæ, quia ſufficit, quòd vna ſit vera.n.54.

Teſtamentum in beneficium piæ cauſæ ſimpliciter ordinatum valet, etiam ſi falſę ſint cauſę, per quas filio ſola legitima relicta fuit.n.55.

Cauſa reſpiciens fauorem animæ, dicitur finalis.56.

Cauſa finalis eſt, quæ in proœmio, & præfatione diſpoſitionis exprimitur.n.57.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum matris inſtituto filio in legitima, quandò poſſit impugnari vti conditum inconſulto iræ calore, vel in odium alterius, ſiuè tandem ex capite falſæ cauſæ in teſtamẽto expreſſæ. Pro Ill. D. Antonio Nauarrete Marchione Latertiæ, Milite D. Iacobi, ac Regio Conſiliario optimè merito.

CONSILIVM I.

AD allegata per doctiſſimum Iuriſconſultum *Dominum Lalium Altogradum*, pro Ill. Dom. Io: Frãciſco Grimaldi Hyeracis Principe, contra Ill. Dom. meũ D. Antonium Nauarrete Marchionem Latertiæ, Militem S. Iacobi, Regium Conſiliarium, omni virtutum genere ornatiſſimum, Reſpondendi onus libenti animo aſſumpſi, quamuis alij Famigeratiſſimi quidem I. C. non defuerint, qui eandem prouinciam aggreſſi ſint, poſt quos ipſe ſpicas ferè legens, conſtanter affirmo, nullo penitùs nullitatis vitio laborare teſtamentum Ill. Dom. D. Benedictę Pinellę Principiſſę Hyeracis, matris præfati Dom. Principis, quæ in menſe Decembris 1653. dictum Ill. Marchionem hæredem vniuerſalem inſtituit, cum onere de reſtituendo Monaſterio Monialium erigẽdo vel hìc Neapoli, vel in Alma Vrbe, iuxtà deſignationem ab ipſa factam in codicillo cõdito de menſe Ianuarij 1654. Potiſſimum quia dictum Dom. Principem filium hæredem quoq; inſtituit in legitima ei naturali, ratione debita, vltrà legatum aliorum duc. 5000. eidem pariter relictum, modò diſpo-
1 ſitioni maternæ acquieuerit; † Iura quidem ſunt vulgatiſſima in *l. omnimodò, l. ſciens, l. cũ quæritur, & l. Parentibus, C. de inoffic. teſtam.* ex quibus euidentiſſimè conſtat, inuiolabiliter ſeruanda eſſe parentum elogia, ſi in legitima filius inſtituatur, & in reliquo hæreditatis extraneus, concordat totus *tit. in auth. vt liceat matri, & auiæ, & alijs parentibus poſt legitimam partem liberis derelictam, quomodò voluerint reſiduam facultatem ſuam diſponere,* & latè demonſtrat *Decian. reſponſ. 51. a n. 60. vol. 4.*

2 Hinc quamuis parẽtes filios exhęredando impiè, & inhumanè nimis ſe gerere dicantur, vt colligitur ex *tex. in l. cùm quidam filiam 19. ff. de liber. & poſth.* & in *l. 4. ff. de inoff. teſtam.* idq; lex ipſa naturę abhorret, eò quia videntur ſæuire contra proprium ſanguinem, & commune votum, quod eſt proprijs theſaurizare natis, propriamque ſobolem alienæ anteponere, vt optimè proſequitur *Soccin. Iuni. in l. cum filiofamilias, nn. 47. ff. de legat. 1.*
3 † Nihilominus, vt idem *Soccin.* ait ibidem *n. 49. verſic. Quoniam reſpondetur*, omnis prorsùs ceſſat inhumanitas, atq; impietas, cùm filius ex eiuſdem parentis diſpoſitione portionem aliquã ſuæ hæreditatis capit, vtpotè

ſi

ſi in legitima inſtituatur (vt in caſu noſtro)
nam quia ad plus parentes non tenentur, id-
circò debet tunc filius acquieſcere, & con-
tentus eſſe, *Alex. conſil. 131. tranſmiſſum eſt ad
me, n. 1. vol. 1. Vaſqui. de ſucceſ. progreſ. part. 2.
tit. de pupill. ſubſt. §. 14. n. 137. Cæſar Manent.
conſil. 115. n. 27.* & exquiſitè *Merlin.* omninò
videndus, *tract. de legit. lib. 4. tit. 1. quæſt. 20.
n. 6.*
4 Eodemq; ſenſu fuit ſemper interpetratum
celebre illud *D. Auguſt.* oraculum, *in Serm.
de vit. Cleric.* quo loci ait, *Si quis velit Eccle-
ſiam inſtituere, & filium exhæredare, alium quæ-
rat pro conſilio, quàm Auguſtinum, & ſanè Deo
propitio, neminem inueniet.* Quaſi dixiſſet tan-
tus Doctor, inhumanum eſſe, non filium, ſed
Eccleſiam inſtituere, eiuſq; verba tanquam
memoratu digna, regiſtrauit *Gratianus in
5 Can. ſi u. 17. quæſt. 4.* † Hoc inquam *Auguſt.*
oraculum dirigitur ad parentes, nè filios
exhæredent, quod non eſt in caſu noſtro,
dum Dom. Principiſſa mater filium in legi-
tima inſtituit, eiq; prælegauit alios ducatos
5000. vt in ſpecie aduertit *Bar. in l. 1. n. 55. C.
de Sacroſanct. Eccleſ.* cum alijs ferè innumeris
cumulatis per copioſiſſimum *Dom. Io. Fran-
ciſ. Marot. diſcept. forēſ. cap. 18. ſub n. 96. verſic.
6 Quorum opinio;* † Quia pia cauſa fauorabi-
lior eſt cauſa filiorum præter legitimam,
Iaſ. in auth. ſi quæ mulier, ſub n. 5 C. cit. tit. in-
quiens, *Excepta legitima filiorum, magis faue-
tur piæ cauſæ, quàm faueatur filijs.* Et reddit vi-
uam rationem. *Quia ibi tractatur de fauore
animæ, quæ filijs, & omnibus rebus mundanis de-
bet anteponi.*
7 Neq; ad inficiandum teſtamentum prędi-
ctum opponitur, illud iuris forraſſis ſolem-
nitatibus carere, contra *tex. in l. hac conſultiſ-
ſima 8. C. de teſtam.* Vel nullum ob defectum
præteritionis, cōtra *tex. in l. 1. ff. de iniuſt. rupt.
& irrit. teſtam.* Vel quia confectum à furioſa,
vel mentecapta, contra *tex. in l. furioſum 9. C.
qui teſtam. facer. poſſ.* Vel quia ab vſuraria,
abſq; eo quod vſurarum reſtitutionem fieri
præcepiſſet, contra *tex. in cap. quanquam de
vſur. in 6.* Vel quia à lumine, auditu, & lo-
quela orbata, abſq; peculiaribus ſolemnita-
tibus, contra *tex. in l. 1 C. de vulgar. & pupill.
ſubſt.* Vel ob incapacitatem hæredis, vtpotè
quia naturaliter, aut ciuiliter eſſet mortuus,
vel alio quouis modo eſſet incapax, & inha-
bilis ex teſtamentis capere, contra *tex. in l. 3.
& toto tit. ff. de his, quæ pro non ſcript. habent, in l.
1. C. de hæred. inſt.* & in *l. vnic. §. & cum triplici,
& §. in primo, C. de Caduc. tollend.* & vtrobiq;
DD. Vel ratione imperfectæ, ac nondum cō-
pletæ voluntatis, contra *tex. in l. ſi quis cum
teſtamentum 25.* & in *l. ex ea ſcriptura 29. ff. de
teſtam.* & in *l. fideicommiſſa 11. §. Quoties, ff. de
legat. 3.* Vel demum ob exhæredationem filij
abſq; legitima cauſa in teſtamento expreſſa,
contra *tex. in §. aliud quoq; capitulum, auth. vt
cùm de appellat. cognoſ.* Cùm verè hos omnes,
alioſq; defectus ad annullanda teſtamenta
efficaciſſimos, longè à caſu noſtro abeſſe
manifeſtiſſimum ſit.
8 Confugit propterea pars ad alium Achil-
lem prætendens, nullum eſſe memoratum de
quo agimus teſtamentum, & ſub auſpicio
acutiſſimi calami *Dom. Lelij Altogradi*, qui-
dem omni æuo venerandi, ob ſuam in ſcri-
bendo excellentiam, tres nullitates fundatas
habere autumat, ex eadem teſtamenti ſtru-
ctura apparentes. Prima vti conditum in-
conſulto iræ calore contra filium. Secunda
vti ordinatum in odium alterius, ſcilicet
patris Dom. Principis, ipſius teſtatricis viri.
Tertia quia ex falſa cauſa.
Nos verò eundem ſeruantes ordinem, di-
cimus prædicta nullum prorsùs parare ob-
ſtaculum, & inchoantes à prima, conſtanter
affirmamus, eā nec in facto, nec in iure ſubſi-
9 ſtere. † Primò ex lectura teſtamenti, in quo
poſt relictam filio legitimam, iuncto legato
ducatorum 5000. Dom. teſtatrix eundem
deprecatur, vt ea diſpoſitione contentus eſſe
deberet, per hæc verba. *Et eſpreſſamente
l'eſorto, & per quanto poſſo anche il prego, ch
vogli ſtar quieto, & ben ſodisfatto (come deue)
di queſto, che li laſcio.* Vndè conſtat, Dom.
Principiſſam non irato, ſed temperatiſſimo
corde diſpoſuiſſe, attento, quòd cùm po-
tuiſſet præcipere, iuxta vulgat. *tex. in §. diſpo-
nat, auth. de nupt.* deprecatiuo, & humili ſer-
mone vſa fuit, quod verè ad virtutem tem-
perantiæ refertur, iuxta notata per *Leſſ. de
iuſt. & iur. lib. 4. cap. 4. tit. de virt. temper. dubit.
7. nu. 48. verſic. Primò, fol. mihi 652. col. 2.* ex
qualitate enim verborum in teſtamēto pro-
latorum, certiſſimè arguitur, & colligitur
ſtatus teſtatoris, & an teſtamentum fuerit
inconſultò iræ calore conditum *Carocc. deciſ.
10 46. n. 15. cum ſeq.* Nam † ex verbis ſcrutinan-
tur ea, quæ in corde geruntur, adeòq; qualia
ſunt verba, talis præſumitur loquentis ani-
mus, & dicuntur mentis noſtræ euidentiſſi-
mum teſtimonium, *Menoch. de præſumpt. lib.
6. præſumpt. 35. n. 15. & 17.* ex *tex. in l. labeo 7.
§. quare ſpeciem, ff. de ſuppellect. legat.*
11 Secundò quia per hoc nouiſſimum Dom.
Principiſſæ elogium nil contra Dom. Prin-
cipem innouatum eſt; ſed imò illud idem in
magnam ipſius vtilitatem redundare appa-
ret ex eo, quoniam eadem Dom. teſtatrix in
anno 1633. ſolemniter quoq; diſpoſuit, ei-
demq; ſuo Ill. filio, ſolam, nudamq; legiti-
mam reliquit, non ſic tamen in hac vltima
diſpoſitione, ſtante melioratione in alijs du-
catis 5000. ex qua arguitur, quòd non iratè,
ſed ſedato animo poſtremum voluntatis ſuę
iudicium condidit, alioquin non in melius,
ſed in peius contra filium conſilium muta-
uiſſet, iuxta *tex. in Can. magnæ ſapientiæ 22.
12 quæſt. 4.* † vbi ſapientis eſt mutare conſilium

in melius, *Abb.conſil.41.Videndum eſt, ſub n.1.*
verſic. & magna ſapientia, col.2.in princip.vol.
1. & facit *tex.in auth.de nupt.in princip.*
13 Neq; mouet ad arguendam iram prohi-
bitio à Dom. teſtatrice facta hæredi ſuo, nè
ſe trãſigeret, cum dicto Dom.Principe filio,
pariterq; dotium debitori, ad hoc vt eredi-
tum integrum, & ſinè diminutione, ab eo
exigeretur, quia non eſt arguenda nullitas
ex actu valido, & de iure permiſſo, ſi enim
poterat Dom.Principiſſa viuens ſe cum ſuo
debitore non tranſigere, potuit ſucceſſiuè,
id ipſum hæredi ſuo iniungere, nam prohi-
bitio huiuſmodi nil continet contra bonos
mores, cùm lites de per ſe ſint permiſſę, ſicuti
in puncto aduertit *Sola in comment.Conſt Sa-*
baud.in nouis Patriæ Ciſmont. in præfat.n.30.in
fin. quē ſequitur *Dom.Conſiliar.Hodier.contr.*
forenſ.lib.1.cap.49.à n.24.vſq; ad fin. vbi latè,
& doctè de more firmat hanc ſententiam,
quam etiam nouiſſimè tenet *cit.Dom.Marot.*
contr.cap.18.nu.57. & conferunt notata per
Camill. Borell. de compromiſ.§.1.gl.3.nu.287.
verſic.Ratio aſſignatur, fol.mihi 125.& per *Surd.*
14 *deciſ.62.n.6.* † Teſtatoribus namq; in diſpo-
ſitionibus ſuorum bonorum omnia genera-
liter permiſſa cēſentur, his tantùm exceptis,
quæ ſunt expreſsè à iure interdicta, vt dicit
Peregrin.de fideicom.art.11.n.71.

Abeſſe itaquè iram ab hac nouiſſima diſ-
poſitione, ex præmiſſis geminatis coniectu-
ris arbitror neceſſariò faceſſendum. At verò
pro exuberanti, cõceſſo partis aſſumpto, nec
minus teſtamenti nullitatem poterit obti-
nere; Quinimò articulum ad fauorem noſtri
Ill. Principalis determinant vtraq; iura, quæ
pars eadem pro ſe allegat, nempè *tex. in l.*
quicquid calore 49. ff. de reg. iur. & in *l.ſi filiam*
ſuam 19.C.de inoff.teſtam.
15 Nam quod attinet ad *tex. in d. l. quicquid*
calore, non negamus certiſſimam continere
regulam, geſta per iracundiam nullius eſſe
roboris, nullamque firmitatem obtinere, &
cum ea lege concordat *tex. in l.3. ff. de diuor.*
& in *l. licitatio 9. ff. de public. & vectigal.* latè
etiam *Tiraquell.in tract.de pæn.temper.aut re-*
mit.cauſ.1. n.24. cum pluribus ſeqq. *Doring.*
in Bibliotb. Iuriſconſult. verb.actus, n.762. fol.
519.col.1. & *Farinac.in prax.crim. tit.de pæn.*
16 *temper.quæſt.91.n.40.cum ſeqq.* Non † alia ra-
tione, quàm quia obnubilat ira intellectum,
ſenſuſq; irati agentis corripit, & opprimit,
intelligentiæ lumen ſubſtrahit, mentemque
ita confundit, vt quid, quouè ordine agen-
dum ſit, omninò iratus ignoret, & experi-
mento eſt, vt palpitet iratis cor, corpus
contremiſcat, igniſcat facies, exaſperentur
oculi, & conturbentur vires, in ſumma, noti
non recognoſcuntur, & lingua clamorem
format, ſed ſenſus quid loquatur, ignorat,
habeturque actus irati, tanquam contra, &
præter intẽtionem agentis, ſicuti plenè ſcri-
pſit *D.Gregor.lib.5.moral.cap.31.* & *P.Leſſ.d.*
tract.de iuſt. & iur.lib.4.cap.4.tit.de virtutibus
temperan.dubit.4. Quapropter *Tiraquell. Do-*
17 *ring.*& *Farinac.loco cit.* inferunt ad plura, † &
primò confeſſionem rei, etiam iudicialem
non valere, ſi emanauerit calore iracundiæ
Gloſ. in cap.ex litteris, verſic.admonita, in fin.de
diuor. quã notabilem appellant *Anton. Imol.*
18 & *Panor.in cap.olim, de reſcript.* † Secundò nõ
ligare iuramentum hominis irati, vt præter
adductos à *Tiraquell.* docent *Alex.in l.ſi duo,*
§.ſi quis iurauerit, n.1. ff.de iure dot.Bero.conſil.
189.n.4.lib.3. & *Guttier.de matrim.cap.7.n.4.*
19 † Tertiò cæteris omiſſis, omnes quoſcumq;
contractus ferueſcente iracundia conditos,
infirmos eſſe *d.l.licitatio, in princip.ff.de public.*
Gloſ.in d.l.3.ff.de diuor. & in *Can.ſi quis iratus,*
*in princip.2. q.3. Roman.ſingul.*508. cum alijs
penes *Dom.Cardin.Mantic. de tacit. & ambig.*
conuent.lib.3.tit.10.n.15.
20 Tamen cùm omnis regula in iure noſtro
ſuas patiatur exceptiones; Hinc eſt, quòd
prędicta omnia limitantur, & intelliguntur,
dummodò geſta tempore commotionis, &
iræ, ſedato animo rata non habeantur, ſicq;
ira non operatur nullitatem ipſo iure, cùm
poſſint geſta tempore commotionis rata
haberi, iſtaq; ratihabitio nõ eſt neceſſe, quòd
ſit poſitiua, ſed inducitur ex ſola perſeueran-
ria in illo actu, vt ſatis manifeſtè habetur ex
verbis *tex.in d.l.quicquid calore*, ibi, *Quicquid*
calore iracundię vel ſit, vel dicitur, non prius ratũ
eſt, quàm ſi perſeuerantia apparuerit, iudicium
animi fuiſſe. Concordat *tex. in d.l.3.de diuor.*
vbi habẽtur ſimilia verba, & pro indubitato
tradiderunt *Alberic.in ſuo dictionar. verb.Ira,*
fol.161.col.4.in fin.Bero.conſil.189.nu.2. & 6.
vol.3.& *Viui.deciſ.368.n.11.* poſt *Cagnol.in d.*
l.quicquid calore, n.48.Iaſ.in d.l.ſi filiam, n.6.C.
de inoffic.teſtam. Rom.in l.ſi verò, §.de viro, fal-
lent.30.ff.ſolut.matr.Addit.ad Salyc.in d.l.ſi fi-
liam, lit. A.Menoch.de præſumpt.lib.2.preſump.
61.nu.3. & 4.Bardellon. conſil.87.n.30.vol.1.
Merlin.de legit.lib.4.tit.1.quæſt.20.n.6. & *Do-*
ring.loc.ſup.cit. qui omnes concludunt, per-
ſeuerantiam purgare nullitatem actus geſti
tempore commotionis, & iræ, quę concluſio
21 non habet contradictorem; † & ad propoſi-
tum facit, quòd ſi quis ira accenſus contra
agnatos, & cõſanguineos ſuos, omnia bona
ſua alicui venderet, venditio certè foret nul-
la, tam quia celebrata inconſulto iræ calore,
quàm etiam quia fraudantur ex ea agnati,
& conſanguinei, quibus fortaſsè poſt alie-
nantis mortem bona debebantur, vt poſſet
figurari in hac Ciuitate, reſpectu bonorum
antiquorum, vigore noſtræ municipalis *Cõ-*
ſuetud. tamen conualidatur venditio, ſi in ea
voluntate venditor perſeueret, ſicuti origi-
naliter voluit *Bar. in d. l. quicquid calore*, in-
quiens, *Aliquis iratus contra conſanguineos ſuos,*
vendidit alicui ira calore ſua bona, & videtur,
quòd

Digitized by Google

quòd non valeat, niſi probetur poſteà perſeueran-
22 *tia.* † Idq; idem diſpoſitum legimus in tem-
perãdis pœnis criminum, cùm certiſſimum
ſit,mitius puniri delictum ex iracundia per-
patratum *l.Gracchus 4.C.ad l.Iul.de adul.in* §.
ſed ſi, Gloſ.in Can.ſi quis Epiſcopũ, verſic.aliud
2.q.3. Tiraquell. quem ſequitur *Menoch. de*
arbitr.lib.2.centur.4. caſu 319.n.33.Galganet.
de iur.public.lib.1.tit.13.nu.48. Giazz.diſcept.
crim. tit.de homicid.nu.217.fol.207. Ricc.in
prax.Eccleſ.lib.4. reſolut.24.n.1. & *Thor. vot.*
23 *decif.77.n.2.cum ſeqq.*†quia inquiunt,iratus
pręſumitur,incõſultè agere,quod agit *Bald.*
in cap.1. §. *ſi quis verò, in fin.de pac. iuram. fir.*
24 †& capitur præſumptio in meliorẽ partem,
quòd fuerit ex iuſta cauſa ad iram incita-
tus, maximè ſi probetur,eum eſſe facilè ira-
ſcibilem, *Innocent. in cap.ſuper his, de accuſat.*
25 &ibid. *Felin.ſub n.17.verſic.Et ſi probet.*†Ni-
hilominus ſi crimen eſſet tale, quòd haberet
tractum ſucceſſiuum,& in eo ſedato animo,
menteq;tranquillata,delinquens perſeueret,
tunc nullo modo ſub colore iracundiæ or-
dinariam delicti pœnam euitaret, *dict.Can.ſi*
quis iratus, 2.q.3.Tuſch.pract.concluſ.lit.I.con-
*cluſ.360.n.2.*ex *tex.in l.ſi non conuitÿ 6.C.de*
iniur. vbi *Gloſ.verb.calore.*
26 Sic in propoſito dicimus ex prædictis
omnibus iuribus, & authoritatibus à *n.20.*
vſq; hùc cumulatis, valere teſtamentum cõ-
ditum inconſulto iræ calore, ſi teſtator in ea
voluntate tanto tempore perſeueret,vt con-
gruè potuerit illud reuocare,ſicuti eſt in ca-
ſu noſtro,in quo habemus,quòd Dom.Prin-
cipiſſa ad teſtandum acceſſit ſub die 23.De-
cembris 1653.obitus verò ſequutus fuit die
7. Auguſti 1654. ſicq; habemus perſeueran-
tiam in ea voluntate per continuos ferè mẽ-
ſes octo, intra quos etiam codicillos condi-
dit, in quibus expreſsè teſtamentum appro-
bauit, & ſucceſſiuè duplicem habemus rati-
habitionem alteram tacitam , ex perſeuerã-
tia tot menſium , quæ de iure ſufficiens eſt
(vt probauimus) expreſſam alteram,in co-
27 dic illis contentam , & ex † vtraq; arguitur
deliberata Principiſſæ voluntas, præter om-
nem mẽtis obnubilationem,decedendi cum
ea diſpoſitione,quam non reuocauit, cùm
potuiſſet illam ſuo marte reuocare , ob tale,
& tantum temporis interuallum,inter teſta-
mentum , & mortem, iuxta *tex.in l.tractaba-*
tur 15.ff.de milit.teſta.l.athleta 8. §. *dat remiſſio-*
nem,ff.de excuſ.tut. vbi *Gloſ.* iuncto *tex.in l.3.*
C.de inoff.teſtam. Bar.in l.lex Cornelia, in fin.ff.
de vulgar. & pupill. Cardin. Mantic.de coniect.
vltim.volunt.lib.12.tit.1.n.12.Menoch.de præ-
ſumpt.lib.4.præſumpt.40.n.13. Cancer.variar.
reſolut.lib.3.cap.20.tit.de legat.nu.188. Io:Ba-
ptiſt.Ciarlin.contr.forenſ.lib.2.cap.142.n.18.&
plura *Andreol.contr.15.n.1.lib.1.*
28 Eademq; reſponſione tollitur difficultas
tex. quem pars allegat pro fundamento hu-
ius prætenſæ nullitatis, in *l.ſi filiam,19.C.de*
inoff.teſtam. vbi exhæredatio filiæ facta incõ-
ſulto calore, ſub prætextu, quòd fœdam vi-
tam viueret,nõ tenet; cum & hoc in tantum
ſit verum, in quantum nulla teſtamenti rati-
habitio ſubſequuta ſit, vtpotè quia mox illo
condito, teſtatoris obitus euenerit, & iſte
intellectus eſt veriſſimus,alioquin pugnaret
hic *tex.* cum alio in *d.l.quicquid calore,* vbi ex
perſeuerantia purgatur nullitas actus incõ-
ſulto calore conditi.
29 Rurſus in ſpecie *tex.in d.l.ſi filiam* , annul-
latur exhæredatio inconſulto calore de filia
facta , hoc eſt, præcipitanti conſilio, ob fal-
ſam ſuppoſitionem demeritorum filię,quam
fœdam vitam ducere exiſtimabat , ex mur-
mure inter gentes orto, vt ibi aduertit *Gloſ.*
in illis verbis,*Vtputa quia tantùm audiuit mur-*
mur, ſtatim exhæredauit , quaſi pater ex ira ad
iniuſtam deueniſſet exhæredationem,præci-
pitanter,& inconſulto calore;non ſic ſi con-
ſulto , & non deceptus exhæredaſſet , quia
tunc exhæredatio valeret,etiam ab irato pa-
rente ordinata,vt habetur ex eodem *tex.*ibi,
Sed ex meritis eius ad id odium incitatus es , po-
*ſtremi iudicÿ liberum arbitrium habebis.*Sicq;vt
concludam , nullitas exhæredationis in ea
theſi,non ex ira,ſed ex præcipitanti conſilio
30 reſultat , † cùm in effectu exhæredatio per
iram facta,nullam habeat iuris reſiſtentiam,
modò exhæredationis cauſa vera ſit, & legi-
tima, ad *tex.in l.3.ff.de liber.& poſth.* ibi, *Etſi*
cùm conuitio dixerit , non nominandus , vel non
filius meus , Latro gladiator magis eſt , vt rectè
exhæredatus ſit , & ſi ex adulterio natum dicet.
eumq; *tex.* in terminis perpendit *Cald. de*
iure emphyt.lib.3.cap.1.n.44.& ſi contrarium
quis auderet affirmare , nunquàm ampliùs
legitimæ exhæredationes ſuum obtinerent
31 effectum, † cùm exhæredatio,quę à parente
de filio fit,perneceſsè ex irato,indignatoque
eiuſdem parẽtis in filium animo proueniat,
& ex odio in ipſum iuſtè concepto,vt ex ea-
dem *l.ſi filiam*, habetur,ex illis verbis, *Odium*
incitatus es; & notarunt *Speculat.in tit.de inſtr.*
edit.§.*12.n.37.Menoch.de præſumpt.lib.4.præ-*
ſumpt.28.n.3. & *Menado. in repet. Conſt.in ali-*
32 *quibus, notab.2.nu.46.* & † hoc eſt, quod vo-
luerunt *DD.*præſertim verò *Salyc.* & *Bald.in*
d.l.ſi filiam , vt valeat præceptum teſtatoris,
quanquam iratus præceperit , quia ſatis eſt,
quòd ipſe arbitrio, & iure ſuo vtatur,ſequi-
tur *Surd.deciſ.41.n.11.* exquiſitè *Cald. loc.cit,*
qui perpendit alium *tex. in l. in ipſius mariti,*
C.fam. erciſcund. & conſentit quoq; *Decian.*
*reſponſ.51.n.60,cum ſeq.vol.4.*id,quod etiam
de iure Diuino videtur comprobari,ex *Pſal.*
*4.*in illis verbis,*Iraſcimini, & nolite peccare.*
33 Præterea falcem ad radices difficultatis
immittendo , non eſt applicabilis ad caſum
noſtrum diſpoſitio *tex. in d.l.ſi filiam* , quia
loquitur de exhæredatione; nos verò ſumus
in

Digitized by Google

in filio inſtituto in legitima, vnà cum alijs
due. 5000. & ſic ridicula res eſſet, ſi diſpoſi-
rio ad filium exhæredatum directa, ad inſti-
34 tutum protraheretur; ſi enim ex † certiſſima
iuris regula, non poteſt ex diuerſis fieri illa-
tio *l. Papinianus 21. ff. de minor.* & *l. inter ſtipu-
lantem 83. §. ſacram, verſic. Sed hæc diſſimilia
ſunt, ff. de verb. obligat.* quantò magis fieri ne-
quit ex contrarijs, vti eſt de exhæredato ad
inſtitutum?

35 Tandem non omittimus ſub ſilentio fa-
uorem piæ cauſæ, nimirum futuri Monaſte-
rij Monialiũ, cui Ill. Marchio de reſtituendo
grauatus eſt, cum punctuales, & ineuitabiles
non deſint authoritates, vt omnia, quæ de
ira conſiderari poſſunt, ad irritandos actus
inconſulto calore conditos, peculiari priui-
legio, fauore piæ cauſæ limitentur, & ſubſi-
ſtant omnes contractus ab homine irato ce-
lebrati, adeò vt reuocatio illorum ſacrile-
gium reputetur, *Can. ſunt qui opes 17. quæſt. 3.*
& notauit *Tiraquell. de priuileg. piæ cauſ. pri-
uileg. 108.* maximè quando ius alterius non
læditur, quale eſt ius filij ad legitimam, vt
punctualiſſimè voluit *Gloſ. in Can. ſi quis ira-
ſcitur 13. quæſt. 2.* dicens, *Tamen ex iracundia
omnia ſua dare poteſt Eccleſiæ, dum tamen relin-
quat legitimam filijs.*

36 Abſoluta prima, capio ſecundam præten-
ſam nullitatem huius piiſſimæ diſpoſitionis,
quam inualidam eſſe arbitratur doctiſſimus
Altogradus, ex eo, quòd priuatus reperiatur
Dom. Princeps integra materna hæreditate,
in odium alterius, ſcilicet in odium Dom.
Principis patris, à quo Principiſſa diutiùs
litigioſis certaminibus defaticata fuit pro
recuperatione ſuarum dotium, vnà cum in-
tereſſe, ſtante diuortio inter ipſos per plures
ſententias confirmato, contra *tex. in l. ſi quis
in ſuo 33. §. legis autem, C. de inoffic. teſtam.* vbi
diſpoſitio matris contra filium, in odium
patris, non valet, cùm conſultum ſit matri
relinquere ſub conditione emancipationis,
ſicuti *Gabriel Satayna in addit. ad Iaſ. in d. §. le-
gis autem, n. 2. Roman. ſingul. 112.* & ibi *Nicol.
Pignon. Soccin. Iun. conſil. 59. n. 16. & 17. verſic.
Secundò principaliter. vol. 3.* & *Menoch. conſil.*
37 *554. à n. 9. cum ſeqq.* † quia nemo debet odio
alterius prægrauari, & iniqua affici condi-
tione, *l. paterfamilias teſtamento 44. ff. de hæred.
inſt. l. non debet 75. ff. de reg. iur. cap. non debet,
eod. tit. in 6. Gloſ. in Can. ius naturale, de pænit.
diſtinct. 1.*

38 Quinimò deducit Dom. Aduerſarius ex
hac ſecunda, tertiam nullitatem reſultantem
ex falſa cauſa, eò, quòd priuauerit Princi-
piſſa filium integra hæreditate, prætextu,
quòd particeps fuerit, & confœderatus cum
genitore ſuo ad moliendas vexationes, &
dilationes fouendas, pro retardanda dotis
ſolutione contra ipſam teſtatricem; Sicq; in-
quit, quòd cùm hæc, quæ de filio in teſta-
mento dicuntur, falſa ſint, & falſam præbue-
rint cauſam ita diſponendi, conſequenter
corruere debet ipſa diſpoſitio, ex *tex. in l. fin.
ff. de hæred. inſt.* & ibi *Bar. Bald. Angel. Alberic.
Goffred. & Cum.* idem *Bald. in l. ſi poſthumus, §.
ſi quis, in princip. ff. de lib. & poſth.* & ibi etiam
*Iaſ. n. 5. Soccin. Iun. conſil. 89. nu. 23. lib. 1. Curt.
Iun. conſil. 96. n. 7. Cephal. conſil. 548. n. 5. & 6.
Surd. conſil. 373. n. 19.* latè *Rendenaſch. conſil. 7.
lib. 1. Venturin. conſil. 28. Menoch. conſil. 459. n.
23. verſic. Nam reſpondetur, & conſil. 484. n. 18.
& conſil. 772. n. 16.* idem *in tract. de præſumpt.
lib. 4. præſumpt. 24. n. 2. cum ſeq. Cardin. Mantic.
de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 10. n. 7.* & *Du-
rand. de condit. & mod. impoſ. part. 3. cap. 2. n. 9.*

Verum enim vero licet vtraque nullitas
poſſet vnica facti reſpõſione tolli, ex lectura
teſtamẽti, ex quo apparet nequaquam fuiſſe
39 in alterius odium conditum; † attamen
omiſſis his, quæ facti ſunt, quæq; nunc ad
noſtrum non pertinent inſtitutum, de iure
breuiter dicimus, *tex. in d. §. legis autem*, pe-
nitùs eſſe applicabilem, dum ibi diſponitur,
nequam exhæredari filium infantem, in odiũ
40 patris; In currenti autem caſu, † non de in-
fante agitur, in quo nullum ingratitudinis
vitium poteſt conſiderari, vt ponderat idem
tex. in d. §. legis autem, & *Gloſ. in l. Maximum
vitium, in fin. verſic. In poſthumis, C. de liber.
præter.* Non etiã ſumus in exhæredato, ſtante
inſtitutione in legitima, quæ exhæredationi
expreſſè opponitur; Conſequenter ad caſum
noſtrum trahi non poteſt diſpoſitio *d. l.* alio-
quin, vt diximus ſuperiùs, in reſponſione
ad aliud motiuum, *n. 34.* fieret illatio nedum
ex diuerſis, contra *tex. in d. l. Papinianus*, & in
d. §. ſacram, ſed imò ex contrarijs, nempè de
exhæredato ad inſtitutum, quod auribus ab-
41 horret, & expreſſè neganda † eſt propoſitio
ex aduerſo ſuppoſita, vt diſpoſitio D. Prin-
cipiſſæ contra filium manauerit, in odium
patris, quodq; Princeps filius in ordine ad
patrẽ fuerit teſtatrici odioſus, propter ſim-
plicem illam inſtitutionem in legitima, vt
latè comprobat *Cæſar Manent. conſil. 115. à
n. 11.* qui in terminis dicit, *Et non valet con-
ſequentia, nepoti fuit tantùm relicta legitima,
ergò fuit odioſus teſtatori, Alex. &c.* & ſubdit *n.
14. Et ideò Magdal. in tract. de numer. teſt. in te-
ſtam. part. 1. cap. 16. n. 164. & ſeq.* inquit, *Quòd
licèt pater filium vnum, vel duos hæredes vni-
uerſales reliquerit, alteri verò ſolam legitimam
aſſignauerit, ob id non poteſt dici odioſa diſpoſitio
iſta, nec quòd filius iſte ita inæqualiter inſtitutus,
odioſus fuerit teſtatori, cùm habuerit debitum
ſuum*; & iterum ſubdit *nu. 27. Cùm illum non
excluſerit à bonis ſuis, ſed imò incluſerit, & ho-
norabili titulo inſtitutionis, licèt in legitimam
tantùm vocauerit, quia nihilominùs non dicitur
odioſè excluſus, nec exhæredatus*, vt inquit *Alex.
&c.* Hæc doctiſſimus ille *Mantuanus I.C.*
42 Quò verò attinet ad falſas cauſas diſpo-
ſitionis

ſitionis in teſtamento expreſſas,dicimus,ve-
rum eſſe,falsā cauſam vitiare diſpoſitionem,
ſed tamen ſi ſalſitas ſit circa cauſam finalem
diſpoſitionis. *Guid.Pap.deciſ.632.n.3.Gram-
mat.deciſ.59.n.9.& 6.Frāch.deciſ.1.n.7.Cenc.
deciſ.Rot.Rom.373.nu.8. Menoch.de præſumpt.
lib.4.preſumpt.24.n.2.cum ſeqq.Cancer.variar.
reſolut.lib.3.cap.21.n.232.*& *Fontanell.de pact.*
43 *nupt.tom.1.clauſ.4.gloſ.1.ſub n.53.*† quia ſola
cauſa finalis illa eſt,ſinè qua quis non diſpo-
ſuiſſet, vel ſaltim non eo modo, quo diſpo-
ſuit, *l.damus 52. ff.de condit. indeb. l.in ſum.ma
65.§.ſed quare,ff.eod.tit.* cum alijs per *Bald.in
l.auia ſua,n.24.C.de iur.dot.Caſtr.in l.2.§.ſi Ti-
tio decem,n.2.ff.de donat.Gratian.diſcept.forenſ.
lib.3 cap.498.nu.38. & tom.4. cap.764.nu.9.
T app.deciſ. Camell.2.nu.73.Dom.Reg.Galeot.
contr.iur.lib.2.contr.10.n.11.* & *Dom.Cōſtliar.*
44 *Hodier.ad Surd.deciſ.68.n.16.*† Et ideò con-
trarium eſſet,ſi cauſa,quę falſa aſſeritur,non
eſſet finalis,ſed impulſiua, quia tūc probata
etiam illius ſalſitate,nō corrueret diſpoſitio
ob eam cauſam facta *Bald. in l.ſi mulier, n.3.
C.de iur.dot Surd.de alim.tit.5.quæſt.5.n.8.Me-
noch.d.præſumpt.24.nu.17. Reg.Merlin. contr.
forenſ.lib.1.cap.54.nu.6.* & *Fontanell.deciſ.50.*
45 *n.2.* † Nam cauſa impulſiua nō dicitur verè
cauſa, ſed potiùs abuſiuè talis appellatur,cū
in ſubſtantia aliud non ſit, quàm quoddam
extrinſecum motiuum, ad diſponendum,ex
Bald. Tiraquell. & alijs, docet *Menoch.d.præ-*
46 *ſumpt.24.n.18.* ad † differentiam cauſę fina-
lis,ſinè qua quis nō diſponeret(vt diximus)
cùm in ſubſtantia ſit principale obiectum
intentionis agentis, & fons omnium cauſa-
rum, vt plenè *Cardin.Mātic.de tacit.& ambig.
connent.tom.1.lib.3.tit.12.n.16.& 18.*
47 Quo iacto fundamento,præter facti,nullā
etiam iuris habet prætēſa nullitas ſubſiſten-
tiam,magnamq; pars prouinciam aggredi-
tur, ſi probare opinetur,cauſas in teſtamēto
expreſſas, eſſe finales, nam primò nobis aſ-
ſiſtit præſumptio, vt in dubio, cauſa impul-
ſiua, non finalis præſumatur, *l.2.§.fin.verb.
Cauſa magis, verſic.in dubio autē,* & ibi *Alciat.
n.3.* & *Roman.n.2.ff.de donat.Bald.in l.genera-
liter,n.5.C.de Epiſ.& Cleric.Cardin.Mantic.de
coniect.vltim.volunt.lib.6.tit.14.n.15. Surd.de
alim.d.tit.5.quæſt.5.nu.11.* idem *deciſ.130.nu.
13.Gratian.diſcept.forenſ.tom.3.cap.568.n.11.
Io:Baptiſta Ciarlin.contr.forenſ.tom.1.cap.4.n.*
40. & *Dom.Marcian.conſil.47.n.13.in fin.vol.*
48 1. † Et maximè hoc procedit in vltimis vo-
luntatibus, in quibus cùm regulariter ex
voluntate, & mera liberalitate, nulloq; iure
cogente,detur, & relinquatur,meritò relicti
cauſa impulſiua potiùs, quàm finalis exiſti-
manda eſt, & præſumenda, vt magiſtraliter
docuit *Bald.in l.2.§.Creditum.n.3. ff.ſi cer.pe-
tat.* Ex qua eadem ratione ſuboritur alia ra-
49 tio † excluſiuà cauſæ finalis,quę illa eſt,quæ
neceſſariò debet exprimi, ad ſubſtantiam,&
validitatem actus, quæq; actui debet cohæ-
rere, ad *tex.in l.ſi mors,§.fin.cum ſeqq.ff.de do-
nat.Mantic.d.tit.12.nu.39. Dom.Galeot.contr.
iur.lib.2.contr.10.n.19.* & *Pen.deciſ.Rot.Rom.*
50 *60.nu.5.* † At cùm in teſtamentis non ſit ex-
p. imēda ad validitatem illorū cauſa, quarè
ita teſtator faciat, ex conſequenti ſi expri-
matur,cauſa illa, non finalis, ſed impulſiua
eſt pręſumenda, niſi ex alijs conſtet,verè eſſe
finalem,hoc eſt,teſtatorem aliter non diſpo-
ſuiſſe, ſicuti habetur ex *tex.in d.l.fin.de hæred.
inſt.* vbi teſtator reuocando primum teſta-
mentum, & inſtitutionem factam de Patu-
leia Magna, quam mortuam exiſtimabat,
Nonium Rufum ſibi hæredem fecit, dicens,
*Quia hæredes,quos volui mihi contingere,habere
non potui,Nonius Rufus mihi hæres eſto.* Et quia
Patuleia Magna viuens erat, propterea in
ea ſpecie, ſecundum teſtamētum inualidum
declaratum fuit à I.C.nō alia ratione,quàm
quòd iam liquidò ex verbis ſecundi teſta-
menti conſtabat, teſtatorem non fuiſſe de
nouo diſpoſiturum, ſi Patuleiam mortuam
non credidiſſet,ex illis verbis, *Quia hæredes,
quos volui, habere non potui, &c.* & abeſſebat
ex hoc ſecundo hęrede inſtituendi voluntas,
propter falſam credulitatem,ſicuti ex *Cuiac.*
probat *Anton. Merend. contr.lib.19.cap.17.à
nu.3. cum ſeqq.* & multò clariùs *Rendenaſch.
conſil.7.nu.21. verſ.ad quam concluſionem*, qui
ex doctrina *Bar.in d.l.fin.n.2.3.& 4.* dicit ex-
preſſè,falſam cauſam non vitiare inſtitutio-
nem, cum cauſa inſtitutionis nunquam di-
catur finalis, ex *tex.in l.cùm tale, §.falſum,ff.
de cōdit.& demonſtrat.* verum limitat,niſi pro-
betur, teſtatorem aliàs inſtituturum non
fuiſſe; & ſubdit, *Sed ex hac præfatione, quia
hæredes,quos volui,&c.ſatis præſumi, teſtatorem*
51 *alias relicturum non fuiſſe.* † Sic etiam ſi quis
teſtamentum condat, dicens, *nè ab inteſtato
decedam*, certè hoc teſtamentum corruit, ſi
aliud perpriùs condidiſſe reperiatur, per
quod minimè poterat ab inteſtato decede-
re, cuius ſi teſtator meminiſſet, iteratò non
diſpoſuiſſet, ſicuti plenè probat *Cephal.cōſil.
548.n.4.5.& 6.*
52 De cætero autem cùm nō conſtat liquidò
ex tenore, & verbis teſtamenti, teſtatorem
aliàs non fuiſſe diſpoſiturum, nunquam pe-
nitùs cauſa in teſtamēto adiecta,& expreſſa,
eſt nuncupanda finalis, niſi eſſemus in cauſa
reſpiciente ſanguinis coniunctionem, quæ
ſola, & de per ſe, abſq; alia probatione, vel
adminiculo, præſumitur finalis, adeóq; ſta-
tim corruat diſpoſitio, ſi cauſa illa ſit falſa,
ad *tex.in l.ſi poſthumus, §.ſi quis ità, ff. de liber.
& poſth.*& ibi *Bar.Caſtr.*& *Iaſ Surd.cōſil.373.
ſub n.19.verſic.Et quamuis DD.*& latiùs idem
deciſ.144.
53 Sic in propoſito dicimus, quòd licèt in
hoc, de quo agimus teſtamento, D.Princi-
piſſa de multis conqueratur, gratis tamen
aſſe-

aſſeritur, cauſas in cõqueſtu expreſſas,fuiſſe finales diſpoſitionis, quòdq; ſi noſſet teſtatrix, illas non fuiſſe veras(quod nos in factò negamus)ita non diſpoſuiſſet,imò hoc ipsũ obturat os parti, quæ ex eodem conqueſtu, laborioſiſſimè conata eſt in ſua allegatione probare, diſpoſitionem illam manaſſe in odium innoxij filij; Ergò cauſæ conqueſtus non fuerunt finales, ſed impulſiuæ, ex norabili doctrina *Speculat. in tit.de diſput. & allegat. Aduoc.§.Poſt hoc,nu.*13. dicentis, *Cauſa verò impulſiua eſt, cùm in odium alicuius aliquid ſtatuitur.*

54 Porrò plures, atq; plures enumerantur in hac diſpoſirione conqueſtus cauſæ,quas etiã ſi concedere vellemus, fuiſſe finales diſpoſitionis, incumberet parti volenti illam irritare, oſtendere, cunctas eſſe falſas; Quoties enim plures concurrunt cauſę finales ad eandem diſpoſitionem, ſi illarum aliqua,vel plures ſint falſæ, vnica tantùm vera exiſtẽte, diſpoſitio nõ corruit,quia tunc omnes cauſæ,cùm ſint finales,æqualiter diſponunt,nec magis vna, quàm alia operatur, *Imol.in l.ſi plagis, ff.de verb.obligat.Bald.in l.ſi non lex,83. ff.de hæred.inſtit.*idem *in auth.non licet,nu.7.C. de liber.præter.*idem *conſil.*112*.nu.2.verſic.Super ſecundo,lib.5.Mohedan.deciſ.4.qui fil.ſint legit.aliàs deciſ.246.Surd.de alim.tit.5.quæſt.4.n.*18. *Maſcard.de probat.concluſ.714.nu.19.Rot. Rom.deciſ.363.n.6.recenſ.part.5.tom.1. ex collectis à Rub.lib.1.Fontanell.deciſ.50.n.6.lib.1. Surd.conſil.361. nu.13. & 14. vol.3. & conſil. 531.nu.67.lib.4.Mareſcot.variar.reſol.cap.20. n.7.& 8.lib.2. Merlin.deciſ.Rot.392.nu.12.& 13.lib.1.*& *Caſtill.contr.lib.5.cap.174.n.1.*

55 Pręterea animaduertendum eſt,teſtamentum D.Principiſſę in duas diuidi partes;Altera, in qua Eccleſia vniuerſalis hæres inſtituitur; Altera verò, in qua filio etiam inſtitutionis titulo legitima relinquitur. In prima nullam teſtatrix exprimit cauſam,quarè Eccleſiam inſtituat. In ſecunda verò exprimit cauſas eiuſmodi parricularis inſtitutionis; Quò fit, vt inſtitutio de Eccleſia facta, nequeat impugnari, ſub prætextu falſę finalis cauſæ, quæ ipſam fortaſsè ad inſtituendũ compuliſſet, parumq; refert, an cauſæ inſtitutionis filij in ſola legitima veræ ſint, nec nè,dum ſiuè verę,ſiuè falſæ,ſemper remanet Eccleſia ſimpliciter inſtitura, maximè ſtanre clauſula, *omni meliori modo*, ſicuti ad propoſitum benè notant *Gabriel. conſil.132. quæſt. 2.n.15.& 17.lib.1.Surd.conſil.531.nu.6.& 7. lib.4.*& *Andreol.contr.218.n.27.*

56 Quòd ſi demum dicere velimus, aliquam etiam cauſam Dom. Principiſſam inuitaſſe ad inſtituendam Eccleſiam,dicimus,eius inſtitutionis cauſam finalem fuiſſe fauorem animæ, & hoc probatur ex procemio teſtamenti, in illis verbis, *Et che mentre per ciò in vita nõ hò potuto auualermi in tanta neceſſità*(intellexit de bonis ſuis) *è bene, che almeno, dopò paſſata l'anima mia,ne goda nell'altra vita.*Ecce finis, ecce cauſa finalis, quidem non fallens, quæque à calumnia aliqua forenſi nequit euerti.Cauſa pia eſt,& fauor animæ,vt dicit *Bar.in l.2.§.fin.n.2.ff.de donat.* quem ſequitur *Cardin. Mantic.*dicens, cauſam,& fauorem animæ eſſe rationem finalem diſpoſitionis, *d.tract.de tacit. & ambig. conuent. tom.1. lib.3.*
57 *tit.12.n.41.* †Et confirmatur,quia reperitur fauor huiuſmodi expreſsè mentionatus à piјſſima teſtatrice in procemio dictę ſuę diſpoſitionis, & ideò habendus eſt pro cauſa finali illius, *Bar. in l.fin.n.3.ff.de hæred. inſtit. Dec. conſil.66.n.5.conſil.661.n.2.conſil.675.n. 9.& conſil.683.n.7.Gratian.diſcept.forenſ.tom. 4.cap.764.n.8.Mantic.loc.cit.nu.30.Dom.Reg. Galeot.contr.iur.lib.1.contr.50.nu.42.* & *Ciarlin.contr.forenſ. tom.1.cap.14.nu.6. & cap.54. n.3.*

Hæc occurrunt contra allegata per *Dom. Altogradum* in hac maximi momenti cauſa. Neap.die 1.May 1662. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

INſtitutio de potentiore facta in iuribus litigioſis, non tenet.num.1.Sed vid.infra n.20.& 21.

Senatores,& Magiſtratus dicuntur potentiores.n.2. Sed quomodò hoc intelligatur.n.11.

Potentiores dicuntur omnes ratione officij, quo funguntur, omneſq; ad Reipublicæ adminiſtrationem præpoſiti.n.3.

Dom. Antonius de Ponte Aduocatus *celeberrimus laudatur.n.4.*

Potentiores ſolùm illi nuncupantur, qui iuriſdictionem habent de iure, & de facto, quiq; metum poſſunt incutere.n.5.

Senatores, & Magiſtratus poſſunt recipere ceſſiones iurium litigioſorum, cum non ſint potentiores.n. 6. Et in quibus terminis poſſit procedere opinio contraria.n.7. Author verò dicit,quòd quæſtio, an valeat ceſſio iurium litigioſorum in Magiſtratum, eſt inutilis.n.8. Quarè.n.9.

Magiſtratus, & Senatores nihil poſſunt ex donatione, vel ceſſione recipere, etiam ſi res ceſſa non ſit litigioſa.d.n.9.

Ceſſio iurium litigioſorum facta in beneficium Eccleſiæ, vel Clerici, tenet, quia non ſunt potentiores.n.10.

Ceſſio iurium litigioſorum tenet in hac Ciuitate,quia propter pręſentiam Principis nemo poteſt dici potentior.n.12.& 15.

Principis præſentia continuò adeſt in hac Ciuitate.d. n.12.

Metus coram Principe non poteſt cadere, & talis timor nulli præbet excuſationem.n.13.

Fori electio,& variatio non conceditur priuilegiatis perſonis, litigantibus in Tribunalibus huius Ciuitatis.n.14.

Potentior ad hoc,vt non valeat ceſſio iurium litigioſorum in ipſum facta, debet eſſe habita relatione

ad

Digitized by Google

ad perſonam, contrà quam ſit ceſſio, non ad perſonam cedentis.n.16.

Ceſſio iurium litigioſorum facta per mulierem in potentiorem, tenet,& quarè.n.17. Item ſi iura ceſſa ſint indubitata. n. 18. Item etiam tenet ob difficultatē exigēdi ex calumnijs aduerſarij. n.19.

Inſtitutio facta de Imperatore, vel Rege in iuribus litigioſis, non tenet.n. 20. Sed præter Imperatorem, vel Regem valet inſtitutio, quiſuis inſtituatur.n.21. Quod amplia, etiam ſi inſtitutio ſit ad commodum alterius.n.29.& 32.

Alienare nō dicitur qui hæredem inſtituit.n.22.

Statutum prohibens nobilibus,nè acquirant,vel quid recipiant contra populares, non compræhendit acquiſitionem ex inſtitutione.n.23.

Magiſtratus, & Prætores acquirere prohibiti, poſſunt ex teſtamento capere.n.24.

Fraus,& dolus non præſumitur in vltimis voluntatibus.n.25.

Alienatio, quæ per inſtitutionem fit, dicitur fieri ex cauſa neceſſaria.n.26.

Ceſſiones iurium litigioſorum ex cauſa neceſſaria factæ,tenent.n.27.

Alienare non dicitur qui coactè alienat.n.28.

Fiduciarius hæres, ſiuè executor teſtamentarius eſt ad inſtar Procuratoris.n.30.

Magiſtratus prohibentur ſuſcipere aliena patrocinia.n.31.

Fiduciarius hæres,quando quis dicatur.n.33.& 34.

Legitima filij in hac Ciuitate in bonis maternis eſt aucta vſq; ad nouem partes, & ſic filius in legitima inſtitutus, videtur in illis nouem partibus inſtitutus.n.35.

Forēſes ligantur ſtatuto loci cōditi teſtamenti, quoad ſolemnitates tantùm in teſtamento requiſitas. n. 36. Non tamen ligantur quoad modum diſponēdi de bonis.n.37.

Forenſes quoad bona, quæ habent in aliquo loco, non ligantur conſuetudine illius loci. n. 38. Intellige ſi verba ſtatuti dirigantur ad perſonas,non ad bona.n.43.

Statuentes de exteris cogitaſſe nō præſumitur. n.42.

Conſuetudines Neapolitanæ forenſes nec actiuè, nec paſſiuè ligant.n.39.

Forenſes non poſſunt ſuccedere in bonis antiquis vigore Conſuetudinis.n.40.

Succeſſio vt fiat iuxta formam ſtatutì, opus eſt, quòd tam defunctus,quàm ſuccedere volens ſit ſubditus ſtatuentibus.n.41.

Conſuetudo, ſi qua moriens, dirigit verba in perſonam, non ad bona.n.44.

Dictio, ſi qua, eſt demonſtratiua perſonarum.n.45.

Statutum habilitans, vel inhabilitans perſonam alicuius ad aliquem actum, non videtur habilitare, vel inhabilitare perſonam Forenſis.n.46.

Ciuilitas, & domicilium, nec per incolatum mille annorum acquiritur, ſi non conſtat de animo perpetuò morandi in aliquo loco. n.47. Et eò fortiùs non acquiritur, quando conſtat de animo contrario, ex aliqua declaratione incolæ.n.49.

Animus mutandi domicilium originis non præſumitur.n.48.

Ciuilitas, & domiciliū ex diuturniſſima habitatione non acquiritur, quandò quis alibi ſe contulit occaſione litium, quas ibi habet,vel occaſione alterius negotiationis, ſiuè temporalis exercitij.n.50.

Ciuilitatem,& domicilium ex decennali habitatione acquiri, falſum eſt, & quomodò, & quanto tempore acquiratur.n.51.

Status vltimus attendendus eſt.n.52.

Tempora de iure non coniunguntur.n.53. Intellige in odioſis, ſecùs in fauorabilibus. n.54.

Statutum puniens receptatores bannitorum per biduum, non comprahendit receptantem bannitum vna vice per diem, & per diem vice altera.n.55.

Statutum puniens manentem in excommunicatione per ſex menſes, non comprehendit eum, qui per tres menſes vna vice, & per alios tres vice altera in cenſuris perſeuerauit.n.56.

Conſuetudo,ſi qua moriens,eſt odioſa reſpectu mulierum, diſponere prohibitarum.n.57.

Conſuetudines Neapolitanæ habent locum inter ciues, & habitatores Ciuitatis, iuxtà doctrinam Napodani,qua interpretatur.n.58.60.& 61.

Dictio, ſeù, eſt coniunctiua.n.59.

Habitator differt ab habitante, & in quo conſiſtat differentia.d.n.60.

Habitatores perpetui ligantur conſuetudine loci, in quo habitant.n.61.

Forenſes effecti ciues per habitationem,ſiuè ciues allecti non comprahenduntur ſub Conſuetudinibus Neapolitanis.n.62.

Conſuetudines dicuntur pacta ciuium.n.63.

Conſuetudines ſunt practicandæ in caſu vero, non in caſu ficto.ibid.

Actio ad dotem reputatur loci, in quo vir tempore conſtitutionis domiciliū habebat, licèt aliò poſteà migrauerit.n.64.

Initium contractus attenditur.n.65.

Tex.in l.exigere dotem,ff.de iudic. limitatur, ſi dos fuit reſtitui promiſſa in omni Curia, loco, & foro.n.66.

Clauſula, in omni Curia, loco, & foro, adiecta ſolutioni, quid operetur.ibid.

Mulier à viro quoad torum ſeparata ex diuortio, dicitur etiam ſeparata quoad domicilium.n.67.

Feuda poſſidens in hoc Regno,nō efficitur ciuis Neapolitanus.n.68.

Conſuetudines Neapolitanæ non comprahendunt Feuda.n.69.

Statutum prohibens mulieribus contrahendi facultatem, ſiuè authoritate viri, vel duorum propinquorum, extenditur ad teſtamenta per mulieres facienda. n.70. Sed contrarium eſt verius. n.74. Quia in teſtamentis ceſſat ratio ſtatuti prædicti. n.76.

Statutum pręd.eſt ſtrictiſſimè interpretandum.n.79.

Argumentum de contractibus ad vltimas voluntates valet.n.70.Sed quando hoc procedat.n.77.

Contractus appellatione contineri teſtamenta. n.72. quia verbum, contractus, eſt latum.n.73.Sed hoc quomodò intelligatur, & quando procedat.n.78.

Minores ſinè authoritate curatoris non poſſunt contrahere, ſed poſſunt teſtari.n.75.

Statutum prohibens mulieribus teſtamenta condere ſinè authoritate viri, vel propinquorum, non tenet.n.80. Item non habet locum fauore piæ cauſæ.n.81. Et demùm non procedit extra locum ſtatuentium.n.82.

Teſtamentum conditum in domo hæredis, quando præſumatur conditum, vel extortum dolo, vel metu.vid.n.83.& 89.

Teſtator nunquam præſumitur dolo circumuentus, vel metu compulſus.n.84. Amplia etiamſi inſtitutus reperiatur aliquis potens.n.85.

Metus ex Senatoria Dignitate non arguitur.n.86.

Metus, nec dolus in dubio præſumuntur.n.87.

Metũ, vel dolũ alleganti incũbit onus probãdi.n.88.

Locus conditi teſtamenti non attenditur ad illud annullandum.n.90.

Teſtamentum in carcere conditum, valet.n.81.

ARGVMENTVM.

Hæredis inſtitutionem factam de Senatore in iuribus litigioſis, cum onere de reſtituendo, valere, neq; eſſe applicabilem ad illam impugnandam, *tit.C. nè lice.Potent.* Qua occaſione examinatur, quiſnam potentior dicatur, & cõplures interpretationes, & intellectus ad *tit. præd.* non inutiliter aſſignantur. Præterea latè demonſtratur, mulieres exteras habẽtes dotes ſuas in hac Ciuitate, non ſubiacere noſtræ municipali *Conſuetud.* etiam ſi in hac Ciuitate teſtentur, & habitare reperiãtur; Neq; ex hoc poſſe filios teſtamentum impugnare, vel nouem partes dotium petere; Eadẽq; occaſione diſcutitur, quomodò, & quandò domicilium ex habitatione, vel alijs cauſis acquiratur. Porrò teſtamentum in domo hæredis conditum valere, omnemq; ſuſpicionẽ ceſſare probatur, ex perſeuerantia teſtatoris in ea voluntate. Demùm pariter probatur, ſtatutum Vrbis Ianuæ, *ſub tit de contract. minor. & mulier.* annullans contractus per mulieres celebratos ſinè conſenſu propinquorum, non extendi ad teſtamenta, & de alijs. Pro eodẽ Ill. D. Marchione Latertiæ.

CONSILIVM II.

POſt celebre Reſponſum redditum per *Dom. Lelium Altogradum* famigeratiſſimũ I.C. pro Ill. Dom. Principe Hyeracis, aliud prodijt *Dom. Marcelli de Graſſis* facũdiſſimi noſtrorum ſubſelliorum Aduocati, contra Ill. Dom. D. Antoniũ Nauarrete Marchionem Latertiæ, ac Regium Conſiliarium, hæredem inſtitutum per Ill. quond. D. Benedictam Pinellam Principiſſam Hyeracis, cuius pijſſima teſtamentaria diſpoſitio, rurſùs ex pluribus inualida prætenditur in hac nouiſſima allega-
1 tione, † Præſertim quia tota hęreditas Dom. Principiſſæ, conſiſtit in ſuis creditis dotalibus litigioſis, in quibus non ſinè maxima fraudis ſuſpicione inſtitutus reperitur dict. Ampliſſimus Senator hęres fiduciarius, ſtãte onere ei iniuncto recuperationis dictarum dotium, & indè reſtitutionis illarum, ad fauorem Monaſterij erigendi; qua de cauſa infirmam eſſe prætenditur d. inſtitutionem factam de potentiori, in fraudem litigij, ex cumulatis in fortioribus terminis per *Io: Bapt.Coſt.conſil.74.* quaſi quòd repugnet iuribus, & *tit.* integris, in *C.de litig.* iterùm in *C.nè lice.potent.* præterea in *C.de ijs, qui potent. nom.* & demùm in *C. de alienat. iudic. mutand.*
2 *cauſ.fact.* † Cùm verè dubitari non poſſit, quin Senatores potentiores dicantur, & ſucceſſiuè, quin cum illis intret diſpoſitio *d.tit. nè lice.potent.* id, quod probari autumat aduerſarius, ex *tex. in l. Nam Magiſtratus, ff.de recept.arbitr.* ex *l.vnic. C.de contract.iudic.* ex *l. fin.C.de litig.* ex *l.fin.C.quod met.cauſ.* ex *l.vnic. C.ſi quacunque prædit. poteſt.* & ex *l.auferturr, §.*
3 *quòd ſi à Præſide, ff.de iur.fiſc.* & addit, † omnes dici potẽtiores, ratione officij, & de hac potentia loqui *tex. in l.ſi per impreſſionem, C.quòd met.cauſ. in l.quicunq; C.ſi quacunq; prædit.poteſt.* & in *l.1.C.ſi Rector Prouinc. Afflict. in cõſt. Regni, ſãcimus, §. Quintò, n.2.de iur.Prothomiſ.* omneſq; etiam, qui ad Reipublicæ adminiſtrationem, prępoſiti reperiuntur, publicoq; funguntur officio, *Rebuff. ad leg.Gall.tit.de ceſſ.l 2.gloſ.8.fol.459. Gomeſ. ad Reg.Cancell. quæſt.1.de ſubrogat.Collat.fol.359.inſin. Baldaſ. de Angel.in l.1. & 2.C.nè lice.potent. Nouar.de priuileg.miſerab.perſon.priuileg.17.nu.6.* idem *quæſt.forenſ.lib.1.quæſt.81.n.4.& Alſan.collect.* 326.
4 Sed herclè non aberrauit Dominus, & Præceptor meus *Antonius de Ponte* Marchionis Aduocatus (poſt quem ipſe calamum arripui) dum licèt in cunctis ſuis Patrocinijs, ſignanter verò in currenti, maximæ importantiæ, accuratiſſimus ſit, & optimus, maximuſq; Nauta, & Orator perpetuus; Attamen hanc inuadere nullitatem, vti verè fucoſam, ac nullius momenti, minimè in ſuo eruditiſſimo reſponſo curauit, exiſtimans (& quidem rectiſſimè) nulla eam reſponſione indigere; ſicuti & ego agerem, ſi nimia indulgendi, & obtemperandi cupiditas, aliter mihi non ſuaderet; Idcircò diluendo hanc nubeculam verè paruam, vt iuſtitiæ, quam fouemus, ſplendor, nullis appareat maculis coinquinatus: Animaduertimus,

Digitized by Google

mus,quòd omnia iura,& rubricæ ex aduer-
ſo conglomeratæ loquuntur de ceſſione iu-
rium litigioſorum in potentiorem non fa-
5 cienda; † Potētioris autem appellatione,ad
effectum, vt hæc iuris ſanctio locum obti-
neat, ſolùm ille comprehenditur, qui iuriſ-
dictionem habet de iure, & de facto, quiq;
ſucceſſiuè, aduerſario ſuo metum inferre
poteſt,vt dicit *Hoſtienſ.* quem ſequitur *Abb.*
in cap.2. ſub n.2.verſic.Doctores loquuntur. tit.
de alienat. iudic. mutand. cauſ.fact. alijq; apud
Cranet. conſil.205.n.43.& *Menoch.de præſūpt.*
lib.3.præſumpt.129.n.37.& probatur ex no-
ſtra *Conſt Sancimus,n.12.* iuxta Summarium,
*Nigr.de iur.Prothomiſ.*vbi ponuntur hæc ver-
ba, *Potentes autem dicimus illos,qui non tantùm*
per ſe ſunt potentes, ſed etiam per propinquiores
6 *illis,per quos poſſunt inferre timorem.* † Et quia
ſecundùm iſtos indubitatos terminos, nul-
lam in hac Ciuitate Senatores, & Magiſtra-
tus noſtri Ampliſſimi iuriſdictionē habent,
niſi dūtaxat circa ea,quę iuris ſunt,ob quod
nullum etiam poſſunt metum incutere, id-
circò edictum, nè iura litigioſa in poten-
tiorem transferantur, non habet locum cō-
tra Senatores, cùm verè potentiores non
ſint, ſicuti in terminis per hanc rationem
voluit *Oſtaſ.deciſ.144.ſub nu.12, Alex.Trenta-*
cinq; variar.reſol. lib.2. reſol.2.nn.7. & 16. &
Farinac. apud *Olea.de ceſſ.iur.tit.2.quæſt.4.nn.*
7 *23.* † & licèt non negauerim, eundem *Ole.*
ibid. à n.13. complures collegiſſe Authores,
qui in contrariam iuerunt ſententiam, atta-
men de illis curandum non eſt, cùm deuia-
uerint ab opinione, optima, & ineuitabili
ratione munita;Niſi dicamus,illos loquutos
fuiſſe de ijs Magiſtratibus, qui iuriſdictionē
habent etiam de facto, taliter vt poſſit in il-
8 lis dari habilitas incutiendi metum. † Præ-
terquamquòd quæſtio huiuſmodi, ſi valeat
ceſſio iurium litigioſorum, in Senatorem,
vel Magiſtratum facta,penitus inutilis eſt,&
impertinens, & nos eam retuliſſe nō tæduit,
ad hoc ſolùm,vt oſtenderemus, eos non dici
potentiores,in terminis illius *tit.in C.nè lice.*
*potent.*cùm ſimilibus. De cætero autem in
ea quæſtione,tam qui affirmatiuè,quàm qui
negatiuè reſponderunt, longè aberrarunt,
9 † inſpecto, quòd nequaquam animaduerte-
runt, quòd omnēs ceſſiones, & donationes
in Magiſtratus collatæ, tanquam ambi-
tioſæ, ſunt inualidæ, ſiuè ſint de iuribus liti-
gioſis, ſiuè de iuribus huiuſmodi vitio non
affectis, nè quo quo modo Senatoria digni-
tas mercaturis inuoluatur, & ſordeſcat, ad
tex.in l.vnic. C.de contract.iudic. Sicq; vt con-
cludam, hæ ceſſiones, & donationes irritæ
ſunt, quia prohibitæ, non quia in potentio-
res collatæ, nam ex hoc capite firmiſſimæ
eſſent, cùm non concurrat in Magiſtratibus
ſancita poteſtas de iure, & de facto, cum
10 habilitate ad incutiendum metum; † Et per
eandem rationem id ipſum de Eccleſia, &
Clerico, affirmant *DD.*vt ceſſiones iurium
litigioſorum illis factæ valeant, quia nulla
in eis reſidet iuriſdictio, per quam aduerſa-
rijs ſuis poſſint metum inferre, vt lites corū
marte decurrant, ſicuti de Eccleſia ſcripſit
Roman.conſil.518.n.5.Iaſ.Gomeſ.& alij relati
per *Menoch.loc.cit.n.37.in fin.verſic.Contrariū*
verò,& de Clerico *Rot.Rom.deciſ.1.in princip.*
tit.de alien.iudic. mutand. cauſ.fact.in nouiſ. vi-
dendus tamen *Crauet.conſil.205.n.44.* Iura
11 † autem in contrarium adducta, per quæ
probari prætenditur, Senatores, Magiſtra-
tus,& alios quoſcumq;adminiſtrationi Rei-
publicæ præpoſitos, ratione eorum officij,
eſſe potentiores, vel hoc non dicunt, vt le-
genti palam fiet,vel ſi quid annuunt,tendunt
aliò, & loquuntur de potētia iuriſdictionali
regulata ſecundùm ius,cuius vigore dicun-
tur certè potentiores, ſed potentia intrà fi-
nes iuris reſtricta,nō habili ad incutiendum
metum, adeò quòd ſi fortaſsè ea abuteren-
tur, & metum ſub colore dignitatis, & offi-
cij incuterent, tùnc nō ſolùm inualidus eſſet
actus ſub eo metu geſtus, ſed puniuntur pri-
uatione officij, vt cauetur ex eiſdem iuribus
in contrarium adductis, in *l.fin.C.de his,quæ*
vi,metuſ.cauſ.fin.in l.vnic.C.ſi Rect.Prouinc.&
in *l.vnic.C.ſi quacunq; prædit.poteſt.*
12 Præterea articulus iſte de ceſſione in po-
tentiorem, cauſa defatigandi, & perhorre-
ſcendi aduerſarium, non poteſt, nec debet
habere locum in hac inclyta, & morigerata
Ciuitate, in qua Principis præſentia dicitur
adeſſe, ob aſſiſtentiam Excellentiſſimi Pro-
regis,qui à Catholicæ Maieſtatis prouiden-
tia, ad Regni gubernium deſtinatur, vt ad-
uertit *Reg.Merlin. contr.forenſ. lib.1.cap.100.*
13 *n.3.* † Nam timor,& formido quælibet corā
Principe vana eſt, & nulli præbet excuſatio-
nem,*l.1.C.de iis,qui per met.Iud.nō appell.* ibi,
In ſacro enim comitatu noſtro timere non potuiſti.
& illum *tex.*ſic ſummat *Bald.vbi Princeps, ibi*
ſecuritas, & illa formido vana eſt, quæ formido-
loſos non patrocinatur; vel ſic, in curia Principis
ceſſat præſumptio iuſti timoris. Indè videmus,
14 † quòd miſerabiles,& priuilegiatæ perſonæ,
quibus ex miſeratione poteſtas datur eli-
gendi, & variandi forum, in quo perhorre-
ſcunt potētiam eorum aduerſarij, ex *l.vnic.*
*C.quand.Imperat.int.pupill.vid.&c.*nequeunt
eo priuilegio iuuari,ſi in aliquo huius Ciui-
tatis Tribunali contendant, quaſi temerè
aduerſarium perhorreſcant, vbi coruſcat
principalis authoritas, ſic referunt deciſum
Reg. Rouit.conſil.88.nu.4. vol.1. & *Reg.Tapp.*
15 *deciſ S C.43.nu.5.* † Et in proprijs terminis,
quòd in locis, in quibus vrget præſentia
Principis, ceſſio iurium litigioſorum in
potentiorem valeat,quia verè potentior ne-
quit diſperdere aduerſariū, quem Princeps
communis Superior refouet,ac coram quo,

alter altero potentior non eſt, notabiliter
voluit *Bald.conſil.151.in princip.vol.1.* quem
ſequitur *Cardin.Tuſch.pract.concluſ.lit.P.con-
cluſ.463.n.18.*

16 Porrò ad practicandum, *tit.C.nè liceat po-
tent.* eſt neceſſarium, quòd ceſſionarius ſit
potentior,nō habita relatione ad cedentem,
ſed ad perſonam illius, contra quem ſit ceſ-
ſio,taliter quòd nihil referat,quòd ceſſiona-
rius ſit cedente potentior, cùm debeat eſſe
potentior aduerſario,ad hoc,vt corruat ceſ-
ſio iurium litigioſorum, aliàs valebit, quia
ceſſat ratio poſita in *d.l.1.citat.tit.* ibi, *Vt hoc
propoſito metu, iudiciariæ lites, potius ſuo marte
decurrent.* docuerunt *Crauet.conſil.205.in fin.
Io: Iacob.de Leonard.int.cōſil.Brun conſil.114.
n.348.* quos ſequitur *Menoch. reſponſ.2.artic.
4.nu.85.* poſt *tract. de poſſ.* & concordat *Rot.
Rom.d.deciſ.1. de alienat.iudic.mutād.cauſ.fact.
in nou.* dicens, *Quæ ratio ceſſat, præſuppoſito
facto, quòd laicus, contra quem fiebat ceſſio, erat
potentior Clerico.* Talis eſt caſus noſter, in quo
abſit,quod dici poſſit, eſſe Dom.Marchionē
potentiorem Dom.Principe, viro progenie,
opibus, & titulis verè illuſtribus condeco-
rato, in quo metus vllus ex Senatoria digni-
tate aduerſarij cadere poteſt.

17 Poſtremò omiſſis conſultò alijs, quę poſ-
ſent ponderati pro hac parte,ſub ſilentio re-
linquendum non eſt, quòd ceſſio iurium li-
tigioſorum, valida eſt in potentiorem,ſi fiat
per mulierem, cui ob ſexus fragilitatem hoc
permittitur, maximè quando expers poten-
tiæ ſui aduerſarij, cogeretur ferè iura, & li-
tem deſerere, & vltro ſuccumbere, patiq; ſe
vinci, *Gloſ.Caſtrenſ.Alberic. Gabr.Ducu.Cre-
ſcent.* & alij relati, & amplexati per *Gratian.
diſcept.forenſ.tom.5.cap.826.n.22.& 23.* & de
hoc Dom.Principiſſa teſtatrix valdè con-
queritur in ſuo teſtamento, aſſerens ob infi-
nitas propè dilationes, diutiùs fuiſſe defa-
ticatam,ſibiq;dotium ſuarum reſtitutionem
protractam,tempore,quo nulla debebat ex-
ceptione differri, quia cùm fuiſſent verè ſo-
lutæ, erant per conſequens cum effectu de-
bitæ. Ex quo etiam duo reſultant iuris in-
18 dubitatæ concluſiones. †Prima, quòd ſtan-
tibus iuribus Principiſſæ liquidis, & indu-
bitatis,licèt ex ſagacia debitoris in iudicio
deductis, abſq; impedimento poterant in
potentiorem cedi, & transferri, quaſi ceſſet
in cedente ratio prohibitionis,& pręſumptę
calumniæ, *Aret.conſil.136.col.penult.in princ.
Gratian.loc.cit.n.43.Gabriel.conſil.67.n.7.vol.
1.*quem ſequitur *Reg.Sanfelic.deciſ.120.nu.3.
& 4.* & nouiſſimè doctè de more *Dom.Con-
ſiliar.Franciſc.Maria Prat.diſcept.forenſ.tom.3.
19 cap.26.n.31.* †Et ſecunda, quòd ſtante diffi-
cultate exigendi credita alioquin liquida,
propter indebitas aduerſarij dilationes, be-
nè poteſt in odium illius fieri ceſſio in po-
tentiorem (quod nō eſt in caſu noſtro) idq;
arguitur à contrario ſenſu, ex eadem *d.l.1.
C.nè lice.in potent.* & notauit *Rebuff. ad conſt.
Gall.tom.2.tit.de ceſſ.action.art.1.gloſ.11.in
verſic.Septimò, &c.*

Hactenùs non infructuoſè digreſſus ſum,
oſtendens quàm parui ponderis ſint ponde-
rata in contrarium, etiā dato,quòd eſſemus
in pura, & ſimplici ceſſione, & quòd in po-
20 tentiorē facta eſſet ceſſio.†Modò transeun-
do ab hoc exuberanti, Quid dicemus de
translatione iurium litigioſorum, facta per
teſtamētariam diſpoſitionem, vti eſt in caſu
noſtro? Certè nullum inueniet pars Docto-
rem ſibi ſuffragantem, ſolùm in toto iure
noſtro habemus *tex.in l.penul.ff.de hæred.inſt.*
& in *§.fin.inſt.quib.mod.teſtam.infirm.* vbi pro-
hibetur inſtitutio de Cęſare,facta in iuribus
litigioſis, *nè indè iniuriarum naſcatur occaſio,
vndè iura naſcuntur*, iuxta verba *tex. in l.me-
minerint 6.C.vnd.vi.* eamque ſanctionem ad
Regem extendi, ex identitate rationis, ſcri-
pſit *Pancirol.conſil.28.* & hoc eſt, quòd ſum-
ma, miraq; eruditione tutatus fuit nobiliſ-
ſimus, & ſtrenuus olim cauſarum Patronus,
indè ob merita digniſſimus apud Catholi-
cam Maieſtatem Regens, *Dom. Fab. Cāpyc.
Galeot.contr.2.lib.1.* fundans nullitatem inſti-
tutionis de Rege Domino noſtro factæ, per
Ill.D.Iuliam Vrſinam,cuius integra hæredi-
tas litibus erat inuoluta, licèt etiam in hac
contingentia in contrarium ſcripſerit *Dom.
Reg.Rouit.conſil.11.vol.1.* vbi cauſæ exitum
21 refert. † Sed præter hunc caſum,nulli peni-
tus prohibitum eſt, iura ſua litigioſa teſta-
mento potentiori relinquere; id, quod ar-
guitur ex *Gloſ.in d.l.penult.in finalibus verbis*,
dicente,prohibitionem dictarum legum eſſe
ſpecialem contra Principem; ergo contra
quemcunq; alium non militat, ſiuè cum ef-
fectu potentior ſit, ſiuè talis ab aduerſario
collitigante nuncupetur; quam rem ijdē *cit.
Galeot.* & *Rouit.* vnanimi conſenſu demon-
ſtrant,ille *n.5.& 6.* iſte *n.4.& 5.* & patet etiā,
quia *tit.C.ne lice.potent.* cum ſimilibus,loqui-
tur de translatione iurium litigiorum, facta
per ceſſionem, & alienationem, diſſimili à
translatione per teſtamentum, iuxta *tex.in l.
ex hoc edicto 9.§.alienare,ff.de alienat.iudic.mu-
tand.cauſ.fact.* ibi, *Alienare intelligitur, & qui
alienam rem vendiderit,ſed hæredem inſtituendo,
vel legando, huic edicto locus non erit.* Scripſe-
runt quoq; in ſpecie *Abb.in d.cap.2.nu.3.eod.
tit.de alien.iudic. mutand.cauſ.fact. Rebuff.ad d.
conſt. Gall.tom.2.tit.de ceſſ. action. artic.1.gloſ.
11. verſic. Quartò dicit, Berlicc.deciſ.33.* per
diſcurſum, quem refert *Ricc. in collect.deciſ.
part.3. collect.2556.col.3.in fin.* & latè *Ole. d.
tract.de ceſſ.iur.tit.2.quæſt.4.n.27.* vbi præ cę-
teris allegat *Mart. de iuriſd.part.4.cent.1.caſu
91.n.11.* addo *Ann.allegat.106.n.1.* & in *cōſt.
22 diuæ memoriæ,n.84.* †dicētem,quòd alienare
non dicitur, qui hæredem inſtituit, ex *d.§.*

alie-

Digitized by Google

alienare, cum quo concordat tex.in l.fin.C.de
23 litig. † & Tiraquell. in tract.de nobilit.cap.vlt.
n.16.vbi optimè ait, quòd non obſtante ſta-
tuto Peruſino, ſub pœnis nobilibus prohi-
bente, nè modo aliquo recipiant, vel in ſe
transferant iura, & actiones contra popula-
res, poſſunt nihilominùs ex teſtamento ca-
pere,ex Bar.in l.1.§.ſed ſi iure,ff.ad leg.Cornel.
de Sicar.Panor.in cap.1.col.2.verſic.Item vide-
tur de Gloſ. tit.nè Cleric. vel Monac. & Barbat.
in l. ſi ex legati cauſa, col. 6. ff.de verb. obligat.
24 & † ſubdit cit.Tiraquell.ibid.in terminis,idē
militare in Conſules, Prætores,& Magiſtra-
tus prohibitos in ſua Prouincia quidquam
acquirere, vt pariter valeāt per vltimas vo-
lūtates recipere,ex Cicer.in Orat.pro L.Flacc.
dicente, Conſtantiſſimè defendit, Conſules, Præ-
tores, & cæteros Magiſtratus,quibus non erat ius
quidquam acquirere in ſua Prouincia, poſſe tamē
hæreditates, quæ ſibi obueniunt, recipere.Et præ-
ter allatam iam rationem de tex. in d.§. alie-
nare, & in d.l.fin. facit etiam pro corrobora-
25 tione prædictorum omnium, † nam fraus,&
& dolus non ita de facili in vltimis volunta-
tibus præſumitur, ſicuti in contractibus in-
ter viuos celebratis Bar. in l. ſi is, qui ff.de
vulg. & pupil. & Alex. conſil.51.viſo themate,
26 n.2.vol2.† Et rursùs quia alienatio,& trans-
fuſio de vno in alium, quæ per vltimas vo-
luntates fit,dicitur ex cauſa neceſſaria,idem
27 Bar.in d.§.alienare.Quo † caſu generale eſt,vt
in omnibus ceſſionibus,quæ fiunt ex cauſa
neceſſaria, ceſſet tit.C.nè lice.potent.cum alijs
ſimilibus, nam non eſt redemptor litis, qui
taliter acquirit Bald.in l.2.in fin.verſic.Vltimo
die, nu.8.C.cit.tit.Soccin.conſil.170. in præſenti
conſultatione,col.3.ad medium,nu.3.in fin.lib.2.
Gabriel.de action.concl.ſ.5.limit.6.nu.11. poſt
Bar. in l. per diuerſas, col.3. in fin. verſic. Vndè
hunc tex.generaliter, nu.14. & ibi Caſtr. Angel.
Salic. & alij, C.Mandat. & Anib.Troyſ. in rit.
28 M.C.290.nu.6. Nec † alienare dicitur, qui
coactè, & ex neceſſitate alienat,vulgat.l.Pa-
ter filium 36. & ibi Gloſ.verb.exolueret,ff.de
legat.3. in l.alienationes 13.ff.fam. erciſcund. &
in l.1.ibiq: Gloſ.verb.voluntaria,ff.de fund.do-
tal. cum alijs cumulatis per Iaſ.in l.3.C.de
iur.emphyt.Alex.in l.Prouincialib.n.1.ff.ſi cert.
pet.Dom.Cōſiliar.Hodier.in l.hac edictali,quæſt.
27.n.12.& 13.C.de ſecund.nupt.Roman.conſil.
210.ex themate, n.8.D.Camill. de medic.conſil.
56.n.19.Tiraquell.de retract.lignag.§.1.gloſ.8.
nu.11.Mich.Palaez de maiorat. part.4.quæſt.1.
limit.5.n.1.Molin.de Hiſpan.primog.lib.1.cap.
10.nu.20.Parlador.rer.quotid.lib.2.part.5.cap.
fin.§.3.nu.37.fol.237. Ceuall.pract.quæſt.com-
mun.contr.com.quæſt.805.nu.8.Menoch.de præ-
ſumpt.lib.4.præſumpt.189.n.106.Nouar.quæſt.
forenſ.part.1.quæſt.55.n.1. Viu.deciſ.18.n.5.&
7.lib.1.Cæſar Manent.deciſ.58.nu.23.& 24. &
Fontanell.deciſ.86.n.17.
29 Illud nō obſtat,quòd prædicta procedant
in potentiore inſtituto ad ſui commodum,
vt valeat tunc inſtitutio, etiam ſi in iuribus
litigioſis facta ſit,ſecùs verò quando poten-
tior inſtituitur hæres fiduciarius, & ſucceſ-
ſiuè ad commodum alterius, proùt eſt in
caſu noſtro, in quo D. Principiſſa inſtituit
Dom.Marchionem,cùm hoc tamen,vt facta
integra exactione dotium ſub litigio exiſtē-
tium, debeat eaſdem mox reſtituere futuro
Monaſterio, ab eadem D.teſtatrice deſigna-
to; qua de re artificioſè facta videtur hu-
iuſmodi inſtitutio fiduciaria de potentiore,
ad defatigandum Dom. Principem dotium
prætenſum debitorem,& ſucceſſiuè hoc etiā
caſu locum habere debet diſpoſitio prohi-
bitiua poſita in d.tit.C.nè lice.potent.authori-
30 tate Ole.loco cit.nu.16.& 18. † Quia fiducia-
rius hæres, & executor teſtamentarius, in-
ſtar Procuratoris eſt, ad tuendum iura de-
functi conſtituti,ex Bald.conſil.456.inter alia,
ſub n.2.verſic.Sed non eſt nouum, vol.4.Lap.al-
legat.91.n.6. Benedict.Capra in tract.de execut.
31 vltim.volunt.in princip.tract.n.8. † Et de iure
Magiſtratus prohibentur aliena patrocinia
ſuſcipere, ſignanter ex Sanctionibus Regni,
vigore Pragm.2.§.item quoniam, de offic.iudic.
pragm.37.§.tambien 8. de offic.Magiſ.Iuſtiar.&
pragm.3.de trigeſ.& ſalar.
Quia reſpondetur,motiuum non militare
nec in facto,nec in iure;non in facto,quoniā
potentior Ill.Marchio, & iura litigioſa nun-
32 cupari non poſſunt;nō etiam in iure, † quia
nulla cadere poteſt diſparitatis ratio inter
inſtitutionem factam ad cōmmodum pro-
prium, & illam,quæ fit ad commodum alie-
num, maximè quando perſona,ad cuius cō-
modum tendit inſtitutio, indiget neceſſariò
alieno gubernio, qualis eſt Eccleſia in caſu
noſtro inſtituta,quæ certè per ſe ipſam nihil
poteſt, ni alius ad regimen deputetur, & ſic
iſta perſona deputata ex neceſſitate eligi-
tur, & conqueri de electione non poteſt ad-
uerſarius, quia ſi poterat perſona illa ad
proprium commodum eligi, fortiùs potuit
ad commodum alterius,qui adminiſtratore
indiget, cùm in vtroq; caſu valeat electus
partes ſuas fungi,imò fortaſſis efficaciùs, &
vehementiùs incumberet, ſi negotium pro-
33 prium ageret. † Demùm pars tranſit pro
abſoluto,quòd Dom.Marchio ſit hęres fidu-
ciarius, propoſitio (ſalua pace) à veris iuris
terminis deuians, cùm verè ita nuncupari
nequaquam debeat,ſed magis hæres graua-
tus;quia,vt fiduciarius quis appelletur,opus
eſt, quòd fideicommiſſarius, ſiuè is, cui hæ-
reditatis reſtitutio facienda eſt, neceſſariò
debuerit inſtitui,quòd nullo modo potuerit
præteriri, & quòd præteritio efficax fuiſſet
ad annullandum teſtamentū,ita Angel.Alex.
Caſtr. & Imol. in l. Seius Saturninus 46. ff. ad
Trebell. Gratian.diſcept.forenſ.tom.4.cap.650.
n.1.cū multis ſeqq. & Fontanell.de pact.nupt.
tom.2.

34 tom.2.clanſ.5.gloſ.8.part.5.n.77.& 78. † qui
etiam aſſerunt, ad inducendam fiduciam,
aliā qualitatem requiri, nempè quòd hæres
primò inſtitutus ſit grauatus reddere totam
hæreditatem, nihil prorſus ei relicto, legato,
vel detracto DD. in d.l. Seius Saturnius, cum
alijs multis penes Gratian. & Fōtanell. loc. cit.
& Cardin. Caual. deciſ. Rot. Rom. 381. n.5. Neu-
trum eſt in caſu noſtro: Ergo ponderata in
contrarium in hærede fiduciario ſunt pror-
ſùs inutilia.

Tranſeo nunc ad alium punctum, circa
quem plurimùm mirot, doctiſſimum ad-
uerſarium, in ſua eruditiſſima allegatione
n. 6. affirmare, teſtamentum D. Principiſſæ
eſſe nullum, ex eo, quia habens filium, illi ſo-
lam legitimam reliquit, cùm tamen iuxta
Neapolitanam Conſuetud. ſi qua morieus, tit. de
mulier. habent. fili. qualit. diſpon. non poſſit, niſi
de decima tantùm parte ſuorum bonorum
diſponere, reliquis nouem partibus filio re-
lictis, & admirationis motiuum eſt, quia da-
to habeat locum in hoc caſu cit. Conſuetud.
(cùm verè locum habere non poſſit, vt infra
mox demonſtrabimus) non ideò teſtamen-
tum eſſet nullum, ſed potiùs validiſſimum,
attento quòd, pro legitima filio darentur
nouem partes, decima autem hęredi vniuer-
ſali, ex illa indubitata inter noſtrates con-
cluſione, ab eodem met aduerſario reaſſum-
pta, in dicta ſua allegatione à n.110. cū ſeqq.
35 † vt filij legitima in bonis maternis ſit aucta
in hac Ciuitate, vigore noſtrę Conſuetud. vſq;
ad nouem partes, taliter vt in legitima in-
ſtitutus, in illis nouem partibus inſtitutus
videatur, ita Napod. in d. Conſuetud. n.17. ver-
ſic. & præd. nouem partes, Molfeſ. ad Conſuetud.
tom.1. part.4. quæſt.62. tit. de ſucceſſ. ab inteſt. &
par.7. tit. de iur. quart. quæſt.1. n.1. Franch. deciſ.
374. Anu. conſil.6. Amat. cōſil.56. n.8. cum ſeqq.
& confert Peregr. de fideicom. art.36.

36 Sed quòd in currenti ſpecie nullatenùs
vim obtineat d. Conſuetud. patet ad oculum,
ſolùm quia D. Principiſſa teſtatrix non eſt
Neapolitana, ſed Ianuenſis, & ſic vti extera
ligatur Conſuetudine loci cōditi teſtamenti
quoad ſolemnitates tantùm in teſtamento
requiſitas, ad tex. in l. nummis, verſic. ſi neq; ex
Cōſuetudine, ff. de legat.3. & in l.2. C. quemadm.
teſtam. aper. in verſic. Teſtamenti tabulas, Bar. in
l. cunctos populos, n.32. verſic. Aut ſtatuta, C. de
Summ. Trinit. & fid. Cathol. Oldrad. conſil.246.
Baiard. ad Clar. in §. teſtamētum, quæſt.56. n.18.
& 19. Surd. deciſ.329. & Dom. Marcian. mox
37 allegandus; Quò † verò ad modum diſpo-
nendi de bonis, non ligatur forenſis ſtatuto
loci conditi teſtamenti, Dom. Conſiliar. Mar-
38 cian. conſil.2. n.10. vol.1. & † hoc eſt, quod in-
finiti DD. voluerunt, vt quoad bona, quæ
habet forenſis in aliquo loco, non ſubiaceat
ſtatuto illins loci, ſicuti præ cæteris ſcripſe-
runt Crot. in l. omnes populi, n.244. in fin. ff. de
inſt. & iur. Bald. conſil.460. lib.1. Iaſ. conſil.80.
nu.3. vol.3. Alex. conſil.41. vol.7. Ancar. conſil.
162. col.2. Soccin. Iun. conſil.80. nn.9. & conſil.
49. n.3. & 4. vol.4. Purpurat. conſil.321. nu.11.
Honded. conſil.5. n.15. & 16. & conſil.11. n.25.
lib.1. Ruin. conſil.95. n.9. & 10. & conſil.20. n.
12. lib.2. Alba conſil.20. in 1. dub. Burſat. conſil.
8. nu.26. lib.1. Barbat. conſil.51. n.3. lib.2. Mar-
zar. cōſil.15. Pariſ. conſil.12. n.25. lib.3. Peregr.
conſil.9. n.13. & 20. lib.1. Macerat. variar. reſol.
lib.2. reſol.60. caſu 28. Theſaur. quæſt. forenſ. lib.
2. cap.4. n.20. Ciarlin. cōtr. forenſ. lib.2. cap.205.
nu.17. Putc. deciſ.31. in nouiſ. Rot. diuerſ. deciſ.
295. n.4. part.1. & deciſ.763. nu.3. & Ludouiſ.
deciſ.225. n.2. & deciſ.276. n.10. & ibi Beltram.
addit conſimiles Rot. deciſ.

39 Et in terminis, quòd Conſuetudines no-
ſtræ non compręhendant, nec ligent foren-
ſes, nec actiuè, nec paſſiuè, tenuit Anton. de
Alex. in Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, in apoſtill.
incipiente, Vidi dubitari, in fin. tit. de ſucceſſ. ab
inteſt. fol. mihi 123. & Anton. Capyc. in proœm.
Cōſuetud. in §. Per quod, in apoſtilla incipiente,
Ad quæſtionem, fol.45. quicquid inaduertēter
(ſalua pace) in contrariū tentauerit Molfeſ.
ad Cōſuetud. tom.1. part.2. tit. de perſon. quæſt.1.
potiſſimum ex eo, quia Conſuetudines diri-
gunt verba ad bona, non ad perſonas, quod
40 eſt falſiſſimū, vt patebit infra, n.44. & † pro-
pterea forenſis nō poteſt ſuccedere in bonis
antiquis ſitis in hac Ciuitate, vigore legis
noſtræ municipalis, vt voluerunt cit. Capyc.
& Anton. de Alex. poſt Paul. de Caſtr. cōſil.156.
Statutum, n.2. vol.1. & Alex. cōſil.41. ex multis,
quæ in themate, vol.7. & poſt omnes Rot. apud
Peni. deciſ.615. n.31. & confert Pariſ. conſil.12.
41 n.26. lib.3. qui dicit, † quòd ad effectum, vt
poſſit fieri ſucceſſio, vigore alicuius parti-
cularis ſtatuti, opus eſt, quòd tā defunctus,
quàm ſuccedere volens, ſit ſubditus ſtatuen-
tibus, ſequitur optimè Theſaur. d. cap.4. ſub
n.20. lib.2. videndiq; Alex. cōſil.44. n.15. verſ.
Nec prædictis, vol.5. Iaſ. conſil.80. nu.3. verſic.
Confirmo etiam, vol.3. Corne. conſil.94. n.7. cū
ſeqq. vol.2. Marzar. conſil.8. Roland. conſil.24.
n.16. cum ſeqq. verſic. Quibus tamen nō obſtan-
tibus, vol.3. & Peregr. deciſ. n.4. in fin. verſic.
42 Ambo forenſes. Quia † ſtatuentes non præſu-
mitur habuiſſe curam, nec cogitaſſe de exte-
ris, in quos nulla eſt eorum iuriſdictio, ſed
ſubditis duntaxat proſpicere voluiſſe, cre-
dendum eſt, d. l.1. C. de Summ. Trinit. & fid.
Cathol. §. Sciēdum, inſt. de hęred. qualit. & differ.
cap. gaudemus, de diuor. Bar. in l. Seruo legato. §.
ſi teſtator, ff. de legat.1. Bald. in l.2. n.20. C. de
conſt. pecun. Soccin. cōſil.257. n.21. lib.2. & cōſil.
59. n.18. lib.1. & cit. Dom. Marcian. conſil.1. ſub
n.203. verſic. Ex quo, vol.1.

43 Et licèt Bar. in d. l. cunctos populos, n.32. in
præſenti articulo diſtinguendo dicat, quòd
aut ſtatuti verba diriguntur ad perſonam,
aut ad bona, vt in primo caſu, forenſis tan-
quam

quam ſtatuentibus non ſubditus illi ſubia-
ceat, ſecùs verò in ſecundo caſu, eandemq;
diſtinctionẽ ſequuntur ferè innumeri, quos
congerit *Ceuall.pract.quæſt.commun.contr.cõ-
mun.quæſt.724.in princip.* hæc tamen *Bar.* di-
ſtinctio, quatenùs vera ſit, quidquam poteſt
44 obſtare, † cùm neminem lateat, memoratæ
Conſuetud. verba in perſonam dirigi, non
in rem, vt in puncto, de ſtatuto prohibente
mulieri diſponendi facultatem, vltrà quar-
tam, vel decimam partem ſuorum bonorũ,
conſiderauit *Theſaur.d.quæſt.4. nu.5.lib.2.* &
conferunt notata per *Franch.deciſ.411.nu.1.
in fin.verſic.Tamen pro nunc,* nouiter *R.P.Af-
flict.cõtr.iur.cap.32.n.29.& 30.*& in terminis
omnium meliùs *Veſill. ad Afflict. deciſ.226.n.*
45 *8.*Id, quod etiam ex eo probatur, † quia *d.
Conſuetud.*dicit, *Si qua,*quæ dictio eſt demõ-
ſtratiua perſonarum, *Bald.in l.ſi quis,n.3.ff.de
iuriſdict.omn.Iudic.* & *Iaſ.in l.ſi familia, n.4.ff.*
46 *eod.tit.*† & optimè tandem facit *Alex.*dicẽs,
quòd ſtatutum habilitans, vel inhabilitans
perſonam alicuius, ad aliquem actum, non
videtur habilitare, vel inhabilitare perſonã
forenſis, etiam quoad bona, quæ ipſe poſſi-
det in territorio ſtatuentium, *cit. Alex.conſil.
44.videtur prima facie,n.14.vol.5.*iuxta quam
ſententiam in ſpecie noſtra pluries deciſum
refert in Senatu Patauino *Peregr. deciſ.56.* &
iterum in Senatu Mantuano *Surd.* videndus,
deciſ.197.n.6.

47 Nec obſtat aſſertus incolatus Dom. Prin-
cipiſſæ in hac Ciuitate, quia quoties non
conſtat de animo perpetuò manendi in ali-
quo loco, per euidentes coniecturas, & pro-
bationes, tunc nunquam acquiritur domi-
cilium, etiam per incolatum mille annorũ,
Gloſ per illum *tex.in l.Ciues, verſic.Larem.C.
Incol.lib.10.Bar.in l.lex Cornelia,§.ſi tamen,ff.
de iniur.*quem ſequitur *Dom.Cõſiliar.Hodier,*
48 *ad Surd.deciſ.329.n.2.* † quia in dubio non
præſumitur animus mutandi domicilium
originis, & alibi perpetuò habitandi *Veſſem-
bec.cõſil.1.n.58.Maſcard.de probat.cõcluſ.537.*
49 & *Graſſ.deciſ.420.* † & tantò fortiùs nõ con-
trahitur alibi domicilium, etiam per diu-
turniſſimam habitationem, quandò adeſt
expreſſa animi declaratio hoſpitis, ſe nolle
ibi perpetuò habitare, *l.eius 27.§.celſus,ff.
ad municip.Burat.deciſ.Rot.75.nu.19.& 20.* &
ibi *Ferentill.lit.D.Dom.Hodier.ad Surd.deciſ.
329.n.2.& 3. Reg.Ronit.in pragm.1.nu.9.de
in.munit.Neap.*& *Menoch.de arbitr.iudic.lib.2.
caſu 86 n.5.& 6.*dicentes, ex quàm pluribus
DD. quòd cùm domicilium acquirere, vel
non in aliquo loco, ab animo noſtro depen-
deat, noſtræ idcircò ſtandũ eſt declarationi,
concordat *Gratian. diſcept.forenſ. tom.5. cap.
824 n.37.* In currenti autem caſu plures ha-
bemus Dom. Principiſſæ declarationes in
epiſtolis per ipſam olim à Ciuitate Ianuæ
miſſis ſuis Magnificis Aduocatis, & Procu-
ratoribus, quos certiores faciebat, quòd
ipſa in tantùm Neapolim peteret, in quan-
tum liber ei eſſet poſteà diſcedendi aditus
quò voluerit, abſq; impedimento alijs vici-
bus ſibi illato, quodq; non facilè eſſet à Ci-
uitate Ianuæ diſceſſura, ſi lites ipſa abſente
potuiſſent expleri; Inter alia autem in qua-
dam epiſtola de anno 1648. Hæc verba con-
tinentur, *Et come più volte hò ſcritto à V.S. ſe
doueſſe venire, che biſogna la ſicurezza, come nel
paſſato, & più anche, che non mi poteſſero ſotto
qualſiuoglia colore, ne ritenere à niente, e poter-
mene partire quando mi piaccia, & non hauer à
contraſtare d'habitatione, la qual foſſe doue mi
piaceſſe.* In alia etiam, *Voi replico, che procuri
di vedere, ſe dal Sig.Vicerè può hauere viglietto,
il quale hauuto V.S. firmato, & regiſtrato a mag-
gior cautela, ſe li pareſſe farne fare dapoi vn'altro
decreto in Collaterale, di che poteſſe venir coſtì,
& ſtar doue mi piaceſſe, & potermene partire ad
ogni mio piacere, &c.* Et demũ in alia loquens
de ſuis litibus dicebat, *Se ſi può finire ſenza
me, bene, me l'auiſi in conſcienza ſua, che non mi
50 mouerei volentieri di quà.* † Ecce igitur, quòd
preter declarationem, ſe nolle ad incolatum
hic alligari, alia etiam continetur, quod ac-
ceſſus, & mora in hac Ciuitate cauſabatur
ex litibus, & ſucceſſiuè intrat cõmuniſſima
concluſio *DD.* quòd domicilium, & ciuili-
tas nunquam cõtrahitur in illo loco, in quo
quis moram agit, etiam diuturnam, occa-
ſione ſuarum litium, vel alterius cuiuſuis ne-
gotiationis, vel temporalis exercitij; de qua
re plenè apud *Angel.in l.ſi quis tutelam,ff.de
iudic. Alciat. in l.pupillus, §.Incolæ, ff.de verb.
ſignif.& conſil.45.n.9. Abb.conſil.100. Videtur
primò, vol.2. Surd.cõſil.330.lib.2.& cõſil.343.
vol.4.*optimè *Vrameſ.cõſil.Canon.339.à n.57.
& conſil.435.n.5.Roman.conſil.264.Caſſane.ad
Conſuetud.Burgund. rubr.3.§.2.5.& 15.* idem
in *tit.Del mein,ſi mortes,§.1.n.12.Chriſtine.ad
Conſuetud.Mechlinienſ.tit.5.artic.6.& 7.Dom.
Marcian.cõſil.2.n.9.vol.1.Caualc.deciſ.Fiuiz.
21.n.40.lib.3.Rot.Rom.*apud *Mellin.deciſ.25.
Ciarlin. contr.forenſ.lib.1. cap.109.nu.17.* vbi
doctè loquitur, & allegat innumeros, qui-
bus addo *Noguerol.allegat.12.n.132.* vbi in
terminis diſcurrit de quodam Ianuenſe, qui
negotiationis cauſa alibi diutiùs moram
51 egit: † Et longè falluntur ij, qui indiſtinctè
arbitrantur, domicilium, & ciuilitatem in
aliquo loco acquiri ex decennali habitatio-
ne, cùm regula hæc, valdè æquiuoca ſit, non
dicam falſa, inſpecto quòd ex prædictis, nec
minùs ex centenaria, & diuturniori habita-
tione, ciuilitas, & domicilium acquiritur, ſi
abſit animus incolæ, & ex coniecturis appa-
reat de habitatione ex accidenti; quemad-
modum è contrario, ex breuiori decennij
tempore, contrahitur ciuilitas, & domiciliũ,
modò de animo incolę conſtet, fortè quia
in aliquo loco ſuas collocauit fortunas, fa-

familiam,

Digitized by Google

miliam, laremq; conſtituit, ex *tex.in d.l.Ci-*
nes 7. C. de Incol. lib. 1. & plenè notauit *An-*
*dreol.contr.*364.*à n.*14.*cum ſeqq.* Præterquam-
quòd in currenti caſu, decennalis quoq; ha-
bitatio deeſt, quia licèt Dom. Principiſſa li-
tium cauſa per duodecim annos in hac Ci-
uitate habitauerit, nempè ab anno 1635. vſq;
ad annum 47. attamen iſta habitatio fuit in-
terrupta, nam poſt annum 47. diſceſſit Ia-
nuam versùs, vbi triennio morata fuit, demũ
eadem occaſione anno 1650. iterum reuer-
ſa, hìc habitauit vſq; ad extremum vitæ ſpi-
ritum, ſcilicèt vſquè ad annum 1654. Vndè
nouiſſima continuata habitatio (quam at-
tendere debemus) fuit annorum quatuor
tantùm, quod temporis interſtitium ſanè
ſufficiens non eſt ad inducendã ciuilitatem;
Quod aſſumptum duplici regula probatur.
52 † Prima, quia ſemper eſt attendendus vlti-
mus ſtatus, *l.diximus 4.ff.de excuſat.tutor. l.ſi*
filiusfamilias 4. §. fin. ff.ad Maced. & l. 3. §. ſi
53 *quis cum minore, ff.de minor.25.ann.* † Secunda,
quia poſtremi illi quatuor anni coniungi nõ
poſſunt cum alijs præcedentibus duodecim,
nam tempora non coniunguntur, *l.Pompo-*
nius 13.§.quæſitum eſt, ff.de acquir.vel omit.poſ-
ſeſſ. Gomeſ. ad Reg.Cancell. tit.de annal.poſſeſſ.
quæſt.77. Cancer.variar.reſolut. part.3.cap.11.
n.179. & *Ricc.in prax.Eccleſ.part.3.reſol.216.*
54 *n.3.* † & quamuis in odioſis tantum iſta re-
gula procedat, quaſi in fauorabilibus tem-
pora vniantur, *Io:Monac.Archid.& Io:Andre.*
per illũ *tex.in cap.vnic. de vit.& honeſt.Cleric.*
55 *in 6.Gomeſ.& Ricc.loc.cit.* † Vndè ſtatutum
puniens receptatores bannitorum per bi-
duum, non habet locum contra receptantem
vna vice per diem, & alia vice per alium,
Angel.in §.hac autem tria, in proœm.digeſt. quẽ
ſequitur *Iaſ. in l.ſi idem cum eodem, n.7.ff.de*
56 *iuriſdict.omni.Iudic.* † & ſimiliter ſtatutum
certa pęna puniens manentem per ſex men-
ſes in excommunicatione, non compræhen-
dit eum, qui per menſes tres vna vice, & alia
per totidem in cenſuris perſeuerauit, *Gomeſ.*
variar.reſolut.lib.3.cap.1.de delict.n.2.& tit.de
exil. & relegat.n.2.Gregor.Lopez in l.2.tit.28.
par.7.gloſ.1.verſic. An verò ſufficiat, & *Io:Gut-*
tier.Canon.quæſt.lib.1.cap.12.n.24. Attamen
quatenùs vera ſit diſtinctio hæc, de materia
odioſa, vel fauorabili, nos nequaquam affi-
cit, cùm verè ſimus in odioſis, quia ſi in cur-
renti diſceptatione temporum coniunctio-
57 nem admitteremus, † ſubintrare prætende-
ret pars dicens, fuiſſe Dom. Principiſſam ef-
fectam Ciuem Neapolitanam, & ſubiectam
Cõſuetud. quæ certum eſt, quòd reſpectu mu-
lierum eſt odioſa, dùm illis liberam adimit
facultatem diſponendi de earum bonis, niſi
tantùm de certa, & limitata quantitate, vt in
terminis terminantibus tradit *Vrſill.ad Af-*
flict.deciſ.226.n.11. dicens, *Statuta prædicta*
prohibentia relinquere, vel diſponere, niſi de certa
quantitate, vel excludentia filias à ſucceſſione
fore odioſa, & fauorabilia, odioſa ex parte perſo-
næ prohibita diſponere, &c.
58 Neq; obſtat authoritas *Napod.* ſuper qua
pars figit pedes, dum in *Conſuetud. pupillus,*
n.10.ſub tit.de integr. reſtit. dicit hæc verba,
Habent ergò locum iſta Cõſuetudines inter ciues,
ſeù habitatores Ciuitatis Neapolis. Quia reſpon-
ſio eſt manifeſta, quòd ſcilicet doctrina *Nap.*
plùs nobis, quàm parti faueat; & quòd ità
ſit, ponderentur illa verba, *Inter ciues, ſeù ha-*
bitatores, quaſi quòd Conſuetudines, non ci-
ues, vel habitatores tantùm obliget, ſed ci-
ues habitatores copulatiuè, nõ alternatiuè,
59 † ex vi dictionis, *ſeù*, quam eſſe coniuncti-
uam omnes concluduut, ex *tex.in l.ſi quis ita,*
ff.de aur.& argent.legat. vbi *Gloſ.verb.Omnia,*
& præ cęteris notarunt eruditiſſimus noſter
Alex.ab Alex.dier.genial. lib.2.cap.3. Gratian.
diſcept.forenſ.lib.2.cap.218.n.24.Ciarlin.contr.
forenſ.lib.1.cap.9.n.43. & 44. & *Cardinal.Ca-*
ualer.deciſ.Rot.546.nu.7. Sicq; ſatis non eſt,
quòd ſit quis ſimplex habitator Ciuitatis
Neapolis, ſed opus etiam eſt, quòd ſit ciuis,
60 Sed dato, quòd verba *Nap.* nõ ſint capienda
coniunctiuè, ſed alternatiuè, aduerto, quòd
pars fallitur, ſi dicat, fuiſſe Dom. Principiſ-
ſam habitatricem Ciuitatis, cùm reuerà ſim-
plex habitans potuerit nuncupari, maxi-
mumq; eſt diſcrimen inter habitatorem, &
habitantem, nam habitator ille eſt, qui in
loco manet cum familia, animo faciendi ibi
perpetuum incolatum; Habitans verò eſt
ille, qui modò adeſt, modò abeſt, & animum
non habet contrahendi domicilium in loco,
in quo habitat, ita hos terminos diſtinguit
I.C. in *l.1.§.habitare, ff.de his, qui deiecer.* & cõ-
muniter annuunt ſimiliter diſtinguendo *Al-*
beric.in d.§.habitare, nu.10.Bar.in l.4.§.Prætor
ait, n.24.ff.de damn.infect.Bald.conſil.61.vol.1.
Betrand.conſil.75. vol.2. Menoch.de præſumpt.
lib.6.præſumpt.42.n.2.Rebuff.in cap.extirpãdæ,
§.qui verò, n.134.cum ſeqq.de præbend.Carauit.
rit.301.à n.30.Afflict.in cõſt.Regni, Quiſquis,
nu.6.tit.de renoc.tranſeun. ad alien.habit.Carle.
de iudic.tom.1.lib.1.tit.1.diſput.2.quæſt.1.n.10.
Cancer.variar.reſolut.lib.3.cap.10.n.42.& 43.
& exquiſitè *Grammat.deciſ.87.* per totam.
61 † Cùm igitur dixerit *Napod.* habere locum
noſtras Cõſuetudines inter habitatores Ci-
uitatis Neapolis, pernecesſè intellexit, de
perpetuo, & inuariabili habitatore, qui iàm
hic ſuam larem tranſtulit, & fortunas ſuas
collocauit, ſic idem *Napod.* annuit, dum im-
mediatè poſt dicta verba explicat ſenſum
ſuum, per hæc alia, *Quia perpetuò habitantes*
ligantur; Cum qua authoritate concordat
Grammat.d.deciſ.87.nu.6. dicens, *Et ideò dice-*
bat Archid. in cap.Romana, de ſent.excom. in 6.
quòd ſolùm perpetui habitantes obligantur lege
Ciuilitatis. De Dom. Principiſſa iam copioſè
demonſtrauimus, Ciuilitatem nedùm non
acqui-

Digitized by Google

acquiſiuiſſe, ſed imò acquirere penitùs no-
luiſſe; & conſequenter non refragatur allata
62 authoritas *Nap.* † Quinetiam addam, quòd
eſtò quæſiuiſſet Dom. Principiſſa ex domici-
lio ciuilitatem, nec minùs eſt de iure abſolu-
tum, forenſes effectos ciues ex habitatione,
eſſe compræhenſos ſub municipalibus loci
Conſuetudinibus; Imò totum oppoſitum
doctè demonſtrat *cit. Carle. de iudic. tom. 1. lib.*
63 *1. diſput. 2. quæſt. 2. ſub n. 82. verſ. Ita fit,* † quia
Conſuetudines, quæ ſunt pacta ciuium, vt
ſæpè dicit *Nap.* quem ſequitur *Franch. deciſ.*
546. n. 24. strictè interpretari debent, & ob-
ſeruari in caſu vero, non in caſu ficto, & ſic
compræhendunt tantùm ciues patriæ natu-
rales per natiuitatem, non ciues allectos per
ſimplicem incolatum, qui fictè tales nuncu-
pantur; ad quod videndi etiam *Alex. conſil.*
41. viſis, quæ ſubtiliter, &c. n. 12. & 13. lib. 5.
Natt. conſil. 254. nu. 2. & 3. lib. 2. Boer. deciſ. 13.
n. 24. Surd. deciſ. 329. n. 9. Grammat. conſil. ciuil.
5. n. 1. cũ ſeq. Guttier. conſil. 7. n. 2. Tuſch. Pract.
concluſ. lit. C. concluſ. 275. n. 1. & 2. Anton. Fab.
in C. tit. 19. defin. 17. Ricc. collect. 1893. verſic.
Eſt tamen verum, & *Franch. d. deciſ. 546. n. 28.*

Ex quibus omnibus vana omninò reddi-
tur diſputatio, cuius loci iudicentur dotes
Dom. Principiſſæ, ſuper quibus tota eius
ſubſtantia conſiſtit; nam poſito actionem ad
illas in hac Ciuitate competere, & eſſe de
districtu illius, parùm refert ad caſum, de
quo agimus, ſtante, quòd (vt probauimus)
Conſuetudines nõ ad bona, ſed ad perſonas
diriguntur, & quando perſona non eſt ciuis
(vt in currenti) eſt extra vinculum Conſue-
tudinum, licèt bona in districtu poſſideat:
Verum pro exuberanti, vt nihil intactum
64 remaneat, † eſt animaduertendum, quòd de
hac re habemus *tex.* peculiarem, in vulgat. *l.*
exigere dotem 65. ff. de iudic. vbi actio ad do-
tem dicitur de domicilio viri, de eo tamen,
quod habuit vir tempore conſtitutionis do-
tis, & hoc important verba *Vulpiani,* poſita
in *d. l.* denotantia tempus præteritum, ibi,
Vbi maritus domicilium habuit. Nec poteſt dici
contrarium, vt intelligantur de domicilio
tempore mortis viri, vel reſtitutionis dotiũ,
quia ſuppoſito, quòd vir in alio loco domi-
cilium habebat tempore cõſtitutionis, iſtud
per conſequens eſt ſemper attendendum, li-
cèt poſteà aliò migrauerit, nam nequiuit
primũ domicilium mutare in præiudicium
dotis, & exactionis illius, vt ingenioſè ad-
uertit *Barboſ. de iudic. in repet. dict. l. exigere do-*
tem, n. 129. cum ſeqq. In præſenti autem ſpecie
Dom. Princeps vir, dotium debitor, erat Ia-
nuenſis, & in Ciuitate Ianuæ fuit dos conſti-
tuta, ibiq; ſtipulata capitula matrimonialia;
Vndè conceſſa mutatione, & tranſlatione
domicilij in hac Ciuitate (quæ in facto non
eſt vera) remanet actio cum ſuo inuariabili
principio, de loco domicilij tempore con-
tractus, ad *tex. in l. Sciendum 15. §. poſſeſſor au-*
65 *tem, ff. qui ſatiſd. rogan.* † vbi ſancitur, eſſe at-
tendendum tempus contractus, non quid ex
66 poſt facto contigerit. † Præterea in instru-
mento capitulorum fuit expreſsè conuentũ,
dotis reſtitutionem, & exactionem eſſe fa-
ciendam in omni Curia, loco, & foro, quo
caſu actio ad dotem non iudicatur de loco
domicilij viri, cùm ex pacto poſſit ad libi-
tum mulieris creditricis variari, ſicuti ad li-
mitationem *d. l. exigere dotem,* notauit ibi *cit.*
Barboſ. n. 18. & ex alijs id ipſum comprobat
Fermoſin. de iudic. in cap. dilecti filij 17. quæſt. 7.
n. 5. de for. compet. quia vigore huius clauſulę,
exactio fit de facto, *Seraphin. Maſſin. de confeſſ.*
67 *quæſt. 43. n. 28.* † Rurſùs Dom. Principiſſa,
multis anteà annis, quã deceſſiſſet, mediante
ſententia Vicarij Ciuitatis Ianuæ, cõfirmata
per *Rot. Rom.* egerat diuortium, ſeq; à Dom.
Principe viro quoad torũ ſeparauerat, iun-
cta in eadem ſententia condemnatione ad
reſtitutionem dotium, teſte *Dom. Reg. Merlin.*
contr. cent. 2. à cap. 93. vſq; ad cap. 98. in quibus
terminis certum eſt, quod ex hac tori ſepa-
ratione, fit etiam ſeparatio, & distinctio do-
micilij, quia mulier eſt de domicilio viri, nè
diſtrahatur ab illius ſeruitijs, à quibus cùm
per diuortium ſit ſoluta, videtur ſucceſſiuè
ab illo domicilio liberata, potiſſimùm in
his, quæ ſuum reſpiciunt fauorem, idem
Fermoſ. cap. 3. de for. compet. quæſt. 4. n. 2. part. 2.
Demùm annuimus, non eſſe verum, quòd
Dom. Princeps Ianuenſis, in hac Ciuitate
domicilium acquiſiuit, quia ipſe quoq; hùc
ſe cõtulit occaſione litium, quas cum Dom.
Principiſſa vxore habebat, & ſic in eo appli-
cantur omnia, quæ ponderauimus ſup. *n. 50.*
68 † Quòd ſi dicatur, Dom. Principem, vti ſeu-
da in Regno poſſidentem, fuiſſe effectum ci-
uem Neapolitanum, reſpondetur, hoc gratis
affirmari, cum nullo iure caueatur, imò op-
poſitum expreſsè tenent *cit. Carle. de iudic. diſ-*
put. 2. quæſt. 6. ſect. 8. nu. 697. verſic. dùm verò,
Reg. Sanfelic. deciſ. 65. n. 25. cit. Merlin. contro-
uerſ. 1. cap. 69. nu. 16. & *Dom. Capiblanc. de*
Baron. cap. 85. n. 7. tom. 2. Quod eò magis red-
ditur indubitatum in præſenti theſi, in qua
pars ex ciuilitate viri, prætendit inducere
ciuilitatem vxoris, eamq; ſubiectam reddere
69 † Conſuetudinibus Neapolitanis, quæ cùm
non compræhendant feuda, vt dicit *Napod.*
in Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, n. 176. tit. de ſuc-
ceſſ. ab inteſt. Propterea non poteſt occaſione
feudi quis fieri ciuis, & ſucceſſiuè ſubiectus
Conſuetudinibus.

70 Non abſcondam tamen, poſſe iterum cõ-
tra prædicta motiuari, quòd ſi Dom. Prin-
cipiſſa non mutauit domicilium, nec fuit ef-
fecta ciuis Neapolitana, pernecesſè ſaltim
Ianuenſis remanſit, & ſucceſſiuè debebat
diſponere ſecundùm leges Ciuitatis Ianuæ,
in qua viget ſtatutum *lib. 4. cap. 20. tit. de con-*
tract.

Digitized by Google

tract.minor.& mulier.verſic.Le Donne, prohi-
bens mulieribus excedentibus annum 25.
cōtrahendi,& diſtrahendi facultatem, abſq;
conſenſu viri,vel duorum proximiorum,ſeū
propinquorum,quod ſtaturum, licèt loqua-
tur de contractibus, ad teſtamenta etiam
rectiſſimè extenditur,vt in puncto refert de-
71 ciſum per S.C. *Afflict.dec.*260. † Potiſſimùm
quia de contractibus ad vltimas voluntates
validum eſt argumentum, *l.pactum inter hæ-
redem* 47. *ff.de pact. l.ſeruum filij* 46. *§.eum,qui*
72 *chyrographum,ff.de legat.*1.adeò,quòd † con-
tineatur reſtamentum appellatione contra-
ctus, *l eadem* 9.*ff.de duob.reis*,& *Gloſ.magna
poſt medium,in §.Item Sacramenta,verſic.Nam*
73 *teſtamentum,tit.de pac.iuram.fir.*† & latum eſt
verbum contractus, *l. omnem* 20. *ff. de iudic.
Bar.in l.mutum,§.cùm cui lege*,& in *l.more,ff.de
acquir.hæredit.*Cùmq; in currenti hoc,de quo
agimus teſtamentum, huiuſmodi non repe-
riatur ſolemnitate vallatum, meritò inuali-
dum erit iudicandum.

74 Verùm Reſponſioni ſtudendo, breuiter
animaduerto, veriorem opinionem eſſe in
contrarium, vt nimirùm, mulier prohibita
ex ſtatuto contrahere,ſinè conſenſu,& inter-
uentu propinquorum, poſſit hac ſprera ſo-
lemnitate teſtari, notabiliter *Soccin.Iun.in l.
Sciendum,n.*51.*ff.de legat.*1. *Alex.conſil.*155.*n.*
5.*vol.*2.& latè *Facchin.contr.iur.lib.*5.*cap.*60.
75 ſignanter *in verſic.Secundò quia.* † Indè vide-
mus,prohibitam eſſe minoribus adultis cō-
trahendi facultatem,abſq;authoritate cura-
toris, nè decipiantur, & contractus aliter
geſti nullius ſunt momenti, *l.ſi curatorem ha-
bens,C.de in integr.reſt.*& tamen teſtari rectiſ-
ſimè valent, nullaq; eſt ad hoc requiſita au-
thoritas, *l. Aurelio* 21.*§.Caius Seius,ff.de libe-
rat.legat.Iaſ.in l.*2.*nu.*13.*de legat.*1. & *Alex.d.*
76 *conſil.*155.*nu.*7. *vol.*2. † Prætereà memorati
ſtatuti ratio eſt, nè mulieres ob ſexus fragi-
litatem decipiantur, vel lædantur contra-
hendo cum alijs, *Iaſ. loc.cit.ſub nu.*15.*verſic.
Ergò idem dicendum, Alex. conſil.*189. *viſo ſta-
tuto,nu.*2.*vol.*7. *Dec.conſil.*612. *Afflict.d.deciſ.*
260.*nu.*7.& *Caucz.de indemn.nu.*8. Quæ ratio
ceſſat, cùm mulieres teſtantur, quia in teſta-
mentis non cadit læſio, nec deceptio, vt di-
ximus ſupra *nu.*25. ſtante libera eiuſdem te-
ſtamenti reuocandi facultate, vt optimè pō-
derabat *Facchin. loc. citat. ſub verſic. Sed mihi
prior ſententia*, & *Iaſ. in ſæpè cit.l.*2.*ſub nu.*13.
verſic. Non poteſt cauſari læſio.

77 Ex hoc deſcendo ad rationes contrarias,
quę non obſtant,nam quoad id,vt valeat ar-
gumentum de contractibus ad vltimas vo-
luntates, verum eſt, dūmodo militet eadem
ratio, *Alex.conſ.*61.*ſuper eo, ſub nu.*2. *verſ.&
Angelus,vol.*1.*D. in l.in teſtamentis,nu.*7.*de
regul.iur.*poſt *Bald.in l.*1.*C.de leg.ſuſ.camin.tol-*
78 *lend.* † Illudq; etiam vt contractus nomen
generale ſit, & teſtamenta comprahendat,
non eſt abſolutè verū; nam procedit,ſi largè
& impropriè contractus accipiatur, ſtrictè
verò ſumpto vocabulo, ac, vbi diſpar ratio
militat,vt in noſtra theſi pōderauimus,nun-
quam cōtractus nomen teſtamentum com-
prahendit, *text.* eſt expreſſus cum *Gloſ.in l.
verba contraxerunt* 20.*ff.de verb.ſign.* Alia *Gl.
in l.teſtamentum* 17. *verſ. contractus*, vbi *Bald.*
79 & *Paul.de Caſtr.C.de teſtament.* † Cùmq; nos
ſimus in materia ſtatuti iuris cōmunis cor-
rectorij, cum prohibeat mulieribus contra-
hendi facultatem abſq; authoritate propin-
quorum, fari neceſſè oportet, eſſe ſtatutum
huiuſmodi ſtrictiſſimè interpretandum, vt
in propria ſpecie, ex *Iaſ.* aduertit *Farinac.
dec.Rot.*710.*in fin.verſ.Negari tamen.*

80 Porrò ad exuberantiā animaduerto,quòd
etiamſi ſtatutum prædictum expreſsè caue-
ret,nè mulieres ſinè cōſenſu propinquorum
teſtamenta conderent,nec minus quicquam
obſtaret,vti inualidum,per ea,quæ notabili-
ter dicit *Paul.de Caſtr.in l ex facto nu.* 6.*ff.de
vulg.& pupill.* vbi *Curt.in apoſtill.* addit pro
hac opinione *Alexād.*& *Caſtr.*licèt hincindè
diſputet pro validitate,& inualiditate huius
ſtatuti, *Andreol.contr911.*62. Sed data etiam
validitate,in caſu noſtro ceſſaret,duplici ra-
81 tione. † Prima,nam præſens teſtamentum
ad pias cauſas ordinatū reperitur, & fauore
pię cauſæ ſolemnitas per ſtatutum requiſita,
authoritatis propinquorum in teſtamentis
mulierum, non eſt neceſſaria, *Bald.in l.gene-
rali,n.*6. *verſ. Quæro primò dicit ſtatutum, C.de
Sacroſ.Eccleſ.* idem *Bald.conſ.*159. *ſrpe. dictis
punctis conſiderandum,in fin.lib.*2. *Abb.in c.Re-
latum, il primo,col.*2.*nu.*5.*verſ.Ex his infero,de
teſtam.Hyppolit.de marſil.ſing.*69.& *Bellon.cōſ.*
82 116.*n.*1. † Et ſecunda,quia hoc teſtamētum
Dom. Principiſſæ, non Ianuæ, ſed Neapoli
ordinatum,& ſtipulatum reperitur,& ſic ex-
tra dominium,& iuriſdictionem ſtatuētium
non potuit, neq; poteſt vires obtinere, *Bart.
in l.cunctos populos,n.*32.*verſ. Aut ſtatuta, C.de
Summi.Trinit.& fid.Cathol.Menoch.de præſūp.
lib.*2.*præſumpt.*2.*à nu.*7.*cum ſeqq.Gabriel.de
ſtatutis,concl.*8.*& tit.de teſtam.concl.*4. & *Tur-
rect.conſ.*25.*n.*18.*vol.*1.& ſupra *n.*36. iuribus
probauimus, quoad ſolemnitates teſtamen-
tarias,eſſe attendendum morem regionis,in
qua teſtamentum ordinatur.

83 Tandem,vt concludamus,nō obſtat aliud
motiuum *deciſionis D. de Franch.*180. & *alle-
gationis incerti Authoris* 29. apud *Regentem
Salernitanū*,ex quibus tacitè muſitatur pars,
hoc teſtamentum eſſe nullum, vti conditum
in domo Ill. hæredis, abſente à teſtatrice Ill.
Principe filio, cui aditus ad domum prædi-
ctam patere non poterat; quaſi quod ex his
malis artibus extortum cenſeatur;cùm verè
qui ita feceſſit, in maximo æquiuoco ſit,
abſit enim, vt hoc tam ſiniſtrum de tanti Ill.
hæredis Senatoris integritate arbitretur, in

ea

ea enim ſpecie relata per *D.de Franch.* & per
alium Authorem apud *Salernitanum*, complures concurrebant doli, & metus in teſtatorem illati coniecturæ; Et ideò illæ diſpoſitiones fuerunt impugnatæ, & anullatæ, nõ
ſic in caſu noſtro, in quo nec quidem vnius
ſiniſtræ coniecturæ vmbra concurrit; imò
oppoſitum palpabiliter cõſtat ex diſpoſitionis formula, ex qua D. Marchionem apparet,
fuiſſe inſtitutum, ſed mox grauatum de reſtituendo, ſicq; apparenter hæres nominatus
fuit, cùm in ſubſtantia vtilitas fideicommiſſario, ſiuè ſubſtituto pertineat, quod factum
nõ eſſet, ſi malis artibus extortum teſtamen-
84 tum fuiſſet; † Quæ omnia comprobantur
etiam ex eo, nam teſtator nunquam præſumitur dolo circumuentus, nec metu compulſus, *Cardin. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.2.tit.7.n.1.& 2. Soccin.Iun.conſ.148.n.11. cũ ſeqq.vol.2. Maſcard.de probation.cõcl.1356. n.5. Peregrin.de iur.fiſc.lib.2.tit.6.n.19.* & *Me-
85 noch.de præſumpt.lib.4.præſumpt.11.n.2.* † ſubdens *n.* 3. hoc procedere, etiam ſi inſtitutus
reperiatur aliquis potens, quia non per hoc
præſumeretur, teſtatori fuiſſe metum incuſ-
86 ſum, & in ſpecie, † vt metus ex Senatoria dignitate non arguatur, habetur ex *l.ad inuidiã 6.C.quòd met.cauſ.* ibi, *Quoad metum arguendum, per quem dicis, initum eſſe contractum, Senatoria dignitas aduerſarij tui non eſt idonea.*
87 † Generaliter enim nec metus, nec dolus
præſumitur, *l. interpoſitas 13. C. de tranſact. l. metum 9. C.de his, quæ vi, metuſu.cauſ.l.dolum, C.de dol. Theſaur.quæſt.forenſ.lib.1.qu.51.n.2.*
88 † & dicenti, aliquid dolo, vel metu factum
fuiſſe, probandi onus incumbit, *l.quoties 18. §.qui dolo, ff.de probation.* & *Gloſ.in c.Sedes Apo-
89 ſtolica 15. in fin. verſ.dolus, de reſcript.* † Nec
præſumptio aliqua poteſt in contrarium allegari ex eo ſolùm, quòd ſit conditum præſens teſtamentum in domo hæredis, tam ex
ponderatis ſuperiùs, quam ex deductis in
durioribus terminis per *Bald.cõſ.150.vol.3.*
ſcribentem pro validitate cuiuſdam teſtamenti conditi in domo hæredis eadem die,
in qua viſus fuit teſtator ab hærede in ſua
90 domo vi traductus; Quia † locus confecti
teſtamenti nõ attenditur ad idem teſtamentum annullãdum, *l.qui à latronib. ff.de teſtam. Gloſ. in l. qui in carcerem 27. in fin.ff.quòd met.
91 cauſ.verſ.poteſt tamen.* † Quæ dicit, valere teſtamentum conditum in carcere, quia non
præſumitur metu, vel malis artibus extortũ,
ſequitur *Menoch.d.præſumpt.11.n.3.* & *Mãtic. d.lib.12.tit.7.ſub.nu.1.verſ.* & *hoc quidem*. Et
hæc ſunt, quæ breuiter iterum in hac cauſa
pro viribus cumulare potui, ſub cenſura
Sapientiſſimorum Senatorum. Neap. 15.
Auguſti 1662. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſarius prætendens hoc nomine agere, tenetur priùs oſtendere, ſe eſſe vocatum, & ſic legitimare perſonam.n.1. Et etiam tenetur oſtendere, quòd bona, ad quæ agit, ſint fideicommiſſata, & in bonis, & de bonis teſtatoris.n.2.

Fideicommiſſum in beneficium vnius ordinatum in defectum alterius, expirat, ſi habuit effectum in primo vocato.n.3.

Prohibitio alienationis facta per fideicommittentem reſtringitur ad corpora tãtùm alienari prohibita, licèt fideicommiſſum ſit ſuper tota hæreditate, ſicuti latè defenditur, à n.4.vſq; ad num.13.

Prohibitio alienandi legalis reſultat ex generali fideicommiſſo, ſed huic prohibitioni generali reſultanti ex lege, derogatur per prohibitionem alienationis certorum corporum.n.5.

Expreſſum facit ceſſare tacitum, maximè in fideicommiſſis.n.6.

Argumentum, quod voluit teſtator, expreſſit, ergò tacuit, quæ noluit, validum eſt.n.7.

Inclusio vnius eſt excluſio alterius.n.8.

Generi per ſpeciem derogatur in legatis, & fideicommiſſis, & ponitur caſus.n.9.

Prohibitio alienationis tanquam odioſa debet intelligi, quàm ſtrictiùs poteſt.n.10.

Teſtator præſumitur, voluiſſe grauare hæredem, quàm minùs fieri poteſt.n.11.

Fideicõmiſſum in dubio non adeſſe, dicendũ eſt.n.12.

Bona eſſe fideicommiſſata, ſed nõ alienari prohibita, non eſt abſurdum.n.13.

Adminiſtratorum bona, pro adminiſtratione non ſunt hypothecariè obligata, & quando ſecùs.n.14.

Perſonalis actio nõ poteſt cõtra tertiũ exerceri.n.15.

Bona donata, ſi reperiantur in tertium diſtracta, non poſſunt reuocari à donante, reuocata donatione vitio ingratitudinis.n.16.

Actio de dolo non poteſt exerceri contra tertium, & quando ſecùs.n.17.

Fideicommiſſarius agens contra hæredem grauatum, vel adminiſtratorem fideicommiſſi, pro deteriorationibus, & mala adminiſtratione, non habet actionem hypothecariam, ſed ſimplicem perſonalem.n.18. Et quid ſi agat fideicommiſſarius pro fideicommiſſo quantitatis, iuxta text. in auth. contra cùm rogatus, C.ad Trebell.*n.*20.

Tacita hypotheca in quibus caſibus competat remiſſiuè.n.19.

Fideicommiſſarius, vel legatarius quantitatis ſub conditione, adueniente conditione, non agit contra tertios poſſeſſores bonorum hæreditariorum, pro conſequutione quantitatis relictæ.n.21.

Pecunia dotalis in quibus caſibus, & quando poſſit auocari per creditores anteriores dotantis, latè examinatur.n.22.23.24.25.& n.30.

Pecunia ſoluta, & bona fide conſumpta nõ poteſt per creditores anteriores ſoluentis auocari.n.26. Et quãdo, & quomodò dicatur cõſumpta.n.27.& 28.

Pecunia data in dotem, nunquam poteſt dici conſumpta, ſed quomodò hoc intelligatur.n.29.

Digitized by Google

Creditor dicitur ex cauſa oneroſa, qui tractat de damno vitando.n.31.

Fideicommiſſarius dicitur creditor ex cauſa lucratiua.n.32.

Hypotheca conſiſtit ſuper pecunia penes debitorem exiſtente, ſed ſtatim reſoluitur ſi pecunia alteri tradatur.n.33.

Solutiones, & dationes in ſolutum bona fide factæ creditoribus poſterioribus, non poſſunt per anteriores auocari in Statu Ianuenſi.n.34.

Creditor anterior non poteſt agere contra poſteriorē, pro auocatione quantitatum illi ſolutarum, niſi principali diſcuſſo.n.35. Et quando diſcuſſio non ſit neceſſaria.n.37.

Exceptio diſcuſſionis principalis dicitur peremptoria, cùm opponitur ad impediendam deciſionem cauſæ.n.36.

Creditor anterior volens agere contra poſteriores, quibus pecunia liberata fuit, an teneatur agere priùs contra nouiſſimum, an verò poſſit ad libitum conuenire alios minùs poſteriores.n.38.& 39.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarium agentem ad bona fideicommiſſata, teneri antè omnia probare, ſe eſſe vocatū, & bona fuiſſe teſtatoris fideicommittentis. Ex fideicommiſſo ſuper tota hæreditate ordinato, non induci prohibitionem alienationis omnium bonorum, ſi poſt generale fideicommiſſum, certa tantùm bona fuerunt alienari prohibita. Super bonis adminiſtratoris non competere pro adminiſtratione tacitam hypothecam, exceptis adminiſtratoribus patrimoniorum priuilegiatarū perſonarum, & ſucceſſiuè nec minùs fideicommiſſario in bonis hæredis grauati, vel alterius fideicōmiſſi adminiſtratoris hypothecam competere, ſed ſimplicem perſonalē actionem. Demùm copioſè examinatur, an, & quando, & in quibus caſibus, pecunia in dotem data, poſſit per anteriores creditores dotantis auocari. Pro eodem Ill. Dom. Marchione Latertię Regio Conſiliario D. Antonio Nauarrete.

CONSILIVM III.

EXploſis nullitatibus propoſitis contra teſtamentum Ill. D. Benedictæ Pinellæ Hyeracis Principiſſæ, ex alio iterū prætendit Ill. Princeps filius, maternas dotes (in quibus penè tota hæreditas cōſiſtit) ſibi eſſe applicandas, nimirùm vti vocato ad fideicommiſſum ordinatum per Dom. Ioannettinum Piccamilium, cuius quidem fideicommiſſi integram ſubſtantiam diutiùs adminiſtrauit Dom. Caſtellinus Pinellus Principiſſæ pater, à quo dictæ dotes obuenerunt, & cùm in compluribus maximis quantitatibus debitor remanſiſſet occaſione præfatæ adminiſtrationis, videtur ſucceſſiuè pro hoc credito, actionem eſſe concedendam Dom. Principi, ad auocandum dotes prædictas, vti à ſuo debitore in fraudem datas.

1 Ipſe verò priuſquàm ad articulum prætenſę auocationis dotium deueniam, operępretium duxi animaduertere, Dom. Principem volentem agere ad bona fideicommiſſata, antè omnia debere duo extrema probare. Primum perſonam ſuam legitimare, hoc eſt ſe vocatum ad fideicommiſſum oſtendere, qualem in hoc iudicio ſe aſſerit; de qua re latè *Menoch.conſil.722.à n.7.cum ſeqq.*& *Peregrin. de fideicom.artic.43.n.60.cum ſeq.* alioquin obſtabit illi exceptio, *Tua non intereſt*, & alia, *Quoad te liberas ædes habeo*;

2 † Secundum verò pariter oſtendere, quòd bona alienata, vèl adminiſtrata, quorum occaſione agit, verè fuerint ſub fideicommiſſo contenta, & inſimul in bonis, & de bonis teſtatoris fideicommittentis, idem *Peregr.art.44.n.26.Surd.deciſ.339.* & *Burat.dec.589.n.1.* In currenti caſu deficit vtrumq; requiſitum;

3 †Nam quoad primum tantùm abeſt, eſſe D. Principem ad fideicommiſſum prędictum inuitatum, & compręhenſum, vt potiùs contrarium manifeſtè appareat, quia Ioannettitinus Piccamilius fideicommittens, primò vocauit Paridem Pinellum, cū hoc, vt ſuum nomen, cognomenq; ſuſcipere debuiſſet, & in defectum Paridis progreſſus fuit ad vlteriores gradus; Cumq; fideicommiſſum habuerit iam effectum in perſonam Paridis, vt in facto demonſtratur, ex conſequenti fit, vt omnes aliæ ſequentes ſubſtitutiones, & vocationes ceſſauerint, & expiratæ cenſeantur, iuxta celebre *Dec. conſil. 635.* ſequitur poſt alios doctiſſimus *D.Reg.Capyc.Galcot.contr.iur.lib.2.contr.25.n.42.*

4 Secundum etiam requiſitum deeſt, quia Dom. Princeps prætēdit, omnia bona Ioannettini Piccamilij fideicommittentis fuiſſe alienari prohibita, quod non eſt verum, nam licèt fideicommiſſum ſuper tota hæreditate ordinauerit, tamen poſteà mandauit, quòd quiſquis vocatorum ſuccederet, non poſſit alienare, nec pignorare domos, & cætera teſtatoris ſtabilia ſita in Ciuitate Ianuæ, in loco nuncupato, *San Pier d' Arena*, & ſic iſta duntaxat bona ſunt prohibita alienari, quāuis fideicommiſſum ſit vniuerſale, ex notatis in ſimili per *Paul. de Caſtr.cōſil.159.ſuper primo, in fin.verſic.ſuper quarto, vol.1. Dom.Card. Tuſch.pract.cōcluſ.lit.F.cōcl.229.n.4.* optimè

Fuſar.

Digitized by Google

Fuſar.de fideicom. quæſt.683. nu.24. & præter
noſtrum Horatium Montanum I.C.celeberri-
mum, & incomparabilem feudalium legum
Interpretem, qui in hac cauſa, ſuper hoc ar-
ticulo ſcribens,id ipſum probari dicebat,ex
tex.& DD.in l.cùm ex filio,§.1.ff.de vulgar.&
pupill. latè etiam,& non minùs doctè in hac
eadem cauſa idē defendit Dom.Mari.Cutell.
deciſ.25.lib.2.

5 Et nè ſuper hoc ſubtiliſſimo puncto his
ſolis pertranſeam, pondero notata per DD.
per illum tex. in d.l.cùm ex filio, §.1. qui vna-
nimi conſenſu concludunt,quòd licèt ex ge-
nerali fideicommiſſo reſultet tacita legalis
prohibitio alienationis bonorum ſub fidei-
commiſſo contentorum, tamen ſi indè per
eundem fideicommittentem expreſsè pro-
hibeatur diſtractio certorum corporum,re-
ſultaret ex hac prohibitione expreſſa dero-
gatio prohibitioni tacitæ legali,maximè cū
vtraq; prohibitio tendit ad eundem finem,
optimè Dec.conſil.386.licèt in controuerſijs, n.
6 6.vol.2.& Cephal.conſil.430.n.22.lib.3.†quia
expreſſum facit ceſſare tacitum, ſicuti in
propria fideicommiſſorum ſpecie notarunt
Bar.Mantic.& S.m.de Petr. quos ſequitur D.
7 Conſiliar.Prat.diſcept.tom.3.cap.34.nu.43.†&
valet argumentum, vt quæ voluit teſtator,
nè alienarentur, prohibuit alienari, tacuit
autem ea, quæ noluit eſſe ſub tali prohibi-
tione, cap.ad audientiam,de decim.cap.inter cor-
poralia, verſic. vndè,& ſi circà,de tranſlat.Præ-
lat. l.1.§.ſin autem ad deficientis, in fin.C.de ca-
duc.tollend. Ruin.conſil.146.n.9.lib.2.Iaſ.conſ.
39.col.3.poſt medium,vol.3.& doctè de mo-
8 re Dom.Reg.Galcot.d.contr.25.n.38.lib.2.†nā
incluſio vnius operatur excluſionē alterius,
cap.nonnè, de præſumpt. cap.cùm inhibitio,in
princip.de clauſ.expon.l.cùm proponis,ff.de iudic.
l.maritus, C.de procurat.l.quamuis,C.de pignor.
& Guid.Pap.deciſ.485.n.4.

9 Concurrit prętereà ad ſuffragium prædi-
ctorum alia iuris regula,vt generi per ſpeciē
derogetur, cap.generi,de reg.iur.in 6. quæ in
legatis, & fideicōmiſſis potiſſimùm locum
vindicat, ad tex. notabilem in l.fin. §.cui dul-
cia,ff.de tric.vin.& ole.legat. ibi, Cui dulcia le-
gata eſſent, ſi nihil aliud teſtamento ſignificetur,
omnia hæc eſſe legata, mulſum,paſſum,defrutum,
& ſimiles potiones. Item vuas,ficus,palmas cari-
cas. Quid ſi ita eſſet legatum, vinum amphora-
rium,& dulcia omnia,nihil inter dulcia,niſi quòd
potionis fuiſſet legatum putat labeo, ex collatione
vini amphorarū, quod non improbo, & dicit ibi
Gloſ.verb.ex collatione;& ſic nota hîc,quod præ-
cedentia minuunt ſignificatum ſequentium,& ge-
neralitatem, & contra ſequens reſtringit præce-
dentia, notabiliter quoq; Reg.Lanar.cōſil.82.
n.42. cum quo concordat Surd.deciſ.132.nu.
16.verſic.Nam generalis diſpoſitio, & Natt.vi-
dendus conſil.199.cōſil.234.cōſil.236. & cōſil.
238. in principijs, poſt Oldr. conſil.8. & Dec.in
cap.ſedes, circà fin. verſic. Poſtremò, de reſcript.
10 †Demùm facit, quòd alienationis prohibi-
tio,tanquam odioſa,quàm ſtrictiùs fieri po-
teſt, intelligi debet,Iaſ.in rub.ff.de legat.1.nu.
16.Oſaſ.dec.50.n.11. Magon.deciſ.Florēt.149.
n.15.Fontanell.deciſ.93.n.18.Cenall.quæſt.756.
n.2.Simoncell.de decret.tit.1.n.3.& Fuſar.conſ.
11 72.n.7.†etiam ex coniecturata mente teſta-
toris, de quo præſumitur, voluiſſe hæredem
grauare, & ligare, quam minùs fieri poteſt,
l.vnum ex familia, §.ſi rem,ff.de legat.2.Soccin.
Iun.conſil.9.n.4.lib.1.Menoch.de præſumpt.lib.
4.præſumpt.66.nu.4.Lanar.conſil.31.nu.12.&
conſil.54.n.9.& 10.Iul.Clar.in §.teſtamentum,
quæſt.76.n.9.& ibi Baiard.in addit.n.3.& Fon-
12 tanell.deciſ.225.n.3. † & propterea in dubio
dicendum eſt, non adeſſe fideicommiſſum,l.
Lucius,§.tres hæredes, verſic.ad vnicam hæredi-
tatis,ff.ad Trebell.Honde.l.cōſil.60.n.13.Natt.
conſil.200.n.8.in fin. Fuſar.cōſil.64.n.26.cōſil.
99.n.19. conſil.174.n.22. & conſil.176.nu.14.
cit.Lanar.conſil.60.nu.6.& 30.Dom.Marcian.
conſil.38. in fin.lib.2. Peregr.de fideicom. art.1.
n.39. quem ſequitur Cæſar Barz.deciſ.121.n.
58. & Dom.Reg.Capyc.Latr. deciſ.103.nu.22.
13 lib.1.Neq;†(vt reſoluam contraria)contra-
dictionem aliquam dicit,eſſe totam hęredi-
tatem Ioannettini fideicōmiſſo ſuppoſitam,
indè verò certa tantùm corpora diſtrahi, &
pignorari prohibita, cætera verò non, licèt
fideicommiſſata,cùm iſto caſu fideicommiſ-
ſum locū habeat in alijs bonis, quādocunq;
illorum alienatio non ſequatur, iuxta tex.in
l.Titius 54.ff.ad Trebell. & vulgat.auth.contra
cùm rogatus,C.eod.tit.

14 Sed quando hęc omnia ceſſarent,capio ad
exuberantiā diſcuſſionem articuli prætenſæ
auocationis dotium datarum à Caſtellino
fideicommiſſi adminiſtratore, itemq; dota-
tore Dom. Principiſſæ filiæ; & quòd auo-
catio huiuſmodi locum habere non poſſit,
animaduerto, quòd Dom.Princeps pro ad-
miniſtratione Caſtellini, nō habet actionem
hypothecariam, ſed ſimplicem perſonalem,
nam generale eſt, vt ſuper adminiſtratorum
bonis hypotheca vlla ex adminiſtratione
contrahatur, exceptis duntaxat adminiſtra-
toribus rerum pupillarium, filiorumfami-
lias, Eccleſiarum,Vniuerſitatum,& ſimilium
priuilegiatarū perſonarum, quibus ſpeciali
iure datum eſt, vt tacitam contra illos hy-
pothecam acquirant,ſicuti latiſſimè,& om-
nium meliùs demonſtrat Andreol.contr.par.
5.cap.353. meritò igitur Dom. Principiſſa,
& ſucceſſiuè eius vniuerſalis hæres nequit
15 ſuper dotibus inquietari, † quia non poteſt
iſta perſonalis actio cōtra tertium exerceri,
l.1.§.ſi hæres percepto fundo,ff.ad Trebell. iun-
16 cta l.his ſolis 7.C.de reuoc.donat. †vbi licèt ex
capite ingratitudinis reuocetur donatio, ex
quo tamen iſta reuocandi actio eſt perſona-
lis, idcircò non conceditur contra tertium,
in

Digitized by Google

in quem antè motum ingratitudinis iudi-
cium, diſtracta fuerunt bona donata, com-
probat ex compluribus alijs *Carthar. deciſ.*
*Rot.Gen.*75.*à nu.*15.& *Fontanell.de pact.nupt.*
17 *tom.*1.*clauſ.*4.*gloſ.*28.*n.*14.*&* 15. † Sic etiàm
actio de dolo, cum ſit merè perſonalis, cōtrà
tertium non intentatur, niſi duntaxàt qua-
tenùs tertius ille fuiſſet doli particeps, quia
tùnc non conuenitur ex dolo alterius, ſed ex
proprio, *l.ſi procurator l.*2.11.*ff.de dol.mal.&*
*met.except.l.*1.*C.ſi vendit.pignor.agat.l.qui au-*
tem,§.*hoc edicto,ff.quę in fraud.credit.Gloſ.in* §.
Item ſi quis in fraudem, verb.in fraudem, & ibi
*Fab.in princip. Angel.nu.*2. & *Iaſ.n.*27.*inſt.de*
*act.Magon.deciſ.Florent.*102.*n.*20. *Cancer.va-*
*riar.reſolut.lib.*1.*cap.*2.*n.*105.& omiſſis alijs,
*Mart. de ſucceſſ.legal. part.*4. *quæſt.*12. *artic.*7.
*n.*17.
18 Ex his, & alijs, idem *cit. Andreol.lib.*1.*cōtr.*
90. in noſtris terminis non minùs doctè di-
cebat, fideicommiſſario agenti pro recupe-
ratione mobilium alienatorum per hæredē
grauatum, itemq; pro auocatione pecuniæ
ad fideicommiſſum pertinentis, vel tandem
pro refectione deteriorationum factarum
in rebus, & ſtabilibus fideicommiſſatis, &
ſucceſſiuè pro mala etiàm adminiſtratione
experienti, actionem competere contrà ipsū
hæredem grauatum alienantem, & deterio-
rantem, eiuſq; hæredes, minimè autem con-
trà tertium, qui nequit inquietari ex illa
ſimplici perſonali actione aduersùs ſolum
principalem, & hęredem illius pertinentem,
confurato *Theſaur.quæſt.forenſ.lib.*2.*quęſt.*84.
& *Cyriac.contr.*283. qui dicunt, competere
fideicommiſſario contrà tertium actionem,
quaſi tacitam ſaltim hypothecam, contrà
hæredem grauatum, vel fideicommiſſi ad-
miniſtratorem acquiſiuerit, quorum ſenten-
tiam tanquā verè falſam, præter *cit. Andreol.*
in iudicando etiàm confutauit noſtrum
S.C. per quod ſub die 28. Ianuarij 1628. re-
ferente Regio Dom. Conſiliario Ferdinando
Brancia, poſteà Regente Regiam Cancella-
riam, fuit declaratum nō competere V.I.D.
Andreæ Campanili hypothecam aliquam
in bonis proprijs quōd Ioannis Campanilis
pro eius prætenſo credito, ex cauſa conſum-
ptionis bonorum fideicommiſſo ſubiecto-
rum, ſicuti refert *Thor.* qui rationes etiàm
coaceruat *in comp.deciſ.tom.*3.*verb.Fideicom-*
miſſarius, ſol.mihi 429.*col.*1. ſtrenuè etiàm,
atq; mirabili methodo eandem opinionem
contrà *Theſaur.* patrocinatur doctiſſimus
19 *Nogucrol.* omnino legendus, † *allegat.*1. vbi
præ cæteris latiſſimè examinat tacitę hypo-
thecæ materiam, omneſq; cumulat caſus, in
quibus competit, tanquàm à iure ſancitæ,
20 † & inter alia ponderat *tex.in auth.contra cùm*
rogatus, C.ad Trebelle. vbi grauatus de reſti-
tuendo quicquid ex hęreditate ſupererit, te-
netur ſaltim quartam partem hęreditatis fi-
deicommiſſario reſeruare, & ſi omnia bona
diſtraxerit, poterit fideicommiſſarius pro
conſecutione illius quartæ agere contrà hę-
redem grauatum, & in ſubſidium cōtrà poſ-
ſeſſores bonorum in actione hypothecaria;
Ecce igitur quod iſto tantum caſu concedi-
tur hypotheca in ſubſidium, non ſuper bonis
hæredis grauati, ſed ſuper bonis fideicom-
miſſi, ad conſecutionem quantitatis fideicō-
miſſatæ, ad quod videndi *Peregr de fideicom.*
*artic.*40.*n.*41. *Fuſar.quæſt.*545.*n.*48.*Cancer.d.*
*lib.*1.*cap.*2.*n.*102.& *Parlador.rerum quotid.lib.*
21 2.*part.*4.§.7.*n.*15.*fol.*223. † Imò plùs volue-
runt *DD.* vt cùm fideicommiſſum, aut lega-
tum eſt certæ quantitatis, ſed ſub conditione
relictum, eo caſu pendente conditione, fidei-
commiſſarius, vel legatarius nullum penitùs
habeat ius, nec hypothecam, nec minùs ſu-
per bonis hęreditarijs defuncti, taliter quòd
ſi iſto medio tempore diſtraxerit hæres bo-
na hæreditaria, adueniente conditione, ne-
quibunt tertij poſſeſſores à fideicōmiſſario,
vel legatario inquietari, ad quod videndi
*Cephal.conſil.*98.*n.*15.*lib.*1. *Surd.conſil.*191.*n.*
8.*&* 9. *Neguſant.de pignor.part.*5.*memb.*2.*nu.*
24.& *Caualc.* qui dicit, hoc limitari, ſi lega-
tum, vel fideicommiſſum fuiſſet relictum, *ex*
nùnc pro tùnc, adueniente conditione, *deciſ.*
*Finizan.*5.*nu.*110.*lib.*3. licèt ipſe cum iſtis
pro nùnc in hoc puncto non conſentiam.
22 Rursùs ex alio non poteſt eſſe locus auo-
cationi pecuniæ in dotem datæ Dom. Prin-
cipiſſę, per Caſtellinum eius patrem, & quòd
ità ſit, animaduerto, eſſe in iure in hac mate-
ria, *tex.* peculiarem, in *l.*2.*C.de renoc. ijs, quæ*
in fraud.credit. alien.ſunt, per quem dicit ibi
Gloſ.verb.nō ſufficientibus, hæc verba, *In tribus*
ergò caſibus poterit hæc filia conueniri (ſcilicet à
creditoribus anterioribus pro dote ſibi da-
ta) *cùm ſucceſſit patri*; *Item cùm non ſucceſſit,*
ſed res dotales fuerunt ſpecialiter obligatæ, vel
cùm in fraudem creditorum dos conſtituta fuit, ſe-
cùs ſi in fraudem patroni, vt ff. ſi quis in fraud.
23 *patron.l.*1.§.*ſed ſi rem.* Quin † imò in his etiā
caſibus, vel illorum alterutro, non priùs filia
pro dote ſibi à patre conſtituta poterit per
anteriores creditores conueniri, quàm diſ-
cuſſum fuerit patris dotantis patrimonium;
ſicq; in omni euentu actio contra dotem erit
ſubſidiaria, vt in eod.*tex.*ibi, *Niſi bonis defun-*
cti non ſufficientibus; ſicq; obſtabit etiàm cre-
ditoribus anterioribus agentibus contrà
dotem à debitore datam filiæ ſuæ, diſcuſſio-
nis exceptio.
24 Quarè applicando prædicta ad rem no-
ſtram, deneganda omninò eſt prætenſa auo-
catio, & actio ad dotes, quià nullus caſuum
per *Gloſ.* enumeratorum concurrit; Non
enim eſt Principiſſa hæres Caſtellini dotan-
tis, non etiam bona in ſpecie pro identitate
fideicommiſſi obligata, fuerunt in dotem
tradita, neq; tandem eſt Dom. Princeps cre-
ditor

Digitized by Google

ditor hypothecarius, vt conſiderauimus, igi-
25 tùr nulla ipſi patet agendi via. † Solùm poſſet diſputari circà tertium caſum conſideratum per *cit. Gloſ.* nimirū an dotatio fraudulenter proceſſerit; quocircà breuiter pondero, quòd fraus hęc nullatenus potuerit probari, inſpecto quòd dotationis tempore Caſtellinus dotans non erat decoctus, nullaq; creditorum mole premebatur, idq; experimento patet, quam nullus, præter Dom. Principem creditorē in actione perſonali, Principiſſæ dotes inquietat, & propterea ſuccedit celebris doctrina *Fontanell. in tract. de pact. nupt. tom. 2. clauſ. 5. gloſ. 8. pact. 7. n. 74. 75. & 76.* vbi examinando articulum hunc, diſtinguit duo tempora, primum tempus conſtantis matrimonij, ſecundum tempus ſoluti matrimonij, In primo caſu abſolutè negat, poſſe dotem viro traditā in pecunia, ab ipſo auocari, cū ipſe ſit dominus dotis conſtante matrimonio, habeaturq; dos reſpectu ipſius tanquàm cauſa oneroſa, *l. fin. §. 1. ff. quæ in fraud. credit.* & *l. ex promiſſione dotis, ff. de action. & obligat.* In ſecundo verò caſu dicit, poſſe auocari dotem, quià agitur de intereſſe mulieris, cuius reſpectu dos dicitur cauſa lucratiua, *DD. in l. ſi fraudator, §. ſi à ſocero. ff. quæ in fraud. credit.* cum hoc, dummodò fraus dotationi interceſſerit, quæ tamen non ſufficit ſolùm ex parte dotantis, ſed etiam ex parte dotem recipientis; cùmq; duplex iſta fraus ferè impoſſibile ſit, vt concurrat, cùm ſemper dotatio præſumatur iuſta, & ſincetè facta ideo *Fontanell.* concludit, vt non probata hac gemina fraude, auocario non concedatur, quicquid non habita conſideratione fraudis, dixerit *Pellicc. ad Conſuetud. Auerſan. in præfat. n. 247. & 248.*

Pertinent iſta ad materiam, *tex. in d. l. 2. C. de reuoc. his, quæ in fraud. credit.* à quo *tex.* licèt præſcindere velimus, & concurrere cum parte, quæ hanc cauſam diſcurrit per diuer-
26 ſos terminos, † reaſſumens alium differentem articulum, qui frequentiſſimè ſolet diſputari, an, & quandò poſſit per anteriorem creditorē auocari pecunia alij ſoluta, adhuc nobis aſſiſtit ſummum ius, per quod ſuper dotibus Dom. Principiſſæ, nulla haberi poteſt prętentio, ex deciſis per S.C. apud *Afflict. deciſ. 190.* vbi refert determinatum, nō licere creditori anteriori auocare pecuniam poſteriori à debitore ſolutam, atq; ab eo bona fide conſumptam, nè mundus totus litibus inuoluatur, illaq; deciſio, teſte eodem *Afflict.* fuit Regia authoritate confirmata, ſequuntur eandem opinionem *Ioſeph Ludouic. deciſ. Peruſ. 45. nu. 4. Caribar. deciſ. 19. Borgn. Caualc. deciſ. 29. nu. 69. Hieronym. de Laurent. deciſ. 96. Frāciſ. Stephan. deciſ. Auenſ. 31. n. 4. Seraphin. deciſ. Rot. 174. Ioſeph Seſſ. deciſ. Aragon. 206. Capyc. deciſ. 78. Vin. deciſ. 451. n. 36. Reg. Tapp. deciſ. Ital. 19. nu. 9. & 10. Reg. de Pont. deciſ. 24. n. 7. & 20.* idem *in tract. de poteſt. Proreg. tit. 7. §. 9. n. 8. & conſil. 83. n. 4. vol. 2. Grammat. quæſt. 1. poſt deciſ. Ant. ſingul. 538. Beam. de ceſſion. bonor. quæſt. 25. Couar. pract. quæſt. cap. 29. nu. 2. Georg. allegat. 39. n. 11. Gaill. obſer. 25. n. 15. lib. 2. Tartagl. in prax. ciuil. cap. 7. in fin. Molfeſ. ad Conſuetud. part. 4. quæſt. 26. n. 16. Mart. vot. 42. nu. 4. & vot. 48. Alt[?]an. collect. 1258. Mart. de clauſ. part. 1. clauſ. 165. n. 15. Marc[?] [illegible] reſolut. lib. 2. cap. 36. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 2. quæſt. 16. nu. 3. Craſ. commun. opin. tit. qui potior. in pignor. habeat. n. 16. Phanucc. de inreſp. part. 5. n. 174. & Peregrin. de iur. fiſc. lib. 6. tit. 6. n. 18. verſic. In hoc.*

Quòd autem in caſu noſtro illa pecunia in dotem data Dom. Principiſſæ, eiuſq; viro,
27 ſit, dicaturq; cōſumpta; patet primò, quià declarando *DD.* quomodò, & quando hoc eueniat ad effectum impediendi auocationem, vnanimiter concludunt, conſumptam dici pecuniam per ſimplicem commixtionem cum alienis nummis, ex *l. ſi alieni nummi 78. ff. de ſolut. & ibi erat. Iaſ. in l. 1. §. fuit quæſitum, n. 32. ff. ad Trebell. Menoch. conſil. 300. n. 32. lib. 3. Surd. conſil. 527. n. 29 lib. 4. Menent. cōſil. 33. n. 15. Lilot. deciſ. Beneuent. 15. n. 2. Nouar. quæſt. forēſ. lib. 1. quæſt. 129. n. 8. Noguerol. allegat. 20. n. 122. cum ſeq. & Fontanell. deciſ. Catalon. 254.*
28 *n. 14.* † vbi etiam ſubdit, quod dicitur conſumpta pecunia, etiàm ſi adhùc extet, ſed tamen in banco, vel in tabula, commiſta cum alijs nummis, ſequitur *Staſile. Pariſic. de Salman. interdict. inſpect. 3. cap. 2. nu. 253. & deciſ. 204. n. 2.* & refert deciſum *cit. Nouar. quæſt. fo-*
29 *rēſ. lib. 1. quæſt. 166.* † Et licèt poſſet motiuari prædicta non procedere in pecunia dotali, quæ cum ſit à viro conſeruanda pro identitate mulieris, vel vt plerumq; fit, in emptionem ſtabilium, aut introituum cōuertenda, vel ſaltim ſuper bonis viri aſſecuranda, videtur, quod nunquàm poſſit dici cōſumpta, ſed magis perpetuo extans, ex deductis per *Merlin. de legit. lib. 2. tit. 1. quæſt. 20. nu. 16. verſ. ſed ſecùs, Molfeſ. ad Conſuetud. tom. 1. part. 4. quæſt. 26. n. 15.* & *Gratian. diſcept. forenſ. tom. 5. cap. 943. ſub n. 11. verſic. Accedat, quòd ſumus in pecunia deſtinata pro dote,* tamen hoc eſt verum fauore mulieris, vt dos illius ſemper dicatur extans, ad alium tamen finem, quàm ad hoc, vt tanquàm extans poſſit per creditores dotantis auocari, ſicuti cum effectu ad alium finem loquuntur *Merlin. Molfeſ.* & *Gratian. loc. cit.* alias ſequeretur maximū abſurdum, nàm eſſet deterioris conditionis pecunia dotalis, vti auocationi obnoxia, alijs pecunijs cæteris poſterioribus creditoribus ſolutis, quod non eſt dicendum, prætcrquamquòd non eſt verum, pecuniam in dotem datam dici extantem, ſed tantùm dotem, in illis corporibus cum tali pecunia emptis, & ità voluiſſe videntur cit. Authores.

30 De cætero autē ſemper pecunia in dotem

data

data dicitur cõſumpta. ſtatimatq; fuit commiſta cum nummis viri, & ſucceſſiuè vti talis nequit auocari per creditores anteriores patris dotantis, ſicuti in terminis terminantibus voluit *Federic. de Sen. conſil. 63. ſub n. 2. in 2. fol.* vbi præ cæteris ponit hæc verba, *Maximè cum maritus nummos à ſocero receptos cum nummis ſuis immiſcuerit, quià per miſtionem tales nummi dicuntur conſumpti, & tranſit dominium in maritum, etiàm ſi illi nummi fuiſſent totaliter alieni, vtpotè furto ſubtracti*, ſequitur iſtam doctrinam *Cardin. Tuſch. pract. concluſ. lit. P. concluſ. 199. n. 1.* optimè etiam *Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 2. quæſt. 16. nu. 21.* per hæc notabilia verba, *Veriùs tamen eſſe dicebam in prædicta cauſa, vt in pecunia conſumpta (data etiam veritate illius opinionis, quòd competeret cõditio, pecunia bona fide conſumpta) nullo modo daretur contrà mulierẽ reuocatio fauore dotis.* Hæc *Theſaur.* quem refert, & ſequitur *Gait. de credit. cap. 4. quæſit. 11. n. 1369.* dicens, *Tunc aduersùs fiſcum, dotem, vel alium priuilegiarum, nunquam auocatio concederetur.* Et nè videar punctuali rerum iudicatarum authoritate carere, accedat quod refert *Thor. in compend. deciſ. tom. 3. verb. Creditor anterior, fol. 247. col. 1.* vbi iunctis DD. Conſiliarijs S.R.C. & Præſidentibus Regiæ Cam. Summariæ, refert deciſum in cauſa Ill. Ducis Sueſſæ, cum Conſaluo, & Aſcanio Ramirez, filijs hæredibus quõd. Ioannis Ramirez, generalis Theſaurarij, & adminiſtratoris bonorum dicti Ill. Ducis, qui fuit liquidatus creditor ex cauſa prædicta in maxima pecuniarum quantitate, non eſſe ei concedendam reuocationem certorum bonorum ſtabilium in dotem datorum Hyppolitæ Ramirez, filiæ dicti Ioannis adminiſtratoris, ac de eius bonis, nõ obſtante, quòd dotatio fuerit facta poſt illius mortem, & ſic expleta adminiſtratione, & poſtquàm fuit facta liquidatio crediti dicti Ill. Ducis.

Ecce igitùr caſum in terminis longè durioribus deciſum ad fauorem noſtrũ. Dixiq;
31 in terminis durioribus, † quià ibi Dux Sueſſæ erat creditor ex cauſa oneroſa, dùm agebat pro damno vitando, & recuperatione propriæ ſubſtantiæ, ad tradita per *Bar. in l. qui Romæ 122. §. Flauius Hermes, verſ. Nonnè, ff. de verb. obligat.* cum alijs latè per *Alex. cõſil.*
32 *135. Videtur prima conſideratione, vol. 5.* † At in caſu noſtro Dom. Princeps eſt creditor ex cauſa lucratiua, dùm venit tanquàm fideicommiſſarius, *l. fin. §. licentiam, C. de hæred. act.* ibi, *Legatarijs verò, qui pro lucro certant, &c.* concordat *tex. in l. fœminæ, C. de ſecund. nupt.* & *Rom. conſil. 230. in princip.* Rurſùs ibi Ill. Dux agebat ſuper bonis ſtabilibus in dotem datis, ſuper quibus non cadit, nec poteſt cadere quæſtio conſumptionis: In currenti au-
33 tem Dom. Princeps † prętendit agere ſuper pecunia in dotem data, quæ ſuaptè natura eſt labilis, & conſumptibilis, taliter vt, licèt ſuper pecunia penes debitorem exiſtente, conſiſtat hypotheca, tamen ſtatimatq; alteri traditur, omnis hypotheca deletur, & euaneſcit *Themat. deciſ. Macerat. 51. num. 64.* Demùm in illo caſu dos fuit data poſt liquidatum creditum Ill. Ducis, non ſic in caſu noſtro, in quo tempore dotationis, licèt Caſtellinus adminiſtrationem incepiſſet, attamen nec Dom. Princeps erat in rerum natura, nec ipſe Caſtellinus erat tùnc pro dicta adminiſtratione liquidatus debitor, pro vt in facto iàm eſt indubitatum.

34 Præthereà pro eodem articulo eſt etiàm in facto manifeſtum, quod fideicõmittentes, & bona fideicommiſſata, itemq; vocati ad illud, iſq; etiàm, qui illud idem adminiſtrauit, nempè Caſtellinus, ſunt omnes Ianuenſes, & ex nobilibus illius Ciuitatis, quòdq; tandem dos per Caſtellinum fuerit ibidem numerata, quo fit, vt ſint omnia regulanda ſecundùm leges illius Ciuitatis, in qua viget particulare ſtatutum, non ſolùm prohibens auocationes pecuniarum bona fide ſolutarum, verùm etiàm reuocationes dationum in ſolutum factarum de mercibus, & nominibus debitorum, ad beneficiũ creditorum, etiàm quòd alij ſuperſint potiores, & anteriores, vt in *Stat. Gen. lib. 4. cap. 7. tit. de decoctor. & debitor. non ſoluentibus, in fin. verſic. Solutiones factæ*, cuius verba ſunt, *Solutiones factæ bona fide per quemcunq; ſiuè in pecunia numerata, ſiuè in bancis, ſeu cartularijs, vel per dationem in ſolutum de mercibus, ſeù de nominibus debitorum creditoribus ſuis, & verè habere debentibus, etiàm quòd habeant poſteriora, vel minùs potentia iura, ſiuè reſpectu temporis, ſiue priuilegij, ſiuè hypothecæ, firmæ, & ſtabiles ſint, ac eſſe, & permanere debeant, neq; poſſint reuocari, neq; dictæ pecuniæ, credita, merces, & nomina debitorum, vt ſup. in ſolutum data, aduocari per aliquem, ſeù aliquos alios creditores dicti debitoris, vt ſup. ſoluentis, vel in ſolutum dantis, etiàm quòd eſſent potiores, anteriores, vel magis priuilegiati, ratione temporis, priuilegij, vel hypothecæ in bonis dicti debitoris, illis, qui dictam ſolutionem, ſeu dationem in ſolutũ recepiſſent.* Huiuſq; ſtatuti in his noſtris terminis memores ſunt *Pariſ. conſil. 69. lib. 4. Carthar. deciſ. Genu. 19. n. 3.* & optimè omnino legendus *Scac. de commerc. & camb. §. 2. gloſ. 5. n. 442 fol. 408.*

35 Demùm pars deficit in ordine iudicij, ſecundùm quem, cùm quis vult tanquàm creditor anterior, poſteriorem vrgere pro auocatione pecuniæ illi à debitore ſolutæ, tenetur priùs patrimonium principalis debitoris diſcutere, quia actio contrà poſteriorem eſt ſubſidiaria, *d. l. 2. C. de reuoc. ijs, quæ in fraud. credit. Bald. conſil. 278. in cauſa Domini Amoneti, lib. 2. Coſt. de remed. ſubſidiar. remed. 37. illat. 2. Barboſ. in l. 1. part. 6. nu. 22. ff. ſolut. matr.* & *Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 2. cap. 16. n. 3.*
36 † Quæ diſcuſſionis exceptio de principali
fa-

Digitized by Google

faciendæ, cùm opponitur ad impediendam deciſionem cauſæ, habet vim exceptionis peremptoriæ, *Corne.conſil.55.nu.28.lib.3.* Ex quibus ſperatur, abſoluendam fore hæreditatem Dom.Principiſſę ab imperitis, die 26. Auguſti 1662. Laus Deo, & B.V.

APPENDIX.

37 ANimaduerte Lector, quòd licèt in iudicio auocationis pecuniarum poſteriori creditori ſolutarum, ſit neceſſaria diſcuſſio debitoris principalis, quaſi actio illa contrà poſteriorem ſit ſuſidiaria (vt probauimus) tamen hoc procedit, quando reuocatio intentatur pro pecunia ſimpliciter à debitore ſoluta, non ſic quandò decocto debitore, creditores poſteriores fuerunt à Iudice per ſolutionem dimiſſi, quià tùnc cùm debitor principalis ſit notoriè nō ſoluendo, diſcuſſio illius non eſt neceſſaria, ſicuti nec minùs eſt neceſſaria diſcuſſio, quamuis iudicialis non eſſet decoctio, nec conſtaret ex proceſſu, dummodò ſit nota Iudici; ex deductis per *Afflict.deciſ.318.n.3.& 4.* & *Capyc.deciſ.54.n.5. & 6.* Solùm ſolet in hac materia
38 dubitari, † vtrùm creditor anterior intentans reuocatoriam, teneatur conuenite nouiſſimū creditorem, an autem poſſit quemlibet ſibi poſteriorem ad ſui libitum vrgere. In meis *Addit.* ad *Dom.Reg.de Marin.cap.71. nu.26.* Reſpondi, poſſe creditorem pro ſua voluntate quemlibet conuenire, & pro hac opinione allegaui deciſionem S. C. relatam per *Gizz.ad Capyc.Latr.dec.24.n.16.* in cauſa creditorum Ducis Sancti Nicandri; Verùm priuſquàm ab alijs corrigar, aduerto, quòd memoria in ſcribēdo me fefellit, nàm *Gizz. loc.cit.* refert illam deciſionem pro opinione contraria, vt ſcilicet creditoris arbitrium debeat refrænari, taliter vt nequeat niſi nouiſſimum conuenire, ad euitandum circuitum inutilē; Ipſe verò corrigendo errorem patratum in allegatione illius Doctoris, & illius deciſionis, non corrigo opinionem in dictis meis *Addit.* firmatam, pro qua præter *Amend.ad Franch.* allegaui etiàm *Manent.deciſ.45. à n.17.verſic. Non obſtat, vſq; ad finem,* qui intrepidè firmat hanc partem, doctè etiàm *Noguerol.allegat.7.nn.43.* ſed omnium meliùs, atq; latiùs *Salgad.in labyrinth.credit. par.3.cap.14.* vbi teſtatur, ità quotidiano vſu ſeruari, cui licèt ſatiùs eſſet me remittere, attamen exuberantiùs fateor, quòd de hac opinione nullatenùs poteſt hæſitari, poſito quòd pro teſtitutione quantitatum poſterioribus liberatarum, fuit præſtita cautio (ſicuti indifferenter practicatur) nàm tùnc cùm pecunia dicatur extare ex infinitis per me adductis *d.cap.71.n.14.* quibus addo *cit. Noguerol. allegat.16.nu.123.* per conſequens videtur, quòd anterior volens auocare, agat ſuper re virtualiter in patrimonio debitoris exiſtente, ſuper qua non cadit refrenatio arbitrij; Quòd ſi de circuitu euitando contendatur, reſponſio prompta aſſignatur, nàm circuitus iſte nō eſt creditori anteriori omninò inutilis, quià multa poſſunt euenire, per quæ nouiſſimus creditor, cui pecunia fuit liberata, reddatur pendēte iudicio auocationis non ſoluendo, quo caſu oporteret poſteà alium minùs poſteriorem conuenire, qui etiàm inter has moras aliquam poteſt fortunarum iniuriam ſubire, ſicq; iacturam amiſſionis crediti pateretur anterior, atquè ideò non debet ei liberum agendi arbitrium
39 denegari. †Solùm poſſet tentari, quòd lata ſententia condemnationis contrà nouiſſimum, & alium minùs poſteriorem creditorem, debeat executio incipere priùs à nouiſſimo, ſumptibus tamen alterius minùs poſterioris.

SVMMARIVM.

IVra etiàm directa tranſeunt in Procuratorem in rem propriam conſtitutum.n.1.

Cauſa propria dicitur, etiàm ſi emolumentum illius ad alium ſe mediante pertineat.n.2.

Iudex in cauſa propria nemo eſſe poteſt.n.3.

Iudex meus eſſe non poteſt ille, qui mecum litigat.n.4. Amplia, etiam ſi litigium non eſſet nomine proprio, ſed ſub nomine dignitatis.n.5. Idq; ob intereſſe affectionis, & maioris præeminentiæ.n.6.

Iudex eſt ſuſpectus ob quodlibet intereſſe, quod in cauſa habet.n.7.

Suſpicionum cauſas 94.enumerat Caualc.*n.8.*

Epiſcopus in negotijs, & cauſis ſuæ Eccleſiæ eſt ſuſpectus, etiàm ſi ad menſam non pertineant.n.9.

Gubernator alicuius Eccleſiæ nō poteſt eſſe teſtis pro Eccleſia.n.10.

Cauſa maior requiritur ad remouēdum teſtem, quàm Iudicem.n.11.

Gubernatores, & Rectores Eccleſiarum à iure Æconomi nuncupantur.n.12.

Æconomus vocatur defenſor Eccleſiæ.n.13.

Gubernatores Eccleſiarum dicuntur tutores, & curatores illarum.n.14.

Tutor eſt ſuſpectus Iudex in negotijs pupilli.n.15.

Canonicus non poteſt eſſe Iudex in cauſis Eccleſiæ. n.16.

Iudex amicus Rectoris Eccleſiæ, eſt ſuſpectus in cauſis eiuſdem Eccleſiæ.n.17. Et fortiùs ſi eſſet conſanguineus.n.18.

Iudex, qui fuit Gubernator alicuius Eccleſiæ, non poteſt in cauſis illius interuenire, & ità bis refertur deciſum per S.C.n.19.

Author teſtatur, ſe plurimùm abominare cauſas ſuſpicionum contrà Officiales.n.20.

ARGVMENTVM.

Officialem Gubernatorem alicuius Hoſpitalis, vel Eccleſiæ, eſſe ſuſpectum in

cauſis, in quibus locus, quem guberna t, habèt intereſſe. In eadem cauſa.

CONSILIVM IV.

CVm cauſa, de qua latè egimus in præcedentibus conſultationibus, eſſet expeditioni proxima, compertum fuit, Ill.Hyeracis Principem donaſſe Sacro Hoſpitali D. Iacobi Hiſpanorum duc.20.
m. ſoluendos conſecuta cauſæ victoria, ſtipulantibus, & recipientibus pro Hoſpitali Dom.Gubernatoribus illius, inter quos reperitur vnus ex Dom. Conſiliarijs votantibus, vir nobilitate, & doctrina conſpicuus, de cuius integritate, & ſi ſuſpicandum omninò non eſſet, dico tamen, cum de iure tanquàm ſuſpectum, nullo pacto poſſe in de-
1 ciſione interuenire, †quià omnes Gubernatores pro illa ſumma ſubintrauerunt in iuribus donantis, etiàm directis, illaq; acquiſiuerunt, cùm ſint conſtituti Procuratores in rem propriam, *Gloſ.in l.3.C.de nouat.Gloſ. in l.delegare,ff.eod.*& *Gloſ.in l. ad eum 36.verſ. portio,ff.de donat. Eugen.conſil.73.num.4. & 7.*
2 *lib.* 1.& † ſucceſſiuè videtur dictus Regius Conſiliarius effectus principalis litigans, licèt indè negotij emolumentum, & vtilitas, non ipſi, ſed Hoſpitali pertineat, nàm adhùc cauſa propria appellatur, *Can.biduum, §.palàm eſt, 2.quæſt.9.* ibi, *Palam eſt, eam propriam eſſe cauſam, cuius emolumentum, vel damnum,*
3 *ad aliquem ſuo nomine pertinet.*† Conſequenter igitùr non poteſt interuenire, tùm quià eſſet Iudex in cauſa propria, contrà *tex.in l.vnic. C.nè quis,in ſua cauſ.* & in *l.qui iuriſdictio, ff.de iuriſdict.omn.Iudic.*& optimè ferè in proprijs terminis per hanc rationem firmauit *Abb. in cap.conquerente,ſub n.10.verſic.Solue,de reſt. ſpoliat.*dicens, *Solue Gloſ.in verſic.proponere ſentit contrarium, & reſpondet, quòd ex quo ſe conſtituit illi aduerſarium, non debet eſſe Iudex,*
4 *nè iudicet in cauſa propria;*† Tùm etiàm ex alia iuris regula, vt is, qui mecū litigat, nequeat meus eſſe Iudex, *Anton. Corſet. in ſingul.lit.I. verb.Iudex,ſingul.3 Carauit.rit.288.n.32.Marant.in ſpec.par.6.act.2.rub. & quandoq; appellatur,n.47. Viu.deciſ.263.n.4.Maſtrill.dec.151. nu.58.Dom.Reg.Sanfelic.deciſ.363.*idem *in prax.Iudiciar.ſect.40.n.11.*& pluries ſic fuiſſe deciſum in Senatu Cataloniæ, reſtatur *Fon-*
5 *tanell.deciſ.14.nu.26.* † Quorum aſſertio procedit, non ſolùm ſi litigium eſſet cum Iudice nomine proprio, verùm etiàm ſi eſſet ſub nomine dignitatis, veluti in caſu currenti, ſub nomine gubernatorio, iuxtà notabilem doctrinam *Io: de Imol.in cap.cùm ſuper,nu.7. de offic.delegat.*dicentis, *Nota benè ex Gloſ.tres cauſas legitimas ad recuſandum quem, vt ſuſpectum. Prima eſt quandò Iudex habet quæſtionem cum parte, etiàm dato, quòd illa ſit nomine digni-*
6 *tatis.*† Et ratio eſt ad oculum, quià & ſi ceſſet intereſſe peculiare, & priuatum, tamen hoc non eſt neceſſarium ad repellendū Iudicem, cum ſufficiat intereſſe affectionis, vel maioris præeminentiæ, ſicuti conſiderabat in ſimili *Dom.Reg.Rouit.deciſ.80.ſub nu.6. verſic.*
7 *Et reuera,*& *n.8.*vbi † ſubdit pro cōfirmatione regulam, vt quodlibet intereſſe ſit de per ſe potens, atq; ſufficiens ad recuſandum Iu-
8 dicem vti ſuſpectum, †& *Borgn.Caualc.* qui in *deciſ.28.ſub nu.114. de contract.* enumerat 94. cauſas, reddentes Iudices ſuſpectos, vnam inter alias ponit, nimirum ſi cauſa aliquo
9 modo tangeret Iudicem. †Et in ſimili habemus de Epiſcopo, vt in cauſa ſuæ Eccleſiæ ſit ſuſpectus, etiàm ſi res, vel negotium pro quo contenditur, non ſit de menſa Epiſcopali, ità quòd omne ceſſet commodum, & intereſſe Epiſcopi, *Apoſtill.ad Alex.conſil.79.lit.G.verſic.Iudex, lib.1.* ſequitur *Cardin.Tuſch. pract.*
10 *concluſ.lit.I.concluſ.403.n.7.* †Iſtaq; etiàm motus ratione, ſcilicet propter affectionem, voluit *Farinac.in tract.de teſt.quæſt.60.n.263. & 264.cum ſeqq.* non poſſe Gubernatorem alicuius Eccleſiæ, vel loci pij, pro eo teſtimonium ſuū proferre, authoritate *Campeg. in eod.tract.reg.79.verſic.Œconomus,* addo *Innocent.in cap.I.& A.de re iudic.*& *Bald.in Margarit. verb.teſtis repellitur à teſtimonio.* Ergò
11 multò fortiùs non poteſt eſſe Iudex, †attento, quòd maior requiritur cauſa ad repellendum teſtem, quàm ad recuſandum Iudicem, *l.apertiſſimi,* vbi *Iaſ.nu.7.C.de Iudic.* ſequitur iſtā opinionem *Larrea deciſ.48.Surd. conſil.50.n.21.Rebuff.ad Conſt.Gall.tit.de recuſat.artic.9.gloſ.1.nu.44. Reg.Capyc.Latr. deciſ. 90.n.9.lib.1.* & *Dom.Frat. diſcept.forenſ.lib.3. cap.52.n.27.cum ſeqq.* Vndè videmus, quòd ad repellendum teſtem, grauiſſima, vel ſaltim grauis requiritur inimicitia, *Bald.in auth.ſi teſtis productus,n.9.C.de teſt.Carauit.rit. 73.n.9. Grammat.deciſ.34.n.27.*& *Farinacc.d. tract.quæſt.53.n.52.*Sed ad recuſandum Iudicem, non capitalis, vel magna, ſed modica, atq; leuis inimicitia ſufficit, dummodò ſit probabilis, & non affectata, *Gratian.diſcept. forenſ.tom.2.cap.284.nu.28.Viu.deciſ.363.n.3. Reg.de Pont.deciſ.30.n.4. Reg.Rouit.in pragm. 1.nu.24.de ſuſpic.official.Reg Sanfelic.deciſ.81.* & doctè de more *Dom.Reg.Galeot.contr.iur. lib.1.contr.39.n.43.*
12 Rursùs ad maiorem dilucidationem animaduerto, quòd dictus Regius Conſiliarius tanquàm Gubernator dicti Hoſpitalis, vocatur à iure Æconomus, *l.iubemus 14.C. de Sacroſanct.Eccleſ.*ibi, *Nullo Æconomo, cui res*
13 *Eccleſiaſtica gubernanda traditur, &c.* † Æconomus verò vocatur defenſor Eccleſię, *l.omnes,§.Præterea,C.de Epiſc. & Cleric.* ibi, *Non aliàs, quàm Eccleſiæ proprios defenſores, ſeù quos Æconomos appellant;*& in eadem *l.§.In hac au-*

tem,

Digitized by Google

tem, habetur, *Sed certè Æconomi, aut Eccleſiæ defenſores,&c.* Vndè reſultat noſtra ſuſpicionis concluſio, alioquin eſſet dictus Dom. Conſiliarius Iudex, & defenſor, quod abhorrent iura.

14 Præterea alio nomine appellãtur iſti Gubernatores, nimirùm tutores, & curatores Eccleſiæ, & Hoſpitalis, quod gubernant, *Clem. quià contingit, §. vt autē, verſic. Illi etiàm, de Relig. Dom.* ibi, *Illi etiàm, quibus dictorum locorum gubernatio, ſeù adminiſtratio committitur, ad inſtar tutorum, curatorum, &c.* ſequuntur hoc ibi *Vital. nu. 65.* & *Imol. col. 1. nu. 7. Bald. conſil. 167. Factum ſuper quo, per totum, ſignãter in fin. verſic. Iſtud Hoſpitale, lib. 4. Roman. cõſil. 389. n. 3. verſic. Nec refragatur,* vbi *Apoſtill. in verſic. Comparamus,* dat cõcordantes, optimè *Abb. conſil. 104. in fin. verſic. venio ad tertium, lib. 1. Paul. de Caſtr. in l. Orphanatrophos, C. de Sacroſanct. Eccleſ. Soccin. conſil. 181. viſis, n. 1.* & *conſil. 213. nu. 2. lib. 2.* & *Gratian. diſcept. forenſ.*
15 *tom. 3. cap. 522. n. 16.* † Tutores autem, & curatores in negotijs pupilli nequeunt vti Iudices interuenire, quià propria negotia gerere dicuntur, idem *Gratian. diſcep. tom. 2. cap. 214. n. 4.* Igitùr nec Gubernatores in cauſis Eccleſiarum, & Hoſpitalium, quæ gubernant.

16 Conferunt etiàm ad prædicta, tradita per *Fõtanell. dec. 15. n. 18.* vbi pluries per Senatum refert deciſum, Canonicum alicuius Eccleſiæ, non poſſe vti Iudex interuenire in cauſis illius, nè dicatur interuenire in cauſa pro-
17 pria. Imò † ſecundùm *Felin.* Iudex datus in cauſa Eccleſiæ, poteſt tanquàm ſuſpectus recuſari, ſi illius Eccleſiæ Rector ſit ei amicus, in *cap. Inſinuante, col. 2. de offic. & po-*
18 *teſt. Iudic. delegat.* † Item à fortiori ſi eſſet ei conſanguineus, *Io: Andr. in cap. poſtremò, de appellat.* optimè *Marant. in ſpec. part. 6. art. 2. rubr. & quandoq; appellatur, n. 30. Farinac. in fragm. part. 2. nu. 834. Aufrer. de recuſat. nu. 8.* & latiſſimè *Rouit. d. deciſ. 80. à n. 2. cum ſeqq.*

19 Poſtremò non deficiunt ad rem noſtram punctuales deciſiones, etiàm in fortioribus terminis; ſiquidem anno 1651. Spectab. Dom. Reg. de Aquino, & Dom. Conſiliarius Io: Baptiſta Muſcettula fuerunt allegati ſuſpecti in cauſis Sacræ Domus Refugij huius Ciuitatis, eò quià fuerunt Gubernatores illius, fuitq; determinatum, quòd non interueniant, licèt in actu dictum gubernium non exercuiſſent.

20 Volui hæc ipſe breuiter diſſerere, oſtendens ſolùm quid in cõtingentijs ſit de iure; De cętero autem hæc ſuſpicio non fuit propoſita (iuxtà animi mei deſiderium) teſtor enim, eſſe mihi plurimũ, haſcè ſuſpicionum cauſas abominabiles, idemq; optarem cæteris infundere genium, quibus vnica cauſarum tutela hæc eſt, vt Miniſtros alioquin integerrimos, qui Aduocatorũ, & clientum marte non decurrunt, maxima facilitàte, & quod mirum, quandoq, maiori fœlicitate, ſtatim recuſent, friuolas quod peius, affectataſq; cauſas proponentes, iuſtitiam, quam illi erant miniſtraturi, impiè, & pernicioſiſſimè opprimentes, non ſinè etiàm inculpatę famæ eorundem officialium iactura; Ipſi videant apud Deum.

SVMMARIVM.

PEſtis, quæ Neapolim afflixit anno 1656. deſcribitur. n. 1.

Peſtis nullum habet præſeruatiuum remedium, & deridendi tùnc ſunt Medici, tanquàm parabolani. n. 2.

Peſtis, fuga tantùm fugatur. n. 3.

Legatum relictum ſub conditione, ſi legatarius reperiatur cum teſtatore habitare tempore obitus illius, deberi defenditur, legatario, qui propter peſtem à teſtatore abfuit. n. 4. 11. & per totum vſq; ad finem.

Habitandi in certo loco conditio, ſiuè pactum, an valeat, referuntur plures opiniones. n. 5. 7. 8. 9. & 10. Et quid de viro paciſcente perpetuum incolatum in aliquo certo loco cum eius vxore. n. 6. 8. & 15.

Hæręs grauatus habitare in certo loco, poteſt diſcedere ob aeris intemperiem. n. 12.

Diſtributiones quotidianæ debentur Canonicis abeſſentibus ex cauſa peſtis. n. 13.

Iurans non accipere gradum niſi Bononiæ, excuſatur ſi ibi peſtis ſuperueniat. n. 14.

Teſtatoris voluntas mutata cenſetur ex cauſa ſuperuenienti. n. 16. Nec tùnc eſt ſeruanda. n. 18.

Teſtator ſi ſuperuenientem euentum conſideraſſet, non ità diſpoſuiſſet. n. 17.

Teſtatoris voluntas habet tacitam conditionem, rebus in eodem ſtatu permanentibus. n. 19.

Voluntati teſtatoris ob nouam cauſam cõtraueniens, contrauenîſſe non videtur. n. 20.

Communitas inter fratrès ob iuſtam cauſam non eſt ſeruanda, licèt aliter pater teſtator ordinaſſet. n. 21.

Educatio pupillorum fieri debet ſecundùm eſt expediens, non ſecundùm ordinauit teſtator, ſi non ſit expediens. n. 22.

Conditio poteſtatiua quæ dicatur. n. 23. Et habetur pro adimpleta, ſi ob aliquod impedimẽtum adimpleri nequiuit. n. 24. Etiàm ſi impedimentum reſiſtat potentię in actu morali tantùm, libera etiàm exiſtente potentia in actu phyſico. n. 25.

Poſſe ea dicimur, quæ poſſumus honeſtè, ac citrà diſcrimen vitæ, vel honoris. n. 26.

Cauſa neceſſaria nõ comprahenditur ſub diſpoſitione iuris, ſiuè hominis. n. 27.

Habitandi in certo loco conditio, regulatur arbitrio boni viri. n. 28.

Iudex boni viri locum obtinet. n. 29.

ARGVMENTVM.

Legatum relictum ſub conditione, ſi legatarius reperiatur Neapoli cum teſtatore habitare tempore eius obitus, debetur, ſi à teſtatore, eiuſq; patria legatarius diſceſſit, vt à faucibus graſſantis ibi peſtis ſe liberaret.

CONSILIVM V.

1 INfandum Parthenopæum dolorem, flebileſq; Sirenarum ſingultus, breui quidem oratione, ſed lacrymis aſperſo calamo, occaſione cõringentis cõtrouerſiæ, recenſere (& ſi contrà votum) ferè adſtringor. Expectabant Parthenopæi anno 1656. poſt horridum hyemem ex campis colligere meſſes, ex pratis flores, concentus ex auibus, ex plantis fructus, dulce murmur ex fluuijs, ex zephyris auras, placidum ad puppes portum, ſeq; omnes à rigore quondã relaxatos confirmare; Cùm inopinatè nouerunt, horrendum excitaſſe mortem Tribunal, vbi hæc tantùm præualebat ſanctio, vt multitudini nõ parceretur, vbi inquam, preces non exaudiebantur, lacrymæ non commulgebant, opes nõ præualebant, pauperum nullus cõmiſerebatur, paruuli non dimittebantur, ſenes nõ compariebantur, fortitudo non reſiſtebat, ſanguinis claritas non exiſtimabatur, imbecillitas non commouebat, ſed mortiferus tubæ ſonus non limitatus, omnes ad iudicium accerſebat, & Carnifex ſimul erat Iudex, atq; teſtis. Peſtis hæc fuit deplorandæ memoriæ, quam crudeliſſimæ Parcæ ſuos inter funeſtiſſimos triumphos, omnium ſanè memorabiliorem adiunxere. Bellum profectò Diuinum, cuius non Mars, ſed mors dux erat, cuius inſignia luctus, cuius tubæ tumbæ, cuius tympani fletus, cuius vexilla ſudaria ad lacrymas abſtergendas. Hinc breui temporis ſpatio quincẽtum circiter mille extremũ vitæ diem tradiderunt; Quàm plures repentinè trucidati, innumeri ſubitaneo delirio capti, alij pluribus percuſſi plagis, multi tumoribus, non pauci acutiſſima febri, plures intimo acerbiſſimo dolore, alij mortifero, diuturnoq; lethargo, ſed demùm pleriq; his ſimul omnibus contorti cruciatibus, interempti fuere. Quid ampliùs? erant ſinè conſolatore afflictio, ſinè intermiſſione calamitas, ſinè pietate parens, abſtracti ab officijs nati, abſq; amore cõiux, ſinè ſanguinis affectione germani, ſinè beneuolentia amici, procul à Religioſa propenſione Sacerdos, abſquè virtute remedia, & inops medicina Galenus. Quærebant paruuli panem, & non erat qui frangeret illis, ſugebat infans extinctæ matris vbera, & mortiferum deglutiebat venenum, implorabant oppreſſi à coniunctis auxilium, & increpari audiebant, pietatem ab amicis, & nõ exaudiri, ſed vnus ab alio cane peiùs, & angue fugabatur. At ſtatuit forſan hucuſq; miſerijs peſtilentia terminum? expleuitnè immanitatis rigores? nequaquam, nàm trucidatis viuentibus, vt in trucidatos iterùm ſęuiret, remanebat. Hinc erant ſinè fletu interitus, ſinè lacrymis conſanguineorum iacturæ, funera ſinè luctu, & omnium peribat memoria ſinè ſonitu. Non humabantur cadauera, ſed oſſa, non in ſepulturis, ſed in antris, & pleriq; ſuprà humum, & abſq; tectu temporis iniurias mortui quoq; patiebantur. Hinc tetrus odor, hinc cadauerum horrendæ, putridæq; copiæ, & Ciuitas tota, quę olim amorum, ac alacritatum fuerat theatrum, tùnc putredinis ſepulcrum euaſit, in qua non plus Parthenopæi Ciues, ſed Laruæ (vt ità dicam) cohabitabant, non deaurati currus, ſed mors ſupra plauſtra triumphans deambulabat, & mutato ordine antra mortalium receptacula, palatia veſpertilionum manſio euaſęre.

2 Verùm vt rem attingam, præmitto, peſtilentialem morbum nullum penitùs habere opportunum præſeruatiuum remedium, & ludibrio ſunt eo tempore medicinæ, quæ à paraboloſis Medicis ſolent pro reconditis prædicari, & pro exquiſitis caro pretio venundari, ſicuti experimento apud omnes 3 tùnc fuit. Vnicum, † certumq; tutamen in eo peſtifero bello eſt ad victoriam aſſequendã, non pugnare, ſed aliò aufugiendo, terga hoſti vertere.

4 Hoc amplexato cõſilio N.N. longè ab hac Ciuitate diſceſſit, antequàm ingraueſceret morbus; Vndè quæſtio exorta eſt, vtrùm ei legatum quoddam deberetur, relictum ab N.N. ſub condicione, ſi cum ipſo teſtatore legante, ſui obitus tempore habitare reperiretur, poſito quòd deceſſit teſtator abſẽte legatario ex cauſa peſtis: Conſultus ipſe ſuper hoc articulo à quodam amico, cui morem gerere fas erat, affirmatiuè reſpondi, 5 conſiderando antè omnia in abſtracto illam conditionem habitandi in certo loco, vt de iure ſit inualida, *Nihil enim à ſpecie ſeruientiũ differunt ij, quibus non datur facultas recedendi*, vt inquit Iureconſultus in *l. 2. ff. de liber. hom. exib.* infringitur autẽ naturale ius libertatis ei, cui ſimilis iniungitur conditio, prout in terminis habetur, ex *l. Titio centum* 70. §. *Titio centum, il 2. ff. de condit. & demonſtr.* ibi, *Titio centum relicta ſunt, ità vt à monumento meo non recedat, vel vt in illa Ciuitate domicilium habeat, poteſt dici, non eſſe locum cautioni, per quam ius libertatis infringitur*, doctè ad materiam

riam *Gomeſ. variar. reſol. lib.2.cap.10.tit.de*
6 *indiuid.n.24.* † dicens per hoc, non valere pa-
ctum, per quod vir ſub certa pœna alligatur
manſionem facere cum vxore in certo loco,
ſicuti etiàm latè defendit *Petra ad Capyc.dec.*
135. & nonnullas deciſiones S. C. pro hac
parte refert *Mar.ad Gizzarell.deciſ.19.*
7 Sed in eontrarium, quòd imò conditio,
ſeù pactum habitandi in certo loco, ſit vali-
dum, probatur ex *l.2.l.originarios, & l.ſeruos,*
C.de agric. & cenſit.lib.11. vbi pactione reti-
neri poteſt colonus, vel inquilinus in loco
prædij ad coloniam dari, & multa pro hac
parte congerit *Nouar.deciſ.130.à n.1.per to-*
tũ,nu.11. & ad *tex.in d.l.2.ff.de liber.hom.exib.*
reſpondent communiter *DD.* vt procedat,
quandò dolo malo alterius, quis non poteſt
liberè ab aliquo loco recedere, iuxtà *tex.in*
l.1.eod.tit. & ſimiliter ad *tex.in d.§.Titio cen-*
tum, reſpondent, vt locum habeat, quandò
nullius fauore habitandi in certo loco con-
8 ditio apponitur, vt *Nouar.loc.cit.n.8.* † eapro-
pter ipſe in dicto articulo, an valeat pactũ,
quo alligatur maritus habitare cũ vxore in
certo loco, ſub certa pęna, cõcludit affirma-
tiuè ex deciſis apud *Cappell. Tholoſ.deciſ.87.*
Capyc. d.deciſ.135. Vrſill.ad Afflict. deciſ.307.
Gizzarell.d.deciſ.19. alijſq; relatis ibi per *An-*
gel.Mele, & Mar.
9 Alij in hac ſpecie diſtingunt, vt ſi quidem
conditio, ſeù pactũ habitandi in certo loco,
fiat ſub aliqua pœna, & concludunt, pœnam
non deberi, niſi tantùm illa conditio pœna-
lis fuiſſet appoſita ad fauorem alicuius, quià
tùnc diſcedente eo, qui habitare tenetur in
aliquo præciſo loco, poſſet exigi pœna, qua-
tenùs cùm intereſſe concurreret; Aut quis ſe
ità obligauit, non ſub pœna, ſed imitatus
ſpe lucri, & pactum reſpiceret fauorem al-
terius, tùnc omninò valeret pactum, & diſ-
cedendo à loco conuento, caderet à com-
modo lucri, ſicuti pleniùs diſtinguit *Gomeſ.*
10 *d.lib.2.cap.10.ſub nu.24.* † Mihi tamen indi-
ſtinctè videtur verior opinio, pro inualidi-
tate pacti, ſiuè conditionis, & moueor tan-
tùm authoritate *tex.in d.l.Titio centum,§.Ti-*
tio centum,il 2. vbi ſpe lucri imitabatur lega-
tarius, ad fauorem teſtatoris, ſi in certo loco
maneret, & tamen conditio fuit remiſſa, ſo-
lùm quià erat impeditiua libertatis.
11 Verùm quicquid ſit de hac controuerſia
in ſuis puris terminis, etiàm data validitate
conditionis, eſt in currenti caſu admitten-
dus N.N. ad conſecutionem legati, quià ab
hac Ciuitate, & à teſtatore diſceſſit, occa-
ſione graſſantis peſtis, vt euitaret euidens
mortis periculum, & ſic eſt excuſandus, vt
dicit *Gloſ.in Can.communis filius, verb.ſuorum*
12 *infirmitate, 23.diſtinct.* Addo † complura in
ſimili allegata per *Nouar.d.deciſ.130.* vbi co-
pioſè probat, hæredem inſtitutum ſub con-
ditione morandi in certo loco, hæreditatem
obtinere, ſi ob aeris intemperiem migrando
13 aliò, conditioni minimè pareret. † Pariter
quotidianæ diſtributiones, quæ illis tantùm
exoluendæ ſunt, qui perſonaliter in Eccleſia
Choro inſeruiunt, debentur Canonicis ab-
ſentibus ex cauſa peſtis, ex latè traditis per
14 *Carlin.contr.forenſ. lib.1.cap.26.* † Rursùs ſi
quis iureiurando promittat non accipere
gradum Doctoratus, niſi Bononiæ, liberè
poteſt alibi lauream obtinere, ſi intereà pe-
ſtis Bononiæ ſuperueniat, *Boer.deciſ.204.nu.*
24. vbi multa conſimilia tradit ad materiã.
15 † Demũ ijdemmet *DD.* qui ſcripſerunt pro
validitate pacti, quod facit maritus, morãdi
cum vxore ſua in aliqua certa patria, ab eaq;
non recedendi, etiàm ſub pœna lucri amit-
tendi, concludunt, nullam eſſe de pacto ha-
bendam rationem, quandò ob iuſtam, legi-
timamq; cauſam à ſtatuto loco diſcedit *Cap-*
pell.Tholoſ.d.deciſ.87. & *Gizzarell.* latè *d.de-*
ciſ.19.
16 Ex coniecturata etiàm teſtatoris volun-
tate, hoc ipſum manifeſtiſſimè probari ar-
bitror, ſi quidem teſtamenti tempore hæc
deploranda calamitas nec minùs ſomnia-
batur, & ſucceſſiuè iuris quadam interpre-
tatione, teſtatoris quoq; voluntas, ex hac
grauiſſima ſuperuenienti cauſa mutata cen-
ſetur, ad *tex.in l.vtilitatem, & l.confirmando, ff.*
de cõfir.tutor. Io:Crot.in l.filiusfamilias, §.Diui,
17 *n.172.& 173.ff.de legat.1.* † Nàm ſi futurum
peſtis euentum teſtator conſideraſſet, non
ità diſpoſuiſſet, grauãdo dilectiſſimum ſibi
legatarium, vt ſe mortis euidenti periculo
exponeret, argumento *l.penult.ff.de iur.codi-*
cill.l.fin.ff.de hæred.inſtit.l.Titius,§.Lucius Ti-
tius,ff.de liber.& poſth. & *l.nàm hoc iure, ff.de*
vulgar.& pupill. cũ alijs cumulatis per *Card.*
Mantic.de coniect.vltim.volunt.lib.3.tit.2.n.2.
18 *verſic.Altero verò.* Nec † eſt ſeruãda voluntas
teſtatoris ex cauſa nouiter emergente, in-
ſpecta eius veroſimili mentis coniectura,
quòd non ità diſpoſuiſſet, ſi nouam emer-
gentem cauſam præuidiſſet, idem *Mantic.d.*
19 *lib.3.tit.3.n.19.* † Etenim omnes diſpoſitio-
nes, & præſertim teſtatorum voluntates ta-
citam in ſe continent conditionem, ſi res in
eodem ſtatu permaneant, ex *tex.in d.l.in con-*
firmando, ex l.Paulo Calimacho,§.1.ff.de legat.3.
& in *l.Menia,§.fin.ff.de ann.legat.* docet *Alex.*
in l.quòd Seruius,n.5.ff.de hæred.inſtit. poſt *Bar.*
20 relatum per *Mantic.d.tit.3.n.21.* † & ideò ſi
hæres, vel legatarius, ex neceſſaria cauſa de
nouo emergente contraueniat voluntati te-
ſtatoris, non videtur in ſubſtantia contra-
ueniſſe, quià inquit Marcellus, *poteſt videri,*
defunctum nihil ſenſiſſe de huiuſmodi caſu alie-
nationis, vt in *l.cùm fidei 9. ff.de fideicom.libert.*
21 † Et ad propoſitum voluit *Oldrad.cõſil.241.*
& 349. quod poteſt ex iuſta cauſa recedi à
præcepto patris teſtatoris, qui mandauit,
quòd inter filios ſuos ſeruaretur cõmunio,
ſequitur

ſequitur *Conſiliar. Theodor. alleg.14.nu.18.* &
adeſt celebris *Grammat. deciſ.7.* vbi multa
22 notabilia ad rem facientia leguntur,† & fa-
cit etiàm, quod poteſt pariter à præcepto te-
ſtatoris recedi in educandis filijs pupillis, li-
cèt certam legem pro educatione ſtatuiſſet
Dec. conſil.349.n.5.cit. Grammat. deciſ.55.n.2.
Vrſill. ad Afflict. deciſ.281.ſub n.3. Fontanell. de
pact. nupt. tom.2. clauſ.5. gloſ.8. part.11.nu.17.
fol.182. Dom. Reg. de Pont. deciſ.20.nu.21. cum
ſeqq. Maſtrill. deciſ. Sicil.230. à nu.6. ad fin. No-
uar. deciſ.130.n.24. & *Cancer. variar. reſol. part.*
1. tit. de tutor. cap.7.n.94.
23 Præterea nullã credo eſſe dubitationem,
quin cõditio huiuſmodi, habitandi in certo
loco ſit merè poteſtatiua, eò quòd ad imple-
mentum illius, nullo alterius miniſterio in-
digebat grauatus, ad *tex. in l. ſi quis inſtituatur*
24 *23.§.1.ff. de hæred. inſt.* † Poteſtatiuæ autem
conditionis potiſſima qualitas eſt, vt pro
impleta habeatur, ſtatimatq; ex aliquo con-
tingenti caſu adimpleri nequiuit, *l. turpia, §.*
ſed ſi, ff. de legat.1. l. quæ ſub conditione, §. quoties,
ff. de cõdit. inſt. Gloſ. in l. in teſtamento la 2. & ibi
Bar. & alij *ff. de condit. & demonſtr. DD.* com-
muniter in *l.1. C. de inſt. & ſubſt. Peregr. de fi-*
deicom. art.16. nu.130. & *Fuſar. in eod. tract.*
25 *queſt.454.n.78.* † In caſu noſtro ob funebrẽ,
ac periculoſum peſtis euentũ, licèt potuerit
legatarius hìc Neapoli moram facere, acci-
piendo potentiam in actu phyſico, tamen
in actu morali dicitur, non potuiſſe Neapoli
habitare, & iſta potẽtia moraliter impedita,
pro conditionis poteſtatiuę adimplemento,
ex cauſa euidentis periculi, excuſat graua-
tum, vt dicebat *Menoch. de præſumpt. lib.4.*
præſumpt.183.nu.4. adducens celebre illud
26 principium, † vt poſſe ea dicamur, quæ ho-
neſtè poſſumus, ac citrà vitæ, honoriſq; diſ-
crimen, & è contrà ad *tex. in l. nepos Proculo*
125. ff. de verb. ſignif. l. filius, cùm ibi notatis,
ff. de condit. inſt. Vin. deciſ.523.n.19. Cardin. Ca-
ualer. deciſ.494.nu.5. & *Ciarlin. contr. forenſ. lib.*
1. cap.131.nu.7. & cùm diſceſſerit legatarius
ex cauſa neceſſaria, obtemperaſſe videtur
27 conditioni, nàm cauſa † neceſſaria nunquàm
compræhenditur ſub diſpoſitione, ſiuè iuris,
ſiuè hominis, *l. pater filium 36.* & ibi *Gloſ.*
verb. exolueret, ff. de legat.3. l.11. & ibi *Gloſ. verſ.*
voluntaria, ff. de fund. dotal. in l. alienationes 13.
ff. fam. erciſcund. cum alijs cumulatis per *Iaſ.*
in l.3. C. de iur. emphyt. Roman. conſil.210.nu.6.
Alex. in l. Prouincialibus, n.1. ff. ſi cert. pet. Tira-
quell. de retract. lignag. §.1. gloſ.8.nu.11. Parla-
dor. lib.2. rer. quotid. part.5. cap. fin. §.3. nu.37.
Vin. deciſ.18.nu.5. & 7. Menoch. de præſumpt.
lib.4. præſumpt.189.nu.106. Camill. de Medic.
conſil.56.n.19. Nauar. quæſt. fatenſ. part.1. quæſt.
55.n.1. Dom. Conſiliar. Hodier. in l. hac edictali,
quæſt.27.n.12. & 13. C. de ſecund. nupt. Molin.
de Hiſpan. primog. lib.1. cap.10.n.20. Cenall. cõ-
mun. contr. comm. quæſt.805.n.8. Fõtanell. deciſ.
86.num.7. & *Manent. deciſ.58.num.23. & 24.*
28 Poſtremò nè res tàm clara latiùs protra-
hatur, animaduerto, quòd huiuſmodi habi-
tandi in certo loco conditio, regulatur ar-
bitrio boni viri, nec eſt abſolutè intelligẽda,
& ſeruanda, *Cùm multa oriri poſſint, quę pro bo-*
no ſunt æſtimanda, vt dicit *Scæuola in l. Meuia*
nepotem 13. §. vxore hærede, ff. de ann. legat.
29 Cumq; † Iudicem viri boni locum obtinere
velit *Bar. in l. ſi quis arbitratu, ff. de recept. arbitr.*
Cõſequenter attentis prædictis præſtandam
legatario quantitatem decernere ei oporte-
bit, etiàm quòd à teſtatore abfuerit, abſen-
tiam propter periculum, pro boni viri ar-
bitrio excuſando.

De hac re actum fuit in Reuerenda Curia Archiepiſcopali huius Ciuitatis, cõtrà RR. PP. Pios operarios Congregationis S. Georgij, exitum ſcire minimè curaui, pro certo habens, quòd non aliter, quàm pro actore debuerit iudicari. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

INſtitutio ſic facta, Inſtituo Titium filium vnicum, *an valeat, poſito quòd Titius non erat teſtatoris filius, caſus.n.1. Negatiuè.n.2.3. & 9. Sed affertur* Bar. *diſtinctio, vt valeat, ſi teſtator ſciebat, Titium non eſſe ſibi filium, ſecus ſi ignorabat.n.10.12. & 13.*

Diſpoſitio habet pro abiecto, & cauſa finali ſanguinis coniunctionem, ſi cum hac coniunctionis qualitate diſponatur.n.5.

Diſpoſitio corruit, ſi fuerit erratum circà ſanguinis coniunctionem, ſub cuius qualitate fuit facta diſpoſitio.n.6.

Filiatio antè omnia probanda eſt ab eo, qui tanquàm filius, teſtatam, vel inteſtatam patris ſucceſſionem petit.n.7.

Filiatio ex ſimplici patris aſſeueratione non probatur.n.8.

Inſtitutio ſcienter de extraneo facta, appellando inſtitutum filium, vel fratrem, intelligitur facta de filio, vel fratre dilectionis, & amoris.n.11.

Adoptio in fratrem fieri non poteſt, & ideò non valet inſtitutio de fratre, quem teſtator validè adoptatum putabat.n.4.

Teſtatorem ignoranter, & ex errore inſtituiſſe præſumitur aliquem vti filium, cùm non eſſet filius, & inſtituto incumbit onus probandi ſcientiam. n.14. Sed quãdò, & in quo caſu hoc procedat.n.16.

Error, & ignorantia in facto proprio non præſumitur.n.15.

ARGVMENTVM.

Inſtitutionem de aliquo extraneo hoc pacto factam, *Inſtituo Antonium filium meum*, non annullari, eò quòd inſtitutus non ſit filius, ſed extraneus, laconicè demonſtratur, & complurium

Digitized by Google

iurium inter ſe pugnantium conciliatio refertur. Pro Antonio nuncupate Piſano.

CONSILIVM VI.

1 CVm procul à clientum curis eſſem, in feruore ſtudiorum meorum, dilectiſſimi genitoris mei, Dom. V. I. D. Martini Rodocrij patrocinium poſtulauit Magnifica Hyppolita Piſana, quæ hæreditatem quond. Io: Nicolai Piſani ſui patrui ab inteſtato habere anhelans, illius teſtamẽtum infringere toto conatu tentabat: Potiſſimam autem nullitatem præ cæteris aſſectabat, eò, quià Io: Nicolaus ſũmo quaſi errore captus, quendam ſibi prorsùs extraneum inſtituiſſet, hoc fetinone, *Inſtituiſco herede Antonio mio figlio.* Vndè paternis vt obtemperarem iuſſibus, omni poſthabita pro cliente propenſione, breuiter, atq; ingenuè, vt ſcquatar, reſpondi.

2 In ſpecie, de qua agitur prima facie, inualidam eſſe inſtitutionem fortiter probari videtur in terminis, vt aiunt terminantibus, ex *tex. in l. ſi pater 4. C. de hæred. inſt.* ibi, *Si pater tuus eum quaſi filium ſuũ hæredem inſtituit, quem, falſa opinione ductus, ſuum eſſe credebat, non inſtituturus, ſi alienum noſſet, iſq; poſteà ſubditus eſſe oſtenſus eſt, auferendam ei ſucceſſionem, Diuorum Seueri, & Antonini placitis continetur.* Iſtumq; *tex.* indiuidualiter ſic ſummat *Alex. Inſtitutio facta de aliquo tanquàm de filio, vel fratre, cùm non ſit, habetur pro non facta, & hæreditas eſt in cauſa inteſtati,*

3 Ad idem eſt *tex. in l. neq; profeſſio 5. C. de teſtam.* vbi ſimiliter in terminis inquit Imperator, *Neq; profeſſio, neq; aſſeueratio nuncupantium filios, qui non ſunt, veritati præiudicat, & quæ vt filijs teſtamento relinquuntur, iuxtà ea, quæ à Principibus ſtatuta ſunt, non deberi, certi iuris eſt*, & *cit. Alex.* ad eundem *tex.* inquit, *Quod relinquitur alicui vt filio, non debetur, ſi appareat, illum non fuiſſe filium*; & concordat prædictis *tex. in l. nec apud ceferiuos 7. cit. tit.*
4 *de hæred. inſt.* † vbi ſi quis credens, poſſe fieri adoptionem in fratrem, aliquem ſibi in fratrem adoptet, atq; demùm vti fratrem inſtituat, inſtitutio corruit, ex vi falſæ cauſæ, quæ teſtatorem ad inſtituendum induxit.

5 Quià diſpoſitio, quæ fit ſub qualitate relatiua ad ſanguinis coniunctionem, ipſam cõſanguinitatem pro obiecto, & cauſa finali habere dicitur, ſicuti magiſtraliter *Gloſ. in l. nemo, §. 1.* & ibi *Bar.* & alij, *ff. de hæred. inſt.* &
6 *Aret. in §. fin. inſt. de vulgar. & pupill.* † Ideòq; cùm circà conſanguinitatem, ſub qua relictum eſt, errari contingat (vt in præſenti) mox corruit diſpoſitio, *Bar. in l. ſi poſthumus, §. ſi quis ità, nu. 2. & 3. ff. de liber. & poſth.* & generaliter *Guid. Pap. deciſ. 632. nu. 3. Grammat. deciſ. 59. n. 5. & 6. Franch. deciſ. 1. n. 7. Cenc. dec. Rot. 373. nu. 8. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 24. nu. 2. Cancer. variar. reſolut. lib. 3. cap. 21. n. 232.* & *Fõtanell. de pact. nupt. tom. 1. clauſ. 4. gloſ. 1. ſub n. 53.*

7 Hinc inoleuit communiſſima, & indubitata concluſio, quòd petens tanquàm filius, ad teſtatam, vel inteſtatam hæreditatem admitti, debeat antè omnia filiationem probare, vti principale ſuæ petitionis fundamentum, *Gloſ. in cap. 1. verb. negabant, tit. qui fil. ſint legit. Dec. conſil. 320. nu. 2.* & *Reg. Lanar.*
8 *conſil. 53. n. 31.* † etiàm quòd filius quis fuerit à teſtatore nuncupatus, quià nuda hæc aſſeueratio filiationem nõ inducit, neq; probat, nec veritati præiudicat, *l. non nudis*, & *l. non epiſtolis, C. de probat.*

9 His rationibus nouiſſimè eruditiſſimus *Franciſ. Linglo. deciſ. 32. quæſt. 5. n. 2.* poſtquàm iuribus, & rationibus probauerit, errorem circà ſtatum, vel artificium hæredis inſtituti, vel legatarij, itemq; circà tempus, vel rei demonſtrationem, inſtitutionem, legatumq; non vitiare, ſubdit ſecùs eſſe, ſi circà qualitatem intrinſecam, & ſubſtantialem error conſiſteret, vtpotè quià inſtitutum, ſiuè legatarium, ſuum exiſtimauit teſtator filium, aut fratrem, cũ verè talis non eſſet, ad quod præter iura ſuperiùs adducta, quorum miror, non meminiſſe, adducit *tex. in l. 7. C. de legat. & in §. ſi quis nomine, inſt. eod. tit*, Sed latiùs, & longè magiſtraliter, & copioſiùs *Surd. deciſ. 144. à n. 1. vſq; ad 5.* vbi omnia, quæ contrà hęredem taliter inſtitutum deſiderati poſſunt, doctè cumulantur.

10 Profectò hæc omnia prima inſpectione, magnum videntur facere apparatum cõtrà teſtamentum, & ſucceſſiuè aduersùs Antonium in eo hæredem nuncupatum, ſed articulum radicitùs intuenti, ſinè fundamento eſſe videbuntur, nullaq; prorsùs inniti ratione. Enim verò quęſtio, de qua agimus, à *Bar.* antè omnes fuit diſputata, in *l. demonſtratio, ff. de condit. & demonſtr.* Quo loci ità mirabiliter diſtinguit, vt ſi quidem ſciebat teſtator, hæredem, quem ſibi elegit, ſuum non eſſe filium, & eo caſu valet inſtitutio, licèt filium illum nominauerit; vel ignorabat, & corruit inſtitutio, quæ diſtinctio apertiſſimè probatur ex *tex. in d. l. ſi pater, C. de hęred. inſt.* Ex quo vitiati inſtitutionem habent, ea duntaxat ratione, quià teſtator falſa credulitate ductus, illum hæredem inſtituit, *credens ſuum eſſe filium, non inſtituturus, ſi alienum noſſet*, indicans, non idem ſtatuendum eſſe, ſi ſciens teſtator ſuum illum nõ eſſe filium, vti filium inſtituat, nàm ſubſtinetur tunc inſtitutio, vt expreſsè cõcludit *Gloſ.* ibi, *verb. quaſi filium,*
11 *& verb. non inſtituturus.* Nàm † intelligitur facta inſtitutio de filio amoris, & dilectionis,

Digitized by Google

nis, vt expreſsè voluit *Paulus in l. nemo dubitat 58. ff. de hared. inſt.* ibi, *Nemo dubitat rectè ità heredem nuncupari poſſe. Hic mihi hæres eſtò, cùm ſit coràm qui oſtenditur, qui frater non eſt, ſi fraterna charitate diligitur, rectè cũ ſuo nomine, ſub appellatione fratris inſtituitur, affectionem enim denotare voluit*; & ſic impulſus dilectionis facit teſtatorem prorumpere ad verba impropria, vt deducitur ex *Gloſ. in l. alumnæ 30. verb. Atti, ff. de adim. legat.* vbi in ſimili caſu, de eo, qui Attilium fratrem nominauerat, cùm non eſſet, dicit, *Non erat frater, ſed*
32 *fraterna charitate eum diligebat.* † & in effectu, cum diſtinctione *Bar.* de teſtatore ſciente, aut ignorante, concordat conciliatio allata per *Accurſ. in Gloſ. dictæ l. nemo dubitat, verb. Inſtituitur,* in illis verbis, *Sed contrà, C. de teſtam. l. neq; & C. eod. l. nec apud, & l. ſi pater. Solùm hic teſtator ſciebat, non eſſe fratrem, quem inſtituit, ibi credebat, eum fratrem, & filium, cùm non eſſet*; & proindè non irritari inſtitutionẽ concludit, poſita in teſtatore ſcientia, proùt etiàm ad declarationem *dictæ l. ſi pater,* ponderat *Petr. Franciſ. Linglo.* in contrarium adductus, *d. deciſ. 32. quæſt. 5. ſub nu. 2. verſic. Declara ſingulariter,* & *Gratian.* omninò legẽdus, *diſcept. forenſ. tom. 4. cap. 653. à n. 57. cum ſeqq.*
33 Huiuſmodi eſt caſus noſter, nàm ſciens Io: Nicolaus Piſanus filijs carere, cùm nunquàm eos cum vxore ſua Frauſtina de Alexio ſuſcipere valuerit, Antonium hæredem inſtituit, eum filium nominando; filium quidem dilectionis, & amoris, quem à teneris annis educauit, atq; aluit, in eumq; totum amorem, paterno parem direxit, adeò vt ad ætatem Antonio peruento, eum vxorem ducere curauerit, quam iugiter cũ filijs poſteà ſuſceptis, vſq; ad extremum vitæ ſpiritum domi retinuit, curam de omnibus habens, non minùs ac verus, & naturalis pater de filijs ſuis. Quid ergò mirum, ſi tandem moriens illum filium nuncupauit, dum viuens egit cum eo vti pater? eandemque veritatem quàmplures teſtes formiter examinati agnoſcunt, ex eiſq; conſtat, non erraſſe teſtatorem, ſed ex certa ſcientia in filium amo-
34 ris diſpoſuiſſe. † Et ex eiſdem planè probationibus, ſopita remanet magna illa difficultas, vt in hac inſtitutionis ſpecie, incumbat onus probandi ſcientiam teſtatoris ei, qui vti filius, vel vti frater fuit inſtitutus, cũ in dubio præſumatur ignoraſſe, & erraſſe, vt dicit *Gloſ. in d. l. nemo dubitat, in fin. verſic. & in dubio, & in d. l. ſi pater, verſic. nõ inſtituturus,* cùm iàm de ſcientia, per exhibitas proba-
35 tiones, ſatis, ſuperque conſtet, † præterquãquòd nullo pacto huiuſmodi error, vel ignorantia, in hoc facto proprio, diutiùs teſtatori noto cadere poterat, *l. quanquam, ff. ad ỹ elle. l. plurimùm. ff. de iur. & fact. ignoran. & l. fin. in fin. ff. pro ſoc.*
36 Animaduertendo tandem, quòd ideò in *tex. in ſæpè cit. l. ſi pater,* fuit ſuppoſitus error, & ignorantia teſtatoris, quià is, quem filium nominauit, & inſtituit, verè pro naturali filio ab eo fuit habitus, ignorans, quòd erat partus ſuppoſitus, vt ex verbis *tex.* ibi, *Iſq; poſteà ſubditus eſſe oſtenſus eſt*; & de hoc eſt caſus in vulgat. *l. 1. §. Pomponius, ff. de Carbon. edict.* Vndè meritò in ea ſpecie, inſtitutio inualida iudicatur, & onus probandi ſcientiam teſtatoris, inſtituti heredis eſſe arbitratum fuit: At præter caſum iſtum, non eſt ſuper ſcientia, vel ignorantia diſputandum, quià cùm inſtituitur filius palàm alienus, tãquàm filius teſtatoris, intelligitur ſemper de filio alumno, amoris, & dilectionis.

Cum cauſa hæc ageretur in S.C. in Banca Vincentij Caprilis, coràm nobiliſſimo, doctiſſimo, & integerrimo Dom. meo, tũc Regio Conſiliario, nùnc meritiſſimo Regente Io: Hieronymo de Philippo, cauſę Commiſſario, partium irritatus ex litigio animus dulci conuentione conquieuit, ſtantibus etiàm nonnullis alijs, quæ ad annullandum teſtamentum Io: Nicolai adducebantur. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Renunciare, & donare ſunt ſynonyma. n. 1.
Læſio in donatione non cadit. n. 2. Sed hoc limita niſi aliter perſonarum qualitas ſuaderet. n. 12. Item ſi donator eſſet minor. n. 13. Item demũ ſi donatio eſſet correſpectiua. n. 14.
Regreſſus non eſt dandus ad iura ſemel renunciata. n. 3.
Læſionem ſcienti denegãtur remedia reſciſſoria. n. 4.
Ignoranti, & erranti ſuccurritur. n. 5.
Scienti nulla iniuria, nullaue deceptio infertur. n. 6.
Læſio ex geminatis actibus, & approbationibus excluditur. n. 7.
Ratificatio non tantùm verbis, ſed etiàm facto inducitur. n. 8.
Factis noſtra declaratur voluntas. n. 9.
Funiculus duplex difficiliùs rumpitur. n. 10.
Singula, quæ non proſunt, ſimùl vnita iuuant. n. 11. Sed quomodò, & quãdò procedat hæc regula. n. 32.
Læſio quare poſſit cadere in donatione correſpectiua. n. 15.
Donatio correſpectiua perdit donationis nomen, & tranſit in contractum onerofum, ſiuè ad aliam ſpeciem contractus innominati. n. 16. Imò tranſit in contractum permutationis, occultato donationis nomine. n. 17.
Donatio ob cauſam, & correſpectiua non reuocatur vitio ingratitudinis. n. 18.
Nomen extrinſecè apparens non attenditur, ſed ſubſtantia, & qualitas negotij inquiritur, ſi nomen effectui non conueniat. n. 19.
Contractus dolo aduerſarij initus dicitur, cõcurrente enormiſſima læſione. n. 20.
Dolus licèt non præſumatur, tamen præſumitur, vbi concurrit enormiſſima læſio. n. 21.

Læſio

*Læſio enormiſſima non tollitur, licèt expreſsè ſuiſſet renũciatum.l.2.*de reſcind.vendit.*n.22. Quãuis renunciatio eſſet iureiurando vallata.n.23.*

Item nec geminatis ratificationibus tollitur,& qualis debeat eſſe ratificatio, vt læſionem enormiſſimam excludat.n.24.28.& 30.

Ratificatio, vt operetur, eſt neceſſaria in ratificante ſpecifica ſcientia iuris, & facti, quod in ratificatione continetur. n.25. Per lecturam tenoris contractus ratificandi.n.26.

Scientia ratificantis eſt probanda ab eo,qui ſe fundat in ratificatione.n.27.

Ratificationes præſumuntur ignoranter factæ, concurrente enormiſſima læſione.n.29.

Primitiua infecta,deriuatiua quoq; inficiatur.n.31.

Ratificatio reſultans per exactionem quantitatum in contractu contentarum,non excludit nullitatem contractus, ob enormiſſimam læſionem.n.33.

Emptor enormiſſimè læſus poteſt reſcindere contractum, non obſtante ratificatione illius per ſolutionem pretij, factam poſt motam litem ſuper nullitate contractus.n.34.

Exactiones poſſunt videri factæ ab exigente, magis ad ius ſuum conſeruandum, quàm ad ratificandum contractum.n.35.

Actus accipiendus eſt, quo minùs præiudicium afferat agenti.n.36.

ARGVMENTVM.

Donationem, renunciationemq; correſpectiuam læſione irritari, nõ obſtante regula, læſionem in donationibus non conſiderari, geminataſq; ratihabitiones nequaquam prodeſſe ad euadendam nullitatem, ex enormiſſima læſione reſultantem, vtiliter demonſtratur. Pro Franciſco del Buſſo.

CONSILIVM VII.

MAgnificꝰ Ianuarius del Buſſo de anno 1659. donauit annuos ducatos centum quinquaginta, vita durãte Magnifico Franciſco fratri, qui hac apparenti largitate allectus in eadem ſcriptura relaxauit, & donauit præfato Ianuario ducatos 15.m. quos ab eo conſequi debere faſſus fuit, pro portionibus paternorum, maternorumq; bonorum,cumq; per biennium continuum illa annua 150. Franciſcus exegiſſet, demùm in ſe reuerſus, Ianuarium fratrem interpellauit, vt abſq; litigio ab eo contractu recederet, ſtante euidenti nullitate illius ex læſione reſultante, verùm quià iuſtiſſimis fraternis petitionibus annuere Ianuarius recuſauit, exagerans contractus validitatem, ea propter quid iuris eſſet, oportuit indagare, & conſultus ipſe pro Magnifico Frãciſco dico.

1 Quòd prima facie videtur,non eſſe locum allegatæ læſioni,ſi quidem Magnificus Actor clieus noſter renunciauit, & donauit fratri ſuo illam portionem bonorũ paternorum, & maternorum, & ſic ſtando in terminis donationis,cum qua renunciatio confunditur, cùm renunciare idẽ ſit,ac donare,*l.poſtquàm liti, C. de pact. l. ſi quis delegauerit, ff. de ſolut. Franciſ.Molin. de rit.nupt. lib.3.quæſt.79.in*

2 *princip.* † fruſtrà læſio allegatur, ſiuè grauis, ſiuè grauior, cùm nunquàm cadat in donatione,quæ voluntati tantùm,& libertati donantis adſcribitur, nullo iure cogẽte,ideòq; donans non poteſt dicere ſum læſus enormiter, vel enormiſſimè, nam ceſſat obiectum, ad quod læſio referri poteſt, qualis eſt contractus emptionis, venditionis, & ſimiles, in quibus pretium propter rem, & res propter pretium datur; & licèt donare ex ſe ſit perdere, iactura tamen iſta non eſt conſiderabilis ad reſciſſionem contractus, alioquin quælibet donatio reſcinderetur,cùm quælibet ſit damnum,nè dùm vltrà dimidiam,ſed in totum,ſicuti communiter *DD.*omnes,præ cæteris *Ancharan.conſil.433.in fin.Socin.Iun. conſil.67.nu.23.lib.3. Dec.conſil.180.ſub nu.4. Alex.conſil.125.n.7.lib.1.Surd.conſil.46.nu.8. & conſil.87.n.13.& conſil.114.n.15.lib.1 Sylnan.conſil.13.n.3.Iacob.Mandell.conſil.4.n.35. & conſil.81.n.46. Corne.conſil.36.col.2.& fin. lib.1. Ioſeph Ludouic.deciſ.68. Gratian.diſcept. forenſ.tom.5.cap.952.n.26.& 27.Andreol.cõtr. 6.n.7.Altograd.conſil.5.n.81.lib.1.Ciarlin.controuer.lib.2.cap.124.nu.22.cum ſeqq.* taliter vt cõtrarium affirmare ſit abſurdum,quò grauiùs in iure dari nequeat,vt dicit *Coſt.de fact. ſcient. & ignor. in conſil. poſito ſub diſtinct. 91. centur.1.n.2.*

3 Præterea Magnificus Franciſcus iam percallebat quid ſibi donabatur, quiduè ipſe vice verſa remittebat, pariterq; donabat, atq; ideò ad iura remiſſa,& renunciata,non eſt iterùm admittendus,cùm ad ea regreſſus denegetur, ad *tex. in l.Hæreditas, ff. de euict. Gloſ.in cap.quàm ſit periculoſum 7.quæſt.1.in l. quoties ab omnibus,C.de fideicom. Dec.cõſil.389. nu.10.Crauet.conſil.24.nu.4.& conſil.74.nu.7.*

4 † etiàm ſi læſio allegetur,nàm ſcienti læſionẽ denegantur remedia reſciſſoria, vt notant *Cyn. Bar. & Bald. in l. 2. C. de reſcind. vendit. Alex.conſil.125.n.7.lib.1.Dec.conſil.583. Soccin.Sen.conſil.48.col.fin.vol.4.& d.conſil.67.n.*

5 *25.* † quià ſuccurritur ignoranti, & erranti,

6 non ſcienti, *Duaren.de condit.cap.3.* † ſcienti enim nulla infertur iniuria, nullus dolus, nullauè deceptio, *cap.ſcienti, de reg.iur.in 6.l. cùm donationis,* ibiq; *Gloſ.& DD.C.de trãſact. & l.1.in fin.ff.de act.empt.*In ſumma nemo videtur fraudare eos,qui ſciunt,& cõſentiunt, iuxtà verba *Vlpian.in l.nemo videtur 188.ff.de reg.iur.*

7 Demùm ad idem non mediocriter cōfert,
nàm memoratus renunciationis contractus
fuit per eundem Magnificum Franciſcum
geminarè approbatus, & ratihabitus, quæ
quidem geminatio, cùm arguat deliberatā,
enixamq; agentis volunratem, ad tex. in l. baliſta, ff. ad Trebell. omnem propterea excludit
læſionem, vt docuit Gloſ. in cap. ſi quis iratus
2. quæſt. 3. cum pluribus alijs congeſtis per
Dec. conſil. 180. poſt nu. 5. latè etiàm Tobias
Nou. conſil. 60. n. 3. iſtoq; arguendi genere in
eadem læſionis materia vſus fuit Dom. Præſ.
de Franch. deciſ. 244. nn. 3. & geminata ratificatio in currenti ſpecie elicitur ex illa exactione per binos annos facta, de illis annuis
8 150. per Iannarium promiſſis, † eò quòd nō
tantùm verbis, ſed facto, ratificatio inducitur, l. Paulus, ff. rem rat. habe. Bald. conſil. 184.
lib. 2. Angel. conſil. 151. col. fin. Alex. conſil. 58.
in cauſa, & lite, lib. 5. Dec. conſil. 316. col. 2. in
fin. & conſil. 367. Viſo pnncto, n. 3. Bologn. conſil.
15. n. 15. & conſil. 26. n. 10. & Tiraqnell. de iur.
9 conſt. part. 3. n. 12. † quià facto voluntas noſtra
declaratur, perindè ſi verbis declararetur, l.
l. reprahendenda, C. de inſt. & ſubſt. & ibi Gloſ.
& in cap. cùm ſuper, verſic. confeſſus, de offic. delegat. Bald. conſil. 184. n. 5. lib. 2. & latè Crauet.
conſil. 237. col. penul. verſic. Sed magis in terminis, & accedant geminatæ ratificationi ge-
10 minæ illæ regulæ, altera † nàm funiculus duplex difficilius rumpitur, l. ſi non lex, ff. de
hæred. inſt. l. diſcretum, C. qui teſtam. facer. poſ. &
11 Alex. conſil. 195. n. 6. lib. 2. altera verò, † nàm
ſingula, quæ nō proſunt, ſimul vnita iuuant,
l. Spadonem, §. qui iura, ff. de excuſ. tutor. l. rationes, & l. inſtrumenta, C. de probat.
12 Verùm his penitùs, atq; penitùs remorantibus, arbitror læſionem in currenti caſu, &
ſucceſſiuè nullitatem cōtractus, nullo pacto
poſſe euitari, non enim indiſtinctè accipi
debet id, quod de donatione dicitur, vt læſionis prætextu nequeat annihilari, ſed imò
totum oppoſitum iure verius eſt in duobus
caſibus; Primò attenta qualitate perſonæ
donantis, taliter vt præſumi poſſit, donationem potiùs ex calliditate, & artibus donatarij extortam, quàm ex liberalitate largitoris, Odd. in tract. de reſt. in integr. quæſt. 58. art.
2. nu. 21. qui ità contrarias opiniones con-
13 cordat, † eapropter & ſi minor virtute iuramenti fingatur maior, vulgat. auth. Sacramenta puberum, C. ſi aduerſ. vendit. tamen ſi
abſq; cauſa, ex ſua ſimplici facilitate, vel ex
calliditate partis donauerit, talis donatio
irrita eſſet, non obſtante quouis iuramento,
tanquàm enormiſſimam cōtinens læſionem,
Odd. loc. cit. & Gaſpar Theſaur. in addit. ad deciſ.
genitoris 66. circà fin. verſic. cum qua opinione,
ſequitur Dom. Conſil. Marcian. conſil. 12. n. 12.
vol. 2. & pleniſſimè complures cumulat Caren. reſol. 6.
14 Secundus caſus eſt quandò donatio non
eſt ſimplex, ſed ob cauſam, & correſpectiua,
qualis eſt caſus noſter, in quo alter alteri
donauit; nàm hæc ſpecies donationis ex cōmuniſſima ſententia, ſubiacet periculo nullitatis ex capite læſionis, Bar. conſil. 90. nu. 2.
lib. 1. Paul. de Caſtr. cōſil. 18. vol. 1. Corne. conſil.
161. n. 8. & 9. lib. 3. & conſil. 179. nn. 11. verſic.
dato autem, lib. 4. Curt. Iun. conſil. 141. nu. 14.
Mandell. Albenſ. conſil. 81. nu. 55. Crauet. conſil.
192. nu. 2. Honded. conſil. 42. nu. 23. & 24. lib. 1.
Dec. conſil. 180. & 181. Morot. conſil. 28. nu. 18.
& 19. Menoch. conſil. 80. n. 20. cum ſeqq. & cōſil.
1211. n. 10. vol. 3. Cyriac. contr. 322. n. 87. Seraphi. de priuileg. iuram. priuil. 21. nu. 3. cum ſeqq.
Mart. de ſucceſ. legal. par. 1. quæſt. 14. art. 5. n. 21.
Cancer. variar. reſol. lib. 3. cap. 15. nu. 226. Noguerol. allegat. 34. n. 23. doctè Fōtanell. de pact.
nupt. tom. 2. clauſ. 5. gloſ. 8. part. 14. n. 24. Coccin.
deciſ. 222. n. 3. Durand. dec. 121. nn. 20. Andreol.
contr. 366. n. 16. & Ciarlin. d. cap. 124. ſub n. 21.
verſic. Etenim in donationibus, lib. 2. quibus addo Rot. Rom. deciſ. 102. n. 7. part. 2. in nou. Surd.
conſil. 46. n. 16. vol. 1. Camill. Borell. conſil. 4. nu.
3. & Fabr. in Cod. lib. 4. tit. 30. de reſcind. vendit.
definit. 8.
15 Rationem huius concluſionis colligimus
notabiliter ex Rot. Rom. cit. deciſ. 102. nu. 7. dicente, quòd quandò quis ſimpliciter donat,
non facilè decipi poteſt, quià ſcit quod facit, non ità qui ob cauſam, vel recompenſam
donat, quià poteſt ignorare diſproportionem, quæ de cauſa, ad rem donatam eſt, &
ideò talis donatio, quæ ob aliquid datum,
vel acceptum fit, læſione irritatur, Bar. quem
ſequitur Aret. in l. ſuperſtitio, col. 5. in fin. ſub n.
4. verſic. Pro primo dicto, ff. de acquir. hæred.
16 Sed efficacior ratio aſſignatur ab alijs ſuprà cit. ſignanter à Fontanell. dum inquit,
quòd quandò fit donatio pro aliquo dato,
vel accepto, ſtatim donationis nomen euaneſcit, & illo occultato, fit tranſitus ad contractum onerosū, reſcindi aptum ex læſione,
nec ampliùs valet regula, vt in donatione
non cadat læſio, cùm iàm donatio euanuerit,
remanente alia ſpecie contractus correſpectiui, ſiuè innominati, & de hoc eſt notabilis
tex. in l. ſed & ſi lege, §. conſuluit, ff. de petit. hæ-
17 red. & ibi Odofred. & Bald. † & eſt adeò verū,
vt ipſæ ob cauſam, & correſpectiuæ donationes tranſeant in alium cōtractum, vt occultato donationis nomine permutationes magis nuncupentur, Iaſ. in §. ſunt præterea, verſ.
ſed & ſi quis, nu. 8. inſt. de action. ex tex. in d. l. ſed
& ſi lege, §. cōſuluit, idem ſentit Riminald. Iun.
inſt. de donat. in princip. n. 194. cum ſeqq. Andre.
in cap. 1. n. 42. circà mediū, tit. quæ ſit prima cauſ.
benefic. amit. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 4. cap.
786. n. 21. & 22. & Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 48.
18 n. 21. cum ſeqq. vbi † propterea ſubdit, huiuſmodi ob cauſam, & correſpectiuam donationem, ingratitudinis vitio non irritari,
quià in ſubſtantia non eſt donatio, licèt eo
19 no-

19 nomine apparenter inueſtiatur; † nomen enim nõ attenditur, ſed ſubſtantia, qualitas, & effectus rei, vt per *Bald. in rubr. C. de iur. emphyt. n. 12.* Vndè *Riminald. Iun. loc. citat. nu. 162.* referens *Bald.* inquit, non eſſe de nomine curandum, ſi effectui non conueniat, nàm non qualiter partes loquutæ ſint, ſed quid voluerint, attẽditur, & *Boer. deciſ. 144. col. fin.* ſimiliter *Bald.* referens dicit, quòd ſi partes permutare dicant, & in ſubſtantia vendant, regulatur actus ſecundùm terminos contractus venditionis, vilipenſa permutatione, & ità per Senatum deciſum refert, ſequitur etiàm *Tiraquell.* qui multa alia congerit, in *tract. de retract. lignager. §. 30. n. 11. & §. 32. gloſ. 1. à n. 34. cum ſeqq.* commemorans inter alia ſententiam *Philoſophi* inquientis, quòd propter noſtrum negare, vel affirmare, nihil mutatur in re, & facit integer *tit. in ff. & C. plùs valer. quod agitur, quàm quod ſimulat. concip.*

20 Poſito itaq; non eſſe ad rem applicabilem regulam, vt in donatione non cadat læſio, cõſidero, quòd in pręſenti caſu lęſio eſt enormiſſima, poſtquàm pro modica ſumma annuorum duc. 150. ad vitam Franciſci ſolui promiſſorum, fuerunt relaxati duc. circiter 15000. & conſequenter apparet de dolo Ianuarij, nedùm re ipſa, ſed ex propoſito, *Dec. conſil. 80. nu. 7. & conſil. 180. n. 6. Crauet. conſil. 29. n. 5. & conſil. 142. col. penul.* & *Gabriel. commun. concluſ. lib. 2. tit. de arbitr. concluſ. 3. nu. 49.*

21 † hinc licèt à quacunq; diſpoſitione cenſeatur abeſſe dolus, *l. præter, ff. quæ in fraud. cred.* tamen hoc non procedit concurrente enormiſſima læſione, quià tùnc præſumitur adfuiſſe dolum, vt notabiliter *Surd. conſil. 49. n. 38. lib. 1.*

22 Tranſeo ex hac enormiſſimæ læſionis cõſideratione ad motiua cõtraria, potiſſimùm ad motiuum ratificationis, animaduertẽdo, quòd quemadmodùm eiuſmodi tàm grauis, & enormiſſima lęſio, renunciatione tolli non poteſt, & ſi expreſsè renunciatum eſſet, *l. 2. de reſcind. vendit.* vt dicunt *Dec. conſil. 180. n. 8. & 9. Corne. conſil. 179. n. 7. & 23. vol. 1.* &
23 *Curt. Iun. conſil. 141. nu. 19.* † quamuis ea renunciatio, iureiurando vallata eſſet, cùm iuramentum illam non conualidet, eò quòd non debet eſſe vinculum iniquitatis, *Pariſ. conſil. 12. lib. 2. Couarr. variar. lib. 2. cap. 4. nu. 5. Caſſiodor. deciſ. 1. Valaſ. conſult. 70. Corne. conſil. 288. n. 16. lib. 3. Grat. cõſil. 88. n. 2. vol. 1. Molin. de Hiſpan. primog. lib. 2. cap. 3. n. 17. & 18. de Pont. conſil. 136. n. 56. Grammat. deciſ. 33. nu. 5.* plenè *Crauet. conſil. 192. nu. 6. Ceuall. commun. contr. commun. quæſt. 115. n. 4. Cauale. deciſ. 9. n. 3. lib. 1. de iudic. Cancer. variar. reſol. part. 2. cap. 8. tit. de iuram. n. 74.* & *Ricc. in prax. Eccleſ. par. 1. reſol. 307.*

24 Ità nec minùs enormiſſima læſio per ratificationem contractus excluditur, quià eadẽ læſio, quæ primum contractum annullat, ratificationem quoq; irritat, atq; ideò voluerunt *DD.* læſionem per ratificationem excludi, quandò ratificans de ea benè informatus, & percallens contractũ dolo initum, illum de nouo ex certa ſcientia approbat *Bald. conſil. 227. Proponitur, col. 2. lib. 2. Curt. Iun. conſil. 50. vol. 3. in fin. Crauet. conſil. 160. n. 6. Bellamer. deciſ. 748. Corne. cõſil. 207. circà fin. lib. 3. Ruin. conſil. 63. lib. 1. Dec. conſil. 489. Menoch. de recuper. poſſeſ. remed. 15. nu. 123. Surd. conſil. 49. n. 33. cum ſeqq. Gabriel. conſil. 146. nu. 14. lib. 1. Soccin. Iun. conſil. 59. n. 6. & 7. lib. 1.* & *Rot. Rom. coràm Vbaldo deciſ. 535. n. 13. par. 1. in*
25 *recenſ.* † Idq; arbitror ſuaderi ex alia iuris concluſione, generaliter dictante, vt ſemper requiratur in ratificante, vel approbante plena ſcientia actus, de quo agitur, aliter nulla vis ſuper ratificatione faciẽda eſt, cùm potiùs errore facta, quàm deliberato conſenſu præſumatur, *Zabarell. conſil. 44. n. 5. cum ſeqq.* & plura *Cardin. Canaler. deciſ. 612. nu. 27. & 28.* & *Nouar. deciſ. 19.* & hęc ſcientia debet eſſe iuris, & facti, *Bald. conſil. 327. col. 1. verſ.*
26 *2. aliàs conſil. 322.* † quinimò neceſſaria eſt ſcientia per lecturam tenoris contractus ratificandi, *Caſtr. conſil. 465. lib. 1. & conſil. 382.*
27 *lib. 2. Crauet. conſil. 147. n. 14.* ſubdens, † hanc ſcientiam eſſe ab eo probandam, qui ratificationi nititur, ſequitur *Oſaſ. deciſ. 176. n. 3. & 4.*

28 Quandò itaq; hæc plena, & deliberata ſcientia in ratificante non concurrit, tùnc non ſolùm vnica (vt diximus) ſed etiàm geminatæ ratificationes non proſunt ad euadendam nullitatem ex enormiſſima læſione reſultantem, ſicuti veriorem, tutiorem, communiorem, & magis receptam teſtantur *Soccin. Sen. conſil. 85. n. 6. lib. 1. Caſtr. conſil. 162. col. 1. lib. 2. Crauet. cõſil. 141. n. 13. Reg. de Pon. cõſil. 138. nu. 14. vol. 1. Facchin. contr. lib. 2. cap. 21. verſic. Quarta controuerſia, Pinell. ad l. 2. par. 3. in fin. de reſcind. vendit. Boer. deciſ. 100. nu. 19. Menoch. conſil. 918. nu. 27. lib. 10. Caball. deciſ. 144. nu. 171. lib. 1. Franch. deciſ. 243. Fab. in C. lib. 4. tit. 30. de reſcind. vendit. defin. 23.* Imò
29 † concurrente enormiſſima lęſione, ratificationes non prę ſumuntur conſultò, ſed ignoranter factæ, & dolo aduerſarij extortæ, & tàm grauiter lęſus prę ſumitur ignorans, *tex. Gloſ. & Bar. in l. quiſquis, C. cit. tit. Cyn. in d. l. 2. quæſ. 14.* & ibi etiàm *Salyc. col. fin. Abb. in cap. cùm cauſa, col. 1. & 2. de empt. & vendit. Dec. conſil. 183. col. 1. Alex. conſil. 1. in princip. vol. 6. Soccin. conſil. 157. col. penul. vol. 2. Corne. conſil. 11. col. 5. & conſil. 140. col. 2. vol. 3.* & *Rot. Rom.*
30 *d. deciſ. 102. n. 7. part. 2. diuerſ.* † quibus addo notabile dictum *Dom. Præſid. de Franch. deciſ. 243. ſub n. 4. verſic. & dicebatur,* docẽtis, quòd regulæ generales, quæ de geminatis ratificationibus ſolent allegari, non procedunt ad excludendam enormiſſimam læſionem, & quià ad id allegat *Oſaſ. deciſ. 58. n. 37.* videtur

velle, quòd enormiſſima læſio nulla ratifica-
tione tollatur, niſi expreſsè remittatur, ali-
ter allegans ratificationem, in eundem cadit
obicem nullitatis ipſius ratificationis, ex læ-
31 ſione; † Infecta enim primitiua, deriuatiua
quoq; inficiatur, *Bald. in l. Seius Augarius, ff.*
ad leg. Falcid. Angel. in l. vſuras, ff. de vſur. & in
ſpecie hanc regulam pōderat in currenti læ-
ſionis materia *Roderic. de ann. reddit. lib. 1. cap.*
32 *11.* † hinc reſpondetur ad illud dicterium
de duplici funiculo, & de multis ſingulis, ſi-
mùl collectis, vt procedat, quandò ſingula in
genere ſuo ſunt perfecta, iuxtà *tex. in §. ex eo,*
inſt. quib. mod. teſtam. infirm. vt dicunt *Abb.*
conſil. 16. in fin. lib. 1. Tob. Non. inſt. de obligat.
n. 25. Cardin. Tuſch. pract. concluſ. lit. S. concluſ.
276. nu. 8. & 10. & *Menoch. de præſumpt. lib. 3.*
præſumpt. 39. n. 6.
33 Animaduertere verò volui in facto, quòd
nulla in currenti negotio prioris contractus
ratificatio exhibetur, ſed implicita dūtaxàt
ratihabitio arguitur, ex geminatis exactio-
nibus per bienniū factis de illis annuis duc.
150. in primo, ac principali contractu pro-
miſſis, quæ quidē exactiones, receptioneſq;
de per ſe non ſunt efficaces excludere iſtam
enormiſſimam læſionem, ſicuti in terminis
dicebat *Boer. deciſ. 100. n. 19.* & clariùs *Giurb.*
deciſ. 105. nu. 12. & confert *Caualer. deciſ. Rot.*
34 *Rom. 658. nu. 3. verſic. ſimiliter,* † atq; in caſu
contrario, ſi emeret quis domum adeò ca-
riori pretio, vt vltrà dimidiam læſus eſſet,
non excluderetur à remedio læſionis, præ-
textu quòd contractum ratificauerit per ſo-
lutionem pretij, & vſurarum illius, etiàm
poſt litem motam ſuper reſciſſione contra-
ctus, vt refert deciſum *cit. Dom. de Franch. d.*
deciſ. 243.
35 Præterquāquòd exactiones iſtæ alio mo-
do poſſunt ſaluari, vt factæ à cliente noſtro
intelligantur, non quidem vt contractum
ratificaret, ſed potius vt ius ſuum conſerua-
ret, nàm poſito eius tàm ingēti, & manifeſto
credito, quid mirum quòd illam adeò te-
nuem quātitatem, illius crediti intuitu exe-
gerit, vt quò minùs potuiſſet, eſſet in damno,
vt poſt *Imol.* & *Tiraquell.* ſcribit *Gabriel. conſ.*
57. propè finem, *cit. Franch. deciſ. 373.* confert
36 *Rot. Rom.* apud *Peni. dec. 67. n. 6.* & † theorica
Felin. in cap. cùm acceſſiſſent, nu. 29. de conſt. di-
centis, actum eſſe capiendum in eo ſenſu fa-
ctum fuiſſe, quo minùs præiudicium ferat,
Pute. deciſ. 183. nu. 3. lib. 3. & *Surd. conſil. 91.*
n. 19.

Et ex his reſciſſo aſſertæ donationis contractu, ob ponderatam intolerabilem læſionem, admittendum arbitror Magnificum Franciſcum clientem noſtrum, ad iura ſuarum portionum in bonis parētum, ſub correctione meliùs ſentientis, &c. Laus Deo, & B. V.

SVMMARIVM.

Debitor non liberatur, etiàm ſi proto alius ſe conſtituat ſoluturum. n. 1.

Nouatio non inducitur ex interuentu nouæ perſonæ. n. 2.

Hypothecaria actio per creditorem acquiſita ſuper toto patrimonio poſſeſſo per ſuum debitorem pro communi, & indiuiſo cum alio fratre, vel conſocio, illæſa durat, non obſtante diuiſione indè ſequuta. n. 3. Sed limita ſecundùm Bar. *ſi creditor fuiſſet diuiſioni præſens. n. 5. Vel ſi citatus fuiſſet. n. 6. Et an ad hunc effectum interſit, quòd diuiſio fuerit facta iudicio communi diuidundo, vel familiæ erciſcundæ. n. 14. & 15.*

Hypotheca conſtituit ius indiuiduum. n. 4.

Debitor liberatur, ſi creditor per diuturnam exactionem ab alio factam, alium in debitorem agnonit. n. 7. Sed intellige, & limita, vt n. 8.

Nouatio ex incompatibilitate inducitur. n. 8.

Nouatio non inducitur, ſi actus ad aliud, quàm ad nouandi animum referri poteſt. n. 9.

Renunciatio non præſumitur, ſi poteſt capi alia coniectura, quàm renunciationis. n. 10.

Expilatæ hæreditatis crimen non contrahit cohæres, etiàm non adita ab alio coherede hæreditate. n. 11.

Furtum non committitur à ſocio in re ſociali. n. 12.

Iniuriarum actio denegatur contrà vtentem iure ſuo. n. 13.

Exequutiua actio, ſiuè pactū, vel ius exequutiuum, quanto tempore præſcribatur. n. 16.

Graduatio creditorum operatur reſciſſionem contractuum. n. 17.

Exactio ab vno facta, cōſeruat ius contrà aliū. n. 18.

ARGVMENTVM.

Hypothecam per creditorem acquiſitam ſuper bonis debitoris, ab eo cum alio in ſocietate, pro communi, & indiuiſo poſſeſſis, diuiſione indè ſequuta, ſuper integro patrimonio etiàm durare, quamuis creditor diutiùs annuos introitus exegiſſet ab eo tantùm, cui illius debiti ſolutio diuiſionis tempore contingit, & ità geminis S. C. deciſionibus determinatum oſtenditur. Pro Magnifico Ioacchino Como, & Catharina Piſacano coniugibus.

CONSILIVM VIII.

SVpponitur in facto Sylueſtrū Pādolfo de anno 1598. dùm in communi, & pro indiuiſo ſtabat cum Vincentio fratre, nuptui tradidiſſe Ioannam filiam Iulio de Aueta cum dote duc. 800. pro quibus

Digitized by Google

bus ſe obligauit correſpondere annuos duc. 64. poſteà auctos in duc. 78. ex cauſa legati aliorum duc. 200. ab eodem Syluestro dictæ Ioannæ in augumentum dotis relictorum: Cùmq; dicti fratres de Pādolfo deceſſiſſent, illorum filij de anno 1601. ad bonorum, & onerum diuiſionem deuenerunt, & remanſit ad onus filiorum Vincentij ſolutio crediti dotalis dictæ Ioannæ duc. 1000. & cum effectu ab eiſdem heredibus dicti Vincentij fuerunt diutiùs ſoluti annui introitus duc. 78. Ad preſens verò facto creditorum concurſu in S. C. ſuper bonis dictorum de Pandolfo, hæredes dictæ Ioannæ creditricis petierunt, & mediante decreto domi lato per Ill. Dom. Marchionem Latertiæ Commiſſarium, obtinuerunt in ſatisfactionem dicti crediti, adiudicationem nonnullorum effectuum, qui contigerunt in portionem hæredum quond. Syluestri.

De hoc decreto fuit porrecta, & obtenta à partibus ſupplicatio de verbo faciendo, quapropter cùm ſit tractandum de iuſtitia decreti in S. C. dicitur ex aduerſo, nefas prætendi dictam adiudicationem, quaſi quòd vigore diuiſionis prædictæ ſit liberata portio hæredum Syluestri ab eo onere, onuſque duntaxàt ſpectare portioni hæredum Vincentij. Nos verò eiuſmodi iuſtiſſimi decreti confirmationem dubio procul ſperamus, conſiderando, quòd duplex ſpectabat creditrici actio, perſonalis nempè contrà heredes Syluestri principalis debitoris, & hypothecaria, ſuper omnibus bonis pro indiuiſo poſſeſſis cum Vincentio.

1 Modò ſi de perſonali actione loquitur, dico, quòd per diuiſionem non eſt extincta, neq; nouata, quià licèt heredes Vincentij aſſumpſerint in diuiſione onus ſoluendi debitum ſpectans hæredibus Syluestri, tamen ex hoc non ſolùm non inducitur liberatio illorum, ſed augetur magis obligatio, quià tàm illi, quàm iſti remanent ad debitum obſtricti, nàm vt dicit *Caius I. C.* vbi quis pro alio conſtituit ſe ſoluturum, adhùc is, pro quo conſtituit, obligatus manet, vt habetur ex 2 *tex. in l. vbi quis* 28. *ff. de conſt. pecun.* ex † quo tex. inferunt *DD.* ad illam indubitatam concluſionem, vt nouatio non inducatur ex interuentu, & acceſſu nouæ perſonæ, etiàm accedente ſtipulatione, concordat *tex. in* §. *ſed quoniàm*, & ibi *Gloſ. inſt. quib. mod. tollit. obligat. Felin. conſil.* 21. *Afflict. deciſ.* 253. *Franch. deciſ.* 15. *Gaill. obſer.* 30. *lib.* 2. *Rot. Geun. dec.* 2. *n.* 20. & *dec.* 197. & *D. Hodier. ad Surd. dec.* 187. *n.* 5.

3 Si verò loquimur de actione hypothecaria, articulus eſt longè communis, & triuialis, vt creditori, cui bona pro indiuiſo poſſeſſa, ab altero ſociorum fuerunt obligata, nullum diuiſione inferatur præiudicium, quin valeat ad libitū voluntatis, ſuam exercere actionem ſuper quolibet corpore pro parte dimidia, etiàm quòd bona ab eo poſſideantur, qui obligationi non acceſſit, idq; vigore prioris hypothecæ pro indiuiſo acquiſitæ tempore communionis, & de hoc eſt *tex. in l. ſi conſenſit* 7. §. *fin. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. in l.* 3. §. *fin. ff. qui potior. in pignor. habean.* & *in l. ſi quis putans*, §. *arbitrium, verſic. idem ſcribit, ff. cōmun. diuid. Bar. in l. qui Roma*, §. *duo fratres in* 9. *quæſt. ff. de verb. obligat. Bald. Angel.* & *Salyc. in l. vnic. C. ſi cōmun. res pignor. data ſit, Paul. de Caſtr. in l. Iulianus*, §. *idem Celſus, nu.* 3. *ff. de action. empt. Riminald. Iun. conſil.* 671. *n.* 31. *cum ſeqq. Crauet. conſil.* 298. *Euerard. Iun. conſil.* 31. *nu.* 13. *vol.* 1. *Neguſant. de pignor. part.* 2. *membr.* 3. *n.* 36. *cum ſeqq. Ægid. Magiſtr. in tract. de ſubhaſt. cap.* 43. *in deciſ. diuerſ. Intriglıol. de cenſ. quæſt.* 63. *n.* 8. *Bero. quæſt.* 116. *Boer. deciſ.* 45. *Vrſill. ad Afflict. deciſ.* 213. *n.* 4. *Borgn. Caualc. deciſ.* 19. *nu.* 70. *part.* 2. *Franch. deciſ.* 77. & ibi *Amendol.* Ratio eſt, quià portio, & bona, quæ per diuiſionem altero ſociorum obuenerunt, antè diuiſionem erant communia vtriq; *d. l.* 3. §. *poſt diuiſionem, ff. qui potior. in pignor.* atq; vti communia, effecta fuerunt 4 obnoxia contrahentis hypothecæ, † quæ hypotheca dicitur ius indiuiduum, *Afflict. d. deciſ.* 213. *n.* 4. *Crauet. conſil.* 77. *n.* 15. *Couar. variar. lib.* 3. *cap.* 7. *n.* 7. & *Manent. deciſ.* 25. *n.* 26.

Si ergò ſocius, qui obligationi non acceſſit, obligatus remanet in actione hypothecaria, ratione ſuæ portionis, quæ antè diuiſionem pro communi poſſidebatur, quantò fortiùs principalis debitoris obligatio fir- 5 ma remanere debet? † Potuiſſet quidem ea diuiſio creditori præiudicium afferre, ſi preſens in diuiſione extitiſſet, iuxtà doctrinam *Bar.* longè quidem periculoſam, in *d.* §. *duo* 6 *fratres, in* 9. *quæſt.* † vel ſi citatus in actu diuiſionis fuiſſet, vt per *Portuleſ. ad leg. ſuæ patriæ, tit. de cōſort.* & *fideicom. legal. cap.* 10. *n.* 5. quaſi tùnc acceptatus videatur tenor diuiſionis, & ſucceſſiuè nouata actio creditoris, proùt etiàm nouiſſimè ſentit *Caren. reſol.* 145. *nu.* 6. Sed quià in veritate Ioanna Pandolfo creditrix, nec vocata, nec accerſita fuit ad actum diuiſionis, ea propter quicquid ſociorum hæredes diuidēdo egiſſent, vel conueniſſent, illa penitùs abſente, & ignorante, præiudicium vllum eidem inferre valuerunt, ex eiſdem mox allegatis authoritatibus à contrario ſenſu, & conferunt notata per *Rot. Gen. deciſ.* 2. *n.* 17. & *Nouar. deciſ.* 19. per diſcurſum; præterquamquòd his in terminis, an *Bar. Portuleſ.* & *Caren.* doctrina *loc. cit.* ſit nec nè vera, dubito nō mediocriter, & prouinciam indagandi veritatem articuli prudentioribus relinquo, quià non hoc iſta ſibi tempus ſpectacula poſcit.

7 Quòd ſi dicatur, acceptationem, & ratihabitionem diuiſionis argui ex eo, quòd dicta Ioanna, eiuſq; hæredes, longa annorum ſerie agnouerint in debitores hæredes Vincentij,

centij, ab illis exigendo annuos introitus,
quòdque conſequenter ab eiſdem ſit conti-
nuanda exactio, abſq; quòd hæredibus Syl-
ueſtri moleſtia modo inferatur, tanquàm
ex nouo quaſi contractu, ex illa diuturna
exactione reſultante liberatis, iuxtà *tex.in l. minor 41.& in l. Æmilius Largianus,ff.de minor. Dom. Reg. Valenz.conſil.62.nu.103. cum ſeqq.*
volens ex his iuribus, quòd agnoſcens aliũ
in debitorem, videtur à primo recedere;
8 † Quià reſpondetur, quòd hoc poſſet proce-
cedere, quandò huiuſmodi exactio à parte
totis viribus affectata fieri nõ potuiſſet ſine
dimiſſione prioris debitoris, quaſi vnum
veniret in neceſſariam conſequentiam alte-
rius, & quaſi eſſet incompatibile exigere in-
troitus à Titio,& inſimùl habere etiàm Caiũ
in debitorem, iuxtà tradita per *Dec.conſil. 564.n.15.* idem in *l.ſingularia,* & ibi etiàm
Curt. & *Cagnol.nu.215.ff.ſi cert.petat.* & *Oſaſ. deciſ.142.n.10.* Quod non eſt in caſu noſtro,
in quo nullam dicit contradictionem, exa-
ctio facta ab hæredibus Vincentij, rata ma-
nente actione, contrà hæredes Syluestri, quià
omnes erant debitores, iſti ratione bonorũ,
quæ poſſidebant ſub hypotheca contracta
tempore communitatis, & illi ratione con-
tractus, cuius vigore perſonalis, & realis
actio competit, ſicq; ſummo iudicio illa exa-
ctio facta fuit, non nouandi, ſed iuris con-
9 ſeruandi gratia, † nunquàm enim nouatio
inducitur, cùm actus ad aliud, quàm ad no-
uandi animum referri valet, *Roman.cõſil.11.*
10 *in princip.verſ.ijs tamen non refragantibus;* † Sic
etiàm renunciatio (cui debitoris dimiſſio
comparatur) nunquàm præſumitur, nec in-
ducitur, quandò alia capi poteſt coniectura,
l.ſi cùm aurum, ff.de ſolut. & l.Campanus, ff.de oper.libert. Aquilin.in l.naturaliter,§.nihil commune,n.179.ff.de acquir.poſſeſſ. Maſcard.de probat.concluſ.1261.n.4. Surd.conſil.321.n.62. & conſil.431.nu.16.& Molſeſ.ad conſuetud.tom.1.
11 *tit.de renunc.quæſt.3.n.6.* † Paritérq; cohæres
expilatę hęreditatis pœna nõ punitur, ſi rem
hæreditariam, ſuos in vſus conuertat, etiàm
non adita per alterum cohæredem hæredi-
tate, nàm creditur id egiſſe non ad expilan-
dum, ſed magis ad ius ſuum conſeruandum,
l.aduerſùs,C.fam.erciſcund. Alciat.de pręſumpt.
12 *reg.3. præſumpt.24.in fin.* & cum hoc † con-
cordat *tex.in l.meritò, ff.pro ſoc.* vbi furtum
non committitur à ſocio in re ſociali, quià
vtitur iure ſuo, & *tex.in l.item apùd Labeonem,*
13 *§.ſi communem, ff.de iniur.* † vbi eadem puto
ratione, iniuriarum actio denegatur, contrà
proprietarium, vſufructuarium, vel ſocium
hæreditarium, ſocialem ſeruum verberan-
tem, cùm id non iniuriandi animo factum
præſumatur contrà conſocium, vel cohære-
dem, ſed conſilio iuris proprij, *Alciat.loc.cit. & Luc. de Penn.in l.3.col.6.verſic.85.præſumitur,C.de apoc.public.lib.10.*

14 Minùs etiàm obſtat id, quod complures
arbitrati ſunt, vt iura ſuperius adducta in
*d.l.3.§.illud tenendum,in cit.§.fin.& in §.ſi fundus,*quibus ſancitur, hypothecam creditoris
acquiſitam tempore, quo debitor erat cum
altero in communione, illæſam remanere
ſuper integro patrimonio, non obſtante di-
uiſione poſtmodùm ſequuta, procedere tan-
tùm quandò diuiſio fit, ex particulari iudi-
cio communis diuidundi, proùt inter ſocios
fieri contingit, ſecùs verò quandò diuiſio
fit, vniuerſali iudicio, familiæ erciſcundæ,
quod fieri contingit à fratribus, de bonis
communibus, proùt in caſu noſtro factum
fuit, iuxtà celebrem Senatus Pariſienſis de-
terminationem, relatam ab eruditiſſimo
*Annę. Robert.rer.iudic.lib.3.cap.19.*nouiſſimè
magni habitam, & ſequutam per *Caren.d.reſolut.145.* qui ità iura prædicta conatur ex-
15 plicare. † Quià iſthæc interpretatio eſt verè
diuinatoria, itidemq; falſa, poſito quòd ad
hunc effectum eadem ratio, quæ ità deter-
minat in iudicio cõmunis diuidundi, æqua-
liter potens eſt id ipſum determinare, in iu-
dicio familiæ erciſcundæ, eaq; eſt, nàm quē-
admodùm ſocius, vel cohæres communita-
tis tempore, ſaluum, tutumq; ius habet ſuper
integro communi patrimonio, vt in *cit.l.3. §.poſt diuiſionem,ff.qui potior.in pignor.* ſic cre-
ditor cum eo tùnc contrahens, hypothecam
ſuper omnibus bonis pro indiuiſo acquirit,
& quià abſq; facto ſuo, nequit ab hypotheca
cadere, vt dicit *Bar.* & cæteri *DD.in d.l.omi Romæ,§.duo fratres,* propterea indiſcrimina-
tim iure ſtatutum eſt, vt diuiſione eidem nõ
præiudicetur, & in effectu ità ex *Bar.Caſtrēſ. Salyc.* & *Rip.* doctè docet *Maſull.deciſ.2.n.7.*
& poſt omnes omninò videndus *Andreol. contr.230.*

16 Subnectitur tandem ex aduerſo, obſtare
clientibus noſtris modum agendi, ſeù ordi-
nem (vt in praxi dicitur) eò quòd poſt lapsũ
ſexaginta annorum velint exequutiuè in iu-
dicio concurſus admitti, & regreſſum ha-
bere de facto abſq; vlla condemnatione, ſu-
per bonis peruentis in portionē quond. Syl-
ueſtri, à quo per tàm graue, diuturnumque
tempus, nullam habent exigendi poſſeſſio-
nem, vt meritò videatur eſſe dandum termi-
num ordinarium, circumſcripta via exe-
quutiua, quæ iuxtà laxiorem opinionem
tollitur 30. annis, ex deciſis apud *Dom. Capyc.Latr.deciſ.58. Rot.deciſ.689.nu.5.part.1.in recenſ. Andreol.contr.79.nu.7.* quicquid aliter
deciſum referat *Thor.in compend.deciſ.tom.3. part.2.verb.Pactum exequutiuum.* Sed breuiſ-
ſimè reſpondetur, difficultatem non obſtare
17 ex duobus, & quidem † primò, ſtante con-
curſu creditorum, & illorum graduatione
iàm facta, à qua ex indubitata, & rationabili
praxi, oritur omnium cõtractuum reſciſſio,
eaq; graduatio vim obtinet ſententię reſcin-
18 dentis.

Digitized by Google

18 dentis. † Secundò, ſtante exactione introituum continuatis temporibus facta ab hæredibus Vincentij, non poteſt diei preſcripta via exequutiua, ſed imò conſeruata contrà hæredes Syluestri, nàm exactio ab vno facta prodeſt contrà alterum debendi correum, & aduersùs illum exequutiuam viam conſeruat, per *tex. in l.fin.C.de duobus reis*, & ità ſperatur decidendum.

Me patrocinium præſtante, ac referente dicto Ill.Dom.meo Marchione Latertię, fuit per S.C.confirmata adiudicatio domi ordinata, in beneficium meorum principalium, mediante decreto ſub die 26.Iunij 1663.fol. 335. & propoſita in integrum reſtitutione aduersùs decretum prædictum, mediante alio decreto eiuſdē S.C.lato ſub die 2.Octobris eiuſdem anni, fuit ordinatum, *non eſſe deferendum*, fol.344.vt ex proceſ.creditorum Syluestri, & Vincentij Pandolfo, in Banca Magnifici Anelli de Fuſco. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Creditor, qui debitori pecuniam mutuauit, pro illa ſoluenda alio magis anteriori creditori, ceſſis iuribus, & hypothecis in beneficium ipſius mutuantis, nō eſt anterior, nec ſubintrat in locum creditoris dimiſſi, niſi pro ſorte tantùm.n.1. Sed hic defenditur contrarium, vt ſcilicet, etiàm pro annis redditibus ſit anterior à n.10. cum ſeqq. Et ità refertur nouiſſimè deciſum per Reg. Cam. n.21.

Creditor, qui ſua pecunia alium creditorem magis anteriorem dimiſit, præuia ceſſione iuris luendi, ſibi à debitore facta, acquirit anterioritatem creditoris dimiſſi, tàm pro ſorte, quàm pro annuis redditibus.n.2. Sed hæc opinio à quàmpluribus fuit impugnata, & confutata, & quarè.n.4. Vid. tamen n.15.

Author inuehit contrà illos, qui dicunt, Aduocatos præteriti ſeculi inueniſſe cautelam, per quam fit ſubingreſſio in locum creditoris anterioris dimiſſi, quaſi fuerint acutioris ingenij I.C. legum compilatoribus.n.3.

Retrouenditio an operetur tantùm extinctiuè, an etiàm tranſlatiuè poſſit operari, Vid. ſub n.4. & n.15.

Poſſeſſor alienius corporis, ſi ſoluat creditori habenti idem corpus hypothecatum, ſtatim in eius locum ſubintrat, ad finem ſe tuendi, abſq; ceſſione.n.5.

Emens rem ſub pacto ſoluendi pretium creditori habenti rem illam hypothecatam, ſequuta ſolutione, ſtatim illius gradum acquirit abſq; ceſſione, ad finem tuendi rem, quam emit.n.6.

Soluens ſimpliciter creditori alterius, non acquirit iura creditoris dimiſſi, & quarè.n.7. Acquirit tamen ſolùm perſonales actiones.n.8.

Emens nomen debitoris acquirit prioritatem, & hypothecas venditoris, tàm pro ſorte, quàm pro redditibus.n.9.

Subrogati non poteſt eſſe diuerſa ratio cum eo, in cuius locum facta fuit ſubrogatio. num. 13.

Retrouendendi, & reemendi pactum, eundem effectum operatur, quandò à principali debitore exercetur, quàm quandò ab illius ceſſionario.n.14.

Retrouendere, & quietare non ſunt termini differentes, quià eundem effectum operantur.n.15.

Creditor, qui pecunias mutuauit, vt alius magis anterior dimitteretur, duplicem acquirit hypothecā, alteram ex perſona creditoris dimiſſi, alteram ex perſona propria, & illa noua obligatio, quæ inter hunc mutuantem, & debitorem ſtipulatur, hypothecas cumulat, non verò nouat.n.17.

Clauſulæ præſeruatiuæ primorum iurium referuntur.n.18.

Creditor, qui pecunias mutuauit, vt antiquior creditor dimitteretur, ceſſis ad ſui fauorem iuribus, & hypothecis, videtur emere nomen debitoris.n.19.

Actiones creditoris alterius pecunia dimiſſi, ſub pacto ſubingrediendi, non extinguuntur, ſed permutantur, & transferuntur.n.20,

ARGVMENTVM.

Creditorem pecunias ſuas mutuantem pro dimittendo alio anteriore creditore, ſub pacto ceſſionis iurium in ſui beneficium, & acquiſitionis hypothecarum illius, tutiùs anterioritatem acquirere creditoris dimiſſi, tàm pro ſorte, quàm pro annuis redditibus, eo qui contraxit preuia ceſſione iuris luendi, & ità deciſum oſtenditur. Eaq; occaſione de pluribus agitur modis ſubintrandi in locum creditoris anterioris, & an retrouendendi pactum, ſtet abſolutè extinctiuè, an etiā poſſit translatiuè operari, ad interpretationem *l.1.C.de his, qui in prior.credit.loc.ſucced. & l.Ariſto, ff. quæ res pignor.obligar.non poſſ.* Pro Magnif. Iacobo Migliaccio.

CONSILIVM IX.

1 IN concurſu creditorum quōd.Io:Hieronymi Cantone formato in Reg. Camera (cùm in eodem patrimonio fiſcus dicat habere intereſſe) graduatus ſecūdo loco reperitur Magnif. Iacobus Migliaccio, pro credito duc. 400. capitalis, cum maxima tertiarum, & intereſſe quantitate, ad rationem duc. octo cum dimidio pro centenario. Cùmq; modo graduationis diſcuſſio tractanda ſit, putant cæteri poſteriores creditores, Iacobum clientem noſtrum potiri anterioritate anni 1585. duntaxàt pro capitali, pro tertijs verò, & intereſſe, eſſe poſteriorem,

riotem, attento quòd Angelella de Martino
(quam Iacobus repræſentat) anno 1586.
non obtenta à Io: Hieronymo debitore, iu-
ris luendi ceſſione, ei credidit ſimilem ſum-
mam duc. 400. pro dimittendo credito Si-
meonis Ametrani, qui de anno 85. cum Io:
Hieronymo contraxerat, cum pacto ceſſio-
nis iurium ſibi à Simeone faciendæ, & ac-
quiſitionis hypothecarum illius; ad quod
probandum, credunt partes, inſudandum
nequaquàm eſſe, quaſi inueteratum habeant,
ſic iudicandi ſtylum eis fauentem, cùm quo-
tidiè ità practicari audiamus, proùt etiàm
decurſis temporibus, deciſum refert *Thor.*
in cauſa Ill. Ducis Sicignani, aliorũq; credi-
torum, illorum de Prothonobiliſſimo, refe-
rente eximio illo Conſiliario Io: Andrea de
Georgio, vt in *compend.deciſ.tom.2.verb.Cre-
ditor, qui pecuniam fol.*121.*col.*1. cuius deter-
minationis memor etiàm eſt *Dom. Reg. Ca-
pyc.Latr.deciſ.*16.ſiguãter *n.*5.*verſic.Secundus
eſt modus*, vſq; ad *verſic. Quarè fuit inuentus*,
volens expreſsè, quòd tertius dans pecunias
debitori, pro dimittendo aliquo anteriore
creditore, ceſſis iuribus ad ſui beneficium,
non conſequitur ex hoc, etiàm obtenta ceſ-
ſione, anterioritatem creditoris dimiſſi, niſi
pro ſola ſorte, annui verò redditus poſt ceſ-
ſionem decurſi, debent graduari iuxtà da-
tam ſecundi contractus, ſtipulati inter de-
bitorem, & hunc nouum mutuantem; ea
principaliori ratione, quià obligatio ad
redditus ex primo contractu, reemptione
fuit extincta, vndè meritò hic nouus mu-
tuans nõ poteſt in prioris locum ſubrogari,
quoàd exactionem futurorum redditnum,
reemptione extinctorum, per illam ſolam
creditoris dimiſſi ceſſionem, proùt etiàm
tenuerunt *Dom. Reg. Capyc. Galeot.contr.iur.
lib.*1.*cap.*56.*ſub nu.*32. & *Dom.Reg.de Marin.
quotidian.reſolut.lib.*1.*cap.*76.*n.*10.*&* 11.

2 Subditq; *Dom.Capyc.Latr.ibid.à n.*6.fuiſſe
nouiter inuentam cautelam ad finem ſubin-
trandi in anterioritatem creditoris dimiſſi,
tàm pro ſorte, quàm pro capitali, vt debitor
annuorum introituum, cedat huic tertio ius
ſibi competens reemendi introitus, ipſeque
tertius tãquàm ceſſionarius debitoris, exer-
cendo prędictum pactum de retrouẽdendo,
ſoluat pecuniam creditori, animo transfe-
rendi emptionem introituum in ſui benefi-
cium, & cum expreſſa declaratione, quod
ſoluit ad finem ſubintrandi in locum illius,
& cum effectu in quadam contingentia, pro-
poſita in S.C. cauſa, in qua factum ſic ſe ha-
bebat, cum duobus adiunctis, deciſum re-
fert *Dom.Capyc.Latr.* tertium illum, qui tali-
ter contraxit, acquiſiuiſſe iura anteriora di-
miſſi creditoris, tàm pro ſorte, quàm pro
futuris redditibus; quam ſententiam antè
Capyc. Latr. tempora, tutatus originaliter
fuit *Fabritius Brancatius* Aduocatus tùnc ce-
leberrimus, in quadã allegatione per ipſum
edita, & in calce dictæ *deciſ.*16.impreſſa, ſe-
cundùm quam deciſum etiàm fuiſſe refert
*Reg. Reuerter.dec.*39.*part.*7. ſequitur eandem
opinionem *Dom.Cõſiliar.Ari. de Meſ.variar.
reſolut.lib.*1.*cap.*22. & acutiſſimè *Dom.Aſca-
nius Raetanus* in allegatione pro monte tri-
ginta familiarum, quam ego olim ſequutus,
imprimi curaui in meis *Addit. ad Dom. Re-
gent.de Marin.cap.*76.

3 Verum enim verò, me non tæduit in hac
parui momenti cauſa, ſed magnæ importan-
tię articulo, rei veritatem iterùm diſcutien-
dam proponere Supremo Regiæ Cameræ
Prætorio, cuius doctiſſimos Senatores re-
miniſcantur, rogo, ſatis fuiſſe per antiquos
I.C. legum conditores, perquiſitum, indaga-
tumq; modum, quo potuiſſet quis in ante-
rioris creditoris locum ſubingredi, & vo-
lens hoc negare, legat, ſi ignorat. *tit.in C.de
his, qui in prior.creditor.loc.ſucced.* nullibique
hanc iuris luendi ceſſionem cautam inueni,
præterquamquòd ab Aduocatis præteriti
ſæculi, quos primæuos antecelliſſe legum
compilatores, eiſq; acutioris extitiſſe inge-
nij faceſſendum eſſet, ſi cautela ab eis adin-
uenta ad obtinendũ prioris creditoris iura,
potentior, & efficacior eſſet ea, quàm lex
ciuilis communis in ſuis venerandis tabulis
regiſtrauit, ſicuti putat *Dom. Capyc. Latr.*
4 Quin† potiùs licèt eam ipſe veram exiſtimẽ,
negari ſaltim nequibit, eſſe plurimùm peri-
culoſam, diſceptatam, & ſubtiliſſimè confu-
tatam per *Dom.Conſiliar.Carle.* qui hunc ree-
mendi modum improbat, & illudit, *de iudic.
tom.*2.*lib.*1.*tit.*3.*diſput.*35.*à nu.*36.*cum ſeqq.à
fol.*395. *Horat.Montan.controu.*35. *Carol.An-
ton. Mocc. in Sylu. cap.*16. & *Thor.* qui refert
deciſum, nullam hunc ceſſionarium iuris
luendi obtinere dimiſſi creditoris anterio-
ritatem, in *comp.deciſ.tom.*2. *verb.ceſſionarius
iuris luendi, fol.*66.*col.*1. quià hoc ius luendi,
ſeù reemendi, appoſitum in contractu ven-
ditionis annuorum introituum, à principio
in debitoris gratiam adiectum fuit, vt va-
leat, quandocunq; ſibi placuerit debitum
retrouẽditione extinguere, nec aliò hoc ree-
mendi pactum tendit, quàm quòd ad extin-
guendam, tollendamq; obligationem debi-
toris, & ſucceſſiuè actionẽ creditoris, ſicuti
non obſcurè ex *Bullis* Maximorum Pontifi-
cum *Nicolai, & Pij*, habetur, itaq; fuit con-
trahentium intentio, ſi contractus initium,
& pacti originem attendamus, ad *tex. in l.
ſciendũ* 15.*§.poſſeſſor autem. ff.qui ſatiſd.cogan.*
Ergò cùm hoc luendi, reemendiq; ius cedi-
tur, non ad alium finem cedi poteſt, quàm
ad eundem, pro quo fuit adinuentũ, ſcilicet
ad extinguendam, tollendamq; obligatio-
nem, non ad illam transferendam, *vulgat.l.
nemo plùs iuris, ff.de reg.iur.* alioquin pactum
adinuẽtum, & appoſitum ad finem tollendi,

&

& extinguendi obligationem, non operare-
tur extinctionem, ſed effectum penitus con-
trarium, ſcilicet tranſlationem, contrà re-
gulam tex.in cap.quòd ob gratiam, de reg.iur.in
6.l.quòd fauore 6 C.de leg.l.legata inutiliter 19.
ff.de legat.1. l.legata inutiliter 14. ff.de adim.le-
gat.& cap.& ſi neceſſe,de donat.int.vir.& vxor.
Nec poteſt illa facultas reemendi diuerſi-
modè, ſeù potiùs contrarium effectum ope-
rari in cedente, quàm in ceſſionario, quaſi
in illo extinctiuè, in iſto tranſlatiuè agat,
quià hoc eſt abſurdum, niſi dicamus quid
magis poſſe in ceſſionarium transferri, eò
quòd in cedente eſt, contrà regulam dictæ
l. nemo plùs, & parùm refert, quòd cedens
exerceat pactum extinguendo, ſed ceſſiona-
rius illud in ſe trâsferat animo acquirendi,
quià animus agentis fruſtatorius eſt, vbi re-
ſiſtit animus legis; Vndè ſi de iure ad extin-
guendum debitum, tollendamq; obligatio-
nem, reemendi pactũ ſancitum eſt,quid iuri
refert, quòd quis hoc pactũ exerceat animo
acquirendi, & transferendi obligationem,
iuxtà adagium, l.nemo poteſt,ff.de legat.1.cum
concord.

Poſſent complures aliæ amaritudines cõ-
ſiderari, aduersùs cautelam hanc ceſſionis
iuris luendi, adinuentam per noſtros ante-
ceſſores Aduocatos; Quapropter quicquid
de ea ſit,tutiùs fore cenſeo, ſi aliquam aliam
à iure communi ſancitam perquiramus,quo
5 circà quatuor caſus cõſidero.† Primus,cùm
quis poſſidet aliquod corpus ſtabile, ante-
riori creditori obligatum, & vt rem ab ea
hypotheca lueret, ſoluit illi creditori debi-
tum, & iſto caſu etiàm ſinè ceſſione ſubin-
trat in eius locum, ad finem ſe tuendi, nè ab
alijs poſterioribus creditoribus inquiete-
tur, quamuis nullum ceſſionis, vel ſubin-
greſſionis pactum præceſſiſſet, l.qui à debito-
re,ff.qui potior.in pignor.habeant.l.emptor.C.de
hæred. vel actio.vendit.l.in ſolutum,C.de action.
& obligat.Bar.in l.ariſto,nu.2.ff.quæ res pignor.
obligar.non poſſ.& plenè Cardin.Mãtic.de tacit.
6 & ambig.cõuent.tom.1.lib.11.tit.29. †Idemq;
eſſet in emente rem aliquam, ſub pacto ſol-
uendi pretium creditori venditoris, quià
ſolutione ſequuta, illius dimiſſi creditoris
iura, ſtatim cõſequeretur,ad finem ſe tuendi
in poſſeſſione rei emptæ, abſq; alia iurium
ceſſione, l.ſi potiores 3. C.de his, qui in prior.
credit.loc.ſucced.Capyc.deciſ.94.n.4.Benintend.
deciſ.50. Franch.deciſ.134. Reg.de Pont.conſil.
87.Theſaur.quæſt.forenſ.lib.2.quæſt.30.& Gra-
tian.deciſ.66.n.8.& 9.

7 Secundus caſus eſt,quandò quis ſimplici-
ter ſua pecunia,alterius creditorem dimiſit,
nã cùm id videatur egiſſe ad finem liberandi
debitorem,maximè ſi ſolutio ipſius ſoluẽtis
nomine facta ſit, meritò in hypothecas cre-
ditoris dimiſſi non ſubintrat, Bald. & Salyc.
in l.ſi cùm pecuniam,C.de priuileg.fiſ.Petr.Gre-
gor.ſyntagm.iur.lib.23.cap.12.n.2.Anton.Fab.
in Cod. lib.8. tit.9. defin. 2. Balduin. de pignor.
cap.19.Aſini.de exequut.§.7.cap.55.nu.4.Gut-
tier.allegat.4.nu.7. Roderic.de ann.reddit.lib.2.
quæſt.14.nu.21.Gabriel.conſil.82.nu.3.lib.1.&
Gratian.diſcept.forenſ.lib.1.cap.177.nu.22. &
8 lib.2.cap.269.n.2. † Benè tamen ſuccedit iſte
ſoluens in priuilegio perſonalium duntaxàt
actionum,creditori ſua pecunia dimiſſo cõ-
petentium, Gloſ.in d.l.Ariſto,verb.debet,Petr.
Gregor.d.lib.23.cap.12.nu.2.Surd.conſil.444.à
n.10. Coſt.de fact.ſciẽt.& ignor.cẽtur.2.diſtinct.
73.nu.1. Aſini.d.cap.55.nu.4. Gratian.cit.cap.
269.à nu.1. & latiſſimè Conſiliar.Ari.de Meſ.
variar.reſolut.lib.1.cap.14.

9 Tertius caſus eſt,quandò quis cum credi-
tore conuenit, vt ſibi ſuum nomen, contrà
debitorem vendat,& tùnc ſequuta venditio-
ne, acquirit iſte emptor omnia iura vendi-
toris,eiuſq; anteriores hypothecas,tàm pro
ſorte, quàm pro redditibus decurrendis,l.ſi
à creditore 7. C. de act. & obligat. Bar. in d.l.3.
per illum tex.ff.qui potior.in pignor.habe.Bald.
in d.l.1.n.1.ibiq; Salyc.n.2.& Alberic.nu.1.C.
de his, qui in prior.credit.loc. Aſini.d.cap.55.nu.
4.& Capyc.Latr.d.deciſ.16.n.4.

10 Poſtremus caſus eſt iſte, de quo agimus,
cùm nempè tertius credit debitori pecuniã,
pro illa exoluenda creditori anteriori, ſub
pacto ceſſionis iuriũ ipſi mutuanti faciendę
& cum reſeruatione hypothecarum compe-
tentium, illi creditori, qui ſua pecunia erit
dimittẽdus(proùt fecit Angela de Martino)
& iſto caſu,cùm cõcurrant omnia requiſita,
haud poteſt hæſitari,quin tertius,qui taliter
credidit, ſubintret in locum creditoris an-
terioris, quoàd omnia, tex.in d.l.1 cum Gloſ.
verb.non accepiſſe, verſic. aut de aliena pecunia,
C.de his,qui in prior.cred.loc.tex.cum Gloſ.in d.
l.Ariſto,& tradunt Neguſant.de pignor.part.5.
memb.3. prim.part.nu.45. Aſin.d.cap.55.nu.4.
Mantic.de tacit.& ambig.conuent.lib.11.tit.28.
n.16.cit.Roderic.de ann.reddit.lib.2.quæſt.16.n.
50.cum ſeqq. Franch.deciſ.97.à nu.2.Roẓ.deciſ.
293.à n.3.part.4.in nouiſſ. Caſtill.deciſ.98.n.5.
lib.1. Fab. in Cod.lib.8.tit.9. defin.2. Reg.de
Pont.conſil.6.nu.2.& 3.& conſil.87.n.3.vol.1.
Camill.de Medic.conſil.165.nu.2.Surd.d.conſil.
444.n.9.vol.3. Anton.de Amat.variar.reſolut.
lib.1.reſol.7.n.18.Ari.de Meſ.d.cap.22.ſub nu.
18.lib.1. Carle.d.tract. de iudic.tom.2.lib.1.tit.
3.diſput.35.n.12. Dom.Galeot. contr.iur.lib.1.
contr.56.n.31.Salgad.in labyrinth.credit.par.3.
cap.8.n.55.cũ ſeqq.Rouit.conſil.48.vol.2.Dom.
de Marin.lib.1.cap.43.n.11.& Conſiliar.Theo-
dor.allegat.68.per totam.

11 Nec eſt verum id, quod voluerunt DD.
ſup.cit.n.1. vt iſto caſu ſubingreſſio fiat in
anterioritatem creditoris dimiſſi, quoàd
ſolam ſortem, non quoàd annuos redditus
in poſterùm decurrendos,putantes hos red-
ditus,ſecundi tantùm inſtrumẽti,inter hunc

Digitized by Google

tertium mutuantem, cum debitore ſtipulati, anterioritate potiri, quià hoc non eſt verũ, iſto dilemmate: quod aut per ſolutionem factam priori creditori, eius iura tanquàm extincta, in tertium nouiter mutuantem nõ potuerunt transferri, aut potuerunt; Si prima pars conceditur, ſequitur neceſſario, vt nec etiàm pro capitali, ſiuè ſorte prioritas comperat, idq; eſſet contrà *tex. in d. l. 1. & d. l. Ariſto*, quibus ſubingreſſio ſancitur. Aut hæc prima pars dilemmatis, tanquàm verè falſa negatur, ſecundaq; conceditur, & ſtatim ſequitur, vt ſubingreſſio fiat, non quoàd ſolam ſortem, ſed etiàm quoàd futuros redditus, ex illa deriuandos, per *l. Lucius* 18. *ff. qui potior. in pignor. habean. Carle. d. tom. 2. diſp.* 35. *n.* 49. *fol.* 400. aliàs poſita anterioritate pro ſorte quæſita, ex diſpoſitione dictæ *l. 1. & l. Ariſto*, non autem pro redditibus, ſequeretur contradictio cum dicta *l. Lucius*.

12 Rursùs iſta tranſlatio iurium, quæ in tertium mutuãtem fit, introducta fuit per modum ſubrogationis, vt ſcilicet iſte tertius in locum creditoris dimiſſi ſubrogetur, pro conſequutione omnium iurium illius, potiſſimùm ad obtinendam temporis anterioritatem, ad *tex. in l. 3. ff. qui potior. in pignor.* ibi, *Superioris temporis ordinem manere primo creditori placuit, tanquàm in ſuum locum ſuccedenti*, concordat dicta *l. 1. cũ gloſ.* vbi habetur, ſubrogationem fieri quoàd omnia, & hypothecam, quæ in hunc tertium tranſiuit, eſſe eandem identificè, vt per *Gloſ. in d. l. Ariſto*, & ibi *Fulgoſ. nu.* 11. quem ſequitur *Camill. de Medic. cõſil.* 165. *n.* 27. Modò ſi hoc diſcrimen inter ſortem, & redditus admitteretur, non fieret ſubrogatio quoàd omnia, ſed quoàd aliqua, & non in omnibus, ſed in aliquibus iuribus, iſte tertius ſuccederet, vt benè ponderat *Dom. Conſiliar. Theodor. d. allegat. 68. nu.*

13 12. † & diuerſa eſſet ratio, & actio ſubrogati, ab actione illius, in cuius locum fuit ſubrogatus, contrà *tex. in l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis caut. l. ſi donatæ res, §. ſi ſponſus, ff. de donat. int. vir. & vxor. l. 1. §. hæc actio*, vbi *Bar. ff. ſi quis teſtam. lib. eſſ. &c. §. fuerat inſt. de action.* & *Euerard. in loc. à ſubrogatione*.

14 Preterea illa ratio, quam ad excludendam anterioritatem pro redditibus futuris, ponderant *DD.* ſup. cit. eſt communis, & applicabilis vtriq; caſui, tàm ſcilicèt, quandò ſubingreſſio fit præuia ceſſione iuris luendi, iuxtà cautelam adinuentam ab antiquioribus Aduocatis, quam quando fit eo modo, prout egit Angela de Martino, practicando diſpoſitionem dictæ *l. 1. & l. Ariſto*, nàm in vtroq; caſu primus creditor cedit, & retrouendit, & cõſequenter idem, quod de primo caſu prædicatur, de ſecundo dicendum eſt, quià æquiparatorum eadem eſt ratio, & vbi hæc militat, & eadem militat iuris diſpoſitio, vulgat. iuribus; Sicq; vel illa reemptio ſuaptè natura non poteſt aliud, quàm debiti extinctionem, & contractus reſolutionem operari, vel valet etiàm tranſlatiuè agere: Si primùm concedatur, ſequitur, vt in vtroq; caſu, in quo retrouẽditio interceſſit, iurium tranſlatio, nõ poſſit conſiderari, tàm quoàd anterioritatem pro ſorte, quàm pro futuris redditibus: Si verò primum negetur, & ſecundum concedatur, eſt conſequenter aſſignanda ratio diſparitatis, quarè fiat illa ſubingreſſio, quãdò tertius exercet ius luendi ſibi ceſſum, non autem quandò ab ipſo debitore idem ius exercetur, pecunijs iſtius tertij volentis pariter ſubintrare, & iàm ſuperiùs *n. 4. verſic. Nec poteſt illa facultas*, confutauimus illud planè impertinens diſcrimen, vt aliud ſit, ſi ius luendi, reemendiq; ab ipſo debitore exerceatur, aliud ſi ab eius ceſſionario, quo remoto, nulla alia diſparitas aſſignari poteſt.

15 Sed certè veriùs eſt affirmare, in neutro caſu retrouenditionem operari extinctiuè; id, quod mihi ſuadeo, quià retrouendere in effectu non differt à quietare, iſtaq; terminorum multiplicitas, non niſi, quàm forenſi abuſu toleratur, cùm vtrumq; vocabulum ad eundem finem tendat, ſic ſi creditor ſimpliciter retrouendat ad fauorem debitoris, inducitur per retrouenditionem extinctio, & reſolutio ſui crediti, ſic etiàm ſi quietet, quià cùm retrouendere, vel quietare, fiat plerumq: ſolutione eius quod debetur, conſequenter ex eorum alterutro tollitur obligatio creditoris contrà debitorem, *vulgat. §. 1. inſt. quib. mod. tollit. obligat.* nullibique pars cautum inueniet, ad tollendam obligationem, quã creditor habet, opus eſſe, quòd retrouendat, & quietet: Hoc autem, quod de ſoluenda, tollendaq; creditoris actione, per ſolutionem dictum eſt, euenit, cùm tertius debitori mutuat, vt creditorem dimittat, ſub pacto ceſſionis iurium, & repetitionis hypothecarum, nàm ſequuta cum effectu ſolutione, non dubitatur, quin prioris creditoris actio reſoluatur, vt in *d. §. 1.* & tamen ex diſpoſitione dictæ *l. 1. C. de his, qui in prior. credit. loc. &c.* & dictæ *l. Ariſto, ff. quæ res pignor. obligar. non poſſ.* ſuccedit iſte tertius taliter mutuans, in iura creditoris dimiſſi, in eumq; illius iura transfunduntur, Ergò nulla adeſt repugnantia, quòd creditoris dimiſſi actio, quoàd ſe ſolutione extinguatur, quò verò ad mutuantem ceſſione transferatur, ſiuè fiat illa extinctio per modum quietationis, ſiuè per modum retrouenditionis, cùm in ſubſtantia hi termini confundantur. Iſtoque argumento tolluntur omnia argumenta ſuperiùs ponderata, *n. 4.* quæq; adducuntur à *Carle. Montan. Moccia*, alijſq, iàm relatis, ad impugnandam ſubingreſſionem ceſſionarij iuris luendi, eiuſq; anterioritatem pro ſorte, & redditibus decurrendis,

cùm

cùm omnia potiſſimùm tendant ad extin-
ctionem, & reſolutionẽ iurium dimiſſi cre-
ditoris, ex retrouenditione, & quietatione
reſultantem, quod non eſt verũ, ad affectum
impediendi tranſlationem in ceſſionarium
36 iuris luendi; † Sed præſertim tollitur, & re-
ſoluitur fundamentum, quod à *Dom. Capyc.*
Latr. Galeot. Marin. alijſq; adducitur, ad ex-
cludendam anterioritatem pro redditibus
futuris, reſpectu illius, qui pro anteriore
dimittendo pecunias ſuas mutuauit, dicen-
tes, quòd eo caſu actio dimiſſi, fuit ſolutio-
ne extincta; quæ ratio, & ſi vera, procedit
tamen quoàd ipſum creditorem ſolutionem
recipientem, ad hoc tantùm, vt non poſſit
de cætero debitorem moleſtare, non tamen
ad effectum impediendi tranſlationem ſuo-
rum iurium in creditorem mutuãtem, alio-
quin duo ſequerentur, primum nàm nec pro
ſorte eſſet anterior, & ſecundum, quod eſt
magis conſiderabile, nàm diſpoſitio dictæ *l.*
1. & l. Ariſto, eſſet falſa, & non poſſet practi-
cari, quià ſuppoſita extinctione iurium an-
tiquioris creditoris, nefas indè illorum
tranſlatio à *Paulo*, & *Imperatore*, in illis legi-
bus ſanciretur.
17 Nec etiàm in conſideratione habenda eſt
illa noua obligatio, per nouum inſtrumen-
tum celebrata inter debitorem, & illum ter-
tium, qui pecunias ſuas mutuauit, quaſi an-
tiquioris nouationem inducat, cùm reuerà
illud fiat pro exuberanti cautela, nec ad aliũ
finem, quàm quòd ad habẽdum debitorem,
nedùm obligatum ex iuribus à dimiſſo cre-
ditore ceſſis, ſed de facie ad faciem aſtrictũ,
ad hoc, vt aduersùs eum, ſi à ſolutione red-
dituum defecerit, inſtrumẽti liquidatio fieri
valeat; De cætero autem illa ſecunda obli-
gatio eſt prioris, & antiquioris cumulatiua,
vt dicit *Gloſ. in d. l. Ariſto*, ibiq; *Bar. nu. 7.* vo-
lentes, hunc tertium ſubingredientem, duas
obtinere hypothecas, alteram ex perſona
creditoris ſua pecunia dimiſſi, alteram verò
ex propria perſona, per illud pactum cum
debitore initum de ſubingrediendo, ſequi-
quitur ex *Neguſant. Cardin. Mantic. d. tract. de*
tacit. & ambig. conuent. tom. 1. lib. 11. tit. 28. ſub
18 *n. 16. verſic. Neq; eſt omittendum.* † Pręterquã-
quòd ſemper ſolent partes benè conſultæ, &
peritiſſimi Notarij, in hoc ſecundo obliga-
tionis inſtrumento, apponere clauſulas prę-
ſeruatiuas, qualis eſt illa (*Citrà prẹiudicium*
primorum, & antiquorum iurium, & hypotheca-
rum) (*ſed cautelã cautelis addendo, & cumulãdo*)
&c. ſimileſq; per quas antiqua iura illibata
præſeruantur, *Franch. deciſ. 50. n. 5.*
19 Demùm ſi emens nomen debitoris, con-
ſequitur anterioritatem vẽditoris, tàm pro
ſorte, quàm pro redditibus, vt ſuperiùs in
tertio caſu probauimus, ità etiàm in mu-
tuante, ſub pacto ſubingrediendi dicendum
eſt, cùm & iſte nomen debitoris emere, non
liberare dicatur, *Bald. & Salyc. in l. 1.* ille *n. 5.*
iſte *n. 4. & 5. C. de act. & obligat. Rot. Rom.* poſt
Cenc. deciſ. 366. nu. 3. & 4. & nouiſſimè *R. P.*
Afflict. nùnc Cauenſis Ciuitatis Antiſtes, do-
ctrina, nobilitate, & morum ſuauitate præ-
20 clarus, *contr. 15. n. 23.* † Illaq; actio credito-
ris dimiſſi non extinguitur, ſed cum tertio
mutuante permutatur, in eumq; transfertur,
vt in terminis, *Cyn. & Salyc. in d. l. 1. n. 4. C. de*
his, qui in prior. credit. loc. ſucced. Imol. & *Paul.*
in l. Modeſtinus, ille *n. 4.* iſte *n. 76.* & cit. *Camill.*
de Medic. conſil. 165. n. 25.
21 Relata hac cauſa in Regia Camera per
Dom. tùnc Præſidentem Io: Hieronymum
de Philippis, poſteà apud Catholicam Maie-
ſtatem Regentem, nuper immaturè vita Hiſ-
panijs functum, decreto ipſius R.C. fuit de-
ciſum ſecundùm allegata, quòd Iacobus
Migliaccio remancat graduatus inter cre-
ditores quond. Io: Hieronymi Cantone, ſe-
cundo loco, iuxtà datam inſtrumenti initi
ſub die 17. Februarij 1585. vt ex proceſ. in
Banca Magnifici Ioſeph Califij, à quo decre-
to RR. PP. Bernabitæ, poſteriores credito-
res, obtinuerunt fieri verbum loco reſtitu-
tionis in integrum, ſed indè acquieuerunt,
& decretum ſuam obtinuit exequutionem.
Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Feudum conceſſum pro ſe, & filijs maſculis, ex corpore, ex matrimonio, & ex linea maſculina naſcituris, dicitur ex pacto, & prouidentia. n. 1. Sed Author tenet contrarium, quandò conceſſio fit, non expreſſis nominibus filiorũ. n. 4. 12. & 15.

Feudi propria natura eſt, vt ſit ex pacto. n. 3. Et ideò ſi non conſtet de feudi inueſtitura, præſumitur ex pacto, nõ hæreditarium. n. 2. Sed Author ſimiliter tenet, & defendit contrarium. à n. 5. vſq; ad n. 22.

Feudales cauſæ regulantur ſecundùm ius commune Romanorum, niſi ius feudorum ſpecialiter reſiſtat. n. 6.

Stipulatio ſemper præſumitur facta pro ſtipulante, ſuis hæredibus, & cum qualitate hæreditaria. n. 7.

Pater ſtipulans pro ſe, & filijs, præſumitur ſtipulari pro filijs, vti hæredibus, & de ratione. n. 8.

Contrahere præſumuntur partes ſecundùm ius commune, non ſecundùm ius ſpeciale. n. 9.

Feudalis materia ſtricti iuris eſt, & eſt ſtrictè interpretanda. n. 10.

Contractus feudalis dicitur contractus ſtricti iuris. n. 11.

Filij non dicuntur ex pacto vocati ad officium conceſſum pro ſe, & filijs. n. 13.

Argumentum de officijs ad feuda, valet. n. 14.

Feuda eſſe hæreditaria expedit cõcedenti, recipienti, & publicæ vtilitati, & de ratione. à n. 16. vſq; ad n. 22.

Feudum, quandò eſt hæreditarium, faciliùs ad dominum deuoluitur, ob delictum feudatarij, quàm ſi eſſet ex pacto. n. 17.

Feudum hæreditarium poteſt per feudatarium refutari domino, inuito ſucceſſore, ſecùs feudum ex pacto. n. 18.

Commercium quodlibet ſuper feudo ex pacto prohibitum eſt. n. 19.

Feudatarius feudum hæreditarium cum aſſenſu domini poteſt alienare, tanquàm rem allodialem. n. 20. Secùs feudum ex pacto. n. 21.

Feuda ex pacto ſtrictiùs regulantur, quàm fideicommiſſa. ibid.

Commercia rerum ſunt de iure gentium introducta, ob publicam vtilitatem, pro neceſſitatibus hominum. n. 22.

Feudum eſt hæreditarium, ſi detur Titio ſtipulanti pro ſe, & filijs, ſecùs ſi detur Titio, & filijs, quia tùnc eſt ex pacto. n. 23.

Mediolani Ducatus olim erat hæreditarius. n. 24.

Membrum non debet à capite deuiare. n. 25.

Feudum conceſſum præſumitur ſub ea natura, ſub qua militat Regnum Principis concedentis. n. 26.

Feuda in Regno ſunt hæreditaria. n. 27.

Regnum Neapolitanum eſt hæreditarium. ibid.

Feudum eſſe ex pacto nunquàm admitti debet, niſi expreſsè conſtet ex inueſtituris. n. 28.

Filij ſuccedunt in quantitate antephati, vti hæredes patris, non ex proprijs perſonis, niſi expreſsè contrarium cautum ſit in conſtitutione eiuſdem antephati. n. 29.

Feudum ex pacto, debetur filio ex propria perſona, citrà qualitatem hæreditariam. n. 30.

Inueſtitura feudi interpretatur ex ſequenti obſeruantia. n. 31. Maximè ex obſeruantia habita per primum acquirentem. n. 32. & 33.

Feudum ex pacto in primo acquirente habet vim feudi hæreditarij. eod. n. 33.

Naturales filios ſuccedere in feudis, eſt contrà iura feudalia, & contra eſſentiam veri, & recti feudi. n. 34.

Inueſtitura, eiuſq; formula poteſt alterari de voluntate domini, tolerantis aliquid contrà inueſtituram. n. 35.

Feudalis natura mutatur per duos actus diuerſos ab inueſtitura, iuncto lapſu 40. annorum. n. 36.

Feudum ex pacto non poteſt pro ære alieno diſtrahi. n. 37.

In feudis nihil datur ità perpetuum, quòd non poſſit ex conſuetudine mutari. n. 38.

Feudi natura, & qualitas poteſt mutari ex conſuetudine inter agnatos. n. 39.

Feuda in Gallia ex conſuetudine ſunt redacta ad inſtar allodialium. n. 40.

Fœminæ ex conſuetudine ſuccedunt in feudis Paduanis. n. 41.

Item in Patria Aſtenſi admittuntur etiàm ad feuda Eccleſiaſtica, pariter ex conſuetudine. n. 42.

Conſuetudo poteſt induci, tàm in feudis ſimplicibus, quàm in ſucceſſione feudorum regalium. n. 43.

Conſuetudo in ſucceſſione feudorum attenditur, etiàm ſi repugnaret verbis inueſtituræ. n. 44.

Feudi natura neq; per Regem, neq; per partes poteſt in præiudicium vocatorum alterari. n. 45. Sed contrarium. n. 47.

Verba enunciatiua non diſponunt. num. 46.

Poſterior inueſtitura, facta de feudo, quandò innouet antiquiorem, & illi præiudicet. n. 48. & 50.

Clauſula feudi natura in aliquo non mutata, in quibus operetur. n. 49.

Conceſſio in allodium eſt extinctiua qualitatis feudalis. n. 51. & 54.

Feudi noua conceſſio dicitur, quãdò illi noua qualitas à domino tribuitur, nàm dicitur tùnc feudum refutatum domino, & de eo fuiſſe feudatarium de nouo inueſtitum. n. 52.

Feudum dicitur nouum ex noua forma, & ex nouis conuentionibus habitis inter dominum, & vaſſallum. n. 53.

Nouus dicitur actus, quãdò illi aliquid ſubſtantiale, vel additur, vel detrahitur. n. 55.

Actum, qui facere poteſt, poteſt etiàm illum qualificare. n. 56.

Pontifex ad libitum poteſt infeudare, & inueſtire. n. 57.

Pontifex in his, quæ ſunt iuris poſitiui, habet liberam poteſtatem, etiàm quoàd effectus conſummatos. n. 58. Et ſufficit, quòd conſtet de ſcientia eius, quod gerit. n. 59.

Pontifex poteſt feudum in allodium mutare, & antiquioribus inueſtituris derogare. n. 60.

Coniecturis, in claris non eſt vtendum. n. 61.

Verba enunciatiua diſponunt, quandò reſpiciunt ſubſtantiam negotij. n. 62.

Res eadem non poteſt eſſe feudalis, & allodialis, quia vna qualitas eſt extinctiua alterius. n. 63.

Res eadem non debet diuerſo iure regulari. n. 64.

Contractus ſunt ſtricti iuris, & in illis, quicquid omiſſum eſt, habetur pro omiſſo. n. 65.

ARGVMENTVM.

Feudum cõceſſum pro ſe, & filijs maſculis, ex corpore legitimè, & ex linea maſculina deſcendentibus, non eſſe ex pacto, ſed hæreditarium; & hæreditarium in dubio feudum præſumi, latiſſimè iuribus, & rationibus defenditur. Rursùs ex Conſuetudine, vel per poſteriores inueſtituras, poſſe antiquioribus præiudicari, & alterari antiquam feudi naturam, vel mutari in allodium, non minùs inconcuſsè probatur. Pro Eminentiſſimo Dom. Cardinali Hieronymo Boncompagno, Archiepiſcopo Bononienſi.

CONSILIVM X.

IN currenti conſultatione pro Eminentiſſimo Dom. Cardinali Boncompagno, licèt negotiũ omni careat dubitandi ratione, tamen ad exuberantiam duo potiora motiua ſubnectã, ex quibus iuſtitia dicti Eminentiſſimi Domini luce clarior apparebit.

Primum, quòd Caſtrum Arquati nunquã fuerit feudũ ex pacto, & prouidentia, nedùm ex tenore inueſtiturarum de dicto Caſtro factarum per Sereniſſimos olim Mediolani Duces; verùm quoq; ex actibus, & obſeruantia habitis ſucceſſiuis temporibus per feudatarios poſſeſſores.

Secundum, quòd per poſteriores inueſtituras de eodem Caſtro factas, tàm per Paulum III. Pontificem Maximum, quàm per Sereniſſimum Parmæ Ducem, dictum Caſtrum, nedùm feudi ex pacto, vel hæreditarij nomen amiſerit, ſed imò francum, & liberum allodium euaſerit.

1 Et vt à primo iuxtà præmiſſum ordinem exordiar, licèt nõ negauerim, prima fronte me arduam rem aggredi, inſpecto tenore dictarum inueſtiturarum Sereniſſimorum Mediolani Ducum, conceptarum cum clauſula (*Pro ſe, eiuſq; filijs, & deſcendentibus maſculis, ex legitimo matrimonio, & linea maſculina ex corpore naſcituris*) ex quibus verbis communis ferè feudiſtarum ſchola ſe habet, vt feudum taliter receptum, dicatur omninò ex pacto, & prouidentia, vt ex authoritate *Andreæ* cõcludit *Camerar. in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, fol. 95. à t. lit. F. Pont. de poteſt. Proreg. tit. 8. §. 6. n. 9. Capyc. Latr. deciſ. 70. n. 41. Mõtan. in d. §. prætereà Ducatus, ſub n. 67.* & alij quàmplures, quos conſultò omitto,
2 taliter, † vt dixerint, quòd in dubio, ſi de inueſtitura feudi non conſtaret, præſumatur feudum de iure communi feudorum, eſſe ex pacto, quià talis eſt natura veri, ac recti feudi, ex *tex. in cap. 1. §. cùm verò, Corradus, tit. qui feud. dare poſ.* & ex *cit. Camerar.* docent *Bernard. Gren. Maſcard.* & *Minſinger.* quos ſequitur *Chriſtineus deciſ. 28. nu. 8. lib. 6.* latiſſimè *Minadou. cõſil. 10. à n. 2. cum ſeqq. Petr. Gregor. tit. de conceſſ. feud. part. 5. quæſt. 4. n. 5. Zaſi. de feud. part. 12. n. 2. Dec. conſil. 78. Menoch. conſil. 61. n. 9. de Pont. d. tract. de poteſt. Proreg. tit. 8. n. 26.* alijq; apud *Theſaur. deciſ. 99. nu. 23.* qui
3 † omnes vnicam afferunt rationem, vt pactum, & prouidentia ſit genuina, & adęquata recti feudi natura, minimè verò qualitas hęreditaria, ex *tex. in d. §. cùm verò Corradus:* Propterea præſumptio in dubio eſſe debet, vt feudum ſit ex pacto, nè à propria, ac recta feudi natura recedatur.

4 Verũ (vt ingenuè fatear) quã tùm ſupradicti *DD.* tàm in prima, quàm in ſecunda concluſione à vero deuiauerint, paret ad oculũ, vtq; ab authoritatibus *DD.* qui rectiùs, atq; ſaniùs contrarium tenuerunt, initiũ ſumam, capio reſpectu primæ concluſionis authoritatem *Andreæ in cap. 1. n. 11. tit. ex quibus cauſ. feud. amitt.* quo loci expreſsè firmat feudum pro ſe, & filijs ſuis receptum, non expreſſis nominibus filiorum, eſſe hæreditarium, vti conceſſum cõtemplatione patris, & ob merita illius; & hanc eſſe opinionem modernorum, inquit ibi *Andr.* cuius ſententiam ab impugnationibus *Loffredi* defendit *additio ibi in verſ. niſi ſint hæredes, lit. M.* & iuxtà hanc partem ſemper fuiſſe deciſum in S.C. Regni huius, teſtatur *Afflict. dec. 140. & 195.* quamuis eſſet dictum (*pro ſe, & filijs ex corpore legitimè deſcendentibus*) ſequitur *Marta de clauſul. par. 2. clauſ. 21. in fin. verſic. Sed Afflictus dicit, & clauſ. 26.* vbi allegat *Burſatt. conſil. 89. n. 30. vol. 1.* referentem ità bis iudicatum, confutata contraria opinione, & *Ari. Pinell. in l. 1, part. 3. nu. 90. C. de bon. matern.* quibus addo *Imol. conſil. 21.* idem dicentem, ſi feudum cõceſſum eſſet pro ſe, & ſuis, vt ſimiliter dicatur hæreditarium, ſequitur *Iaſ. in l. Gallus, §. etiàm ſi parente, nu. 15. verſic. 2. fallit, ff. de liber. & poſth. Alex. conſil. 26. nu. 6. verſic. & in caſu noſtro, vol. 5. Alciat. conſil. 1. nu. 15. lib. 3.* & *Roland. conſil. 55. n. 4. vol. 3.*

5 Contrà verò ſecundam aſſertionem, vt de iure communi feudorum, feudum præſumatur magis ex pacto, quàm hæreditarium, ſimiliter vrgent grauiſſimi *DD.* numero, & qualitate maiores, volentes expreſsè, vt magis hæreditarium, quàm ex pacto feudum in dubio prẹſumatur, anteſignanus ſit *cit. Andr. in d. cap. 1. n. 11. ex quib. cauſ. feud. amitt.* dicẽs, quòd ſi non apparet quomodò feudum fuit conceſſum, præſumitur ex intellectu iuris conceſſum pro filijs, vti hæredibus, idq; ipſũ tenuit *Bald. in l. liberti, libertæq; verſic. quæro de eo, C. de oper. liberto, & in cap. 1.* ibiq; *Aluarot. tit. an agnat. vel fili. Afflict. in præludio feudorũ, nu. 99. & in cap. 2. nu. 24. de alienat. feud. pater. Zaſi. de feud. par. 4. n. 6. Euarard. in centur. feud. in loco de feud. & emphyteuſ. col. 3. verſic. inter alia, Paul. de Caſtr. conſil. 2. n. 18. & conſil. 3. n. 9. vol. 1. Alex. cõſil. 18. col. 3. vol. 1. Curt. Iun. cõſil. 3. n. 4. Rube. conſil. 18. conſ. 84. n. 2. & conſ. 85. n. 4. Brun. conſil. 8. n. 14.* & *Cardinal. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. tom. 1. lib. 3. tit. 9. nu. 19. Gaill. obſeru. 154. n. 8. lib. 2.* & *cit. Chriſt. ne. dec. 68. n. 2. lib. 6.*

6 Vtraq; autem hæc noſtra aſſertio inconuincibiliter obuallatur, primò de iure communi Romanorum, à quo feudales cauſæ regulantur, quandò expreſsè ius feudorum non reſiſtit ad *tex. in cap. vnic. cum gloſ. tit. de feud. cogni.* & ibi *Bald.* qui dicit, illam *gloſ.* eſſe notatu dignam, idem *Bald.* per *tex. & gloſ. in*

cap. 1.

cap.1.de gradib.ſucceſſ.in feud. in l.2.n.4.ff.de
ſuis, & legitimis, & in l.cùm oportet,n.18.verſ.
Item in feudo,ff.de bon.quæ liber. Milanenſ.dec.
8.Oſaſ.dec.23.n.3. & Capyc.Latr.conſult.84.n.
7 23.†De iure autem communi Romanorum
ſemper pro hæredibus, ac ſub qualitate hæ-
reditaria ſtipulari, atq; recipi præſumitur,
l.ſi pactum 9.ff.de probation.l.ſi neceſſarias 8. §.
penult. ff.de piguorat.act. l.ſi precario 21. ff.de
precar.& l.veteris 13.C.de contrah.& commit.
8 ſtipul. & in expreſſo, † vt ſtipulatio ſimplici-
ter à patre facta pro ſe,& filijs, compræhen-
dat filios, vti hæredes, tenet Gloſ. in l.ſi tibi
decem 18. §.ſi pactus ſim, verb. proderit, verſic.
& quid ſi dubitetur,ff.de pact. & ibi Bartol.n.8.
Bald.n.4.& Angel.n.2.idem Bart.in l.quod di-
citur patrem, ſub nu.5. verſic.ſi verò eſt dubium,
ff.de verbor.obligat. Menoch.de præſumpt.lib.3.
præſumpt.48.Peregrin.de fideicomm.artic.32.n.
15. & Nouar.quæſt.forenſ.lib.2.quæſt.30. nu.3.
Quod roboratur duplici ratione, tũ nempè,
quià per ſtipulationem pro filijs,vti hæredi-
bus, conſulitur ipſi patri ſtipulanti, nè ſinè
hęrede decedat,& proindè ſtipulatio ſemper
refertur ad filios,vti hæredes, Menoch.d.præ-
ſumpt.48.nu.2. Tùm etiàm, quià huiuſmodi
ſtipulatio pro filijs,vti hęredibus,eſt vnifor-
mis iuri communi; ſtipulatio verò pro filijs,
ex proprijs perſonis,eſt de iure ſpeciali, igi-
tùr ſemper ſtipulatio debet referri ad filios,
9 vti hęredes,† quià pactum faciens,pręſumi-
tur velle vti iure communi, non autem iure
ſpeciali, l.in teſtamento, & ibi Alex.C.de teſta-
mento milit. & l.Centurio, vbi idem Alex.ff.de
vulg.& pupill.Quas rationes in propria ferè
noſtra facti ſpecie pōderat Dom.Reg.de Ma-
rin.reſol.iur.lib.1.cap.89.n.15. verſic.huius in-
10 controuerſæ concluſionis.Et† tantò magis præ-
dicta procedunt in materia feudali,in qua
omnia ſunt ſtricti iuris, & ſunt ſtrictè intel-
ligenda,Bald.Soccin.& Aluarot.quos ſequitur
cit.Chriſtine.dec.4.n.6.lib.6.Io:Baptiſta Carlin.
contron.lib.1.cap.106.nu.82.& Capanus de iure
11 releuij,par.3.quæſt.4.n.8.quià de per ſe†con-
tractus feudalis dicitur cōtractus ſtricti iu-
ris, Bald.in cap.1.n.9.ibiq; Aluarot.n.4.in fin.
verſic.Item quià materia feudalis,tit.de feud.co-
gnit.Soccin.Sen.conſil.67.nu.14.cum ſeqq.lib.1.
& conſil.165.n.8.lib.2. Soccin.Iun.conſil.31.n.
14.& 15.lib.4. Alciat.in d.l.Gallus,§.inſtitutēs,
nu.24.cum ſeq.de liber. & poſth.Ruin.conſil.45.
nu.16.lib.1.& conſil.vltim.lib.5.nu.9.Loffred.
lib.1.conſil.70.Cranet.conſil.106.nu.2.Roland.
conſil.100.n.90.lib.4. Cephal.conſil.302.n.15.
12 & Curt.Iun.de feud.par.1.quæſt.9.n.37.† Atq;
ideò per hanc rationē expreſsè voluit Andr.
in d.cap.1.nu.11.ex quib.cauſ.feud.amitt.quòd
inueſtitura facta pro ſe, & filijs, faciat feudũ
hæreditarium, quià alioquin nō ſtrictè pro-
cederetur in materia feudali, ſed iure ſpe-
ciali,extendendo qualitatem feudi,ad non
expreſſa, contrà tex.in l.quicquid aſtringendę,
13 ff.de verbor.oblig.& † cum prędictis concor-
dant tradita nouiſſimè per Noguerol.allegat.
37.n.18.cum ſeqq. dicentem, quòd filij non
dicuntur ex pacto vocati ad officium ab eo-
rum patre acquiſitum pro ſe,& filijs, autho-
ritate Reg.Cōſtantij in l.vnic.n.61.62.& 141.
cum ſeqq.C.de filijs Officialium,lib.12.Ergò idē
14 in feudis,† cum de officijs ad feuda validum
ſit argumentum, Frecc.de ſubfeud.lib.2.quæſt.
51.& 56.Lopez in cap.per veſtras,in rubr.nu.6.
de donat.int.vir. & vxor. & Boer.dec.350.n.4.
licèt ſtrictiùs quandoq; procedatur in offi-
cijs, quàm in feudis.
15 Secūdò probatur noſtra aſſertio ex aperto
iure feudorũ, quo expreſsè feuda acquirens
ſuis hæredibus proſpexiſſe dicitur, minimè
verò cæteris non hæredibus, ad tex. in cap.
vnic.de duob.fratrib.à Capitaneo inueſtitis, vbi
præ cæteris ponuntur hæc verba, quæ apud
me (ni fallor) nequaquàm poſſunt tergiuer-
ſari, ibi (Vnuſquiſq; enim ſibi, ſuiſq; hæredibus
videtur proſpexiſſe) quæ verba omninò indi-
cant, feudi ſucceſſionem hæredibus deberi,
feudaq; ſui natura eſſe hæreditaria, vel ſal-
tem hęreditariam qualitatem feudis non re-
pugnare(ſicuti perperàm credunt ſuprà cit.
in contrarium Authores)& hanc ſententiam
ex cit.tex.tenuit expreſsè Gloſ. in cap.vnic.tit.
quib.mod.feud.conſtit.poteſt, dicens, feudi in-
ueſtituram nedùm ad primum acquirentem
referri, verùm quoq; ad ſuos hæredes,ex ci-
tata ratione, cùm vnuſquiſq; ſibi,& ſuis hæ-
redibus proſpexiſſe videatur; quinimò ſub-
dit, hoc eſſe verum, etiam ſi in inueſtitura
hæredum mentio facta non ſit, vt iſto etiàm
caſu,ad ſucceſſores hęredes ipſius feudatarij
feudum debeat peruenire; neq; vim facit in
contrarium, tex. adductus per ſuprà citatos
DD.& ſignanter per Minado.cit.conſil.10. di-
centem, rectam feudi naturam ſecundùm
ius commune feudorum,eſſe feudum ex pa-
cto, ad quod allegat tex.in d.cap.1.§.& quid
vidimus,verſic.cum verò, Corradus tit.de us,qui
feud.dar.poſſ. Quià telum ab ipſo adductum,
contrà eundem retorquendo, conſtanter aſ-
ſero,tex.prędictum nedùm minimè obſtare,
ſed magis nobis aſſiſtere,dùm ibi,cùm Cor-
radus Imperator Romam proficiſceretur,
fuit protinùs à feudatarijs ſupplicatus, vt
decedente feudatario ſinè legitimo hærede,
illi frater ſuperſtes in feudo ſuccedere poſ-
ſet; itaq; conſtat, ſucceſſionem feudalem
ſuaptè natura hæreditariam qualitatem ex-
quirere, feudumq; propriè, ac rectum eſſe,
quià hæreditarium, non quià ex pacto, vt
non obſcurè ſupradicta feudorum iura de-
monſtrant.
16 Tertiò patet veritas opinionis noſtrę,tùm
attento intereſſe domini concedentis feudũ,
tùm etiàm intereſſe recipientis; vtriuſque
enim intereſt,feudum eſſe hæreditarium;cō-
cedenti ſiquidem expedit, quià faciliùs ad
eum

eum deuoluuntur ex delicto feuda hęredita-
ria, quàm feuda ex pacto, *cap.1.* & ibi *Andr.*
17 *tit.ſi vaſſal.feud.priuet.*†nàm exiſtente feudo,
ex pacto, feudum ob delictum feudatarij,
ſtatim vadit ad vocatum ſucceſſorem, ſecùs
verò exiſtente hęreditario,nàm redit ad do-
minum,*Intrigliol.de feud.centur.1.quæſt.51.n.*
28.cum ſeq.Roſenthal.cap.7.concluſ.20.Zaſi.de
feud.part.10.verſic.nùnc ad ſecundum,Thom.de
Marin.de genere feudor.tit.2.num.86. & *Carol.*
Kiercheberg. in diſcurſu de feudis ex pacto, &
18 *prouid.cap.5.n.95.*†Rurſùs quandò feudum
eſt hæreditarium, poteſt domino refutari
etiàm inuito ſucceſſore,quod non eſt in feu-
do ex pacto, *Andr.in cap.1.n.7.de alienat.feud.*
19 *patern.* †Ac demùm omne commercium ſu-
per feudo hæreditario permiſſum eſt cum
aſſenſu domini,etiàm ſinè conſenſu vocato-
rum, quod non procedit in feudo ex pacto,
cap.1.de alienat.feud.pat.Lanar.cõſil.89.in fin.
20 Intereſt quoq; recipientis, quòd feudum
ſit hæreditarium, dùm de eo, cum domini
aſſẽſu,poteſt diſponere,ſicùt de re allodiali,
Andr.in d.cap.1.n.9.de alienat.feud.pat. Came-
rar.in cap. Imperialem, fol.104. lit.B. Frecc.de
differẽtijs inter feud.hæreditar. & feud.ex pacto,
differ.2.6.& 38. & *de Pont.de poteſt.Proreg.tit.*
21 *de refutat. feud.§.10.n.14.cum ſeqq.* quod†nõ
procedit in feudis ex pacto, in quibus feu-
datarius acquirit ius, per mortem præcisè
finiturum,quià talia feuda adeò reſtitutioni
ſubiacent,vt ſtrictiùs in illis procedatur,quã
cum bonis fideicõmiſſo ſubiectis, *cit. Andr.*
in cap.1.de eo, qui ſibi, & hæredibus,& cap.1.n.
9.tit.an agnatus,adeoùt dixerint pleriq; vt de
fructibus talium feudorum nequaquàm va-
leat feudatarius diſponere de vna candela
pro anima, vt per *Afflict. deciſ. 26.nu.6.*quem
ipſe retuli *in meis Addition. ad Dom.de Marin.*
cap.119.ſub n.14.
22 Publicè tandem intereſt, feuda eſſe hære-
ditaria, & non ex pacto,nàm cùm libera re-
rum cõmercia de iure gentium introducta,
publicam reſpiciant vtilitatem, ad *tex. in l.*
ex hoc iure, ff.de iuſtit. & iur. & l.1. de nundin.
ſintq;naturali ratione pro neceſſitatibus in-
troducta,*§.ſingulorum inſtit.de rerũ diuiſ.*Pro-
ptereà cùm huiuſmodi feuda ex pacto ſint
prorsùs extrà commercium,per cõſequens,
affirmare,vt potiſſima feudi natura ſit,eſſe
ex pacto,repugnat iſthęc propoſitio publicę
vtilitati, ex prohibitione liberi rerum com-
mercij, contrà *tex.in l.quòd ſi minor, §.1.ff.de*
*minorib.25.ann.*cum concordant.

Quartò eſſe hoc feudum Caſtri Arquati
hæreditarium,& non ex pacto, deducitur ex
eademmet forma inueſtituræ factæ per Du-
cem Mediolani quond. Ill.Boſſio Sfortiæ de
Attẽdolis Caſtignolę Comiti in anno 1470.
& alterius de anno 1477.dùm ex illis ocula-
riter legitur,quòd Dux Mediolani non con-
ceſſit feudum prædictum dicto Boſſio, &
ſuis filijs legitimis, & naturalibus, ex cor-
pore legitimè deſcendentibus, ſed tantùm
dicto Boſſio, qui cùm inueſtiretur de feudo
prædicto, recepit,& ſtipulatus fuit pro ſe, &
23 dictis ſuis filijs; †qua facti ſpecie ſuppoſita,
intrat quod in terminis nouiſſimè ſcripſit
D.Reg.Capyc.Galeot.controu.lib.1.controu.57.
*n.18.*dicens, aliud eſſe, quod quis det Titio,
& filijs ſuis; aliud autem, quod det Titio,
qui ſtipulatur, & recipit, pro filijs ſuis; nàm
in primo caſu,inquit ipſe, quòd filij veniunt
ex proprijs perſonis, vti vocati à primo cõ-
cedente,& ex prouidentia illius; ſecùs verò
in ſecundo caſu, quià tùnc, cùm non fuerint
à concedente contemplati, per conſequens
non poſſunt dici ex prouidentia cõcedentis
vocati; ad quod allegat Doctiſſimum *Fõta-*
*nell.*qui hanc ſententiam in praxi tenendam
monet, abſq; vlla hæſitatione,*in tract.de pact.*
nupt.clauſ.4.gloſ.9.part.1.n.10.
24 Oſtenditur poſtremò,non eſſe hoc feudum
ex pacto, ſed hæreditarium,ex eo,quià tùnc
temporis, ipſemet Mediolani Ducatus erat
hæreditarius, & tenebatur expreſsè pro hæ-
redibus, quemadmodùm ex ijſdem memo-
ratis inueſtituris elicitur;Ideòq; conueniens
eſt, quòd dictum Caſtrum Arquati ſimiliter
fuerit conceſſum ſub qualitate hæreditaria,
25 †nè videatur vnum membrum pugnare cõ-
trà ſuum integrale, & ab eo eſſentialiter di-
uidi, contrà *tex.in can.non decet 12.diſt.in cap.*
cùm non liceat de præſcript. in cap. fin. de ſponſa
26 *duorum* †Et in terminis, quòd feudum à
Principe conceſſum tale eſſe dicatur,quale
eſt dominium, ſeù Regnum Principis con-
cedentis, concludunt *Paul. de Caſtro conſil.*
164.in præſenti cauſa,n.1. verſ Sed hic apparet,
lib.2.Dec.cõſil.389.n.7.Rube.Alexandrin.conſ.
133.n.11.in fin.Loffred.conſil.1.n.55.cum ſeqq.
& conſil.39.n.34. Decian.conſ.32.n.28.cum
*ſeqq.lib.2.& Menoch.cõſil.148.n.24.*ea ſolum-
modò ratione,nè liceat membris,à capite
27 deuiare,ex *d.cap.cùm non liceat.*†Hinc in Re-
gno noſtro abſoluta eſt propoſitio, omnia
feuda eſſe hæreditaria,quià regulantur à ca-
pite, ſcilicet à toto Regno, quod eſt hæredi-
tarium, *Andr.in cap.1.§. quid ergò in fine,de*
inueſ.de re alien.fact. Frecc.de ſubfeud.lib.3.dif-
fer.16.cit. Loffred.conſil.14.n.40.cum ſeq. Ann.
in cap.1.nu.171.de vaſſall. decrep.ætat.fol.95.à
ter.& Georg.in allegat.19.n.6.

Pertinent iſta ad primum ingreſſum con-
ſultationis noſtræ, qua excludendum Dom.
Ducem Signiæ cenſemus, per excluſionem
prætenſæ per eum vocationis, ad ſucceſſio-
nem Caſtri Arquati, ex prætenſo pacto, &
prouidẽtia per inueſtituras Ducum Medio-
lani,cùm verè ex prædictis,omninò hæredi-
tarium fuerit ab initio Caſtrum prædictum.
Primò ex authoritate *DD.*dicentium,verba
dictæ inueſtituræ ſonare in qualitatem hæ-
reditariam. Secundò ex diſpoſitione iuris
com-

Digitized by Google

communis Romanorum. Tertiò ex ſpeciali iure feudorum. Quartò nedùm attento fauore concedentis, & recipientis, verũ quoq; propter publicam vtilitatem, cùm publicè interſit, feuda eſſe hęreditaria. Quintò ex eo, quòd Dux Mediolani non conceſſit feudum filijs Boſſij, ſed quià Boſſius recipiens pro ſe, ſtipulatus quoq; fuit, pro filijs ſuis; Deinũ quià ipſemet Mediolani Ducatus (à quo alia feuda, vti membra, ſunt regulanda) erat hæ-
28 reditarius. Neq; † obſtat, quòd iſto modo nũquàm daretur aliquod feudum ex pacto, quià præterquamquòd allegare (vt aiunt) inconueniens non eſt ſoluere argumentum. Reſpõdetur etiàm, quòd attentis prædictis, propoſitio, quòd nunquàm ſit dandum feudum ex pacto, rectiſſima eſt, niſi tantũ cùm expreſsè in inueſtituris cauetur, filios debere ex prouidẽtia ſuccedere, per expreſſam
29 clauſulam pacti, † ad inſtar ſucceſſionis in quãtitate antephati, ſeù donationis propter nuptias, à viro vxori ſuæ conſtituta, in qua cùm de iure Regni filij poſt mortem matris ſemper ſuccedant, vti hæredes patris, vigore *Conſuetudinis* incipientis, *Dos, & Quarta, tit. de iure Quartæ*, & *Reg. Pragm. vnic. tit. de donationib. propter nupt.* Idcircò adiuncta eſt cautela, vt in conſtitutione dictæ donationis, ſiuè antephati, expreſsè apponatur pactum, quòd filij in ea quantitate ex proprijs perſonis, non vti patris hæredes, ſuccedere debeant, *de Pont. d. tract. de poteſt. Proreg. tit. 9. ſub n. 25. Taſſonus in d. Fragm. de donat. propt. nupt. verſic. 4. obſeru. 4. nu. 62. Reg. Capyc. Latr. deciſ. 63.* & ibi *Gizz.* & *Dom. Io: Franciſc. Marott. diſcept. forenſ. cap. 15. nu. 3.* quos ego retuli *in dictis meis Addit. ad Dom. Reg. de Marin. lib. 1. cap. 15. n. 5.* & ità paſſim obſeruamus.

Et licèt omnia prædicta motiua, & illorũ vnumquodq; ſit habile ad intentũ noſtrum, ad excludendam prætenſam vocationem ex pacto dicti Moderni Domini Ducis Signiæ, tamen dato, ſed non conceſſo, quòd poſſent quoquomodò ſophiſticè obnubilari, ſubiungimus omnem prorsùs tolli dubitationem ex multis, quæ in facto ſupponuntur, quæ declarant dictam inueſtituram, verè ſonare in qualitatem hęreditariam; Atq; vt ab antiquiori facto initium ſumam, breuiter pondero, quòd quond. Boſſius Sfortia primus inueſtitus de Caſtro prædicto duos habens filios, nempè Dom. Guidonem, & Dom. Franciſcum, illos ità hæredes inſtituit, vt Dom. Guido caperet bona exiſtentia in partibus Tuſciæ, & Dom. Franciſcus bona exiſtentia in Regione Lombardiæ, & cum effectu in executionẽ teſtamenti prędicti dictus D. Franciſcus anno 1477. fuit de dicto feudo iterùm inueſtitus, pręſtando fidelitatis iuramentum in manibus Ducis Mediolani. Ex qua breui facti ſerie liquidò reſultat, fuiſſe dictum Caſtrum Arquati hæreditarium, & habitum pro hæreditario, tàm à Duce Mediolani concedente, dùm reinueſtiuit Franciſcum Sfortia vigore teſtamẽti dicti Dom. Boſſij, quàm per ipſum Dom. Boſſium, qui de feudo prædicto in teſtamento diſpoſuit, & per ſucceſſorem filium dicti Dom. Boſſij, qui feudum non ex pacto, & prouidentia
30 accepit, ſed ex diſpoſitione paterna, † quæ omnia taliter fieri non potuiſſent, ſi verè dictum feudum fuiſſet conceſſum ſub natura pacti, quo caſu nedùm filius nõ capit ex diſpoſitione paterna, & vti hæres patris, ſed ex propria perſona, vti quid diſtinctum ab hæreditate, vt dicunt *Dec. conſil. 78. n. 5. Frecc. de ſubfeud. lib. 3. cap. 9. verſic. ſi verò, Zaſi. de feud. par. 8. n. 6. verſic. Cæterùm, Iul. Clar. in §. feudũ, quæſt. 79. n. 3. verſic. nàm hoc, & Oſaſc. dec. 161. n. 10.* Verùm neq; poteſt ipſe feudatarius de hac feudi ſpecie quicquam diſponere, nec de vna candela pro anima, vt ſuprà dicebamus.

31 Et de iure optimum, & concludens argumentum eſt, ad interpretandã inueſtituram, effectus ſubſequutus, & obſeruantia poſt inueſtituram habita, argum. *l. quædam, ff. de reb. dub. & l. minimè, ff. de legib.* & in puncto *Morot. conſil. 29. n. 26. Rauderſ. conſil. 60. nu. 47. vol. 1. Sacca. conſil. 50. n. 57. & conſil. 51. n. 7. Crauett. conſil. 828. nu. 11. & in reſponſo pro Genero, nu. 317. Syluan. conſ. 95. nu. 17. Hieronym. Gabriel. conſil. 66. n. 24. lib. 2. Menoch. conſil. 400. nu. 12.* ex *Andr.* docet *Conſiliar. Georg. alleg. 23. n. 22. Lanar. conſil. 34. n. 2. 3. & 4.* & *Dom. Marc. cõſil.*
32 *16. n. 26. lib. 1.* Quod aſſumptum † ſubſequutę obſeruantiæ, eo fortiùs in currenti cauſa applicatur, & magis quàm alibi accommodatur, ſtante interpretatione taliter facta, vel taliter habita per primum acquirentem, ex deductis per *Petr. de Gregor. de conceſſ. feud. part. 3. quæſt. 7. n. 44.* quem ferè in terminis ſe-
33 quitur *Dom. Marc. cõſil. 69. n. 15. vol. 2.* † quià cùm in primo acquirente feudum, licèt ex pacto habeat vim feudi hæreditarij, iuxtà theoricam *Camerar. in cap. Imperialem, §. prætereà Ducatus, fol. 95. lit. E. & fol. 96. lib. 5. verſic. tertia ſpecies, col. 4. cũ ſeqq. Frece. de ſubfeud. lib. 2. authorit. 19. nu. 10. in fin. Præſ. de Franch. dec. 398. n. 3. & 5. Capyc. Latr. conſult. 23. n. 17. 18. & 21.* & *Gizzarell. deciſ. 28. n. 3.* poſt *Ann. conſil. 5. nu. 3.* Proptereà potuit ipſe idem acquirens, interpretãdo inueſtituram, demonſtrare, feudum eſſe hæreditarium, ex traditis per *cit. Dom. Marc.* loquentem in fortioribus terminis, *d. conſil. 69. n. 39. & 40.*

34 Iterùm in facto põderatur, quòd feudum prædictum ſucceſſiuis temporibus fuit poſſeſſum circà annum 1525. per Dom. Sforzinum Sfortiam, poſtcaq; per Dom. Fiani Ducem, vtriſq; illegitimis exiſtentibus, vt in facti nota pro abſoluto ſupponitur: Quorum quidem ſucceſſio nedùm eſt cõtrà iura feudalia, & contrà eſſentiam veri, & recti feudi,

vt

vt in *cap.1.§.naturales*, & ibi *Gloſ.verb.legiti-
mi, Andr.Bald. Aluarot.& Afflict.tit.ſi de feudo
defunct.controu.ſit inter dom.& agnat.* & *Pariſ.
de Put. de reintegrat. feud.cap.130.n.7.& 8.fol.*
79. Verùm quoq; contrà expreſſum tenorem
dictarum inueſtiturarum Ducum Mediola-
ni, ex quibus apparet, fuiſſe factam conceſ-
ſionem, pro filijs legitimis, & naturalibus,
ex corpore legitimè deſcendentibus. Quo
ſtante, vel eſt dicendũ, nullam vnquàm fuiſſe
habitam de dictis inueſtituris rationem,
35 † vel potiùs alteratam naturam illarum de
voluntate directi domini, tolerantis, & per-
mittentis, dictum feudum per illegitimos
poſſideri, ſicuti in ſimili, primarij feudorum
interpretes cõcludunt, apud *Minado.in Con-
ſtit.Reg.in Aliquibus.cap.incipiente in aliquibus,*
36 *n.9.fol.mihi* 41. & † cõcordat alia propoſitio,
vt per duos actus, iuncto lapſu quadraginta
annorum inducatur mutatio naturę rei feu-
dalis, vt per *Valaſc.conſult.*122.*nu.*20.*&* 21.
*lib.*2. & *Surd.de aliment.tit.2.quaſt.15.n.28.*
37 Fuit demùm dictum Caſtrum pro credito
ducatorum 50.m. aſſignatum Ill. Dom. Duci
Fiani pro dicta quãtitate debita ab Ill. Duce
Signiæ, vigore diſpoſitionis Eminentiſſimi
olim Cardinalis Sfortiæ, dictaq; aſſignatio
effectum ſuum obtinuit, vigore ſentẽtiæ latę
in poſſeſſorio per Dom. Conſiliarios Santo-
rellum, & Moreſcum Iudices compromiſſa-
rios, quod ſimiliter indicat Caſtrum prædi-
ctum nõ fuiſſe habitum pro feudo ex pacto,
quià ſi tale extitiſſet, nullo pacto potuiſſet in
alium transferri pro ſoluendo ære alieno,
quod eſt onus feudi hæreditarij, *Dom. de
Medic.conſil.65.n.1.& 2.* & *Capyc.Latr.cõſult.
25.n.21.lib.1.* Vndè, vt concludamus, à pri-
mo ad vltimum conſtat, perperàm hodiè
pactum, & prouidentiam allegari per mo-
dernum Dom. Signię Ducem, ex tot, tantiſq;
iuris, & facti motiuis, hactenùs ponderatis
in ordine tantùm ad inueſtituras Ducum
Mediolani, præcipuè autem ex memoratis
actibus poſt dictas inueſtituras ſequutis, &
ex viuendi conſuetudine longè abſimili à
natura feudi ex pacto, quæ conſuetudo om-
38 ninò attendenda eſt, † nàm nihil datur in
feudis ità perpetuum, quòd conſuetudine
mutari non poſſit, *Zaſi.de feud.part.8.nu.63.*
cui addo *Canet.in cap.volentes, cap.47.nu.81.
fol.133. Capyc.deciſ.64.nu.8.* & *Iutrigliol.de
39 feud.cap.38.n.78.cum ſeqq.* dicentes, † poſſe
inter agnatos ex conſuetudine mutari, & al-
40 terari feudi qualitatem. † Hinc in Gallia,
propter conſuetudinem, feuda ſunt redacta
ad inſtar allodialiũ, vt poſt *Io: Fabr.* ſcripſit
Boer.ad conſuetud.Bitur. §.1. *de conſuetud.feud.
& deciſ.123.n.2.* & *Caſſane.deciſ.8.nu.18.cum
41 ſeq.* † Similiter in feudis Paduanis fœminæ
ſuccedunt, non alia lege, quàm ex conſuetu-
dine, teſte *Curt.Iun.de feud.part.1.3.par.prin-
cipalis, n.10.verſic.8.fallit. Turret.conſil.87.n.*
20. & *Cephal.conſil.389.nu.13.cum ſeqq.* Sicuti
42 quoq; † in Patria Aſtenſi admittuntur fœ-
minæ, etiàm ad ſucceſſionem feudorum Ec-
cleſiaſticorum, ex virtute cõſuetudinis, teſte
43 *Roland.conſil.48.n.12.lib.4.* & † conſuetudo
nedùm in feudis ſimplicibus locum obti-
net, verùm etiàm in feudis regalibus, dicit
*Bald.conſil.275.n.4.lib.2. Dec.in l.fœminæ,nu.
3.ff.de regul.iur. Ruin.conſ.38.nu.5.verſic.Item
mulieribus,& conſil.99.n.8.lib.1.* & latè *Tira-
quell.de iure primogenit.quæſt.10.n.2.cum ſeqq.*
44 Et demum † attenditur conſuetudo, etiàm ſi
repugnaret verbis inueſtituræ, quià non ca-
pit conſuetudo interpretationem ab inueſti-
tura, ſed inueſtitura à conſuetudine, de qua
re aliqua per *Cæſarem Manent.conſil.108.nu.
21.35.36.& 37.*
Sed cur tandiù circà inueſtituras Ducum
Mediolani immorandum, ſi illis nedùm ex
conſuetudine (quandò tamen expreſsè in
pactum, & prouidentiam ſonarent) ſed ex
contrarijs nouiſſimis inueſtituris derogatũ
fuiſſe, palàm eſt? Si enim vera eſt (proùt ve-
riſſimam arbitramur) conceſſio de dicta
Terra Caſtri Arquati facta de anno 1538.
per Paulum III. Pont. Max. tempore, quo Ci-
uitates Parmæ, & Placentiæ, cum earũ ſtatu,
ſub quo exiſtit dictum feudum Caſtri Ar-
quati, erant ſub dominio Sedis Apoſtolicæ,
antequàm de prędictis Ciuitatibus, per eun-
dem Paulum III. & Sanctam Sedem, fuerit
inueſtita Sereniſſima Familia Pharneſia) &
confirmata anno 1559. à Sereniſſimo Parmę
Duce, in beneficium tùnc Dominorum de
Sforza dicti Caſtri poſſeſſorum; in vanum
laboramus, oſtendentes, illud non eſſe ex pa-
cto, ſed hęreditarium, cùm verè à dicto tem-
pore Pauli III. vſq; adhùc taliter Caſtrum
prædictũ qualitatem mutauerit, vt prorsùs
feudi nomen amiſerit, & remãſerit ſimplex,
purumq; allodium, ſicuti cum effectu in li-
berum, & ſi ancum allodium, & tranſibile
ad quoſcunq; hæredes, etiàm extraneos fuit
per dictas nouas inueſtituras conceſſum.
45 Quo ſuppoſito, diſcutiẽdum duntaxàt re-
manet in puncto iuris. Primo, an Pontifex
potuerit. Secundò, an voluerit taliter Caſtrũ
prædictum de nouo concedere; Nàm quòd
non potuerit, ponderatur ex aduerſo, quod
regulariter neq; per Regem, neq; per partes
poteſt derogari naturæ feudi ex pacto in
præiudicium vocatorum, *Petr.de Gregor.de
conceſſ.feudor.part.3.quæſt.7.nu.48.cum ſeqq.* &
Dom.Reg.Tapp.deciſ.Ital.2.nu.292. & quòd
46 † noluerit, ſimiliter ponderatur, quòd liberi
allodij mentio fit in enunciatiua dictæ con-
ceſſionis, non autem in diſpoſitiua, quapro-
pter videtur, non eſſe in conſideratione ha-
bendam, cùm verba enunciatiuè prolata
ſuaptè natura nihil operentur, nec diſpoſi-
tionem inducant, ad *tex.in l.optimam, C.de
cõtrah.ſtipul.in l.Publia, §.Titius Sempronio, ff.*

Digitized by Google

depoſiti, *& Riminald.Iun.conſil.257.num.76.*
Verùm ſingulis prædictis difficultatibus
ſingillatim occurrendo,dicimus,primam de
impotentia eſſe fumo leuiorē, vti fundatam
ſuper quadam facti ſuppoſitione, quòd Ca-
ſtrum Arquati, vigore inueſtiturarum Du-
cum Mediolani,fuerit ex pacto,quod eſt fal-
ſiſſimum, rationibus latiſſimè ſuperiùs cu-
47 mulatis.†Sed hoc etiàm ad exuberantiam
conceſſo,nec minùs poteſt motiuum de iure
militare,cùm veriſſima ſit concluſio, poſſe
feudi naturam, qualitatem, & eſſentiam in
aliam formam mutari per Principem dire-
ctum feudi dominū, *Soccin.Sen. inter Conſilia
Alberti Bruni,cōſil.10.n.29.verſic. Ad prædicta
reſpondeo,Dec.conſil.266.n.6.verſic.ſi autem
ex tenore inueſtituræ, & conſil.390.nu.10.Curt.
Sen.conſil.50.in fin.* vbi habetur,ità tenuiſſe
Collegium Bononienſe, *Curt.Iun.conſil.1.n.
32. verſic. Præterea*, & fortiùs *Rum. conſil.3.
n.19.in fin.verſic. Non obſtat,dùm ſecundò dice-
batur,vol.1. Pariſ.conſil.1.n.49.verſic.Et quòd
in materia, vol.1. Gozadin. conſil.8.nu.4.in fin.
Cravett.cōſil.135.n.7.& cōſil.664.n.7.Cephal.
conſil.15.nu.30. & conſil.28.n.69.cum ſeqq. &
conſil.30.n.32.Brun.conſil.1.à n.7.cum ſeqq.&
conſil.115.n.5.* & *Decian. conſil.58.n.60.lib.2.*
48 Et†illud, quod dicitur,vt poſterior inueſti-
tura non deroget priori, ſed quòd ab illa
reguletur,procedit,ſi poſteriores inueſtituræ
cōtinerent verba dubia,& ambigua; At illis
exiſtentibus claris, non dubitatur, quin per
ſecundam inueſtituram,prima remaneat ex-
tincta, quoàd ea, quæ expreſsè mutata ſunt,
ad *tex.in cap.1.de feud.non haben.propriam na-
tur. feud.cap.1. quemadm. feud.ad filios pertine.
Raphael Fulgoſ.cōſil.4. Ludouic.Bolognin.cōſil.
11.nu.10.cum ſeqq. Albert. Brun. conſil.1. & 2.
Decian.conſil.88.nu.60.lib.2. Beronſ.conſil.71.
nu.44.lib.1.Hieronym.Gabriel.conſil.69.n.38.
lib.2.*& *D.Marcian.conſil.27.n.16.in fin.vol.1.*
49 Indè fit, † vt licèt in aliquo actu apponatur
illa clauſula (*feudi natura in aliquo nō mutata,
&c.*) tamen illa operatur tantùm circà ea,
quę expreſsè mutata non ſunt,ſed in expreſ-
ſis, feudi natura remanet alterata,& mutata
per dominū habentem poteſtatem mutandi,
& alterandi, vt dicit *Frecc. de ſubfeud. lib.2.
anthorit.1.quæſt.12.nu.13.* quem ſequitur *cit.*
50 *D.Marcian.cōſil.69.n.55.lib.2.*†Rurſùs dicta
concluſio poteſt procedere, quandò poſte-
rior inueſtitura fieret ab eodem, qui fecit
primam, quià tùnc poſſet tentari, quòd ſe-
cunda primam non immutet,ſed quandò fit
à diuerſo domino,tùnc ſemper per ſecūdam
primæ inueſtituræ derogatur,*Bero.conſil.71.
n.5.vol.1.*& *Cephal.conſil.37.n.3.* Cùmq; in
caſu noſtro concurrat vtraq;ratio,nimirùm
expreſſa mutatio rei feudalis in liberum, &
francum allodium, ac etiàm mutatio facta
per diuerſum Principem, nempè à Summo
Pontifice; per conſequens, ex prædictis,Du-
cum Mediolani inueſtituræ penitùs reman-
51 ſerunt extinctæ,†quià cōceſſio in allodium
eſt extinctiua qualitatis feudalis, *Dom.Ca-
mill.de Medic.conſil.60.n.49.*
52 Quinimò huic nouo domino, ſcilicet Pō-
tifici, videtur tacitè ſupradictum Caſtrum
refutatum,taliter vt reſpectu dictæ nouæ in-
ueſtituræ poſteà ſequutæ, ac reſpectu nouæ
qualitatis in illa appoſitæ, videatur noua
conceſſio, ipſeq; vaſſallus, qui tacitè refuta-
uit,ſub noua illa forma inueſtitus,iuxtà ter-
minos *tex.in l.Ius ciuile,ff.de iuſt.& iur.& in l.
1.§.cùm adijcitur, ff.de verbor.obligat.* & in ex-
preſſo ità tenuerunt *Bald.in cap.1.§.Inſuper,
nu.8.de probib.feud.alien. per Federic. in cap.1.
verſic.Tertiò iſtud videtur, de alienat.feudor.in
l.1.n.11.ff.de rer.diuiſ. & conſil.115.n.4.lib.2.
Io:Crot.in l.1.§.ſi quis ſimpliciter,n.4.ff.de ver-
bor.oblig. Aretin.conſil.3. Ruin.conſil.20.nu.7.
lib.1. Anton. de Prat. inter Conſilia feudalia di-
uerſor.conſil.49.n.28. Grat.conſil.4.n.10.lib.1.*
latiſſimè *Oſaſc.deciſ.Pedam.23.à n.22. cum
ſeqq. Reg.Rouit.conſil.1.à nu.14.cum ſeq.vol.1.*
& *cit.D.Camill.de Medic. conſil.76.n.26.* Indè
53 †inoleuit axioma, feudum dici nouum, ex
noua forma addita in inueſtitura à nouo
domino,& ex nouis conuentionibus habitis
inter dominum,& vaſſallum, *Afflict.dec.112.
n.5.& deciſ.248.n.8. Reg.de Pont.cōſil.3.n.91.
Oſaſc.* & *Rouit.* vbi ſuprà, & *Ann.ſingul.193.*
54 † diciturq; prorsùs perempta illa prima in-
ueſtitura, maximè propter illam mutationē
rei feudalis in allodium, vt ſuprà dicebā-
mus, ex *cit.Camill.de Medic. conſil.69.nu.49.*
cui addo *Bald.in cap.Imperialem,§.Inſuper in
fin. de probib. feud. alien. per Federic. Menoch.
conſil.104.n.56.* & *Ruin.conſil.20.n.7.& cōſil.
35.nu.9.vol.1.ex tex.in l.pacta conuenta cum
Gloſ.verb.Inaudita,* ibiq; *Salycet.ff.de contrah.*
55 *empt.* quià † regulariter quoties fit additio,
ſiuè detractio circà ſubſtātialia alicuius rei,
tùnc primus actus dicitur extinctus, & alius
de nouo conſtitutus, vt probat *tex. in l.Ius
ciuile*, vbi *Bart. Bald. & Caſtrenſ.ff.de inſtit.&
iur.*
56 Ex quibus conſtat, non eſſe dubium,quin
potuerit Summus Pontifex ad dictā nouam
inueſtituram deuenire, & nouam formam
addere, quià qui poteſt actum facere,poteſt
etiàm illum qualificare, *Caſtrenſ. in l.Nemo*
57 *poteſt,in fin.ff.de iuſt.& iur.*& de iure † libera
eſt in Pontifice poteſtas infeudandi, & inue-
ſtiendi ad libitū, *Bald.in cap.1.*ibiq;*Præpoſit.
n.9.Picus n.2.*& *Afflict.nu.6.tit.de his,qui feud.
dar.poſſ.Felin.in cap.Ad audientiam,de reſcript.
Sonſbec. de feud. part.6.nu.2. Mozzi.de his,qui
feud.dar.poſſ.n.2.Brocold.de feud.cap.5.n.24.&
Curt.Iun.in eod.tract.part.2.quæſt.11.* Et qua-
tenùs diceretur hoc intelligi de nouis inue-
ſtituris, & conceſſionibus primarum non
derogatorijs; Reſpondetur,hoc non eſſe ve-
rum, tùm ex deductis ſuprà, tùm etiàm

58 quià

58 quià † in his,quæ ſunt iuris poſitiui,tanta-
eſt Pontificis authoritas, vt poſſit tollere, &
reuocare actum ad ſui placitũ, etiàm quoàd
effectus iàm ſequutos, & productos, vt per
*Gloſ. in Clem.vlt.verb.pro infectis de immunit.
Eccleſ.* & *Sanch.de matrim.lib.8.diſput.7.nu.4.*
59 †Quo ſit,vt in his,quæ à Pontifice geruntur,
ſatis ſit, quòd cõſtet de eius mente, actumq;
fuiſſe geſtum ex certa eius ſcientia,vel motu
proprio,quià tùnc non aliud attenditur,nec
legum ſcrupuloſæ apices perquiruntur, vt
notat *Menoch.conſil.83.nu.25.& 26.* Sicque
60 †quoàd primum punctum, quòd Pontifex
potuerit concedere Caſtrum Arquati in al-
lodium, ſumus extrà omne dubium, & con-
trarium tentare, eſt ponere os in cœlum, &
nimis periculoſum; Et ſatiùs demùm ſit
allegare *Dom.Reg.Rouit.conſil.79.vol.1.* vbi
latiſſimè agens, an potuerit Pontifex per
quaſdam nouas inueſtituras alijs antiquio-
ribus derogare, poſtquàm pro affirmatiua,
doctè, & larga manu certaſſet; demùm con-
cludit, ſacrilegij inſtar eſſe, de poteſtate
Pontificis diſputare.

61 Quòd etiàm ità voluerit, ſimiliter arbi-
tror, argumentis opus non eſſe,nàm ſuppo-
ſito, quòd in dicta conceſſione dixerit (*in-
francum, & liberum allodium*) conſequenter
ex verbis manifeſtiſſimis eius voluntas ha-
betur, non vagando per argumenta, & con-
iecturas, iuxtà terminos, *tex.in cap.fina.de
præſumpt.*

62 Neq; obſtat primò, dicta verba fuiſſe po-
ſita in enunciatiua,& ſic non diſponere,quià
prçterquamquòd hoc nõ eſt in facto verum,
cùm tàm in narratiua, quàm in diſpoſitiua
de franco, & libero allodio mentio fiat, alio
etiàm modo reſpondetur, quià cùm in ſimi-
libus conceſſionibus principaliter attenda-
tur, quomodò res conceditur, idcircò etiàm
ſi in enunciatiua tantùm de franco,& libero
allodio mentio facta ſit,tamen iſta enuncia-
tiua probat,& diſponit,& mutatur in diſpo-
ſitiuam, cùm reſpiciat ſubſtantiam negotij,
ſicuti notabiliter *Gozadin.in l.Edita, n.12,C.
de edendo.*

63 Non obſtat ſecundò, quòd dicta cõceſſio
in allodium debeat intelligi in defectum de-
ſcendentium vocatorum in primis inueſti-
turis, quià hoc non ſolùm nec ratione, nec
authoritate fulcitur, imò eſt contrà veras
iuris regulas; quià tantùm eſſet ità dicere,
quantùm tribuere duas naturas contrarias
eidem rei, nempè naturam feudi, & allodij,
quod maximam dicit repugnantiam, quià
vna qualitas eſt negatiua alterius, taliter vt
vna poſita, altera non poſſit conſiſtere,
vt ex innumeris *DD.* paulò ſuperiùs affir-
mauimus, prçcipuè ex *Dom.Camill.de Medic.*
64 *d.conſil.6.n.49.* †neq; debet vna, eademq; res
diuerſimodè regulari, *l.nàm hoc iure, ff.de
vulg.& pupill.* & *l.cũ quis ædes, ff.de vſucapion.*
quæ iuta in ſpecie in feudali materia ponde-
rat *Iacob.de Franch.in rubr. ſi de inueſtit.feud.
controu.fuer.nu.6.* Et cùm ſimus in contractu
conceſſionis in allodium, & non ſit dictum,
quòd talis conceſſio intelligi debeat, prout
pars ſupponit, per conſequens nequit talis
65 fieri interpretatio, † quià cùm contractus
ſint ſtricti iuris, *l.veteribus, ff.de pact.* Idcircò
quicquid omiſſum eſt, pro omiſſo haberi
debet, *l.quicquid aſtringendæ, ff.de verborum
obligat.*

Tandem vnum in hac cauſa pro mille al-
lego, nempè *cit.Dom.Reg.Capyc.Galeot.contr.
lib.1.contr.31.* qui Papinianeo calamo ſcri-
bens pro Dom.Auguſtino Spinula, petente
inueſtituram,& poſſeſſionem feudorum Ca-
ſtellani, & Pompeiani, excitauit omnia mo-
tiua,quæ nos hucuſq; ponderauimus,& me-
diante ſententia Senatus Ianuenſis, refert
iuxtà allegata deciſum;ſic etiàm in præſenti
credimus, fore decernendum ab Excellenti
Placentiæ Senatu; ſub illius cenſura. Neap.
15.Octobris 1668. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

F*Eudalis queſtionis deciſio ad dominum pertinet.
n.1.*

Clauſula motu proprio ex certa ſcientia, *itemq;
clauſula* remouens defectum intẽtionis, *quid,
& quandò operentur.n.2.& 3.*

*Gratia conceſſa ex motu proprio nõ continet tacitam
conditionem, ſi preces veritati nitantur.n.4.*

*Fideicõmiſſarius, qui propria authoritate fideicom-
miſſi poſſeſſionem accepit, eſt reijciendus, & im-
mittendus hæres grauatus, à cuius manu debet ca-
pere fideicommiſſum, etiàm ſi illud ſit ordinatum
in inſtrumento, cum clauſula conſtituti in benefi-
cium vocatorum.n.5.& 8. Taliter vt non poſſit
fideicommiſſarius de fideicommiſſo diſputare, niſi
reſtituta poſſeſſione.n.9.*

*Fideicommiſſario volenti poſſeſſionem fideicõmiſſi,
quomodò ſit conſultum, ſi fideicommiſſata hære-
ditas ſit vacans, & non habeatur copia hæredis
grauati, quidue etiam ſi hæres grauatus malitioſè
diſtulerit adire hæreditatem.n.7.*

*Poſſidere iuſtè dicitur, qui cum decreto Iudicis poſſi-
det.n.10. Quod limita in fideicommiſſario, qui
iniuſtè poſſidet bona fideicommiſſi, non audito hæ-
rede grauato, etiàm ſi cum authoritate Iudicis
poſſeſſionem accepiſſet.n.11.*

*Fideicommiſſarius, etiàm ſi vnam tantùm fideicom-
miſſi rem poſſideret, nõ poteſt ſuper fideicommiſſo
audiri, priuſquàm rem illam hæredi grauato om-
nia alia bona poſſidenti reſtituat.n.12.*

*Fideicommiſſarius non eſt legitimus contradictor, ad
impediendam immiſſionem hæredi grauato, etiàm
ſi in promptu doceat de ſuo bono iure. n.13. Et
quid, ſi hçredi grauato non competerent detractio-
nes.n.15.16.& 17. Quidue, quandò conſtat com-
petere detractiones.n.18.*

Hæredi grauato, ad adipiſcendam poſſeſſionem fidei-

commiſſi, ſufficit, quòd dicat, ei competere detractiones. d. n. 16.

Detractionum hæredi grauato competentium quæſtio, in iudicio poſſeſſorio reijcitur, & reſeruatur ad petitorium. d. n. 17.

Fideicommiſſarius non poteſt impedire immiſſionem hæredi grauato, vel reſtitutionem poſſeſſionis, etiàm ſi offerat tantùm ſoluere, quantùm detractiones important. n. 19. Neq; ſi offerat ſoluere detractiones liquidandas. n. 20. Neq; demùm ſi offerat cautionem de ſoluendo detractiones. n. 21.

Hæredi grauato in dubio præſumitur competere detractiones. n. 22.

Detractiones competentes hęredi grauato, competunt etiàm hæredi hæredis grauati. n. 23.

Conuentionem impugnans non debet ex ea cõmodum ſentire. n. 24. Et debet reddere quicquid ex conuentione conſequutus fuit. n. 25. 26. & 28.

Remedium recuperandæ competit ei, qui ſponte ſuam poſſeſſionem alteri ceſſit, quandò contractus, quoàd reliqua per ceſſionarium non obſeruatur. d. n. 26.

Incommodum non debet ſentire is, qui nullum commodum conſequitur. n. 27.

Correſpectiuorum actuum natura eſt, vt vnum ego non feciſſem, ſi aliud tu non feciſſes, & ſublato vno, tollitur alterum. d. n. 28.

Tranſactio inita per pręcedentem fideicõmiſſarium, ſucceſſoribus præiudicat. n. 29. Maximè quandò longo tempore habuit effectum. n. 30.

Donatio cum effectu dicitur tranſactio, quandò adeſt fumus litis. n. 31.

Læſio non cadit in tranſactionem. n. 32.

Læſionis remedium tollitur per 30. annos. n. 33.

Detractiones competunt hęredi grauato, etiàm ſi non confeciſſet inuentarium. n. 34.

Hæres grauatus non tenetur conficere inuentarium, niſi poſtulante fideicommiſſario. n. 35.

ARGVMENTVM.

Hæredi grauato competit immiſſio in bonis, fideicommiſſo ſubiectis, ab eoq; debet fideicommiſſarius recipere fideicommiſſum, aliàs illius poſſeſſio etiàm è manu Iudicis capta, eſſet vitioſa, & quid ſi hæredis grauati copia haberi non poſſit, vel ſi ipſe malitioſè adire diſtulerit; quidvè etiàm ſi detractiones hæredi grauato competerent, vel non, & an in iudicio poſſeſſorio admittatur cognitio ſuper competentia, vel incompetẽtia illarum plenè diſcutitur. Cõuentionem, vel tranſactionem impugnans, non debet ex ea commodum ſentire, ſed antè omnia eſt facienda acceptorum reſtitutio. Et quandò tranſactio inita per hæredem grauatũ, ſucceſſores liget, vtiliter examinatur. Pro eodem Eminentiſs. Dom. Cardinali Boncompagno.

CONSILIVM XI.

POtiora motiua excitata per excellum Cõſilium Placentiæ, in beneficium Eminentiſſimi D. Signię Ducis, cõtrà Excellẽtiſſimum Dom. Cardinalem Hieronymum Boncompagnum, reſtringuntur ad duo: Et primum, vt ad ſucceſſionem Caſtri Arquati aperto iure dictus D. Dux ſit admittendus, vti ex pacto vocatus, vigore inueſtiturarum Sereniſſimorum Ducum Mediolani, nõ obſtante noua inueſtitura Papæ Pauli III. tùm, quià innititur ſuper falſa cauſa, tùm etiàm, quià nullo pacto potuit illa præiudicare iuribus eorum, qui vocabantur ex pacto, atq; ideò cùm de vocatione iſta ex dictis antiquis inueſtituris liquidò conſtet, non eſſe de poſſeſſorio iudicio curandum, ſed liquidum petitorium, poſſeſſorium abſorbere prætenditur.

Secundum eſt, vt abſtracta etiàm feudalitate dicti Caſtri, adhùc dictus D. Dux debeat obtinere, vti ad illius ſucceſſionem vocatus, nedùm ex fideicommiſſo D. Cardinalis Guidonis Aſcanij, verùm quoq; ex alio ſtrictiori Comitis S. Florę, qua data fideicõmiſſaria vocatione, eſt per conſequens legitimus contradictor, ad impediendam immiſſionem Eminentiſſimo D. Cardinali hæredi hæredis grauati, qui nequit ad præſidium detractionum confugere; tùm, quià fuit hæres abſq; inuentario, tùm, quià dato detractiones competijſſent, ad pręſens compenſantur cum alienationibus factis, quæ longè excedunt prætenſarum detractionum valorem.

Neq; etiàm obſtare prætenditur Florentinas tranſactiones initas in anno 1592. inter olim D. Cardinalem Franciſcum Sfortiam, & D. Ducem Alexandrum Sfortiam, ſiquidem nequiuerunt donationes illæ, ſiuè tranſactiones diſmembrare fideicõmiſſum, & præiudicare fideicommiſſarijs vocatis, & ſucceſſiuè hodierno D. Signiæ Duci, qui ad præſens in iudicio contendit.

Verùm ad reſolutionem accedendo, licèt primum motiuum ſatis eſſe reſolutum exiſtimem, ex latiſſimè cumulatis in alijs meis Allegationibus, quibus nõ obſcurè demonſtratum cenſeo, longè infirmam eſſe prætenſionem D. Ducis circà feudalitatem, & ſucceſſionem Caſtri Arquati, cùm verè nunquàm fuerit feudum ex pacto, & prouidentia, benè tamèn hæreditarium, & poſteà ex inueſtitura Pauli III. allodiale, vt ibi probauimus: tamen vt Eminentiſſimo D. meo morem geram, vt par eſt, inſiſtendo rursùs circà hanc nouiſſimam Pontificiam inueſtituram,

ſtam,ſiuè potiùs conceſſionem de dicto Caſtro factam, conſtanter dicimus.

Nequaquàm poſſe in dubium reuocari, quin potuerit Pontifex (non quidem de abſoluta poteſtate Pontificia) ſed vti Princeps, ac illius feudi directus Dominus, mutare feudum in allodium, etiàm ſi illud eſſet ex pacto, extinguendo feudalitatem, & dando nouam formam, vt iàm larga manu dixi in alijs adductis, *verſic. Sed cur tandiu, vſq; ad fin.* vbi authoritates omnes, & rationes ità enucleantur, vt vanum ſit hic iterùm illas reportare.

De voluntate etiàm Pontificis, eò minùs poteſt heſitari, nàm quatenùs motiuatur per excelſum Conſilium Placentinum Bullam nouæ conceſſionis eſſe manifeſto erroris vitio coinquinatam, ex eo, quòd enunciatur in illa, dictum Caſtrum non eſſe, cùm eſſet ex pacto; atq; ideò laborare defectu intentionis, & falſæ cauſæ. Reſpondetur (ſalua pace tanti Venerandi Senatus) motiuum eſſe æquiuocum, cùm verè nunquàm dictum Caſtrum fuerit feudum ex pacto, vel ſaltem potuiſſe à Summo Pontifice tùnc difficultari, an eſſet ex pacto, fortaſsè eiſdem rationibus, quibus nos ad fundandum aſſumptum iſtud moti ſumus, in dictis noſtris allegationibus: Quapropter vel articulus erat clarus, quòd dictum Caſtrum non erat ex pacto, & per conſequens nullo erroris, vel falſæ cauſæ velamine fuit Pontifex deceptus, vel erat

2 dubius, & potuit; † tùm quià Pontifex, tùm quià Princeps, ac Caſtri illius directus dominus, articuli dubietatem decidendo affirmare, nunquàm dictum Caſtrum fuiſſe feudum ex pacto; ad dominū enim pertinet deciſio, & interpretatio quæſtionis feudalis, *cap. 1. tit. apùd quem, vel quos controuerſ. feud. definiat.*

Accedant efficaciſſimæ clauſulæ in dicta Bulla nouæ conceſſionis adiectæ, nimirùm clauſula motus proprij, & *ex certa ſcientia*, & clauſula, *remouens defectum intentionis*, quarū eximia virtus, & efficacia talis eſt, vt penitùs repellat excipientem de ſubreptione, contrà priuilegium, vel Bullam, vt latè noſter *Grammat. deciſ. 66. n. 40. cum ſeqq.* & optimè *Burat. deciſ. 337. nu. 9.* quià tollitur omnis macula, *Conſiliar. Georg. alleg. 5. n. 40. & alleg. 6. n. 7.* cum quibus concordat *Dec. cōſil. 373. n. 7.* dicens, nequaquàm poſſe priuilegia ſub hac forma conceſſa, in dubium reuocari, quià illa forma eſt extinctiua vitij ſubreptionis, idem *Dec. conſil. 137. nu. 2. & conſil. 407. n. 19. & Alex. conſil. 41. n. 14. vol. 5.* & ſic excludit poſſe allegari errorem, vel præſumptionem erroris, idem *Alex. conſil. 4. n. 4. vol. 1.* quià habet præſumptionem veritatis, & ſcientiæ Principis, *Balb. deciſ. 348.* & facit conſtare de enixa voluntate illius, idem *Alex. d. conſil. 41. nu. 14. vol. 5.* & *Dec. d. conſil. 137. n. 2.* dicens, hoc verum, etiàm ſi tendat in præiudicium alterius, vel iuris alteri quæſiti, & *conſil. 390. n. 14. & conſil. 624. n. 11.*

3 Quæ omnia eò fortiùs militant in caſu noſtro, in quo duo concurrunt certiſſima facti motiua. Primum, quià Pontifex Paulus III. qui conceſſit dictum Caſtrum in purum, & ſimplex allodium, erat ſanguine cōiunctus quond. Excellentiſſimo D. Comiti S. Floræ Conceſſionario; quapropter data etiàm veritate opinionis illorum, qui voluerunt, clauſulas *motu proprio*, & *ex certa ſcientia*, operari dumtaxàt in his, quæ iuris ſunt, non verò in his, quæ ſunt facti (cùm ea probabiliter Pontifex ignoret) tamen ſuppoſita dicta ſanguinis cōiunctione, reſultat reſolutio motiui, ex illo iuris adagio, vt cōſanguineus præſumatur ſcire facta conſanguinei, ad *tex. in l. Octaui, ff. vnd. cognat.* & *Menoch. de præſūpt. lib. 1. quæſt. 77. n. 8.* Nefas ergò eſt, ſupponere Paulum III. aberrantem, cùm verè errare nequiuerit; non iure, quià Pontifex, non etiàm in facto, quià conſanguineus illius, de cuius facto agebatur.

4 Secundum eſt, quià memorata conceſſio, minimè facta fuit poſtulante D. Comite S. Floræ, vt dici potuerit, gratiam falſis precibus innixam, nullius clauſulæ pharmaco ſanari, cùm ſemper gratia tacitam ſub ſe contineat conditionem, *ſi preces veritati nitantur*, ſed manauit ex mera motus proprij liberalitate, qua ſtante, intrat indiuidualis diſpoſitio, *tex. in cap. ſi motu proprio 23. de præbend. & dignitatib. in 6.* quo ab huiuſmodi gratiarum genere omne vitium remouetur, etiàm ſi Pontifici quid tale latuiſſet, quo cognito non conceſſiſſet.

Deſcendo ad motiuum fideicōmiſſi, circà quod omitto pro nùnc diſputare, vtrùm in forma valida, & probanti exhibeatur, atq; data exhibitione, ſi vſq; ad præſens duret ad fauorem D. Ducis. Solùm capio diſcutiendum de viribus prætenſæ per eum poſſeſſionis captæ, ſiuè mauis occupatæ, dicti Caſtri Arquati, dictiq; Datij Longæ Padi; nàm firmiſſimè in ſpem ducor, vt quemadmodū

5 de † facto, propriaq; authoritate præfatam introiuit poſſeſſionem, ad præſens de facto, ſummo tamen iure comitante, debeat eadē poſſeſſione ſpoliari, illaq; inueſtiri Eminentiſſimum D. meum Cardinalem Boncompagnum, qui in omni caſu vti mediatus hæres bonæ memoriæ Eminentiſſimi Cardinalis Franciſci Sfortiæ (dato tamen, ſed non conceſſo fideicommiſſo) hæredis grauati vices ſubſtinet, ac per conſequens ipſe erat, prout eſt immittendus, ex interdicto quorum bonorum, non obſtantibus oppoſitis in contrarium per fideicommiſſarium requirentibus maturiorem cognitionem, ſicuti fuit deciſum per *Rot. in vna Romana fideicommiſſi apud Pen. deciſ. 671.* vbi hoc firmatur in

caſu

caſu longè fortiori, nempè in fideicõmiſſo,
relicto in contractu, cum clauſula *conſtituti*
ad beneficium vocatorum, quià ſemper hæ-
redis grauati immiſſio expectanda eſt, vt ab
eo poſtmodùm fideicommiſſum petatur ab
eiuſq; manibus bona recipiantur, ad tradita
per *Peregr. de fideicom. art.* 48. *n.* 5. *&* 33. quem
ex noſtratibus ſequuti ſunt *Dom. Reg. Capyc.*
Latr. conſult. 78. *nu.* 4. & *D. Conſiliar. Theodor.*
alleg. 61. *n.* 51.
6 Nullaq; poteſt fideicommiſſarius contra-
rium tentans, excuſatione muniri, ſiquidem
ſi vacans eſſet hæreditas, & hæredis copia
haberi non poſſet, cautum illi eſt per aditio-
nem Iudicis apud eum poſtulans, vt iacenti
hæreditati de curatore prouideat, à cuius
poſteà manu, hæredis inſtar grauati, fidei-
cõmiſſatæ hæreditatis poſſeſſionem capiat,
iuxtà doctrinam *Bart. in l. ſi bona, in fine, C. de*
bon. author. Iudic. poſſid. ſequitur *Bald. conſil.*
234. *in fin. lib.* 3. *Dec. conſil.* 400. *col.* 3. *Oſaſch.*
dec. 34. *n.* 21. *Ludouiſ. deciſ. Rot. Rom.* 206. *nu.* 8.
& probatur ex eadem *Rot. dec.* 520. *part.* 1. *in*
fin. in nouiſſ. & dec. 115. *ſub n.* 3. *par.* 1. *in recent.*
7 † Sin verò hæres haberi poſſet, iſq; tamen
malitioſè diſtulcret aditionem, fortè ad re-
tardandam reſtitutionem fideicommiſſi; &
eo caſu eſt ſimilitet fideicõmiſſario cautum,
vt hæredem illum ad adeundum compellere
faciat, iuxtà *tex. in l. qui poterat, l. nam quòd, §.*
ſi quis compulſus, l. ſi legatus, & l. ſi omnes, ff. ad
Trebell. Ioſeph. Ludou. deciſ. Lucen. 40. *nu.* 4. &
Alex. Raudenſ. deciſ. Piſan. 38. *nu.* 131. Taliter,
vt nulla occaſione, nullauè de cauſa licitum
fideicommiſſario ſit propria authoritate
ſibi ius dicere, proprioq; marte fideicom-
miſſi poſſeſſionem aggredi, eùm præciſè il-
lam de manu hęredis capere teneatur, vel de
manu curatoris dandi in defectum hæredis.
8 Quòd ſi aliter eum effectu actum ſit (vt in
eurrenti caſu) tùnc ad remedium à iure
proditum ad fauorem hæredis grauati re-
currendum eſt, vt nimirùm remoto fideicõ-
miſſario à poſſeſſione, quam occupauit, ille
in poſſeſſionem mittatur, quià fideicommiſ-
ſarius dicitur vitio poſſidere, *Bart. in l. final.*
C. de edict. Diu. Adr. nu. 22. ibiq; *Caſtr.* & *Dec.*
Peregr. de fideicom. art. 48. *n.* 33. *Gabriel. comm.*
concluſ. tit. de fideicom. concl. 5. *n.* 2. *verſ. Contra-*
rium, Gratian. diſcept. forenſ. tom. 5. *cap.* 954. *nu.*
21. *Cyriac. controu. forenſ. lib.* 1. *contr.* 12. *nu.* 14.
& latè *Poſth. de manut. obſeru.* 47. dicentes, ta-
lem fideicommiſſarij poſſeſſionem, vti vi-
tioſam nõ eſſe manutenibilem, quemadmo-
dùm expreſsè determinauit *Rota Rom. apud*
Pen. dec. 692. & iterùm apud *Caualer. dec.* 106.
9 addo demum † noſtrum *Cõſiliar. Theodor. cit.*
alleg. 61. *n.* 34. dicẽtem ex *Riminald.* & *Peregr.*
fideicommiſſarium, qui abſq; voluntate hæ-
redis grauati poſſeſſionem appræhendit, nõ
poſſe de fideicommiſſo diſputare, niſi priùs
illi poſſeſſionem reſtituerit, nàm eſt tale hoc
vitium reſultans ex adepta poſſeſſione, non
à manu hæredis grauati, ſed illo ſpreto, vt
10 † licèt is, qui poſſeſſionem nactus fuit cum
decreto Iudicis, dicatur iuſtè poſſidere, *l. iu-*
ſtè 6. *ff. de acquir. poſſ. l. qui authore, ff. de regul.*
iur. l. meminerint, C. vnde vi, & l. final. C. ſi per
11 *vim, vel alio modo.* † Tamen in hac ſpecie,
etiàm ſi fideicommiſſarius precedente Iudi-
cis decreto in poſſeſſionem bonorum fidei-
commiſſo ſubiectorum immittatur, inſcio
hærede grauato, adhùc dicitur vitio poſſi-
dere, & proindè debet poſſeſſionem reſti-
tuere, quià authoritas Iudicis producit iu-
ſtum titulum in ordine ad iudiciarium or-
dinem, nõ verò in ordine ad ius litigatoris,
vt in eitatis iuribus, & in terminis tradunt
Pereg. de fideicom. art. 47. *n.* 60. *cum ſeqq. & art.*
98. *n.* 17. & optimè *Rot. Rom. cit. dec.* 520. *part.*
12 1. *in nouiſſ.* & confert non mediocriter † ad
propoſitum authoritas *Surd. dec.* 333. caſum
conſtituentis in hærede grauato, qui iàm
omnium bonorum poſſeſſionem obtinuit,
ſola poſſeſſione vnius domus per decretum
Iudicis fideicõmiſſario conſignata, & tamen
firmiſſimis rationibus concludit, eſſe hære-
dem grauatum etiàm ad poſſeſſionem illius
domus reintegrandum, taliter, vt licèt Se-
natus in cõtrariam iuerit ſententiam, tamen
Surd. teſtatur, id cõtrà ſuum votum eueniſſe,
& cõtrà votum D. Senatoris Alexandri Do-
nes eius Collegæ, ſicuti teſtatur in fine illius
deciſionis, quam doctrinam ſequitur etiàm
D. Capyc. Latr. cit. conſult. 78. *n.* 52.
13 Quæ omnia in iure veriſſima, in eurrenti
cauſa fore practicanda ſperamus contrà vi-
tioſam poſſeſſionem D. Ducis Signiæ, qui ad
illius reſtitutionem euadendam, ad benefi-
cium Eminentiſſimi D. mei, axaudiendus
nequaquàm eſſet, etiàm ſi vellet in promptu
docere de bono ſuo iure, quià nullo caſu eſt
legitimus contradictor, *Soccin. Iun. conſil.* 75.
n. 18. *lib.* 1. *Dec. conſil.* 424. *n.* 18. *Roland. conſil.*
1. *n.* 71. *vol.* 1. *Ioſeph. Ludou. deciſ.* 47. *n.* 15. *Me-*
noch. de adipiſc. poſſ. remed. 4. *n.* 632. *Rota* apud
Ludou. dec. 206. *n.* 9. eadem *Rot. dec.* 115. *par.* 1.
in recent. Argel. de legit. contrad. quæſt. 10. *n.* 13.
& *Poſt. de manut. cit. obſeru.* 47. *nu.* 2. quem ſe-
quitur *D. Capyc. Latr. cit. conſult.* 78. *n.* 8. & ra-
14 tio eſt prompta, † quià in iudicio meri poſ-
ſeſſorij, ſi detur odor iuſtitiæ circà petito-
rium, nõ tamen immutat, & tollit iudicium
poſſeſſorium, ità *DD. in l. ſi finita in princ. ff.*
de damn. infect. quam doctrinam ſequitur cit.
D. Conſiliar. Theodor. d. alleg. 61. *n.* 2.
15 Non negauerim tamen ampliſſimo Sena-
tui, in quo præſens cauſa tractanda, & deci-
dẽda erit, nonnullos ex ſuprà adductis *DD.*
loquutos fuiſſe, quandò hæredi grauato cõ-
petunt detractiones à bonis fideicommiſſo
ſubiectis, quaſi contrarium ſit, ſi nihil ab eo
eſſet de fideicommiſſo detrahendum, idq; ad
euitandũ inutilem circuitum momentaneæ
poſſeſ-

Digitized by Google

poſſeſſionis,ad beneficium hæredis grauati,
qui dolo diceretur petere id, quod ſtatim
eſt reſtituturus, ſicuti præ cæteris doctè ad-
monuit *D.Camill.de Medic.conſ.68.* & *D.Reg.*
de Pont. conſil. 21. nu. 26. alijq; quos ſciens
omitto.
16 Nihilominùs eſt animaduertendum,quòd
alij quamplures ex citatis Authoribus, for-
taſsè numero, & grauitate maiores, contra-
rium ſenſerunt, non quià eſt falſa regula, vt
dolo petat,qui eſt mox reſtituturus,ſed quià
in iudicio poſſeſſorio ſummario, non tole-
ratur diſcuſſio,& diſputatio, vtrùm compe-
tant detractiones,quæuè,quantæq; ſint,cùm
ſatiùs in hoc iudicio exiſtimetur, quòd hæ-
res grauatus dicat, mihi competunt detra-
ctiones, vt fundat *Poſth.cit.obſeru.47.nu.15.*
quem ſequitur ſæpè cit. *Capyc. Latr. cit. con-*
17 *ſult. 78. num. 1.* tùm, quià cùm † hæc diſ-
putatio detractionum ſit in iure, & in facto
intricata, per conſequens reijcitur in re-
medio poſſeſſorio,& reſeruari debet ad me-
rita cauſæ in petitorio, quemadmodùm di-
cunt *DD.* de alijs exceptionibus requirenti-
bus altiorem indaginem *Peregr. de fideicom.*
art.48.n.29. cum ſeqq. Roland.conſil.22.nu.36.
lib.3 latè *Bertazol.conſil.ciuil.55.nu.28.* & no-
ſter *Præſ Merl.n.controu.forenſ.cent.1.cap.10.*
n.3.cum ſeqq.
18 Tùm etiàm, quià quandò certum eſt, in
facto competere detractiones, eo caſu ne-
gotium nō eſt diſputabile, nàm tùnc omnes
concludunt, abſq; vlla diſcrepantia, eſſe ca-
piendum fideicommiſſum de manu hæredis
grauati,eundemq; eſſe in poſſeſſione immit-
tendum, neq; fideicommiſſarium eſſe legiti-
mum contradictorem, quamuis poſſideat,
quià omninò deberet repelli,eſtq; concluſio
iſta, adeò indubitata, vt affirmare audeam,
quòd vix inueniet Pars aduerſa vnum Do-
ctorem,qui cōtrarium tentauerit, cùm verè
omnes tàm in lecturis,quàm in conſilijs,tra-
ctatibus, & deciſionibus pro hærede graua-
to paſſim ſcripſerint, ità *Bart.in l.final.nu.9.*
Zuccard.nu.426.Paul.de Caſtr. & *Alberic.C.de*
edict. Diu. Adr. tollen. Ruin. conſil.140. vol.5.
Gozadin.conſil.93.n.3. Bertrand.cōſil.250.vol.
3.Menoch.conſil.722.vol.8. Rouit.conſil.50.nu.
32.vol.1.Dec.cōſil.25.n.2.vol.2. Grat.reſponſ.
149.n.5.vol.2. Mareſc.var.reſol.lib.1.cap.1.n.
16.& 30.Peregr.de fideicom.art.47.nu.64.cum
ſeqq. Argel.de legit.cōtrad.quæſt.10.art.9.Mer-
lin.de legit.lib.5.tit.4.quæſt.10. Fuſar.de fideic.
ſubſtit.quæſt.613.nu.6.& 13.cum ſeqq.Perſona.
de adipiſc.poſſ.nu.402.Boer.dec.156.nu.2.& 5.
Franch.deciſ.204.n.3.& 28.Ioſeph.Ludou.dec.
Peruſ.47.n.16.& 17.Oſaſch.dec.Pedem.34.nu.
20.Surd.cit.dec.333.Ludouiſ.dec.206.n.8. & ibi
Beltram.n.11.cum ſeqq.Seraph.dec.609.n.4.&
deciſ.850.n.5. & *Farinacc.deciſ.115.n.11.cum*
ſeq.par.1.& deciſ.431.nu.8.par.2.tom.1. addo
Capyc.Latr.conſult.78.n.6. & *Conſiliar.Theod.*
19 *cit.alleg.71.n.53.* † Neq; iſto caſu ſatis eſſet,ſi
fideicommiſſarius poſſidens vellet tantùm
hæredi grauato reſtituere, quantùm detra-
ctiones illi ſpectātes importarent, quià poſ-
ſeſſio fideicommiſſarij cùm ſit vitioſa, ac
minimè manutenibilis vitiatur in totum;
non verò quoàd ſolam quantitatem detra-
ctionum, *Bald.in l.1.C.quorum legat.Zuccard.*
in d.l.final.n.426. verſ.Limitatur iſta concluſio,
C.de edict.Diu.Adrian. quos ſequitur *D.Præſ.*
20 *de Franch.cit.deciſ.204.n.29.* † Neq; etiàm li-
beraretur,ſi in promptu offerret ſoluere hæ-
redi grauato detractiones liquidandas,quià
ille non debet conſtitui petitor,ſed detentor
detractionum, ità *Natt.conſil.653.Peregr.cit.*
art.47.n.67.in fine, & videtur ſentire *Argel.de*
legit.cōtrad.quæſt.13.art.5.n.6. & confert *Put.*
21 *dec.Rotal.471.n.3.lib.2.* dicens, † neq; etiàm
ſufficere, quòd fideicōmiſſarius offerat cau-
tionem de ſoluēdis detractionibus ad finem
impediendi, quòd hæres grauatus in poſſeſ-
ſione mittatur.
Itaq; vt concludamus, erit ex prædictis
omninò remouendus à prætenſa poſſeſſione
D.Signiæ Dux, & immittendus Eminentiſ-
ſimus D.meus, quià alterum de duobus, vel
enim erit vera opinio ſuperiùs adducta de
poſſeſſione hęredi grauato concedenda ſim-
pliciter, & ſinè cognitione, & diſcuſſione
detractionum,quaſi ſatis ſit, quòd dicat ſibi
competere detractiones, & habemus dubio
procùl intētum, tantò magis,quià hæc opi-
nio in ſe eſt veriſſima,& iuris præſumptione
22 fulcitur, † ſiquidem in dubio præſumitur
competere hæredi grauato detractiones, &
defenſiones aduersùs fideicommiſſarium,vt
dicit *Rot.Rom.cit.deciſ.520.nu.15.par.1.in*
nouiſſimis.
23 Vel volumus aliam ſtrictiorē opinionem
attendere, relatam per *D.Camill.de Medic.* &
D.Pont.ſup.cit. quòd nimirùm debeat con-
ſtare de competentia detractionum, ad hoc,
vt hæres grauatus poſſit poſſeſſionem obti-
nere, & ſimiliter arbitror, negotium eſſe in
tuto, nā ſicuti à principio dicebamus, Emi-
nētiſſimus D.meus eſt mediatus hæres Car-
dinalis Franciſci Sfortię hęredis grauati per
Comitem de S.Flora, prætenſum fideicom-
mittentem, taliter, vt ad præſens omnes de-
tractiones, quæ competebant dicto olim
Cardinali Franciſco Sfortiæ,cōpetunt Emi-
nentiſſimo D.Cardinali Boncompagno eius
mediato hæredi, *Paul.de Caſtr.conſil.198.n.3.*
lib.2.Pariſ.conſil.47.nu.6.lib.2.& conſil.55.n.
5.lib.3. & *Argel.cit.art.5.n.55.*
Quin autem dicto D.Cardinali Franciſco
ſpectauerint detractiones, non videtur du-
bitandum,tùm pro credito dotali Excellen-
tiſſimarum DD.Aloyſiæ Pallauicinæ Comi-
tiſſæ de S.Flora, ac D.Conſtantiæ Sfortiæ
Duciſſæ Soræ; tùm etiàm propter portiones
eidem Cardinali Franciſco ſpectantes, pro
legi-

Digitized by Google

legitima, & Trebellianica, ac propter ma-
gnam legatorum copiam relictorum á Do-
mino Comite Sanctæ Floræ, ab ipſo Cardi-
nali ſimiliter ſolutorum, vt in facto ſuppo-
nitur.

Eapropter tàm habito reſpectu ad dictas
quantitates, ſummam capientes ducatorum
.... quàm ad bona libera ab eodē Cardinali
Franciſco ceſſa D. Duci Alexandro, fuit de-
uentum ad cōuentiones Florentinas, quibus
mediantibus fuit dicto D. Cardinali ceſſum
Datium Longę Padi Turricellarum, fuitq; ab
eodem diſpoſitum de Caſtro Arquato pro
ſumma aliorum ducatorum 50.m. in ſui fa-
uorem reſeruatorum in dictis conuentioni-
bus Florentinis: Quas quidem cōuentiones,
vel Dom. Signiæ Dux vult ratas habere, &
ceſſat lis, quià vigore dictarum conuentio-
num reperitur in hæreditate D. Ducis Fiani
24 Caſtrum Arquati, & dictum Datium. † Vel
illas ratas habere recuſat (quod fieri nequit,
ve probauimus) & iſto caſu, quoniàm nemo
debet ad imparia iudicari; per conſequens,
ſi D. hodiernus Signiæ Dux petit ſibi deberi
Caſtrum Arquati, & Datium Longæ Padi,
nō obſtantibus tranſactionibus, quas inquit
non potuiſſe ſibi ex propria perſona vocato
præiudicare. Vice verſa Eminentiſſimus D.
meus, vti repræſentans Cardinalem Fran-
ciſcum, rectè petere poteſt, immitti in poſ-
ſeſſionem nedùm dictorum Caſtri, & Datij,
verùm omnium aliorum bonorum renun-
ciatorum, vigore dictarum conuentionum,
ſi, & prout illa Cardinalis Franciſcus poſſi-
ſidebat antè illas conuentiones, ad hoc, vt
facta reintegratione fiat indagatio bonorū
ſubiectorum prętenſo fideicōmiſſo Comitis
S. Floræ, prætenſarū alienationum de eiſdem
bonis, & detractionum competentium ex
25 ſuprà memoratis cauſis; † Cùm certiſſimum
ſit de iure, quòd reſciſſo contractu, ſit fa-
cienda acceptorū reſtitutio, vulgata *l. vtere,
C. de præd. minor. & l. ſi fundus, §. final. ff. de reb.
eorum*, cōferunt in ſimili notata per *Franch.
deciſ.* 272. *n.* 13. *Rouit. conſil.* 70. *nu.* 17. *vol.* 2. &
Dom. de Marin. reſol. lib. 1. *cap.* 125. & ibi mea
26 additio, & † nè punctuali deciſione carea-
mus, adduco *Verall. dec.* 6. *part.* 3. dicentem
expreſsè, cōpetere remedium recuperandæ
poſſeſſionis ei, qui ſua ſpontè poſſeſſionem
alteri ceſſit, quandò contractus ceſſionis,
quoàd reliqua ab alia parte nō approbatur.
27 † Nàm incommodum ſentire non debet, qui
nullum cōmodum conſequitur, & è contrà,
ad vulgatam regulam *tex. in l. ſecundùm natu-
ram, ff. de reg. iur. in l. hactenùs, ff. de vſufruct. &
§. Cùm autem, inſtit. de empt. & vendit. cum con-*
28 *cord.* † Tantò magis, quià præſumitur, quòd
idem D. Cardinalis dictam poſſeſſionem nō
deſeruiſſet, neq; præmaturam bonorum re-
ſtitutionem feciſſet ad beneficium D. Ducis
Alexandri, ſi quoquomodò cogitauiſſet de
contrauentione, reſpectu Datij prædicti, &
aliarum quantitatum ſibi in actu reſtitutio-
nis reſeruatarum, quarum intuitu, magna
bonorum, & pecuniarū quantitate, ſe Dom.
Cardinalis Franciſcus ſpoliauit, idq; ex na-
tura actuum correſpectiuorum, nàm vnum
ego non feciſſem, ſi aliud tu non feciſſes, &
ſublato vno, tollitur & alterum, ad tradita
per *Crauett. conſil.* 179. *nu.* 13. *lib.* 1. *conſil.* 230.
n. 2. *& conſil.* 246. *n.* 4. *lib.* 2.

29 Rurſùs illæ conuentiones habitæ cum
prædeceſſore fideicommiſſario, ligant fidei-
commiſſarium ſucceſſorem; tantò magis,
quià fuerunt ſtipulatæ pro matrimonio à
dicto prędeceſſore D. Duce Alexandro con-
trahendo cum Excellentiſſima D. Eleonora
Vrſina, cum dote ſcutorum 100.m. publicè,
palàm, & bona fide, cum interuentu, & tra-
ctatu tot Magnatum, & Procerum, ſanguine
vtriq; parti coniunctorum, & ratificatæ per
Ducem Alexandrum, nedùm cum authori-
tate Excellentiſſimę D. Fuluię de Comitibus
eius auiæ, & contutricis, verùm quoq; au-
thorante Magnifico tùnc Status S. Florę Au-
ditore præſente, & pro Tribunali ſedente, vt
in Summario *n.* 88. ad tradita per *Peregr. de
fideicom. art.* 52. *n.* 88. *&* 89. & latiùs *Boer. dec.*
30 147. † vbi in argumento pręcipuè pondetat
conuentionis obſeruantiam per multos an-
nos, vt in caſu noſtro, in quo octoginta pro-
pè annis, quòd initæ fuerunt dictæ conuen-
tiones, indubitatā obtinuerunt firmitatem,
etiàm per multiplicatas ſententias Rotales,
per quas fuerunt canonizatæ, vt in Sūmario
n. 2. 3. *&* 4. Vndè ad præſens nefas eſt illas
euertere, & impugnare, dum diutiùs fuerūt
obſeruatæ, quæq; tanto tempore in ſuo eſſe
perdurarunt.

Neq; etiàm obſtat, quòd dictæ conuen-
tiones euidenti læſionis vitio impugnentur,
quaſi quòd plus ſibi Cardinalis Franciſcus
retinuerit, quàm importabant detractio-
nes: Quià reſpondetur, hoc non eſſe verum
in facto, nàm ſicuti aliàs fuit per Rotam in
hac cauſa declaratum, & demonſtratum ex
calculo, detractiones erant longè maiores
quantitatum reſeruatarum.

31 Prætérquamquòd eædem conuentiones,
licèt apparenter fuerint ſtipulatæ ſub titulo
donationum, nihilominùs rei veritate fue-
runt tranſactiones, propter litis fumum, &
timorem, qui tùnc imminebat inter DD.
Cardinalem, & Ducem Alexandrum, vt di-
32 cit *Marcabrun. conſil.* 17. *nu.* 29. & † in tranſ-
actione non cadit lęſio propter futurum du-
bium litis euentū, *Afflict. dec.* 220. *Grammat.
deciſ.* 66. *nu.* 20. *Miſinger. obſeru.* 91. *centur.* 6. &
33 *Gaill. obſeru.* 70. *lib.* 2. † maximè ſtante lapſu
tanti temporis apti ad inducendam trinam
præſcriptionem remedij læſionis, quod tol-
litur per curſum 30. annorum, *Gloſ. & DD.
in l. 2. C. de reſcind. vēd. Gloſ. in cap. Cum cauſa,*
verſ.

verſ. Alij dicunt de empt. & vend. Pinell. & alij, quos ego retuli in meis *Addit. ad de Marin. cap. 234. n. 4.*

34 Minùs tandem obſtat, quòd detractiones non competebant Cardinali, quià fuit hęres Comitis S. Floræ, ſinè beneficio inuentarij, quià hoc in puncto iuris non eſt verum, ex latè deductis per *Peregr. de fideicom. art. 35. à n. 1. cum ſeqq.* iuribus, & authoritatibus probantem, hæredem grauatum poſſe deducere à fideicõmiſſo ſuas portiones, ſuaq; credita, etiàm ſi inuẽtarium omiſiſſet, addo *Ludouiſ. deciſ. 421. ſub nu. 4. & 5. cum ſeqq.* & ibi *addit.*
35 *Beltram.* †quià hæres grauatus non tenetur præcisè innentarium conficere, niſi poſtulante fideicommiſſario, ad *tex. in l. mulier, §. ſi hæres, ff. ad Trebell. Paul. de Caſtr. in l. cùm tale, §. Titius, ff. de condit. & demonſtr. Molin. de Hiſpa. primog. lib. 1. cap. 28. à n. 1. Guid. Pap. dec. 351. Oſaſch. dec. 147. n. 22.* videndiq; *Bero. quæſt. familiar. 118.* & *Crauett. conſil. 295.*

Hæc ſunt, quæ feſtinanter potuit in hac cauſa calamus offerre pro tuitione iurium Eminentiſſimi D. Cardinalis Boncompagni, ſub correctione Excelſi Senatus, in quo erit diſcutienda, & decidenda, veniã expectans, nàm ipſe micas quaſi collegi, quæ à lauta ceciderunt menſa, cæterorum, qui in eadem cauſa ſingulari methodo, eloquentia, eruditione, & doctrina ſcripſerunt. Neap. 12. Decembris 1668. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Legatum caducatur, ſi legatarius prædecedat teſtatori. n. 1.

Extenſio de perſona ad perſonam probibetur in vltimis voluntatibus. n. 2.

Teſtatorem noluiſſe cenſetur id, quod non expreſſit, cùm potuiſſet. n. 3.

Legatum conditionale caducatur, decedente legatario antè euentum conditionis. n. 4. Amplia, etiàm in legatis ſub conditione relictis à patre filio. n. 5.

Legatum relictum filio, ex quibus præſumatur contemplatione patris relictum. n. 6.

Legatarius non ſolùm ille dicitur, qui fuit nominatus, ſed ille etiàm, qui ſuit comtemplatus. n. 7. & 15.

Legatum relictum Sempronio creditori Titij, videtur relictum contemplatione Titij. n. 8. Et ideò cenſetur Titio relicta liberatio, intuitu illius legati relicti ſuo creditori. n. 9.

Legatum relictum filio contemplatione patris, acquiritur patri. n. 10.

Dominium, & commodum alicuius rei illi acquiritur, cuius contemplatione datur. n. 11.

Data ſponſę à conſanguineis ſponſi, quęruntur ſponſo, cuius contemplatione data cenſentur. n. 12.

Legatum, quod caducatur in perſonam legatarij nominati, ſubſtinetur in perſonam contemplati, poſito, quòd alterius contemplatione fuit relictum. n. 13.

Extenſio de perſona ad perſonam fit in vltimis voluntatibus, quandò perſona fuit cõtemplata. n. 14.

Contemplatio in vltimis voluntatibus tantùm operatur, quantùm ſpecifica nominatio. n. 16.

Perſona illa attenditur ad quam intentio, non ad quam verba diriguntur. n. 17.

Legatum ad tempus relictum, non dicitur conditionale, cùm tempus videatur appoſitum præſtationi. n. 18.

Referuntur quamplura iura in contrarium. n. 19.

Vndè Author teſtatur, eſſe quæſtionem banc maximoperè nodoſam. n. 20.

Et refert nouem diſtinctiones, quæ vel petunt principium, vel ſunt inter ſe contrariæ. n. 21.

Legatum ſub cõditione neceſſaria relictum, eſt tranſmiſsibile. n. 22. & 23.

Referuntur Authores, qui hoc tenent. n. 24. Ac etiàm quædam deciſio in quadam contingentia ſequuta ſub iudicio grauiſſimorum Doctorum. n. 25.

Legatum de partu ancillæ, vel fructuum naſciturorum, debetur, & tranſmittitur, etiàm ſi legatarius decedat antè emiſſum partum, vel antè natiuitatem fructuum. n. 23.

Legatum ex multiplico ſoluendum, tranſmittitur, defuncto legatario antè perfectum multiplicum. n. 25.

ARGVMENTVM.

Legatum relictum filiofamilias, ergà quẽ nulla meritorum ratio cadebat, cenſeri relictum contemp'atione patris, à quo teſtator obſequia receperat, ac cum quo familiaritatem habebat, & proindè defuncto filio antè teſtatoiẽ, legatum non caducari, ſed eſſe patri ſoluendum, ſolidiſſimè probatur. Rursùs vtillimè, & compendiosè refertur ingens illa iuris controuerſia, quandò legatum ad tempus ſoluendum, ſit purum, vel conditionale, ità quòd defuncto legatario antè tempus, ad hæredes tranſmittatur, vel non; & quid in conditione neceſſaria naturaliter legato annexa. Quò circà complures adducuntur iurium diſcordantium conciliationes. Pro Magnifico Petro de Roberto.

CONSILIVM XII.

EX falſa quadam, & imaginaria fama orta de morte Antonij Manforte, qui per plures annos ab hac Ciuitate vacauerat, orbem vagans, Cæſar Manforte eius ex fratre nepos, omnium illius bonorum poſſeſſionem occupauit, cùmq; ſe ſecurum

Digitized by Google

putaret, tàndem reuerſo Antonio, illi Cæſar
bona reſtituere nequiſſimè recuſauit, non-
nullas exagerans prætenſiones, varijs, ſed
friuolis coloribus veſtitas, quarum diſcuſ-
ſione pendente, quià Antonius fuit alitus, &
veſtitus à pijſſimo quodam ſuo amico, Ma-
gnifico Petro de Roberto, qui litis quoque
ſumptus, illi, vt nepotis tyrannidem ſupera-
ret, ſubminiſtrauerat, idcircò condito teſta-
mento, in grati animi ſignum reliquit duc.
1500. infantulo Ioanni de Roberto, Petri fi-
lio, hoc ſermone, *Item laſcio à Giouanni de Roberto, figlio del Signor Pietro mio ſuiſceratiſ-
ſimo amico, duc.* 1500. *da pagarſeli ſubbito, che ſaranno ricuperati li miei beni, che tiene occupati
il detto Ceſare Manforte.* Fato euenit, vt Ioan-
nes, turbato naturæ ordine, antè teſtatoris
obitum fato ceſſiſſet, & cùm paucis poſteà
menſibus, Antonius quoq; teſtator, eum eo-
dem teſtamento diem clauſiſſet extremum,
contentio inter hæredem, & Petrum Ioannis
partem exorta eſt, an legatum prædictum
deberetur, hærede firmiter prætendente, eſſe
effectum caducum.

1 Primò, quià legatarius prædeceſſit teſta-
tori, quo caſu regulare eſt, & de iure indu-
bitatum, caducari legatum, ad *tex. in l. vnic.
§. & cum triplici, C. de caduc. tollend.* adeòq; ſi
in currenti theſi, legatum patri exoluendum
eſſe diceremus, non ſolùm propoſitio eſſet
cõtrà *tex. in d. §. & cum triplici*, verùm quoq;
contrà alium *tex. in l. ſi quis ità, §. penul. ff. de
2 teſtament. tutel.* † Quò expreſsè in vltimis vo-
luntatibus prohibetur extenſio de perſona
ad perſonã, licèt de caſu ad caſum ſit licita,
ad quod multa allegat *Dom. Cõſiliar. Hodier.
ad repet. l. hac edictali, quæſt. 49. n. 37. C. de ſecũd.
nupt.* Sicq; perperàm legatum caducum in
3 filio, patri exoluendum tentatur, † quià po-
tuiſſet teſtator, ſi voluiſſet, non filio dumta-
xàt, ſed patri etiàm legare, cùmq; ità non
egerit, nec expreſſerit, cùm potuiſſet, conſe-
quenter id noluiſſe præſumitur, eadẽ *l. vnic.
§. ſin autem, C. de cadu. tollend. l. cùm virum, C.
de fideicom.* cum alijs doctè cumulatis per *D.
Conſiliar. Prat. diſcept. forenſ. lib. 3. cap. 36. nu.
41. cum ſeqq.*

4 Secundò ſubdit hæres, legatum prædictũ
ex alio eſſe caducum, quià relictum legitur
ſub conditione, ibi, *Da pagarſeli ſubbito, che
ſaranno ricuperati li miei beni*, & quandò lega-
tum eſt conditionale, ſi antè implementum
conditionis decedat legatarius, caducatur,
nec ad hæredes illius tranſmittitur, *l. inter-
cidit, ff. de condit. & demonſtr. d. l. vnic. §. ſin au-
tem aliquid, ſub conditione, Cardin. Mantic. de
coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 20. n. 1. Peregr.
de fideicom. art. 31. n. 6. Mart. in ſumm. ſucceſ. le-
gal. part. 4. quæſt. 18. artic. 8. Fuſar. de fideicom.
quæſt. 454. à n. 1. Menoch. de præſump. ex præſũp.
174. vſq; ad 201. lib. 4.* & *Noal. de tranſmiſſ. cap.
5 1. à n. 2.* † Quę cõcluſio ampliatur procedere,
etiàm in legato ſub conditione relicto à pa-
tre ad fauorem filij, vt pariter efficiatur ca-
ducum, abſq; ſpe tranſmiſſionis, ſi antè con-
ditionis aduẽtum filius legatarius decedat,
*Mart. d. tract. part. 4. quæſt. 18. art. 8. ſub nu. 17.
verſic. Quarè ſi pendente, Mantic. d. tract. lib. 4.
cap. 55. à n. 58. Craſſ. de fideic. quæſt. 67. Gabriel.
commun. concluſ. tit. de hæred. inſt. concluſ. 2. n. 10.
verſic. Secundò amplia, Gomeſ. variar. reſol. lib.
2. cap. 5. nu. 9. Viui. commun. opin. concluſ. 843.
Peregrin. de fideicomm. art. 31. n. 6. verſic. Etiàm
quòd ſint filij, idem cõſil. 63. n. 26. lib. 2. & cõſil.
52. n. 2. & cõſil. 65. & 142. n. 6. vol. 5.* & *Anton.
Fab. in C. tit. de fideicom. defin. 38.*

6 Verùm prædictis non remorantibus con-
ſtanter affirmo, haud pręſens legatum cadu-
cum nuncupari debere, ſed imò eſſe illud
Magnifico Petro præſtandum, non vti ad
ipſum tranſmiſſum, ſed quià ipſe fuit ad il-
lud principaliter contemplatus, iſtaq; con-
templatio triplici ratione conuincitur. Pri-
ma, quià in ſtructura verborum huiuſmodi
legati, relicti Ioanni filio, patris mentio fa-
cta fuit, ad *tex. in l. filiofamilias 22. ff. de condit.
& demonſtr.* Secunda, quià mentio prædicta
de patre facta, legitur quoq; qualificata, cum
circumſtantia dilectiſſimi amici, ibi, *Figlio
del Signor Pietro, mio ſuiſceratiſſimo amico*, iu-
xtà theoricam *Bar. in l. duo ſunt Titij, n. 2. ff. de
teſtam. tutel.* Tertia deniq; potiſſima eſt, quià
nulla aderat inter teſtatorem, & infantulum
legatarium præciſa meritorum ratio, & re-
latio, benè tamen aderat cum Petro legata-
rij genitore, qui diutiùs teſtatoris inopiæ
conſuluit, illi alimenta, indumenta, & litis
ſumptus in propria domo miniſtrans, ſicq;
apertiſſimè ex hoc ſolùm apparet, patris in-
tuitu legatum relictum fuiſſe, ad *tex. in l. nec
adiecit, ff. pro ſoc.* latè conſonat *Annæ. Rober.
rer. iudic. lib. 2. cap. 13.*

7 Si ergò patris contemplatione fuit relictũ
legatum, mox ad fauorem illius reſultat ar-
ticuli deciſio, nimirùm non eſſe caducatum,
licèt pręceſſerit teſtatori perſona, quę ap-
parenter in legato nominatur, quià ipſe pa-
ter in ſubſtantia legatarius nuncupãdus eſt,
ad quod facit punctuale reſponſum Iuliani,
in *l. ſi quis decedens, §. conſequenter, ff. de liberat.
legat.* in illis verbis; *Et eſt verum, non ſolùm
eum, cuius nomen in teſtamento ſcriptum eſt, lega-
tarium habendum, verùm eum quoq; qui non eſt
ſcriptus, ſi & eius cõtemplatione liberatio relicta
8 ſit.* † Indè videmus, quòd cùm legatum reli-
ctum Sempronio creditori Titij, dicatur re-
lictum cõtemplatione ipſius Titij debitoris,
vt dicit *Gloſ. in d. §. conſequenter, verſic. Con-
9 templatione*, † reſultat ex hoc, vt Titio acqui-
ratur, ità tamen, vt ei liberatio relicta videa-
tur, ad *tex. in l. fideicommiſſa, §. interdùm, ff. de
legat. 3.* & tradit *Ruin. conſil. 196. nu. 8. vol. 1.*
quem ſequitur *Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2. quæſt.
8. n. 34.*

10 Et

10 Et in terminis, quòd legatum relictum
filio cõtemplatione patris, eidem patri quę-
ratur, præter *tex.* verè applicabilem, in *d.§.*
conſequenter, tenent etiã *Bar.in l.cùm oportet,*
C.de bon.quæ liber. Paul.de Caſtr.conſil.92.vol.
2. Alex.conſil.43.vol.7. Deci. conſil.587.nu.5.
Cranett.conſil.91.nu.7.Pariſ.conſil.5.in fin.vol.
3. Menoch.conſil.81.n.40. Merlin.d.tract.de le-
git.lib.2.tit.2.quæſt.16.à n.14.ad fin. Coſt.de
*fact.ſcient.& ignorant.diſtinct.61.n.13.*idem in
eod.tract.reg.1.nu.5. Cardin.Mantic. de coniect.
vltim. volunt. lib.3.tit.9.n.9. & *Dom.Reg.Ca-*
pyc.Latr.dec.124.n.3. & 6. Dam.Staib.tom.1.
*reſol.44.*vbi ità refert deciſũ, *Dom.Conſiliar.*
de Roſa, conſult.36.nu.34. qui omnes, alijq;
quos conſultò omitto, dicunt pro ratione,
11 † quòd rei dominium, & commodum illi
acquiritur, cuius contemplatione datur,
quam veriſſimam concluſionem deſumunt,
ex *tex. in l.ſed ſi plures, §.in arrogato, ff.de vul-*
gar.& pupill.in l.aditio,ff.de acquir.hæred. & in
*d.l.filiofamilias,ff.de condit.& demonſt.*eandẽq;
amplexatur *Andre.in cap.1.§.ſed ſi libellum,n.*
10.circà fin. tit.de alienat.feud.pater. quem re-
fert *Dom.Reg.de Marin. quotid.reſol.lib.2.cap.*
38.nu.4.& tom.3.allegat.146.nu.4. vbi addit
tex.in l.dedit,ff.de collat.bonor.
12 Confert etiã ad prædicta ſimilis doctrina
Bar.in d.§.in arrogato,nu.14. volentis, quòd
donata ſponſæ à conſanguineis ſponſi, huic,
eiuſq; hæredibus quærantur, tanquàm ſponſi
contemplatione donata, ſequitur eandem
doctrinam *Tiraquell. in tract. de pœn. temper.*
aut remit. cauſ.22. num.64. innumeros refert
Thor.in comp.dec.tom.2. verb.donatiua, vel ſo-
cialia,&c. & ego ipſe retuli in meis *Addit. ad*
Dom.de Marin.cap.90.n.18.
13 Ex quibus omnibus facilis paratur aditus
ad contraria, nàm quod attinet ad *tex.in d.*
§.& cum triplici, conſidero, caducitatem le-
gati reſultantem ex præmorientia legatarij,
non habere locum, quandò legatum alicui
relinquitur contemplatione alterius, nàm
tùnc quod caducatur in perſonam legatarij
nominati, ſubſiſtetur in perſonam legatarij
contemplati; duo enim hi nuncupandi ſunt
legatarij, re, & verbis inter ſe coniuncti, alter
nempè, quià ſcriptus, & nominatus, alter ve-
rò, quià cõtemplatus, ad tradita notabiliter
per *Deci.cõſil.662.*& annuit *Guid.Pap.ſingul.*
14 *778.*†Hinc etiàm reſoluitur motiuum pro-
hibitæ extenſionis, de perſona ad perſonam,
in vltimis voluntatibus, quià hoc procedit,
quandò perſona, ad quam tentatur extenſio,
fuit à mente, & voluntate teſtatoris aliena;
Cæterùm quandò fuit contemplata (vt ſatis
in currenti probauimus) tùnc ad illam ex-
tenſio eſt adæquata, rationabilis, & ſecũdùm
mentem teſtatoris, ad quod probandum,
licèt ſufficeret *tex.in d.l.ſi quis decedens,§.con-*
ſequenter, ex abundanti tamen, accedat *Aret.*
in l.Gallus,§.& quid ſi tantùm,col.3.in fin.verſ.
15 *Secundò fallit,ff.de liber.& poſth.*&†legatarius
non ſolùm ille dicitur, cuius nomen expreſ-
ſum cernitur, ſed ille quoq; cuius perſona
fuit contemplata, & in quam voluntatis in-
tentio dirigitur, *d.§.cõſequenter,*iuncta *l.cùm*
pater,§.donationis,ff.de legat.2. & præter *Man-*
tic. loc. ſup. cit. idem notat *Sim. de Petr.de in-*
terpret.vltim.volunt.lib.1.ſalut.6.n.22. verſic.
Primò, quòd hæreditas, fal.66. col.4. & vt con-
16 cludam, †ſuaptè natura, in vltimis volunta-
tibus, tantùm operatur contemplatio, quan-
tùm ſpecifica, & indiuidualis nominatio, vt
pleniſſimè *Merlin.d.tract. de legit.cit.lib.2.tit.*
*2.quæſt.16.nu.2.*cum multis ſeqq.ex *text.in l.*
qui filium, in princip. ff.ad Trebell. & in *l.fidei-*
cõmiſſa,§.hæc verba,§.plerumq; & §.interdùm,
17 *ff. de legat. 3.* † Nec attenditur perſona, ad
quam verborum ſtructura dirigitur, ſed ille
inſpicitur, in quem voluntatis intentio fuit
collata, *cit.Sim.de Petr.*vbi ſup.& *Cardin.Mã-*
tic.d.tract.de coniect.vltim.volunt.lib.8.tit.3.n.
6.cum ſeqq.
Ex quibus videtur reſolutum primum
motiuum caducitatis ex præmorientia le-
gatarij, & ſucceſſiuè non deſeruit ad ſecun-
dum deuenire, quià poſito quòd legatum
huiuſmodi fuit relictum contemplatione
patris, quòdq; in conſequentiam fuit illi
quæſitum, eidem eſt modò exoluẽdum, dùm
iam bonorum recuperatio à Cæſare poſſeſ-
18 ſore cõſequuta eſt. Verùm pro † exuberanti
animaduerto, quòd ſecundum etiàm cadu-
citatis motiuum eſt fallax, illa enim verba
in legato adiecta, *Da pagarſeli ſubbito, che ſa-*
ranno ricuperati li miei beni, che tiene occupati il
detto Ceſare Manforte, non important condi-
tionem, ſed magis indicant tempus præſta-
tionis legati, quod in ſubſtantia fuit purè
relictum, & ideò eſt trãſmiſſibile ad hæredes,
quamuis antè diem decederet legatarius,
iuxtà *tex.in l.ex his 5.C.quand.dies legat.ced.in*
l.firmia.26. §. cùm ab hæredibus, ff.eod. tit. in l.
ambiguitatem 12. C. de vſufruct. in l.Seius Sa-
turninus 46. ff. ad Trebell. & in *l. libertis, quos*
18.§.ab hæredibus,ff.de alim.& cibar.legat.
19 Sed (vt ingenuè fatear) nihil intendo pro
nùnc his iuribus firmare, cùm illis mira-
biliter repugnent complura alia reſponſa,
per quæ expreſsè ſancitur, conditionalia eſſe
legata in diem relicta, & ideò nõ tranſmitti,
legatario antè diem decedente, nempè *tex.*
in l.ſi cui legetur 51. iuncto *§.hoc autem, ff.de*
legat.1. tex.in l.ſi ità ſcriptum fuerit 16. ff. de
manumiſ.teſtam. tex.in l.ſi cùm hæres 4. in l.hu-
iuſmodi 13. §. cum morietur, & in *l.ſi Titio 22.*
ff.quand.dies legat.ced.tex.in l.quibus diebus 40.
§.quidam Titia, & in *l.hæres meus 78. §. hæres*
meus,ff.de condit.& demonſtr.& *tex.in l.ſi ſeruus*
20 *19.ff.de ſtat.liber.*†adeoùt in hoc articulo, ob
talem, tantamq; iurium antinomiam, peri-
culoſum ſit cuiq; quantumuis doctiſſimo In-
terpreti, ad veram, germanamq; conciliatio-

num metam, ſinè menda deuenire, quælibet enim diſtinctio,& conciliatio, licèt videatur cum aliqua lege concordare, ſtatim cùm alia repugnat,& ſępiſſimè eędem diſtinctiones, vel petunt principium, vel ſunt metaphyſicæ.

21 Potiſſimæ verò eſſe ſolent, an tempus legato adiectum, ſit certum, an incertum, & an tempus certum, ſit appoſitum gratia onerati, vel honorati, de qua diſtinctione loquitur *tex.in l.1.§.cū dies certus*, & ibi *Gloſ.verb. poſſunt*, iuncta *l.dies incertus 74. ff.de condit.& demonſtr.* Rursùs an tempus, ſiuè dilatio ſit appoſita fauore onerati, vel honorati, reiecta diſtinctione, an tempus ſit certum, vel incertum, & de hac loquitur *Gloſ.in d.l.ſi ità ſcriptū, verb.defuiſſe*, & *Gloſ.in d.l.libertis, quos, in addit.* Tertiò, an tempus certum apponatur iuri purè quæſito, vel non, & de hac loquitur *Gloſ.in d.l.ambiguitatem, verb.peruenerit.* & ibi *Bar.* & alia *Gloſ.in d.l.Seius Saturninus, verb.diem*, vbi etiàm alia habetur diſtinctio, an ſola petitio, an etiàm ipſum legatum in tempus differatur, & hæc diſtinctio in ſubſtantia petit principium. Quarto, an dilatio ſit appoſita pręſtationi,& an ſubſtantię legati, & hæc etiàm eodem videtur morbo laborare. Quintò, an præcedat legatum purum, & dies certa ſubſequatur, an è contrà, & de hac loquitur *Gloſ.additionalis in d.l.ſi cui legetur, §.hoc autem, ff.de legat.1, Gloſ. Bald.* & *Paul.de Caſtr.in d.l.Seius Saturninus, ff.ad Trebell.* Sextò, an legatum fuerit in diem conceptum per verba denotantia conditionem, vel non,& de hac loquitur *Gloſ.*& *Bar.in d.l. ſi Titio, ff.quand.dies legat.ced.* Septimò, an ſit ſub vnica, eademq; oratione,& verborum ſtructura appoſita, vel in diuerſa, & ſeparata. Octauò, an incertitudo temporis, & dilationis conſiſtat in *an*, & *quandò*, in *an* tantùm, vel in *quandò* tantùm. Demùm, an tempus, vel dies apponatur ad expirationem, an ad ſubſtantiam, an tandem ad præſtationem legati; de quibus,& alijs diſtinctionum ſpeciebus (quas diſcernere, & examinare præſens tempus non eſt, nè rem tàm claram, de qua agimus, ſub obſcuritatum,& dubitationum inuolucro conſtituam) latè pertractant præter Claſſicos in cit. iuribus, *Mart. in ſumm. ſucceſſ.legal.part.4. quæſt.18. artic.8. Vaſqu.de ſucceſſ.progreſſ. lib.3. §.29. Caſtill.de interpret. vltim.volunt.lib.4.cap.56.Menoch.de præſūpt. lib.4.præſumpt.201.a n.39.vſq; ad 51.Cancer. variar.reſolut.lib.2.cap.20.de legat.a nu.5.cum ſeqq. Ceuall.commun.contr.commun.quæſt.758. n.39.& 40.Fontanell.de pact.nupt.tom.2.clauſ. 6.gloſ.3.par.2. Dom.Reg.Capyc.Latr.dec.107. Montan.contr.33.Gratian.diſcept.foreuſ.tom.1. cap.136.*& *Dom.Conſiliar.Roccus reſponſ.16.*

Retuliſſe prædicta me non tæduit, ſolùm vt extrinſecus articuli difficultas cognoſcatur,& vt in contingentijs, *iura, gloſſas, & Doctores*, quiſq; collectos habeat præ manibus;

22 † Noſtra verò controuerſia, de qua in facto pertractamus, vnica abſoluitur ponderatione, eaq; eſt, nàm Antonius Mãforte teſtator, ex neceſſitate, legati ſolutionem, vſq; ad diē recuperationis bonorum protraxit, quià in illis dumtaxàt bonis integra eius ſubſtantia conſiſtebat, nec ex alijs legatum poterat ſatisfieri; Quò fit, vt nullatenùs ex illa neceſſaria temporis adiectione, legatum conditionale nuncupari poſſit, ſed purum,& trāſmiſſibile; id, quod complura iura demonſtrant, præcipuè verò *tex.in l.cùm illud, aut il-*
23 *lud 25.§.hæres meus, ff.quand.dies leg.ced.* † vbi legatum factum de partu ancillæ, vel de quantitate, ex futuris fundi fructibus, debetur, etiàm defuncto legatario, priuſquàm ancilla peperiſſet, vel antè fructuum natiuitatem, & legatarij hæredibus tranſmittitur, quià cùm non potuerit legatum pręſtari, niſi aduenientibus fructibus, vel orto ancillæ fœtu, videtur illa temporis conditio ex neceſſitate, & naturaliter ineſſe rei legatæ, atquè ideò nō facit legatum conditionale, eo modo, prout efficitur ex cōditione voluntaria, ſeparata à legato,& à natura illius, quale eſt legatum relictum, ſi nauis ex Aſia venerit, cùm Titius morietur, vel ſub alijs ſimilibus conditionibus; & cum *tex.in d.§.hæres meus*, concordat alius *tex.in l.Firmio Heliodoro 26. ff.eod.tit. tex.in l.hæc verba 3.* vbi *Bar. ff.de legat.1.* & *tex.in l.1.§.ineſt autem conditio, ff.de condit.& demonſtr.*

24 Conſentiunt etiàm cum hac diſtinctione conditionis neceſſariæ,& voluntariæ, vt prima non ſit tranſmiſſionis impeditiua, ſecùs ſecunda, *Ruin.conſil.85.nu.8.vol.2.* quem ſequitur *Cardin. Mantic. de coniectur. vltim.volunt.lib.11.tit.20.ſub nu.5. verſic.Item quandò ineſt conditio ex neceſſitate, Noal. de tranſmiſ. à n.9.vſq; ad 15.Mart.in ſumm.ſucceſſ.legal.part. 4.quæſt.18.artic.8.à n.37.verſic. Quartò declaratur*, & *Fuſar. de fideicom.quæſt.490.n.28.36.*
25 *& 37.* † & per hanc rationē fuit Paduę maturè iudicatum per *Iacobum Menochium*, *Franciſcum Manticam*,& alium doctiſſimum Arbitrum, patrocinante præ cæteris *Marco Antonio Peregrino*, deberi hæredibus Dom. Annæ de Paſſano legatum 500. locorum Montium, relictum ex quodam multiplico, poſt tamen illius perfectionem, nō obſtante, quòd legatarius antè perfectum multiplicum, diem clauſiſſet extremum; de qua te latiſſimè *cit.Menoch.de præſump.lib.4.præſūp. 201.à n.51.* cum pluribus ſeqq. & *cit.Peregr. de fideicom.artic.31.à n.19.vſq; ad 26.*

Ex quibus breuiter ponderatis, arbitror, eſſe præſens legatum omninò exoluendum Magnifico Petro de Roberto, tanquàm illi contemplatiuè relictum, ſub correctione meliùs ſentientis. Neap.12.Octobris 1665. Laus Deo, & B.V.

Cauſa

Cauſa hæc non fuit iudiciali certamine terminata, ſed iurgium partes tranſactione compoſuerunt, qua mediante remiſſo hæredi intereſſe à die petitionis, integram legati ſortem Petrus actor fuit conſequutus.

SVMMARIVM.

MVtuum debet eſſe gratuitū, & abſq; intereſſe, ex ſententia Apoſtoli, *& aliarum ſcripturarum.n.1.*

Sed hoc intelligitur, dummodò nulla lucri ceſſantis, vel damni emergentis ratio concurrat, & quarè. n.2.

Intereſſe lucri ceſſantis, vel damni emergentis, tanquàm incertum, & futurum, non poteſt in mutuo taxari.n.3. Sed eſt probandum.n.4. Neq; prodeſt partium aſſeueratio facta in inſtrumento.n.5.

Lucrum, vel damnum conſiſtunt in facto.d.n.4.

Facta non præſumuntur, niſi probentur.ibid.

Aſſertiones partium, ad euitandam iuris diſpoſitionem, non tenent.n.6.

Intereſſe poteſt ad certam quantitatem à principio taxari in mutuo, concurrente congruitate, ac veriſimilitudine, cum alijs poſitis.n.7. Idq; potiſſimùm quandò ſumus in Regione, in qua paratæ ſunt emptiones.n.8. Vel ſi mutuans eſſet negotiari ſolitus, vtpotè mercator.n.9.

Mercator ſemper præſumitur lucrari.n.10.

Mercator poteſt exigere muti intereſſe, illudq; à principio ad certam rationem taxare.n.11.& 13.

Mercatorem lucrum ex mercaturis non habere, magis damno emergenti, quàm lucro ceſſanti comparatur.n.12.

Lucrum mercatori naturaliter ferè cohæret.n.14.

Pactum licitè fit de eo, quod debetur.n.15.

Intereſſe lucri ceſſantis, vel damni emergentis eſt incertum ſaltem ratione quantitatis.n.16 Sed iſta incertitudo poteſt taxari arbitrio boni viri, & reduci ad certam veriſimilem metam.n.17. Et facta taxatione, non reſcinditur, eò, quòd creditor fuiſſet magis, vel minùs lucraturus. n. 18. Niſi tempore contractus fuiſſet certum, quòd creditor non tantùm erat lucraturus.n.19.

Incertum nil eſt in iure, quod taxari nequeat, vndè
Fructus futurus frumenti, taxari poteſt.
Item periculi futuri pretium. (
Item dubius, futuruſq; euentus. (d.n.17.
Item piſcium, vel auium captus. (
Item hominis vita, qua nil incertius.

Muti intereſſe ad quam rationē dicatur exceſſiuum, & quandò congruum, & quid in mercatore.n.20. & 21.

Fideiuſſoris loco habetur correus in ſolidum obligatus, penes quem nulla negotij vtilitas peruenit.n. 22. Et ideò cōuentus poteſt opponere exceptionem diſcuſſionis aliorum correorum, ad quos vtilitas contractus peruenit. n. 23. Et quandò ſecùs. n. 24. Author *verò indiſtinctè tenet contrarium, & defendit exceptionem diſcuſſionis ab in ſolidum obligato non poſſe opponi, licèt oſtendat, nullum commodum ex negotio ſenſiſſe, à n.26. vſq; ad 31.*

Et reſpondet interpretando tex. in l. Vndè quæritur, ff. commod. *vt non ſit applicabilis, à n. 32. vſquè ad 40. ſeq; ipſum* Authoe *emendat. n.41.*

Correi debendi pro rata tenentur. n.27. Limita ſi fuerint in ſolidum obligati.n.30.

Correus debendi, qui nullum ex negotio commodum ſenſit, non tenetur ad ratam debiti, niſi cæteris correis diſcuſſis.n.28.

Clauſula, in ſolidum, *inducit obligationem ad integrum debitum.n.29.*

Commodatarij ſi duo ſint eiuſdem rei, in ſolidum pro re commodata tenentur.n.32.

Commodatarius, penes quem res non reperitur, conuentus, poteſt opponere, quòd ſuis ſumptibus diſcutiatur alter concommodatarius, penes quem res reperitur. n. 33. Sed quarè hoc caſu diſcuſſionis exceptio admittatur.n.35. Et quid perempta re commodata culpa vnius ex commodatarijs, an ſi alter, qui culpam non dedit, conueniatur, poſſit opponere diſcuſſionem eius, qui culpam dedit, negatiuè, & quarè.n.37.

Commodatarius ad eandem rem in ſpecie reſtituendam tenetur, ſub n.35.

Commodati iudicium dicitur bonæ fidei.n.36.

Illatio non fit ex diuerſis, ſub n.38.

Vbi militat diuerſa ratio, non poteſt eſſe eadem iuris diſpoſitio.ibid.

Commodatum differt à mutuo.n.39.

Quantitas eſt genus, ſub n.37.

Sapientis eſt mutare conſilium in meliùs.n.41.

Diſcuſſionis exceptio ceſſat in pluribus caſibus, remiſſiuè. n. 4. Et ſignanter ceſſat in compluribus caſibus hìc relatis.n.43. vſq; ad 59.

Diſcuſſionis exceptio dicitur de apicibus iuris. n.47.

Beneficium Epiſtolæ Diui Hadriani, *ceſſat, fideiuſſore negante, vel inficiante, ſe eſſe talem.n.48.*

Debitorem principalem eſſe notoriè non ſoluendo, quandò dicatur.n.51.

Diſcuſſionis exceptio quandoq; poteſt opponi, etiam principali debitore notoriè ſoluendo nō exiſtente. n. 52. Et quandoq; reijcitur etiàm eo notoriè ſoluendo exiſtente.n.53.

Clauſula guarentigiæ, quæ dicatur.n.56. Et an cenſeatur appoſita, ſi fuerit omiſſa.n.57.

Iurata promiſſio multùm differt à ſimplici promiſſione, aliàs iuramentum nihil operaretur.n.60.

Iurare fruſtrà partes voluiſſe non cenſentur.n.61.

Iuramentum regulari iuxtà naturam actus, ſuper quo interponitur, eſt falſum.n.62. Et reſpondetur ad tex. in l. fin. C. de nō numerat. pecun. *n.63.*

Iuramentum non excludit exceptionem ſimulationis contractus.n.64.

Dictiones, huiuſmodi, *vel,* talis, *ſunt demonſtratinæ ad oculum, & inducunt ſpecialitatem.n.65.*

Correus in ſolidum obligatus, ſi opponat exceptionem diſcuſſionis, eò, quòd penes ſe negotij emolumentum non peruenit, ſed penes alios correos, quomodò ſoleat S.C. de æquitate practicare.n.66.

A R-

ARGVMENTVM.

Intereſſe mutui,exigi poſſe,& ad certam rationem à principio taxari, propter lucium ceſſans, vel damnũ emergens, ſignãter in mercatoribus lato calamo, diſtinctèq; authoritatibus, & rationibus demonſtratur,pariterq; diſcutitur, ad quam rationem dicatur exceſſiuum, & quandò congruum.

Rursùs diſcuſſionis exceptionem nequaquàm opponi poſſe à correo in ſolidũ obligato,aliorum correorum,ad quos conſtat, negotij emolumentum perueniſſe, confutata contraria opinione, tanquàm falſiſſima, interpretando *tex. in l.Vndè quaritur,ff commod.* & in Appendice traditur binis deciſionibus, quomodò ſoleat in hoc articulo practicare S.C.

De duobus eiuſdem rei commodatarijs, quomodò pro re commodata teneantur, plura non inutiliter examinantur.

Fideiuſſorem pluribus in caſibus non poſſe iuuari beneficio, & exceptione diſcuſſionis, ſignanter in obligatione iurata; & reſpondetur ad *tex. in l.fin.C. de non numer.pec.* Pro Iacobo Aſſaro.

CONSILIVM XIII.

IAcobus Aſſarus Panormitanus mercator,anno 1660. mutuauit Hieronymo, & Franciſco Guglielmini fratribus, pariter mercatoribus de eadem Ciuitate Panormi, duc. 3000.reſtituendos infrà annos tres in loco contractus,cum intereſſe cõuento,pendente ſolutione, ad rationem decem pro centenario,decurrendo à die initi mutui,& pro maiori ſecuritate ad promiſſam ſolutionem, & reſtitutionem, ſe in ſolidum obligauit Flauius Formoſinus, qui aduẽta ſolutionis die, exoptans (vt debitorum moris eſt) debitum vel aufugere, vel illius ſolutionem ſaltem ad annos iurgio dilatare,duo opponit. Primò, contractum eſſe nullum, tanquàm notoriè vſuraria labe coinquinatum,ob conuentum à principio intereſſe in contractu mutui. Et ſecundò, data illius validitate, non eſſe inquietandum, niſi facta priùs Hieronymi, & Franciſci principalium debitorum excuſſione,cùm ex eodem inſtrumento pateat,negotij commodum ad illos dumtaxat perueniſſe,prædictamq; excuſſionem ſua fortuna, proprijſq;ſumptibus fieri,ſe paratum offert. Ipſe verò pro Iacobo creditore conſultus, vtrumque motiuum paruipendendum exiſtimo.

1 Et quoàd primum,licèt non videatur ambigendum, conuentum à principio intereſſe in contractu mutui eſſe reprobatum, ex ſententia *Apoſtoli*, dicentis, *Mutuum date, nihil exindè ſperantes*, & habetur *Leuitic. cap.* 25. ibi, *Pecuniam tuam non dabis ei ad vſuram*, & *Deuteron.cap.*23. ibi, *Non fœnerabis fratri tuo*
2 *ad vſuram pecuniam*; † tamen hoc ità intelligendum eſt,dummodò nulla lucri ceſſantis, vel damni emergentis ratio concurrat,aliàs mutui intereſſe licito iure, & paciſci, & peti poſſe citrà vſurariæ prauitatis labem, concludunt *DD.in l.vnica,§.fin.C.de ſent.quæ pro eo, quod intereſt, &c. in l. curabit, C. de action. empt.* & in *l.3. ff. de eo, quod cert. loc. Ruginell.* qui complures congerit, *pract.quæſt.cap.*13. & *Gaill.pract.obſeruat.lib.2.obſeru.5.n.*15. volens, huiuſmodi ex mutuo lucrum, iſto caſu nõ ſe habere tanquàm vſuram, quæ de per ſe eſt de genere prohibitorum, ſed tanquàm intereſſe, ex *Gloſ.in cap.cũ queſtus,de vſur.* nàm vſura abſolutè ad illicitũ lucrum mutuantis refertur, intereſſe verò ad emolumentum illius, non abſolutè vt lucrum, ſed vt lucrum, quod opera, & miniſterio mutuantis ex ſua pecunia percepiſſet; ad idem concurrunt *Menoch.de arbitrar.lib.2.caſu* 119.*nu.*22. *Gutier.de iuram.confirm.par.1.cap.2.n.3.*& ex innumeris Theologis, & Canoniſtis, probat *Caſtill.contr.lib.2.cap.1.nu.14.&* 16. & *Hermoſill. ad Gregor. Lop. gloſ.4.tit.1.l.10.part.5.* Atq; vt memoratum diſcrimen inter abſolutè lucrum,& lucrum,vt induſtria clarioribus verbis pateat, animaduerto, quòd in primo caſu exigit creditor id, quod non fuiſſet lucraturus, vel id, quod ex mutuo damni non ſenſit, & proindè omni iure talis exactio tanquàm fœnora damnatur; non ſic in ſecundo caſu, in quo exigit creditor id, quod ſua pecunia fuiſſet lucraturus, vel quod ex mutuo damni ſenſit, nã huiuſmodi exactio, ſe habet ad oppoſitũ primæ, & ideò iure permittitur, ſub illo vulgato vocabulo lucri ceſſantis, & damni emergentis, ſiuè eius, quod intererat, ſi ſuam pecuniam non mutuaſſet, de qua re integer compactus eſt *tit.in C.de ſent.quæ pro eo,quod inter. tex.in l.3. §.fin.ff.de eo, quod cert. loc. in l.ſocium 60.ff.pro ſoc.in l. at qui natura, §.non tantùm, ff.de negot. geſt.*& in *l.ſi commiſſa,ff.rem rat.haber.*

3 Difficultas oritur ex illa taxatione certæ quantitatis à principio, nàm poſito, quòd poſſit exigi mutui intereſſe, ratione lucri ceſſantis, vel damni emergentis, tamen cùm iſtud lucrum ceſſans,vel damnum emergens ſit incertum, & dependeat à tempore futuro poſt contractum, videtur per conſequens damnandam eſſe illam certam taxationem,

ſicuti

ſicuti doctiſſimè argumentatur *Dom.Conſil.*
Carleual. de iudic. tom. 2. lib. 1. tit. 3. diſpat.8.
4 *ſect.6.n.79.fol.*202.& † proindè ſubdit *n.*80.
eſſe lucrum ceſſans, vel damnum emergens
præciſè probandum, ad hoc, vt occaſione
illius aliquid valeat creditor à mutuatario
exigere, nàm vtrumq; tàm ſcilicet lucrum,
quàm damnum in facto, non in iure cõſiſtit,
l.quatenùs, ff.de reg. iur. & ideò illicitè exigi-
tur,niſi probetur,quià facta non præſumun-
tur,*l.in bello,§.facte,ff.de capt.& poſtlim.reuerſ.*
& l.ſi emancipati,C.de collat. & cum hac opi-
nione, præter efficaciſſimas rationes, & in-
finitos propè *DD.* cumulatos per *Dom.Car-*
leual.loc.cit. concordant etiàm adducta per
*Craaets.conſil.*189.*nu.*5.& *Dom.Conſiliar.Ho-*
5 *dier.contr.*17.†Neq; creditori prodeſſe pote-
rit aſſeueratio fortaſsè in inſtrumento facta,
qua intereſſe taxari partes enũcient,ratione
lucri ceſſantis,& damni emergentis,damnũ,
& lucrum, ſiuè alia extrinſeca probatione
pro vero habentes, quià cùm iſtæ, & ſimiles
enunciationes ſint in fraudem contractus
prohibiti, & ad colorandam,& cohoneſtan-
dam vſurariam fœditatem,nihil conſequen-
ter ponunt in eſſe, iuxtà punctualem theori-
cam *Bald.in l.rogaſti,§.ſi tibi,n.6.& 7.ff.ſi cert.*
pet. alioquin data validitate iſtius cautelæ,
palliarentur vſuræ,in grauiſſimâ animarum
iacturam;qua de cauſa,oppoſitum à nemine
Catholico tentari poſſe,arbitror;Et coadiu-
6 uatur concluſio ex † ratione *Bald. loc.cit.* di-
centis, aſſertiones contrahentium, ad eui-
tandam diſpoſitionem legis, talem contra-
ctum prohibentis, non valere, ex *l.ab Ana-*
ſtaſio, & per diuerſas,C.mandat. & meliùs ex *l.*
ſi fortè 8.ff.de caſtr.pecul.
7 Profectò nec quidem os aperire contrà
hanc ſententiam audeo, cùm hoc tamen,
dummodò nulla concurrat ratio, nullauè
veriſimilitudo, apta canonizare, reſpectu
creditoris illam certam taxationem, vtpotè
quià creditor non fuerit ſolitus negotiari,
pecuniam ſæpè otioſam habuerit, lucrandi
occaſio in regione illa deficiat,vel aliæ ſimi-
les,ex quibus illa taxatio veniat damnanda,
tanquàm colorata,& in fraudem vſurarum,
& in hunc ſenſum ſunt intelligendi omnes
*DD.*quos congerit *Dom.Carleual.loc.cit.* cæ-
teriq; de hac re agentes: Cæterùm concur-
rente congruitate quantitatis taxatæ, proùt
in caſu noſtro, & concurrente certitudine,
ſeù potiùs veriſimilitudine lucrandi ex qua-
litate perſonę,vel ex more regionis,in qua
mercaturæ, & lucra, vel ſaltem emptiones
ſunt promptæ, paratæq; tùnc ſinè ſcrupulo
eſt concurrendum cum opinione illorum,
qui admittunt validitatem certæ taxationis
intereſſe in contractu mutui,inter quos ſunt
Hoſtienſ.in d.cap.ſalubriter,n.4. verſ.ideò puto,
de vſur. Io: de Lignan. & *Laurent.de Rodulf.in*
eod.cap.ſalubriter, & ibi etiàm *D. Antoninus,*
*Syluest.in ſumm. verb.vſura,quæſt.*19. *Gaetan.*
in ſumm.verb.lucrum vſurary,& 2.2.queſt.62.
*artic.*4.de communi *Nauarr.in 5.precep.decal.*
*cap.17.n.*211.*verſic.& quod inter omnes conue-*
nit,idem pleniùs *in tract.de vſur.à n.15.ad 42.*
& cõſil.7.& 10.de vſur.& conſil.1.de offic.Iud.
Lopez de contract.& negotiat.lib.1.cap.23.n.3.
Molin.de contract.diſput.315.nu.5. Gratian. &
Bonacin. alios referẽtes,ille *diſcept.tom.2.cap.*
387.n.4.& 5.& iſte *tom.2.moral.tit.de cõtract.*
diſput.3.quæſ.3.punct.4.propoſ.2.Couar.variar.
cap.4.n.5.verſic.Item,& illud,lib.3.Guttier.de
iuram.confir.part.1.cap.2.n.5.Barſat.conſil.68.
vol.1.Sard.dec.259.n.16.& 17. idem *in tract.*
de alim.tit.1.quæſt.45.nu.76.& 77.Graſſ.deciſ.
187.n.3.ad 5.& deciſ.188.n.1.Peryer.deciſ.84.
*n.1.Rot.Rom.*apud *Farinac.dec.892.part.2.&*
deciſ.331.& 372. in recollect. Rapha.de Turris
dec.13.14.& 15. idem *in tract.de camb.diſput.*
*3.quæſt.11.à n.43.ad.60.Gam.deciſ.*110. & ibi
Diez de Mena,Maſtrill.dec.245.Rot.Genu.dec.
1.n.44.& 49.deciſ.97.dec.99.n.3. & dec.139.
nu.8.Magon.dec.32.Oſaſ.dec.143.Caſtill.contr.
lib.2.cap.1.nu.67. Dom.Reg.de Pont. de poteſt.
Proreg.tit.4.de regal. impoſit.§.6. in fin. Dom.
Marcian.conſil.50.vol.1. Dom. Capyc. Galeot.
contr.lib.1.cap.56.n.26. & cap.61.n.45. Dom.
Conſiliar.Theodor.allegat.40.n.30. & ſeqq. D.
Reg.Merlin. controu.centur.2.cap.50.nu.12. ad
fin. Gait. de credit.cap.2. tit.7.quæſ.2. & *Dom.*
*Reg.Rouit.in Pragm.1.de vſurar.n.45.*qui qui-
dẽ omnes celeberrimi I.C. ſic paſſim in Tri-
bunalibus iudicari teſtantur, iudicandique
immemorabilem ferè cõſuetudinem intro-
ductam adducunt;eiſq; addo eundem *Dom.*
*Carleual.loc.cit.n.*104.dicentem,*Neq;verò ne-*
gamus, ſi quandò cõtingerit à principio eſſe euidẽs
intereſſe futurum, & eius quãtitatem,tùnc poſſet
taxari à principio, & exequutioni mandari taxa-
tionem. Itaq; ipſe idem contrariæ opinionis
acerrimus propugnator,demùm concedere
cogitur, validitatem taxationis intereſſe in
eo, qui certè lucraturus fuiſſet.
8 Hoc poſito clariſſimè reſultat ad fauorem
Iacobi clientis noſtri reſolutio, ſiquidem ad
cognoſcendum qualiter lucrum poſſit dici
certum,ad hoc, vt creditor mutuans valeat,
certum intereſſe à principio ad ſui fauorem
taxare, multa ſolent ponderari,potiſſimùm
verò hoc validè practicatur, quãdò eſſemus
in regione,in qua paratę ſunt fructiferæ em-
ptiones, taliter vt potuiſſet creditor à prin-
cipio ex ſua pecunia fructus exigere,vt con-
ſiderauit *Rot.Rom.* apud *Seraphi.deciſ.186.in*
fin. Rot.Genu.deciſ.139.n.9.Felician.de Societ.
*cap.24.nu.*50.& eruditè *Honorat.Leotard.de*
vſur.quæſt.74.n.43. adeò quòd non eſt neceſ-
9 ſaria alia extrinſeca lucri probatio.†Rurſùs
non eſt neceſſaria, ſi mutuans eſſet negotiari
ſolitus,ſuaſq;pecunias otioſas non habere,
ſed illas continuo lucro implicatas, quales
ſunt mercatores, & publici negotiatores. &
de

de his loquuntur *Nauarr.in manual.cap.17.n.111.* doctè *Hermoſill. ad Gregor.Lop.gloſ.4.l.10.tit.1.part.5.n.318.cum ſeqq.Caſtill.d.cap.1.n.32.lib.2. Fontanell.deciſ.91.nu.8.9.& 10.* & *Burſat.conſil.68.nu.36.* idq; ipſum etiàm ad effectum, de quo agimus, ponderauit de Neapolitanis *Gait.loc.cit.*qui licèt impugnetur à *Dom.Carleual.loc.cit.n.101.cum ſeqq.*ratio tamen impugnationis fuit,quià perperã *Gait.*affirmauit, Neapolitanos omnes poſſe mercatores nuncupari, propter continuas, paratasq; lucrandi occaſiones; diſcrimen autem,quòd cit.& alij Authores ad rem noſtram conſtituunt inter mercatorem, & priuatam perſonam, ipſe *Dom.Carleual.*nequa-
10 quàm impugnauit, †cũ verè publicus mercator,ac negotiari ſolitus,ſemper præſumatur ex ſuis pecunijs, & induſtrijs lucrari, ſicuti dicebat *Imol. in l.Paulus,ff.de ſolut.* & ſequitur *Rot.Gen.d.deciſ.139.n.11.*

11 Ex his itaq; omiſſo, quòd Panormitana Ciuitas vndequaq; conſpicua, ſit ad mercaturas, & lucra aptiſſima, ſaltem hoc negare nequibit aduerſarius, Iacobum Aſſarum eſſe publicum mercatorem, & quamplurimis lucroſiſſimis negotiationibus implicatum,notum tàm Panormi,quàm extrà,& ad maiorem cautelam,exhibentur de hoc complura publica documenta, præter aſſertionẽ contentam in inſtrumẽto (quod modò pars tentat impugnare) in quo expreſsè nuncupatur Iacobus publicus mercator, & negotiator, vltrà etiàm quod eſt notorium. Quo poſito indubitata exoritur cõcluſio, penitùs hæſitanda, ſed ab omnibus ferè, quos viderim, amplexata, tàm in decidendo, quàm in conſulendo, valere ad fauorem publici mercatoris pecuniam alteri mutuãtis taxationem certę quantitatis à principio mutui, quià illud intereſſe eſt approbatum, tanquã veriſimile, & non ſe habet ſimpliciter, vt intereſſe, ſed tanquàm ſubrogatum in locum lucri ceſſantis,ſeù mauis damni emergentis,
12 †cùm lucrum nõ habere mercatores ex ſuis pecunijs,damno magis,quàm ceſſanti lucro comparetur,vt appoſitiſſimè voluit *Oſaſ.cit.deciſ.143.circà fin.*authoritate *Pariſ.*& *Couar.*
13 †& in terminis pro validitate certę intereſſe taxationis à principio in contractu mutui, ad fauorem mercatorum, ſcripſerunt,omiſſis alijs, *Cyriac.controu.368.Leotard.d.tract.de vſur.quæſt.72.Meren.contr.lib.1.cap.13.& lib.4.à cap.42.ad 45. Ciarlin.lib.1.contr.cap.29.n.52.Cardin.Spada cõſil.226.n.7.lib.2.*& meliùs *conſil. 201. lib. 3. P. Hieronym. Nicolio in ſuis lucubrat.tom.1.lib.3.tit.15. Ognatt.de contract.tom.3.par.2.tit.de vſur.tract.3.diſput.105.ſect.5.n.112. P.Dian.moral.reſolut.tract.de cõtract.reſol.15.cum ſeqq. Dom.Reg.Merlin. d.cap.50. Dom.Reg.Galeot.cap.61.n.47.lib.1.Dom.Reg.Sanfelic.deciſ.124.Thor.in compend.deciſ.verb.Intereſſe lucri ceſſantis,& verb.Mercator,*idem *vot.9.lib.1. Gizzi.ad Capye.Latr.deciſ.106.* & *Dom.Marot. diſcept.forenſ. cap. 34.* & pro hac parte omittendum nõ eſt optimum,ac æquè ineuitabile argumentum,illudq; eſt,vt lucri ceſſantis, & damni emergentis intereſſe omninò debeatur, vt à principio probauimus, cum hoc tamen diſcrimine, vt reſpectu priuatæ perſonæ ſit probãdum lucrum ceſſans,
14 vel damnum emergens, † non ſic tamen reſpectu publici mercatoris, nàm pro eo aſſiſtit vera,& indubitata præſũptio,quòd eſſet lucraturus, quaſi mercatori naturaliter cohæreat lucrum, *Caſtill.contr.lib.2,cap.1.n.16.* & ſuperiùs alijs authoritatibus probauimus. Ergò poteſt iſtud lucrum à principio
15 taxari,†nàm quod debetur,licitè ad certam metam in pactum deducitur, ſicuti in hac propria ſpecie argumentatur *Anchar. in reg.peccati ven.col.14.de reg.iur.in 6.* & alij, quos ſequitur *Lup.in l.curabit, §.6.n.123. de action.empt.Rot.Rom.* poſt *Conſil.Farinac.deciſ.372.n.3.* poſt *Veroneuſ.conſil.15.nu.5.verſic.Poteſt fieri ſtatutum.*

16 Hinc reſoluitur alia difficultas, quæ ad ad improbandam hanc certã intereſſe taxationem ex aduerſo adducitur, Etenim(dicit pars) data in mercatore lucri certitudine, hoc eſt, quòd eſſet certè ſuis mutuatis pecunijs lucraturus, attamen lucrum adhùc remanet incertum, ſaltem in ordine ad quantitatem, hoc eſt, quantum eſſet lucraturus; ſicq; non benè videtur de certa quantitate conueniri,dùm verè incerta eſt.Reſoluitur, inquam, motiuum, concedendo incertitudinem lucri, in indiuiduo quantitatis, ſed non ideò improbari certitudinem ex partiũ
17 conuentione taxatam,†cùm nulla ſit in iure incertitudo talis,quę perpenſis circumſtantijs, nequeat viri boni arbitrio ad certam veriſimilem metam redigi, atq; taxari, ſic appoſitiſſimè elicitur ex *tex.in l.fin.ff.de Prętor. ſtipulat.* vbi commodiùs putat *Venuleius,* certam ſummã ſtipulare, pro incertitudine eius, quod intereſt; rurſus ex *l. fiſtulas 78.§.fin.ff.eod.* vbi incertum, futurumq; frumenti fructum,certo pretio venundari poſſe, *Labeo* ſcribit: Sic etiàm ex *l. periculi 5. ff.de nautic.fęnor.*vbi periculi pretium in pactum deduci voluit *Scæuola.* Item ex *l. propter ſpem 24. ff. fam.erciſcund.*vbi *Paulus,* dubium euentum ſub certa æſtimatione cadere poſſe, ſupponit.Pariter ex *Vlpiano in l.nec emptio 8.§.ſed ſi id egerit,cit.tit.de contrah.empt.* vbi certo pretio, piſcium, vel auium captum emi poſſe ſancitur; hominis quoq; vita, & ætas, qua licèt nil incertiùs dari poſſit, tamen teſte *Æmilio Macro,*computari,& ęſtimari aſſolet, iuxtà calculum poſitum in *l. hæreditatum 68. ff. ad leg. Falcid.* concordat cum *d.§. ſed ſi id egerit,* loquente de venditione rei incertæ certo pretio, alius *tex.* eiuſdem *Vlpiani, in l. nàm hoc modo,ff.de hæred.vel action.vẽdit.* eum

alijs copioſè ponderatis per cit. *Leotard.d. tract.de vſur.quæſt.72.nu.21.& 22.*quæ ſciens
omitto, nè ſim prolixior. Itaq; illa certa in-
tereſſe taxatio firmiſſimè ſubſtinetur ferè iu
vim tranſactionis, quæ ſuaptè natura ſuper
re dubia cadit, citrà periculum reſciſſionis
ex capite læſionis, cùm læſio nulla applicari
poſſit aduersùs tranſactionem, qua dubius
litis euentus, dubiaq; res ſopita fuit.

18 Parumq; refert, quòd creditor mutuans
minùs fuiſſet ſuis pecunijs lucratus, quià nõ
ex hoc releuatur debitor, cùm ſatis ſit, po-
tuiſſe creditorem plùs lucrari;non enim ſub
quæſtione cadit, quòd lucra mercatorum
modò ſunt moderata, quandoq; magna, &
ſæpiſſimè exceſſiua, adeoùt ſortis quantita-
tem excedant, quapropter ſi ſtandum eſſet
liquidationi,& probationi, quantùm credi-
tori interfuit, pecunias ſuas penes ſe non
habuiſſe,poſſet ſequi ridiculum,& irrepara-
bile inconueniens, vt quandoq; teneretur
debitor mutuatarius ad intereſſe excedens
quantitatem ſortis; Ideòq; optima eſt illa
certa taxatio, reiecta neceſſitate probandi
quantũ interfuit, & an plùs,vel minùs fuiſſet
lucraturus;quæ quidem ponderatio apertiſ-
ſimè probatur ex *tex. in l.ſi ea lege 17.C.de
vſur.* vbi ſi debitor, in locum vſurarum, ce-
dat creditori ſuturos fundi fructus, non
poſſet reſcindi conuentio, eò quòd ob anni
fertilitatem, fundus magnos fructus reddi-
diſſet, idq; (vt dicit *Gloſ.*) propter incertum
fructuum prouentum, nàm contrarium po-
ſtulaturus non ſuiſſet debitor, ſi modicos
fructus percepiſſet, iuxtà *tex. in l.cùm pro pe-*
19 *cunia 24.C.de ſolut.*† Et in vno dumtaxàt ca-
ſu poſſet illa certa intereſſe taxatio reſcindi
in odium creditoris mutuantis,cum nempè
probaretur,quòd tempore cõtractus aderat
futuri lucri certitudo, inſerioris quantitatis
intereſſe conuento, nàm tùnc videretur illa
taxatio,dolo,& in fraudem vſurarum facta,
& eſſet moderanda ad metam lucri, iuxtà
punctualem *Gloſ.in d.l.ſi ea lege, verb.Non
poſſunt.*

20 Sufficientiſſimè his putarem ſatisfactum
primo motiuo, ſi pars iterùm non vociſera-
retur, aſſerens, intereſſe in caſu noſtro con-
uentum,eſſe exceſſiuum,ad rationem decem
pro centenario.Ipſe verò ex eiſdem ſuperiùs
allatis rationibus, oppſitionem nõ militare
arbitror, nã poſita validitate certæ intereſſe
taxationis,ad fauorem mercatoris mutuan-
tis,propter certitudinem,quę in eo cõcurrit
lucri ceſſantis, vel damni emergentis,gratis
indè aſſeritur, exceſſiuam eſſe ſummam de-
cem centenis, cùm longè plùs potuerit mu-
tuans ſuis mercaturis, & negotiationibus
lucrari, exceſſiuumq; iudicari poterat in-
tereſſe, de quo agebatur in illa cauſa, quam
eruditiſſimè ſcriptis ſuis illuſtrauit *D.Reg.
Merlin.contr.75.*vbi facto computo,intereſſe
excedebat ſummam duc. 112. pro centena-
rio, & in alia apùd *Dom. meum Conſil.Stayb.
reſol.91.n.20.* in qua intereſſe aſcendebat ad
ducatos viginti pro cẽtenario, proùt etiàm
refert *Maſtrill. deciſ.245. nu.46. & 47. lib.2.*
præterquamquòd apud *Deci.conſil.111.* fuit
exiſtimatum intereſſe conueniens ad fauorẽ
mercatoris, ad rationem 12. pro cẽtenario,
& apud *Bolognet.conſil.13.*& *Burſat.conſil.68.
n.34.* ſimiliter fuit habitum conueniens, ad
21 rationẽ 15. & 18.pro centenario.† At cliens
noſter,ab huiuſmodi ſuſpecta auiditate alie-
nus, moderatum, veriſimile, & conueniens
intereſſe, in pactum deduxit, ad rationem
10.ad quam ſummam,ad minùs in omnibus
penè orbis Tribunalibus taxatur intereſſe
ad fauorem mercatorum, & quàmpluribus
in locis,id ſtatuto ſancitum legitur,vt habe-
tur apud *Veroneuſ.conſil.15.n.5.& 6.Manent.
conſil.148.n.27. Naruon.l.15.tit.18.gloſ.4.lib.
5.recopil.nu.19. Hermoſill.in addit. ad Gregor.
Lopez gloſ.4.tit.1.l.10.par.5.n.306.in fin.Ne-
niz.cõſil.27.n.24. Ruginell.pract.quæſt.cap.13.
n.1. Alex.Raudenſ.deciſ.Piſan.17.n.4.Cacchet.
deciſ.143.n.2.Carthar.deciſ.38.n.1. Rot.Genu.
deciſ.1.n.43.deciſ.19.nu.10.deciſ.30.n.6.deciſ.
194.nu.5.cum ſeqq.*& ſic iudicari in Supremo
S.C.huius Regni Neapolitani,habetur apud
*Merlin.d.contr.75.nu.22. Dom.Capyc. Latr.d.
deciſ.133.n.2.*& *Dom.de Roſa conſult.48.n.56.*
vbi ex *Fõtan.*tradit, in Catalonia idem pra-
cticari, abſq; alia probatione.

22 Exploſa itaq; prima difficultate, quæ ad
irritandum contractum tendit, remanet, ſe-
cundam reſoluamus, quæ ad dilitandam
obligationem ex aduerſo adducitur; Eaque
eſt, ſiquidem ex eiuſdem inſtrumẽti tenore,
apparet,nullum commodum ſenſiſſe ex con-
tractu mutui Flauium conuentum,ſed pecu-
niam vergiſſe dumtaxàt ad cõmodum Hie-
ronymi, & Franciſci fratrum; qua de cauſa,
licèt Flauius illorum obligationi, principa-
liter,& in ſolidum acceſſiſſet, tamen fideiuſ-
ſoris loco habetur,iuxtà celebrem *Gloſ.in l.
in perſona,§.qui pecuniam, verſ.putat,ff.de pact.
Bar.in l.reos,ff.de duob.reis,Paul.deCaſtr.conſil.
331.ſub n.1.verſic.cùm iſtud verbum, vol.1.* &
exquiſitè *Scacc.de sẽt.& re indic.gloſ.14.quæſt.*
23 *22.n.20. cum ſeqq.* † Atq; ideò benè videtur
per dictum Flauium,tanquàm fideiuſſorem,
opponi exceptionem diſcuſſionis illorum
principalium, ad quos negotij vtilitas per-
uenit, maximè quià excuſſionem fieri expo-
ſtulat ſuis ſumptibus, & fortuna, iuxtà *tex.
in vulgat.l.vndè quæritur 7.ff.commod.cit.Caſtr.
in l.ſed Iulianus,ſub n.3.& 4.ff.ad Macedon.* &
in terminis ferè terminantibus, quòd ne-
queat dictus Flauius inquietari, niſi diſcuſ-
ſione præcedente, prætet cit. *DD.* ſcribunt
Theſaur.deciſ.166.& *Dom.Reg.de Marin.* hoc
verum putans, etiàm ad impediendam in-
ſtrumenti liquidationem, *reſolut. iur. lib.1.*

*cap.*191. & ibi noſtra cõpioſa additio, nu-
perrimè in lucem prodita, ad quam me re-
mitto, nè tædioſo, & infructuoſo labore, in-
finitos, quos ibi retuli, hìc iterùm tranſcri-
24 bam.†Et in vno tãtùm caſu poſſet prædicta
indubitata concluſio limitari, cùm nempè
plures pro mutuata pecunia in ſolidũ obli-
gantur, hoc expreſsè acto in inſtrumento, vt
mutuum omnibus factum intelligatur, nàm
tùnc ſi inſcio creditore mutuante, ad vnum
tãtùm negotij vtilitas, poſt ſtipulatam obli-
gationem perueniat, ñon ex hoc cęteri prin-
cipaliter, & in ſolidum obligati, poſſent fi-
deiuſſores, reſpectu creditoris nuncupari,
25 complures *Scacc.loc.cit.n.*22.†ſubdens *n.*23.
vt reſpectu ipſorum correorum debendi, ille
tantùm principalis debitor cenſendus eſſet,
cui negotij vtilitas peruenit, adeò, quòd ſi
iſte debitum integrum ſolueret, non poſſet
iuuari iurium ceſſione fortè ſibi contrà cæ-
teros facta, de qua re latè *Noguerol. allegat.*
11*.à n.*40*.cum ſeqq.*

Sed in cõtrarium, pro reſponſione ad hoc
motiuum, duo ponderamus. Primò ſuprà
relatam opinionem eſſe apertiſſimè falſam.
Secundò dato ſit vera, non eſſe applicabilem
ex alijs infrà conſiderandis rationibus.

26 Quòd autem opinio illa, vt obligatus in
ſolidum cum alio, nequeat conueniri, ſi ne-
gotij vtilitatem ad illum alium perueniſſe
appareat, eo priùs non diſcuſſo, ſit manife-
ſtiſſimè falſa, atq; erronea. Patet primò, quià
DD. omnes, qui eam ſequuti ſunt, articulo
radicitùs non examinato, vel in potiſſimum
fundamentum adducunt *tex.in l.ſed Iulianus*
9.*§.idem ait, ff.ad Maced.* vel *Gloſ.in cit.l.in*
perſona, §.qui pecuniam, verſic.putat, ff.de pact.
vel aliam *Gloſ.in §.*1*.verb.fideiuſſorem, verſic.*
Item quid ſi principaliter, auth.de fideiuſſ.collat.
1.quibus in locis *Iureconſultus*, & *Gloſſatores*,
fideiuſſorem appellant correum debendi,
cui nullum ex negotio commodum perue-
nit, nullam tamen mentionem agunt, de
correo obligato, cum clauſula, *in ſolidum*:
Ergò perperã à *DD.* allegantur ad fauorem
27 correi, in ſolidum obligati: †Vndè ſic dice-
rem, correus principaliter obligatus, non
tenetur niſi pro ſua portione, & non ad totũ
debitum, *tex.in l.reos, §.cùm in tabulis, ff.de*
*duob.reis, Auth.eod.tit.collat.*7*.tex.in l.Paulus,*
la 2*. ff.de re iudic.& l.*1*. C.ſi plur.vnic.ſentent.*
28 *&c.*†Verùm ſi iſte correus oſtendat, integrã
negotij vtilitatem, ad alterum tantùm cor-
reum perueniſſe, ad hanc etiã debiti ratam,
nec minùs tenetur, niſi illo priùs diſcuſſo,
cùm habeatur loco fideiuſſoris, & itã figu-
rando caſum, optimè ad probandum hoc
aſſumptum, allegatur *tex.*cum *Gloſ.ſup.citat.*
abſtracta ſolidi obligatione.

29 Et quòd concurrente ſolidi obligatione,
perperàm allegetur *tex.in d.§.idem ait*, cum
citatis *gloſſis*. Probatur primò, quià vt dicit
*Phanucc.in tract. de inuentar.part.*7*.nu.*30*. fol.*
mihi 365. ex clauſula, *in ſolidum*, inducitur
obligatio ad ſoluẽdum integrum debitum,
omni remota diminutione, *l.*1*. & auth. hoc*
ità, C. de duobus reis. Ergò obligatus in ſoli-
dum, etiàm quòd negotij vtilitas, ad alterũ
tantùm correum peruenerit, non poteſt op-
ponere exceptionem diſcuſſionis, cùm ad
diminuendam, dilatandam, & quandoq; ad
perimendam obligationem tendat.

30 Rursùs id ipſum patet, ex eo, quod de
duobus debẽdi correis ſuperiùs annuimus,
vt vnuſquiſq; pro rata tantùm teneatur, ad
iura ſuperiùs allegata, ſed intercedente in
ſolidum obligatione correorum, ceſſat be-
neficium diuiſionis, indultum ad fauorem
plurium obligatorũ, *Gloſ.in d.auth.hoc ità, in*
fin. facit *tex.in l.*2*. ff.de duobus reis, & in §.*2*.*
*inſt.eod.tit.Pute.deciſ.*177*.n.*2*.part.*1.& nouiſ-
ſimè *P.Afflict.* digniſſimus Cauenſis Ciuita-
tis Epiſcopus, *reſolut.cap.*30*.n.*51. & *Gomeſ.*
videndus, *variar.reſolut.lib.*2*.cap.*12*.ſub n.*1*.*
verſic. Secundò limita. Ergò ſolidi obligatio
extinguit beneficium inductum fauore obli-
gati, penes quem contractus vtilitas non
peruenit, nàm videmus, correum in ſolidum
obligatum, teneri pro portione ad alterum
correum, non autem penes ſe peruenta, ſo-
lùm virtute in ſolidum obligationis.

31 Demùm nè in re tàm elata ſim prolixior,
animaduerto, quòd ſi in currẽti caſu diſcuſ-
ſionis exceptio admitteretur, nullùm eſſet,
inter purum, & ſimplicem fideiuſſorem,
aliumq; principaliter, & in ſolidum obliga-
tum diſcrimen, nullumq; ſolidi clauſula, &
obligatio effectum operaretur, quòd non eſt
à quouis ſanæ mentis viro affirmandum,
nàm obligatio in ſolidum, debet quid am-
pliùs operari, cùm à iure prodita, & ſancita
ſit, ad augendam obligationem, ac ad ma-
gis, magiſq; alligandam perſonam obliga-
tam, iſtoq; ineuitabili argumento vtitur in
propria noſtra ſpecie *Hyppolit. de Marſil. in*
*rubr.de fideiuſſ.n.*62.63*.&* 64. vbi in terminis
hanc opinionem tenet, & cõtrarias rationes
ad hominem confutat, prout etiàm *Anchar.*
*familiar.quaſt.lib.*1*.quaſt.*12*.n.*9*. Rot.Gen.dec.*
78*.nu.*2*.Coler.in tract.de proceſſ.exequut.lib.*1*.*
*cap.*10*.à nu.*255*.vſq; ad* 260*.Durand.de art.te-*
*ſtand.tit.*6*.de legat.caut.*30*.n.*2*. Gayll.pract.ob-*
*ſeru.lib.*2*.obſeru.*28*.à nu.*2*.ad* 6.& *Natt.conſil.*
345*.n.*3. licèt diſtinguat.

32 Sed audio opponi contrà prædicta argu-
mentum de duobus commodatarijs, qui in
ſolidum pro re commodata tenentur, &
vnumquemq; in totum tenet, dolus, culpa,
negligentia, & mala cuſtodia, ad *tex.in l.ſi*
33 *vt certo loco* 5*.§.fin.ff.commodat.* † & tamen ſi
res commodata, penes alterum tantùm ex
commodatarijs reperiatur, & alter rem non
habens conueniatur, poteſt conuentus ex-
ceptionem diſcuſſionis commodanti oppo-
nere,

Digitized by Google

nere, quatenùs ſua fortuna, ſuiſq; ſumpti-
bus,commodatarium,penes quem res com-
modata eſt, priùs conueniat, vulgat. *l.Vndè*
quæritur 7. ff.eod.tit. Ergò à iuris regulis non
abhorret, vt is,qui in ſolidum obligatus te-
peritur,quandoq; opponat memoratam ex-
ceptionem diſcuſſionis alterius obligati.

34 Sed antequàm ad ſolutionem argumenti
deueniam, calamum cōtinere nequiui, quin
animi mei ſenſum propalaret,quandāq;pro-
ferret admirationem,quomodò poſſit *tex.in*
d.l.Vndè quæritur, ad rem applicari, quodnè
magis admirationi locum præbet, eſt ſolere
*tex.*illum ſæpiſſimè à doctiſſimis viris, tan-
quàm topicum, & indubitatum ridiculè al-
legari, in alio caſu, præterquamquòd in cō-
modato; adeoùt putent, eſſe adhibendam
cautelam,vt in obligatione plurium correo-
rum in ſolidū,illi expreſsè renuncietur. Ipſe
verò ab hac craſſiſſima cæcitate recedendo,
dico, *tex.* illum dumtaxàt in ſuis terminis
procedere, hoc eſt, in commodato, minimè
autem in mutuo (in quo verſatur caſus no-
ſter) quod vt pateat.

Animaduerto, duos dari caſus. Primus,
cùm res commodata in ſuo eſſe perſiſtit. Se-
cundus, cùm perijt, vtpotè quia ſeruus, vel
equus commodatus, culpa, vel ex mala cu-
35 ſtodia alterius ex commodatarijs perijt.†In
primo caſu exiſtente re commodata in ſuo
eſſe, commodans agendo contrà alterum ex
commodatarijs,non obſtante,quòd ſit in ſo-
lidum obligatus,diſcuſſionis exceptione re-
pellitur, ſi res commodata, non penes con-
uentum, ſed penes alterum cōmodatarium,
non conuentum,eſſe reperiatur,offerriq; de-
bent à conuento ſumptus, pro diſcuſſione
perficienda,iuxtà *d.l.Vndè quæritur*,in prima
parte, & ratio videtur eſſe naturalis, quià
exiſtente in ſuo eſſe re commodata,debitum
commodatarij non eſt ad quantitatem, vel
genus, ſed ad ſpeciem, ſcilicet ad rem com-
modatam reſtituendam,iuxtà edictum Præ-
toris, in *l.1.ff.commod.*ibi, *Quòd quis commo-*
daſſe dicetur, de eo iudicium dabo, iuncto *tex.in*
*l.fin.ff.de præſcrip.verb.*Sicq;cùm impoſſibile
ſit alteri ex commodatarijs,qui rem non re-
tinet,rem commodanti reddere,nemo enim
36 dat, quod ipſe non habet,†& cùm commo-
dati iudicium ſit bonæ fidei, *§.actionum autē*,
& ibi *Gloſ.inſt.de action.* & *l.3.§.in hac actione*,
ff.commodat. conſequenter datur ei, licèt in
ſolidum obligato,exceptio diſcuſſionis ſuis
ſumptibus contrà commodantem, perſonæ
concommodatarij, qui rem commodatam
retinet.

37 In ſecundo verò caſu, cùm res cōmodata
ampliùs in ſpecie reddi non poſſit, remanet
commodanti actio, ad recuperandam æſti-
mationem rei cōmodatæ, vnà cum damnis,
& quià tùnc debitum nō eſt ampliùs ad ſpe-
ciem reddendam,ſed ad genus reſtituēdum,
hoc eſt ad quātitatem,propterea cùm quan-
titas ſit genus, vt dicit *Gloſ.in l.2.§.mutui da-*
tio, ff.ſi cert. pet. & poſſit æquè exigi ab vno-
quoq; ex commodatarijs, ceſſat dictum be-
neficium diſcuſſionis, taliter vt poſſit com-
modans in ſolidum agere contrà alterum
ex commodatarijs, ad æſtimationem rei cō-
modatæ, licèt culpa alterius commodatarij
res perijſſet, & hoc eſt, quod voluit dicere
Vlpianus in d. l. Vnde quæritur, verſic. ſed & ſi
legis Aquiliæ, dùm agit, an cōmodans agens
ad æſtimationem rei commodatæ, teneatur
actiones cedere cōmodatario ſoluenti, con-
trà alterum concōmodatarium,cuius culpa
res commodata perijt.

38 His poſitis palpabiliter conſtat, dictam *l.*
Vndè quæritur,non ſolùm non eſſe applicabi-
lem ad fauorem partis opponētis exceptio-
nem diſcuſſionis, ſed imò eidem obſtare;
Nàm ſi attendimus primum caſum, ratio
quarè in commodato conceditur exceptio
diſcuſſionis,non poteſt applicari in mutuo,
& ſic ex diuerſis non fit illatio, *l. inter ſtipu-*
lantem, §.ſacram, ff.de verb.obligat. nec eſt eadē
diſpoſitio, vbi militat diuerſa ratio, & è cō-
uerſo, *l.adigere 6.ff.de iurepatr. l.illud 32. ff.ad*
l.Aquil.l.à Titio 108. circà fin.ff.de verb.oblig.
§.pari ratione inſtit.quib.mod.ius patr.pot.ſolu.§.
ſi igitùr, in fin. inſtit.quòd cum eo, qui in alien. &
Gloſ.in l.quædam 9.§.nummularios, in verb.co-
39 *gendus, ff.de edend.*Præterquamquòd†ſuaptè
natura, longè differt commodatum à mu-
tuo, vt ſcribit *Paulus in l.2.* iuncto *d.§.mutui*
datio, ff.ſi cert.petat.

40 Sin autem ſecundum caſum attendamus,
deciſio *tex.in d.l.Vndè quæritur*,eſt cōtrà par-
tem,quià perempta re commodata,agit cō-
modans ad æſtimationem,& ſic de creditore
ſpeciei,efficitur creditor quantitatis,& ſuc-
ceſſiuè generis, & quantitatem, ſiuè genus
illud, repetit ad libitum voluntatis à quo-
cunq; ex commodatarijs in ſolidum, citrà
neceſſitatem excutiendi eum concommo-
datarium, cuius culpa res perijt. Vndè ap-
plicando hanc ponderationem ad caſum
noſtrum, ſcilicet in creditore ex cauſa mu-
tui, & ſic generis, non videtur qua ratione
debeat ipſe correum in ſolidum ad debitum
obligatum diſcutere, eundemq; creditorem
exceptionum vinculis, vel coarctare, vel re-
pellere.

41 Reſoluto iàm hoc potiori articulo in
hanc partem,fari me non pudet, quòd licèt
in dictis meis *Addit.ad Marin.cap.191.* con-
trarium affirmauerim, cum innumerabili
ferè ſapiētum turba aberrans, attamen cùm
laudabile ſit,ac (vt dicunt) ſapientis mutare
conſilium in melius, *cap. non debet, de conſan-*
guin. & affin. Gloſ. in l. nonnunquàm, in verb.
mutantis, ff.de collat.bonor. Propterea dictam
contrariam opinionem, quam olim non
examinatis terminis amplexatus fui, non

I 2 ſolum

Digitized by Google

ſolùm emendo, ſed imò perpetuò damnan-
dam, atq; delendam fore, arbitror.

Sed continuando noſtrum thema, data
hac falſiſſima hypotheſi, quòd verè contra-
ria opinio ſit in puris ſuis terminis ample-
xanda, & quòd ſucceſſiuè validè exceptio
diſcuſſionis opponatur contrà creditorem,
à correo in ſolidum obligato, perſonæ, &
bonorum alterius correi, penes quem nego-
tij vtilitas peruenit, nec minùs eſſet iſta ex-
ceptio admittenda contrà Iacobum clientē
42 noſtrum, † plures enim ſunt caſus, in quibus
hoc beneficium diſcuſſionis ceſſat, paſſim
relati à *DD.* inter quos eſt *Marſil. in d. rubr.
de fideiuſſ. à nu. 7.* cum multis ſeqq. & *Paſchal.
de patr. poteſt. part. 1. cap. 8. à n. 126.* cum ſeqq.
appoſitiſſimè verò in currēti cauſa ſequen-
tes applicantur.

43 Primus, quandò ratione perſonarum, vel
cauſæ, iudicium eſt bonæ fidei, vndè inter
mercatores, cum quibus potiſſimùm bona
fides ſeruanda eſt, hoc beneficium ceſſat, *Soc-
cin. Iun. in l. Centurio, n. 225. ff. de vulgar. & pu-
pillar. Marſil. loc. cit. nu.* 8. eruditè *Tiraquell. in
tract. de pœn. temperand. aut remit. cauſa* 50. *nu.*
141. *cum ſeqq. Stracc. de mercat. tit. quomod. in
cauſ. mercat. proced. ſit, de except. nu. 5. fol. mihi*
459. *Scacc. de commerc. & camb.* §. 2. *gloſ. 5. nu.*
295. *Minad. deciſ.* 16. *Menoch. de arbitr. lib. 1.
queſt.* 51. *n.* 9. *Fōtanell. de pact. nupt. tom. 1. clauſ.
4. gloſ. 9. part. 5. num.* 34. & fuit iſta originalis
opinio, *Gloſ. in auth. de fideiuſſ. in fin. verb. Mo-
derno, collat.* 1. à qua non eſt recedendum, vi-
dendusq; *Theſaur. deciſ.* 52. Caſus noſter ver-
ſatur inter mercatores, ergò, &c.

44 Secundus caſus eſt, quandò in Tribunali,
in quo cauſa tractatur, proceditur ſumma-
riè, ſimpliciter, & de plano, ac ſola facti ve-
ritate inſpecta, *Iaſ. in l. ſi conſtante, nu. 206. ff.
ſolut. matr. Oſaſ. deciſ. 2. nu. 10. Menoch. d. quæſt.*
51. *n.* 8. & 10. *Gallupp. in prax. part. 2. cap. 9. n.*
12. & *Dom. meus Conſiliar. Staib. reſolut. 67. à*
45 *n. 27. cum ſeqq.* vbi † non ſolùm teſtatur, hoc
procedere in Supremis huius Neapolitani
Regni Tribunalibus, authoritate *Franciſ. de*
46 *Petr. cōſil. 34. à n. 3. vſq; ad* 10. † Verùm quoq;
in terminis terminātibus id ipſum affirmat
in Tribunalibus Regni Siciliȩ vltrà Pharum,
in quibus præſens cauſa agitatur, authori-
tate *Caſtill. deciſ. 98. nu. 4.* & *Craſſ. de except. ex-
cept. 10. nu. 49.* iterùm idem *Dom. Staib. reſol.
96. à n. 20. cū ſeqq.* & ratio potiſſima eſt, quià
ſi in iſtis Tribunalibus, in quibus proceditur
ſola facti veritate proſpecta, admitteretur
exceptio diſcuſſionis, non ampliùs rei pu-
ritas attenderetur, ſed iudicium inſtricatiſ-
ſimis exceptionibus inuolueretur, atq; per-
47 petuaretur, † cùm ſit exceptio diſcuſſionis,
vna, quæ dicitur, de apicibus iuris, *Iaſ. in d. l.
ſi cōſtante, n.* 201. & paſſim id ipſum notarunt
ſup. citati *DD.*

48 Tertius caſus eſt, quandò fideiuſſor, ſe
talem eſſe, negauit, mentiendo, quià in
pœnam mendacij, & calumniæ, beneficio
diſcuſſionis priuatur, *Porti. commun. concluſ.
lib. 1. concluſ.* 41. idq; expreſsè probatur ex
tex. in l. ſi dubitet 11. §. ità demùm, ff. de fideiuſſ.
49 † vbi ſi quis neget, vel inficietur, ſe eſſe fi-
deiuſſorem pariter in pęnam mendacij, per-
dit beneficium diuiſionis, indultum ex *Epi-
ſtola Diui Hadriani*, ſenſit hoc ipſum *Gloſ. Ac-
curſij, in §. ſi plures, verſic. partes, inſt. de fideiuſſ.*
Ità euenit in caſu noſtro, in quo conuentus
Flauius, primam Iacobi petitionem deridē-
dam putauit, replicans, illū ſomnio captum
erroneè contrà vnquàm obligatum petitio-
nes ſuas dirigere, vt legitur in ſacti nota ad
me tranſmiſſa, ſicq; memorata concluſio, eſt
appoſitiſſima ad excludendam prætenſam
diſcuſſionem.

50 Quartus caſus ex eadem facti nota elici-
tur, habetur enim, quòd Hieronymus, &
Frāciſcus Guglielmini fratres, ad quos dici-
tur negotij vtilitatem perueniſſe, derelictis
negotiationibus ſuis, ſe ad locum immu-
nem contulerunt; vndè ex notorietate illos
non eſſe ſoluendo, reſultante ex eorundem
decoctione, effectu iuris oritur, vt omni ex-
ploſa diſcuſſionis exceptione, conuentus
etiàm ſi eſſet purus, meruſq; fideiuſſor, ſit ad
ſoluendum cogendus, ex compluribus, quos
ipſe retuli in dictis meis *Addit. d. cap. 191. nu.*
51 7. plenè *Iaſ.* † qui examinat, quomodò, &
quādò dicatur, principalem debitorem eſſe
notoriè non ſoluendo, in *l. decem, ſub nu. 26.
verſic. & ſic quandò certum eſt*, cū multis ſeqq.
52 *ff. de verb. obligat.* † & in vno tantùm caſu, di-
ſcuſſio principalis debitoris eſt neceſſaria,
illo etiàm notoriè ſoluendo non exiſtente,
cùm nempè ſub duplici conditione quis fi-
deiuſſit, altera quatenùs principalis non ſit
ſoluendo, altera verò diſcuſſionis faciendæ,
vt in ſuo caſu doctè probauit *Andre. cōſ. r.* 11.
licèt pro nùnc cū eo non conſentiam, vereor
enim, nè ex illis cōditionibus altera alteram
53 confundat. † Quandoq; etiàm non militat
exceptio, & beneficiū diſcuſſionis, quamuis
principalis debitor ſit notoriè ſoluendo, &
ponitur exemplum in fideiubente pro Prin-
cipe, vel Fiſco, qui licèt ſit ſemper ſoluendo,
l. 1. ff. de fund. dotal. cùm tamen difficiliter cō-
ueniatur, non prodeſt excuſſio, *Iaſ. in d. l. de-
cem, nu.* 32. Sic etiàm ſi principalis obligatus
eſſet aliquis tyrannus, potens, vel rixoſus,
Iaſ. in d. l. decem, n. 31. & *in §. Item ſi quis, n. 69.
cum ſeqq. Inſt. de actio.* & *Alex. in l. ſi ego, n. 7. ff.
ſi cert. petat.* qui dicunt, aliquem eſſe notoriè
non ſoluendo, ac difficilis, & duræ exactio-
nis, eſſe ſynonima.

54 Quintus caſus eſt, quandò penes eundem
fideiuſſorem eſſent bona principalis debito-
ris, *Manent. dec. Mantuan. 19. n. 74.* vel ſi idem
fideiuſſor eſſet illius debitor, *Bald. in l. exce-
ptiones, circà principium, C. de euict.* prout in

facto

Digitized by Google

facto ſupponitur in caſu noſtro,in quo dici-
tur, Flauium conuentũ reperiri deſcriptum
inter debitores in maxima quantitate in li-
bris dictorum Hieronymi, & Franciſci.
55 Sextus caſus eſt,quandò obligatio fideiuſ-
ſoris, roborata reperitur cum clauſula qua-
rentigiæ, *Bald.in l.2.ff.qui ſatiſd.cogan.* & *Be-
nedic.de Plumbin. in tract.de diſcuſſ.nu.*3. quos
ſequitur *Menoch.de adipiſc.poſſeſſ.remed.*5.*nu.*
56 144.†Clauſula autem quarentigiæ, cum ef-
fectu aliud non eſt, quàm præceptum Iudi-
cis cartularij (quem nos ad contractus Iu-
dicem appellamus) de ſoluendo quãtitatem
in obligatione contentam, iſtudq; præceptũ
vim habet ſententię in rem iudicatam tranſ-
actæ, *Dom.Reg. Merlin. contr.forenſ. centur.*2.
*cap.*24.*n.*8.*&* 9. *Bilot.conſult.*3.*nu.*9. qui hoc
dicit verum, etiàm attento ſtylo Curiæ Ro-
manæ, & *Dom.Conſiliar.Carleual.* qui tradit,
quomodò hoc intelligatur ſecundũ morem
Hiſpanorum, *de iudic.tom.*2.*lib.*1.*tit.*3.*diſput.*
57 6.*n.*7. †Nec opus eſt in currenti caſu diſpu-
tare vtrùm iſta clauſula quarentigię,ſi fuerit
omiſſa in inſtrumento, cenſeatur virtualiter
appoſita,de quo articulo *Ceuall.cõmun.contr.
comm.quæſt.quæſt.*690.*n.*8.cùm manifeſtè ap-
poſita legatur in inſtrumento crediti noſtri
Iacobi.
58 Poſtremò idẽ inſtrumẽtum apparet fuiſſe
iuramento roboratum,& conſequenter ſuc-
cedit ſeptimus caſus, in quo ceſſat ad fauo-
rem fideiuſſoris taliter obligati beneficium
diſcuſſionis, *Bald. in cap. ex reſcripto, de iur.
iur.Hyppolit.de Marſil.in rubr.de fideiuſſ.nu.*9.
& improbata diſtinctione *Rebuff.in l.ſi ità ſti-
pulatus,col.*3.*ff.de verb.ſignif.* hanc ſentẽtiam
tanquàm magis communem, veriorem, &
in conſcientia tutiorem,defendit *Anton.He-
ringi.de benefic. fideiuſſ.cap.*27.*à nu.*35. *vſq; ad*
66. eandem etiàm tenent *Ioſeph Ludouic.dec.*
57.*n.*4.*Duenn.regul.*335.*limit.*20.*Natt.conſil.*
426.*n.*22.& *Gabriel.de fideiuſſ.concluſ.*1.*n.*46.
quos ſequitur *Macerat. variar. reſol. lib.*2.*re-*
59 *ſol.*25.*nu.*6.Nec†eſt exaudienda contraria
opinio, quam præ cæteris tenent *Couar.in
rubr.de pact.lib.*6.§.4.*n.*4.*fol.mihi* 352.& *Fac-
chine. contr.iur.lib.*3.*cap.*15. cùm verè omni
60 ſit deſtituta ratione, † nàm ſi eidem *Couarr.*
credere velimus, ſimplex, plurimùm differt
à iurata promiſſione, *in d.rubr.de pact.*§.2.*n.*
1. Quapropter ſi idem ius ſtatuendum eſſet
in promiſſione iurata, quod in ſimplici ſta-
tutum eſt, nulla eſſet iuramenti virtus,quod
non mediocris conſiderationis abſurdum
mihi videtur, ad tradita per *Alex.in l.ſi con-
uenerit,n.*7.*verſic.Secundò moueor,*& ibi quoq;
Iaſ.ff.de iuriſdict.omni.Iudic.& *Surd.conſil.*20.
61 *n.*21, †& partes ipſas fruſtrà iurare voluiſſe
minimè cenſendum eſt, *Gratian.diſcept.forẽſ.*
62 *lib.* [illegible] 876.*n.*24.†Illudq;aſſumptum,quod
eſt potiſſimum fundamentum cõtrariæ opi-
nionis, vt iuramentum reguletur iuxtà na-
turam actus,ſuper quo interponitur,nedùm
eſt falſum, ſed imò illud ipſe ridiculum exi-
ſtimo, ad tradita per *Iaſ. in d.l.ſi conuenerit,
n.*8.*verſic.Quartò moueor,&n.*15.*in fin.*quem
ſequitur, & doctè defendit *Scacc.* videndus,
*in tract.de ſent. & re iudic.gloſ.*7. *quæſt.*3.*limit.*
4.*n.*53.*cũ ſeqq.*& alij multi relati ab *Heringi.
d.quæſt.* 27. *nu.*5. idq; fulcitur non ſolùm ex
prædictis,ex quibus apparet, iuramentum
omninò præbere incrementum contractui,
& obligationi, verùm quoq; quià data illa
hypotheſi, ſtatim omnia, quæ de iuramento
ſcripta ſunt, ruerent, nullaq; ampliùs peni-
tùs eſſet iuramenti virtus, quod ſapit hære-
63 ſim; †Et quatenùs velint aduerſarij fundare
propoſitionem, vt iuramentum reguletur
iuxtà naturam actus, ſuper quo interponi-
tur, ex *tex.in l.fin. C.de non numer. pecun.* ma-
gis, magiſq; falluntur, dùm ibi ſancitur, ex-
ceptionem non numeratæ pecuniæ, opponi
poſſe etiàm ab eo, qui ſe iureiurando obli-
gauit, per hæc verba, *Indubitati iuris eſt, non
numeratæ pecuniæ exceptionem locum habere, &
in talibus nominibus, vel fœneratitijs, vel alijs
cautionibus, quæ etiàm Sacramenti habent men-
tionem, qua enim differentia eſt in huiuſmodi ex-
ceptione, ſiuè iuſiurandum poſitum eſt, ſiuè non,
tàm in fœneratitijs, quàm in alijs inſtrumentis,
quæ talem exceptionem recipiunt.* Ex quibus
verbis duo reſultant reſponſiones. Prima,
nàm in eo *tex.* fuit iuratum ſuper contractu
ſimulato, quià altèrutra pars confeſſa fuit
recepiſſe pecuniam, quam minimè recepit,
vndè meritò in hoc caſu iuramentum non
opitulatur,nè det fomentum fraudibus;qua
64 †ratione dicunt omnes *DD.*exceptionem
ſimulationis non excludi ex virtute iura-
menti, *Hyppol.de Marſil.ſingul.*237. *circà fin.
Caualc.deciſ.*30.*n.*22.*lib.*1. *& deciſ.*2.*n.*37.*lib.*
2.*cit.Heringi.de fideiuſſ.cap.*10.*n.*95.*Parlador.
lib.*2.*rer.quotid.cap.*4.*n.*38. & *Gratian.diſcept.
forenſ.tom.*2.*cap.*255.*nu.*28. ex *Gloſ. in l.*3. *C.
plùs valer.quod agit.* Secunda eſt, quià eadem
verba *tex.* prouident in caſu ſpeciali exce-
ptionis prædictæ non numeratæ pecuniæ, &
ſic non poteſt in omni caſu, ac generaliter
65 allegari, † & quòd ità ſit, patet ex dictioni-
bus poſitis in *tex.*ibi,*huiuſmodi,talis,*quę ſunt
demonſtratiuæ ad oculum, & ſpecialitatem
inducunt, atq; indicant, *Pancirol.conſil.*102.
*n.*65.*Tiraquell.de retract.conuent.*§.1.*gloſ.*6.*n.*
25.& *Cardin.Caualer.deciſ.*340.*n.*2.

Ex quibus Flauium ad ſolutionẽ omninò
cogendum fore, arbitror, ſub correctione
melius ſentiẽtis. Neap.10.Decembris 1665.
Laus Deo, & B.V.

APPENDIX.

66 ANimaduerto, quòd in S.C. nunquàm
admittitur exceptio diſcuſſionis ad
fauorem correi in ſolidum obligati, licèt
oſten-

oſtendat, vtilitatem negotij nequaquàm penes ſe perueniſſe, ſed dumtaxàt penes alios correos in ſolidum obligatos, quorum diſcuſſionem petit, benè tamen de æquitate ſolet præcepta manare, quòd conuentus infrà certum terminum, procuret ſolutionem ab alijs obligatis, vt fuit practicatum in beneficium Venerabilis Monaſterij SS. Seuerini, & Soſſij huius Ciuitatis, hæredis quond. Franciſci Mormilis, contrà Ill. Ducem Grauinæ, referente Regio Domino Conſiliario *Staibano*, vt ipſe refert in ſua doctiſſima *obſeruat. ad reſolut. 72. à n. 1. vſq; ad* 29. & me exiſtēte Aduocato Venerabilis Cappellę Sanctę Mariæ Mater Dei, erectæ intùs Eccleſiam Sancti Marci de Sciallis, in Regione Lanzeriotum huius Ciuitatis, id ipſum practicaui contrà Dom. D. Carolum Berriganum conuĕtum, qui opponebat exceptionem diſcuſſionis aliorum correorum, penes quos negotij vtilitas perueniſſe cōſtabat, vt ex comparitione fol. 428. tamen referente integerrimo, ac doctiſſimo Dom. Conſiliario D. Stephano Padilla, ſub die 4. mĕſis Maij 1671. mediante decreto S.C. fuit ordinatum, quòd dictus D. Carolus infrà dies 20. procuraret ſolutionem ab alijs in ſolidum obligatis, ad quos negotij vtilitas peruenit, aliàs procedatur ad vĕditionem bonorum contrà ipsū exequutorum, vt fol. 434. proceſ. Gubernatorum dictæ Venerabilis Cappellæ Sanctæ Mariæ Mater Dei, cum nonnullis creditoribus quond. Cęſaris Baſco, in Banca Magnif. Figliolæ.

SVMMARIVM.

F*acti ſeries enunciatur. n. 1.*

Sententia diuidit debitum pro rata, ſi plures debitores in ſolidum obligatos condemnet, omiſſa clauſula, in ſolidum, *& diuiſio debiti, non ſolùm fit, habito reſpectu ad cōdemnatos per ſententiam, ſed ad omnes obligatos in inſtrumento, ex* dec. Affl. 215. *& de ratione. n. 2. & 3. Sed iſta deciſio ad ominem impugnatur, & examinantur iura, quæ ſolent ſuper iſto articulo deduci. à n. 10. vſq; ad n. 18. Maximè, quandò iudicium eſt in actione hypothecaria. n. 19. Et cōtrà dictam* dec. Afflict. *traditur cautela. n. 17. Et refertur nouiſſima deciſio contraria, lata per S.C. in præſenti cauſa. n. 39.*

Quicquid ſententia nō dicit, pro omiſſo habetur. n. 3.

Aduocati monentur, nè accedant ad patrocinia cauſarum, non viſis proceſſibus, licèt habeant labores in eadem cauſa factos per alios Aduocatos. n. 8.

Feſtinantia eſt punibilis. n. 9.

Solidi actionem in viriles transfundere idem eſt, ac doratio, & nouatio contractus. n. 11.

Nouatio non præſumitur, niſi fiat expreſsè. n. 12.

Donatio nec minùs præſumitur. ibid.

Solidi actio poteſt dupliciter competere, ex conuentione ſcilicet, & ex officio Iudicis. n. 14.

Tutores plures, pluresq; delinquentes, in ſolidum pro tutela, & pro delicto, officio Iudicis tenentur. n. 14.

Intereſſe, debitum officio Iudicis, ſi petatur, & in ſententia omittatur, pro omiſſo habetur, & quomodò ſit conſulium creditori in iſto caſu, quidue in intereſſe conuento. n. 16.

Cedendarum exceptio repellit creditorem, agentem ad debitum. n. 4. Et poteſt opponi, non ſolùm antè ſententiam. n. 5. Sed etiàm poſt ſententiam, ad impediendam exequutionem illius. n. 6. Imò quoq; ad impediendam liquidationem inſtrumenti. n. 7.

Actio perſonalis eſt diuidua, ſecùs actio hypothecaria. n. 20.

Hæredes plures in actione perſonali conuenti, tenentur pro portionibus hæreditarijs. n. 21. Secùs ſi conueniantur in actione hypothecaria. n. 22.

Debiti diuiſio inducitur, ſi creditor exigat à nōnullis condebitoribus, in ſolidum obligatis, illorum ratas. n. 23. Sed limita, niſi exactio fuerit facta cum reſeruatione ſolidi contrà alios. n. 24. & 25. Item ſi in inſtrumĕto crediti adſit renunciatio omnibus beneficijs, & Epiſtolæ Diui Hadriani. *n. 26.*

Proteſtatio qualibet, & reſeruatio, facta à creditore in exactione ratarum à nonnullis condebitoribus in ſolidum obligatis, excludit exceptionem diuiſionis debiti. d. n. 25.

Cedendarum exceptio non obſtat, quandò creditor vnum, vel plures condebitores liberauit, cum reſeruatione ſolidi contrà cæteros. n. 27. Item ſi in inſtrumento crediti adſint clauſulæ, & renunciationes legum beneficijs. n. 28. Item ſi plures condebitores eſſent in ſolidum obligati proprijs, priuatis, ac principalibus nominibus. n. 29. & 32.

Debitori non fit ceſſio. n. 30.

Actio, & paſſio in eodem ſubiecto non poſſunt concurrere. n. 31.

Cedendarum exceptio obſtat tantùm, quandò creditor non impeditur cedere, ſecùs ſi cedere impediretur. n. 33. & 35. Et interpretatur tex. cōtrarius in l. Stichum, 95. §. ſi creditor, ff. de ſolution. *n. 36. 37. & 38.*

Exceptio cedendarum competit ex æquitate. n. 34.

Deciſio cauſæ refertur. n. 39.

Illuſtris D. Didacus de Soria, Marchio Criſpani, & Reg. Conſiliarius *laudatur. n. 40.*

ARGVMENTVM.

Debitum plurium in ſolidum obligatorum, diuiſum non cenſeri, vigore ſententiæ, vel decreti, in ſolidum nō condemnantis: Qua occaſione latè diſcutitur, & impugnatur *deciſio Afflict.* 215. Rursùs debiti diuiſionem ex pluribus non induci, etiàm ſi creditor ab in ſolidum obligatis ratas exigeret, ad interpretationem *tex. in l. ſi creditores,* C. *de pact.* Demùm cedĕdarum exceptionem ex pluribus non obſtare demonſtratur

Google

ſtratur creditori volenti exigere debitum ab in ſolidum obligatis, etiàm ſi per prius vnum, vel plures ex condebitoribus, in ſolidum obligatis, liberaſſet. Pro Reuerenda D. Ioanna Lanza, Moniali in Venerabili Monaſterio S. Mariæ D. Aluinæ.

CONSILIVM XIV.

1 QVatuordecim Nobiles Capuani de anno 1620. ſe obligauerunt proprijs nominibus,& in ſolidum ad annuos ducatos 90. pro capitali duc. 1000. in beneficium V. I. D. Fœlicis Faienza, qui poſt aliquod tempus ceſſit creditum prædictum Scipioni Giugnano, qui erat vnus ex illis quatuordecim obligatis; qui demùm poſtquàm liquidaſſet inſtrumentum, ſe direxit in S.C. inſtando, condemnari ad ſolutionem quantitatum, ſibi debitarum, Dom. D. Ioannam Lanza hæredem quond. Placidi Lanza, qui ſimiliter erat vnus ex obligatis,& cum effectu anno 1645. mediante ſententia, fuit condemnata dicta D. Ioanna ad ſoluendum in beneficium Thomæ Giugnano, hæredis dicti Scipionis.

Hoc medio tempore D. Ioanna Lanza monaſticam vitam elegit, in Venerabili Monaſterio D. Aluinæ huius Ciuitatis; quapropter in exequutionem dictę ſententiæ, Dom. Octauianus de Thomaſio, qui illam, vti bonorum renunciatarius repræſentabat, ſoluit dicto Thomæ Giugnano pro capitali,& tertijs duc. 2215. pręuia tamen iurium ceſſione contrà cæteros obligatos, duobus tantùm exceptis, qui pacto cauit dictus Thomas, vt non moleſtarentur, quoniàm debitum pro eorum rata iàm ſoluerant.

Euenit, quòd dictus Octauianus de Thomaſio defecit à ſolutione annuorũ duc. 110. & modiorum decem frumenti, reſeruatorũ per D. Ioannam, ſua vita durante in renunciatione; Quo factum fuit, vt ipſa D. Ioanna, exercẽdo iura ceſſa per Thomam Giugnano dicto Octauiano, perierit in S.C. ad ſolutionem dictarum quantitatum, condemnari alios tres ex illis quatuordecim obligatis, nempè Vincentium Frapperium de Hieronymo, D. Ioſeph de Capua,& Andream Giugnano; pro quibus quantitatibus inſtetit, ſibi aſſiſtentiam præſtari ſuper bonis, in iudicio deductis, ſicuti, ſententia mediante, fuit ordinatum ſub die 31. Martij 1664. pro cuius exequutione, Andreas Giugnano, vnus ex cõdemnatis, ſoluit D. Ioannę quantitates illi debitas per totum menſem Octobris dicti anni.

Deniquè cùm maturaſſent aliæ quatuor annatæ, petijt eadem D. Ioanna, mandari eiſdem, vt ſuprà condemnatis, quòd illas ſoluere deberent, idq; etiàm in exequutionẽ dictæ ſententiæ, & ordinari ſequeſtrum ſuper illorum bonis; quam quidẽ petitionem, vt elideret Dom. Vincentius Frapperius de Hieronymo, duo oppoſuit in quadam ſupplicatione, per ipſum porrecta.

2 Primum, quià non tenetur ipſe cum alijs duobus condemnatis, ſoluere totum debitum, nàm licèt omnes in ſolidũ eſſent obligati, tamen non fuerunt in ſolidum cõdemnati, & ſic videtur per illam ſententiam diuiſum debitum, taliter vt non teneantur, niſi pro rata, habito reſpectu ad omnes quatuordecim, qui ſe à principio obligauerunt, ex illa celebri *deciſione* noſtri S. C. relata per *Afflict. dec. 215. ſexdecim Iudæi,&c.* quam amplexantur *Grammat. deciſ. 68. Præſ. de Franch. deciſ. 172. nu. 8. & dec. 680. Grizzarell. deciſ. 12. Boer. dec. 59. & dec. 310. Peguer. dec. 180. Giurb. dec. 46. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 1. cap. 35. nu. 50. Viſcont. in ſnis iur. concluſ. verb. Sententia condemnatoria,* & *Dom. Reg. Rouit. cõſil. 20. vol. 2.* qui omnes, ſententiam iſtam manifeſtiſſimis iuribus probari affirmant, nimirùm ex *tex. in l. ſi qui ſeparatim, 10. §. quotiès, ff. de appellat. & in l. 1. C. ſi plur. vnic. ſent.* addo alium *tex. in l. Paulus, la 2. 43. ff. de re iudic.* & tradita latiſſimè per *Scacc. de ſentent. & re iudic. gl. 14. quæſt. 22.* & per *Salgad. in labyrinth. credit. tom.*
3 *1. part. 3. cap. 1. §. 7. n.* †Neq; illa condemnatio *in ſolidum* omiſſa in ſententia, poteſt aliquo modo implicitè ſubintelligi, quià quicquid ſententia nõ dicit, pro omiſſo habetur, *Dec. cõſil. 442. n. 8. & cõſil. 607. n. 7.* quem ſequitur *Reg. de Marin. reſolut. lib. 1. cap. 334. n. 2.*

4 Secundum, quod opponitur, eſt, quià quatenùs ipſi condemnati parati eſſent ſoluere quantitates debitas D. Ioannæ, ipſa tamen verſa vice cedere tenetur ipſis ſoluentibus iura contrà cæteros obligatos, & quoniàm impeditur cedere, idcireò cedendarum actionum exceptione repelli debet, ex *tex. in l. Stichum 95. §. ſi creditor, ff. de ſolution.* Impedimentum autem cedendi dupliciter reſultare dicunt. Primò, quià dictus ~~Andreas~~ Thomas Giugnano, exigendo ratam à duobus ex illis quatuordecim, in ſolidum obligatis, illos liberauit. Et ſecundò, quià idem Thomas in eadem iurium ceſſione, quam fecit dicto Octauiano de Thomaſio, expreſsè cauit, vt illi duo non moleſtarentur. Itaq; D. Ioanna, quæ Octauianum repræſentat, non poteſt contrà eos cedere, & per conſequens intrat indiuidualis diſpoſitio *tex. in d. §. ſi creditor,*
5 † & additur, quod iſta cedendarũ exceptio, non ſolùm poteſt à debitore conuento opponi, priuſquàm ad ſententiam deueniatur, ad finem impediendi condemnationem, niſi iura cedantur, vt per *Caſtrenſ. in l. ſi fideiuſſores, 42. §. idẽ reſpondeo, n. 1. & in l. ſi mandatum n. 2.*

Digitized by Google

n.2. ff.de fideiuſſ. Oſuald. ad Donell. lib.22.cap.
9.lit.S. Anton. Hering.de fideiuſſ. cap.28.à nu.
34.Scacc.de commerc.& cambi.§.2.gloſ.5.n.89.
verſ.Oſtende quintò, & *Anton.de Amat.var.lib.*
6 *1.reſol.37.nu.48.*†Verùm quoq; poſt ſenten-
tiam,ad impediendam exequutionem illins,
opponi poſſe, cautum legimus, ex *d. l. ſi fi-*
deiuſſores,42.§.idem reſpondit,ff.de fideiuſſor.&
in l. 1. §. non tantùm, ff.tutel. & ration.diſtrab.
Gloſ.& *Bald.in l.1.§.non tamen, ff.eod.tit. Pur-*
purat.in l.1.nu.655.C.de tranſact. cit.Oſuald.ad
Donell.d.lib.22.cap.8.lit.L. cit.Hering.d.tract.
de fideiuſſ. cap.27.§.3.nu.27. & cap.28.nu.44.
Merlin.de pignor.lib.4.quæſt.72.n.5. Acoſt.de
priuileg.credit.reg.3.ampliat.2.in fin. Cenc.de
cenſ.quæſt.84.n.23.Alex.Trentacinq;var.lib.2.
tit.de except.reſol.2.n.13. Franch.dec.476.n.2.
& dec.662.n.2. Giurb.dec.57.n.1.Milanſ.dec.
1.n.5.lib.2.Conſil.Carleual.de iudic.lib.1.tit.3.
diſp.17.n.4.& *Gratian.diſcept.forēſ.tom.3.cap.*
7 *409.à n.2.& tom.4.cap.701.n.3.*†Neq; mirū,
quòd validè opponatur iſthęc exceptio,poſt
ſentētiam, ad impediendam exequutionem
illins, ſi videmus, rectè quoq; opponi poſſe,
ad retardandam inſtrumenti quarentigiati
liquidationem: Hinc, ſi creditor, qui alte-
rum ex correis liberauit, vellet aduersùs
alterum inſtrumentum ad formam *Ritus* li-
quidare,vtiq; per exceptionem cedendarum
repelleretur, modò tamen debitor in prom-
ptu per publicum documentum de libera-
tione docuerit, ſicuti docent *Azened. in l.1.*
tit.21.lib.4.recopilat.n.104.Gregor.Lopez in l.
11.tit.12.part.5.gloſ.3. Manr.de fideiuſſ.par.2.
ſect.6.cap.5. Pacif. de Saluian. interd.inſpect.2.
cap.2.à n.265.Gratian.d.cap.409.nu.10.Graſſ.
except.10.n.13.Intrigliol.de cenſ.quæſt.42. idē
dec.16.à n.33.Milanenſ.d.dec.1.n.4.& 5. Bor-
rel.in ſumm.dec.tom.2.tit.19.n.161.& *Paſchal.*
de patr.poteſt.part.1.cap.8.n.169.

Motiua iſta adeò difficillima Dominis de
S.C.viſa fuerunt, vt ſub die 15.Ianuarij cur-
rentis anni 1669.referente Ill. Dom. Conſi-
liario D. Didaco de Soria, Marchione Cri-
ſpani, decreto fuerit ordinatum,quòd citrà
præiudicium iurium partium, D. Ioanna
Lanza procuret ſatisfactionem ſuper bonis
aliorum obligatorum, quo facto, prouide-
bitur ſuper petitis per dictam D.Ioannam
contrà Vincentium Frappiero de Hierony-
mo, Ioſephum de Capua, & Andream Giu-
8 gnano; † Taliter vt practicauerim veriſſimū
illud adagium, ab Aduocatis cordi tenen-
dum, vt ad cauſarum patrocinium non ac-
cedant, non viſis oculariter proceſſibus, li-
cèt alterius Aduocati notamētum à cliente
exhibeatur, ſicuti mihi in currenti euenit,
dùm ſub fiducia laborum probatiſſimi qui-
dem perdefuncti cauſę Patroni,cauſā amiſi,
& cliens feſtinantiæ ſuæ pœnam deguſtauit;
9 †cùm etiàm feſtinantia ſit punibilis,vt dicit
tex.in l.tutor,qui repertorium,8.§.ſi tutor,ff.de
admin.tutor. ibi, *Debuit enim partibus ſuis ſuc-*
gi, non quidem præcipiti feſtinatione,&c. Non
tamen terret me negotij iactura, quinimò
ardentiùs ſuſcepto patrocinio, perpenſoq;
maturiùs per me facto, ad allegata motiua
facillimè reſpondeo, prout ſequitur.

10 Et primò, quod attinet ad debiti diuiſio-
nem, inductam ex ſententia, quæ tres reos
conuentos in ſolidum non condemnauit,iu-
xtà *alleg.Affl.deciſ.215.* animaduertendum
rogo, quòd illa deciſio(licèt maximi Sena-
tus, & à viro apud nos, & per vniuerſum
in æuum venerando, relata) nec menti, nec
rationi adæquat, ſuppoſito, quod obligatio
ſit in ſolidum, & actoris libellus ſimiliter in
ſolidum formatus; iſto namq; caſu ſenten-
tia, quamuis in ſolidum expreſsè non con-
demnet, ità tamen actum à Iudice præſumi-
tur, nè videatur Iudex ſolidi pactum contrà
iuris debitum reiecisse, & diſformiter à pe-
titione ſententiaſſe; cùm tamen ſententia
ſui natura conformis libello eſſe debeat, ad
tex. in l. vt fundus, ff. commun. diuid. l.fin. vbi
Bald.C.de fideicomm.libert. D.Capyc. Latr.dec.
27.nu.16.lib.1. Et à Iudice eſt principaliter
attendenda natura actionis intentatæ, ad
hoc, vt validam ſententiam proferat, vt di-
cit *Cancer.variar.reſol.lib.1.cap.13.n.5.* Neq;
militat ratio allata, vt quicquid ſententia
nō dicit, omiſſum cenſeatur,taliter vt omiſ-
ſum dicatur ſolidum,cùm ſupponamus,non
eſſe in ſolidum factam condemnationem,ex
authoritate *Dec.* & *Dom.de Marin.* Nàm idē
argumentum taliter retorquetur, vt non re-
ctè dicatur in viriles partes facta condem-
natio, dùm in ſententia nullum verbum ſit
de condemnatione in viriles, nullamq; re-
perio adæquatam diſparitatem, cur magis
voluerit ſententia nouare actionem ſolidi in
virilem,non autem in ſolidum condemnare,
dùm vtrumq; omiſſum in ſententia eſt, & ſi
omiſſum, potiùs in ſolidum dicendum eſt,
Iudicem condemnaſſe, quàm in viriles, &
magis capienda eſt ſentētia in hunc ſenſum,
qui non ſolùm eſt publico obligationis in-
ſtrumento, & libello conformis, ſed etiàm
præſumptæ donationis,& nouationis exclu-
11 ſiuus,†quià transfundere actionem ſolidi in
actionem ad viriles, eſt donatio, & ſucceſſi-
uè nouatio contractus, ſicuti ponderabat
Dom.Reg.Lanar.conſil.19.nu.4. Et per conſe-
quens non eſt dicendum, quòd hoc præſu-
12 matur, ſententiam egiſſe, † quià nec dona-
tio;nec nouatio eſt diuinatiuè præſumenda,
ſed expreſsè facienda, & inducenda, vt *de*
nouatione eſt *tex. in vulg. l.fin. C.de nouat.*&
de donatione eſt *tex.in l.cùm de indebito, ff.de*
probat. in l.cuius per errorem,53. ff.de regul.iur.
in l.1.ff.de condit.indeb.in l.ſi cùm aurum,ff.de
ſolution.in l.campanus,ff.de oper.libert. & *Gloſ.*
13 *in l.cùm quid,in fin.ff.ſi cert.petat.*†Neq;etiàm
vim faciunt iura, in contrarium allegata, &

ab

ab *Afflict.* adducta *d.dec.* 215. nimirùm *tex.in d.l.qui ſeparatim,* 10. *§.quoties, ff.de appellat.in l.Paulus, la* 2. *ff. de re iudic. & in l.*1. *C.ſi plur. vn.ſentent.&c.* Quoniàm in his iuribus non alia proponitur dubitatio, quàm, quòd, an contrà plures, in certam quantitatem condemnatos, poſſit in ſolidum exequi ſententia, an verò debeat fieri exactio ab vnoquoq; pro virili? & ſic, an ſententia ſolidum induxerit? & negatiuè ſancitur, vt nimirùm in perſonas ſcindatur ſententia; nunquàm tamen in illorũ iurium figura, legitur adfuiſſe præcedentem in ſolidum obligationem, atq; etiàm ſolidi petitionem, vt eſt in præſenti, alioquin eadem iura, nõ ſententiam in portiones ſcindi dixiſſent, ſed contractum in portiones ex ſentẽtia fuiſſe nouatum: Quod nec quidem ſibi leges illæ ſomniauerunt, ſed ſolùm voluerunt, quòd ad inducendum ſolidum immediatè ex ſentẽtia, opus ſit, quòd ità in eadem ſententia declaretur.

14 Quòd autem vera ſit interpretatio iſta, ponderandum non inutiliter arbitror, diuerſimodè quem in ſolidum conueniri; vno modo officio Iudicis, prout eſt vnus ex pluribus tutoribus, ex *tex.in l.Diui Seuerus.*32. *ff. de admin. tutor.* Itemq; in pluribus delinquentibus, quorum quilibet in ſolidum ad reſtitutionem, & intereſſe conuenitur, *l.ſi nõ exceptione,* 14. *§.fin.cum duab.leg.ſeqq. ff.de eo, quod met. cau.* Alio modo ex conuentione, cùm nempè plures ſe in ſolidum in cõtractu
15 obligauerunt. † In primo caſu, ex quo actio in ſolidum datur per officium Iudicis, conſequenter poteſt Iudex condemnationem in ſolidum dare, vel omittere (firmo tamen parti in caſu omiſſionis appellationis remedio, ab omiſſa, vel denegata in ſolidum condemnatione) & in hoc primo caſu loquuntur iura allata per *Afflict.* & ſaluatur illorum diſpoſitio: Nequaquàm verò in ſecundo caſu, ſcilicet cùm ex conuentione inter partes habita intentatur actio in ſolidum; alioquin actio ex pacto quæſita, ſubordinaretur officio Iudicis, ſi poſſet ipſe remittere actionem in ſolidum, ex eo ſolùm, quià ſententiam in ſolidum non protulit; & tamen iſta ſubordinatio tolerari in terminis iuris non poteſt, quià formaliter, & numericè diſtinguitur actio competens officio Iudicis ab actione
16 ex conuentione competente: † Exemplo intereſſe debiti ex Iudicis officio, quòd, ſi petatur, & à Iudice in condemnatione omittatur, certè pro omiſſo habetur, & quoàd illud reus cenſetur abſolutus, iuxtà *tex.in l.ſi depoſita, C.depoſ.* Taliter vt actor debeat appellare ab illa ſententia, propter omiſſam condemnationem ad intereſſe, ſi illud conſequi velit, *Rot.Genuenſ.dec.*87.*nu.*5. & *Scacc.de commerc. & camb. part.* 2. *§.*1. *quæſt.*7. *ampl.*8. *nu.*309. Non ſic in intereſſe cõuento, quod non cenſetur remiſſum, ſi, licèt petitum, omitteretur à Iudice in condemnatione; Imò remanet actori agendi via, cùm ei libuerit, non quidem appellando ab illa ſententia (vt de intereſſe Iudicis officio debito diximus) ſed aliam diuerſam, ſeparatamq; actionem exercendo, per ſententiam minimè extinctam, vt dicit *Bart.in l.fin.ſub nu.*3. *verſ.Circà quod debes, ff.de eo, quod cert.loc. Iaſ.in l.*1.*n.*3. per illũ *tex.C.de iudic.* & *Scacc. loc.cit.nu.*298.*fol.*217. Vel ſecundùm praxim poſſet inſtare coràm eodem Iudice pro explicatione capitis, in
17 ſententia omiſſi, † quemadmodùm egit D. Ioanna, quæ diù poſt ſententiam, & illius exequutionem pro quantitatibus tùnc debitis, cùm inſtetiſſet pro ſolutione aliarum annatarum, poſtmodùm maturatarum, ad excluſionem motiui *dec. Afflict.* cautiùs agẽdo, petijt explicationem capitis omiſſi, reſpectu condemnationis in ſolidum, & hæc eſt tutiſſima cautela, quià illi actio in ſolidum dabatur ex conuentione, & ſic nõ poterat dici extincta, vel nouata per ſententiam, ſicuti eſſet extincta, & nouata, ſi Iudicis officio competijſſet.

18 Voluit prætereà *Afflict.* adeò debitum in viriles diuidi, vt ſiquidem decem ſint, qui ad 100. in ſolidum tenebantur, & illorum quatuor tantùm ſimpliciter, hoc eſt, non addito, *in ſolidum*, ad illa centum condemnentur, in exequutione, non ad aliud illi quatuor condemnati teneantur, quã ad 40. quiſq; ſcilicet in decem, quaſi diuiſum eſſet debitum in portiones, non ſolùm habito reſpectu ad quatuor condemnatos, ſed ad illos decem, à principio ad debitum obligatos; id, quod craſſa mens mea non capit, nàm quòd inter illos quatuor condemnatos ſit diuiſum debitum in viriles, tranſeat (licèt id ego nec admittam, quandò ſolidi actio eſt conuentionalis, vt dixi) Sed quòd diuiſio intelligatur facta, habito reſpectu ad omnes obligatos, etiàm quoàd non comprahenſos in ſententia, hoc eſt, quod non intelligo; nàm non ſolùm id non dicunt iura, per *Afflict.* allata, ſed imò illis repugnat, dùm expreſsè ſanciunt, quantitatem, in ſententia comprahenſam, diuidi in viriles inter condemnatos, vt manifeſtiſſimè iura ſuperiùs citata, præſertim verò *tex.in d.l.Paulus,* ibi, *Eos, qui vna ſententia in vnam quantitatem condemnati ſunt, pro portione virili ex cauſa iudicati conueniri;* & iterùm clariùs habetur ex *tex.in d.l.ſi qui ſeparatim, §.quoties,* ibi, *Et Papinianus reſpondit, ſcindi ſententiam in perſonas, atq; ideò eos, qui condemnati ſint, viriles partes debere.* Ecce igitùr, quòd diuiſio fit inter perſonas condemnatas, vt pro ſatisfacienda quantitate in ſententia contenta, in viriles teneantur. Modò, ſi vera eſſet opinio *Afflict.* duo ſequerentur contrà iura prædicta: Alterum, quòd diuiſio fieret inter obligatos, non verò inter condemnatos: Alterum verò, nàm ſen-

tentia ſuum non ſortiretur effectum, quià ſi inter obligatos fieret diuiſio, condemnatis quatuor ex decem obligatis ad centum, non ſoluerentur centum, ſed quadraginta, tempore quo, integra quantitas, in ſententia contenta, ſoluenda eſt à condemnatis.

29 Poſtremò, licèt ex prædictis crediderim, ſatiùs *Afflict. dec.* impugnatam eſſe, quin prácticari nullatenùs poſſit, citrà conſcientiæ iacturam, nihilominùs ad exuberantiam aſſero, quòd quatenùs eſſet vera, ac me Aduocati munus falleret; attamen non eſt incurrenti cauſa applicabilis, contrà Donnam Ioannam, ex eo potiſſimùm, quià iudicium, ab ipſa intentatum cōtrà illos tres Nobiles Capuanos, fuit in actione hypothecaria, ſiuè (vt nos dicimus) in iudicio aſſiſtendi, in quibus terminis illa *deciſio* nō habet locum, quià loquitur de pluribus cōuentis in actione perſonali, & in ea actione condemnatis, ſicuti punctualiter tenent ad limitionem *deciſionis* prædictæ, *Peguer. dec.* 181. *Giurb. dec.* 46. *nu.* 5. *Ricc. collect.* 246. & *Conſiliar. Carleual. de iudic. tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 1. *diſp.* 5. *n.* 42. Et ratio

30 diſcriminis eſt, quià † actio perſonalis ſuaptè natura diuidua eſt, non ità actio hypothecaria, ad *tex. in l.* 1. *C. ſi vnus ex plur. hæred.* ibi, *Actionem quidem perſonalem inter eos ex lege duodecim Tabularum diuidi; pignus verò in ſolidū vnicuiq; teneri*, & *tex. in l.* 2. *C. eod.* Hinc

31 eſt, quòd † plures hæredes, ſi conueniantur in actione perſonali, non aliter, quàm pro hæreditarijs portionibus tenentur, *d. l.* 1. & 2. & *tex. in vulg. l. pro hæreditarijs, C. de hæredit. action. Gizzarell. deciſ.* 12. *nu.* 6. & 7. & *Capyc.*

32 *Latr. dec.* 83. *n.* 12. † Secùs verò, ſi conueniretur in actione hypothecaria; nàm pignus nō diuiditur, & ideò in ſolidum quiſq; cohæredum creditori tenetur, *ead. l.* 1. & 2. *C. ſi vn. ex plur. hæred. Capyc. Latr. loc. cit. n.* 13. *Cenc. de cenſib. quæſt.* 98. *n.* 29. & 30. & *Nigr. de Laudem. tom.* 1. *quæſt.* 7. *art.* 7. *n.* 64.

Videns pars per veros terminos deficere ſpem, quam in ſententia in ſolidum nō condemnante, collocaucrat, ad ſubterfugium, diuinationi proximum conuolat, inquiens, fuiſſe per S.C. conſultò, & iure meritò omiſſam in cōdemnatione clauſulam (*in ſolidum*) ſiquidem creditum, de quo agitur, fuit iàm per priùs in ratas inter obligatos diuiſum per ipſummet creditorem, ſcilicet per Thomam Giugnano, qui à duobus ex illis quatuordecim in ſolidum obligatis, viriles por-

33 tiones exegit, † ex qua quidem exactione, debiti diuiſionem induci, nec poſſe de cætero ſolidum allegari, apertiſſimè habetur ex *tex. in vulg. l. ſi creditores*, 18. *C. de pact.* & præ cæteris idem cit. *Afflict. deciſ.* 142. & *Vrſil.* ad eundem *deciſ.* 153. *nu.* 3. cum infinitis, quos ſciens omitto.

34 Ipſe verò pro reſponſione, præfatam iuris concluſionem non inficior, cùm ſit indubitata, tùnc tamen quandò ratarum exactio ab aliquibus ſimpliciter à creditore facta eſt, non ſicuti egit Thomas Giugnano, qui verè eſt, quòd exegit, ſed cum reſeruatione ſolidi, contrà alios obligatos, quo caſu diuiſio nequaquàm inducitur, *Bart.* quem ſequitur *Cepoll. caut.* 257. *n.* 2. relatus per me in meis *Addit. ad Dom. Reg. de Marin. lib.* 1. *cap.* 13. *nu.* 14. & deciſum refert *Capyc. Latr. deciſ.* 112. Ratio eſt, quià alioquin ſolidum, cōtrà alios reſeruatum, non poſſet exerceri; ergò ad hoc, vt reſeruatio non ſit inutilis, eſt omnino concludendum, diuiſionem debiti ex huiuſmodi exactione nō induci. Addo *Maur. de fideiuſſor. part.* 2. *except.* 9. §. 14. *n.* 19. *cū ſeqq. Ciriac. controu. forenſ. lib.* 2. *contr.* 121. *n.* 4. & 5.

25 † Imò fortiùs voluit *Reg. Lanar. conſil.* 19. *nu.* 3. quòd qualibet proteſtatiua reſeruatio, excludat præiudicium diuiſionis debiti; cui opinioni conſentit etiàm *Antonin. de Amat. reſol.* 70. *nu.* 6. poſt *Aretin. conſil.* 33. *in fin.* dicentem, non fieri diuiſionem ex ſola, & ſimplici proteſtatione, quòd ſint ſalua iura, nulla de ſolido facta mentione.

26 Prædictis additur in facto, nàm in inſtrumento crediti adeſt renunciatio generalis omnibus beneficijs, per illud verbum, *Renunciantes*, &c. ac expreſſa renunciatio beneficio *Epiſtolæ Diui Hadriani*, cum clauſulis, quòd *poſſit variare toties, quoties*, & quòd *vna via electa, altera nō tollatur.* Quibus ſtantibus, nullo pacto practicari poteſt diſpoſitio *tex. in d. l. ſi creditores*, nec intentari beneficium diuiſionis, aliàs illæ clauſulæ, & reſeruationes nihil operarentur, de qua re late *Vrſill. ad Afflict. dec.* 142. *Pract. Papienſ. in form. libell. contr. plur. reos deben. verb. beneficio nouarum Conſtitutionum, in fin. fol. mihi* 170. quem refert *Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 2. *cap.* 359. *an fin.* exquiſitè etiàm *Dom. Reg. Capyc. Lat. d. dec.* 112. *nu.* 23. *Dom. Marcian. conſil.* 28. *nu.* 13. *vol.* 1. & *Dom. Reg. de Marin. reſol. lib.* 2. *cap.* 65. *nu.* 13. Sicq; militare non poteſt partis diuinatio, quòd S.C. cōdemnationem in ſolidum omiſerit conſultò, & ex certa ſcientia, videns, debitum fortaſsè diuiſum, cùm verè nullatenùs diuiſioni locus eſſe potuerit.

27 Et per eoſdem terminos remanet etiàm reſolutum motiuum exceptionis cedendarum triplici fundamento. Et primò, ſtante memorata ſolidi reſeruatione, facta à creditore contrà cæteros obligatos, quæ quidè inutilis foret, ſi ab iſtis poſſet cedendarum exceptione repelli, atq; ideò cedendi iura videtur ſibi reſeruaſſe, vt deciſum refert *D. Praeſ. de Franch. dec.* 476. *D. Reg. Rouit. dec.* 47. & *cit. Capyc. Latr. d. dec.* 112. ſignanter *nu.* 26. 27. & 28. vbi refert, fuiſſe conuentos condemnatos, huiuſmodi exceptione non ob-

28 ſtante. † Secundò, quià in inſtrumēto adſunt mentionatæ renunciationes, & clauſulæ, ex quibus, quemadmodùm eliditur exceptio

diui-

diuiſionis debiti, ità etiàm exceptionis ce-
dendarum ſunt exeluſiuæ, cùm in ſubſtantia
iſtæ exceptiones confundantur, vtraq; enim
tendit ad exeludendum ſolidum, ad quod
videndus latè *Ueci.conſil.27.n.5.& 6. Anton.
Hering.de fideiuſſor.cap.18.n.33.& 45.cũ ſeqq.
Cardinal.Mant.de tacit. & ambig. conuent.tom.
2.lib.16.tit.19.n.15. Dom.Marcian.d.cõſil.28.
n.13.vol.1.* & *Olea. de ceſſ.iur.tit.5.quaſt.3.nu.*
29 *13.cum ſeqq.*† Tertiò tandem, quià obligatio
illorum quatuordecim Nobilium fuit pro
quadam cauſa ſingulos reſpieiẽte, nimirum
pro tuitione iurium eorum Nobilis Plateæ
Capuanæ, talirer vt dici nequeat, negotij
vtilitarem ad vnum, vel duos ſpectauiſſe, ex-
teroſq; tanquàm fideiuſſores acceſſiſſe, vel
ſaltem omnes, tanquàm ſimplices eorreos,
eſſe reputandos, ad hoc, vt ceſſio illis, ſiuè
tanquàm confideiuſſoribus, ſiuè tanquàm
correis facienda eſſet, eùm verè neutrum ſit;
ſinguli enim ſe obligauerunt, nedùm in ſoli-
dum, ſed proprijs, priuaris, & principalibus
nominibus, ſicuti ex inſtrumento apparet;
quo eaſu eeſſio nõ eſt facienda, & ſucceſſiuè
cedendarum exeeptio non obſtat, quià illo-
30 rum quilibet eſt principalis debitor, † cui
ex notiſſima regula non fit eeſſio, *vulg.l.nul-
la, C.de ſolution.* cum traditis pet *Neguſant.de
pignor.part.5.memb.3.1.par.n.43.* & *Dom.Ca-
pyc.Latr.dec.16.n.16.* Tùm, quià ſolurione
eius, quod debetur, tollitur obligatio debi-
toris ſoluentis, atq; ideò nulla remanet actio
penes creditorem, quæ prineipali debitori
31 ſoluenti cedi poſſet. † Tùm rurſùs, quià da-
retur concurſus actionis, & paſſionis in eo-
dem ſubiecto; nàm actio, quæ contrà debi-
torem prineipalem vrget, ipſi eidem eedere-
tur, contrà *tex.in l.ſi quis pro eo, 56. §.item fi-
lius,* & *l.Vraniuſ.72.ff. de fideiuſſor. l.Stichum,
95.§.aditio, ff.de ſolution.l.debitori, 7.C.de pact.*
32 *& cap.final.de inſtitution.* † Et nè videar pun-
ctuali authoritate carere, in terminis reui-
deri rogo tradita per eit. *D.Conſil.Marcian.
d.conſil.28.* ſignanter *n.10.& 11.vol.1.* vbi in
cauſa Generalis huius Regni Theſaurarij
contrà fideiuſſores Capſerij illius, ex pluri-
bus magiſtraliter dicebat, oppoſitam ce-
dendarum exceptionem non obſtare, potiſ-
ſimùm ex hoc, quià ſe proprijs, priuaris, ac
principalibus nominibus, & in ſolidum
obligauerant, & eum effectu ità per Regiam
Cameram refert deciſum.

33 Porrò excluditur hoe idem motiuum ex-
eeptionis cedendarum, ex notabili *tex.in l.ſi
ſtipulatus, 16. §. ſi ex duobus, ff. de fideiuſſor.* ex
quo manifeſtiſſimè deſumitur, eiuſmodi ex-
ceptionem tùnc demùm obſtare, eùm quis
recuſar cedere iura, quæ eedere non impedi-
tur, ſicuti loqui videntur omnia iura, quæ
de ea pertractant, præcipuè verò *tex. in d.l.
fideiuſſoribus, l.cùm alter, l.ſicut eligendi, & l.ſi
pupillus.* At, ſi impediretur cedere (ſicuti in-
currenti diſputatur) abſit, vt exceptio obſtet,
proùt in *d.§.ſi ex duobus,* ibi, *Si ex duobus, qui
apud te fideiuſſeram in viginti, alter, nè ab eo pe-
teres, quinq; tibi dederit, vel promiſerit, nec alter
liberabitur, & ſi ab altero quindecim petere inſti-*
34 *tueris, nulla exceptione ſubmoueris.* † Ratio eſt
in promptu, quià exceptio, vt iura eedautur,
prodijt ex æquitare, cùm inciuile ſit, credi-
torem nõ eedere id, quod abſq; eius damno,
& diſpendio, ad fauorem alterius, debitum
ſoluentis, cedere valet, iuxtà *tex.in l.in credi-
tore, ff.de euiction. verſ.habet autem,* & notant
communiter *DD.* relati per *Gratian. diſcept.
forenſ.tom.4.cap.686.n.10. Giurb.dec.87.n.20.
Reg.de Pont.conſil.6.n.22. Coſt.de remed.ſubſid.
remed.36.à n.2.* & *Antonin.de Amat.* quem re-
35 fert *Noguerol.alleg.11.n.9.in fin.* † Igitùr non
eſt repellendus ereditor, quià fortaſsè iura
confideiuſſori, vel condebitori non poteſt
eedere; alioquin ex huiuſmodi æquitate
ſumma negotij iactura reſultaret, & æquitas,
ex qua ad eedendum quis compellitur, de-
ſtrueret rigorem ſeriptum, quo omni iure
mandatur, vt vnicuiq; quod ſuum eſt, red-
datur.

36 Neq; mouet contrà prædicta *tex.* prima
facie punctualis, *in l.Stichum, 95.§.ſi creditor,
ff.de ſolution.* vbi creditor, qui impeditur ee-
dere, petens debitum à eõdebitore, vel con-
fideiuſſore, cedendarum exceptione repelli-
tur, ibi, *Si creditor à debitore petens culpa ſua
ceciderit, propè eſt, vt actione mandati nihil à
mandatore conſequi debeat, eùm ipſius vitio acci-
derit, nè mandatori poſſit actiones cedere.* Ex quo
tex. petulantiſſimè ab aduerſario dicitur in
præſenti eauſa, quòd, eùm vitio Thomæ
Giugnano (quem D. Ioanna repræſentat) ae-
ciderit, vt iura contrà nonnullos ex obliga-
tis cedi nequeant, eùm eos liberauerit, ex
conſequenti eedendarum exceptione tutus
eſt debitor, ex diſpoſitione *d.§.ſi creditor.*

37 Sed reſponſio eſt manifeſta, nimirùm *tex.*
hunc alio modo eſſe interpretandum, & per-
peràm eulpa ereditoris, quæ in eo conſide-
ratur, quin iura cedere impediatur, ibi, *Cul-
pa ſua ceciderit,* & inferiùs, *Ipſius vitio accide-
rit,* intelligitur de liberali, & voluntaria libe-
ratione facta per creditorem de eorreo, vel
confideiuſſore. Et ratio eſt, quià ſi alirer *tex.*
ille eapcretur, eſſet quidẽ de Diametro, eõtrà
tex.in cit.l.ſi ſtipulatus, §.ſi ex duobus, vbi non
obſtante munificentia ereditoris, qui alterũ
ex eonfideiuſſoribus liberauit, rectè alter ad
totum debitum eonuenitur, nullaq; eſt ex-
ceptione ſecurus. Iraq; ad tollendam huiuſ-
modi iurium ineuitabilem antinomiam,
omiſſis tot eõciliationibus relatis per *Olea.
in d.tract.de ceſſ.iur.tit.5.quaſt.2.à n.28.* eum
pluribus ſeqq. fari oportet, *tex. in d.§.ſi cre-
ditor,* loqui de ereditore, qui ex incuria pro-
pria, eum debitore ſuccubuit, quiq; vinci
paſſus fuit, quo caſu meritò à fideiuſſore ce-

dendarum exceptione repellitur in pœnam eius culpæ, & negligentiæ, non ſic in ſpecie, *tex. in d. §. ſi ex duobus*, vbi liberatio alterius ex confideiuſſoribus gratuitò proceſſit, & ex mera animi munificentia, quæ abſit, vt tanquàm culpa, in odium liberalis creditoris retorqueatur, iuxtà *Fabrianam* conciliationem, *in tract. de coniectur. lib. 11. cap. 14. & 15.*

38 Demùm alia etiàm eſt reſponſio ad *tex. in d. §. ſi creditor*, vt ſcilicet procedat, quandò fideiuſſit, vel mandauit quis, cōtemplatione cedendarum actionum; Nàm conuentus repellit quidem agentem, ſi iura ei cedere, ſua culpa impediatur, ſicuti notabiliter dicebat cit. *Dom. Marcian. conſil. 31. ſub nu. 3. verſic. nec obſtat, vol. 2.* Et ſic cùm in currenti manifeſtiſſimè ex facto appareat, non hoc animo illos quatuordecim Nobiles ab initio contraxiſſe, cùm quilibet proprio nomine, & in ſolidum ſe obligauerit, iunctis renunciationibus, de quibus paulò ſuperiùs mentionem egimus, propterea ex omni parte remanent partis motiua reſoluta, & ſperatur per D. Ioannam, ità decidendum fore, ſuſpenſo mētionato decreto, ſub correctione, &c. Neap. 20. Martij 1669. Laus Deo, & B.V.

39 Die 20. Maij 1669. Neap. facto verbo de prædictis in Sac. Reg. Conſilio per Illuſtrem D. Didacum Soria, Marchionem Criſpani, Regium Conſiliarium, & cauſæ Commiſſarium. Viſa ſupplicatione D. Ioannæ Lanza, fol. 245. ſuſpenſo decreto S.R.C. lato ſub die 15. menſis Ianuarij 1669. fol. 244. à t. explicando Caput omiſſum in ſententia S. R. C. lata ſub die 31. menſis Martij 1664. Sac. Reg. Conſilium declarat, prædictam ſententiam eſſe exequendam in ſolidum. Et cùm ab hoc decreto pars reclamaſſet, tandem fuit confirmatum ſub die 8. Iulij eiuſdem anni 1669.

40 † Referente eodem Illuſtri Dom. D. Didaco de Soria, Marchione Criſpani, viro nobilitate, doctrina, & morum ſuauitate vndiquè ornatiſſimo, cuius laudes, vel referre, vel indicare, calamus ignorat. Proceſſus ſunt in Banca Magnifici Ianuarij Litti.

SVMMARIVM.

Mater intrà annum à die obitus viri, tenetur petere filijs tutorem, aliàs priuatur illorum ſucceſſione. n. 1. Imò tenetur curarare, quòd cum effectu detur tutor, adimpleat, & exerceat. n. 2. Et in defectum matris ad idem tenetur quilibet pupillis proximior. n. 3.

Limita conclusionem, primò ſi mater non peteret tutorem pupillis egenis. n. 4. Amplia limitationem, etiàm ſi poſteà diuitiæ ſuperueniant. n. 5.

Limita ſecundò ſi pupillare patrimonium eſſet ære alieno onuſtum, & de ratione. n. 6.

Tertiò in matre infirmitate præpedita. n. 7. Vel quouis alio impedimento detenta, & quale debeat eſſe impedimentum. n. 8. Vel ob peſtem impedita. n. 9.

Quartò ſi mater fuiſſet filij mortalitate præuenta. n. 10.

Quintò ſi fuiſſet ab alio intrà annum, in petitione tutoris præuenta. n. 11.

Sextò ſi filij haberent alium ſubſtitutum poſt eorum mortem. n. 12.

Septimò ſi intrà annum illum, plures matris conſanguinei fuiſſent mortui, & quomodò, & quarè hoc ſit verum. n. 13.

Octauò in matre ruſtica, exiſtente in mōtaneis. n. 15.

Nonò ſi adeſſent tutores legitimi, & quandò hoc procedat. n. 16.

Decimò ſi mater eſſet minor. n. 17. Quià ei ſuccurritur ipſo iure, nec opus habet reſtitutione. n. 18. Amplia limitationem, etiàm ſi poſteà mater maior efficiatur. n. 19. Sed intellige ampliationem, vt procedat in matre ad maiorem ætatem deuenta poſt annum, ſecùs ſi intrà annum maior efficeretur. n. 20. Et an maior ætas matris ſit intelligenda ſecundùm ius commune, an ſecundùm ius Regni. n. 21.

Debitor non eſt in mora ſoluendi, pro eo tempore, quo ſibi conuenit conſanguineorum interitus flere. n. 14.

Mater tranſiens ad ſecunda vota, non petito tutore filijs, priuatur illorum ſucceſſione. n. 22. Imò debet curare, quòd cum effectu detur, & datus adimpleat, & adminiſtret. n. 23. Confutata quadam diſtinctione relata per Parlador. *n. 24.*

Limita conclusionem in ſex caſibus remiſſiuè. n. 25. Item limita ſi mater habeat contutorem ſibi à Iudice, vel à teſtatore datum. n. 26. Item ſi adeſſent tutores legitimi. n. 27. Nec tenetur hoc caſu animum ſuum declarare, & quarè. n. 28.

Mater per tranſitum ad ſecunda vota, priuatur ipſo iure tutela filiorum. n. 29.

Tutori legitimo, an datiuo ſit locus, remota matre à filiorum tutela per tranſitum ad ſecunda vota. n. 30. Referuntur duæ contrariæ opiniones. n. 31. & 33. Referuntur quædam diſtinctiones. n. 36. 37. 38. & 39. Sed Author indiſtinctè tenet eſſe locum tutori legitimo. n. 40. Et reſoluit fundamentum cōtrarium. n. 41. Et quandò ſecùs. n. 43.

Tutore remoto tanquàm ſuſpecto, ſit locus tutori datiuo. n. 32. Sed hoc intellige, quandò ſuſpectus remouetur tutor extraneus teſtamentarius, & quarè. n. 41.

Datiuo tutori nunquàm eſt locus, cùm adeſt tutor legitimus, qui ſemper datiuo præfertur. n. 33. & 34. Sed limita, & intellige, vt n. 43.

Teſtamentarius tutor præfertur legitimo. n. 35.

Mater dicitur legitima tutrix filiorum. n. 42.

Tutelarum materia eſt Iudicis arbitraria. n. 43.

Tutor à matre nominatus, an ſit à Iudice confirmandus. n. 44.

Mater tenetur pro mala adminiſtratione tutoris, quem ipſa nominauit. n. 45.

A R-

ARGVMENTVM.

Matrem nō petentem filijs ſuis tutorem intrà annum, à die mortis ſui viri, vel ad ſecunda vota tranſeuntem, eiſdem filjs tutore priùs non petito, illorum ſucceſſione priuari, & quomodò, & quandò hoc ſit verum, copioſè demonſtratur. Item celebris illa controuerſia diſcutitur, an remota matre, tanquàm ſuſpecta à filiorum tutela, ob tranſitum ad ſecundas nuptias, fiat locus datiuo, an potiùs legitimo tutori. Pro hæredibus Scipionis Cicalæ, eorumq; reſpectiuè ſucceſſione, & tutela.

CONSILIVM XV.

EX facti nota pro hac re tranſmiſſa, conſtat, Magnificam Lauram de Layo, Scipionis Cicalæ viduam, bis eſſe culpabilem, culpa adeò graui, vt mereatur filiorum ſucceſſione priuari, nàm defuncto Scipione, per annum, & vltrà, infantulis filijs de tutore prouideri nō curauit; & ampliùs, quià viduitatis poſteà impatiens, ſecundas petijt nuptias, filijs tamen tutore nec minùs petito; cùmq; nuperrimè filiorum alter deceſſerit, cum ſuperſtite, prætendit Laura ad illius ſucceſſionem concurrere, quarè de ſubſcriptis occurrit dubitandum. Primò, quid iuris, ob non petitum intrà annum tutorem. Secundò, quid ob tranſitum ad ſecundas nuptias, tutore etiàm non poſtulato. Demùm an remota matre, tāquàm ſuſpecta à filiorum tutela, propter ſecundas, ad quas conuolauit nuptias, fiat locus datiuo, an potiùs legitimo tutori. Super his omnibus, pro veritate cōſultus, ſingillatim de iure reſpondendo, ſic breuiter dico.

1 Circà primum, nulli dubium eſt, quin
mater, quæ negligens intrà annum à die viduitatis, filijs infantulis, de tutore prouideri non curauit, ab illorum ſucceſſione arceatur, *l.2.§.ſi mater, ff.ad Tertylli.* & *§.penul.*
2 *inſt.eod.tit.* † Quinimò nec adimplet, nec excuſatur, ad euitandam pœnam priuationis, ſi petat tantùm tutorem dari, ſed curare debet, vt eum effectu detur, & datus ſolemnia adimpleat, & tutelæ ſe ingerat, vt in eadem *l.2.§.quid ergò, verſic. Quid ſi non compulit*, vbi hoc plenum efficium à matre deſideratur, *Socin.conſil.16. Marant.in l.is poteſt, n.180.* & *187.ff.de acquir.hered. Neuiz. in Sylu.nuptial. fol.180.limit.4. Motan.in tract.de iur.tutel.cap. 18.tit.cui tutor.peter.teneant.* & quomodò hoc procedat, latiſſimè declarat *Gratian.diſcept.*
3 *forenſ.tom.2.cap.219.* † animaduertēdo, quòd
in defectum matris, omnes etiàm, qui ſunt
infantibus proximiores, illorum ſucceſſiones non capiunt, niſi id ipſum adimpleant,
illis tutorem intrà annum petendo, & cum
effectu dari curando, ſicuti de matre dictum
eſt, de qua re plenè *Dom.de Franch.deciſ.167.*
Verum tamen eſt, excuſari matrem, ſi intrà
annum tutorem non petat in quampluribus
caſibus, ab eodem *Vlpian.* regiſtratis, in *d.§.
ſi mater*, quorum quinq; refert *Luc.de Penn.in
l.1.C.de agen.in reb.vniuerſ.col.4.lib.12.* ipſe
verò ſequentes referam, vt quæ in facto non
ſunt animaduerſa, animaduertātur de iure.
4 † Primus, ſi egenis filijs tutorem dari non
curaſſet, nulla enim matris culpa conſideratur, vbi nullum iacturæ periculum concurrit, ſic in *tex.* ibi, *Quòd ſi penitùs egenis filius nō
petit.* & ità decisum refert *Viui.d.deciſ.364.n.*
5 *15.verſ.Cæterum.* †. Idq; arbitror procedere,
etiàm ſi poſt annum diuitiæ filijs superueniant, melioremq; agnoſcant fortunam, quià
effectus iuris iàm conſummatus, ex ſuperuenienti cauſa non retractatur, *Gloſ.* magiſtralis, in *l.vbi adhùc 29.verb.abutatur, C.de*
6 *iur.dot.* † Secūdus priori ſimilis eſt, ſi filiorum
patrimonium adeò creditoribus, æreq; alieno onuſtum eſſet, vt tutoris datio, damnoſa
magis, quàm proficua foret; minùs enim
inquietatur à creditoribus pupillus tutorem non habens, quàm ſi habeat, itaq; culpa
eſſet tutorem petere, vt in *tex.* ibi, *Ergò etiam
ſi mater ei, qui ſoluendo non erit, non petierit tutorem, puto agnoſcendum, conſuluit enim ei, vt
minùs inquietetur, quaſi indefenſus*, quem *tex.*
ſingularem appellat *Hyppolit.ſingul.302.* cōcordat *Gloſ.in l.matres, verb.matres, verſic.Itē
ſi intereſſe, C.ad Tertyll. Alex.ad Bar.in l.ſciant,
C.de legit.hæred.* & exquiſitè *Dom.meus Conſil.*
7 *Hodier.ad Sard.deciſ.48.n.4.* † Tertius eſt in
matre infirmitate præpedita, vt in *tex.* ibi,
8 *Niſi fortè infirmitate impedita eſt.* † Vel ſi alio
quocunq; magno, legitimoq; impedimento
detenta fuerit, ità tamen, vt nequiuerit, nec
per Procuratorem petere, vt *Gloſ.* ibi, *verb.
mandare*, idq; ex eodem *tex.* in illis verbis, *Vel
alia magna cauſa, quæ etiàm mandare eam, ad pe-*
9 *tendos tutores, impediret;* & inter potiora † impedimenta, peſtis connumeratur per *Boer.*
10 *deciſ.124.nu.21.* † Quartus eſt, ſi mater intrà
anni tempus, ſibi à iure elargitum, ad petendum tutorem, filij mortalitate præuenta
fuiſſet, vt in *cit.l.2.§.mater*, ibi, *Si enim mortalitate filij præuenta eſt, nihil matri imputetur;* &
de hoc eſt conſimilis *tex.* eiuſdem *Vlpian. in
l.1.§.ſed ſi maritus, verſic. Eleganter, ff. de liber.
agnoſ.* vbi mulier, quæ ex *Senat.Conſult.Plautiano*, intrà triginta dies poſt initum diuortium, tenetur ſe viro prægnantem eſſe denunciare, excuſatur ſi à partu, intrà tempus
11 illud præueniatur. † Quintus eſt, ſi intrà annum aliquis alius, infantibus de tutore prouideri

uideri curauiſſet, matrem in ea petitione
præueniendo, quià cùm tùnc intentus iuris
conſequutus ſit, de modo nõ eſt curandum,
nec culpa aliqua imputanda eſt matri, cui
ad idem officium, tempus aliquod ſupere-
rat, *Gratian. diſceptat. forenſ. tom.4. cap.668.*
12 *ſub nu.5. verſic. Prætereà.* † Sextus eſt, ſi filius
haberet ſubſtitutum ſucceſſorem, ſibi à pa-
tre relictum, quià ille tùnc, non mater, tuto-
rem filio petere tenetur, ex *Bald. Ruin. & Ga-
briel.* probat *Merlin. d. tract. de legit. lib.4. tit.2.
quæſt.4. nu.35.* & *Fab. in Cod. de tutel. defin.3.*
quem ſequitur *Ricci. part.8. collect.3576. verſ.*
13 *Limitatur tertiò.* † Septimus eſt, quem ponit
Bar. in l. fin. §. donec, C. de iur. delib. dicẽs, quòd
ſi intrà illum annum, plures matris conſan-
guinei, diem clauderent extremum, poſſet
mater plurium menſium excuſationem ha-
bere, quià pro cuiuſlibet conſanguinei in-
teritu, legitimum habet nouem dierum im-
pedimentum, ad lugendum obitum illius,
nec pro eo temporis interſtitio, in mora, aut
culpa eſt, ſequitur *Suar. in l. poſt rem iudicatã,
limit.9. n.2. ff. de re iudic.* & *cit. Gratian. diſcept.*
14 *tom.3. cap.403. n.26.* † Sic etiàm debitor non
eſt in mora ſoluendi, pro eo tempore, quo
ſibi conuenit, conſanguineorum interitus
flere, *Bar. & Afflict. in l. interdùm, C. de iudic.*
pluraq; alia eruditè cumulat ad propoſitum
Dom. Staiban. de intereſ. lib.1. quæſt.19. à n.26.
15 *cũ ſeqq.* † Octauus ponitur per *Paul. de Caſtr.
in l. Clodius 96. n.6. cum ſeq. ff. de acquir. hęred.*
qui dicit, ſe Bononiæ conſuluiſſe, matrem
ruſticam, exiſtentem in montaneis, pœnam
priuationis hæreditate filij infantis non in-
currere, ſi ei de tutore prouideri intrà annũ
non curauit, ſed excuſari, cùm peritos con-
ſulere non potuiſſet, ſi tamen rectè filij ſub-
ſtantiam adminiſtrauit, quaſi in iure tãtùm
poſitiuo peccauerit, ſequitur *Merlin. loc. cit.
n.33. Cancer. variar. reſolut. lib.1. cap.7. ſub nu.
53. Gratian.* latiſſimè *tom.4. cap.668. n.7. cum
ſeqq.* & exquiſitè *Dom. Hodier. d. obſer.48. n.8.*
16 † Nonus eſt, ſi ſupereſſent tutores legitimi,
nã facta per matrẽ declaratione, quòd nolit
filiorum tutelam exercere, ad aliud iure nõ
teneretur; matrum enim obligatio curandi,
quòd filijs tutor decernatur, procedit tan-
tùm, quandò eſſet locus tutori datiuo, ob le-
gitimorũ defectum; & quià legitimo tutori,
quem mater præcedit, locus eſſe non poteſt,
ideò memoratam declarationem apud Iu-
dicis acta facere tenetur, ad quod videndi
Gratian. diſcept. tom.2. cap.219. & *Paſchal. de
17 patr. poteſt. lib.3. cap.10. n.34. cum ſeqq.* † Po-
ſtremus caſus omiſſis alijs eſt, in matre mi-
nore, quæ excuſatur, ſi non curet prouideri
filijs ſuis de tutore, *l.2.* vbi *Gloſ. verb. obtineat,
C. ſi aduerſ. delict. Specul. lib.2. tit. de reſtit. in in-
tegr. §.2. nu.15. Bald. conſil.301. vol.3. Roman.
conſil.279. Oſaſ. deciſ.87. nu.5. Gratian. tom.5.
cap.862. n.20. & 21. Cenall. quæſt. cõmun. contr.
commun. quæſt.729. nu.23.* & plenè *Merlin. d.*
18 *quæſt.4. n.28. & 29.* † qui dicit, quòd matri
minori, quoàd hunc excuſationis effectum
ſuccurritur ipſo iure, nec opus habet bene-
ficio reſtitutionis, quemadmodùm opus eſſe
putarunt *Speculat. & Oſaſ. ſup. cit.* idq; ipſum
voluit *Gloſ. in d. l.2.* per hæc verba, *Sunt ergò
tutæ matres minores, ipſo iure, nec eſt opus reſti-*
19 *tutione.* † Iſtaq; concluſio vera eſt, etiàm ſi
poſteà mater maior efficiatur, quià ad ma-
iorem ætatem deuenta, non tenetur curare,
vt tutor filijs decernatur, cùm ſemel fuerit
ab ea neceſſitate ſoluta, *Speculat. loc. cit. n.16.*
ſequitur *Bald. in auth. ſi captiui, ſub n.5. verſic.*
20 *Iſtam quæſtionem, C. de Epiſ. & Cleric.* † quod
ipſe verum eſſe fateor, ſi mater trãſacto anni
tempore maior efficeretur, *Gratian. diſcept.
forenſ. tom.4. cap.668. nu.19.* Cæterùm, ſi intrà
annum maior euaderet, teneretur vtiq; intrà
reliquum anni tempus tutorem petere, aliàs
ſucceſſione priuaretur, *Paul. de Caſtr. in l. mi-
nor 16. n.10. C. de his, quibus vt indign. Alex. in
l. ſi cùm dotem, §. ſi maritus, ſub nu.6. verſic. &
iſtud, ff. ſolut. matrim.* & exquiſitè *Tiraquell. in
tract. ceſſant. cauſ. limit.4. n.7. & 8. fol.41.* quic-
quid in contrarium dixerint *Iaſ.* & alij, quos
ſequitur *Cancer. variar. reſolut. d. lib.1. cap.7.*
21 *ſub n.53.* † Solùm ſolet dubitari, an ad effe-
ctum inducendi excuſationem, attendatur
minor ætas matris, attento iure communi,
an autem attento iure Regni, & ſic an atten-
datur annus vigeſimus quintus, an ætas an-
norum decem, & octo; de qua re videndi *Ca-
gnol. in l. ſi quis maior. nu.40. verſic. & propterea
minùs benè, C. de tranſact. Marant. in repet. l. is
poteſt, in 4. limit. nu.258. ff. de acquir. hæred.* &
Franch. d. deciſ.167. in fin.

Pertinent iſta ad primam cauſam exclu-
ſionis matris, ob non petitum tutorem intrà
anni circulum filijs ſuis, cauſaſq; excuſatio-
nis in medio afferre non tæduit, ad hoc, vt ſi
illarum aliqua valeat ad factum adaptari,
nõ arceatur ex hoc Capite Magnifica Laura
22 à filij luctuoſa ſucceſſione: † Tranſeo nùnc
ad ſecundam cauſam, reſultantem ex ſecun-
dis nuptijs, per eandem contractis, tutore
nec minùs petito; de qua re habemus *tex. in
l. omnem 6. C. ad Senat. Conſult. Tertyll.* quo ex-
preſsè ſancitur, repellẽdas eſſe matres à ſuc-
ceſſione filiorum, quorum dùm ſecundas
contraxerunt nuptias, nullam curam habue-
runt, relinquẽdo illos ſinè tutore, legitimoq;
23 defenſore; † Quinimò nè illam excluſionis
iacturam patiantur, non ſolùm tutorem pe-
tere tenentur, verùm etiàm curare, quòd tu-
tor datus legitimè adimpleat, & tutelæ ſe
immiſceat, ipſæq; matres, tutelę à ſe ipſis ad-
miniſtratæ rationes reddere, hiſq; omnibus
adimplere, priuſquàm ad ſecunda cõuolent
vota, *Merlin. d. tract. de legit. lib.4. tit.2. quæſt.4.*
24 *n.8. 9. & 10.* † & licèt huiuſmodi iuris rigo-
rem temperandum, & cum diſtinctione in-
telli-

Digitized by Google

telligendum, nonnulli arbitrentur, vt quod
attinet ad curam (cuius mox meminimus)
vt ſcilicet teneatur mater, non ſolũ tutorem
petere, ſed curare, quòd datus adimpleat, &
tutelę ſe ingerat, procedat in matre, quę antè
ſecundas nuptias, filiorum tutelam exercuit;
Cæterùm ſi tam non exercuiſſet, ſatiſſimè
adimpleret, petendo tantùm tutorem dari,
ſicuti tenent quamplures grauiſſimi *DD.*
Hiſpani, quos ſequitur *Parlador. quotid. diffe-
rent. in* 121. *different.* §. 2. *in* 6. *declarat. nu.* 9. *fol.*
231. qui allegat etiàm reſponſum *Vlpian. in
d. l.* 2. *ff. ad Tertyll.* Ipſe tamen eam legem non
inueni hoc dicentem, quin potiùs dicit con-
trarium, in *d.* §. *ſi mater*, vbi ſimpliciter matri
ſtatuitur neceſſitas petendi filijs tutorem,
curandiq; quòd datus tutor adimpleat, &
exerceat; ideòq; an ſit adhærendum autho-
ritati *Parlador.* nõ mediocriter dubito, dùm
nulla congrua ratione fulcitur; Si enim te-
netur mater (quæ, vt ſupponitur, nunquàm
filiorũ tutelam exercuit) illis intrà annum,
non tantùm idoneum tutorem petere, ſed
etiàm curare, vt datus adimpleat, & exer-
ceat, vt in ſæpè *cit.* §. *ſi mater*; Cur idem non
erit dicendum de matre grauiùs culpabili,
cuius lex non modicè ſuſpicatur, cùm ad ſe-
25 cundas nuptias conuolat? Ea † propter hac
limitatione omiſſa, tutiùs fore arbitror af-
firmare, *tex. in d. l. omnem*, rectiſſimè limitari
poſſe, in ſex caſibus, ex illis nouem ſuprà re-
latis, nimirùm in 1. 2. 5. 6. 8. *&* 9. vt conſtat
nedùm ex identitate rationis, ſed ex autho-
ritatibus ibi in ſingulis caſibus ponderatis,
26 illiſq; addi poteſt † ſextus caſus, cùm nempè
mater filiorũ tutrix, habet vnà ſimùl, alium
contutorem, à teſtatore, vel à Iudice depu-
tatum, huius enim exiſtẽtia excuſat matrem
tranſeuntem ad ſecundas nuptias, ſi loco ſui
alium dari, nec curet, nec poſtulet, quià ſa-
tis videtur, quòd filios infantes, ſine admi-
niſtratore, & abſq; defenſore non deſtituat,
ità *Afflict. deciſ.* 75. *Boer. deciſ.* 266. *in fin. verſic.
Quinimò, Molfeſ. ad Conſuetud. tom.* 2. *part.* 3.
quæſt. 26. *nu.* 23. *Fontanell. de pact. nuptial. tom.*
2. *clauſ.* 5. *gloſ.* 8. *part.* 11. *n.* 11. *fol.* 182. *Cancer.
variar. part.* 1. *cap.* 7. *nu.* 69. & *Dom. Conſiliar.*
27 *Hodier. d. obſer.* 43. *n.* 13. *cum ſeqq.* † Septimus
deinùm caſus eſt, qui potiſſimùm in currẽti
theſi conſiderari debet, quandò adeſt perſo-
na, cui legitima tutela deberetur, nàm *tex.
in d. l. ſciant*, procedit tantùm, quandò in de-
fectum matris, eſſet locus tutori datiuo, ob
defectum tutoris teſtamentarij, vel legitimi,
ſicuti plenè *Soccin. Iun. conſil.* 16. *n.* 6. *cum ſeqq.
vol.* 2. *Plot. de in lit. iurand.* §. 5. *nu.* 27. *circà fin.
Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 2. *cap.* 219. *à nu.* 4.
cum ſeqq. & *Paſchal. de patr. poteſtat. part.* 3. *cap.*
28 10. *à nu.* 33. *cum ſeqq.* † qui tamen non benè
opinatur, teneri matrem animum ſuum de-
clarare, quòd nolit eſſe tutrix, cùm hoc pro-
cedat in matre, quæ intrà annũ à die obitus
ſui viri, tutorem petere tenetur, vt ſuprà di-
ctum eſt, nõ in matre tranſeunte ad ſecunda
vota, & malè hi termini confunduntur, nàm
in primo caſu, debet ità declarare, vt legiti-
mo tutori locus fiat, in ſecundo verò non,
29 quià † per tranſitum ad ſecunda vota, ipſo
iure priuatur mater tutela filiorum, & tolli-
tur de medio, ad *tex. in auth. eiſdem pœnis, in
fin. C. de ſecund. nupt. DD. in auth Sacramẽtum,
C. quand. muli. tutel. offic. fung. poſſ. Nicola. de
Vbald. in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. in* 2. *par. tract.
n.* 22. *Coſt. de Iudic. nu.* 238. *Maſtrill. deciſ.* 6. *nu.*
35. *lib.* 1. & *Farinacc. deciſ.* 275. *n.* 1. *tom.* 2. *deciſ.
poſth.*

Poterit itaq; Magnifica Laura concurrere
ad defuncti filij ſucceſſionem, iſtamq; pro ſe
afferre excuſationis cauſam, quarè tutorem
nec dari curauerit, nec petierit, quià nimirũ
aderat, proùt adeſt Magnificus Carolus Ci-
cala Scipionis frater, legitimus infantium
30 tutor: Neq; † vt ad tertium dubium deue-
niam, vim facit contrà prædicta, quòd re-
mota matre, vti ſuſpecta à filiorum tutela,
ob eius tranſitum ad ſecundas nuptias, non
fiat locus legitimo, ſed datiuo tutori, quià
præterquamquòd queſtio eſt valdè ardua,
& opinio contraria eſt verior, vt patebit in-
feriùs. Reſpondetur etiàm, id procedere
poſſe, quandò mater tutrix, ob ſecundas nu-
ptias à tutela remouetur, quod non eſt in
caſu noſtro, in quo ſupponitur, Lauram nun-
quàm tutelam exercuiſſe, ſicq; non remoue-
tur, ſed tantùm, ſublata illa de medio, locum
facit legitimis, *Ruin. Bero.* & *Gabriel.* quos ſe-
quitur *Surd. deciſ.* 106. *n.* 6.

31 Porrò in ea etiàm quæſtione, an remota
matre, vti ſuſpecta à filiorum tutela, ob ſe-
cundas, quas contraxit nuptias, fiat locus
legitimo, vel datiuo tutori, animaduerto,
quòd punctus fuit diutiùs diſputatus ab an-
tiquiſſimis iuris noſtri Interpretibus, nàm
cùm de facto accidiſſet in cauſa tutelæ filiæ
Comitis de Marciano, fuiſſetq; Bononiæ cõ-
promiſſus, in quatuor primarios illorum
temporum Doctores, nempè *Riccard. Ma-
lumbr. Iacob. de Beluiſ. Iacob. Butrigar.* & *Ray-
ner. de Forle.* fuerunt inter ſe diſcordes, nàm
duo in vnam, alij in contrariam opinionem
inclinarunt, teſte *Gomeſ.* loc. infr. allegandos
Et certè non modica eſt dubitandi ratio,
quippè datiuo tutori locum eſſe, hoc argu-
mentum in medio affertur, nimirùm; mater
ob tranſitum ad ſecundas nuptias, tanquàm
ſuſpecta ipſo iure, à filiorum tutela remoue-
32 tur, ad *tex. in auth. vt ſinè probibit. &c.* † Sed
remoto tutore ex iuſta cauſa ſuſpicionis, fit
locus datiuo tutori, ad *tex.* expreſſum, in *l. ſi
quis ſub conditione, ff. de teſtam. tutel.* Ergò in
propoſita ſpecie datiuus tutor præualebit,
ſicuti in effectu argumentatur *Gloſ. in auth.
Sacramentum, verb. à tutela, C. quand. mulier. tu-
tel. offic. fung. poſſ. Cyn. Alberic.* & *Angel. in auth.*

matri,

matri, & auiæ, C. eod. tit. & in hanc partem in-
clinarunt Riccard. Malumbr. & Iacob. Beluiſ.
ſup. cit.
33 In contrarium autem tenuerunt Butrigar.
& Rayner. eorumq; ſententiæ potiſſimum
fundamentum eſt, quià nunquā ad datiuum
tutorem deuenitur, exiſtente perſona legiti-
ma, cui poſſit tutela decerni, quod patet ex
ordine titulorum in ff. vbi primò ponitur tit.
de legit. tutor. poſteà tit. de tutor. & curat. dat. ab
ijs, qui ius dand. hab. &c. ſic etiàm habetur in
C. vbi priùs ponitur tit. de legit. tutel. ſucceſ-
ſiuè autem tit. qui dar. tutor. vel curator. poſſ.
tandem eundem etiàm obſeruauit ordinem
Iuſtinianus inſtit. lib. 1. vbi præmittit tit. de le-
git. Agnat. tutel. deindèq; ſubnectit tit. de Atti-
lian. tutor. quo loci de datiuis tutelis pertra-
ctatur, quaſi expreſsè voluerint Imperato-
res, & I.C. legum compilatores, ſemper ad
legitimam tutelam deueniendum eſſe, dati-
34 uam verò fore ſubſidiariam; † Sicq; firma-
tur concluſio ex ponderato titulorū ordine
(cùm à rubro valeat argumentum) legitimā
tutelam datiuę anteferri; Id, quod patet etiā,
35 † nam legitima tutela teſtamentariæ dum-
taxat cedit, ad tex. in d. l. ſi quis ſub conditione
11. ff. de teſtam. tutel. ibi, Quandiù teſtamentaria
tutela ſpectatur, legitimam ceſſare. Item tex. in l.
ſi tutor Reipublicæ, §. quià igitùr, ff. de tutel. &
ration. diſtrah. ibi, Quià ſemper legitima tutela
teſtamentariæ cedit. Et demùm ex tex. in l. 3. C.
cit. tit. de teſtam. tutel. vbi frater impuberis, te-
ſtamentarium tutorem, à tutela fratris ſui
non excludit. Igitùr præter teſtamentarium,
qua ratione ſit legitimus poſtponendus da-
tiuo tutori, nullo iure cauetur.
36 In hac opinionum antonomia, diſtinctio-
nis fœdere nonnulli DD. ſe expedire arbi-
trati ſunt, & miranda quidem res eſt, nàm
omnes in diſtinguendo variant, & tamen
vnuſquiſq; pro ſua diſtinctione laudat do-
ctrinam Bar. in d. auth. Sacramentum, C. quand.
muli. tutel. offic. fung. poſſ. & in d. l. ſi quis ſub cō-
ditione, col. 3. ff. de teſtam. tutel. vt potiùs credi-
derim, locum Bar. non legiſſe, quàm non in-
37 tellexiſſe: † Quòd autem ità ſit, legēdi primò
ſunt Ruin. Bero. & Gabriel. relati per Surd. d.
deciſ. 106. n. 6. qui authore Bar. dicunt, matrē
tranſeuntem ad ſecunda vota, amittere tu-
telam filiorum, & indiſtinctè datiuo tutori
locum facere; ſecùs tamen ſi nunquam ma-
ter filiorum tutelam exercuiſſet, vel ſi ab ini-
38 tio illam ſuſcipere renuiſſet. † Secundò ſimi-
liter ex Bar. in hunc modum diſtinguit Par-
lador. vt ſi quidem mater antequam nubat,
Iudicem adeat, petatq; filijs de tutore pro-
uideri, & erit locus datiuo, ſin autem idem
agat officium poſt contractas nuptias, & le-
gitimo tùnc tutela erit decernenda, ſic ille
in tract. quotid. different. differēt. 121. in princip.
39 fol. 227. Diſtinguit † tertiò Gomeſ. ad d. leg.
Taur. 14. n. 12. vt ſi mater nunquam filiorum
tutelam exercuit, nec ſuſcepit, tùnc tranſ-
eundo ad ſecunda vota, fiet locus legitimo
tutori, ſin autē tutrix extitit, & tutelam ad-
miniſtrauit, & tùnc, aut ſimpliciter ſecundas
nuptias contraxit, & adhùc legitimus, non
verò datiuus tutor admittetur, vel demùm
tanquam prudens, & prouida, antequam
ad ſecundas deueniret nuptias, à Iudice pe-
tijt, vt de tutore filijs ſuis prouideret, & eo
caſu, ad datiuum tutorem deuenietur, iſtaq;
Gomeſ. diſtinctio conformatur cum diſtin-
ctione Bar. in d. auth. Sacramentum, & in d. l. ſi
quis ſub conditione, ſi tamen me mei non feſel-
lerunt oculi.
40 Ipſe verò ingenuè arbitror, opinionem
Iacobi Butrigar. & Rayner. pro legitimo tu-
tore, eſſe indiſcriminatim veriorē, horumq;
argumenta ſup. relata, mentem meam ſum-
41 mopere adæquare, † & fundamentum con-
trarium adductum à Riccard. Malumbr. & Ia-
cob. de Beluiſ. in illa cauſa infantulę Comitiſſę
de Marciano, eſſe friuolū, quatenùs dicunt,
quòd remoto tutore, vti ſuſpecto (ſicuti re-
mouetur mater tranſiens ad ſecunda vota)
fiat locus datiuo tutori, ex tex. in cit. l. ſi quis
ſub conditione, nam iſtud aſſumptum non eſt
indiſtinctè verum; procedit enim, remoto
tutore teſtamentario, quia tùnc ad legitimū
non deuenitur, quaſi de legitimo ſuſpicatus
fuerit teſtator, dùm extraneum tutorem te-
ſtamento reliquit; ſicq; cauſatur hoc, ex præ-
42 ſumpta voluntate teſtatoris: † Atqui mater
legitima tutrix eſt ſuorum filiorum, l. ſi ma-
ter 6. C. in quib. cauſ. pign. vel hypoth. tacit. contr.
& Gloſ. in auth. matri, & auiæ, verb. Permitti-
mus, C. quand. muli. tutel. offic. fung. poſſ. Ergò
diſpoſitio dictæ l. ſi quis ſub cōditione, loquens
de extraneo tutore teſtamentario, tanquam
ſuſpecto à tutela remoto, nō eſt ad tutorem
legitimum extendenda, nè ex diuerſis fiat
illatio.
Hac itaq; poſita explicatione, à nemine
quem hactenùs viderim adductam, arbitror
dubio procul, ad tutelā, de qua agimus, ad-
mittendum fore Carolum Cicala Patruum,
ſi tamen alia obſtantia non concurrant; at-
43 tento, † quòd in hac tutelari materia, non
iuris apices examinantur, ſed quid pupillo
vtiliùs, quiduè ei magis expediat, attendi
debet, totumq; negotium prudentis Iudicis
arbitrio reponitur, adeoùt non teneatur ad
legitimum tutorem deuenire, ſi vel non ido-
neus, vel adeò opibus lapſus exiſteret, vt pu-
pilli ſubſtantia, & opes cautæ non eſſent; le-
gitimus enim, à iure datiuo pręfertur, ſi ido-
neus ſit, & non ſuſpectus, ad quod legendi
Bald. in d. l. ſi quis ſub conditione, nu. 29. & in l.
precibus, n. 21. C. de impube. & al. ſubſt. & in d.
auth. Sacramentum, in fin. C. quand. muli. tutel.
offic. fung. poſſ. Corne. conſil. 284. vol. 1. Curti.
Seni. conſil. 47. col. 2. Curti. Iuni. conſil. 9. n. 8. in
44 fin. & Gozadin. conſil. 54. n. 10. † Cauendumq;
eſt

eſt ab opinione nõnullorum, qui tenuerunt, poſſe matrem tutorem Iudici filijs nominare, nominatumq; eſſe à Iudice præcisè confirmandum, ſed cùm caſus contingerit, conſulito *Menoch. de arbitr. Iudic. caſa* 151. & *cit. Parlador. different. quotid. different.* 121. *fol.*

45 227. † Quòd ſi fortaſsè Iudex imprudenti captus conſilio, petitum à matre tutorem, minùs idoneum cõfirmaret, mater ipſa, quę eum nominauit, pro eiuſdem mala adminiſtratione teneretur, ſic *Vlpian. in d. l.* 2. §. *ſi mater, ff. ad Tertyll.* ibi, *Quid ſi indignos, ideſt minùs habiles, ad tutelam petierit, cùm ſciebat, Prætorem eos non daturum? Quid tamen ſi dedit eos Prætor, matris petitionem ſequutus? Iàm quidem Prætoris delictum eſt, ſed & matris puniimus conſilium.*

Hæc pro veritate breuiter occurrunt, ſub correctione rectiùs ſentientis. Neap. 10. Ianuarij 1665. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

R*Eſciſſio contractus annuorum introituum, ob ceſſationem à ſolutione tertiarum, itemq; deuolutio rei emphyteuticæ, ob ceſſationem à ſolutione Canonis, non conceditur ſtatim, ſed priùs per plura præcepta, habilitatur debitor, & emphyteuta, ad purgandam moram. n.* 1. *&* 2. *Contrariamq;* Afflict. deciſ. 174. *ab vſu receſſiſſe demonſtratur. n.* 3.

Sed Author inuehit contrà iſtam praxim, & Afflict. deciſionem *ſeruandam, & amplexandam monet. n.* 6. *Sicq; eſſe denegandam hanc moræ purgationem, æquitatemq; locum habere non poſſe, ex pluribus comprobat. à n.* 38. *vſq; ad finem. Et quandò, & quomodò poſſit procedere, & ſaluari. n.* 50.

Sententiam, per quam contractus annuorum introituum fuit reſciſſus, vel rei emphyteuticæ deuolutio declarata, abſq; ſolitis præceptis, habilitantibus conuentos ad purgandam moram, nullam eſſe opinatur Dom. Conſiliar. Prat. *tanquam contrà ſtylum Curiæ. n.* 4. *Sed in contrarium deciſum refertur, tàm in illa cauſa, ſuper qua ſcripſerat* Dom. Prat. *quàm in alia moderniori contingentia. n.* 48.

Moræ purgatio concedenda omninò eſt de iure Canonico. n. 5. *Sed hoc pluribus modis limitatur.*

Primò, in eo, qui per dolum eſt in mora. n. 7.

Secundò, poſt factam exequutionem à lege, vel ab homine. n. 8. *Quod intellige, vt n.* 9.

Tertiò, quandò ad aliquid agendum fuiſſet certa dies, certaq; pœna ſtatuta. n. 11. *Et vid. n.* 12.

Quartò, ſi partis conditio, ex mora deterior effecta fuiſſet. n. 13. *Vel ſi res non eſſet integra. n.* 14. *Sed intellige, & limita iſtam limitationem, vt n.* 15. *&* 16.

Quintò, ſi ageretur de lucro, & de actione quærenda. n. 17. *Et ſic non admittitur actor ad purgandam moram. n.* 18. *Quod alijs exemplis comprobatur. n.* 19. 20. *&* 21.

Sextò, moræ purgatio non admittitur, poſt litem conteſtatam. n. 22. *Quod intellige, & ſublimita, vt n.* 23. *&* 24.

Septimò, in mora geminata, vt n. 25. *Et datur exemplum. n.* 26.

Octauò, vbi in diſpoſitione ſunt appoſita verba præcisè terminantia. n. 27.

Nonò, vbi in contractu fuit adiectum pactum reſolutiuum in caſu inobſeruantiæ. n. 28. *Et quid de iure Canonico. n.* 29.

Decimò, vbi facultati purgandi morã, fuit expreſsè renunciatum. n. 30. *Et quid ſi fuiſſet renũciatum,* omni legum, & iuris auxilio. *n.* 31. *&* 32.

Vndecimò, ſi contractus eſſet iuratus. n. 33. *Sed contrarium. n.* 34. *Prima opinio eſt verior, & argumentis defenditur. n.* 35.

Demùm, vbi debitor eſſet publico inſtrumento obligatus. n. 37.

Exequutio à lege, quandò facta intelligatur. n. 10.

Inſtitutus ſub cõditione intrà certum tempus adimplenda, non eſt admittendus ad purgandam moram. n. 19.

Legatum mulieri relictum, ſi certæ perſonæ nuberet, ſtatim amittitur, ſi mulier ad contrahendum interpellata recuſet, nec ſi poſteà velit nuptias contrahere, admittitur ad purgandam moram. n. 20.

Dos promiſſa pro matrimonio intrà certum tempus contrahendo, lapſo tempore non debetur, etiàm ſi partes velint moram purgare. n. 21.

Iuramentum habet vim ſpecialis renunciationis. n. 36.

Pacta ſeruanda ſunt, ea potiſſimùm, quæ legi, vel bonis moribus non aduerſantur, quæq; in re propria apponuntur. n. 39.

Mora nullo pacto purgari poteſt, contrà legem in re propria ſancitam. n. 40.

Pactum reſolutiuum, & reſciſſorium, quid operetur. n. 41.

Fauori proprio quilibet poteſt renunciare. n. 42.

Regreſſus ad iura renunciata, non eſt dandus. n. 44.

Beneficium non confertur in inuitum. n. 43.

Iudex ſeruare debet quod eſt inſtans, non quod eſt æquum. n. 46.

Vrſill. obſer. 174. *nõ benè intellexit* deciſ. Afflict. *reprahenditurq; à* Gratian. *n.* 47.

Dom. Conſiliar. Scipio de Martino, *laudatur. n.* 49.

Mora pluribus in caſibus remiſſa præſumitur, remiſſiue. n. 51.

ARGVMENTVM.

Reſciſſionem contractus annuorum introituum, ob defectum à ſolutione tertiarum, itemq; deuolutionem rei emphyteuticæ, ob ceſſationem à ſolutione Canonis, eſſe ſtatim inſtructo proceſſu concedendam, non admiſſo debitore, vel emphyteuta ad purgandam moram, & ſententias latas, non obſeruata hac praxi, qua moræ purga-

tio

tio admittitur, eſſe validas, ſolidiſſimè
comprobatur, & deciſum fertur; eaq;
praxis, ſtyluſq; tanquàm contrà veriſ-
ſima iuris principia confutatur, defen-
diturq; *Afflict. deciſ.* 174. Iſtaq; occaſio-
ne, pluribus modis, non inutiliter de-
claratur, & limitatur, illa æquitas Ca-
nonica, qua moræ purgationem, om-
ninò concedendam fore ſancitur. *Pro*
veritate.

CONSILIVM XVI.

1 EX inueterata praxi, ſub
æquitatis velamine foréſi
abuſu recepta, poſtulante
creditore, reſcindi contrà
debitorem ſuum, vel hæ-
redes illius, contractum
annuorum introituum,
& condemnationem fieri
pro capitali, & tertijs, idq; ob ceſſationem
à ſolutione introituum, non ſtatim cõdem-
natio fit, iuxtà petita per creditorem, niſi
debitori, vel eius hæredi fiant præcepta, cum
competenti temporis interuallo, ad ſoluen-
dum tertias, *aliàs prouidebitur ſuper reſciſſione,
&c.* Summaq; æquitate habilitatur debitor,
ad purgandam moram, quam contraxerat,
& ad euadendam reſciſſionem à creditore
2 petitam. † Rursùs id ipſum in emphyteuta
practicatur, qui ſi ceſſauerit à ſolutione Ca-
nonis per triennium, in perſonis priuatis, &
per biennium ad fauorem Eccleſiæ, conuen-
tus ad relaxandam rem emphyteuticam,
tanquam in commiſſum ceciderit, ad bene-
ficium directi domini, inſtructo proceſſu, nõ
illicò caducitas declaratur, nec ad relaxan-
dam rem condemnatur, niſi iterùm, atq; ite-
rùm, per geminata decreta interpelletur, ad
ſoluendum Canones decurſos, quos ſi cum
effectu perſoluerit, caducitatis ſententiam
euitabit, non minùs ac euitatur à debitore
introituum reſciſſio cõtractus, ſi pro tertijs
decurſis, ſuo ſatiſdederit creditori, vigore
decretorum, per quæ ad purgãdam moram
imitatur, atq; allicitur, iſtamq; praxim in
vtroq; relato caſu docent *Franch. deciſ.* 482.
n. 10. latè *Dom. Reg. Capyc. Latr. dec.* 30. ſignã-
ter à *n.* 15. *vſq; ad fin.* vbi S.C. æquitatem ſum-
moperè extollit, idem *deciſ.* 96. *à nu.* 15. *Reg.
Tapp. de int. Regni, tit. de cenſ. nu.* 123. *Reg. Ro-
uit. in Pragm.* 1. *circà princip. de aſſiſtent. Io: Ba-
ptiſt. Thor. vot. deciſ.* 84. *nu.* 395. & nouiſſimè
copioſè de more *Dom. Conſiliar. Prat. diſcept.*
3 *forenſ. tom.* 1. *cap.* 27. *à nu.* 74. *vſq; ad* 92. † qui
refellit contrariam *Afflict. deciſ.* 174. apud
quem fuit declarata caducitas, excluſa mo-
ræ purgatione in beneficium emphyteutæ,
qui per triennium à Canonis ſolutione ceſ-
ſauerat, cùm reuerà ex æquitate S.C. iſta *de-
ciſio*, vti antiquata, ab vſu receſſerit, teſte
Vrſill. ibi, qui dicit, quòd mutantur tẽpora,
mutantur perſonæ, & omnia, cùm nihil ſub
4 ſola ſit perpetuum: † In ſumma ſi fieret ſen-
tentia, declarans contractum reſciſſum, vel
rem emphyteuticam directo domino deuo-
lutam, interpellationibus ad purgãdam mo-
ram non præcedentibus, mediantibus de-
cretis, quibus debitor habilitatur ad ſolu-
tionem decurſorum Canonum, penſionum,
vel introituum, eſſet nulla, tanquàm lata
contrà ſtylum, & æquitatem S.C. ſicuti in
terminis, larga manu defendit, idem citat.
Dom. Prat. diſcept. forenſ. tom. 3. *cap.* 31. *nu.* 19.
cum ſeqq. & prædictorum omnium potiſſi-
5 mum fundamentum eſt, † quià de æquitate
Canonica, omninò moroſis beneficium pur-
gandi moram conceditur, ad *tex. in cap. po-
tuit, de locat.* & in *cap. ſuam, de pæna.* cum qui-
bus connectunt etiàm iura ciuilia, vt in *l. ſi
ità quis,* § *Scia cauit, l. ſi ſeruum,* § *ſequitur, l. in-
terdùm,* § *fin.* & *l. ſi Inſulam, ff. de verb. obligat.*
authoreſq; qui hanc concluſionem æquitati
innixam ſeruandam monent, congerit *No-
guerol. alleg.* 6. *n.* 76. plenèq; *Capyc. Latr. d. dec.*
30. *Dom. Conſiliar Staiban. reſolut. forenſ. lib.* 1.
reſolut. 36. cum copioſa *obſeruat.* ibidem per
eundem Dom. Authorem impreſſa, & nouiſ-
ſimè *Dom. Marott. diſcept. forenſ. cap.* 25. *à nu.*
61. *ad fin.*

6 Verùm vt ingenuè fatear, quid ſentio, pra-
xis, ſtyluſq; iſte ſuppoſitæ æquitati innixus,
longè mihi diſplicuit, ab eo die, quo foren-
ſem Paleſtram adiui, ſemperq; in animo re-
tinui, ſenſum meum, aliqua occaſione in me-
dium proferre, ac pro viribus demonſtrare,
æquitatem illam, nullo pacto eſſe practican-
dam, ad fauorem debitoris introituum, vel
emphyteutæ, qui ab annuorum Canonum,
vel redituum ſolutione ceſſarunt; eoſque
omninò proceſſu inſtructo eſſe protinùs cõ-
demnandos ad reſtitutionem ſortis, reſciſſo
contractu, ſiuè ad relaxandam rem, quam
in emphyteuſim habet, iuxtà tradita, & de-
ciſa, apud *Afflict.* omni æuo venerandum
deciſ. 174. quæ *deciſio* qua ratione in abuſum
abierit, penitùs ignoro; Quod vt pateat, non
inutiliter animaduerto, æquitatem Canoni-
cam, & ſucceſſiuè beneficium purgandi mo-
ram, pluribus modis limitari.

7 Primò limitatur, ſi quis per dolum eſſet in
mora, quià æquitas non patitur, vt ex dolo
ſuo quis commodum ſentiatur, iuriſq; Ca-
nonici beneficio, quoàd illam moram pur-
gandam, potiatur, *Decian. conſil.* 10. *nu.* 13.
vol. 1.

8 Secundò limitatur, ſi à lege, vel ab homine,
iàm facta fuiſſet exequutio, quià poſt illam,
certiſſimum eſt, non admitti reum ad mo-
ram purgãdam, ad euadendam iàm factam
exequutionem, *Bar. in l. ſi Inſulam, in* 4. & 5.
limit.

limit. vbi etiàm Iacob. Niger, n. 255. Crot. n. 46.
Angel. n. 19. verſic. Secundò fallit, Alex. n. 33. &
Rip. n. 111. ff. de verb. obligat. Cagnol. in l. ſi quis
maior, n. 150. ibiq; etiàm Alciat. verbo mox, C.
de tranſact. Iaſ. in l. 2. n. 74. verſic. Octauò, & vl-
timò, & n. 78. C. de iur. emphyt. Tiraquell. in l. ſi
vnquàm, verb. reuertatur, C. de reuoc. donat. Ro-
man. conſil. 427. n. 8. Deci. cõſil. 452. n. 13. Pariſ.
conſil. 19. n. 199. 203. 224. & 228. lib. 2. vbi te-
ſtatur de magis communi, Grat. conſil. 93. nu.
62. lib. 1. Natt. conſil. 364. in fin. lib. 2. Scraphin.
de priuileg. iuram. priuileg. 48. n. 21. Caputaquẽſ.
deciſ. 234. part. 2. & Ricc. collect. 145. col. 2. part.
9 1. Quod † tamen intelligas verum eſſe, ſi poſt
exequutionem, & bonorũ ſubhaſtationem,
ſequuta ſit illorum liberatio in beneficium
emptoris, vt refert determinatum per Rot.
Rom. Gratian. diſcept. forenſ. lib. 5. cap. 915. à n.
20. vſq; ad 25. ſicq; non ſufficit ſola exequutio
ſed exequutio effectu conſummata, ſequitur
Reg. Capyc. Latr. cit. deciſ. 30. n. 14. addo Iaſ. in
l. ſi ex pacto, n. 18. C. de pact. quos ipſe retuli in
10 meis obſeruat. cap. 133. n. 6. † Diceretur autem
à lege facta exequutio, in omnibus illis caſi-
bus, in quibus ipſo iure, ipſoq; facto, pœna
committitur, Alex. cõſil. 40. n. 3. vol. 6. & Natt.
d. conſil. 364. n. 12.

11 Limitatur tertiò, ſi ad aliquid agendum,
vel obſeruandum, certa, & expreſſa dies, cum
certa, & expreſſa pœna, fuiſſet adiecta, quià
poſtquàm pœna eſt commiſſa, eſt ſucceſſiuè
quæſitum ius ei, ad cuius fauorem venit ap-
plicanda, & conſequenter in illius præiudi-
cium, mora purgari non poteſt, quià ęquitas
Canonica intelligitur citrà iacturam iuris
quæſiti, ſicuti expreſsè tenuerunt Alex. in d. l.
ſi Inſulam, n. 15. cum ſeqq. ibiq; etiam Crot. n.
19. & Rip. nn. 37. ff. de verb. obligat. idem Alex.
conſil. 40. n. 3. vol. 6. Paul. de Caſtr. conſil. 95. nu.
1. lib. 1. Iaſ. in l. 2. nn. 73. verſic. Tertiò ad idem,
& nn. 77. verſic. Vel ſecundò, C. de iur. emphyt.
Angel. conſil. 43. in fin. Bellamer. conſil. 9. nu. 3.
Bero. conſil. 120. n. 21. lib. 1. Grat. conſil. 93. n. 6.
lib. 1. Boer. cõſil. 22. n. 4. & 5. Theſaur. deciſ. 77.
& Ricci. d. collect. 145. verſic. Sic vbi ſit dies.
12 † Dixi autem, quód requiratur appoſitio
diei, & pœnæ copulatiuè, quódq; tam dies,
quàm pœna ſit certa, & expreſſa, alioquin
mora non eſſet adeò irreparabilis, quin pur-
gari nequeat, & de ratione diſcriminis, vi-
deto DD. in d. l. ſi Inſulam, ſignanter Alex. n.
15. & 52. Rip. n. 4. 46. 48. 49. & 50. & Crot. nn.
49. Oſaſ. deciſ. Pedam. 49. n. 8. & Boer. loc. cit.

13 Reſtringitur quartò, ſi iàm partis condi-
tio in aliquo deterior effecta fuiſſet, vel ſi de-
trimentum aliquod, ex mora paſſa fuiſſet,
quià æquitas, quæ morã purgari permittit,
non patitur quem eſſe in lucro, cum aliena
iactura, ad quod eſt tex. in l. & ſi poſt tres 8. ff.
ſi quis caut. ibi, Nec actoris ius, ex mora deterius
factum ſit; & communiter DD. conueniunt
cum hac concluſione, vt videre eſt apud Iaſ.
conſil. 9. n. 8. lib. 1. Deci. conſil. 138. ſub n. 7. De-
cian. cõſil. 10. n. 7. in fin. lib. 1. Gabriel. de trãſact.
concluſ. 1. nu. 14. & 15. Cardin. Mantic. de tacit.
& ambig. conuent. lib. 16. tit. 14. nu. 21. Bellon.
deciſ. Rot. Gen. 104. nu. 5. & Gratian. diſcept. fo-
14 renſ. tom. 4. cap. 708. n. 18. † Iſtaq; limitatio ex
alio coadiuuatur, nàm dato, quòd ius partis
effectum ſit deterius, oritur per conſequens,
vt res nõ ampliùs dicatur integra, quo caſu
eſt etiam impurgabilis mora, Abb. conſil. 67.
col. 3. par. 2. Roman. conſil. 103. n. 4. Iaſ. conſil. 9.
n. 8. lib. 1. Ruin. cõſil. 123. col. fin. lib. 3. Gozadin.
conſil. 57. n. 18. Pariſ. cõſil. 19. n. 214. lib. 1. Cra-
net. conſil. 246. nn. 5. Rube. Alexandr. conſil. 113.
lib. 2. Decian. conſil. 138. nn. 6. Natt. conſil. 364.
Grat. conſil. 43. nu. 55. lib. 1. & Grammat. conſil.
15 ciuil. 19. n. 10. † Eſt tamen animaduertẽdum,
quòd prædicta indubitatò procedunt, data
impoſſibilitate repoſitionis rei ad priſtinũ
ſtatum, Rip. in d. l. ſi Inſulã, n. 118. Rube. Alex.
16 d. conſil. 113. n. 2. † Cæterùm ſi damnum poſ-
ſet refici, & ius per morã deterius effectum,
poſſet ad priſtinum reduci, non eſſet moræ
purgatio deneganda, Cancer. variar. reſolut.
part. 2. tit. de fideiuſſ. cap. 5. n. 137. quem nouiſ-
ſimè ſequitur Nogueról. allegat. 6. n. 82. & 83.

17 Quintò limitatur, ſi ageretur de lucro,
quià de ęquitate admittitur purgatio morę,
ſolùm ad damnum vitandum; Hinc inoleuit
concluſio, quòd qui tractat de acquirenda
actione, non de quæſita conſeruanda, non
eſt admittendus ad purgandam moram,
Crot. in d. l. ſi Inſulam, ſub nn. 35. verſic. & con-
cluſio, ibiq; etiam Rip. nn. 103. Alex. nu. 44. &
Roman. n. 41. idem Roman. cõſil. 352. n. 7. Paul.
de Caſtr. conſil. 83. in princip. lib. 2. Deci. conſil.
452. n. 17. Pariſ. conſil. 19. nu. 236. & 241. in
18 fin. lib. 2. & nouiſſimè † Epiſcop. Afflict. qui
generaliùs dixit, actorem non eſſe ad pur-
gandam moram admittendum, contron. iur.
cap. 34. nn. 11. addo Ann. ſingul. 350. Cardin.
Mantic. de cõiect. vltimar. volunt. lib. 11. tit. 18.
n. 41. & 42. & Gratian. diſcept. forẽſ. tom. 1. cap.
19 137. n. 3. & 4. † Hinc eſt, quòd inſtitutio fa-
cta de aliquo, ſub modo, vel conditione, ad
certum tempus collata, effectum non ſorti-
tur, modo, vel conditione, intrà ſtatutum
tempus non adimpleta; & quià agitur de
iure quærendo, nõ de quæſito conſeruando,
hinc fit, quòd non exauditur hæres ſub mo-
do, vel conditione inſtitutus, ſi poſt tempus,
ſe paratum ad purgandam moram, implen-
damq; conditionem, exhiberet, ad tex. in l. 3.
20 §. & ſi hæres, ff. de minor. † Subditq; ad propo-
ſitum cit. Afflict. vbi ſup. quòd legatũ mulieri
relictum, ſub conditione nubendi certæ per-
ſonæ, ſtatim amittitur, ſi legataria ad nu-
ptias interpellata, illas contrahere recuſa-
uerit, licèt poſteà, volens, vel credens poſſe
moram purgare, nuptijs annuat, ex Gratian.
21 diſcept. forenſ. tom. 1. d. cap. 137. † Atq; demùm
dos alicui promiſſa, pro matrimonio intrà

certum tempus contrahendo, non debetur,
ſi nuptiæ ſtatuto termino ad effectum non
ducantur, abſq; ſpe purgandi moram, ad ob-
tinendam dotem promiſſam, ſicuti plenè de
omnibus, *Afflict.d.contr.34.*

32 Sextò limitatur, poſt litem conteſtatam,
quià qui patitur poſt contractam moram in
judicio conueniri, cum eoq; litem conte-
ſtari, non ampliùs ad illam purgandam ad-
mittendus eſt, propter malitiam, & dolum,
in quo verſari videtur; Valens enim ſtatim
poſt motum iudicium moræ occurrere, ac-
quieuit, conſentiendo ad actum conteſta-
tionis deueniri, in diſpendium actoris, *tex.*
in ſæpè cit. *l.ſi Inſulam*, ibiq; *Alex.n.28.Crot.*
n.42.Rip.nu.6.16.& 119.Hyppolit.de Marſil.
in l.1.§.quaſtioni, n.10.ff.de quaſt. Decian.cõſil.
10.n.18.lib.1.Cranet.conſil.216.nu.23.Gram-
mat.conſil.ciuil.19.n.9.Gabriel.concluſ.1.n.16,
de trãſact.&*Seraphin.de priuileg.iur.d.priuileg.*
33 *48.n.13.*†qui tamen hoc intelligunt de mo-
ra, cum effectu antè litis conteſtationem
contracta, quià ſi contraheretur per ipſam
conteſtationem, purgatio illius vſq; ad ſen-
tentiam poſſet tolerari, *Crot.in d.l.ſi Inſulam,*
nu.48. & *Rip.n.78.ff.de verb.obligat. Ann.ſin-*
gul.350. verſic.Sed in cauſa demany. Iterùm
34 † intelligenda eſt limitatio, vt ſit vera de
iure ciuili, ex diſpoſitione dictæ *l.ſi Inſulam,*
ſed de iure Canonico, non eſt vera, quià nul-
lum prębet litis conteſtatio impedimentum
ad purgandam moram, ſiuè antè conteſta-
tionem, ſiuè ex ipſa conteſtatione ortum
habeat, idq; in quacunq; iudicij parte, offe-
rendo implemẽtum, *Mareſcot.variar.reſolut.*
lib.2.cap.125.n.28.& *Guttier.de iuram.part.3.*
*cap.17.n.10.*vbi ità refert determinatum per
Cancellariam, & ſequitur *Noguerol.d.allegat.*
6.n.77.& 78.

35 Non procedit ſeptimò, in mora gemina-
ta, quià hæc nullo iure purgari poteſt, *Alex.*
& *Rip.in d.l.ſi Inſulam*, ille ſub *n.29.verſic.Ex*
quo infertur, iſte ſub *n.76.77.& 110. Hyppo-*
lit.de Marſil.in l.1.§.quaſtioni, n.10.ff.de quaſt.
idem *conſil.2.n.63. Polidor. Rip.obſeruat.171.*
Gabriel.concluſ.1.n.22.de tranſact. Gozadin.d.
conſil.57.nu.21. Bero.d.conſil.120. n.21.lib.1.
Seraphin.d.priuileg.48.n.3.& 25. Capyc.deciſ.
19.n.4.& *Gratian.diſcept.tom.5.cap.915.nu.9.*
36 †Quò fit, vt nequeat ampliùs purgari mora
ab eo, qui paſſus eſt labi terminum, ſecunda
vice, peremptoriè datum, in ſecundo pro-
clamate, propter illam geminatam moram,
ex geminata interpellatione contractam, ad
tradita per *Oſaſ. deciſ. 71. nu.7.* & conſerunt
notata per *Gabriel.concluſ.4.n.5.de except.*

37 Octauò, ſi ad implendam diſpoſitionem,
fuiſſent appoſita verba pręcisè terminantia,
nàm tùnc fruſtrà beneficium purgationis
moræ poſtlulatut, diſpoſitione non adim-
pleta, nè videatur ad adimplēdun admitti,
cum iactura alterius partis, de qua ex illis
præciſis terminantibus verbis, rectè argui-
tur, quòd aliter non conueniſſet, nec contra-
xiſſet, *Crot.conſil.49.n.10.lib.1.Tiraquell.in l.*
ſi vnquam, verb.reuertatur, nu.82.124.& 125.
cum ſeqq. C.de reuoc. donat. & *Gratian. diſcept.*
forenſ.tom.2.cap.239.n.14.

28 Nonò reſtringitur regula, ſi in contractu
fuiſſet appoſitum pactum reſolutiuum, in
caſu inobſeruantiæ, ſiuè non adimplementi,
intrà præfixum tempus, nâm tranſacto ter-
mino, adimplemento nequaquam ſequuto,
ſtatim euaneſcit contractus, & omnis con-
uentio in eo contenta, atq; ad non actum
reducitur, & per conſequens redditur mora
prorsùs impurgabilis, nè ſubſtineri videa-
tur contractus, contrà voluntatem contra-
hentium, qui noluerunt paciſci, non adim-
pletis promiſſis ſtatuto tempore, propter
pactum reſolutiuum, *Rip.in d.l.ſi Inſulam, n.*
116.Laurent.de Pin.conſil.116.n.30.Deci.cõſil.
452.n.17.Grat.cõſil.97.n.61.& 77.lib.1. Me-
noch.conſil.718.n.9.lib.8.Gramm.d.conſil.ciuil.
19.nu.7.Gabriel.d.concluſ.1.nu.24.de tranſact.
Gratian.diſcept.forenſ.tom.2.cap.307.n.33. &
*34.*vbi plures adducit *Rot.deciſ.*poſt *Caputa-*
29 *quenſ.deciſ.230.in fin. & deciſ.235.*†qui licèt
dicat, hoc de iure Canonico habere difficul-
tatem, tamen *Beltramin.ad Ludouiſ.deciſ.559.*
nu. 10. limit. 3. ex magis communi teſtatur,
etiàm de æquitate Canonica, non poſſe in
relato caſu purgari moram, nè pacta reſo-
lutiua, procedentia ex primaria partium
voluntate, reddantur irrita, & nullius robo-
ris, hoc idem ſentit *Cyriac.contr.forenſ.cap.*
159.n.12.13.33.45.& 48. quem ſequitur *Io:*
Baptiſ.Ciarlin.contr.forenſ.lib.2.cap.126.n.68.
vbi notabiliter ratiocinatur, poſt *cit.Seraph.*
d.priuileg.48.n.20. cit.Gratian.tom.4.cap.787.
n.31. Ricci.collect.145.col. 2.verſic.Sic ſi in in-
ſtrumento, Dom. Conſiliar. Marcian. conſil.37.
ſub n.12.verſ.Et ideò, vol.1. & doctè de more
Dom.Reg.de Marin.reſolut.iur.cap.271.lib.1.

30 Decimò limitatur, quandò facultati pur-
gandi moram expreſsè renunciatum fuit,
ſic *Bald.in l.Sancimus, n.4.C.de fideiuſ.*vbi po-
nit hæc magiſtralia verba, *Nota per pactum*
derogari prouiſioni, & miſerationi legis; ex hoc
ſume argumentum, quòd omnia iura, quæ admit-
tunt purgationem moræ, ſunt vera, niſi actum ſit
inter partes, quòd mora nõ poſſit purgari; & cum
hac opinione concordant *DD. in d.l.ſi Inſu-*
lam, præſertim verò *Rip. nu.117. Crot.n.82.*
verſic. Quinta difficultas eſt, Iacob.Nig.nu.278.
& *Alex.n.23.de verb.obligat.Mayner.in l.nulla*
*intelligitur mora, n.47.ff.de reg.iur.*conſentiunt
etiam *Corbul.in tract.de priuat.ob non ſolut.Ca-*
non.limit.41.nu.12.fol.510.Caputaquerſ.deciſ.
247.n.2.par.1. & *Pute.deciſ.465.n.4.lib.2.*qui
hanc ſententiam adeò veram eſſe arbitratur,
vt dixerit, neminem de ea dubitare, addo
Cephal.conſil.25.n.45.in fin.lib.1. Grammat.d.
conſil.ciuil.19.nu.8. Afflict.deciſ.174.ſub nu.4.
verſic.

verſic. Item erat clauſula, Maran. in ſpec. part. 6.
membr. 9. tit. de except. n. 38. fol. mihi 364. Sera-
phin. d. priuileg. 48. nu. 30. & *Gratian. diſcept. fo-*
31 *renſ. tom. 5. cap. 915. n. 5.* †Solùm poſſet dubi-
tari, vtrùm generalis renunciatio, quæ fit
per clauſulam, *omni legum, & iuris auxilio,*
compræhendat hoc beneficium purgandi
moram; Quò circà licèt non negauerim,
negatiuam opinionem, amplexatum fuiſſe
Gratian. d. cap. 915. nu. 22. & 23. volentem ex-
preſsè, hanc renunciationis formulam, viam
purgandi moram non præcludere, innixum
authoritati *Vrſill. ad Afflict. deciſ. 174. nu. 1.*
32 † Tamen in contrarium ſe habet verior, &
communior opinio, quià illa renunciatio,
licèt videatur generalis, & ſic laxior, mi-
nùſq; efficax, nihilominùs in effectu, æqui-
pollet ſpeciali renunciationi, vndè ſicuti per
iſtam, mora non purgatur, ità per illam
æquipollentem, iſtamq; partem tenent, &
ſequuntur *Crot. in d. l. ſi Inſulā, col. penul. verſ.*
Quinta difficultas, & ibi *Curti. Iuni. nu. 57. Go-*
zadin. conſil. 57. n. 19. quos refert *Pute. in deciſ.*
Rot. Rom. d. deciſ. 465. nu. 1. part. 2. & cum his
quoq; annuunt *Deci. d. cōſil. 452. n. 18. Afflict.*
d. deciſ. 174. n. 5. verſic. Item eſt renunciatum,
Burſat. conſil. 84. n. 6. lib. 1. Roland. conſil. 13. n.
6. & 9. cum ſeqq. lib. 1. Ioſeph Ludouic. deciſ. 90.
nu. 15. Magon. deciſ. Luccenſ. 35. n. 4. Mart. de
clauſ. part. 1. clauſ. 136. nu. 4. cit. Roland. in tract.
de lucr. dot. quæſt. 42. n. 22. & *Seraphi. d. priuileg.*
48. n. 30. cum ibi notatis per *Martin. n. 32. in*
fin. Sicq; conſtat, eſſe hanc partem magis cō-
munem, & in conſulendo, & decidendo præ-
ualuiſſe.

33 Reſtringitur vndecimò, in promiſſione,
& contractu iurato, in cuius præiudicium
mora purgari non poteſt, potiſſimùm, quià
iuramentum obligat præcisè ad factum, nec
is, qui Canonicis sāctionibus per periurium
contrauenit, debet Canonica æquitate po-
tiri, *Alex. in d. l. ſi Inſulam, n. 37. Rip. nu. 33.* &
Iaſ. n. 5. idem *Rip. in l. fin. nu. 12. C. de reuoc. do-*
nat. cit. Alex. in l. & ſi poſt tres, n. 3. ff. ſi quis caut.
idem *conſil. 105. n. 9. vol. 3. & conſil. 9. n. 5. vol.*
7. Angel. conſil. 464. in fin. Deci. cōſil. 452. n. 13.
& 14. verſic. Non obſtat, Crot. conſil. 71. nu. 33.
cum ſeqq. Afflict. d. dec. 174. n. 5. Simon. de Petr.
conſil. 20. n. 3. cum ſeqq. Rolan. conſil. 35. n. 52. &
Scacc. de ſent. & re iudic. gloſ. 7. quæſt. 3. limit. 4.
34 *n. 55.* Et † licèt in contrariā ſententiam iuerit
Vrſill. d. deciſ. 174. n. 2. cui addo eiuſdem opi-
nionis *Gratian. diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 278.*
nu. 58. & *Facchine. contr. iur. lib. 12. cap. 12.* In
35 † effectu tamen cauendum eſt, nè à priori
ſententia recedatur, quæ comprobatur ar-
gumentis *Alex. Iaſ. Crot.* & aliorum ſup. cit.
dùm inquiunt, quòd æquitati, ſecundùm
quam mora purgatur, præfertur rigor, *l. 1.*
C. de legi. & l. placuit, C. de Iudic. Atqui pro
obſeruantia iuramenti Canones ſeruant ri-
gorem, ergò eorundem Canonum æquitas,
ad purgandam moram introducta, ceſſare
debet. Sed certè hoc argumentum mihi non
ſatisfacit, quià rigor præfertur, vbi æquitas
non eſt ſcripta, qualis eſt illa, per quam ad-
mittitur purgatio moræ, *cit. iuribus;* ac proin-
dè, ſic dicendum mihi videtur, quòd Cano-
nes potiſſimùm incumbunt, nè quid fiat in
animarum perniciem, ergò Canones admit-
tentes de æquitate purgationem moræ, non
ſunt attendendi, in contemptum iuramenti,
alioquin in grauiſſimam conſcientiarum
perniciem, ab ipſiſmet Sacris Canonibus,
facillima præberetur peierādi occaſio, quod
nō eſt dicendum. Demùm ſi eſt verum, quòd
ceſſat purgationis moræ beneficium, vbi illi
expreſsè renunciatum eſt, vt ſup. demonſtra-
uimus, adeoùt voluerit *Pute. ſup. cit.* id non
habere contradictorem; Cur idem non erit
dicendum, vbi cōtractus eſt iuramento val-
36 latus, attento, † quòd ipſummet iuramentū,
ſpecialis renunciationis vim obtinet, ſicuti
e pluribus demonſtrat *Dom. Reg. Merlin.*
contr. forenſ. centur. 2. cap. 61. n. 7.

37 Demùm limitatur regula in debitore
obligato publico mediante inſtrumēto, ha-
bente liquidam, paratamq; exequutionem,
cuius vigore, ad omnia in inſtrumento con-
tenta præcisè tenetur, abſq; ſpe purgandi
moram in caſu contrauentionis, vel inob-
ſeruantiæ, *Rip. in d. l. ſi Inſulam, nu. 14.* & in *d.*
l. fin. nu. 113. quæſt. 32. C. de reuoc. donat. Deci. d.
cōſil. 452. n. 16. Hyppolit. de Marſil. ſingul. 463.
Burſat. conſil. 84. n. 6. lib. 1. Gozadin. d. cōſil. 57.
n. 19. & *Roland. conſil. 13. n. 7. lib. 1.*

38 His non inutiliter animaduerſis, omninò
ſequitur, non eſſe debitores introituum, vel
emphyteutas, reſpectiuè ceſſantes à ſolutio-
ne reddituum, vel Canonum, admittendos
ad purgandam moram, contrà creditorem
petentem reſciſſionem contractus, vel do-
minum inſtantem pro deuolutione, & cadu-
citate rei emphyteuticæ, ſed inſtructo pro-
ceſſu condemnandos fore, nullis præceden-
tibus præceptis, quibus moderna praxis
vtitur, cùm certiſſimum ſit, contractus om-
nes annuorum introituum, itemq; emphy-
teuticos, celebrari publico mediante inſtru-
mento, continente nedùm iuratam promiſ-
ſionem, & pactum expreſsè reſolutiuum, &
reſciſſorium, in caſu deficientiæ à ſolutione,
verùm quoq; ſpecificam, expreſſamq; renun-
ciationem, beneficio purgādi moram, æqui-
tatiq; Canonicæ, & ipſius S.C. quamuis de-
bitor veniret ſacculo parato, poſt commiſ-
ſam moram, in ampliſſima forma, quemad-
modùm indiſtinctè legimus, fuiſſe inita in-
ſtrumenta priſcis temporibus, & modernis
quoq; ſtipulari; Modò itaq; ſi non obſtante
conuentione taliter habita, moræ purgatio
admitteretur, eſſet iſta æquitas, non ſolùm
vltrà, ſed contrà æquitatem Canonicam, ſe-
cundùm quam moræ purgatio denegatur,
quandò

Digitized by Google

quandò contrà moroſum debitorem, publi-
cum vrget inſtrumentum, vt diximus *n.37.*
Item vbi promiſſio eſt iureiurando vallata,
vt *n.33.* Item quãdò facultati purgandi mo-
ram fuit renunciatum, etiam per illam ge-
neralem clauſulam, *omni legum, & iuris auxi-*
lio, vt *n.30. cum ſeqq.* Item demùm, vbi in
contractu fuit appoſitum pactum reſolu-
tiuum, vt *n.28.* Si ergò horum quodlibet po-
tens, & efficax eſt ad excludendam moræ
purgationem, quid dicendum erit, vbi hæc
omnia concurrunt?

39 Rursùs eſt illa æquitas, contrà omnia iura
mundi, & cunctis verioribus iuris princi-
pijs repugnat, & primò cõtrà rigorem ſcri-
ptum per Prætorem, qui pacta ſeruari iubet,
l. iuris gentium 7. §. ait Prætor, ff. de pact. quid
enim tam cõgruum fidei humanæ eſt, quàm
ea ſeruare, quæ inter eos placuerunt, inquit
Vlpian. in l. 1. ff. eod. Hinc pacta, quę contrà le-
gem non ſunt, vel contrà bonos mores, legis
vim obtinere, habetur ex *l. conuenire, & l. ſi*
vnus, §. illud, ff. cit. tit l. pacta, quæ contrà C. eod.
l. 1. ff. depoſit. & *Franch. deciſ. 226. n. 4.* præſer-
tim verò, quandò pacta præſcribuntur ſu-
per re propria, cuius quilibet eſt modera-
tor, & arbiter, *l. in re mandata, C. mandat.* in
40 † quibus terminis nulla æquitas ſuadet, ad-
mitti moræ purgationem, contrà legem,
quam in re mea dixi, *Pariſ. conſil. 19. nu. 246.*
lib. 2. Gratian. diſcept. tom. 3. cap. 515. n. 25. Ca-
ren reſolut. 23. n. 8. verſic. Ex quo, & *Dom. Stai-*
ban. cit. reſolut. 36. n. 20.

41 Secundò, ex eadem æquitate reſultaret,
quòd conſiſteret contractus, per purgatio-
nem moræ, contrà voluntatem contrahen-
tium, qui contractus reſolutionem, & reſciſ-
ſionem, expreſsè in pactum deduxerunt, in
caſu deficientiæ à ſolutione tertiarum, vel
annuorum Canonum, contrà *tex. in d. l. 1. §.*
conuentionis verbum, in fin. ff. de pact. ibi, *Nàm*
& ſtipulatio, quæ verbis fit, niſi habeat conſen-
ſum, nulla eſt. Cùm certiſſimum ſit, ipſum pa-
ctum reſciſſorium, & reſolutiuum, nedùm
abſtrahere conſenſum à contractu, ſed imò
inducere conſenſum contrarium cõtractui,
quaſi noluerit pars contrahere, non obſer-
uatis promiſſis, ad *tex. in l. voluntate 10. ff.*
quib. mod. pign. vel hypoth. expreſsè *Gratian. d.*
cap. 515. n. 1. & cap. 532. n. 21. cum alijs apud
Dom. Staiban. d. reſolut. 36. à nu. 15. qui loqui-
tur in terminis.

42 Demùm admiſſa moræ purgatione in ca-
ſibus, de quibus agimùs, non obſtante, quòd
illi beneficio fuerit renunciatum, tria reſul-
tant. Primum, nàm non valeret renunciatio
fauoris proprij, contrà *tex. in l. ſi quis in con-*
ſcribendo, C. de Epiſ. & Cleric. & l. ſi quis in con-
ſcribendo, C. de pact. vbi Imperatores, antiqui
iuris regulam commemorant, qua omnes
licentiam habent, ijs, quæ pro ſe indulta
43 ſunt, renunciare; † Secundum, quià benefi-
cium purgandi moram in inuitum, & proſ-
sùs immeritum, conferretur, in eum ſcilicet,
qui illi ab initio renunciauit, contrà *tex. in l.*
Inuito, ff. de reg. iur. & in *l. nec emere, C. de iur.*
44 *delib.* † Tertium tandem, quià regreſſus prę-
beretur ad ius renunciatum, contrà *tex. in l.*
fin. C. de remiſ. pignor. In ſumma, cur æquitas
ſeruanda erit contrà creditorem, minimè
verò rigor ſcriptus contrà debitorem, qui
deficiendo à ſolutione, fidem ſefellit? Cur
magis debitoris miſerendum, quàm credi-
toris, qui ſua bona, & pecuniam credidit, vt
ſibi iuxtà pacta redderentur? Cur denique
omnis æquitas frangenda non erit contrà
debitorem, qui creditori ſuo, pacta cõuenta
non ſeruauit?

45 Neq; obſtat id, quod dicunt *Capyc. Latr.*
cæteriq; ſup. cit. *n. 2.* vt creditoris ius dete-
rius nõ efficiatur, ſi debitor ad purgandam
moram admittatur, illum de æquitate habi-
litando, ad ſolutionem introituum, vel pen-
ſionum decurſarum, quià reuerà motiuum
hoc, diuinationi proximum eſt (pace hoc
dicam tantorum virorum) quis enim reue-
lauit, creditoris ſtatum, ex mora debitoris
deterius effectum non fuiſſe, vel ſaltem dete-
rius nõ effici, eo ipſo, quòd debitor, ad pur-
gandam moram admittitur, cùm poſſit de-
bitor, vt ſuis conſulat egeſtatibus, nedùm
quantitate decurſorum introituum, vel Ca-
nonum, ſed ipſa principali ſorte indigere,
cuius vſu priuatur, ſtatim atq; debitor ad
purgandam moram admittitur; atq; ideò
tutiùs fore arbitror, non hoc ſerutari, effi-
ciatur necnè creditoris conditio deterior,
46 † ſed ſolùm Iudicis partes eſſe, ſeruare quod
eſt iuſtum, non quod eſt æquum, contrà iu-
ſtum, ad *tex. in l. 1. cum gloſ. C. de legi.*

47 Et cum effectu, hæc opinio denegans mo-
ræ purgationem, eſt verior ex prædictis, &
iuxtà eam determinauit S.C. teſte cit. *Afflict.*
d. deciſ. 174. & licèt *Vrſill.* illam *deciſ.* calum-
nietur, habeatq; ſuos inconſideratos ſequa-
ces, tamen pro ſua audacia repræhenditur,
ſed non ſatis à *Gratian.* dicente, quòd *Afflict.*
deciſ. non benè fuit ab *Vrſill.* conſiderata,
diſcept. forenſ. tom. 5. cap. 915. nu. 8. cum quo
conſentit doctiſſimus *Dom. meus Staiban. cit.*
reſolut. 36. cum obſeruat. nuper impreſſa,
ſignanter *n. 9. cum ſeqq.*

48 Nec eſt verum id, quod dicebat *Dom. Cõ-*
ſiliar. Prat. quem ipſe ſupra *nu. 4.* allegaui, vt
decretum, ſiuè ſententia, qua contractus cõ-
trà debitorem introituum reſcinditur, vel
emphyteuta, ad relaxandam rem emphyteu-
ticam condemnatur, ſit nulla, niſi ſolitæ prę-
cedant interpellationes, quibus debitor, vel
emphyteuta, ad purgandam moram habili-
tatur, quià *Dom. Prat.* non alijs medijs pro-
bat hanc ſententiam, quàm quòd ex genera-
litate regularum, quibus edocemur, ſtylum
Curiæ eſſe ſeruãdum, & pro lege habendum,
non

non examinata ſtylus quidditate, & eſſentia; Vndè in illa cauſa, in qua doctiſſimus vir ille ſtrenuè pro cliente ſcribebat, illa nullitas, quæ erat tertia in ordine, non fuit admiſſa, ſed tãtùm fuit declaratum, *Primam, & quartam nullitatem obſtare*; & iterùm hoc idem practicatum vidi, in quadam contingentia (cuius occaſione, hæc ad ſcribẽdum exceſſi) quoniam cùm Magnifici Camillus Pratus, & Io: Vincentius Paladini, Patritij Lycienſes obtinuiſſent per S.C. ſententiam reſciſſionis contractus, contrà quendam eorum debitorem, & aſſiſtentiam pro eiſdem quantitatibus ſortis, & tertiarum ſuper quadam domo Palatiata, ſita in dicta Ciuitate Litij, quę poſſidebatur per Magnificum V.I.D. Carolum Therianè (cuius eram Aduocatus) dictus Carolus, contrà meum votum, conſiliumq; nullitates aduersùs ſententiam propoſuit, potiſſimaq; erat, nam ſinè præceptis, quibus debitores introituum habilitantur ad purgandam moram, fuit reſciſſus contractus, contrà ſtylum, iudicandiq; vſum ipſius S.C. & ſucceſſiuè contrà iura, quibus Curiæ ſtylum, pro lege ſeruandum ſancitur; verùm propoſitis nullitatibus, illiſq; in S.C. diſcurſis, de anno 1665. fuit iudicatum, *non obſtare*, vt ex proceſſu in Banca Magnifici Figliolæ,
49 † referente Dom. meo Conſiliario Scipione de Martino, viro morum, vitæq; probitate, doctrina, & in iudicando ſinceritate ornatiſſimo; Et quia illas nullitates, tanquam calumnioſas, & de iure non militantes, nec ſubſcribere, nec defendere volui, eapropter fructuoſũ clientem amiſi, practicando illud non fallens adagium, *Veritas odium parit*.

50 Itaq; (vt poſt multa concludam) Tribunalium praxis, ſtyluſq; quo introituum debitores, & emphyteutæ, ad purgandã moram admittuntur, tolerari eatenùs tantùm recto iure poteſt, quatenùs creditor, vel directus dominus non diſcrepat, ſed annuit decretis, quibus illi, ad moram purgandam habilitantur, quaſi eo dumtaxàt caſu, nõ à Iudice, ſed de partium conſenſu, mora remiſſa cen-
51 ſeatur, † prout in effectu, pluribus in caſibus moram remiſſam præſumi voluerunt *Cagnol. in d. l. ſi quis maior, nu. 198. C. de tranſact. Ruin. conſil. 110. nu. 4. lib. 1.* & *Rot. diuerſ. deciſ. 304.* incipit, *Die 9. Martij*.

Hæc ſcribebam, vt propriæ conſcientiæ, & clienti Iureconſulto, pro veritate reſponderem, atq; conſulerem. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Proxeneta, ſeù mediatores ad aliquod matrimonium contrahendũ, an poſſint licito iure paciſci, de certa quantitate eis ſoluenda, matrimonio ad effectum ducto. n. 1.

Negatiuè, quia pactio eſſet illicita, & ſimoniaca. n. 3. 4. & 5. Sed ſolùm poſſent recipere aliquid gratioſè, & nullo iure cogente oblatum, eod. n. 4. & 7. Vbi ità interpretatur Gloſ. in Can. bonorantur 32. quæſt. 2. *illaq; malè fuit intellecta per* Dom. Regent. Donat. Anton. de Marin. *n. 6. & d. n. 7.*

Sed Author tenet, valere hoc pactum, de ſoluendo certam quantitatem, mediatoribus, & proxenetis, nullamq; contrahi ſimoniam. n. 8. Et de ratione. n. 13. 16. & 18. Et quomodò intelligatur, & quandò procedat contraria opinio. n. 14. & 15.

Matrimonium eſt verè vnum ex ſeptem Sacramẽtis legis Euangelicæ. n. 2.

Matrimonium quatrupliciter ſe habet. Primò, vt Sacramentum, & vt quid iuris Diuini. n. 9. Secundò, quoàd ſolemnitates, eſt iuris poſitiui. n. 10. Tertiò, quoad mutuum conſenſum, eſt iuris gentium. n. 11. Quartò, quoàd copulam, & ſobolis procreationem, eſt iuris naturalis. n. 12.

Labor, præmium, & mercedem meretur. n. 17.

Simonia nunquàm committitur, quandò ſolutio, & pretij datio, ad aliam cauſam referri poteſt, quàm ad conſequutionem Sacramenti, vel rei ſpiritualis. n. 18.

Dos non debetur pro matrimonio ſacramentaliter ſumpto, quià eſſet ſimonia, ſed pro oneribus matrimonij, eod. n. 18.

Monaſterium licito iure capit dotem pro ingreſſu puellarum. n. 19.

ARGVMENTVM.

Mediatores, ſeù Proxenetas ad matrimonia contrahenda, licito iure poſſe certam mercedem conuenire, & in pactum deducere, matrimonio ad effectum ducto, mercedemq; illam, tàm in foro poli, quàm fori, exigi poſſe demonſtratur, nullamq; ſimoniacã labem contrahi comprobatur; Contrariaq; opinio non inutiliter confutatur, & interpretatur. Pro hæredibus Hyacinthi Falcone.

CONSILIVM XVII.

1 SVnt in hac Ciuitate quidam aptiſſimi viri, quorum vnica induſtria eſt, notitiam nubendarum perſonarum habere, earumq; qualitates, & inclinationes ſciſcitari; Iſtoq; pacto dietim, modò vni, modò alteri, matrimoniorum occaſiones anteponunt, ſeq; ipſos, eorumq; induſtriam exhibent, pro matrimonio ad effectũ ducendo (verè ignoro, ſi fructuoſi, an otioſi viri ſint hi nuncupandi) Hanc tamen proxeneticam, quam offerunt opem, ſæpè ſæpiùs cariſſimo venundantur pretio, quippè obligationes, pollicitationeſq; exigunt ab al-

terutra,

terutra,& quandoq;ab vtraq;parte,de certa
eis quantitate exoluenda , ſtatim atq; tale
matrimonium , ad effectum dhctum fuerit,
quæ ſanè promiſſiooes, potiſſimùm eæ,quæ
à viris fiunt, ſolent, vt plurimùm,nimis eſſe
liberales (credo ſub illa ſpe,dotis de recenti
numerandæ, dotemq; antè matrimonium
incipiunt dilapidare) Horum ioduſtrioſo-
rum virorum,vnum noui,Hyacinthum Fal-
cone nuocupatum , iàm vita functum , qui
aliam nō reliquit hæreditatem, quàm quòd
duc. 1500. in tot apochis Bancalibus , hoc
pacto dictantibus, *Banco della Santiſſima An-
nuntiata di Napoli, pagarete per me al Sig. Gia-
cinto Falcone duc.400.per altri tanti, e detto pa-
gamento lo farete all'hora, quando ſarà con effetto
cõtratto il matrimonio trà me, e la Signora N.N.
ne prima, ne d'altro modo, del che nè ſtarete à fede
del R. Parroco , quale hauerà ſolennizato il ma-
trimonio ſudetto , renunciando con giuramento
all'eccettione non numerata pecunia, & à qualſi-
uoglia altra eccettione, etiàm liquida preuentione
e deſignando per luogo di eisatione la Curia di
Notar, &c. Napoli, &c.*& licèt mortis tēpore
ipſius Hyacinthi , cōditio eueoiſſet duaı um
apocharum , aſcendentium ad ſummam
duc.700. eſt tamen proximiorū ab inteſtato
animus in ancipiti; Verentur enim,nè pror-
sùs infructuoſam hæreditatem adirent , eò,
quòd licèt apochæ dictent, *per altri tanti*, ve-
ritas tamen eſt,nequaquā fuiſſe pro mutuata
pecunia confectas,ſed pro ope proxenetica,
pro matrimonijs ad effectum duceodis,quē-
admodùm omnes teſtes apodixarij extraiu-
dicialiter requiſiti teſtantur ; Quapropter
quantitates illæ iniuſtè peti poſſe videntur;
3 †eſt enim matrimonium,verè,& realiter Sa-
crameotum,atq; vti tale,gratiam confert, &
auget,vt habetur in *Sacroſanct.Cōcil.Trident.
ſeſſion.24.de Sacram. matrim.cap.1.* ibi, *Si quis
dixerit , matrimonium non eſſe verè , & propriè,
vnum ex ſeptem legis Euangelicæ Sacramentis, à
Chriſto Domino inſtitutum , ſed ab hominibus in
Eccleſia inuentum, neq; gratiā conſerre, anthema
ſit.* Sed ſic † eſt, quòd pro Sacramento, nihil
3 prorsùs dari , recipi , nec quid ſimile polli-
ceri,vel paciſci poteſt;Ergò pactio in noſtra
facti ſpecie ſuppoſita , pro matrimonio ad
effectuoı ducendo,tanquam illicita,& ſimo-
niaca, inualida, atq; improba omninò iudi-
canda eſt , ſicuti in terminis terminantibus,
contrà *Innocent.* tenet doctiſſimus Carme-
lita, *Io: Bachon.ſentent.lib.4.diſtinct.22.quæſt.
6. verſic. Decimò dubitatur, tit. de Sacram. ma-
trim. vtrùm aliquid pro eo poſſit accipi, &c.*
4 Cum hac eadem negatiua opinione, vni-
formatur ſententia *Præpoſit. Alexandr. in Can.
his ergò, in fin. nu.9. 23. diſtinct.* vbi concedit,
poſſe proxenetam , poſt contractum matri-
monium, aliquid ſibi , gratioſè , & liberali-
ter , nullo iure , nullauè pactione cogente,
oblatum acceptare,omni prorsùs confutata
determinata pactione , antè matrimonium
inita,tanquam ſimoniaca labe iofecta,in re-
munerationem rei ſpiritualis , & ſacrameo-
talis,ipſumq; *Præpoſ.* ſequitur *Gratian. diſcep.
5 forenſ.tom.2.cap.210.n.17.*†Idq; ipſum com-
probatur punctualiter authoritate *Gloſ. in
cap.1.verſic.Mediatores,tit.de teſt.& atteſt.in 6.*
quæ loquens de mediatoribus , & proxene-
tis,ad aliquod ſpirituale negotium, vult ex-
preſsè , eum ſimoniacè peccare , & fore re-
pellendum, ſi ciuiliter agat ad ſalarium, vel
aliam temporalem promiſſionem, ſibi pro
negotio illo factam,per hęc notabilia verba,
*Mediatores, qui proxenete dicuntur, Canon vocat
illos interemptores, 91.diſtinct.Can.penul. Et ſa-
larium, quod eis datur , dicitur proxeneticum, ff.
de proxenet. l.1. & 2. & ſi in ſpiritualibus ſala-
rium recipit, vel aliquam promiſſionem commodi
temporalis, ſimoniacus eſt, de ſimon. cùm eſſent, &
tùnc non admittitur, etiàm ſi ciuiliter agat.* Hæc
Gloſ.
6 Nec obſtare poteſt authotitas *Dom. Reg.
Donat. Anton. de Marin. lib.1. reſolut.iur.cap.
269.* vbi expreſsè tenet ad fauorem media-
toris, ſeù proxenetæ , ad matrimonium ali-
quod contrahendum , & valere pactionem,
certamq; pollicitationem illi factam,de ali-
qua quantitate; quià breuiſſimè reſpōdetur
Dom. de Marin. opinionem, inniti ſupet diſ-
poſitione iuris ciuilis , vt potè ex *l.fin.ff.de
proxenet.l.fin. C.de ſponſal. & arrhis,* & in *l.2.
C.de donat.ant.nupt.* ooo animaduertens, iura
ciuilia, ſimooiacam labem, non cognouiſſe;
7 Et quatenùs † pro validitate pacti, ad com-
probationem ſuæ ſenteotiæ adducit autho-
ritatem *Gloſ.* per illum *tex.in Can.honorantur
32.quæſt.2.* quæ in princip. ponit hæc verba,
*Pro matrimonio cōtrahendo, poteſt exigi pecunia,
nec erit ſimonia, licèt matrimonium ſit maximum
Sacramentum, nàm talis datio, potiùs dicitur ho-
nor, quàm pretium.* Reſpondetur, malè fuiſſe
Gloſ. per *Dom. de Marin.* intellectam, nam ex
eiſdem relatis verbis patet, illam loqui de
voluntarijs muneribus, ſpontè oblatis, quæ
oon dubitatur , quin licito iure recipi poſ-
ſint , quemadmodùoı ex *Præpoſ.* & *Gratian.*
ſuprà probauimus ; & quòd *Gloſ.* loquatur
de vltroneis oblationibus , patet ex *tex.* ibi,
Honorantur parentes Rebeccæ muneribus ; hoc
eſt ſpontaneis dationibus, nam id,quod da-
tur ex pacto, non dicitur munus , ſed debiti
ſolutio, cùm per pactum tranſiuerit in debi-
tum ; & Hiſtoria , de qua in *tex.* & *gloſ.* de-
ſumpta eſt ex *Geneſ. cap. 24.* vbi Eleazar ſer-
uus Abrahæ, de mandato domini ſui, Meſo-
potaniam petijt , pro conducenda Rebecca
in vxorem Iſaac,& munera largitus fuit,tam
Rebeccæ , quàm matri , & fratribos illius;
qua de cauſa conſtat,neq; *tex.* neq; *gloſ.* eſſe
allegabilem ad deciſionem caſus propoſiti,
ſicuti opinatus ſoit *Dom. de Marin.*
8 Verum his non obſtantibus , arbitror, li-
cito

Digitized by Google

cito iure valuiſſe Hyacinthum taliter paci-
ſci, pollicitaſq; quantitates, citrà ſimonia-
cam labem exigi, atq; peti ab eius legitimis
hæredibus poſſe, tam in foro fori, quàm in
foro poli, in premium proxenetici exercitij,
& laboris, qui benè potuit certo pretio æſti-
mari, validèq; iſtam ſententiam tenuiſſe
Dom. de Marin. non tamen illis, quibus ipſe
vtitur medijs, ſed alijs longè diuerſis, & fir-
9 mioribus; † Quod, vt pateat, præſuppono,
matrimoniũ quatrupliciter conſiderari poſ-
ſe. Et primò, tanquam à Chriſto Domino
noſtro inſtitutum, per legem Euangelicam,
ſe habet, vt Sacramentum, & vt quid iuris
10 Diuini, vt habetur in *Trident. Concil.* † Se-
cundò, quòd attinet ad ſolemnitates in ma-
trimonio requiſitas, potiſſimùm vt celebre-
tur in faciem Eccleſiæ, cũ Sacerdotali bene-
dictione, & quoàd hanc partem, conſidera-
tur tãquam de iure poſitiuo *DD. in tit. inſtit.
de iur. natural. gent. & ciuil.* ſignanter *Aret. nu.*
4. & in *l. 1. §. ſi quis ità, ff. de verb. obligat.* do-
ctiſſimus *Sanch. de matrimon. lib. 2. diſput.* 5.
11 † Tertiò, ſi conſideretur matrimoniũ quoàd
illum mutuum conſenſum, quo mediante
celebratur, per verba, *vis, & volo*, iuxtà *tex.
in cap. tua, de ſponſal.* & in *l. nuptias, ff. de reg. iur.*
& quoàd hanc partem, eſt verè contractus
de iure gentium, qui conſenſu perficitur, *l. ex
hoc iure, ff. de inſt. & iur. l. iuris gentiũ, ff. de pact.
& §. iuris autem gentium, inſtit. de iur. natural.*
12 *genti. & ciuil.* † Quartò demùm, ſi conſidere-
tur quoàd effectum copulæ, & procreationis
ſobolis, & quoàd hoc, eſt matrimonium de
iure naturali, quo etiam inſipientes beſtiæ
ad copulam conducuntur, & inſtruuntur, *l.
1. §. ius naturale, ff. de inſt. & iur. Can. Ius natu-
rale, diſt. inſt. 1. & cit. tit. inſt. de iur. natural. gent.
& ciuil. in princip.* comprobat optimè *Thom.
Sanch. d. tract. de matrim. lib. 2. diſput. 2. n. 2.*

13 His præmiſſis, reſultat luce clarior vali-
ditas promiſſionis factæ de certa quãtitate,
ad fauorem proxenetæ, ſeù mediatoris, ſub
conditione, ſi matrimonium aliquod ad ef-
fectum duxerit, taliter quòd ſequuto effe-
ctu, omninò debeatur promiſſa quantitas,
quam mediator accipiendo, eſt in tuta con-
ſcientia, citrà omnem ſimoniacæ prauitatis
ſuſpicionem: Ratio eſt, quià pactum de ſibi
certa quantitate exoluenda, non fit, vt ad ef-
fectum duceret matrimoniũ, abſolutè ſum-
ptum, vt Sacramentum, ſed vt contractum;
& probatur ratio, quià matrimonium, vt
Sacramentum, perficitur ab ipſis contrahen-
tibus, qui ſunt Miniſtri huius Sacramenti, vt
omnes Theologi de hoc Sacramẽto agentes,
docent; requiruntur tamen Parochus, & te-
ſtes, iuxtà formam *Concil.* Ergò pactum me-
diatoris, non refertur ad matrimonium, vt
Sacramentum, & per cõſequens non illicitè
14 paciſcitur, † nec eſt in ſimonia, quam ſolùm
incurreret is, qui certum quid ſibi dari pa-
ciſceretur, pro obtinenda benedictione Pa-
rochi ſuper matrimonio, eiuſq; aſſiſtẽtia, *Ro-
dean. de ſimon. part. 1. cap. 11. n. 8.* qui licèt ra-
tionem non afferat, vera ratio eſt, quià be-
nedicitur matrimonium, vt Sacramentum
15 eſt; & † in hunc ſenſum ſunt intelligendæ
omnes authoritates ſuprà in contrarium
põderatæ, pro inualiditate pacti, vt loquan-
tur de mercede in pactum à mediatore de-
ducta, pro perficiẽdo matrimonio, abſolutè
ſumpto, vt Sacramentum, & ſucceſſiuè, pro
obtinenda Sacerdotali benedictione, quam
impertitur Sacerdos huic contractui, qua-
tenùs eſt Sacramentũ, alioquin ſimoniæ ter-
minos, cit. *Gloſ. & DD.* perperã intellexiſſent.

16 Rursùs pondero, quod illa promiſſio in
ſubſtantia non eſt pro matrimonio, ſed tan-
tùm ad tempus matrimonij confertur, in ſa-
tisfactionem laborum mediatoris, qui ſua
induſtria, debuit animos ſponſi, & ſpon-
ſæ, & communium conſanguineorum ſimùl
conciliare; ſicque eſt in æquiuoco, qui pu-
tat, quòd merces accipitur pro matrimo-
nio, cùm non ſit verum, ſed ſola ſolutio ad
tempus matrimonij confertur, pro præce-
dentibus erogatis à mediatore laboribus,
17 † qui ſuaptè natura, nõ debent eſſe ſinè præ-
mio, & mercede, *l. quidam cùm teſtamentum.
§. de illo, C. de neceſſ. ſeru. Bald. in l. precibus, nu.
17. C. de impub. & ali. ſubſtit.* & in terminis,
quòd mediatoribus ſinè ſimonia dari ali-
quid poſſit, docet doctiſſimus *Suarez de ſi-
monia, lib. 4. cap. 10. n. vlt.* omninò legendus,
quià tollit omnem difficultatem, & ex no-
ſtris, *Cuiac. lib. 11. obſeru.* 18.

18 Denùm ineuitabiliter cõprobantur præ-
dicta, nam ſi vera eſſet contraria opinio, ſe-
queretur, quòd nec dos prò matrimonio ac-
cipi poſſet, & tamen quotidiè, & vt plurimũ
videmus, ſinè dote non fieri matrimonia; id,
quod ex eo fit, quià dos non datur, nec reci-
pitur pro matrimonio, vt Sacramento, ſed
pro oneribus matrimonij, & ideò licitè re-
cipitur: Ergò omnis datio, & promiſſio va-
lida eſt, nec ſapit ſimoniam, ſemper quòd ad
aliam cauſam referri poteſt, quàm ad con-
ſequutionem Sacramenti, abſolutè ſumpti,
vel alterius rei ſpiritualis, ità compendioſè,
& magiſtraliter docet *Gloſ. in d. Can. honoran-
tur 32. quæſt. 2.* in illis verbis, *Si quæras, quarè
in hoc Sacramento, potiùs interueniat pecunia
quàm in alijs? Dicunt quidam, quòd propter onera*
19 *matrimonij.* † *Sed certe eadem ratione, pro in-
greſſu Monaſterij poteſt recipi pecunia, propter
onera, quæ ſubſtiuet Monaſteriũ.* Hactenùs *Gloſ.*

Et ex his, adita per proximiores Hyacin-
thi, eius inteſtata hæreditate, abſq; iurgio
obtinuerunt ab apodixarijs debitoribus,
complures conſiderabiles quantitates, qua-
rum in grati animi ſignum, pro non erroneo
eis præſtito conſilio, me quoq; participem
fecerunt. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Mens potiùs attendi debet, quàm verba teſtatoris.n.1. Potiſſimùm in obſeruandis conditionibus. n. 3. Etiàm aduersùs claram verborum formam.n.4. Dummodò de mente, & præſumpta voluntate, ſaltem interpretatiuè conſtet. n.5. Et dummodò voluntas, & mens coniecturis probetur.n.6.

Verba deſeruiunt menti, quæ linguæ imperat.n.3.

Voluntas, quæ coniecturis conuincitur, expreſſa dicitur.n.7.

Coniecturæ, aptiſſimæ dicuntur probationes, ad arguendam voluntatem.n.8.

Legatum relictum alicui, ſi Titius teſtatoris gener ſinè filijs deceſſerit, debetur, ſi ſinè filijs teſtatoris filia decedat, vt in figuratione caſus. n. 9. Quid illa conditio, ſi Titius ſinè filijs deceſſerit, intelligitur de filijs ſuſcipiendis cum teſtatoris filia, & non de filijs cum alia vxore procreandis, vt fundatur per totum Conſil.*& cõiecturæ,& rationes afferuntur, ſignanter à n.21. vſq; ad fin.*

Diſpoſitio collata in certum caſum, & euentum, ratione alicuius effectus, verificatur, etiàm ſi alius caſus eueniat, per quem idem ſequatur effectus. n.10.

Mens teſtatoris magis arguitur ex cauſa, & ratione, quàm ex verbis diſpoſitionis.n.11.

Implementum, non modus implementi attenditur. n.12.

Extenſio de caſu, ad caſum, fieri poteſt in legatis, & fideicommiſſis, quandò aliquis effectus conſideratus eſt, ſi per alium caſum, idem ſequatur effectus. n.13.

Conditio per æquipollens adimpleri poteſt, ſi per illud æquipollens, idem effectus ſequatur.n.14.

Caſus omiſſus dici non poteſt ille, per quem verificatur, & adimpletur voluntas teſtatoris, proùt adimpleretur per caſum præuiſum.n.15.

Subſtitutio facta alicui, ſi Clericus efficiatur, verificatur, ſi iſte grauatus decedat ſinè filijs, licèt Clericalem habitum nunquàm ſuſcepiſſet.n.16.

Legatum relictum alicui, dummodò cum teſtatoris vxore habitet, & ei ſeruitia præſtet, debetur, etiàm ſi ſeorsùm habitet, ſi tamen illi obſequia exhibeat.n.17.

Vſusfructus vxori relictus, quemadmodùm debetur ſubſtituto poſt vxoris mortem, ità eidem debetur, per tranſitum illius ad ſecunda vota.n.18.

Teſtatores plùs dicunt, quàm eſt ſcriptum.n.19.

Teſtatores mortis cogitatione turbãtur, & obliuione capiuntur.n.20.

Deſcendentes ſunt magis dilecti collateralibus.n.22. Et abſurda eſt contraria interpretatio.n.23.

Abſurda vitanda ſunt, potiſſimùm in vltimis voluntatibus.n.24.

Legatorum, & fideicommiſſorum onera, faciliùs excluduntur per perſonas magis dilectas, & propinquiores, quàm à remotioribus.n.25.

Perſona, cuius intereſt, in conditionibus attenditur, n.27.

Oneris qualitas, eſt fortiſſimum argumentum, pro eruenda teſtatoris voluntate.n.28.

Proprietas relicta cẽſetur ei, cui vſusfructus alicuius domus relicta fuit, ſub conditione, nè altiùs extolleret.n.29.

Parata pro prima vxore, ſecundæ non debentur, niſi ſecunda quoq; fuerit contemplata.n.30.

Teſtatoris mens arguitur ex fauorabili voluntate, conſeruandi bona in familia.n.32.

Ambigua teſtatoris verba, declarantur ab effectu, & fine à teſtatore conſiderato.n.33.

Teſtatoris mens, & voluntas, ex eius affectione declaratur.n.35.

Filij ex ſecundis nuptijs concipiendi, ſunt odioſi contrahentibus primas nuptias, & præſumitur, non fuiſſe contemplatos, & quarè.n.36.37.38.& 47.

Filiorum mentio vbi fit, intelligitur de filijs præſentis matrimonij, non alterius, præſenti diſſoluto. n.39.

Intellige hoc, quandò filiorum mentio fit ab ipſis coniugibus, vel ab illorum altero, reſpectu alterius coniugis. n.40. Et ponitur exemplum.n.41. Sed hoc non eſt indiſtinctè verum, nàm veniunt filij præſentis matrimonij tantùm, vbicunq; eſt diſpar ratio affectionis, inter vtriuſq; generis filios.n.42.& 45. Et vbicunq; ea filiorum mentio fit à parente vnius ex coniugibus, reſpectu alterius coniugis.n.48.

Conceſſio facta à tertia perſona, filijs Titij, comprehendit tàm filios præſentis, quàm alterius matrimonij.n.43.

Legatum relictum fratri, ſi filios habuerit, omnes filios, licèt ex diuerſis coniugibus, comprahendit. n.44.

Aduerſum, triſtemq; euentum expectare, neq; ciuile, neq; naturale eſt.n.46.

Filius pars viſcerum, & portio corporis patris eſt. n.49.

Conditio, ſi ſinè filijs deceſſerit, *ſtatim purificata intelligitur, cùm certum eſt, ampliùs filios haberi non poſſe, & an, & quandò ſit expectanda mors. n.50.*

Dom.V.I.D.Dominicus de Angelis, *laudatur. n.51.*

ARGVMENTVM.

Teſtatorum mentem attendendam eſſe, vbi veriſimiles coniecturæ cõcurrunt, etiàm ſi verba in contrarium ſint clara, compendioſè demonſtratur.

Diſpoſitionem ad certũ caſum, & euentum collatam, ratione alicuius effectus, verificari per alium caſum, per quem idem ſequatur effectus, & eo tùnc permitti extenſionem de caſu ad caſum in vltimis voluntatibus, & adimplementum conditionis per æquipollens fieri poſſe iuribus, rationibus, & exemplis, vtilimè comprobatur.

Filios

Filios ex ſecundis nuptijs procreandos, eſſe odioſos cõtrahentibus primas nuptias, illoſq; minimè contẽplatos cenſeri, & quandò filiorum appellatione, veniant ſolùm filij præſentis, non alterius matrimonij, ad interpretationem *tex. in l. ſi inter virum 24 ff. de pact. dotal.* & in *l. cùm vir 25 ff. de cõdit. & demõſtr.* larga manu explanatur. Reſponſum coniecturale, pro Dom. V. I. D. Dominico de Angelis, doctiſſimo I. C. & Aduocato celebratiſſimo.

CONSILIVM XVIII.

1 INgentem legimus extitiſſe
controuerſiã inter priſcos
I.C. *Labeonem*, & *Proculum*;
Ille enim, verba magis, iſte
verò mentẽ potiùs diſpo-
nentium attendendã fore,
hinc, indè contendebant;
Sanior tamen *Proculi* ſen-
tentia indicata fuit, reiecto prorsùs *Labeonis*
arbitratu, teſte *Iabolen. lib. 7. Epiſtol. in l. quiſ-
quis 116. ff. de verb. ſignif.* ibi *Mihi Labeo vide-
tur, verborum figuram ſequi, Proculus mentem
teſtantis, Reſpondi, non dubito, quin Labeonis ſen-
tentia vera non ſit.* Probaturq; *Iabolen.* deciſio,
2 †ſiquidem mens, atq; cor imperant linguæ,
propter quod conueniens eſt, quòd cedat
menti lingua, verbaq; tanquam à iugo men-
tis, & cordis preſſa, ab eis regulentur, non
autem cor, atq; mens à verbis, quià voluntas
non poteſt ſeparari à potentia intellectiua,
cùm ſit actio intellectus cognoſcẽtis, vt præ-
ter *Philoſophos*, elicitur ex *tex. in l. mater, §. cæ-
terùm, ff. de inoff. teſtam.* & in *l. Labeo, §. item tu-
bero, ff. de ſuppellect. legat. Bald. in l. de quibus, n.*
3 *11. verſic. Quartò, ff. de legi.* † Potiſſimùm ve-
rò in attendendis conditionibus, earumque
euentu, mentem potiùs teſtantium, quàm
verba, attendenda fore cauetur, ex *tex. in l.
in conditionibus, ff. de condit. & demonſtr. in l. hæ-
redes mei, §. cùm ità, ff. ad Trebelle.* & in *l. cùm*
4 *acutiſſimi, C. de fideicom.* † & ad propoſitum
notauit doctiſſimus *Couar.* hoc eſſe verum,
etiam aduersùs facilem, vulgarem, & clarã,
litteræ, & verborum formam, *lib. 2. variar.
reſolut. cap. 5. nu. 5.* & ſub *nu. 9. in fin.* & *nu. 10.*
5 †Modò tamen, de præſumpta teſtatoris vo-
luntate conſtet, ſaltem interpretatiuè, quià
hoc tantùm ſufficit, vt licitè à verborum
formalitate recedatur, *l. Publius, §. fin. ff. de
condit. & demonſtr. Bar. in l. qui duos, n. 3. & 16.
ff. de reb. dubi. Deci. conſil. 227. nu. 9. Ruin. conſil.
86. n. 9. vol. 2. Corne. cõſil. 231. n. 13. vol. 1. cõſil.
120. n. 12. vol. 2. cõſil. 230. n. 1. vol. 3. conſil. 21.*
6 *n. 20. conſil. 40. n. 3. & conſil. 275. n. 4. vol. 4.* †&
mens teſtatorum attenditur, etiam non ex-
preſſa, dùm tamen ſit veriſimilis, præſumpta,
& coniecturis fundata, ad notata in *l. iam
hoc iure*, per illum *tex. ff. de vulgar. & pupill.
Gloſ. in l. tale pactum, in fin. ff. de pact. Bald. in l.
vnic. in fin. ff. de ijs, qui ant. apert. tabul. Soccin. in
l. in ambiguo, n. 7. verſic. Tertia concluſio, ff. de
reb. dubi.* & latiſſimè *Menoch. de præſumpt. lib.*
7 *1. quæſt. 26. à n. 6. cum ſeqq.* †Imò plus dicunt,
vt voluntas, quæ coniecturis conuincitur,
expreſſa dicatur, ex *l. licèt Imperator*, & ibi
8 *Bar. n. 10. ff. de legat. 1.* cùm & †cõiecturæ ipſæ
apertiſſimæ nuncupentur probationes, in
hac materia arguendæ voluntatis, *l. in tem-
pus, §. quoties, ff. de hæred. inſtit. l. quis locuples, in
fin. ff. de manumiſſ. teſtam.* & *Alciat. conſil. 71. n.
21. & 22. lib. 9.*
9 Hoc iacto fundamento, indubitanter ar-
bitror, factum iàm eſſe caſum, ſolutionis le-
gati duc. 100. m. ad fauorem Dom. Domini-
ci de Angelis, Primarij noſtrorum Tribuna-
lium Aduocati, ob efficaces coniecturas in-
feriùs ponderandas, ex quibus mens quond.
Ill. D. Flaminij de Angelis, Bitecti Principis,
non obſcurè conuincitur, ſtante morte iàm
ſequuta Ill. D. Victoriæ de Angelis Princi-
piſſæ Meſapeæ, D. Flaminij filiæ, ſinè filijs,
non obſtante, quòd ſolutio dict. duc. 100. m.
fuerit ordinata in caſu mortis, ſinè filijs ma-
ſculis, Principis D. Nicolai de Angelis, D.
Victoriæ viri. Quod vt clariùs pateat, ani-
maduerto in facto, quòd de anno 1661. fue-
runt ſtipulata capitula matrimonialia inter
prædictos Principem D. Nicolaum, & D. Vi-
ctoriam, cui Princeps Flaminius pater in
dotem dedit duc. 30. m. volens etiam, quòd
quandocunq; ipſe dotans, ſinè filijs maſculis
decederet, ſuccedere deberet in omnibus
ſuis feudis maximi valoris eadẽ D. Victoria
filia primogenita, Verũ reſeruauit ſibi Prin-
ceps Flaminius, facultatem grauandi feuda
pro quantitate, quæ ſibi placuerit, in benefi-
cium lineæ maſculinæ domus de Angelis, ex
nùnc pro tùnc, & in omnem euentum, quo
Princeps D. Nicolaus eius nepos, & gener,
vel ipſa D. Victoria filia, ſinè filijs maſculis
decederent; huiuſq; facultatis vigore, cum
effectu D. Flaminius maſculis carens, con-
dito ſibi teſtamento eodem anno 1661. inter
alia ſic diſpoſuit, *Item dichiaro, ordino, voglio,
e commando, che in caſo, che detto Sig. Prencipe
di Miſciagna* (nempè D. Nicolaus eius, vt ſu-
prà, nepos, & gener) *moriſſe ſenza figli maſcoli,
legitimi, e naturali, di ſuo corpo, in virtù della
facoltà reſeruatami nelli capitoli matrimoniali
ſopradetti, & in ogn'altro meglior modo, che li
miei feudi, cioè la Città di Bitetto, Ceglie, Carbo-
nara, e Binetto, ſiano grauati, come al preſente li
grauo, di doc. 100. m. da pagarſi alli chiamati, &
honorati da me, cioè il Sig. Domenico de Angelis,
ſuoi figli, & alli figli del Sig. Conſigliero Antonio
de Angelis, come di ſopra, preferendo ſempre il
più proſſimo à me.* Taliter itaq; diſpoſuit, &

deceſſit Princeps Flaminius, ità vt fuerit fa-
ctus caſus ſucceſſionis feudorum, in benefi-
cium prædictæ D. Victoriæ, quæ quoq; tan-
dem(licèt immaturè) nulla ſuſcepta prole,
cum D. Nicolao, diem clauſit extremum;
Propter quod contentio exorta eſt, an te-
neatur illius in feudalibus hæres, ad ſolutio-
nem dictorum duc. 100. m. in beneficium
Dom. Dominici, non obſtante, quòd adhuc
in florenti ætate viuat D. Nicolaus?
10 Quò circà affirmatiua pars, pro legata-
tio, mihi multifariam ſuadetur, potiſſimùm
quià, licèt legatum in caſu mortis Principis
Meſapeæ ſinè filijs relictũ fuerit, cùm tamen
perneceſsè intellexerit teſtator de filijs, cum
D. Victoria procreandis, & ad horum defe-
ctum reſpexerit (vt inferiùs probabimus) ex
conſequenti, ſtante hoc euentu, iàm effectum
ſortito, parùm negotio conferr, quòd eue-
nerit caſus deficientiæ filiorum per mortem
D. Victoriæ, nõ autem Principis D. Nicolai,
applicando pro deciſione articuli, notabilẽ,
communemq; omnium *DD.* concluſionem,
quòd licèt diſpoſitio, conferatur ad certum
caſum, certumq; euentum, à teſtatore conſi-
deratum, reſpectu alicuius effectus, tùnc
quamuis caſus ille nõ eueniat, ſi tamen alius
euenire contingat, per quem idem ſequatur
effectus, diſpoſitio verificatur, quià verifica-
tur effectus, ad quem mentis oculo reſpexit
teſtator, ſicuti præter innumeros Claſſicos,
tenent *Peregrin. de fideicom. art. 11. n. 46. Cãcer.
variar. reſol. lib. 1. cap. 1. tit. de ſubſtit. n. 65. circà
fin. cum ſeqq. Capyc. Latr. conſult. 76. nu. 13.* &
Paſchal. de patri. poteſt. lib. 1. cap. 9. n. 45. quià vt
à principio dicebamus, ſemper attenditur
11 mens, & intentio teſtantium, † mens autem
magis ex cauſa, & ratione diſpoſitionis, quã
ex verbis elicitur, *Cranet. cõſil. 869. n. 5.* ſicq; ſi
cauſa diſpoſitionis Principis Flaminij, vnica
fuit, nimirùm defectus maſculorum ex D.
Victoria procreandorum, ſufficit cõſequen-
ter, quòd ſit verificata, non attento, qualiter
12 fuerit verificata, † quià vbicunq; effectus cõ-
ditionis conſiderandus eſt, tùnc attenditur
ſimplex implementum conditionis, non
modus implementi, *l. mulier, in princip. ff. ad
Trebell. l. ſi mater, ff. de inſt. & ſubſt. l. fideicom-
miſſa, §. ſi cui, ff. de legat. 3.* & *l. ſi ità, ff. quand. dies
legat. ced. Bar. in l. Gallus, §. & quid ſi tantùm, n.*
3. ibiq; etiam *Soccin. Seni. in vltim. notab. ff. de
liber. & poſth.* de communi *Pariſ. conſil. 20. nu.
41. vol. 3. Alciat. conſil. 50. nu. 6. lib. 9. Cardin.
Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 16.
nu. 4.* pleniſſimè multa notabilia apud *Rot.
Bononienſ. cõſil. vnic.* poſt *deciſ. Barzi. à n. 129.
vſq; ad 180. Surd. deciſ. 37. nu. 31.* alijq; paulò
13 inferiùs allegandi; & † hoc pacto limitatur
illud adagium, vt in legatis, & fideicõmiſſis,
non admittatur extenſio de caſu ad caſum;
vt non procedat, quandò ſolus effectus fuit
conſideratus, nam tùnc extenſio permittitur
ad alium caſum, per quem idem effectus ſe-
quatur, vt in lecturis tradunt *Bar. in l. 1. col.
vltim. C. de cõdit. inſtit. Paul. de Caſtr. in l. ſi ma-
ter,* & ibi etiam *Deci. nu. 2. C. de inſt. & ſubſtit.
Soccin. Seni. in d. l. Gallus, §. & quid ſi tantùm, n.
6. ff. de liber. & poſth.* idem *in l. 2. n. 1. ff. de cõdit.
& demonſtr.* & *Alciat. in l. 3. nu. 24. ff. de verbor.
ſignif.* in conſulendo *Deci. conſil. 227. in fin.* &
*conſil. 427. n. 11. cit. Alciat. conſil. 50. nu. 6. lib. 9.
Soccin. Iuni. conſil. 42. n. 28. & conſil. 106. n. 13.
vol. 1. & conſil. 145. n. 32. lib. 3. Decian. conſil. 1.
n. 7. cum ſeqq. & conſil. 111. cum ſeqq. lib. 1. Ru-
ſtic. conſil. 1. n. 70. poſt tract. de fil. in cõdit. poſit.
Corne. conſil. 158. n. 11. & 12. vol. 1. Pariſ. cõſil.
10. n. 41. lib. 3. Cephal. conſil. 107. n. 14. lib. 1. &
conſil. 166. n. 49. cum ſeqq. lib. 2. Marzar. conſil.
6. nu. 10. & conſil. 7. n. 9. Cranet. conſil. 59. nu. 5.
Menoch. conſil. 438. n. 24. cum ſeqq. lib. 4. Curti.
Iuni. conſil. 83. n. 5.* & *Peregrin. conſil. 51. nu. 17.
lib. 5.* In tractatibus idem *Peregr. de fideicom.
art. 11. nu. 46. Cardin. Mantic. de coniect. vltim.
volunt. lib. 11. tit. 16. n. 4. Alex. Trentacinq. de
ſubſt. part. 1. cap. 1. n. 40. cit. Menoch. de præſũpt.
lib. 4. præſumpt. 65. n. 16. & præſumpt. 185. nu.
26. & 31. cum ſeqq. Petr. de interpret. vltim. vo-
lunt. fol. 234. nu. 18. in fin.* qui omnes de com-
muni, & veriſſima opinione teſtantur, ſicuti
etiam *Conar. pract. quæſt. cap. 39. n. 7.* Pariterq;
14 † alterum limitatur dicterium, vt conditio
ſit adimplenda in forma ſpecifica, & in caſu
à teſtatore præuiſo, quià etiam ſi voluntaria
conditio ſit, poteſt adimpleri per æquipol-
lens, ſi tamen idem effectus ſequatur ex hoc
æquipollenti adimplemento, iura, & *DD.* cit.
ſup. *n. 10. Fuſar. conſil. 55. n. 37.* cæteriq; alle-
gandi infrà *n. 15.* & coadiuuantur prædicta,
nam diuerſitas caſuum dici non poteſt, ſed
magis identitas, vbi ex diuerſis caſibus, re-
15 ſultat idem effectus, † taliter vt dici nequeat
caſus omiſſus ille, ex cuius euentu, ità vo-
luntas teſtatoris verificatur, quemadmodũ
ex euentu caſus expreſſi *Afflict.* & ibi *Vrſill.
deciſ. 141. Franch. deciſ. 91. nu. 25. Capyc. deciſ.
69. n. 20. Theſaur. deciſ. 270. n. 31.* ſed omnium
meliùs *Dom. Capyc. Latr. conſult. 76. à nu. 14.
vſq; ad 34.* addo *Cranet. cõſil. 62. n. 14. & cõſil.
257. n. 6. Gozadin. conſil. 4. nu. 31. Decian. conſil.
1. n. 114. cum ſeq. & n. 158. lib. 1. Menoch. conſil.
432.* idem *tract. de præſumpt. lib. 4. præſumpt.
26. nu. 16. Cardin. Mantic. de coniect. vltim. vo-
lunt. lib. 5. tit. 13. n. 13. & lib. 6. tit. 14. n. 11.* idẽ
latiùs ex innumeris, *tract. de tacit. & ambig.
conuent. tom. 1. lib. 3. tit. 1. nu. 20. Fuſar. conſil.
155. n. 19. 20. & 21.* & *Maſcard. de probat. con-
cluſ. 1136. n. 5.*
16 Ex quibus corollariè, ſed non extrà rem
infero ad plura, quidẽ notabilia. Et primò,
ſubſtitutio facta alicui, ſi Clericus efficia-
tur, extenditur etiam ad caſum mortis ſinè
filijs, quamuis nunquam Clericalem habitũ
ſuſcepiſſet, quià per illam conditionem Cle-
ricatus, non aliò teſtator reſpexit, quàm ad
filiorum

filiorum defectum, & ſucceſſiuè nihil refert,
quòd decedat granatus ſimpliciter ſinè fi-
lijs, vel quòd decedat ſinè filijs, quià Cleri-
cus, ſi ex vtroq; euentu, idem reſultat effe-
ctus, & hæc eſt communis opinio, quam te-
nuerunt *Alex.cõſil.100.vol.4. Deci.cõſil.227.*
n.12.Grat.conſil.5.n.21.lib.2. Cranet.cõſil.59.
n.5.Decian.conſil.1.n.91.lib.1.& conſil.34.nu.
26.lib.3.Cephal.conſil.166.nu.4.& conſil.269.
n.49.Bero.quæſt.102.n.13.& quæſt.354.col.pe-
nul.Boer.deciſ.354.col.penul.verſ.Secundò quòd
ſi teſtator, Hieronym. Gigas conſil.105.in 7.col.
verſic.Non obſtant, Petr.de interpret.vltim.vo-
lunt.fol.76.n.15.cum ſeqq. Paſchal.d.tract.cap.
17 *9.n.48.vol.1.*& *Fuſar.cit.conſil.55.n.37.* † Se-
cundò, ſi quis annua centum alicui relin-
quat, cõditione adiecta, quòd in domo vxo-
ris ipſius teſtatoris habitare debeat, eique
obſequia, & ſeruitia præſtare; conſequetur
legatarius illa centum annua, etiam ſi extrà
domum illius mulieris incolatum ageret, ſi
tamen illi obſequia præſtaret, quià ratio, &
effectus, ad quem reſpexit teſtator, non fuit
habitatio, ſed obſequiorum exhibitio, quæ
quomodocunq; præſtentur, ſufficiunt ad cõ-
ſequendum legatum, ſicuti latè defendit *Ce-*
18 *phal.conſil.80.vol.1.* † Tertiò omiſſis alijs, id
ipſum videmus de legato vſusfructus reli-
cto vxori, quod ſicuti morte extinguitur, ità
per illius tranſitum ad ſecunda vota finiri,
exploratiſſimum eſt, atq; ideò ſubſtitutus,
ſeù perſona vocata poſt mortẽ vxoris, vſum-
fructum conſequetur in illo alio, diuerſoq;
caſu, tranſitus vxoris, ad ſecundas nuptias,
quam rem plenè comprobat ex innumeris,
Andreol.contr.lib.1.cap.54. vbi non inutiliter
agit de extenſione admittenda in vltimis
voluntatibus, de caſu ad caſum: Plerumq;
19 † enim teſtatores, improprio, imperfectoq;
ſermone loquuntur, de eiſq; prædicari aſſo-
let, illud vulgatiſſimum prouerbium, *Plùs*
dictum, quàm ſcriptum, iuxtà *tex.in l.non aliter*
67.§.1.ff.de legat.3. & l.3.C.de liber.præter. &
20 † cùm teſtamenta, ob maximi, extremique
exitij memoriam, teſtantium ſoleant animos
perturbare; hinc fit, quòd ſæpiſſimè obli-
uione capiuntur, *l.hac conſultiſſima, C.qui te-*
ſtam.facer.poſſ. & hoc pacto, in corde retinent
ea, quæ explicari anhelabant.

21 Quòd autem per illa verba, *In caſo, che il*
Prencipe di Miſciagnia, moriſſe ſenza figli legiti-
mi, e naturali, intellexerit teſtator, de filijs à
Principe D. Nicolao procreandis, cum D.
Victoria de Angelis, teſtatoris filia, pluribus
medijs, non obſcurè conuincitur. Et primò
ex neceſſitate vinculorum, & ſanguinis:
22 † Certum eſt enim, quòd filij D. Victoriæ,
ſiuè cũ D. Nicolao, ſiuè ex alio matrimonio
ſuſcipiẽdi, fuiſſent D. Flaminio teſtatori ne-
potes deſcendentes; filij verò D. Nicolai, ab
eo ſuſcipiendi ex alio matrimonio, quàm
cum D. Victoria, remotiores, nempè prone-
potes collaterales, & ſucceſſiuè minùs dile-
cti, filijs ex D. Victoria ſuſcipiendis, *Roman.*
conſil.134.Pro declaratione, col.penul.verſic.Se-
cundò idẽ, Alex.conſil.38.col.1.lib.1.Pariſ.cõſil.
42.n.28.lib.2. Alban.conſil.86.n.7.vol.1. Cra-
net.conſil.328.n.38.& cõſil.623.n.10.Menoch.
conſil.1026.nu.29. Petr. de interpret.vltim.vo-
lunt.n.17.fol.63. & fol.336.n.3. & *Fuſar.de*
23 *fideicom.ſubſt.quæſt.468.n.23.* † Modò verò ſi
diceretur, quòd ſub illis verbis, *ſenza figli*,
ſint etiam compræhenſi filij alterius matri-
monij, vt pars autumat, ſequeretur totum
oppoſitum, ſcilicet quòd ipſi eſſent magis
contemplati, & dilecti, filijs D. Victoriæ, ab
ipſa fortaſsè ſuſceptis cum alio matrimo-
nio, ſi caſus eueniſſet præmorientiæ D. Ni-
colai ſinè filijs, nam illi excluderent legati
petitionem, nõ verò iſti, quod eſt abſurdum,
contrà ordinẽ prædilectionis, legantur *Abb.*
cõſil.78.col.1.verſic.Mihi tamen non placet, lib.
2. plenè *Alex.cõſil.93.n.7.cum ſeqq.vol.3.Cra-*
net.conſil.62.n.7. & *Roland. à Vall.conſil.82.n.*
24 *32.& 33.vol.6.* † Et quoniam in vltimis vo-
luntaribus ſunt potiſſimùm vitãda abſurda,
quò magis fieri poteſt, etiam ſi verba eſſent
impropriianda; ad hoc; vt fauorabilior ſen-
ſus capiatur, & voluntas teſtatoris laudabi-
lior reddatur, *Decian.conſil.34.n.59.cum ſeqq.*
vol.3. & latiſſimè *Cardin. Mantic. de coniect.*
vltim.volunt.lib.3.tit.7.n.3. Propterea dicen-
dum neceſſariò eſt, illa verba, *Morendo il*
Prencipe di Miſciagna ſenza figli, eſſe intelli-
genda, de filijs cum D. Victoria tantùm ſuſ-
25 cipiendis, non de alijs, † quià legatorum, &
fideicommiſſorum onera, ex præſumpta or-
dinantium mente, faciliùs excluduntur per
perſonas magis dilectas, *Bar. in l.ſi mater, §.*
1. ibiq; etiam *Imol.Paul.de Caſtr.& Alex.ff.de*
vulgar.& pupill.Zanch.in l.hæredes mei, §.cùm
ità, nu.771.ff.ad Trebell. Alex.conſil.2.nu.12.
lib.1.Soccin.Seni.conſil.259.n.6.lib.2.& conſil.
76.col.4.lib.3. Ruin.conſil.154.nu.2.lib.2.Ce-
phal.conſil.251.n.32.& conſil.383.nu.16.Me-
noch.d.conſil.1062.nu.28. cit.Petr.de interpret.
vltim.volunt.n.124.fol.169. & *Ruſtic.in l.cùm*
auus, in proœm.cap.2.n.70.circà medium, ff.de
condit.& demonſtr. iſtaq; concluſio veriſſima
redditur ex eadem *l.cùm auus*, & ex vulgat.
l.cùm acutiſſimi, C.de fideicom.

26 Secundò probatur, quià feuda, quæ Bitecti
Princeps poſſidebat, tùnc ſolùm erant per-
uentura ad filios D. Nicolai, Principis Me-
ſapeę, ſi illi cum D. Victoria ſuſcepti fuiſſent,
ità vt ſi ad præſens iterùm D. Nicolaus nu-
beret, filij ex hoc ſecundo matrimonio fortè
procreandi, penitùs ad feuda illa, pro hoc
legato onerata, valerent aſpirare, taliter vt
nihil prorsùs eis referat, quòd legatum de-
beatur, vel non: Ergò de iſtis filijs non co-
gitauit, nec loquutus fuit teſtator, ſed de fi-
lijs, cum D. Victoria feudorum poſſeditrice
procreandis, quorum interfuiſſet, feuda pro

27 hoc

27 hoc legato non eſſe onerata;†Potiſſimùm
enim, in conditionibus ſpectatur perſona
illius, cuius intereſt, *l.iure ciuili* 24. *& l.Iulius*
Paulus 80. *in fin.ff.de condit.& demonſtr.& l.in*
28 *iure ciuili* 122. *ff.de reg.iur.* † & qualitas one-
ris à teſtatore appoſiti, fortiſſimum inducit,
voluntatis, & intentionis ſuæ argumentum,
quamuis verba eſſent etiam valdè impro-
prianda, *Soccin.Iuni.conſil.*181.*n.*45.*vol.*2.*&*
*conſil.*136.*nu.*24.*vol.*3. & *Cardin. Mantic.de*
29 *coniect.vltim.volunt.lib.*3.*tit.*5.*n.*6.†& de hoc
habemus notabiliſſimum exemplum, de eo,
cui legatus fuit vſusfructus alicuius domus,
cùm hoc nè altiùs ædificia tolleret; huius
enim oneris qualitas, manifeſtè indicat, vt
non tantùm vſusfructus, ſed & proprietas
legata videatur, alioquin fruſtrà legatarius,
ad nõ extollendum grauaretur, ſi finito vſu-
fructu, ædificia eſſet reſtituturus, ſic *Pompo-*
nius reſpondit, in *l.Proculus* 22.*ff.de vſufr. &*
30 *quemad. quis vta.* & ibi *Gloſ.* † Vndè ſi lega-
tum non deberi, ob exiſtentiam filiorum ex
D.Nicolao, reſpiciebat dumtaxàt commo-
dum filiorum, cum D.Victoria procreando-
rum: Ergò alij ex alijs nuptijs naſcituri, non
fuerunt contemplati, ad *tex.* inſignem, in *l.ſi*
quid earum, §.*inter emptum, in fin.ff.de legat.*3.
vbi quæ prioris vxoris cauſa parata ſunt, ea-
tenùs poſteriori debentur, quatenùs fuerit
cogitatum, vt pro ea pararetur.

31 Tertiò intentio Principis teſtatoris fuit,
vt quandocunque deficerent deſcendentes
maſculi de familia, ſuſcipiendi ex D. Victo-
ria, & Principe D. Nicolao, eſſet tùnc con-
ſultum, lineæ maſculinæ Dom.Dominici de
Angelis, in duc.100.m.ſicq; reſpexit ad con-
ſeruationem opium in familia, qui quidem
omnium laudabilior finis, prorsùs fruſtra-
retur, ſi illa verba, *ſenza figli*, intelligerentur
de filijs etiam, cum alia vxore, à D.Nicolao
ſuſcipiendis; etenim abſq; vlla illorum vti-
litate, excluderetur Dom.Dominicus à pe-
titione legati, & ingens Principis hæreditas,
ac patrimonium, in extraneam familiam, in-
tegrè, & abſq; onere tranſiret, & diſſipare-
32 tur, †contrà ſtudium teſtatoris, cuius mens,
& voluntas arguitur, ex fauorabili intentio-
ne, vt bona conſeruentur in familia, *Soccin.*
*Iun. conſil.*116.*n.*27.*lib.*2. & *Grat.conſil.*64.*n.*
33 4.*lib.*2. † eiuſq; ambigua verba, interpreta-
tiuam deciſionem recipiunt, ab effectu, & fi-
ne conſiderato, *Gloſ.in l.quædam ſunt, ff.de*
reb.dubi.

34 Quartò demùm, iſti filij per D.Nicolaum
ex alio matrimonio ſuſcipiendi, nedum ſunt
minùs dilecti, vt probauimus ſup. *n.*22. ſed
in effectu eſſendi ſunt teſtatori odioſi: Ergò
tanquam odioſi, credendum eſt, de eis teſta-
torem non ſenſiſſe, nec eos aliquo tempore
35 conſideraſſe; †Etenim voluntas teſtatoris, ex
eius affectione declaratur, etiam cõtrà pro-
prium, formalemq; verborum tenorem, *l.*
ſeruus plurium 53. §. *fin. ff.de legat.*1. & docet
*Cancer. variar.reſolut.lib.*3.*cap.*20.*tit.de legat.*
*n.*53.*&* 54.

36 Quòd autem filij fortè à Principe D. Ni-
colao ſuſcipiendi ex alio matrimonio, quàm
cum D.Victoria, nunquã fuerint à teſtatore
contemplati, tanquam ei odioſi, manifeſtum
redditur, nã hi filij eatenùs haberi poterant,
quatenùs D. Victoriæ mors ſequuta fuiſſet,
ad quem quidem luctuoſum, triſtemq; euen-
tum, mortis D.Victoriæ, dilectiſſimę filiæ, &
diſſolutionis matrimonij, de recenti inter
eam, & D.Nicolaum contracti, Princeps te-
ſtator cogitare nequibat, & ſi cogitauiſſet,
attuliſſet ei cogitatio illa, quàm maximam
animi commotionem, legatur *Tiraquell. in*
*præfat.ad l.ſi vnquàm, ſub n.*103.*C.de renoc.do-*
nat. qui eruditè ad propoſitum ait, *Mouetur*
primum, quià cùm matrimonium ſit indiuidua
*viri, & vxoris coniunctio, l.*1.*ff.de nupt.& qui-*
libet præſumatur viuere vſq; ad centum annos, l.
vltim. C.de Sacroſanct.Eccleſ.cum ſimil.non vi-
detur quis cogitare de alijs liberis, quàm ex eo ma-
trimonio; nec niſi reſpectu illorum renunciare;
nec enim cenſendus eſt cogitaſſe de alio matrimo-
nio, nec de alia vxore, quam habere non poteſt, niſi
poſt mortem iſtius, quam expectare, nec ciuile eſt,
nec naturale, l.inter ſtipulantem, §.Sacram, ff.de
verb.obligat.

37 Ad idẽ confert notabilis authoritas *Cald.*
*Peryer.in tract. de iur.emphyt.quæſt.*15.*ſub nu.*
27.dicentis, *Primò, nàm prè credendum eſt, tam*
vxorem, quàm virum, cogitaſſe pro filijs primi
matrimonij, & pro ipſis principaliter ſtipulatos
emphyteuſim, de qua agimus, fuiſſe, non verò pro
naſcituris ex ſecũdo matrimonio, quos (attendite
rationem) *illis odioſos eſſe, in confeſſo eſt ex no-*
tatis in rubr. C.de ſecund. nupt. & in l. fœmina,
eod.tit.rursùs & in l.mater, C.ad Tertylli. Non
inſuper credendum eſt, quod de filijs ſecundi ma-
trimonij cogitarunt, ſiquidem per hoc inducimus,
quòd triſtem ſperarunt euentum, contrà leg.inter
ſtipulantem, § Sacram, &c.

38 Concordat cum hac eadem ſententia, au-
thoritas *Fontanell. de pact.nupt.tom.*1.*clauſ.*4.
*gloſ.*9.*part.*1.*n.*36.*fol.*135. hiſcè verbis, *Indè*
certè dicendum proculdubiò erit, neceſſariò eo-
rundem mentem fuiſſe, quòd donatio prædicta
filijs tantùm dicti matrimonij, non alterius fieret,
nè cogamur fateri, quòd aliàs negare nõ poſſemus,
contrahentes ipſos, triſtem ſperantes euentum,
contrà l.inter ſtipulantem, §.Sacram, de verbor.
obligat.de filijs ſecundi matrimonij, qui ipſis con-
trahentibus primum matrimonium, meritò odioſi
dicuntur, ad notata communiter per DD. in
rubr. C.de ſecund.nupt. & in l.fœmina, C.eod.in
ipſo contractu primi matrimonij cogitaſſe, quod
ſanè credendum non eſt.

39 Hinc ex prædictis inoleuit cõmunis opi-
nio, volens, quòd vbicunq; filiorum mentio
fit, intelligitur de filijs pręſentis matrimonij
tantùm, & non alterius, & ſic de cõmunibus

ex

ex eo ſuſcipiendis, *Signorol.de Homode.Deci.*
Bertrand. Roland. & *Tiraquell.* quos ſequitur
Cancer. variar. reſolut. lib.3.cap.7.tit. de pact.
ſub n.101.& 102. Hieronym.Gabriel.cōſil.13.
nu.2.lib.2. Cald.Peryer. d.tract. de iur.emphyt.
quæſt.15.à n.27.cum ſeqq. Fontanell.loc.ſup.cit.
à n.20.fol.133.Boer.deciſ.276.Cardin.Mantic.
de coniect.vltim.volunt.lib.11.tit.8.n.29.& re-
miſſiuè *Caſtill.Sotomayor,quotid.iur.cōtr.tract.*
de vſufruct.cap.2.n.73.& 74.
40 Non negauerim tamen prædictam com-
munem ſententiam, itemq; opinionem *Ti-*
raquell. Cald. & *Fontanell.* quorum verba per
extenſum retulimus, eſſe veram, & proce-
dere, quandò inter ipſos coniuges, vel ab
illorum altero, reſpectu alterius coniugis, fit
mentio filiorum, vt tùnc præſentis tantùm
matrimonij filij cōpræhendantur, quaſi filij
alterius matrimonij ſint odioſi, & non expe-
ctati, vt diſponunt *Florentinus*, & *Marcellus*,
ille in *l.ſi inter virum 24.ff.de pact.dotal.*ibi, *Si*
inter virum, & vxorem, &c. & deindè ſubdit
quoàd filios, *Nàm ſufficit, eos ex eo matrimonio*
naſci; iſte verò in *l.cùm vir 25. ff.de condit. &*
demonſtr. in illis verbis, *Quià teſtatorem veri-*
ſimile non eſt, de ijs liberis ſenſiſſe, qui ſe viuo, ex
alijs ſuſcepti fuiſſent; idq: præter ſupra citatos,
nouiſſimè tradit *Petr.Frãciſ.Linglo.deciſ.39.*
41 *quæſt.1.circà fin. verſic. & ſi mentio*; † & ideò
inſtitutio facta à coniuge, de altero ſuo con-
iuge, iuncta ſubſtitutione, caſu, quo coniux
inſtitutus ſinè filijs decederet, caducatur, &
fit locus ſubſtituto, licèt inſtitutus cum filijs
decederet, ex alio matrimonio procreatis,
quià illa verba, *ſinè filijs*, de ijs intelliguntur,
quos cum ipſo teſtatore, non ex alio matri-
monio conceperit, *Barbat. in l.cùm acutiſſimi,*
n.281. C.de fideicomm. Odd.de compend.ſubſtit.
part.6.quæſt.2.artic.6.dub.1.Intrigliol.de ſubſt.
cent.3.quæſt.60.nu.2.& *Cardin.Mantic.d.tract.*
de coniect.vltim.volunt.lib.11.tit.8.n.29. Sicq;
in propoſito noſtro videtur, quòd cùm illa
verba, *Morendo il Prencipe di Miſciagna ſenza*
figli, non inter ipſos coniuges, ſed à tertia
perſona fuerint prolata, perperàm ad filios
cum D.Victoria tantùm reſtringantur, con-
trà *tex.in d.l.ſi inter virum*, & in *d.l.cùm vir.*
42 Verùm reſpōſioni ſtudendo animaduerto
breuiter, filiorum appellatione, cōpræhendi
filios præſentis tantùm matrimonij, excluſis
illis ſuſcipiendis ex alijs nuptijs, præſēti diſ-
ſoluto, non ſolùm quandò inter ipſos con-
iuges filiorum mētio fit, ſed etiàm vbicunq;
à quacunq; alia perſona, eadem commemo-
ratio fiat, ſi tamen concurrat diſparitas aſ-
fectionis, & ratio maioris dilectionis ergà
filios præſentis matrimonij, quàm ergà il-
los, ex alijs nuptijs ſuſcipiendos, quam pon-
derationem, mihi indubitatam eſſe ſuadeo,
ex traditis per *Menoch.* & *Surd.* ille *conſil.40.*
43 *vol.1.* iſte *conſil.72.vol.1.* † Atq; ideò conceſ-
ſio facta filijs Titij, compræhendit filios, tam
inſtantis, quàm alterius futuri matrimonij,
per Titium fortaſsè contrahendi, id, quod
compluribus medijs probat *Menoch.* potiſſi-
mùm verò *n.22.vſq; ad* 41. id demonſtrat, ex
eo, nam reſpectu concedentis, nulla conſide-
ratur affectionis diſparitas, inter vtriuſque
44 matrimonij filios. † Pariter legatum relictū
fratri, ſi filios habuerit, filios ex diuerſis cō-
iugibus, ſucceſſiuis temporibus procrean-
dos, compræhendit, quia inquit *Surd.loc.cit.*
n.11.& 12.verſic.Poſtremò, ſunt omnes æqua-
liter dilecti, & teſtatori coniuncti.
45 In caſu noſtro, ità profectò non eſt, ſed
imò oppoſitum, quià filij ex D.Victoria ſuſ-
cipiendi, erant teſtatori nepotes deſcenden-
tes, non autem filij à D.Nicolao, cum alia
vxore procreandi; Rursùs per filios ex D.
Victoria deſcendentes, Principis teſtatoris
opes, in eadem ſua deſcendenti linea conſer-
uabantur, non ità per filios alterius matri-
monij. Demùm D.Nicolaus ex alio matri-
monio filios ſuſcipere non valebat, niſi D.
Victoria defuncta; quem triſtem euentum,
extrà aciem mentis Principis teſtatoris, ex-
titiſſe credendum eſt, ſicq; ex prædictis, non
ſolùm euidens eſt, & palpabilis, affectionis
diſparitas, inter vtriuſq; generis filios, ap-
plicādo tradita per *Menoch.* & *Surd.* ſed imò
alios filios à Dom.Nicolao procreandos, ex
alijs nuptijs, quàm cum illis, cum D.Victo-
ria contractis, vel nunquam fuiſſe contem-
platos, ſed prorsùs extrà mentem Principis
Flaminij, cùm non præſumatur cogitaſſe, ad
illum funebrem, triſtemq; euentum mortis
46 ſuæ dilectiſſimæ filiæ D.Victoriæ, † nam *ca-*
ſum, aduerſamq; fortunam, expectari hominis li-
beri, neq; ciuile, neq; naturale eſt, inquit *Paulus,*
in d.l.inter ſtipulãtem 83.§.Sacram, verſ.Homo
47 *liber, ff.de verb.obligat.* † Vel ſi concedere ve-
limus, euentum hunc non fuiſſe prorsùs in-
cogitatum, ſaltem non negabitur, D.Flami-
nium, intimo dolore ex ea cogitatione per-
cuſſum, ſecundas nuptias D.Nicolai, filioſq;
ex illis ſuſcepturos, ſummo odio habuiſſe,
iuxtà notata per *Tiraquell. Peryer.* & *Fonta-*
nell. ſup.cit.
48 Demùm nullam cognoſco congruam di-
ſcriminis rationem, quarè filiorum appella-
tione, ſolùm filij præſentis matrimonij con-
tineantur, cùm ea mentio inter coniuges fit,
ex diſpoſitione dictæ *l.ſi inter virum*, & dictæ
l.cùm vir, & non idem ſit, quandò ab alterius
coniugis parente, eadem mentio deriuat,
proùt in caſu noſtro, in quo, quemadmodū
ſi D.Victoria dixiſſet, volo, quòd feuda mea
ſint onerata in duc.100.m. in beneficium D.
Dominici de Angelis, ſi Princeps D.Nico-
laus vir meus, ſinè filijs deceſſerit, id certiſ-
ſimè intelligeretur de filijs communibus, nō
alterius matrimonij, vt in cit. iuribus, cum
quibus concordant tradita per *Fuſar. de fi-*
deicommiſſ.ſubſtit.quæſt.411.n.3. ità non diſſi-
mili

Digitized by Google

mili ratione, affirmandum quoq; eſt, in cur-
renti diſpoſitione, facta per Principem D.
49 Victoriæ genitorem, † cùm pater, & filius,
vnica, & eadem perſona cenſeatur, & repu-
tetur filius, pars viſcerum, & corporis pa-
tris, *l. cùm ſcimus, §. fin. C. de agric. & cenſit. lib.* 11.

50 Ex quibus arbitror, ſolidiſſimè probari,
factū eſſe caſum ſolutionis præſentis legati,
cùm iàm ampliùs Princeps D. Nicolaus, eos
filios habere nequeat, de quibus teſtator in-
tellexit, effectiuamq; ſolutionem, non eſſe ad
diem mortis D. Nicolai protrahendam, per
illa verba, *Morendo il Prencipe di Miſciagna, &c.* quià conditio, ſi ſinè filijs, dicitur puri-
ficata, cùm primū certum eſt filios ampliùs
haberi non poſſe; & licèt dilatetur ſolutio,
ad tempus mortis, vt dicunt *DD.* infrà alle-
gandi, id tamen procedit, vbi is idem, qui
filios non procreauit, ſoluere legatum coge-
retur, quià cùm in eo, duæ ſint conditiones,
altera deficientiæ filiorum, mortis altera; eà
propter, & ſi filios ampliùs habere nō poſſit,
eſt tamen expectandus dies mortis, & in his
terminis loquuntur *Oldrad. conſil.* 139. *nu.* 3.
cum ſeqq. Guliel. de Benedict. in cap. Raynutius, verb. & ſobolem, n. 64. *de teſtam.* & *Anton. Gam. deciſ. Luſita.* 160. *nu.* 3. quos ſequitur *Fuſar. quæſt.* 415. *n.* 3.

51 Hæc occurrunt pro Domino, & Amico
meo obſeruandiſſimo V.I.D. Dominico de
Angelis, cuius ſuauiſſimos mores, virtutes,
& decora merita, intuens Ill. Bitecti Prin-
ceps D. Flaminius de Angelis, in eùm voluit,
tam conſiderabile legatum duc. 100. m. con-
ferre, vt opes, quæ in deſcendentes ſuos pro-
trahi nequibant, tranſirent in illum, tam
optimè meritum virum, ſuum conſangui-
neum, vt ſplendor familiæ adeò nobilis, &
conſpicuæ, in eo, & poſteris illius, pari, imò
maiori conſeruarentur decore. Neap. 10.
Aprilis 1665. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Filia fæmina, an faciat deficere conditionem, ſi ſinè liberis, ſuppoſito quòd teſtator ſubſtituit filio ſuo taliter decedenti aliquem proximiorem de familia, & excluſit proprias filias, quibus ſolam dotem reliquit. n. 1. *Refertur quàm maxima quæſtionis difficultas. n.* 2. *Pro affirmatiua, & ſic pro excluſione ſubſtituti, latè à n.* 3. *Et numerantur huius opinionis Authores, in lecturis, in conſulendo, in tractatibus; & in decidendo. n.* 15.

Adducitur tamen opinio contraria, & eius ſequaces. n. 16. *Ampliatur iſta opinio, etiàm ſi ſubſtitutio eſſet facta à matre, vt pariter non deficiat conditio, ſi ſinè filijs, per filiam fæminam in caſu prædicto. n.* 17. *Et iſta ſentētia Authori adæquat, eamq; defendit, à n.* 18. *vſq; ad fin.*

Maſculinum concipit femininum. n. 3. *Etiàm in diſpoſitionibus ſtatutorum. n.* 4. *Item in reſcriptis. n.* 5. *Item in priuilegijs. n.* 6. *Item in materia correctoria. n.* 7. *Et demùm in materia etiàm pœnali. n.* 8.

Limita, quià maſculinum non concipit fæmininum, quandò coniecturæ ſunt in contrarium. n. 26. *Item quandò teſtator cogitauit ad conſeruationem familiæ. n.* 27. *Item vbi viget ſtatutum excluſiuum fæminarum. n.* 28. *Item demùm in præiudicium piæ cauſæ. n.* 48.

Diſpoſitio loquens de Monachis, & Abbatibus, habet locum in Monialibus, & Abbatiſſis. n. 9.

Filiorum appellatione, veniunt filiæ fæminæ. n. 10. *Limitatur, ſi coniecturæ vrgeant in contrarium, & præcipuè ſi teſtator cogitauit ad cōſeruationem bonorum in familia. n.* 29. *&* 30. *Item limitatur, ſi in diſpoſitione facta per teſtatorem in alijs capitulis, ſit facta mentio maſculorum, quia tùnc veniunt ſoli maſculi. n.* 31. *&* 32. *Item demùm vbi viget ſtatutum excluſiuum fæminarum, extantibus maſculis. n.* 35.

Filia fæmina facit expirare cōditionem, ſi ſinè filijs, & ideò excludit ſubſtitutum, vocatum in caſu deficientiæ filiorum. n. 11. *&* 12. *Limita, vbi viget ſtatutum excluſiuum fæminarum propter maſculos. n.* 38. *Item limita, ſi conſtet, aliud teſtatorem voluiſſe. n.* 39. *Quod ſufficit apparere per legitimas coniecturas. n.* 43. *Qua occaſione interpretatur* tex. in l. 1. C. de condit. inſert.

Conditio, ſi ſinè filijs, ſi ſit omiſſa, intelligitur appoſita ad beneficium filij grauati, cui licèt ſubſtituatur aliquis ſimpliciter, cùm decederet, intelligitur tamen, ſi ſinè filijs, & id verificatur, tam in maſculis, quàm in fæminis, ex diſpoſitione leg. cùm auus, ff. de condit. & demonſtr. & l. cùm acutiſſimi, C. de fideicom. cum concordat. *n.* 13. *Sed iura iſta limitantur, ſi legitimis coniecturis appareat, aliter teſtatorem ſenſiſſe. n.* 45. *Item limitantur ceſſante cauſa pietatis, & coniectura affectionis. n.* 46. *Et tertiò non habent locum cōtrà piam cauſam ſubſtitutam. n.* 49.

Maſculorum mentio, ſi in aliqua teſtamenti parte facta fuerit, in illa tantùm appoſita intelligitur, ità quòd ſi in alia parte fiat mentio filiorum ſimpliciter, videtur ibi intellexiſſe de maſculis, & fæminis. n. 14. *Sed contraria opinio inconuincibiliter probatur. n.* 31. *&* 32.

Voluntas in vltimis voluntatibus præcipuè attendenda eſt. n. 18. *Et per illam, licèt coniecturatam, receditur à formalitate verborum. n.* 20.

Verba intentioni debent deſeruire, & non è contrà. n. 19.

Teſtator, qui vult bona in familia cōſeruari, maſculos tantùm inuitaſſe cenſetur nomine filiorum, quià aliter eius voluntas collaberetur. n. 21.

Agnatio, & familia, ſicùt non conſeruatur per filias proprias, ità nec etiàm per neptes ex filio, remotiores, ac in quibus concurrit minor affectio. n. 22.

Filia, vti cognita, & proximior, dicitur magis dilecta, quàm neptis ex filio. n. 23.

Excluſis proprijs filiabus, fortiùs ſunt cenſendæ excluſæ neptes ex filio. n. 24.

Teſtator id velle præſumitur, ac diſpoſuiſſe, quòd ſi
viueret

Digitized by Google

viueret interrogatus, veriſimiliter reſponderet. n.25.

Clauſula vna ambigua, declaratur per alias. n.33.

Vna pars teſtamenti, declaratur per alias. n.34.

Fœminæ non veniunt appellatione familiæ, vbi viget ſtatutum, per quod extantibus maſculis, fœminæ nō ſuccedunt. n.36. Vel quandò teſtator voluit agnationem conſeruari. n.37.

Probatio per legitimas coniecturas, valida eſt. n.40. Sed limita, vbi à iure requiritur expreſsè euidens probatio. n.41. & 42. Sublimita in materia fideicommiſſaria, & vltimarum voluntatum, & quarè. n.44.

Filia fœmina, non excludit ſubſtitutum agnatum proximiorem, nec facit deficere cōditionem, ſi ſinè filijs, ſuppoſita voluntate teſtatoris conſeruandi bona in familia, maximè quādò vltimo decedenti eſt ſubſtituta pia cauſa. n.47.

Filia excluſæ per ſubſtitutum, vocatum in caſu deficientia filiorum, debetur paragium ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis. n.50.

ARGVMENTVM.

Proximiorem agnatum de familia, ſubſtitutum in caſum mortis alicuius, ſinè filijs, eſſe ad hæreditatem admittendum, defuncto grauato abſq; maſculis, relicta fœmina, ſuppoſito, quòd teſtator propriam filiam excluſerit, firmiſſimis rationibus conuincitur, & contraria reſoluuntur. Pro Dom. Ludouico de Socijs.

CONSILIVM XIX.

1 PRudenti motus conſilio nobilis Io: Antonius de Socijs, in ſuis poſtremis tabulis, ità diſpoſuit, *Instituiſco mio herede vniuerſale Carlo de Socijs, mio benedetto figlio, ſopra tutti, e qualſiuogliano miei beni, mobili, e ſtabili, raccoglienze, e nomi di debitori, che à me teſtatore in qualſiuoglia modo ſpettano, e competono, con peſo però, che detto Carlo, non poſſa vendere, alienare, ne pignorare li beni di d. mia heredità; E morendo (quod abſit) ſenza figli, in tal caſo, nella medeſima ſudetta heredità, ſucceda il più proſſimo, à me predetto teſtatore, della mia fameglia de Socijs, maſcolo, acciò in eſſa ſi cōſeruino li miei beni, eſcluſa ſempre la ſudetta Catharina mia figlia, e ſuoi figli, e deſcendenti, per hauerli già laſciato la ſua competente portione di paraggio.* Et quià dictus Carolus, vt ſupra, inſtitutus, & grauatus, diem clauſit extremum, relicta tantùm vnica filia, Antonia nuncupata, eà propter contentio exorta eſt, vtrùm illi, an potiùs agnato proximiori ſubſtituto, qualis eſt Dom. Ludouicus de Socijs, Io: Antonij hæreditas debeatur.

2 Quæſtio eſt adeò ardua, difficilis, & intricata, vt veterum, & modernorum I.C. ingenia in varias duxerit vias, atq; ſententias; quippè vt teſtatur *Caſtrenſ. conſil. 79. caſus iſte, &c. vol. 2.* præter conſilia ſingulorum *DD.* modò pro filia, modò etiam pro ſubſtituto emanata, integra celebriora orbis Collegia, concordare diſſidium hoc, vnica vniformi ſententia nequiuerint, nam vt ipſe ait, Collegium Florentinum, & Paduanum, necnon Aduocati omnes Conciſtoriales, & Curiæ Romanæ, pro ſubſtituto, iudicando, & conſulendo ſententiam manarunt; Pro filia verò in excluſionem ſubſtituti, determinauerunt Collegium Bononienſe, Auenonienſe, & Paduanum, ſicuti etiam teſtantur *Iaſ. cōſil. 140. col. 3. & ſeqq. verſic. Ad idem ad fauorem neptis, vol. 2.* & noſter *Praſ. de Franch. deciſ. 586.* ità vt ſubdat *cit. Caſtrenſ.* quòd licèt ſemel pro ſubſtituto conſuluiſſet, non auſerit (quamuis interpellatus) iterùm pro eodem reſpondere.

3 Et quidem iure meritò videtur opinionē reuocaſſe, nam pro filia viget illud ſatis indubitatum axioma, vt ſub genere maſculino veniat fœmininum, & in omni quacunq; materia concipi fœmininum per maſculinum, *l. ſi ità ſcriptum, ff. de legat. 2. l. qui duos, l. legati,* & *l. Lucius, §. quæſitum, ff. de legat. 3. l. 1. l. filiæ appellatione, l. quiſquis,* & *l. inter, §. ſeruis, ff. de verb. ſignif. l. ità, ff. de liber. & poſth. l. tres fratres, ff. de pact. Can. ſi quis ſuadente, cum gloſ. 17. quæſt. 4. & cap. mulieris, de ſent. excom.* notant etiam id ipſum *Tiraquell. de retract. tit. 1. §. 1. gloſ. 9. à n. 200. Gabriel. commun. opin. lib. 6. tit. de verb. ſignif. cōcluſ. 6. à n. 1. Garci. Falcon. reg. 209. Ann. in repet. Conſt. diuæ memoriæ, nu. 253.* & *Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. tom. 1. lib. 2. tit. 15. n. 14.*

4 Dixi (in omni quacunq; materia) quià regula prædicta, vt maſculinum concipiat fœmininum, habet locum in diſpoſitionibus ſtatutorum, *Bar. in l. iura, in fin. ff. de legi. DD. in l. quicunq, C. de ſeru. fugit. Io: de Imol. in d. l. ſi ità ſcriptum, col. 1.* idem *Imol.* & *Bald. in l. ſi cōſtante, §. fin. ff. ſolut matrim. Anchar. conſil. 111.* videnduſq; *Cancer. variar. reſolut. lib. 2. cap. 1.*

5 *n. 148.* † militat etiam in reſcriptis, quamuis illorum ſtricta fiat interpretatio, *tex. in cap.*

6 *ſignificauit,* & ibi Canoniſtæ, *de reſcript.* † Item in priuilegijs *Archid. in Can. ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4. Bald. in cap. ad audientiam, col. fin. de reſcript. Deci. in l. fœminæ, ſub n. 118. de reg. iur.*

7 & *Laurent. Syluan. conſil. 1. n. 1. cum ſeqq.* † Item quoq; procedit in materia correctoria, licèt illa ità intelligi debeat, quominùs corrigat, *Gloſ.* & ibi *Raph. Cuman. in l. Gallus, in princip. in gloſ. parua, verſic. Neptis, ff. de liber. & poſth.*

8 † Et tandem in materia etiam pœnali, & ſucceſſiuè odioſa, maſculinum concipit fœmininum,

ninum, vt docent *Alberic.à Roſat.* & *Paul.de Caſtr.* per illũ *tex.in l.ſi quis id, qnod, verſ.Serui quoq; ff.de iuriſdict. omni. Iudic. Gloſ.in cap.generali, de elect.in 6. Bar. in l.1.§.ſi incertum, ff. de ventr. in poſſeſſ.mitten.* & in *d.l.1.ff.de verb. ſignif.*

9 Ex qnibus ſanè indubitatis, inferunt *DD.* ad infinita corollaria, quotum duo in præſenti notabo. Vnum vti frequens, vt diſpoſitio loquens de Monachis, & Abbatibus, habeat locnm etiam in Monialibus, & Abbatiſſis, ex *tex.in cap.fin.in fin.* & ibi *Abb.de ſtat. Monach.*

10 Alterum verò vti præſentis noſtræ quæſtionis reſolntiunm, vt nempè filiorum appellatione, filiæ fœminæ conrineantur, quia illud vetbum, filij, eſt generaliſſimum, compræhendens duplex genus, maſculinum, & fœmininum, per *tex.in l.qniſqnis, & l.iuſta interpretatione, ff.de verb.ſignif. l.qniſqnis ità 16. ff.de teſtam.tutel. l.ſi ità ſcriptnm 45. ff.de legat. 2il.ſed & ſi, §. hoc Senatuſconſultum, ff.ad Macedon. Io: Andre. & Anton.de Butri.in cap.Raynaldus, in 2. col.de teſtam. Alex.conſil.55. Ponderatis his, quæ in themate, col.penul.vol.3. Tiraquell.d.§.1.gloſ.9.à n.205. Mantic.de coniect. vltim.volunt.lib.8.tit.7.à n.1. Coſt.in cap.ſi pater, verb.ſi abſq; liberis, nu.24. Petr. de interpret. vltim.volnnt. lib.3.interpret.3.dnbit.3.ſolut.2. à n.24. Peregrin.de fideicommiſſ. artic.25.à n.1. Surd.deciſ.84.à n.8. Baeca de non meliorand.dot. cap.11. Garcia de benefic.part.5.cap.1.nn.622. Theſaur.qnæſt.forenſ.lib.3.quæſt.38.n.3. Caſtill. lib.5.contr.cap.66.n.6. & lib.3.cap.29.n.15.*

11 Pet prędicta igitùr, citrà omnem controuerſiam videtur excludendus eſſe ſubſtitutus vocatus, deficientibus filijs, quià cõditio expirat, atq; caducatur, per ſupetexiſtentiam filiæ, ad quod legatur *tex.* ſinodalis, *in l.1.C. de condit. inſert.* vbi ſubſtitutio concepta ſub conditione, ſi inſtitutus *ſinè liberis* deceſſerit, euaneſcit non ſolùm ſi grauatus relinquat filios maſculos, ſiuè ſœminas, verùm quoq; ſi relinquat ex filia nepotem, vel neptem, vt dicit *Gloſ.* ibi, concludens exptcſsè contrà ſubſtitutum.

12 Ad idem ſecundò eſt *tex. in l.non eſt ſinè liberis, ff.de verb.ſignif.* vbi non videtur (inquit I.C.) ſinè filijs decedere is, cui vna filia ſupereſt, & ptoindè decidit *Gloſ.* ibi, qnòd filia facit deficere conditionem, *ſi ſinè liberis*, & ſucceſſiuè excludit ſubſtitutum; cum quo *tex.* & *Gloſ.* concordat alius *tex.in l.Iubemns, in princip.* iuncto *§. ſin autem, C. ad Trebelle.* vbi inter plutes inſtitutos filios, facta fuit reciproca ſubſtitutio, quandocunq; illorum aliquis ſinè filijs mori contigiſſet, & tamen deciditur in *tex.* quòd inſtituti filia, ſeù neptis excludir patruum ſubſtitutum, uon obſtante, quòd filij teſtatoris à principio fuerint inæqualiter inſtituti.

13 Fortiter etiã ſtringit pro hac parte vnica illa ineuitabilis ratio, innixa diſpoſitioni *tex. in l.cùm auus, ff.de condit. & demonſtr.* vbi fideicommiſſaria ſubſtitutio facta filio, vel nepoti ex filio, ad fauorem alterius filij, & ſic perſonæ æqualiter, vel fortiùs coniunctæ, ac dilectę, quamuis fuerit ſimplex, & indefinita, ideſt, *morendo*, non tamen habet locum, ſi grauatus deceſſerit cum filijs, ſiuè maſculis, ſinè fœminis, vt declatat *tex.* ibi, ac ſtatuit etiam Imperator idem diſponens, in *l. cùm acntiſſimi, C.de fideicom.* & ibi *Bald.* & in *l.generaliter, §.cũ autem, C.de inſt. & ſubſt.* & aſſignat rationem *cit.Bald. vbi ſup. col.1.in fin. verſic. Qnæro ſi pater vnum ex filijs ſubſtitnit*, dicens, quòd patet licèt faciat reciprocam ſubſtitutionem inter filios, tamen ideò illa euaneſcir, ſi illorum aliquis cum filijs, ſiuè maſculis, ſiuè fœminis decedat, qnià quam charitatem, & dilectionem teſtator habuit ad filium, eandem numero habere pręſumitur ad nepotes deſcendentes ex eo: Modò etgò ſi conditio, *ſi ſinè filijs*, intelligitur appoſita ad fauorem filij, vel nepotis grauati, licèt fuerit omiſſa, & verificatut in excluſionem ſubſtituti, tam in filijs maſculis, quàm fœminis, quo pacto poterit dici in propoſita noſtra quæſtione, factum eſſe caſum ſubſtitutionis, conceptæ ſub expreſſis verbis, *ſi ſinè filijs*?

14 Vltimò omiſſis infinitis ferè alijs rationibus, videtur determinari quęſtio ex exptеſſa voluntate teſtatoris, ex eo, nam cùm loquitur de filio, ei ſubſtituit ſimplicitet, ſi deceſſetit *ſinè filijs*, non diſtinguens mares, à fœminis; cùm autem loquitur de ſubſtituto, vocat ptoximiorem aguatum maſculum; igitùr ex hoc, digito tangimus, quod vbi voluit, quòd concurreret qualitas maſculinitatis, exptеſſit apertis verbis, & ptoptercà reſpectu grauati, cùm non diſtinxerit, vel expreſſerit qualitatem filiotum, ſicùt fecit in alio Capite, non eſt cut affirmemus, de maſculis dumtaxàt ſenſiſſe, ſed voluiſſe magis, quòd vtriuſq; ſexus filij ſacerent deficere conditionem, & ſucceſſiuè ſubſtitutionem expirate, nam ſi cõtrarium voluiſſet, nil crat ei impedimento, quin exprimeret verbum, *maſculis*, quemadmodũ exptеſſit in alio Capite, ſicùt benè elicitur ex *tex.in cap.inter corporalia, circà med. de tranſlat. Epiſcop.in cap.ad audientiam, de decim.* & meliùs ex *l.vnic.§.penul. C.de caduc.tollen.* & in terminis id ipſum ponderauit *Io: de Anani.conſil.22. Ad approbandam, & corroborandã concluſionem, &c. circà fin.* vbi formalitet dicit, eſſe apptimè conſiderandum, quòd teſtator in vna patte teſtamenti, verba fecerit de maſculis, in alia non, *Alex.conſil.17.n.2.lib.7. Corne.conſil.230.n.6. lib.3.* & *Bertrand.conſil.110.n.27.lib.2.*

15 Hæc ſunt principaliora fundamenta, quæ pro hac parte, in excluſionem ſubſtituti põderantur, & in effectu ſentẽtiam iſtam iuxtà propoſitos terminos in exptеſſo tenent, in-

fra-

Digitized by Google

ſraſcripti innumeri maximi nominis Authores, nempè in lecturis Cagnol.in l.1.n.51. verſic. Secundò quià, C.de pact. Ari.Finell.in l.3.à n.27.cum ſeqq. verſ.Imò ſi mea valeret ſententia,C.de bon. mater.& Aquilin.in l.Gallus,§. & quid ſi tantùm,in 1.part.poſt præfat. nu.199. cum ſeqq.ff.de liber.& poſth.

In conſulendo Roman. conſil. 148. Io: de Anani.d.conſ.22. Alex.conſ.55.n.10.vol.3.cōſ. 38.vol.6.& conſ.17.n.8.cum ſeqq.vol.7. Alciat. conſ.528.Soccin.Seni.conſ.137.col.fin. vol.2.& conſ.55.vol.3.Soccin.Iuni.conſ.158.nu.47.vol. 2.& conſ.13.n.20.vol.3. Curti.Seni.conſ.44.n. 18.cum ſeqq.& conſ.63.nu.10. cum ſeqq.Curti. Iuni.conſ.49.n.4.cum ſeqq.& cōſ.156. n.5.cum ſeqq.& conſ.163.n.21.cum ſeqq.Corne.conſ.83. & conſ.91.vol.1. conſ.101. & conſ.230. vol.3. Crot. conſ.17.Deci.conſ.370. conſ.567. & conſ. 570.vol.2. Ruin.conſ.93. conſ.100. nu.8. conſ. 117.& conſ.142.vol.2.Pariſ.conſ.41.n.43.vol. 3.Grat.conſ.64.& conſ.223.vol.2.Cephal.conſ. 45.n.9.& conſ.46. n.28.vol.1. Riminald.Seni. conſ.223.& conſ.224.vol.2.Decian.conſ.1.vol. 2.Burſat.conſ.86.nu.7.cum ſeqq.vol.1. & conſ. 300. vol.3. Pedroch. conſ.5.Montepic. conſ.69. Peregrin. conſ.70.vol.3. Cepoll.conſ.17. vol.2. Anguiſ.conſ.64.nu.1.cum ſeqq.vol.6. Odd.conſ. 46.à n.63.ad fin.& Sim.de Petr.cōſ.31. & conſ. 90.centur.1.

In tractatibus idē Sim.de Petr.de interpret. vltim.volunt.lib.3.ſolut.2.quæſt.8. n.24.cum ſeqq.Zaſi.tract.de ſubſtit. cap.fin.verſ. Ex prædictis, Foreſter.de ſucceſſ.lib.3.cap.23. axiomat. 4.n.8.Molin.de Hiſpan.primog.lib.3. cap.5.nu. 52. Peregrin. de fideicom. art.24. Marzar.in eod.tract.quæſt.21.in princip.Mart.de clauſ.par. 3.clauſ.30.à n.3.cum ſeqq.verſic.Et ideò neptis, & Conſiliar.Paſchal. de patr.poteſt.par.4.cap.9. n.35.cum ſeqq.

In decisionibus Theſaur.qui ità refert deciſum in Senat.Pedam.dec.188.n.5.cum ſeqq. noſter Præſ.de Franch.qui bis idem determinatum dicit per S. R. C. deciſ.586.Molfeſ.infrà allegandus, vbi iterùm pro excluſione ſubſtituti,idem S.C. teſtatur determinaſſe, ità vt dicant, non eſſe ampliùs de hac opinione hæſitandum, propter iſtas plures vniformes deciſiones noſtri Senatus, Giurb. dec. Sicil.32.vbi infinitos congerit,Mart.vot.71. nu.12.cum ſeqq.Ambroſin.deciſ.Peruſ.10. Rot. Rom. penès Farinac.deciſ.485. & eadem Rot. in vna Camerinenſi fideicommiſſi, lunæ 13. Nouembris 1595.teſte Peni.dec.369.

Et tandem eandē ſententiam proſequuntur Facchine.contr.iur.lib.4.cap.57. Molfeſ.ad Conſuetud.tom.1.part.4.quæſt.32.à nu.16. cum ſeqq. & latiſsimè Dom. Io:Franciſ. Marott.diſcept.forenſ.cap.12.per totum.

16 Sed in contrarium, quòd nempè ſuppoſita excluſione filiarum, quibus ſola dos relicta fuit,& inſtitutione facta de filio, cum ſubſtitutione ad fauorē agnati maſculi de familia,ſi deceſſerit ſinè filijs, vt bona in agnatione conſeruentur, quòd filia fœmina non faciat deficere cōditionem,& propterea quòd eam excludat ſubſtitutus, tenuerunt infraſcripti alij authoritate non minores, nempè Couar. in cap. Raynaldus, num.1. cum ſeqq.de teſtam.

In conſulendo Paul.de Caſtr.conſ.79.vol.1. Iaſ.cōſ.140.& 141.vol.2.Calcan.conſ.47.Barbat. conſ.52.n.32.inter conſ.Alex. vol.4.Iacob. Mandell.Albenſ.conſ.19. Bertrand.conſ.113.n. 4.conſ.114.n.5.conſ.115.n.13.& conſ.116.nu. 13.vol.2.Gozadin.inter conſ.Grat.conſ.56.vol. 2.Menoch.vbi quamplures cumulat, conſ.95. nu.90.vol.1.& alios addit,conſ.150.n.54.vol. 2.& conſ.204.n.46.vol.3. Alex. Trentacinqui. conſ.54. in 1. dubi.vol.1. Corne.conſ.146.in princip.vol.2.Curti.Iun.conſ.11. col.antepenul. conſ.111.col.penul.& conſ.139.n.16. Ruin.cōſ. 141. col.2. & penul. conſ.130. col.fin. vol.2.& conſ.139.nu.16.vol.3. Soccin.Iuni.conſ.90.nu. 17.vol.1.conſ.154. n.47.vol.2.conſ.76. nu.13. vol.3.Cephal.cōſ.306.vol.3.& Decian.conſ.84. vol.3.Fab.Turrett.conſ.96.nu.22.& ſeq.lib.2. qui pluſquam100.DD.pro hac parte cumulanit, vt refert, & ſequitur,& alios addit nouiſſimè eximius quond. Dom. Conſil. de Roſa conſult.69.n.65.

In tractatibus idem docent Brun. tract. de excluſ. fæmin.in 5.artic.princip.quæſt.22. n.28. & 43. Perez de maiorat. lib.2. quæſt. 6. nu.21. Alex.Trentacinq; de ſubſtit.part.4. cap.7.n.12. Menoch. de præſumpt. lib.4.præſumpt.85.nu.8. Graſſ.in §.fideicommiſſum,quæſt.75.n.4.Clar.in §.teſtamentum,quæſt.77.cum ſeqq.& Paſchal.in contrarium allegatus, de patri. poteſt. part. 4 cap.9.n.36.vbi dicit, quòd contraria opinio procedit, ſi ſubſtitutus eſſet extraneus, & de aliena familia, ſecùs ſi eſſet eiuſdem teſtatoris filius, frater, vel aliquis alius agnatus proximior de familia.

In deciſionibus Theſaur.deciſ.Pedam.188. ſub n.9.vbi contrariam deciſionem illius Senatus,teſtatur de iure non eſſe tutam,& proindè firmat hanc ſecundā partem, latiſſimè Surd.deciſ.66.vbi Dom.meus Conſiliar.Hodier. in addit. licèt videatur inclinare in opinionē pro filia, tamen n.3.cum ſeqq. admittit iſtam ſecundam partem ſinè ſcrupulo, ſuppoſita voluntate teſtatoris,ab eo in teſtamento declarata, quòd vult, vt bona conſeruentur in familia, ex Merlin. deciſ.Lucenſ.97. Farinac. deciſ.130.Mantic.deciſ.305.& 351.rursùs nu. 3.ex Mart.Giurb.Rouit. & alijs, quibus addo Vini.deciſ.414.vbi latè.

Et tandem latiſſimè quoq; proſequuntur Gratian.diſcept.forenſ.to.1.cap.41.à n.11. vſq; ad fin. & meliùs tom.5. cap. 866. per totum, Gomeſ. variar. reſol.lib.1.cap.5. n.25. & Cæſar Caren.reſol.128.per totam.

17 Imò ſententiam iſtam pro ſubſtituto,ampliādam nonnulli putarunt,quamuis ſubſti-

tutio fuiſſet facta à matre, quæ licèt, vti fœ-
mina, magis diligere ſexum fœmineum pręſumatur, ità vt videatur non abhorruiſſe
fœminas, ſub illa clauſula, *ſi ſinè filijs*, tamen
ſuppoſito in matre eodem, quem infra ponderabimus fine, cõſeruandi bona in familia,
de ſolis maſculis intellexiſſe, defendit latè
Roland.conſ.82.vol.3. cuius doctrinam commendat *Cardin.Mantic.de cõiect.vltim.volunt.
lib.11.tit.13.circà fin.* & vtrumq; refert, & ſequitur *cit.Vini.d.deciſ.414.ſub nu.16.* volens
expreſsè, vt iſto etiam caſu filia fœmina non
excludat ſubſtitutum, quamuis teſtatricem,
vti fœminam abhorruiſſe ſexum ſuum, ex
hac opinione ſequatur, propter illam vnicã,
& potiſſimam rationem conſeruandæ familiæ, quicquid in his terminis in contrarium
ſcripſerit *Soccin.in d.l.cùm auus, col.55.de condit.& demonſtr.*

18 Mihiq; vt verum fatear, hæc ſecunda opinio magis adæquat, ſuppoſito, quòd in vltimis voluntatibus, & præſertim in fideicommiſſarijs ſubſtitutionibus, ſit ſemper voluntas præcipuè, ac vti principalior attẽdenda,
ſpretis verbis, ac formali tenore illorum, ſic
habetur ex *l.in cõditionibus,& l.Publius,§.fin.
ff.de condit.& demõſtr.l.hæredes mei, §. cùm ità,
ff.ad Trebelle.l.3. §.conditio, ff.de adim. legat.l.
cùm quæſtio,in fin. C.de legat.l.cùm vir, C.de fideicom.l.cùm proponebatur, ff.de legat.2.& l.3.*
19 *C.de liber.præter.* cum infinitis cõcord.† non
enim intentio verbis, ſed verba intentioni
debent deſeruire, *cap.humanæ aures 32.quæſt.*
20 *5.& cap.in his,de verb.ſignif.*† & ideò vbi habemus coniecturatam voluntatem, & intentionem, recedimus à verbis, quià lex voluntatem ſequitur, ſicuti venator leporem, *Bald.
in l.fin. C.de neceſſ.ſeru.hæred.inſt.* facit idem
Bald.in l.quoniam indignum,C.de teſtam.& in
l.fin.C.de impub.& ali.ſubſt.

21 Mens autem, & voluntas teſtatoris, quòd
fuerit excludere neptem ex filio, & admittere ſubſtitutũ, ex pluribus redditur indubitatum. Et primò, nam ſupponimus voluiſſe
teſtatorem, quòd conſeruarentur opes ſuæ
in familia, iſtumq; fuiſſe finem ab eo conſideratum, & hac de cauſa inſtituiſſe filium
maſculum hæredem vniuerſalem, & filiam
hæredem particularem in dote; Modò ſi diceretur, quòd neptis fuerit ab eo contemplata, ſub verbo, *filijs*, ſtatim tota eius diſpoſitio, & machina intentionalis conſeruandi
bona, ſubuerteretur, & corrueret, quod quidem non eſt dicendum, ex argum. *l.ſi quandò,
C.de inoffic. teſtam.in verſ. Neq; enim.*

22 Secundò conſiderandum eſt, quòd cauſa
quarè teſtator excluſerit filias proprias, proximiores, & cognitas, & ſucceſſiuè magis
dilectas, ea potiſſima fuit, quià per illas opes
ſuæ in familia non conſeruabantur, & ſic ratio excluſionis, fuit fauor agnationis; At qui
ratio iſta fortiùs vrget cõtrà neptem remotiorem, & incognitam, & ſucceſſiuè minus
dilectam; ergò & iſta pariformiter cenſenda
erit excluſa, ex regula *l.illud, ff.ad leg. Aquil.l.
à Titio,in fin.ff.de verb.oblig.*& meliùs *l.his ſolis, C.de reuocand.donat.* ibi, *Quis eſt enim, qui
his aliquid arbitretur tribuendum eſſe, cùm etiàm
illis, quæ iure ſecundas tantùm contraxerunt nuptias, nihil ex priuilegijs tributum eſſe velimus.*

23 Reſultat ex eodem *tex.* tertia ratio, non
minùs cõcludens, quàm difficilis, arguendo
ab ordine dilectionis, quam pauló antè aliquantulùm conſiderauimus, cùm negari nõ
poſſit, quòd filia vti cognita, & proximior,
ſit patri charior, & dulcior, quàm eidem ſit
neptis ex filio, vti eidem remotior, & in caſu
noſtro incognita, ad quod facit *tex. in l. qui
filiabus,in princip.*& ibi, *Gloſ.*& *DD.ff.de legat.
1.Bar.in l.ſi cognatis,circà fin.ff.de rebus dubi.*&
24 *Bald.in l.Lucius,ff.de hæred.inſtit.*† Sicq; ideò
nõ videtur veriſimile, quòd teſtator, qui excluſit filias proprias, volens, quòd eſſent cõtentæ ſola dote, voluerit poſteà admitti neptem remotiorem in gradu, quam nũquam
vidit, cùm non eſſet orta, eo in humanis
agente, & propterea hac tam euidenti inueriſimilitudine vrgente, nullo pacto admitti
debet in excluſionem ſubſtituti maſculi de
familia, ſed magis dicendum, quòd ſi teſtator excluſit filias proprias, eò fortiùs excluſerit neptẽ, ex argum. *tex.in d.§.quis eſt enim,*
ſed meliùs ex *l.ſi viua matre, circa mediũ,C.de
bon.mater.*ibi, *Nõ tamen ab re eſt, vt in hoc caſu
deteriores eſſe nepotibus filij non ſinantur,* & rationem ponderarunt in ſpecie *Cernant. in l.
9.Taur.n.101.verſ.Ea tamen regula,& n.167.
Alex. Raduenſ.conſ.1.n.65. cũ ſeqq.lib.1. Socc.
Iuni.conſ.10.n.11. vſq;ad 31.lib.4.Curti.Seni.
conſ.34.n.10.Ruin.conſ.205.n.5.lib.2. Seraph.
deciſ.496.nu.4.cum ſeqq.Laurent.de pin.conſ.7.
n.19.*& *Theſaur.d.deciſ.188.n.7.*licèt illi ſatis
inaniter reſpondere conẽtur *Apoſtill.ad Alex.
conſ.38.vol.6.Ari.Pinell.in d.l.ſi viua matre 3.
nu.27.Minado.in conſtit.in aliquibus,in 3.notab.
ſub nu.130.verſ.Non obſtat,* & *Molfeſ. ad Conſuetud. tom.1.par.4.quæſt.32.nu.14.15. & 22.*
vt patebit infrà reſponſionibus ad fundamenta contraria.

23 Deriuat tandem ex conſideratione iſta,
quarta ratio, alijs longè magis ſtringens,
quià ſi viueret ad præſans teſtator, & interrogaretur, an velit, quòd vna neptis ex filio,
debeat excludere filias proprias a tota hęreditate, itemq; agnatum maſculum proximiorem, ad cuius fauorem dirigebatur ſubſtitutio, vt bona in familia conſeruarentur,
certè, imò indubitanter negatiuè reſpondiſſet, igitùr dicendum eſt, hoc voluiſſe, & ordinaſſe, *Gloſ. in l.tale pactum, §.fin.ff.de pact.*
facit *l. Titius,§.Lucius,* & ibi *DD. ff.de liber.
& poſth.l.fin.*& ibi, *Bart.C.de poſth.hæred.inſtit.*
facit etiam *tex. in l. Barbarius, verſ. Sed & ſi
ſciſſet,*& ibi notat *Bald.in 1. col.ff.de offic. Prætor.*

Digitized by Google

*tor.Gloſ.in Clem.*1. & ibi, *Butri.* & *Imol.de reſcript.* & *Bald. in l.*1.*C.quæ res pignor. obligar. poſſ.*

26 Neq; conturbatur opinio iſta ex ponderatis ſuprà in cōtrarium. Et primò quidem non obſtat concluſio illa ampliationibus, & exemplis obuallata, vt maſculinum concipiat fœmininum, quià non eſt vera ſimpliciter, ſed limitatur, quandò coniecturæ vrgent in contrarium, & ex eis appatet, aliud teſtatorem voluiſſe, vt notabiliter dicebat *Raph. Cuman.conſ.*127.*in* 1.*dubi.* tradunt etiam *Bar. conſ.*54.*col.penul. Aucbar.Iuni.quaſt.*37.*nu.*2.*cum ſeqq. lib.*2.*Gabriel.conſ.*125.*nu.*7.*vol.*2.& *Surd.conſ.*21.*n.*5.poſt *Iaſ.in l.ſi quis id, quod, n.*19.*ff. de iuriſdict.omni.Iudic.*& *Deci.in l.fœminæ, n.*98.*ff.de reg.iur.*

27 Item ſecundò limitatur, quandò teſtator cogitauit ad conſeruationem familiæ (vt in caſu iſto) quià tùnc ex quo familia non conſeruatur, niſi per maſculos iure meritò maſculinum non concipit fœmininum, *Soccin. Seni.in l.cùm auus, col.*51.*verſ. Quartus caſus, ff. de condit. & demonſtr. idem conſ.*6.*col.*5.*vol.*3.*Curti.Seni.conſ.*75.*col.*10.*Calcan.cōſ.*47.per diſcurſum, *Corne.conſ.*124.*& conſ.*138.*vol.*2.*Deci.conſ.*169.*col.*2.*vol.*1.*Cephal.conſ.*306.*n.*74.*lib.*3.*Crot.inter conſ.Grat. conſ.*54.*n.*29.*&* 30.*lib.*2.*Soccin.Iuni.conſ.*131.*n.*41.*lib.*2.*Riminald.Iuni.conſ.*246.*nu.*65.*vſq;ad* 70.*vol.*3. quos ſequitur *Gratian. cit.cap.*866.*n.*5. addo *Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.* 8.*tit.*12.*num.*9.

28 Vltimò vbicunq; viget ſtatutum excluſiuū fœminarum propter maſculos, vt in hoc Regno, & in tota ferè Italia, ibi maſculinum non concipit fœmininum, *Iaſ.in l. ſi quis id, quod, n.*18.*ff.de iuriſdict.omni.Iudic. Butri.conſ.*9.*in* 1.*dubi.cit.Soccin.Seni.conſ.*227.*n.*5.*in fin. verſic.Et pro hoc facit, lib.*2.*Soccin. Iuni. conſ.*168.*n.*68.*lib.*2.& *Menoch.conſ.*309.*nu.*26.36.*&* 37.quos refert, & ſequitur *Cardin.Mantic. de tacit. & ambig. conuent. tom.* 1.*lib.* 3.*tit.* 8.*num.*20.

29 Quapropter reaſſumendo, & applicando prædicta ad caſum noſtrum, inconuincibiliter oritur, quòd tam ex forma ſtatuti apud nos exiſtentis, quòd ſtantibus maſculis, fœminæ non ſuccedant, quàm ex coniecturis ſuprà ponderatis, itemq; tandem ex intentione conſeruandi bona in familia, ad quam omnia ſupradicta reducuntur, nullo pacto neptis ex filio, poteſt dici incluſa, & contemplata, ſub illis verbis, *ſi ſinè filijs*, ad excluſionem ſubſtituti maſculi de agnatione, quaſi maſculinum concipiat fœmininum, ex rationibus modò ponderatis, ex quibus licèt videatur ſatis, ſuperq; reſponſum, principaliſſimo illi fundamento, vt fœminæ veniant
30 appellatione filiorum, tamen ſeriùs, † & in terminis loquēdo dicimus cum *Gratian.ſup. cit. n.*11. *&* 12. quod regula prædicta habet locum in ſimplici conditione, *ſi ſinè filijs*, nō verò vbi agnatio per teſtatorē in cōtemplata eſt, quo caſu, vt opes in familia cōſeruentur, illa verba non compræhendūt fœminas, *Roland.conſil.*82.*n.*33.*verſic.Secundò, & nouiſſimo loco, lib.*3.vbi innumeros hoc affirmantes allegat, ea potiſſima ratione, quià quandò cōcurrit coniectura conſeruandæ agnationis, receditur à regula iuris communis, à quo diſpoſitum eſt, vt fœminæ veniant appellatione filiorum, *Alex.in l.Gallus, §.quidā rectè, nu.* 11.*ff.de liber.& poſth. Ruſtic.in l.cùm auus, lib.*9.*cap.*10.*n.*11.*&* 25.*ff.de cōdit.& demonſtr.* & *Soccin.conſ.* 250.*n.*4.*lib.*2.

31 Rursùs conſiderandum eſt, quòd quandò in diſpoſitione facta per teſtatorem in aliquibus capitulis illius, eſt facta mentio maſculorum, & ab eodem maſculi in præeminentiori gradu, & cauſa conſtituti, vt in caſu noſtro, in quo vniuerſalis hæreditas fuit data maſculo, excluſis fœminis, eidemq; inſtituto maſculo ſinè filijs decedenti, fuit ſubſtitutus agnatus maſculus proximior, tùnc illa verba, *ſinè filijs*, non compræhendunt fœminas, ſed dumtaxàt maſculos, capiendo huiuſmodi interpretationem, ex diſpoſitione facta in alijs teſtamenti capitibus, ſic doctè ponderant *Iacob.Mandell.Alben.cit.conſil.*19.*n.*12.*&* 13. *Roland.d.conſ.*82.*n.*33.*lib.*3. *Menoch.cit.conſ.*95.*n.*51.*&* 81.& *Surd. conſ.*96.*n.*31.*in fin.lib.*1.

32 Quorum etiam ſtabiliſſima authoritate confunditur prorsùs, atq; reijcitur vltimum illud fundamentum in contrarium ſummo applauſu allatum, dùm dicunt, quòd ex quo teſtator in alijs teſtamenti capitibus fecit mentionem de qualitate maſculinitatis, non præſumitur, quòd de filijs maſculis etiam intellexerit, cùm dixit, *ſinè filijs*, ſimpliciter, quia vbi voluit, dixit, tacuit autem vbi noluit, ex punctuali authoritate *Io: de Anani. conſ.*22. *circà fin.* quià hoc aſſumptum eſt falſum, & retorquetur telum contrà aduerſarios pro opinione noſtra, quoniam enim in alijs teſtamenti capitibus, maſculos teſtator vocauit, & oculis ad conſeruandam agnationem reſpexit, cùm poſteà de filijs indiſtinctè mentionem facit, de maſculis pariter dicendum eſt intellexiſſe, ità dixerunt *DD.* mox ſup.cit.volentes, quòd qualitas maſculinitatis in vna parte teſtamenti appoſita, in alia videatur repetita, cùm agitur de conſeruatione bonorum in familia, magiſtraliter *Deci.conſ.*442. *nu.*12.*& conſ.*515. *n.*6. cuius, & aliorū authoritas vera detegitur, falſa verò illa *Anani.*& ſequacium, per *tex.in l.fin. §.cui dulcia, ff.de tritic.vin.oleoq; legat.* Item ſecundò ex *tex.in l.qui nō militabat* 78.*circà medium, ff.de hæred.inſtit.* in illis verbis, *Nummis Titio legatis, nummorum ſpecie nondemonſtrata, cæterorum legatorum contemplatione receperunt.* Tertiò ex *tex.in l.qui filiabus* 17. *ff. de legat.* 1.

ibi,

ibi, *Qui filiabus legauit, ſi mentionem aliqua-*
parte teſtamenti poſthumæ fecit, videtur in filia-
rum legato,& de poſthuma ſenſiſſe; quem *tex.in*
terminis noſtris extollit *Albenſ.loc.cit.* & tã-
dem ex *tex.in l.ſi ſeruus plurium,§.fin.in fin.ff.*
eod.tit. ibi, *Item eorum,quæ præcedunt, vel quæ*
ſequuntur, ſummarum ſcripta,ſunt ſpectanda;
33 quià † vt dicunt *DD.*vna clauſula ambigua,
declaratur,& intepretatur per alias,*l.vtrùm,*
& ibi,*DD.ff.de petit.hæred. l.ſi quis ex argenta-*
rijs,§.initium,& ibi,*Bald.ff.de eden.*idem *Bald.*
in l.quemadmodùm, §.hæc verba, per illum *tex.*
ff. ad leg. Aquil. & *in cap. Secundò requiris, col.*
fin.de adpell. Io: Andre.in addit. ad Specul. in
*rubr.de depoſ.*quem ſequitur *Angel. Aret.in l.*
34 *triticum,ff.de verb.oblig.* † & ſucceſſiuè,vna
pars teſtamenti declaratur per alias,vt ſatis
patet ex iuribus , & authoritatibus mox al-
legatis,quibus addo *tex.in l.1. ff.de reb. dubi.*
Deci.conſil.15.nu.3. Soccin.conſil.9.nu.8.lib.3.
Pariſ.conſil.54.n.10.lib.2. Bellon.conſil.13.nu.
17.Surd.conſil.179.n.60.lib.2. & de omnibus
plenè *Gratian.d.cap.866.n.7.& 8.vol.5.*
35 Non omittam tandem id ,quod aliàs an-
nuimus , quòd in tota ferè Italia , viget ſta-
tutum,per quod extantibus maſculis, fœmi-
næ nõ ſuccedunt,niſi in ſola dote, quo ſtante
in puncto caſus noſtri dicebat *Iaſ.d.cõſ.140.*
col.7. in fin. verſic. Nonò facit, quòd filiæ fœ-
minę nõ veniunt appellatione filiorum,ſicùe
ex virtute ſtatuti prædicti voluerunt *Rip. in*
l.ſi Inſulam,n.27.ff.de verb.obligat.Molin.de
Hiſpan. primog.lib.1.cap.5.n.39. Menoch.de
præſumpt.lib.4.præſumpt.84.n.10.& præſump.
85.n.8.Gabriel.concluſ.9. n.38. Rebuff.in l.iuſta
interpretatione,col.1.verſic.Non habet locum,ff.
de verb.ſignif.Gratian. diſcep.forenſ.tom.4.cap.
708.n.23.Cenſal.ad Peregrin. de fideicom.artic.
21. fol.63.col.1.verſic. Quinimò, Merlin.de le-
git. lib.3.tit.1.quæſt.17. nu. 21. & *Reg. Capyc.*
Latr.deciſ.3. vbi poſt relatas omnium ſentẽ-
tias,opinionem iſtam veram,& communio-
36 rem appellat;† & in ſimili dicit *Mart.in ſum.*
toti. ſucceſſ. legal. part.4.quæſt.31.art.5. nu.22.
*verſic.Idem ſi teſtator,*quòd quamuis ex com-
muniori opinione,fœminæ veniant appella-
rione familiæ , fallit tamen hoc , & non ha-
bet locum , vbi viget ſtatutum excluſiuum
fœminarum, *Fuſar.de fideicommiſſ.ſubſt.quæſt.*
352.n.16.& *Sforz.Odd.quæſt.7. art.5.num.44.*
37 † quemadmodùm nec veniunt appellatione
familiæ,quandò teſtator voluit agnationem
cõſeruari,ex *Bald.Ruin.Aym. Pariſ.Gozadin.*
Crot. Mantic. Surd. & alijs , docet *Gratian. d.*
38 *cap.866.n.6.*& proindè ex his,filia † fœmina
non excludit ſubſtitutum , vocatum in caſu
deficientiæ filiorum , vt in puncto ſtante ſu-
pradicto ſtatuto , quod in effectu reducitur
ad ſolum finem conſeruandæ agnationis ,
notant *Alex. conſ.15. vol.4. Curti. Iun.conſil.*
116.ſub n.9.Gozadin.conſil.45.n.12. conſil.79.
ſub nu.7.& conſil.89.n.9. Mandell.d.conſil.19.
n.10.Galuan.conſil.43.per totum,Gabriel.conſ.
97.nu.25.vol.1.Alciat.de præſumpt.reg.3.præ-
ſumpt.32.n.4.Peregrin. de fideicommiſſ.art.25.
nu.57.& ſeqq. Alex Trentacinq; de ſubſt.cap.7.
n.12.& *Theſaur.d.deciſ.188.n.14.*
39 Deuenio modò ad reſponſionem iurium,
& primò ad *tex.in l.1.C.de condit.inſert.* cum
*gloſ.*vbi conditio,*ſi ſinè filijs,* expirat per exi-
ſtentiam neptis,& ſic excluditur ſubſtitutus,
vocatus in caſu deficientiæ filiorum,quià nõ
videtur decedere ſinè filijs , qui filiam relin-
quit,vel neptem,*d.l.non eſt ſinè liberis , & l.iu-*
*bemus,*cum alijs ſuprà allegatis; Quià reſpõ-
deo,hoc nullo pecto eſſe diſputabile,ſed imò
veriſſimum,modò tamen non appareat,aliã
fuiſſe teſtatoris voluntatem,vt habetur in *d.*
l.1. & corroboratur ex *l. Lucius, §. quæſitum,*
ff.de legat.3. verſic. Nihil aliud ſenſiſſe teſtatorẽ
*probetur,*ſicùt in caſu noſtro,in quo ex dedu-
ctis ſuprà, probatur euidens voluntas teſta-
toris in oppoſitum, per concludentes, quin-
imò legitimas,& ineuitabiles coniecturas.
40 Sed huic reſponſioni , alia non mediocris
difficultatis oppoſitio ſeſe obuiam facit,li-
cèt enim certiſſimum in iure ſit , ſufficere
probationes per cõiecturas,& ex eis aliquid
euidens fieri,*l.licèt Imperator,*& ibi, *Bar.in 2.*
notab. ff. de legat.1.l.ſi quis locuples, ff.de manu-
miſ.teſtam.l.quidã teſtamẽto,& ibi, *Bald. Raph.*
Cuman.& *Aret.ff.de vulgar.& pupill.Gloſ.in l.*
1. & ibi, *Roman. C.de teſtam. milit. Gloſ.in l.ſi*
tutor, C.de peric.tutor. Bar.in l.Prætor ait, in
princip.ff.de oper.non.nũciat. tex.in cap.cauſam,
& ibi,*Abb.in 11.notab.de probat.*& in *cap.dile-*
cti,& ibi idem *Abb.in 1.notab.de donat.*iterùm
Abb.in cap.1.in 2.notab. per illum *tex.de cenſ.*
& in terminis noſtris *Raph.Cuman.d.cõſ.117*
41 *in 1.dubi.*† Tamen concluſio iſta non proce-
dit , vbi à iure expreſsè requiritur euidens
probatio,quià tùnc nõ ſufficit probatio per
coniecturas, quantumuis legitimas , & con-
cludentes, vt dicunt *Bald.* & *Alex. in d.l.licèt*
*Imperator,*idem *Bald.in l.1.C.de apparit.Gloſ.*
in l.abſentem, ff.de pœn.& in *d.l.ſi tutor petitus,*
42 *C.de peric. tutor.*†& per conſequens,cùm per
d. l.1. C.de condit.inſert. dicatur , *Niſi alia de-*
functi voluntas euidenter probetur, non videtur
ſufficere ad tollendam eius diſpoſitionem,
quòd aliquales coniecturæ fuerint in con-
trarium ponderatæ.
43 Reſpondeo, illationem eſſe falſam, nam ſi
benè aduertatur ad præcedentem limitatio-
nem poſitam in *tex.*nullo modo poteſt aliter
intelligi , quàm de euidenti probatione ex
coniecturis eruenda , nam ſi intelligeretur
de voluntate apparente verbis expreſſis , vt
cùm teſtator dicit, *ſinè filijs maſculis,* vel cùm
dicit , quòd filia fœmina non debeat exclu-
dere ſubſtitutum, vtiq;limitatio eſſet inanis,
& fruſtratoria , propter expreſsã prouiſionẽ
hominis,quæ cùm talis eſt,non indiget pro-
uiſione legis ; & propterea omninò conclu-
den-

deudum eſt, illa verba in *tex.* poſita, *Niſi alia*
defuncti voluntas euidenter probetur, intelligi
de euidenti probatione facienda per legiti-
44 mas, & concludentes coniecturas: † Vltrà
quòd concluſio illa, vt non ſufficiant conie-
cturæ, quantumnis cõcludentes, & legitimæ,
vbi requiritur euidens probatio, non proce-
dit in materia fideicõmiſſaria, & vltimarum
voluntatum, in quibus cùm principaliter
attendatur coniecturara, & veriſimilis vo-
luntas teſtarotis, videtur ſucceſſiuè, quòd
ad probandã voluntatem, probatio ex con-
iectutis deprompta, primum locum obti-
neat, ſicùt cautum in quampluribus caſibus
legitur, in *d.l.licèt Imperator, & l.filiusfami-
lias, §.cùm quis, ff.de legat.2. in l. cùm propone-
batur, & l.vnum ex familia, §.fin. ff.de legat.2.
in l.in fideicommiſſa, §.hæc verba, ff.de legat.3.l.
hæredes mei, §.1.ff.ad Trebelle.l.Lucius*, cum ibi
not.ff.de hæred.inſtit. & notat *cit.Menoch.conſil.
95.n.32.lib.1.*

45 Remanet tandem videamus, an aliquam
vim faciant *tex.in l.cùm auus, ff. de condit. &
demonſtr.in l.cùm acutiſſimi, C.de fideicom.* & in
l.generaliter, §.cùm autem.C.de inſt. & ſubſt. &
certè nihil facere, patet eadem ſuperiori ra-
tione; nam vt docent *DD.* leges illæ limitan-
tur, ſi aliud coniectutata voluntas teſtatoris
ſuadeat, per *tex.in d.l.Lucius, §.quæſitum, ff.de
legat.3.* & in *d.l.1.C.de condit.inſert.* Sicq; cùm
in caſu noſtro, non vnica, ſed plures concur-
rant concludentes, & legitimæ coniecturæ,
de quibus plenè ſuprà egimus, ſit cõſequen-
ter, vt nulla ſit habenda motiui ratio.

46 Rursùs inta prædicta retorquentur ad
corroborandam opinionem noſtram, pro
ſubſtituto, quoniam enim fundantur in con-
iectura pietatis, nè inſtituti filij excludan-
tur, ſequitur, vt ceſſante coniectura prędicta,
eorundem iurium diſpoſitio ſit inapplica-
bilis, applicabilis tamen, quoàd admiſſio-
nem ſubſtituti; Maxima enim ſequeretur
impietas, ſi propter incognitam neptem, per
quam bona non conſeruantur in agnatione,
ſed in extraneas ſamilias diſſipantur, exclu-
derentur propriæ filiæ teſtatoris, propin-
quiores, & cognitæ, ac ſucceſſiuè magis di-
lectæ, ac pariter excluderetur proximior
agnatus ſubſtitutus, dilectus teſtatori, ac in
quo vnica ſpes conſeruandarum opium in
familia conſtituta ſuit, vt magiſtraliter dice-
bat *cit.Iaſ.d.conſil.140.col.10. verſic.Secundò,
& notabiliùs.*

47 Quapropter reſolutis contrarijs, opinio-
nem iſtam pro ſubſtituto omni iure veram
appello, & indubitatam etiam, & quocunq;
prorsùs ſcrupulo eam carere affirmo, ſi te-
ſtator ad plures ſubſtitutionũ gradus pro-
grediens, eo fine, vt bona in ſamilia conſer-
uentur, vltimo loco piam cauſam vocaſſet,
nam cùm tota diſpoſitio iſto caſu dicatur
pia, vti illa, quæ tandem dirigitur ad piam
cauſam, ex notabili doctrina *Bald.in l.auia,
§.Titio, ff.de condit.& demonſtr.* debet meritò
ità interpretari, vt quantò faciliùs poſſit,
fideicommiſſo ad ſauorem pię cauſæ fiat lo-
cus, interpretando illa dubia, & ambigua
verba, *ſi ſinè filijs*, ad ſauorem ſubſtituti, cui
fuit ſubſtituta pia cauſa, ſi & is ſinè filijs de-
cederet, applicando *tex. in l.ſunt perſonæ, ff.
de relig.& ſumpt.funer.cap.fin.de Iudic.cap.fin.
de teſtam. & cap.ſuper prudentia 14.quæſt.2.* in
puncto, ſæpè *cit.Iaſ.d.conſil.140.col.6. verſic.*
48 *Decimò facit*. Quod † corroboratur primò,
quià in præiudicium Eccleſiæ, vel alterius
piæ cauſæ, maſculinum non concipit fœmi-
ninum, quià eſſet odium contrà perſonam
ſauorabilem, vt vtar verbis *Parid. de Pute.
tract. de reintegr. feud. cap. Incipiente, ſequitur*
49 *modò, n.2.fol.74.* Et † ſecundò, quià *tex.in d.
l.cùm auus*, & in *d.l.cùm acutiſſimi*, cum con-
cord.ſup.adductis, non habent locũ, ſi filio,
vel nepoti decedenti, ſubſtitueretur pia cau-
ſa, vt dicit *Deci.conſil.391.n.3.*

50 Debet tamen iſti filiæ excluſæ per ſubſti-
tutum, ſecundùm hanc noſtram ſententiam,
dari dos de paragio, in bonis, à quibus vi-
gore ſubſtitutionis excluditur, ad tradit.
per *Viui.cit.dec.414.ſub n.10. verſic.Cæterùm,
reg. Audien.* & ità firmiter teneo, & ſentio,
ſub cenſura rectiùs ſentientis. Neap.20.Iu-
nij 1665.

SVMMARIVM.

*Naturalis filius non excludit agnatos à medie-
tate bonorum antiquorum.n.1.*

*Legitimatus filius ſuccedit patri in omnibus bonis,
excluſis agnatis à medietate bonorũ antiquorum,
vigore* Conſuetud.*n.2.& 11.*

Refertur opinio contraria, & eius Authores.n.12.

Sed monet Author *eſſe cauendum ab hac opinione,
& defenditur ſententia ad beneficium filij legiti-
mati.n.13.14.15.16.17.& 18.Vbi reprobantur
rationes* Napod. *& ſequacium, & ponderantur
deciſiones latæ contrà filium legitimatum, vt pro-
cedant, quandò legitimatio eſt limitata.n.21. Sed
proteſtatur* Author, *ſe conſilium mutaturum, ſi
quis ſuis rationibus reſpondebit.n.25.*

Cõſuetudines *Neapolitanæ decernentes circà bona
antiqua, reſpiciunt conſeruationem bonorum in
familia.n.3.*

*Naturales legitimati per reſcriptum Principis, con-
ſeruant agnationem, & familiam.n.4.*

*Conſequuntur ex legitimatione plenũ ius ſuccedendi
parentibus, & agnatis.n.5. Limita in legitimato
per oblationem Curiæ, quià non ſuccedit agnatis
collateralibus, ſub n. 16. in fin.* verſic. Præter-
quamquòd.

*Filius maſculus naturalis legitimatus per reſcriptũ
Principis, excludit à ſucceſſione patris ſororem,
ſtante ſtatuto fœminarum excluſiuo, extantibus
maſculis.n.6. Refertur contraria opinio.n.9. Sed*
Author *amplexatur primam opinionem ad fauo-*

rem

rem naturalis legitimati.n.10. Quæ tamen limitatur, ſi filius fuiſſet non plenè legitimatus, ſed tantùm quoàd quædam.n.22.

Naturalis legitimatus per reſcriptum, dicitur verè, & propriè legitimus, non fictè.n.7.

Et venit ſub quacunq; diſpoſitione, loquente de filijs legitimis, & naturalibus.n.8.

Si vinco vincentem te, fortiùs vincam te, ſub n.11.

Legitimatus per reſcriptum Principis, conſequitur omnia iura legitimorum, & naturalium.n.14.

Filius naturalis legitimatus per reſcriptum, ſuccedit patri in omnibus bonis, tam nouis, quàm antiquis, de iure communi.n.15.

Bona hæreditaria per aditionem hæredis efficiuntur propria illius, & amittunt originem, ibid. verſic. Imò contrarium.

Legitimatus per reſcriptum, contrahit agnationem cum patre, aſcendentibus, & collateralibus ipſius patris, ſecùs in legitimato per oblationem Curiæ, n.16.

Tex. in §. filium verò, auth. quibus mod. natural. effic. ſui, *loquitur de legitimato per oblationẽ Curiæ, ibid.* verſic. Prætetquamquòd.

Statuta ſemper ſunt intelligenda, quomin ùs corrigant ius commune.n.17. in fin. verſic. Et corroboratur.

Agnati an ſint citandi in legitimatione de filio naturali.n.18.

Filios legitimos habere de iure naturę eſt, ibid. In fin. verſic. Quinimò.

Deciſiones, & exempla non ſunt attendenda, quandò rationes ſunt in contrarium.n.19.

Inſpicitur quod fieri debuit, non quod factum eſt. n.20.

Filius legitimatus per reſcriptum, facit ceſſare conditionem fideicommiſſi relicti, in caſu deficientiæ filiorum legitimorum, & naturaliũ.n.23. Limita, niſi priuilegiũ legitimationis aliter ſuadeat.n.24.

ARGVMENTVM.

Filium naturalem Principis reſcripto legitimatum, patri ſuo in bonis antiquis ſuccedere, nec à parentis agnatis, cognatiſq; excludi, efficaciſſimè comprobatur.

CONSILIVM XX.

1 IN currenti conſultatione pro N.N. hęrede inſtituto à Magnif. N.N. eius patre naturali, non eſt applicabilis articulus, qui ex aduerſo ponderatur, vt filius naturalis, non poſſit integram patris hæreditatem ex illius teſtamento capere, ſed quòd teneatur relaxare in beneficium proximiorum agnatorum, medietatem bonorum antiquorum, de quibus nulla potuit fieri diſpoſitio,
vigore *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua,* vt per *Napod.* ibi, *n.169. Præſ. de Franch. deciſ.640. à n.6. Molfeſ. ad Conſuetud. tom.1. part.4. quæſt.43. à n.16. Dom. Reg. de Marin. reſolut. iur. lib.1. cap. 270. n.7.* & nouiſſimè *Dom. Io: Frãciſ. Marot. diſcept. forenſ. cap.4. n.56.* Nam arbitror, Magnificum ex aduerſo ſcribẽtem, certioratum non fuiſſe, de priuilegio legitimationis factę de dicto N.N. ab Excellentiſſimo Domino Prorege, eiuſq; Collaterali Conſilio, per ampliſſimas clauſulas: Quapropter diuerſifica-
2 tur diſputatio, de filio naturali, † ad naturalem legitimatum, quem proculdubiò arbitror, agnatos à petitione medietatis bonorum antiquorum, prorsùs excludere, quià
3 † *Conſuetud.* decernens ſucceſſionem bonorũ antiquorum ad fauorẽ proximioris agnati, vel cognati, ex cuius linea bona peruenerunt, habuit reſpectum ad conſeruationem illorum, in familia agnatorum, & cognatorum, vndè egreſſa ſunt, iuxtà deciſa penes
4 *Capyc. deciſ.85.* Et quoniam per † filios naturales legitimatos ex reſcripto Principis cõſeruatur agnatio, & familia, *Angel. conſil.17. n.6. verſic. Propterea conſulendo. Iaſ. in l. ſi is, qui pro emptore, n.229. verſic. Septimò, ff. de vſucap. Tiraquell. in l. ſi vnquàm, verb. Susceperit liberos, n.68. C. de reuoc. donat. Decian. conſil.42. nu. 15. vol.1. Roland. à Vall. conſil.67. nu.24. vol.3.* & *Molin. de Hiſpan. primog. lib.1. cap.4. nu.44.* quos ſequitur *Intrigliol. deciſ.4. nu.21. & 22.* Idcircò non erit huic legitimato filio deneganda paterna ſucceſſio, etiam reſpectu bonorum antiquorum, ex ſup. adducta ratione,
5 quę † ex eodem *Intrigliol. loc. cit. à n.7.* corroboratur, nam iſti naturales filij, Principis reſcripto legitimati, conſequuntur ex illa legitimatione plenum ius ſuccedendi parentibus, in eorum bonis, & tam actiuè, quàm paſſiuè, perindè ſi ab initio legitimi extitiſſent, ad *tex. in §. reliqui, in princip. & §. generaliter, verſic. Quapropter, auth. quib. mod. natural. efficiant. ſui, Bar. in §. tribus, nu.20. eod. tit. in auth. Abb. conſil.86. col.1. vol.1. Angel. cit. conſil.17. Paul. de Caſtr. conſil.34. col.2. vol.1. Iaſ. conſil.40. nu.1. verſic. de ſucceſſione, vol.2. Deci. conſil.307. in princip. Barbat. conſil.68. col. 3. vol.4. Martin. Landenſ. tract. de legit. verſic. Angerius Seio, n.135.* & *Præpoſit. in cap. per venerabilẽ,
6 §.1. n.76. qui fili. ſint legit.* † Quinimò extante ſtatuto fœminarum excluſiuo, ſtantibus maſculis, à ſucceſſione parentum, prout in Regno, ſi extaret maſculus naturalis, ſed per reſcriptum legitimatus, iſte excluderet ſorores natas ex legitimo matrimonio, *cit. Intrigliol. d. deciſ.4. nu.22.* authoritate *Bald. in l. eam, quam, col.7. C. de fideicomm. Alberic. Brun. tract. de ſtatut. exclud. fœmin. art. 12. quæſt.4. n.66. & 70. Vaſqui. de ſucceſ. progreſ. lib.1. §.2. tit. qui ex teſtam. caper. poſſ. n.7. verſic. Contrariam, Roland. conſil.83. n.11. vol.3. Tiraquell. in l. ſi vnquàm, verſic. Suſceperit liberos, n.78.*

Digitized by Google

n.78.C.de renoc.donat. Garſi.de nobilit.gloſ.21.
n.9. & *Ceuall.commun.contr.commun.quaſt.2.à*
*n.15.cum ſeqq.*cum quibus concordat noſter
Vrſill. ad Afflict.dec.386.ſub n.5. & poteſt eſſe
7 † ratio, quià iſti filij à die legitimationis ef-
ficiuntur verè , & propriè legitimi, *Couar.de*
ſponſal.par.2.cap.8.§.8.n.3. Menoch.cõſil.459.
n.5.& 37.& cõſil.519.n.28.& *Landerchi.cõſil.*
8 *23. nu.9. lib.1.* & † proindè continentur ſub
quacunq; diſpoſitione,ſiuè legis, ſiuè homi-
nis , loquente ſimpliciter de filijs legitimis,
& naturalibus,*Iaſ.in l.ex facto,n.16.ff.de vul-*
gar.& pupill. Soccin.cõſil.226.n.5.vol.5.Rnin.
conſil.94.nu.11.& 12.vol.3.Roland.à Vall.cit.
cõſ.83.n.18.&*Ioan.Royas in epit.ſucceſ.cap.23.*
n.34.ampliat.1. poſt *Baldum in d.l.eam, quam,*
n.26.& in *l.cùm acutiſſimi,n.7.C.de fideicom.*&
Tell.Fernand.in l.9.Taur.n.15.cum ſeqq.
9 Et licèt contrà ſuprà relatam concluſio-
nem, de ſororibus, vt excludantur , per fra-
trem naturalem legitimatum ex reſcripto
Principis , extante ſtatuto fœminarum ex-
cluſiuo,teneant poſt *Bald.*ſibi contrarium,in
cap.per tuas,de maiorit. & obedi. Crot.in l.Gal-
lus,§.& quid ſi tantùm,n.75.ff.de liber.& poſth.
Deci.in l.liberos,n.8.C.de collat. & cõſil.52.col.
2.verſ.Et ad cõfirmationem, Couar.in cap.Ray-
nutius,in.3.in princip.de teſtam. Curti.Seni.cõſ.
16.nu.13.& determinauit *Rot.Roman.* teſte
*Pute.deciſ.303.lib.3.*ex doctrina *Butri.in cap.*
per venerabilem,col.penul. verſic.Poſſet eſſe du-
*bium,tit.qui fili.ſint legit.*vbi hoc adeò verum
eſſe putauit , vt dixerit , fœminas non aliter
excludi propter ſtatutum à ſucceſſione pa-
rentum, niſi per fratrem, ex legitimo matri-
monio natum, vel per fratrem naturalem,
ſed poſteà per ſubſequens matrimonium le-
gitimatum, ſicuti etiam ſentit *cit.Deci.conſil.*
155.nu.4.conſil.275.nu.12.& conſil.383.nu.1.
Facchine.cõtr.iur.lib.6.cap.1. latiſſimè quoq;
Io:Gutier.in repet.tex.in §.ſui,nu.176.inſtit.de
10 *hæred.qualit.& differ.*†Tamen in puncto iuris
iſta opinio non eſt vera ; & tutior, atq; pro-
babilior ſententia eſt , vt nedùm per fratres
natos ex legitimo matrimonio, vel per legi-
timatos per ſubſequens matrimonium , ſo-
rores excludantur , verùm quoq; per legiti-
matos ex reſcripto Principis , ſicuti in effe-
ctu hanc partem vti magis receptam ſequi-
tur , & defendit *cit. Ceuall.d.quaſt.2.à nu.15.*
cum ſeqq.
11 Modò itaq; applicando ſupradicta ad ca-
ſum propoſitum , videtur eſſe omninò con-
cludendum , vt ſicùt naturalis filius per re-
ſcriptum legitimatus, ſororem ortam ex le-
gitimo matrimonio excludit à ſucceſſione
parentum,propter ſtatutum excluſiuum fœ-
minarum,extantibus maſculis,à fortiori de-
beant etiam excludi conſanguinei, extante
legitimato filio, à medietate bonorum anti-
quorũ, ex illo vulgatiſſimo adagio, ſi vinco
vincentem te, fortiùs vincam te, *l.de acceſſio-*
nibus,de diuerſ.& temporal.preſcript.& l.Clau-
dius,ff.qui potior.in pignor. habeant. quià ſi per
filiam legitimam, & naturalem agnati de-
functi, excluditur agnatus proximior à præ-
tenſione bonorum antiquorum , fortiùs de-
bet vinci , & excludi per naturalem legiti-
matum , qui vincit ſororem legitimam , &
naturalem, ortam ex legitimo matrimonio,
excludentem agnatum ; & cum effectu iſtam
ſententiam pro legitimato filio cõtrà agna-
tos , defendit ſubtiliſſimus *Montan. contron.*
*forenſ.cap.6.per totũ,*poſt *Molfeſ.ad Conſuetud.*
tom.1.par.2.tit.de perſon.quaſt.10.n.10.& 41.
fol.54.
12 Non negauerim tamen , crebriùs præua-
luiſſe apud noſtrates opinionem ad benefi-
cium agnatorum, vt non excludantur à me-
dietate bonorum antiquorum per legitima-
tum filiũ defuncti agnati , vt videre eſt apud
Napodan. in Conſuetud.ſi quis, vel ſi qua, verb.
ex parte patris,n.170.& 171. Vrſill.ad Afflict.
deciſ.195.ſub n.5.Piſanell.ad dictã Conſuetud.ſi
quis, vel ſi qua,in Apoſtill.incipiente,Nota,quòd
legitimatus,circà fin.fol.122. Præſ.Vrſin.de ſuc-
ceſſ.feud.part.1.quaſt.3.artic.1.n.14. Cenſal.ad
Peregrin.de fideicommiſſ.artic.32. verſic.Tertiò
obſerno,fol.101.col.1.& verſic.Sed tamen limi-
tabis, fol.108. col.2. ac tandem pro hac parte
latiſſimè in eadem cauſa cõtrà *Montan.*ſcri-
pſit *Dom.Carolus Brancacius,*cuius allegatio-
nem imprimi curauit , idem *cit.Cenſal.d.art.*
32. fol.85. qui quidem *Dom. Brancaci.* pro
agnatis , contrà legitimatum omnes autho-
ritates, & rationes exactiſſimè examinat.
13 Sed cauendum eſt , nè ab opinione ad be-
neficium legitimati filij deuietur, & quam
aberrauerint Authores nuper in cõtrarium
adducti, patet ad oculum, primò,quià pro-
ximiores agnati , ad medietatem bonorum
antiquorum admittuntur, *filus, ſeù liberis le-*
gitimis non extantibus , ſicùt formaliter dicit
*Conſuetud.*igitùr extante filio legitimato de-
bent excludi, niſi dicatur , legitimatum non
eſſe legitimum , quod ſapit cõtradictionem,
quià per legitimationem non cõſequeretur
quis qualitatem legitimitatis, pro qua legi-
timatio eſt introducta,ſicq; primò contraria
opinio repugnat verbis *Conſuetud.*quę abſo-
lutè vocat legitimos.
14 Secundò certum eſt,quòd extante filio le-
gitimo,& naturali,ex legitimo matrimonio
orto,nullam habent ad medietatem bonorũ
antiquorum actionem agnati ; ergò ità per
legitimatum ex reſcripto Principis,qui om-
nia iura conſequitur legitimorum , & natu-
ralium, nullo dato diſcrimine, ſicuti expreſsè
habetur ex *tex.in §.ſit igitùr, auth.quibus mod.*
natural.effic.legit. ibi,*Nihil a legitimis filiis dif-*
ferentes. Item *tex.in d.§.reliqui,auth.quib.mod.*
*natural.effic.ſui,*ibi,*Semel enim eos efficientes le-*
gitimos, damus habere etiã ſucceſſiones illas,quas
habent ij,qui ab initio legitimi ſunt. Item tãdem

tex.in §.quapropter,auth.eod.tit. ibi, *Nam ſicut in cæteris ab initio legitimis, oportet etiam in his fieri ſucceſſiones*; & ſi per legitimum, & naturalem excluderetur agnatus, non autem per legitimatum,duo ſequerentur abſurda. Primum, quià differrent legitimati à legitimis, & naturalibus, contrà *tex.in d.verſic.Nihil à legitimis*. Et ſecundum, quià iſti legitimati non ità ſuccederent,ſicuti legitimi, & naturales à principio, contrà *tex.in d.verſ.Semel*, & in *d.verſ.Nam ſicut.*

15 Tertiò, omnes *DD.* ſuprà in contrarium adducti, primus verò *Napodan.* admittunt legitimatum filium ex reſcripto Principis, ad ſucceſſionem patris, quod eſt indubitatum, per *tex.* ſuprà adductos, & per *tex.* allatum per ipsũ *Napod.*& alios in *§.filium verò, auth.quibus mod.natural.effic.ſui*; iſtaq; ſucceſſio certum eſt ex diſpoſitione iuris communis, quòd fit per legitimatum,nedùm de bonis paternis, nimirùm immediatè quæſitis per patrem, ſed de alijs quoq; bonis patri obuẽtis à maioribus ſuis, nullo dato diſcrimine inter bona nouiter quęſita,& bona antiqua, cùm hæc diſtinctio bonorum non reperiatur de iure communi cognita, imò cõtrarium expreſsè diſpoſitum eſt, per infinita iura,& authoritates dicentes,vt bona ſtatim atquè de vno in alium hæreditario titulo tranſitum faciunt, amittant originem, & lineam, à qua peruenerunt, & illicò confundantur cum patrimonio hęredis poſſeſſoris, vnaq; eademq; ſubſtantia euadat,*l.ſed ſi plures,§.filio impuberi,ff.de vulgar.& pupill.l.eius, qui in Prouincia,§.fin.ff.ſi cert.petat.l.fin.in fin. C.de inoffic.teſtam. l.fin. in princip. ff.de legat.3. §.1.inſtit.de hæred.qualit.& differ.Gloſ.*& *DD. in l.1.§.veteres,ff.de acquir.hæred.* & in *l.penul. §.hæreditati, ff.cit.tit. ſi cert. petat.* Poſito hoc, quãdò ſuperuenit *Conſuetud.ſi quis,vel ſi qua*, quæ introduxit diſtinctionem bonorum antiquorum, & bonorum nouiter acquiſitorũ, vt in illis ſuccedat proximior illius lineæ, à qua bona obuenerunt, & in iſtis alius naturaliter proximior agnato decedenti, non poteſt dici, quòd iſta *Conſuetud.* correxerit ius commune, tribuens integram, & indiſtinctã ſucceſſionem patris filio legitimato, tam ſcilicet de bonis antiquis, quàm de bonis nouiter ab ipſo patre quæſitis, quià legũ correctio non præſumitur;Quinimò data, ſed non conceſſa correctione,ex hoc ipſo reſultaret *Napod.*& ſequaces,non benè dixiſſe, ſaltem in eo, quòd legitimatus filius ſuccedat patri, in bonis per ipſum quæſitis, quià admitterent ſucceſſorem ex iure correcto. Non etiam valet affirmare, vt ſubſiſtat ius commune quoàd dicta bona, ſit verò correctum, quoàd bona à maioribus obuenta, quià pręterquamquòd hęc correctio nullibi legitur, eſt etiam impoſſibilis, nam non potuit *Conſuetud.* corrigere ius commune, in eo, quòd ius commune non cogitauit, ſed ſic eſt,quòd iſta diſtinctio bonorum nouiter per agnatum defunctum quæſitorum, & bonorum ei à maioribus obuentorum,nunquã fuit de mente iuris communis, vt probauimus; igitùr iuris communis correctio nullo pacto, quoàd hanc partem poteſt ſupponi.

16 Cæteræ etiam *Napod.* rationes, nouiſſimè per *Dom.Brancaci.* meliùs,quàm alibi çumulatæ, pariter confunduntur; & primò in eo, quòd dicit, legitimatum filium effici legitimum quoàd ipſum patrem tantùm,minimè verò, cum alijs agnatis, & cognatis illius, iuxtà *tex. in d.§.filium verè, auth. quibus mod. naturales efficiant.ſui*,nam licèt hoc verum ſit, perperàm tamen infertur illa conſequentia per *Napod.* vt agnati per hunc legitimatum filium non excludantur, imò confundit terminos, & mentem illius *tex.* qui procedit in ſucceſſione paſſiua agnatorum, veluti ſi naturalis filius Titij,reſcripto legitimatus,vellet ſuccedere Caio, agnato, vel cognato ipſius Titij, certè excluderetur, quià dicit *tex. Ipſi ſoli genitori legitimum facimus, non etiam extraneæ cognationi patris*. Caſus noſter non eſt iſte, ſed longè diuerſus, nam legitimatus filius non intendit ſuccedere alicui, qui ſit de extranea cognatione ipſius patris, ſed ipſi patri, in bonis etiam illi obuentis à maioribus ſuis,cum quibus naturalis filius, per legitimationem cognationem cõtraxit, vt ex eodem *tex.* habetur, ibi, *Dicimus autem, & quibus ille natus eſt, & qui ex vtroq; ſunt, & qui ex eo proceſſerunt,facimus eum quaſi ex quadam machinatione cognatum.* Pręterquamquòd *tex.in d.§.filium*, adductus à *Napod.*& ſequacibus, loquitur de legitimatione,quæ fit per oblationem Curiæ, quæ legitimat filium, ſolùm quoàd patrem, alioſq; aſcendentes, non autem quoàd alios ipſius patris agnatos, cognatoſq; quibus propterea non ſucceditur, vt in puncto dicit *Aquilin. in l. ſi is, qui pro emptore,nu.156.ff.de vſucap.*& *Mantic. de coniect.vltim.volunt.lib.11.tit.10.n.10.cum ſeqq.* Nos autem verſamur in filio legitimato per reſcriptum Principis, quæ legitimatio eſt longè pinguior, & per eam legitimatus omnia iura conſequitur,omneſq; ſucceſſiones, quas ab initio legitimi filij habuiſſent, per *tex.in d.§.ſit igitur, & §.reliqui, auth.quib. mod.natural.effici.legitim.& d.§.quapropter.*

17 Dicit iterùm *Napod.* quòd filius legitimatus nõ eſt propriè legitimus,ſed impropriè, & ex quadam fictione, ex *tex.* in ſæpè cit.§. *filium*, ibi, *Facimus eum veluti ex quadam machinatione cognatum.* Sed ad hoc,vt proximiores agnati excludantur à medietate bonorũ antiquorum, requiritur exiſtentia filij verè, non fictè legitimi, ergò, &c. Sed ad hoc argumentũ prompta eſt reſponſio,nam maior propoſitio eſt falſa,fundata in *tex.d.§.filium*, qui, vt diximus, loquitur de legitimato per obla-

oblationem Curiæ, qui fictam conſequitur legitimitatem; Nos verò (vt iam ſæpè diximus) ſumus in legitimato per reſcriptum, qui non fictè, ſed verè legitimus eſt, vt patet ex ſuprà adductis *n. 7. & 8.* & eſt iſta interpretatio certa, & indubitata, alioquin eſſet dare repugnantiam inter *tex. in d. §. filium*, cum *tex. in cit. §. ſit igitur, §. reliqui, & §. quapropter*, vbi legitimati, non fictè, ſed verè legitimi appellãtur; ſicq; ità cadit maior propoſitio *Napod.* minor quoq; diluitur, nam dato, ſed non conceſſo, quòd legitimatus per reſcriptum, eſſet fictè, & impropriè legitimus, vbi idem *Napod.* & ſequaces diuinati ſunt, requiri per *Conſuetud.* exiſtentiam filij, verè, & propriè legitimi? inſpecto, quòd diſpoſitio legis, in ficto ſignificatu rectè capi poteſt, nam plerumq; leges fictionibus vtuntur, & eò magis hoc eſt verum, attento abſurdo, quòd ſequeretur, ſi *Conſuetud.* requireret exiſtentiam filij, ex legitimo matrimonio procreati, excluſo legitimato per reſcriptum Principis, ſequeretur, inquam, correctio iuris communis, quo talis legitimatus filius ad omnes admittitur ſucceſſiones, quas habet filius ab initio legitimus, vt in *d. §. ſit igitùr, §. reliqui, & §. quapropter*; Itaq; ad huiuſmodi correctionem euitandam, negamus propoſitionem contrariorum, qui affirmant, quòd quandò *Conſuetud.* voluit exiſtentiam filij legitimi, intellexit de legitimo verè, & propriè, non de legitimato; & corroboratur iſta noſtra reſponſio, ex illa indubitata concluſione, vt ſemper ſtatuta ſint intelligenda, quominùs corrigant ius commune, *Cranet. conſ. 741. n. 3. Anchar. I uni. quæſt. 46. n. 17. & quæſt. 70. n. 2. lib. 3. Oſaſ. deciſ. 21. n. 14. Theſaur. dec. 269. n. 9. Bertaz. cõſ. crim. 175. nu. 13. lib. 1. Maſcard. de ſtatut. concluſ. 4. nu. 5.* & plenè *Ciarlin. contr. lib. 1. cap. 27. n. 10. & lib. 2. cap. 161. n. 98.*

18 Poſtremò reijcitur vltimum motiuum, quo credunt aduerſæ opinionis Authores, ſuam ineuitabiliter comprobare ſentẽtiam, dùm inquiunt, quòd cum vigore *Conſuetud.* quæſitum ſit ius agnatis ad ſucceſſionem bonorum antiquorum, per conſequens in excluſionem iuris quæſiti non poteſt legitimatio filij naturalis fieri ab agnato filijs legitimis carente, ipſis inauditis; Quià huic tenuiſſimo fundamento facilè occurritur, tùm ex deductis ſubtiliter per *Montan. d. controu. 6.* tùm etiam, quià *DD.* loquentes de legitimatione, vt ſit facienda auditis, citatiſq; agnatis, loquuntur, quandò illis certum, & indubitatũ ius quæſitum reperitur, propter carentiam filiorum legitimorum agnati, qui naturalem filium, in fraudem iuris indubitati iam quæſiti, legitimare intendit; Quæ concluſio eſtò, quòd ſit vera, cùm etiam ſuos habeat contradictores, in terminis iuris quæſiti ad ſucceſſionem fideicommiſſorum, quandò legitimatio ſit à Principe, habente ſupremam poteſtatem, vt cõſtat ex deductis per *Cenſal. d. obſeruat. 22. fol. 105. cum ſeqq. col. 2. verſic. Tertiò non prætermittam*, nihil tamen commune habet cum ſpecie noſtra, quià hereditas, & bona purè fideicommiſſis ſuppoſita, diſtrahi à grauato non poſſunt, nec per cõtractus inter viuos, nec in vltimis voluntatibus, *l. fin. §. ſed quià noſtra Maieſtas, C. commun. de legat.* atq; ità vocatis ad ſucceſſionem illorum, per actus inter viuos, ipſis inauditis præiudicari nõ poteſt, nam videntur habere ius proximum, & certum, Nõ ità eſt in caſu noſtro, in quo agitur de quadam ſpecie bonorum, quorum ſucceſſio, licèt ex *Cõſuetud.* ſit debita agnatis, decedente agnato ſinè filijs, tamen iſta ſucceſſio, debet vocari ius valdè remotum, quià illa bona, quæ per ſucceſſionem debentur, vt ſunt bona antiqua, poſſunt per contractus inter viuos alienari, ſicuti eſt communis, & indubitata omnium ſententia, ſequuti *Napod. in Conſuetud. & ſi teſtator, verſic. Diſponere, ſub nu. 6. verb. & quià*, ibiq; cæteri addentes, *Afflict. deciſ. 370. n. 12. Capyc. deciſ. 85. de Pont. conſ. 35. n. 32. Ann. conſ. 79. n. 16. Franch. deciſ. 40. & deciſ. 435. nu. 26. 34. & 35.* Igitùr ſi inter viuos poteſt agnatus quoàd bona antiqua præiudicare ſucceſſioni debitæ agnatis, quinimò omnia illa bona alienare, vt antè omnes affirmauit *Napod.* quantò magis poterit eiſdem per legitimationem præiudicare, ſi legitimatio actus etiã viuentium eſt; & licèt *Afflict. Capyc.* & *Frãch. loc. cit.* dicant, poſſe inter viuos priuari agnatos portione bonorum antiquorum, ſed ex iuſta cauſa, & citrà fraudẽ *Conſuetud.* quemadmodùm nos quoq; affirmauimus in noſtris *Addit. cap. 24. n. 1. & 2.* tamen iſta declaratio nullatenùs obſtat, ſiquidẽ nullus fraudandi animus conſiderari poteſt in agnato, volente naturalem filiũ legitimare, quinimò rationabiliter, & iuſtè id agit, iuxtà impulſum naturæ, & communem affectum, quo filios legitimos habere imitamur, ad *tex. in §. ſi quis ſanè, verſ. Et ſicùt in liberis, cit. tit. in auth. quib. mod. natural. effici legit.* ibi, *Sic etiam hinc natura quidem, legitimas produxit ſoboles.*

19 Neq; vim faciunt deciſiones paſſim ſuper hoc articulo emanatæ, in excluſionem legitimati filij, quià meum eſt, & omnium debet eſſe inſtitutum, nec deciſiones, nec authoritates amplexari, vbi rationes vrgent in contrarium, idcircò Imperator in *l. nemo 13. C. de ſent. & interloc.* dixit, *Nemo Iudex, vel arbiter exiſtimet, neq; conſultationes, quas non ritè iudicatas eſſe putauerit ſequendum, & multò magis ſententias Eminentiſſimorum Præfectorum, vel aliorum Procerum (non enim ſi quid non benè dirimatur, hoc in aliorum Iudicum vitiũ extendi oportet, cùm nõ exemplis, ſed legibus iudicandum ſit) neq; ſi cognitionales ſint ampliſſimæ præfecturæ, ſed omnes Iudices noſtros, veritatem, & legum,*

& iuſtitiæ ſequi veſtigia ſancimus; & ità quoq; ex noſtratibus admonent, *Reg. Rouit. in prag. 3. ſub nu. 16. de ordin. iudici.* & *Reg. Capyc. Latr. deciſ. 91. n. 13.* dicentes, non eſſe iudicandum exemplis, ſed rationibus, ac non ſemper ſequendas fore deciſiones, ſed quatenùs ſunt rationabiles, ſedantes animum iudicātium,
20 †quià regulariter, non id, quod factum eſt, ſed quod fieri debuit, inſpicitur, ad *tex. in cap. cùm cauſam 27. de elect. & l. ſed licet 12. ff. de offic. Præſid.*

21 Eſt rurſùs animaduertendum, quòd perperàm ad hunc articulum allegantur deciſiones contrariæ, quæ non emanarunt ſuper pura controuerſia, filij plenè legitimati, vel ſimpliciter, & abſq; limitatione, vt nos ſupponimus, emanarunt tamen ex eo, quià ex forma legitimationis limitatæ, debebat filius omninò excludi; quod vt pateat, primā capio deciſionem, latam in cauſa illorum de ferrarijs, quam refert *Vrſill. deciſ. 195. nu. 5.* Ex quo conſtat, ideò in illa ſpecie legitimatum fuiſſe excluſum, quià in legitimatione aderat clauſula, *Citrà præiudicium venientium ab inteſtato.* Secunda etiam deciſio lata in cauſa illorum de gagliardo, ſimiliter contrà legitimatum emanauit. Ex quo legitimatio erat reſtricta ad bona acquiſita per patrem legitimantem, vt apparet ex *cit. allegat. Dom. Carol. Brancaci. in verſ. Hoc etiam indubitatum agnoſcimus, &c.* & ideò iure meritò legitimatus fuit excluſus à bonis antiquis, quæ non fuerunt immediatè ab eius patre quæſita, iuxtà formam legitimationis, qua attenta, nec nos dubitamus, quin ſi ſit limitata, legitimatus non conſequatur omnia iura legitimorum filiorum, debeatq; à limitatis ſucceſſionibus excludi, ſicuti etiam tenuit *Mōtan. d. contron. 6. n. 7.* poſt *Molfeſ. d. part. 2. tit. de bon. quæſt. 10. ſub n. 41.* qui formam legitimationis attendendam eſſe admonet.

22 Hinc licèt legitimatus filius per reſcriptū Principis, excludat ſororem legitimam, & naturalem, ortam ex legitimo matrimonio, vigore ſtatuti fœminarum excluſiui, extantibus maſculis, vt ſuprà larga manu probauimus, tamen hoc procedit, ſuppoſita plena legitimatione, non limitata; Atqui ſi legitimatio nō ità eſſet, ſed quoàd quædam dumtaxàt, certè eo caſu ceſſaret ſtatutum, nec fœmina ex legitimo matrimonio orta, per fratrem taliter legitimatum excluderetur, ſicuti optimè *Paul. de Caſtr. in l. ſed ſi hac, §. patronum, il 2. ff. de in ius vocand.* quem poſt alios ſequitur *Roland. à Vall. conſil. 83. ſub nu. 11. & 12.*

23 Sic tandem, licèt legitimatus filius ſuccedat in fideicommiſſo, & ſubſtitutum, vocatum in caſu deficientiæ filiorum legitimorū, & naturalium de familia excludat, vt latè defendit *Ann. conſil. 106. per totum*, tamen
24 hoc†limitatur, ſi legitimatio filij, quoàd attinet ad ſucceſſiones, eſſet limitata, atq; ideò *cit. Ann. nu. 25.* ponit hæc verba, *Die 27. Nouembris 1599. fuit deciſum contrà has allegationes, abſoluēdo Principiſſam Scillæ, hoc ea ratione, quià legitimatio fuit ad bona acquiſita, & acquirenda tantùm per patrem Delia, et bona, de quibus agitur, erant ad ipſum peruenta ex prælegato materno, & ſic non videbantur bona acquiſita per ipſum, ſed ex ſucceſſione obuenta.*

His arbitror ſatis, ſuperq; fundatum, filium naturalem Principis reſcripto legitimatum, parenti ſuo ſuccedere, agnatoſq; à prætenſione bonorum antiquorū excludere; Non dedignabor tamen ab hoc meo Cōſilio declinare, ſi doctiſſimus ex aduerſo Patronus, his, quæ pro hac parte compendioſè ponderaui, ſatisfecerit, conſcientiam ipſius onerans, vt ſinceram rei veritatem, clientibus ſuis conſulat, nè deducto articulo, ſub contentioſo certamine, gratis præiudicetur æſtimationi honeſtiſſimi viri N.N. cuius infecta natalia penitùs ignorantur. Neap. 2. Auguſti 1665. Laus Deo, & B.V.

Cliens meus, ad remouendam litem, exigua quantitate, agnatorum prætenſionem, tranſactione ſopiuit,

SVMMARIVM.

PRæambuli decretum, vndè originem traxerit. n. 1. Quid ſit, quidue operetur. n. 2. An impediatur eius interpoſitio, eò, quòd ſit dictum de nullitate teſtamenti. n. 3. Et an in illius interpoſitione, requiratur partis citatio. n. 4.

Aditio hæreditatis, fit nemine citato. n. 5.

Immiſſio danda eſt hæredi ſcripto in teſtamento, ex edicto D. Hadriani. *n. 6.*

Immiſſio prædicta nō impeditur ob nullitates contrà teſtamentum propoſitas, & ità bis nouiſſimè deciſum fertur per Rot. Rom. *n. 7. Dummodò nullitas non ſit patens, & vitium viſibile. n. 8.*

Vitiū viſibile eſſe in teſtamento, quādò dicatur. n. 9.

Notario dicenti, teſtes teſtamentarios fuiſſe rogatos, creditur. n. 10. Et ad hunc effectum nō requiritur, quòd Notarius præciſè dicat, teſtes fuiſſe rogatos, ſed ſufficit, ſi dicat, fuiſſe adhibitos, vel vocatos. n. 11.

Teſtis rogatus præſumitur, ſtatim atq; ſe teſtamento ſubſcripſit. n. 12.

Clauſula codicillaris ſaluat teſtamentum à nullitate reſultante, ex teſtibus minimè rogatis. n. 13.

Teſtes rogati non requiruntur in codicillis, ſed ſunt idonei teſtes etiam fortuiti. n. 14.

Immiſſio in beneficium hæredis ſcripti, non eſt retardanda, ex oppoſitione, quæ fit contrà teſtes teſtamentarios. n. 15.

Item ex quauis alia particulari prætenſione. n. 16.

Filius pro ſua legitima, non poteſt impedire immiſſionem, in beneficium hæredis vniuerſalis, & quomodò filio ſit conſultum. n. 17.

Legatarius, nec minùs immiſſionem impedire valet. n. 18.

Fi-

Digitized by Google

Fideicommiſſario tandem id ipſum permiſſum non eſt.n.19.

Sed reſpectu fideicommiſſarij, hoc limita ſecundùm Menoch. *concurrentibus illis quatuor requiſitis, relatis.n.20.*

Item vbi fideicommiſſum eſſet ordinatum in contractu,cum clauſula conſtituti in beneficium vocatorum.n.21.

Sed Author ponderat DD.ad hoc allegatos, à n.22. cum ſeqq.

Et dicit id procedere, vbi fideicõmiſſarius poſſideret, eſſet illius ius certum,& indubitatum,& vbi hæredi vniuerſali non competerent detractationes. n.26.Secùs his non concurrentibus.n.27.& 28.

Succeſſori in maioratu ex legibus Regnorũ Caſtellæ, competit contrà hæredem vniuerſalem interdictũ quorum bonorum, pro recuperatione rerum ad maioratum pertinentium.n.22.

Interdictum quorum bonorum, datur ſolùm hæredi ab inteſtato, & quæ ſint probanda.n.23.

Interdictum quorum bonorum, æquipollet remedio l.fin.C.de edict.D.Hadrian.tollend.*n.24.*

Donatarius an impediat hæredi vniuerſali immiſſionem, reſpectu bonorum donatorum.n.25.

Clauſula conſtituti,non operatur poſt mortem primi Conſtitutarij, quià interuertitur poſſeſſio.n.29.

Dom.D.Ioſeph Carauita, (
Dom.Thomas de Luca, olim (*laudantur.n.30.*
M.C.Iudex (

ARGVMENTVM.

Præambuli decretum vndè originem traxerit, quomodò interponatur, & eius effectus, practicè demonſtratur.

Immiſſio hæredi ſcripto ex remedio *l.fin. C.de edict.Diu. Hadrian. tollend.* an, & quandò impediri poſſit ex iudicio nullitatum,contrà teſtamentum propoſitarum, laconicè diſcutitur.

Teſtes teſtamentarios fuiſſe rogatos, ex quibus probetur, vel præſumatur, & an defectus rogitus teſtium, ſaluetur ex clauſula codicillari, vtiliter examinatur.

Fideicommiſſarius quãdò impedire poſſit, vel non immiſſionem hæredi ſcripto, & quid ſi fideicommiſſum eſſet ordinatum in contractu, cum clauſula conſtituti, & quid de donatario, vel filio legitimam petente, fructuosè diſcutitur. Pro Magnificis Coniugibus V.I.D.Vincentio Guglia, & Antonia Caluaneſe, Compatribus meis obſeruandiſſimis.

CONSILIVM XXI.

MAgnificus Franciſcus Caluaneſius Senior, de anno 1617.donauit Io: Victorio filio, duc. 10. m. & pro eis quoddam rus, cum domibus, in Caſali Afragolæ, contemplatione matrimonij, contrahendi cum Magnifica Hieronyma Grimaldi, cum hoc tamen, vt in dicta quantitate donata, ſuccederent filij, & filij filiorum dicti Io:Victorij, eorumq; poſteri,& deſcendentes in infinitũ, addita alienandi prohibitione:Sequuto matrimonio prædicto, deceſſit Franciſcus donans, ac tandem de anno 1635.extremum clauſit diem, Io: Victorius donatarius, relictis quinq; filijs, nempè Frãciſco, Ianuario, Ioſepho,Thereſia,& Antonia,relictiſq;dictis filiabus,vnicuiq;duc.tribus mille,pro omni earum parte, & portione, & cum effectu de anno 1650.fuerunt à Franciſco, & Ianuario nuptui traditæ, Thereſia nempè Magnifico V.I.D.Virgilio Guglia, & Antonia Magnifico V.I.D. Vincentio Guglia fratribus, ſolutis cuilibet pro dote duc. 3500. Deceſſerunt poſtremò dicti fratres de Caluaneſe, filijs minimè relictis, vltimus verò moriens fuit Franciſcus,qui condito ſibi teſtamento, præfatum Magnificum Vincentium vſufructuarium hæredem inſtituit, & proprietariã dictam Magnificam Antoniam,eiuſq; filios.

His taliter inſtitutis, obſtaculum facere opinatur Magnificus Virgilius Guglia, vti pater, & legitimus adminiſtrator, filiorum ab ipſo ſuſceptorum cum quond.Thereſia, Franciſci ſorore prędefuncta;atq; ideò cauſam committi curauit in S.C. à quo inhibitio manauit M. C. nè procederet ad confectionem præambuli dicti quond. Franciſci, ſed ſublata poſtmodũ inhibitione,mediante alio decreto eiuſdem S.C. quo ordinatum reperitur, *Quòd M.C.procedat ad confectionem præambuli quond. Franciſci Caluaneſe,verùm non conſignet fidem,neq; copiam illius,inconſulto S. C. & interim omnia bona hæreditaria ſequeſtrentur*. Iuſtiſſimè ſpetant præfati coniuges hæredes inſtituti, eſſe ad eorum fauorem

1 concedendam immiſſionem, † ac dictum præambuli decretum, quod ex inueterato ſtylo,originem trahente ex *ritibus M.C.*178. 181.*&* 286. ſicuti teſtatur *D.Preſ.de Franch.*

2 *deciſ.*204.*n.*1. † non eſt aliud,quàm explicatio animi perſonæ inſtitutæ, quòd velit hæreditatem adire, & inducitur ex eo, liquida probatio hæreditatis aditæ, *Dom. Conſiliar.*

3 *Theodor.alleg.*17.*n.*21.& † eſt cognitio adeò ſummaria, vt huiuſcemodi decreti interpoſitio non impediatur ex iudicio nullitatis teſtamenti, inſtituto ſiuè in ipſa M.C.ſiuè in

4 S.C.

4 S. C. vt plenè *Ann. alleg.* 19. & † interponi
paſſim ſolet, abſq; partis citatione *Afflict. in
Conſt. Regni, eos, qui ſcienter, in 4. quaſt.* quem
ſequitur *Franch. cit. deciſ. n.* 2. & *Ann. vbi ſup.*
5 *n.* 13. qui † ſubdit *n.* 14. hoc eſſe iuri cõmuni
conforme, ſecundùm quod, nullius requiri-
tur citatio, ad agnoſcendam, vel adeundam
hæreditatem, vt per *DD. in l. pro harede, ff. de
acquir. hared.*

6 Præter memoratum ſtylum, aſſiſtit etiam
Magnificis Clientibus noſtris diſpoſitio *tex.*
in vulgat. *l. fin. C. de edict. Diui Hadrian. tolle͂d.*
quo immiſſionem, hæredibus inſtitutis, om-
ninò cõcedendam fore ſancitur, ſtatim atq;
teſtamentum exhibetur, nec abolitum, nec
cancellatum, & licèt plura ſoleant hac in re
cumulari, ampliantia diſpoſitionem dictæ
l. fin. ea tamen omitto, tanquam ſatis vulga-
ria, ſolùm dico, quòd partis motiua non
militant, ad impediendam eiuſmodi immiſ-
7 ſionem. † Et quidem primò, non impeditur
hoc ſummariſſimum remedium, ſiuè mauis
iudicium immiſſionis, ex *edicto D. Hadrian.*
ex prætenſis nullitatibus, quas inaniter pon-
derat pars, aduersùs teſtamentum, quià cùm
nullitas debeat ſententijs canonizari, & ſen-
tentia ſit proferenda, cauſa cognita, altiori
adhibita indagine, in iudicio ordinario,
meritò dicunt, non eſſe intereà denegandam
teſtamẽto exequutionem, per immiſſionem
ad fauorem hæredis ſcripti, *Surd. conſil.* 268.
nu. 47. *Cyriac. controu.* 162. *n.* 29. *Thomat. deciſ.
Marchi.* 82. *n.* 10. *cum ſeqq. lib.* 1. *Ann. d. allegat.*
19. *Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed.* 4. *nu.* 698.
Lelius Altograd. conſil. 74. *n.* 17. *cum ſeqq.* & ſic
pluries determinauit *Rot. Rom.* vt per addẽt.
ad *Buratt. deciſ.* 211. *n.* 32. *cũ ſeqq.* & nouiſſimè
id ipſum eadem *Rot.* determinauit in vna
Romana locorum Montium Mercurij 5. Maij
1655. coram *R. P. D. Vecchiarello*, & iterùm
Veneris 4. Iulij 1657. coram *R. P. Dom. Priolo*,
per quas fuit dictum, dandam eſſe immiſſio-
nem Ill. D. Antonio Nauarrete Marchioni
Latertiæ, hæredi teſtamentario Ill. D. Bene-
dictæ Pinellę Principiſſæ Hyeracis, ſuper lo-
cis Montium in hæreditate remanſorum, nõ
remorantibus nullitatibus, cõtrà teſtamen-
tum propoſitis, per Ill. Dom. Hyeracis Prin-
cipem filium.

8 Nec obſtat motiuum partis dicentis, hoc
eatenùs verum eſſe, quatenùs tantum nulli-
tatis iudicium, verè indiget altiori indagi-
ne, & cognitione, quaſi quòd immiſſionem
impediat, quandò nullitas patens eſt, & vi-
tium teſtamẽti viſibile, vt diſponitur in ead.
l. fin. C. de edict. D. Hadrian. de qua re omnium
latiùs *Menoch. d. remed.* 4. *à n.* 699. *vſq; ad* 734.
quià conceſſa hac maiori propoſitione, tan-
quam veriſſima, minor tamen non benè de-
ducitur; nullum enim cernitur viſibile vitiũ
in teſtamento quond. Franciſci Caluaneſij,
cuius vigore poſſit immiſſio impediri, &
tantùm abeſt, eſſe hoc teſtamentum patenti
defectu coinquinatum, vt potiùs cõtrarium
pars quoq; agnouerit, dùm ad colorandam
vanam quandam nullitatem, ex cauſa vnius
teſtis, qui in ſua ſubſcriptione, nõ dixit fuiſſe
rogatum, exhibet fidem factam de ea re ab
eodẽ teſte, nomine Io: Dominico Palomba;
Ergò nullitas, quam prætendit affectare, in-
9 diget probationibus, † & ſic non innititur
vitio viſibili, quod, ni fallor, illud eſſe intel-
ligitur, quod extrinſecis, ac vlterioribus
probationibus non indiget, qualis eſt can-
cellatio, raſura, defectus numeri teſtium, vel
ſubſcriptionis teſtatoris, exhæredatio filij,
de cuius exiſtentia conſtat ex eodem teſta-
mento, & ſimilia, de quibus *Menoch.* plenè,
loc. cit.

Prætereà ipſe idem teſtis, qui in clauſura
teſtamenti interuenit, interfuit quoq; in il-
lius apertura, vnà cum cæteris teſtamẽtarijs
teſtibus, coràm quibus Notarius conficiens
actum aperturæ, aſſeuerauit, omnes teſtes in
vtroq; actu fuiſſe rogatos, nec ille teſtis, quẽ
dicit pars, non fuiſſe rogatũ, fuit proteſtatus
de contrario, cùm potuerit ſuum rogitum
10 negare. † Præterquamquòd in hac materia,
creditur Notario, dicenti, teſtes teſtamenta-
rios fuiſſe rogatos, *Corne. conſ.* 176. *n.* 6. *lib.* 3.
Soccin. Iuni. cõſ. 179. *n.* 75. *lib.* 2. quos ſequitur
Montic. in repert. teſti. verb. teſtium rogitus, fol.
343. *col.* 1. *verſic. Sextò*, & *Maſcard. de probat.*
11 *concluſ.* 1354. *nu.* 19. *lib.* 3. † Imò plùs dicunt
DD. ad probandum rogitum teſtium teſta-
mentariorum, non eſſe neceſſarium, quòd
Notarius id ſpecificè aſſerat, ſed ſufficere, ſi
dicat, *Coràm ſubſcriptis teſtibus, ad hoc adhibi-
tis, vel vocatis*, ità ſingulariter *Gloſ. in l. nul-
lum, verſ. Nota ex hac gloſ. ff. de diuort. & repud.*
Bar. in l. heredes palam, §. in teſtamentis, n. 4. *ff. de
teſtam. in l. ſciendum, nu.* 12. *cum ſeqq. ff. de verb.
obligat.* & in *l. Fulginius, §. quid ſi autem, n.* 3. *ff.
ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eat. Imol. in l.* 1. *n.* 7. *verſ.
Sufficit tamen, ff. de hered. inſtit. Pariſ. conſil.* 12.
n. 13. & *conſil.* 28. *à n.* 51. *vol.* 2. *Villalob.* qui de
communi teſtatur, in *collect. commun. opin. lit.
T. n.* 102. *Maſcard. d. cõcluſ.* 1354. *n.* 20. & *Car-
din. Mantic. de cõiect. vltim. volunt. lib.* 2. *tit.* 11.
n. 12. & 13. vbi reijcit contrariam *Burigar.*
ſententiam, eiuſq; fundamentis ſingillatim
ſatisfacit.

12 Rursùs, etiam ſi nullo pacto de teſtium
rogitu conſtaret, vtpotè quià nec illi in ſub-
ſcriptione dixerunt, fuiſſe rogatos, nec No-
tarius de rogitu mentionẽ egit in clauſura,
vel apertura teſtamenti, adhùc nihil obeſſet,
quià ſufficit, quòd conſtet de teſtibus teſta-
mento ſubſcriptis, nam ſtatim ex ea ſubſcri-
ptione, reſultat præſumptio rogitus, ex *gloſ.
in cit. l. nullum*, & ibi *Bald. ff. de diuor.* tradide-
runt prętet *DD.* adductos per *Mantic. loc. cit.
à n.* 9. *ad* 11. idem *cit. Bar. in l. fin. n.* 6. *C. de codi-
cill.* & in *d. l. ſciendum, n.* 14. ibiq; *Alex. n.* 37. *ff.*
de

Digitized by Google

de verb.oblig. iterùm idem Bar.in l.Domitius,
n.2.ff.de teſtam.Bald.in l.hac conſultiſſima,nu.2.
ibiq; etiam Fulgoſ. itidem, nn.2.C.de teſtam.
idem Bald.in d.l.hæredes palàm, §.in teſtamẽto,
ff.de teſtam. vbi Aret.verſic.in gloſ. dicit, hoc
communiter teneri, & pariter de communi
opinione teſtatur Viui.commun.opin. verb.te-
ſtes in teſtamento,&c.ſicuti quoq; Craſſ.cõmun.
opin.lib.2.cap.3.quæſt.38. & in tract. de ſucceſſ.
ex teſtam. & ab inteſt. §.teſtamentum, quæſt.58.
n.6.verſ.Sed quid ſi teſtes, Ioſeph Ludouic. com-
mun.opin.concluſ.63.verſic.Declara tertiò,Ma-
ſcard.cit.concluſ.1354.nu.11.& 12. Menoch.de
præſumpt.lib.1.præſumpt.9.n.2.Petr.ad Gram.
deciſ.62.n.5.& Ioſeph Mele ad Gizzarell.deciſ.
45.n.21.
13 Iterùm pro exuberãti animaduerto,quòd
in teſtamento, de quo agitur, adeſt clauſula
codicillaris, cuius vigore ſaluatur à nulli-
tate, quæ fortaſsè reſultaret, ex defectu ro-
gitus teſtium, Ioſeph Ludouic. d.concluſ.63.in
5.limit. ſæpè cit. Maſcard.d.concluſ.1354.n.6.
vol.3.& Boer.deciſ.34.ſub n.9.verſic.Vndè ſi in
14 teſtamento, † quià tùnc diſpoſitio regulatur
ſecundùm naturam codicillorum,in quibus
non requiruntur teſtes rogati, pro illorum
validitate, l.fin.C.de codicill.ibi,Vel rogati,vel
qui fortuitò venerunt,Gloſ.in d.l.hęredes palàm,
§.in teſtamentis, verb.rogati, verſic.Sed aliud eſt
in codicillis, ff.de teſtam. Soccin.regul.420. in 1.
fallent. Montic.in repert.teſti.verb.teſtium rogi-
tus,fol.342.col.2.verſ.fin.cum alijs infinitis.
15 Tandem omittere nolui doctrinam Zuc-
card.in d.l.fin.n.302.C.de edict.D.Hadrian.di-
centis,immiſſionem hæredi ſcripto non eſſe
retardandam, propter oppoſitionem, quæ
fit, contrà teſtes teſtamentarios, cùm ea ex-
ceptio maturiorem requirat cognitionem,
ſequitur Menoch. de arbitrar.Iud.quæſt.32.nu.
11.& Dom.Reg.Capyc.Latr.conſult.15.à n.97.
vſq; ad fin.addo Caſſador.deciſ.4.tit.vt lit.pen-
dente.

Cætera autem motiua, quæ à parte pon-
derantur, ſunt in hoc ſummariſſimo iudi-
cio immiſſionis,prorsùs impertinentia,non
enim tendunt ad impugnandum teſtamen-
tum, vel ad infringendam diſpoſitionem,
ſed alias ſeparatas prætẽſiones indicant,pro
quibus ſeparatum, & particulare iudicium,
inſtituendum eſt, qualis eſt prætenſio legati
in priori teſtamento relicti, medietatis bo-
norum antiquorum,& medietatis illorum
duc. 10. m. ſuper quibus fuit ordinatum
fideicommiſſum à quond.Franciſco Calua-
neſe ſeniori, vt ſuperiùs in facto inſinuaui-
16 mus,† & conſequenter hæc omnia, pro qui-
bus competit iudicium particulare ordina-
rium,non impediunt præſens iudicium vni-
uerſale, & ſummariſſimum, Rot.Auenon.de-
17 ciſ.71.† vbi præ cæteris habetur,quòd filius
pro ſua legitima, non poteſt impedire im-
miſſionem hæredi vniuerſali, ſed vnà ſimùl
cum eo, dabitur filio hæredi particulari in
legitima, pro ea quantitate immiſſio,proùt
Rot. determinauit in illis duabus deciſioni-
bus relatis ſuprà n.7. quas impreſſas habeo;
18 † Sic etiam legatarius non eſt legitimus cõ-
tradictor,ad impediendam immiſſionem,
hæredi ſcripto, à cuius manu, legatum con-
ſequi debet, Menoch. de adipiſc.d.remed.4. nu.
19 642.† Demùm, nec fideicommiſſi exceptio,
obſtare poteſt hæredi vniuerſali, petenti im-
miſſionem, quià ab eo etiam fideicõmiſſum
eſt recipiendum, in iudicio ordinario, re-
quirente altiorem fideicommiſſi diſcuſſio-
nem, de qua re Bar.conſil.91.vol.1.Deci.cõſil.
218. Roland.conſil.78.vol.3.Menoch. omnium
latiùs, d.remed.4.à n.630.cum ſeqq. Guid.Pap.
deciſ.132. in fin. & deciſ.323.in fin. Boer.deciſ.
156.Cyriac.contr.12.n.7.lib.1. Noguerol.alleg.
25.n.16.Andreol.contr.63.à n.14.vſq,ad n.20.
Dom.Reg.Capyc.Latr.cõſult.78.per diſcursũ,
Dom.Conſiliar.Theodor.alleg.61.per totam,&
Surd.deciſ.333.vbi copioſa addit.Dom.Conſil.
20 Hodiern.† quæ quidem indubitata cõcluſio,
eatenùs poſſet limitari, quatenùs concurre-
rent in fideicommiſſario,illa quatuor requi-
ſita adducta per Menoch.d.remed.4.à nu.634.
cum ſeqq. nimirùm, quòd ſit perſona legiti-
ma, poſſideat ſinè vitio, doceat in promptu
de bono iure ſuo, & quòd hæredi vniuerſali
non competant dettactiones, ſequitur Peni.
deciſ.Rot.Rom.671.n.15.
21 Sed audio fortiter replicari,prędicta pro-
cedere etiam non poſſe, in currenti ſpecie
fideicommiſſi, quod, cùm reperiatur ordi-
natum per quond.Franciſcum ſeniorem in
memorato contractu donationis,cum clau-
ſula conſtituti ad beneficium vocatorum,
videtur per conſequens, quòd cum aperto
iure,filij defunctæ Thereſiæ, ſint de compræ-
henſis ſub illa vocatione, debeant ad obti-
nendam poſſeſſionem rei donatæ, præferri
hęredi vniuerſali,maximè ſtante poſſeſſione
adepta per dictam conſtituti clauſulam, ad
quod allegat Camill.de Medic.cõſil.68.Molin.
de Hiſpan. primog.lib.3.cap.13.nu.2.& 3.Ca-
ſtill.cõtr.lib.3.cap.24.n.25.in fin. Anton.Fabr.
in Cod. lib. 8. tit. 4. deſin. 6. Ann. ſingul. 156.
Poſth.deciſ.300. poſt tract.de manutent. Ole. de
ceſſion.iur.tit.6.quæſt.5.n.9.& 12.& Noguerol.
d.allegat.25.n.206.
22 Sed pro reſponſione animaduerto, non
benè cit.in contrarium Authores,ſic ſimpli-
citer, & ingenuè allegari, nam quod attinet
ad Molin. d. cap. 13. lib.3. non aliud probat,
quàm quòd ſucceſſori in maioratu ex l.9.tit.
7.lib.5.nouæ recopilat. competat interdictum
adipiſcendæ, pro obtinenda poſſeſſione
maioratus; & ſi eſt verum, quòd Doctor eſt
intelligendus ſecundùm authoritatem, quâ
allegat,dicendum eſt,ſic quoq; fuiſſe loquu-
tum Caſtill.loc.cit. dùm innititur authoritati
Molin.cuius doctrinam ipſe non inficior, eſt
enim

enim à negotio aliena, nec meretur, hac in re allegari, dùm ex diſpoſitione legum Regnorum Caſtellæ, datur pro recuperatione
23 bonorum maioratus, †*interdictum quorum bonorum*, quod communi iure fideicommiſſario concedi nequit, nam dumtaxàt datur in beneficium hæredis ab inteſtato, perſonæ vltimò defunctæ, probato, quòd is, qui hoc interdictum intentauit, ſit hæres proximior, quòdq; bona fuerint à defuncto poſſeſſa, & quòd ab alio, falſo hẹredis titulo fuerint occupata, *l.1.& 2.C.quor.bonor.§.pro hærede,& §.adipiſcendæ, inſt. de interdict.* hiſq; probatis, ſtatim conceditur immiſſio, ex officio Iudi-
24 cis, perindè ac cōceditur hẹredi ſcripto, †*ex edicto D.Hadrian.* cui æquipollet illud interdictum quorum bonorum, *Bald.in cap.1.n.1. de cōtent.int.maſcul.& fẹm.de benefic.Zuccard. in d.l.fin.n.11.de edict. D. Hadr. tollend.* alijq; apud *Menoch.de adipiſc.remed.vltim.nu.1.22. 27.28.29.& 35. Peregrin.de fideicom.artic.48. n.2.& 3.*& *Leo dec.Valent.24.n.11.* Sed fideicommiſſario hoc interdictum nō competit, ſed remedium ordinarium, præuijs probationibus longè diuerſis, ab illis, quæ ad interdictum quorum bonorum, ſunt neceſſariæ.

25 Cæteri verò *DD.* ſuprà ex aduerſo allegati, ſignanter *Ann. Fabr. Poſth. Ole.* & *Noguerol.* loquuntur de donatione facta irreuocabiliter ab eodem defuncto, de cuius hæreditate agitur, cum clauſula conſtituti, talis enim donatarius, nō dubitamus, quin poſſit immiſſionem hæredi vniuerſali impedire, & quin ſit legitimus illius contradictor, reſpectu bonorum donatorum, quià ius illius eſt certum, & indubitatum, & immediatè quæſitum ab eo, cuius hæreditatem vniuerſalis hæres expoſtulat, eandemq; ſententiam tenent *Mart.de ſucceſſ.legal. part.4.quæſt.16.art. 2.n.36.cum ſeqq. Farinacc.deciſ.270.n.2.par.1. in recenſ.* ſed omnium latiùs *Argel.* qui hanc etiam opinionem, pluribus modis limitat, & reſtringit, in *tract.de acquir.poſſeſſ.quæſt.3.art. 15.a n.801.vſq; ad 834.*

26 Solus *Camill. de Medic. conſil. 68.* loquitur de fideicōmiſſo ordinato in contractu, cum clauſula conſtituti, & confirmato per teſtamentum, dicens, taliter vocatos, poſſe ſe opponere hæredi, ad impediendam illi immiſſionem; ſed illius authoritas nullatenùs obſtat, nam in illa cauſa in facto ſupponebatur. Primò, quòd ipſe fideicommiſſarius poſſidebat. Secundò, quòd ex præſumpta voluntatis coniectura, hẹres vniuerſalis fuit à teſtatore excluſus ab illo iure, de quo agebatur. Tertiò, quòd hæredi vniuerſali non cōpetebant detractiones. Et demùm, quòd ipſum fideicommiſſum erat liquidum, cla-
27 rum, & indubitatum; † Quapropter retorquendo authoritatem *Camill. de Medic.* ad fauorem noſtrorum clientum, videtur, quòd pars nullum ius foueat. Primò, quià non poſſidet. Secundò, quià eſtò eſſet verum ad fauorem partis fideicommiſſum, eſſet detrahenda non ſolùm medietas ad beneficium Magnificæ Antoniæ, ſed eſſent faciendæ centum aliæ detractiones. Et tertiò, quià rei veritate, ipſum fideicommiſſum eſt adeò turbidum, & intricatum, vt potiùs vanitas quẹdam ſit nuncupanda, proùt fundabimus in iuſtitia cauſẹ, & ſic non eſt de immiſſione ad fauorem noſtrum dubitandum, ex notabili authoritate (cuius meliorem non inueni) *Rot.Rom. in vna Romana fideicommiſſi, Mercu-*
28 *rij 14.Iunij* 1600. †quam refert *Peni.dec.671.* vbi cùm contenderetur de immiſſione ad fauorem hæredis vniuerſalis, ſe oppoſuit vnus ex vocatis in quodam fideicommiſſo ordinato in contractu, non ſolùm roborato clauſula conſtituti, ſed etiam quòd potuiſſent vocati, poſſeſſionem ingredi propria authoritate, & tamen ex quo pōderabantur detractiones competentes hẹredi vniuerſali, quòdq; ipſum fideicommiſſum erat turbidum, non potuit ille fideicommiſſarius obtinere.

29 Poſtremò non eſt ſub ſilentio relinquendum, quòd perperàm in hoc noſtro caſu allegatur effectus clauſulæ conſtituti, ſtante lapſu tot annorum, à die, quo factum fuit fideicommiſſum, ac ſtante morte, nō tantùm primi conſtitutarij, ſed aliorum in vlteriori gradu, cùm ex aduerſo actores, filij defunctæ Thereſiæ, tertiam conſtituant generationem reſpectu Franciſci, qui donando fideicommiſit, & ſic eſt extincta virtus conſtituti, & interuerſa poſſeſſio, ex his, quæ habentur, ex *l.cum precario, §.1. ff.de precar. cap.fin. eod.tit. Roman. conſil.89. Ruin. conſil.127. nu.8.lib.5. Afflict.dec.335.nu.5. Menoch.de recuper.poſſeſſ. remed.14.n.65. Tiraquell.de iur.Conſtit.part.2. ampliat.13.*& *Theſaur.deciſ.38.*

30 His me ſcribente, ſed in Aula patrocinante Dom. D. Ioſeph Carauita Aduocato digniſſimo, fuit interpoſitum decretum præambuli quond. Franciſci Caluaneſij, ad fauorem noſtrorum principalium, ad relationē integerrimi tùnc Iudicis M. C. Dom. Thomæ de Luca, vt ex actis in Bāca Magnif. Anzalone. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Filiæ fœminæ, licèt veniant appellatione filiorum.n.1. Hoc tamen procedit attento iure communi, ſecùs vbi viget ſtatutum excluſiuum fœminarum, quià tùnc veniunt maſculi tātùm.n.2. Sed maſculis deficientibus, veniunt fẹminæ, etiam extante ſupradicto ſtatuto.n.4. Iſte tamen maſculorum defectus attenditur tempore, quo ſucceſſio defertur, ad hoc, vt fæminæ admittantur.n.5.6. 7.& 8.

Fœminæ, licèt veniant appellatione familiæ, id tamen

Digitized by Google

men non procedit, extante ſtatuto, quòd per maſculos fœminæ excludantur.n.3.

Fœmina ſemel per maſculum excluſa, ſemper remanet excluſa, etiam ſi maſculus poſteà deficiat.n.9. Argumentis corroboratur. n. 10. Et quid quoàd ſuccedendum in emphyteuſi, vel in feudo.n.25.

Effectus iuris conſummatus, non retractatur ex ſuperuenienti cauſa.n.11.

Aſſenſus conceſſus ſuper feud: alienatione facienda ab eo, qui filios habere poteſt, non irritatur, ex ſuperuenienti inhabilitate, ad filios procreandum. n.12.

Maioratus poſſeſſionem, tanquā proximior obtinens, bonis nō priuatur, ſi alius magis proximus poſteà ſuperueniat.n.13.

Fœmina ad maioratum admiſſa ob defectū maſculi, non remouetur, ſi poſteà maſculus ſuperueniat. n.14.

Cappellanus extraneus admiſſus ob defectum Sacerdotis de familia, non remouetur à Cappellania, etiam ſi Clericus de familia ſuperueniat.n.15.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, reſeruata quantitate ad teſtandum, non irritatur, ſi donans illam reſeruatam quantitatem diſſipet.n.16.

Aſſecuratio conceſſa mulieri, ob vergentiam viri ad inopiam, non retractatur, viro deuento ad meliorem fortunam.n.17.

Legatum relictum mulieri viduæ, eiq; ſolutum, non repetitur, ſi poſteà nubat.n.18.

Obligatio mulieris inualida, quià remanſit indotata, non cōualidatur, ob ſuperuenientes diuitias.n.19.

Læſio an interceſſerit, attenditur tempus initi contractus, tam ad irritandam obligationem, quam ad petēdam in integrū reſtitutionem.n.20.& 21.

Immunitas conceſſa ob numerum 12. filiorum, firma remanet, etiam ſi illi decedant.n.22.

Mulier pauper, quæ habuit quartam in bonis viri, illam non perdit, etiam ſi diues poſteà efficiatur. n.23.

Filiusfamilias cum patre obligatus, effectus ſui iuris, non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, deducto nè egeat, attento patrimonio tempore, quo ſui iuris effectus fuit, licèt multa bona ei poſteà ſuperueniant.n.24.

Bona fideicommiſſo ſubiecta, in vltimo moriente efficiuntur libera.n.26. Quandò vltimo morienti nulla fuit facta ſubſtitutio.n.27.

Tranſitus de linea ad lineam, etiā inter deſcendentes fideicommittentis, non fit, quandò inter eos non fuit ordinata reciproca ſubſtitutio.n.28. Etiam ſi fideicommiſſum eſſet perpetuum, cum prohibitione alienationis, vt bona in familia conſeruentur. n.29.& 30.

Proximior in gradu ſuccedit in fideicommiſſis, & ſic matertera excludit filios alterius ſororis prædefunctæ.n.31.

Proximiorem quem eſſe, ac in primo gradu, ſunt ſynonima.n.32.

Subingreſſio, ſeù repræſentatio, in fideicommiſſis, non habet locum.n.33. Ità bis deciſum per S.C.n.36. Et pōderantur quæ in cōtrariū adducuntur.n.35.

Fictiones iuris, in fideicōmiſſis, nō habent locū.n.34.

Repræſentatio, atq; ſubingreſſio, quatenùs in teſtamentarijs fideicommiſſis locum haberet, ceſſat tamen vbi fideicommiſſum fuit ordinatum in contractu.n.37.& 42. Quicquid nonnulli in contrarium ſcripſerint.n.38.

Conuentionalis ſucceſſio nuncupatur illa, quæ fit ex fideicommiſſo ordinato in contractu.n.39.

Succeſſio conuentionalis eſt regulanda, ſecundùm mentem contrahentium, non ſecundùm diſpoſitionem iuris.n.40.

Contrahentium diſpoſitiones ſunt verificandæ in caſu vero, non in caſu ficto.n.41.

Repræſentatio, ſeù ſubingreſſio, etiam ſi vt priuilegium conſideretur, fictio iuris eſt.n.43.

Fictio non habet locum, vbi verba loquuntur in caſu vero.n.44.

Bona ſubiecta fideicommiſſo conuentionali, non poſſunt alienari pro dote, & limitatur tex.in auth. res, quæ, C.commun.de legat.*n.45.*

Repræſentatio non habet locum in ſucceſſione particularis fideicommiſſi.n.46. Et refertur, & confutatur Molin. *tenens contrarium.n.47.*

Repræſentatio eatenùs locum habere poteſt, quatenùs agitur de ſuccedendo in vniuerſum ius defuncti. n.48.

Fideicommiſſum ordinatum in contractu, ſuper omnibus bonis præſentibus, & futuris, reſeruata aliqua quantitate ad diſponendum, etiam particulare dicitur.n.49.

ARGVMENTVM.

Fœminæ an veniant appellatione filiorum, vbi viget ſtatutum, quòd ſtantibus maſculis, fœminæ non ſuccedant, & an illarum excluſio ſit perpetua, an potiùs ſuſpenſiua, & quomodò ſit vera illa propoſitio, quòd ceſſantibus maſculis, fœminæ ſuccedant, diſtinctè diſcutitur.

Effectus iuris ſemel conſummatus, ex ſuperuenienti cauſa non retractatur, & ad ornatum huius propoſitionis, decem corollaria, non inutiliter adducuntur.

Fideicommiſſi bona eſſe libera in vltimo moriente, nec tranſire ad aliam lineam deſcendentem ex eodem fideicommittente, etiam ſi fideicommiſſum eſſet perpetuum, cùm alienationis prohibitione, breuiter, ſed concludenter fundatur.

Tandem vtiliter examinatur, an in fideicōmiſſorum ſucceſſione ſit locus ſubingreſſioni, & quid ſi fideicommiſſum eſſet ordinatum in contractu, vel particulare. In eadem cauſa.

CONSILIVM XXII.

QVamuis crediderim, allegata
in M. C. pro obtinendo præ-
ambulo iàm interpoſito, ſuf-
ficere etiam in S.C. pro obti-
nenda copia illius, vnà cum
diſſequeſtro bonorum hære-
ditariorum quond. Franciſci
Caluaneſij, cùm hoc etiam incidens, conſi-
gnationis copiæ præambuli, ſimplex poſſeſ-
ſorium reſpiciat, tamen ex quo negotium
eſt modò diſcutiendum in Supremo Præto-
rio, in quo iudicatur ſola facti veritate in-
ſpecta, idcircò operæ pretium duxi, non
tantùm ordini inſiſtere, ſed etiam articulo-
rum iuſtitiam examinare, vt quàm euiden-
tiùs pateat, partem aduerſam nullum peni-
tùs ius fouere.

Dicit enim, ſibi ſpectare medietatem
illorum duc. 10. m. à Franciſco ſeniore do-
natorum, contemplatione matrimonij, Io:
Victorio filio, eiuſq; filijs, & filijs filiorum,
cùm non poſſit dubitari, quin actores, tan-
quam filij Thereſiæ Caluaneſe, filiæ Io: Vi-
ctorij donatarij, ſint de compræhenſis in illa
vocatione facta de filijs, & filijs filiorum.

1 Sed pro reſponſione animaduerto breui-
ter, quòd licèt fœminæ, & earũ filij, veniant
appellatione filiorum, & deſcendẽtium, cùm
verè tales ſint, ad *tex. in l. fin. C. de ſuis, & legit.*
hoc tamen eſt indubitatum ſecundùm pu-
ros terminos iuris communis, ſecundùm
quod fœminæ, cum maribus, ad parentum
ſucceſſiones æqualiter imitantur, & admit-
tuntur, vulgat. *l. maximum vitium, C. de liber.*
2 *præter.* †Sed vbi hoc nõ practicatur, fortaſsè
propter ſtatutum, quod in tota ferè Italia
viget, & præſertim in hoc Regno, & Ciui-
tate, per quod, extantibus maſculis, fœminę
à ſuccedendo excluduntur, tradita eis ſola
dote de paragio, vt in *Conſt. Regni, In aliqui-
bus, de ſucceſſ. filior. Comit. & Baron.* & in *Con-
ſuetud. Si moriatur, tit. de ſucceſſ. ab inteſt.* tùnc
communi *DD.* calculo habemus, fœminas
non compræhendi appellatione filiorum,
*Rip. in l. ſi Inſulam, n. 27. ff. de verb. obligat. Re-
buff. in l. iuſta, col. 1. verſ. Non habet locum, ff. de
verb. ſignif. Molin. de Hiſpan. primog. lib. 1. cap.
5. n. 39. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſũpt. 84.
n. 10. & præſumpt. 85. n. 8. Gabriel. concluſ. 9. n.
38. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 4. cap. 708. n. 23.
Cenſal. ad Peregrin. de fideicom. artic. 21. fol. 63.
col. 1. verſic. Quinimò, Fuſar. DD.* vſq; ad nau-
ſeam cumulans, *quæſt. 311. n. 42. & 43.* & om-
nium latiùs, atq; meliùs, relatis cunctis opi-
nionibus, hanc partem communiorem, &
veriorẽ eſſe concludit *Dom. Reg. Capyc. Latr.*
3 *dec. 3.* & in ſimili, †licèt ipſæ fœminę veniant
appellatione familiæ, quam viuentes reti-
nent, morientes extingunt, & in filios non
tranſmittunt, tamen hoc fallit, vbi viget idẽ
ſtatutum fœminarum excluſiuum, *Mart. in
ſumm. toti. ſucceſſ. legal. part. 4. quæſt. 21. art. 5. n.
22. verſ. Idem ſi teſtator, Sforz. Odd. de fideicom.
quæſt. 7. artic. 5. n. 44.* & *Fuſar. in eod. tract. quæſt.
352. n. 16.*

4 Eſt tamen verum, quòd eatenùs filiorum
appellatione, fœminæ non compræhendun-
tur, vbi memoratum viget ſtatutum, quate-
nùs maſculi exiſtant; Cæterùm illis non exi-
ſtentibus, tùnc fœminæ, tanquam compræ-
henſæ admittuntur, quià excluduntur ſolùm
propter maſculos, *Fuſar. d. quæſt. 311. nu. 34.
45. & 46.* vbi innumeros cumulat; Vndè ex
hoc inferre pars prætendit, quòd cùm ad
præſens omnes maſculi deſcendentes ex Io:
Victorio defecerint, debeat ipſa ex ſucceſſi-
ua vocatione, ad illud fideicommiſſum ad-
mitti.

5 Sed ſub iſto aſſumpto, maximũ latet ęqui-
uocum, quod detegi nequit, niſi tempora
diſtinguantur; aliud enim eſt tempus, quo
fideicõmiſſum ad filios debet tranſire, aliud
verò eſt tempus ſequens. Si primum inſpi-
ciamus, & tunc vel maſculi deſunt, vel adsũt,
ſi deſunt, fœminæ admittuntur, & habent lo-
cum omnes authoritates adductę per *Fuſar.
loc. cit.* & in his terminis loquuntur *Surd. dec.
84. à n. 9.* dicens.

6 *Præterea licèt ſtante dicto ſtatuto, maſculi cen-
ſeantur vocati, tamen id non tollit, quin etiam
fœminæ veniant, ſi tempore purificati fideicom-
miſſ., maſculi non extant, Soccin. in l. Gallus, §.
quidam recte, col. 5. ff. de liber. & poſth. & conſil.
227. nn. 5. & 6. vol. 2. Ruin. conſil. 154. nu. 3.
vol. 2.*

7 *Dom. Reg. Capyc. Latr. d. deciſ. 3. ſub nn. 5. in
fin.* per hęc verba, *Sic in propoſito dicebant acto-
res, in caſu prædicto, quòd ex quo dicti fratres ſuc-
cedere non poterant, vti morte prauenti, iudicari
debebat, ipſam Victoriam, eſſe incluſam in dona-
tione.*

8 Et *Nognerol allegat. 13. n. 27.* qui in termi-
nis dicit, *Quod etiam confirmatur ex eo, quòd in
terminis ipſius ſtatuti fœminas excludentis, tradit
Peregrin. de fideicomm. artic. 25. nu. 52. vbi quòd
etiam extante prædicto ſtatuto, fœminæ compræ-
henduntur appellatione filiorum, & quandò, vt
in hoc caſu, non ſunt maſculi, qui eas excludant,
aut ſi ſunt, habent incapacitatem.*

9 Sed ſi maſculi adſunt tempore, quo fit ca-
ſus ſucceſſionis, tùnc dubio procul ex legi-
bus Regni, per illos fœminæ excluduntur,
quibus ſemel excluſis, non ſunt ampliùs ſe-
quenti tempore admittendæ, licèt maſculi
indè decedant, nec ad earum fauorem habet
locum ſucceſſiua vocatio, *Bald. in l. in quibus,
n. 3. & in auth. ſed & ſi quis, nn. 10. C. de ſecund.
nupt. Alex. conſil. 29. n. 7. lib. 1.* & *Natt.* ibidem
in *Apoſtill.* incipiente, *Per exiſtentiam, Deci.
conſil. 309. nn. 7. in fin. verſic. Sufficit enim, Aret.
conſil. 50. nu. 6. Gabriel. conſil. 132. nu. 45. lib. 2.*

Horded.

Honded.conſil.9.lib.2. Cenſal. ad Peregrin.de fideicom.art.29.fol.262.col.2. verſic.Primus eſt caſus,in fin.& *Caren.reſol.237.n.10.* quicquid
contrà *Honded.* in diuerſis terminis ſtatuto-
rum Eugubij, & decretorum Ducatus, ſcri-
bat *Andreol.contr.*60.nam in ea etiam cauſa,
ipſemet fatetur, fuiſſe decisũ iuxtà allegata
per *Honded.* vt fœmina ſemel per maſculos
excluſa, ſemper, & perpetuò excluſa rema-
neat, addo *Dom.Regent.Rouit.deciſ.*10.*n.*8.
30 Ratio autem huius concluſionis eſt eui-
dẽs, nam eatenùs ſucceſſiua admiſſio vnius,
in defectum alterius locum habere poteſt,
quatenùs vnius admiſſio, propter exiſten-
tiam alterius, fuiſſet ſuſpenſa, non ſi fuiſſet
excluſa; ſed admiſſio fœminæ,per exiſtentiã
maſculi, non ſuſpenditur, ſed excluditur:
Ergò ſucceſſiua fœminarum ſemel per ma-
ſculos excluſarum admiſſio, locum habere
non poteſt, maſculis deficientibus. Maior
probatur ex *l.cùm ità* 33.*§.in fideicommiſſo,ff.
de legat.*1. quem *tex.* in terminis noſtris alle-
gat *Caren. loc.cit.* & *Fuſar.d.quæſt.*311.*nu.*35.
& 36. Minor etiam patet, quià ſi admiſſio
fœminarum, per exiſtẽtiam maſculi ſuſpen-
deretur,per conſequens neceſſarium,duo ſe-
querentur. Alterum,nam filia fœmina huius
maſculi, qui ſolus, excluſa ſorore, ſucceſſit,
non ſuccederet patri ſuo, ſed excluderetur
ab amita,quæ propter maſculũ fuit excluſa.
Alterum, quòd defuncto ſinè filijs eodem
maſculo, ſoror eſſet neceſſariò admittenda
ad ea bona, ad quæ perpriùs ſolus maſculus
admiſſus fuerat,quod eſt falſum, quià frater
dato ſorori paragio, cætera bona poteſt ad
libitum alienare;Vndè fari neceſsè eſt,ſoro-
rem nõ ſuſpenſiuè, ſed perpetuò per maſcu-
lum excludi. Tandem cõſequentia licèt non
poſſit negari,tãquam benè deſumpta ex ſua
maiori,& minori propoſitione,nihilominùs
pro exuberanti, iterùm alio argumẽto pro-
31 batur, †nam quoties iuris effectus vno mo-
do conſummatus eſt, ampliùs non retracta-
tur, per quemcunq; ſuperuenientem caſum
primo contrarium, *Gloſ. in l. vbi adhùc* 29.
verb.abutatur,C.de iur.doti. Ergò excluſio fœ-
minarum, iam cõſummata,propter exiſten-
tiam maſculorum, non eſt retractanda per
ſuperuenientem illorum defectum, & mor-
tem.

Quem ad propoſitum notare non tædeat
plura per me ipſum animaduerſa in *obſer.ad*
32 *Dom.Reg.de Marin.cap.*21.†Et primò aſſen-
ſum à Prorege conceſſum ſuper feudi alie-
natione facienda ab eo, qui filios habere
poteſt,non retractari,ſi eiuſdem ſuperueniat
inhabilitas, ad filios procreandos, *Afflict.
dec.*112.*n.*7. quem ſequitur *Dom.Reg.Capyc.*
33 *Galeot.cõtr.iur.lib.*1.*cap.*24.*n.*30. Secundò†ſi
quis ad maioratus,vel fideicommiſſi poſſeſ-
ſionem, fuerit tãquam proximior admiſſus,
nõ eſſet remouendus, licèt alius magis pro-
ximus,ex poſt facto ſuperueniret, *Molin.de
Hiſpan.primog.lib.*3.*cap.*10.*ſub nu.* 38. cum
quo concordat *addit.ibid. verſic. Verùm quic-*
14 *quid prædicti ſentiant.*†& ibid. *cit.Molin.n.*13.
& 14. dicit, quòd fœmina ad maioratum
admiſſa propter defectum maſculorum,non
eſſet remouenda, ob maſculorum ſuperue-
15 nientiam. Tertiò † Cappellanus extraneus,
ad Cappellaniam admiſſus, ob defectum
Clerici de familia, non eſſet expellendus, ſi
poſt illius promotionem, ſolemniter, & le-
gitimè factam, ſuperueniret Clericus de fa-
milia, *Perez in l.*1. *tit.*6. *lib.*1. *ordinat. verſic.
Nonò mouetur,* quem ſequitur *Spin.de teſtam.*
16 *gloſ.*4.*n.*70. † Quartò donatio omnium bo-
norum præſentium,& futurorum, reſeruata
aliqua quantitatè ad teſtandum, non irrita-
tur, etiam ſi quantitas reſeruata,taliter fuiſ-
ſet à donatore diſſipata, vt nihil in bonis
ſuis remanſerit, de quo poſſit teſtari, *Bolo-
gnet.in l.fin.n.*33.*C.de pact.:Anton.Fab.in Cod.
lib.*8.*tit.*34. *de donat. defin.*9. & *Fontanell.de
pact.nupt. tom.*1.*clauſ.*4.*gloſ.*22.*à n.*10.*vſq; ad*
17 14.*fol.*542.†Quintò aſſecuratio mulieri cõ-
ceſſa pro ſuis dotibus, ob vergentiam viri
ad inopiam, firma remanet,nec retractatur,
per reintegrationem viri, ad adminiſtran-
das dotes, etiam ſi ei diuitiæ ſuperueniant,
& taliter in meliorem fortunam reincidat,
vt dotes penes eum tutę eſſe videantur, *Gloſ.
in d.l.vbi adhùc,verb.abutatur,*&ibi *Cyn.n.*24.
*C.de iur.doti.Gayll.pract.obſeru.lib.*2.*obſer.*85.
*Mut. ad Conſuetud.Panorm. cap.*80.*nu.*19.*Go-
meſ. ad leg. Taur.*50.*nu.*35. *Fontanell. de pact.
nupt.tom.*2.*clauſ.*7.*gloſ.*2.*part.*3.*n.*61.*&* 62.&
Io:Caſtagn.in tract.de benef.deduct.ne ege.quæſt.
1.*n.*133.*&* 148. quos ego retuli in meis *ob-*
18 *ſer.cap.*20.*n.*20.†Sextò, legatum mulieri re-
lictum, cùm erit vidua, ſtatim legatariæ vi-
duæ effectæ debetur, nec ab ea aufertur,etiã
ſi poſteà nuberet, *l.fin.§.*1. *C.de indict.vidut.
tollend.*& ibi *Bald.*& *Paul.de Caſtr. Angel.cõſil.*
34.*n.*11.*Pariſ.conſil.*95.*n.*54.*lib.*2. & *Menoch.*
19 *conſil.*278. *nu.*38. *lib.*3. † Septimò obligatio
mulieris, per quam confectæ obligationis
tempore, remanſit indotata, iure inualida
eſt,nec conualidatur ex eo,quòd poſteà eidẽ
mulieri, opes aliundè fuerint ſuperuentæ,
*Barboſ.in l.*1.*part.*5.*n.*51.*in fin.&* *n.*52.*verſic.
Pro concordia videtur dicendum,ff.ſolut.matrim.*
quam doctrinam ad partes exornat doctiſ-
20 ſimus *Noguerol.alleg.*30. †quià læſio ſemper
attenditur, an interceſſerit tempore initi
contractus,tam ad finem illum reſcindendi,
l.ſi voluntate, C.de reſcind. vendit. Cagnol. in l.
2.*nu.*213.*cum ſeq.eod.tit. Couar.in cap.quamuis
pactum,part.*3.*cap.*1.*§.*4.*n.*2.*&* 7.*verſic.Vnde-
cima concluſio, Cancer.variar.reſolut. lib.*3.*cap.*
15.*n.*65.*cum ſeq.*& *Anton.de Amat.reſolut.*22.
21 *à nu.*5. *ad* 7. *lib.*1. † quàm ad effectum obti-
nendi in integrum reſtitutionem, *Odd. de re-
ſtit.in integr. quæſt.*57.*artic.*3. *nu.*18. & *Giurb.*

22 *deciſ.105.n.2.& 3.* † Octauò ex eodem *No-*
guerol. ibid. ad declarationem *l.ſi quis Decu-*
*rio,C.de Decur.lib.*10.immunitas alicui con-
ceſſa ob numerum duodecim filiorum, fir-
ma remanet, nec retractatur,etiam ſi illi de-
cedant, *Alex.in l.ſi cùm dotem,§.ſi maritus,ſub*
n.6.verſic.Secundò adde,ff.ſolut.matrim. & in *l.*
ſciendum, §.poſſeſſor,il 2.n.3.ff.qui ſatiſd.cogan.
Theſaur. deciſ.267.n.8. Menoch.conſil.486.nu.
23 *24.vol.5.*& *Coſt.conſil.80.n.38.lib.1.* † Nonò
ad interpretationem *tex. in auth.Præterea,C.*
*vnd.vir.& vxor,*mulier pauper,cui quarta
in bonis viri defuncti aſſignata fuit, illud
adeptum beneficium nõ perdit, ex ſuperue-
nientibus facultatibus, nec ei bona ſemel
quæſita auferuntur, *Deci.conſil.24.Mart.vot.*
22.Mangil.de imput.quæſt.166.nu.6.& 7. No-
uar.in prax.elect.for.sect.2.quæſt.10.Ricci.deciſ.
174.n.4.par.3.& *Ripoll.variar.reſolut.cap.10.*
24 *n.27.* † Decimò,& vltimò(nè ſim prolixior
in his corollarijs, quorum poſſem centum
cumulare) filiusfamilias,cum patre obliga-
tus, ſi emancipetur, vel aliter ſui iuris effi-
ciatur, nõ tenetur in beneficium creditoris,
niſi in quantum facere poteſt, deducto nè
egeat, ex beneficio *ll.in ff.& C.quòd cum eo,* à
quo quidem fauore nõ cadit filius, cui opes
plurimæ obuenerunt,nam ad illum effectum
attenditur patrimonium filij, tempore, quo
ſui iuris effectus fuit, *Gratian. diſcept. forenſ.*
tom.4. cap.799. nu.52. Noguerol.d.allegat.30.
n.14.

25 Hactenùs non infructuosè digreſſus ſum,
oſtendens,excluſionem fœminarum per ma-
ſculos, non eſſe ſuſpenſiuam, neq; tempora-
lem, ſed perpetuam, etiam ad fauorem hæ-
redum maſculi, quamuis extraneorum,cùm
effectus iuris ſit iam conſummatus, & con-
traria opinio,vt excluſio prædicta,ſit ſuſpẽ-
ſiua, & temporalis, in vno tantùm caſu poſ-
ſet procedere,cùm nempè ageretur de re ad
hæredes extraneos non tranſmiſibili, quale
eſſet feudum, vel emphyteuſis, in his enim,
excluſa ſorore, ſuccedit maſculus, & poſt
eum omnes illius deſcendentes,& deficiente
linea ipſius maſculi, ad euitandam deuolu-
tionem, vel caducitatem, ſuccedit ſoror,vel
linea ſororis olim per maſculum excluſæ;de
qua re plenè *Couarr. variar. reſolut. lib.2.cap.*
18.ſub n.1. verſic Secunda concluſio, quem ſe-
quitur *Andreol.contron.43.n.8.*

26 Non ità eſt in materia fideicommiſſi,in
quo data ſucceſſione in beneficium maſcu-
lorum,proùt factum fuit in præſenti caſu,in
quo poſt mortem Io: Victorij primi dona-
tarij grauati,ſucceſſerunt Ioſeph,Ianuarius,
& Franciſcus iunior, illius filij, excluſis Ma-
gnificis Thereſia, & Antonia ſororibus, bo-
na taliter quæſita, non ſolùm non ſubiacent
caducitati, vel deuolutioni, propter quod,
deficiente linea maſculorum, eſſent admit-
tendæ fœminæ, ſed imò ſunt ad extraneos
hæredes tranſmiſſibilia,quià efficiuntur, in
hæreditate vltimi morientis, libera, & ab
omni nexu exonerata, *l.cùm pater 79.§.liber-*
tis,in fin.& l.qui ſolidum 80.§.penul.ff.de legat.
2.Peregrin.de fideicom.art.52.à n.2. Pariſ.conſ.
1.n.18.vol.1.& conſ.74.vol.2. & *Dom.Capyc.*
27 *Latr.d.deciſ.103.n.23.& 32.*†Et quòd bona
in currenti theſi,remanſerint libera in hære-
ditate Frãciſci Caluaneſij vltimi morientis,
ſit indubitatum, quià nulla legitur facta
ſubſtitutio vltimo morienti, *Bald. in l.1.C.*
quand.dies legat.ced.Gloſ.Bar.Imol.& Caſtrenſ.
in d.§.penult. Angel.conſ.169.col.2. Deci.conſ.
182 Soccin.conſ.63.col.7.lib.3. Natt.conſ.191.
conſ.470.n.3.& conſ.551.nu.18. Gabriel.conſ.
132.quæſt.7.nu.60.& 61.lib.1.& *Tiraquell.de*
*retract.lignag.§.26.gloſ.1.n.10.*Imò nõ ſolùm
deficit ſubſtitutio vltimo morienti, ſed nec
minùs, inter filios,& deſcẽdentes collectiuè
vocatos, fuit ordinata reciproca.

28 Quo ſuppoſito, omnis prorsùs ſopitur
difficultas,nam ſi admitteretur pars ad hæc
bona vigore fideicommiſſi,per conſequens,
ipſummet fideicõmiſſum, faceret tranſitum,
de linea ad lineam, nempè de Franciſco vl-
timo moriente, ad filios extraneæ familiæ,
ſuſceptos à prædefuncta ſorore, tempore,
quo tranſitus,& tranſmigratio iſta,abhorret
à veris iuris regulis, etiã inter deſcendentes
maſculos fideicommittentis, quandò inter
illos reciproca ſubſtitutio nõ fuit ordinata,
vt latiſſimè, coacernatis omnibus *DD.* &
rationibus, fundat *Fuſar.quæſt.475.* & licèt
cum eo tranſire ſatiſſimè eſſet,cùm nihil re-
linquat intactũ,pro exuberanti tamen,addo
Cãcer. magiſtraliter loquentem,*variar.lib.1.*
cap.1.de ſubſtit.ſub n.281.cum ſeq.verſic.Quid
quod tantùm, vbi ex recepta ſententia dicit,
29 † quòd per perpetuam vocationem factam
de deſcendentibus, inducitur fideicommiſ-
ſum graduale, & deſcenſiuum, non tamen
reciprocum, & cum hac opinione cõcordat
etiam *Gratian.diſcept.forenſ.tom.2.cap.371.n.*
30 11. † Quod procedit, etiam ſi concurrent
verba denotantia perpetuitatem, cum pro-
hibitione alienationis, pro conſeruandis
bonis in familia, quià ex his, nec minùs re-
ciproca induceretur, *Fuſar.loc.cit.n.29.Can-*
*cer.*vbi ſuprà ex *Cephal.conſil.401. Gratian.d.*
cap.371.à n.5.Dom.Reg.Capyc.Latr.deciſ.3.n.
34.& 35.Anton.Fab.in Cod.lib.6.tit.22.defin.
22.& 23. & nouiſſimè quond.*Reg.Conſiliar.*
de Roſa conſult.41. per totam, & præſertim
à n.20.& ſeqq.& *conſult.42.n.36.*

31 Sed falcem ad radices immittendo,etiam
dato, quòd per extinctionem maſculorum
fiat locus fœminis, tanquam ſuſpenſiuè, &
temporaliter excluſis, adhùc pars nullum
ius fouet, quià Franciſco vltimo defuncto,
ſuperſtes remanſit Magnif. Antonia ſoror,
cuius partes tuemur, & nepotes ex dicta
quond.Thereſia, alia prædefuncta ſorore, in
gradu

gradu remotiores: Quo poſito, adhùc ab-
ſtracto Franciſci teſtamento, ſuccederet in
ea fideicommiſſata quantitate, ipſa Antonia
tanquam proximior, excluſis dictis nepoti-
bus, filijs alterius ſororis præmortuæ, ex *tex.*
in l.cùm ità, §.in fideicommiſſo, ff.de legat.2. vbi
in ſucceſſione fideicommiſſi relicti fauore
familiæ, vel illorum de agnatione, vocatus
primò intelligitur ille, qui proximior, & in
primo gradu reperitur, ibi, *Et qui ex his, pri-*
32 *mo gradu procreati ſunt.* † Quæ verba, *primo*
gradu, ad proximiorem propriè referuntur,
quià proximiorem quem eſſe, & in primo
gradu, paria ſunt, & ſynonima, *l.proximus,*
ff.de verb.ſignif.& l.2.§.proximus, ff.de ſnis, &
legit.

33 Iſtaq; ratione, communiſſimè cõcludunt
DD. in huiuſmodi fideicommiſſorum ſuc-
ceſſionibus, ſubingreſſiones, & repræſenta-
tiones, locum non obtinere, quamuis no-
mine collectiuo agnati vocati ſint, nulla
proximioritatis facta mentione, ex cit. *l.cùm*
ità, §. in fideicommiſſo, proùt dixerunt *Deci.*
conſ.1.conſ.408. & conſ.412. Rube.conſ.26.&
conſ.37.Bellon.conſ.50.n.10.Thobi.Noni.conſ.
34.n.11. vbi ait, hanc partem, plures nume-
ro, & authoritate ſectari, *Reg.Lanar.* legen-
dus, *conſ.69.à n.23.ad fin.*latè *Honded.cõſ.70.*
nu.43.lib.1. vbi cumulat quadraginta *DD.*
Flor.de Men.variar.lib.1.quæſt.19.nu.25.Ca-
ſtill.Sotomayor cõtr.lib.3.cap.29.n.214.Eugen.
conſ.61.nu.37. vbi de communi, *Cephal.conſ.*
306.n.6.lib.3.Menoch.conſ.95.nu.27.Robol.de
repræſent.lib.3.cap.7.nu.14.cum ſeqq. & lib.1.
*cap.9.n.25.*qui innumeros colligit, inquiens,
nullam legem repetiri, quæ in cauſa teſta-
mentaria, repræſentationem concedat, &
latiùs *lib.3.cap.12.nu.13.* vbi rationibus, &
authoritatibus hanc partem comprobat, &
ità in diuerſis Senatibus iudicatum teſtatur,
Laurent.dec.Auenon.37.n.11.cum ſeqq.Magon.
dec.Lucæ 82.*n.21. cum ſeqq. Farinacc.dec.483.*
nu.1. vbi meminit de alijs deciſionibus, &
omnium meliùs, hanc ſententiam tutatur
Dom.Camill.de Medic.conſil.2.n.11.12.& 13.
qui allegat vndecim primarios *DD.* in le-
cturis, & quatuordecim in conſulendo, ap-
pellatq; iſtam concluſionem veriorem, &
34 magis cõmunem, † quæ ineuitabili ratione,
à nemine, quem viderim adducta, conuin-
citur, nam repręſentatio iuris quędam fictio
eſt, vt infrà probabimus, & fictiones, in fidei-
commiſſis, & ſubſtitutionibus, locum non
habent, ad *tex. in l.ſi quis aliquid 4.C.de his,*
qui veni.ætat.impetr.

35 Nec mouet in contrariũ authoritas *Gloſ.*
in d.l.cùm ità, §.in fideicommiſſo, verſic. Primò
quandoq; &c. vbi nepos concurrit ad ſucceſ-
ſionem cum patruo, ex vi repræſentationis,
quià illa *Gloſ.* dicit verum in omnibus alijs
ordinarijs ſucceſſionibus, in quibus id fit ex
diſpoſitione *tex.in auth.ceſſante, C.de legit.he-*
red. id, quod nec ipſe vnquam inficiari poſſe
exiſtimaui, & ſic illa *Gloſ.*eſt intelligenda, vt
loquuta ſit, in ſucceſſionibus ab inteſtato,
dùm allegat *tex.in d. auth. ceſſante*, cui allu-
dens inquit, *Quãdoq; qui ſunt in gradu impari,*
æqualiter admittuntur, vt ſunt filij fratrum, cum
fratribus. Quæ dictio, *quandoq;* indicat ma-
nifeſtè, vt non ſemper ità fiat ſucceſſio, & ſi
non ſemper; Ergò quandoq; filij fratrum,
non concurrunt cum fratribus, quod meliùs
in alio caſu verificari nequit, quàm in hære-
ditate fideicommiſſata, ex diſpoſitione *d.§.*
in fideicõmiſſo, & ità in terminis, ponderando
illam dictionem, *quandoq;* poſitam in *Gloſ.*
ratiocinatur *Deci.in l.ſi auia, n.6.C.de ſucceſſ.*
edict.Medic.d.conſil.2.à nu.14.& Reg.Lanar.d.
*cõſil.69.n.24.& 25.*vbi doctè loquitur. Rur-
sùs allegat pars *Fuſar.quæſt.485.*vbi de mo-
re allegat infinitos Authores pro vtraq; opi-
nione, ſed reuerà inclinat in hanc cõtrariam
partem, concedentem ſubingreſſionem in
ſucceſſione fideicõmiſſorum. Sed breuiſſimè
pro reſponſione aduerto, quòd omnes *DD.*
quos *Fuſar.*pro hac opinione allegat, nitun-
tur potiſſimùm authoritati *Gloſ. in d.§.in*
fideicommiſſo, quæ malè fuit ab eis intellecta,
vt aduertit *Lanar.loc.cit.*& tantũ abeſt, quòd
hoc voluerit, vt potiùs cõtrarium affirmet,
vt probauimus. Demùm cæteris omiſſis, ad-
ducit *Rouit.conſil.51. vol.1.* dùm tamen cre-
do, quòd voluerit allegare authoritatem
Marcelli Ruffoli, cuius allegationem *Rouit.*
curauit imprimi inter ſua Conſilia; De cæ-
tero autem in eadem cauſa, pro eodẽ cliente
ſcribens ipſe *Rouit.conſil.50. d.vol.1.* reſolu-
tiſſimè dixit, veritatem eſſe in contrarium,
vt in fideicommiſſorum ſucceſſione, etiam
in ijs, quæ ab aſcendente ordinata reperiun-
tur, ſubingreſſio non concedatur, vt *n.7.&*
8.alioq; medio, clientis ſui iura, in illa con-
tingentia fuit tutatus.

36 Et nè deſit punctualis, modernaq; autho-
ritas rei iudicatæ, bis reperio per S.C. reie-
ctam repræſentationem in fideicõmiſſorum
ſucceſſione, vna vice in cauſa Dom. D. Do-
rotheæ Barbaro, cum D. Aurelia Barbaro,
in Banca Magnifici Clauelli, aliaq; vice in
cauſa Berardini, Ioſeph, & aliorum de Ro-
gerio, quæ ſententia, iunctis Aulis, fuit in
gradu reclamationis confirmata, ſub die 6.
Martij, currentis anni 1665. vt ex proceſſu
in Banca Magnifici Fuſci.

37 Verùm pro exuberanti, dato, ſed non con-
ceſſo, quòd repræſentationi locus eſſe poſſet,
eò, quià fideicommiſſorum ſucceſſiones ſint
regulandæ ſecundùm ſucceſſiones ab inte-
ſtato, quoàd ordinem ſuccedendi, hoc pro-
cederet, vbi fideicommiſſa, in teſtamentis
ordinata reperirentur; ſecùs tamen, ſi in
contractibus (proùt in caſu noſtro) ſic *Bar.*
in auth.poſt fratres, nu.3.C.de legit.hæred.Salyc.
in l.1.nu.26.in fin. C.de iur. emphyt. Cuman.in
d.l.

& iuſtitiæ ſequi veſtigia ſancimus; & ità quoq; ex noſtratibus admonent, *Reg. Rouit. in prag. 3. ſub nu. 16. de ordin. iudici.* & *Reg. Capyc. Latr. deciſ. 91. n. 13.* dicentes, non eſſe iudicandum exemplis, ſed rationibus, ac non ſempet ſequendas fore deciſiones, ſed quatenùs ſunt rationabiles, ſedantes animum iudicãtium,
20 †quià regulariter, non id, quod factum eſt, ſed quod fieri debuit, inſpicitur, ad *tex. in cap. cùm cauſam 27. de elect. & l. ſed licet 12. ff. de offic. Præſid.*

21 Eſt rurſùs animaduertendum, quòd perperàm ad hunc articulum allegantur deciſiones contrariæ, quæ non emanarunt ſuper pura controuerſia, filij plenè legitimati, vel ſimpliciter, & abſq; limitatione, vt nos ſupponimus, emanarunt tamen ex eo, quià ex forma legitimationis limitatæ, debebat filius omninò excludi; quod vt pateat, primã capio deciſionem, latam in cauſa illorum de ferrarijs, quam refert *Vrſill. deciſ. 195. nu. 5.* Ex quo conſtat, ideò in illa ſpecie legitimatum fuiſſe excluſum, quià in legitimatione aderat clauſula, *Citrà præiudicium venientium ab inteſtato.* Secunda etiam deciſio lata in cauſa illorum de gagliardo, ſimiliter contrà legitimatum emanauit. Ex quo legitimatio erat reſtricta ad bona acquiſita per patrem legitimantem, vt apparet ex *cit. allegat. Dom. Carol. Brancaci. in verſ. Hoc etiam indubitatum agnoſcimus, &c.* & ideò iure meritò legitimatus fuit excluſus à bonis antiquis, quæ non fuerunt immediatè ab eius patre quæſita, iuxtà formam legitimationis, qua attenta, nec nos dubitamus, quin ſi ſit limitata, legitimatus non conſequatur omnia iura legitimorum filiorum, debentq; à limitatis ſucceſſionibus excludi, ſicuti etiam tenuit *Mõtan. d. controu. 6. n. 7.* poſt *Molfeſ. d. part. 2. tit. de bon. quæſt. 10. ſub n. 41.* qui formam legitimationis attendendam eſſe admonet.

22 Hinc licèt legitimatus filius per reſcriptũ Principis, excludat ſororem legitimam, & naturalem, ortam ex legitimo matrimonio, vigore ſtatuti fœminarum excluſiui, extantibus maſculis, vt ſuprà larga manu probauimus, tamen hoc procedit, ſuppoſita plena legitimatione, non limitata; Atqui ſi legitimatio nõ ità eſſet, ſed quoàd quædam dumtaxàt, certè eo caſu ceſſaret ſtatutum, nec fœmina ex legitimo matrimonio orta, per fratrem taliter legitimatum excluderetur, ſicuti optimè *Paul. de Caſtr. in l. ſed ſi hac, §. patronum, il 2. ff. de in ius vocand.* quem poſt alios ſequitur *Roland. à Vall. conſil. 83. ſub nu. 11. & 12.*

23 Sic tandem, licèt legitimatus filius ſuccedat in fideicommiſſo, & ſubſtitutum, vocatum in caſu deficientię filiorum legitimorũ, & naturalium de familia excludat, vt latè defendit *Aun. conſil. 106. per totum*, tamen
24 hoc †limitatur, ſi legitimatio filij, quoad attinet ad ſucceſſiones, eſſet limitata, atq; ideò *cit. Aun. nu. 25.* ponit hæc verba, *Die 27. Nouembris 1599. fuit deciſum contrà has allegationes, abſoluẽdo Principiſſam Scillæ, hoc ea ratione, quià legitimatio fuit ad bona acquiſita, & acquirenda tantùm per patrem Delia, at bona, de quibus agitur, erant ad ipſum peruenta ex prælegato materno, & ſic non videbantur bona acquiſita per ipſum, ſed ex ſucceſſione obuenta.*

His arbitror ſatis, ſuperq; fundatum, filium naturalem Principis reſcripto legitimatum, parenti ſuo ſuccedere, agnatoſq; à prætenſione bonorum antiquorũ excludere; Non dedignabor tamen ab hoc meo Cõſilio declinare, ſi doctiſſimus ex aduerſo Patronus, his, quæ pro hac parte compendiosè ponderaui, ſatisfecerit, conſcientiam ipſius onerans, vt ſincerã rei veritatem, clientibus ſuis conſulat, nè deducto articulo, ſub contentioſo certamine, gratis pręiudicetur ęſtimationi honeſtiſſimi viri N. N. cuius infecta natalia penitùs ignorantur. Neap. 2. Auguſti 1665. Laus Deo, & B. V.

Cliens meus, ad remouendam litem, exigua quantitate, agnatorum prætenſionem, tranſactione ſopiuit.

SVMMARIVM.

PRaambuli decretum, vndè originem traxerit. n. 1. Quid ſit, quiduè operetur. n. 2. An impediatur eius interpoſitio, eò, quòd ſit dictum de nullitate teſtamenti. n. 3. Et an in illius interpoſitione, requiratur partis citatio. n. 4.

Aditio hæreditatis, fit nemine citato. n. 5.

Immiſſio danda eſt hæredi ſcripto in teſtamento, ex edicto D. Hadriani. *n. 6.*

Immiſſio prædicta nõ impeditur ob nullitates contrà teſtamentum propoſitas, & ità bis nouiſſimè deciſum fertur per Rot. Rom. *n. 7. Dummodò nullitas non ſit patens, & vitium viſibile. n. 8.*

Vitiũ viſibile eſſe in teſtamento, quãdò dicatur. n. 9.

Notario dicenti, teſtes teſtamentarios fuiſſe rogatos, creditur. n. 10. Et ad hunc effectum nõ requiritur, quòd Notarius præcisè dicat, teſtes fuiſſe rogatos, ſed ſufficit, ſi dicat, fuiſſe adhibitos, vel vocatos. n. 11.

Teſtis rogatus præſumitur, ſtatim atq; ſe teſtamento ſubſcripſit. n. 12.

Clauſula codicillaris ſaluat teſtamentum à nullitate reſultante, ex teſtibus minimè rogatis. n. 13.

Teſtes rogati non requiruntur in codicillis, ſed ſunt idonei teſtes etiam fortuiti. n. 14.

Immiſſio in beneficium hæredis ſcripti, non eſt retardanda, ex oppoſitione, quæ fit contrà teſtes teſtamentarios. n. 15.

Item ex quauis alia particulari prætenſione. n. 16.

Filius pro ſua legitima, non poteſt impedire immiſſionem, in beneficium hæredis vniuerſalis, & quomodò filio ſit conſultum. n. 17.

Legatarius, nec minùs immiſſionem impedire valet. n. 18.

Fi-

Fideicommiſſario tandem id ipſum permiſſum non eſt.n.19.

Sed reſpectu fideicommiſſarij, hoc limita ſecundùm Menoch. *concurrentibus illis quatuor requiſitis, relatis.n.20.*

Item vbi fideicommiſſum eſſet ordinatum in contractu, cum clauſula conſtituti in beneficium vocatorum.n.21.

Sed Author ponderat DD.ad hoc allegatos, à n.22. cum ſeqq.

Et dicit id procedere, vbi fideicōmiſſarius poſſideret, eſſet illius ius certum, & indubitatum, & vbi hæredi vniuerſali non competerent detractationes. n.26. Secùs his non concurrentibus.n.27.& 28.

Succeſſori in maioratu ex legibus Regnorū Caſtellæ, competit contrà hæredem vniuerſalem interdictū quorum bonorum, pro recuperatione rerum ad maioratum pertinentium.n.22.

Interdictum quorum bonorum, datur ſolùm hæredi ab inteſtato, & quæ ſint probanda.n.23.

Interdictum quorum bonorum, æquipollet remedio l.fin.C.de edict.D.Hadrian.tollend.*n.24.*

Donatarius an impediat hæredi vniuerſali immiſſionem, reſpectu bonorum donatorum.n.25.

Clauſula conſtituti, non operatur poſt mortem primi Conſtitutarij, quià interuertitur poſſeſſio.n.29.

Dom.D.Ioſeph Carauita, (
Dom.Thomas de Luca, olim (*laudantur.n.30.*
M.C.Iudex (

ARGVMENTVM.

Præambuli decretum vndè originem traxerit, quomodò interponatur, & eius effectus, practicè demonſtratur.

Immiſſio hæredi ſcripto ex remedio *l.fin. C.de edict.Diu. Hadrian. tollend.* an, & quandò impediri poſſit ex iudicio nullitatum, contrà teſtamentum propoſitatum, laconicè diſcutitur.

Teſtes teſtamentarios fuiſſe rogatos, ex quibus probetur, vel præſumatur, & an defectus rogitus teſtium, ſaluetur ex clauſula codicillari, vtiliter examinatur.

Fideicommiſſarius quãdò impedire poſſit, vel non immiſſionem hæredi ſcripto, & quid ſi fideicommiſſum eſſet ordinatum in contractu, cum clauſula conſtituti, & quid de donatario, vel filio legitimam petente, fructuosè diſcutitur. Pro Magnificis Coniugibus V.I.D.Vincentio Guglia, & Antonia Caluaneſe, Compatribus meis obſeruandiſſimis.

CONSILIVM XXI.

MAgnificus Franciſcus Caluaneſius Senior, de anno 1617.donauit Io: Victorio filio, duc. 10. m. & pro eis quoddam rus, cum domibus, in Caſali Afragolæ, contemplatione matrimonij, contrahendi cum Magnifica Hieronyma Grimaldi, cum hoc tamen, vt in dicta quantitate donata, ſuccederent filij, & filij filiorum dicti Io:Victorij, eorumq; poſteri, & deſcendentes in infinitū, addita alienandi prohibitione; Sequuto matrimonio prædicto, deceſſit Franciſcus donans, ac tandem de anno 1635.extremum clauſit diem, Io: Victorius donatarius, relictis quinq; filijs, nempè Frãciſco, Ianuario, Ioſepho, Thereſia, & Antonia, relictiſq; dictis filiabus, vnicuiq; duc.tribus mille, pro omni earum parte, & portione, & cum effectu de anno 1650.fuerunt à Franciſco, & Ianuario nuptui traditæ, Thereſia nempè Magnifico V.I.D.Virgilio Guglia, & Antonia Magnifico V.I.D. Vincentio Guglia fratribus, ſolutis cuilibet pro dote duc. 3500. Deceſſerunt poſtremò dicti fratres de Caluaneſe, filijs minimè relictis, vltimus verò moriens fuit Franciſcus, qui condito ſibi teſtamento, præfatum Magnificum Vincentium vſufructuarium hæredem inſtituit, & proprietariā dictam Magnificam Antoniam, eiuſq; filios.

His taliter inſtitutis, obſtaculum facere opinatur Magnificus Virgilius Guglia, vti pater, & legitimus adminiſtrator, filiorum ab ipſo ſuſceptorum cum quond.Thereſia, Franciſci ſorore prędefuncta; atq; ideò cauſam committi curauit in S.C. à quo inhibitio manauit M. C, nè procederet ad confectionem præambuli dicti quond. Franciſci, ſed ſublata poſtmodū inhibitione, mediante alio decreto eiuſdem S.C. quo ordinatum reperitur, *Quòd M.C.procedat ad confectionem præambuli quond. Franciſci Caluaneſe, verùm non conſignet fidem, neq; copiam illius, inconſulto S.C. & interim omnia bona hæreditaria ſequeſtrentur*. Iuſtiſſimè ſperant præfati coniuges hæredes inſtituti, eſſe ad eorum fauorem
1 concedendam immiſſionem, † ac dictum
præambuli decretum, quod ex inueterato
ſtylo, originem trahente ex *ritibus M.C.*178.
181.& 286. ſicuti teſtatur *D.Pref.de Franch.*
2 *deciſ.*204.*n.*1. † non eſt aliud, quàm explicatio animi perſonæ inſtitutæ, quòd velit hæreditatem adire, & inducitur ex eo, liquida probatio hæreditatis aditæ, *Dom. Conſiliar.*
3 *Theodor.alleg.*17.*n.*21.& † eſt cognitio adeò ſummaria, vt huiuſcemodi decreti interpoſitio non impediatur ex iudicio nullitatis teſtamenti, inſtituto ſiuè in ipſa M.C.ſiuè in

4 S.C.

4 S. C. vt plenè *Ann. alleg.* 19. & † interponi
paſſim ſolet, abſq; partis citatione *Afflict. in
Conſt. Regni, eos, qui ſcienter, in 4. quaſt.* quem
ſequitur *Franch. cit. deciſ. n.* 2. & *Ann. vbi ſup.*
5 *n.* 13. qui † ſubdit *n.* 14. hoc eſſe iuri cõmuni
conforme, ſecundùm quod, nullius requiri-
tur citatio, ad agnoſcendam, vel adeundam
hæreditatem, vt per *DD. in l. pro harede, ff. de
acquir. hared.*

6 Præter memoratum ſtylum, aſſiſtit etiam
Magnificis Clientibus noſtris diſpoſitio *tex.*
in vulgat. *l. fin. C. de edict. Diui Hadrian. tollẽd.*
quo immiſſionem, hæredibus inſtitutis, om-
ninò cõcedendam fore ſancitur, ſtatim atq;
teſtamentum exhibetur, nec abolitum, nec
cancellatum, & licèt plura ſoleant hac in re
cumulari, ampliantia diſpoſitionem dictæ
l. fin. ea tamen omitto, tanquam ſatis vulga-
ria, ſolùm dico, quòd partis motiua non
militant, ad impediendam eiuſmodi immiſ-
7 ſionem. † Et quidem primò, non impeditur
hoc ſummariſſimum remedium, ſiue mauis
iudicium immiſſionis, ex *edicto D. Hadrian.*
ex prætenſis nullitatibus, quas inaniter pon-
derat pars, aduersùs teſtamentum, quià cùm
nullitas debeat ſententijs canonizari, & ſen-
tentia ſit proferenda, cauſa cognita, altiori
adhibita indagine, in iudicio ordinario,
meritò dicunt, non eſſe intereà denegandam
teſtamẽto exequutionem, per immiſſionem
ad fauorem hæredis ſcripti, *Surd. conſil.* 268.
nu. 47. *Cyriac. controu.* 162. *n.* 29. *Thomat. deciſ.
Marchi.* 82. *n.* 10. *cum ſeqq. lib.* 1. *Ann. d. allegat.*
19. *Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed.* 4. *nu.* 698.
Lelius Altograd. conſil. 74. *n.* 17. *cum ſeqq.* & ſic
pluries determinauit *Rot. Rom.* vt per addẽt.
ad *Buratt. deciſ.* 211. *n.* 32. *cũ ſeqq.* & nouiſſimè
id ipſum eadem *Rot.* determinauit in vna
Romana locorum Montium Mercurij 5. *Maij*
1655. coram *R. P. D. Vecchiarello*, & iterùm
Veneris 4. *Iulij* 1657. coram *R. P. Dom. Priolo*,
per quas fuit dictum, dandam eſſe immiſſio-
nem Ill. D. Antonio Nauarrete Marchioni
Latertiæ, hæredi teſtamentario Ill. D. Bene-
dictæ Pinellę Principiſſæ Hyeracis, ſuper lo-
cis Montium in hæreditate remanſorum, nõ
remorantibus nullitatibus, cõtrà teſtamen-
tum propoſitis, per Ill. Dom. Hyeracis Prin-
cipem filium.

8 Nec obſtat motiuum partis dicentis, hoc
catenùs verum eſſe, quatenùs tantum nulli-
tatis iudicium, verè indiget altiori indagi-
ne, & cognitione, quaſi quòd immiſſionem
impediat, quandò nullitas patens eſt, & vi-
tium teſtamẽti viſibile, vt diſponitur in ead.
l. fin. C. de edict. D. Hadrian. de qua re omnium
latiùs *Menoch. d. remed.* 4. *à n.* 699. *vſq; ad* 734.
quià conceſſa hac maiori propoſitione, tan-
quam veriſſima, minor tamen non benè de-
ducitur; nullum enim cernitur viſibile vitiũ
in teſtamento quond. Franciſci Caluaneſij,
cuius vigore poſſit immiſſio impediri, &
tantùm abeſt, eſſe hoc teſtamentum patenti
defectu coinquinatum, vt potiùs cõtrarium
pars quoq; agnouerit, dùm ad colorandam
vanam quandam nullitatem, ex cauſa vnius
teſtis, qui in ſua ſubſcriptione, nõ dixit fuiſſe
rogatum, exhibet fidem factam de ea re ab
eodẽ teſte, nomine Io: Dominico Palomba;
Ergò nullitas, quam prætendit affectare, in-
9 diget probationibus, † & ſic non innititur
vitio viſibili, quod, ni fallor, illud eſſe intel-
ligitur, quod extrinſecis, ac vlterioribus
probationibus non indiget, qualis eſt can-
cellatio, raſura, defectus numeri teſtium, vel
ſubſcriptionis teſtatoris, exhæredatio filij,
de cuius exiſtentia conſtat ex eodem teſta-
mento, & ſimilia, de quibus *Menoch.* plenè,
loc. cit.

Prætereà ipſe idem teſtis, qui in clauſura
teſtamenti interuenit, interfuit quoq; in il-
lius apertura, vnà cum cæteris teſtamẽtarijs
teſtibus, coràm quibus Notarius conficiens
actum aperturæ, aſſeuerauit, omnes teſtes in
vtroq; actu fuiſſe rogatos, nec ille teſtis, quẽ
dicit pars, non fuiſſe rogatũ, fuit proteſtatus
de contrario, cùm potuerit ſuum rogitum
10 negare. † Præterquamquòd in hac materia,
creditur Notario, dicenti, teſtes teſtamenta-
rios fuiſſe rogatos, *Corne. conſ.* 176. *n.* 6. *lib.* 3.
Soccin. Iuni. cõſ. 179. *n.* 75. *lib.* 2. quos ſequitur
Montic. in repert. teſti. verb. teſtium rogitus, fol.
343. *col.* 1. *verſic. Sextò*, & *Maſcard. de probat.*
11 *concluſ.* 1354. *nu.* 19. *lib.* 3. † Imò plùs dicunt
DD. ad probandum rogitum teſtium teſta-
mentariorum, non eſſe neceſſarium, quòd
Notarius id ſpecificè aſſerat, ſed ſufficere, ſi
dicat, *Coràm ſubſcriptis teſtibus, ad hoc adhibi-
tis, vel vocatis*, ità ſingulariter *Gloſ. in l. nul-
lum, verſ. Nota ex hac gloſ. ff. de diuort. & repud.
Bar. in l. hęredes palam, §. in teſtamentis, n.* 4. *ff. de
teſtam. in l. ſciendum, nu.* 12. *cum ſeqq. ff. de verb.
obligat.* & in *l. Fulginius, §. quid ſi autem, n.* 3. *ff.
ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eat. Imol. in l.* 1. *n.* 7. *verſ.
Sufficit tamen, ff. de hared. inſtit. Pariſ. conſil.* 12.
n. 13. *& conſil.* 28. *à n.* 51. *vol.* 2. *Villalob.* qui de
communi teſtatur, in *collect. commun. opin. lit.
T. n.* 102. *Maſcard. d. cõcluſ.* 1354. *n.* 20. & *Car-
din. Mantic. de cõiect. vltim. volunt. lib.* 2. *tit.* 11.
n. 12. *&* 13. vbi reijcit contrariam *Butrigar.*
ſententiam, eiuſq; fundamentis ſingillatim
ſatisfacit.

12 Rursùs, etiam ſi nullo pacto de teſtium
rogitu conſtaret, vtpotè quià nec illi in ſub-
ſcriptione dixerunt, fuiſſe rogatos, nec No-
tarius de rogitu mentionẽ egit in clauſura,
vel apertura teſtamenti, adhùc nihil obeſſet,
quià ſufficit, quòd conſtet de teſtibus teſta-
mento ſubſcriptis, nam ſtatim ex ea ſubſcri-
ptione, reſultat præſumptio rogitus, ex *gloſ.
in cit. l. nullum*, & ibi *Bald. ff. de diuor.* tradide-
runt pręter *DD.* adductos per *Mantic. loc. cit.
à n.* 9. *ad* 11. idem *cit. Bar. in l. fin. n.* 6. *C. de codi-
cill.* & in *d. l. ſciendum, n.* 14. ibiq; *Alex. n.* 37. *ff.*

Digitized by Google

de verb.oblig. iterùm idem Bar.in l.Domitius,
n.2.ff.de teſtam.Bald.in l.hac conſultiſſima,nu.2.
ibiq; etiam Fulgoſ. itidem, nu.2.C.de teſtam.
idem Bald.in d.l.hæredes palàm, §. in teſtamẽto,
ff.de teſtam. vbi Aret.verſic.in gloſ. dicit, hoc
communiter teneri, & pariter de communi
opinione teſtatur Viui.commun.opin. verb.te-
ſtes in teſtamento,&c.ſicuti quoq; Craſſ.cõmun.
opin.lib.2.cap.3.quæſt.38. & in tract. de ſucceſſ.
ex teſtam. & ab inteſt. §.teſtamentum, quæſt.58.
n.6.verſ.Sed quid ſi teſtes, Ioſeph Ludouic. com-
mun.opin.concluſ.63.verſic.Declara tertiò, Ma-
ſcard.cit.concluſ.1354.nu.11.& 12. Menoch.de
præſumpt.lib.1.præſumpt.9.n.2.Petr.ad Gram.
deciſ.62.n.5.& Ioſeph Mele ad Gizzarell.deciſ.
45.n.21.

13 Iterùm pro exuberãti animaduerto,quòd
in teſtamento, de quo agitur, adeſt clauſula
codicillaris, cuius vigore ſaluatur à nulli-
tate, quæ fortaſsè reſultaret, ex defectu ro-
gitus teſtium, Ioſeph Ludouic. d.concluſ.63.in
5.limit. ſæpè cit. Maſcard.d.concluſ.1354.n.6.
vol.3.& Boer.deciſ.34.ſub n.9.verſic.Vndè ſi in
14 teſtamento, † quià tùnc diſpoſitio regulatur
ſecundùm naturam codicillorum,in quibus
non requiruntur teſtes rogati, pro illorum
validitate, l.fin.C.de codicill.ibi,Vel rogati,vel
qui fortuitò venerunt,Gloſ.in d.l.hęredes palàm,
§.in teſtamentis, verb.rogati, verſic.Sed aliud eſt
in codicillis, ff.de teſtam. Soccin.regul.420. in 1.
fallent. Montic.in repert.teſti.verb.teſtium rogi-
tus,fol.342.col.2.verſ.fin.cum alijs infinitis.

15 Tandem omittere nolui doctrinam Zuc-
card.in d.l.fin.n.302.C.de edict.D.Hadrian.di-
centis,immiſſionem hæredi ſcripto non eſſe
retardandam, propter oppoſitionem, quæ
fit, contrà teſtes teſtamentarios, cùm ea ex-
ceptio maturiorem requirat cognitionem,
ſequitur Menoch. de arbitrar.Iud.quæſt.32.nu.
11.& Dom.Reg.Capyc.Latr.conſult.15.à n.97.
vſq; ad fin.addo Caſſador.deciſ.4.tit.vt lit.pen-
dente.

Cætera autem motiua, quæ à parte pon-
derantur, ſunt in hoc ſummariſſimo iudi-
cio immiſſionis,prorsùs impertinentia,non
enim tendunt ad impugnandum teſtamen-
tum, vel ad infringendam diſpoſitionem,
ſed alias ſeparatas prętẽſiones indicant,pro
quibus ſeparatum, & particulare iudicium,
inſtituendum eſt, qualis eſt prætenſio legati
in priori teſtamento relicti, medietatis bo-
norum antiquorum,& medietatis illorum
duc. 10. m. ſuper quibus fuit ordinatum
fideicommiſſum à quond.Franciſco Calua-
neſe ſeniori, vt ſuperiùs in facto inſinuaui-
16 mus,†& conſequenter hæc omnia, pro qui-
bus competit iudicium particulare ordina-
rium,non impediunt præſens iudicium vni-
uerſale, & ſummariſſimum, Rot.Auenon.de-
17 ciſ.71.†vbi præ cæteris habetur,quòd filius
pro ſua legitima, non poteſt impedire im-
miſſionem hæredi vniuerſali, ſed vnà ſimùl
cum eo, dabitur filio hæredi particulari in
legitima, pro ea quantitate immiſſio, proùt
Rot. determinauit in illis duabus deciſioni-
bus relatis ſuprà n.7. quas impreſſas habeo;
18 † Sic etiam legatarius non eſt legitimus cõ-
tradictor,ad impediendam immiſſionem,
hæredi ſcripto, à cuius manu, legatum con-
ſequi debet, Menoch. de adipiſc.d.remed.4.nu.
19 642.†Demùm, nec fideicommiſſi exceptio,
obſtare poteſt hæredi vniuerſali, petenti im-
miſſionem, quià ab eo etiam fideicõmiſſum
eſt recipiendum, in iudicio ordinario, re-
quirente altiorem fideicommiſſi diſcuſſio-
nem, de qua re Bar.conſil.91.vol.1.Deci.cõſil.
218.Roland.conſil.78.vol.3.Menoch.omnium
latiùs, d.remed.4.à n.630.cum ſeqq. Guid.Pap.
deciſ.132. in fin. & deciſ.323.in fin. Boer.deciſ.
156.Cyriac.contr.12.n.7.lib.1. Noguerol.alleg.
25.n.16.Andreol.contr.63.à n.14.vſq,ad n.20.
Dom.Reg.Capyc.Latr.cõſult.78.per diſcursũ,
Dom.Conſiliar.Theodor.alleg.61.per totam,&
Surd.deciſ.333.vbi copioſa addit.Dom.Conſil.
20 Hodiern.†quæ quidem indubitata cõcluſio,
eatenùs poſſet limitari, quatenùs concurre-
rent in fideicommiſſario,illa quatuor requi-
ſita adducta per Menoch.d.remed.4.à nu.634.
cum ſeqq. nimirùm, quòd ſit perſona legiti-
ma, poſſideat ſinè vitio, doceat in promptu
de bono iure ſuo, & quòd hæredi vniuerſali
non competant detractiones, ſequitur Peni.
deciſ.Rot.Rom.671.n.15.

21 Sed audio fortiter replicari,prędicta pro-
cedere etiam non poſſe, in currenti ſpecie
fideicommiſſi, quod, cùm reperiatur ordi-
natum per quond.Franciſcum ſeniorem in
memorato contractu donationis,cum clau-
ſula conſtituti ad beneficium vocatorum,
videtur per conſequens, quòd cum aperto
iure,filij defunctæ Thereſiæ, ſint de compræ-
henſis ſub illa vocatione, debeant ad obti-
nendam poſſeſſionem rei donatæ, præferri
hęredi vniuerſali,maximè ſtante poſſeſſione
adepta per dictam conſtituti clauſulam, ad
quod allegat Camill.de Medic.cõſil.68.Molin.
de Hiſpan. primog.lib.3.cap.13.nu. 2.& 3. Ca-
ſtill.cõtr.lib.3.cap.24.n.25.in fin. Anton.Fabr.
in Cod. lib. 8. tit. 4. defin. 6. Aun. ſingul. 156.
Poſth.deciſ.300. poſt tract.de manuteut. Ole. de
ceſſion.iur.tit.6.quæſt.5.n.9.& 12.& Noguerol.
d.allegat.25.n.206.

22 Sed pro reſponſione animaduerto, non
benè cit. in contrarium Authores,ſic ſimpli-
citer, & ingenuè allegari, nam quod attinet
ad Molin. d. cap. 13. lib.3. non aliud probat,
quàm quòd ſucceſſori in maioratu ex l.9.tit.
7.lib.5.nouæ recopilat. competat interdictum
adipiſcendæ, pro obtinenda poſſeſſione
maioratus; & ſi eſt verum, quòd Doctor eſt
intelligendus ſecundùm authoritatem, quã
allegat,dicendum eſt,ſic quoq; fuiſſe loquu-
tum Caſtill.loc.cit. dùm innititur authoritatì
Molin.cuius doctrinam ipſe non inficior, eſt
enim

Digitized by Google

enim à negotio aliena, nec meretur, hac in-
re allegari, dùm ex diſpoſitione legum Re-
gnorum Caſtellæ, datur pro recuperatione
23 bonorum maioratus, † *interdictum quorum bonorum*, quod communi iure fideicommiſ-
ſario concedi nequit, nam dumtaxàt datur
in beneficium hæredis ab inteſtato, perſonæ
vltimò defunctæ, probato, quòd is, qui hoc
interdictum intentauit, ſit hæres proximior,
quòdq; bona fuerint à defuncto poſſeſſa, &
quòd ab alio, falſo heredis titulo fuerint oc-
cupata, *l. 1. & 2. C. quor. bonor. §. pro hærede, & §. adipiſcendæ, inſt. de interdict.* hiſq; probatis,
ſtatim conceditur immiſſio, ex officio Iudi-
24 cis, perindè ac cōceditur heredi ſcripto, † ex
edicto D. Hadrian. cui æquipollet illud inter-
dictum quorum bonorum, *Bald. in cap. 1. n. 1. de cōtent. int. maſcul. & fem. de benefic. Zuccard. in d. l. fin. n. 11. de edict. D. Hadr. tollend.* alijq;
apud *Menoch. de adipiſc. remed. vltim. nu. 1. 22. 27. 28. 29. & 35. Peregrin. de fideicom. artic. 48. n. 2. & 3.* & *Leo dec. Valent. 24. n. 11.* Sed fidei-
commiſſario hoc interdictum nō competit,
ſed remedium ordinarium, præuijs proba-
tionibus longè diuerſis, ab illis, quæ ad in-
terdictum quorum bonorum, ſunt neceſſa-
riæ.

25 Cæteri verò *DD.* ſuprà ex aduerſo alle-
gati, ſignanter *Ann. Fabr. Poſth. Ole.* & *No-
guerol.* loquuntur de donatione facta irreuo-
cabiliter ab eodem defuncto, de cuius hære-
ditate agitur, cum clauſula conſtituti, talis
enim donatarius, nō dubitamus, quin poſſit
immiſſionem hæredi vniuerſali impedire, &
quin ſit legitimus illius contradictor, reſpe-
ctu bonorum donatorum, quià ius illius eſt
certum, & indubitatum, & immediatè quæ-
ſitum ab eo, cuius hæreditatem vniuerſalis
hæres expoſtulat, eandemq; ſententiam te-
nent *Mart. de ſucceſſ. legal. part. 4. quæſt. 16. art. 2. n. 36. cum ſeqq. Farinace. deciſ. 270. n. 2. par. 1. in recenſ.* ſed omnium latiùs *Argel.* qui hanc
etiam opinionem, pluribus modis limitat, &
reſtringit, in *tract. de acquir. poſſeſſ. quæſt. 3. art. 15. à n. 801. vſq; ad 834.*

26 Solus *Camill. de Medic. conſil. 68.* loquitur
de fideicōmiſſo ordinato in contractu, cùm
clauſula conſtituti, & confirmato per teſta-
mentum, dicens, taliter vocatos, poſſe ſe op-
ponere hæredi, ad impediendam illi immiſ-
ſionem; ſed illius authoritas nullatenùs ob-
ſtat, nam in illa cauſa in facto ſupponeba-
tur. Primò, quòd ipſe fideicommiſſarius
poſſidebat. Secundò, quòd ex præſumpta
voluntatis coniectura, heres vniuerſalis fuit
à teſtatore excluſus ab illo iure, de quo age-
batur. Tertiò, quòd hæredi vniuerſali non
cōpetebant detractiones. Et demùm, quòd
ipſum fideicommiſſum erat liquidum, cla-
27 rum, & indubitatum; † Quapropter retor-
quendo authoritatem *Camill. de Medic.* ad
fauorem noſtrorum clientum, videtur, quòd
pars nullum ius foueat. Primò, quià non
poſſidet. Secundò, quià eſtò eſſet verum ad
fauorem partis fideicommiſſum, eſſet detra-
henda non ſolùm medietas ad beneficium
Magnificæ Antoniæ, ſed eſſent faciendæ cen-
tum aliæ detractiones. Et tertiò, quià rei ve-
ritate, ipſum fideicommiſſum eſt adeò tur-
bidum, & intricatum, vt potiùs vanitas quę-
dam ſit nuncupanda, prout fundabimus in
iuſtitia cauſę, & ſic non eſt de immiſſione ad
fauorem noſtrum dubitandum, ex notabili
authoritate (cuius meliorem non inueni)
Rot. Rom. in vna Romana fideicommiſſi, Mercu-
28 *rij 14. Iunij* 1600. † quam refert *Peni. dec. 671.*
vbi cùm contenderetur de immiſſione ad
fauorem hæredis vniuerſalis, ſe oppoſuit
vnus ex vocatis in quodam fideicommiſſo
ordinato in contractu, non ſolùm roborato
clauſula conſtituti, ſed etiam quòd potuiſ-
ſent vocati, poſſeſſionem ingredi propria
authoritate, & tamen ex quo pōderabantur
detractiones competentes heredi vniuerſali,
quòdq; ipſum fideicommiſſum erat turbi-
dum, non potuit ille fideicommiſſarius ob-
tinere.

29 Poſtremò non eſt ſub ſilentio relinquen-
dum, quòd perperàm in hoc noſtro caſu al-
legatur effectus clauſulæ conſtituti, ſtante
lapſu tot annorum, à die, quo factum fuit
fideicommiſſum, ac ſtante morte, nō tantùm
primi conſtitutarij, ſed aliorum in vlteriori
gradu, cùm ex aduerſo actores, filij defunctæ
Thereſiæ, tertiam conſtituant generationem
reſpectu Franciſci, qui donando fideicom-
miſit, & ſic eſt extincta virtus conſtituti, &
interuerſa poſſeſſio, ex his, quæ habentur, ex
l. cum precario, §. 1. ff. de precar. cap. fin. eod. tit. Roman. conſil. 89. Ruin. conſil. 127. nu. 8. lib. 5. Afflict. dec. 335. nu. 5. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 14. n. 65. Tiraquell. de iur. Conſtit. part. 2. ampliat. 13. & *Theſaur. deciſ. 38.*

30 His me ſcribente, ſed in Aula patroci-
nante Dom. D. Ioſeph Carauita Aduocato
digniſſimo, fuit interpoſitum decretum
præambuli quond. Franciſci Caluaneſij, ad
fauorem noſtrorum principalium, ad rela-
tionē integerrimi tùnc Iudicis M. C. Dom.
Thomæ de Luca, vt ex actis in Bāca Magnif.
Anzalone. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Filiæ fœminæ, licèt veniant appellatione filiorum. n. 1. Hoc tamen procedit attento iure communi, ſecùs vbi viget ſtatutum excluſiuum fœminarum, quià tùnc veniunt maſculi tātùm. n. 2. Sed maſculis deficientibus, veniunt fęminæ, etiam extante ſupradicto ſtatuto. n. 4. Iſte tamen maſculorum defectus attenditur tempore, quo ſucceſſio defertur, ad hoc, vt fœminæ admittantur. n. 5. 6. 7. & 8.

Fœminæ, licèt veniant appellatione familiæ, id tamen

Digitized by Google

men non procedit, extante ſtatuto, quòd per maſculos fœminæ excludantur. n.3.

Fœmina ſemel per maſculum excluſa, ſemper remanet excluſa, etiam ſi maſculus poſteà deficiat. n.9. Argumentis corroboratur. n. 10. Et quid quoàd ſuccedendum in emphytenſi, vel in feudo. n.25.

Effectus iuris conſummatus, non retractatur ex ſuperuenienti cauſa. n.11.

Aſſenſus conceſſus ſuper feud. alienatione facienda ab eo, qui filios habere poteſt, non irritatur, ex ſuperuenienti inhabilitate, ad filios procreandum. n.12.

Maioratus poſſeſſionem, tanquã proximior obtinens, bonis nõ priuatur, ſi alius magis proximus poſteà ſuperueniat. n.13.

Fœmina ad maioratum admiſſa ob defectũ maſculi, non remouetur, ſi poſteà maſculus ſuperueniat. n.14.

Cappellanus extraneus admiſſus ob defectum Sacerdotis de familia, non remouetur à Cappellania, etiam ſi Clericus de familia ſuperueniat. n.15.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, reſeruata quantitate ad teſtandum, non irritatur, ſi donans illam reſeruatam quantitatem diſſipet. n.16.

Aſſecuratio conceſſa mulieri, ob vergentiam viri ad inopiam, non retractatur, viro deuento ad meliorem fortunam. n.17.

Legatum relictum mulieri viduæ, eiq; ſolutum, non repetitur, ſi poſteà nubat. n.18.

Obligatio mulieris inualida, quià remanſit indotata, non cõualidatur, ob ſuperuenientes diuitias. n.19.

Læſio an interceſſerit, attenditur tempus initi contractus, tam ad irritandam obligationem, quàm ad petẽdam in integrũ reſtitutionem. n.20. & 21.

Immunitas conceſſa ob numerum 12. filiorum, firma remanet, etiam ſi illi decedant. n.22.

Mulier pauper, quæ habuit quartam in bonis viri, illam non perdit, etiam ſi diues poſteà efficiatur. n.23.

Filiusfamilias cum patre obligatus, effectus ſui iuris, non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, deducto nè egeat, attento patrimonio tempore, quo ſui iuris effectus fuit, licèt multa bona ei poſteà ſuperueniant. n.24.

Bona fideicommiſſo ſubiecta, in vltimo moriente efficiuntur libera. n.26. Quandò vltimo morienti nulla fuit facta ſubſtitutio. n.27.

Tranſitus de linea ad lineam, etiã inter deſcendentes fideicommittentis, non fit, quandò inter eos non fuit ordinata reciproca ſubſtitutio. n.28. Etiam ſi fideicommiſſum eſſet perpetuum, cum prohibitione alienationis, vt bona in familia conſeruentur. n.29. & 30.

Proximior in gradu ſuccedit in fideicommiſſis, & ſic matertera excludit filios alterius ſororis prædefunctæ. n.31.

Proximiorem quem eſſe, ac in primo gradu, ſunt ſynonima. n.32.

Subingreſſio, ſeù repræſentatio, in fideicommiſſis, non habet locum. n.33. Ità bis deciſum per S.C. n.36. Et põderantur quæ in cõtrariũ adducuntur. n.35.

Fictiones iuris, in fideicõmiſſis, nõ habent locũ. n.34.

Repræſentatio, atq; ſubingreſſio, quatenùs in teſtamentarijs fideicommiſſis locum haberet, ceſſat tamèn vbi fideicommiſſum fuit ordinatum in contractu. n.37. & 42. Quicquid nonnulli in contrarium ſcripſerint. n.38.

Conuentionalis ſucceſſio nuncupatur illa, quæ fit ex fideicommiſſo ordinato in contractu. n.39.

Succeſſio conuentionalis eſt regulanda, ſecundùm mentem contrahentium, non ſecundùm diſpoſitionem iuris. n.40.

Contrahentium diſpoſitiones ſunt verificandæ in caſu vero, non in caſu ficto. n.41.

Repræſentatio, ſeù ſubingreſſio, etiam ſi vt priuilegium conſideretur, fictio iuris eſt. n.43.

Fictio non habet locum, vbi verba loquuntur in caſu vero. n.44.

Bona ſubiecta fideicommiſſo conuentionali, non poſſunt alienari pro dote, & limitatur tex. in auth. res, quæ, C. commun. de legat. *n.45.*

Repræſentatio non habet locum in ſucceſſione particularis fideicommiſſi. n.46. Et refertur, & confutatur Molin. *tenens contrarium. n.47.*

Repræſentatio eatenùs locum habere poteſt, quatenùs agitur de ſuccedendo in vniuerſum ius defuncti. n.48.

Fideicommiſſum ordinatum in contractu, ſuper omnibus bonis præſentibus, & futuris, reſeruata aliqua quantitate ad diſponendum, etiam particulare dicitur. n.49.

ARGVMENTVM.

Fœminæ an veniant appellatione filiorum, vbi viget ſtatutum, quòd ſtantibus maſculis, fœminæ non ſuccedant, & an illarum excluſio ſit perpetua, an potiùs ſuſpenſiua, & quomodò ſit vera illa propoſitio, quòd ceſſantibus maſculis, fœminæ ſuccedant, diſtinctè diſcutitur.

Effectus iuris ſemel conſummatus, ex ſuperuenienti cauſa non retractatur, & ad ornatum huius propoſitionis, decem corollaria, non inutiliter adducuntur.

Fideicommiſſi bona eſſe libera in vltimo moriente, nec tranſire ad aliam lineam deſcendentem ex eodem fideicommittente, etiam ſi fideicommiſſum eſſet perpetuum, cùm alienationis prohibitione, breuiter, ſed concludenter fundatur.

Tandem vtiliter examinatur, an in fideicõmiſſorum ſucceſſione ſit locus ſubingreſſioni, & quid ſi fideicommiſſum eſſet ordinatum in contractu, vel particulare. In eadem cauſa.

CONSILIVM XXII.

QVamuis crediderim, allegata in M. C. pro obtinendo præambulo iàm interpoſito, ſufficere etiam in S.C. pro obtinenda copia illius, vnà cum diſſequeſtro bonorum hæreditariorum quond. Franciſci Caluaneſij, cùm hoc etiam incidens, conſignationis copiæ præambuli, ſimplex poſſeſſorium reſpiciat, tamen ex quo negotium eſt modò diſcutiendum in Supremo Prætorio, in quo iudicatur ſola facti veritate inſpecta, idcircò operæ pretium duxi, non tantùm ordini inſiſtere, ſed etiam articulorum iuſtitiam examinare, vt quàm euidentiùs pateat, partem aduerſam nullum penitùs ius fouere.

Dicit enim, ſibi ſpectare medietatem illorum duc. 10. m. à Franciſco ſeniore donatorum, contemplatione matrimonij, Io: Victorio filio, eiuſq; filijs, & filijs filiorum, cùm non poſſit dubitari, quin actores, tanquam filij Thereſiæ Caluaneſe, filiæ Io: Victorij donatarij, ſint de compræhenſis in illa vocatione facta de filijs, & filijs filiorum.

1 Sed pro reſponſione animaduerto breuiter, quòd licèt fœminæ, & earũ filij, veniant appellatione filiorum, & deſcendẽtium, cùm verè tales ſint, ad *tex. in l. fin. C. de ſuis, & legit.* hoc tamen eſt indubitatum ſecundùm puros terminos iuris communis, ſecundùm quod fœminæ, cum maribus, ad parentum ſucceſſiones æqualiter imitantur, & admittuntur, vulgat. *l. maximum vitium, C. de liber.*
2 *præter.* †Sed vbi hoc nõ practicatur, fortaſsè propter ſtatutum, quod in tota ferè Italia viget, & præſertim in hoc Regno, & Ciuitate, per quod, extantibus maſculis, fœminę à ſuccedendo excluduntur, tradita eis ſola dote de paragio, vt in *Conſt. Regni, In aliquibus, de ſucceſſ. filior. Comit. & Baron.* & in *Conſuetud. Si moriatur, tit. de ſucceſſ. ab inteſt.* tùnc communi *DD.* calculo habemus, fœminas non compræhendi appellatione filiorum, *Rip. in l. ſi Inſulam, n. 27. ff. de verb. obligat. Rebuff. in l. iuſta, col. 1. verſ. Non habet locum, ff. de verb. ſignif. Molin. de Hiſpan. primog. lib. 1. cap. 5. n. 39. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſũpt. 84. n. 10. & præſumpt. 85. n. 8. Gabriel. concluſ. 9. n. 38. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 4. cap. 708. n. 23. Cenſal. ad Peregrin. de fideicom. artic. 21. fol. 63. col. 1. verſic. Quinimò, Fuſar. DD.* vſq; ad nauſeam cumulans, *quæſt. 311. n. 42. & 43.* & omnium latiùs, atq; meliùs, relatis cunctis opinionibus, hanc partem communiorem, & veriorẽ eſſe concludit *Dom. Reg. Capyc. Latr.*
3 *dec. 3.* & in ſimili, †licèt ipſæ fœminę veniant appellatione familiæ, quam viuentes retinent, morientes extingunt, & in filios non tranſmittunt, tamen hoc fallit, vbi viget idẽ ſtatutum fœminarum excluſiuum, *Mart. in ſumm. toti. ſucceſſ. legal. part. 4. quæſt. 21. art. 5. n. 22. verſ. Idem ſi teſtator, Sforz. Odd. de fideicom. quæſt. 7. artic. 5. n. 44.* & *Fuſar. in eod. tract. quæſt. 352. n. 16.*

4 Eſt tamen verum, quòd eatenùs filiorum appellatione, fœminæ non compræhenduntur, vbi memoratum viget ſtatutum, quatenùs maſculi exiſtant, Cæterùm illis non exiſtentibus, tùnc fœminæ, tanquam compræhenſæ admittuntur, quià excluduntur ſolùm propter maſculos, *Fuſar. d. quæſt. 311. nu. 24. 45. & 46.* vbi innumeros cumulat; Vndè ex hoc inferre pars prætendit, quòd cùm ad præſens omnes maſculi deſcendentes ex Io: Victorio defecerint, debeat ipſa ex ſucceſſiua vocatione, ad illud fideicommiſſum admitti.

5 Sed ſub iſto aſſumpto, maximũ latet ęquiuocum, quod detegi nequit, niſi tempora diſtinguantur; aliud enim eſt tempus, quo fideicõmiſſum ad filios debet tranſire, aliud verò eſt tempus ſequens. Si primum inſpiciamus, & tunc vel maſculi deſunt, vel adsũt, ſi deſunt, fœminæ admittuntur, & habent locum omnes authoritates adductę per *Fuſar. loc. cit.* & in his terminis loquuntur *Surd. dec. 84. à n. 9.* dicens.

6 *Prætereà licèt ſtante dicto ſtatuto, maſculi cenſeantur vocati, tamen id non tollit, quin etiam fœminæ veniant, ſi tempore purificati fideicommiſſi, maſculi non extant, Soccin. in l. Gallus, §. quidam rectè, col. 5. ff. de liber. & poſth. & conſil. 227. nu. 5. & 6. vol. 2. Ruin. conſil. 154. nu. 3. vol. 2.*

7 *Dom. Reg. Capyc. Latr. d. deciſ. 3. ſub nu. 5. in fin.* per hęc verba, *Sic in propoſito dicebant actores, in caſu prædicto, quòd ex quo dicti fratres ſuccedere non poterant, vti morte præuenti, iudicari debebat, ipſam Victoriam, eſſe incluſam in donatione.*

8 Et *Noguerol allegat. 13. n. 27.* qui in terminis dicit, *Quod etiam confirmatur ex eo, quòd in terminis ipſius ſtatuti fœminas excludentis, tradit Peregrin. de fideicomm. artic. 25. nu. 52. vbi quòd etiam extante prædicto ſtatuto, fœminæ comprahenduntur appellatione filiorum, & quandò, vt in hoc caſu, non ſunt maſculi, qui eas excludant, aut ſi ſunt, habent incapacitatem.*

9 Sed ſi maſculi adſunt tempore, quo fit caſus ſucceſſionis, tùnc dubio procul ex legibus Regni, per illos fœminæ excluduntur, quibus ſemel excluſis, non ſunt ampliùs ſequenti tempore admittendæ, licèt maſculi indè decedant, nec ad earum fauorem habet locum ſucceſſiua vocatio, *Bald. in l. in quibus, n. 3. & in auth. ſed & ſi quis, nu. 10. C. de ſecund. nupt. Alex. conſil. 29. n. 7. lib. 1.* & *Natt.* ibidem in *Apoſtill.* incipiente, *Per exiſtentiam, Deci. conſil. 309. nu. 7. in fin. verſic. Sufficit enim, Aret. conſil. 50. nu. 6. Gabriel. conſil. 132. nu. 45. lib. 2.*

Horded.

Honded.conſil.9.lib.2. Cenſal. ad Peregrin.de fideicom.art.29.fol.262.col.2. verſic.Primus eſt caſus,in fin.& *Caren.reſol.237.n.10.* quicquid
contrà *Honded.* in diuerſis terminis ſtatuto-
rum Eugubij, & decretorum Ducatus, ſcri-
bat *Andreol.contr.*60.nam in ea etiam cauſa,
ipſemet fatetur, fuiſſe deciſũ iuxtà allegata
per *Honded.* vt fœmina ſemel per maſculos
excluſa, ſemper, & perpetuò excluſa rema-
neat, addo *Dom.Regent.Rouit.deciſ.*10.*n.*8.

10 Ratio autem huius concluſionis eſt eui-
dẽs, nam eatenùs ſucceſſiua admiſſio vnius,
in defectum alterius locum habere poteſt,
quatenùs vnius admiſſio, propter exiſten-
tiam alterius, fuiſſet ſuſpenſa, non ſi fuiſſet
excluſa; ſed admiſſio fœminæ,per exiſtentiã
maſculi, non ſuſpenditur, ſed excluditur:
Ergò ſucceſſiua fœminarum ſemel per ma-
ſculos excluſarum admiſſio, locum habere
non poteſt, maſculis deficientibus. Maior
probatur ex *l.cùm ità 33.§.in fideicommiſſo,ff.
de legat.*1. quem *tex.* in terminis noſtris alle-
gat *Caren. loc.cit.* & *Fuſar.d.quæſt.*311.*nu.*35.
& 36. Minor etiam patet, quià ſi admiſſio
fœminarum, per exiſtẽtiam maſculi ſuſpen-
deretur,per conſequens neceſſarium,duo ſe-
querentur. Alterum,nam filia fœmina huius
maſculi, qui ſolus, excluſa ſorore, ſucceſſit,
non ſuccederet patri ſuo, ſed excluderetur
ab amita,quæ propter maſculũ fuit excluſa.
Alterum, quòd defuncto ſinè filijs eodem
maſculo, ſoror eſſet neceſſariò admittenda
ad ea bona, ad quæ perpriùs ſolus maſculus
admiſſus fuerat,quod eſt falſum, quià frater
dato ſorori paragio, cætera bona poteſt ad
libitum alienare;Vndè fari neceſsè eſt,ſoro-
rem nõ ſuſpenſiuè, ſed perpetuò per maſcu-
lum excludi. Tandem cõſequentia licèt non
poſſit negari,tãquam benè deſumpta ex ſua
maiori,& minori propoſitione,nihilominùs
pro exuberanti, iterùm alio argumẽto pro-
11 batur, † nam quoties iuris effectus vno mo-
do conſummatus eſt, ampliùs non retracta-
tur, per quemcunq; ſuperuenientem caſum,
primo contrarium, *Gloſ. in l. vbi adhùc* 29.
*verb.abutatur,C.de iur.doti.*Ergò excluſio fœ-
minarum, iam cõſummata,propter exiſten-
tiam maſculorum, non eſt retractanda per
ſuperuenientem illorum defectum, & mor-
tem.

Quem ad propoſitum notare non tædeat
plura per me ipſum animaduerſa in *obſer.ad*
12 *Dom.Reg.de Marin.cap.*21.† Et primò aſſen-
ſum à Prorege conceſſum ſuper feudi alie-
natione facienda ab eo, qui filios habere
poteſt,non retractari,ſi eiuſdem ſuperueniat
inhabilitas, ad filios procreandos, *Afflict.
dec.*112.*n.*7. quem ſequitur *Dom.Reg.Capyc.*
13 *Galeot.cõtr.iur.lib.*1.*cap.*24.*n.*30. Secundò † ſi
quis ad maioratus,vel fideicommiſſi poſſeſ-
ſionem, fuerit tãquam proximior admiſſus,
nõ eſſet remouendus, licèt alius magis pro-
ximus,ex poſt facto ſuperueniret, *Molin.de
Hiſpan.primog.lib.*3.*cap.*10.*ſub nu.* 38. cum
quo concordat *addit.ibid. verſic. Verùm quic-*
14 *quid prædicti ſentiant.* † & ibid. *cit.Molin.n.*13.
& 14. dicit, quòd fœmina ad maioratum
admiſſa propter defectum maſculorum,non
eſſet remouenda, ob maſculorum ſuperue-
15 nientiam. Tertiò † Cappellanus extraneus,
ad Cappellaniam admiſſus, ob defectum
Clerici de familia, non eſſet expellendus, ſi
poſt illius promotionem, ſolemniter, & le-
gitimè factam, ſuperueniret Clericus de fa-
milia, *Perez in l.*1. *tit.*6. *lib.*1. *ordinat. verſic.
Nonò mouetur,* quem ſequitur *Spin.de teſtam.*
16 *gloſ.*4.*n.*70. † Quartò donatio omnium bo-
norum præſentium,& futurorum, reſeruata
aliqua quantitate ad teſtandum, non irrita-
tur, etiam ſi quantitas reſeruata,taliter fuiſ-
ſet à donatore diſſipata, vt nihil in bonis
ſuis remanſerit, de quo poſſit teſtari, *Bolo-
gnet.in l.fin.n.*33.*C.de pact. Anton.Fab.in Cod.
lib.*8.*tit.*34. *de donat. defin.*9. & *Fontanell.de
pact.nupt. tom.*1.*clauſ.*4.*gloſ.*22.*à n.*10.*vſq; ad*
17 14.*fol.*542.† Quintò aſſecuratio mulieri cõ-
ceſſa pro ſuis dotibus, ob vergentiam viri
ad inopiam, firma remanet,nec retractatur,
per reintegrationem viri, ad adminiſtran-
das dotes, etiam ſi ei diuitiæ ſuperueniant,
& taliter in meliorem fortunam reincidat,
vt dotes penes eum tutę eſſe videantur, *Gloſ.
in d.l.vbi adhùc,verb.abutatur,*&ibi *Cyn.n.*24.
*C.de iur.doti.Gayll.pract.obſeru.lib.*2.*obſer.*85.
*Mut. ad Conſuetud.Panorm. cap.*80.*nu.*19.*Go-
meſ. ad leg. Taur.*50.*nu.*35. *Fontanell. de pact.
nupt.tom.*2.*clauſ.*7.*gloſ.*2.*part.*3.*n.*61.*&* 62.&
Io:Caſtagn.in tract.de benef.deduct.ne ege.quæſt.
1.*n.*133.*&* 148. quos ego retuli in meis *ob-*
18 *ſer.cap.*20.*n.*20.† Sextò, legatum mulieri re-
lictum, cùm erit vidua, ſtatim legatariæ vi-
duæ effectæ debetur, nec ab ea aufertur,etiã
ſi poſtea nuberet, *l.fin.§.*1. *C.de indict.viduit.
tollend.*& ibi *Bald.*& *Paul.de Caſtr. Angel.cõſil.*
34.*n.*11.*Pariſ.conſil.*95.*n.*54.*lib.*2. & *Menoch.*
19 *conſil.*278. *nu.*38. *lib.*3. † Septimò obligatio
mulieris, per quam confectæ obligationis
tempore, remanſit indotata, iure inualida
eſt,nec conualidatur ex eo,quòd poſteà eidẽ
mulieri, opes aliundè fuerint ſuperuentæ,
*Barboſ.in l.*1.*part.*5.*n.*51.*in fin.& n.*52.*verſic.
Pro concordia videtur dicendum,ff.ſolut.matrim.*
quam doctrinam ad partes exornat doctiſ-
20 ſimus *Noguerol.alleg.*30. † quià læſio ſemper
attenditur, an interceſſerit tempore initi
contractus,tam ad finem illum reſcindendi,
l.ſi voluntate, C.de reſcind. vendit. Cagnol. in l.
2.*nu.*213.*cum ſeq.eod.tit. Couar.in cap.quamuis
pactum,part.*3.*cap.*1.*§.*4.*n.*2.*&* 7.*verſic.Vnde-
cima concluſio, Cancer.variar.reſolut. lib.*3.*cap.*
15.*n.*65.*cum ſeq.*& *Anton.de Amat.reſolut.*22.
21 *à nu.*5. *ad* 7. *lib.*1. † quàm ad effectum obti-
nendi in integrum reſtitutionem, *Odd. de re-
ſtit.in integr. quæſt.*57.*artic.*3. *nu.*18. & *Giurb.*

32 deciſ.105.n.2.& 3. † Octauò ex eodem Nogueroſ. ibid. ad declarationem l.ſi quis Decurio,C.de Decur.lib.10.immunitas alicui conceſſa ob numerum duodecim filiorum, firma remanet, nec retractatur,etiam ſi illi decedant, Alex.in l.ſi cùm dotem,§.ſi maritus,ſub n.6.verſic.Secundò adde,ff.ſolut.matrim. & in l. ſciendum, §.poſſeſſor,il 2.n.3.ff.qui ſatiſd.cogan. Theſaur. deciſ.267.n.8. Menoch.conſil.486.nu.
33 24.vol.5.& Coſt.conſil.80.n.38.lib.1. † Nonò ad interpretationem tex. in auth.Prætereà,C. vnd.vir.& vxor,mulier pauper,cui quarta in bonis viri defuncti aſſignata fuit, illud adeptum beneficium nõ perdit, ex ſuperuenientibus facultatibus, nec ei bona ſemel quæſita auferuntur, Deci.conſil.24.Mart.vot. 22.Mangil.de imput.quæſt.166.nu.6.& 7. Nouar.in prax.elect.for.ſect.2.quæſt.10.Ricci.deciſ. 174.n.4.par.3.& Ripoll.variar.reſolut.cap.10.
34 n.27. † Decimò,& vltimò(nè ſim prolixior in his corollarijs, quorum poſſem centum cumulare) filiusfamilias,cum patre obligatus, ſi emancipetur, vel aliter ſui iuris efficiatur, nõ tenetur in beneficium creditoris, niſi in quantum facere poteſt, deducto nè egeat, ex beneficio ll.in ff.& C.quòd cum eo, à quo quidem fauore nõ cadit filius, cui opes plurimæ obuenerunt,nam ad illum effectum attenditur patrimonium filij, tempore, quo ſui iuris effectus fuit, Gratian. diſcept. forenſ. tom.4. cap.799. nu.52. Noguerol.d.allegat.30. n.14.

35 Hactenùs non infructuosè digreſſus ſum, oſtendens,excluſionem fœminarum per maſculos, non eſſe ſuſpenſiuam, neq; temporalem, ſed perpetuam, etiam ad fauorem hæredum maſculi, quamuis extraneorum,cùm effectus iuris ſit iam conſummatus, & contraria opinio,vt excluſio prædicta,ſit ſuſpẽſiua, & temporalis, in vno tantùm caſu poſſet procedere,cùm nempè ageretur de re ad hæredes extraneos non tranſmiſſibili, quale eſſet feudum, vel emphyteuſis, in his enim, excluſa ſorore, ſuccedit maſculus, & poſt eum omnes illius deſcendentes,& deficiente linea ipſius maſculi, ad euitandam deuolutionem, vel caducitatem, ſuccedit ſoror,vel linea ſororis olim per maſculum excluſæ;de qua re plenè Couarr. variar. reſolut. lib.2.cap. 18.ſub n.1. verſic Secunda concluſio, quem ſequitur Andreol.controu.43.n.8.

36 Non ità eſt in materia fideicommiſſi,in quo data ſucceſſione in beneficium maſculorum,prout factum fuit in præſenti caſu,in quo poſt mortem Io: Victorij primi donatarij grauati,ſucceſſerunt Ioſeph,Ianuarius, & Franciſcus iunior, illius filij, excluſis Magnificis Thereſia, & Antonia ſororibus, bona taliter quæſita, non ſolùm non ſubiacent caducitati, vel deuolutioni, propter quod, deficiente linea maſculorum, eſſent admittendæ fœminæ, ſed imò ſunt ad extra[n]

hæredes tranſmiſſibilia,quià efficiuntur, in hæreditate vltimi morientis, libera, & ab omni nexu exonerata, l.cùm pater 79.§.libertis,in fin.& l.qui ſolidum 80.§.penul.ff.de legat. 2.Peregrin.de fideicom.art.52.à n.2. Pariſ.conſ. 1.n.18.vol.1.& conſ.74.vol.2. & Dom.Capyc.
27 Latr.d.deciſ.103.n.23.& 32.†Et quòd bona in currenti theſi,remanſeriut libera in hæreditate Frãciſci Caluaneſij vltimi morientis, ſit indubitatum, quià nulla legitur facta ſubſtitutio vltimo morienti, Bald. in l. 1.C. quand.dies legat.ced.Gloſ.Bar.Imol.& Caſtrenſ. in d.§.penult. Angel.conſ.169.col.2. Deci.conſ. 182 Soccin.conſ.63.col.7.lib.3. Natt.conſ.191. conſ.470.n.3.& conſ.551.nu.18. Gabriel.conſ. 132.quæſt.7.nu.60.& 61.lib.1.& Tiraquell.de retract.lignag.§.26.gloſ.1.n.10.Imò nõ ſolùm deficit ſubſtitutio vltimo morienti, ſed nec minùs, inter filios, & deſcẽdentes collectiuè vocatos, fuit ordinata reciproca.

28 Quo ſuppoſito, omnis prorsùs ſopitur difficultas,nam ſi admitteretur pars ad hæc bona vigore fideicommiſſi,per conſequens, ipſummet fideicõmiſſum, faceret tranſitum, de linea ad lineam, nempè de Franciſco vltimo moriente, ad filios extraneæ familiæ, ſuſceptos à prædefuncta ſorore, tempore, quo tranſitus,& tranſmigratio iſta,abhorret à veris iuris regulis, etiã inter deſcendentes maſculos fideicommittentis, quandò inter illos reciproca ſubſtitutio nõ fuit ordinata, vt latiſſimè, coaceruatis omnibus DD. & rationibus, fundat Fuſar.quæſt.475. & licèt cum eo tranſire ſatiſſimè eſſet,cùm nihil relinquat intactũ,pro exuberanti tamen,addo Cãcer. magiſtraliter loquentem,variar.lib.1. cap.1.de ſubſtit.ſub n.281.cum ſeq.verſic.Quid quod tantùm, vbi ex recepta ſententia dicit,
29 † quòd per perpetuam vocationem factam de deſcendentibus, inducitur fideicommiſſum graduale, & deſcenſiuum, non tamen reciprocum, & cum hac opinione cõcordat etiam Gratian.diſcept.forenſ.tom.2.cap.371.n.
30 11. † Quod procedit, etiam ſi concurrent verba denotantia perpetuitatem, cum prohibitione alienationis, pro conſeruandis bonis in familia, quià ex his, nec minùs reciproca induceretur, Fuſar.loc.cit.n.29.Cancer.vbi ſuprà ex Cephal.conſil.401. Gratian.d. cap.371.à n.1.Dom.Reg.Capyc.Latr.deciſ.3.n. 34.& 35.Anton.Fab.in Cod.lib.6.tit.22.defin. 22.& 23. & nouiſſimè quond.Reg.Conſiliar. de Roſa conſult.41. per totam, & præſertim à n.20.& ſeqq.& conſult.42.n.36.

31 Sed falcem ad radices immittendo,etiam dato, quòd per extinctionem maſculorum fiat locus fœminis, tanquam ſuſpenſiuè, & temporaliter excluſis, adhùc pars nullum ius fo[ret] quià Franciſco vltimo defuncto, G[...] [illegible] iſ. Antonia ſoror, nepotes ex dicta [præ]defuncta ſorore, in gradu

Google

gradu remotiores: Quo poſito, adhùc abſtracto Franciſci teſtamento, ſuccederet in ea fideicommiſſata quantitate, ipſa Antonia tanquam proximior, excluſis dictis nepotibus, filijs alterius ſororis præmortuæ, ex *tex. in l.cùm ità, §.in fideicommiſſo, ff.de legat.2.* vbi in ſucceſſione fideicommiſſi relicti fauore familiæ, vel illorum de agnatione, vocatus primò intelligitur ille, qui proximior, & in primo gradu reperitur, ibi, *Et qui ex his, pri-*
32 *mo gradu procreati ſunt.* † Quæ verba, *primo gradu*, ad proximiorem propriè referuntur, quià proximiorem quem eſſe, & in primo gradu, paria ſunt, & ſynonima, *l.proximus, ff.de verb.ſignif.& l.2.§.proximus, ff.de ſuis,& legit.*

33 Iſtaq; ratione, communiſſimè cõcludunt *DD.* in huiuſmodi fideicommiſſorum ſucceſſionibus, ſubingreſſiones, & repræſentationes, locum non obtinere, quamuis nomine collectiuo agnati vocati ſint, nulla proximioritatis facta mentione, ex cit. *l.cùm ità, §.in fideicommiſſo*, prout dixerunt *Deci. conſ.1.conſ.408.& conſ.412. Rube.conſ.26.& conſ.37. Bellon.conſ.50.n.10. Thobi.Noni.conſ.34.n.11.* vbi ait, hanc partem, plures numero, & authoritate ſectari, *Reg.Lanar.* legendus, *conſ.69.à n.23.ad fin.* latè *Honded.cõſ.70.nu.43.lib.1.* vbi cumulat quadraginta *DD. Flor. de Men.variar.lib.1.quæſt.19.nu.25. Caſtill.Sotomayor cõtr.lib.3.cap.29.n.214. Eugen.conſ.61.nu.37.* vbi de communi, *Cephal.conſ.306.n.6.lib.3. Menoch.conſ.95.nu.27. Robol.de repræſent.lib.3.cap.7.nu.14.cum ſeqq.& lib.1.cap.9.n.25.* qui innumeros colligit, inquiens, nullam legem reperiri, quæ in cauſa teſtamentaria, repræſentationem concedat, & latiùs *lib.3.cap.12.nu.13.* vbi rationibus, & authoritatibus hanc partem comprobat, & ità in diuerſis Senatibus iudicatum teſtatur, *Laurent.dec.Auenon.37.n.11.cum ſeqq. Magon. dec.Lucæ 82.n.21.cum ſeqq. Farinacc.dec.482. nu.1.* vbi meminit de alijs deciſionibus, & omnium meliùs, hanc ſententiam tutatur *Dom.Camill.de Medic.conſil.2.n.11.12.& 13.* qui allegat vndecim primarios *DD.* in lecturis, & quatuordecim in conſulendo, appellatq; iſtam concluſionem veriorem, &
34 magis cõmunem, † quæ ineuitabili ratione, à nemine, quem viderim adducta, conuincitur, nam repręſentatio iuris quędam fictio eſt, vt infrà probabimus, & fictiones, in fideicommiſſis, & ſubſtitutionibus, locum non habent, ad *tex. in l.ſi quis aliquid 4. C.de his, qui veni.ætat.impetr.*

35 Nec mouet in contrariũ authoritas *Gloſ. in d.l.cùm ità, §.in fideicommiſſo, verſic. Primò quandoq; &c.* vbi nepos concurrit ad ſucceſſionem cum patruo, ex vi repræſentationis, quià illa *Gloſ.* dicit verum in omnibus alijs ordinarijs ſucceſſionibus, in quibus id fit ex diſpoſitione *tex.in auth.ceſſante, C.de legit.hæred.* id, quod nec ipſe vnquam inficiari poſſe exiſtimaui, & ſic illa *Gloſ.* eſt intelligenda, vt loquuta ſit, in ſucceſſionibus ab inteſtato, dùm allegat *tex.in d. auth. ceſſante*, cui alludens inquit, *Quãdoq; qui ſunt in gradu impari, æqualiter admittuntur, vt ſunt filij fratrum, cum fratribus.* Quæ dictio, *quandoq;* indicat manifeſtè, vt non ſemper ità fiat ſucceſſio, & ſi non ſemper; Ergò quandoq; filij fratrum, non concurrunt cum fratribus, quod meliùs in alio caſu verificari nequit, quàm in hæreditate fideicommiſſata, ex diſpoſitione *d.§.in fideicõmiſſo*, & ità in terminis, ponderando illam dictionem, *quandoq;* poſitam in *Gloſ.* ratiocinatur *Deci.in l.ſi auiæ, n.6.C.de ſucceſſ.edict. Medic.d.conſil.2.à nu.14.& Reg.Lanar.d.cõſil.69.n.24.& 25.* vbi doctè loquitur. Rurſùs allegat pars *Fuſar.quæſt.485.* vbi de more allegat infinitos Authores pro vtraq; opinione, ſed reuerà inclinat in hanc cõtrariam partem, concedentem ſubingreſſionem in ſucceſſione fideicõmiſſorum. Sed breuiſſimè pro reſponſione aduerto, quòd omnes *DD.* quos *Fuſar.* pro hac opinione allegat, nituntur potiſſimùm authoritati *Gloſ. in d.§.in fideicommiſſo*, quæ malè fuit ab eis intellecta, vt aduertit *Lanar.loc.cit.* & tantũ abeſt, quòd hoc voluerit, vt potiùs cõtrarium affirmet, vt probauimus. Demùm cæteris omiſſis, adducit *Rouit.conſil.51. vol.1.* dùm tamen credo, quòd voluerit allegare authoritatem *Marcelli Ruffoli*, cuius allegationem *Rouit.* curauit imprimi inter ſua Conſilia; De cætero autem in eadem cauſa, pro eodẽ cliente ſcribens ipſe *Rouit.conſil.50. d.vol.1.* reſolutiſſimè dixit, veritatem eſſe in contrarium, vt in fideicommiſſorum ſucceſſione, etiam in ijs, quæ ab aſcendente ordinata reperiuntur, ſubingreſſio non concedatur, vt *n.7.&* 8. alioq; medio, clientis ſui iura, in illa contingentia fuit tutatus.

36 Ernè deſit punctualis, modernaq; authoritas rei iudicatæ, bis reperio per S.C. reiectam repræſentationem in fideicõmiſſorum ſucceſſione, vna vice in cauſa Dom. D. Dorotheæ Barbaro, cum D. Aurelia Barbaro, in Banca Magnifici Clauelli, aliaq; vice in cauſa Berardini, Ioſeph, & aliorum de Rogerio, quæ ſententia, iunctis Aulis, fuit in gradu reclamationis confirmata, ſub die 6. Martij, currentis anni 1665. vt ex proceſſu in Banca Magnifici Fuſci.

37 Verùm pro exuberanti, dato, ſed non conceſſo, quòd repræſentationi locus eſſe poſſet, eò, quià fideicommiſſorum ſucceſſiones ſint regulandæ ſecundùm ſucceſſiones ab inteſtato, quoàd ordinem ſuccedendi, hoc procederet, vbi fideicommiſſa, in teſtamentis ordinata reperirentur; ſecùs tamen, ſi in contractibus (prout in caſu noſtro) ſic *Bar. in auth.poſt fratres, nu.3.C.de legit.hæred. Salye. in l.1.nu.26.in fin. C.de iur.emphyt. Cuman.in*

d.l.

Digitized by Google

d.l.cùm ità,§.in fideicõmiſſo,in fin. & ibi etiam
latè Peralta,col.1.plenè Iaſ.in l.is poſt n.36.cũ
ſeqq.ff.de acquir.hæred. Alex.conſ.203.n.6.cum
ſeqq.lib.2.& conſ.129.lib.5.Ruin.cõſ.25.n.23.
& conſ.162.lib.1.& conſ.124.lib.2. Deci.conſ.
1.nu.5. Soccin.Iuni.conſ.73.nu.17.lib.1.Rube.
Alexand.conſ.83. Alex.Raudenſ.cõſ.242.n.36.
lib.2. Menoch.conſ.498.n.16.lib.5.& cõſ.999.
n.52.Surd.conſ.403.n.55.Reg.Valenz.conſ.25.
n.93.lib.1. Molin.de Hiſpan.primog.lib.3.cap.
6.nu.40. Robul.de repræſent.lib.3.cap.12.nu.8.
Velaſq; de iur.emphyt.quæſt.50.n.12.13.& 53.
Clar.in §.emphyteuſis,quæſt.39. verſic.Scias tamen,
Fuſar.in addit.ad quæſt.485.n.15.& Gam.
deciſ.59.n.3.& latiùs deciſ.174.n.15.cum ſeqq.
38 †quicquid in cõtrarium ſcripſerint Decian.
conſ.55.nu.18.Odd.conſ.39. Caſtill.lib.3.contr.
cap.19.nu.254.Fontanell.deciſ.584.n.12.Thomig.
de primog.tract.7.tit.10.nu.367. & Capyc.
Latr.conſult.61.à nu.20. horum enim nullus,
articulum ad partes deguſtauit, nec pene-
39 trauit diſcriminis rationem,quæ eſt,†quià,
vt inquit Salyc.ſup.cit. ſucceſſio, quæ fit ad
fideicõmiſſum ordinatum in contractu, vo-
catur conuentionalis, omiſſo fideicommiſſi
nomine,vt itidem voluit doctiſſimus Anton.
Fab.de error. Prag.decad.26.error.3. nu.12. &
40 decad.47.error.10.†Si ergò ſucceſſio eſt con-
uentionalis, igitùr non eſt regulanda,ad in-
ſtar ſucceſſionis legalis ab inteſtato, ſed ſe-
cundùm mentem contrahentium,non tantũ
ſcilicet ſecundùm mentem illius,qui ſucceſ-
ſionem per fideicõmiſſum ordinauit, verùm
quoq; ſecundùm mentem alterius contra-
hentis, qui ſucceſſionem ſub fideicommiſſo
recepit, Fontanell. de pact.nupt.tom.1.clauſ.4.
gloſ.25.nu.38.Alex.Trentacinq;variar.reſolut.
lib.1.tit.de legat.reſol.4.nu.11. verſic. Circà ſe-
41 cundum,& Fab.loc.ſup.cit.†Et quoniam con-
trahentium diſpoſitiones ſunt verificandę in
caſu vero, non in ficto, ad tex.in d.l.ſi quis 4.
C.de his, qui veni.ætat.impetr. Cardin.Mantic.
de tacit.& ambig.conuent.tom.1.lib.2.tit.5.à n.
15.vſq; ad 19.cùm ipſi contractus ſint ſtricti
iuris, l.quicquid aſtringendæ, ff.de verb.obligat.
42 Properereà † perneceſsè videtur concluden-
dum, ius repræſentationis, & ſubingreſſio-
nis,in his conuentionalibus ſucceſſionibus,
locum non obtinere, ſucceſſionemq; ei de-
ferendam eſſe, qui verè proximior eſt in
gradu, excluſis illis, qui eundem gradum,
per fictam iuris interpretationem repræſen-
tant, vt præter ſup.cit.tradit Capyc.Latr.dec.
126.ſignãter n.7.& 8.& plura cumulat Mon-
tan.controu.cap.1. & Conſiliar.Theodor.allegat.
43 100.n.24. Cùm † ipſa repræſentatio,& ſub-
ingreſſio,etiam ſi vt priuilegium conſidere-
tur, iuxtà tex.in §.ſin autem defuncti,auth.de
hæred. ab inteſt.venient. fictio quædam ſit, ad
notata per Cancer. variar.reſolut. lib.1.cap.5.
tit.de ſucceſſ.ab inteſt.à nu.57.cum ſeqq.vbi ex-
preſsè demonſtrat, repræſentationem, iuris
quadam fictione concedi,& impropriè pro-
ximum eſſe, qui alterius gradum ſuſcipit,
Capyc.Latr.d.deciſ.126.nu.13.& conuincitur
44 ex tex.in ſæpè cit.l.ſi quis aliquid,†vbi fictio-
nes, quæ ex Imperiali largitate,& per priui-
legium tolerantur,non habent locum in his,
in quibus verba verè,& propriè ſunt intelli-
45 genda. †Nec extrà rem fore arbitror vnum
afferre notabile corollarium, quo manifeſtè
conſtat, ſtrictiorem eſſe naturam fideicom-
miſſorum, in contractu ordinatorũ, quippè
& ſi pro dote mulierum,validè in ſubſidium
diſtrahantur bona fideicommiſſo ſubiecta,
ad tex.in vulgat.auth.res,quæ, C.commun.de
legat.hoc tamen non procedit,vbi fideicom-
miſſum eſſet conuentionale,& ordinatum in
contractu, Alex.conſil.103.n.18.vol.5.Soccin.
conſil.75. vol.1. Crot.conſil.165.nu.57. Soccin.
Iuni.cõſ.119.n.8.vol.5. Petr.de fideicom.quæſt.
8.n.440. Tiraquell.de primog.quæſt.61.nu.8.&
Dom.Reg.de Pont.deciſ.39.ex Gloſ. & Salyc.in
l.nulla,C.de iur.doti.
46 Demùm ceſſat in hac cauſa ſubingreſſio,
& repręſentatio,quoàd ſucceſſionem in illis
duc.10000.vt ſuprà donatis, & fideicõmiſſi
vinculo ſuppoſitis,quià non agitur de fidei-
commiſſo vniuerſali,ſed de particulari, in
illa quantitate, proùt expreſsè tradiderunt
Gam.cit.deciſ.59.n.3. Ceuall.commun.contrau.
commun. quæſt.762. Conſiliar. Paſchal. de patr.
poteſt.part.4.cap.9.n.27. Cancer.variar.reſolut.
lib.1.d.cap.5.n.56.de ſucceſſ.ab inteſt.& Cenſal.
47 ad Peregrin.artic.21.per diſcurſum;†Soluſq;
Molin.in tract.de Hiſpan.primog.lib.3.cap.7.n.
20.in fin. perfunctoriè, nullaq; fretus ratio-
ne, tenuit contrarium, non animaduertens,
48 †quòd omnia iura, quæ repræſentationem
admittunt, loquuntur, cùm agitur de ſuc-
ceſſione in vniuerſum ius defuncti, ad tex.in
§.filius,inſtit.de hęred.quę ab inteſt.deferunt.tex.
in auth.poſt fratres, de legit. hæred. & in d.auth.
ceſſante, C.de legit. hæred. adeoùt neceſſarium
requiſitum reputetur, quòd de vniuerſa hæ-
reditate agatur, vt ſubingreſſio, & repræ-
ſentatio valeat practicari, Robul.de repræſent.
lib.3.cap.7.nu.14.cum ſeqq. & cap.15. nu.13.
Hieronym.de Laurent.deciſ. Auen.37.nu.11. &
49 Magon.deciſ.82.n.21.†Quòd ſi dicatur,illam
fideicommiſſatam donationem, fuiſſe de
maiori parte bonorum, atq; vti talem, vni-
uerſale ius conſtituere, non autem particu-
lare; Reſpondeo breuiter,hoc nõ eſſe verum
in facto,ſed dato eſſet verum, nec minùs illa
iuris propoſitio deſumi poſſet, ſed potiùs
cõtraria, vt ſemper fideicommiſſum ſit par-
ticulare, etiam ſi quis ſub eo vinculo dona-
ret omnia bona ſua, reſeruata ſibi aliqua
quantitate, ad diſponendum, Garſi.Maſtrill.
dec.190.n.9. quem notabiliter ſequitur Fon-
tanell.de pact.nupt.tom.1.clauſ.4.gloſ.25.n.3.

Ex quibus vndequaq; ſe vertat pars, ex-
cluditur ab hac prætenſa fideicommiſſata
ſuc-

Digitized by Google

ſucceſſione, à Magnif. Antonia Caluaneſe, hærede inſtituta, & in gradu proximiore, ſub correctione S.C. Laus Deo,& B.V.

Cauſę exitum habebis in calce Conſilij 24.

SVMMARIVM.

AGnato ſinè filijs,& ab inteſtato decedenti, ſuccedunt agnati in bonis antiquis paternis, & cognati in bonis maternis, & quid ſi teſtamentum condat.n.1.

Proximioribus tamen agnatis, & cognatis, in caſu prædicto ſucceſſio debetur.n.2.

Proximior vbi expreſsè ad ſucceſſionem vocatur, intelligitur de vere proximiore, excluſa ſubingreſſione.n.3.

Matertera excludit ſororis defunctæ filios, à ſucceſſione fratris, reſpectu bonorum antiquorum.n.4. & 8.

Subingreſſio de iure communi, datur ſolùm inter fratrum, & ſororum filios.n.5. Sed de iure Conſuetudinario, datur in infinitum inter fratrum filios, & deſcendentes.n.6.

Subingreſſio inter ſorores, & ſororum filios, omninò per Conſuetudines ſublata eſt. n.7. 9. 10. & 11. Vbi interpretatur authoritas Reg. de Pont. *&* Rouit. *Rurſus refertur in contrarium* Præſ.de Franch.deciſ.652. *qui ab* Authore *reprobatur. n.12.& 13. Demùm impugnatur authoritas* Capyc.Latr.conſult.61.à n.39. *& rationibus cõfutatur. à n.14. ad fin.*

Dictio in præmiſſis, vel prædictis, *quid operetur, & quæ comprahendat. n.16.*

ARGVMENTVM.

Subingreſſionem inter ſorores, ſororũq; filios, noſtro Conſuetudinario iure, in ſucceſſione bonorum antiquorum, locum nõ habere; Atq; ideò materteram nepotes excludere, à ſucceſſione fratris defuncti, laconicè comprobatur, ad interpretationem *Conſuetud. Sed ſi morienti, §. Quod autem, de ſucceſſ. ab inteſt.* In eadem cauſa.

CONSILIVM XXIII.

1 SVbnectitur ex aduerſo in hac cauſa, quod ad peiùs non poſſit denegari filijs quond. Thereſiæ, portio in bonis antiquis, remãſis in hæreditate Franciſci Caluaneſij Iunioris, quòdq; ſi à fideicõmiſſo excludi contigiſſet, includi debeant ad eadẽ bona, vti à maioribus obuenta, ex noſtris *Conſuetudinibus*, ex quibus, ſi agnatus ab inteſtato, & ſinè filijs decedat, in bonis antiquis, ſuccedunt conſanguinei illius lineæ, à qua bona obuenerunt, vt in *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, tit. de ſucceſſ. ab inteſt.* Sin autẽ agnatus carens filijs, teſtamentum condat (prout in currenti caſu) tùnc non poteſt diſponere de bonis antiquis, quàm de ſola medietate, reliqua verò medietas debetur conſanguineis illius lineæ, à qua bona deriuant, vt in *Conſuetud. & ſi teſtator, tit. de ſucceſ. morient. ſin. fili. ex teſtam.*

2 Sed in contrariũ conſidero, reſponſionem ex eiſdem *Conſuetud.* reſultare, vtraq; enim, ad illorum bonorũ ſpeciem, proximiorem vocat, vt in prima incipiente, *ſi quis, vel ſi qua*, ibi, *Proximiores ex parte patris ſuccedunt*, & inferiùs loquens de bonis maternis, inquit, *Proximiores ex parte matris ſuccedunt*; & in ſecunda exordiente, *& ſi teſtator*, ibi, *Reliqua verò medietas, perueniat ad proximiores*

3 *agnatos, & cognatos.* † Et quià vbicunq; ad aliquam ſucceſſionem, expreſsè *proximior* contemplatur, tùnc excluſa repræſentatione, & ſubingreſſione, ſuccedit ſolùm ille, qui verè proximus eſt, non autem ille, qui ſe talem putat facere, ſuſcipiendo alterius gradum, vt communiter voluerunt *DD.* præſertim verò *Bald. & Fulgoſ. in l. vt inteſtato, C. de ſuis, & legit. Andre. in cap. 1. §. his autem deficientibus de grad. ſucceſſ. feud. cit. Bald. conſil. 334. vol. 1. Aucharan. conſil. 82. & 94. Rauderſ. tract. de primog. quæſt. 38.* per diſcurſum, *Florez de Men. in addit. ad Gam. deciſ. 307. Hieronym. Ceuall. commun. contr. commun. quæſt. 762. à nu. 75. cum ſeqq.* & *Præſ. de Curt. reſolut. feudal. cap. 1. n. 20.*

4 Idcireò † ex prędictis *Conſuetud.* [illegible]tantibus expreſſis verbis proximiorem, ad ſucceſſionem bonorum antiquorum, dicendum omninò eſt, ex aduerſo actores, filios defunctæ Thereſiæ Caluaneſe, excludi à ſucceſſione Franciſci auunculi, per Magnif. Antoniam, eorum materteram proximiorem, omni remota ſubingrediendi facultate; & quòd hoc ſit verũ, animaduerto, hanc ſubingrediendi materiam, vno modo fuiſſe de iure communi, alio verò, de iure Conſuetudinario ſancitam.

5 Siquidem de iure communi, non eſt dubium, quin fratrum, vel ſororum filij, ſubingrediendo in gradũ patris, vel matris, rectè poſſint, cum patruis, auunculis, amitis, & materteris, concurrere ad ſucceſſionem patrui, auunculi, amitæ, vel materteræ, ad text. *in §. ſi igitùr, & §. ex diuerſo, auth. de hæred. ab inteſt. venien. auth. ceſſãte, C. de legit. hæred. Gloſ. in l. cùm ità, §. de fideicommiſſo, ff. de legat. 2. Peregrin. de fideicom. artic. 21. n. 7. Decian. conſil. 9. vol. 2. Couar. pract. quæſt. cap. 38. nu. 4.* & *Benintend. deciſ. Bonon. 88.*

6 De iure verò Conſuetudinario, duo innouata ſunt [illegible] ius commune. Primum, nam quemadmodùm per illud, ſubingreſſio non extendebatur, vltrà fratres, & filios fratrum,

vt

vt in citatis iuribus, hodiè ex *Conſuetud. ſed ſi morienti, tit. de ſucceſſ. ab inteſt.* ampliata eſt in linea collaterali, in infinitum, vltrà fratrum filios, ibi, *Filij, vel filiæ, nepotes, vel neptes, & pronepotes, & proneptes, & alij deſcendentes ex fratre, & fratribus præmortuis, æqualiter ſuccedunt, cũ fratribus defunctæ perſonæ, in ſtirpem.* Itaq; quoàd hoc iſta *Conſuetud.* eſt iuris communis ampliatiua, vt per *Molfeſ. ad Cõſuetud. tom. 1. part. 4. quæſt. 36. n. 9.*

7 Secundum verò eſt, nam ſicùt de iure cõmuni filij ſororum, cum auunculis, & materteris, ex perſona defunctæ matris, ad ſuccedendum concurrunt, in hæreditate auunculi, vel materteræ defunctæ, tamen ex eadẽ cit. *Cõſuetud. ſed ſi morienti, verſ. Quòd autem,* hæc ſubingrediendi facultas, quoàd ſororũ filios, vel filias, prorsùs ſublata eſt, dùm continuando ſermonem ſubingreſſionis, inter fratres, & filios fratrum, eorumq; vlterioris gradus deſcendentes, in infinitum, ſubnectit hæc verba, *Et in præmiſſis, appellatione fratris, ſoror non continetur.* Ergò quæ de fratribus *Conſuetud.* anteà dixerat, poſteà ſororibus, & filijs ſororũ denegauit, corrigendo quoàd hanc partem ius commune.

8 Quo ſublato, nullo iure ſororum filij potiri poſſunt hoc ſubingrediendi priuilegio, nam id, quod iure communi, ad eorum fauorem ſancitum erat, eſt nùnc iure Conſuetudinario correctum, atq; ſublatum, & ſucceſſiuè quoàd bona antiqua, nepos excluditur à matertera, quæ tanquam naturaliter proximior, ſola in illis ſuccedit, ex diſpoſitione cit. *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua,* & *Conſuetud. & ſi teſtator,* quæ expreſsè vocant proximiores, firmando concluſionem, ex dicto *verſic. Quòd autem,* vt ſubingreſſio inter ſorores, & filios ſororum, locum non habeat.

9 Iſtaq; concluſio, vt inter ſorores, & earum filios ſubingreſſio ceſſet, licèt vlteriori probatione non indigeat, cùm noſtris *Conſuetudinibus* muniatur, pro exuberanti tamen aduerto, eam tenuiſſe *Dom. Reg. de Pont. conſil. 40. nu. 16.* ſed meliùs *conſil. 39. ſub n. 21. & 22.* dicens, *Et rursùs cùm Conſuetud. loquantur de fratribus, in tantùm quòd in verſ. Quod dictum, diſponitur, quòd appellatione fratris, ſoror non contineatur, ſuntq; factæ in beneficium maſculorum, & in excluſionem fœminarum; Ergò cùm hic non ſuperſint fratres, ſed omnes ſorores, & ab eis deſcendentes, quòd vtiq; vana eſt allegatio ſubingreſſionis, ſecundùm terminos Conſuetud. quæ locum habet, maſculis exiſtentibus, ſed quandò ſuperſunt tantùm fœminæ, illæ ſuccedunt ſecundùm formam iuris, & non habet locum ſubingreſſio.*

10 Rursùs ex authoritate eiuſdem *Dom. de Pont.* hoc ipſum expreſsè voluit *Dom. Reg. Rouit. conſil. 23. nu. 5. vol. 1.* dicens, *Nam illa ſubingreſſio introducta per dictum verſic. Quòd autem, habet locum, quandò defuncto ſuperſunt agnati maſculi, non autem ſi ſuperſunt ſolæ fœminæ, etiàm ſi eſſent ſorores, quià per dictum verſic. In fine, ſunt expreſsè ſorores, & aliæ fœminæ excluſæ, ità vt appellatione fratris, ſorores non contineantur, & proindè remota ſubingreſſione, introducta per Conſuetud. remanet ſucceſſio de iure communi, ad beneficium proximiorum tantùm, ità neruose docet Reg. de Pont. &c.* Hæc breuiter *Rouit.*

11 Sed mirari non deſinam de lapſu calami, tam *Dom. de Pont.* quàm *Rouit.* qui volentes ex noſtris *Conſuetudinibus*, hanc veriſſimam firmare concluſionem, de ſubingreſſione minimè admittenda inter ſorores, & earum filios, ſtatim ſubnectũt oppoſitum, inquientes, fieri inter eas ſucceſſionem, ſecundùm ius commune, iuxtà quod nepos, concurrit cum matertera, ad ſucceſſionem auunculi, vel alterius materteræ, vt in *cit. §. ex diuerſo, auth. de hæred. ab inteſt. venie͡t.* Itaq; ſalua pace tantorum Venerandorum Patrum, ſubnectendum erat, ſucceſſionem inter eas fieri, ſecundùm terminos *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua,* & *Conſuetud. & ſi teſtator,* per quas ille ad bona antiqua imitatur, qui naturaliter proximior eſt.

12 Non obſtat *deciſ. 652. Dom. Præſ. de Frãch.* vbi concurrentibus ſorore, neptibus ex alia ſorore, & proneptibus, pariter alterius ſororis, dicit, *Soror viua, & nepotes ex alijs ſororibus, inter ſe conueniunt.* Vndè dubitat ſolùm, quid de pronepte, an poſſit ſubingredi, & ſuccedere, & demùm, poſtquam pauca extrà rem attuliſſet, non decidendo, ſed conſulendo, affirmatiuè concludit, his verbis, *Si enim ab inteſtato decedens ſinè filijs eſſet fœmina, & ſupereſſent fratres, nepotes, & pronepotes ex fratribus, ſinè dubio per viam ſubingreſſionis, omnes ſuccederent. Quarè igitùr non idem erit, quandò ſoror decedit, ſinè liberis, ſuperſtitibus ſororibus, nepotibus, & pronepotibus, vt ſuprà? Igitùr iudicandum pro abnepte.*

13 Sed pro reſponſione, adagium illud in medium appoſitiſſimè affero, *Quandoq; bonus dormitat Homerus.* Vereor ſiquidem, nè vir ille omni æuo laudandus, in cõpilatione illius Conſilij magis, quàm deciſionis, ſummum ſuum oculatiſſimum ſtudium, nequaquam applicuerit; Nam quòd ſoror, cum filijs alterius ſororis, inter ſe concorditer conuenerint, mirum quidem non eſt; ſed quòd abneptis debuerit admitti, ex repræſentatione, & quòd magis, exemplo filiorũ, nepotum, & pronepotum ex fratribus, hoc mihi videtur intolerabile, tam attento iure communi, ſecundùm quod ſubingreſſio non datur, vltrà fratrum, & ſororum filios, quàm etiam inſpecta noſtra municipali *Conſuetud. d. verſic. Quòd autem,* per quam expreſsè ſancitur, vt quòd in fratribus, & fratrum filijs, nepotibus, & pronepotibus, quoàd ſubingrediendi priuilegium, diſpoſitum erat per *Conſuet. ſed ſi morienti,* inter ſorores, & earum

filios,

filios, locum non habeat, per illa verba, *Et in præmiſſis, appellatione fratris, ſoror non continetur*. Cauendum ergò eſt ab illa *deciſ.* quæ, vt ingenuè fatear, eſſet ab illo celebetrimo volumine abolenda, tanquam nimiùm tam maximi Authoris ęſtimationi pręiudicialis, quanquam illam ſequantur *Molfeſ. ad Conſuetud.tom.1.part.4.quaſt.36.ſub nu.10.verſic. Fuit etiam aliàs determinatum, Thor.in cōpend.dec.tom.1.verb.Abneptis,fol.13.col.1.* & *Dom. Reg.Capyc.Latr.* mox allegandus.

14 Demùm non obſtat propoſitæ cōcluſioni, ſubtilior interpretario *Dom. Reg.Capyc.Latr. conſult.61.à n.39.cum ſeqq.* qui dicit, eſſe falſiſſimum, vt inter ſorores, & ſororum filios, ſubingreſſio ex *Conſuetud.* denegetur, proùt motiuauerat in eadem *cōſult.ſup.à n.16.* quià dicir, quòd per *Conſuetud.ſed ſi morienti,* fuit ampliatum ſubingrediendi priuilegium in linea collaterali, vltrà fratrum filios, in infinitum, quòdq; ſequens *verſic. Quòd autem,* non aliud voluerir, quàm ampliationem in ſororum deſcendentibus limitare, firmo remanente iure cōmuni; hæc ſunt verba *Dom. Capyc.Latr. nu.42. Quandò autem ſubdit Conſuetud.in d.§. Quòd autem, quòd in præmiſſis, appellatione fratris, ſoror non continetur, aliud noluit dicere, niſi quòd hac ampilatio, in materia ſubingreſſionis in linea tranſuerſali, non procedit in deſcendentibus ex ſorore, ſed in deſcendentibus ex fratre; in deſcendentibus autem ex ſorore, cùm ſit caſus omiſſus à Conſuetud. remanet diſpoſitio iuris communis, ſecundùm quod, filij ſubintrant, locum matris.*

15 Quià hæc interpretatio, in hac noſtra ſpecie, eſt error quidē priori peior, & euidenter falſa contrà verba *Conſuetud.* quę enumerans ſubingreſſionis gradus, primo loco ponit fratres, & fratrum filios, inter quos non erat opus il a noua prouiſione, dùm de iure communi, iam ad ſuccedendum concurrebant per ſubingreſſionem; Indèq; ampliat ſubingreſſionem, inter vlteriores deſcendentes ex fratribus; & demùm ſubdit, *Et in præmiſſis, appellatione fratris, ſoror non continetur*. Ergò *Conſuetud.* non ampliatam in linea collaterali ſubingreſſionem, ſed primum ſubingrediendi gradū, inter fratres, & fratrum filios ſancitum, inter ſorores, & earum filios prorſùs tollit.

16 Rursùs illa dictio, *& in præmiſſis,* quę idem ſonat, ac *in prædictis,* eſt repetitiua præcedentium, *Bar.in l.ſcriptura, §.fin. ff.de legat.1.in l. qui liberis, §.hęc verba, in fin.ff.de vulgar.& pupill. Medic.conſil.4.n.12.Surd.deciſ.210.nu.17. & deciſ.319.n.9.* & *Capyc.Latr.deciſ.103.n.8.* eo modo, quo ab initio, expreſſum fuerat, *Dom.Marcian.conſil.1.n.153.vol.1.* cum omnibus qualitatibus, & circumſtantijs, priori ſermoni cohærentibus, tam circà perſonas, quàm circà res, idem *Bar.in l.1. §.hoc edicto, per illum tex.ff.de poſtul. cit.Surd.deciſ.66.nu.17. Conſiliar.Theodor.allegat.2.n.37. cit.Marcian.conſil.53.n.8.vol.2.* & *Macerat.variar.reſolut.lib.2. reſolut.1.n.21.* omniaq; amplectitur, quæ corporeis oculis, in præcedenti parte ſcripturæ continentur, idem *Surd.dec.85.nu.3.* & non ſolùm refertur ad verba proxima, & immediata, ſed ad omnia etiam, quæ ſunt aliquantulùm remota, *Mandell.Albenſ.conſil.11.n.28.*

17 Modò autem, ſi vera eſſet memorata *Dom. Capyc.Latr.* interpretatio, ſequeretur, quòd ſub illa dictione, *& in præmiſſis*, non omnia, ſed præmiſſorum aliqua, continerentur, ſcilicet ea tantùm, quæ ſubingreſſionem in linea collaterali, inter fratres, eorumq; filios, & deſcendentes, dilatauerunt, quod eſt falſiſſimum, & contrà rectam verborum proprietatem; Vndè ex ponderatis, rectiùs eſt concludere, vt omnia, quæ per *Conſuetud.ſed ſi morienti*, diſpoſita erant, inter fratres, fratrumq; filios, & deſcendentes, in infinitum, per contrariam diſpoſitionem contentam in *cit.§. Quòd autem,* ſublata ſint, inter ſorores, ſororumq; filios, & deſcendentes, eorumq; reſpectu, caſum non poſſe dici per *Conſuetud.* omiſſum, vt putant *Franch. cit. deciſ. 652.* & *Capyc. Latr.* vbi ſup. ſed expreſsè prouiſum, in excluſionem ſubingreſſionis.

18 Et nè deſit ad præmiſſa, punctualis authoritas, rogo, legantur tradita per *Dom.Conſil. Prouenzal.ad Conſuetud.part.1.obſer.29.à n.3. vſq; ad 14.* vbi ad partes reprobat, *cit. deciſ. Dom.de Franch.* ſubdens *n.12.& 13.* hæc formalia verba, *Nec me mouet, quod dicit Dom. Præſ. de Franch. d.deciſ.652. verſic. Et apparet ex eadem Conſuetud. dùm excipit caſus, in quibus ſoror non compræhenditur, quaſi quòd regulariter in noſtris Conſuetudinibus, fratris appellatione ſoror contineatur. Obſeruo enim, tex.Conſuetud. in d.verſic. Quòd autem, ibi, & in præmiſſis, &c. loqui continuatiuè ad Conſuetudines præcedentes, & ſic non eſt caſus limitationis, ſed diſpoſitionis, & declarationis, omnium priùs dictorum.* Hactenùs vir ille doctiſſimus. Et iuxtà hanc partem, pro Magnifica Antonia Caluaneſe, matertera in gradu proximiore, iudicandum ſperamus, ſub correctione, &c. Laus Deo, & B.V.

Exitnm habes in calce ſequentis Conſilij.

SVMMARIVM.

Filij non poſſunt ſubingredi gradum matris, quæ renunciauit, quià ille gradus eſt inutilis. n.1.

Renunciatio matris, an obſtet filijs, remiſſiuè. n.2.

Metus reuerentialis eſt probandus. n.3.

Reuerentia, quæ alicui debetur, non inducit metum. n.4.

Renunciationes mulierum, non reſcinduntur ex reuerentia ab eis debita parentibus, vel fratribus, niſi etiam læſio concurrat, vel probentur minæ. n.5.

Præſentia Magiſtratus, excludit præſumptionem metus.n.6. Item præſentia conſanguineorum.n.7. Etiam ſi præcedẽtes minæ probarentur.n.8. Item demùm præſentia viri.n.9.

Metus præsũptio euaneſcit, ex geminatione actuum. n.10.

Renunciatio promiſſa, habet vim veræ renunciationis.n.11.

Renunciationes mulierum, dùm nuptui traduntur, factæ de hæreditatibus, pro quibus nihil habuerunt, ſunt inualidæ.n.12. Sed refertur contraria opinio. n.15. Melior tamen ſententia eſt, vt valeat, quandò mulier habet congruam dotem.n.16. Item valet, quandò mulier habuit pinguem, & exuberantem dotem ſuper alio patrimonio. n.14. Vltimò valet, ſi renunciatio, deferendas, non delatas hæreditates contineret.n.23.

Mulier propter vnicam dotem non tenetur, pluribus ſucceſſionibus, & hæreditatibus renunciare.n.13. Sed quandò hoc ſit verum.n.24.

Paragium filiarum, ſecundùm aliquos, eſt liquidandum ſecundùm quantitatem legitimæ. n. 17. Sed hoc procedit in muliere maritata.n.18. Et quid in maritanda.n.20.& 21.

Paragium in maritanda, non habet certam, & determinatam metam, ſed diuerſimodè ſolet liquidari.n.19.

Paragium ingreſſarum, quantum eſſe debeat.n.22.

Frater dotans ſororem de paragio, non poteſt apponere ad ſui fauorem pactum reuerſionis dotis, diſſoluto matrimonio ſinè filijs.n.26. Sed hoc non procedit, ſi pactum reuerſionis fuiſſet appoſitum, conſentiente ſorore.n.27.

Paragium fœminis debitum, non poteſt à patre, vel à fratribus onerari.n.25.

Mulier contrahendo matrimonium, conſentire videtur pactis contentis in capitulis, ſub quibus matrimonium fuit contractum.n.28.

Mulier, quæ renunciauit fauore maſculorum, illis deficientibus, ſuccedit.n.29. Sed limita, ſi renunciatio eſſet realis; & ex quibus clauſulis dicatur realis.n.30. Sed potiſſima clauſula eſt renunciatio ſucceſſionibus debitis ex conſuetudine.n.31.

Renunciatio de ſucceſſionibus debitis ex cõſuetudine, valet.n.32.

Frater, cui ſoror renũciauit, acquirit liberã facultatẽ diſponendi de bonis antiquis, omiſſa ſorore.n.33.

Fideicõmiſſo renunciari poteſt, & ſuper eo tranſigi. n.34.

Iuri de futuro, & in ſpe debito, renunciari poteſt. n.35.& 56.

Fideicommiſſi, ſpecialis, & indiuidualis ſcientia requiritur, vt renunciatio de eo facta, valeat.n.36. Et requiritur, quòd fiat viſis, & inſpectis verbis teſtamenti. n. 37. Sed contrarium, quòd ſufficiat ſcientia generalis, per quam ignorantia excluditur.n.43. Itemq; ſcientia intellectualis, quòd argumentis, & iuribus corroboratur.n.44.

Fideicommiſſo, etiam conuentionali, & in contractu ordinato, validè renunciari non poteſt, niſi viſis, & inſpectis verbis fideicommiſſi. n. 38. Sed confutatur iſta opinio.n.51.

Renunciatio generalis de fideicommiſſo facta, non tenet, etiam ſi vnicum eſſet in aliqua familia fideicommiſſum, ſuper quo renunciatio eſſet neceſſariò verificanda.n.39. Sed contraria opinio eſt verior.n.48.

Tex. in l. de his, ff. de tranſaction. *perperàm à Pragmaticis intellectus, noua interpretatione illuſtratur.n.40.& 41.*

Renunciatio, vel tranſactio à partibus facta ſuper fideicommiſſo, valet, etiam non inſpectis verbis teſtamenti.n.42.

Soror renuncians, præſumitur habere ſcientiam fideicommiſſi à ſuis maioribus ordinati.n.45.

Renunciatio geminata, arguit ſcientiam fideicõmiſſi, & habet vim ſpecialis renunciationis.n.46.

Renuncians cum iuramento diſpoſitioni l. de his, ff. de tranſaction. *non poteſt allegare ignorantiam fideicommiſſi.n.47.*

Exhæredatio facta, non nominatim, ſed generaliter de filio, tenet, quandò vnicum habet teſtator filium, reſpectu cuius exhæredatio verificanda ſit. n.49.

Oratio indefinita, quæ non poteſt, niſi ad vnum referri, ſingulari orationi æquipollet.n.50.

Tranſactio ſuper alimentis futuris, ex contractu debitis, valida eſt abſq; Iudicis decreto.n.52.

Renunciatio non extenditur ad ea, quæ poſt renunciationem ſuperuenerunt.n.53. Sed limita hoc, & intellige, quandò hoc ius ſuperueniens, nullam habebat renunciationis tempore ſubſiſtentiam. n.54.& 55.

Spei futuræ renunciari poteſt.d.n.55.& n.56.

Fideicommiſſum dat vocatis ſpem ſubſiſtentem, quæ ſpes iuri de præſenti competenti æquipollet.n.57.

Cauſæ deciſio refertur.n.58.

Dominus Conſiliarius Antonius Florillus, *olim Regalis Patrimonij Fiſci Patronus, nùnc Regiæ Cameræ Præſes, laudatur.n.59.*

ARGVMENTVM.

Renunciationes mulierum, ex reuerentiali metu, vel ex capite læſionis, reſpectu illarum hæreditatum, pro quibus nihil habuerunt, quandò, & quomodò poſſint reſcindi, vel non; Paragiumq; quomodò debeat liquidari, & an poſſit onerari, vtillimè examinatur.

Rursùs, ex quibus verbis, & clauſulis, renunciatio dicatur realis, & quomodò compræhendat etiàm ſucceſſiones debitas vigore Cõſuetudinum, ac itidem fideicommiſſa, ad interpretationem *tex. in l. de his, ff. de tranſact.* cõpendioſè diſſeritur. In eadem cauſa.

CON-

CONSILIVM XXIV.

SEd quandò omnia ponde-
rata in hac cauſa ceſſarēt,
adhùc ab hac ſucceſſione
Franciſci Caluaneſij, eſſent
excludendi filij quōd. The-
reſiæ, ſtātibus ampliſſimis
renunciationibus ab ipſa
factis, in beneficium eiuſ-
dem quond. Franciſci, ſuorumq; hæredum,
& ſucceſſorum, tempore, quo ipſa Thereſia
fuit nuptui tradita Magnif. V.I.D. Virgilio
Guglia, cum clauſulis ampliſſimis, & realiſ-
ſimis, vt inferiùs probabimus; Sicq; ſi iſti
filij actores intendunt ſuccedere ex proprijs
perſonis, excluduntur per Magnif. Antoniā
Caluaneſe eorum materteram, tāquam pro-
1 ximiorem; † Sin autem defunctæ matris gra-
dum ſubingredi prætendunt, & quià ille
gradus excluditur, extantibus renunciatio-
nibus, eſtq; inutilis, & inhabilis, propterea
eis, nullo pacto ſucceſſio deberi poteſt, ità
arguunt *Ann. alleg. 34. n. 10. cum ſeqq. Molſeſ.
ad Conſuetud. tom. 1. tit. de renunciat. quæſt. 13.
n. 10.* doctè *Georgi. allegat. 23. à n. 44. cum ſeqq.*
& eruditè ad viuum explicat doctiſſimus
2 *Anne. Robert. rer. iudic. lib. 2. cap. 5.* † Iſtaq; ra-
tione, mihi opus non eſt indagare, celebrem
illam, forenſemq; controuerſiam, an matris
renunciatio, quoàd ſucceſſiones, poſſit filijs
obeſſe, quià procedit, quandò filij veniunt
ex proprijs perſonis, nec indigent materno
gradu, cum alijs plenè ad rem conſideratis,
per *Marant. contr. 10. cit. Ann. d. allegat. 34. à n.
15. Dom. Reg. Rouit. conſil. 23. à n. 34. cum ſeqq.
vol. 1. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 2. quæſt. 90. Bot-
tiglier. de ſucceſſ. ab inteſt. cap. 2. Theorem. 46.
Franch. deciſ. 67.* & *Dom. Conſiliar. Theodor. al-
legat. 1. à n. 70.*

Solùm ad ſaturitatem partis poſſet dubi-
tari. Primò, de validitate harum renuncia-
tionum. Secundò, de illarum quidditate.
Tertiò, de earum habilitate, & efficacia, tam
circà prætenſionem aſſerti fideicommiſſi,
quàm circà bona antiqua.

3 Validitas renunciationum, verè ignoro,
qua fronte poſſit in dubium reuocari, nam
licèt gratis allegetur metus reuerentialis, eſt
tamen probandus, *Bald.* & *Crauet.* quos ſe-
quitur *Gratian. diſcept. forenſ. tom. 1. cap. 108.*
4 *n. 51.* quià † ſola reuerentia perſonis debita,
non ſufficit, ad probandum metum, *Felin. in
cap. cauſam, il 1. nu. 3. verſic. Tamen iſtis non ob-
5 ſtantibus, de offic. delegat. Gratian. loc. cit.* † potiſ-
ſimùm in his filiarum, vel ſororum renun-
ciationibus, cùm nuptui traduntur, quià
cùm pernecesſè ſtipulentur ad fauorem pa-
tris, vel fratris dotantis, quibus ſemper
reuerentia debetur, per conſequens infieiari
nō poſſunt ex præſumpto reuerentiali metu,
ſed pernecesſè aliquid aliud concurrere de-
bet, vtpotè probatio minarum, vel impor-
tunarum precum, vel enormis læſionis, de
quibus paſſim *DD.* loquuntur, præſertim
*Bar. in l. 1. §. quæ oneranda, n. 50. ff. quar. rer. act.
non dat. Honded. conſil. 29. nu. 33. & 34. vol. 1.
Afflict.* & ibi *Vrſill. deciſ. 39. Gramm. dec. 103.
à n. 56. Capyc. dec. 159. à n. 32. cum ſeqq. Couarr.
de ſponſal. part. 3. §. 4. Molin. de rit. nupt. lib. 3.
quæſt. 96. Gratian. d. cap. 108. n. 53. Franciſ. Ste-
phan. deciſ. 5. Rot.* apud *Farinac. deciſ. 198.* poſt
2. vol. deciſ. doctè *Caſtill. lib. 3. contr. cap. 1. nu.
150. Dom. Conſiliar. Theodor. allegat. 36. n. 24.
Ann. allegat. 88. n. 6. Suarez recep. ſentēt. lit. M.
à nu. 150. Viui. opin. 165. nu. 3. Hartam. Piſtor.
quæſt. iur. lib. 4. quæſt. 6. ſub n. 69. Burgos de Pax,
conſil. 5. n. 11.* & *Medic. conſil. 156. n. 14.*

6 In currenti caſu, non ſolùm de aliqua le-
uiſſima reuerentialis metus cauſa, nequa-
quam conſtat, ſed etiam plura concurrunt,
per quæ omnem metum abfuiſſe, concludi
debet. Et primò dictæ renunciationes fue-
runt ſtipulatæ, præſente Regio Dom. Conſi-
liario Io: Baptiſta Iouino, olim S.C. Decano
meritiſſimo, ad tradita per *Iaſ. in l. trāſactio-
nem, C. de tract.* vbi ex præſentia Magiſtratus,
excluditur præſumptio metus, prout etiam
voluit *Bar. in l. 1.* per illum *tex. C. de præd. de-
7 cur. lib. 10.* & *Crauett. cōſil. 114. n. 2.* † Secundò,
quià intercesſit quoq; præſentia plurium
conſanguineorum, inter quos aderat idem
Dom. Conſiliarius Iouinus, Thereſiæ renun-
ciantis frater conſobrinus, ad *tex. in dicta l.
tranſactionem, Curti. in l. interpoſitas, nu. 13. C.
eod. tit. de tranſact. Alex. in l. ſi cùm dotem, §. eo
autem tempore, nu. 11. ff. ſolut. matrim. Crauet. d.
cōſil. 114. ſub n. 3. verſ. Similiter ceſſat,* & *Dom.
8 Reg. Capyc. Latr. deciſ. 138. n. 48.* dicens, † præ-
ſentiam conſanguineorum, purgare omnem
ſuſpicionem metus, etiā ſi præcedentes minæ
probarentur, ex *Gam. deciſ. 346. nu. 5.* Tertiò,
9 quià † eidem renunciationis actui, interfuit
Magnif. Virgilius Guglia, vir, cuius præſen-
tia, id ipſum pariter operatur, imò fuit ſti-
pulata renunciatio, tēpore, quo renuncians
habitabat cum viro ſuo, ſeorsùm à fratri-
bus, ſicuti in terminis ſæpè *cit. Crauett.* vbi
10 ſup. *n. 4.* † Demùm adeſt geminatio ipſarum
renunciationum, ex qua geminatione, quæ-
libet metus præſumptio euaneſcit, *Menoch.
conſil. 1. n. 301. vol. 1.* & nō ſolùm adſunt duo,
11 ſed imò tres renūciationes. † Prima fuit illa
promiſſa in capitulis matrimonialibus, con-
fectis per ſcripturam priuatam, quæ pro-
miſſio habet vim veræ renunciationis, *Dom.
Capyc. Latr. deciſ. 3. nu. 29. Dom. Præſ. Merlin.
contr. cent. 1. cap. 4.* & *Noguerol. allegat. 6. n. 17.*
Secunda, nàm fuit ratificata renunciandi
promiſſio, contenta in capitulis matrimo-
nialibus, paulò poſt ſtipulatis per actum pu-
blicum. Vltima fuit ipſa formata renuncia-
tio, ſtipulata per ſeparatum inſtrumentum,

Digitized by Google

CONSILIVM XXII.

QVamuis crediderim, allegata in M. C. pro obtinendo præambulo iàm interpoſito, ſufficere etiam in S.C. pro obtinenda copia illius, vnà cum diſſequeſtro bonorum hæreditariorum quond. Franciſci Caluaneſij, cùm hoc etiam incidens, conſignationis copiæ præambuli, ſimplex poſſeſſorium reſpiciat, tamen ex quo negotium eſt modò diſcutiendum in Supremo Prætorio, in quo iudicatur ſola facti veritate inſpecta, idcircò operæ pretium duxi, non tantùm ordini inſiſtere, ſed etiam articulorum iuſtitiam examinare, vt quàm euidentiùs pateat, partem aduerſam nullum penitùs ius fouere.

Dicit enim, ſibi ſpectare medietatem illorum duc. 10. m. à Franciſco ſeniore donatorum, contemplatione matrimonij, Io: Victorio filio, eiuſq; filijs, & filijs filiorum, cùm non poſſit dubitari, quin actores, tanquam filij Thereſiæ Caluaneſe, filiæ Io: Victorij donatarij, ſint de compræhenſis in illa vocatione facta de filijs, & filijs filiorum.

1 Sed pro reſponſione animaduerto breuiter, quòd licèt fœminæ, & earũ filij, veniant appellatione filiorum, & deſcendẽtium, cùm verè tales ſint, ad *tex. in l. fin. C. de ſuis, & legit.* hoc tamen eſt indubitatum ſecundùm puros terminos iuris communis, ſecundùm quod fœminæ, cum maribus, ad parentum ſucceſſiones æqualiter imitantur, & admittuntur, vulgat. *l. maximum vitium, C. de liber.*
2 *præter.* †Sed vbi hoc nõ practicatur, fortaſsè propter ſtatutum, quod in tota ferè Italia viget, & præſertim in hoc Regno, & Ciuitate, per quod, extantibus maſculis, fœminę à ſuccedendo excluduntur, tradita eis ſola dote de paragio, vt in *Conſt. Regni, In aliquibus, de ſucceſſ. filior. Comit. & Baron.* & in *Conſuetud. Si moriatur, tit. de ſucceſſ. ab inteſt.* tùnc communi *DD.* calculo habemus, fœminas non compræhendi appellatione filiorum, *Rip. in l. ſi Inſulam, n. 27. ff. de verb. obligat. Rebuff. in l. iuſta, col. 1. verſ. Non habet locum, ff. de verb. ſignif. Molin. de Hiſpan. primog. lib. 1. cap. 5. n. 39. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſũpt. 84. n. 10. & præſumpt. 85. n. 8. Gabriel. concluſ. 9. n. 38. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 4. cap. 708. n. 23. Cenſal. ad Peregrin. de fideicom. artic. 21. fol. 63. col. 1. verſic. Quinimò, Fuſar. DD.* vſq; ad nauſeam cumulans, *quæſt. 311. n. 42. & 43.* & omnium latiùs, atq; meliùs, relatis cunctis opinionibus, hanc partem communiorem, & veriorẽ eſſe concludit *Dom. Reg. Capyc. Latr.*
3 *dec. 3.* & in ſimili, †licèt ipſæ fœminę veniant appellatione familiæ, quam viuentes retinent, morientes extingunt, & in filios non tranſmittunt, tamen hoc fallit, vbi viget idẽ ſtatutum fœminarum excluſiuum, *Mart. in ſumm. toti. ſucceſſ. legal. part. 4. quæſt. 21. art. 5. n. 22. verſ. Idem ſi teſtator, Sforz. Odd. de fideicom. quæſt. 7. artic. 5. n. 44.* & *Fuſar. in eod. tract. quæſt. 352. n. 16.*

4 Eſt tamen verum, quòd eatenùs filiorum appellatione, fœminæ non compræhenduntur, vbi memoratum viget ſtatutum, quatenùs maſculi exiſtant, Cæterùm illis non exiſtentibus, tùnc fœminæ, tanquam compræhenſæ admittuntur, quià excluduntur ſolùm propter maſculos, *Fuſar. d. quæſt. 311. nu. 34. 45. & 46.* vbi innumeros cumulat; Vndè ex hoc inferre pars prætendit, quòd cùm ad præſens omnes maſculi deſcendentes ex Io: Victorio defecerint, debeat ipſa ex ſucceſſiua vocatione, ad illud fideicommiſſum admitti.

5 Sed ſub iſto aſſumpto, maximũ latet ęquiuocum, quod detegi nequit, niſi tempora diſtinguantur; aliud enim eſt tempus, quo fideicõmiſſum ad filios debet tranſire, aliud verò eſt tempus ſequens. Si primum inſpiciamus, & tunc vel maſculi deſunt, vel adsũt, ſi deſunt, fœminæ admittuntur, & habent locum omnes authoritates adductę per *Fuſar. loc. cit.* & in his terminis loquuntur *Surd. dec. 84. à n. 9.* dicens.

6 *Præterea licèt ſtante dicto ſtatuto, maſculi cenſeantur vocati, tamen id non tollit, quin etiam fœminæ veniant, ſi tempore purificati fideicommiſſi, maſculi non extant, Soccin. in l. Gallus, §. quidam recti, col. 5. ff. de liber. & poſth. & conſil. 227. nu. 5. & 6. vol. 2. Ruin. conſil. 154. nu. 3. vol. 2.*

7 *Dom. Reg. Capyc. Latr. d. deciſ. 3. ſub nu. 5. in fin.* per hęc verba, *Sic in propoſito dicebant actores, in caſu prædicto, quòd ex quo dicti fratres ſuccedere non poterant, vti morte præuenti, iudicari debebat, ipſam Victoriam, eſſe incluſam in donatione.*

8 Et *Noguerol allegat. 13. n. 27.* qui in terminis dicit, *Quod etiam confirmatur ex eo, quòd in terminis ipſius ſtatuti fœminas excludentis, tradit Peregrin. de fideicomm. artic. 25. nu. 52. vbi quòd etiam extante prędicto ſtatuto, fœminæ compræhenduntur appellatione filiorum, & quandò, vt in hoc caſu, non ſunt maſculi, qui eas excludant, aut ſi ſunt, habent incapacitatem.*

9 Sed ſi maſculi adſunt tempore, quo ſit caſus ſucceſſionis, tùnc dubio procul ex legibus Regni, per illos fœminæ excluduntur, quibus ſemel excluſis, non ſunt ampliùs ſequenti tempore admittendæ, licèt maſculi indè decedant, nec ad earum fauorem habet locum ſucceſſiua vocatio, *Bald. in l. in quibus, n. 3. & in auth. ſed & ſi quis, nu. 10. C. de ſecund. nupt. Alex. conſil. 29. n. 7. lib. 1.* & *Natt.* ibidem in *Apoſtill.* incipiente, *Per exiſtentiam, Deci. conſil. 309. nu. 7. in fin. verſic. Sufficit enim, Aret. conſil. 30. nu. 6. Gabriel. conſil. 132. nu. 45. lib. 2.*

Horded.

Honded.conſil.9.lib.2. Cenſal. ad Peregrin.de fideicom.art.29.fol.262.col.2. verſic.Primus eſt caſus,in fin.& *Caren.reſol.*237.*n.*10. quicquid
contrà *Honded.* in diuerſis terminis ſtatuto-
rum Eugubij, & decretorum Ducatus, ſcri-
bat *Andreol.contr.*60.nam in ea etiam cauſa,
ipſemet fatetur, ſuiſſe deciſũ iuxtà allegata
per *Honded.* vt fœmina ſemel per maſculos
excluſa, ſemper, & perpetuò excluſa rema-
neat, addo *Dom.Regent.Ronit.deciſ.*10.*n.*8.

10 Ratio autem huius concluſionis eſt eui-
dẽs, nam eatenùs ſucceſſiua admiſſio vnius,
in defectum alterius locum habere poteſt,
quatenùs vnius admiſſio, propter exiſten-
tiam alterius, fuiſſet ſuſpenſa, non ſi fuiſſet
excluſa; ſed admiſſio fœminæ, per exiſtentiã
maſculi, non ſuſpenditur, ſed excluditur:
Ergò ſucceſſiua fœminarum ſemel per ma-
ſculos excluſarum admiſſio, locum habere
non poteſt, maſculis deficientibus. Maior
probatur ex *l.cùm ità* 33.*§.in fideicommiſſo,ff.
de legat.*1. quem *tex.* in terminis noſtris alle-
gat *Caren. loc.cit.* & *Fuſar.d.quæſt.*311.*nu.*35.
& 36. Minor etiam patet, quià ſi admiſſio
fœminarum, per exiſtẽtiam maſculi ſuſpen-
deretur, per conſequens neceſſarium, duo ſe-
querentur. Alterum, nam filia fœmina huius
maſculi, qui ſolus, excluſa ſorore, ſucceſſit,
non ſuccederet patri ſuo, ſed excluderetur
ab amita, quæ propter maſculũ fuit excluſa.
Alterum, quòd defuncto ſinè filijs eodem
maſculo, ſoror eſſet neceſſariò admittenda
ad ea bona, ad quæ perpriùs ſolus maſculus
admiſſus fuerat, quod eſt falſum, quià frater
dato ſorori paragio, cætera bona poteſt ad
libitum alienare; Vndè fari neceſſè eſt, ſoro-
rem nõ ſuſpenſiuè, ſed perpetuò per maſcu-
lum excludi. Tandem cõſequentia licèt non
poſſit negari, tãquam benè deſumpta ex ſua
maiori, & minori propoſitione, nihilominùs
pro exuberanti, iterùm alio argumẽto pro-
11 batur, †nam quoties iuris effectus vno mo-
do conſummatus eſt, ampliùs non retracta-
tur, per quemcunq; ſuperuenientem caſum
primo contrarium, *Gloſ. in l. vbi adhùc* 29.
verb.abutatur,C.de iur.doti. Ergò excluſio fœ-
minarum, iam cõſummata, propter exiſten-
tiam maſculorum, non eſt retractanda per
ſuperuenientem illorum defectum, & mor-
tem.

Quem ad propoſitum notare non tædeat
plura per me ipſum animaduerſa in *obſer.ad*
12 *Dom.Reg.de Marin.cap.*21.†Et primò aſſen-
ſum à Prorege conceſſum ſuper feudi alie-
natione facienda ab eo, qui filios habere
poteſt, non retractari, ſi eiuſdem ſuperueniat
inhabilitas, ad filios procreandos, *Afflict.
dec.*112.*n.*7. quem ſequitur *Dom.Reg.Capyc.*
13 *Galeot.cõtr.iur.lib.*1.*cap.*24.*n.*30. Secundò †ſi
quis ad maioratus, vel fideicommiſſi poſſeſ-
ſionem, fuerit tãquam proximior admiſſus,
nõ eſſet remouendus, licèt alius magis pro-
ximus, ex poſt facto ſuperueniret, *Molin.de
Hiſpan.primog.lib.*3.*cap.*10.*ſub nu.* 38. cum
quo concordat *addit.ibid. verſic. Verùm quic-*
14 *quid prædicti ſentiant.*†& ibid. *cit.Molin.n.*13.
& 14. dicit, quòd fœmina ad maioratum
admiſſa propter defectum maſculorum, non
eſſet remouenda, ob maſculorum ſuperue-
15 nientiam. Tertiò † Cappellanus extraneus,
ad Cappellaniam admiſſus, ob defectum
Clerici de familia, non eſſet expellendus, ſi
poſt illius promotionem, ſolemniter, & le-
gitimè factam, ſuperueniret Clericus de fa-
milia, *Perez in l.*1. *tit.*6. *lib.*1. *ordinat. verſic.
Nonò mouetur,* quem ſequitur *Spin.de teſtam.*
16 *gloſ.*4.*n.*70. † Quartò donatio omnium bo-
norum præſentium, & futurorum, reſeruata
aliqua quantitatè ad teſtandum, non irrita-
tur, etiam ſi quantitas reſeruata, taliter fuiſ-
ſet à donatore diſſipata, vt nihil in bonis
ſuis remanſerit, de quo poſſit teſtari, *Bolo-
gnet.in l.fin.n.*33.*C.de pact. Anton.Fab.in Cod.
lib.*8.*tit.*34. *de donat. defin.*9. & *Fontanell.de
pact.nupt. tom.*1.*clauſ.*4.*gloſ.*22.*à n.*10.*vſq; ad*
17 14.*fol.*542.†Quintò aſſecuratio mulieri cõ-
ceſſa pro ſuis dotibus, ob vergentiam viri
ad inopiam, firma remanet, nec retractatur,
per reintegrationem viri, ad adminiſtran-
das dotes, etiam ſi ei diuitiæ ſuperueniant,
& taliter in meliorem fortunam reincidat,
vt dotes penes eum tutę eſſe videantur, *Gloſ.
in d.l.vbi adhùc, verb.abutatur,*&ibi *Cyn.n.*24.
*C.de iur.doti.Gayll.pract.obſeru.lib.*2.*obſer.*85.
*Mut. ad Conſuetud.Panorm. cap.*80.*nu.*19.*Go-
meſ. ad leg. Taur.*50.*nu.*35. *Fontanell. de pact.
nupt.tom.*2.*clauſ.*7.*gloſ.*2.*part.*3.*n.*61.*&* 62.&
Io:Caſtagn.in tract.de benef.deduct.ne ege.quæſt.
1.*n.*133.*&* 148. quos ego retuli in meis *ob-*
18 *ſer.cap.*20.*n.*20.†Sextò, legatum mulieri re-
lictum, cùm erit vidua, ſtatim legatariæ vi-
duæ effectæ debetur, nec ab ea aufertur, etiã
ſi poſtea nuberet, *l.fin.§.*1. *C.de indict.viduit.
tollend.*& ibi *Bald.*& *Paul.de Caſtr.Angel.cõſil.*
34.*n.*11.*Pariſ.conſil.*95.*n.*54.*lib.*2. & *Menoch.*
19 *conſil.*278. *nu.*38. *lib.*3. † Septimò obligatio
mulieris, per quam confectæ obligationis
tempore, remanſit indotata, iure inualida
eſt, nec conualidatur ex eo, quòd poſteà eidẽ
mulieri, opes aliundè fuerint ſuperuentæ,
*Barboſ.in l.*1.*part.*5.*n.*51.*in fin.& n.*52.*verſic.
Pro concordia videtur dicendum,ff.ſolut.matrim.*
quam doctrinam ad partes exornat doctiſ-
20 ſimus *Noguerol.alleg.*30. † quià læſio ſemper
attenditur, an interceſſerit tempore initi
contractus, tam ad finem illum reſcindendi,
l.ſi voluntate, C.de reſcind. vendit. Cagnol. in l.
2.*nu.*213.*cum ſeq.eod.tit. Couar.in cap.quamuis
pactum,part.*3.*cap.*1.*§.*4.*n.*2.*&* 7.*verſic.Vnde-
cima concluſio, Cancer.variar.reſolut. lib.*3.*cap.*
15.*n.*65.*cum ſeq.*& *Anton.de Amat.reſolut.*22.
21 *à nu.*5. *ad* 7. *lib.*1. † quàm ad effectum obti-
nendi in integrum reſtitutionem, *Odd. de re-
ſtit.in integr. quæſt.*57.*artic.*3. *nu.*18. & *Giurb.*

22 *deciſ.105.n.2.& 3.* † Octauò ex eodem *No-*
guerol. ibid. ad declarationem *l.ſi quis Decu-*
*rio,C.de Decur.lib.*10.immunitas alicui con-
ceſſa ob numerum duodecim filiorum, fir-
ma remanet, nec retractatur,etiam ſi illi de-
cedant, *Alex.in l.ſi cùm dotem,§.ſi maritus,ſub*
n.6.verſic.Secundò adde,ff.ſolut.matrim. & in *l.*
ſciendum, §.poſſeſſor,il 2.n.3.ff.qui ſatiſd.cogan.
Theſaur. deciſ.267.n.8. Menoch.conſil.486.nu.
23 *24.vol.5.*& *Coſt.conſil.80.n.38.lib.1.* † Nonò
ad interpretationem *tex. in auth.Prætereà,C.*
*vnd.vir.& vxor,*mulier pauper,cui quarta
in bonis viri defuncti aſſignata fuit, illud
adeptum beneficium nõ perdit, ex ſuperue-
nientibus facultatibus, nec ei bona ſemel
quæſita auferuntur, *Deci.conſil.24.Mart.vot.*
22.Mangil.de imput.quæſt.166.nu.6.& 7. No-
uar.in prax.elect.for.ſect.2.quæſt.10.Ricci.deciſ.
174.n.4.par.3.& *Ripoll.variar.reſolut.cap.10.*
24 *n.27.* † Decimò,& vltimò(nè ſim prolixior
in his corollarijs, quorum poſſem centum
cumulare) filiusfamilias,cum patre obliga-
tus, ſi emancipetur, vel aliter ſui iuris effi-
ciatur, nõ tenetur in beneficium creditoris,
niſi in quantum facere poteſt, deducto nè
egeat, ex beneficio *ll.in ff.& C.quòd cum eo,* à
quo quidem fauore nõ cadit filius, cui opes
plurimæ obuenerunt,nam ad illum effectum
attenditur patrimonium filij, tempore, quo
ſui iuris effectus fuit, *Gratian. diſcept. forenſ.*
tom.4. cap.799. nu.52. Noguerol.d.allegat.30.
n.14.
25 Hactenùs non infructuosè digreſſus ſum,
oſtendens,excluſionem fœminarum per ma-
ſculos, non eſſe ſuſpenſiuam, neq; tempora-
lem, ſed perpetuam, etiam ad fauorem hæ-
redum maſculi, quamuis extraneorum,cùm
effectus iuris ſit iam conſummatus, & con-
traria opinio,vt excluſio prædicta,ſit ſuſpẽ-
ſiua, & temporalis, in vno tantùm caſu poſ-
ſet procedere,cùm nempè ageretur de re ad
hæredes extraneos non tranſmiſibili, quale
eſſet feudum, vel emphyteuſis, in his enim,
excluſa ſorore, ſuccedit maſculus, & poſt
eum omnes illius deſcendentes,& deficiente
linea ipſius maſculi, ad euitandam deuolu-
tionem, vel caducitatem, ſuccedit ſoror,vel
linea ſororis olim per maſculum excluſæ;de
qua re plenè *Couarr. variar. reſolut. lib.2.cap.*
18.ſub n.1. verſic Secunda concluſio, quem ſe-
quitur *Andreol.controu.43.n.8.*
26 Non ità eſt in materia fideicommiſſi,in
quo data ſucceſſione in beneficium maſcu-
lorum,proùt factum fuit in præſenti caſu,in
quo poſt mortem Io: Victorij primi dona-
tarij grauati,ſucceſſerunt Ioſeph,Ianuarius,
& Franciſcus iunior, illius filij, excluſis Ma-
gnificis Thereſia, & Antonia ſororibus, bo-
na taliter quæſita, non ſolùm non ſubiacent
caducitati, vel deuolutioni, propter quod,
deficiente linea maſculorum, eſſent admit-
tendæ fœminæ, ſed imò ſunt ad extraneos
hæredes tranſmiſibilia,quià efficiuntur, in
hæreditate vltimi morientis, libera, & ab
omni nexu exonerata, *l.cùm pater 79.§.liber-*
tis,in fin.& l.qui ſolidum 80.§.penul.ff.de legat.
2.Peregrin.de fideicom.art.52.à n.2. Pariſ.conſ.
1.n.18.vol.1.& conſ.74.vol.2. & *Dom.Capyc.*
27 *Latr.d.deciſ.103.n.23.& 32.*†Et quòd bona
in currenti theſi,remanſerint libera in hære-
ditate Fràciſci Caluaneſij vltimi morientis,
ſit indubitatum, quià nulla legitur facta
ſubſtitutio vltimo morienti, *Bald. in l.1.C.*
quand.dies legat.ced.Gloſ.Bar.Imol.& Caſtrenſ.
in d.§.penult. Angel.conſ.169.col.2. Deci.conſ.
182 Socein.conſ.63.col.7.lib.3. Natt.conſ.191.
conſ.470.n.3.& conſ.551.nu.18. Gabriel.conſ.
132.quæſt.7.nu.60.& 61.lib.1.& *Tiraquell.de*
*retract.lignag.§.26.gloſ.1.n.10.*Imò nõ ſolùm
deficit ſubſtitutio vltimo morienti, ſed nec
minùs, inter filios,& deſcẽdentes collectiuè
vocatos, fuit ordinata reciproca.
28 Quo ſuppoſito, omnis prorsùs ſopitur
difficultas,nam ſi admitteretur pars ad hæc
bona vigore fideicommiſſi,per conſequens,
ipſummet fideicõmiſſum, faceret tranſitum,
de linea ad lineam, nempè de Franciſco vl-
timo moriente, ad filios extraneæ familiæ,
ſuſceptos à prædefuncta ſorore, tempore,
quo tranſitus,& tranſmigratio iſta,abhorret
à veris iuris regulis, etiã inter deſcendentes
maſculos fideicommittentis, quandò inter
illos reciproca ſubſtitutio nõ fuit ordinata,
vt latiſſimè, coaceruatis omnibus *DD.* &
rationibus, fundat *Fuſar.quæſt.475.* & licèt
cum eo tranſire ſatiſſimè eſſet,cùm nihil re-
linquat intactũ,pro exuberanti tamen,addo
Càcer. magiſtraliter loquentem,*variar.lib.1.*
cap.1.de ſubſtit.ſub n.281.cum ſeq.verſic.Quid
quod tantùm, vbi ex recepta ſententia dicit,
29 † quòd per perpetuam vocationem factam
de deſcendentibus, inducitur fideicommiſ-
ſum graduale, & deſcenſiuum, non tamen
reciprocum, & cum hac opinione cõcordat
etiam *Gratian.diſcept.forenſ.tom.2.cap.371.n.*
30 *11.* †Quod procedit, etiam ſi concurrent
verba denotantia perpetuitatem, cum pro-
hibitione alienationis, pro conſeruandis
bonis in familia, quià ex his, nec minùs re-
ciproca induceretur, *Fuſar.loc.cit.n.29.Can-*
*cer.*vbi ſuprà ex *Cephal.conſil.401. Gratian.d.*
cap.371.à n.1.Dom.Reg.Capyc.Latr.deciſ.3.n.
34.& 35.Anton.Fab.in Cod.lib.6.tit.22.defin.
22.& 23. & nouiſſimè quond.*Reg.Conſiliar.*
de Roſa conſult.41. per totam, & præſertim
à n.20.& ſeqq.& *conſult.42.n.36.*
31 Sed falcem ad radices immittendo,etiam
dato, quòd per extinctionem maſculorum
fiat locus fœminis, tanquam ſuſpenſiuè, &
temporaliter excluſis, adhùc pars nullum
ius fouet, quià Franciſco vltimo defuncto,
ſuperſtes remanſit Magnif. Antonia ſoror,
cuius partes tuemur, & nepotes ex dicta
quond.Thereſia, alia prædefuncta ſorore, in
gradu

gradu remotiores: Quo poſito, adhùc abſtracto Franciſci teſtamento, ſuccederet in ea fideicommiſſata quantitate, ipſa Antonia tanquam proximior, excluſis dictis nepotibus, filijs alterius ſororis præmortuæ, ex *tex. in l.cùm ità, §.in fideicommiſſo, ff.de legat.2.* vbi in ſucceſſione fideicommiſſi relicti fauore familiæ, vel illorum de agnatione, vocatus primò intelligitur ille, qui proximior, & in primo gradu repetitur, ibi, *Et qui ex his, pri-*
32 *mo gradu procreati ſunt*. † Quæ verba, *primo gradu*, ad proximiorem propriè referuntur, quià proximiorem quem eſſe, & in primo gradu, paria ſunt, & ſynonima, *l.proximus, ff.de verb.ſignif.& l.2.§.proximus, ff.de ſuis,& legit.*

33 Iſtaq; ratione, communiſſimè cõcludunt *DD.* in huiuſmodi fideicommiſſorum ſucceſſionibus, ſubingreſſiones, & repræſentationes, locum non obtinere, quamuis nomine collectiuo agnati vocati ſint, nulla proximioritatis facta mentione, ex cit. *l.cùm ità, §. in fideicommiſſo*, proùt dixerunt *Deci. conſ.1.conſ.408. & conſ.412. Rube.conſ.26.& conſ.37.Bellon.conſ.50.n.10.Thobi.Noni.conſ.34.n.11.* vbi ait, hanc partem, plures numero, & authoritate ſectari, *Reg.Lanar.* legendus, *conſ.69.à n.23.ad fin.* latè *Honded.cõſ.70. nu.43. lib.1.* vbi cumulat quadraginta *DD. Flor. de Men.variar.lib.1.quæſt.19.nu.25. Caſtill.Sotomayor cõtr.lib.3.cap.29.n.214.Eugen. conſ.61.nu.37.* vbi de communi, *Cephal.conſ.306.n.6.lib.3.Menoch.conſ.95.nu.27.Robol.de repræſent.lib.3.cap.7.nu.14.cum ſeqq. & lib.1. cap.9.n.25.* qui innumeros colligit, inquiens, nullam legem reperiri, quæ in cauſa teſtamentaria, repræſentationem concedat, & latiùs *lib.3.cap.12. nu.13.* vbi rationibus, & authoritatibus hanc partem comprobat, & ità in diuerſis Senatibus iudicatum teſtatur, *Laurent.dec.Auenon.37.n.11.cum ſeqq.Magon. dec.Lucæ 82.n.21.cum ſeqq. Farinacc.dec.482. nu.1.* vbi meminit de alijs deciſionibus, & omnium meliùs, hanc ſententiam tutatur *Dom.Camill.de Medic.conſil.2.n.11.12.& 13.* qui allegat vndecim primarios *DD.* in lecturis, & quatuordecim in conſulendo, appellatq; iſtam concluſionem veriorem, &
34 magis cõmunem, †quæ ineuitabili ratione, à nemine, quem viderim adducta, conuincitur, nam repręſentatio iuris quędam fictio eſt, vt infrà probabimus, & fictiones, in fideicommiſſis, & ſubſtitutionibus, locum non habent, ad *tex. in l.ſi quis aliquid 4. C.de his, qui veni.ætat.impetr.*

35 Nec mouet in contrariũ authoritas *Gloſ. in d.l.cùm ità, §.in fideicommiſſo, verſic. Primò quandoq; &c.* vbi nepos concurrit ad ſucceſſionem cum patruo, ex vi repræſentationis, quià illa *Gloſ.* dicit verum in omnibus alijs ordinarijs ſucceſſionibus, in quibus id fit ex diſpoſitione *tex.in auth.ceſſante, C.de legit.hæred.* id, quod nec ipſe vnquam inficiari poſſe exiſtimaui, & ſic illa *Gloſ.* eſt intelligenda, vt loquuta ſit, in ſucceſſionibus ab inteſtato, dùm allegat *tex.in d. auth. ceſſante*, cui alludens inquit, *Quãdoq; qui ſunt in gradu impari, æqualiter admittuntur, vt ſunt filij fratrum, cum fratribus*. Quæ dictio, *quandoq;* indicat manifeſtè, vt non ſemper ità fiat ſucceſſio, & ſi non ſemper; Ergò quandoq; filij fratrum, non concurrunt cum fratribus, quod meliùs in alio caſu verificari nequit, quàm in hæreditate fideicommiſſata, ex diſpoſitione *d.§. in fideicõmiſſo*, & ità in terminis, ponderando illam dictionem, *quandoq;* poſitam in *Gloſ.* ratiocinatur *Deci.in l.ſi auia, n.6.C.de ſucceſſ. edict.Medic.d.conſil.2.à nu.14.& Reg.Lanar.d. cõſil.69.n.24.& 25.* vbi doctè loquitur. Rurſùs allegat pars *Fuſar.quæſt.485.* vbi de more allegat infinitos Authores pro vtraq; opinione, ſed reuerà inclinat in hanc cõtrariam partem, concedentem ſubingreſſionem in ſucceſſione fideicõmiſſorum. Sed breuiſſimè pro reſponſione aduerto, quòd omnes *DD.* quos *Fuſar.* pro hac opinione allegat, nituntur potiſſimùm authoritati *Gloſ. in d.§.in fideicommiſſo*, quæ malè fuit ab eis intellecta, vt aduertit *Lanar.loc.cit.*& tantũ abeſt, quòd hoc voluerit, vt potiùs cõtrarium affirmet, vt probauimus. Demùm cæteris omiſſis, adducit *Rouit.conſil.51. vol.1.* dùm tamen credo, quòd voluerit allegare authoritatem *Marcelli Ruffoli*, cuius allegationem *Rouit.* curauit imprimi inter ſua Conſilia; De cætero autem in eadem cauſa, pro eodẽ cliente ſcribens ipſe *Rouit.conſil.50. d.vol.1.* reſolutiſſimè dixit, veritatem eſſe in contrarium, vt in fideicommiſſorum ſucceſſione, etiam in ijs, quæ ab aſcendente ordinata reperiuntur, ſubingreſſio non concedatur, vt *n.7.& 8.* alioq; medio, clientis ſui iura, in illa contingentia fuit tutatus.

36 Et nè deſit punctualis, modernaq; authoritas rei iudicatæ, bis reperio per S.C. reiectam repræſentationem in fideicõmiſſorum ſucceſſione, vna vice in cauſa Dom. D. Dorotheæ Barbaro, cum D. Aurelia Barbaro, in Banca Magnifici Clauelli, aliaq; vice in cauſa Berardini, Ioſeph, & aliorum de Rogerio, quæ ſententia, iunctis Aulis, fuit in gradu reclamationis confirmata, ſub die 6. Martij, currentis anni 1665. vt ex proceſſu in Banca Magnifici Fuſci.

37 Verùm pro exuberanti, dato, ſed non conceſſo, quòd repræſentationi locus eſſe poſſet, eò, quià fideicommiſſorum ſucceſſiones ſint regulandæ ſecundùm ſucceſſiones ab inteſtato, quoàd ordinem ſuccedendi, hoc procederet, vbi fideicommiſſa, in teſtamentis ordinata reperirentur; ſecùs tamen, ſi in contractibus (proùt in caſu noſtro) ſic *Bar. in auth.poſt fratres, nu.3.C.de legit.hæred.Salyc. in l.1.nu.26.in fin. C.de iur. emphyt. Cuman.in*

d.l.

d.l.cùm ità,§.in fideicõmiſſo,in fin. & ibi etiam
latè Peralta,col.1.plenè Iaſ.in l.is poſt n.36.cũ
ſeqq.ff.de acquir.hæred. Alex.conſ.203.n.6.cum
ſeqq.lib.2.& conſ.129.lib.5.Ruin.cõſ.25.n.23.
& conſ.162.lib.1.& conſ.124.lib.2. Deci.conſ.
1.nu.5. Soccin.Iuni.conſ.73.nu.17.lib.1.Rube.
Alexand.conſ.83. Alex.Raudenſ.cõſ.242.n.36.
lib.2. Menoch.conſ.498.n.16.lib.5.& cõſ.999.
n.52.Surd.conſ.403.n.55.Reg.Valenz.conſ.25.
n.93.lib.1. Molin.de Hiſpan.primog.lib.3.cap.
6.nu.40. Robul.de repræſent.lib.3.cap.12.nu.8.
Velaſq; de iur.emphyt.quæſt.50.n.12.13.& 53.
Clar.in §.emphyteuſis,quæſt.39. verſic.Scias ta-
men,Fuſar.in addit.ad quæſt.485.n.15.& Gam.
deciſ.59.n.3.& latiùs deciſ.174.n.15.cum ſeqq.
38 †quicquid in cõtrarium ſcripſerint Decian.
conſ.55.nu.18.Odd.conſ.39. Caſtill.lib.3.contr.
cap.19.nu.254.Fontanell.deciſ.584.n.12.Tho-
mig.de primog.tract.7.tit.10.nu.367. & Capyc.
Latr.conſult.61.à nu.20. horum enim nullus,
articulum ad partes deguſtauit, nec pene-
39 trauit diſcriminis rationem,quæ eſt,†quià,
vt inquit Salyc.ſup.cit. ſucceſſio, quæ fit ad
fideicõmiſſum ordinatum in contractu, vo-
catur conuentionalis, omiſſo fideicommiſſi
nomine,vt itidem voluit doctiſſimus Anton.
Fab. de error. Prag.decad.26.error.3. nu.12. &
40 decad.47.error.10.†Si ergò ſucceſſio eſt con-
uentionalis, igitur non eſt regulanda,ad in-
ſtar ſucceſſionis legalis ab inteſtato, ſed ſe-
cundùm mentem contrahentium,non tantũ
ſcilicet ſecundùm mentem illius,qui ſucceſ-
ſionem per fideicõmiſſum ordinauit, verùm
quoq; ſecundùm mentem alterius contra-
hentis, qui ſucceſſionem ſub fideicommiſſo
recepit, Fontanell. de pact.nupt.tom.1.clauſ.4.
gloſ.25.nu.38.Alex.Trentacinq;variar.reſolut.
lib.1.tit.de legat.reſol.4.nu.11. verſic. Circà ſe-
41 cundum,& Fab.loc.ſup.cit.†Et quoniam con-
trahentium diſpoſitiones ſunt verificandæ in
caſu vero, non in ficto, ad tex.in d.l.ſi quis 4.
C.de his, qui veni.ætat.impetr. Cardin.Mantic.
de tacit.& ambig.conuent.tom.1.lib.2.tit.5.à n.
15.vſq; ad 19.cùm ipſi contractus ſint ſtricti
iuris, l.quicquid aſtringendæ, ff.de verb.obligat.
42 Proptereà † pernecesſè videtur concluden-
dum, ius repræſentationis, & ſubingreſſio-
nis,in his conuentionalibus ſucceſſionibus,
locum non obtinere, ſucceſſionemq; ei de-
ferendam eſſe, qui verè proximior eſt in
gradu, excluſis illis, qui eundem gradum,
per fictam iuris interpretationem repræſen-
tant, vt præter ſup.cit.tradit Capyc.Latr.dec.
126.ſignãter n.7.& 8.& plura cumulat Mon-
tan.controu.cap.1. & Conſiliar.Theodor.allegat.
43 100.n.24. Cùm † ipſa repræſentatio,& ſub-
ingreſſio,etiam ſi vt priuilegium conſidere-
tur, iuxtà tex.in §.ſin autem defuncti,auth.de
hæred. ab inteſt.venient. fictio quædam ſit, ad
notata per Cancer. variar.reſolut. lib.1.cap.5.
tit.de ſucceſſ.ab inteſt.à nu.57.cum ſeqq.vbi ex-
preſsè demonſtrat, repræſentationem, iuris
quadam fictione concedi,& impropriè pro-
ximum eſſe, qui alterius gradum ſuſcipit,
Capyc.Latr.d.deciſ.126.nu.13,& conuincitur
44 ex tex.in ſæpè cit.l.ſi quis aliquid,†vbi fictio-
nes, quæ ex Imperiali largitate,& per priui-
legium tolerantur,non habent locum in his,
in quibus verba verè,& propriè ſunt intelli-
45 genda. †Nec extrà rem fore arbitror vnum
afferre notabile corollarium, quo manifeſtè
conſtat, ſtrictiorem eſſe naturam fideicom-
miſſorum, in contractu ordinatorũ, quippè
& ſi pro dote mulierum,validè in ſubſidium
diſtrahantur bona fideicommiſſo ſubiecta,
ad tex.in vulgat.auth.res,quæ, C.commun.de
legat.hoc tamen non procedit,vbi fideicom-
miſſum eſſet conuentionale,& ordinatum in
contractu,Alex.conſil.103.n.18.vol.2.Soccin.
conſil.75. vol.1. Crot.conſil.165.nu.57. Soccin.
Iuni.cõſ.119.n.8.vol.2. Petr.de fideicom.quæſt.
8.n.440. Tiraquell.de primog.quæſt.61.nu.8.&
Dom.Reg.de Pont.deciſ.39.ex Gloſ. & Salyc.in
l.nulla,C.de iur.doti.
46 Demùm ceſſat in hac cauſa ſubingreſſio,
& repræſentatio,quoàd ſucceſſionem in illis
duc.10000.vt ſuprà donatis, & fideicõmiſſi
vinculo ſuppoſitis,quià non agitur de fidei-
commiſſo vniuerſali,ſed de particulari, in
illa quantitate, proùt expreſsè tradiderunt
Gam.cit.deciſ.59.n.3. Ceuall.commun.controu.
commun. quæſt.762. Conſiliar. Paſchal. de patr.
poteſt.part.4.cap.9.n.27. Cancer.variar.reſolut.
lib.1.d.cap.5.n.56.de ſucceſſ.ab inteſt.& Cenſal.
47 ad Peregrin.artic.21.per diſcurſum;†Soluſq;
Molin.in tract.de Hiſpan.primog.lib.3.cap.7.n.
20.in fin. perfunctoriè, nullaq; fretus ratio-
ne, tenuit contrarium, non animaduertens,
48 †quòd omnia iura, quæ repræſentationem
admittunt, loquuntur, cùm agitur de ſuc-
ceſſione in vniuerſum ius defuncti, ad tex.in
§.filius,inſtit.de hæred.quæ ab inteſt.deferunt.tex.
in auth.poſt fratres, de legit. hæred. & in d.auth.
ceſſante, C.de legit. hæred. adeoùt neceſſarium
requiſitum reputetur, quòd de vniuerſa hæ-
reditate agatur, vt ſubingreſſio, & repræ-
ſentatio valeat practicari, Robul.de repræſent.
lib.3.cap.7.nu.14.cum ſeqq. & cap.12. nu.13.
Hieronym.de Laurent.deciſ. Auen.37.nu.11. &
49 Magon.deciſ.82.n.21.†Quòd ſi dicatur, illam
fideicommiſſatam donationem, fuiſſe de
maiori parte bonorum, atq; vti talem, vni-
uerſale ius conſtituere, non autem particu-
lare; Reſpondeo breuiter,hoc nõ eſſe verum
in facto,ſed dato eſſet verum, nec minùs illa
iuris propoſitio deſumi poſſet, ſed potiùs
cõtraria, vt ſemper fideicommiſſum ſit par-
ticulare, etiam ſi quis ſub eo vinculo dona-
ret omnia bona ſua, reſeruata ſibi aliqua
quantitate, ad diſponendum, Garſi.Maſtrill.
dec.190.n.9. quem notabiliter ſequitur Fon-
tanell.de pact.nupt.tom.1.clauſ.4.gloſ.25.n.3.

Ex quibus vndequaq; ſe vertat pars, ex-
cluditur ab hac prætenſa fideicommiſſata
ſuc-

ſucceſſione, à Magnif. Antonia Caluaneſe, hærede inſtituta, & in gradu proximiore, ſub correctione S.C. Laus Deo,& B.V.

Cauſę exitum habebis in calce Conſilij 24.

SVMMARIVM.

AGnato ſinè filiis, & ab inteſtato decedenti, ſuccedunt agnati in bonis antiquis paternis, & cognati in bonis maternis, & quid ſi teſtamentum condat.n.1.

Proximioribus tamen agnatis, & cognatis, in caſu prædicto ſucceſſio debetur.n.2.

Proximior vbi expreſsè ad ſucceſſionem vocatur, intelligitur de vere proximiore, excluſa ſubingreſſione.n.3.

Matertera excludit ſororis defunctæ filios, à ſucceſſione fratris, reſpectu bonorum antiquorum.n.4. & 8.

Subingreſſio de iure communi, datur ſolùm inter fratrum, & ſororum filios.n.5. Sed de iure Conſuetudinario, datur in infinitum inter fratrum filios, & deſcendentes.n.6.

Subingreſſio inter ſorores, & ſororum filios, omninò per Conſuetudines ſublata eſt. n.7. 9. 10. & 11. Vbi interpretatur authoritas Reg. de Pont. *&* Rouit. *Rurſus refertur in contrarium* Præſ.de Franch.deciſ.652.*qui ab* Authore *reprobatur. n 12.& 13.Demùm impugnatur authoritas* Capyc.Latr.conſult.61.à n.39. *& rationibus cõfutatur.à n.14.ad fin.*

Dictio in præmiſſis, vel prædictis, *quid operetur, & quæ comprælendat.n.16.*

ARGVMENTVM.

Subingreſſionem inter ſorores, ſororũq; filios, noſtro Conſuetudinario iure, in ſucceſſione bonorum antiquorum, locum nõ habere; Atq; ideò materteram nepotes excludere, à ſucceſſione fratris defuncti, laconicè comprobatur, ad interpretationem *Conſuetud. Sed ſi morienti,§.Quod autem,de ſucceſſ.ab inteſt.* In eadem cauſa.

CONSILIVM XXIII.

1 SVbnectitur ex aduerſo in hac cauſa, quod ad peiùs non poſſit denegari filijs quond. Thereſiæ, portio in bonis antiquis, remãſis in hæreditate Franciſci Caluaneſij Iunioris, quòdq; ſi à fideicõmiſſo excludi contigiſſet, includi debeant ad eadẽ bona, vti à maioribus obuenta, ex noſtris *Conſuetudinibus*, ex quibus, ſi agnatus ab inteſtato, & ſinè filijs decedat, in bonis antiquis, ſuccedunt conſanguinei illius lineæ, à qua bona obuenerunt, vt in *Conſuetud.ſi quis, vel ſi qua,tit.de ſucceſſ.ab inteſt.* Sin autẽ agnatus carens filijs, teſtamentum condat (prout in currenti caſu) tùnc non poteſt diſponere de bonis antiquis, quàm de ſola medietate, reliqua verò medietas debetur conſanguineis illius lineæ, à qua bona deriuant, vt in *Conſuetud.& ſi teſtator,tit.de ſucceſ.morient.ſin. fili.ex teſtam.*

2 Sed in contrariũ conſidero, reſponſionem ex eiſdem *Conſuetud.* reſultare, vtraq; enim, ad illorum bonorũ ſpeciem, proximiorem vocat, vt in prima incipiente, *ſi quis, vel ſi qua*, ibi, *Proximiores ex parte patris ſuccedunt*, & inferiùs loquens de bonis maternis, inquit, *Proximiores ex parte matris ſuccedunt*; & in ſecunda exordiente, *& ſi teſtator*, ibi, *Reliqua verò medietas, perueniat ad proximiores*
3 *agnatos,& cognatos.*†Et quià vbicunq; ad aliquam ſucceſſionem, expreſsè *proximior* contemplatur, tùnc excluſa repræſentatione, & ſubingreſſione, ſuccedit ſolùm ille, qui verè proximus eſt, non autem ille, qui ſe talem putat facere, ſuſcipiendo alterius gradum, vt communiter voluerunt *DD.* præſertim verò *Bald.* & *Fulgoſ.in l.vt inteſtato,C.de ſuis, & legit. Andre.in cap.1.§.his autem deficiẽtibus de grad. ſucceſſ.feud. cit.Bald.conſil.334. vol.1. Ancharan.conſil.82.& 94.Raudenſ.tract.de primog.quæſt.*38. per diſcurſum, *Florez de Men. in addit. ad Gam.deciſ.*307. *Hieronym. Ceuall. commun.contr.commun.quæſt.762.à nu.75.cum ſeqq.* & *Præſ.de Curt.reſolut.feudal.cap.1.n.20.*

4 Idcircò†ex prędictis *Conſuetud.* inuitantibus expreſſis verbis proximiorem, ad ſucceſſionem bonorum antiquorum, dicendum omninò eſt, ex aduerſo actores, filios defunctæ Thereſiæ Caluaneſe, excludi à ſucceſſione Franciſci auunculi, per Magnif. Antoniam, eorum materteram proximiorem, omni remota ſubingrediendi facultate; & quòd hoc ſit verũ, animaduerto, hanc ſubingrediendi materiam, vno modo fuiſſe de iure communi, alio verò, de iure Conſuetudinario ſancitam.

5 Siquidem de iure communi, non eſt dubium, quin fratrum, vel ſororum filij, ſubingrediendo in gradũ patris, vel matris, rectè poſſint, cum patruis, auunculis, amitis, & materteris, concurrere ad ſucceſſionem patrui, auunculi, amitæ, vel materteræ, ad tex. *in §. ſi igitùr, & §.ex diuerſo, auth. de hæred.ab inteſt.venien.auth.ceſſãte,C.de legit.hęred.Gloſ. in l.cùm ità,§.de fideicommiſſo,ff.de legat.2. Peregrin.de fideicom.artic.21.n.7.Decian.conſil.9. vol.2.Couar.pract.quæſt.cap.38.nu.4.& Benintend.deciſ.Bonon.*88.

6 De iure verò Conſuetudinario, duo innouata ſunt citrà ius commune. Primum, nam quemadmodùm per illud, ſubingreſſio non extendebatur, vltrà fratres, & filios fratrum,

vt

vt in citatis iuribus, hodiè ex *Conſuetud. ſed ſi morienti, tit. de ſucceſſ. ab inteſt.* ampliata eſt in linea collaterali, in infinitum, vltrà fratrum filios, ibi, *Filij, vel filiæ, nepotes, vel neptes, & pronepotes, & proneptes, & alij deſcendentes ex fratre, & fratribus præmortuis, æqualiter ſuccedunt, cũ fratribus defunctæ perſonæ, in ſtirpem.* Itaq; quoàd hoc iſta *Conſuetud.* eſt iuris communis ampliatiua, vt per *Molfeſ. ad Cõſuetud. tom. 1. part. 4. quæſt. 36. n. 9.*

7 Secundum verò eſt, nam ſicùt de iure cõmuni filij ſororum, cum auunculis, & materteris, ex perſona defunctæ matris, ad ſuccedendum concurrunt, in hæreditate auunculi, vel materteræ defunctæ, tamen ex eadẽ cit. *Cõſuetud. ſed ſi morienti, verſ. Quòd autem,* hæc ſubingrediendi facultas, quoàd ſororũ filios, vel filias, prorsùs ſublata eſt, dùm continuando ſermonem ſubingreſſionis, inter fratres, & filios fratrum, eorumq; vlterioris gradus deſcendentes, in infinitum, ſubnectit hæc verba, *Et in præmiſſis, appellatione fratris, ſoror non continetur.* Ergò quæ de fratribus *Conſuetud.* antea dixerat, poſteà ſororibus, & filijs ſororũ denegauit, corrigendo quoàd hanc partem ius commune.

8 Quo ſublato, nullo iure ſororum filij potiri poſſunt hoc ſubingrediendi priuilegio, nam id, quod iure communi, ad eorum fauorem ſancitum erat, eſt nùnc iure Conſuetudinario correctum, atq; ſublatum, & ſucceſſiuè quoàd bona antiqua, nepos excluditur à matertera, quæ tanquam naturaliter proximior, ſola in illis ſuccedit, ex diſpoſitione cit. *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua,* & *Conſuetud. & ſi teſtator,* quæ expreſsè vocant proximiores, firmando concluſionem, ex dicto *verſic. Quòd autem,* vt ſubingreſſio inter ſorores, & filios ſororum, locum non habeat.

9 Iſtaq; concluſio, vt inter ſorores, & earum filios ſubingreſſio ceſſet, licèt vlteriori probatione non indigeat, cùm noſtris *Conſuetudinibus* muniatur, pro exuberanti tamen aduerto, eam tenuiſſe *Dom. Reg. de Pont. conſil. 40. nn. 16.* ſed meliùs *conſil. 39. ſub n. 21. & 22.* dicens, *Et rursùs cùm Conſuetud. loquantur de fratribus, in tantùm quòd in verſ. Quod dictum, diſponitur, quòd appellatione fratris, ſoror non contineatur, ſuntq; factæ in beneficium maſculorum, & in excluſionem fœminarum; Ergò cùm hìc non ſuperſint fratres, ſed omnes ſororès, & ab eis deſcendentes, quòd vtiq; vana eſt allegatio ſubingreſſionis, ſecundùm terminos Conſuetud. quæ locum habet, maſculis exiſtentibus, ſed quandò ſuperſunt tantùm fœminæ, illæ ſuccedunt ſecundùm formam iuris, & non habet locum ſubingreſſio.*

10 Rursùs ex authoritate eiuſdem *Dom. de Pont.* hoc ipſum expreſsè voluit *Dom. Reg. Rouit. conſil. 23. nu. 5. vol. 1.* dicens, *Nam illa ſubingreſſio introducta per dictum verſic. Quòd autem, habet locum, quandò defuncto ſuperſunt agnati maſculi, non autem ſi ſuperſunt ſolæ fœminæ, etiàm ſi eſſent ſorores, quià per dictum verſic. In fine, ſunt expreſsè ſorores, & aliæ fœminæ excluſæ, ità vt appellatione fratris, ſorores non contineantur, & proindè remota ſubingreſſione, introducta per Conſuetud. remanet ſucceſſio de iure communi, ad beneficium proximiorum tantùm, ità neminem docet Reg. de Pont. &c.* Hæc breuiter *Rouit.*

11 Sed mirari non deſinam de lapſu calami, tam *Dom. de Pont.* quàm *Rouit.* qui volentes ex noſtris *Conſuetudinibus*, hanc veriſſimam firmare concluſionem, de ſubingreſſione minimè admittenda inter ſorores, & earum filios, ſtatim ſubnectũt oppoſitum, inquientes, fieri inter eas ſucceſſionem, ſecundùm ius commune, iuxtà quod nepos, concurrit cum matertera, ad ſucceſſionem auunculi, vel alterius materteræ, vt in *tit. §. ex diuerſo, auth. de hæred. ab inteſt. venict.* Itaq; ſalua pace tantorum Venerandorum Patrum, ſubnectendum erat, ſucceſſionem inter eas fieri, ſecundùm terminos *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua,* & *Conſuetud. & ſi teſtator,* per quas ille ad bona antiqua imitatur, qui naturaliter proximior eſt.

12 Non obſtat *deciſ. 652. Dom. Præſ. de Frãch.* vbi concurrentibus ſorore, neptibus ex alia ſorore, & proneptibus, pariter alterius ſororis, dicit, *Soror viua, & nepotes ex alijs ſororibus, inter ſe conueniunt.* Vndè dubitat ſolùm, quid de pronepte, an poſſit ſubingredi, & ſuccedere, & demùm, poſtquam pauca extrà rem attuliſſet, non decidendo, ſed conſulendo, affirmatiuè concludit, his verbis, *Si enim ab inteſtato decedens ſinè filijs eſſet fœmina, & ſupereſſent fratres, nepotes, & pronepotes ex fratribus, ſinè dubio per viam ſubingreſſionis, omnes ſuccederent. Quarè igitùr non idem erit, quandò ſoror decedit, ſinè liberis, ſuperſtitibus ſororibus, nepotibus, & pronepotibus, vt ſuprà? Igitùr iudicandum pro abnepte.*

13 Sed pro reſponſione, adagium illud in medium appoſitiſſimè affero, *Quandoq; bonus dormitat Homerus.* Vereor ſiquidem, nè vir ille omni æuo laudandus, in cõpilatione illius Conſilij magis, quàm deciſionis, ſummum ſuum oculatiſſimum ſtudium, nequaquam applicuerit; Nam quòd ſoror, cum filijs alterius ſororis, inter ſe concorditer conuenerint, mirum quidem non eſt; ſed quòd abneptis debuerit admitti, ex repræſentatione, & quòd magis, exemplo filiorũ, nepotum, & pronepotum ex fratribus, hoc mihi videtur intolerabile, tam attento iure communi, ſecundùm quod ſubingreſſio non datur, vltrà fratrum, & ſororum filios, quàm etiam inſpecta noſtra municipali *Conſuetud. d. verſic. Quòd autem,* per quam expreſsè ſancitur, vt quòd in fratribus, & fratrum filijs, nepotibus, & pronepotibus, quoàd ſubingrediendi priuilegium, diſpoſitum erat per *Conſuet. ſed ſi morienti,* inter ſorores, & earum

filios,

Digitized by Google

filios, locum non habeat, per illa verba, *Et in præmiſſis, appellatione fratris, ſoror non continetur.* Cauendum ergò eſt ab illa *deciſ.* quæ, vt ingenuè fatear, eſſet ab illo celeberrimo volumine abolenda, tanquam nimiùm tam maximi Authoris æſtimationi præiudicialis, quanquam illam ſequantur *Molfeſ. ad Conſuetud. tom. 1. part. 4. quæſt. 36. ſub nu. 10. verſic. Fuit etiam aliàs determinatum, Thor. in cõpend. dec. tom. 1. verb. Abneptis, fol. 13. col. 1.* & *Dom. Reg. Capyc. Latr.* mox allegandus.

14 Demùm non obſtat propoſitæ cõcluſioni, ſubtilior interpretatio *Dom. Reg. Capyc. Latr. conſult. 61. à n. 39. cum ſeqq.* qui dicit, eſſe falſiſſimum, vt inter ſorores, & ſororum filios, ſubingreſſio ex *Conſuetud.* denegetur, prout motiuauerat in eadem *cõſult. ſup. à n. 16.* quià dicit, quòd per *Conſuetud. ſed ſi morienti,* fuit ampliatum ſubingrediendi priuilegium in linea collaterali, vltrà fratrum filios, in infinitum, quòdq; ſequens *verſic. Quòd autem,* non aliud voluerit, quàm ampliationem in ſororum deſcendentibus limitare, firmo remanente iure cõmuni; hæc ſunt verba *Dom. Capyc. Latr. nu. 42. Quandò autem ſubdit Conſuetud. in d. §. Quòd autem, quòd in præmiſſis, appellatione fratris, ſoror non continetur, aliud noluit dicere, niſi quòd hæc amplatio, in materia ſubingreſſionis in linea tranſuerſali, non procedit in deſcendentibus ex ſorore, ſed in deſcendentibus ex fratre; in deſcendentibus autem ex ſorore, cùm ſit caſus omiſſus à Conſuetud. remanet diſpoſitio iuris communis, ſecundùm quod, filij ſubintrant, locum matris.*

15 Quià hæc interpretatio, in hac noſtra ſpecie, eſt error quidẽ priori peior, & euidenter falſa contrà verba *Conſuetud.* quę enumerans ſubingreſſionis gradus, primo loco ponit fratres, & fratrum filios, inter quos non erat opus illa noua prouiſione, dùm de iure communi, iam ad ſuccedendum concurrebant per ſubingreſſionem; Indèq; ampliat ſubingreſſionem, inter vlteriores deſcendentes ex fratribus; & demùm ſubdit, *Et in præmiſſis, appellatione fratris, ſoror non continetur.* Ergò *Conſuetud.* non ampliatam in linea collaterali ſubingreſſionem, ſed primum ſubingrediendi gradũ, inter fratres, & fratrum filios ſancitum, inter ſorores, & earum filios prorſùs tollit.

16 Rurſùs illa dictio, *& in præmiſſis,* quę idem ſonat, ac *in prædictis,* eſt repetitiua præcedentium, *Bar. in l. ſcriptura, §. fin. ff. de legat. 1. in l. qui liberis, §. hęc verba, in fin. ff. de vulgar. & pupill. Medic. conſil. 4. n. 12. Surd. deciſ. 210. nu. 17. & deciſ. 319. n. 9.* & *Capyc. Latr. deciſ. 103. n. 8.* eo modo, quo ab initio, expreſſum fuerat, *Dom. Marcian. conſil. 1. n. 153. vol. 1.* cum omnibus qualitatibus, & circumſtantijs, priori ſermoni cohærentibus, tam circà perſonas, quàm circà res, idem *Bar. in l. 1. §. hoc edicto,* per illum *tex. ff. de poſtul. cit. Surd. deciſ. 66. nu. 17. Conſiliar. Theodor. allegat. 2. n. 37. cit. Marcian. conſil. 53. n. 8. vol. 2.* & *Macerat. variar. reſolut. lib. 2. reſolut. 1. n. 21.* omniaq; amplectitur, quæ corporeis oculis, in præcedenti parte ſcripturæ continentur, idem *Surd. dec. 85. nu. 3.* & non ſolùm refertur ad verba proxima, & immediata, ſed ad omnia etiam, quæ ſunt aliquantulùm remota, *Mandell. Albenſ. conſil. 11. n. 28.*

17 Modò autem, ſi vera eſſet memorata *Dom. Capyc. Latr.* interpretatio, ſequeretur, quòd ſub illa dictione, *& in præmiſſis,* non omnia, ſed præmiſſorum aliqua, continerentur, ſcilicet ea tantùm, quæ ſubingreſſionem in linea collaterali, inter fratres, eorumq; filios, & deſcendentes, dilatauerunt, quod eſt falſiſſimum, & contrà rectam verborum proprietatem; Vndè ex ponderatis, rectiùs eſt concludere, vt omnia, quæ per *Conſuetud. ſed ſi morienti,* diſpoſita erant, inter fratres, fratrumq; filios, & deſcendentes, in infinitum, per contrariam diſpoſitionem contentam in *cit. §. Quòd autem,* ſublata ſint, inter ſorores, ſororumq; filios, & deſcendentes, eorumq; reſpectu, caſum non poſſe dici per *Conſuetud.* omiſſum, vt putant *Franch. cit. deciſ. 652.* & *Capyc. Latr.* vbi ſup. ſed expreſsè prouiſum, in excluſionem ſubingreſſionis.

18 Et nè deſit ad præmiſſa, punctualis authoritas, rogo, legantur tradita per *Dom. Conſil. Prouenzal. ad Conſuetud. part. 1. obſer. 29. à n. 3. vſq; ad 14.* vbi ad partes reprobat, *cit. deciſ. Dom. de Franch.* ſubdens *n. 12. & 13.* hæc formalia verba, *Nec me mouet, quod dicit Dom. Præſ. de Franch. d. deciſ. 652. verſic. Et apparet ex eadem Conſuetud. dùm excipit caſus, in quibus ſoror non comprehenditur, quaſi quòd regulariter in noſtris Conſuetudinibus, fratris appellatione ſoror contineatur. Obſeruo enim, tex. Conſuetud. in d. verſic. Quòd autem, ibi, & in præmiſſis, & e. loqui continuatiuè ad Conſuetudines præcedentes, & ſic non eſt caſus limitationis, ſed diſpoſitionis, & declarationis, omnium priùs dictorum.* Hactenùs vir ille doctiſſimus. Et iuxtà hanc partem, pro Magnifica Antonia Caluaneſe, matertera in gradu proximiore, iudicandum ſperamus, ſub correctione, &c. Laus Deo, & B.V.

Exitum habes in calce ſequentis Conſilij.

SVMMARIVM.

Filij non poſſunt ſubingredi gradum matris, quæ renunciauit, quià ille gradus eſt inutilis. n. 1.

Renunciatio matris, an obſtet filijs, remiſſiuè. n. 2.

Metus reuerentialis eſt probandus. n. 3.

Reuerentia, quæ alicui debetur, non inducit metum. n. 4.

Renunciationes mulierum, non reſcinduntur ex reuerentia ob eis debita parentibus, vel fratribus, niſi etiam læſio concurrat, vel probentur minæ. n. 5.

Q *Præ-*

Præſentia Magiſtratus, excludit præſumptionem metus.n.6. Item præſentia conſanguineorum.n.7. Etiam ſi præcedẽtes minæ probarentur.n.8. Item demùm præſentia viri.n.9.

Metus præſũptio euaneſcit, ex geminatione actuum. n.10.

Renunciatio promiſſa, habet vim veræ renunciationis.n.11.

Renunciationes mulierum, dùm nuptui traduntur, factæ de hæreditatibus, pro quibus nihil habuerunt, ſunt inualidæ.n.12. Sed refertur contraria opinio. n.15. Melior tamen ſententia eſt, vt valeat, quandò mulier habet congruam dotem.n.16. Item valet, quandò mulier habuit pinguem, & exuberantem dotem ſuper alio patrimonio. n.14. Vltimò valet, ſi renunciatio, deferendas, non delatas hæreditates contineret.n.23.

Mulier propter vnicam dotem non tenetur, pluribus ſucceſſionibus, & hæreditatibus renunciare.n.13. Sed quandò hoc ſit verum.n.24.

Paragium filiarum, ſecundùm aliquos, eſt liquidandum ſecundùm quantitatem legitimæ. n. 17. Sed hoc procedit in muliere maritata.n.18. Et quid in maritanda.n.20.& 21.

Paragium in maritanda, non habet certam, & determinatam metam, ſed diuerſimodè ſolet liquidari.n.19.

Paragium ingreſſarum, quantum eſſe debeat.n.22.

Frater dotans ſororem de paragio, non poteſt apponere ad ſui fauorem pactum reuerſionis dotis, diſſoluto matrimonio ſinè filijs.n.26. Sed hoc non procedit, ſi pactum reuerſionis fuiſſet appoſitum, conſentiente ſorore.n.27.

Paragium fœminis debitum, non poteſt à patre, vel à fratribus onerari.n.25.

Mulier contrahendo matrimonium, conſentire videtur pactis contentis in capitulis, ſub quibus matrimonium fuit contractum.n.28.

Mulier, quæ renunciauit fauore maſculorum, illis deficientibus, ſuccedit.n.29. Sed limita, ſi renunciatio eſſet realis; & ex quibus clauſulis dicatur realis.n.30. Sed potiſſima clauſula eſt renunciatio ſucceſſionibus debitis ex conſuetudine.n.31.

Renunciatio de ſucceſſionibus debitis ex cõſuetudine, valet.n.32.

Frater, cui ſoror renũciauit, acquirit liberã facultatẽ diſponendi de bonis antiquis, omiſſa ſorore.n.33.

Fideicõmiſſo renunciari poteſt, & ſuper eo tranſigi. n.34.

Iuri de futuro, & in ſpe debito, renunciari poteſt. n.35.& 56.

Fideicommiſſi, ſpecialis, & indiuidualis ſcientia requiritur, vt renunciatio de eo facta, valeat.n.36. Et requiritur, quòd fiat viſis, & inſpectis verbis teſtamenti. n. 37. Sed contrarium, quòd ſufficiat ſcientia generalis, per quam ignorantia excluditur.n.43. Itemq; ſcientia intellectualis, quòd argumentis, & iuribus corroboratur.n.44.

Fideicommiſſo, etiam conuentionali, & in contractu ordinato, validè renunciari non poteſt, niſi viſis, & inſpectis verbis fideicommiſſi. n. 38. Sed confutatur iſta opinio.n.51.

Renunciatio generalis de fideicommiſſo facta, non tenet, etiam ſi vnicum eſſet in aliqua familia fideicommiſſum, ſuper quo renunciatio eſſet neceſſariò verificanda.n.39. Sed contraria opinio eſt verior.n.48.

Tex. in l. de his, ff. de tranſaction. *perperàm à Pragmaticis intellectus, noua interpretatione illuſtratur.n.40.& 41.*

Renunciatio, vel tranſactio à partibus facta ſuper fideicommiſſo, valet, etiam non inſpectis verbis teſtamenti.n.42.

Soror renuncians, præſumitur habere ſcientiam fideicommiſſi à ſuis maioribus ordinati.n.45.

Renunciatio geminata, arguit ſcientiam fideicõmiſſi, & habet vim ſpecialis renunciationis.n.46.

Renuncians cum iuramento diſpoſitioni l. de his, ff. de tranſaction. *non poteſt allegare ignorantiam fideicommiſſi.n.47.*

Exhæredatio facta, non nominatim, ſed generaliter de filio, tenet, quandò vnicum habet teſtator filium, reſpectu cuius exhæredatio verificanda ſit. n.49.

Oratio indefinita, quæ non poteſt, niſi ad vnum referri, ſingulari orationi æquipollet.n.50.

Tranſactio ſuper alimentis futuris, ex contractu debitis, valida eſt abſq; Iudicis decreto.n.52.

Renunciatio non extenditur ad ea, quæ poſt renunciationem ſuperuenerunt.n.53. Sed limita hoc, & intellige, quandò hoc ius ſuperueniens, nullam habebat renunciationis tempore ſubſiſtentiam. n.54.& 55.

Spei futuræ renunciari poteſt.d.n.55.& n.56.

Fideicommiſſum dat vocatis ſpem ſubſiſtentem, quæ ſpes iuri de præſenti competenti æquipollet.n.57.

Cauſæ deciſio refertur.n.58.

Dominus Conſiliarius Antonius Florillus, *olim Regalis Patrimonij Fiſci Patronus, nùnc Regiæ Cameræ Præſes, laudatur.n.59.*

ARGVMENTVM.

Renunciationes mulierum, ex reuerentiali metu, vel ex capite læſionis, reſpectu illarum hæreditatum, pro quibus nihil habuerunt, quandò, & quomodò poſſint reſcindi, vel non; Paragiumq; quomodò debeat liquidari, & an poſſit onerari, vtiliſſimè examinatur.

Rursùs, ex quibus verbis, & clauſulis, renunciatio dicatur realis, & quomodò compræhendat etiàm ſucceſſiones debitas vigore Cõſuetudinum, ac itidem fideicommiſſa, ad interpretationem *tex. in l. de his, ff. de tranſact.* cõpendiosè diſſeritur. In eadem cauſa.

CON-

CONSILIVM XXIV.

SEd quandò omnia ponde-
rata in hac cauſa ceſſarēt,
adhùc ab hac ſucceſſione
Franciſci Caluaneſij, eſſent
excludendi filij quōd. The-
reſiæ, ſtātibus ampliſſimis
renunciationibus ab ipſa
factis, in beneficium eiuſ-
dem quond. Franciſci, ſuorumq; hæredum,
& ſucceſſorum, tempore, quo ipſa Thereſia
fuit nuptui tradita Magnif. V.I.D. Virgilio
Guglia, cum clauſulis ampliſſimis, & tealiſ-
ſimis, vt inferiùs probabimus; Sicq; ſi iſti
filij actores intendunt ſuccedete ex proprijs
perſonis, excluduntur per Magnif. Antoniā
Caluaneſe eorum materteram, tāquam pro-
1 ximiorem; †Sin autem defunctæ matris gra-
dum ſubingredi prætendunt, & quià ille
gradus excluditur, extantibus renunciatio-
nibus, eſtq; inutilis, & inhabilis, propterea
eis, nullo pacto ſucceſſio deberi poteſt, ità
arguunt *Ann.alleg.34.n.10.cum ſeqq. Molſeſ.
ad Conſuetud. tom.1. tit.de renunciat. quæſt.13.
n.10.* doctè *Georgi.allegat.23.à n.44.cum ſeqq.*
& erudite ad viuum explicat doctiſſimus
2 *Annę.Robert.rer.iudic.lib.2.cap.5.* † Iſtaq; ra-
tione, mihi opus non eſt indagare, celebrem
illam, forenſemq; controuerſiam, an matris
renunciatio, quoàd ſucceſſiones, poſſit filijs
obeſſe, quià procedit, quandò filij veniunt
ex proprijs perſonis, nec indigent materno
gradu, cum alijs plenè ad rem conſideratis,
per *Marant.contr.10.cit. Ann.d.allegat.34.à n.
15. Dom.Reg.Rouit.conſil.23.à n.34.cum ſeqq.
vol.1. Theſaur.quæſt.forenſ.lib.2.quæſt.90. Bot-
tiglier. de ſucceſſ. ab inteſt. cap. 2. Theorem.46.
Franch.deciſ.67.* & *Dom.Conſiliar.Theodor.al-
legat.1.à n.70.*

Solùm ad ſaturitatem partis poſſet dubi-
tari. Primò, de validitate harum renuncia-
tionum. Secundò, de illarum quidditate.
Tertiò, de earum habilitate, & efficacia, tam
circà prætenſionem aſſerti fideicommiſſi,
quàm circà bona antiqua.

3 Validitas renunciationum, verè ignoro,
qua fronte poſſit in dubium reuocari, nam
licèt gratis allegetur metus reuerentialis, eſt
tamen probandus, *Bald.* & *Crauet.* quos ſe-
quitur *Gratian. diſcept.forenſ. tom.1. cap.108.
4 n.51.* quià † ſola reuerentia perſonis debita,
non ſufficit, ad probandum metum, *Felin.in
cap.cauſam, il 1.nu.3.verſic. Tamen iſtis non ob-
5 ſtantibus, de offic.delegat. Gratian.loc.cit.* † potiſ-
ſimùm in his filiarum, vel ſororum renun-
ciationibus, cùm nuptui traduntur, quià
eùm pernecesſè ſtipulentur ad fauorem pa-
tris, vel fratris dotantis, quibus ſemper
reuerentia debetur, per conſequens inficiari
nō poſſunt ex prꝺſumpto reuerentiali metu,
ſed pernecesſè aliquid aliud concurrere de-
bet, vtpotè probatio minarum, vel impor-
tunarum precum, vel enormis læſionis, de
quibus paſſim *DD.* loquuntur, præſertim
*Bar. in l.1. §. quæ oneranda, n.50. ff. quar.rer.act.
non dat. Honded.conſil.29.nu.33. & 34.vol.1.
Afflict.* & ibi *Vrſill.deciſ.39. Gramm.dec.103.
à n.56. Capyc.dec.159.à n.32.cum ſeqq. Couarr.
de ſponſal. part.3. §.4. Molin.de rit.nupt.lib.3.
quæſt.96. Gratian.d.cap.108.n.53. Franciſ.Ste-
phan.deciſ.5. Rot.* apud *Farinac.deciſ.198.* poſt
2.vol.deciſ. doctè *Caſtill.lib.3.contr.cap.1.nu.
150. Dom. Conſiliar.Theodor.allegat.36.n.24.
Ann.allegat.88.n.6. Suarez recep.ſentēt.lit.M.
à nu.150. Viui.opin.165.nu.2. Hartam.Piſtor.
quæſt.iur.lib.4.quæſt.6.ſub n.69. Burgos de Pax,
conſil.5.n.11.* & *Medic.conſil.156.n.14.*

6 In currenti caſu, non ſolùm de aliqua le-
uiſſima reuerentialis metus cauſa, nequa-
quam conſtat, ſed etiam plura concurrunt,
per quæ omnem metum abfuiſſe, concludi
debet. Et primò dictæ renunciationes fue-
runt ſtipulatæ, præſente Regio Dom.Conſi-
liario Io: Baptiſta Iouino, olim S.C. Decano
meritiſſimo, ad tradita per *Iaſ.in l.trāſactio-
nem, C.de tranſact.* vbi ex præſentia Magiſtratus,
excluditur præſumptio metus, proùt etiam
voluit *Bar.in l.1.* per illum *tex. C.de præd.de-
7 cur.lib.10.* & *Crauett.cōſil.114.n.2.* † Secundò,
quià interceſſit quoq; præſentia plurium
conſanguineorum, inter quos aderat idem
Dom.Conſiliarius Iouinus, Thereſiæ renun-
ciantis frater conſobrinus, ad *tex. in dicta l.
tranſactionem, Curti. in l.interpoſitas, nu.13. C.
eod.tit. de tranſact. Alex. in l.ſi cùm dotem, §.eo
autem tempore, nu.11. ff.ſolut.matrim. Crauet.d.
cōſil.114.ſub n.3.verſ.Similiter ceſſat,* & *Dom.
8 Reg.Capyc.Latr.deciſ.138.n.48.* dicens, † præ-
ſentiam conſanguineorum, purgare omnem
ſuſpicionem metus, etiā ſi prꝺcedentes minꝺ
probarentur, ex *Gam.deciſ.346.nu.5.* Tertiò,
9 quià † eidem renunciationis actui, interfuit
Magnif. Virgilius Guglia, vir, cuius præſen-
tia, id ipſum pariter operatur, imò fuit ſti-
pulata renunciatio, tēpore, quo renuncians
habitabat cum viro ſuo, ſeorsùm à fratri-
bus, ſicuti in terminis ſæpè *cit. Crauett.* vbi
10 ſup.*n.4.* † Demùm adeſt geminatio ipſarum
renunciationum, ex qua geminatione, quæ-
libet metus præſumptio euaneſcit, *Menoch.
conſil.1.n.301.vol.1.* & nō ſolùm adſunt duo,
11 ſed imò tres renūciationes. † Prima fuit illa
promiſſa in capitulis matrimonialibus, con-
fectis per ſcripturam priuatam, quæ pro-
miſſio habet vim veræ renunciationis, *Dom.
Capyc.Latr.deciſ.3.nu.29. Dom. Præſ. Merlin.
contr.cent.1.cap.4.* & *Noguerol.allegat.6.n.17.*
Secunda, nàm fuit ratificata renunciandi
promiſſio, contenta in capitulis matrimo-
nialibus, paulò poſt ſtipulatis per actum pu-
blicum. Vltima fuit ipſa formata renuncia-
tio, ſtipulata per ſeparatum inſtrumentum,

ſicq; vana prorſus redditur ex prædictis,
quælibet metus exceptio.

12 Læſionis quoq; defectus, hand allegari valet,
ad irritandas eiuſmodi renunciationes,
tanquam ſatis inanis; Supponit enim pars
in facto, quòd Thereſiæ debebatur legatum
paternum duc. 3000. purè relictum, abſq;
onere renunciandi; atquè ideò cùm poſteà
maternis, fraterniſq; bonis renunciauerit,
ob dotem ſibi traditam duc. 3500. videtur
ipſa renunciatio inualida ſinè cauſa, & coinquinara
vitio læſionis, nedùm vltrà dimidiam,
ſed in totũ, dùm nihil accepto, multis
ſe priuauit Thereſia ſucceſſionibus, & præſertim
portione paragij ſibi ſpectanris in
bonis maternis, ad tradita per *Anchar.cõſil.*
39. Deci.conſil.379.nu.4. Caſſane.conſil.69.nu.
13.& 14. Afflict.in cap.2.nu.23. de feud.dat.in
vim legis commun. Vrſill. ad eundem *Afflict.*
deciſ.161.nu.6. Vrſill. ad eundem *Afflict.deciſ.*
179.n.4.& deciſ.161.n.6. Capnt.ad Conſuetud.
part.3.§.10.à n.11. Fab.in Cod.lib.5.tit.6.deſinit.7.verſic.Conſequens igitùr eſt, Dom.Hodier.
ad Surd. deciſ.176.n.8. Medic.conſil.156.n.25.
Molfeſ.de renunc.quæſt.16.n.18. & *Dom. Præſ.*
13 *Amat.conſil.54.n.3.* †Nam non tenetur mulier,
pro vna dote de paragio, renunciare
pluribus hæreditatibus, *Minado.in Conſt.In*
aliquibus, notab.8.à n.11.

14 Siquidem ad præmiſſa plures aſſignari
poſſunt reſponſiones, in facto, & in iure. In
facto, nam patrimonium Io: Victorij patris,
attento numero quinq; filiorum, quos habebat,
erat tenue, & incapax illo tam conſiderabili
legato duc.3000. relicto ſingulis filiabus,
pro earum dote, taliter vt licito iure
potuiſſent maſculi conqueri de exceſſu; &
tamen habito reſpectu ad illam renunciationem,
acquieuerunt. Rursùs vltrà illos
duc.3000. vt ſup. legatos, habuit Thereſia
alios duc. 500. in augumentum dotis, quæ
quidem quantitas conſtituebat congruum
paragium, etiam in bonis maternis, vel ſaltem
eſt ex prædictis, compenſandus exceſſus
dotis habitæ in bonis paternis, cum tenui
dote, vel cum dote non habita in bonis maternis,
iuxtà terminos *tex.in l.licèt 8.C.locat.*
& conduct. læſionemq; pro portione in ea
hæreditate ſpectante, ſupplere cum cõmodo
exuberantis paragij, ex paterna ſubſtantia
obtenti, iuxtà *tex.in l ſecundùm naturam, ff.de*
reg.iur.in l.hactenùs, ff.de vſufruct. & §.cùm
autem, inſt.de empt.& vendit.

15 Reſultat etiam ex hac facti ponderatione,
alia ad motiuum iuris reſponſio, nam in ea
difficili quæſtione, vtrùm valeat renunciatio,
quæ fit à muliere, reſpectu illarum ſucceſſionum,
pro quibus, nihil ipſa renuncians
fuit aſſequuta, licèt plures magni nominis
DD. ſup. relati, negatiuè concludant, & vice
verſa pro affirmatiua, hoc eſt pro validitare
renunciationis ſcribant alij nõ minores numero,
& qualirare, quos refert doctiſſimus
Noguerol.d.alleg.6.à n.54. cum ſeqq. & nouiſſimè,
neruosè de more defendat *Admod.Reuerend.P.Afflict.*
(poſt hęc ſcripta, ad Epiſcopalem
dignitatem euectus) *contr.iur.cap.24.*
16 per totũ; †Alij tamen, diſtinctionis fœdere,
has diſſidentes ſententias conciliare, ingenioſiſſimè
conati ſunt, hoc pacto, vt ſiquidem
propter renũciationem, remaneat mulier
ſinè dote, & renunciatio proculdubiò
eſſet inualida, ſin autem mulier dotem habeat,
cum qua condignas nuptias cõtrahere
poſſit, & eo caſu eſſet ſecùs, licèt illa dos
aliundè mulieri obueniſſet, quàm à ſuis parentibus,
vel fratribus, quorum fauore fuit
renunciatum, quià inquiunt, iniuſtitia renunciationis,
non reſultat ex eo, quòd nihil
fuerit mulier aſſequuta, ab illis hæreditatibus,
quibus renunciauit, ſed quià remanſit
indotata, ſic notabiliter *Couarr.in cap.quãuis*
pactũ, part.3.§.2.n.6. Molin.de Hiſpan.primog.
lib.2.cap.3.n.30. Caſtill.cõtr.lib.3.cap.2.n.96.
Ramon.cõſil.1.n.28.verſ.Et quamuis, Antonin.
de Amat. variar.reſolut.lib.1.cap.23.nu.23.&
24. & *Fachin.contr.iur.lib.3.cap.24.* quos ſequitur,
& illorum verba, tanquam verè notabilia,
refert *Noguerol.cit.allegat.6.à nu.58.*
17 Id, quod etiam mihi verum eſſe ſuadeo, †ex
paritate quãtitatis paragij, quod licèt nonnulli
velint, ad effectum, vt ſit congruum,
debere aſcendere ad quantitatem legitimæ,
quę filię de iure cõmuni deberetur, nec poſſe
eſſe minùs legitima, *Bald.nouell.de dot.priuileg.16.col.7. Grammat.dec.57.n.10. Dom.Reg.*
Tapp.deciſ S.C.14.n.31. Dom.Conſil.Paſchal.
de patr.poteſt.lib.2.cap.4.n.181. verſic.Qua de
re, & antè eos *Deci.conſil.276.Proponitur, &c.*
18 *n.5.vol.1.* †Tamen iſta opinio non eſt indiſtinctè
vera, ſed poſſet procedere in muliere
aliundè maritata, quàm de bonis parẽtum,
quibus non renunciauit, nam quià tùnc ei
ſuper illis competit paragium, deberet liquidari,
ad quantitatem legitimæ, ſic voluit
Præſ.de Franch.dec.119. vbi loquitur de muliere
maritata, & à viro dotata, ob illius pulchritudinem,
traduntq; etiam *Afflict.deciſ.*
160.nu.3. Grammat.d.deciſ.57.nu.19. & *Dom.*
19 *Reg.Capyc.Latr.deciſ.59.n.14.* †In maritanda
verò nulla certa determinatio dari poteſt,
nam illius fauore, practicari ſolet paragij liquidatio,
iuxtà varias facti contingentias, &
circũſtantias, de quibus latiſſimè *Dom.Reg.*
20 *Capyc.Galeot.contr.lib.2.contr.16.* Verior †tamen,
& ſecurior ſententia eſt, vt ſiquidem
cum paragio aſcendente ad quantitatem legitimę,
non poteſt mulier condignè nubere,
& iſto caſu debet liquidari, etiam vſq; ad
virilem portionem, *Afflict.cit.deciſ.160.Medic.conſil.45.n.6. Dom.Galeot.d.contr.16.nu.9.*
Capyc.Latr.d.deciſ.59.nu.15. Tapp.d.deciſ.14.
21 *n.31.* & *Paſchal.d.tract.lib.2.cap.4.n.183.* †Sin
autem cum parua dote, poteſt mulier condignè

dignè nubere, & tùnc parua dos ſufficiens
eſt,& liquidari poteſt,lògè infrà legirimam;
In ſumma hoc vnum ſatis eſt, quod mulier
cōdignè nubat,quià in hunc ſenſum capien-
dum eſt illud verbum, *paragium*, proùt latè
explicat *Deci.conſil.26.diligenter,&c.nu.5.*ſe-
quitur *Vrſill. ad Afflict. d.deciſ.160. ſub nu.1.*
Grammat.deciſ.101.n.76. Medic.conſil.75.n.6.
& doctè de more *Dom.Conſiliar.Hodier. in l.*
hac edictali, quæſt.26. nu.20. C.de ſecund. nupt.
22 † proùt videmus practicari in paragio in-
greſſarum, quod ſemper eſſe ſoler, longè in-
frà legitimam, quià ſufficit,quòd cōgruam
dotem receperint, pro ingreſſu illius Mona-
ſterij,dari ſoliram cęteris Monialibus illius;
de qua re plenè *Franch.deciſ.44. Capyc.Latr.*
deciſ.31.n.10.& 11.& *Rouit.conſil.42.vol.1.*
23 Vltimò illa opinio, vt renunciatio facta à
muliete, de cōpluribus hæreditatibus, nihil
ex eis penitùs accepto, ſit inualida, poſſet
procedere, quandò deuolutis, & acquiſitis
iàm hæreditatibus, renunciatum fuit; Sed
quādò tenuuciatur hæreditatibus,fortaſsè,
& in ſpe deuoluendis, proùt in currēti caſu,
tùnc etiam nihil pro eis accepto, renuncia-
tio valeret, nec poſſet ſub læſionis prætextu
impugnari, prout conſuluerunt tres illi ce-
leberrimi I.C.nēpè Conſiliarius Io:Baptiſta
Melior,Conſiliarius Vincentius Corcionus,
& Conſiliarius Carolus Brancacius,vt apud
Dom.Reg.de Marin. qui illorū allegationem
imprimi curauit, *allegat.42.n.13.tom.3.*quià
tùnc mulier nihil amittir, ſed ſolùm nihil
acquirit, vel ſe abdicando, vel acquirendi
ius in renunciatarium transferendo, proùt
etiam ſcripſerunt *Pariſ.conſil.26.n.77.& 81.*
lib.3.Pute.conſil.vnic.ſub nu.54. poſt *Conſilia.*
Sforz. Odd.Rube.Alexandr.conſil.12.Capyc.d.
deciſ.159.ſub nu.13.vſq; ad 17.Burg.de Par d.
conſil.5.à n.3.Piſtor.d.quæſt.6.n.71.verſ.Multi
quidem,lib.4.& *Dom.Reg.Capyc.Latr.conſult.*
77.n.50.
24 Nec quidquam contrà prædicta facit, id,
quod ſuperiùs ex aduerſo fuit motiuatum,
vt non reneatur mulier pro vnica dote de
paragio,renunciare pluribus hęreditaribus,
quià hoc procedit, quandò agitur de co-
genda muliere, ad renunciandum pluribus
hęreditatibus pro dote de paragio,ab vnico
patrimonio habita, Sed quandò mulier ſua
ſpontè, cum effectu renunciauit, tùnc illa
tenunciatio tenet, proùt firmat ad partes,
idem *Minado.* in contrarium allegatus, *in d.*
Conſ.In aliquibus,notab.8.à n.11. verſic.Nun-
quid filia,cum ſeqq.& in ſimili habemus,quòd
25 †paragium debitum filiæ, vel ſorori, non
poteſt à patre, vel à fratre onerari, ſed eſt li-
berè præſtādum,ad inſtar legirimæ,*Caſtrenſ.*
conſil.72. licèt iſta Domina Liſa,&c. col.1.circà
fin.verſic.His non obſtantibus,vol.1.Alex.cōſil.
55.viſo titulo,n,6.cum ſeqq.lib.2. Minad.conſil.
2.n.5.Grammat.deciſ.101.nu.21.Franch.deciſ.
618.ſub nu.1.col.2. Loffred.conſil.26.& *Dom.*
Galeot.contr.15.n.52.cum ſeqq.lib.2. taliter,vt
26† frater dotans ſororem de paragio,nequeat
paciſci, vt dos ſibi reddarur, ſoluto matri-
monio abſq; filijs, itaùt poſſit ſoror, de
dote diſponere, tanquam ſibi liberè debita,
non obſtante, quòd frater, de dote ſibi red-
denda cautrit, *Luc. de Penn. in l.vnic. col.fin.*
*C.de impon.lucrat.deſcript.lib.10.*quem ſequi-
tur *Vrſill.ad Afflict.deciſ.160.n.4.Franch.* qui
ſic tefert per S. C. determinatum, *deciſ. 196.*
quem laudat,& ſequitur *Menoch.de præſump.*
lib.3. præſumpt.10.nu.24. & latè *Viui.deciſ.9.*
27 ramen hæc† ſententia habet locū,vbi frater,
ſorore non conſenriente, ità pactus ſit, ſecùs
tamen ſi illi cōuentioni,ſororis dotatæ con-
ſenſus acceſſiſſer, quià tùnc, nec ipſa, nec
cius hęredes conqueri poſſunt,proùt ad par-
tes, diſputato articulo concludit, & *Luc.de*
Penn. ſentenriam interpretatur *Fontanell. de*
pact.nupt.tom.2.clauſ.5.gloſ.10. part.1.à nu.9.
vſq; ad 27. & in effectu Senatus Cathaloniæ,
eam conuentionem validam iudicauit, pro-
prer conſenſum mulieris,teſte *Cancer.variar.*
reſolut.lib.3.cap.2.n.200.cū ſeqq. & facit *Boer.*
28 *conſil.50.*†iſteq; conſenſus,etiam ſi expreſsè
non interceſſerit, vtpotè quià ſoror non in-
terfuit in conſectione capitulorum matri-
monialium, ipſa abſente ſtipularorū, tamen
ſtarim atq; vigore illorum capitulorum,
matrimonium ad effectum ducitur, videtur
mulier, omnia in eis contenta approbare,
Cannet.Deci.& Peregrin. quos ſequitur *Dom.*
Reg.Rouit.deciſ.12.n.22.
29 Suppoſita igitùr renunciationum validi-
tate, agendum videtur, de illarum quiddi-
tate, nam vt ſæpiùs à parre motiuatum au-
diui,Magnifica Thereſia renunciauit fauore
maſculorum,quibus ceſſantibus,& deficien-
tibus, non videtur conſentaneum, quòd ex-
cludatur, ad latè tradita per *Dom. Reg. de*
30 *Marin.reſolut.iur. lib.2. cap.189.* Nam † pro
reſponſione,dico breuiter,quòd dato ſit iſta
opinio vera, procedit tamen in ſimplicibus
renunciarionibus,carentibus tot,tanriſq;ef-
ficaciſſimis clauſulis,quibus verè abundant
tenunciationes Thereſiæ, adeoùt alias, nec
ampliores,nec magis cautas,pars nunquam
inueniet; Potiſſimùm verò ſex clauſulas cō-
tinent, ex quibus extrà omne dubium, re-
nunciatio dicitur omnimoda, & realiſſima.
Prima, *pactum de non petendo.*Secunda, *Aqui-*
*liana ſtipulatio.*Tertia, verba,*quomodocunq; &*
qualitercunq; Quarta,verba, *tranſlatiuè,& non*
extinctiuè. Quinta,verba,*ex quacunq; cauſa, de*
præſenti, de præterito, & in futurum. Et ſexta,
verba,*pro heredibus,& ſucceſſoribus,*tam ipſius
renunciantis, quā renunciatarij, de quibus,
alijſq; clauſulis in renunciatione appoſitis,
earumq;efficacia,ex noſtratibus perrractant
Minad.conſil.22. Franch.deciſ.375.Caput.in
Conſuetud.ſi moriatur, part.3.§.8.nu.12. Dom.
Præſ.

Digitized by Google

Præſ. Merlin.cap.5. & cap.32.cent.1. Reg.Ro-
uit.conſil.42.43. & 44. lib.1. vbi curauit im-
primi allegationem in illa cauſa editam per
Dom.Conſiliar.Brancac. & *Capyc.Latr.conſult.*
76.à n.46.vſq;ad 49.& conſult.77.à n.27.vſq;
31 *ad 36.*†Sed potentior clauſula, iudicio meo
eſt illa, quà mediante Thereſia renunciauit
ſucceſſionibus debitis vigore *Conſuetudin.*
& ratio eſt manifeſta, quoniam *Conſuetu-*
dines admittunt fœminas ad ſucceſſionem
parentum, vel fratrum, filijs maſculis, vel
alijs fratribus non exiſtentibus: Ergò The-
reſia voluit expreſsè renunciare, etiã in hoc
caſu deficientiæ fratrum, & ſic realiſſimè,
non autem contemplatione maſculotum.
32 Ex his deſcendo ad habilitatem harum
renunciationum, tam quoàd bona antiqua,
quàm quoàd aſſertum, prætenſumq; fidei-
commiſſum; nam quod attinet ad bona an-
tiqua, iam ſupra diximus, fuiſſe expreſsè re-
nunciatum ſucceſſionibus deferẽdis vigore
Conſuetud. quam quidem renunciationem,
validam eſſe de iure, voluit *Præſ. de Franch.*
deciſ.690.nu.10. verſic.Nam ex parte actorum,
ſubdens, hoc ius Conſuetudinarium, com-
præhendi etiam ſub generali renunciatione,
& ſentiunt quoq; omnes *DD.* mox allegan-
di, dùm dicunt in proprijs noſtris terminis,
33 † quòd frater renunciatarius poteſt de bo-
nis antiquis ad libitum in extraneos diſpo-
nere, quaſi vigore renunciationis, liberum
teſtandi arbitrium acquiſiuiſſet, *Capyc.deciſ.*
190. Anton. de Alex. ad Conſuetud.ſi moriatur,
in Apoſtilla, incipiente, *Ad cõcluſionem, fol.82.*
cuius meminit *Io: Angel. Piſanell.* qui iuxtà
illius opinionem iudicatum refert, in eadem
Conſuetud.in Apoſtilla, incipiente, *Nota quæ-*
ſtionem poſitam, fol.83. idem *Piſanell.in addit.*
ad Afflict.deciſ.161. Franch. itidem in eadem
Conſuetud.in Apoſtilla, incipiente, *Vide deciſio-*
nem, idem *Franch.cit.deciſ.690. Reg. de Pont.*
conſil.39.Reg.Capyc.Latr.deciſ.3.nu.27.& 28.
Montan.contr.10.à nu.28. Dom. Præſ. Merlin.
cõtr.centur.1.cap.5.n.8.& 9. Thor.in compend.
deciſ.verb.Filia renuncians patri, fol.223.lib.1.
Dom.Conſiliar.Roccus reſponſ.25.n.16. & 17.
vol.2. & *Bottiglier. d. tract. de ſucceſſ. ab inteſt.*
theorem.56.n.10.
34 Reſidet ſolùm difficultas circà fideicom-
miſſum (quatenùs vigeat, & compræhendat
iſtos actores) nam licèt non dubitetur, poſſe
fideicómiſſo renunciari, & ſuper eo tranſigi,
l.cùm proponas, C.de pact.l.de fideicommiſſo, C.
de tranſact.Maſtrill.deciſ.65.n.4.& *Gamm.dec.*
35 262.†quemadmodùm etiam renunciari po-
teſt vnicuiq; alij iuri, licèt cauſam habeat, &
originem de futuro, quià tùnc renuncians
videtur ſe priuare expectatione, & ſpe, quam
habet, *Gallerat. in tract. de renunciat.centur.1.*
*renũc.17.à n.10.ad 15.*plenè *Dom.Reg.Capyc.*
36 *Latr.conſult.77.n.44.* † Tamen ad hoc, vt ſi-
miles renunciationes de fideicommiſſis fa-
ciendę, ſint validę, requiritur in renunciante
ſpecialis, & indiuidualis ſcientia illius, iuxtà
Gloſ.in §.ſed etiam, auth. Quomod. opor. Epiſ.
&c.Soccin.Seni.cõſil.128.n.117.lib.1.& *Sforz.*
Odd.in repet.l.qui Romæ, §.duo fratres, quæſt.4.
37 *n.179.* poſt *tract.de fideicomm.*†& requiritur,
quòd fiat, viſis, & inſpectis verbis teſtamẽti,
vel alterius diſpoſitionis, ex qua oritur fi-
deicommiſſum, nec ſufficit vaga, & generalis
notitia, ad *tex. in l.de his, ff.de tranſact.* plenè
Odd.loc.cit. à nu.98. Cutell.de donat. tom.2. di-
ſcurſ.1.ſpeculat.23. Conſiliar.Theodor. allegat.
24.n.21. Dom.Reg.Marcian.diſput.14.à n.30.
& *Dom.Reg. Capyc.Latr. dec.2.à n.40.cũ ſeqq.*
38 †qui hoc ampliat, vt procedat, etiam ſi age-
retur de renunciando fideicommiſſo con-
uentionali, & ordinato in contractu, ex *Odd.*
vbi ſup.n.174.& *Franciſ.Marc.deciſ.245.* cum
qua opinione conſentiunt quoq; *Marcian.&*
Theodor.vbi ſup. Vndè cùm in renunciatione
facta per Magnif. Thereſiam Caluaneſe, non
fuerit hoc ſeruatum, nec legatur in eá, certa
ſcientia, certi, & determinati fideicommiſſi,
cui per nos prætenditur fuiſſe renunciatum,
per conſequens renunciatio remanet quoàd
hanc partem inualida, contrà formam dictę
39 *l.de his,*†quę procedit, etiã ſi vnicum adeſſet
in aliqua familia fideicommiſſum, taliter, vt
ipſa renunciatio non poſſit quam de illo in-
telligi, *Dom.Reg.Sanfelic.deciſ.202.nu.31.* &
Fontanell.deciſ.395.
40 Verùm pro reſolutione prędictorum, quę
verè ex renunciationum lectura tolluntur,
dico breuiter, quòd omnes præmiſſæ con-
cluſiones, de iure non militant, & nõ parùm
miror, quo pacto prædicta nitantur ſuper
diſpoſitione *tex.in d.l.de his,* perperàm à Pra-
gmaticis intellecti, & litteraliter violati, in-
ſpecto, quòd illius verba non aliud probant,
quàm quòd, vt controuerſiæ, quæ ex teſta-
mento proficiſcuntur, neq; tranſigi, neq; ſo-
piri poſſint, *quàm inſpectis, cognitiſq; teſtamenti*
verbis, quod idem ſonat, ac ſi dicerem: quæ-
ſtio reſultans ex *tex. in l. de his*, determinari
nõ poteſt, niſi *tex.* verba legantur; quod qui-
dem nihil continet exorbitans, in eo tamen
caſu, quandò ſuper fideicommiſſo contingit
diſputari, quià tùnc tantùm ſententia à Iu-
dice lata, eſſet nulla, niſi præcognitis, reli-
ctiſq; tabulis, & illarum verbis; verbaq; per
Caium poſita, *in d.l.de his,* ibi, *Neq; tranſigi,* nõ
benè ad limitandam cõtrahentium liberam
facultatem, ſuper fideicõmiſſis referuntur,
ſed tantùm Iudici diriguntur, vt ſuper fidei-
commiſſo tranſigere, hoc eſt, iudicare ne-
queat, niſi viſis, proſpectiſq; tabulis: Itaq;
veriſſima interpretatio obuallatur ex re-
ſponſo eiuſdem *Caij, in l.1. ff.quemad. teſtam.*
aperi. Ex quo omnis prorsùs dubietatis nu-
becula tollitur, dùm agens de teſtamentarijs
controuerſijs, ſic ait, *Ratio autem huius edicti*
manifeſta eſt. Neq; enim ſinè Iudice tranſigi, neq;
apud

apud Iudicem exquiri veritas, de ijs controuerſijs, quæ ex teſtamento proficiſcerentur, *aliter poteſt, quam inſpectis, cognitiſq; verbis teſtamenti.* Nec illud verbum, *tranſigi*, aliter capi poteſt, quã pro, *ſententiari*, alioquin nulla teſtamentaria cõtrouerſia tranſigi valeret, ſinè Iudicis decreto, quod eſt falſiſſimum, excepta tantùm cauſa futurorum alimentorum, teſtamento relictorum, ad *tex. in l. cùm hi* 8. *ff. de tranſact.*

41 Iſtaq; interpretatio ineuitabiliter corroboratur, nam omnes quæcunq; tranſactiones, quæ abſtracto Iudice, à partibus fiunt, ſiuè controuerſia præceſſerit, ſiuè non, ſuper fideicommiſſo, aliauè teſtamentaria diſpoſitione, ea ſolemnitate, introſpiciendi teſtamenti verba (quam *Bar.* pro forma ſeruandã eſſe putauit) nequaquam indigent, niſi tantùm ad cõmodè tranſigendum, iuxtà aliam interpretationem *Anton. Fabr. in rational. ad Pandect. tom.* 1. *lib.* 2. *tit.* 15. *in d. l. de his.* Cæterùm, ſi nullatenùs illa verba perlegere curauerint, non ex hoc eſſet nulla tranſactio, ſic expreſsè *text. in l. non eſt ferendus* 12. *ff. de tranſact.* vbi *Celſus*, teſtamentum non fuiſſe perlectum ſupponit, dùm inquit.

Non eſt ferendus, qui generaliter, de ijs, quæ teſtamento ei relicta ſunt, tranſegerit, ſi poſteà cauſetur de eo ſolo, ſe cogitaſſe, quòd prima parte teſtamenti, at non etiam quòd poſteriore legatum ſit.

Rursùs id ipſum arbitror, credidiſſe *Scæuolam in l. Lucius Titius* 78. §. *fin. ff. ad Trebell.* vbi agens de eo, qui non viſis inſtrumentis, ſuper fideicommiſſo tranſegit, ſic ait, *Quæſitum eſt, an in reliquum fideicommiſſi nomine conueniri poſſit? Reſpondi ſecundùm ea, quæ proponerentur, ſi non tranſactum eſſet, poſſe.*

Sed meliùs, quàm alibi, *tex. in cit. l. de fideicommiſſo, C. de tranſact.* vbi Imperator, reciprocam inter fratres ſubſtitutionem, remitti poſſe, ſanciuit, ſubdens, *Et non poteſt eo caſu reſcindi, tanquam circumuentus ſis, cum pacto tali conſenſeris, neq; eam, cui ſubueniri ſolet, ætatem agere te proponas.* Et tamen penitùs meminit de ea vana obſeruatione, lecturæ verborum teſtamenti, quinimò potiùs in ſpecie ab ipſo propoſita, teſtamentum proſpectum non fuiſſe, credendum eſt, dum agit de minore, & de minore, qui ſe circumuentum allegabat.

42 Itaq; ex prædictis non ſolùm tranſactio ſuper fideicõmiſſo tenet, non inſpectis verbis teſtamenti, ex *d. l. non eſt ferendus, & d.* §. *fin.* ſed etiam integra fideicommiſſi remiſſio, dùm iura, quę de remittendo fideicommiſſo agunt, eam non imponunt neceſſitatem, inſpiciendi tabulas, & tabularum tenorem, *d. l. de fideicommiſſo*, iuncta *l.* 1. *& l. cùm proponas* 16. *C. de pact.*

Sed quandò prędicta planè veriſſima, non adæquarent, eſſetq; articulus diſcutiendus, & decidendus, ſecundùm terminos à parte ponderatos, adhùc omnia in contrarium adducta, ſunt contrà communem, & verio-
43 rem ſententiam. † Et in primis, quod attinet ad ſpecificam, & indiuidualem ſcientiam fideicommiſſi, neceſſariò requiſitam, vt poſſit illi renunciari, non eſt verum, quià ſufficit ſcientia generalis, ità tamen, vt per eam excludatur ignorantia, ad quod vnum allego pro mille, nempè doctiſſimum, & nobiliſſimum Dom. S.C. Præſidem *D. Frãciſ. Merlin. cõtr. centur.* 2. *cap.* 61. qui hoc ad partes com-
44 probat, cui addo *Boer. deciſ.* 147. *n.* 4. † taliter, vt ſufficiat ſciẽntia intellectualis, *DD. in d. l. de his*, præſertim *Bar. n.* 6. *&* 16. *Caſtrenſ. n.* 7. & *Iaſ. n.* 14. idem *Bar. in l. qui Romę* 122. §. *duo fratres, ſub n.* 17. *verſic. Nec obſtat, ff. de verbor. obligat.* dicens, *Nec obſtat, d. l. de his, cum ſimil. quia illud, quod dicitur, inſpectis, & cognitis, intelligitur ſcilicet, per oculos intellectus*; alioquin ſubdit *Bar.* non poſſet tranſigi, nec remitti id, quod in teſtamento, ſinè ſcriptura condito, relictum fuit, cùm nequeat ea diſpoſitio legi, neq; proſpici; Cui argumento, aliud ipſe adiungo, nam ſi eſſent præcisè teſtamẽti verba legenda, ſequeretur, quòd nemo litterarum ignarus, poſſet fideicommiſſum ſibi relictum, vel tranſigere, vel remittere; Atq; ideò illa verba in *tex.* poſita, *Inſpectis, cognitiſq; teſtamenti verbis*, ad ſcientiam referuntur fideicommiſſi, ad quod pondero *tex.* ſingularem, in *l. non figura* 37. *ff. de action. & obligat.* ibi, *Quatenùs placuit, non minùs valere, quòd ſcriptura, quam quòd vocibus, lingua figuratis ſignificaretur.* Sicq; cùm in currenti caſu, dixerit Thereſia in ſua renunciatione, ſe eſſe ad plenum informatam, & conſciam, omnium iurium ſibi competentium, etiam ex cauſa fideicõmiſſi, conſtat, habuiſſe intellectualem ſcientiam, ſufficientem ad validam renun-
45 ciationem, † ſcientiaq; conuincitur etiam ex eo, nam Thereſia tempore mortis Io: Victorij patris, habitabat cum fratribus ſuis, quos vidit, acquiſiuiſſe poſſeſſionem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, & illam ſemper continuaſſe, ſicùt in puncto dicebat *Gratian. diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 568. *ſub n.* 41.
46 *verſic. Maximè quia.* † Rursùs conuincitur, nam geminatè renunciauit (vt ſuprà ponderauimus) ex qua geminatione, reſultat vera ſcientia, perindè ſi ſpecialiter fuiſſet tali fideicommiſſo renunciatum, *Gallerat. de renũciat. lib.* 4. *cap.* 6. *& lib.* 5. *cap.* 5. *Dom. Merlin.*
47 *d. cap.* 61. *n.* 4. † Et demùm, quià expreſsè fuit cum iuramento renunciatum diſpoſitioni *d. l. de his*, quæ quidẽ renunciatio omnem tollit dubitandi rationem, quin fideicõmiſſi actio prorsùs euanuerit, illiuſq; ignorantiam allegare non prodeſt, ſicuti ex innumeris concludunt *Gratian. loc. cit. à n.* 39. *&* 40. & *Fuſar. de fideicommiſſ. ſubſtit. quæſt.* 594. *nu.* 16. *cum ſeqq.*
48 Eſt etiam à vero alienum id, quod ex *Fontanell.*

Digitized by Google

*tanell.& Sanfelic.*in contrarium prętenditur,
vt generalis renunciatio facta de fideicom-
miſſo, non teneat,etiam ſi aliud non adſit fi-
deicommiſſum,quàm vnicum,ſuper quo re-
nunciatio verificari poſſit, ſicuti eſt in caſu
noſtro; Siquidem contraria opinio verior
eſt, & quod attinet ad *Fontanell. deciſ.* 395.
aduerto, quòd illam materiam pertractat,
vſq; ad *deciſ.* 401. & refert contrà ſuam opi-
nionem deciſũ;quò verò attinet ad *Sanfelic.*
*deciſ.*202. ipſe allegat *Bar.* qui tantùm abeſt,
vt hoc voluerit, quin potiùs dicat contra-
rium in *d.l.qui Romæ,§.duo fratres,n.*19.quòd
vbicunq;ad aliud fideicommiſſum,generalis
renunciatio referri non poteſt,quã ad illud,
de quo agitur,vtpotè quià vnicum ſit in ali-
qua domo fideicommiſſum,tùnc illa renun-
ciatio, licèt generalis,trahitur ad illud vni-
cum ſpeciale fideicommiſſum, perindè ſi illi
in indiuiduo renunciatum fuiſſet,eandemq;
ſententiam tenent *Peregrin. de fideicõmiſſ. art.*
52.*n.*32.pleniſſimè *Fuſar.de fideicommiſſ.ſub-*
*ſtit.quæſt.*592.*à n.*109. *vſq; ad* 123. *Craſſ.in §.*
*fideicommiſſum,quæſt.*62.*n.*5. *Farinac.dec.*568.
part. 2. *in recenſ.* & doctè *Gratian. d.cap.*568.
ſignãter à *n.*29.Iſtaq; opinio,& ſi innumeris
authoritatibus obuallata,illę tamen me mi-
nimè mouerent, ſi aliqua particulari ratio-
49 ne, vel paritate non comprobaretur:† Dico
itaq; quòd filij exhæredatio, quæ eſt actus
contrà naturalem pietatem, à iure proditus
ad cohibendas irreuerentias,& ingratitudi-
nes filiorum, ergà parentes, ad hoc, vt va-
leat, nominatim fieri debet,de filio,in quem
exhæredatio dirigitur, aliter non valeret, ſi
fieret verbis vagis, & generalibus; & tamen
ſi teſtator vnicum haberet filium, tùnc tali-
ter facta exhæredatio valeret, ad *tex. in l.*1.
& 2. ff.de liber.& poſth. quem ad hoc allegat
50 *Bar.loc.cit.*† non alia quidem ratione, quàm
quià oratio indefinita, generalis, & vaga,
quæ nõ poteſt,niſi ad vnum referri, orationi
ſingulari comparatur, vt *Alex. in d. l.* 2. per
illum *tex.*

51 Præterea illa alia cõcluſio parui habenda
eſt,vt *tex.in d.l.de his,* locum habeat,etiam in
fideicommiſſis conuentionalibus,& in con-
tractu ordinatis; eſt enim contrà litteram
eiuſdem *tex.* qui loquitur,*de his quæſtionibus,*
quæ ex teſtamento proficiſcuntur; Ergò non eſt
applicabilis ad quæſtiones, ex contractu re-
ſultantes, ſicuti expreſsè voluit *Gloſ.in d.l.de*
his,verſic.Item nota,hanc legem loqui in vltimis
voluntatibus, ibi etiam *Bar.Mangrell.& Paul.*
*de Caſtr.*quicquid dicat *Cntell.*qui diſtinguit
aliud eſſe,ſi fideicõmiſſum eſſet purificatum,
aliud ſi eſſet purificandum, in *tract. de donat.*
*tom.*2.*tract.*2 *diſcurſ* 1.*ſpeciali.*23.& quamuis
ad comprobandam hanc partem,exiſtimem
ratione opus non eſſe,dùm clara eſt diſpoſi-
tio *tex.*tamen pro exuberanti, plures poſſent
in medium afferri.Prima,quià quæ ad teſta-
menta diriguntur, nequeunt ad contractus
extendi,nam & ſi quandoq; de contractibus
ad vltimas voluntates validum ſit argumen-
tum, valere tamen de vltimis voluntatibus
ad contractus, nuſquam legi. Secunda,quià
illa plena ſcientia, requiſita circà ea, quæ ex
teſtamento proficiſcuntur,poteſt ideò non
requiri,circà ea,quæ ex contractu deriuant,
nam teſtamenta, & morientium diſpoſitio-
nes,nõ ſolent ità palàm fieri, ſicùt celebran-
tur contractus,atq;ideò faciliùs ignorantur
contenta in teſtamento,quàm ea,quæ in cõ-
tractu conſcribuntur. Poſtrema efficacior
eſt, nam lex ardentiùs incumbit, vt vltimæ
voluntates ſeruentur, & exequutioni demã-
dentur, vt dicit *Gloſ.in d.l.de his,*& ideò ma-
gis curat de vltimis voluntatibus, quàm de
contractibus; Iſtaq; tertia ratio, & omnes
aliæ præcedentes fortiter roborantur ex *l.cũ*
52 *ij* 8.*§.hæc oratio,ff.eod.tit.de tranſact.* † vbi *Vl-*
pianus, ſtatuens, nè ſuper futuris alimentis,
ſinè Iudicis decreto tranſigeretur, ità ait,
Hæc oratio pertinet ad alimenta,quæ teſtamento,
vel codicillis fuerint relicta, idem erit dicendum,
& ſi mortis cauſa donata ſint, vel ab eo, cui mor-
tis cauſa donata ſint relicta, ſed & ſi conditionis
implendę gratia relicta ſunt,adhùc idem dicemus.
Planè de alimentis, quæ non mortis cauſa donata
ſint, licebit ſinè Prætore Authore tranſigere.

53 Demùm nullam vim facit poſtremum ar-
gumentum partis aduerſæ, dicentis, quòd
Thereſia renunciauit ſucceſſionibus, ab in-
teſtato tantùm deferendis, poſt peractam
ipſam renunciationem,& per cõſeqnens non
poteſt cenſeri ſub ea compræhenſa iſta ſuc-
ceſſio, cuius caſus factus eſt poſt renuncia-
tionem, & non ab inteſtato, ſed ex diſpoſi-
tione Franciſci ſenioris,ordinata in illa do-
natione,de qua ſuperiùs mẽtionem egimus;
taliter, vt quemadmodùm ſi adhùc in hu-
manis eſſet Thereſia, non prohiberetur ca-
pere ex teſtamẽto,donatione, vel alia diſpo-
ſitione, poſt renunciationem facta, ſic vide-
tur,nõ benè prohiberi poſſe,nè capiat bona
remanſa in hæreditate Franciſci iunioris,
tanquam ſibi debita ex contractu, poſt re-
nunciationem purificato, ad tradita per
*Dom.de Franch.deciſ.*181.*ſub n.*3.*&* 4. *verſic.*
Pro filijsfamilias, dicentem, quòd renuncia-
tiones, etiam de iuribus futuris factæ, vires
ſuas non porrigunt ad ea, quæ poſt renun-
ciationem oriuntur.

54 Nam pro reſponſione adduco eundem
Franch.ibid. qui id firmat, quandò actio no-
uiter oriens, nullam habebat ſubſiſtentiam,
tempore renunciationis, itaùt ſe prorsùs
habeat,tanquam nouum contingens,ex do-
ctrina *Bar.in d.§.duo fratres,n.*19. Non ità eſt
in caſu noſtro, in quo licèt poſt renuncia-
tionem, euenerit caſus prætenſæ fideicom-
miſſariæ ſucceſſionis, tamen iſte caſus non
ſe habet tanquam nouum contingens, ſed

trahit

trahit ſuam originem,& cauſam,longè antè
peractam renunciationem, quo tempore
(ſuppoſito fidricommiſſo) aderat ſpes ſuc-
55 cedendi, † quæ ſpes fuit expreſsè in renun-
ciatione drducta, & per conſequens in re-
nunciatione comprxhenſa, vt dicit *Bar.loc.
cit.Boer.*notabiliter *cit.deciſ.*147.*nu.*13. Nul-
56 lamq; † habet repugnantiam, quòd poſſit
quis renunciare iuri,quod ſperat, eſſe ſibi in
futurum deferēdum, ad *tex.in l.& hæredi* 22.
§.*filiafamilias, ff.de pact.l.ſi iactum retis, ff.de
action.empt.l.ſi ſpes, C.de contrah.empti.Gloſ.in
l.ſpem futuræ, C.de donat.* & *Mantic.de tacit.&
ambig.conuent.tom.*2.*lib.*13.*tit.*26.*nu.*26.& in-
57 ter † iura in ſpe ſubſiſtentia, principaliter
connumeratur ius fideicommiſſarij, adeoùt
dicant, idem eſſe de ea ſubſiſtenti ſpe iudi-
cādum,ac de ipſo iure de præſenti ſpectante,
ſicuti ex *Bar.* alijſq; pluribus firmat Domin.
meus *Conſiliar.Hodier.in obſeruat.ad Surd.dec.*
120.*n.*13.*cum ſeqq.* Laus Deo, & B.V.

58 Me patrocinium pro viribus præſtante,
die 11.Iunij 1667.decreto S.C.ordinatum
fuit, quòd intrà quatuor dies audiantur
partes,& interim M.C.V. conſignet copiam
59 preambuli,†referente Regio Domino Con-
ſiliario Antonio Florillo,Iuriſconſultiſſimo
viro, poſteà ob merita, ad munus Regalis
Patrimonij Patroni euecto, nuperrimè Re-
giæ Cameræ Præſide, nunquam ſatis lau-
dato,vt ex proceſſu in Banca Magnifici Do-
minici de Martino.

S V M M A R I V M.

ALienum factum promittens, inefficaciter obligatur.n.1.

Sed limita primò, quandò promittens, tempore ſuæ obligationis, ſcit difficultatem adimplendi factum alienum.n.7.

Item quandò quis non promiſit ſimpliciter, quòd aliquis faciet, ſed ſe facturum, & curaturum.n.8.

Item quandò quis ſe obligauit ad factum alienum cum iuramento, & de ratione.n.9.

Item quandò quis ſe obligauit ſub pæna ſoluendi de proprio.n.11.

Item quandò promiſſio eſt correſpectiua, ad aliquid datum, vel acceptum.n.12.

Demùm quandò quis promiſit factum perſonæ,quam habet ſub poteſtate.n.14.

Maritus promittens,quòd vxor ſua renunciabit,idq; curare, & facere, itaùt faciendo ſuum poſſe non excuſetur, inefficaciter obligatur, ſi adhibitis diligentijs,mulier nolit renunciare,ex Afflict.deciſ. 295. *n.* 2. *Sed iſta opinio hodie non ſeruatur, & communis decidendi Conſuetudo eſt in cōtrarium.n.4. Imò illa* deciſ.Afflict. *nititur ſuper fragillima probatione conatus adhibiti per virum, qui ſolet eſſe fictus, & colluſiuus.n.15.*

Maritus promittens, quòd vxor, & filij naſcituri, non contrauenient renunciationi,ad beneficium dotantium factæ, non tenetur, ſi renunciatio ex læſione reſcindatur, ex Franch. deciſ. 247. *n.*3.
*Sed contrarium eſt verius.n.*5.6.*&* 13.

Dominus Iulius Caponus *laudatur.n.*10.

A R G V M E N T V M.

Maritum obligantem ſe proprio, & principali nomine,facturum,& curaturum, quòd mulier renunciabit ad fauorem dotantium,vel quòd renunciationi factæ, tam illa, quàm filij naſcituri, non contrauenient,efficaciter teneri; Iſtaq; occaſione examinatur illud iuris adagium, quòd promiſſio facti alieni non valeat, pluresq; limitationes, ad ornatum adducuntur. In eadem cauſa.

C O N S I L I V M XXV.

PRo exuberanti ſecuritate huius cauſæ vertentis in S.C.inter Magnificos coniuges V.I.D.Vincētium Guglia, & Antoniam Caluaneſe, hæredes inſtitutos à quond. Franciſco Caluaneſe iuniore,cum filijs Magnifici V.I.D.Virgilij Guglia,ſuſceptis cum quond.Thereſia Caluaneſe,ſupplicatio à dictis cōiugibus clientibus meis porrecta fuit petendo, vt quatenùs in aliquo ex deductis, & prætenſis per ipſos actores ſuccumberent (quod non credunt)eo caſu condemnaretur ipſe Magnificus Virgilius,ad eis reficiēdum omne totum,& quicquid, ad quod venirent condemnandi, ad fauorem actorum, ſtante, quòd ipſe Magnificus Virgilius trino contractu ſe obligauit proprio,priuato,& principali nomine, ſe cum effectu facturum, & curaturum, quòd tam Thereſia vxor, quàm filij naſcituri, cōtrauenire non debeant illis ampliſſimis renunciationibus, de quibus in alijs allegationibus mentionem egimus,etiā ſi filij contranenire prætenderent ex eorum proprijs perſonis, & in caſu cōtrario voluit teneri de proprio ad omne totum, & quicquid; renunciauitq; expreſsè cum iuramento, exceptioni promiſſionis facti alieni, exceptioni ſe feciſſe totum poſſe, & *deciſ.* 247. *Dom.Præſid.de Franch.*ex quibus clauſulis,& renunciationibus, licèt negotium verſetur in claris,quòd voluerit efficaciter teneri,nihilominùs, vt omnis dubitandi occaſio tollatur, dico breuiter.

1 Quòd ad irritandam eiuſmodi obligationem, duo poſſunt allegari.Primò iuris illud indubitatum adagium, quo edocemur,omnem obligationem, promiſſionemq; à facto alieno dependentem,inutilem eſſe,& nullius momenti, quià factum proprium quis pro-

mittere poteſt, non alienum, & de hoc eſt *tex. in l.inter ſtipulantem* 83. *ff.de verb.obligat.* ibi, *Ita q; alius pro alio promittens, daturum, factturumue eum, non obligatur, nam de ſe quemq; promittere oportet.* Concordat alius *tex. in l. ſicùt reus* 66. *ff.de fideiuſſ.* ibi, *Sicùt reus principalis, non aliàs, quàm ſi de ſua perſona promittat, obligatur; ità fideiuſſores nõ aliàs tenentur, quàm ſi ſe quid daturos, vel facturos promittant, nam reum principalem daturum aliquid, vel facturum fruſtrà promittunt, quià factum alienũ inutiliter promittitur.* Iterùm *tex. in l. ſtipulatio iſta* 38. *cit. tit. de verb.* ibi, *Videtur igitùr alienum factum promiſiſſe, nemo autem alienum factum promittendo obligatur;* plenè *Io: Godde. de contrah.ſtipulat.cap.6.concluſ.16. nu.182. & 183. & 201 .cum ſeqq.*

Secundò allegari poteſt authoritas S. C. qua ſupradictam iuris indubitatam concluſionem, canonizatam in noſtris proprijs terminis habemus, nam cùm quidam promiſiſſet, quòd vxor ſua renunciabit ad fauorem fratrum dotantium, & cum effectu id curare, & facere, ità, quòd faciendo ſuum poſſe, non excuſetur, conuentus ad obſeruantiam ſuæ obligationis, exhibuit fidem, quòd omnem ſuum conatũ adhibuerit, vſq; ad minas, propterea fuit abſolutus, vt apud *Afflict.deciſ.* 295. quam *deciſionem* ſequuntur, & exornant *Vrſill.& Grammat.in addit.* idem *Grammat.dec.*101.*&* 102.*& quaſt.*2. poſt *dec. S.C. Marant.diſput.*7. *& conſil.*41. *Sanchez de matrim.part.*1.*lib.*1.*tit.de ſponſal.diſput.*24. *&* 25. & *Dom.Reg.Rouit.in Pragm.*1.*n.*179. *de tit. ſeù inſcript. abnſu*, ſicq; non videtur hæſitandum, inualidam eſſe obligationem viri, qui promiſit vxorem ſuam renunciaturam.

3 Rursùs magis in terminis, eandem iuris concluſionem, in noſtro indiuiduali caſu legimus, in decidendo practicatam, in viro ſcilicet, qui (vt in præſenti) promiſit, quòd vxor, & filij procreandi, non contrauenient renunciationi iàm factæ, quiq; in caſu contrauentionis, voluit ſe de proprio obligari, ad reficiendum omne totum, & quicquid vltrà dotes habitas, ex contrauentione, mulier, vel filij obtinerent; Nam cùm caſus iſte de facto accidiſſet, & fuiſſet reſciſſa renunciatio ſub hac lege concepta, inſtante muliere, ex capite læſionis, maritus fuit abſolutus, ſicuti in quampluribus contingentijs deciſum refert *Dom.Præſ.de Franch.dec.*247.

Verùm pro reſponſione ad prædicta, priuſquàm accedam ad interpretationem, & limitationes, quas patitur illa regula, vt promittens factum alienum, inefficaciter
4 obligetur, † Animaduerto, quòd *dec.Afflict.* 295. loquens de marito, promittẽte vxorem ſuam renunciaturam, ex modernioribus deciſionibus, abijt in deſuetudinem, ad quod rogo, legatur *cit.Franch.deciſ.*624. vbi latiſſimè demonſtrat, eam obligationem validam eſſe, & proindè virum, nòn ſequuta renunciatione, teneri ad intereſſe ad fauorem dotantium, & ità iunctis duabus Aulis, in quibus de anno 1562. totum S. C. conſiſtebat, refert iudicatum, & meminit de tribus antiquis I. C. nempè *de Iacobutio de Franchis*, Regio Conſiliario, ſummo feudorum Interprete, eius Patruo magno, qui cõtrà *Afflict.* dicebat ſe conſuluiſſe; *de Antonio de Iannario*, Viceprothonotario, qui interrogatus, cõtrà eundem in S.C. practicari fidem fecit; & *de Bartholomeo Martiali*, Regiam Cancellariam Regente, qui eùm caſus contigiſſet, pariter contrà illam deciſionem, dicebat cõſuluiſſe, & obtinuiſſe; Sed præter horum antiquiorũ Patrum authoritates, hoc ipſum alij nõ minoris fidei Authores teſtantur, nempè *Dom. Reg. de Pont. de poteſt. Proreg. tit.* 9. *de ſucceſſ. mulier. in princip.nu.*10. *Molfeſ. ad Conſuetud. Neapolit. tit.de renunciat.quaſt.*11.*nu.*24.*Dom. Reg. de Marin. reſolut.lib.*1.*cap.*298.*nu.*9. doctiſſimè *Dom.Conſiliar.Staiban. reſolut.forenſ. lib.*1.*reſolut.*28.*à nu.*59.*Grizzi.ad Capyc.Latr. dec.*3.*n.*37.*&* 38.& nouiſſimè *Dom.Io:Franciſc.Marot.diſcept.cap.*27.*n.*42.*&* 43.

5 Quò verò pertinet ad virum, qui (vt in præſenti) ſe obligauit, quòd mulier, & filij, renunciationi iàm factæ, non cõtrauenient, & in caſu contrario, promiſit, ſe velle teneri de proprio, licèt habeat pro ſe determinationẽ S. C. qua fuit talis obligatio iudicata inualida, *Frãch.cit.dec.*247. tamen iſta quoq; *deciſ.* in ſuis puris terminis, impugnatur, & cõtunditur ex deductis per eundem *Franch. d.deciſ.* 624. vbi defendens validitatem promiſſionis viri, quòd mulier renunciabit, plura iura theoricè ponderat, multaſq; rationes, ex quibus reſultat etiam validitas promiſſionis factæ, quòd mulier renunciationi non contraueniet, nec inter vtrumq; caſum, congrua diſparitas aſſignari poteſt, vt iura, & rationes cumulatæ in *d.deciſ.*624. nequeant applicari ad caſum *deciſ.*247. contrà quã ineuitabilibus medijs ſcripſit *Dom. Camill. de Medic. conſil.* 113. & aliqua apud *Dom.Reg.de Pont.loc.cit.n.*13. idq; ipſum nouiſſimè oculatè aduertit *Dom.Cõſiliar.Prat. diſcept.forẽſ.tom.*1.*cap.*14.*n.*77.*&* 78. dicens, reſponſionem ad *deciſ.*247. patere ex cumulatis per eundem *Franch.deciſ.*624.

6 Præterquamquòd, quatenùs *d.deciſ.*247. eſſet vera, ex pluribus in noſtro currẽti caſu non poſſet practicari, potiſſimùm ex duobus. Et primò, nam in caſu, de quo ibi agebatur, maritus ſimpliciter promiſit, quòd vxor non contraueniet, & in caſu contrario ſe obligauit, ſicq; habitum fuit pro vero, quòd in ea ſpecie, maritus conſiderabatur tanquam ſimplex fideiuſſor, & proindè reſciſſa ex læſione renunciatione, non debebat vir ad aliquid teneri, *l.*1. *in fin. C.de fideiuſſ. minor.* Caſus noſter eſt longè diuerſus, nam

Magni-

Magnificus Virgilius fidem ſuam aſtrinxit, non fideiuſſorio, ſed proprio, priuato, principaliq; nomine, & in ſolidum, eiuſq; obligatio non cōſideratur tanquam acceſſoria, ſed vt principalis, independens, & ſeparata, ab obligatione quond. Thereſiæ ſuæ vxoris, & ſic omnia adducta per *Frauch. deciſ.* 247. quatenùs eſſent vera, ſunt prorsùs huic cauſæ inapplicabilia, ſicuti in proprijs terminis dicunt *Medic.loc.cit.nu.*11. *Dom. de Pout. vbi ſup.n.*13. *Dom.Staiban.cit.reſolut.*28. *à nu.*46. *cum ſeqq.* poſt *Vrſill.d.deciſ.*295.*nu.*5.*Ludouiſ. deciſ.*321.*n.*7.*& deciſ.*560.& *Mareſcot.variar. reſolut.cap.*65.*n.*7.*lib.*2.

7 Secundò, quià, vt præmiſimus in facto, Magnificus Virgilius expreſsè renunciauit *d.dec.*247. quam vti peritiſſimus legum Doctor percallebat; & hinc deſcendo ad regulam, nullitatis promiſſionis facti alieni, quæ nō procedit, quandò tempore promiſſionis, eſt in notione promittentis, quòd ſe ad factū alienum obligat, ſciens adimplendi difficultatem, *Rip.in l.quòd te,n.*46.*ff.ſi cert.petat.Soccin.conſil.*288.*n.*3.*vol.*2.& *Deci.conſil.*312.*nu.*5. quicquid in contrarium velint *Crot.in l.*4. *§.cato, in* 2.*lect.n.*50. *verſic.Adde, ff.de verbor. obligat.*& *Pariſ.conſil.*110.*n.*28.*vol.*1.

8 Rursùs obligatio, per quam factum alienum promittitur, catenùs verificatur, quatenùs quis promittat ſimpliciter, quòd aliquis faciet, & in hoc caſu loquuntur iura in *d.l.inter ſtipulantem, d.l.ſicùt reus*, & in *d.l.ſtipulatio iſta*, ſed quandò quis promittit, ſe cum effectu, *facturum, & curaturum*, quòd aliquis faciet, vel det, proùt egit Magnificus Virgilius, tùnc nō eſt inutilis iſta promiſſio, ſed firma, & vtiliſſima, nam non alienum, ſed proprium factum, in ſtipulatione venire intelligitur, ad *tex.in §.ſi quis alium, in* 2.*par. inſtit.de inutilibus ſtipulat.*ibi, *Quòd ſi effecturum ſe, vt Titius daret, ſpopōderit, obligatur*, iſtumq; *tex.* ad noſtrum propoſitum examinat *Card. Mantic.de tacit. & ambig. cōuent.tom.*2.*lib.*14. *tit.*34.& *Dom.Preſ.Merlin.contr.centur.*1.*cap.*4.*à nu.*7. addo alium *tex.in d.l.ſicùt reus, in* 2. *part.*ibi, *Ità fideiuſſores, nō aliàs tenentur, quàm ſi ſe quid daturos, vel facturos promittant.*

9 Præterea etiam ſi hæc verba, *ſe facturum, & curaturum*, deficerent, adhùc ſupplerentur ex virtute iuramenti poſiti, & pluriès repetiti in hac obligatione Magnifici Virgilij, nam cùm iuramentum habeat vim clauſulę, *omni modo meliori*, fit, vt etiam ſi quis factum alienum ſimpliciter promitteret, obligatio eſſet valida, tùm, quià intelligerentur appoſita verba, *ſe facturum, & curaturum*, vt dicit *Guttier. de iuram.cap.*44. alijq; plures cumulati per *Dom.Merlin.d.cap.*4.*à n.*7. tùm etiam, quia occultata inualida promiſſione facti alieni, reſolueretur obligatio, in promiſſionem refectionis damnorū, & intereſſe paſſi, ex non adimplemento facti promiſſi, *Alex. in l.ſtipulatio, n.*4.*ff.de verb.obligat.Iaſ.in §.Itē ſi quis, n.*14.*inſt.de actio. Corſert.in ſingul.lit.P.* incipiente, *Promiſſio facti, Gomeſ.variar.reſol. lib.*2.*cap.*10.*tit.de indiuid. ſub n.*13. *verſ.Secùs tamen eſt, ſi fiat cum iuramento, Reg.Valenzuol. cōſ.*14. *Gabriel.lib.*2.*cōmun.opin.tit.de iur.iur. concluſ.*8.*Gama deciſ.*32. *Franch.cit.deciſ.*624. *n.*8.*Rot.Rom.deciſ.*152.*nu.*4.*Marant.diſput.*6. *n.*13. *Surd.deciſ.*234.*nu.*16. *Mantic.de tacit.& ambig.conuent.tom.*2.*lib.*14.*tit.*33.*nu.*4. *Dom.*
10 *Marot.d.cap.*27.*n.*42.† & *Dom. Iulius Caponus* I. C. doctiſſimus, Neapolitanorum Studiorum, Veſpertinæ Iuris Ciuilis Lecturæ, Interpres Primarius, & elaboratiſſimus, Comeſq; Palatinus, in *tract. de ſtipulat. diſput.*8. *ſub n.*30.*cum ſeqq.*

11 Valet quoq; obligatio, & promiſſio facti alieni, quandò promittens ſe obligauit ſub pœna ſoluendi de proprio, vt fecit dictus Magnificus Virgilius, nam tùnc in locum facti alieni, ſubrogatur factum proprium, ſibiq; imputet promittens, quarè ità ſe obligauit *Rot.Genu.deciſ.*152.*n.*4. pleniſſimè *cit. Mantic.d.tract.de tacit. & ambig.conuent.lib.*4. *tit.*36. *à nu.*32. *cum ſeqq.* & ex *Soccin. Aret.* & *Deci.*docet *Crauet.cōſil.*272.*n.*13. addo *Pariſ. conſil.*109. *vol.*1. *& conſil.*76. *vol.*3. *Vrſill.ad Afflict.d.deciſ.*295.*n.*5.

12 Iterùm valet eiuſmodi obligatio, & efficaciter tenetur promittens factum alienum, quandò promiſſio eſt correſpectiua, & pro ea aliquid datum, vel receptum eſt, *Rip.in l. quòd te, n.*44.*ff.ſi cert.petat.*& *Soccin.Iuni.conſ.*
13 64. quorum authoritate † dicit *Frāch.cit.dec.*624. *à nu.* 14. *ad fin.* quòd iſtæ obligationes maritorum, obligantium ſe de proprio, & promittentium, vxores, quas ducunt renunciaturas, & ratum habituras, ſunt validæ, quia ſunt correſpectiuæ ad dotes receptas, quas vir non habuiſſet, ſi ſe eo modo non obligauiſſet; eſt enim ipſa dos in conſideratione, quoàd hunc effectum, nam ſæpiſſimè cum vno contrahitur, cum certa dote, quæ tradita non fuiſſet abſq; illis pactis, obligationibus, & promiſſionibus, quæ dederunt cauſam contractui, qui alioquin effectum ſortitus non eſſet, ſicuti ad viuum explicat *Medic.d.conſil.*113.*nu.*26. *cum ſeqq. verſic.Poſtremò*, qui ob id concludit, teneri virum omninò, vel ad obſeruantiam, vel ad intereſſe; elegantiſſimè etiam *Dom.Reg.de Pont.loc.cit. n.*13. dicens, quòd licèt mulier ob exiguam dotem lędatur, maritus tamen ſemper eſt in lucro, & ſucceſſiuè aſtrictus ad obſeruantiā ſuę promiſſionis; alioquin deciperentur dotantes, qui ſincerè contraxerunt, ſub ea fide, & ſponſione, plenè etiam *Dom.Staiban.citat. reſolut.*28.*à n.*61. qui cōſentiens traditis per *Franch.Pont.*& *Medic.*affirmat cum eis, promiſſiones maritorum, ſe facturos, & curaturos, &c. vel obligantes ſe in ſolidum, & de proprio, eſſe optimam cautelam, qua me-

diante, conſultum eſt mulieribus, fortaſsè læſis ob exiguã dotem, cùm poſſint reſciſſa renunciatione, agere ad ſupplementum contrà dotantes, quibus verſa vice pariter conſultum eſt, vt ſibi tantundem reddatur à maritis, qui ſua ſpontè, nulloq; cogente, contenti extiterunt ſub ea lege contrahere; & poſt omnes his etiam annuit *Dom. Marott. d. cap. 27. n. 44.*

14 Demùm: promiſſio facti alieni, eſt inualida, quandò promittitur factum alienum extraneæ perſonę, & in his terminis loquuntur omnia iura ſuperiùs adducta; Cæterùm, ſi quis promitteret factum illius, quem in poteſtate habet, quiq; ſubiectus eſt promittẽti, tùnc obligatio valida eſt, *cit. Dom. Reg. de Pont. conſil. 6. n. 39. vol. 2.* & *Carthar. deciſ. Rot. Genu. 29.* quos ſatis notanter ſequitur *Dom. Præſ. Merlin. d. cap. 4. nu. 9. centur. 1.* videtur enim iſte poteſtatem habens, factum proprium promiſiſſe, ſeq; facturum, & curaturum, ſicuti ex pluribus aduertit *Mantic. d. tract. tom. 2. lib. 14. tit. 33. nu. 5.* & ex conſequenti, maritus, vel pater, validè obligatur pro facto mulieris, vel filiorum, quos in poteſtate ſua retinet, compelliq; poteſt ad obſeruantiam promiſſionis, & in defectum ad intereſſe, magiſtraliter *Anton. Gomeſ. variar. reſolut. lib. 2. d. cap. 10. de indiuid. ſub nu. 13.* qui poſtquam firmauerit, promiſſionem facti alieni, non tenere, ſubdit, *Quod eſt verum, & procedit, quandò promittitur factum alienum extraneæ perſonæ, ſecùs ſi illius, quem compellere poteſt, vt filij, vel ſerui.* Iſtamq; concluſionem comprobat mirificè ex *tex. in l. fluminum 24. §. quanquam, ff. de damn. infect.* Ex quo infertur, vt quilibet teneatur pro facto illius, quẽ poteſt cogere, & prohibere. *Tamen ſi opus factum eſt ab eo* (inquit *Vlpianus*) *quem promiſſor prohibere non potuit, ſtipulatio non committitur, planè ſi prohibere poteſt, committitur.*

In caſu noſtro, Magnificus Virgilius promiſit, quòd vxor, & filij naſcituri, non contrauenient, etiam ſi prætenderent venire ex proprijs perſonis, ſeq; facturum, & curaturum, renunciauit expreſsè exceptioni promiſſionis facti alieni, & exceptioni ſe feciſſe totum poſſe, & inſuper *deciſioni 247. Dom. de Franch.* & ſuper omnibus iurauit. Ad præſens defuncta Thereſia vxore, clientes noſtros iniuſtè vexat ipſe idẽ Magnificus Virgilius, nomine ſuorum filiorum minorũm, ac ſub ſua poteſtate conſtitutorum; Quapropter liquidò conſtat, eum eſſe vexationis, & contrauentionis authorem, taliter, vt eam afferre nequeat pro ſe excuſationem, quòd totum fecerit poſſe, quòdq; non ſtet
15 pro ſe, † attenta *cit. Afflict. deciſ. 295.* quę prodijt potiſſimùm ex hoc, nam maritus in illa ſpecie, produxit fidem diligentiarum à ſe adhibitarum, vt vxor renunciaret; Id, quod mihi confirmat dubitandi rationem de illa *deciſ.* quæ innixa fuit ſuper quadam probatione adeò friuola, & fragili, vt nullã fidem meruerit; Etenim quandò quis promittit factum alienum extraneæ perſonæ, tùnc veriſimilis eſt probatio, quæ fit de diligentijs, & de conatu adhibito, ſed quandò promittitur factum alienum perſonæ ſubiectę, tùnc ea probatio eſſe non debet in cõſideratione, tanquam ficta, & colluſiua, legatur *Vrſill. in addit. ad d. deciſ. ſub n. 4.* dicens, *Et primò quãdò conſtaret de fraude, & colluſione ficti conatus, inter promittentem, & illum, quem quis promittit ratum habiturum, prout tenere videtur Deci. d. conſil. 313. & quotidiè videmus fingi iſtas minas, & verbera, pro habenda ratificatione contractus, & ad pœnam euitandam, licèt vera non ſint.*

Atq; ideò ex prædictis, in omnem euentum, quo clientes noſtri ſuccũberent (quod non credimus) cõdemnati debet dictus Magnificus Virgilius, ad tantundem, ſub correctione, &c. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Pater, qui matrimonium contraxit iuxtà nouum vſum Nobiliũ Platearum Capuanæ, & Nidi, mortuo filio, licèt ei non ſuccedat, tamen retinet vſumfructum in bonis aduentitijs illius, donec viuat. n. 1. 8. 9. 10. 11. & 14. Põderantur ad propoſitum verba noui vſus, & reſpondetur obiectis per Dom. Reg. de Marin. *latè. n. 15. 17. 19. 22. 23. vſq; ad fin.*

Patri quæritur vſusfructus in bonis aduentitijs filij. n. 2. Etiam ſi iuxtà nouum vſum contraxiſſet. n. 34.

Filius in præiudicium paterni vſusfructus, non poteſt delatam hæreditatem repudiare. n. 3.

Vſusfructus patri quæſitus in bonis filij, durat etiam poſt mortem filij, donec pater viuat. n. 4.

Vſusfructus vera natura eſt, vt vſufructuarij morte extinguatur. n. 5.

Vſusfructus à proprietate differt, & diſtinguitur. n. 6.

Pater tùnc retinet vſumfructum in bonis filij defuncti, quandò filio non ſuccedit. n. 9.

Exceptio firmat regulam in contrarium. n. 12.

Incluſio vnius, eſt excluſio alterius. n. 13.

Vſusfructus bonorum aduentitiorum, ſtatim patrì acquiritur, nec momento temporis penes filium perſiſtit. ſub n. 14.

Reſtitutio plenaria vbi requiritur, tùnc res cum fructibus eſt reſtituenda. n. 16.

Retentio faciliùs conceditur, quàm actio. n. 18.

Acquirere idem eſt, ac nouum ius obtinere. n. 20.

Vſusfructus, qui per patrem in bonis filij mortui retinetur, non eſt nouus, ſed ille idem, qui erat viuente filio. n. 21.

Patri debetur ſaltẽ legitima in bonis filij. ſub n. 23.

Statutum corrigit ius commune, quominùs fieri poſſit. n. 24.

Vitioſum eſt à iure recedere, laudabilis autem reductio ad illud. n. 25. & 26.

Cor-

Digitized by Google

Correctio iuris communis in vno caſu, non extenditur ad alium caſum, & quandò ſecùs. n. 27. & 28.

Vſus nobilium Platearum, renunciatio eſt.n.29. Et operatur renunciationem extinctiuam.n.33.

Renunciatio operatur in expreſſis tantùm, & quominùs renuncianti noceat, quia eſt ſtricti iuris. n.30.

Renunciatio extenditur de caſu ad caſum, quandò alter caſus venit in neceſſariam conſequentiam. eod.n.30.

Pater non videtur remittere vſumfructum, quem habet in bonis filij, ſi illi concedat licentiam donandi bona, & quid ſi dicat, pleno iure.n.31.

Pater contrahens iuxtà nouum vſum, habetur pro mortuo,& ac ſi non extaret.n.32.Sed quandò,& quodd quæ poſſit hæc propoſitio ſaluari.n.37.

Pater,qui iuxtà nouum vſum cõtraxit, poteſt à filio in dotibus maternis inſtitui, excluſis cõſanguineis ex parte matris.n.35.

Filius ortus ex matrimonio contracto iuxtà nouum vſum, ſi patrem habeat, poteſt in dotibus maternis extraneum inſtituere.n.36.

Compendioſa ſubſtitutio facta videtur filijs naſcituris ex matrimonio contracto iuxtà nouum vſum, ad fauorem conſanguineorum, & in excluſionem parentum.n.38.Sed contrà.n.42.

Proximiores ex parte matris,ſuccedunt filio in bonis maternis, tanquam ex fideicommiſſo, excluſo patre.n.39.

Vſusfructus, quem habet pater in bonis filij, fideicõmiſſo,maioratui,vel reſtitutioni ſubiectis,reſoluitur defuncto filio.n.40.Sed contrà.n.43.

Vſusfructus relictus filio,vel ſeruo,acquiritur patri, vel domino, nec extinguitur per mortem filij, vel ſerui.n.44.

Pater ad ſui commodum, conſeruat vitam filij defuncti.n.45.

Pater cõſeruat priuilegium,filij occaſione quæſitum, etiam poſt mortem filij.n.46.

Mariti defuncti vita, in eius vxore vidua conſeruatur.n.47.

ARGVMENTVM.

Pater, qui iuxtà nouum vſum Nobilium Platearum Nidi, & Capuanæ contraxit, licèt à ſucceſſione filiorum per conſanguineos matris excludatur, tamen quoàd viuat, retinet vſumfructũ, quem ſemel quæſiuit bonorum aduentitiorum filij defuncti, & impugnatur *Dom. Reg. de Marin.lib.1.cap345.* contrarium ſentiens, eiuſq; fundamenta tolluntur. Pro Magnifico Franciſco de Sarno.

CONSILIVM XXVI.

VNicus erat patri ſuo infans Ioſeph de Sarno,qui immaturè ab humanis curis expeditus, Magnificum Franciſcũ genitorem, propè inconſolabilẽ reliquit,etenim acerba mors, duplicem illi attulit iacturam, alteram extinctæ ſobolis, amiſſionis bonorũ alteram, quoniam cùm matrimonium, ex quo Ioſeph ortum habuit, contractum fuiſſet iuxtà vſum Nobilium Platearum Capuanæ, & Nidi, cogitur infœlix pater, funera filio,& opes maternas dotantibus reddere;Hæc enim eſt illius vſus importantia, vt pater à luctuoſa inteſtati filij hæreditate excludatur, perindè ac mater etiam à ſuccedendo repellitur, quaſi coniuges altrinſeca renunciatione contenti, ſolas filiorum cineres aſſequi paciſcantur, eiſq; filij non gratam hæreditatem, triſteq; lucrum lugere non permittatur, vt dicebat *Imperator in l.fin.C.commun. de ſucceſſ.* Ipſe
1 † verò amico morem gerere exoptans, eiq; quantùm vires ſuppetunt,proficuum conſolatorem eſſe cupiens,conſului,vſumfructum maternorum bonorum, ſibi ſemel quæſitum in bonis filij, eidem patri, quoàd viueret, ſpectare, non obſtante, quòd iuxtà nouum dictatum Nobilium Plateatum vſum contraxiſſet; & quià huic propoſitioni, non annuerunt cõplures de noſtra Iuriſprudentia optimè meriti, accerſiti ad conſolandum amicum in eo tam funebri euentu, freti authoritate *Dom. Regen. Donat. Anton. de Marin. reſolut. iur. lib.1. cap.345.* dicentis expreſsè, reſtitutionem dotium eſſe ſtatim plenariè faciendam, ad beneficium dotantium,nullo prorsùs retẽto vſuſructu; Idcircò operepretium duxi, contrariam ſententiam, voce indicatam, iuribus, & rationibus, in ſcriptis comprobare, ſciens, me ſuper hac frequentiſſima contingentia, non inutiliter elaboraturum; vtq; diſtincta ſerie negotium examinem,ſequentes conſtituo concluſiones,ex quibus vnà ſimùl noſtra firmatur opinio, & contraria reſoluuntur.

2 Prima concluſio eſt,cõpetere patri vſumfructum in bonis aduentitijs filij, correcto iure antiquo, quo ei etiam proprietas quærebatur, *l.1.& 2.C.de bon.matern. & l.eùm*
3 *oportet 6 C.de bonis, quæ liber.* Iſteq; vſusfructus adeò eſt neceſſariò patri debitus, vt nequeat filius, in fraudem illius, hæreditatem ſibi delatam repudiare, cùm rectè cogi poſſit à patre ad adeundum, *l.cùm non ſolùm 8.cit.tit.de bon.matern. Dom.Conſiliar.Hodier.* in ſuo doctiſſimo, & peregrino Commentario, ad *leg.hac edictali,quæſt.35.n.28.C.de ſecund.nupt.*

4 Se-

4 Secunda concluſio eſt, vſumfructum patri quæſitum in bonis filij ſub ſua poteſtate exiſtentis, filio ipſo mortuo, nõ finiri, ſed adhùc ad vitam patris durare, ad *tex. in l. ſi quis, vel ſi qua, fin. verſic. Sin verò, C. ad Tertyll.* ibi, *Sin verò defuncta perſona, in Sacris patris conſtituta deceſſerit, pater quidem vſumfructum, quem & viuente filio habebat, teneat, donec viuat incorruptum.* Concordat *tex. in l. ſancimus 11 in fin. C. cõmun. de ſucceſſ.* ibi, *In omnibus videlicet caſibus, in ſuperſtite ſobole liberorum, & fratribus adhùc viuentibus, qui ad hæreditatem defuncti, patrem antecedunt, vſufructu rerum, quarum dominium ad eos peruenit, apud parentes remanſuro.* Iterùm *tex. in l. quod ſcitis 3. C. de bon. quæ liber.* ibi, *Sin autem idem nepos, ſuperſtitibus tam patre, quàm auo paterno, diem ſuum ſine liberis obierit, eorum dominium, quæ ad ipſum ex matre, vel ab eius linea peruenerint, non ad auum, ſed ad patrem eius perueniat, vſufructu videlicet, in huiuſmodi caſibus auo (dùm ſupererit) reſeruando.* Et optimè *tex. in l. quæcunq; 4. C. eod. tit.* ibi, *Earum rerum, vſq; in diem vitæ ſuæ, pater, vel auus, vel proauus, vſumfructum habeant.* Iſtamq; concluſionem referunt, & ſequuntur *Ari. Pinell. in l. 1. part. 1. n. 39. C. de bon. matern.* eſſeq; communiter à ſcribentibus receptam, teſtatur *Molin. de Hiſpan. primog. lib. 2. cap. 9. nu. 24. Suarez in Theſaur. recept. ſentent. verb. Pater, n. 31. Surd. conſil. 116. n. 46. cum ſeqq. Gomeſ. ad leg. Taur. 6. n. 12. & ad leg. 48. n. 5. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 4. cap. 781. nu. 49. & 50.* qui dicit, hanc ſententiam fuiſſe à *Rot.* amplexatam, & iterùm à Senatu Cathaloniæ, teſtis eſt *Fontanell. de pact. nupt. tom. 1. clauſ. 4. gloſ. 7. par. 3. n. 12.* & *Conſiliar. Paſchal. de patri. poteſt. part. 1. cap. 3. nu. 34.* Nam licèt vſusfructus bonorum maternorum filij, patri debeatur, in honorem patriæ poteſtatis, quæ morte finitur, tamen reſpondet *Gomeſ.* quòd nõ ideò vſusfructus etiam extinguitur, quià patria poteſtas requiritur ad acquirendum vſumfructum, eoq; ſemel quæſito, durat ad vitam patris, cuius reſpectu, effectus iuris tanquam conſummatus, ampliùs non retractatur, in *d. l. 48. n. 5. verſic. Nec obſtat prædictis iuribus*, cui rationi annuunt omnes ſup. cit. *DD.* quibus addo *Valaſ. conſult. 17. circà medium, part. 1.* & probatur ex *tex. in l. fin. ff. vnd. liber.* latè etiam *Caſtill.* eandem opinionem, & rationem afferens, in *tract. de vſufruct. cap.*
5 *3. à n. 44. cum ſeqq. & cap. 6. per totũ*, ¶ ſubdens, hanc eſſe propriam, & veram formalis vſusfructus naturam, vt morte acquirẽtis ipſum vſumfructum extinguatur, ad *tex. in l. 2. §. fin. ff. quib. mod. vſusfruct. amitt. & §. finitur, inſtit. de vſufruct.* non inſpecto iure illius, qui habet proprietatem.

6 Tertia concluſio eſt, vſumfructum à proprietate differre, proprietatemq; ab vſufructu diſtingui, nec vnum, in alterius conſequentiam venire, nec ſub eadẽ diſpoſitione, eademq; lege militare, ad *tex. in l. qui cum teſtamento 21. §. ſi fundum, ff. de except. rei iudic. l. vſusfructus pluribus 6. ff. de vſufruct. l. patrs 3. C. eod. & §. 1. inſtit. de vſufruct.*

7 Quarta, & vltima cõcluſio eſt, per nouum vſum Nobilium Platearum Nidi, & Capuanæ, ſub quo matrimonium contractum fuit, iuri communi, quoàd vſumfructum patri debitum in bonis filij, illi à matre obuentis, non eſſe derogatum, patremq; ipſum, illo proculdubiò potiri; Quod mihi ſuadeo, nã omnia verba iſtius noui vſus, tam illa poſita per *Afflict. deciſ. 237.* quàm illa regiſtrata per *Anell. de Bottis*, ſeù per *Camill. Salern. in Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, fol. 131. de ſucceſſ. ab inteſt.* nullam mentionem faciunt de hoc vſufructu patri ſpectanti, ſicq; tanquam caſus omiſſus, remaner ſub diſpoſitione iuris cõmunis, ſecundùm quod vſusfructus huiuſmodi omninò debitus eſt, ſicùt in ſimili dicebat *Franciſ. Ferrer. in Cõment.* ſeù *Gloſſema. ad Conſt. los impubres, gloſ. 2. nu. 47.* nec hactenùs de hac re dubitatum vidi, niſi tantùm, ſi filius poſt matris obitum nollet cum patre habitare, vel nollet pater illum ſecum retinere, quià tùnc ex diſpoſitione *Conſuetud.* in ſcriptis redactæ, incipientis, *Si mulier nupta, de iur. doti.* tenetur pater dotem filio reſtituere.

8 His iactis fundamentis, luce clarior reſultat veritas propoſitæ opinionis, cõtrà *Dom. de Marin. d. cap. 345.* hoc argumento; De iure cõmuni debetur patri vſusfructus in bonis aduentitijs filij, illeq; vſusfructus ſemel quęſitus, filij morte non extinguitur, vt probauimus, *n. 2. & 4.* Sed per nouum vſum Platearum Nidi, & Capuanæ, iuri cõmuni, quoàd hanc vſusfructus acquiſitionem derogatum non eſt, vt paulò anteà fundauimus: Ergò firmo remanente iure communi, vſusfructus patri quæſitus, non extinguitur, ſi filius moriatur, etiam quòd iuxtà nouum vſum pater contraxiſſet, quo attento filio non ſuccedit.

9 Imò iſtudmet, quòd pater, qui taliter cõtraxit, filio non ſuccedat, caſum ad fauorem noſtrum determinat, etenim fruſtrà de vſufructu quærcretur, ſi pleno iure ſuccederet; Igitùr vſusfructus, quem pater in bonis filij viuentis acquiſiuit, tùnc donec viuat, retinetur, cùm à ſuccedendo excluditur, & in effectu, hoc in caſu loquuntur iura in *d. l. fin. verſic. Sin verò, C. ad Tertyll. in d. l. ſancimus, in fin. C. commun. de ſucceſſ. in d. l. quod ſcitis, C. de bon. quæ liber. & in d. l. quæcunq; C. eod. tit.*

10 Et nè deſit hac in re punctualis authoritas, legatur, rogo, *Dom. Reg. Merlin. controu. forenſ. cẽtur. 1. cap. 29.* vbi magiſtraliter comprobat hanc ſententiam, dicens, eam viſam fuiſſe veram M.C.V.

11 Exteris quoq; placuit hæc opinio, ad interpretationem *Conſtit. los impubres, tit. de pupill. & ali. ſubſtit.* quæ in Principatu Catha-

loniæ

lonia viget, diſponens, vt impuberibus defunctis, parentes nō ſuccedant, itaùt retenta ſola legitima, pater à maternis, mater à paternis bonis excludatur, illaq; defert conſanguineis illius lineæ, à qua perueniunt, verè eodem modo, quo nouus vſus diſponit in hac noſtra Ciuitate: Ad illius itaq; *Cōſtit.* interpretationem, quærit *cit. Fōtanell. d. tract. de pact. nupt. tom. 1. clauſ. 4. gloſ. 7. part. 3. n. 60.* an penes patrem à ſuccedendo excluſum, remaneat vſusfructus, quem in bonis aduentitijs filij, illo viuente acquiſiuit? & poſtquā ponderaſſet pro opinione negatiua, quòd illa *Conſtit.* dat patri ſolam legitimam, & ſic videtur quoàd omnia alia expreſsè exclu-
12 ſus, quià exceptio † firmat regulam in contrarium, *l. Tribunus, ff. de milit. teſta. l. 1. ff. de reg. iur. l. ius ſingulare, ff. de legi.* & *Clemēt. exiui,*
13 *de verb. ſignif.* & † incluſio vnius, eſt excluſio
14 alterius, *l. cum Prætor 12. ff. de iudic.* † Nihilominùs his nequaquam remorantibus, concludit oppoſitum, vt iure poſſit pater vſumfructum retinere, quem viuo filio acquiſiuit, tam ex generalitate iuriſprudētiæ, qua edocemur, eiuſmodi vſumfructum ſemel quæſitum, per mortem filij non extingui, ſed illæſum ad vitam patris durare, quàm etiam, quià memorata *Conſtitut.* excludit patrem à bonis, quæ filio peruenerunt à matre, qualis non eſt vſusfructus, de quo agitur, dùm nec momento temporis penes filium peruenit, ſed in eodem inſtanti, quo filius ſucceſſit matri, illicò ex effectu iuris, ad patrem pertinuit, per *l. placet, ff. de acquir. hæred.* ſubdens *cit. Fontanell. vbi ſup. n. 65.* ſic fuiſſe per Senatum deciſum, & allegat etiam pro hac ſua opinione, præter alias rationes, authoritatē

Mierez in d. Conſt. los impubres, col. 6. nu. 16. & 31. addo

Cancer. variar. reſolut. lib. 2. cap. 1. aliàs, *tit. de ſubſtit. n. 41.* &

Franciſ. Ferrer. in d. Conſt. gloſ. 4. nu. 194. vſq; ad 216.

15 Nec obſtat conſideratio *Dom. Regent. de Marin.* dicentis, quòd iſta vſusfructus retentio ſit incompatibilis cum verbis noui vſus, qui vult, quòd dotium reſtitutio fiat, *In pace, & ſinè moleſtia, & contrarietate quacunq; & omni exceptione, & excuſatione remota,* vt refert *Franch. deciſ. 92. nu. 1.* qui reſtituendi modus non ſeruaretur, ſi vſusfructus retentionem
16 pater opponeret, nam res, † vnà cum fructibus reſtituenda eſt, quandò plenaria reſtitutio fieri debet, *l. videamus 38. §. in Fauiana, ff. de vſur. Tiraquell. in l. ſi vnquàm, verb. Reuertatur, n. 275. C. de reuoc. donat. Surd. deciſ. 212. n. 11.* Vel quandò reſtitutio fieri ordinatur, pleno iure *Caccialup. in l. frater, à fratre, n. 88. in fin. ff. de condit. indeb. Surd. conſil. 259. n. 117.*
17 Quià † reſpondetur, quòd iſte nouus vſus nō eſt in ſcriptis redactus, ſicq; vndè prædicta verba deſumpſerint *Franch.* & *Afflict.* ſuperiùs cit. penitùs ignoramus; Sed data illorū veritate, & certitudine, perperam (ſalua pace dicam) *Dom. de Marin.* ſuam ex illis infert concluſionem, inſpecto, quòd noſtræ potiùs fauent opinioni; & quòd hoc ſit verum, animaduerto, quòd ex illis verbis per *Frāch.* relatis, in tribus caſibus, dotium reſtitutio fieri debet, *In pace, ſinè moleſtia, & contrarietate, & omni exceptione, & excuſatione remota.* Primus, quandò matrimonium diſſoluitur per mortem viri, tùnc reſtitutio vxori facienda eſt. Secundus, quandò diſſoluitur per mortem vxoris, ſuperſtitibus liberis, & tùnc ipſis liberis reſtitutio facienda eſt. Tertius, quandò liberi ipſi decederent in pupillari ætate, vel poſt quandocunq; ab inteſtato ſinè liberis, & tùnc reſtitutio fieri debet hæredibus, & ſucceſſoribus vxoris, ſeù hæredibus dotantis. Nùnc dico ſic, In eunctis his tribus caſibus dotium reſtitutio facienda eſt, illaq; verba, *Realiter, in pace, ſinè moleſtia, & cōtradictione, & omni exceptione, & excuſatione remota,* ad eoſdem ſingulos tres caſus referuntur, & tamen in ſecundo caſu, pater, qui æquè ac in primo, & tertio dotes reſtituere tenetur, acquirit vſumfructum illorum bonorum: Ergò eadem verba, quæ acquiſitionem non impediunt, multò minùs retentionem vſusfructus impedire non ſunt habilia,
18 cùm ipſa † retentio faciliùs concedatur, quā actio, *l. per retentionem, C. de vſur. l. Paulus, ff. de dol. except. Deci. in l. Diuus, nu. 2. ff. de reg. iur. Surd. conſil. 4. n. 5.* & *Dom. Capyc. Latr. deciſ. 25.*
19 *n. 24.* † Nec etiam illa alia verba, quæ ſubnectit *Afflict. d. deciſ. 237.* videlicet, *Nullum ius in eiſdem dotibus, ſicut prædicitur datis, & receptis acquiratur,* benè conueniunt contrà patrem, & tantùm abeſt, vt illi obſtent, ſicuti *Dom. Marin.* putat, non ponderata vi, & efficacia verbi, vt potiùs noſtram comprobent ſententiam; etenim ius patri acquirere pro-
20 hibent, & † ex proprietate illius dictionis, *acquirere*, ad nouum ius obtinendum refer-
21 tur, *cap. ex tranſmiſſa 23. de decim.* † In caſu noſtro, minimè nouum ius, ſed antiquum conſeruare expoſtulat, & ideò nouum vſumfructum in diem vitæ ſuæ non acquirit, ſed priſtinum iure quæſitum retinet, & conſeruat, *d. l. fin. l. ſancimus, l. quod ſcitis, & l. quæcūq;* & non benè cōfunditur acquiſitio facienda, cum acquiſitione facta, in puncto *Ferreri. d.*
22 *gloſ. 4. ſub n. 216.* Nec † tandem contrarium ſuadent illa verba, ab eodem cit. *Afflict.* regiſtrata, nempè, *Abſq; detractione alicuius portionis, iure naturę, forſan debitę, ſeù debendę dicto marito, in eiſdem dotibus dictorum filiorum ſuorum, &c.* Imò vt de alijs diximus, patri, ad retinendum vſumfructum aſſiſtunt.

23 Probatur, quià tria ad fauorem patris iure communi ſancita ſunt. Primò, vſusfructus in bonis aduentitijs filij, duraturus, quoàd viuat, vt ſuprà in 1. & 2. *concluſ.* Secundò,

Digitized by Google

cundò, poſt mortem filij debetur ei ſucceſ-
ſio, auth. deſuncto, C. ad Tertyll. Tertiò, ſi filius
ſit ſui iuris, & teſtamentum condat, debetur
patri ſaltem legitima, iure naturæ, l. ſi filius,
C. de inoff. donat. Merlin. de legit. lib. 1. tit. 2.
quæſt. 3. n. 14. & 15. Nouus autem vſus Nobi-
lium Platearum, duo tantùm ex his tribus
abſtulit, nempè ius ſuccedendi, & ius petẽdi
legitimam, & quoàd hæc, ius commune cor-
rexit, per illa verba, Abſq; detractione alicuius
portionis, iure naturæ forſan debitæ, &c. reſpi-
ciens tantùm ad hæreditariam, ſiuè dotium
proprietatem, vt integrè ſinè diminutione
reſtituatur, nullibi tamen nec implicitè, nec
explicitè, illud quæſitum ius, ad vſumfructũ,
debitum non iure naturæ, ſed ex patria po-
teſtate, indebitum declaratur: Ergò quoàd
hoc ius commune remanſit illæſum, pun-
ctualiter Gratian. omninò legendus, diſcept.
forenſ. lib. 4. cap. 627. à nu. 17. vſq; ad 20. quià
24 † ſtatutum corrigit ius commune, quominùs
fieri poſſit, Macerat. variar. lib. 1. cap. 103. nu.
18. & ſatis eſt, quòd in illis duobus caſibus,
iàm relatis, operetur, cap. cùm dilectus, §. cæte-
rùm, vbi Gloſ. verb. Iuri communi, & Abb. n. 21.
de Conſuetud. Oſaſ. deciſ. 21. ſub nu. 11. & deciſ.
25 59. n. 13. † nam omnis receſſus à iure cõmuni
eſt vitioſus, cap. 1. §. 1. de fili. presbyt. in 6. ſicùt
26 † & è conuerſo, omnis reductio ad illud, eſt
virtuoſa, & fauorabilis, Gloſ. in cap. ſtatutum,
verb. Numerandum, de præbend. in 6. & in l. ſi
27 vnus, §. pactus, verſic. Redditus, ff. de pact. & † in
tantum correcto iure cõmuni, quoàd vnum
caput, poſſet inferri ad correctionem alte-
rius, in quantum ſecunda correctio veniret
in neceſſariam conſequentiam alterius, &
vnum ab alio acceſſoriè dependeret, quaſi
tùnc, correcto principali, acceſſorium ſub
eadem cenſura veniat; Quod non eſt in caſu
noſtro, inſpecto, quòd vſusfructus conſtituit
ius principale, diſtinctum, & independens à
proprietate, vt fundauimus in tertia conclu-
28 ſione; † Igitùr correcto iure cõmuni, quoàd
ſucceſſionem patri debitam, de bonis aduẽ-
titijs filij, perperã infertur ad correctionem
eiuſdem iuris, quoàd aliud caput, à correcto
prorsùs ſeparatum, iuxtà theoricam tradi-
tam à Deci. in l. quoties duplici iure 91. n. 4. ff. de
reg. iur.

29 Coadiuuatur reſponſio, nam ipſe nouus
vſus, à Pragmaticis Renunciario nuncupa-
tur, quæ à parentibus fit, de filiorum ſucceſ-
30 ſionibus; † Renunciatio autem ſemper ad
expreſſa tantùm reſtringitur, Molfeſ. ad Con-
ſuetud. part. 4. tit. de renunciat. quæſt. 13. n. 22. &
25. itaùt, quominùs poſſit, noceat renun-
cianti, Merlin. deciſ. 4. n. 24. poſt tract. de legit.
& tanquam ſtricti iuris, non extenditur de
vna re ad aliam rem, nec de caſu ad caſum,
niſi quatenùs neceſſariò alius caſus, ſub ea-
dem renunciatione compræhendatur, proùt
ferè in proprijs terminis dicebat Gratian. d.
31 cap. 627. ſignanter nu. 19. & 20. † nec etiam
longè à re noſtra diſtat id, quod dicebat An-
char. cõſil. 106. dubitatur, &c. n. 1. & 2. vt pater
concedens filio facultatem donandi ſua bo-
na, non ceſeatur per hoc, remiſiſſe vſumfru-
ctum ſibi competentem, ſed ille conſenſus
operabitur tantùm circà proprietatem, quę
diſſentiente patre, donari nõ potuiſſet, iſtãq;
doctrinam ſequitur Franch. deciſ. 585. ſub nu.
4. verſic. Quoàd primum, ad fin. qui eam limi-
tat, ſi conſenſus fuiſſet, ad donandum pleno
iure, & latiſſimè cit. Gratian. diſcept. tom. 2.
cap. 327. vbi contrà limitationem relatam
per Franch. dicit Conſil. Anchar. locũ habere,
etiã ſi pater conceſſiſſet facultatem donandi
pleno iure, proùt quoq; idem Gratian. tom. 3.
cap. 519. n. 10. & tom. 4. cap. 781. n. 16.

32 Non etiam obſtat, quòd pater contrahens
iuxtà nouum vſum, habeatur perindè ac ſi
non extaret, & cenſeatur vt mortuus, Napod.
in Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, ſub nu. 194. &
195. verſic. Pactione, & ibi Capyc. in Apoſtill.
incipiente, Renuncians, & Marin. Frecc. in Apo-
ſtill. incipiente, Ad Conſuetudinem Capuanæ, &
Nidi, ſecundùm nouum vſum, vulgò, alla noua
manera, eſt notandum, quòd renuncians habetur
pro mortuo, &c. notauit etiam Dom. Præſ. de
Franch. deciſ. 552. n. 7. Conſiliar. Georgi allegat.
33 23. n. 2. & Molſeſ. † qui dicit, hoc pactum
operati renunciationem extinctiuam, ad
Conſuetud. d. tit. de renunciat. quæſt. 2. nn. 14. &
quæſt. 14. per diſcurſum; Nam iſta etiam pro-
poſitio ſuas habet amaritudines, ex quibus
vel redditur falſa, vel vera ſolũ quoàd pro-
prietatem, non autem quoàd ipſum vſum-
fructum, tam ſi inſpiciatur perſona patris,
34 viuente filio, quàm filio mortuo; † Etenim
viuente filio, iàm diximus, patrem in illius
bonis aduentitijs vſumfructum habere, etiã
quòd iuxtà nouum vſum contraxerit, proùt
in cõfeſſo eſt idem Dom. de Marin. d. cap. 345.
35 n. 7. † poſt mortem verò filij, poteſt pater ex
illius teſtamẽto capere, & in tota hæreditate
inſtitui, excluſis coniunctis ex parte matris,
Minad. deciſ. 38. Franch. deciſ. 552. n. 3. Molſeſ.
ad Conſuetud. par. 3. quæſt. 24. n. 12. & Conſiliar.
Georgi. allegat. 24. nn. 14. in fin. verſic. Eſt tamen
aduertendum, & latiùs egomet, in obſeruat. ad
Dom. de Marin. cap. 342. n. 5. & 6. cum ſeqq. quę
omnia fieri non poſſent, ſi pater pro mortuo
36 abſolutè haberetur; & demùm † quomodò
poteſt haberi pro mortuo, ſi ipſo exiſtente
in medio, poteſt filius ortus ex matrimonio
contracto iuxtà nouum vſum, extraneum in
bonis maternis inſtituere, excluſis conſan-
guineis ex illo latere, eſtq; eo caſu exiſtentia
patris, quem inconſideratè mortuũ fingunt,
adeò efficax, vt ſit cauſa excluſionis cogna-
torum filij, vt apud Afflict. deciſ. 202. niſi ridi-
culè dicamus, poſſe per mortuum, cauſari
excluſionem viuentis. Quapropter ſaluando
37 propoſitionem Napod. & ſequacium, † arbi-
trer,

Digitized by Google

tror, patrem haberi pro mortuo, circà quæ-
renda poſt mortem filij ab inteſtato, quæ
quidem propoſitio taliter intellecta, nullam
prorſus vim facit, contrà noſtram opinio-
nem, tùm quià poſt mortem filij, non tractat
pater de nouo iure querendo, ſed de queſito
retinendo, vt magiſtraliter conſiderat *Dom.
Merlin.d.cap.29.n.15.verſic.Nam reſpondetur,*
tùm etiam, quià iſte vſusfructus, tam quoàd
acquiſitionem, quàm quoàd retentionem,
nec ab inteſtato, nec ex teſtamento pertinet,
ſed ex effectu patriæ poteſtatis, & ſic remanet
inapplicabilis doctrina *Napod.*
38 Tandem parùm negotij faceſſit, quòd cō-
tracto matrimonio iuxtà nouum vſum No-
bilium Platearum Capuanæ, & Nidi, videa-
tur facta compendioſa ſubſtitutio filijs na-
ſcituris, morientibus ſinè filijs, & ab inteſta-
to, in excluſionem parentum, *Dom.Reg.de
Pont.conſil.61.nu.54.* & *Dom.Reg.Capyc.Latr.*
39 *conſult.20.n.7.* itaùt † proximiores ex parte
matris, his filijs taliter morientibus, excluſo
patre, ſuccedant, tanquam ex fideicōmiſſo,
*Napodan.in Conſuetud.ſi moriatur, verb.Succe-
dunt, n.92. Vrſill.* & *Piſanell.in addit.ad Afflict.
deciſ.237.Dom.Conſiliar.Hodier.ad Surd.deciſ.
170.n.9.* & *Georgi.d.allegat.23.n.25.* & ex cō-
ſequenti videtur, quòd nullatenus poſſit lo-
cum obtinere, retentio vſusfructus in bene-
ficium patris, qui eo potitur durante iure
filij, ſecùs illo reſoluto, ex regula *l.lex vecti-*
40 *gali, ff.de pignor.* † proùt expreſsè, de vſufru-
ctu competente patri, in bonis filij ſubiectis
fideicommiſſo, vel maioratui, vt reſoluatur
per mortem filij, concludunt *Gomeſ. ad leg.
Taur.48. ſub n.5. in fin. verſic.Vnum tamen eſt,
quòd licet aliàs, &c. Tell.Fernand.in l.5.n.8.* &
Molin.de Hiſpan.primog.lib.1.cap.19.n.20.
41 Quià reſpondet *Ferrer. ad d. Conſt. los im-
pubres, gloſ.4.n.218.cum ſeqq.* prædicta proce-
dere, quandò bona peruenerunt ſub tempo-
rali dominio filij, ſubiecta reſtitutioni poſt
eius mortem, nam tùnc, ex quo retentioni
vſusfructus ſemel à patre quæſiti, reſiſtit ex-
preſsè diſpoſitio hominis, videtur iure me-
rito ceſſare diſpoſitio legis, qua retentio ad
vitā patris permittitur. In caſu noſtro abſit,
vt dicatur, acquiſitionem à filijs factā, fuiſſe
temporalem, ſed magis perpetuam, puram,
& nullo oneri obnoxiam.
42 Et hinc reſpondetur ſecundò, perperàm
DD. ſup.cit.voluiſſe, vt ex hoc nouo Nobi-
lium vſu, facta videatur compendioſa ſub-
ſtitutio filijs decedentibus ſinè filijs, & ab
inteſtato, attento, quòd poſſunt viuentes bo-
na alienare, perindè ac omnibus alijs fieri
permittitur, etiam attentis noſtris *Conſuetu-
dinibus*, & morientes de bonis diſponere, in
excluſionem cōſanguineorum ex parte ma-
tris, non ſolùm in beneficium patris, vt ſup.
annuimus, ex *Minad.Franch.Molfeſ.* & alijs,
ſed etiam in beneficium alterius prorsùs ex-
tranei, ſi tamen pater exiſtat, vt per *Afflict.
d. deciſ.202.* quę omnia practicari nequirent,
ſi ſubſtitutio filijs facta diceretur in benefi-
cium conſanguineorum ex parte matris.
43 Nec demùm eſſet ponere os in Cœlum, ſi
etiam data veritate concluſionis, vt filio, ab-
ſolutè facta videatur ſubſtitutio, cum *Impe-
ratore Iuſtiniano* affirmarem, vſumfructum
ad vitam patris durare debere, nō obſtante
morte filij grauati, Doctoreſq; ſuprà addu-
ctos, nimirùm *Gomeſ. Tell.Fernand.* & *Molin.*
nequaquam animaduertiſſe ad *tex. in l. quæ-
cunq; 4.C.de bon.quæ liber.* expreſsè volentem,
vſq; in diem vitæ ſuæ, patri, auo, vel proauo,
vſumfructum ſpectare in bonis filij, nepotis,
& aliorum deſcendentium, obuentis ex qua-
cunq; donatione, ſeù hæreditate, vel legato,
vel fideicommiſſo; & coadiuuatur ex *tex. in*
44 *l.fin.C.de vſufruct.* † vbi vſusfructus filiofa-
milias, vel ſeruo alieno relictus, acquiritur
patri, vel domino, in eiſq; durat, & reſidet,
etiam ſi filius, vel ſeruus moriatur, ibi, *Et
ideò ſancimus, in huiuſmodi caſibus, neq; ſi ſeruus,
vel filiusfamilias, in præfatos caſus inciderit, in-
terrumpi patri, vel domino vſumfructum, qui per*
45 *eos acquiſitus eſt, ſed manere intactum.* † Quià in
his, quæ patris fauorem reſpiciunt, filius
etiam mortuus, viuens reputatur, filijq; vita,
46 in ipſo patre conſeruatur, & † priuilegium,
quod pater filiorum cauſa acquiſiuit, illis
etiam defunctis, retinet, *Alex. in l.ſi cùm do-
tem, §.ſi maritus, ſub n.6.verſic.Secundò adde, ff.
ſolut.matrim.* & *in l.ſciendum, §.poſſeſſor, il 2.n.
3.ff.qui ſatiſd. cogan. Theſaur. deciſ.267. nu.8.
Menoch.conſil.486.nu.24.vol.5.* & *Coſt. conſil.*
47 *80.n.38. lib.1.* † Sicùt etiam maritus defun-
ctus, ad commodum mulieris, viuens fingi-
tur, illiuſq; vita in vxore vidua conſeruatur,
l.quoties 3.C.de priuileg.ſcholar.lib.12. & *l.filij
22.§.vidua, ff.ad munici.p.*

Ex quibus omninò ad fauorem patris iu-
dicandum fore crederem, ſi iudiciali certa-
mine, eſſet negotium dirimendum. Laus
Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Filij in bonis donatis patri contemplatione matrimonij ab eorum auo, ſuccedunt, vti patris hæredes, non verò ex proprijs perſonis. n. 1. Sed diſtinguuntur plures caſus, in quibus ſuccedunt ex proprijs perſonis. n.5. 6. & 7. Et vid.n.8. 9. & 10.

Pater ſtipulando pro filijs, cenſetur ſtipulare pro illis tanquam ſuis hæredibus. n. 2. Et de ratione. n.3. & 4.

Affectio non cadit in nondùm natis. n.11.

ARGVMENTVM.

Filios vti patris hæredes, nō verò ex proprijs perſonis admittendos eſſe ad bo-

na eorum patri donata cõtemplatione matrimonij, breuiter demonſtratur, caſuſq; obiter referuntur, in quibus ex proprijs perſonis admittuntur. Pro Conſtantino Aliſa.

CONSILIVM XXVII.

EX tenore inſtrumenti donationis ad me tranſmiſſi, inanis prorsùs, futiliſq; redditur petitio filiorum quond. Marcelli Cetuſij, ac proindè omni iure cenſeo, domũ in actis deductam, debere, vel adiudicari pro concurrenti quantitate Conſtantino Aliſa, creditori dicti Marcelli, vel ven-
1 di, & ex pretio dimitti. †Siquidem neminem latet, quòd in bonis contemplatione matrimonij filio donatis, quamuis donatarius ipſe, pro ſe, & filijs donationem recipiat, tamen filij ipſi nõ ſunt cenſendi vocati ex proprijs perſonis, in excluſionem paternorum creditorum, ſed vti patris hęredes, vt pręter infinitos, quos conſultò omitto, latiſſimè ex modernis tradunt *Surd.dec.*322. vbi elegantiſſima *obſeru. Dom. Conſiliar. Hodier. Dom. Reg. de Marin.* pleniùs, *reſol.iur.lib.*1.*cap.*89. *Dom.Conſiliar.Staiban. reſol.forenſ.lib.*1.*reſol.*45.*Capyc.Latr.dec.*40.*n.*17.& ad ſaturitatem *Noguerol.allegat.*37.*à n.*15.cũ pluribus ſeqq. defendens, filios adeò vti hæredes cenſeri vocatos, vt eis rectè poſſit pater præiudi-
2 care, quoàd ea bona taliter donata, †& vnanimi conſenſu præcitati *DD.* pro hac opinione ponderant, quòd pater pro ſe, & filijs ſtipulando, præſumatur pro filijs vti hæredibus ſtipulari, quandò tamen negotij qualitas allud non ſuadet, *Gloſ.in l.ſi tibi decem* 18.§.*ſi pactus ſim, verb.proderit, verſic.Et quid ſi dubitetur, ff.de pact.* & ibi hoc idem firmant *Bar.n.*8.*Bald.n.*4.*Angel.n.*2.& alij, idem *Bar. in l.quod dicitur patrem* 130. *ſub nu.*5.*verſic.Si verò eſt dubium, ff.de verb.obligat. Menoch.de præſumpt.lib.*3.*præsũpt.*48. vbi latiſſimè *Reg. Lanar.conſil.*89.*n.*1. & *Nouar.quæſt.forenſ.lib.*2.*quęſt.*30.*n.*3.Huiuſq; rationis, ſeù prę ſum-
3 ptionis ratio eſt, † quià ſi diceretur, patrem voluiſſe ſtipulari, pro filijs vti hæredibus, & ex proprijs perſonis, ſequeretur, quòd voluerit ſibi adimere liberam facultatem alienandi, & diſponendi de bonis, quæ taliter
4 acquirebat, † quod non eſt dicendum, quià non poteſt præſumi, quòd voluntariè voluerit quis ſe ligare, ſibiq; tollere liberum arbitrium contrahendi, & diſponendi.

5 Non abſcondam tamen, contrariam opinionem, ab infinitis quoq; Authoribus fuiſſe amplexatam, inter quos eſt *Decian. conſil.*8.*n.*20.*&* 21.*vol.*4.quem ſequitur *Dom.Conſil. Martian.cõſil.*33.*ſub n.*9.*verſic.Secundò, vol.*1. latiſſimè nouiter *Mari.Cutell.de donat.tom.*2.*tit.de donat.cõtemplat.matrim.tract.*2.*diſcurſ.*1.*inſpect.*25. per totam, *Dom.Reg.Capyc.Latr. conſult.*46.*à nu.*5.*cum ſeqq. Andreol.contr.*127.*n.*4. ſed omnium copioſiùs *Dom.Conſiliarius Pratus diſcept. forenſ. tom.* 3.*cap.*30. expreſsè volentes, filios ex proprijs perſonis ad ea bona eſſe admittendos, non vti patris hæredes, probàt quoq; *Dom.Lanar.d.conſil.*89.verùm, quià ratio allata contrà filios, mihi videtur ineuitabilis, adeoùt fuerit ab eodem *Lanar.* conceſſa, cæteriſq; horum grauiſſimorum *DD.* fundamentis plenè ſatisfacit *Dom. de Marin. d. cap.*89. ea propter arbitror, à priori ſententia non eſſe recedendum.

6 Et licèt doctiſſimus *Reg.Capyc.Galeot.controu.iur.lib.*1.*controu.*57.*n.*17.conetur conciliare has diſſidentes opiniones, vt ſiquidem donatio contemplatione matrimonij, alicui fiat ab extraneo, & tùnc filij veniant tanquã patris hæredes, ſecùs autem ſi ab aſcendente donetur, & dat rationem diſcriminis, quià nempè extraneus non poteſt habere in filios naſcituros dilectionem, ſicuti habere præſumitur aſcendens, ex *Andre.in cap.*1.*n.*14.*de alienat.feud.pater.*tamen iſta etiam opinio ea ratione impugnatur, vt à quocumq; donatio fiat, ſemper pater donatarius recipere præſumatur, pro filijs vti hæredibus, ex *Gloſ. in d.*§.*ſi pactus ſim.*

7 Melior itaq; conciliatio erit, vt contraria opinio ad fauorem filiorũ, in tribus tantùm caſibus procedat. Primus, quandò pater donatarius fuit expreſsè donationem ſtipulatus, pro filijs tanquam filijs, & ex proprijs perſonis, iuxtà cautelam adinuentam in excluſionem creditorum per *Dom.Reg.de Pont. conſil.*80.*n.*16.*Molfeſ.conſil.*2.*n.*16.*Dom.Conſiliar.Staiban.reſolut.lib.*1.*reſolut.*22.& *Capyc. Latr.d.deciſ.*40.*nu.*18. *&* *d.conſult.*46. *à nu.*5. quod in caſu noſtro nõ fuit ſeruatum, ſiquidem nullibi legitur, quòd dictus Marcellus ità fuerit ſtipulatus.

8 Secundus caſus eſt, ſi pater reciperet, pro ſe, & filijs maſculis, quià tùnc ex communi omnium interpretatione, illa adiectio maſculinæ qualitatis, operatur ad fauorem ipſorum filiorum, vt vocati cenſeantur ex proprijs perſonis, ac citrà titulum hęreditariæ qualitatis, vt ex *Bald. Paul. de Caſtr.* & *Deci.* probat cit. *Lanar.d.conſil.*89.*n.*5. *&* 11. maximè ſi fuit contemplata ratio conſeruandæ familiæ, *Bertrand.conſil.*176.*col.*2.*vol.*3.notabiliter *Deci.conſil.*239.*Primò non videtur dubitãdum, n.*4.ſignanter in *verſic Sed prędictis non obſtantibus, cit. Reg.de Pont.conſil.*25.*ſub n.*6.*&* 7. *vol.*2. & *Cenſal.* qui alios propè innumeros cumulat, in *addit. ad Peregrin. de fideicom.artic.*32. *verſic.Sed limita ſupradictam concluſionem, fol.*323.*col.*1. *&* *fol.*324.*col.*2.*in princip.verſic.Sed prima*; Id, quod nec minùs

expreſ-

expreſſum reperitur in inſtrumento donationis, de qua agimus.

9 Tertius caſus eſt, ſi filij ipſius donatarij nominati reperirentur in inſtrumento, non tantùm à patre recipiente, verùm ab ipſo donante, vtpotè ſi dictum fuiſſet, *Qui quidem Cæſar donauit domum prædictam dicto Marcello, & filijs ſuis*, quià tùnc ipſi filij, nullum ius acquirere videntur, ex facto patris donatarij, qui, vt diximus, præſumitur ſtipulari pro filijs vti hæredibus, ſed ex prouidentia concedentis, ſiuè donantis, qui eos principaliter conſiderauit, atq; vocauit, vt probat notabiliter *Surd.deciſ.*324.*à n.*6.*Fontanell.de pact. nupt.tom.*1.*clauſ.*4.*gloſ.*9.*part.*1.*n.*10.*fol.*131. *Lanar.d.conſil.*89.*nu.*6.& doctè *Dom.Reg.Capyc.Galeot.contr.iur.lib.*1.*contr.*57. *à nu.*18. & in hoc caſu loquuntur *Andreol. d. contr.* 127. *n.*4.*Dom.Conſiliar.Prat.d.cap.*30.*tom.*3.& *Capyc.Latr.cit.conſult.*46.*à n.*15.qui notabiliter
10 ad propoſitum inquit, †huiuſmodi concluſionem adeò eſſe veram, vt procedat, etiam ſi in prçfatione tantùm fuiſſet dictum, quòd donabatur Titio, & filijs, licèt poſteà in diſpoſitiua, Titio tãtùm fuiſſet donatum, quià ex præludio ſatis conuincitur, qualis fuerit donantis voluntas, & intentio. In currenti autem caſu, nec in narratiua, nec in diſpoſitiua, ità ab auo donante dictũ fuit, ſed dumtaxàt leguntur in qualibet donationis parte hæc verba, *Et volens præfatus Cæſar, dictam eius deliberationem ad effectum ducere, hinc eſt, quòd prædicto die, donauit præfato Marcello eius filio, &c.* & inferiùs, *Qui quidem Marcellus, domum prædictam ſibi, vt ſuprà, donatam, pro ſe, & filijs ſuis acceptauit, &c.*

11 Sicq; ex prædictis arbitror, nullo pacto prætendi poſſe per filios Marcelli, fuiſſe ex proprijs perſonis vocatos, & contemplatos, etiam ex præſumpta affectione, quæ non ità facilè cadit ergà nepotes nõdùm natos, *l. qui filiabus* 17.*ff.de legat.*1.& confert *D.Gregor.in ſuis moral.* dicens, *Quis enim amare valet, quod ignorat?* & ità arbitror, ſub cenſura, &c. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Filij in conditione poſiti, non cenſentur diſpoſitiuè vocati. n. 1. *Etiam ſi fuiſſent poſiti in conditione, in aliqua diſpoſitione facta per contractum. n.*2.

*Linea, ſi ponatur in conditione, cenſetur per fideicommiſſum vocata. n.*3.

*Filij in conditione poſiti, concurrentibus coniecturis, cenſentur vocati. n.*4.

*Coniecturæ ad dignoſcendum, an filij in conditione poſiti, ſint vocati, remittuntur arbitrio Iudicis. n.*5.

*Coniecturæ efficaces requiruntur, vt filij in cõditione poſiti ab extraneo, vocati cenſeantur. n.*6. *Vel ſi eſſent poſiti in conditione per contractum. n.*7. *Secùs ſi eſſent poſiti in conditione ab aſcendente, quià tùnc leues coniecturæ ſufficiunt. n.*8.

*Filij in conditione poſiti ab aſcendente, cenſentur vocati. n.*9. *Sed hæc coniectura, licèt potens, de ſe ſola non eſt ſufficiens, niſi alia licèt leuis cõcurrat. n.*10. *Hinc plures aliæ referuntur coniecturæ.*

*Prima, quandò inter filios grauatos, fuit ordinata reciproca. n.*11.

*Secunda, quandò teſtator, ad plures ſubſtitutionum gradus progreſſus fuit. n.*12.

*Tertia, quandò teſtator grauauit filios in conditione poſitos. n.*13. *&* 15. *Reiecta contraria opinione. n.*14.

*Quarta, quandò fuerunt poſiti in conditione filij maſculi. n.*16.

*Quinta, quandò fuerunt poſiti in conditione filij legitimi. n.*17.

*Sexta, quandò teſtator prohibuit inſtitutis alienationem bonorum extrà familiam. n.*18.

*Demùm, quandò illis prohibuit detractionem Falcidiæ, & Trebellianicæ. n.*20.

*Prohibitio alienationis bonorum extrà familiam, importat idem ac ſi dictum eſſet, vt bona in familia conſeruentur. n.*19.

Filij in conditione poſiti, licèt ſint vocati ad portionem patris, non tamen cenſentur vocati ad portionem patrui. n. 21. *Limita concurrentibus coniecturis, & quæ ſint iſtæ coniecturæ, remiſſiuè. n.*22. *Et in currenti cauſa, vnica efficaciſſima cõiectura ponderatur. n.*23.

*Legitima libera detrahi poteſt à fideicommiſſata patris hæreditate, à quocunq; filij ſucceſſore, etiam quòd filius viuens, illam non petierit. n.*24. *Refertur contraria opinio. n.* 25. *Sed reprobatur. n.* 27. *&* 28. *Et iuxtà priorem opinionem, deciſum fertur per S.C. n.*29.

Legitima ſpectans filio, ſuper hæreditate patris fideicommiſſata, non venit in confiſcatione bonorum filij, qui illam non petijt, nec tale ius fiſco tranſmittitur. n. 26. *Sed refertur contraria deciſio. n.*30.

ARGVMENTVM.

Filios in conditione poſitos, ex coniecturis, cenſeri diſpoſitiuè vocatos, coniecturæq; recẽſentur, & quid quoàd portionem patrui, cui tanquam ſinè filijs defuncto, pater eorum ſucceſſerat; Et an legitima filijs debita, & ab eis non petita ſuper paterno patrimonio, vniuerſali fideicommiſſo ſubiecto, poſſit detrahi, à ſucceſſoribus, & creditoribus filij. Pro Fratribus de Faſolino, eorumq; reſpectiuè creditoribus.

CONSILIVM XXVIII.

Diem functo de anno 1629. Magnifico Io: Baptiſta Faſolino, relictis Antonio, & Petro filijs, quos hæredes ſibi fecit pro æqualibus portionibus, eis poſteà ſic ſubſtituit, *Voglio, ordino, & eſpreſſamēte comando, che morendo alcuno di detti miei figli, quādocunq; ſenza figli maſcoli legitimi, e naturali, in tal caſo l'vno debbia ſuccedere all'altro, nella metà della mia heredità, che à ciaſcheduno di loro ſpetta, e ritronandoſi nel tempo della morte dell'vno ſenza figli, vt ſuprà, già morto l'altro con figli maſcoli, quelli debbiano vgualmente ſuccedere, e morendo ambedue (quod abſit) ſenza figli maſcoli legitimi, e naturali, ò pur morendo detti lor figli ſenz'altri figli, in tal caſo ſucceda, e debbia ſuccedere il Magnifico Pietro Antonio Faſolino, ò li ſuoi figli, ritronandoſi morto, per il quale effetto probibiſco l'alienatione delli miei beni, volendo, che ſi conſeruino nella fameglia di caſa Faſolino.*

Deceſſit Antonius primogenitus ſinè filijs, ob quod obtinuit portionem illius Petrus frater ſuperſtes, vigore fideicommiſſariæ ſubſtitutionis, qui tādem de anno 1660. poſtremos dies expleuit, relictis Matthæo, Io: Baptiſta, & Thoma filijs, quos teſtamento hæredes fecit, pluribus tamen eis iniunctis oneribus, aſcendentibus ad ſummam duc. 6000. Quapropter vti plurimùm onerati, iuſtè petunt eis aſſignari integra bona relicta à quond. Io: Baptiſta ſeniore eorum auo, vti ad ea expreſsè vocatis, proteſtantes, ſe nolle penitùs paternæ diſpoſitioni annuere, tanquam ſummoperè præiudiciali, vndè hæſitatur.

Vtrùm tanquam in conditione poſiti, diſpoſitiuè vocati ſint?

Secundò, an ſuppoſito, quòd fuerint diſpoſitiuè vocati, ſe extendat vocatio, non tantùm ad portionem patris, & ſic Petri, ſed etiam ad portionem patrui prædefuncti, in qua vigore fideicommiſſariæ ſubſtitutionis, eorum pater ſucceſſit?

Tertiò, an creditores poſſint prætendere, quòd ſit deducenda ad eorum fauorem, tam legitima, quę Petro vltimo defuncto ſpectabat, quàm illa, quæ pertinebat Antonio, ſuper bonis Io: Baptiſtæ patris fideicommittentis?

1 At ipſe ſuper his omnibus cōſultus, quoàd primum dubium reſpondi ad fauorem fratrum de Faſolino, nam licèt verior, & communior ſententia ſe habeat, filios in conditione poſitos, nullo pacto cenſeri diſpoſitiuè vocatos, ex proprijs perſonis ad bona teſtatoris, ſed tantùm eſſe eis reſeruatum ius legitimæ ſucceſſionis, in excluſionem ſubſtituti, ſecundū authoritatem *Gloſ. in l. Lucius, la 2. ff. de hæred. inſtit.* vt patet ex *Clar.* qui allegat binas columnas *DD.* ità tenentium, in §. *teſtamentum, quæſt.* 77. & aliam columnam adducit ibi *Io. Harpreſt. Germanus, in addit.* eandem etiam ſententiam, acutiſſimis rationibus probans, ſicuti pariter *Anton. Gomeſ. variar. reſolut. lib. 1. cap. 5. tit. de ſubſtit. fideicomm. n.* 42. quicquid inter modernos, in contrarium dicat *Facchin. contr. iur. lib. 4. cap.* 51. putans per ſophiſtica argumēta, quòd ſemper, & indiſtinctè filij, in conditione poſiti, cenſeantur diſpoſitiuè vocati, contrà ſenſum *Gloſ. in d. l. Lucius,* & cōtrà veriorem, & communiorem opinionē, quam proptereà idem *Facchin. lib. 12. cap.* 40. amplexatur, reijciendo
2 quæ dixerat *d. cap.* 51. † Proceditq; etiam ſi filij eſſent poſiti in conditione, in aliqua diſpoſitione facta per contractum, ſicuti pleniſſimè *Caren. reſolut. iur. cap. 147. à nu. 5. cum ſeqq.*

3 Tamen ſuperior concluſio dupliciter limitatur. Et primò, ſi non filij, ſed linea eſſet in conditione poſita, vtpotè ſi Titius inſtitutus fuiſſet, vocatuſq; in defectum lineæ illius, Sempronius, nam tùnc cēſebitur diſpoſitiuè vocata linea, per fideicommiſſum perpetuum, deſcenſiuum, & reciprocum inter omnes deſcendentes, *Surd. conſil. 344. nu. 17. vol. 3. Giouangon. conſil. 36. n. 45. lib. 2.* & alios complures cumulat *Andreol. controu.* 85. per totam.

4 Secundò limitatur, quoties coniecturæ ad fauorem filiorum vrgerent, quià tùnc dubio procùl cenſerentur vocati, *Soccin. Seni. in l. cū auus, in fin. ff. de condit. & demonſtrat. & conſil. 73. col. penul. verſic. Solùm in hac difficultate, lib. 4. Paul. de Caſtr. cōſil. 263. in princip. verſic. Sed in cōtrarium, vol. 2. Iacob. Mandell. Albenſ. conſ. 87. n. 10. Pariſ. conſil. 66. lib. 3. Decian. cōſil. 89. nu. 13. cum ſeqq. lib. 3. Cancer. variar. reſolut. lib. 1. cap. 1. n. 78. Cardin. Caualer. deciſ. 496. nu.* 13. & ità conciliat diſſidentes *DD.* ſententias, *Iuli. Clar. in cit.* §. *teſtamentum, quæſt. 77. circà fin.* vt ſcilicet, coniecturis ceſſantibus, habeat locum opinio *Gloſ.* coniecturis verò cōcurrentibus, habeat locum opinio contraria, tanquam humanior, & æquior, ad fauorem filiorum, in conditione poſitorum, ſequitur nouiſſimè *Petr. Linglo. deciſ. 35. quæſt. 3. à n. 2. cum ſeqq.* & in effectu, propter circumſtantias, & coniecturas, bis pro filijs, fuit per S.C. deciſum, teſte *Dom. Reg. Capyc. Latr. dec. 1. & deciſ.* 110. cuius nuperrimè mentionem facit *Afflict. contr. iur. cap. 32. n. 43.*

5 In perquirendis verò, indagandiſq; coniecturis, cùm nequeat certa veritas, & determinata ratio aſſignari, proptereà dicunt, Iudicis arbitrio remittendas fore, vt is, qui cauſæ finem eſt impoſiturus, ipſe idem circumſtantias, coniecturaſq; ponderet efficaciores, magiſq; teſtatoris menti congruas, vt ex vtroq; *Soccin. Curti.* & alijs, probat *Menoch.*

Digitized by Google

noch. de arbitr. Iudic. lib. 2. centur. 2. caſu 148. n.
2. & Surd. quamplures alios allegans, deciſ.
162. n. 11. concludens, eum, qui eſt iudicatu-
rus, debere ad hunc effectum, rectè cõſcien-
6 tiam ſuam examinare; † Arbitrarer tamen,
ſeruandum eſſe diſcrimen, vt ſiquidem filij
in conditione poſiti ſint ab extraneo, etiam
ſi ſit de Collateralibus, tùnc rigoroſæ, effi-
caceſq; coniecturæ requirantur, Ludouiſ. dec.
7 315. n. 5. & ibi Beltram. in addit. nu. 16. † Vel ſi
fuerint poſiti in conditione, per diſpoſitio-
nem ordinatam in contractu, Cutelli. dec. 12.
n. 16. quem ſequitur Caren. d. reſolut. 147. n. 8.
8 verſic. Quinimò; Sin † verò in conditione po-
nantur ab aſcendente, cuius affectio in de-
ſcendẽtes, efficacior eſſe præſumitur, & tùnc
leuiores coniecturæ ſufficiunt, ſic diſtingunt
Ruſtic. in tract. de fili. in condit. poſit. lib. 5. cap. 2.
n. 3. Craſſ. in §. fideicommiſſum, n. 14. alijq; apud
9 Dom. Capyc. Latr. d. deciſ. 1. n. 41. Nam † licèt
potentiſſima ſit coniectura, ad inducendam
diſpoſitiuam filiorum vocationem, ſi ſint de
deſcendentibus teſtatoris, propter præſum-
ptam affectionem, quæ magis in deſcenden-
tes cadit, quàm in extraneos, quos potuiſſet
primus hęres inſtituere, ſi eius filij non eſſent
diſpoſitiuè vocati, ſicuti ſentiunt Soccin. conſ.
140. col. 2. lib. 1. conſil. 73. col. 2. in fin. vol. 2. &
conſil. 43. n. 30. lib. 4. Curti. Seni. conſil. 45. nu. 2.
Corne. conſil. 180. n. 2. lib. 4. Iuli. Clar. cit. quæſt.
77. circà fin. & intrepidè hanc opinionem ex
vehementia huius coniecturæ, fundat Boer.
deciſ. 155. à n. 19. ad fin. Theſaur. deciſ. 96. nu. 2.
& ſequitur Dom. Reg. Ronit. conſil. 54. n. 7. vol.
10 1. † Tamen hæc ſola coniectura, quòd filij in
conditione poſiti, ſint de deſcendentibus te-
ſtatoris, non ſufficit, ad effectum, vt poſſint
dici diſpoſitiuè vocati, Cardin. Mantic. qui de
communi teſtatur, de coniect. vltim. volunt.
lib. 11. tit. 3. n. 1. quẽ ſequitur Cardin. Caualer.
cit. deciſ. Rot. 496. ſub n. 13. ſed requiritur ali-
qua alia coniectura, licèt leuis, & parui mo-
menti, Marzar. conſil. 5. nu. 5. & Capyc. Latr.
loc. cit.

11 In caſu noſtro, non vnica alia concurrit
leuis momenti cõiectura, ſed aliæ in numero
copioſo, quidem efficaciſſimæ, eamq; pro
nùnc capio, quam põderat Fuſar. de fideicom.
ſubſtit. quæſt. 437. n. 88. cum ſeqq. dicens, quòd
ſi teſtator, inter filios ſuos, reciprocam ſub-
ſtitutionem feciſſet, caſu, quo ſinè filijs eorũ
alterutrũ mori cõtigerit, & caſu, quo omnes
ſinè filijs decederent, alius ſuccedere debe-
ret, tùnc profectò filij taliter in conditione
poſiti, cẽſerentur diſpoſitiuè vocati, iſtamq;
doctrinam nouiſſimè proſequitur Io: Baptiſ.
Ciarlin. contr. forenſ. lib. 2. cap. 166. nu. 4. & 5. &
Andreol. controu. 179. nu. 5. Ità eſt in currenti
cauſa, nam Io: Baptiſta Faſolinus teſtator,
habens Antonium, & Petrum filios, inter eos
reciprocam compendioſam ordinauit, ca-
ſu, quo eorum alter, ſinè filijs moreretur, &
deindè omnibus ſinè filijs decedẽtibus, ſub-
ſtituit Petrum Antonium eius fratrem, igi-
tùr punctualiter ad caſum applicatur au-
thoritas Fuſar. & Ciarlin.

12 Hinc reſultat alia coniectura, nam ex di-
ſpoſitione, præmiſſo ordine facta, conſtat,
teſtatorem progreſſum fuiſſe ad plures gra-
dus ſubſtitutionum, quo caſu filij, ex com-
muniſſima ſententia, cenſentur diſpoſitiuè
vocati, Ancharan. cõſil. 74. Curti. Iuni. cõſil. 16.
col. 3. Rum. conſil. 153. n. 6. Cephal. conſil. 252. n.
17. qui dicit, hanc partem eſſe cõmuni DD.
calculo receptam, idem Cephal. conſil. 251. n.
79. vol. 2. Caualcan. dec. 5. n. 9. lib. 3. Alex. conſil.
64. n. 2. lib. 5. Corne. conſil. 146. n. 10. lib. 1. Car-
din. Mantic. de cõiect. vltim. volunt. lib. 11. d. tit.
3. nu. 13. in fin. verſic. Item hæc coniectura, Viui.
qui ſic refert deciſum, deciſ. 262. à nu. 13. vſq;
ad 15. doctiſſimè Dom. Conſiliar. Staiban. reſo-
lut. forenſ. lib. 1. reſolut. 58. n. 43. Seraphin. deciſ.
1329. nu. 10. videndiq; Mandell. Albenſ. conſil.
106. nu. 16. Cyriac. contr. iur. contr. 96. n. 66. lib.
1. & Giouingon. conſil. 82. n. 78. & 110. lib. 1.

13 Et non ſolùm fuit progreſſus ad plures
gradus ſubſtitutionum, ſed imò ipſos filios
in conditione poſitos, noſter teſtator graua-
uit, his verbis, O pur morendo detti lor figli,
ſenz'altri figli, &c. quo caſu nulli prorsùs du-
bium eſt, quin hi filij videantur expreſsè, &
diſpoſitiuè vocati, Bar. in l. Centurio, n. 3. ff. de
vulgar. & pupillar. & Bald. in l. vnum ex fami-
lia, §. ſed & ſi fundum, ff. de legat. 2. quos pręter
alios innumeros, quos conſultò omitto, ſe-
quuntur Alex. d. conſil. 64. nu. 2. vol. 5. Soccin.
conſil. 249. col. 4. & conſil. 290. col. fin. vol. 2. &
conſil. 62. n. 19. lib. 3. Curti. Seni. conſil. 51. col. 7.
cum ſeqq. Bertrand. conſ. 113. lib. 3. Corne. d. cõſ.
146. n. 20. lib. 2. Gozadin. conſil. 26. nu. 23. Cotta
in memorial. verb. Filij in conditione poſiti, verſ.
Quartò, & inter modernos Theſaur. deciſ. 96.
à n. 10. cum ſeqq. Raudenſ. dec. 31. n. 254. Barzi.
deciſ. 1. n. 4. deciſ. 5. n. 6. & deciſ. 9. n. 35. Cancer.
variar. reſolut. lib. 1. d. cap. 1. n. 90. Fõtanell. dec.
172. n. 17. ſubtiliſſimus Facchin. contr. iur. lib.
12. cap. 40. Viui. cit. deciſ. 262. nu. 19. & Nigr. de
14 Lande. tom. 2. quæſt. 22. artic. 6. nu. 26. & † verè
ignoro, quo fundamento fulciatur cõtraria
opinio, quam ſequitur Anton. Fab. in Cod. lib.
6. tit. 20. defin. 2. nouiſſimè Caſar Caren. reſol.
91. n. 50. & Iul. Clar. in d. §. teſtamentum, quæſt.
78. attento, quòd ſi filij in præmiſſo caſu, in
conditione poſiti, non eſſent diſpoſitiuè vo-
cati, & de reſtituendo grauati, non poſſent
reſtituere hæreditatem, ad fauorem illius,
qui poſt eorum mortem fuit ſubſtitutus;
15 † Imò hoc in caſu, arbitror, non ſolùm eſſe
indubitatam filiorum vocationem, ſed eſſe
inductum abſolutum fideicõmiſſum, prout
cum effectu inducitur, quandò pater grauat
filios, & filiorum filios, ſinè filijs decedentes,
idq; inter omnes grauatos, Bald. in l. 1. §. pro
ſecundo, n. 8. C. de caduc. tollend. Alex. conſil. 105.
Perſpe-

Digitized by Google

Perſpectis verbis,nu.6.verſic.Et nec Bar.vol.1.
cit.Mandell.Albenſ. d.conſil.86.n.12. & conſil.
87.pariter nu.12.plenè Gomeſ.variar.reſolut.
d.lib.1.cap.5.n.43.

16 Prętereà fuerunt poſiti in conditione filij
maſculi,his verbis, Che morẽdo alcuno di detti
miei figli, quandocunq; ſenza figli maſcoli, &c.
quo caſu, per illam maſculinitatis qualita-
tem, à teſtatore expreſſam, & requiſitam,
arguitur voluntas vocationis illorum, &
communiter limitatur Gloſ. in d.l. Lucius, ff.
de hæred.inſtit.ità Deci.in l.1.n.16.ibiq;Curti.
Iuni.n.14.C.de pact.idem Curti.Iuni.cõſil.43.
n.7. Pariſ.conſil.37.n.35.vol.2. & conſil.53.n.
44.& conſil.66.n.50.vol.3. Menoch.cõſil.152.
n.3.cum ſeqq.vol.2.Crauett.conſil.62.n.15.Ro-
land.conſil.6.n.29.vol.4. Riminald.Iuni.conſil.
21.n.40.Decian.conſil.31.nu.96.cum ſeqq.vol.
1.Iacob.Mandell.Albenſ. d.conſil.86.nu.11.&
conſil.87.n.21.& 14. qui de magis communi
teſtatut Surd.conſil.99.n.30.vol.1.idem deciſ.
162.n.10. Theſaur.deciſ.96.n.21.Boer.d.deciſ.
155.n.19. & plenè Guid.Pap.deciſ.184. cuius
authoritas, in hoc puncto reputatur ſyno-
dalis,concludens expreſsè, filios ſub ea ma-
ſculinitatis qualitate, in cõditione poſitos,
cẽſeri diſpoſitiuè vocatos,præſumitur enim
in teſtatore animus,& voluntas conſeruandi
bona in linea maſculina, ſaltem vſq; ad ne-
potes, quos taliter in conditione poſuit, vt
magiſtraliter concludunt ſup.cit. DD. qui-
bus addo Cardin.Mantic. de coniect.vltim.vo-
lunt.lib.11. tit.3. nu.3. Ciarlin.contr.iur.lib.1.
cap.25.n.25. Gratian.diſcept.forenſ. tom.4.cap.
766.nu.5.& 6. Vini.cit.deciſ.262.nu.12. Ann.
allegat.10.nu.25.Vaſqui.de ſucceſſ.progreſſ.§.4.
n.4. Anton.Gabriel.commun.concluſ.lib.4.tit.de
fideicom.concluſ.4. & Craſſ.lib.1.recept.ſentent.
§.fideicommiſſum, quæſt.14.nu.1. & ſtante hoc
tam copioſo DD.numero,apparet aberraſſe
Clar.in d.§.teſtamentum,quæſt.79.nu.1. dicen-
tem, coniecturam hanc communiter dam-
nari, nulloq; inniti fundamento, attento,
quòd verè eſt communiter recepta, & pror-
sùs indubitata,maximè quandò aliqua alia
concurrit coniectura, iuxtà concordiam
traditam pet Theſaur.d.deciſ.96.n.23. prout
eſt in caſu noſtro, in quo vrgent omnes aliæ
coniecturæ, ſuprà ponderatæ, quibus addi-
tur.

17 Quòd hi filij non ſolùm fuerunt poſiti in
conditione ſub qualitate maſculinitatis,ſed
etiam ſub qualitate legitimitatis, per illa
verba, Morendo ſenza figli maſcoli legitimi, e
naturali, &c. ex illa celebri Surd. deciſ. 162.
quam ſequuntur Caualc.d.deciſ.5.n.11. lib.3.
Gratian.diſcept.forenſ.tom.4.cap.747.nu.5. Io:
Baptiſt. Ciarlin. contron.iur.lib.1.cap.25.n.23.
Vini.d.deciſ.262.n.16. Seraphin.deciſ.934.n.9.
deciſ.956.n.6.& deciſ.1329. Andreol.cit.contr.
179.n.6.poſt Soccin.Iuni.conſil.110.n.25.cum
ſeqq.vol.3.qui dicit,adeò eſſe concludentem
hanc coniecturam,vt cõntrà illam nihil dici
poſſit, & Dom.Conſiliar.Staiban.d.reſolut.58.
nu.42.licèt contrà iſtam coniecturam plura
ſcribat Caren.reſolut.91. à nu.23.cum ſeqq. &
reſolut.147.n.9.eamq, aſpernendam arbitre-
tur Theſaur. ſi aliæ coniecturæ non concur-
rant, quàm iſta ſola, legitimæ qualitatis,cit.
deciſ.96.n.26.

18 Poſtremò noſter teſtator Io: Baptiſta, vt
redderet efficaces, & fructuoſas vocationes
filiorum in cõditione poſitorum, prohibuit
hæredibus ſuis alienandi facultatem, vt bo-
na in familia conſeruarentur;quæ quidem
alienandi prohibitio,inter coniecturas con-
numeratur, quarum virtute, filij in condi-
tione poſiti, cenſentur diſpoſitiuè vocati,
expreſsè Curti.Seni.conſil.95.n.5.& 6. quem
ſequitur cit.Mandell.Albenſ. d.conſil.87.n.13.
poſt Fulgoſ.conſil.20.nu.3.idq; etiam attenta
opinione Vini.cit.dec.262.n.21.dicentis, eſſe
neceſſarium,quòd expreſsè alienatio prohi-
beatur, vt bona conſeruentur in familia,nec
ſatis eſſe, ſi alienationem extrà familiã pro-
hibeat, quod in ſubſtantia non eſt verum,
19 † quià ipſo facto, quòd alienatio extrà fa-
miliam prohibetur, per neceſſarium conſe-
quens, reſultat ratio conſeruationis bono-
rum in familia,Cyn.Bar.Salyc.& alij,in l.quo-
ties,la 1.C. de fideicomm. Petr. de fideicommiſſ.
quæſt.1.n.51.& 126.& quæſt.5.n.5.& Menoch.
20 conſil.333.n.15.vol.4.& præter†prohibitio-
nem alienationis bonorum,legitur quoq; in
teſtamento, de quo agimus, prohibitio de-
tractionis Trebelleianicæ, & Falcidiæ, quæ
prohibitio coniecturam vocationis pariter
operatur, quaſi filij,ad hæreditatem penitùs
non diminutam, imitentur Ruſtic.d.tract.de
fili.in condit.poſit. lib.5.cap.6.nu.21. & Capyc.
Latr.cit.deciſ.1.n.25.cum ſeqq.

21 Deuenio modò ad ſecundum articulum,
in quo breuiter concludo,quòd licèt regula
ſit in contrarium, vt nimirùm,filij in condi-
tione poſiti, quamuis ex ſuprà ponderatis
coniecturis, ſint diſpoſitiuè vocati, huiuſ-
modi tamen vocatio, ad portionem patris
dumtaxàt porrigitur, non autem ad illam
patrui, ſinè filijs defuncti, in qua vigore re-
ciprocæ fideicommiſſariç,dictus eorum pa-
ter ſucceſſit,ſicuti tenent Curti.Iuni.conſ.96.
n.5.& conſ.135.n.6.Crauett.cõſ.130.n.5. Ber-
trand.conſ.82.ſub nu.6.vol.5. & conſ.105. per
diſcurſũ,vol.3.Pariſ.cõſ.18.n.61.vol.2. Bero.
conſ.66.n.10.vol.2.Natt.conſ.501.nu.7.vol.2.
Burſat.conſ.64.n.18.vol.1. Cephal.conſ.292.n.
9.vol.2.& conſ.401.n.13.vol.3. Berett.cõſ.74.
n.27.Pancirol.conſ.156.nu.3.Sim.de Petr.conſ.
39.nu.14.& conſ.47.n.15.Gabriel.conſ.115.n.
8.& conſ.121.n.33.vol.1. & conſ.2.n.6.vol.2.
Cardin. Mantic. de coniect.vltim.volunt.lib.11.
tit.3.n.27.Menoch.de præſumpt.lib.4.præſump.
76.ſub nu.86.cum ſeqq. Ruſtic.d.tract.de fili. in
condit.poſit.lib.5.cap.9.n.1.Theſaur.deciſ.248.
n.16.

Digitized by Google

n.16.& 18.Fontanell.de pact.nupt.tom.2.clauſ. 6.gloſ.10.part.2.n.37.fol.243.Gratian.diſcept. forenſ.tom.5.cap.847.nu.35.Dom.Reg.Merlin. controu. forenſ. cent.1.cap.1.nu.59. & *Andreol. controu.46.n.3.*

22 Tamen quandò adſunt coniecturæ efficaces, ex quibus mens teſtatoris declaretur, eo caſu non eſt abſurdum, vt hi filij in conditione poſiti, diſpoſitiuè vocati cenſeantur, etiam ad portionẽ patrui, ſicuti docet *Vinl. dec.393.lib.2.* vbi nonnullas conſiderat coniecturas, ex quibus cum effectu ſuit iudicatum ad fauorem filiorum, qui integra bona ab eorum auo obuenta, vti ab eo diſpoſitiuè vocati, obtinuerunt, etiã quæ in portionem patrui prædefuncti ſpectauerunt, & cum hac parte, conſentit etiam *cit. Andreol.d.controu. 169. nu.7. vſq; ad fin.* vbi latiſſimè articulus examinatur.

23 In caſu noſtro, omnes illæ coniecturæ applicari poſſunt, pro Magnificis fratribus de Faſolino actoribus, quas apud *Vinl.* legẽdas relinquo; eam tamen ſolam ponderandam hoc in loco, perquàm vtile exiſtimaui, quam notat *Fuſar.cit.quæſt.437.nu.85.cum ſeqq.* dicens, quòd filij poſiti in conditione, cenſentur diſpoſitiuè vocati, non tantum ad portionem eorum patris, ſed etiam patrui, ſi teſtator in caſu deficientiæ vnius ex filijs ſuis hæredibus, ſinè liberis, vocauit non ſolùm alium ſuperſtitem, ſed etiam ſuos filios, ſi prædecedere contingat, id, quod proſequitur quoq; *Io: Baptiſt. Ciarlin.d.lib.2.cap.166. nu.2. & 3.* Hoc quidem expreſsè ordinauit prudens Io: Baptiſta teſtator, vt ex pręmiſſis eius teſtamẽti verbis, *E ritronandoſi nel tempo della morte dell'vno ſenza figli, vt ſuprà, già morto l'altro, con figli maſcoli, quelli debbiano vgualmente ſuccedere.*

24 Partes, quæ me in amicabilem compoſitorem elegerunt, voto meo acquieuerunt, tam quoàd primum, quàm ſecundum articulum, ad beneficium filiorum, ſed motiuarunt, quòd ad eorum fauorem, eſſet ſaltem deducenda legitimà ſpectans Antonio, & Petro, ſuper bonis Io: Baptiſtæ patris, nec eſſe impedimento huic deductioni, quòd illi in vita legitimam non petierint, quòdq; à fideicommiſſata patris hæreditate, detrahi non curauerint, attento, quòd hoc ius detrahendi legitimam, benè tranſmittitur, *Merlin.de legit.lib.3.tit.2.quæſt.17.* quem ego ſecutus fui in meis *obſeruat. ad Dom. Reg. de Marin.cap.252.n.10.* nunc addo *Cyriac.contr. 148.nu.24. lib.1. Peregrin.conſ.65.nu.6.lib.1. Honded.conſ.42.n.22.cum ſeqq.lib.2. Randenſ. deciſ.22.n 58. Mart.cõſil.45.n.8.cũ ſeqq.* idem *in ſum.m.tot.ſucceſſ.legal.part.1.quæſt.24.artic. 2.n.12. Andreol.contr.19.n.21.& contr.175.n. 7.* & *Caren.reſolut.34.n.27.* poſt *Farinac.conſ. 159.n 40.vſq; ad 56.cum ſeqq.*

25 Et licèt in contrarium expreſsè ſcribant, quamplures *DD.* quos refert, & ſequitur *Thor. in compend.deciſ.tom.3.verb.Donatio cõtemplatione matrimonij facta à matre filio,&c.in princip. Menoch.conſ.206.n.121.lib.3. & conſ. 453.n.14.& 15.vol.5.Fuſar.de fideicom.quæſt. 296.à n.6.& n.111.Mut.dec.49.n.23.* & *Cancer.variar.reſolut.lib.1.cap.3.n.41.& 42.* quorum ſententiam amplexatur *Noguerol. alleg. 31.à n.116.cum ſeqq.* dicens, hoc ius petendi legitimam liberam, reijciendiq; onus à legitima, ſolo filio competere, eſſeq; adeò perſonaliſſimum, vt ad hæredes, & ſucceſſores non tranſeat, ſicuti etiam tenuerunt *Surd. conſ.394.n.34.conſ.412.à n.48.vſq; ad 52.vol. 3.& conſ.570.n.6.cum ſeqq. vol.4. Gratian.diſcept.forenſ.tom.5.cap.983.à n.11.ad fin.* idem *Gratian. in addit. ad ſuam deciſ.76.nu.4.* & nouiſſimè *Dom.Conſiliar.Staiban. in obſeruat. ad reſolut.97.à nu.92.verſic.Difficultas eſt, vſq; ad*
26 *103.* † & ad propoſitum ſubnectunt idem ius, filio competens, detrahendi legitimam liberam ab vniuerſo paterno patrimonio, ſub fideicõmiſſi vinculo relicto, confiſcatis bonis filij, nequaquam in fiſcum tranſire, *Gratian. Staiban.* cæteriq; nuper allegati, cum quibus concordant *Dom. Conſiliar. Ari. de Meſ.variar.reſolut.lib.3.cap.42. Maſtrill.deciſ. 181.Noguerol.vbi ſup.* authoritate *Marij Cutell.deciſ.30.n.42.& 43.*

27 Tamen prior opinio eſt verior, quæ vnica ineuitabili ratione fulcitur, nam onus à legitima, non eſt opus, quòd filio petente reijciatur, cùm id fiat ipſo iure, nullũmq; hominis miniſterium requiritur, *Peregrin.de fideicomm.artic.36.n.61.* & plenè ſubtiliſſimus *Facchin.contr.iur.lib.12.cap.10.* quos ego re-
28 tuli in *d.obſeru.252.n.3.* † Ergò perperam *DD.* in cõtrarium adducti, fingunt quæſtionem, an tranſmittatur ius reijciendi onus à legitima, attento, quòd nõ de hoc agendum eſt, ſed de legitima, liberè ex effectu iuris quæſita, in ſucceſſores, & creditores tranſmittenda, ſicuti cum effectu, contrà ſententiam *Gratian.* determinauit Rota Marchiæ, teſtatur *Thomat.deciſ.4.n.8.cum ſeqq.* & etiam
29 † fuit practicatum per S.C. de anno 1622. ad relationem Regij Conſiliarij Fœlicis de Ianuario, per ſententiam, qua mediante fuit declaratum, deberi Cæſari Pandolfo, legitimam liquidandam, ex perſona Frãciſci Antonij Pandolfo eius fratris, non obſtante fideicommiſſo quond. Syluestri, communis patris, ſicuti oculariter vidi ex proceſſu Cęſaris Pandolfi, in Banca tũc Burrelli.

30 Illudq; quòd hoc ius detrahendi legitimã liberam, à patrimonio patris, non veniat in confiſcatione, nec minus eſt tutum, ſed imò falſum, nam poſita in filio acquiſitione, & oneris reiectione, ipſo iure ſequuta, nihil aliud ad fauorem fiſci agendum remanet, quàm liquidatio legitimę, & deductio illius à tota hæreditate fideicommiſſata, ad quod

videnda

Digitized by Google

vidēnda *deciſio* relata per *Caren. cit. reſol.* 34. *ſub nu.*17. *verſic. Et ſic dùm annis ſuperioribus, &c.*

Et ità amicabiliter ad fauorem creditorum arbitratus fui, & executum per liquidationem portionum legitimæ, quæ Antonio, & Petro ſpectabat, ſuper hæreditate Io: Baptiſtæ patris. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Teſtes de auditu non probant dominium, ſed requiruntur teſtes de cauſa ſcientiæ. n. 1. *Limita in antiquis. n.* 3. *Intellige limitationem, quandò ſunt lapſi centum anni, quià tùnc negotium dicitur eſſe in antiquis. n.* 4.

Teſtis de auditu, tenetur dare authorem, à quo audiuit. n. 2.

Antiquitas quadraginta annorum, ſufficit ad probandam famam. n. 5.

Teſtes deponentes ſuper dominio de cauſa ſcientiæ, examinati in alio iudicio, faciunt ſemiplenam probationem. n. 6. *Sed contrarium, imò quòd nec indicium faciant. n.* 11. *Etiam ſi eſſent mille. n.* 12. *Et omni exceptione maiores. n.* 13.

Semiplenæ probationes coniunctæ, faciunt plenam probationem. n. 7.

Teſtis vnicus, omni exceptione maior, facit ſemiplenam probationem. n. 8. *Dummodò probetur, quòd ſit talis. n.* 9.

Teſtis vnicus, omni exceptione maior, coniunctus cum exemplo alicuius ſcripturæ, facit plenam probationem. n. 10.

Teſtis examinatus, non citata parte, quandò probet, quid moueus. n. 14.

Locationis inſtrumentum, non probat dominium. n. 15. *Neq; poſſeſſionem. n.* 16. *Et quandò ſecùs. n.* 17. 18. & 19.

Tertius poſſeſſor non poteſt conueniri, niſi diſcuſſo priùs principali debitore. n. 20. *Limita vbi patrimonium principalis debitoris, eſſet notoriè non ſoluendo. n.* 21. *Item ſi creditor haberet inſtrumentum cum clauſula Conſtituti. n.* 22.

Inſtrumentum non poteſt reaſſumi, defunctis Iudice, Notario, & teſtibus, & quid attento Priuilegio Cesareæ Maieſtatis Ratiſponæ, cap. 35. *n.* 23.

Inſtrumentum nulliter reaſſumitur, nõ citata parte, etiam attento dicto priuilegio. n. 24.

Actor volens ad iudicium venire, debet venire accinctus, & omnia maturè præmeditare. n. 25.

Actuum, & ſcripturarum vicinitas demõſtrat agentis intentionem, & voluntatem. n. 26.

Scriptura informis, & minùs ſolemnis, tùnc poteſt dici per ſententiam canonizata, quandò fuit oppoſitus ſcripturæ defectus. n. 27.

Iudicatum non poteſt dici id, quod non fuit oppoſitum. n. 28.

Conſtituti clauſula, licèt omiſſa, habetur pro appoſita. n. 29. *Refertur contraria opinio. n.* 30. *Impugnatur diſtinctio* Dom. Regent. de Marin. *n.* 31. *Adducitur alia diſtinctio. n.* 32. *Sed Author reſidet cum prima opinione. n.* 33.

Clauſulæ conſuetæ, ſi omittantur, habentur pro appoſitis, ſub n. 31. verſic. Cùm clauſulæ.

Tertius poſſeſſor, vt poſſit conueniri, non diſcuſſo principali debitore, vigore clauſulæ Conſtituti, eſt probandum, quòd res fuerit in bonis, & de bonis debitoris, tempore obligationis. n. 34.

Conſtituti clauſula non comprahendit bona futura, & quid requiratur, vt ad ea poſſit extendi. n. 35.

Tertius poſſeſſor poſt 30. *annos ſuæ poſſeſſionis, non poteſt hypothecaria conueniri, non diſcuſſo principali debitore, etiam ſi creditor habeat conſtitutum, & quarè. n.* 36. & 37.

Clauſulæ Conſtituti 30. *annis præſcribitur per tertium poſſeſſorem. d. n.* 36. *Et à principali debitore, decennio præſcribitur. n.* 38.

Clauſula Conſtituti extinguitur per mortem conſtituentis. n. 39. *Et pactum in contrarium, nec minùs valeret. n.* 40.

Tertius poſſeſſor, habens cauſam ab hærede debitoris, non poteſt conueniri, non diſcuſſo principali debitore, etiam ſi creditor habeat Conſtitutum. n. 41. & 42.

Creditor, qui culpa ſua à principali debitore nõ exegit, non poteſt tertium poſſeſſorem cõuenire. n. 43.

Fideiuſſor non poteſt moleſtari a creditore, qui ſua negligentia nõ exegit à principali debitore, poſteà non ſoluendo effecto. n. 44.

Creditor, qui elegit bona poſſeſſa per Titium, non poteſt variare ad bona poſſeſſa per Caium. n. 45. *Reprobata* Barbat. *diſtinctione. n.* 46. & 47.

Variatio prohibita eſt, poſt litem cõteſtatam. d. n. 47.

Dom. Conſiliarius Io: Baptiſta Hodierna *laudatur. n.* 48.

ARGVMENTVM.

Aſſiſtentiam, nequaquam præſtari poſſe, niſi probato dominio debitoris per teſtes deponentes de cauſa ſcientiæ, non autem de fama, quiduè ſi eſſemus in antiquis; & locationum inſtrumenta, ad probandum dominium, nec minùs prodeſſe.

Principalem debitorem, eſſe diſcutiendum, priuſquàm contrà tertium poſſeſſorẽ deueniatur, quomodò, & quandò ſit verum, ſtante clauſula Conſtituti, circà quam plura adducuntur, præſertim ſi fuerit omiſſa, an habeatur pro appoſita, & quanto tempore præſcribatur, vel extinguatur; quiduè ſit probandum, ad euadendam diſcuſſionem principalis debitoris, vigore Cõſtituti.

Demùm inſtrumentum, eſſe citata parte reaſſumendum, & variationem, non poſſe admitti de re, ad rem, poſt litem conteſtatam, laconicè dilucidatur. Pro Franciſco Bernoc.

CON-

CONSILIVM XXIX.

COnuento Franciſco Bernoe, iure aſſiſtendi ſuper quadam domo ab ipſo poſſeſſa in hac Ciuitate Neapolis, in Regione Sedilis Portus, ſibi vẽdita à quondam Io: Carolo Foggia, ad inſtantiam hæredum quond. Flaminij Strambone, & Helenæ Ferraro, prætenſorum creditorum quond. Camilli Macedonio, in annuis duc. 35. pro capitali duc. 500. ſperatur, eſſe abſoluendum conuentum ab impetitis.

1 Primò, quia non eſt probatum illud tam
neceſſarium requiſitum, quòd domus, de
qua agitur, fuerit in bonis, & de bonis dicti
Flaminij debitoris, nam licèt hoc deponant
octo teſtes de auditu, tamen nulla eis præ-
ſtanda eſt fides, quià ad probandum domi-
nium, requiruntur teſtes, qui deponant de
cauſa ſcientiæ, *Alex. conſil. 94. In cauſa, & lite,*
n. 13. vol. 2. Roman. conſil. 424. n. 6. & ibi *Man-*
doſ. in addit. lit. C. Burſatt. cõſil. 366. n. 15. lib. 4.
2 & *Caputaquenſ. deciſ. 279.* † Præterquamquòd
iſti teſtes, nec dant authorem, à quo intelle-
xerunt illud factum, ſuper quo deponunt, &
ſucceſſiuè ex hoc etiam claudicant, ad tra-
dita latiſſimè per *Farinacc. in tract. de oppoſit.*
contr. dict. teſti. quæſt. 69. nu. 75. cum multis ſeqq.
qui dicit, quòd teſtis de auditu, etiam non
interrogatus, tenetur dare authorem, à quo
intellexit, per nomen, & cognomen, aliàs
nullam prorsùs fidem faceret, ſicuti etiam
notant *Cyriac. contr. lib. 1. cõtr. 150. à n. 46. cum*
ſeqq. Iuli. Clar. in prax. §. fin. quæſt. 6. verſ. Am-
plius etiam, & *Noguerol. allegat. 24. n. 139.*
3 Nec poteſt prætendere pars, quòd ſimus
in antiquis, quo caſu dominium per teſtes
de fama rectè probatur, & de auditu pro-
bari poteſt, talem domum fuiſſe Dantis Poe-
tæ, vt inquit *Angel. in l. at qui natura, §. cùm*
me abſente, ff. de negot. geſt. Aret. conſil. 29. viſis
actis, nu. 4. Deci. conſil. 42. col. 6. verſic. Hinc eſt,
quòd fama, & conſil. 146. verſic. Quartò produ-
citur, & latè *Dom. Cõſiliar. Theodor. allegat. 27.*
4 *à nu. 8.* † quià hæc propoſitio poſſet proce-
dere, ſi eſſent lapſi centum anni, nam hoc tã-
tùm caſu, negotium, diceretur antiquum, ad
effectum probandi dominium per teſtes de
fama, & de auditu, quod non eſt in caſu no-
ſtro, in quo attento tempore contractus, &
iudicij moti, vix ſunt lapſi ſexaginta anni, &
ſic non ſufficiunt, *Alex. cõſil. 83. viſo themate,*
n. 8. verſic. Tamen ſecundum, vol. 1. idem *conſil.*
208. viſo Summario, à nu. 11. ad fin. lib. 2. conſil.
75. viſis, n. 3. vol. 4. & conſil. 89. nu. 5. vol. 5. vbi
reprobat contrariam opinionem *Anton. de*
Butri. pluraq; copioſè pro hac parte cumu-
lat *Cardin. Tuſch. pract. concluſ. lit. F. cõcluſ. 66.*
5 *à n. 14. vſq; ad 34.* † qui ſubnectit, antiquita-
tem ex quadraginta annis reſultare, ſolùm
quoàd probationem famæ, ſed factum prin-
cipale, vt poſſit dici antiquum, requiritur
omninò lapſus centum annorũ, & eſſe com-
munem opinionem, teſtatur *Iaſ. conſil. 148.*
n. 7. & 8. vol. 4. Soccin. Iuni. conſil. 56. nu. 11. &
13. vol. 1. & conſil. 56. n. 15. vol. 2. & *Oſaſ. deciſ.*
173. n. 1. quos ſequitur *Dom. Cõſiliar. Hodier.*
contr. 43. n. 30.
6 Parùm etiam facit, quòd in alio iudicio,
anteà moto, & ſopito, inter Dominos de
Strambone, & Franciſcum Ferrarium, de
anno 1653. & 1654. fuerit probatum extre-
mum dominij, domus, de qua agitur, per
plures teſtes, deponentes de cauſa ſcientiæ,
quòdq; licèt inter diuerſas partes examinati
ſint, producunt tamen ſemiplenam proba-
tionem, quæ coniuncta cum alia ſemiplena
probatione, reſultante ex depoſitione illo-
rum octo teſtium de auditu, nuperrimè exa-
minatorum, audito, & citato Franciſco Ber-
7 noe, † videatur ex conſequenti, extremum
illud plenè probatum, ex his duabus ſemi-
plenis probationibus, ſimùl coniunctis, ad
tex. in cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt. Bar. in l. admo-
nendi, verſ. His præmiſſis, ff. de iur. iur. Balb. dec.
56. Magon. deciſ. 46. n. 27. Afflict. deciſ. 12. nu. 3.
Minado. deciſ. 43. n. 7. Rot. Genu. deciſ. 119. n. 6.
8 & *Verall. deciſ. 300.* ſeù *32. part. 3.* † Hinc teſtis
vnicus, integer, & omni exceptione maior,
facit ſemiplenam probationem, *Afflict. cit.*
deciſ. 12. Grammat. deciſ. 28, & *Rot. Genuenſ.*
9 *deciſ. 42.* poſt *Felin. conſil. 2. & 3.* † Si tamen
hæc qualitas, quòd ſit omni exceptione
maior, fuerit probata, *Benintend. deciſ. 62. n.*
10 *14.* & *Roland. a Vall. conſil. 50. nu. 17.* † & ideò
iſte vnicus teſtis, coniunctus cum exemplo,
ſeù copia ſcripturæ, plenam fidem faceret,
Minad. cit. deciſ. 43. à n. 5. cum ſeqq. vel ſi cum
alijs inditijs, facientibus aliam ſemiplenam
probationem, coniungatur, vt *citat. Rot. Ge-*
nuenſ. deciſ. 13. n. 16. & 24.
11 Quià pars fallitur, in eo, quòd credit, te-
ſtes examinatos, non citata parte, ſemiple-
nam probationem facere, nam cùm iure
ſancitum ſit, vocandum eſſe eum, contrà
quem teſtis producitur, ad videndum illum
iurare, *l. ſi quandò 15. C. de teſti.* Idcircò ſi ſo-
lemnitas huiuſmodi, ſeruata non ſit, nullam
fidem teſtis meretur, *cap. 2. de teſti.* ibi, *Et*
admonendus eſt ſemper aduerſarius, vt ad au-
diendos teſtes veniat. Quod quià hic omiſſum eſt,
neceſſe eſt, vt quod contra legem actum eſt, non
habeat firmitatem; & ſic non facit ſemiplenam
probationem, nec indicium, alioquin ali-
quam haberet firmitatem, contrà cit. iura,
traduntq; *Abb. in d. cap. 2. n. 14.* dicens, tales
teſtes, nec modicum indicium facere, & ibi
etiam *Aret. n. 1. in 1. notab. Felin. nu. 2.* & *Deci.*
nu. 54. Bar. in l. maritus, nu. 2. in fin. ff. de quæſt.
Paul. de Caſtr. in l. item illa, nu. 7. ff. de conſtit. pe-
cun. Gomeſ. variar. reſolut. lib. 3. cap. 12. n. 20. in

T *fin.*

*ſin.Gabriel.commun.concluſ.lib.2.tit.de cit.con-
cluſ.1.n.241.cum ſeqq.Maſcard.de probat.lib.1.
in præfat.quæſt.5.nu.37.Vini.opin.931.nu.7.* &
.Oſaſ.deciſ.79.n.18. verſic.Nec etiam facit indi-
12 *cium*; Quod † procedit, etiam ſi eſſent mille
teſtes, *Arnald.Albert.in tract.de hæreticis,quæſt.
34.n.37.verſic.Veritas tamen eſt, Burſat.conſil.
201.n.44.& n.110.in fin.Decian.conſil.92.ſub
n.33.lib.2. Roland.à Vall.conſil.12.n.37.lib.3.
Gabriel.conſil.178.n.33.lib.1. Berdazzol.cōſil.
359.n.22.& conſil.553.n.5.Grammat.cōſil.15.
n.3.& vot.30.nu.8.*& *Maſcard.de probat.lib.1.
in præfat.quæſt.5.nu.37. & lib.3.concluſ.1166.*
13 *n.2.*†ac etiã ſi teſtes eſſent omni exceptione
maiores, ex deductis per *Farinacc.tract.de
teſti. tit. de oppoſit. contr. exam. teſti. quæſt. 72.
n.48.*

14 Quòd ſi dicatur,hos teſtes de cauſa ſcien-
tiæ examinatos, eſſe ad præſens defunctos,
quòdq; ea de cauſa non potuerint nouiter,
parte citata, examinari, & ex conſequenti,
eſſe eis fidem adhibendam; Animaduerto
pro reſponſione, quòd tùnc teſtes, nō citata
parte examinati probant,quià mortui,quã-
dò non potuerunt recipi, ea ſubſtantiali ſo-
lemnitate ſeruata, vtpotè quià imminebat
mors illorum, taliter,vt priuſquàm pars ci-
taretur, fuiſſent mortui,doctè *Veſtri.in prax.
lib.6.cap.2. rubr.de teſti. & eorum induct.nu.3.
verſic.Et quòd de futura abſentia*,quem laudat
*Farinac.loc.ſup.cit.n.49.*In caſu noſtro, teſtes
illi non ſemel, ſed bis, maximo cum tempo-
ris interuallo fuerunt recepti,citato tantùm
Franciſco Ferrario, tùnc quandò nullum
aderat impedimentum, quin etiam Bernoc,
iàm eo tempore ad iudicium vocatus, cita-
retur: Ergò non eſt habenda conſideratio,
quòd teſtes ſint mortui, dùm per partem
ſtetit, quin commodiſſimè, citato Bernoe,
reciperentur.

15 Nec tandem me mouet iactantia actorum
dicentium, adeſſe quoddam inſtrumentum
locationis factæ de domo,de qua agitur per
Camillum Macedonium debitorem, quià
præterquamquòd hoc non eſt verum in fa-
cto, in cuius diſcuſſione non apparuit de
veritate huius inſtrumenti, tamen dato ſit
verum, nihil prodeſt ad probandum domi-
nium, *l.ad probationem, C.locat.cap.inter dile-
ctos, de fide inſtr.* & *Curti.Iuni.conſil.41. nu.8.*
16 †Imò nec minùs ex ſimilibus locationum
documentis,probatur poſſeſſio,*Gloſ.in l.qui
vniuerſas,§.quòd per colonũ, ff.de acquir.poſſeſſ.*
17 & *Maſcard.de probat.concluſ.1186.n.1.* † Niſi
tantùm ageretur incidenter de dominio, &
poſſeſſione, quià tùnc ſolùm per locatio-
nem,& fructuum perceptionem,dominium,
& poſſeſſio probaretur,plenè *Gratian.diſcep.
forenſ.lib.3.cap.526.à nu.27.cum ſeqq.* Vel niſi
18 †producerentur plura inſtrumenta locatio-
num, cum exactionibus penſionum, quià
ſufficerent ad probandam poſſeſſionem,do-
ctè *Dom.Conſiliar.Staiban.reſolut.forenſ.lib.2.*
19 *reſolut.161.à n.1.cum pluribus ſeqq.*†Vel tan-
dem,niſi cum inſtrumento locationis,& fru-
ctuum perceptione, concurreret etiam de-
ſcriptio bonorum in cataſto, vel ſimilia ad-
minicula, quià pariter poſſeſſio ex his pro-
baretur *cit.Gratian.diſcept. tom.2.cap.293.nu.
17.* & *Dom.Staiban.reſolut.193.nu.21. & 22.*
quorum omnium in caſu noſtro, nec quidē
fumus exhibetur, & ſic attētis omnibus me-
dijs, omninò deficit pars, in vno ex princi-
palioribus requiſitis, ad obtinendam aſſi-
ſtentiam.

20 Secundò obſtat etiam ei agendi modus,
nam regulariter non poteſt creditor,contrà
tertios poſſeſſores ſe dirigere, niſi priùs
principalem debitorem excutiat, ad *tex. in*
21 *auth.hoc ſi debitor,C.de pignor.& hypoth.*&†li-
cèt iſta concluſio limitetur, quandò patri-
monium principalis debitoris, eſt notoriè
22 non ſoluendo,*Capyc.dec.54.*ac†etiã quandò
creditor habet inſtrumentum crediti,robo-
ratum cum clauſula Conſtituti, ad *tex. in l.
fin.*& ibi *Gloſ.Bald.*& *Butri.C.de acquir.poſſeſ.*
idem *Capyc.d.deciſ.54.& deciſ.182.n.8. Alex.
conſil.185.n.3.vol.6. Neguſant.de pignor.part.
8.membr.1.n.17.verſic.Quartò fallit, Marant.
in ſpec.part.4.diſtinct.20.n.11. Conſiliar.Carle.
de indic. tom.2.lib.1.tit.3.diſput.11.num.7.fol.
231.Dom. Reg.Sanfelic.deciſ.115.* eſtq; hodiè
in Regno hoc ſpecialiter prouiſũ, per *Prag.
vnic.de aſſiſt.*tamen prędicta in præsēti cauſa
nō tollunt difficultatem, non primum,quià
patrimonium principalium debitorum eſt
notoriè ſoluēdo,& pro tali ab ipſamet parte
fuit habitum, vt inferiùs probabimus; non
etiam ſecundum, quià eſt in facto animad-
uertendum, quòd prætenſum crediti inſtru-
mentum, cuius vigore agitur, fuit ſtipula-
tum de anno 1596. abſq; clauſula Cōſtituti,
vel alia æquipollenti,nec ab eo tempore fuit
in prothocollo extenſum, taliter, vt cartulæ
magis, quàm inſtrumenti nomen mereatur,
23 & quamuis†poſt quinquaginta octo annos,
defunctis Notario, Iudice, & teſtibus cura-
uerit creditoris hæres illud clàm extendi fa-
cere,cum omnibus clauſulis,præſertim cum
clauſula Conſtituti, nihilominùs hæc reaſ-
ſumptio taliter facta,eſt inualida, cōtrà *tex.
in Conſt. Regni Baiulos*, quæ non eſt correcta
per priuilegium huic Ciuitati, & Regno in-
dultum,per Cæſaream Maieſtatem, *Ratiſpo-
næ, cap.35.* per quod reaſſumptio fieri per-
mittitur,etiam defunctis Notario,Iudice,&
teſtibus, quià illud priuilegium loquitur de
reaſſumptione in pergameno facienda, ſup-
poſito, quòd idem inſtrumentum fuerit iàm
in prothocollo extenſum,& regiſtratũ,quod
24 ceſſat in hoc noſtro caſu,†debebatq; in ipſa
extenſione,& reaſſumptione inſtrumenti,ci-
tari pars, de cuius intereſſe agebatur,& non
fieri clàm, idq; etiam attento dicto priuile-
gio,

gio, Reg. Tapp. de iur. Regni, tit. de fid. inſtr. in
Cōment. ad Conſt. Baiulos, §. cæterùm, n. 1. verſic.
Practica tamen eſt, quem refert, & ſequitur
Dom. Sanfelic. deciſ. 182. nu. 7. cùm multa po-
tuiſſent opponi, per quæ extenſio facta non
fuiſſet, proùt practicatum legimus apud
Grammat. deciſ. 106. Dom. Præſ. de Franch. dec.
77. Nec poteſt ea in medium afferri excuſa-
tio, quòd reaſſumptionis, & extēſionis tem-
pore, non habebatur notitia de Franciſco
Bernoc tertio poſſeſſore, quià ſaltem audiri
debebat principalis debitor, Franch. loc. cit.
præterquāquòd rei veritate habebatur no-
titia de Bernoc, dùm ad illum conueniendū,
inſtrumenti extenſio, & reaſſumptio parata
25 fuit; † Quod conuincitur ex eo, nam aduer-
ſarius volens ad iudicium venire paratus, &
accinctus, iuxtà admonitionem Muſcatell. in
prax. part. 1. gloſ. contemnere, nu. 4. & 5. omnia
neceſſaria diligēter præmeditatus eſt, & ma-
turè ruminauit, obſeruans Conſilium Impe-
ratoris, in l. ſi aniam, C. de ingen. manumiſſ. &
ſic extendi fecit inſtrumētum, & paulò poſt
26 clientem noſtrum conuenit; † Vndè ex hac
actuum vicinitate coniecturatur, & præſu-
mitur finis, & ſcientia agentis, l. hæredes pa-
làm, §. ſed ſi notam, ff. de teſtam. quemadmodū
etiam ex ſcripturarum vicinitate conuinci-
tur, Accurſ. in l. ſi ſeruus plurium, §. fin. ff. de
legat. 1. quam rem latiſſimè exornat Menoch.
de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 28. nu. 19. & 20.
27 † Nec tandem eiuſmodi reaſſumptionis, ſeù
reaſſumptæ, & extenſæ ſcripturæ validitas,
dici poteſt canonizata, eò, quòd illius vigo-
re, de anno 1658. S. C. per ſententiam, præſti-
terit aſſiſtentiam Dominis de Strambone,
cōtrà Franciſcum Ferraro, ſuper medietate
cuiuſdam domus, quæ ab illo poſſidebatur,
nam hoc poſſet procedere, ſi Ferrarius op-
poſuiſſet nullitatem extenſionis, & reaſſum-
ptionis, ſed quià hoc actum non fuit, imò
iudicium maxima cum colluſione proceſſit,
inter Strambone, & Ferrarium, idcircò non
28 poteſt dici ſanata extenſionis nullitas, † quià
iudicatum non intelligitur ſuper eo, quod
non fuit deductum, nec oppoſitum, Franch.
deciſ. 110. n. 8. Ann. alleg. 102. n. 2. & Dom. Reg.
Galeot. contr. iur. lib. 2. contr. 34. n. 6.

29 Verùm dato, ſed non conceſſo, quòd va-
lidè fuerit deuentum ad inſtrumenti reaſ-
ſumptionem, & extenſionem, examinari ne-
ceſſe eſt, an clauſula Conſtituti, quæ in præ-
tenſo originali penitùs appoſita nō legitur,
potuerit apponi, extendiq; ab alio Notario,
poſt tot annos. Scio enim, complures gra-
uiſſimos Authores tenuiſſe clauſulam hanc,
& ſi omiſſam, haberi pro appoſita, ità Io:
Andre. in addit. ad Speculat. tit. de inſtrum. edit.
nu. 15. lit. D. verſ. Per prædicta terminatum fuit,
Paul. de Caſtr. conſil. 10. n. 3. vol. 1. Soccin. Seni.
conſil. 101. nu. 1. & 2. lib. 3. & conſil. 55. nu. 11.
lib. 4. Benintend. deciſ. 32. n. 6. Cardin. Mantic. de
tacit. & ambig. conuent. lib. 3. tit. 1. n. 28. & Ann.
conſil. 93. n. 15. alios refert, & ſequitur Man-
cin. tract. de iuram. part. 4. effect. 193. n. 3. Horat.
Barbat. in Pragm. aſſiſtentiam, gloſ. 7. à n. 48. vſq;
ad 51. & Dom. Reg. Merlin. contr. forenſ. centur.
1. cap. 35.

30 In contrarium tamen, quòd omiſſa clau-
ſula Conſtituti, non habeatur pro appoſita,
ſed pro omiſſa, ſcripſerunt Alex. cōſil. 28. lib.
2. Deci. in l. ſemper in ſtipulationibus, n. 13. verſ.
Et pari ratione, ff. de regul. iur. & conſil. 246. nu.
1. verſic. Præterea, & conſil. 449. nu. 24. Cagnol.
in l. ſi librarius, n. 50. eod. tit. de reg. iur. Crot. in l.
ſi is, qui pro emptore, verſic. Vltimò quæritur, ff.
de vſucap. Dom. Cardin. Mantic. ſibi cōtrarius,
de tacit. lib. 3. tit. 9. nu. 34. Berdaz. clauſ. 4. gloſ.
34. n. 2. Grammat. deciſ. 103. n. 176. quibus ad-
do Grat. cōſ. 111. n. 7. vol. 1. Tiraquell. in tract.
de iur. Cōſt. poſſeſ. in vltim. limit. n. 15. Dominic.
Gait. in tract. de credit. cap. 4. quæſit. 6. nu. 249.
cum ſeqq. & quæſit. 11. nu. 2072. plenè Carol.
Anton. Moccia in ſylu. forenſ. cap. 27. à nu. 19. ad
fin. latiùs in terminis Materat. dicens, hanc
clauſulam non poſſe extendi, nec in exten-
ſione inſtrumenti apponi, ſi fuit in originali
omiſſa, etiam ſi in eodem originali adeſſet
clauſula, &c. tanquam nec ſub ea compræ-
hendatur, variar. reſolut. lib. 2. cap. 39. & ità
deciſum refert Dom. Conſiliar. Hodier. contr.
44. ſub n. 80. in fin.

31 In hoc opinionum conflictu, duæ in me-
dium diſtinctiones afferri ſolent. Prima, quā
refert, & ſequitur Dom. Reg. de Marin. reſolut.
iur. lib. 1. cap. 281. dicens, haberi dictam clau-
ſulam pro appoſita, ſi conſtet, fuiſſe à parti-
bus facultatem Notario tributam, appo-
nendi in inſtrumento omnes clauſulas con-
ſuetas, ex authoritate Hierony. Grat. reſponſ.
70. n. 33. verſ. Item quià dixit, lib. 1. & Gabriel.
commun. concluſ. lib. 6. tit. de Conſuetud. concluſ.
3. n. 12. & 13. quæ quidem diſtinctio, vereor,
nè petat principium, nam dato, quòd veniat
clauſula Conſtituti, ſub clauſulis conſuetis,
ſtatim reſultat, vt omiſſa, indiſtinctè appoſita
cenſeatur, non attento, an partes eam facul-
tatem præbuerint, cùm clauſulæ conſuetæ,
abſq; partium miniſterio, pro appoſitis ha-
beantur, ex infinitis cumulatis per eundem
Dom. de Marin. d. cap. 281. nu. 1. & cap. 196. nu.
11. vbi mea copioſa addit. ex tex. in l. fin. §. ſi
enim, C. de fideiuſſ. cum quo concordat tex. in
l. quòd ſi nolit 31. §. quià aſſidua, ff. de ædilit. edict.

32 Secunda eſt, vt ſiquidem in originali in-
ſtrumento, aliqua alia clauſula legatur, quæ
virtualiter, & compræhenſiuè, eam Conſti-
tuti clauſulam contineat, & tùnc pro appo-
ſita habeatur, ſecùs verò hoc non concur-
rente, & ad iſtum effectum ponderant DD.
clauſulam, &c. Alex. in l. Gallus Aquilius, §.
idem credendum, nu. 10. ff. de liber. & poſth. Deci.
conſil. 449. ſub nu. 24. Grammat. d. deciſ. 106. nu.
12. & 13. & Galder. in prax. inſtru. part. 2. prim.

*part.rubr.vel reaſſumptum, nu.*51.*fol.*83. licèt hoc etiam caſu contrarium ſcribat ſup. cit. *Maceratenſ.*

33 Retuliſſe hanc controuerſiam, & opiniones me minimè tęduit, vt Domini mei, ſolito animi candore deliberent, illarum vtra ſit vera; De cætero autem non abſcondam, me abſolutè tenuiſſe, in meis *obſeruat.d.cap.*196. *n.*5.*cum ſeqq.* Cōſtituti clauſulam, & ſi omiſſam, haberi pro appoſita, extendiq; poſſe in reaſſumptione inſtrumenti, quæ ab alio Notario fit, quemadmodùm præter ſup.cit. deciſum etiam refert *Viſcont. in ſuis cōcluſ.verb. Notarius, col.*2.*verſ. Quarta authoritas,* cumq; reportauit *Thor. in Cōpend.deciſ.tom.*2. *verb. Inſtrumentū, fol.*290.*col.*1.*in princip.*& vrgent ineuitabiliter rationes ſumma doctrina, & eruditione cumulatæ per *Dom. Reg. Merlin. d.cap.*35.*centur.*1.

34 Atq; ideò conceſſo, quòd hæc opinio ſit verior, debet pars animaduertere, quòd creditor volens agere contrà tertios poſſeſſores, diſcuſſionemq; principalis debitoris euadere, ex virtute clauſulę Conſtituti, nedū probare debet, quòd res fuerit in bonis, & de bonis debitoris, ſed etiam dominium rei, de tempore obligationis, hoc voluit *Alex.in l.quamuis,*§.*ſi conductor, n.*8.*ff.de acquir.poſſeſſ.* dùm inquit, *Et hanc gloſ.cum tex. dicit Angel. ſe pluries aduocando allegaſſe, & obtinuiſſe cōtrà aſſerentes, in ſe poſſeſſionem eſſe tranſlatam, per Conſtitutionem precarij, quià ſi non erant cauti, probando, conſtituentem poſſediſſe, tempore, quo conſtituit, ſe precario nomine poſſidere, ſuccumbebant, & ideò tu ſis cautus in hoc probando, ſecundùm eum, adde Angel.idem tenentem, in l.*2. *C.eod. & ibi hoc ſentit Gloſ. in verb.Tradita, & notat Bar. in l.quòd meo, in princip. ſup. eod. in verſic. Sed iuxtà prædicta.* Id ipſum docet idem *Alex. in cit.l.quòd meo, n.*22. *Deci.conſil.*251.*ſub nu.*3. *verſic. Quià Conſtitutum,* plenè *Gomeſ.ad leg.Taur.*45.*n.*84.*&* 85.& *Fōtanell. de pact.nupt.tom.*1.*clauſ.*4.*gloſ.*27.*n.*18.*&* 19. Sicq; eſtò, quòd probationes ex aduerſo factæ, ſint concludentes, quoàd probationem dominij in genere (quod negatur) adhùc nō ſufficerent, quià probatio dominij, ad tempus contractus, & celebratæ obligationis,
35 coarctata non eſt: † Quòd ſi dicatur, compræhendi bona etiam poſteà quæſita, ſub effectu Conſtituti, Reſpondeo, hoc non eſſe ſimpliciter verum, authoritate *Anton.Fabr. in Cod.lib.*7.*tit.*7.*defin.*14.*&* 20. dicentis, Cōſtitutum non extendi ad bona futura, niſi de illis ſpecialiter actum eſſet, per *tex. in l.*3.§. *incertam, ff.de acquir.poſſeſſ.* vbi *Alex.nu.*7. notat, poſſe fieri Conſtitutum ſuper bonis futuris, quaſi dicere voluerit, ſpecialē requiri expreſſionem, vt ſuper illis Conſtituaria poſſeſſio extendatur, *Marant.de remed.poſſeſſ. n.*69.*Neguſan.de pignor.membr.*2.*part.*2.*nu.*3. *Tiraquell.in tract.de iur. Conſtit.par.*1.*ampliat.*32.*nu.*1. noſter *Afflict.deciſ.*37.*à nu.*4. vbi ex quo, quidam Ioannes obligauerat omnia bona ſua, præſentia, & futura, expreſsè conſtituens, ſe precario nomine poſſeſſurum, etiam bona futura, fuit per S.C. vocatum extendi ad ea Conſtitutum, idem *Afflict.dec.*335.*nu.*8.*Theſaur.deciſ.*215.*n.*7. ac tandem doctè cit. *Fontanell. de pact.nupt.tom.*1.*clauſ.*4.*gloſ.*27.*à n.*20.*cum ſeqq.*

36 Præterea clauſula Cōſtituti, eatenùs operatur, vt poſſit recta via contrà tertium poſſeſſorem deueniri, principali debitore nequaquam diſcuſſo, quatenùs effectus illius clauſulæ non ſit extinctus, vel præſcriptus; Notum enim eſt, 30. annis, Conſtituto præſcribi per tertiū rei poſſeſſorem, *Afflict.deciſ.*139. *Fab.in C.tit.de acquir.poſſeſſ.defin.*22.*nu.*3. & *Menoch.de recuper.poſſeſſ.remed.*14.*n.*60.
37 †& ideò ſi tertius aliquis per 30. annos poſſedit, non poteſt ab hypothecario creditore inquietari, niſi priùs principali debitore diſcuſſo, quià iàm præſcriptione ſopita eſt cauſa, tollens eam diſcutiendi neceſſitatem;
38 † Imò hæc etiam opinio eſt cum temperamento intelligenda, vt procedat, quādò tertius poſſeſſor acquiſiuit à debitore intrà decennium, à die Conſtituti, ſed ſi acquiſiuiſſet elapſo decennio, tùnc proculdubiò nequiret, non facta diſcuſſione, conueniri, quià res tranſiuit in eum libera à Conſtituto, cui ab ipſo principali debitore conſtituente, præſcriptum fuerat, per decennium, *Bar.in l. ſi de eo* 41.§.*ſi fortè, ff.de acquir.poſſeſſ. cit.Fab. in Cod.eod.tit.defin.*10.& *Theſaur.deciſ.*105.*n.*8.*& deciſ.*215.*n.*16.

39 Ipſeq; idem effectus extinctionis Conſtituti, reſultat per mortem conſtituentis, nec ad hæredes tranſit, *l.cum precario,* §.1.*ff.de precar. & cap.fin. eod.tit. Roman.conſil.*189.*in* 1.*dubi.in fin. Ruin.conſil.*127.*n.*8.*lib.*5.*Afflict. deciſ.*335.*n.*5.*Menoch.d.tract.de recuper.poſſeſ. remed.*14.*n.*65.*Tiraquell.de iur.Conſtit.part.*2. *ampliat.*13.& *Theſaur.deciſ.*38.*nu.*1.*circà fin.*
40 † adeò, quòd ſi expreſsè paciſceretur Conſtitutum poſt mortem conſtituentis, pactum non valeret, quià eo tempore ſoluitur, & extinguitur eius dominium, & remanet poſſeſſio bonorum in hæreditate, libera à Conſtituto, *l.*1.§.*Scæuola, ff.ſi quis teſtam. liber eſſe iuſſus fuer. Alex.in l.quamuis,*§.*ſi conductor, nu.*
41 7.*ff.de acquir.poſſeſſ.* † Atq; ideò, ſi quis emat ab hærede debitoris, tempore, quo Conſtitutaria eius rei poſſeſſio nomine alterius, iā erat extincta, non poteſt inquietari à creditore Conſtitutario actione hypothecaria, niſi diſcuſſa hæreditate principalis debitoris, vt ſatis notanter docuit *Roman.d.conſil.*189.*in fin. Marant.tract.de remed.poſſeſſ.n.*61. & ſequitur *Barbat. in Prag.aſſiſtentiam, gloſ.*7.*n.*56.*&* 57.*de aſſiſtent.*

42 Itaq; ex prædictis quocunquè ſe vertat pars, non poteſt iuuari beneficio clauſulæ

Con-

Conſtituti,ad euadendam diſcuſſionem pa-
trimonij principalis debitoris,vel quià non
eſt probatum dominium debitoris, de tem-
pore obligarionis, vel quià Conſtirutũ præ-
ſcriptum fuir ab ipſo principali debitore,
ſtante lapſu decennij,vel quià illi quoq; pręſcriptum fuir ab ipſis tertijs poſſeſſoribus,
qui pluſquàm 30. annis, ſucceſſiuis tempo-
ribus, domum, de qua agitur, poſſederunt,
vel tandem, quià per mortem principalis
debitoris,pluribus decurſis iàm annis,illius
clauſulę virtus euanuit,& ſucceſſiuè eſt om-
ninò patrimonium principalis debitoris,
anteà diſcutiendum, tantò magis, quià eſt
idoneum, & adeò ſoluendo, vt pars eadem
id agnouerit, attento, quòd de anuo 1653.
greſſus ſuos direxit contrà Ill. D. Beatricem
Macedonio,Marchioniſſam Ruggſani,& D.
Mariam Macedonio, Camilli debitoris, hæ-
redes, iure aſſiſtendi ſuper ſeptem hæredi-
tarijs corporibus, ſummam capientibus,
ducatorum circiter 30. m. illudq; iudicium
fuir cum effectu compilatum.
43 Et hinc tranſeo ad aliud motiuum dene-
gādę variationis,quocircà omiſſa opinione
relata per *Cæſar. Barzi.deciſ.72.n.9.cum ſeqq.*
volentem,quòd creditor non poteſt tertium
poſſeſſorem vrgere, & contrà illum amittit
hypothecam, ſi non exegit à principali de-
bitore, cùm potuiſſet, quam ſententiam ſe-
cutus fuit *Fontanell. d.tract.de pact.nupt. tom.
2.clauſ.7.gloſ.3.part.7.nu.2.*& nouiſſimè *No-*
44 *guerol.allegat.40.ſub n.34.circà fin.* † Omiſſa,
inquam,hac opinione, verè nõ amplexabili,
niſi tantùm ad fauorem fideiuſſoris, vt ne-
queat moleſtari, ſi creditor non exegit à
principali debitore idoneo, qui poſteà effe-
ctus fuit non ſoluendo, cum temperamentis
etiam,latè congeſtis in meis *obſer. ad Mariu.*
45 *cap.133.nu.24.cum ſeqq.* † Saltem negari ne-
quibit, quòd creditor, qui ſe direxit ſuper
bonis poſſeſſis à Titio,non poteſt variare ad
bona poſſeſſa per Caium, *Capyc. deciſ.33. &
deciſ.62.nu.2. cit. Barbat.in d.Prag.aſſiſtentiam,*
46 *gloſ.2.n.19.*& *Noguerol.allegat.33.nu.51.* †&
licèt *Barbat.ibid.n.93.* dicat, variationem
non eſſe permiſſam poſt ſententiam, quaſi
47 eſſet contrarium antè ſententiam,†huic ta-
men interpretationi concludenter reſpon-
detur,vt nulli ſit innixa authoritati,imò re-
pugnare menti, & verbis *Capyc.*dicentis,va-
riationem ad alia bona,non eſſe permiſſam,
lite ſuper alijs conteſtata, vt in *cit. deciſ. 33.
verſic.Pro negatiua verò facit,* ex *tex.in l.ſi quis
ſtipulatus ſit ſtichum* 112. *ff.de verb. oblig.* cum
quo concordat *tex. in l.cùm filius 78.§.varijs
actionibus,ff.de legat.2.*

Vndè ſperamus, eſſe omninò abſoluen-
dum conuentum,ſub cenſura,&c.Laus Deo,
& B.V.

48 Prodijt ſententia S. C. quòd abſoluatur
cõuentus ab obſeruatione iudicij, referente
Regio Dom. Conſiliario Io: Baptiſta Ho-
dierna Domino meo obſeruādiſſimo,quem
in eximium Præceptorem recolo. Proceſſus
eſt in Banca Magnifici Caprilis, ad præſens
Lombardi.

SVMMARIVM.

Pacto de retrouendendo, ſemper,& quandocunq; præſcribitur 30.annis.n.1. Sed contrarium eſt verius, quòd illi non præſcribatur,quòdq; ſit cum effectu perpetuum.n.5.7.18.& 21.

Præſcriptioni, pacto renunciari non poteſt.n.2. Sed contrarium probatur.n.19.& 20.

*Dictiones,*ſemper,& quandocunq; *appoſitæ actui temporali, temporaliter operantur. n. 3. Sed hoc procedit, quandò actus eſt neceſſariò temporalis, & finiturus.n.10.Secùs quandò non eſt neceſſariò finiturus,quià tùnc perpetuò operantur.n.11.12. & 13.*

Dictiones, ſemper, & quandocunq; *à lege prolatæ, 30.vel 40. annorum ſpatium important.n. 14.Secùs quandò ab homine, quià tùnc perpetuò operantur.n.15.Et de ratione diſcriminis.n.17.*

Præſcriptio cum mala fide, valet ad confirmandum dominium, non ad illud acquirendum. n. 4. Sed confutatur iſta diſtinctio.n.22.& 23.

Pactum de retrouendendo, ſimpliciter conuentum, 30.annis durat.n.6.

Pactum reemendi, ſimpliciter conuentum, differt à facultate reemendi ſemper,& quandocunq; n.8.

Verba non debent eſſe inania, & ſine effectu. n. 9.

Societas in perpetuum contracta,durat durante vita ſociorum. n.10. Etiam ſi centum annis viuerent. n.13.

Actiones omnes,etiam illæ,quę à iure perpetuæ nuncupantur, 30.annis expirant.n.14.

Legati petendi actio,30.annis expirat,niſi ità fuerit relictum, vt poſſit quandocunq; peti.n.16.

Fictiones circà tempus, non habent locum in diſpoſitionibus hominum.n.17.

Contrahentes non debent decipi.n.18.

Pactum rumpit præſcriptionem.n.19.

Actio ex conuentione, poteſt effici perpetua.n.20.

Præſcriptio non currit contrà eum, qui eſt impeditus agere.n.24.Et non volenti agere, non currit præſcriptio.n.25.

Reemendi pacto nunquam pręſcribitur,propter paupertatem venditoris.n.26. Quià præſcribitur illi facultati, quandò eam venditor negligenter non exercuit, quod eſt ab emptore probandum. n. 27. Et tranſcribuntur verba Facchine.*n.28.*

Iuramentum facit pactum de retrouendendo perpetuum, & liberum à præſcriptione.n.29.

Pactum de retrouendendo, eſt omninò perpetuum, nullaq; præſcriptione tollitur, ſi res fuit viliori pretio vendita.n.30.

ARGVMENTVM.

Reemendi faculcas rem aliquam ſtabilem, ſemper, & quandocunq; compe-

tens,

Digitized by Google

tens, non expirat curriculo triginta, vel quadraginta annorum, ſed eſt verè perpetua. Pro Marinella Marino.

CONSILIVM XXX.

PEr Curiam Primarum, & Secundarum Cauſarum Terræ Caiuani, reperitur demandatũ Frãciſco Zampella, hæredi quond. Fœlicis Zampella, quòd ſtante depoſito facto per Marinellam Marino, ei retrouendat territorium in actis deductum, quod de anno 1623. fuit dicto Fœlici venditum, per quond. Sebaſtianum, & Palmerium Marini, ſub pacto, *Quòd ſemper, & quandocunq; dicti Sebaſtianus, & Palmerius, vel eius hæredes, & ſucceſſores ſolnerint prædictos ducatos centum triginta dicto Fœlici, vel eius hæredibus, & ſucceſſoribus, quòd dictus Fœlix teneatur, prout promiſit, & ſe obligauit, dictũ territorium, præmiſſis loco, & finibus deſignatum, cum iuribus ſuis omnibus, retrouendere, & retrocedere, pro eodemmet pretio, vt ſup.*

Cùmq; ad præſens ſit articulus decidendus per M. C. V. ad quam cauſa deuoluta reperitur per viam appellationis à Fœlice interpoſitæ, volui hæc pauca referre pro iuſtificandis decretis Curiarum Caiuani, quæ confirmanda fore credimus indubitanter;

1 † Etenim & ſi magna ſit controuerſia iſta, quam propè innumeri ſcribentes, ad fauorem partis terminarunt, vt ſcilicèt pacto de retrouendendo, ſemper, & quãdocunq; competenti, triginta annis præſcribatur, vt nouiſſimè videre eſt apud *Dom. Conſiliar. Hodier. ad Surd. deciſ. 2.* qui pro hac opinione allegat viginti ſex grauiſſimos *DD.* quorum ſententiam ipſe poſtmodũ amplexatur, pluribus fundamentis, tamen non ità explicitè per *Dom. Hodier.* cumulatis.

Primò, quià nulli dubium eſt, quin omnis, & quæcunq; actio, 30. vel 40. annorum cur-
2 riculo expiret, † ex effectu præſcriptionis, cui certiſſimè pacto renunciari non poteſt, *DD. in l. nemo poteſt, ff. de legat. 1. Felyn. conſil. 25. n. 19.* & *Bald. de præſcrip. in 5. par. 5. par. principal. quæſt. 6.*

3 Secundò, quià dictio, *ſemper, & quãdocunq;* appoſita actui, qui de iure eſt tempore finiturus, non efficit actum perpetuum, ſed regulatur iuxtà naturam illius, ſicùt in propria ſpecie docent *Bald. Tiraquell. Boer. Barboſ.* & *Surd.* quos ſequitur *Dom. Reg. Merlin. contr. centur. 2. cap. 70. ſub nu. 31. Conſiliar. Ari. de Meſ. varia. reſolut. lib. 2. cap. 19. n. 7.* & *Eſcobar. de ratiocin. cap. 41. n. 18.*

4 Tertiò, omiſſis alijs, quià licèt ad impediendam eiuſmodi præſcriptionem, concurreret aliquo modo mala fides præſcribentis poſſeſſoris, propter ſcientiam facultatis reemendi, competentis venditori, tamen mala fides, alioquin apta ad præſcriptionem impediendam, quoàd acquiſitionem dominij, nõ eſt apta idem operari, quoàd quæſiti dominij confirmationem, authoritate *Anchar. in reg. poſſeſſor, de reg. iur. in 6. Rube. Alex. cõſil. 3. nu. 10. Decian. conſil. 10. nu. 64. lib. 1. Thobi. Noni. conſil. 27. Amat. conſil. 96. n. 34. cum ſeqq.* & *Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 31. n. 23.*

5 His tamen prorsùs non obſtantibus, veritas eſt in contrarium, vt nimirùm huic reemendi pacto, appoſito ad fauorem venditoris, *ſemper, & quandocunq;* 30. vel 40. annis non præſcribatur, ſed cum effectu, venditorem ipſum, eſſe ad reemendum quãdocunq; admittendum, ſcripſerunt

Purpurat. & *Alciatus,* — *in l. petens, C. de pact.*

Idem *Alciat. in rubr. de præſcript. n. 64.*

Crot. in l. nemo poteſt, n. 81. ff. de legat. 1.

Saiſells. in ead. l. n. fin. &

Guttier. n. 468. cum ſeqq.

Igne. in l. in cognitione, à n. 76. vſq; ad 173. ff. ad Syllan.

Bald. in Margarit. verb. Præſcriptio.

Didac. Perez in l. 2. tit. 13. lib. 3. ordinament. col. 1228.

Azeued. in l. 4. tit. 15. n. 5. lib. 4. recopilat.

Angel. Aret. conſil. 116. n. 25.

Soccin. conſil. 86. lib. 1. & conſil. 166. vol. 2.

Fulgoſ. conſil. 123.

Barbat. conſil. 51. nu. 9. vol. 1. & conſil. 22. in vltim. dubit. vol. 4.

Pariſ. conſil. 92. vol. 3.

Andre. Sicul. conſil. 51. n. 10. lib. 1.

Gigas conſil. 58. n. 8. & 20.

Cephal. conſil. 724. vol. 5.

Caſſane. conſil. 11. qui ità refert iudicatum in Curia Parlamenti Burgundiæ, idem *Caſſane. ad Conſuetud. Burgund. rubr. des rentes, §. 1. gloſ. 1. n. 8. verſic. Limita.*

Petr. Gerar. ſingul. 18.

Fabian. de Mont. tract. de emption. & vendit. part. 3. quæſt. 7. princip.

Valaſc. de iur. emphyt. quæſt. 11. n. 17.

Gabriel. qui dicit, hanc opinionem eſſe communem, & pro ea iudicatum, *commun. concluſ. lib. 5. tit. de præſcript. concluſ. 6. n. 6.*

Miſinger. ſingul. obſeruat. centur. 1. obſeru. 16. vbi ſæpè ità refert iudicatum in Camera Imperiali.

Gaill. lib. 2. obſeruat. 18.

Pappon. lib. 11. tit. 6. Arreſt. 5.

Gomeſ. variar. reſolut. lib. 2. cap. 2. num. 28. ſignanter in *verſic. Sed his non obſtantibus,* qui allegat cit. *Fabian. de Mont.* celebrem Aduocatum Conciſtorialem.

Cenall. qui monet, tenendam eſſe hanc opinionem, in iudicando, & conſulendo,

quæſt.

quæſt. commun. contr. commun. quæſt. 207.
Facchine. qui eandem acriter defendit,
contr. iur. lib. 2. cap. 13.
Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. *gloſ.* 2. *à nu.*
15. *cum ſeqq.*
Oſaſ. deciſ. Pedam. 69. *ſub nu.* 12. *verſic. Contrariam tamen.*
Rot. Auen. deciſ. 129. *n.* 4. &
Magon. deciſ. Rot. Floren. 105.

6 Potiſſimum, & ineuitabile huius opinio-
nis fundamentũ eſt, quià regulariter, quãdò
reemẽdi facultas ſimpliciter paciſcitur, nec
inter temporales limites coarctatur, tùnc
triginta annis durat, nec breuiori temporis
interuallo, expirat, *Angel. cõſil.* 55. *Alex. cõſil.*
228. *col. fin. verſic. Non obſtat, etiam ſi diceretur,*
vol. 6. *Ruin. conſil.* 84. *n.* 14. *lib.* 1. *Zaſi. cõſil.* 12.
n. 75. & *Balb. tract. de præſcrip. in* 3. *quæſt.* 5. *par.*
princip. ex *tex. in l. ſi quis,* §. 1. *C. de præſcript.*
30. *vel* 40. *annor.* & in *l.* 1. *C. de annal.* except.
7 †Igitùr facultas reemendi *ſemper, & quando-*
cunq; non debet eodem tempore perimere,
ſed perpetuò durare, ad differentiam pacti
8 de retrouẽdendo, ſimpliciter ſtipulati, †alio-
quin nullum inter vtrumq; paciſcendi mo-
dum daretur diſcrimen, contrà *tex. in l.* 2. *C.*
de pact. int. emptor. & vendit. vbi differentia
cõſtituitur inter pactum de retrouendendo
ad tempus, & pactum perpetuitate vallatũ,
9 †eſſentq; illa verba, *ſemper, & quandocunq;*
prorsùs inania, & vacua ab effectu, contrà
tex. in l. ſi quandò, ff. de legat. 1. & in *l.* 1. §. *hac*
autem verba, ff. quòd quiſq; iur.

10 Nec fundamẽta partis in aliquo releuant.
Et primum, vt dictio, *ſemper, & quandocunq;*
non faciat actum perpetuum, ſed apposita
actui temporali, eſſe temporalem, eſt veriſ-
ſimum, quandò tamen actus eſt neceſſariò
temporalis, exemplo cõtractus ſocialis, qui
cùm ſit neceſſariò reſoluendus per mortem
alterius ex ſocijs, ex conſequenti fit, vt etiam
ſi ſocietas in perpetuum paciſcatur, extin-
guitur tamen per obitum alterius ſociorũ,
11 vulgat. *l.* 1. *ff. pro ſoci.* Sed quandò †actus non
eſt neceſſariò finiturus, tùnc falſiſſimum eſt
aſſerere, vt 30. vel 40. annis expiret, licèt
fuerit in perpetuum conuentus, ſed veriùs
eſt, vt in perpetuum duret, *Bar. in l.* 1. *ff. quem-*
adm. vſusfruct. amit. & in *l. Centurio, nu.* 22. *ff. de*
vulgar. & pupill. Pariſ. conſil. 66. *nu.* 29. *vol.* 3.
Decian. cõſil. 34. *n.* 45. *vol.* 3. & *Macerat. variar.*
reſolut. lib. 2. *reſolut.* 40. *n.* 3. qui omnes, cum
alijs infinitis, quos conſultò omitto, con-
cludunt, dictionem, *quandocunq;* omne tem-
pus compræhendere, & ad omne tempus ap-
12 plicari, †proùt etiam dictio, *ſemper,* vt pari-
ter omne tempus includat, temporiſq; ſuc-
ceſſionem, & perpetuitatem denotet, affir-
mant *Gloſ.* & communiter *DD. in l.* 1. *ff. ſolut.*
matrim. cit. Pariſ. cõſil. 90. *n.* 28. *vol.* 2. *Surd. dec.*
112. *n.* 4. idem *deciſ.* 255. *n.* 7. & *conſil.* 179. *nu.*
14. & latiùs *conſil.* 281. *n.* 18. *cum ſeqq. vol.* 4.

13 Imò eadem *cit. l.* 1. *ff. pro ſoci.* hanc verita-
tem fortiter obuallat, dùm inquit, ſocieta-
tem in perpetuum contractam, ad vitam ſo-
ciorum reſtringi; Vndè ſi ſocij centum annis
viuerent, ad centum annos ſocietas protra-
heretur: Ergò verba denotantia perpetuita-
tem, reſtringuntur tantùm, quandò habent
limites neceſſariò terminantes, quibus ceſ-
ſantibus, ad omne tempus indeterminatè
protrahuntur.
14 Sed meliùs reſpondeo cum ſubtiliſſimo
Facchine. cit. cap. 13. *lib.* 2. vt tùnc verba, *ſem-*
per, & quandocunq; ad 30. annos reſtringan-
tur, cùm à lege proferuntur, ad euitandam
contrarietatem, & repugnantiam iurium;
etenim cùm omnes, & quaſcunq; actiones,
30. annis durare ſancitum ſit, *l. ſicùt, & l. om-*
nes, C. de præſcript. 30. *vel* 40. *annor.* neceſſe ſit,
vt cùm per aliam legem, aliqua actio per-
petua appellatur, ac ſemper, & quandocunq;
duratura, ad 30. annos reſtringatur, & non
vltrà, nè contradictionem dicere videatur,
cum alijs iuribus, volentibus, vt per 30. an-
15 norum curſum, omnis actio tollatur. †Quã-
dò autem memorata verba, in diſpoſitione
hominis reperiuntur appoſita, tùnc perperã
ad 30. annos reſtringuntur, ſed perpetuam
temporis ſucceſſionem important, ſicuti do-
ctè præter *DD.* per *Facchine.* adductos, pon-
derant *Cephal. conſil.* 40. *n.* 5. *cum ſeqq.* de com-
muni *Roland. conſil.* 96. *in fin. vol.* 1. quem ſe-
quitur *Macerat. d. reſolut.* 40. *n.* 5. & 6. *lib.* 2. &
16 *Oſaſ. cit. deciſ.* 69. *ſub n.* 12. †vbi ponderat ad
propoſitum, quòd licèt legatorum actio 30.
annis tollatur, nihilominùs ſi legatum relin-
queretur, cùm hoc, vt poſſit *quandocunq;* peti,
tùnc propter illam amplam dictionem, in
hominis diſpoſitione appoſitam, legati actio
efficeretur cum effectu perpetua, ac ab omni
præſcriptionis periculo libera, ex notabili
doctrina *Bar. in l.* 1. *n.* 2. *ff. quemadm. vſusfruct.*
amit.

17 Ratio diſcriminis eſt, quià lex, omnes
quaſcunq; actiones etiam perpetuas, ad 30.
annos reſtringi ſtatuit, nam perpetuum fin-
git tempus 30. annorum, ſicq; fictione qua-
dam, omnès actiones, quas ſemper duratu-
ras lex appellat, tali tẽpore expirant; Atquì
in diſpoſitionibus hominum, conceptis ſub
verbis denotantibus tempus perpetuum,
eiuſmodi fictio admitti nequit, & proindè
perpetuitas capienda eſt phyſicè, non fictè,
ad *tex.* notabilẽ, in *l. ſi quis* 4 *C. de his, qui veni.*
ætat. impetr. vbi expreſsè fictio circà tempus
prohibetur, in hominum diſpoſitionibus.
18 Et reuerà, ſi noſtrum reemendi pactum,
perpetuis verbis conceptum, ad 30. vel 40.
annos reſtringeretur, certè deceptus vendi-
tor remaneret, dùm credens, ſibi quando-
cunq; eam facultatem competere, nulloq;
temporali termino ſubiacere, ſe poſteà ex-
cluſum noſceret, prętextu, quòd ſex, vel octo
luſtro-

luſtrorum ſpatio ſiluiſſet, contrà *tex. in l. 1. §. magiſtrum autem, ff. de exercit. act.* ibi, *Alioquin contrahentes deciperentur*, iſtoq; argumento vtitur doctiſſimus *Ceuall. d. quæſt. 207. à n. 14. cum ſeqq.*

19 Aliud etiam partis fundamentum, vt præſcriptioni nequeat per pactum renunciari, fallax eſt, nullamq; habet, nec quidem apparentem firmitatem, tùm ex deductis per *Rebuff. in tract. de mercat. minut. venden.* dicētem, quòd pactum rumpit præſcriptionem, id, quod mihi videtur indubitatum, attento illo iuris principio, vt præſcriptio ſit introducta ad fauorem poſſidentis, & in odium non petentis, cui quidem fauori, per pactum poteſt renunciari, vulgat. *l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact.*

20 Tùm etiam ex cumulatis per *citat. Gomeſ. variar. reſolut. lib. 2. d. cap. 2. de emption. & vendit. ſub n. 28. in fin. verſic. Primò quia*, vbi dicit, quòd ex conuentione partium, poteſt actio, & obligatio effici perpetua, & extendi in infinitum, ex *tex. in l. ſi ità ſtipulatus, ff. de fid. inſtrum. in l. 4. ff. de damn. infect. in l. ſi finita, & l. qui bona fide, §. fin. ff. eod.* & meliùs, quā alibi, *tex. in l. quòd ſi nolit, §. ſi quid ita, ff. de adil. edict.* ibi, *Si verò conuenerit, vt in perpetuum redhibitio fiat, puto, hanc conuentionem valere.*

21 Si ergò poteſt actio, vel obligatio, pacto effici perpetua, ex conſequenti non ſolùm poteſt pacto præſcriptioni derogari, ſed imò noſtra reemendi actio, pactata ab vtroque contrahente, ſub verbis aptis comprænhendere omne tempus, & perpetuitatem denotantibus, non expirauit per lapſum 40. vel plurium annorum, alioquin alterum de duobus ſequeretur, quòd vel ex cōuentione, non poſſet fieri actio perpetua, contrà iura mox allegata, vel nulla daretur verborum aptiuitas ad faciendā actionem perpetuam, ſi ſatis non eſſent verba, *ſemper, & quandocunquè.*

22 Nec omiſſum faciam poſtremum argumentum partis, quæ ad euitandam malam fidem poſſidentis rem, cum obligatione retrouendendi, putat, valere præſcriptionem cum mala fide, non ad acquirendum, ſed ad cōfirmandam acquiſitionem, ſemel factam, eſt enim intolerabiliter æquiuocum, nam qui poſſidet rem ſub neceſſitate retrouendendi, & ſucceſſiuè reuocabiliter, per præſcriptionem pacti de retrouendendo, acquirit poſſeſſionem irreuocabilem, quam antè præſcriptionem non habebat, & ſic acquirit poſſeſſionem, cum noua qualitate, & non eſt cōfirmare poſſeſſionem ſimpliciter, ſed quid noui poſſeſſioni addere, tollendo per præſcriptionem, iùs reemendi competens venditori.

23 Prætereà, & meliùs dico, eſſe prorsùs falſam opinionem, vt valeat præſcriptio cum mala fide, ad confirmandum, non ad acquirendum dominium, amplexatam per *DD.* ſuprà relatos, *nu. 4.* quos ſequitur *Dom. Conſiliar. Hodier. d. obſeruat. 2. n. 10.* etenim vel loquuntur de iure ciuili, vel de iure canonico; ſi de iure ciuili, & diſtinctio inter confirmationem, & acquiſitionem dominij, eſt impertinens, quià eo iure (quod non eſt dubium, quin ſit quoàd præſcriptionem de iure canonico correctum) valet præſcriptio cum mala fide, etiam ad acquirēdum dominium, *d. l. omnes, & l. cùm notiſſimi, C. de præſcript.* Vel loquuntur de iure canonico, & eo attento, nulla valet ſinè bona fide præſcriptio, vt habetur in *cap. fin. de præſcript.* Vndè ſi ad confirmandum dominium, daremus valere de iure canonico præſcriptionem cum mala fide, ſtatim reſultaret, quòd aliqua præſcriptio cum mala fide valeret, contrà regulam *d. cap. fin.*

24 Prędictis addimus, quòd non ſolùm concurrit in hoc noſtro caſu mala fides poſſeſſoris, ſed etiam legitimum impedimentum agendi, reſpectu ipſius venditoris, quo caſu, cōtrà illum pręſcriptio nequit allegari, quià cùm ſit introducta in odium non petentis, ex conſequenti, exiſtente petendi impedimento, ceſſat illud odium, & ſucceſſiuè præſcriptio, *Iaſ. in §. rurſùs, nu. 25. & 26. inſt. de*
25 *action.* & *Oſaſ. decis. 177. nu. 2.* † Hinc inoleuit adagium, vt non valenti agere, non currat præſcriptio, *l. 1. §. fin. C. de annal. except. auth. niſi triennale, C. de bon. matern. & l. in rebus, §. omnis, C. de iur. dot.* *Bar. in §. hac autem, auth. vt cum de appellat. cognoſ.* & *Iaſ. in d. §. rurſùs, nu. 24.* cum alijs infinitis, quos omittimus.

26 Impedimentum autem hac in ſpecie, fuit continua paupertas, & inopia Sebaſtiani, & Palmerij Marini venditorum, eorumq; hæredum, quæ ex plurium teſtium depoſitionibus, concludentiſſimè probata eſt, eaq; ſtante, nō præſcribitur per emptorem pacto
27 reemendi, † nam vt dicit *Ioſeph Ludouic. deciſ. 52. n. 37.* non ſufficit, quòd per emptorem allegetur, præſcriptum eſſe reemendi pacto, ſed opus eſt, quòd ab eo probetur venditoris negligentia, quarè nō priùs reemit, ſequitur *Ariſm. Tepat. variar. iur. ſentent. tit. de praſcript. 30. vel 40. annor. cap. 3. in fin.* &
28 † magiſtraliter *Facchine. d. lib. 2. cap. 13. circa medium*, dicens, *Secùs eſt in venditore, qui ſi non redimat, non ſtatim credere debet emptor, eum redemptionis gratiam facere velle, ſed fortaſsè non redimere, quià nō habet ad redimendum paratam pecuniam, ita dicebat Couar. & antè eum Ruin. conſil. 111. n. 8. lib. 1. & poſt vtrumq; Io: Baptiſ. Cephal. inter Conſilia Dom. Io: Cephal. conſil. 316. n. 17. lib. 3.* Hactenùs *Facchine.*

29 Rursùs in inſtrumento venditionis, ac ſuper omnibus pactis in eo contentis, fuit ab vtraq; parte iuratum, & virtus iuramenti eſt impedire præſcriptionem, ac reddere pactum reemendi, omninò perpetuum, *Roland. conſil.*

Digitized by Google

conſil.25.vol.2. & *Oſaſ.dec.69.ſub n.12.verſic. Dixi tamen*, vbi appellat iſtam opinionem magis communem, pluresq; congerit Authores, omninò apud eum videndos.

30 Demùm adeſt exceſſus valoris, nam ſicuti in facto probatum eſt, territorium in actis deductum, licèt fuerit venditum pro ducat. 130. tamen in effectu erat valoris duc. 170. quo caſu propter exceſſum valoris rei, viliori pretio venditæ, nullo pacto, poteſt prætendi eſſe præſcriptum facultati reemendi, ſed erit omninò perpetua, ſic docet *Tiraquell.* contrariæ alioquin opinionis acerrimus defenſor, *de retract.conuent.§.1.gloſ.2.ſub n.34.verſic.Vbi ex hoc.*

Ex his vltrò ceſſit pars certamini, & accepto depoſito, cliens noſtra obtinuit territorium, olim à ſuis maioribus venditum. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

DOm. V.I.D. Franciſcus Antonius Andreaſſus *laudatur.n.1.*

Mulier, quæ iuxtà nouum vſum Nobilium Platearum Capuanæ, & Nidi matrimonium contraxit, ſi decedat ſinè filijs, non poteſt diſponere, niſi de medietate dotium, etiam nouiter ab ipſa acquiſitarum, aliundè quã ab agnatis, & cognatis ipſius mulieris.n.2.10.11.12.18.19.& 23. Ponderatur in contrarium authoritas Camill. Salern. Molfeſ.*&* Mareian.*n.20.Sed confutatur.n.21.*

Limita principalem concluſionem, ſi mulier, quæ iuxtà nouum vſum contraxit, ſibi reſeruaſſet facultatem diſponendi, iuxtà Conſuetudines in ſcriptis redactas, & in iſto caſu ſaluatur opinio Salern. *& ſequacium.n.22.*

Mulier poteſt liberè diſponere de dotibus ab ipſa acquiſitis, propter ſuam pulchritudinem, vel nobilitatem.n.3.Reſeruata tantùm filijs legitima de iure communi.n.4.

Limita prædictam concluſionem, ſi mulier ex conuentione, ſubmiſiſſet ſua bona libera, ſub certa diſponendi forma.n.5.

Poſſidens bona libera, poteſt ex pacto illa ſubmittere Conſuetud.*n.6.*

Exteri poſſunt ex pacto ſe ſubmittere noſtris. Conſuetud.*n.7.*

Nouus vſus Platearum Capuanæ, & Nidi, inter perſonas, quæ non ſunt de illis Plateis, dicitur pactum.n.8. Quò verò ad Nobiles illarum, dicitur Conſuetudo.n.9.

Expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt, fruſtatoria eſt. n.13.

Pater, qui iuxtà nouum vſum contraxit, excluditur à ſucceſſione filij, reſpectu bonorum maternorum, etiam ab illis, defunctæ matri obuentis, aliundè quàm ab agnatis, & cognatis.n.14.

Conſanguinei ex parte matris, defuncto filio, dicuntur ſuccedere matri, non filio, ſi filius fuit ſuſceptus ex matrimonio iuxtà nouum vſum.n.15.

Dotium reſtitutio ex nouo vſu, facienda eſt conſanguineis mulieris, defuncto filio ſinè filijs, & ab inteſtato. n. 16. Excluſo dotante, & ità deciſum iunctis Aulis.n.17.

Nouus vſus pinguiùs prouidet, quàm Conſuetudines in ſcriptis redactæ.n.19.

Nouus vſus comprahendit etiam bona extrà diſtrictum, & nouiter quæſita.ſub eod.n.19.

ARGVMENTVM.

Mulier, quæ iuxtà nouũ vſum Nobilium Platearum Capuanæ, & Nidi ſimpliciter contraxit, non poteſt de dotibus ſuis, etiam nouiter, & aliundè quæſitis, quàm ab agnatis, & cognatis, diſponere vltrà medietatem, ſi ſinè filijs decedat, niſi in capitulis matrimonialibus, ſibi diſponendi facultatem reſeruauerit, iuxtà Conſuetudines in ſcriptis redactas. Pro Domina Mariana Cangiano.

CONSILIVM XXXI.

1 EX obitu Magnificæ Ioannæ Cangiano, orta eſt contentio inter Magnificum Dom.V.I.D. Franciſcum Antonium Andreaſſum, primarium, & clariſſimum noſtrorum Tribunalium Cauſarum Patronum (quem ipſe in eximium meum Præceptorem recolo) virum, hæredemq; teſtamen-
2 tarium dictæ Ioannæ, cum † Dom.Mariana Cangiano, eiuſdem Ioannæ ſorore vtrinq; coniuncta, quæ præter alias nõ iniuſtas prætenſiones, potiſſimùm expoſtulat, quòd dictus Dom.Andreaſſus, relaxare ad ſui fauorem debeat, integram medietatem dotium dictæ Ioannæ, licèt illi aliundè obuentarum, quàm ab eius agnatis, & cognatis, ſtante, quòd matrimonium olim contractum inter ipſam Ioannam, & Dom. Andreaſſum, ſimpliciter contractum fuit, iuxtà vſum Nobilium Platearum Nidi, & Capuanæ, abſquè
3 alia lege, citrà modum diſponendi; † licèt enim poſſit mulier liberè diſponere, de bonis, & dotibus ſuis, ſibi obuentis ex ſucceſſione primorum maritorum, vel de dote ſibi conſtituta à viro propter nobilitatem, vel pulchritudinem, cùm in vtroq; caſu, talis dos non obueniat à linea paterna, vel materna, vt dicit *Napodan.in Conſuetud.ſi qua moriens, verb. Et alij, verb.Cognatis, & verb. Saluo, n.48. & 49.* vbi diſtinguit omnes ſpecies bonorum, quæ mulier habere poteſt, & quoàd hæc dicit, quòd ſunt ſub libera eius diſpoſitione, ſeruata forma iuris cõmunis, ſic etiam *Camill.Salern.in ead.Conſuetud.in*

Apoſtilla, incipiente, *Ex hac Conſuetudine*,
alijq; relati per *Thor. in Compend. deciſ. tom. 3.*
par. 2. verb. Mulier extera, Neapoli commorans,
&c. & de hoc eſt cõpacta integra *deciſ. Dom.*
4 *Regent. Rouit.* 100. vbi refert † fuiſſe declara-
tum per S. C. iunctis Aulis, in gradu recla-
mationis, quòd de quadam ſumma ducat.
3000. datorum à viro vxori, in augumẽtum
dotis, & compenſationem nobilitatis, erat
deducenda in beneficium filij, ſola legitima,
attento iure cõmuni; non attenta *Conſuetud.*
firma quoàd reſtantem quantitatem diſpo-
ſitione materna.

5 Tamen certiſſimum eſt, hoc eatenùs lo-
cum habere, quatenùs aliter per pactum
non fuiſſet conuentum, quià tùnc poſſet ex
conuentione mulier, ſua bona libera, qualia
ſunt bona ei aliundè obuenta, quã ab agna-
tis, & cognatis, ſub certa diſponendi forma
ſubmittere, tam ad fauorem filiorum naſci-
turorum, quàm ad fauorem ſuorum con-
ſanguineorum, filijs non exiſtentibus, quod
mihi ſuadeo, non ſolùm, quià pactum (vt
6 inquiunt) rumpit legem, ſed † etiam, quià
hoc ipſum videmus eſſe verum, in omnibus
quibuſcunq; perſonis, habentibus intrà di-
ſtrictum huius Ciuitatis bona libera, quià
poteſt illa ſubmittere *Conſuetud.* vel aliter
pacto ligare, *Giurb. ad Conſuetud. Meſſan. cap.*
1. gloſ. 7. part. 1. fol. 144. nu. 60. Molfeſ. ad Con-
ſuetud. part. 1. cap. 4. ſub nu. 22. & conſil. 5. n. 20.
& *Dom. Reg. Marcian.* alios referens, *diſput.*
7 *44. n. 1. lib. 1.* † loquentes in exteris, qui licèt
non ſubiaceant *Conſuetud.* tamen poſſunt, ſe,
& bona ſua, illi ex pacto ſubmittere.

Ità egit Magnifica Ioanna Cangiano, quę
cùm potuiſſet ſibi in capitulis matrimonia-
libus reſernare liberam facultatem diſpo-
nendi de ſuis dotibus, quæ ſua natura erant
liberæ, & non ſubiectæ *Conſuetud.* voluit in
nouiſſimis nuptijs, cum D. Andreaſſo con-
tractis, iuxtà nouum vſum Nobilium Pla-
8 tearum Capuanæ, & Nidi contrahere, † qui
quidem vſus, reſpectu perſonarum, quæ ſunt
extrà dictas Nobiles Plateas, non cadit in
aliud elegans nomen, quàm in pactũ, prout
determinauit S.C. teſte *Dom. Regent. Capyc.*
Latr. dec. 35. in fin. verſic. Fuit etiam pro maiori
parte cõcluſum, ità etiam voluit *Molfeſ.* quem
ſequitur *Dom. Marcian. d. diſput. 44. nu. 11.* &
conſentit quoq; *Dom. de Franch.* dùm dicit,
quòd per hunc nouum vſum excluduntur
parentes à filiorum ſucceſſione, tanquam ex
9 pacto, *deciſ. 552. n. 16.* † licèt inter Nobiles il-
larum Platearum, iſte nouus vſus non ſit pa-
ctum, ſed verè Conſuetudo, *Afflict.* quem ſe-
quitur *Dom. Conſiliar. Theodor. allegat. 1. à nu.*
49. & ſeq. ad 52.

10 Pacti autem huiuſmodi plures ſunt effe-
ctus, duo autem principaliores, & potiſſimi;
Alter, qui filiorum procreandorum ſucceſ-
ſionem reſpicit, de quo nos non loquimur,
cùm non faciat ad cauſam; Alter verò, qui
verſatur, circà quomodò poſſint mulieres
de dotibus ſuis diſponere, & de hoc (circà
quod præſens negotium verſatur) habemus
verba expreſſa dicti noui vſus, deſumpta (vt
circumfertur) ab antiquis Notariorũ huius
Ciuitatis prothocollis, eaq; refert *Iacob.*
Anell. de Bott. ſiuè, vt alij dicunt, *Camill. Sa-*
ler. ad Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, tit. de ſuc-
ceſſ. ab inteſt. fol. mihi 132. Afflict. deciſ. 237.
Franch. deciſ. 92. & *Pont. conſil. 9. nu. 8.* & ſunt
hæc, quæ ſequuntur, *Secundùm morem Ca-*
puanæ, & Nidi, mulier cum liberis, non poteſt di-
ſponere de dotibus, niſi de decem partibus vnam,
ſinè liberis verò, de medietate tantùm; Vndè ap-
paret, quòd nullam habemus gloſſandi, &
interpretandi neceſſitatem, ſi adſunt verba
expreſſa, quæ petitionem Dom. Mariannæ
canonizant, vt cũ potuerit Magnif. Ioanna,
carens filijs, de ſuis integris dotibus diſpo-
nere, poſtquam per pactum, ſe ligauit ad be-
neficium ſuorum proximiorum, non potuit,
niſi de illarum medietate tantùm.

11 Nec quærendum eſt, an dicta verba, in ſe-
cunda parte, ſint intelligenda de medietate
dotium obuentarum mulieri, ab agnatis, &
cognatis, an etiã de illis, quę aliundè mulier
acquiſiuit, ſcilicet ab alijs perſonis prorsùs
extraneis; cùm certè iſthęc indagatio ſit im-
pertinens, tùm, quià dicta verba non diſtin-
gunt, tùm etiàm, quià reſpectu dotium an-
tiquarum, ſcilicet obuentarum ab agnatis,
& cognatis ipſius mulieris, iam habemus
Conſuetudines in ſcriptis redactas, prorsùs
diſtinctas, & diuerſas ab vſu Capuanæ, &
Nidi, quibus datur norma mulieribus, quo-
modò debeant de ſuis dotibus diſponere,
nimirùm exiſtentibus filijs, de decima tan-
tùm, vt in *Conſuetud. ſi qua moriens, tit. de mu-*
lier. habent. fili. filijs verò non exiſtentibus, de
ſola medietate, ſeruata forma generalis *Cõ-*
ſuetud. & ſi teſtator, tit. de ſucceſſ. morient. ſinè
fili.

12 Ex hoc ſequitur, nouum vſum Nidi, &
Capuanæ, per quem reſtringitur facultas
mulieri decedenti ſinè filijs, diſponendi ſo-
lummodò de medietate ſuarum dotium, lo-
qui, & intelligi de dotibus nouiter, & quo-
modocunq; quæſitis per mulierem, etiam
ab extraneis perſonis, alioquin iſte nouus
vſus, quoàd hanc partem, fruſtrà introdu-
ctus fuiſſet, & ideò diximus, eſſe pactũ, quaſi
non ex lege, ſiuè Conſuetudine ſcripta, ſed
ex conuentione imponat ſibi mulier frenum
quoàd ea bona, quorum liberam habebat
diſpoſitionem, quæq; ſub ſuis liberis erant
habenis, & hoc eſſe arbitror, id, quod in ter-
minis noſtris voluit dicere *Dom. Reg. Capyc.*
Latr. conſult. 91. nu. 8. in illis verbis, *Et ſic eo*
ipſo, quòd matrimonium eſt contractum ſecundùm
Conſuetudinem Capuanę, & Nidi, quamuis bona
in dotem data, non eſſent ſubiecta Conſuetud. non
poterit

poterit diſponere, niſi ſeruata forma illius, hoc eſt de medietate, non exiſtentibus filijs. Id, quod etiã corroboratur authoritate *Piſanell. in Apoſtil. ad Conſuetud. & ſi teſtator*, incipiente, *Tenet Napod. hic*, qui amplexando dictum *Napod.* quòd non poſſit mulier de dote diſponere, ſi ſtipulata ſit, dotem alteri poſt mortem reddi, ſubdit, quòd hodiè ceſſat difficultas iſta; Nam ſtipulantur capitula iuxtà nouum vsũ, quoàd exclusionem parentum à ſucceſſione filiorum, ſed quoàd diſpoſitionem dotium, reſeruatur facultas diſponendi iuxtà *Conſuetud.* in ſcriptis redactam, quaſi velint *Napod. & Piſanell.* quòd cùm nouus vſus importet, tam excluſionem parẽtum à ſucceſſione filiorum, quàm etiam pactum reddendi medietatem dotium, etiam nouiter quęſitarum per mulierem decedentem ſinè filijs, in beneficium ſuorum proximiorũ agnatorum, propterea ad euitandum hoc pactum, ſiuè mauis tacitam conuentionem, ſtatuitur expreſsè in capitulis, quòd mulier poſſit diſponere, ſeruata forma *Conſuetud.* in ſcriptis redactæ, quę ſolùm de bonis antiquis locuta eſt; Et quòd ad hunc finẽ fiat expreſſio prædicta, patet, quià inter mulieres Neapolitanas, habentes dotes conſiſtentes ſolùm in bonis antiquis, eſt prorsùs inutilis, ſtante præciſa neceſſitate diſponendi de illis, iuxtà
13 *Conſuetud.* in ſcriptis redactam, †iuxtà regulam illam, vt ſit fruſtatoria expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt, quæq; veniunt, ex diſpoſitione iuris, ad *tex. In l. hæc verba, ff. de legat. 1. l. cùm quid, & l. certum, ff. ſi cert. petat. cum concord.* In caſu noſtro, non fuit conuentum, quòd diſpoſitio fieret ſecundùm *Conſuetud.* in ſcriptis redactã; Igitùr firmo ſimpliciter remanente pacto Capuanæ, & Nidi, non potuit Magnif. Ioanna de ſuis integris dotibus, etiam nouiter quæſitis diſponere.

14 Pręterea corroboratur noſtra propoſitio, quià ſi matrimonium contractum iuxtà nouum vſum, diſſoluatur per mortem mulieris, ſuperſtite filio, qui deindè decedat in pupillari ætate, vel quandocunq; ab inteſtato, viuo patre, certè pater à filij ſucceſſione, & à proprietate illius excluderetur, reſpectu bonorum filio obuentorum à matre, & linea materna, ſiuè ſint bona per matrem nouiter quæſita, ſiuè ſint antiqua, quià hoc vnum quæritur, an ſint bona materna,
15 †& quod magis eſt, nam hi cõſanguinei non dicuntur ſuccedere filio mortuo, cuius reſpectu bona à matre obuenta, poſſent dici antiqua, ſed ſuccedunt matri (per quam ſupponimus, fuiſſe bona nouiter quæſita) *Fràeb. cit. decis. 192.* quam *deciſ.* quoàd hoc, vt ſucceſſio fiat matri, non filio, approbat, & defendit *Dom. Reg. Capye. Latr. conſult. 20. nu. 1. cum ſeqq. & ſub nu. 11. verſic. Pro declaratione*
16 *igitùr*, †quià attentis verbis noui vſus, mortuo filio, facienda eſt dotium reſtitutio, hæredibus, & ſucceſſoribus mulieris, hoc eſt proximioribus illius, *Napod. in Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, n. 202. verſic. Tertiò quæro, & n. 222. verſic. Mortuus igitùr*, & ibi *addit. Piſanell. Afflict. d. deciſ. 202. verſic. Conſuetudo Capuanæ, & Nidi, Conſiliar. Theodor. allegat. 79. n. 23. & Dom. Reg. Ronit. deciſ. 87. n. 13. & deciſ. 110. n.*
17 12. †taliter, vt vigore iſtius noui vſus, etiam dotantes, vel proximiores dotantium excludantur, mortuo filio, cùm abſolutè ſuccedant proximiores ex parte matris, dotantibus excluſis, prout fuit deciſum iunctis Aulis per S.C. pro D. Antonio Caracciolo, contrà Ill. Ducem Belcaſtri, vt ex proceſſu
18 in Banca Magnif. Fuſci. †Ergò ex prædictis eſt indubitanter verum, quòd proximiores mulieris ſuccedant in dotibus, qualeſcunq; illæ ſint, ſiuè conſtent ex bonis antiquis, ſiuè ex bonis nouiter quæſitis: Et quòd hoc ſit verum, patet ad oculum, nam defuncto filio, ſuccedunt proximiores ex parte matris, ipſi matri, etiam in bonis nouiter à matre quæſitis, iſtaq; ſucceſſio nõ fit attento iure communi, quià vigore illius ſublata eſt differentia agnationis, & cognationis, nec bonorum diſtinctio attenditur. Non etiam de iure Conſuetudinario, quià illud introductum eſt, reſpectu bonorum antiquorum, non autem bonorum nouiter quæſitorum: Ergò ſucceſſio proximiorum ex parte matris, quoàd bona per matrem nouiter quæſita, ex hoc nouo vſu Nobilium Platearum, introducta eſt.

19 Ex his omnibus (vt concludam) deducitur, iſtum nouum vſum, ſiuè pactum Capuanæ, & Nidi, longè pinguiùs, quàm Conſuetudines, contemplaſſe fauorem agnatorum mulieris, vt dicit *Dom. Conſiliar. Theodor. d. allegat. 1. n. 54.* idq; exiſtant, vel nõ filij; nam in primo caſu, diſpoſitio coarctatur ad decimam partem dotium, non tantùm ſi illę mulieri peruenerint à ſuis agnatis, & cognatis, ſicuti vult *Conſuetud.* in ſcriptis redacta, ſed etiam de illis ab ipſa matre aliundè quæſitis; In ſecundò verò caſu, cùm nempè filij deficiunt, de ſola medietate, pariter non obſtante, quòd dotes cõſiſtant, in bonis nouiter, & aliundè quæſitis, vt ſuprà probauimus, idq, mirum non eſt, nam nouus vſus, teſte *Ann. conſil. 118. & 119.* compræhendit etiam bona extrà diſtrictũ, & nouiter quæſita, atq; ità deciſum refert iunctis Aulis, ſolemniſſimè diſcuſſo articulo, ſuper quo ſcripſit etiam *Theodor. d. allegat. 1.* quicquid in contrarium, in illa cauſa allegaſſet *Conſiliar. Georgi. allegat. 23. 24. & 25.*

20 Longèq; aberrauit *Camill. Salern. in Conſuetud. ſi qua moriens, in Apoſtill.* incipiente, *Ex hac Conſuetudine, circà medium, verſic. Et aduerte*, vbi in quadam quæſtione per ipſum propoſita, de extero contrahente iuxtà hunc nouum vſum, duas format propoſitiones,

apùd ipſum indubitatas, ſed herclè falſiſſimas. Altera, quòd nouus vſus habeat locum exiſtentibus tantùm filijs, taliter, vt anſam præbuerit parti, in currenti contingentia dicendi, vt cùm matrimonium fuerit ſinè filijs diſſolutum, non ſit de nouo vſu quærendum, nec diſputandum circà facultatem diſponendi. Altera verò, vt ipſe nouus vſus regulet modum diſponendi, ſecundùm *Conſuetud.* in ſcriptis redactas, & vtramq; fallaciſſimam propoſitionem, reſtringit *Salern.* ſub his verbis, *Et aduerte, nam iſta Conſuetudo reſtringit facultatem teſtandi de dotibus, ſuperſtitibus liberis, ſed vbi non ſuperſunt, quòd non poſſit diſponere, niſi de medietate, non reperitur Conſuetudo in ſcriptis, hoc ſpecificè diſponens in dote, ideò aliàs vidi dubitari de factò, ſi inter aduenas contractum eſt matrimonium, ſecundùm Conſuetudinem Neapolitanam, quæ dicitur, alla nuoua manera, quòd ex quo talis mos ſe refert ad Conſuetudinem teſtandi, in ſcriptis redactam, quòd partes prædictæ videntur ſubieciſſe ſe dictæ Conſuetudini, & ſolùm in dicto caſu ſuperexiſtentiæ liberorum, non autem in alio caſu, quandò liberi non ſuperſunt, cùm ille caſus nõ reperiatur in dicta Conſuetudine in ſcriptis redacta*; Addo eandem *Saler.* ſententiam, incõſideratè fuiſſe ſecutos *Molfeſ. ad Conſuetud. tom. 1. part. 1. cap. 4. nu. 20. cum ſeqq. vſq; ad fin.* & *Dom. Marcian. tom. 1. diſput. 39. ſub n. 16.*

21 Etenim ſi præcitati *DD.* non dixiſſent, eſſe ſuper articulo cogitandum, taliter, vt nec minùs partis intentionem firment, dicerem, eos intolerabiliter à vero deuiaſſe, vel ſaltem memoriã illos decepiſſe, inſpecto, quòd idem *Saler. ſup. cit. nu.* 10. referens verba noui vſus, voluit expreſsè, quòd ſecundùm morem Capuanæ, & Nidi, mulier cum liberis, non poteſt diſponere de dotibus, niſi de decem partibus vnam; ſinè liberis verò, de medietate tantùm. Nùnc vel verba noui vſus, per *Saler.* relata, non ſunt vera, vel eſt falſum id, quod loco nuper allegato ipſe idem dixit, vt filijs non exiſtentibus, non ſit attendendus nouus vſus, quemadmodùm ſimili etiam reſponſione confunditur *Molfeſ.* qui ad eaſdem *Conſuetud. tom. 1. part. 1. cap. 2. n. 3.* voluit expreſsè, vt mulier ſinè liberis decedens, ſi contraxit iuxtà nouum vſum, non poſſit diſponere vltrà medietatem ſuarum dotium; Nec benè confunditur nouus vſus, cum Conſuetudinibus in ſcriptis redactis, quæ multos habet caſus omiſſos, per nouum vſum præuiſos.

22 Poſſet ſolùm ſaluari *Saler.* & ſequacium opinio, ſi cõtraheretur matrimonium iuxtà nouum vſum, reſeruata mulieri facultate diſponendi, iuxtà *Conſuetud.* in ſcriptis redactas, de qua paciſcendi forma, teſtatur *Afflict. deciſ.* 237. & *Piſanell. in d. Conſuetud. & ſi teſtator, in Apoſtill.* incipiente, *Tenet Napod. hic*, quo caſu, ex quo eſſent attendendæ Conſuetudines, quæ euentum decedentiæ mulieris ſinè liberis, nequaquam determinarunt, poſſet tùnc dici (& rectè) valere mulierem liberè diſponere de integris ſuis dotibus, præterquamquòd de dotibus, & alijs bonis ei obuẽtis ab agnatis, & cognatis, de quibus non niſi de medietate diſponere valeret, non quià dos, ſed quià bona antiqua, vigore cit. *Conſuetud. & ſi teſtator*, & ità eſt intelligendus *cit. Theodor. alleg. 91. ſub n. 10.* dùm vult, mulierem nubentem iuxtà nouum vſum, poſſe diſponere ſecundùm *Conſuetud.* in ſcriptis redactam, hoc eſt, poteſt ità diſponere, quià hoc pacto, circà diſponendi modum conuenit, & patet iſte ſenſus, quià *Theodor.* allegat *Afflict. cit. deciſ.* 237. vbi dicit, quòd ità ſolent Nobiles Nidi, & Capuanæ conuenire; & ità demùm reſoluitur *deciſ. 100. Dom. Reg. Rouit.* vt ex hoc etiam proceſſerit, nam in ea ſpecie, licèt fuerit matrimonium contractum iuxtà nouum vſum, tamen facultas diſponendi fuit reſeruata mulieri, iuxtà *Conſuetud.* in ſcriptis redactas.

23 Non ità actum reperitur in caſu noſtro, in quo matrimonium fuit ſimpliciter contractum, iuxtà nouum vſum, nulla alia deſcripta norma circà modum diſponendi, quo caſu mulier ſinè liberis decedens, non poteſt de dote, niſi de medietate diſponere, nõ quià bona antiqua, ſed quià dos, attentis verbis dicti noui vſus, pluries in currenti controuerſia relatis, & per conſequens ceſſant omnes doctrinæ, & authoritates, quæ poſſent in contrarium allegari, nam procedunt, vbi circà formam diſponendi, ſubieciſſent ſe partes *Conſuetud.* in ſcriptis redactis. *Laus* Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

DOm. Ignatius Prouenzalius Fiſci Patronus M.C. *laudatur. n. 1.*

Caducato primo gradu ſubſtitutionis, cætera ſequentes ſubſtitutiones euaneſcunt. n. 2.

Subſtitutio facta in defectum filiorum, vel lineæ alicuius, non verificatur, ſi filij, vel linea non naſcantur, nam oportet, quòd naſcantur, & deficiant. n. 3. 7. De ratione, à n. 9. ad 12. Reſoluuntur contraria. n. 13. ad 16. Et interpretatur tex. in l. 3. §. 1. ff. vſusfruct. quemadm. caue. *n. 17. & 18. Et ponderatur ad præſentem cauſam vna vehemens coniectura. n. 27.*

Subſtitutio facta filio hæredi, quandocunq; deceſſerit, non purificatur, defuncto filio, qui nunquam fuit hæres. n. 4.

Subſtitutionis caſus debet verificari cum omnibus ſuis qualitatibus. n. 5.

Subſtitutio facta filijs alicuius, expirat, ſi filij non naſcantur. n. 8.

Caſus natiuitatis, & mortis, non ſolùm differt à caſu non natiuitatis, ſed eſt illi contrarius. n. 9.

Mors præſupponit præcedentem vitam. n. 10.

Defi-

Digitized by Google

Deficientia præſupponit praexiſtentiam entis, & mortem illius.n.11.& 12.

Dictio, videtur, *ſui natura eſt ambigua, & dubitatiua.n.13. Limita, quià ſi proferatur à ius dicente, eſt deciſiua.n.14.*

Deficere impropriè dicitur id, quod nunquam eſſe cœpit.n.17.& 23.

Dictio, quaſi, *ſignificat impropriè.n.18.*

Verba in vltimis voluntatibus, ſunt intelligenda verè, & propriè.n.19.

Extenſio in fideicommiſſis non permittitur, quandò non concurrit eadem ratio, etiam ſi adeſſet fauor pia cauſæ.n.20.

Fideicommiſſa tanquam odioſa, ſunt intelligenda rigoroſè.n.21.

Fideicommiſſum non adeſſe, eſt in dubio iudicandum.n.22.

Clauſula codicillaris operatur, vt venientes ab inteſtato, cenſeantur grauati praſtare fideicommiſſa, & quomodò intelligatur, & quandò ſit verum. n.24.25.& 26.

ARGVMENTVM.

Subſtitutionem factam in defectum maſculorum, vel lineę maſculinę alicuius, eatenùs locum habere, quatenùs maſculi naſcantur, & moriantur; Cæterùm expirare, ſi maſculi nunquam naſcantur, curioſè, & firmiſſimè demonſtratur. Pro Dom. Ignatio Prouenzalio, M.C.V. Fiſci Patrono digniſſimo.

CONSILIVM XXXII.

1 IN currenti cauſa inter Magnificum Dom. Ignatium Prouenzalium, Iudicem M.C.V. in Criminalibus, nùnc eiuſdem Tribunalis Fiſci Patronum doctiſſimum, & vigilantiſſimum, hæredem teſtamentarium Magnificæ quond. Mariæ Stinchæ eius vxoris, cum Magnificis Gubernatoribus Mótis Pauperum verecundorum huius Ciuitatis, tota dubitatio reſtringitur ad id, vtrùm ſit factus caſus fideicommiſſariæ ſubſtitutionis in beneficium dicti Montis, ex diſpoſitione quond. Franciſci Antonij Stincha ſenioris, qui hæredem inſtituit Io: Marinum filium, eumq; in hunc, qui ſequitur modum, grauauit. *Però in caſo, che moriſſe il detto Gio: Marino ſenza figli maſchi, mà ſolo con figlie femine, ouero in ogni euento, che la linea maſcolina deſcendente dà maſchi del detto Gio: Marino, mancaſſe, reſtando ſolamente figlie femine nate, ò naſciture dal detto Gio: Marino, in detto caſo voglio, che detta mia heredità, e beni, vt ſup. e nelli predetti duc. 6000. e pereſſi in annui docati 300. vt ſup. conferiti in detta mia heredità, debbiano ſuccedere, cioè per la quarta parte il detto Monte de poueri vergognoſi, e per le reſtanti trè parti, debbiano ſuccedere pro æquali parte, & portione, le figlie femine nate, e naſciture dal detto Gio: Marino, ex corpore legitime, e naturali.*

Modò eſt in facto ſupponendum, quòd dictus Io: Marinus hæres grauatus, deceſſit iàm relicto filio, nempè Franciſco Antonio iuniore, qui demùm nullis vnquam ſuſceptis filijs, extremum clauſit diem, ſuperſtite dicta Magnifica Maria ſorore, ſimiliter dicti Io: Marini filia, ac dicti Franciſci Antonij ab inteſtato hærede, nuper defuncta, & ſucceſſiuè dicti Magnifici Gubernatores contendunt, nedùm eſſe factum caſum ſucceſſionis in dicta quarta parte, in beneficium Montis, propter extinctionem lineæ maſculinæ dicti Io: Marini, vnà cum fructibus à die mortis Franciſci Antonij iunioris, verùm quoq; eſſe factum alium caſum ſubſtitutionis ab eodẽ teſtatore ordinatæ, in beneficium eiuſdem Montis, reſpectu medietatis reſtantiũ trium portionum, ſtante morte ſupradictæ Magnificæ Mariæ abſq; filijs, & ſucceſſiuè ob extinctionem lineæ etiam fœmininæ, dicti Io: Marini hæredis grauati.

2 Nos verò huiuſmodi prætenſionibus occurrentes, dicimus, inſiſtendum dumtaxàt eſſe contrà primam partem ſubſtitutionis factæ, in defectum lineæ maſculinæ; Etenim ſi iſte caſus factus non eſt, tanquam primus, & principalis, ex conſequenti, cætera etiam ſubſtitutionum capita ſequẽtia euanuerunt, tanquam deriuantia à prima, ac illi ſubordinata, iuxtà doctrinam *Bar. in l. ſi mater, §. 1. ff. de vulgar. & pupill. Bald. Alex.* & *Soccin. in l. 1. ff. eod. Petr. de interpret. vltim. voluntat. fol. 371. nu. 2. Peregrin. de fideicomm. artic. 15. nu. 7. cum ſeqq.* alijq; quos cumulat *Fuſar. de fideicommiſſ. ſubſtit. quæſt. 456. n. 1. & 10.*

3 Quòd autem primum, & principale ſubſtitutionum caput, vti non purificatum euanuerit, animaduerto, ſubſtitutionem non eſſe factam filijs Io: Marini, qui fuit Franciſcus Antonius iunior, ſed ſolùm lineæ deſcendenti ex maſculis Io: Marini, hoc eſt, lineæ deſcendenti ex Franciſco Antonio iuniore, per illa verba, *Ouero in ogni euento, che la linea maſcolina, deſcendente dà maſchi del det. Gio: Marino, mancaſſe:* Vndè oportebat, quòd Franciſcus Antonius filios ſuſcepiſſet, qui poſteà defeciſſent; & quià nunquam liberos ſuſcepit, igitur euanuit perſona, cui ſubſtitutio facta fuit, ac per cõſequens ſubſtitutio

4 quoq; expirauit, † exemplo ſubſtitutionis factæ filio hæredi, quandocunq; deceſſerit, nam non habet locum, defuncto filio, qui nõ fuit hæres, iuxtà celebre *Conſil. Alex. 1. lib. 1.* cuius doctrinam defendit *Decian. in ſua Apologia poſt Conſilia, cap. 17. nu. 12.* dicens, hanc eſſe communem, idem ſentit *Alex. Raudenſ. de Analog. cap. 37. à n. 112. cũ ſeqq.* & *Peregrin.*

5 *de*

Google

5 *de fideicommiſſ.art.15.n.40.*† quià regulariter
ſubſtitutionis caſus debet adimpleri, & ve-
rificari cum omnibus ſuis qualitatibus, &
circumſtantijs per teſtatorem conſideratis,
vt poſt *Signorol.* notat *Cardin.Mantic. de con-
iect.vltim.volunt.lib.5.tit.1.ſub nu.11.* & *Ma-*
6 *ſcard.de probat.concluſ.1346.in fin.* † Vndè ad
propoſitum dicimus, vt ſicùt in caſu *Alex.*
communiter concluditur in excluſionem
ſubſtituti, ex eo ſolùm, quià filius, cui fuit
facta ſubſtitutio, non fuit hæres, ſic etiam in
caſu noſtro dicendum videtur; dùm ſubſti-
tutio fuit ordinata in defectum lineæ ma-
ſculinę, deſcendentis ex maſculis Io: Marini,
ex eo, quià linea non defecerit, nam orta
non eſt.

7 Quòd autem hoc ità ſit de iure, adduco
punctualiter *Ruin.cõſil.177.vol.2.* dicentem,
ſubſtitutionem factam in defectum filiorum
alicuius, non verificari, non natis filijs, quià
tùnc non dicuntur deficere filij, cum qua
opinione conſenrit quoq; *Alciat. reſponſ.44.*
8 *lib.9.*& latiſſimè *Caccheran.conſil.74.* † ſicuti
etiam ſubſtitutio facta filijs alicuius expi-
rat, ſi filij non naſcantur, ſicuti tenent

*Alberic.de Roſat. in l.precibus, nu.44.C.de
impub.& ali.ſubſt.*

*Alciat. in l.Gallus, §.& quid ſi tantùm, in 2.
lect.n.25.ff.de liber.& poſth.* idem *reſponſ.144.
n.23.& reſponſ.38.n.40.lib.9.*

Angel.conſil.93.n.5.

Anchar.conſil.356.

*Alex.conſil.1.lib.1. ſub nu.9. verſic. Quartò
probatur.*

Cephal.conſil.649.

*Cranett.conſil.361.nu.3. cum ſeqq. & conſil.
363.à n.9.*

Corne.conſil.199.n.32.lib.2.

*Crot.conſil.313. & conſil.265.nu.16. & 17.
& conſil.360.n.3.cum ſeqq.lib.3.*

Deci.conſil.238.in princip.

Decian.conſil.91.n.14.lib.5.

Eugen.conſil.99.

Fulgoſ.conſil.49.verſic.In oppoſitum.

Honded.conſil.49.n.49.vſq; ad 66.lib.2.

*Io: Andre. in addit.ad Speculat. tit.de teſtam.
§.1.in addit.magna, verſic.Occurrit etiam caſus.*

*Menoch.conſil.326.conſil.245.n.7. & conſil.
532.n.19.*

Oldrad.conſil.77.

*Oddus conſil.2.n.2. & conſil.56.n.19.& 33.
& conſil.67.n.35.*

*Paul.de Caſtr.conſil.219.nu.2.& conſil.395.
Videndum eſt, n.3.vol.1.*

Pariſ.conſil.74.n.9.lib.3.

Peregrin.conſil.55.lib.2.

*Roman. in l. quandiù inſtitutus, ff. de acquir.
hæred.*

Rip.in l.1.n.96.ff.de vulgar.& pupill.

*Ruin.in l.hæredes mei, §.cùm ità, nu.6.cum
ſeqq.ff.ad Trebelle.* idem *cõſil.104.col.2.conſil.
172.& conſil.175.lib.2.*

Riminald.conſil.110.

Rebuff.conſil.182.n.40.

Signorol.conſil.199.n.2.

*Soccin.Seni.conſil.140.n.8.lib.1. conſil.259.
lib.2.& conſil.36.lib.3.*

Soccin.Iuni.conſil.169.n.5.lib.2.&

Surd.conſil.236.n.12.& 13.

9 Pro hac communiſſima opinione fortiter
facit ratio *Angel.cit.conſil.93.col.fin.* dicentis,
non ſolùm eſſe magnum diſcrimen inter ca-
ſum natiuitatis lineæ, vel filiorum, & mortis
illorum, & caſum non natiuitatis, & forma-
liter diſtingui, ſed eſſe caſus inter ſe contra-
rios, nam ille ponit, iſte verò negat præexi-
ſtentiam, ſequitur *Corne.d.conſil.n.2.vol.2.*&
Cranett.d.conſil.361.n.3. Ergò illud verbum,
mancando, aut verificari debet in defectu ob
natiuitatem, & mortem, vel in defectu ob nõ
natiuitatem; minimè autem in vtroq; caſu,
alioquin non verificata voluntate teſtatoris
in vno caſu, verificaretur in alio contrario,
tempore, quo nõ poteſt verificari, nec etiam
in caſu diſſimili, quandò adeſt diuerſitas ra-
tionis, *l.commodiſſimè, ff.de liber.& poſth.*

10 Præterea obuallatur hæc opinio; nam
ſicuti mors ſupponit vitam præcedentem,
cùm ſolus viuens moriatur, *Gloſ. in l.ſi cùm
hæres, verb. Non transfert, ff.quand. dies legat.
cedat. & l.qui duos 18. §.hæc conditio,* cum *gloſ.
verb.Tempus, ff.de manumiſſ.teſtam.* nam pri-
11 uatio præſupponit habitum; † Ità deficien-
tia præſupponit præexiſtentiam entis defi-
cientis, *l.amiſſione 5.§.qui deficiunt, ff.de capit.
diminut.* & dicit mortem illius entis, vt per
*Gloſ.in §.hinc nobis, verb.Deficientis, auth.de
hæred. & falcid.* vbi verbum, *deficientis*, expo-
nitur pro, *morientis*, & ſcribit *Pariſ.conſil.18.*
12 *n.13.cõſil.73.n.3.& cõſil.93.n.3.lib.2.*† Ergò
nõ adaptatur, nec verificatur caſus deficien-
tiæ, niſi naſcatur, & præexiſtat ens defectu-
rum, & moriturum, ad quod prǽter adducta,
pondero duo iura, quæ, ni fallor, ponunt fal-
cem ad radices. Primò, *tex. in l.non poteſt vi-
deri 209.ff.de reg.iur.* ibi, *Non poteſt videri de-
ſijſſe habere, qui nunquam habuit;* ſic in propo-
ſito noſtro non poteſt videri deſijſſe deſcen-
dentes, qui nunquam orti ſunt. Secundò, &
meliùs, *tex. in l.Titio vſusfructus 95.ff.de con-
dit.& demonſtrat.* vbi Paulus voluit, quòd li-
bertas relicta ſeruo, ſub ea cõditione, ſi per-
ſona vſufructuarij deſijſſet, non debetur, de-
functo vſufructuario, viuo teſtatore, ea ſo-
lùm ratione, *Quià conditio, nec initium accepit;
deſijſſe enim non videtur, quod nec incepit.*

13 Nec refragatur, quòd Iureconſulti, tam in
d.l.Titio vſusfructus, quàm in *d.l.non poteſt vi-
deri*, vtantur ad deciſionem eorum dicti, ver-
bo, *videtur*, quod non ſolũ non eſt deciſiuum,
ſed ſuaptè natura eſt ambiguum, dubita-
tiuum, & fictionem denotat, vt dicit *Alex.in
l.2.§.voluntatem, nu.3.ff.ſolut.matrim.& in l.ſi
tibi homo, §.cùm ſeruus, nu.4.ff.de legat.1.Iaſ.in*

l.ſi

l.ſi is, qui pro emptore,n.93.ff.de vſucap. Rip.in
l.1.n.91.ff.ſi cert.petat.& *Menoch.de præſumpt.*
14 *lib.1.quæſt.*10.*n.*3. † Quià reſponderur, hoc
eſſe verum in omni caſu, præterquàm in de-
cidendis controuerſijs, quià Iureconſultus,
Iudex, vel alius, ſi in decidendo vtatur ver-
bo, *videtur*, verè dicitur determinare, ad *tex.*
in l. quid tamen 25. §. ſi arbiter, ff.de recept. ar-
bitr.
15 Remanet aliqua alia reſoluamus, quæ in
contrarium poſſent ponderari, nam licèt in-
numeri etiam tenuerint, caſum deficientiæ
verificari, tam ſi filij naſcantur, & pereant,
quàm ſi non naſcantur, potiſſimum ex *tex.*
in l.3.§.1.ff.vſusfruct.quemadm.caue. ibi, *Deſi-*
nere pertinere vſumfructum accipiemus, & ſi nec
cœperit pertinere, quamuis legatus ſit, & com-
mittetur nihilominus ſtipulatio, quaſi deſinat per-
16 *tinere, quòd nec cœperit.* † Tamen pro reſpon-
ſione animaduerto, hanc opinionem eſſe fal-
ſiſſimam, tùm ex deductis per *Angel.*& alios
ſup.cit. *n.9.* dicentes, defectum filiorum non
poſſe in vtroq; caſu verificari, ſed in illorum
altero tantùm, cùm ſint inter ſe contrarij,
tùm etiã, quià verbum, *deficere*, verè, & pro-
priè ſupponit præexiſtentiam entis deficien-
tis, & ſic ad caſum natiuitatis, & mortis tan-
tùm poteſt applicari, ex his, quæ latè ſuprà
17 iuribus, & rationibus demonſtraui, † tùm
tandem, quià *tex. in d.l.3. §.1.* nè videatur
pugnare cum *tex.in d.l.Titio vſusfructus*, re-
ducendus eſt ad concordiam, vt procedat
de ęquitate, & ſic impropriè deſinere dicitur
id, quod nec cœperit, iuxtà interpretationẽ
Gloſ. in eadem *l.Titio vſusfructus, verſic.Non*
videtur, quam amplexatur alia *Gloſ.in d.l.nõ*
poteſt videri, ff.de reg.iur. dùm dicit, *Impropriè*
tamen quandoq; dicitur quid deſinere, quod non
cœpit, vt ſup. vſufruct. quemadm.caue.l.3.&c.
& conuincitur etiam, quià *tex.in d.l.3.* dicit,
18 *Quaſi deſinat pertinere*; † quæ dictio, *quaſi*, eſt
ſignificatiua impropriè, *l.ſi cùm dotem, §.fin.*
ff.ſolut. matrim. l.ſi quis cùm à fideicommiſſario,
ff.de condit.indeb.cum Gloſ.verb. Quaſi, Fonta-
nell.de pact.nupt.tom.2.clauſ.5.gloſ.1.part.2.n.
24.fol.256. & *Reg.Rouit.conſil.70.n.13.vol.2.*
19 Et quoniam nos ſumus in vltimis volun-
tatibus, in quibus verba ſunt intelligenda
verè, & propriè, remotis improprietatibus,
& fictionibus, *l.fin.C.de his, qui veni. ætat.im-*
petr.d.nõ aliter, ff.de legat.3. & l.3.§.hæc verba,
20 *ff.de negot.geſt.* † ac etiam in materia fideicõ-
miſſaria, in qua quandò non militat eadem
ratio, nõ permittitur extenſio, etiam ſi adeſ-
ſet fauor piæ cauſæ, *Ruin.conſil.131.circà fin.*
21 *lib.1.*& *Menoch.conſil.379.n.42.* † Nam fidei-
commiſſa ſunt capienda rigorosè, cùm ſint
odioſa, *l.cohæredi, §.cùm filiæ, ff.de vulgar. &*
pupill. Iaſ.in rubr.ff.de legat.1.n.16.Oſaſ.deciſ.
50.n.11.Mayon.deciſ.Florent.149.nu.15.Fon-
tanell.deciſ.93.n.18.Ceuall.quæſt.756.nu.2.Si-
moncell.de decret.tit.1.nu.3.& *Fuſar.conſil.72.*
22 *n.7.* † Hinc inoleuit adagium, vt in dubio ſit
iudicandum contrà fideicommiſſum, & in
excluſionem illius, *l. Lucius, §. tres hæredes,*
verſic. Ad vnciam hæreditatis, ff. ad Trebelle.
Honded.conſil.60.n.13.Natta conſil.200.n.8.in
fin. Fuſar.conſil.64.n.26.conſil.99.n.19.conſil.
174.n.22.& conſil.178.n.14.Peregrin.de fidei-
comm.art.1.n.39.Barzi.deciſ.121.n.58.Lanar.
conſ.60.n.6.& 30.Dom.Marcian.cõſ.38.in fin.
23 *lib.2.*& *Capyc.Latr.deciſ.103.n.22.* † Idcircò
retenta diſpoſitione *tex. in d.l. Titio vſusfru-*
ctus, cum concord. parum arbitror, curandum
de *tex.in d.l.3.§.1.* vbi impropriè deficere
etiam dicitur id, quod eſſe nunquam cœpit.
24 Tandem non obſtat id, quod dicit *Paul.de*
Caſtr. quem ſuprà ad fauorem noſtrum alle-
gauimus, *d.conſ.395.n.4.lib.1.* vt licèt non
fiat locus ſubſtituto, ſi filij non naſcantur,
quãdò ſubſtitutio fuit ordinata in defectum
filiorum, tamen venientes ab inteſtato, cen-
ſentur grauati reſtituere eidem ſubſtituto,
ex virtute clauſulę codicillaris; ſequitur *De-*
25 *cian.conſ.1.n.132.vol.1.* † Nam reſpondetur,
Caſtrenſ. virum alioqui in cõſulendo doctiſ-
ſimum, longè aberraſſe, vt meruerit impu-
gnari, & reprobari ab *Alciat.reſponſ.492.nu.*
27.& *Menoch.conſ.326.n.40.* ea principaliori
ratione, quià licèt clauſula codicillaris ope-
retur, vt caducata inſtitutione, debeatur
nihilominus fideicommiſſum, cùm videan-
tur grauati hæredes ab inteſtato de reſti-
26 tuendo, † tamen nunquam aliquid opera-
tur, ſi ſubſtitutionis caſus à teſtatore conſi-
deratus, & diſpoſitus, non aduenit, nam tùc
ſicuti fideicommiſſum non debetur ex teſta-
mento, quaſi caſus non aduenerit, ità fortiùs
non debetur ex clauſula codicillari, ſic no-
tabiliter *Soccin.Seni.cõſ.76.in fin.lib.3.*& *Me-*
noch.loc. nuper allegato.
27 Hæc omnia, licèt iuſtitiam Domini mei
non obſcurè demonſtrent, nihilominùs ad
exuberantiam animaduerto, quòd ex præ-
miſſis in principio teſtamẽti verbis, in duo-
bus caſibus Franciſcus Antonius teſtator,
Montem Pauperum verecundorum ſubſti-
tuit. Primus, ſi Io:Marinus decederet ſinè fi-
lijs. Secundus, in defectum maſculorum de-
ſcendentium ex maſculis Io:Marini. Quò fit,
vt iàm euentum non natiuitatis filiorum
conſiderauerit in primo caſu: Ergò eundem
euentum, noluit conſiderare in ſecundo ca-
pite ſubſtitutionis, quià vbi voluit, dixit;
dixit caſum nõ natiuitaris in primo capite,
ergò voluit; nõ dixit in ſecundo capite, ergò
noluit, quo arguendi genere vtitur *Menoch.*
conſ.326.& cõſ.864.in 1.dubi. quem ſequitur
Fuſar.de fideicommiſſ.ſubſtit. quæſt.435.nu.11.
cui addo *Hieronym. Gabrieli. conſil.95. nu.4.*
lib.1.

Et ità iuris eſſe arbitror, ſub cenſura me-
liùs ſentientis. Neap. 3. Maij 1669. Laus
Deo, & B.V.

SVM-

SVMMARIVM.

Teſtamentum ſecundum, non irritat primum, habens clauſulam derogatoriam, & ità deciſum.n.1.& 4.

Teſtamentum primum, per ſecundum ipſo iure reuocatur.n.2. Etiam ſi ex ſecundo teſtamento, non fuiſſet adita hæreditas.n.3. Et vid.n.27.

Diſpoſitio quęlibet, habens clauſulam derogatoriam, irritatur per ſecundam diſpoſitionem, niſi fiat mentio clauſulæ derogatoriæ.n.5.

Clauſulæ derogatoriæ, quæ in teſtamentis apponuntur, ſunt maximoperè præiudiciales. n. 6. Verùm Author *exiſtimat, eſſe proficuas, ad euitandas inſidias.n.7.*

Clauſulæ derogatoriæ, ſequentis diſpoſitionis, omni iure validæ ſunt.n.8. Et quarè.n.9.

Proteſtatio ſimplex ſufficit ad tollendum actum ſequentem, in his, quæ dependent à ſolo proteſtantis animo.n.10.

Clauſula derogatoria, quadruplex eſſe poteſt, & diſtinctè exemplificantur.n.11.

Clauſulæ derogatoriæ, quadrupliciter derogari poteſt.n.12.

Clauſula derogatoria voluntatis, & poteſtatis vlterius teſtandi, non tenet.n.13.

Donatio facta in beneficium hæredis ſcripti, caſu, quo teſtator illud teſtamentum reuocauerit, non tenet. n.14.

Iurans nō reuocare teſtamentum, poteſt nihilominùs ad libitum teſtari. n. 15. Et non incurrit periurium.n.16.

Iuramentum, in primo teſtamento appoſitum, reſoluitur in implicitam clauſulam derogatoriam, ſequentis teſtamenti. n.17.& n.39.cum ſeqq.

Clauſula derogatoria, appoſita in primo teſtamento, reſpiciens ſolemnitates, vel requiſita, ſub quibus ſit faciendum ſecundum teſtamentum, pluribus modis exemplificatur.n.18.

Teſtamentum ſecundum, non irritat primum, niſi in ſecundo fiat indiuidua derogatio, & mentio clauſulæ derogatoriæ, in priori teſtamento appoſitæ.n. 19. Sed communior opinio eſt, ſufficere mentionem, & derogationem ſpecialem.n.20. Et quid ſi in ſecundo teſtamento fuiſſet inſtituta perſona teſtatori ſuſpecta, cuius cōtemplatione fuit appoſita clauſula derogatoria. n. 21. Quidnè ſi probetur mutatio voluntatis.n.22.

Clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum, appoſita in primo teſtamento, quomodò derogetur, per ſecundum.n.23.

Teſtamentum primum inter liberos, quomodò per ſecundum ſit reuocandum.n.24.25.26.& 30. Et quid ſi ſecundum teſtamentum ſit etiam inter liberos.n.33.

Clauſula, caſſans, & irritans, *non eſt neceſſaria ad reuocandum primum teſtamentum. n. 28. Sed operatur ad reuocandum priuilegiatum teſtamentum.n.29.& 31.*

Clauſula, caſſans, & irritans, *apponitur de ſtylo, & nihil operatur.n.32.*

Fauor piæ cauſæ, comparatur fauori liberorum, imò eſt maior, dempta legitima debita filijs.n.34.

Teſtamenta, ad pias cauſas condita, habent clauſulam derogatoriam implicitam ad ſequentia teſtamenta, quæ illud non irritant, ſinè ſpeciali reuocatione.n.35. Sed refertur contraria opinio.n.36. Et quid ſi tam primum, quàm ſecundum teſtamentum, ſit ad pias cauſas.n.37.

Priuilegia inter ſe conquaſſantur.n.38.

Teſtamentum iuratum habet implicitam clauſulam derogatoriam.n.39. Sed reuocatur per ſequens teſtamentum, habens clauſulam reuocatoriam generalem. n.40. Sed verior opinio eſt, vt requiratur reuocatio ſpecialis, cum expreſſa iuramenti derogatione.n.41.

Clauſula derogatoria ad ſequentia teſtamenta, nihil operatur, quandò coniecturis apparet, quòd teſtator voluerit aliud teſtamentum deliberatè condere. n.42. Quæ ratione ſequentes coniecturæ referuntur.

Prima, quandò in ſecundo teſtamento declarauit teſtator, quòd illud deliberatè, & ex certa animi ſcientia, & voluntate condebat.n.43.

Secunda, quandò ſecundum teſtamentum fuit conditum, decurſis à priori decem annis, vel breuiori tempore, arbitrio Iudicis.n.44.& 45.

Tertia, quandò poſt conditum primum teſtamentum, orta fuit inimicitia inter teſtatorem, & hæredem in illo inſtitutum.n.46.

Quarta, quandò perſona inſtituta in ſecundo teſtamento, eſt valdè teſtatori dilecta.n.47.

Quinta, ſi ſecundum teſtamentum eſſet inter liberos.n.48.

Sexta, ſi idem ſecundum teſtamentum fuerit ad pias cauſas.n.49.

Septima, ſi in ſecundo teſtamento fuiſſet appoſitum iuramentum.n.50.

Octaua, quandò nouum teſtamentum fuiſſet conditum coram Principe, vel apud acta Iudicis.n.51.

Demùm, ſi in ſecundo teſtamentu declaraſſet teſtator, quòd velit illud omninò, vel præciſe valere, aut ſi mala deprecetur impugnanti illud teſtamentum.n.52.

Dictio, præcisè, *habet vim clauſulæ derogatoriæ. n.53.*

Dictio, omninò, *habet naturam præciſam.n.54.*

Clauſula derogatoria appoſita in primo teſtamento, non operatur, ſi conſtet, non fuiſſe inſertam, mandante teſtatore, ſed de ſtylo Notarij.n.55. Et ſufficit probatio per coniecturas. n. 56. Sic clauſula derogatoria appoſita in ſecundo teſtamento. n.57.

Notarij malè faciunt apponendo in teſtamentis clauſulas derogatorias, inſcio teſtatore.n.58.

Teſtamentum habens clauſulam derogatoriam, cenſetur reuocatum per inciſionem linorum, & cordularum.n.59.

ARGVMENTVM.

De clauſula derogatoria, appoſita in teſtamento, tam expreſsè, quàm implicitè, de derogatoria derogatoriarum, de

de teſtamento inter liberos, ad pias cauſas, vel iurato, quādò, & quomodò per ſecundum teſtamentum irritetur, & de coniecturis, ex quibus inducitur derogatio clauſulæ derogatoriæ, diſtincta ſerie pertractatur.

CONSILIVM XXXIII.

QVædam Domina Angelica
Alborgrande, ætate grauis,
& opibus onuſta, dubitans de
auiditate ſuorum conſangui-
neorum, quin ei futuri eſſent
moleſti, vt teſtamentum eorũ
placito conderet, volens illis
abſentibus, & inſcijs, teſtari, meum expetijt
conſilium, vt ſuam poſtremam voluntatem,
aliqua opportuna cautela obuallarem, tali-
ter, vt ſi quæ ei vis, ſuggeſtio, vel importu-
nitas irrogari contigerit, ad nouum teſta-
mentum condendum, priùs tamen firmum
remaneret, ſecundo, vel vlteriori penitùs nõ
obſtante; Quapropter, cùm & hoc conſulere
conſcientiæ, nec iuri diſſonum eſſe, mihi vi-
ſum fuerit, curaui, vt in teſtamento ab ea in
ſcriptis condiro, ſequens cautela apponere-
tur, *Item per molti giuſti fini, mouentino la mia
mente, voglio, & eſpreſſamente dichiaro, ch'il
preſente mio teſtamento non s'intenda reuocato,
mà reſti ſempre nella ſua fermezza, ancorche
appreſſo ſi ritrouaſſero dà me fatti vno, ò più te-
ſtamenti, in beneficio di qualſiuoglia perſona, ſe
nell'altro, ò altri teſtamenti faciendi, non farò
eſpreſſa mentione del preſente, col giorno, meſe, &
anno, ſotto il quale ſarà ſtipolato, e con eſpreſſa
mentione del nome, e cognome del Notaro, quale*
1 *ſarà interuennto nella ſtipola*; † & licèt plures
aliæ cautelæ, ſub diuerſis clauſulis deroga-
torijs, fuerint à *DD.* conſideratæ, hæc tamen
mihi melior viſa fuit, tanquam per §. C. ferè
in terminis canonizata, occaſione teſtamẽti
conditi per Nobilem virum Ioſephum de
Coruis, ſub die 24. Octobris 1640. in quo
expreſsè voluit, vt quodcunq; ſequens te-
ſtamentum nullius eſſet roboris, niſi fuerit
clauſum, & eius manu ſcriptum, & ſubſcri-
ptum, cum expreſſa, & ſpeciali prioris dero-
gatione; cùmq; poſteà prædictis non ſeruā-
tis, aliud teſtamentum condidiſſet, conti-
nens prioris derogationem per verba gene-
ralia. Propterea mediante ſententia S. C.
referente Dom. tùnc Conſiliario Io: Fran-
ciſco Marciano, fuit declaratum ſecundum
teſtamentum inualidum, legataq; ex eo non
eſſe præſtanda, & eadem ſententia, delata
hæreditas in beneficium Dom. Io: Baptiſtæ
de Coruis, vigore prioris teſtamenti, vt ex
proceſſu in Banca Vincentij Borrelli, inter
Io: Baptiſtam de Coruis, cum Portia de
Coruis.

2 Et hinc (vt aliqua ad rem, non inutilia
animaduertam) principaliter limitatur cer-
tiſſima illa iuris concluſio, vt ſecundum te-
ſtamentum rumpat primum, illudq; irritum
reddat ipſo iure, *l. 1. ff. de iniuſt. rupt. & irrit.
teſtam. l. cum in ſecundo, eod. tit. l. ſi quis priore, ff.
ad Trebelle. l. ſi quis eum, §. fin. ff. de vulgar. &*
3 *pupill.* † etiam quòd ex ſecundo teſtamento,
non fuerit adita hæreditas, cùm ſatis repu-
tetur, quòd conſtet de voluntate reuocandi
primum, per cõfectionem ſecundi ſolemnis
teſtamenti, quòdq; ex hoc ſecundo poſſit hę-
reditas adiri, licèt actu non fuerit adita, *§.*
4 *poſteriore, inſt. quibus mod. teſtam. infirm.* † Nam
non procedunt prædicta, quandò in primo
teſtamento fuit appoſita aliqua clauſula, po-
ſterioris derogatoria, nam tùnc primum per
poſterius non reuocatur, niſi in eo mentio
fiat de clauſula derogatoria, ad *tex. in l. ſi quis
in principio teſtamenti, ff. de leg. 3. Bar.* & *DD.*
tam in *d. l.* quàm in *l. ſi mihi, & tibi, §. legatis,*
5 *ff. de legat. 1.* & *Paul. de Caſtr.* † dicens, hoc ge-
neraliter verum in omni quacunq; diſpoſi-
tione, continente clauſulam derogatoriam
poſterioris diſpoſitionis, vt cum effectu, per
poſteriorem nõ irritetur, niſi mentio fiat de
clauſula derogatoria, in priori diſpoſitione
appoſita, *conſil. 3. ſub n. 6. verſic. His tamen non*
6 *obſtantibus, vol. 1.* † & licèt exiſtiment aliqui,
derogatoriam clauſulam, in teſtamentis ap-
poſitam, eſſe teſtatoribus magni præiudicij,
eò, quòd volentes nouam diſpoſitionem cõ-
dere, propter impedimentum clauſulæ, in
priori teſtamento appoſitæ, nulliter de nouo
diſponunt, contrà eorũ velle, vt notant *DD.*
quos ſequitur *Caualcan. deciſ. 20. nu. 68. vol. 3.*
7 † Ipſe tamen exiſtimo, hoc non eſſe ſemper
verum, ſed frequentiùs clauſulam hanc eſſe
quàm maximè proficuam, ad obuiandum
voracitati illorum, qui inſidioſa, & moleſtiſ-
ſima induſtria, quærunt conſanguineorum,
& amicorum hæreditates, *Bar. in extrauag. ad
reprimendum, verſic. Non obſtanti, Soccin. in l.
ſi mihi, & tibi, §. fin. poſt num. 6. de legat. 1.* &
8 *Cranett. conſil. 25. num. 11.* Iure † meritò igi-
tùr hæ derogatorię clauſulę adinuentæ ſunt,
quæ non ſolum iuris reſiſtentiam nõ habent,
ſed potiùs ab vtroq; iure approbati, & per-
mitti, docet *Fõtanell. de pact. nupt. tom. 1. clauſ.*
9 *4. gloſ. 21. par. 1. n. 59. fol. 525.* † Non enim im-
pediunt teſtamentorum factionem, vel te-
ſtandi facultatem, ſed dumtaxat imponit
ſibi teſtator nouam legem, vel nouam for-
mam addit futuris teſtamentis, ab ipſo con-
dendis, per clauſulam derogatoriam ſecũdi
teſtamenti, niſi fuerit illa noua forma, atq; ſo-
lemnitas, ſeruata de qua te latè verba agens
Gomeſ. ad l. Taur. 3. n. 92. inquit ibi in fin. pro
ratione validitatis clauſulæ derogatoriæ,
10 † quòd in his, quæ dependent à voluntate
vnius tantùm, independenter à facto, & vo-
luntate alterius, ſola proteſtatio ſufficit, ad

toſlendum actum ſequentem, & vires illius,
ad *tex.in l.qui in aliena,§.fin.ff.de acquir.hæred.*
& ibi *Bar.* & *DD. tex.in l.at ſi quis,§.pleriq; ff.*
de relig. & ſumpt.funer.tex.in l.Neſennius,ff.de
negot. geſt. in l. alimenta, & ibi *Gloſ. C. eod.tit.*
*Bar.*hanc rationem referens,in *l.non ſolùm,§.*
morte, ff.de non.oper.nunciat. & *Cuman.in d.l.ſi*
quis in principio teſtamenti,ff.de legat.3.

11 Verùm altiùs exordiendo materiam,animaduerto, triplicem dari ſpeciem clauſulæ derogatoriæ.Prima,quæ derogat voluntati, & poteſtati teſtandi, veluti ſi dicat teſtator, *Nolo, me poſſe condere aliud teſtamentum*. Secunda eſt clauſula derogatoria expreſſa, & explicita, circà ſolemnitates, & modum vlterius teſtandi,vtpotè ſi fuerit dictum,*Nolo, ſecundum teſtamentum valere, niſi in eo ſeruetur talis, vel talis ſolemnitas*. Tertia eſt clauſula derogatoria,tacita,& implicita,veluti ſi primum teſtamẽtum eſſet inter liberos, ad pias cauſas, vel iuratum. Poſſem addere quartam, qualis eſt expreſſa clauſula derogatoria, addita alia derogatoria derogatoriæ,vt ſi dicat teſtator, *Nolo, ſecundum teſtamentum valere, niſi certa ſolemnitas ſeruetur,non obſtantè,quòd in ſecundo teſtamento apponatur clauſula derogatoria derogatoriarum.*

12 Vice verſa quadrupliciter his clauſulis derogatorijs, per ſecundum teſtamentum, derogatum cenſeri debet. Primò, per verba generalia, vt ſunt verba, *caſſans, & irritans.* Secundò, per verba ſpecialia, veluti ſi diceretur,*Non obſtantibus clauſulis derogatorijs quibuſcunq;* Tertiò, per verba indiuidualia, vt ſi expreſsè diceretur, *Non obſtante tali, aut tali clauſula derogatoria.* Et quartò,cenſetur derogatum tacitè,ex ipſa teſtamenti qualitate,& circumſtantijs, de quibus inferiùs diſtincta ſerie agemus.

13 Quoàd primam derogatoriã clauſulam, per quam voluntas, & poteſtas teſtandi tollitur, vtpotè ſi dictum fuerit, *Volo, hoc eſſe meum vltimum teſtamentum, meq; nolle, & non poſſe aliud teſtamentum de cætero condere, & ſi aliud condidero, volo,quòd non valeat,* hoc caſu *Iuli. Clar.* (profectò allucinatus) in *§.teſtamentum,quæſt.99.* adeò valere putat hanc derogandi formam,vt dixerit, eiuſmodi teſtamentum adeò reuocatũ nequaquam cenſeri per ſecundum,vt requiratur expreſſa,& indiuidua derogatio prioris teſtamenti, tẽpore, quo illa derogandi forma, in priori teſtamento appoſita, tanquam adimens liberam facultatem teſtandi, eſt prorsùs inualida, ex *l.ſtipulatio hoc modo concepta, ff.de verb.obligat.* taliter,vt ſecundum teſtamẽtum,ſimpliciter conditum,nulla illius derogatoriæ clauſulæ facta mentione, ſit omninò validum, *Corne. conſil.86.col.penul.vol.3.*cæteriq; quos ſequitur *Couar. in rubr. de teſtam. part.2. ſub nu.19.*
14 *verſic Secunda concluſio,* †eademq; ratione,ſi
quis teſtamentum condens inſtituat Caium,
cum hoc, vt non poſſit illud teſtamentum reuocare,& ſi reuocauerit, ex nùnc pro tùnc in eodem teſtamento, eidem Caio irreuocabiliter inter viuos donet omnia bona ſua, præſentia,& futura,talis diſpoſitio,tanquam adimens facultatem teſtandi, eſſet irrita, & ad libitum poſſet teſtator ſecundum teſtamentum condere, ſpreta donatione, ſic latè
Petr. Iacob. Aurelianenſ. in pract. libell. rubr.
15 100.*n.48.& 49.*†Demùm ſi quis iuret,ſe te-
ſtamentum nõ reuocaturum, tamen poterit vlteriùs teſtari, nec eſt obligatorium iuramentum, ad effectum impediendi teſtamẽti factionem, ad quod videndi *Scacc.de ſent.& re indic.gloſ.7.quæſt.3. limit.4.nn.45.verſic.Secundò patet,cum ſeqq. & n.67.cum ſeqq. Molin. de Hiſpan.primog.lib.4.cap.2. ſub nu.2. verſic. Quod adeò verum eſt, Fontanell.de pact. nupt. tom.1.clauſ.4.gloſ.21.part.1.nu.62.& 63.Galganet.de iur.public.lib.2.tit.35.n.22.Boer.deciſ. 204.n.10.Surd.deciſ.189.n.14. Lanar.cõſil.55. n.11.Parlador.rer.quotid.lib.2.cap.4.nn.39.fol. 118.Nouar.quæſt.foreſ.part.2.cap.29.n.9.Molfeſ.ad Conſuetud.tom.1.tit.de renunciat.quæſt.9. n.22.& 25.*& *Gomeſ.ad leg.Taur.3.n.95.*licèt aliqua in contrarium cumulet *cit. Aurelianenſ.d.rubr.10.n.55.cum ſeqq.*quæ certè non poſſunt militare, ſolùm quia omnis actus, per quem teſtandi facultas reſtringitur, eſt contrà bonos mores, & ſucceſſiuè non eſt
16 obligatorium iuramentum;†Adeoùt exiſti-
mem, vt ſi qui taliter iurauit, poſteà pœnitentia ductus, aliud teſtamentum condat, reuocando priùs teſtamentum iuratum, nequaquam ſit periurus, quià à principio iuramentum, tanquam contrà bonos mores præſtitum, non fuit obligatorium, vt in regula, *non eſt obligatorium,de reg.iur.in 6.*quanquam contrarium velint *Canale. cit.deciſ.20. nu.67. lib.3.* & *Aurelianenſ.loc.cit.* quos arbi-
17 tror,perfunctoriè fuiſſe locutos, †nec bono
iure aliud dicere voluiſſe, quàm quod cùm iuramentum habeat vim clauſulæ,*omni modo meliori*, ſi in propoſito caſu non ſubſtinetur in ſua forma ſpecifica, & prout in primo teſtamento cantat, reſoluatur in ſimplicem, & implicitã clauſulam derogatoriam ſecundi teſtamenti, ſicuti ſuo loco, inferiùs demonſtrabimus.

18 Secunda ſpecies derogationis eſt, vt diximus, illa, per quam derogatur ſecundo teſtamẽto expreſsè,& explicitè,circà modum vlteriùs teſtandi,& quoàd ſolẽnitates,veluti ſi dixerit teſtator, *Nolo, ſecundum,aut vlterius teſtamentum valere,niſi in illo,pro teſtibus interueniant, Rex Aragonum,vel Franciæ,* & de hac derogandi formulà,loquitur *Iacob. Aurelian. d.rubr.100.n.50.cum ſeqq.*Item ſi dicerer, *Nolò,ſecundum teſtamentum valere,niſi in eo deſcribatur, Aue Maria,*vt apùd *Bald.in l.humanum, in penul.còl.C.de legi.*vel,*niſi in ſecundo recitetur totum Pſalterium*, vt dicit *Aurelian. loc.cit.nu.* 51.

51. vel, *niſi recitabitur in ſecundo primum teſta-
mentum, de verbo ad verbum*, aut, *Pſalmus Con-
fitemini Domino*, vt apùd *Angel. conſil.* 365. vel,
*niſi in ſecundo teſtamento deſtinabitur Caius, in
illius Commiſſarium, & executorem, Alex. conſil.*
134. *Præmiſo themate, vol.* 1.
19 His enim, vel ſimilibus derogatorijs clau-
ſulis concurrentibus, certiſſimum eſt, quòd
primum per ſecundum non reuocatur, nam
putant aliqui, quòd ad validitatem ſecundi
teſtamenti, requiratur indiuidualis deroga-
tio, per expreſſam mentionem illius dero-
gatoriæ clauſulæ, in primo teſtamento adie-
ctæ, ac per recitationem Pſalmi, aut alterius
Orationis, ſub qua ſecundum teſtamentum
condendum fore, teſtator demandauit, ità
ex *Bar.* & *Mart.* docet *Fontanell. deciſ.* 49. *nu.*
20 20. & 21. † Sed verior, & communiſſima
opinio eſt, vt non ſit neceſſaria indiuidua
derogatio, ſed ſufficere derogationem ſpe-
cialem, hoc pacto, *Caſſans, & irritans primum
teſtamentum, non obſtante clauſula derogatoria,
in eo appoſita*, ſic voluit *Bar.* malè per *Fonta-
nell.* allegatus, cæteriq; *DD.* in *d. l. ſi quis in
principio teſtamenti, Bald. Angel.* & *Alex. loc.
ſup. cit.* idem *Alex. conſil. 7. vol. 4. Soccin. conſil.
2. vol. 3. Guid. Pap. dec. 127. Anton. Fab. in Cod.
lib. 6. tit. 5. de teſtam. defin. 9. Gomeſ. ad dict. leg.
Taur. 3. n. 93. & 94.* pleniſſimè, & magiſtra-
liter *Couar. in 2. part. rubr. de teſtam. n. 19. Iuli.
Clar. in §. teſtamētum, quæſt. 99.* & *Iacob. Cancer.*
21 *variar. reſolut. lib. 1. cap. 4. n. 11.* † qui tamen
hoc ſingulariter limitat, niſi conſtet, clauſu-
lam derogatoriam fuiſſe cõſultò, & maturè
in primo teſtamento appoſitam, fortè quià
ſuſpicabatur teſtator de aliquo, qui ad ſuam
hęreditatem aſpirabat, quòdq; ad illius ſug-
geſtionem, potuiſſet primum teſtamentum
reuocare, nam iſto caſu, ſi in ſecundo teſta-
mento, reperiatur inſtituta illa perſona te-
ſtatori ſuſpecta, erit profectò nullum, niſi
contineat indiuiduam mentionem clauſulæ
derogatoriæ, in primo teſtamento adiectæ,
nec ſufficiens reputabitur derogatio ſpecia-
lis, ità larga manu *Cancer. loc. cit. n. 13. 14. &*
16. qui ad hoc laudat *Fabrianam* determina-
22 tionem, in *Cod. lib. 6. tit. 5. defin. 13.* † Verùm
tam iſte, quàm ille, vnanimi placitu hoc ſub-
limitant, niſi probaretur mutatio volunta-
ris, quòdq; ſponte, & deliberato animo,
fuerit in ſecundo teſtamento inſtituta illa
perſona per prius ſuſpecta, abſq; vlla ſubdu-
ctione, vel machinatione inſtituti, cuius erit
onus probandi mutatam voluntatem, *l. 3. &
l. eum, qui voluntatem 22. ff. de probat. & l. non
ad ea 89. ff. de condit. & demonſtr.* ad effectum
tollendi obſtaculum clauſulæ derogatoriæ,
in primo teſtamento appoſitæ, *Apoſtill. ad
Fabr. d. defin. 13. n. 3.*
23 Tertia ſpecies clauſulæ derogatoriæ eſt,
quæ non ſimpliciter apponitur in primo te-
ſtamento, ad irritandum ſecundum, ſed ap-
ponitur qualificatè, videlicet, cum deroga-
toria derogatoriæ, veluti ſi dixiſſet teſtator,
*Nolo, aliud teſtamentum valere, niſi in eo talis
Oratio recitetur*, vel quid ſimile fiat, *non obſtan-
te, quòd in ſecundo, vel vlteriori teſtamento, clau-
ſulis derogatorÿs, contentis in primo teſtamento
derogetur*; & iſto caſu non ſufficit ad validi-
tatem ſecundi teſtamenti, derogatio ſpecia-
lis, quemadmodùm ſufficere ex *Bar.* putauit
*Gomeſ. ad d. l. Taur. 3. nu. 94. in fin. verſic. Quod
extende*, ſed requiritur derogatio indiuidua,
per quam fiat mentio illius Orationis, vel ſi-
milis ſolemnitatis, in primo teſtamento ſta-
tutæ, vel ſaltem debent apponi verba, adeò
prægnatia, vt primum teſtamentum, ex ne-
ceſſaria illorum importantia, reuocatum
cenſeatur, hoc pacto, *Non obſtante quocunq;
alio teſtamento per me facto, quacunq; verba de-
rogatoria habente, quacunq; verborum forma con-
cepta.* Sic rectiùs *Bar.* interpretatur *Couarr. d.
part. 2. rubr. de teſtam. ſub nu. 20. verſic. Quartò
conſtat*, aliter clauſula derogatoria deroga-
toriæ, nullam maiorem efficaciam haberet,
quàm ſimplex derogatoria, quod non eſt
dicendum.
24 Vltima ſpecies clauſulæ derogatoriæ, à
nobis implicita nuncupata fuit, & hæc re-
ſultat, ſi teſtamentum primum eſſet inter li-
beros conditum, quià tùnc ex iuris diſpoſi-
tione, continet hæc priuilegiata diſpoſitio,
implicitam derogationem ad ſequentia te-
ſtamenta, per *tex. in auth. hoc inter liberos, C. de*
25 *teſtam.* † Controuerſia tamen eſt, an ad irri-
tandum huiuſmodi teſtamentum, ſufficiat
generalis reuocatio, per verba, *Caſſans, & ir-
ritans quodcunq; aliud teſtamentum*, an autem
requiratur ſpecialis derogatio, per verba,
*Caſſans primum teſtamentum, inter liberos condi-
tum, Paul. de Caſtr. in d. auth. hoc inter liberos, nu.*
4. & ibi etiam *Iaſ. nu. 3.* exiſtimant, requiri
ſpecialem derogationem, & reuocationem,
& hanc opinionem eſſe communem, teſtatur
Boer. deciſ. 240. n. 10. & ſequitur *Cancer. d. cap.
4. n. 9. part. 1. Clar. in §. teſtamentum, d. quæſt. 99.
nu. 12.* & videtur probari iſta opinio ex ver-
bis *tex. in d. auth. hoc inter liberos*, ibi, *Hoc inter
liberos teſtamentum ità infirmatur, ſi parens, ſe-
ptem teſtibus adhibitis, declaret, ſe nolle tale teſta-
mentum valere*, idq; ex virtute illius verbi,
tale, quod demonſtrat ſpecialiter, & ad ocu-
lum, & ſecundùm hanc opinionem fuit iudi-
catum per Senatum Cathaloniæ, teſte *Fon-*
26 *tanell. dec. 203.* † In contrarium tamen, quòd
non ſit neceſſaria ſpecialis derogatio teſta-
menti inter liberos, ſed quòd ſufficiat gene-
ralis, per verba, *Caſſans, & irritans*, voluit ex-
preſsè *Gloſ. in d. auth. verb. valere*, & cum hac
parte tranſit *Alex. conſil. 146. ſub nu. 11. verſic.
Et etiam videtur velle, vol. 2.* & *Crauett. conſil.
160. ſub nu. 2. verſic. Præterea*, & pro hac opi-
27 nione facit, † nam quodcunq; præcedens nõ
priuilegiatum teſtamentum, per ſecundum,

Digitized by Google

ipſo iure irritatur, d.§.poſteriore, inſtit.de te-
28 ſtam.& l.ſãcimus 27.C.eod.†& ideò clauſula,
caſſans,& irritans,non eſt neceſſaria,quià caſ-
ſatio, & irritatio, iuris miniſterio effectum
ſortitur, Bertrand.conſil.36.n.1.vol.7.Roland.
conſil.33.n.22.vol.3.Cardin.Mantic.de coniect.
vltim.volunt.lib.3.tit.14.n.9.& Vini.dec.232.
29 ſub nu.9.verſic.In tantùm; † Ergò illa verba,
caſſans,& irritans, ſufficiunt,& referuntur ad
caſſationem teſtamenti, derogationem re-
quitentis, ſicuti doctè ponderat Dom. Reg.
Rouit.deciſ.56.n.10.& 11. poſt Alex. loc.nu-
per allegato, Decl.conſil.475.n.12. Natt.in d.
auth.nu.36.verſic.Item ſi teſtator,Bero.conſil.3.
n.8.& 9.vol.2.Menoch.de præſumpt.lib.4.præ-
ſumpt.166.nu.21.& 47.& Vini.d.dec.292.n.8.
30 † Certè in hanc ſecundam opinionem ani-
mus inclinaret, niſi aliud potentius argu-
mentum ſuaderet oppoſitum, vt omnino ſit
per ſecundum teſtamentum, ſpecialiter de-
rogandum, priori inter liberos condito;
Illudq; eſt, nam teſtamentum ſecundum, in-
ter liberos conditum, tanquam potentius,
irritat primum, cõditum inter extraneos,
etiam ſi primum habeat clauſulam deroga-
toriam expreſſam, & ſpecialem, vt dicemus
infrà n.48.ſed clauſulę derogatorię expreſſę,
& ſpeciali, derogatũ ſinè ſpeciali mentione
non cenſetur, ſicuti communi DD. calculo
firmauimus ſuprà n.20. Ergò à fortiori, de-
rogatum non cenſebitur, teſtamento inter
liberos, vincente, & irritante teſtamentum
cum clauſula derogatoria expreſſa,ex regu-
la l.de acceſſionibus,ff.de diuerſ.& temporal.prę-
ſcript. & ex illo Dialectico principio, Si de-
31 quo minùs, ergò de quo magis.†Nec eſt verum,
quòd verba, caſſans, & irritans, habeant vim
ſpecialis derogationis, ſicuti putant Alex.
Deci.Natt.Bero.Menoch.Vini. & Rouit.ſup.cit.
nam important potiùs vagum,& generalem
derogandi modum, & tanquam talia, ope-
rantur ſolùm quoàd ea teſtamenta, quæ ge-
nerali derogatione indigent, quæ verò re-
quirunt ſpecialem derogationem, non irri-
tantur per verba, caſſans,& irritans, ſed opus
eſt, exprimatur in ſecundo teſtamento for-
mula ſpecialis derogationis, DD.relati eod.
32 cit.n.20.†præterquamquòd verba prædicta
apponuntur hodiè de ſtylo, & incõſideratè,
& ſic nihil operantur, teſte Clar.d.quæſt.99.
ſub n.1.dicente,Secundus eſt caſus,quandò teſta-
tor in ſecundo teſtamento, appoſuit clauſulam ge-
neralem reuocatoriam omnium teſtamentorum, à
ſe priùs factorum, putà, quià dixit, caſſans,& re-
uocans, omnia, & quæcunq; teſtamenta à me ha-
ctenùs condita, quæ clauſula communiter ſolet à
Notarijs apponi,in omnibus teſtamentis, & in
hoc pariter omnes concordant, quòd illa non ſuffi-
ciant ad reuocationem primi teſtamenti, habentis
clauſulam derogatoriam, talis enim reuocatoria
generalis, etiam ſi expreſsè poſita non ſit, tacitè
tamen ineſt ex natura actus,meritò expreſſa,nihil
33 operatur. Conſtat†igitùr ex prædictis,quòd
teſtamentum, inter liberos conditum, licèt
non expreſſam, ſed implicitam derogatoriã
clauſulam contineat, à iure ſubintellectam,
debet tamen per ſecundum teſtamentum,
expreſsè,& ſpecialiter reuocari,niſi ſecundę
etiam tabulæ, inter liberos ordinatæ ſint,
quià tùnc ſecundum,prius irritat, abſq; vlla
derogatione; quod tamen, quomodò, &
quandò ſit verum, omnium pleniùs exami-
nat Cancer.d.cap.4. n.9.lib.1. qui præ cæteris
allegat Eugen.conſil.87.n.52.cum ſeqq.& Iuli.
Clar. d. §.teſtamentum, quæſt. 98. & quæſt. 99.
n.6.
34 Quoniam verò fauor piæ cauſæ, compa-
ratur fauori liberorum, & par priuilegium
obtinet teſtamentum fauore piæ cauſæ, ac
inter liberos condita diſpoſitio, DD. in cap.
relatum, de teſtam. Paul. de Caſtr.in l.& in epi-
ſtolis, C.de fideicomm. Tiraquell.de priuileg.piæ
cauſę,priuileg.7.Surd.de aliment.tit.2.quęſt.15.
n.16.Menoch.de prę ſumpt.lib.4.prę ſumpt.166.
n.40. & Dom.Reg.Capyc.Latr. conſult.93.n.6.
Imò dempta legitima, eſt potior fauor piæ
35 cauſę,& pręualet fauori liberorum;†Eapro-
pter teſtamenta quoq; ad pias cauſas con-
dita, implicitam clauſulam derogatoriam
cõtinent,ad ſequentia,nec ſinè ſpeciali men-
tione irritantur per ſecundas tabulas, non
minùs ac teſtamenta inter liberos, Crauett.
conſil.25.nu.10.Laurent.de Pin.conſil.24.nu.1.
Vini.cit.deciſ.292.n.4. Dom.Capyc.Latr.deciſ.
71.à n.54.ad fin. & conſult.93.n.30. cum ſeqq.
Cancer. vbi ſup. verſic. Hæc ideò procedunt, &
Thor.in Compend.deciſ.tom.2. verb.Teſtamen-
36 tum ſecundum, fol. 693. col. 1. † quorum au-
thoritas,licèt veriſſima,conturbatur tamen
ex traditis in contrarium per Bald.conſil.12.
vol.1. dicentem, quòd teſtamentum ad pias
cauſas,per ſecundum,abſq; ſpeciali deroga-
tione irritatur, ſolùm quià dixerat teſtator,
illam eſſe ſuam vltimam voluntatem,iterùm
ex deciſis per Rot. Rom. apùd Farinacc. deciſ.
721.tom.2. part.2.recenſ. & per noſtrum S.C.
apùd Dom. Reg. Rouit. deciſ. 56. & conſil.93.
vol.1.cit. Thor. vbi ſup. & Dom. Præſ. Amat.
conſil. 51. taliter, vt ipſe etiam cogitandum
in contingentijs exiſtimem, propter autho-
37 ritatem rerum iudicatarum; † Illud tamen
certiſſimum eſt,quòd ſi ſecundum quoq; te-
ſtamentum, fauorem piæ cauſæ contineret,
tùnc proculdubiò primum irritum remane-
ret, nulla illius, nec in genere, nec in ſpecie
facta derogatione, quià æqualitas fauoris,
mutuò ſe confundit, & reducto negotio, ad
iuris terminos,ſecundũ,primum ſimpliciter
irritat,ſicuti concludunt Paul.de Caſtr.conſil.
327.Dubium facit,vol.1. Alex.cõſil.146.n.13.
verſic. Pro quo in ſpecie, vol. 2. Iaſ. conſil.222.
lib.2. & Dect.in l.nil tam naturale, ff.de reg.iur.
38 †quià paria priuilegia, mutuò inter ſe con-
quaſſantur, l.ſed & milites,ff.de excuſ.tutor.&

l.aſſi-

l.aſſiduis, §.exceptis, C.qui potior. in pignor. habeant.

39 Demùm teſtamentum quoq; iuratum, implicitam derogatoriam clauſulam, ad ſequentia teſtamenta, à iure ſubintellectam, continere videtur, & iuramentum ipſum, quomodolibet in teſtamento appoſitum, in derogatoriam clauſulam reſoluitur, de qua quidem concluſione, non eſt hæſitandum.

40 †Solùm dubitatur, quo pacto hoc iuratum teſtamentum reuocetur, & quibus verbis, quibuſuè clauſulis? Quocircà *cit.Gomeſ.ad d.leg.Taur.3. nu. 96.* dicit, eſſe primum teſtamentum expreſsè reuocandum, & videtur inclinare cum illis, qui ſenſerunt, reuocationem perfici, per verba, *caſſans, & irritans,* &c.

41 † Sed in contrarium ſcripſit latiſſimè *Paul. de Caſtr.conſil.284. In facto præſenti, vol.1.* dicens, quòd ad validitatem ſecundi teſtamenti, debeat fieri expreſſa mentio iuramenti appoſiti in primo teſtamento, per derogationem illius, quam ſententiam tenent etiam *Euerard.in loc.argum. à vi, & efficac.iuram.nu.29.in 5.effect.Caualc.deciſ.20.n.67.lib.3.* de communi teſtatur *Clar. in d.§.teſtamentum,quæſt.94.nu.5. Scacc.de ſentent.& re iudic. gloſ.7.quæſt.2.limit.4.nu.56.* latèq; *Couar.d.2. part.rubr.de teſtam.ſub n.19. verſic.Secundò infertur ex eadem ratione,* dicens, primum teſtamentum iuratum, non reuocari per ſecundum, etiam ſi in eo verba cõtinerentur, *Non obſtante quocunq; alio teſtamento à me facto, & habente quacunq; verba derogatoria, quæ hic forent ad verbum referenda, ea etenim pro expreſſis habeantur,* licèt de hoc poſteà dubitet.

42 Verùm enim verò lectori nõ abſcondam, quòd omnia, quæ hactenùs circà derogatoriam clauſulam attulimus, de plano procedunt, quandò nequaquam conſtat de deliberato teſtatoris animo, quòd velit cum effectu ſecundas tabulas condere; Cęterũ ſi de hac voluntate, & deliberatione conſtet, tùnc omnes concludunt, nihil prodeſſe derogatoriam clauſulam, in primo teſtamento, ſub quacunq; verborum formula appoſitã, *Bald.* & *Iaſ.* quos ſequitur *Couar.loc.cit.verſ. Quarta concluſio, Io: Dilect.de art.teſtand.tit.10.caut.1.poſt n.3.* de communi *Clar.d.quæſt.99.nu.8.* doctiſſimus *Anton. Fabr.in Cod.d.lib.6.tit.5. defin.14.* & *Cancer.* dicens, hoc ex coniecturis conuinci, *d.part.1.cap.4.n.17.& 18.*

43 Præ cæteris autem coniecturis, *Gouean.in addit.ad Clar.loc.cit.lit.E.* dicit, primum teſtamentum, continens clauſulam derogatoriam ſequentis, irritum fieri per ſecundum, in quo teſtator declarauit illud condere, ex certa animi, & iudicij ſcientia, ex *Gabriel.de clauſ.concluſ.1.n.21.& 23.* & alijs.

44 Ex *Bald.* autem in *l.ſancimus, nu.6.in fin.C. de teſtam.* deſumitur ſecunda coniectura, reſultans ex lapſu decem annorum, poſt conditum primum teſtamentum, cõtinens clauſulam ſequentis derogatoriam, nam quià eius temporis interuallo, præſumitur teſtator clauſulæ oblitus, eaproptèr abſq; vlla illius mentione, validas ſecundas tabulas perficit, & cum hac opinione concordant *Alex. d.conſil.103.col.2. vol.4.* de communi *Pariſ. conſil.10.col.3.vol.3. Couar.* qui relata vtraq; opinione, hanc amplexatur, *d.2.part.rubr.de teſtam. ſub nu.22. verſic.Nouò non erit his diſſimile, Clar.d.quæſt.99.n.9.* & ibi *Gouean.lit.F.* alios allegat, & *Dom.Calà de mod.articul.§.2.*
45 *ſub n.454.* Imò †breuius tempus, ad eundem effectum ſufficere, eſſeq; Iudicis arbitrio remittendum, docet *Cancer.d.cap.4.n.12.* plura cumulans, & *Fabr. in Cod. d.lib.6.tit.5.defin.10.*

46 Tertia coniectura, itidem ex *Bald.* deſumitur in *d.l.ſancimus,* cùm nempè poſt conditum teſtamentum, cum clauſula ſequentis derogatoria, orta ſit inimicitia, inter teſtatorem, & hæredem in eo ſcriptum, ex hoc enim, primum, per ſecundum, prorsùs irritaretur, etiam ſi omninò derogatoria clauſula neglecta fuerit, iuxtà terminos *tex.in l.3.§.non ſolũ, & l.ex parte,* cum *Gloſ.ff.de adim.legat.*& *l.ſi cùm Cornelius,ff.de ſolut.Dom.Calà loc.cit.* & de more *Couar.loc.cit.verſic. Quintò ex præmiſſis apparet,* vbi confutata opinione *Bar.* prædictã coniecturam approbat, etiam ſi non hæredis, ſed teſtatoris culpa, orta fuerit inimicitia.

47 Quarta cõiectura ſuboritur, ex qualitate perſonæ, in ſecundis tabulis inſtitutæ, quæ ſi fuerit valdè à teſtatore dilecta, proculdubiò hæreditatem obtinebit, excluſo hærede inſtituto in primo teſtamento, cõtinente clauſulam derogatoriam, *Roman.conſil.179.col. penul.ex Gloſ.in l.in teſtamento,ff.de fideicomm. libert.Guid.Pap.deciſ.200.Morot.conſil.99.nu. 53.Odd.conſil.89.n.88.Cancer.loc.ſup.cit.ſub n. 18.verſic.Vbi tenet,* & ſæpè *cit.Couar.vbi ſup. verſic.Octauò idem ius erit,* concludens, hanc peculiarem teſtatoris affectionem, remitti arbitrio Iudicis, ex *Gramm.deciſ.62. nu.27.* hinc deriuat.

48 Quinta coniectura, ſi nempè ſecundum teſtamentum eſſet inter liberos conditum, nam iſto caſu prorsùs ſpernitur clauſula derogatoria, in primo teſtamento adiecta, ſoluſq; filiorum fauor attenditur, *Iaſ.in d.l. ſancimus, in 7.fallent. C.de teſtam. Soccin.Iuni. conſil.124.n.31. Guliel.de Benedic. in cap.Raynutius,verb.Teſtamentum 2.de teſtam.Fotanell. d.deciſ.203.* ſignanter *n.9.& 10.* doctè explicat *Couarr. vbi ſup. verſic. Sextò deducitur ex præſumpta voluntate,* & à pari, imò à fortiori infertur.

49 Sexta cõiectura, ſi teſtamentum primum, continens clauſulam derogatoriam, eſſet profanum, quià ſinè dubio, per ſecundum, ſimpliciter conditum, ad pias cauſas reuocaretur, *Iaſ.in d.auth.hoc inter liberos,col.2.Oldrad.*

Digitized by Google

*drad.conſil.*129.*Soccin.conſil.*229.*col.fin.vol.*2.
*Alex.d.conſil.*103.*vol.*4.& *Conarr.* pluries al-
legatus, *verſ.Septimò eadem ratiene*, quià non
præſumitur, quòd pia cauſa potuerit, aut
voluerit reſtatorem ſeducere, ad ſecundum
teſtamentum condendum, ad quem finem
potiſſimùm ſolet, in primis tabulis, deroga-
toria clauſula apponi.

50 Septima coniectura eſt, ſi ſecundum teſta-
mentum fuerit iuratum, vel ſi iurauerit te-
ſtator, illam eſſe ſuam vltimam voluntatem;
etenim iuramentum non ſolùm facit præſu-
mere actum deliberatum, ſed operatur ſpe-
cialem derogationem primi teſtamenti non
iurati, habentis clauſulam derogatoriam,
etiam ſi nec illa generalia verba, *caſſans*, &
irritans, appoſita in ſecundis rabulis ſint,
*Bald.in dict.l.iubemus, Gnliel.de Benedict. in d.
cap.Raynutius,d.verb.Teſtamentum,in* 2.*n.*19.
*Corſet.in rubr.de iur.iur.priuileg.*24.& 26.*An-
ton.Rube.conſil.*24.*n.*8.*cum ſeqq.Guid.Pap.dec.*
128.*Tiraquel.ad leg.Connub.rubr.Expres,gloſ.*
7.*n.*153. *Scacc.d.tract.de ſent.& re indic.d.gloſ.*
7.*quæſt.*3.*limit.*4.*n.*57.*cit.Fab.in Cod.lib.*6.*tit.*
5.*defin.* 13. *verſic. Nam quemadmodum, Dom.
Calà d.*§.2.*ſub n.*454. *Iuli.Clar.d.quæſt.*99.*nu.*
10.& *Couar.d.part.*2.*rubr.de teſtam.ſub nu.*19.
verſic.Prima, teſtamentum primum.

51 Octaua coniectura eſt, ſi ſecundum teſta-
mentum conditum fuiſſet coràm Principe,
vel apùd acta Iudicis, nam primum procul-
dubiò irritatet, qualemcunq; derogatoriam
clauſulam contineret, quià coràm Principe,
vel Magiſtratu, omnis ceſſat ſeductionis ſu-
ſpicio, ſic *Bald.in d.l.ſancimus,C.de teſtam.Co-
uar.ſub n.*20.*in fin.verſic.Decimoſextò,Natt.in
d.auth. hoc inter liberos, nu.* 48. *C. de teſtam.* &
Clar.in d.§.*teſtamentum,quæſt.*99.*n.*11.

52 Tandem doctiſſimus Segonienſis Epiſco-
pus, hoc loco ſæpiſſimè citatus, iterùm ſub-
dit, teſtamentum primum, continens clauſu-
lam derogatoriam, per ſecundum abſq; de-
rogatione reuocari, ſi in ſecundo mala te-
ſtator deprecetur ei, qui vellet illud impu-
gnare, vel ſi dixiſſet, velle illud ſecundum
teſtamentum omninò, aut præcisè valere, vt
in *verſic. Decimò ſunt*, item *verſic. Vndecimò*
53 *quandò ſic libuit*,& *verſic.Decimoquartò*; † Quià
dictio, *præcisè*, appoſita in ſecunda diſpoſi-
tione, vim habet, clauſulæ derogatoriæ præ-
cedētis diſpoſitionis, *Abb.in cap.* 2. *de reſcrip.*
& *Marant.in ſingul.& iur.notabil.lit.D.fol.*31.
54 *columm.*1. † Sic etiam de dictione, *omninò*, vt
habeat naturam præciſam, *Gloſ.in l.ſi cum
exceptione*, §.*quatenùs, ff.quòd met. cauſ. cap.ex
parte, il* 1. *de offic. Delegat. Manent. deciſ.*126.
*ſub nu.*9. *Pariſ.de reintegr.feudor.cap.*93.*ſub n.*
8.*Deci.conſil.*1.*nu.*5. & *conſil.*582.*nu.*2. & *Io:
Baptiſ.Ciarlin.contr.forenſ.lib.*1.*cap.*49.*n.*21.

55 Vltrà prædicta, notare non deſinam, quòd
clauſula derogatoria, ſub quacunq; forma,
in primo teſtamento appoſita, catenùs ſuum
effectum ad ſequentia teſtamenta operatur,
quatenùs fuerit deſcripta, ità teſtatore deli-
beratè mandante; Cæterùm ſi Notarius, ex
ſtylo ſuo, proprioq; marte eam adiecerit,
idq, probatum ſit, vtpotè quià probationi-
bus cōſtet, vnquam id teſtatorem ordinaſſe,
vel quià ex alijs teſtamentorum exemplari-
bus, ab eodem Notario ſtipulatorum appa-
reat, derogatoriam clauſulam eum adſcri-
bere, in cunctis teſtamentis cōſueniſſe, tùnc
nullum produceret effectum, & ſucceſſiuè
ſequens teſtamentum, ſimpliciter peractum,
primum omninò annullaret, ſic *Gulielm. de
Benedict.in d.cap.Raynutius, verb.Teſtamētum*
56 2.*n.*16.& *Barbat.conſil.*72.*vol.*3. † qui dicunt,
hoc eſſe verum, etiam ſi coniecturis appare-
ret, clauſulam derogatoriam, non fuiſſe ap-
poſitam de voluntate teſtatoris, & cum eis
concurrit *Couar. verſic.Decimoſextò,&c.* ad-
57 do † *Maccabrun.conſil.*76.*n.*160.dicentem,
hoc ipſum procedere, ſi clauſula derogato-
ria neceſſaria in ſecundo teſtamento, ad ir-
ritandum primum, fuiſſet appoſita de ſtylo
Notarij, teſtatore minimè mandante, ſequi-
tur *Cancer.d.cap.*4.*ſub n.*18. *verſ.Vnum tamen*
58 *eſt,lib.*1. ſubdens.† *n.*19.quòd Notarij malè
faciunt, ſi apponant in teſtamentis clauſulas
derogatorias, inſcio teſtatore, ex *Crauet.
conſil.*25.*n.*15. quem locum hoc dicentem,
non inueni in meo Codice, licèt propoſitio
ſit alioqui veriſſima.

59 Poſtremò animaduerſione dignum eſt,
quòd ſi quis condito ſolemni in ſcriptis te-
ſtamento, illud poſteà ſibi à Notario retrò
tradi curauerit, illiuſq; lina, & cordulas in-
ciderit, per hoc ſolùm ſatiſſimè reuocatum,
& annullatum cenſebitur, quamuis deroga-
torias clauſulas ampliſſimas contineret, ſic
ex diſpoſitione *l.noſtram, C.de teſtam.* voluit
Petr. Iacob. Aurelian. in d.prax. libellor. rubr.
100.*ſub n.*52.& authoritate *Regent.Leo deciſ.*
32.*n.*13. & *Maſtrill.deciſ.*132.*nu.*1.35. & 43.
nouiſſimè ſcripſit *Fontanell. dec.*51.*n.*2.& 3.

Hæc compendiosè ad materiam occur-
runt. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

*IMmiſſio danda eſt hæredi ſcripto in primo teſta-
mento, quandò diſputatur de validitate ſecundi
teſtamenti.n.*1. *Sed contrà.n.*11. *Et quandò pri-
ma opinio poſſit procedere.n.*13.

*Teſtibus deponentibus delirium teſtatoris, magis
creditur, quàm teſtibus deponentibus ſanam men-
tem illius.n.*2. *Et de ratione.n.*3. *Sed cōtrà.n.*25.
*Et de ratione.n.*27. *Imò quòd præualeant due te-
ſtes affirmantes ſanam mentem, mille negantibus.
n.*26. *Et quandò procedat contraria opinio.n.*27.

*Teſtibus affirmantibus magis creditur, quàm negan-
tibus.n.*4.

*Teſtamentum furioſi, licèt rectè conditum, non va-
let.n.*5. *Sed contrà.n.* 32.33.34.& 35.

In-

Digitized by Google

Inſania ſi fuerit probata, non præſumuntur lucida interualla.n.6.Sed quandò hoc ſit verum.n.27.

Accidens non præſumitur.n.7.

Delirium eſt inſanabile.n.8. Et vndè cauſetur.n.9. Sed quandò ſit verum, quòd delirium ſit inſanabile, & quotuplex ſit.n.27.& 28.

Immiſſio ex edicto D. Hadriani, *non impeditur ad fauorem hæredis ſcripti, etiam ſi teſtatoris dementia allegetur.n.10. Et ità pluries deciſum.n.51. Et quid in præſenti cauſa actum fuerit.n.52.& 54.*

Teſtamentum ſecundum ſi reuocetur, primum reconualeſcit, ſed Author *de hoc dubitat.n.12.*

Teſtes examinati ad reuelationem excommunicationis, niſi repetantur parte citata, non probant.n.14.

Rectum iudicium, & ſana mens, in homine præſumitur, etiam quòd ſit ſenex, & laboret in extremo.n.15.

Teſtamentum præſumitur conditum tempore ſani, rectiq; iudicij.n.16.

Probationes efficaces requiruntur, ad excludendam à teſtatore præſumptionem ſani iudicij.n.17.

Teſtatoris dementiam alleganti, incumbit onus probandi.n.18.

Iudex rigorosè examinare debet probationes ſuper dementia teſtatoris receptas.n.19.

Dementia teſtatoris eſt probanda de tempore teſtamenti.n.20.

Teſtis ſuper dementia teſtatoris deponens, debet aſſignare cauſam ſui dicti, & exprimere verba, ſigna, & motus, etiam ſi de eis non fuerit interrogatus. n. 21. Quòdq; verba, & ſigna illa, ad aliud, quàm ad dementiam, referri non poſſint.n.22.

Memoria in infirmo, & morti proximo, facilè debilitatur.n.23.

Teſtamentum conditum à teſtatore, memoria debilitato, eſt validum.ibid.

Dementia non probatur ex eo, quòd fuerit alicui datus curator, & teſtamentum illius valet, niſi aliter probetur dementia.n.24.

Teſtibus deponẽtibus ſanam mentem teſtatoris, magis credendum, quàm negantibus illam.n.25. Etiam ſi affirmantes ſint duo, negantes verò mille.n.26.

Teſtator in infirmitate, mentis compos præſumitur, ſi fuerit ei ſubminiſtratum Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum.n.29.

Item, quià Notarium rogauit, vt teſtamentum ſtipularet.n.30.

Item, ex aſſertione Notarij dicentis, inueniſſe teſtatorem ſanum mente.n.31.

Item, quià ordinatè diſpoſuit. n.32. Nam inſtituit ſuos proximiores.n.33.

Teſtamentum cuiuſdam Tuditani, notæ inſaniæ viri, à cẽtum Romanis Senatoribus approbatũ fuit, eò quià laudabilem cõtineret diſpoſitionem.n.34.

Teſtamentum inſanientis, per accidens laudabiliter conditum, valet.n.35.

Charitas ordinata, primùm conſanguineos, deindè exteros inuitat n.36.

Alimentorum cauſa pia eſt. n. 37. Et de ratione n.38.

Item cauſa ſtudij, & doctoratus.n.39.

Item, cauſa dotis. n.40. Etiam quòd dos conſanguineis puellis relinquatur.n.41.

Dom.Io: Dominicus de Virgilijs, Pauperum Aduocatus M.C.V. *laudatur.n.42.*

Dom.D.Petrus Cortes, Iudex M.C.V. *laudatur.n.43.*

Teſtamentum coràm Magiſtratu, vel apùd acta Iudicis conditum, abſq; cæteris ſolemnitatibus valet.n.44.

Teſtes deponentes contrà veritatem, aut legalitatem teſtamenti coràm Magiſtratu conditi, videntur deponere factum inuerisimile.n.45.

Teſtes deponentes pro validitate, & legalitate teſtamenti, præferuntur teſtibus contrarium affirmantibus.n.46.

Teſtes dicentes, nõ audiuiſſe teſtatorem alloquentem, non probant ipſam negatiuam, & quarè. n. 47.

Teſtamenti ad validitatem, non eſt neceſſarium, quòd teſtator habeat ſchedulam teſtamenti in manu.n.48.

Subſcribens ſe teſtamento, vel inſtrumento, videtur confiteri omnia contenta in illo, nec illud impugnare poteſt, quia allegaret propriam turpitudinem.n.49. Niſi probaret, ſe fuiſſe in ſubſcribendo deceptum.n.50.

Exitus cauſæ refertur.n.52.& 54.

Aduocati habentes teſtamẽtum carens vitio viſibili, rem alijs probationibus, vel ambagibus, in poſſeſſorio iudicio inuoluere non debent, licèt contradictor, plura contra teſtamentum affectet producere.n.53.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum ab infirmo conditum, non poſſe impugnari, prætextu inſaniæ teſtatoris, niſi inſania, & delirium probetur de tempore conditi teſtamenti, cum alijs adminiculis, & requiſitis, hic ſingulariter congeſtis, diſtincta ſerie examinatur; quià ſemper præſumitur fuiſſe teſtatorem mentis compotem, & quid in conflictu teſtium. Pro Monte Familiæ de Saluato.

CONSILIVM XXXIV.

TEſtamentum per quondam Honufrium Saluato, nuperrimè conditum, eſſe omninò executioni demãdandum, & ſucceſſiuè interponendum decretum præambuli, in beneficium Montis ſuæ familiæ, in eo inſtituti, omnis ratio ſuadet, prætenſaq; per Sacrum Montem ſeptem miſericordiæ operum

Digitized by Google

rum huius Ciuitatis, hæredem in alio præ-
cedenti teſtamento inſtirutum, ac per eius
Dominos Gubernatores, vti omni legitimo
fundamento deſtituta, reijcienda ſperamus,
vel tanquam non militantia, vel tanquam
nequaquam apta ad impediendam immiſ-
ſionem, ex ſummarijſſimo remedio, *l.fin.C.
de edict.D.Hadrian.tollend.*

Vnica enim partis ſpes in eo conſtituta
eſt, quòd noſter teſtator ſecundum condi-
derit teſtamentum, tempore quo graui iàm
captus erat phreneſi,atq; delirio,orto ex ve-
hementi, qua tenebatur febri, atq; ità eùm
rectos ad teſtandum ſenſus, non habuerit,
videtur per conſequens, abeſſe ab ea diſpo-
ſitione voluntas,quę potiſſimum attenditur
in cunctis hominum tractatibus, præſertim
verò ad validitatē poſtremi iudicij; Cùmq;
delirium, & furor teſtatoris plures teſtes ex
1 aduerſo producti agnoſcant, † videtur, non
eſſe hæſitandum, quin Sacro Monti potiùs,
quàm Monti familiæ de Saluato, immiſſio
competat,ex deductis per *Menoch.de adipiſc.
poſſeſſ.remed.4.n.698.* dicērem,quòd quandò
de validitate ſecundi teſtamenti diſputari
contingit, tùnc donec petitorium plenè de-
cidatur, datur immiſſio hæredi ſcripto in
primo teſtamento, quam doctrinam ſequi-
tur *Gratian. diſceptat. forenſ. tom. 3. cap.558.
n.17.*

2 Et licèt quoàd ipſum delirium, magnus
ſit conflictus teſtium, pro vtraq; parte pro-
ductorum, tamen quandò ſumus in homine
morti proximo, plùs creditur teſtibus de-
ponentibus, quàm negantibus delirium,
*Soccin.conſil.229. antè n.8. verſic Secundò pon-
derat, vol.2. Soccin. Iuni. conſil. 183. vol.2.* &
*Cardin. Mantic. de coniect. vltim.volunt. lib.2.
tit.6.n.6.* quos ſequitur *Dom.Conſiliar.Theo-*
3 *dor.allegat.12. nu.23.* † qui ſubtiliter pro ra-
tione ponderat, quòd teſtes deponentes ſa-
nam mentem teſtatoris,negant delirium, id
quod euenire potuit, quià non audiuerunt
teſtatorem delirantem, nec geſta, vel verba
inſana illius, non ſic teſtes aſſirmantes, ex
Alex.conſil.147.n.15.vol.7. & *Suarez allegat.*
4 *1.n.17.* † Eſt enim notum, magis credi duo-
bus teſtibus affirmantibus,quàm decem ne-
gantibus, *Deci.conſil.534.n.13.& conſil.649.
n.13.Vrſill.ad Afflict.deciſ.324.n.6.*

5 Nec (inquit pars) quod teſtamentum fue-
rit ritè à mentecapto ordinatum,reſultat ex
hoc illius validitas; quaſi id ex accidenti
euenerit, non quòd morbus ceſſauerit, ex
Zacchia quæſt.Medic.legal.tit.1.quæſt.16.nu.8.
dicente, *Atq; hinc, quòd licèt phrenetici in om-
nibus, veluti cæteri inſanientes habendi ſint, non
poſſit in eis habere locum illa concluſio,quòd actus
prudens, quem quilibet ſanæ mentis faceret, te-
neat, quià in hoc morbo nulla interpleratio, nul-
lumq; lucidum internallum præſumi poteſt inter-
uenire; quinimò etiam ſi quandoq; ad propoſitum
infirmus loqui videatur, tamen nō ſufficit ad hoc,
vt poſſit aliquos actus validos facere, vt exempli
gratia teſtari, quià morbus non ceſſat, vt benè à
Rot.in Romana donationis 1589.coràm Mātica,*
6 *n.6.* † Quià probata inſania, lucida interualla
non præſumuntur, niſi de eis contraria pro-
batione conſtet, *cap.cùm dilectus,* vbi *Gloſ.de
ſucceſſ.ab inteſt. Afflict.deciſ.365.n.3. Maſcard.
de probat. concluſ.625.nu.1.* & *Menoch.de præ-
ſumpt.lib.6.præſumpt.46.n.59.*

7 Idq; duplici ratione, & quidem prima,
nam in mentecapto lucida interualla ſe ha-
bent vt accidens,quod non præſumitur, *Me-
noch.loc.cit.n.65. Maſcard.concluſ.824.n.18.&*
8 *concluſ.825.nu.25. cum ſeqq.* † Secunda, quià
delirium, illud potiſſimùm, quod ex febris
acceſſione cauſatur,eſt inſanabile,niſi febris
ceſſet,quæ in noſtro caſu nunquam ceſſauit,
imò ea ingraueſcente, noſter Honufrius te-
ſtator extremum diem clauſit, magiſtraliter
Dom. Conſiliar. Theodor.cit.allegat.12. nu.24.
9 † Etenim ex febris vehementia, inflamman-
tur, & deprauantur membranæ cerebri, ex
eaq; accenſione delirium originatur, *Hyp-
pocrit.1.de morb.propè fin. Mercurial.pract.lib.
1.cap.15.*

Verùm Domini, quàm parui pōderis ſint
motiua hæc, & quàm euidens ſit iuſtitia, &
veritas huius nouiſſimi teſtamenti, ſimùl, &
10 ſemel demonſtrabo; † Atq; vt à veris princi-
pijs rem examinem, rogo,legatur *Angel.cōſ.
135.* in terminis dicens, quòd ſi teſtamētum
allegetur nullum, propter furorem, aut de-
mentiā teſtatoris, non ideò impeditur ſum-
marijſſimum iudicium immiſſionis, ex di-
ſpoſitione *l.fin. de edict. D. Hadrian.* quam
opinionem amplexantur etiam *Sim. de Petr.
de interpret. vltim.volunt. ſolut.4.nu.26. Bero.
conſil.36.n.6.vol.2.Boer.deciſ.23.in fin.n.103.
Ioſeph Ludouic. deciſ. 1. in fin.* & *Nouar. quæſt.
forenſ.lib.2.quæſt.84.nu.8.* quià hæc exceptio
dementię requirit altiorem indaginem,lon-
gioremq; cauſæ cognitionem,incompatibi-
11 lem cum hoc ſummarijſſimo remedio; † nec
eſt vera illa concluſio, vt cùm de validitate
ſecundi teſtamenti diſputatur,ſit danda im-
miſſio inſtitutis in primo teſtamento, quià
Gratian.loc.ſup.cit. ad hoc ſimpliciter allega-
uit *Menoch. de adipiſc.remed.4.nu.698.* qui id
12 nunquam dixit, ſed tantùm voluit, † quòd
reuocato ſecundo teſtamento, primum re-
conualeſcat, ex *Bar.* per illum *tex.& gloſ.in l.
penul. §.teſtamento, in fin. verſic. Quæro quid ſi
nemo poſſideret, ff.de bonor.poſſeſſ. ſecund.tabul.*
& ideò, ex dicto primo teſtamento, compe-
tit hæredi immiſſio; licèt hoc etiam mihi
non modicum dubitandum videatur,ſtante
primo teſtamento, per ſecundum, ipſo iure
13 reuocato; † Vel poſſet ſaluari authoritas
Gratian. quandò teſtator habebat expreſſum
impedimentum, expreſſamq; teſtandi inhi-
bitionem, quià tùnc conſtito de impedi-

mento,

mento, datur immiſſio, vigore primi teſta-
menti, Dom. Reg. Capyc. Galeot. qui agit de
impedimento apparente per publicum do-
cumentum, contr. forenſ. lib. 1. cap. 6. n. 41. verſ.
Sic etiam. In caſu noſtro, non aliud impedi-
mentum ex aduerſo affectatur, quam quod
teſtatoris delirium, non apparens, neq; pro-
batum.
14 Etenim quanquam plures conata ſit pars
producere teſtes, nobis inauditis receptos,
penes acta monitorij, ac ad reuelationem
excommunicationis, tamen hi niſi in ordi-
nario iudicio, parte citata repetantur, nul-
lam prorsùs fidem merentur, & ſunt habēdi
tanquam extrà mundum, Bertrand. cōſil. 111.
nu. 14. vol. 6. Manent. conſil. 24. nu. 92. Franciſ.
Marc. deciſ. 803. part. 2. Oſaſ. deciſ. 218. nu. 13.
Andreol. contr. 270. Menoch. de arbitr. caſu 109.
& latè omnium meliùs Reg. Sanfelic. dec. 97.
Præterea eſtò, quòd illorum depoſitiones
probent, tanquam ſolemniter receptæ, nihil
15 tamen ad rem faciunt; †Etenim cùm ſana
mens, rectumq; iudicium in omnibus homi-
nibus præſumatur, cùm naturaliter cunctis
inſit, etiam in hominibus ſenio confectis, &
in extremo laborantibus, ad tex. in l. nec codi-
cillos, vbi Gloſ. & DD. C. de codicill. l. adulteriū,
§. idem pollionis. ff. de adulter. l. licèt Imperator,
ff. de legat. 1. cap. cùm dilectus, de ſucceſſ. ab inteſt.
vbi Gloſ. & Abb. n. 9. Maſcard. de probat. concl.
824. Menoch. conſil. 683. Magon. dec. 97. nu. 13.
Rot. apùd Argel. de acquir. poſſ. quæſt. 3. art. 1. n.
16 53. alijq; quos conſultò omittimus; †ac etiā
cùm præſumatur, teſtamentum fuiſſe condi-
tum tempore ſani, rectiq; iudicij, Riminald.
conſil. 809. Berous conſil. 56. nu. 21. vol. 3. Pariſ.
conſil. 87. col. 1. vol. 3. Sim. de Petr. de interpret.
vltim. volunt. fol. 83. col. 1. Vaſq; de ſucceſſ. pro-
greſſ. lib. 1. §. 1. nu. 59. vol. 2. Mart. de ſucceſſ. le-
gal. part. 4. quæſt. 1. art. 2. n. 1. & 2. & Farinacc.
in deciſ. poſthum. deciſ. 792. part. 1. Propterea
17 †ad excludendam eiuſmodi præſumptio-
nem recti, ſaniq; iudicij, requiruntur pro-
bationes efficaciſſimę, & cōcludentes Burat.
deciſ. 256. n. 4. & 5. Durand. deciſ. 178. nu. 10. &
Caren. reſol. 171. n. 11.
18 Illudq; probandi onus incumbit allegantí
dementiam teſtatoris, quià opponitur illi
defectus repugnans cum rationabilitate,
homini naturaliter inhęrente, vt dicunt ſup.
cit. DD. quibus addo Salicet. in l. ſenio, n. 1. C.
qui teſtam. fac. poſſ. Sim. de Petr. d. fol. 83. nu. 13.
Mart. d. tract. part. 4. quæſt. 1. artic. 3. Gabriel.
commun. concl. tit. de teſtam. concl. 2. n. 5. & Chri-
ſtin. ad leg. municipal. tit. 17. art. 1. nu. 19. ipſæq;
19 †dementiæ probationes, ſunt à Iudice rigo-
roſè examinandæ, multùmq; cautus eſſe de-
bet in perpendendis teſtibus, illorumq; di-
ctis, Spino. in ſpecul. teſtament. in gloſ. rubrica,
part. 10. nu. 9. circà fin. ſed potiſſimùm ad ſe-
quentes circumſtantias incumbere debet.
20 Prima, an dementia ſit probata de tem-
pore teſtamēti; ſiquidem ſi dictum teſtis non
reſtringatur ad illud tempus, & inſtans, nul-
lam prorsùs fidem faciet, quemadmodùm
præcisè hoc attendendum eſſe, docent Bart.
in l. 2. n. 3. verſic. Sed quid, ff. de bonor. poſſ. furioſ.
Alex. conſil. 8. nu. 7. verſic. Et illud rectè, vol. 2.
Durand. dec. Rot. 178. n. 10. vol. 1. Cardin. Caua-
ler. dec. 366. n. 7. Caren. variar. reſol. cap. 171. n.
14. Buratt. deciſ. 256. nu. 5. quampluresq; alij
apùd Andreol. contr. 223. n. 1. & D. Reg. de Ma-
rin. quotid. lib. 2. cap. 225. n. 4.
21 Secunda circumſtantia pernecesſè requi-
ſita eſt, quòd teſtis dementiam teſtatoris aſ-
ſerens, reddat ſui dicti rationem, aſſignando
ſigna dementiæ, motus, atq; verba, illudq;
requiſitum adeò neceſſarium exiſtimatur, vt
teſtis etiam nō interrogatus, dementiæ cau-
ſas, rationes, & ſigna explicare teneatur, Bu-
ratt. d. dec. 256. nu. 9. Maſcard. de probat. concluſ.
827. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 531. nu.
84. Sim. de Petr. de interpret. vltim. volunt. lib.
2. dub. 1. nu. 28. fol. 4. & Caren. cit. reſol. 171.
n. 15.
22 Tertium requiſitum eſt, quòd illa ſigna,
motus, & verba, quæ à teſte aſſeruntur, ad
probandam dementiam teſtatoris, neceſſa-
riò ad dementiam referantur, taliter, vt ne-
queant aliter applicari, quià ſi verba, vel
ſigna poſſent referri ad cauſam ioci, non eſ-
ſent referenda ad cauſam demētiæ, Maſcard.
d. tract. concl. 824. n. 4. & d. concl. 827. & Ioſeph
Ludouic. deciſ. Peruſ. 1. n. 11. Quemadmodùm
ſi actus poſſet conuenire homini ſanæ men-
tis, fatuitatem excluderet, ad quod videndus
Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 45. ſignā-
ter n. 39. & confert, nam ſæpè multa verba,
pluraq; ſigna ad agentis dementiam refe-
runtur, cùm tamen reuerà iocosè, vel ad
alium effectum fiant, Corn. conſil. 91. vol. 4.
23 Vltimò requiritur, quòd conſtet, teſtem
ſe non decepiſſe, ſicuti ſæpiſſimè accidit, cre-
dens, teſtatorem dementem, cùm tamen illi
ſola memoriæ potentia debilitata eſt, quod
facilè euenit teſtatoribus, vt in illam imbe-
cillitatem incidant, tùm ex violentia mor-
bi, tùm ex cogitatione mortis, l. hac conſul-
tiſſima, §. at cùm humana fragilitas, C. qui teſtam.
fac. poſſ. Et tamen defectus memoriæ, ex ali-
quo accidenti debilitatæ, teſtamentum non
irritat, cùm longè differat à deprauatione
intellectus, ſingulariter aduertit Durand. cit.
deciſ. 278. n. 18. & 19.
In caſu noſtro ex lectura teſtium partis
aduerſę conſtat, omnia hæc non concurrere;
Non enim probant delirium teſtatoris de
tempore cōditi teſtamenti, non etiam ſigna,
& cauſas delirij, & tandem ſi quam ratio-
nem aſſignant, iàm palàm apparet, nō fuiſſe
verba, vel motus delirantis, ſed potiùs ſigna,
& verba infirmi, vel memoria lapſi, vel io-
24 cosè agentis. † Ad quod propoſitum, licèt
extrà cauſam, noto ſingulare dictum, Rota in

addit. ad Maſcard. cit. concl. 824. *verſ. Nec facit,*
quòd dicto Auctilio datus fuit curator, dicentis,
non probari dementiam teſtatoris, eò, quòd
appareat fuiſſe illi datum curatorem, ſequi-
tur *Duran. cit. deciſ.* 178. *nn.* 29. *&* 32. *lib.* 1. &
Caren. cit. reſol. 171. *n.* 12. Non alia ratione,
quàm quià potuit curator illi decerni, non
ad neceſſarium, ſed ad benè eſſe, & ex alia
cauſa, quàm dementiæ.

Pertinent iſta ad excludendam probatio-
nem, quam habere pars autumat, ex teſtium
reuelationibus, ad fundandam teſtatoris in-
ſaniam, animosè receptorũ. Nùnc vice verſa
conſidero firmiores probationes, & con-
cludentiſſimas coniecturas, quibus validi-
tas huius poſtremi teſtamenti canonizatur;
25 † Etenim primò, plures probatiſſimi viri,
quorum dicta pariter penes acta monitorij
recepta ſunt, ſanam teſtatoris mentem in
actu teſtandi deponunt, eorumq; fidei longè
magis deferendum eſt, quàm illorum, qui
affirmant, teſtatorem fuiſſe inſanũ, *Maſcard.*
de probat. concluſ. 827. *Menoch. de præſumpt. lib.*
6. *præſumpt.* 45. *n.* 21. *Rot.* apùd *Farinacc. deciſ.*
26 304. *n.* 9. *part.* 1. & *Boer. deciſ.* 23. *nu.* 33. † Imò
plùs creditur duobus teſtibus, atteſtantibus
ſanam mentem teſtatoris, quàm mille, inſa-
niam deponentibus, *cit. Maſcard. cõcluſ.* 1049.
nu. 12. *Corne. conſil.* 219. *vol.* 1. *Menoch. d. præ-*
ſumpt. 45. *n.* 21. *lib.* 6. & *Caren. loc. ſup. cit. n.* 17.
Sicq; etiam ſi eſſemus in pari cauſa, vtpotè,
quià vtriuſq; partis teſtes ſe reſtringerent ad
tempus teſtamenti, & oppoſitum de directo
deponerent, adhũc probationes noſtræ con-
trarias vincunt, quià dicẽs teſtatorem fuiſſe
mentis compotem, habet pro ſe iuris præ-
ſumptionem, cùm quilibet talis præſuma-
27 tur, nõ tamen ità qui inſaniam teſtatur; † Et
hinc reſoluitur motiuum ex aduerſo addu-
ctum, vt teſtis affirmans delirium, præualeat
teſti illud neganti, nam procedit, teſte *Zac-*
cut. in delirio continuo, & cõfirmato, quales
ſunt ſtulti, ineptiq; habentes potentias iàm
deprauatas, & in deprauatione confirmatas,
hi enim ſunt incurabiles, eorumq; lucida in-
28 terualla difficillimè probantur; † Quãdò ve-
rò quis ex accidenti infirmus delirat, tunc
delirium ſe habet vt accidens, & oritur ex
acceſſione febris, quæ cùm habeat ſuos in-
trinſecos terminos, nempè augumentum,
ſtatum, & declinationem, ex conſequenti di-
uerſos effectus ab extrà operatur, vtpotè
reddit infirmum æſtuantem magis; quàm
delirantem, in augumento, propter accen-
ſionem, & inflammationem partium princi-
palium corporis, ſed ſtatim declinata acceſ-
ſione, pacatur ſtatus infirmi, omniſq; vehe-
mens æſtus conquieſcit; Imò quatenus inſa-
nire videatur, non tamen benè infertur de
vna ſpecie inſaniæ continuæ, & confirmatæ,
ad hanc temporalem, & accidentalem, ne-
quaquã aptam ad tollendam, auferendamq;
à teſtatore præſumptionem ſanæ mentis, &
à teſte eam atteſtante, præſumptionem veri-
tatis.
29 Præter ſupradicta, quæ verè rem claram
faciunt, plures etiam in caſu noſtro concur-
runt præſumptiones, & coniecturæ, quibus
noſtrum Honufrium teſtatorem, mentis cõ-
potem fuiſſe, demonſtratur. Prima, nam San-
ctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſuſce-
pit, eoq; Sacratiſſimo Viatico muniri, plures
Religioſiſſimi, & docti Patres curauerunt,
quod quidem factum nõ eſſet, ſi Honufrium
incapacem præ ſtultitia diiudicauiſſent, *Bu-*
rat. d. deciſ. 256. *nn.* 17. *Duran. deciſ.* 178. *nu.* 14.
& *Caren. d. reſolut.* 171. *n.* 9.
30 Secunda, nam ſumus in probatis, noſtrum
teſtatorem, Notarium proprio ore rogaſſe,
vt ſuum perficeret teſtamentum, ex quo re-
ſultat vehemens præſumptio rectiſſimi iu-
dicij illius, *Cyriac. contr. iur. cap.* 407. *nn.* 31. *&*
76. *cum ſeqq. Aloyſ. Manſi. conſult.* 29.
31 Tertia, nam in eodem teſtamento, aſſerit
Notarius, acceſſiſſe ad domum Honufrij,
eumq; inueniſſe infirmum corpore, & in le-
cto iacentem, ſed mente ſanum, cui quidem
aſſertioni creditur, etiam ad excludendum
delictum Notarij, *Alex. de Neuo conſil.* 57. *nu.*
2. *&* 3. *Burat. d. deciſ.* 256. *n.* 3. *Caren.* ſæpè cit.
reſol. 171. *nu.* 4. & *Mart. in ſumm. ſucceſſ. part.* 4.
quæſt. 1. *artic.* 3. *n.* 8. 19. *&* 20.
32 Et quarta vehementior, nam adeò ordi-
natè diſpoſuit, vt nullus mente ſaniſſimus,
optimuſq; paterfamilias, tam laudabiliter
diſpoſuiſſet, *Afflict. deciſ.* 143. *nu.* 5. *Grammat.*
deciſ. 73. *n.* 38. *Menoch. cõſil.* 688. *n.* 6. & *Magon.*
33 *deciſ.* 97. *n.* 12. † laudabilis autem, & recta
diſpoſitio, ea vocatur, per quam conſangui-
nei proximiores, ad ſucceſſionem inuitan-
tur, quibus ſucceſſio ab inteſtato debita
fuiſſet, *Burat. d. deciſ.* 256. *n.* 24. *&* 27. *Durand.*
d. deciſ. 178. *n.* 13. *Caren. vbi ſup. n.* 5. *&* 6. addo
Suarez allegat. 1. *n.* 1. *&* 10. *Rubr. dec. Rot.* 581.
n. 43. *lib.* 1. & *Manſi. d. conſult.* 29. *n.* 53. qui cõ-
muniter dicunt, quòd ex inſtitutione proxi-
miorum, reſultat præſumptio recti iudicij
teſtatoris, poſt *Paul. de Caſtr. in l. qui teſtamen-*
tum, §. neq; furioſo, ff. de teſtam. & *cit. Menoch. de*
34 *præſumpt. lib.* 6. *d. præſumpt.* 45. *n.* 67. † ad quod
comprobandum, accedat illud celebre iudi-
cium, centum Quiritum, qui in Romano
Senatu ius dicebant, nam teſte *Valer. Max.*
lib. 7. *cap.* 7. *de teſtam. Cicer. in quæſt. Academ.*
& Lactant. Firmian. lib. 3. *inſtit. cap.* 23. appro-
bauerunt teſtamentum Tuditani Ciuis Ro-
mani, notæ inſaniæ viri, eò, quòd ordinatè,
& laudabiliter diſpoſuiſſet; *Magis enim* (in-
quit *Valer. Max.*) *centum viri, quod ſcriptum*
eſſet in Tabulis, quàm quis eas ſcripſiſſet, conſi-
derandum exiſtimauerunt, quam hiſtoriam in-
finiti noſtræ legalis diſciplinæ Authores,
quos *Menoch.* refert *loc. cit. n.* 66. non dubita-
runt, vt veram, atq; iuridicam approbare,
no-

nouiſſimè verò ſumma eruditione, eam cō-
memorat *Dom. Reg. Capyc. Galeot. contr.iur.*
*lib.1.cap.4.n.10.& 11.*quicquid contrà ſolus
*Zacchi.*ſup.relatus *n.5.* tentauerit affirmare,
35 †addo *Surd.conſil.462.* dicentem aliàs indi-
catum,prędicta,quę de validitate laudabilis
diſpoſitionis, ab inſaniente factæ, diximus
procedere,etiam ſi non deliberato,tranquil-
loq; iudicio, ſed fortuitò reperiatur, teſta-
mentum rectè à mentecapto cōditum fuiſſe.

In caſu noſtro,quis non dicet,Honuſrium
teſtatorem,mentis comporem,& iudicio ſa-
niſſimum extitiſſe?Etenim licèt teſtamētum
primum, ad fauorem Sacri Montis reuoca-
uerit, tamen laudabiliùs nouum montem
ſuæ familiæ inſtituit, vt opes ſuæ, quæ à pri-
mo inſtituto erant inter pauperes extraneos
diſtribuendæ, à ſecundo, inter pauperrimos
36 conſanguineos elargirentur,†memor ordi-
natęcharitatis,qua inuitamur,nè dicam,co-
gimur, priùs conſanguineis, deindè extra-
neis diſtribuere, alioquin charitas eſſet in-
ordinata,& contrà iuſtitiam diſtributiuam,
vt docet *Magiſt. ſentent. in 3. diſtinct.29. Diu.*
Thom.2.2.queſ.32.art.9.Syluest.Medin.Tolet.
Vaſq.& cæteri Theologi communiter, quos
ſequitur *P.Andre.Lāfranc.in opuſ.moral.opuſ.*
8.*quæſt.18. n.2.cum ſeqq.* Elargitio autem in-
troituum huius moderni montis, hoc pacto
demandata legitur,in nouiſſimis tabulis,de
quibus agitur,vt certa quantitas pro quoti-
diano victu detur illis adoleſcentibus, qui
legali, aut medicæ diſciplinæ operā dabunt;
Rursùs eiſdem ſingulis,pro ſubſidio Docto-
ratus duc. 100. puelliſq; pro ſubſidio mari-
tagij certam aliam quantitatem,aggregatis
etiam ſub huius moderni montis beneficio,
filijs Annæ Saluato, teſtatoris neptis, ex du-
plici coniugio ſuſceptis, eorumq; deſcen-
dentibus; Vndè ſatis ex his conſtat, diſpoſi-
tionem nedū eſſe laudabilem,quià vocantur
37 proximiores, ſed ſummoperè piam: † Pia
eſt cauſa alimentorum, attenta ſumma ege-
ſtate participantium, *l.mela,* & ibi *Gloſ. Bar.*
& cęteri,*ff.de alim.& cibar.legat.l.ſancimus,C.*
de Sacroſanct. Eccleſ.l.cùm hi, §.in annis,ff.de
tranſact. & auth. vt cùm de appellat. cognoſ. §.
38 *aliud,* † quià pium non ſolùm dicitur illud,
quod relinquitur ad refrigerium animæ,ſed
etiam quod datur pro ſubleuando animato
corpore, ſingulariter *Bald.in auth.ſimiliter,n.*
*2.C.ad leg.Falcid.*plenè *Surd.de alim.tit.8.pri-*
39 *uileg.1.n.1.& 2.* † Pia eſt cauſa ſtudij,& do-
ctoratus, ad *tex. in auth. habita, C.nè fili.pro*
*patr.*latè *Dom.Conſiliar.Staiban.in obſer.ad re-*
40 *ſolut.92.à n.127.cum ſeqq.lib.1.*†Pia randem
cauſa dotis, *l.cùm is,qui 32.§.ſi in ea,ff.de con-*
*dit.indeb.*ibi, *Quicquid dotis nomine dederit,re-*
linquitur pietatis cauſa, eruditè *Anuç. Rober.*
*rer.iudic.lib.3.cap.10.verſ.Illa autem,*pluresq;
ipſe cumulaui, in *obſeru.ad Dom.Reg.de Ma-*
41 *rin.cap.78.nu.11.* †Quod ſecundùm aliquos
eſt verum,& procedit,etiam ſi puellę,quibus
maritagia relicta ſunt, eſſent teſtatori con-
iunctæ, *Bald.in l.illud,n.2.verſ.Quod intellige*
verum,C.de Sacroſanct.Eccleſ. Paul.de Caſtr.in
l.1.in fin.n.6.C.eod. Alex.conſil.158.n.9.vol.7.
quos ſequitur *Cardin. Tuſch.pract.concluſ.lit.*
L.concluſ.106.n.7.

Tendunt hæc omnia ad comprobandam
quartam cōiecturam, qua rectum teſtatoris
iudicium conuinci dicimus, ex laudabili, &
ordinata illius diſpoſitione, ſed profectò li-
cèt ſit iſtud fortiſſimum intentionis noſtræ
argumentum, tamen ineuitabiliter,& longè
fortiùs, ad eundem effectum ſtringit, quòd
præſens teſtamentum fuerit conditum, præ-
ſentibus duobus Magiſtratibus,expreſsè ad
42 hunc finem vocatis,†quorū alter fuit Dom.
Io:Dominicus de Virgilijs,Pauperum M.C.
V.Aduocatus, vir ſumma probitate,& pru-
dentia præditus, qui à teſtatore fuit electus,
43 in ſuę diſpoſitionis executorem;†Alter verò
Dom. D. Petrus Cortes, Miles Hiſpanus,
eiuſdem M.C.Iudex doctiſſimus, & vigilan-
tiſſimus, mira ſagacitate præditus:Quo po-
ſito, equidem ignoro,qua fronte teſtatorem
delirantem appellet pars, immemor pręſen-
tiæ Magiſtratuum, quos fraudis participes
extitiſſe, fari oporteret,ſi dementem,& deli-
rantem, teſtamentum condere permiſiſſent,
quod profectò abſit,vt nec quidem ſomnie-
44 tur; † Sicq; ex hoc ſolùm iudicari debet di-
ſpoſitio Honufrij validiſſima,tāquam apùd
acta Iudicis cōdita,& ſi cęteras iuris ſolem-
nitates non cōtineret,ad *tex.in l.omnium 19.*
C.de teſtam. ibi,*Sicùt enim ſecurus erit,qui actis*
cuiuſcunq; Iudicis, aut municipum, aut auribus
priuatorum, mentis ſuæ poſtremum publicauit
iudicium, &c. ad cuius interpretationem
latiſſimè *Gratian. diſceptat. forenſ. tom.2. cap.*
312.

45 Et hinc reſoluuntur cunctæ aliæ partis
obiectiones, circà id,quod dicit, probatum
eſſe per aliquos teſtes teſtamentarios, quòd
non audiuerint teſtatorem affirmantem, te-
ſtamētum,de quo agitur,eſſe ſuam vltimam
voluntatem, nec audiuiſſe,quòd voluerit il-
lud ſtipulari; Quòdq; pariter octauus teſtis,
adhibitus ad ſubſcribendum teſtamentum,
loco teſtatoris ſubſcribere nō valentis,iuxtà
diſpoſitionem *tex.in l.hac conſultiſſima,C.de*
*teſtam.*dicat,ſe non habuiſſe mandatum à te-
ſtatore de ſubſcribendo, ſed tantùm, quòd
ad alterius inſtigationem, *ſtorditamente*, di-
xerit, *Signor ſi*; Etenim præterquāquòd ſunt
hæc omnia nimiùm inueriſimilia, vt ità co-
ràm Magiſtratibus proceſſerint, non ſinè
maxima æſtimationis illorum nota.

46 Reſpondetur rursùs animaduertendo,
quòd alij teſtes, ſimiliter teſtamentarij, di-
cunt cōtrarium, quibus tam ad validitatem
actus, quàm ad excludendam fraudem, &
delictum,quod reſultaret ex ſtipulatione te-

ſtamenti perſonæ inteſtabilis, longè magis credendum eſt, vulgatis regulis.

47 De iure etiam iterùm reſpondetur, teſtes teſtamentarios, dicentes, ſe non audiuiſſe teſtatorem alloquentem, non probare ipſam negatiuam, quià potuit teſtator alloqui, & non audiri ab ipſis teſtibus, plenè *Surd.* dicens, per hoc teſtamentum, non vacillare *conſil.414.à nu.49. ad fin. Rot. Rom. Morot.* & *Thomat.* quos ſequitur *Dom.Cōſiliar.Hodier.*
48 *contr.cap.25.n.52.53.& 54.* †Sicuti nec facit, quòd dicant, nō vidiſſe teſtatorem tenentem in manu ſchedulam teſtamenti, quià iſta ſolemnitas non eſt neceſſaria, ad validitatem illius, *Dom.Hodier.* magiſtraliter, *d.contr.25.*

49 Quod verò attinet ad R. P. Iulium Buonoacquiſto Cruciferum, octauum teſtem ſubſcriptorem, dicentem, non recepiſſe à teſtatore mandatum de ſubſcribendo loco illius, ſubſcribere ob infirmitatem non valentis, ſed ad aliorum inſtigationem, *ſtorditamente*, dixiſſe, *Signor ſi*; Domini, tam iſte Religioſus teſtis, quàm cæteri ſuperiùs à parte ponderati, fidem nullam merentur, quià poſtquam ſe ſubſcripſerunt teſtamēto, veritatem illius, & omnia in eo contenta, approbaſſe videntur, atq; ideò illis contrarium dicentibus, non creditur, *Capyc.deciſ.192.n. 6.Boſſi.in tit. de falſ.nu.11. verſic.Poteſt dici,* & *Dom.Hodier.d.cōtr.25.n.55.& 56.* ſicuti quicunq; ſe ſubſcribens in aliquo inſtrumento, contenta in illo approbare cenſetur, *Bald. in l.fin.n.2.ff.ſi cert. pet. Abb.in cap.2.n.16.de his, quę vi, metus cauſ.fiunt, Surd.conſil.378.nu.78. vol.3.* Indè fit, quòd volens poſteà teſtamentum, vel inſtrumentum impugnare, videtur propriam turpitudinem allegare, *l.cùm profitearis, C.de reuoc.donat. & cap.inter dilectos, de*
50 *donat.* † eaq; ratione fidem non facit, niſi teſtis ille probet, ſe fuiſſe in ſubſcribendo deceptum, *Bar.in l.in exercendis, nu.13. C.de fid. inſtrum. Capyc. vbi ſup.n.5.* cæteriq; nuper allegati.

51 Ex prędictis, dùm exiſtimabam, quòd debuerit M. C. V. interponere præambuli decretum, ad fauorem montis familię Saluato, non obſtante oppoſitione fatuitatis teſtatoris, tanquam altiorem cognitionem requirente, ex authoritatibus cumulatis ſuprà *n.* 10. & authoritate rerum iudicatarū, dùm in noſtris proprijs, imò fortioribus terminis, hoc deciſum legimus per S.C. ad fauorem Ioannis, & D. Catharinæ Alderiſio, quibus immiſſio data fuit, ex teſtamento Marij Alderiſio, qui de furore arguebatur, & iterùm ad fauorem Venerabilis Monaſterij S. Marię Sanitatis, vt apùd *Dom. Reg.de Marin.reſolut. iur.lib.2. cap.225.* & *Dom.Conſiliar. Rocc.* in docto, & erudito *reſpouſ.75.vol.1.* & paſſim ſic iudicatum legimus, in exteris orbis Tribunalibus, in *Rot. Rom. Burat.deciſ.256.Caualer.deciſ.366.Durand.deciſ.278,* In Senatu Luſitano, *Gam. deciſ. 302.* In Senatu Burdegal. *Boer.deciſ.23.* Luſitaniæ, *Roiz deciſ.1.n.111.* In Rota Peruſina, *Ioſeph Ludouic. deciſ.1.* In Senatu Pedamontano, *Theſaur.deciſ.92.* In Camera Imperiali, *Miſinger.centur.2.obſeru.41.* pluresq; alij ad nauſeam.

52 Tamen ex quo per Sacrum Montem fuerunt exhibiti quamplures teſtes, penes acta monitorij recepti, & vice verſa (me contradicente) alias in contrarium reuelationes clientes mei produxerunt, propterea fuit datus ſummarius terminus in cauſa, mediante decreto M. C. ſub die 7. Maij 1668. quaſi ab vtraq; parte, via probationibus
53 aperta fuiſſet; Vndè † monitos eſſe vellem in poſterùm Aduocatos, vt cùm pėtunt immiſſionem ex teſtamento, viſibili vitio carente, rem alijs ambagibus, & probationum anfractibus non inuoluant, ſed tabulis tantùm adhæreant, licèt plura contradictor, in eo ſummariſſimo remedio, producere affectet, cùm ſint omnia ad petitorium reſeruanda.

54 Sed compilato in pręſenti cauſa termino, prodijt decretum eiuſdem M.C. ad relationem Dom. tùnc Iudicis D. Ioſeph Pontecorbo, quo mediante, fuit interpoſitum præambulum, ad fauorem montis familiæ Saluato, ſeruata forma nouiſſimi teſtamenti, vt ex actis, in Banca Magnif. V.I.D. Marci Anerſana. Cauſa hæc fuit ſynodalis, & per plures integros dies ſolemniſſimè diſcuſſa, eiuſq; victoria extitit mihi nimiùm laborioſa, & mediocriter fructuoſa. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Forum quis ſortitur ratione rei ſitæ. n.1.

Fori exemptionem habens, nihilominùs poteſt conueniri, ratione rei ſitæ. n.2.

Item ſortitur quis forum, ratione domicilij. n.3. Forumq; domicilij, eſt cæteris potentior. n.4. Etiam ſi perſona, quæ debet conueniri, à ſuo domicilio abſens reperiatur. n.5.

Item ratione celebrati contractus. n.6.

Auocatio cauſarum coram inferiori Iudice introductarum, ad ſuperiorem permiſſa eſt. n.7. Quod verum intellige, quandò aliqua magna ratio concurrit, vtpote publica vtilitas. n.8. Item dummodò non adſint priuilegia prohibentia ipſam auocationem. n.9.

Auocatio cauſarum introductarum in Regno Aragonum, vel Cathaloniæ, prohibita eſt ex priuilegijs. n.10.

Cauſę ſubditorum Regni Neapolis, non poſſunt auocari ad Curiam Regis, vigore priuilegiorum Regni, quæ diſtinctè recenſentur. n.11. Illaq; ſunt in viridi obſeruantia. n.12. Et quomodò ſoleat practicari, quandò negotij neceſſitas, aliter ſuadet. n.13.

Cauſa de hoc Regno, ad Curiam Regis, vt validè auocetur, quomodò fieri debeat. n.14.

Cauſa nulla in Regno dari poteſt, adeò priuilegiata,

vt

Digitized by Google

vt non comprahendatur ſub priuilegijs, & capitulis Regni, auocationem ad Curiam Regis prohibentibus.n.15.

Dictio, omnes,) *quid importent, & cuius naturæ ſint. n.16.17.18.& 19.*
Item dictio, quæcunq;)
Item dictio, qualitercunq;)
Et dictio, quomodocunq;)

Iudex inferior non poteſt imponere manus ſuper negotio, coràm Principe introducto.n.20.Sed quandò hoc procedat.n.21.

Regia Camera Summariæ, repræſentat Suam Catholicam Maieſtatem.n.22.

Iudex inferior cognoſcit de ſubreptione, & inualiditate reſcripti, à ſuperiore expediti.n.23.

Iudex ſecularis cognoſcit de ſubreptione abſolutionis, ſiuè habilitationis iuramenti, ab Eccleſiaſtico conceſſa.n.24.

Cauſæ Regni non poſſunt ad Curiam Regis auocari, etiam ſi ageretur de interpretando, vel annullando Regis aſſenſu.n.25.

Aſſenſus Regius, lite pendente, & poſt concluſum in cauſa impetratus, valet.n.26.

Confirmatio Domini mandantis, non eſt neceſſaria, quandò ſufficiens præceſſit mandatum, ad aliquid agendum.n.27.

Confirmationis validitas depeudet à validitate confirmabilis, & ideò eſt priùs de confirmabili agendum.n.28.

Articulus abſorbens, & præiudicialis, eſt priùs decidendus, cum ampliationibus.n.29.

Præiudicialia eſſe in Regno ſublata, quomodò intelligatur, remiſſiuè.n.30.

Domanium à particularibus Ciuibus affectatum, ſolet denegari, & quare.n.31.

ARGVMENTVM.

Cauſæ ſubditorum Regni Neapolis, non poſſunt ad Regis Curiã auocari, quantumuis priuilegiatæ ſint, vigore Capitulorum Regni, quæ recenſentur, & examinantur. Pro Ill. Duce Ciuitatis Oſtuni.

CONSILIVM XXXV.

VEndita Domaniali Ciuitate Oſtuni in hoc Neapolis Regno, de ordine Excellentiſſimi tùnc illius Moderatoris, etiam præuio ſpeciali mandato Potentiſſimæ, & Catholicæ Maieſtatis Philippi IV. Regis Noſtri, immortalis memorię, qui eam venditionem abſq; alia eius approbatione fieri iniunxerat, fuit pro parte Vniuerſitatis Ciuitatis prędictæ introducta lis Regij Domanij in Tribunali Regiæ Cameræ Summariæ, de cuius petitionis iniuſtitia pro Ill. Duce D. Ioanne Zauallos emptore, latè, & magiſtraliter ſcripſerunt *Dom. Conſiliar. Pratus diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 50.* & *Afflict. Iun. diſcept. cap. 33.* Et dùm in eo Tribunali celeris deciſio ſperabatur, reperitur per partes (quarum vnicus intentus eſt Ducem defatigare) procurata auocatio cauſæ ad Supremum Italię Conſilium; Quapropter in eo maximo totius Italiæ, omnium Prętoriorum Prætorio, diſcutienda, & decidenda venit iuſtiſſima eiuſdem Ducis petitio, vt negotium iterùm ad præfatum Regiæ Cameræ Tribunal remittatur.

Et licèt articulus maximum, & notorium
habeat iuris fomentum; nihilominus operę-
pretium duxi, veritatem hanc per veras ar-
tis regulas ad partis ſaturitatem indagare;
etenim exploratiſſimum eſt, quem multipli-
citer forum ſortiri poſſe, potiſſimùm tribus
1 modis, & de cauſis. Primò † ratione rei ſitæ,
ad *tex. in l. fin. C. vbi in rem actio. l. ſi prædium,*
C. de præd. minor. l. fin. C. de præſcript. long. temp.
l. ſed & ſi ſuſcepit, §. fin. ff. de iudic. l. forma, §. ſi
verò, ff. de cenſib. c. ſanè, & c. fin. de for. compet.
cau. experientiæ 11. quæſt. 1. Id, quod etiam ex
legibus Hiſpaniæ cautum videmus, ex *l. 32.*
tit. 2. partit. 3. verſic. La quinta, & verſic. E la
duçena, & ibi *Gloſ. 9. & 19. & l. 48. tit. 9. par. 6.*
2 & ibi *Gloſ. 3.* † Adeoùt etiam is, qui fori pri-
uilegio, & exemptione potitur, poſſit ra-
tione rei ſitæ coràm illius loci Ordinario
conueniri, ad *tex. in c. 1. in princip.* vbi etiam
Gloſ. de priuileg. in 6. & copioſè *Dom. Conſil.*
Carleual. tom. 1. de iudic. tit. 1. diſp. 2. quæſt. 3. nu.
144.
3 Secundò ſortitur quis forum ratione do-
micilij; Vndè inoleuit, vt conueniendus
quiſq; ſit in eo loco, in quo domicilium ha-
bet, vt probant iura, in *l. hæres abſens. §. ſi quis*
tutelam, §. proindè, & §. illud ſciendum, iuncta *l.*
ſi fideicõmiſſum, §. ſed & reſcriptum, ff. de iudic.
c. dilecti, & c. fin. de for. compet. & rursùs ex le-
gibus partitarum, ex *l. 32. tit. 2. part. 3. Gloſ.*
4 12. † Itaq; ratio ſortiendi forũ cęteris quàm
maximè præſtat, tanquam magis naturalis,
Barboſ. in d. l. hæres abſens, §. fin. n. 40. cum ſeqq.
poſt *Gloſ. in cap. ſtatutum, §. 1. verb. vnam dietã*
de reſcript. in 6. pluraq; ad ornatum cumulat
5 *D. Conſil. Carleual. loc. cit. n. 10.* † Adeòq; po-
tens eſt forus domicilij, vt eo in loco debeat
reus conueniri, etiam ſi perſona, quæ debet
conueniri, ſit à ſuo domicilio abſens, *Paul. de*
Caſtr. in l. iuris ordinem, C. de iuriſd. omn. iudic.
quem ſequitur *Dom. Reg Sanfelic. in prax. iu-*
dic. ſect. 7. ſub nu. 14. quod in alijs caſibus, vt-
potè in foro originis, vel contractus locum
non vindicat, *Bart. in l. aſſumptio, §. filius, ff. ad*
municip. Ann. alleg. 74. nu. 8. & *Sanfelic. loc. cit.*
n. 15.
6 Tertiò demùm ſortitur quis forũ ratione
celebrati contractus, id, quod etiam Peripa-
teticorum Princeps agnouit, *lib. 3. de republ.*
cap. 1. Noſtroq; iure pluribus in locis cau-
tum legimus, *d. l. hæres abſens, §. proindè. l. iuris*

ordi-

ordinem,C.de iuriſd.omn.iudic.§.hac conſideran-
tes,& §.ſi igitur,auth.vt omn.obed.iudi.coll.5.c.
dilect. & d.c.fin.de for. comp. & ex dictis legi-
bus Hiſpaniæ,*l.32.tit.2.part.3.gloſ.*10.

Deferendum itaq; ex his petitioni Ducis
manifeſtiſſimè reſultat;Quippè cuncta hæc,
ex quibus fori competentia deriuat, in ſui
fauorem concurrunt;idq;ipſum cùm partes
cognouiſſent, iudicium Domanij in Regia
Camera introduxerunt: Vndè perperam ad
præſens dedignantur, idem Tribunal in Iu-
dicem habere, quod ſemel pro cognitione
huius cauſę elegerunt,iuncto alio adagio,vt
ibi finis liti imponendus ſit, vbi principium
agnouit, *l.vbi cœptum,ff.de iudic.*

7 Non negauerim tamen,poſſe prædicta li-
mitari, cùm à Regia,vel alia ſuprema pote-
ſtate auocantur cauſæ coràm inferioribus
Iudicibus introductæ, cùm & ipſa auocatio
iure permiſſa ſit, *Rebuff. in tract. de euocat.qu.*
*2.in comm.ad leg.Reg.tom.*1. Quam rem ſum-
ma eruditione, & doctrina proſequitur do-
ctiſſimus ille Segouienſis Epiſcopus *Couarr.*
8 *pract.quæſt.cap.9.*†Verùm & hoc cum tempe-
ramento intelligendum eſt, vt eatenùs pro-
cedat, quatenùs vel magna concurrit ratio
ad cauſam auocandam, vtpotè publica vti-
litas, *Belluc.in ſpec.Princip.rubr.23.verſic.Sed*
*pone,n.7.Rebuff.vbi ſup.quæſt.6.n.19.*quos ſe-
quitur *D.Tapp.deciſ.Italia* 1.*n.*10. *cum ſeqq.*
dicens, quòd alioquin partes nimiùm ex ea
auocatione grauarentur,& *Dom.Vicecamell.*
Aragonenſis Creſpi obſeruat.15.in 3.concl.à nu.
9 *46.ad n.*85.†Vel quatenùs priuilegia in con-
trarium non vrgeant,quià illis concurrenti-
bus, auocatio non eſt permiſſa, *Tapp.loc.cit.*
n.17. idem *Tapp.deciſ.4.à n.9.ad* 14.& *Dom.*
10 *Creſpi,vbi ſup.n.61.*†vbi loquens prę cęteris
de cauſis Regnorum Aragoniæ, & Cathalo-
niæ, dicit, *Ex Regno Aragonum,& Principatu*
Cathaloniæ, nullæ cauſæ,vel lites,iudicialiter ex-
trahuntur, ad noſtrum Supremum Conſilium,
quià Conſtitutionibus eorum, expreſsè prohibi-
tum eſt. Vndè cùm in caſu noſtro, nulla con-
currat publicæ vtilitatis ratio, atq; etiam
Regni priuilegia contrarium ſuadeant, per
conſequens fari opus eſt, nō eſſe locum auo-
cationi, & ſucceſſiuè fore reuocandam.

11 Quòd autem auocatio cauſarum huius
Regni Neapolis, ad Curiam Regis prohi-
bita ſit,ex pluribus illius priuilegijs, & gra-
tijs,ab ampliſſima largitate Sereniſſimorum
pro tempore Regum conceſſis,cunctis notū
eſſe arbitror: Eaq; vt diſtincta ſerie refera-
mus, primū capio conceſſum de anno 1508.
à Rege Catholico, *cap.11.fol.58.à terg.*teno-
ris ſequentis, *Item perche queſto Regno è ſtato*
ſolito gouernarſi per li Signori Rè Predeceſſori di
V.M.perſonalmente,e potria accadere,che quella
ò per viſitare l'altri ſuoi Regni,ò per ſodisfare ad
altre coſe neceſſarie, s'aſſentaſſe dà queſto Regno
(quantunq; ſi ſperi, che la M.V.ſi degnerà fare
continua reſidenza in detto Regno) in tal caſo la
M.V.Catholica ſi degni ordinare, e concedere,che
durante detta aſſenza, le cauſe etiam feudali, e de
principati, e di qualſiuoglia crimine, etiam Leſæ
Maieſtatis in primo capite, ſi debbiano agitare in
detto Regno, per li Giodici competenti.Ità che nè
per reclamatione, nè per terza cauſa, nè per que-
rela,nè ex mero officio di V.Cat.M. per qualſiuo-
glia cauſa,etiā ſuperueniente,non ſi poſſano eſtra-
here dal detto Regno, etiam che V.M.voleſſe ad-
uocarſi alcuna di dette cauſe à ſe, etiam cauſa co-
gnoſcendi,nè per qualſiuoglia altra caggione,via,
e modo, mà tutte ſe debbiano votare, decidere,
finire, e determinare in queſto Regno.PLACET
REGIÆ MA. Latiùs verò, verbiſq; magis
explicitis, & punctualibus, hoc idem priui-
legium fuit confirmatum per ſecundum, de
anno 1539.à Potētiſſima Cęſarea Maieſtate
Caroli V. ampliatūq; vt auocatio prædicta
fieri nequeat directè,vel indirectè,ex quauis
cauſa, quantumuis vrgentiſſima, etiam pro
bono pacis, & publico, ac etiam ex cauſis
fiſcalibus, ipſiuſmetq; Regalis, & Cæſareæ
Coronę,reuocando quaſlibet prouiſiones in
contrarium, cum clauſulis ampliſſimis de-
rogatorijs, & derogatoriarū derogatorijs,
& in ſpecie,quāuis cauſæ tangerent intereſſe
alicuius Vniuerſitatis, vt in *cap.* 1. *fol. mihi*
127. Rurſus tertium prodijt priuilegium,
conceſſum ab immortali memoria Regis
Philippi II.de anno 1540.*cap.2.fol.mihi* 134.
pluraq; alia, quorum memor eſt, *Dom.Reg.*
12 *Tapp.d.dec.1.n.33.*†ſubdens *n.*34.ſe vidiſſe,
& audiuiſſe in Supremo Italiæ Senatu, eſſe
priuilegia prædicta in viridi obſeruantia;
13 †Quòdq; vbi negotij neceſſitas aliter ſua-
det,ſoleat tantùm Sua Maieſtas mandare,vt
cauſa in Tribunalibus Regni votetur,verùm
antè publicationem ſententiæ, tranſmittan-
tur vota ad dictum Italiæ Senatum, cum ra-
tionibus, & iuſtificationibus ſuis, quæ adeò
examinātur, vt ſi videatur ipſum negotium
aliquo remedio indigere, mandari ſoleat,
quòd res iterùm diſcutiatur, cum maiori
Iudicum numero, vel quòd iuſtitia fiat ab
eiſdem Iudicibus,ſuper articulis,in quorum
deciſione, videtur, illatum fuiſſe aliquod
grauamen.

14 In ſumma,nullatenùs plena,& totalis cau-
ſæ auocatio, de hoc Regno, ad Curiam Re-
gis permiſſa eſt, & ſi fiat, eſt nulla, niſi ex-
preſsè ipſa Regia poteſtas auocans, in ſuis
inhibitorialibus litteris,dictis priuilegijs,&
clauſulis derogatorijs, derogatoriarumq;
derogatorijs in illis contentis deroget, ad
tex.in l.ſi quis in principio teſtamenti, ff.de legat.
3.Paul. de Caſtr.conſil.3.ſub n.6. verſic.His ta-
*men non obſtantibus,vol.*1. & cōferunt tradita
per *Couarr.in 2.part. rubr.de teſtam.ſub nu.*20.
15 *verſic.Quartò conſtat*. Nullamq; † arbitror,
dari poſſe cauſam adeò priuilegiatam, &
qualificatam, quæ tanquam non compræ-

henſa

henſa ſub generalitate memoratorum priui-
legiorum,& gratiarum,valeat ad Regis Cu-
riam auocari, inſpectis ampliſſimis clauſu-
lis,verbis, & dictionibus, in eiſdem priuile-
16 gijs appoſitis, in quibus paſſim legitur † di-
ctio, *omnes*,quæ indicat enixam voluntatem
Principis concedentis, vt nullam voluerit
cauſam excipere, ad *tex. in l.Iulianus,ff.de
legat.3.in l.ſi pluribus, ff.de legat.2. Dom.Mar-
cian.conſil.4.nu.21. vol.1.* & *Dom.Reg.Tapp.
17 dec.S.C.52.n.3.* † Rurſùs dictio, *quæcunq;* quæ
ſua natura generaliſſimè ſignificat, *l.hoc ar-
ticulo,ff.de hæred.inſtit.Io:Baptiſt.Ciarlin.contr.
lib.1.cap.47.n.40.* taliter, vt poſſit illius im-
portantia, etiam ad impropria extendi, *Ti-
raquell.de retr.lignag.* §.2.*gloſ.7.num.*20. quià
ſemper ſtat augumẽtatiuè, vt diuerſa quoq;
includat, *Nouar.deciſ.*86. *nu.*5. Imò includit
maiora expreſſis, ſicuti ex quampluribus
docet *Macerat.variar.reſolut.lib.1.reſolut.*39.
18 *nu.*14. † Iterùm dictio, *qualitercunq;* quæ eſt
vniuerſalis, nihil excludens, *auth.quibuſcunq;
C.de Sacroſanct.Eccleſ. Deci.conſil.*113.*num.*4.
*Surd.deciſ.*96.*n.*10. & *Dom.Conſiliar.Staiban.
19 reſolut.2.n.39.& 40.lib.1.* † Demùm dictio,
quomodocunq, quæ generaliter, & indiſtinctè
operatur, *l.cùm virum, C.de fideicomm. Peni.
deciſ.Rot.275.n.5.* adeoùt dixerit *Rdland.con-
ſil.5.n.59.vol.3.* nullam poſſe aduersùs hanc
dictionem, reſtrictiuam interpretationem
adaptari, eumq; ſequitur *cit.Macerat.reſolut.
56.n.18.lib.2.*
20 Hinc reſolutum remanet potentius mo-
tiuum partis, dicentis,cauſam eſſe in Curia
Regis examinandam, quià venditio facta
de Ciuitate Oſtuni, fuit ab ipſo Rege con-
firmata, qua de cauſa, cùm ſit ad præſens
principaliter tractandum de validitate, vel
inualiditate illius confirmationis, videtur
nefas eſſe, quòd alius Iudex, quàm ipſamet
Regis Curia, validitatem, vel nullitatem
hanc reuideat, examinet, & determinet, iux-
tà terminos *tex.in cap.bonæ il 2.* vbi *Innocent.
n.7.Butri.n.20.& 48. Io:Andre.nu.8.circà fin.
Abbat.nu.8.Imol.nu.5.& Bald.nu.10.de poſtul.
prælat.* idem *Bald.in l.2.nu.37. C.de ſeruit. &
aqu.& Cardin.Zabarell.in Clement.1.nu.11.de
renunciat.* volentes, vt impoſita ſuper nego-
tio Principis manu, ſtatim inhibita cenſea-
tur Inferioribus, de eodem negotio cogno-
ſcendi poteſtas, idem *Innocent.in cap.cùm M.
Ferrarienſis, de Conſtit.* cum quibus in ſimili
concordat *Dom.Reg.Moles dec.173. circà fin.
verſ.Quibus accedat,* nè quę à Supremo Prin-
cipis iudicio proceſſerunt, inferiorum arbi-
trio ſubmittantur, contrà *tex.in cap.cùm in-
21 ferior, de maiorit.& obedi.* † Quià omnes præ-
dictæ, aliæq; conſimiles authoritates proce-
dunt, quandò inferior in contemptum Su-
premæ authoritatis, vellet ſuper eodem ne-
gotio, coram Principe introducto, proce-
dere, & cognoſcere, hoc enim eſt, quod à
iure prohibetur, ex diſpoſitione *tex.in d.cap.
bonæ, & d.cap.cùm inferior.*
In caſu noſtro, iamdiù eſt, quòd vendi-
tionis cõfirmatio fuit expedita, per modum
exuberantis gratię, vt inferiùs dicemus, ſicq;
nullum legitimum impedimentum afferri
in medium poteſt, nè Regia Camera, de il-
lius validitate cognoſcat, nulluſq; Supremæ
poteſtatis contemptus concurrit, quià Rex
Catholicus cõfirmando, functus fuit officio
ſuo; quòd ſi poſteà quæſtio emergat circà
inualiditatem, vel ſubreptionem confirma-
tionis, hoc eſt, quod in Regia Camera tra-
ctari poteſt, & omninò debet.
22 Poteſt, quià Regia Camera ipſammet Ca-
tholicam Maieſtatem in iudicando repræ-
23 ſentat, ac iterùm, quià † inferior Iudex indi-
ſtinctè cognoſcit, de ſubreptione, & inuali-
ditate reſcripti, conceſſi à ſuperiore pote-
24 ſtate, † ſicuti poteſt Iudex ſecularis cogno-
ſcere de ſubreptione abſolutionis, ſeu habi-
litationis à iuramento, ab Eccleſiaſtica po-
teſtate conceſſæ, *Afflict.deciſ.220.nu.9.* & ibi
Vrſill. etiam *nu.9. Hyppolit. de Marſil.ſingul.
367.Viu.deciſ.380.n.45.& 46.Caualcan.deciſ.
9.n.45.lib.1. Dom.Cõſiliar.Staiban.reſolut.40.
n.3.lib.1.* & *Thor.in compend.dec.part.1.verb.
Iudex ſecularis,fol.242.col.1.*
25 Omninò debet, quià ſi priuilegia Regni,
ſunt adeò ampla, vt nullam patiantur reſtri-
ctionis formulam, vt ſuprà ponderauimus,
ex conſequenti nihil refert, quòd de inuali-
danda, vel canonizanda Regis cõfirmatione
tractetur, alioquin maior pars arduarum
Regni cauſarum, hac de cauſa eſſet in Curia
Regis decidenda, propter aſſenſus, & reſcri-
pta, quæ dietim obtineri videmus, & ple-
rumq; interpretari occurrunt, id, quod tæ-
dium Regis Curiæ afferret, partes lites deſe-
rerent, malentes illis cedere, quàm tam gra-
uiter defatigari, & tandem Regni priuilegia
proſternerentur, omnia quidem contrà San-
ctam Pijſſimi Regis Noſtri Catholici inten-
tionem.
Rursùs relatum partis fundamentum mi-
litare nequit, tam ſi illud inſpiciamus in ſua
26 iuſtitia, quàm quoàd ordinem. † Quoàd iu-
ſtitiam, nam putat, nullam, inualidamq; eſſe
illam Regis confirmationem, ſeù aſſenſum,
præſtitum ſuper venditione Ciuitatis Oſtu-
ni, tanquam impetratum lite pendẽte ſuper
Regio Domanio, verùm optarem, quòd ali-
qua ratione, vel authoritate, hæc affectata
nullitas comprobaretur, attento, quòd in
durioribus terminis, contraria opinio, in
ſcribendo, & decidendo, ſemper prænaluit,
teſte *Capyc. in inueſt.feudal. verb.Feudorum
executiones, & deciſ.51.* qui deciſum refert per
S.C. pro validitate aſſenſus expediti ſuper
negotio, iamdiù ad iudicium deducto, ac ſu-
per quo fuerat iàm concluſum, quià Rex aſ-
ſentiendo, vtitur iure ſuo, cui per priuatas
con-

concertationes,præiudicati nõ potuit, ſicùt
etiam compluribus alijs rationibus probat
*Reg.Lanar.conſil.*17. doctè quoq; *Camill.de*
*Medic.conſil.*20.*à nu.*22.*cum ſeqq. Io:de Amic.*
*conſil.*150.*n.*9. & plenè *Reg.Capyc.Latr.deciſ.*
43.*à n.*16.

Iterùm claudicat motiuum in ſua iuſtitia,
quià non video, quid parti referar, illam
Regis confirmationem, & aſſenſum eſſe nul-
lum,inſpecto,quòd venditio Ciuitatis Oſtu-
ni, iàm fuit ſolemniſſimè celebrata, ab Ex-
cellentiſſimo tùnc Regni Moderatore, ha-
bente ad id ſpeciale Regis mandatum, con-
tinens præ cæteris hæc verba,*S.n otra mi con-*
27 *firmaçion.* † Vndè etiam data inualiditate
confirmationis, ad maiorem cautelam ſub-
ſecutæ, & ad alium finem, quàm ad confir-
mandam venditionem impetratæ, remanet
adhùc venditio valida, vigore præcedentis
mandati, ad illum effectum tributi, iuxtà
tex.in l.ſi Procuratorem abſẽtem,§.*ratum,* & ibi
Gloſ. ff.de Procurat. ex quo *tex.* communiter
dicunt *DD.*ratihabitionem,& confirmatio-
nem Domini mandantis, non eſſe in conſi-
deratione, quandò validum, & ſufficiens
præceſſit mandatum,cuius vigore actus fuit
explicatus, & perfectus, *Bald.conſil.*34.*in*
*princip.lib.*2. *Menoch.conſil.*757. *nu.*14. alijq;
penes *Gratian. diſceptat.forenſ.tom.*4. *cap.*725.
*n.*10.

28 Hinc etiam reſultat defectus ordinis,quo
partis motiuum laborat, quippè data veri-
tate præcedentis concluſionis, perperàm in-
cipere conatur ab inualiditate confirmatio-
nis,quæ,vt diximus,eſtò ſit nulla,non tamen
venditio corruit; Sicq; neceſſariò eſt primò
de viribus venditionis cognoſcendum, eò,
quòd nõ venditio à confirmatione, ſed con-
firmatio à venditione dependet, & confir-
matio acceſſoriè ſe habet, tanquam deriua-
tiua à confirmabili, ad quod conferunt tra-
dita per *Dam. Regent.de Pont.conſil.*5.*n.*49.*&*
in tract.de poteſt.Proreg.tit.de aſſenſ.Regijs,§.9.
*n.*7.*Capyc.Latr.d.deciſ.*43.*à n.*5.*ad* 15. *& con-*
*ſult.*41.*nu.*22.*Camill.de Medic.conſil.*76.*n.*49.
*Præſ.Merlin.contr.*94.*nu.*45.*centur.*2.& *Iacob.*
*de Franch.in rubr.qui ſucceſſ.feud.dar.tene.n.*1.

29 Vult itaq; pars, malitioſa calliditate per-
uertere ordinem iudicij, ſecundùm quem
edocemur,vt ſemper ſit inchoandum à deci-
ſione articuli præiudicialis, principalis, &
abſorbentis, adeoùt ſententia lata, non ſer-
uato hoc ordine, ſit inualida, etiam ſi cauſa
præiudicialis eſſet poſteà mota, quià non
attenditur ordo temporis,ſed natura cauſæ,
ad *tex.in l.*2.*C.de ord.cognit.in cap.paſtoralis,*§.
quoniam, de reſcript. & §.*præiudiciales,inſt.de*
*action. Afflict.in Conſt.Regni,vt vniuerſis,n.*38.
verſic.Et debet incipere, Oſaſ.in proœm.deciſ.n.
10. *Reg. Ronit.in Prag.*10.*nu.*2.*de offic. S.R.C.*
*Magon. deciſ.Rot. Lucenſ.*37.*nu.*5.*cum ſeqq.* &
30 *Conſiliar.Theodor.alleg.*65.*n.*4.†Neq; obſtat,
quòd in Regno ſint ſublata præiudicialia,
per *Conſtit.ſi ciuiliter agens,*quià ad motiuum
ſatis reſpondet *Dom.Conſiliar.Martian.conſil.*
33.*n.*16.*vol.*2.

Hæc breuiter occurrunt pro Ill. Duce
Oſtuni, minùs iuſtè vexato à paucis tumul-
tuoſis Ciuibus,qui nullo bono zelo ducti,li-
tem hanc prętenſi domanij affectant,& æquè
ardentiùs procurant illam extrà Regnum
extrahere, non ad alium finem, quàm quòd,
vt ſublata Duci defenſionis facilitate, faci-
31 liùs ipſi ad optata perueniant;†Certo enim
certiùs eſt, quòd ſæpiſſimè domanium de-
negatur, eò, quòd intentatum, vel petitum
fuiſſe probetur, ab aliquibus potentioribus
Ciuibus, vt poſteà ab eis vniuerſales introi-
tus adminiſtrentur, & deglutiantur, taliter,
quòd cogatur Vniuerſitas habere, nedùm
tot Barones, ſed tot Tyrannos,quot ſunt illi
potentes Ciues, qui tandem redacta Vni-
uerſitate ad exitium,propè miſerabiliter de-
ſolata, petat, & vltrò ſe offerat, redigi ſub
poſſe alicuius Baronis, vt liberetur à fauci-
bus tot luporum, ſicùt ad viuum ponderat
*Molfeſ. ad Conſuetud. tom.*3.*part.*12.*quæſt.*36.
*nu.*13. Sub correctione Excellentiſſimi, Su-
premiq; Regnorum Italiæ Conſilij. Laus
Deo, & B.V.

Regium Collaterale Conſilium huius Re-
gni, fecit conſultationem in ſcriptis S. Cat.
Maieſt. ſecundùm prædicta.

SVMMARIVM.

*DEbitor in diem, non poteſt antè diem conueni-ri.n.*1.
*Actione caret ille, qui antè diem agit.n.*2.
*Iudicium antè diem inceptum, eſt nullum, quaſi agens careat actione.n.*3.
*Fideiuſſor non poteſt conueniri, priuſquàm reus principalis debeat.n.*4.
*Fideiuſſoris obligatio dependet, & regulatur, ab obligatione principalis.n.*5.
*Fideiubens pro eo, qui aliquod opus intrà certum tempus ſe facturum promiſit,non poteſt antè diem conueniri.n.*6.
*Fideiuſſor liberatur, quandò creditor antè diem principalem conuenit, & quarè.n.*7.
*Fideiuſſor liberatur ex nouatione contractus.n.*8.
*Item ex alteratione contractus.n.*9.
*Item ſi principali debitori, pacta conuenta non ſeruentur.n.*10.
Agens ex contractu, debet oſtendere, omnia ex parte ſua adimpleuiſſe. n. 11. *Amplia, vt procedat, etiam extante ſtatuto, omnes exceptiones reijciente.n.*12.
*Qui non facit quod debet, non poteſt petere quod ei debetur.n.*13.
*Fideiuſſor liberatur, ſi principalis debitor, creditoris culpa effectus ſit inhabilis ad adimplendum.n.*14.
*Item ſi creditor fuerit negligens in exigendo à debitore exiſtente ſoluendo, qui poſteà decoxit.n.*15.

Negli-

Negligentia exigendi, fraudi comparatur. n. 16. Item dolo. n. 17.

Solutum dicitur id, quod quis exegit, vel potuit exigere. n. 18.

Fideiuſſor liberatur, ob impedimentum principali illatum, cuius occaſione, non adimplenit. n. 19.

Fideiuſſiones iudiciales, quomodò ſint incuſandæ, traduntq; vera praxis. n. 20.

Fideiuſſor liberatur, ſi principalis à Iudice fuerit perterritus. n. 21.

Item ſi à creditore perterreatur. n. 22.

Terrorem incutit comminatio incuſationis pœnæ, vel carcerationis. n. 23.

Fideiuſſores primi non liberantur, datione ſecundorum fideiuſſorum. n. 24. Sed quandò, & quomodò hoc intelligatur. n. 25.

Fideiuſſoris obligatio continet tacitam conditionem, ſi res in eodem ſtatu permaneat. n. 26.

ARGVMENTVM.

Fideiubens pro Partitario Regiæ Curiæ, pro refectione Regiarum viarum, intrà certum tempus fieri promiſſa, liberatur, ſi principalis Partitarius, tempore non adhuc completo, fuerit carceratus, vel perterritus, ſub prætextu adimplementi non ſecuti, & quid, dato ad eundem effectum nouo fideiuſſore, & de pluribus alijs inducentibus fideiuſſorum liberationem. Pro Magnifico Franciſco Albano M. C. V. Actorum Magiſtro, ex quatuor approbatis,

CONSILIVM XXXVI.

REgia Iuncta Regiarum viarum, de anno 1664. publicari fecit Banna pro partito refectionis viarum itineris Apuleæ, præcedente illatum recognitione, præuijſque relationibus expertorum, qui impenſam ad eam accommodationem perficiendam æſtimauerunt, in duc. 9800. Hinc accenſa candela, comparuit Dominicus de Creſcentio, offerens opus perficere, pro duc. 4900. eaq; ſuper hac oblatione extincta, fuerunt per eandem Regiam Iunctam, dicto Dominico liberati ducati 1631.0.13.⅔ pro vna tertia anticipata totius dictæ quantitatis duc. 4900. præſtita tamen ab eo cautione, tam pro dicta ſumma anticipatè recepta, quàm pro opere cum effectu patrando, fideiuſſeruntq; Carolus, & Bartholomeus Politi, quorũ fidem ſecutus fuit Magnif. Franciſcus Albanus, M.C.V. Actorum Magiſter, vnuſq; ex quatuor approbatis, qui fideiuſſionem prædictam ſuo periculo recepit, ſub die 29. Decembris dicti anni 1664.

Exindè vix tranſacto trimeſtre ſpatio, nempè die 31. Martij 1665. eadem Regia Iuncta mandauit dicto Dominico, quòd infrà ſex dies adimpleret, aliàs procedatur ad nouum aſſictum in eius damnum; & licèt replicaſſet Dominicus, quòd actu æſtuabat, cum magno operariorum, & plauſtrorum numero, tamen paulò poſt fuit carceribus mãcipatus, & poſt multa, mediante decreto, ſub die 27. Maij 1665. fuit conſignatus Hyacintho de Creſcentio, & Bartholomæo Polito, ſedataq; taliter carceratione, tandem ſub die 7. Iulij eiuſdem anni, prodijt à dicta Regia Iuncta aliud decretum, quo demandatum fuit, *quòd dictus Dominicus, & ſocij, infrà alium menſem adimpleant, aliàs incuſentur fideiuſſiones, & procedatur ad accenſionem candelæ, ſuper nouo aſſictu in damnum illorum*, & in effectu, ſub die 11. Auguſti, alio decreto ordinatum fuit, *quòd incuſetur fideiuſſio præſtita per dictum Dominicum, & nihilominùs currat terminus menſium quatuor, contrà Magnificum Franciſcum Albanum, qui cepit fideiuſſionem prædictam, & interim fiant Banna ad offerendum, in damnum ſupradicti partitarij*. A quo decreto Albanus ſentiens ſe grauatum, obtinuit reſcriptum, quòd ſuper ſupplicatis, eadem Regia Iuncta iuſtitiam faciat, loco reclamationis, vndè cùm ad præſens diſcutienda ſit cauſa per iuris tramites, ſperat, ſe non eſſe moleſtandum.

Etenim ex ſupradictis in facto fundatis, apparet, minimè factũ eſſe caſum incuſandi cautionem prædictam, quæ ad duo reſtringitur, nempè ad illos ducatos 1631.0.13. anticipatè ſolutos, & ſecundò ad obſeruantiam, & perfectionem partitorum; Quoàd quantitates ſolutas, iàm Dominicus de Creſcentio, illas integras impendit in opere patrando, qua de cauſa citatus petijt, recognoſci expẽſas erogatas; Quod verò attinet ad integrum opus perficiendum, hoc eſt ad integram Regiarum Stratarum accommodationem, & nec minùs quoàd hoc caput, incuſationi locus eſſe poteſt, † quià Dominicus de Creſcẽtio partitarius habebat anni tempus ad implendum, ſeruata forma oblationum, & nihilominùs vix tranſacto trimeſtri circulo, fuit carceratus, & paulò poſt ordinatum, quòd incuſetur fideiuſſio, ſicque omnia facta fuerunt immaturè, & non commiſſa ſtipulatione, contrà *tex. in l. qui hoc anno 42. ff. de verb. obligat.* ibi, *Qui hoc anno, aut hoc menſe, dari ſtipulatus ſit, niſi omnibus partibus anni, vel menſis præteritis, non rectè petebat.* Item contrà *tex. in l. obligationum ferè 43. ff. de act. & obligat.* vbi ſtipulationis in diem collatæ, ea eſt natura, vt antè diem non exigatur, quem *tex.* adducit *Anton. Heringi. de fideiuſſ. cap. 23. n. 76.* Tertiò contrà *tex. in §. om-*

nis ſtipulatio, verſic. Id autem, inſt. de verb. oblig.
ibi, Id autem, quod in diem ſtipulamur, ſtatim
quidem debetur, ſed peti priuſquàm dies venerit,
non poteſt. Quartò contrà tex. in l. certi conditio
9. ff. ſi cert. petat. ibi, Licèt enim nobis ex omni
contractu, certum condicere, dummodò præſens ſit
obligatio; Cæterùm ſi in diem ſit, vel ſub cōditione
obligatio, antè diem, vel conditionem, non potero
agere. Quintò cōtrà tex. in l. ſi eum 10. §. homo,
ff. ſi quis caut. ibi, Certo iure vtimur, non antè
pœnam peti poſſe, quàm dies venerit, tota enim
ſtipulatio, in diem collata videtur. Sextò contrà
tex. in l. ſi in annos 48. ff. de condit. & demonſtr.
Et demùm infinitis alijs omiſſis, contrà tex.
2 in l. qui antè 13. ff. de contrahend. ſtipulat. † Quià
actione carere dicitur ille, qui antè diem
agit, l. ſi ità ſcriptum 46. §. ſi ſub conditione, ff. de
3 legat. 2. † & iudicium, tanquam cluſorium, &
ſinè actionis fundamento, parui eſſet habendum,
l. vnic. §. fin. ff. quand. dies vſusfr. legat. ced.
quem ad hoc allegat Bar. in l. exceptionem, C.
de probat. in l. eum, qui ità, §. qui ità ſtipulatur, in
fin. ff. de verb. obligat. & in l. lecta, n. 22. ff. ſi cert.
petat.

4 Si itaq; non poterat Dominicus principalis partitarius taliter carcerari, & detineri, & aduerſus eum fieri decreta illa, quòd infrà ſex dies, ac poſtmodùm, infrà menſem, perficere deberet opus contentum in partitis, eò, quòd integrum anni circulum, habebat ad adimplendum, ſeruata forma legis appoſitę in oblationibus, ſuper partito deſuper enunciato, multò minùs potuit ordinari incuſatio fideiuſſionis captæ à Magnif. Albano, cùm iure receptiſſimum ſit, fideiuſſorem, antequam reus principalis debeat, nequaquam poſſe conueniri, tex. in l. fideiuſſor
5 57. ff. de fideiuſſ. † regulatur enim fideiuſſoris
obligatio, ab obligatione principalis, & ad
id tempus trahitur, quo illius dies eſt ventura, & ſic dies adimplementi præfinitus principali, in fideiuſſore tacitè præfinitus cenſetur, vt quandiù reus non debet, tandiù etiam fideiuſſor non debeat, nec conueniri poſſit, nè durioris conditionis ſit conditio fideiuſſoris, quàm conditio, & obligatio principalis, contrà tex. in l. ſi teſtamento, §. fin. ff. de fideiuſſ. & obſeruauit Vueſembeci. in paratit. ff. eod. nu. 5. & Andre. Kobl. in exercit. legal. exercit. 10. n. 21. fol. mihi 142. col. 3.

6 Et nè punctuali tex. deciſione careamus, rogo, legatur Pomponij ſententia, lib. 5. ad Sabin. in l. ſi ità ſtipulatus 14. ff. de verb. obligat. vbi loquens in ſpecie, de fideiuſſore eius, qui ſe opus aliquod facturum, intrà certū tempus ſpopondit, ſic ait, Si ità ſtipulatus ſim abs te, domum ædificari, vel ſi hæredem meum damnauero, inſulam ædificare, Celſo placet, non antè agi poſſe ea ex cauſa, quam tempus præteriſſet, quo inſula ædificari poſſet, nec fideiuſſores dati, antè diem tenebuntur.

7 Imò ex prædictis non ſolū reſultat, quòd nequeat fideiuſſio incuſari, tanquam tempora non largiantur, ſed quod fortiùs eſt, vt ſit inducta fideiuſſorum liberatio, ac vti liberati, non poſſint de cætero moleſtari, quià non fuit à ſtipulatore obſeruata conuentio, cum principali inita, nam contrà formam illius, antè commiſſam ſtipulationem, multa innouata fuerunt, ad tex. punctualem pro noſtra facti ſpecie, in l. ſtipulatus es 45. ff. de fideiuſſ. & mandat. vbi I.C. loquens de fideiuſſore eius, qui opus facturum ſe intrà certum tempus aſtrinxit, hiſcè verbis pro fideiuſſore decernit, Reſpondi ſecundùm ea verba ſtipulationis, quæ à te propoſita ſunt, fideiuſſores non tenentur, non enim id feciſti, quod in ſtipulatione conuenerat; id, quod pluribus obuallatur medijs.

8 Primò, quià conuentio fuit nouata, nam partitarij obligatio, ad annum protracta, fuit à Regia Iuncta, ſub breuiori ſpatio coarctata, quò fit, vt ſinè fuerit verè nouata, ſiuè alterata, ſint omninò per vtrumq; modum liberati fideiuſſores, ſicuti de nouatione habetur, ex l. vbicunq; 61. ff. de fideiuſſ. l. pacta conuenta 72. §. Paulus, ff. de contrah. emption. l. cùm hermes, C. locat. & l. nouatione, C. de fideiuſſ. Anton. Hering. in eod. tract. cap. 20. §. 3. n. 1. cum ſeqq. Camill. de Medic. conſil. 26. nu. 66. Nouar. quæſt. forenſ. lib. 2. quæſt. 77. nu. 5. Parlador. rer. quotid. lib. 1. §. 11. limit. 6. n. 53. fol. 195. & Dom. Reg. de Marin. reſol. quotid. lib. 1. cap. 135. quibus addo Noguerol. rem latiſſimè examinantem, alleg. 21. plenè etiam Andreol. contr. 373.
9 & Caren. reſolut. 71. † Et de alteratione con-
tractus, vt ſimiliter operetur, fideiuſſorum liberationem, ſcribunt Nouar. d. quæſt. 77. Cæſar Manent. deciſ. Senat. Mantuan. 38. n. 47. Macerat. variar. reſolut. lib. 3. reſolut. 30. nn. 5. & 6. & Gratian. diſcept. forenſ. lib. 1. cap. 3. n. 27.

10 Secundò, quià ſi fideiuſſores, & cum eis Magnificus Albanus præcognouiſſent, quòd pacta in conuentione contenta, non debuiſſent obſeruari, vtiq; ad fideiubendum non acceſſiſſent, Bald. in l. petens, nu. 49. C. de pact. alijq; quos ſequitur Dom. Reg. Lanar. conſil. 73. n. 4.

11 Tertiò, quià agenti ex cōtractu, non priùs agendi licentia conceditur, quàm ſi demonſtrauerit, omnia ex parte ſua fuiſſe obſeruata, ac nihil ab ipſo agendum remanere, l. Iulianus 14. §. offerri, & ibi Bar. ff. de action. empt.
12 † quod procedit, etiam extante ſtatuto, om-
nes exceptiones reijciente, Craſſ. de except. in 13. except. à nu. 37. cum ſeqq. & Dom. Conſiliar.
13 Hodier. ad Surd. dec. 165. ſub n. 12. † Hinc ino-
leuit, quòd qui non facit quod debet, non poteſt petere quod ei debetur, Bald. in auth. dos data, C. de donat. ant. nupt. quam doctrinam amplexatur Afflict. dec. 220. ſub n. 4. allegans ad idem tex. in l. ſi non fuerit, ff. de iniur.

14 Demùm, quià ex eo immaturo rigore à Regia Iuncta adhibito, immaturaq; carce-
ratione

ratione ſecuta de dicto Dominico, is iactu-
tam quàm maximè conſiderabilem paſſus
fuit, in ære, & corpore, præter iacturam tem-
poris; quæ quidem omnia, nempè tempus,
perſonā, & expenſas, ni impeditus extitiſſet,
in perficiendo opere applicuiſſet; atq; ideò
fideiuſſor liberatus cēſeri debet, quaſi culpa
partis, fuerit principalis inhabilis effectus;
ad opus perficiendum, idq; ex argumento à
fortiori, quià ſi fideiuſſor liberatur, eò, quòd
creditor non exegerit à reo principali, qui
erat ſoluendo, ſi poſteà decoxit, fortiùs libe-
rabitur, decocto principali, vel inhabili effe-
cto ad obſeruantiam promiſſorum, culpa
15 eius, cui promiſerat. † Et quòd nequeat fi-
deiuſſor moleſtari, ſi creditor non exegit à
debitore, tempore, quo erat ſoluendo, pro-
batur ex *l. ſi fideiuſſores in id 42. ff. de fideiuſſ.*
quem cōmuniter ad hoc allegant *DD.* nem-
pè *Bar.* ibi, *Iaſ. in l. decem, n. 25. ff. de verb. oblig.*
Soccin. Seni. conſil. 233. vol. 2. Burſat. cōſil. 224.
n. 27. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 45. nu. 73. Dom.
Reg. Rouit. dec. 43. n. 11. alijq; quos ipſe retuli,
in meis *obſeruat. ad Dom. Regent. de Marin. cap.*
133. nu. 24. quibus addo *Anton. Heringi. de*
fideiuſſ. cap. 20. §. 15. à n. 21. cū ſeqq. & *Andreol.*
16 *contr. 213. n. 2.* † Iſtaq; concluſio, licèt com-
muniſſima, probatur tamen ex *l. 3. §. geſta, ff.*
quæ in fraud. credit. vbi fraudi comparatur,
exigendi negligentia, ibi, *Vel à debitore non*
17 *petit, vt tempore liberetur.* † & alibi cōparatur
dolo, *l. dolus, ff. mandat.* ibi, *Dolus eſt non exigere*
quod potes exigere, cuius mentionem facit *Ro-*
18 *uit. cit. deciſ. 43. n. 4.* † & ideò æquè ſolutum
dicitur id, quod quis exegit, vel quod exi-
gere potuit, ad *tex. in l. ſi poſſeſſor 23. §. reda-*
cta, ff. de petit. hæred. l. ſi verò, §. dabit, ff. ſolut. ma-
trim. & l. 2. §. ſed & ſi, ff. de hæred. vel action. vē-
19 *dit.* † Præterquamquòd ipſummet impedi-
mentum, vt annuimus, illatum ipſo princi-
pali, quin adimpleret, ſecuritatem, & exce-
ptionem fideiuſſori parat, contrà ſtipulato-
rem, *l. 2. §. ſimili modo, ff. ſi quis caut.*

Sed vltrà prædicta, ex alio etiam, fideiuſ-
ſorū liberatio hac in cauſa inducta eſt, quià
non ſolùm immaturè, ſed conſueto ordine
20 non ſeruato proceſſum eſt, † nam vt teſtatur
Caranit. rit. M. C. 159. ſub n. 3. verſ. Hodiè circà
iſtas fideiuſſiones, & verſic. Hodiè aliter ſeruatur,
quandò de principalis debitoris perſona ſu-
ſpicatur, non priùs aduersùs eum agitur,
quàm ſi fideiuſſor fuerit interpellatus, vel
ſaltem vtriq; ſimùl, & ſemel ad iudicium
conuocantur, & ità incuſantur iudiciales
fideiuſſiones; idq; fit, nè principalis terrea-
tur, ſeq; in tuto conſtituat, de qua praxi te-
ſtatur etiam *Capyc. Latr. conſult. 49. nu. 15.* di-
cens, eiuſdē opinionis eſſe *Clar. in §. fin. quæſt.*
46. nu. 22. In caſu noſtro non ità actum vide-
mus, ſiquidem poſt Dominici carcerationē,
eiuſq; nouam conſignationem, prodijt à Re-
gia Iuncta aliud decretum, quòd inſtà alium
menſem adimpleat, aliàs incuſentur fideiuſ-
21 ſiones, &c. † Quod quidem decretum fuit de
facto notificatū Dominico, qui taliter per-
territus, fugam arripuit, & ſucceſſiuè fi-
deiuſſores illius, tanquam culpa Iudicis be-
neficijs ſuis, & indēnitate priuati, liberati re-
manſerunt, *DD. in d. l. 2. §. ſimili modo, ff. ſi quis*
caut. Marſil. in rubr. de fideiuſſ. nu. 150. Cephal.
conſil. 187. n. 5. Gabriel. conſil. 181. n. 20. cum
ſeqq. lib. 1. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. con-
uent. lib. 16. tit. 20. n. 16. verſic. Item ſi reo, Ma-
cerat. d. reſolut. 30. n. 7. lib. 3. Gratian. diſcept. fo-
renſ. tom. 4. cap. 708. Giazz. diſcept. crim. tit. de
fideiuſ. n. 23. Ricci. in deciſ. Cur. Archiepiſc. deciſ.
3. part. 1. Farinacc. in prax. part. 1. quæſt. 34. nu.
166. & tract. de carcer. & carcerat. quæſt. 34. à n.
44. vſq; ad 49. Capyc. Latr. d. conſult. 49. nu. 14.
Dom. Reg. de Marin. lib. 1. cap. 134. & nouiſſi-
mè *Caren. reſol. 90. à n. 27. ad fin.* vbi latiſſimè:
22 † quemadmodùm liberatur etiam fideiuſſor,
ſi perterritus principalis debitor à credito-
re, fugam arripiat, *Dom. Preſ. de Franch. deciſ.*
344. n. 1. & ibi *Amend. n. 12.* & *Viſcont. in prin-*
23 *cip.* & *Capyc. Latr. loc. cit.* † terrorem verò po-
tentiſſimè incutit, comminatio incuſationis
pœnæ, vel carcerationis, legatur, rogo, *Dom.*
de Marin. loc. cit. vbi rem ad viuum exprimit.

Poſtremò ſub ſilentio prætereundum non
eſt, quòd cùm Regia Iuncta carceribus mā-
cipaſſet Dominicum, demùm illum excar-
cerari iuſſit, conſignatum tutæ perſonæ, po-
ſteàq; fuit decretum moderatum, & iterùm
demandatum, quòd conſignetur Bartholo-
mæo de Creſcentio fratri, & Carolo Polito,
24 illorum fidem approbando. † Modò licèt
datione nouorum fideiuſſorum, primi non
liberentur, *Dom. de Marin. cap. 135. lib. 1.* vbi
mea copioſa obſeruatiò, tamen hoc proce-
dit, quandò ſecundi fideiuſſores, ad eundem
effectum dātur, pro quo primi dati fuerunt,
quià tūnc nouorum fideiuſſorum datio; eſt
cumulatiua, nō extinctiua obligationis pri-
25 morum; † Sed quandò pro noua obligatione
priori diſſimili, noui fideiuſſores dātur, tūnc
dubio procùl primi liberantur, quaſi nouata
ſit obligatio, pro qua primi dati fuerunt, *cit.*
Heringi. d. tra. de fideiuſ. cap. 22. §. 36. n. 8. In ca-
ſu noſtro ſecūdi fideiuſſores dati fuerunt, ad
exhibendū Dominicum, quaſi iàm fuiſſet cō-
miſſa ſtipulatio, pro qua primi fideiuſſerunt.
26 In ſumma, totus tractatus, integrumq;
negotium, taliter ſtatum mutauit, vt omninò
liberati ſint primi fideiuſſores, quorum obli-
gatio ſemper tacitam continet cōditionem,
ſi res in eodem ſtatu permaneat, *Maur. Aret.*
de fideiuſſ. 2. part. princip. ſection. 10. §. 4. nu. 16.
Honded. conſil. 111. nu. 48. vol. 1. Menoch. conſil.
212. nu. 24. & conſil. 719. nu. 48. vol. 8. Paccian.
conſil. 152. n. 10. Cyriac. contr. tom. 2. contr. 285.
n. 5. & 6. & lib. 1. contr. 101. n. 33. quos ſequi-
tur *Noguerol. allegat. 21. n. 9.*

Sub correctione, &c. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Maritus pro toto matrimonij tempore, dotis vſuras non petens, illas remiſiſſe videtur, n. 1. & 3. Sed hoc intellige, vt procedat ad fauorem mulieris tantùm, n. 23. Secùs ſi dotis debitor eſſet alius, quàm ipſa mulier, & ità deciſum iunctis aulis, n. 24.

Creditor, vt gratior debitori ſuo videatur, debiti vſuras ei remiſiſſe cenſetur, n. 2.

Mulieri debetur intereſſe dotis non reſtitutæ ſoluto matrimonio, nec illud ab ipſa remiſſum cenſetur, n. 4.

Creditor, qui debitum alteri ceſſit, poteſt debitorem quietare, ſi nullum interceſſit requiſitum, l. 3. C. de nouat. *n. 5. Amplia, etiam ſi fuiſſent ceſſæ omnes actiones, vtiles, & directæ, alijſq; modis, vt n. 6. Limita ſi ceſſionarius fuiſſet conſtitutus Procurator in rem propriam, n. 7.*

Directæ actiones ceſſa intelliguntur ei, qui fuit conſtitutus Procurator in rem propriam, eod. n. 7.

Maritus non poteſt agere ad intereſſe dotis non reſtitutæ, contrà hæredes primi viri vxoris ſuæ, n. 8. Quia ſaltem debet illos in mora conſtituere, n. 9.

Antephatum mulieri debetur ſtatim poſt mortem viri, eiuſq; hæredes ad illud tenentur, licèt non interpellati, ex diſpoſitione tex. in l. magnam, ff. de contrah. empt. *n. 10. Sed contrarium quòd imò interpellatio requiratur, à n. 11. vſquè ad 16.*

Antephatum debetur mulieri, in fructu, vel in proprietate, præſtita cautione de illam reſtituendo, ad illius electionẽ, n. 12. Et poteſt mulier, quæ aliquo tempore ab hæredibus viri fructus antephati exegit, variare ad proprietatem, n. 13.

Tex. in d. l. magnam, *limitatur quandò debitum eſt alternatiuum, n. 14. & 15.*

Mora non contrahitur ſinè interpellatione, etiam ſi debitum ſit certum, quandò debitor non tenetur offerre, n. 16.

Antephatum reſpectu mulieris, ſemper ſe habet vt vſusfructus, n. 17.

Fructus maturati, & ab vſufructuario non exacti, pertinent ad proprietarium, n. 18.

Fructus ex antephato non exacti, mortua muliere, ſunt hæredis viri, n. 19. Quod intellige, vt n. 20. & 21.

Vſufructuarius cadit ab vſufructu, ſi ſciens illo non vtatur per decem annos inter præſentes, & 20. inter abſentes, n. 22.

Intereſſe dotis non ſolutæ, debetur viro à die retardatæ ſolutionis, n. 25. Vel à die interpellationis, alioquin ſi non fuiſſet ad certum tempus promiſſa, ſinè interpellatione, intereſſe non deberetur, n. 26.

ARGVMENTVM.

Antephatum à muliere lucratum, & ab ipſa ſecũdo viro in dotem aſſignatum, mortua muliere, quæ filijs primi matrimonij quietationem reliquit, non poteſt ampliùs ab illis peti, neq; excõputari in dotium reſtitutione ab ipſo ſecundo viro facienda dictis filijs primi matrimonij, qui ad ſolutionem dicti antephati, nunquam interpellati fuerunt: Iſtaq; occaſione laconicè diſcutitur, quomodò, & quandò dotis intereſſe cenſeatur à viro remiſſum, & an antephatum antè interpellationẽm debeatur. Pro Magnificis Fratribus de Amodeo.

CONSILIVM XXXVII.

Filij primarum nuptiarum quond. Magnificæ Antoniæ de Stephano, eiuſdemq; eorum matris, pro medietate hæredes, vnà ſimul cum filijs ſuſceptis ex ſecundo coniugio, contracto cum Magnif. Petro de Nouellis, petunt à d. eorum Vitrico reſtitutionem medietatis dotium d. Antoniæ, & licèt Petrus credat à d. medietate, in illorum damnum eſſe deducendos duc. 1500. pro quindecim annatis decurſis, ex cauſa antephati lucrati, per d. Antoniam, ſuper bonis ſui primi viri, ad rationem annuorum duc. 100. vnà cũ intereſſe, eò quod fuerit d. annua quantitas, ipſi Petro in dotem ab Antonia promiſſa, & conſtituta, tamen quàm parui faciendum ſit motiuum hoc, breuiter, & manifeſtè patebit, duobus in facto ſuppoſitis. Primum, nam d. Petrus memoratam annuam præſtationem nequaquam petijt pro toto matrimonij tempore, nec ab Antonia, quę ſe ipſam dotando illam promiſerat, nec à dictis filijs debitoribus, quos nunquam interpellauit, nec eis delegationem ſibi factam denunciauit. Secundum, nam d. Antonia, in ſuis poſtremis tabulis, d. ſuos ex primo cõiugio filios, in ampliſſima forma quietauit, per Aquilianam ſtipulationem, & pactum de non petendo, ſicuti videre eſt ex illius teſtamento.

1 Ex his reſultat, quòd aut Petrus vult quantitates prædictas conſequi ab hæreditate vxoris, tanquam ſibi ad euictionem obligatæ, pro defenſione ſingulorum corporum, in dotem aſſignatorum, & promiſſorum, & nõ poteſt, quia per illam diuturnam taciturnitatem, & acquieſcentiam viri, annua illa præſtatio, remiſſa, & donata vxori cenſetur, ex diſpoſitione *l. vir vſuras 55. ff. de donat. int. vir. & vxor.* quem *tex.* extollit, & meliorem hac in re appellat *Grammat. deciſ. 103. nu. 29.* & ſequitur *Anton. Fab. de coniect. lib. 7. cap. 9. ſub nu. 4. verſic. Nam & idem ferè euenit. Mancil. de imput. quæſt. 25. ſub nu. 15.* &

2 *Boer.*

2 *Boer.deciſ.196.n.4.* Idq; † indiſcriminatim
procedere putarem, in omni quocunque
etiam extraneo creditore, petente à debito-
re ſuo vſuras, vt remiſſæ proculdubiò cen-
ſeantur per lapſum longi temporis,ſi aliqua
remiſſionis conjectura concurreret, ex re-
ſponſo *Scęuolæ in l. cùm quidam 17. §. Diuus
Pius,ff.de vſur.* vbi coniecturatur remittendi
voluntas,ex eo nimirùm, *Vt gratior apud eum
videlicet eſſes*, & ibi *gloſ.verb.Longi temporis,
& verb. Gratior*, diſpoſitionem illius legis
explicat, vt quod attinet ad lógum tempus,
ſufficiat lapſus trium, vel quinq; annorum;
quod verò ad verbum, *Gratior*, illud exem-
plificat, in creditore tacente,in gratiam de-
bitoris, quia ab eo, vel eo mediante, digni-
tatem, aliquod officium,vel beneficium ſpe-
3 rabat. Sic † in propoſito dicimus,ad confir-
mationem diſpoſitionis *l.vir vſuras*, nil mi-
rum eſſe, ſi annua præſtatio in dotem pro-
miſſa, & à viro non petita, longi temporis
lapſu remiſſa cenſeatur, & vxori donata, vt
illi vir eſſet gratior, & ab ea, præſtantiora
4 obſequia, & ſeruitia obtineret; † licèt con-
trarium determinauerit S. C. in muliere pe-
tente ab hæredibus viri reſtitutionem do-
tium, quia eſt illi facienda, vnà cũ intereſſe,
quod ex longa taciturnitate, remiſſum non
cenſeretur, etenim nulla in muliere creditri-
ce, concurrit præſumptio remiſſionis illius
intereſſe, de qua re latè idem *cit. Grammat.
deciſ.70.*
5 Aut verò Magnificus Petrus intendit d.
duc.1500.exigere à ſuis priuignis,antephati
debitoribus, vigore delegationis, & aſſi-
gnationis ſibi ab Antonia inter dotes factæ,
& nec minùs prætenſio militat, ſtante men-
tionata quietatione, & liberatione, ab eadẽ
Antonia filijs ſuis relicta, non obſtante d.
antecedenti ceſſione, quia benè poteſt cre-
ditor, directas actiones exercere, & ſucceſ-
ſiuè debitorem quietare, vel cum eo tranſi-
gere, licèt creditum alteri ceſſiſſet,ſi nullum
(vt in hoc caſu) concurrat requiſitum *l.3.C.
de nouat.* nempè debitoris interpellatio, ſiuè
litis conteſtatio, vel exactio partis debiti;
6 † etiam quòd fuiſſent ceſſæ omnes actiones
vtiles, & directæ, ac etiam ſi debitor ceſſus,
aliundè notitiam ceſſionis habuiſſet, plenè
Afflict.deciſ.335.à n.22.ad fin.& ibi *Vrſill.à n.
18.* poſt *Bald.conſil.163.vol.2.Sempron.Aſcin
determ.196.n.3.& 4.* & *Theſaur.* ita deciſum
7 referens *deciſ.201.n.5.* qui † tamen *n.7.* extrà
caſum noſtrum hoc limitat, ſi ceſſionarius
fuiſſet à cedente conſtitutus Procurator in
rem propriam, quia ex hoc impediretur ce-
denti exercitium directarum,tanquam pari-
ter ceſſarũ *Caſtrenſ. Iaſ.* & *Aret.* quos ſequitur
Mart.de clauſ.part.1.clauſ.232.nu.5.& prædi-
8 ctis † accedat, in durioribus terminis, nota-
bile,& ſingulare dictum *Alex.conſil.122.viſo
proceſſu cauſæ,nu.18.vol.7.* qui ad fauorem fi-
liorum primi matrimonij, maternarum do-
tium debitorum,ſic cõtra vitricum inquit,
*Plus volunt Bar.cõſil.120.incipiente,Franciſcus
habebat in vxorem, quòd etiam dato, quòd verè
mulier dediſſet primo viro dotem,& poſteà ſoluto
matrimonio,nupſiſſet ſecundo viro, cui iuris præ-
ſumptione,intelligitur mulier eandem dotem pro-
miſiſſe, vt dictum eſt in primo dubio,tamen ſi hæ-
redes primi viri, non promiſerunt dictam dotem
ſecundo viro, non poterit ſecundus vir, ab eis non
ſoluentibus, conſequi alimenta,ſeu intereſſurium,
9 cùm non ſint ipſi obligati, &c.* † & licèt contrà
Alex. nuper citatum, inſurgat *addit.ibi,lit.P.*
& *Gratian.diſcept.forenſ.lib.1.cap.143.à n.22.
ad 24.* tamen hoc ſaltem negari nequibit,ea-
tenùs ſecundum virum poſſe hæredes primi
mariti vrgere ad intereſſe dotis, quatenùs
illos ad ſolutionem, & reſtitutionem dotiũ
interpellauerit, eos in mora conſtituendo,
Grat.conſil.56.n.3.vol.1.& *Plot.de in lit.iur.§.
11.n.26.* quos ſequitur *Gratian.loc.cit.*
10 Nec obſtat, ſi dicatur, hæredes primi ma-
riti, & ſucceſſiuè clientes noſtros,ſatis fuiſſe
interpellatos ad ſolutionem antephati pro-
miſſi,ſtatimatq; matrimonium ſolutum fuit
per mortem viri, ex diſpoſitione *l.magnam,
ff.de contrab. empt.* Etenim prætterquamquod
hoc poſſet procedere, reſpectu ipſius mulie-
tis tantùm, cui ſolutio promiſſa fuit, quæq;
liberationem reliquit, non verò ad fauorem
ſecundi viri, cum quo nihil vnquam actum
11 fuit; † Reſponderi iterùm poteſt, & quidem
rectiſſimè,moram vllam,nec minùs reſpectu
mulieris conſiderari poſſe, eſſeq; inapplica-
bilem diſpoſitionem dictæ *l.magnam*, atquè
ideò neceſſe eſſe, quòd viri hæredes,poſitiuè
à muliere interpellentur, ad præſtationem
antephati, ſub certa forma mulieri placita,
quod mihi indubitatum eſſe ſuadeo,duobus
ſuppoſitis. Primum in facto, quòd in hoc
caſu fuerit antephatum conſtitutum inde-
terminatè, explicita tantùm quantitate,ſer-
uata forma *Regię Pragmaticæ*,nõ autem præ-
ſtandi forma, atq; modo.
12 Secundum, quod ſupponimus, eſt, vt ad-
ueniente caſu ſolutionis antephati,per mor-
tem viri, ſit in electione mulieris, an malue-
rit antephatũ in proprietate apud ſe habere;
præſtita cautione de illam reſtituendo, poſt
ſuum obitum hæredibus viri, an potiùs ab
eiſdem hæredibus, annuam competentem
vſuram exigere, iſtaq; concluſio elicitur, ex
tex. in l.2. ff.de vſufr. ear. rer. quæ vſu conſum.
ſed longè meliùs ex *tex.in §.aliud verò quidã,
auth.de non elig.ſecund.nub.* ibi, *Tunc enim ele-
ctionem matri dabimus, ſiuè voluerit rès perci-
pere, & præbere cautionem, ſiuè iuſtam, quam
diximus, vſuram accipere*, traduntq; commu-
niter noſtrates, nempè *Napodan.in Cõſuetud.
Quartam antè, verb.Fructus.n.78.de iur.quar.
Cupyc. deciſ.65. Franch.* qui ſemper ità iudi-
catum refert in S.C.*deciſ.472.nu.4.*& *Molfeſ.*
ad

Digitized by Google

*ad Conſuetud. in addit. tom.2. part.7. quæſt.*11.
13 *n.26.* †Iſtaq; eligendi ſaculras eſt adeò mu-
lieri libera, vt poſſit, poſtquam certo tem-
pore vſuras pro antepharo exegit, variare, &
proprietatem, quoad viuat, penes ſe retinen-
dam petere, *Afflict.deciſ.*291.
14 Ex quibus, ram in facto, quàm in iure
ſuppoſitis, quàm manifeſtè reſulrat, hæredes
viri, ad antephati ſolutionem non teneri,
quouſq; mulier illos interpellauerit, pari-
terq; animum declarauerit, an vſuras an-
nuas, an potiùs proprietarem exoptet, quia
nunquam ſunt in mora præſtandi, propter
dubium, ex debito alternatiuo reſultans, iu-
xtà *tex. in l.ſi ſtipulatus ſum* 105. *& in l.ſi quis
ſtipulatus ſit* 112.*ff.de verb.oblig.& in l.Stichū,*
15 *aut Pamphilum* 95.*ff.de ſolut.* † Iſteq; eſt vnus
ex principalioribus caſibus, ex quibus ſinè
interpellatione, mora non contrahitur, nec
cōmittitur debeudi ſtipulario, etiam quòd
debiri dies aduenerit, ad limitationem dictę
l.magnam, quia donec creditor eligat, debi-
tor quid præſtare debeat, ignorat, plenè
16 *Ann. conſil.* 95. † & confert etiam, nam qui
non tenetur ſua ſpontè offerre, non eſt in
mora præſtandi, niſi interpelletur, etiam
quòd ſit certus de debito, *Gratian.* qui plures
allegar, *diſcept.forenſ.tom.*1.*cap.*42.*n.*37.
17 Pręterea pro clienribus noſtris facit, nam
antephatum, reſpectu mulieris, ſemper ſe
haber vt vſusfructus, taliter vr dara ei ante-
phati proprietate, teneatur, vt diximus, cau-
tionem præſtare vtendi, fruendiq; ſalua ſub-
18 ſtantia, *Franch.deciſ.*106.621.*&* 689.†Vndè
attenta vſusfructus natura, & quidditate,
ſuccedit concluſio illa, vt fructus ab vſufru-
ctuario non percepti, eo defuncto, non per-
tineant ad eius hæredes, vel ceſſionarios, ſed
ad ipſum proprietarium, *l. in ſingulos annos*
28.*ff.de ann.legat. l.ſi vſufructuarius meſſem, ff.
quib.mod.vſusfruct.amit.* §.*is verò inſtit. de rer.
diuiſ.* multorumq; authoritates allegaui in
meis *Obſeruat.ad Marin.cap.*162.*nu.*7. quibus
addo *Franch.deciſ.*168.*n.*7.*&* 8.& *Ann.conſil.*
19 113.*n.*19. †Sic itaq; ſi Magnifica Antonia
fructus ex antephati proprietate non exa-
ctos, non potuiſſet in alium tranſmittere,
tanquam omninò ſpectāres filijs primi ma-
trimonij proprietarijs, ex conſequenti, non
deber aliquid petere poſſe Magnificus Pe-
trus ſecundus vir, ab Antonia cauſam ha-
20 bens, ex regula *l.nemo plus iuris, &c.*†Iſtudq;
aſſumptum indubitatum redditur, ex eo,
quod ſæpiùs diximus, filios nempè primi
matrimonij, nunquam fuiſſe ad antephati
ſolutionem interpellatos, nec in mora præ-
ſtandi conſtituros, ſed ab initio acquiſitio-
nis, vſq; modò, tam matrem, quàm vitri-
21 cum ceſſionarium ſiluiſſe.† alioquin ſi fuiſ-
ſent in mora, & ſucceſſiuè in mala fide con-
ſtituti, motiuum non militaret, nè lucrum
conſequi viderentur, ex eorum malitioſa
ſoluendi renitentia, contrà *tex.in l.ex dolo, ff.
de dol. l.itaq; Fullo, ff.de furt. & l.non fraudan-
tur,* §.*nemo, ff.de reg.iur.*
22 Demùm per eoſdē vſusfructus terminos,
quandò omnia prædicta ceſſarent, animad-
uerto, quòd vſufructuarius cadit ab vſufru-
ctu, ſi illo ſciens non vtatur, ſpatio decem
annorum inter præſentes, & viginti inter
abſentes, iuxtà celebrem, & ſubtilem *tex.in
l.corruptionem* 16. & ibi *gloſ. verb.Excludere,
C.de vſufruct.* cuius meminit *cit.Ann.d.conſil.*
113.*n.*20. In caſu noſtro Magnifica Antonia
ſciens ſibi ob mortem viri, competere ante-
phati vſumfructum, illum decem, & octo an-
norum curriculo, à filijs ſuis præſentibus,
nec exigere, nec petere curauit, ergò, &c. &
ità iuris eſſe cenſeo, ſub correctione rectiùs
ſentientis. Laus Deo, & B. V.

APPENDIX.

23 ANimaduertendum non inutiliter exi-
ſtimaui, *tex.in l.vir vſuras* 55.*ff.de do-
nat.int.vir.& vxor.* quem ſuprà allegaui, in
principio huius Conſilij, procedere tantùm
fauore mulieris, quia ſi ipſa eſſet dotis de-
bitrix viro ſuo, tunc ad eius beneficium,
maritus pro tempore vitæ ſuæ ſilens, vſuras
remiſiſſe cēſeretur, hoc patet ex rubro, dùm
tex. ille fuit poſitus ſub *rubr.de donat.int.vir.
& vxor.* Item ex verbis *tex.* ibi, *Sed titulo do-
nationis remiſſas;* Ipſa enim remiſſio, quę vxo-
ri facta intelligitur, vxoris debitum ſuppo-
nit; Demùm ex *gloſ.ibid.verb.& donationibus,*
quæ ponit hæc verba, *Et donationibus, quibus*
24 *liberauit vxorem, de eo, quod debebat ſibi.* †Hinc
infero, eandem præſumptam remiſſionem
vſurarum dotis non ſolutæ, nequaquam lo-
cum habere, ad fauorem dotantium mulie-
rem, vtpotè ad fauorem patris, vel fratrum
ipſius mulieris, *Molfeſ. ad Conſuetud. part.* 4.
*quæſt.*10. *à n.*15. quia ex prædictis, reſpectu
illorum non applicatur diſpoſitio *l.vir vſu-
ras,* nec cadit præſumpta affectio, & ratio re-
mittendi, & ſecundùm prædictam diſtin-
ctionem, egregiè loquitur *Alex. conſil.* 63.
*ſtantibus his, n.*17.*verſic.Item reſpondeo, vol.*4.
qui ità poſt cæteras pōderationes, interpre-
tatur *tex.in d.l.vir vſuras,* ſequitur *Surd.cōſil.*
290.*n.*51.*cum ſeqq.* alijq; apud *Molfeſ.tom.*2.
in addit. ad d. quæſt. 10. Ideòq; mediante ſen-
tentia S.C. iunctis aulis, ſub die 5. Iulij 1627.
ad relationem Dom. Conſiliarij Marcelli
Marciani, fuit condemnatum patrimonium
Ill. Marchionis Pollę, ad reſtituendum in be-
neficium Ill. D. Laurentij de Ioeno, & Car-
dona Marchionis Iulianæ, dotes quond. Ill.
D. Emiliæ de Ioeno, & Cardona Marchio-
niſſæ Pollæ, deductis quantitatibus debitis
pro intereſſe dotium nō ſolutarum, in tem-
pore conuento, in capitulis matrimoniali-
bus, vt ex proceſſu prim. vol. creditorum
Mar-

Digitized by Google

Marchionis Pollę, in Banca Lauiani fol. 120.
25 † Hinc etiam aduerto, quòd in prædicta cauſa S.C. practicauit, *tex. in l. magnam, de contrah. ſtipulat.* decernendo deberi intereſſe dotis non ſolutæ, à die retardatæ ſolutionis, ex virtute moræ irregularis, *Molſeſ. ſup. cit. nu.* 15. quaſi dies pro homine interpellauerit;
26 †Sed ſi quis dotem viro ſimpliciter promitteret, nullo intereà intereſſe in conuentionem deducto, nulloq; ſolutionis tempore præfinito, tùnc intereſſe nullatenùs deberetur, eò, quòd matrimonij onera ſubſtinuiſſet, niſi dotantem, ad ſoluendũ interpellaſſet, conſtituendo illum in mora, ad quod eſt ſolemnis *deciſio Anton. Fabr. in Cod. tit. de iur. dot. deſin.* 42.

SVMMARIVM.

Expenſæ neceſſariæ dotem minuunt, & pro eis mulier tenetur, n. 1.

Mulier repetit expenſas neceſſarias in dotem factas, etiam poſt dotem reſtitutam, n. 2.

Neceſſariæ expenſæ in res dotales factæ, quæ dicantur, quæuè ſint, latè n. 3. 4. *&* 5.

Expenſæ neceſſariæ, quæ in res dotales fiunt, gratia percipiendorum fructuum, non repetuntur, n. 6. *Item nec paruæ, & modicæ expenſæ, licèt ad rei conſeruationem erogatæ, n.* 7.

Conſtructio domus, tabernæ, vel molendini, in fundo dotali, connumeratur inter expenſas vtiles, n. 8. *Et quandò dicatur expenſa neceſſaria, ad conciliationem nonnullorum iurium diſcordantium, n.* 9.

Retentio dotis viro concedebatur, ex iure digeſtorum, *pro expenſis neceſſarijs in res dotales factis, quod eſt iure* Cod. *correctum, & taxantur* Alex. *&* Molfeſ. *qui retentionem dari voluerunt, non perpenſo iure* Cod. *n.* 10. *Sed repræhenditur ius* Cod. *ab* Anton. Fabr. *n.* 11. *Noua tamen ponderatione ſaluatur, n.* 12. *Et proindè quandò ſit concedenda, vel non retentio, affertur optima diſtinctio, d. n.* 12. *&* 13.

Expenſæ, & meliorationes neceſſariæ à viro in res dotales factæ, an ſint liquidandæ, attento tempore, quo fuerunt erogatæ, an autem tempore reſtitutionis, n. 14. *&* 15.

Expenſæ vtiles in dotem factæ, quandò repetantur, n. 16.

Expenſæ vtiles, quæ dicantur, n. 17.

Expenſæ vtiles in res dotales factæ, ſi ſint immoderatæ, quomodò reſtitui debeant, examinatur latè n. 18. *&* 19.

Vtilium expenſarum valor, quo tempore attendendus ſit, difficillima quæſtio, n. 20. *&* 21.

Mulieris vtilitas circà expenſas in res dotales, inſpicitur, attento tempore, quo cæpit vir expendere, eod. n. 21.

Maritus repetit neceſſarias expenſas erogatas in reparatione inſulæ, vel domus dotalis, licèt poſteà inſula, vel domus fuerit exuſta, ibid.

Meliorationum materia eſt Iudici arbitraria, n. 22.

Expenſæ voluptariæ, quæ ſint, n. 23.

Voluptariæ expenſæ in dotem factæ, non repetuntur, etiam ſi muliere volente factæ ſint, n. 24.

Maritus poteſt tollere, & abradere voluptarias expenſas in res dotales factas, ſi ſeparationem patiantur, n. 25.

Prædo repetit voluptarias expenſas, & meliorationes à ſolo ſeparabiles, n. 26.

Voluptariæ expenſæ, & meliorationes, etiam à ſolo ſeparabiles, non poſſunt per meliorantem à fundo tolli, ſi fundi dominus velit eas perſoluere, illarumq; æſtimatio quomodò ſit facienda, n. 27.

Maritus recipiens ſcienter in dotem nomina debitorum litigioſa, non repetit expenſas erogatas pro illorum recuperatione, n. 28.

Expenſas repetere poteſt ille, cui euictio debetur, ſecùs ſi euictio non deberetur, n. 29.

Expenſæ factæ pro recuperatione nominum debitorum dotalium, non repetuntur, n. 30. *Sed quandò procedat hæc opinio, vel alia contraria, latè diſcutitur, à n.* 31. *per totum num.* 35. *Et quid ſi dos fuiſſet æſtimata, n.* 37.

Expenſæ magnæ, vel modicæ in res dotales factæ, quæ dicantur, eod. n. 35. *&* 36.

Maritus, ſi vxori dotem, & antephatum relinquat, cum expreſſione certæ quantitatis, vel ſi præter dotem, & antephatum, aliquod legatum illi faciat, videretur ex hoc neceſſarias expenſas, & meliorationes in res dotales factas remiſiſſe, n. 38. *&* 39.

Creditor cenſetur debitori liberationem reliquiſſe, ſi illi relinquat aliquod legatum, n. 40.

ARGVMENTVM.

Meliorationes à viro in res dotales factæ in neceſſarias, vtiles, & voluptarias diuiduntur, quomodò, & quandò repetantur, & quid de expenſis pariter à viro erogatis, pro recuperatione nominum in dotem datorum, vtiliter, læta, diſtinctaq; ſerie examinatur. In eadem Cauſa.

CONSILIVM XXXVIII.

RVrsùs in eadem dotium reſtitutione, excipit idem Magnificus Petrus de Nouellis, quod ipſe intendit retinere ducatos circiter 1000. ab ipſo expenſos, ad vtilitatem earundem dotium, tam pro aliquibus meliorationibus, quàm pro recuperatione nonnullorum nominum debitorum, propè decoctorum, quam in lite habita, cum alijs debitoribus ſoluere renuentibus, eò, quòd ſe iactabant, ad nihilum teneri, vt conſtat ex quadam nota, pluribuſq; fidibus, de dictis expenſis exhibitis, quapropter examinari neceſſe eſt, an petitio bono iure fulciatur.

Quocircà integrum habemus in iure titulum,

lum, in *ff. de impenſ. in rebus dotal. fact.* ſub quo
diſtincta ſerie antiqui Prudentes rem exa-
1 minarunt, hac quidem diſtinctione; † vt ne-
ceſſariæ impenſæ dotem minuant, quaſi non
ad virum, ſed ad mulieris onus pertineant,
2 daturq; pro eis retentio, vt in *l. 1.* adeoùt † ſi
dos integra reſtituta fuerit, nulla neceſſaria-
rum impenſarum habita ratione, ex *Marcelli*
ſententia, de æquitate, illarum repetitio, &
condictio, viro, eiuſq; hæredibus concede-
3 retur, *l. quod dicitur* 5. *§. ſi dos:* † Neceſſariarum
autem expenſarum, diuerſa conditio eſt, ac
in triplici genere conſiſtunt. Prima ſpecies
nominatim exponitur à I. C. in *d. l.* 1. & in *l.*
2. 3. veluti ſi ad conſeruandum fundum, do-
mumq; maritus moles, lapideſq; in mari, aut
flumine, fundo, domuiq; proximo, proiecif-
ſet, vel aggeres feciſſet, flumenq; auertiſſet,
nè aquarum, vel inundationis impetus, do-
talem proprietatem rueret. Item ſi horteum,
vel piſtrinum contraxiſſet. Item ſi rueus ędi-
ficium refeciſſet. Item ſi reiecta Oliueta re-
ſtauraſſet. Item ſi ad curãdos dotales ſeruos
impendiſſet, *d. l.* 2. *& l. impenſæ* 14. Item ſi vi-
tes propagauerit, vel arbores curauerit, vel
ſeminaria pro vtilitate agri fecerit, *d. l.* 3. &
de his, alijſq; impenſarum neceſſariarum
ſpeciebus, plenè *Mancil. de imput. quæſt.* 39. *n.*
5. & *Menoch. de arbitr. Iudic. caſu* 258. *à n.* 3. *ad*
4 10. Secunda † ſpecies neceſſariarum impen-
ſarum, indefinitè exponitur, vt ea ſit, quæ ſi
factæ non fuiſſent, culpę reus maritus eſſet, &
poſſet Iudex tanti eum damnare, quãti mu-
lieris interfuiſſet, eas impenſas fieri, vt in *l.*
5 *& in totum;* † Tertiò neceſſaria expenſa, pari-
ter genericè exponitur, vt ea ſit, quæ ſi non
fieret, dos diminueretur, *d. l. impenſæ* 14. iun-
cta alia *l. impenſæ* 79. *ff. de verb. ſignif.* & quæ
perpetuam dotis vtilitatem reſpicit, vt in
cit. l. 3. iuncta *gloſ. in d. l.* 1. *verb. Non ſint,* &
Rot. Rom. poſt *tract. Cenci. de cenſi. deciſ.* 35. *n.* 7.
6 † Iſtaq; eſt optima expoſitio, ad differentiam
expenſarum neceſſariarum, quæ tamen non
ad perpetuam rei vtilitatem principaliter
fiunt, ſed ad rei conſeruationem, gratia per-
cipiendorum fructuum, qualis eſt cultura,
cibaria ſeruorum, & ſimilia, quæ licèt inter
neceſſarias expenſas connumerentur, cùm
rei proprietatem conſeruent, & tueantur, ta-
men pertinent ad onus viri, qui his expenſis
non erogatis, fructus non colligeret, & do-
tis ſubſtantiam deteriorem efficeret, ſic ha-
betur ex *d. l.* 3. *l. quod dicitur* 15. & *l. fin. cit. tit.*
de expenſ. in reb. dotal. fact. Mancil. d. quæſt. 39.
nu. 16. & *Surd. de alim. tit.* 6. *quæſt.* 8. *nu.* 30. &
7 † hinc etiam fit, vt modicæ expenſæ factæ in
re dotali, ad illam conſeruandam neceſſarię,
viro pertineant, *l. omninò* 12. & *gloſ. in d. l.* 1.
verb. Factæ ſunt, & plenè *Anton. Fab. in Cod.*
lib. 5. *tit.* 8. *de rei vxor. action. defin.* 27. Id, quod
poſſet apud nos exemplificari, in annuis im-
penſis, quæ in domo fiunt, in reſtaurando te-
cto, vel ſolario, nè pluuijs habitator afficia-
tur. Item in purgandis puteis, reſarciendis
ianuis, vel feneſtris, alijſq; ſimilibus, quæ
commodam reddunt habitationem, quæq;
pariter rem ipſam ſaluam faciunt; de qua re
eſt alius celebris *tex. in l. diuortio* 8. *§. fin. ff. ſo-*
lut. matrim.
8 Verùm animaduerſione dignum eſt, pi-
ſtrini, tabernæ, vel domus conſtructionem,
non inter neceſſarias, ſed inter vtiles expen-
ſas connumerari, & ſucceſſiuè diuerſam eſſe
iſtarum rationem, ſic expreſsè habetur ex
tex. in l. veluti 6. eod. tit. cum quo concordat
tex. in l. impenſæ, §. in his, ff. de verb. ſignif. ſicq;
videtur, magnam eſſe repugnantiam, inter
dicta iura, & *tex. in d. l. 1. d. tit. de impenſ. &c.*
vbi piſtrini, vel horrei conſtructio in fundo
dotali facta, neceſſaria impenſa nuncupatur,
ibi, *Sed & ſi piſtrinum, vel horreum, neceſſariò*
factum ſit, in neceſſarijs impenſis habendum ait;
& rursùs in *d. §. fin.* ibi, *Planè ſi nouam villam*
neceſſariò extruxit, vel veterem totam, ſinè culpa
ſua collapſam, reſtituit, erit eius impenſæ petitio.
Vndè pro concordia, putat *gloſ. in d. l. 1.* illud
verbum, *factum*, eſſe intelligendum pro, *refe-*
ctum; quod mihi non arridet, quia in vtroq;
tex. cõtinuato ſermone ſtatim verba haben-
tur, de ruentibus ędificijs, & quoàd ea I. C.
vtuntur verbo, *reficere*, & *reſtituere*; ſicq; per-
neceſſe quoàd piſtrinum, & horreum, non de
reſtauratione, ſed de noua conſtructione
Papinianus, & *Vlpianus* intellexerunt; Qua-
9 propter † firma remanente diſpoſitione *l. ve-*
luti, cum concord. non eſt negandum, nouas
ædificiorum conſtructiones, ad vtilem, non
neceſſariam impenſam referri, & *tex. in d. l.* 1.
iuncta *cit. l. diuortio, §. fin.* procedere tantùm,
quandò horrei, vel molendini conſtructio,
in fundo dotali, ex neceſſitatę fit, quod mihi
ſuadent memorata *tex.* verba, *Neceſſariò fa-*
ctum ſit; & alibi, *Neceſſariò extruxit*, Idq; eue-
nire facilè eſſet, ſi maritus colonum non re-
periret, niſi in dotali fundo, molendinum,
horreum, vel domum conſtrueret, ità egre-
giè *Angel.* & *Alex.* quos ſequitur *Carocc. in*
tract. de locat. & conduct. par. 4. tit. de expenſ. ſub
n. 38. verſic. Et ſi maritus, fol. 224. à t. & de hoc
præter locum *Alex.* adductum per *Carocc.*
adeſt celebre illius *conſil.* 142. *viſis narratis in*
themate, vol. 7. vbi dicit, neceſſariam impen-
ſam eſſe, ſi aliquid in dotali fundo de nouo
conſtruatur, ſinè quo non poſſet commodè
laborari, ſed meliùs, quàm alibi, habetur iſta
interpretatio, ex *gloſ. in d. §. fin. verb. Villam,*
& *verb. Neceſſariò*, quæ Villæ conſtructionem
neceſſariam impenſam appellat, ſi fructuum
gratia, & ad perpetuam illorum recollectio-
nem, & conſeruationem fiat, & proindè pi-
ſtrinum, vel horreum, quandoq; vtiliter,
quandoq; neceſſariò conſtructum dicitur,
iuxtà fundi qualitatem, *gloſ.* ſingularis in *d. l.*
impenſæ 79. verb. In his, in fin. ff. de verb. ſignif.

10 Ve-

10 Veniunt itaq; hæc noua ædificia taliter facta, ſub neceſſarijs impenſis, pro quibus nulli dubium eſt, quin *Digeſtorum* iure, marito dotium retentio concedatur, quouſq; de huiuſmodi impenſis ſibi ſatisfecerit, ità expreſsè cautum habemus, ex diſpoſitione ſæpè *cit. l. quod dicitur* 5. Verùm quia iure *Codicis*, oppoſitum diſponitur, vt ſublata retentione, mandati actione, maritus contra vxorem experiatur, vt in *l. vnic. §. taceat, verſic. Sed nec ob impēſas. C. de rei vxor. action.* Idcircò admirationis mihi ſemper fuit, quòd aliqui peritiſſimi, & de noſtra Iuriſprudentia optimè meriti Authores, non animaduerſa correctione iuris *digeſtorum*, nec diſpoſitione *d. §. taceat*, ſed innixi ſolũ generalitati regulæ, vt pro meliorationibus, concedatur rei melioratæ retentio, *l. Paulus reſpondit* 29. *§. domus pignori, ff. de pignor. l. idq;* 46. *§. illud, ff. de action. empt. l. in rebus, §. poſſunt, ff. commod. l. ſi in area, ff. de condit. indeb. & l. qua ratione, §. litteræ, ff. de acquir. rer. domin.* reſolutè affirmauerint, pro meliorationibus in res dotales factis, competere marito illarum retētionem, ſic *Molfeſ. ad Conſuetud. Neap. tom.* 1. *part.* 7. *quæſt.* 16. *à nu.* 18. ſed antè eum *Alex. d. conſil.* 142. dicens eſſe in electione viri, vel expenſas repetere, vel pro eis fundum dotalem retinere, contra *tex. in d. §. taceat*, qui ſtat limitatiuè ad memoratã concluſionem, poſitam de retentione pro melioramentis competente, ſicuti oculatè aduertit *Negusan. de pignor. membr.* 4. 5. *part. n.* 8.

11 Verum tamen eſt, quod *Triboniana* ſanctio in *d. §. taceat*, denegans viro rerum dotalium retentionem, pro neceſſarijs meliorationibus in illis factis, calumniatur (ſed quidem ingenioſè de more) ab *Anton. Fabr. de error. prag. tom.* 2. *decad.* 82. *error.* 4. & cum eo ipſe tranſirem, ſi à manifeſta iuris diſpoſitione recedere nobis liceret, eò quia, vt inquit *Fab.* ea lex abolendo retentionem, putauit quid vtilius mulierum fauore introducere, cùm tamen id illis potiùs damnoſum, quàm proficuum ſit; etenim maritus retinendo res dotales, ſibi ex fructibus ſatisfacit, ſalua tamen rei ſubſtantia, quod quidem beneficium mulier non cònſequitur, ex *Triboniana Conſtitutione*, cuius vigore, ſublata retentione, datur viro actio ad neceſſarias meliorationes repetendas, ex eaq; facilè ſequi poteſt, quòd muliere paratam ad eas perſoluendas pecuniam non habente, dotis proprietatem
12 vendere cogatur; † his, & ſimilibus *Faber* ingenioſè taxat *Tribonianum*, à quo tamen vtcumq; ſit, recedere nequaquam poſſumus, eò autem fortiùs, quòd rei veritate, noua diſpoſitio *cit. §. taceat*, ad correctionem legis *digeſtorum*, æquiſſima eſt, & verè fauorabilior, nec benè Legiſlatoris mentem *Fab.* percepit; licèt enim ex retentione, ſatisfiat viro ex fructibus, ſalua dotis ſubſtantia, tamen ponderatio iſta non eſt adeò conſiderabilis, quanta ea eſt, quòd per retentionem, mulier præſenti dotium commodo priuata, alias nuptias contrahere neutiquam poſſet, cùm nullus eſſet eam ducturus abſq; dote, retentione impedita, iſtaq; ratione arbitror, *Fabrianas* difficultates ſublatas fore.

13 Sequitur tamen ex hac noſtra ratione, *tex. in d. §. taceat*, eatenùs locũ ſibi vindicare, quatenùs matrimonium, viri morte ſolutum ſit, tùnc enim matrimonij fauore, ac vt quàm expeditiùs valeat mulier alias nuptias contrahere, retentio dotium denegatur, non tamen eiuſmodi fauore ceſſante, vtpotè quia vxoris obitu matrimonium ſolutum ſit, tunc enim retentio ad fauorem viri, pro meliorationibus in res dotales factis, deneganda non eſt, ex diſpoſitione *d. l. quod dicitur*, & ratio eſt, quia illius vigore, in vtroq; caſu retentio cōcedebatur, poſtmodùm verò, matrimonij fauore, ſublata fuit, ex *Triboniana Conſtitutione*; cùmq; fauor ille, in vno tantùm caſu, ſcilicèt ſuperuiuentiæ vxoris, locum habeat, ex conſequenti in alio caſu contrario, vxoris obitus, ſuperſtite viro, *d. l. quod dicitur*, nequit correcta appellari; iſtamq; interpretationem mihi veriſſimã ſuadeo. Primò ex diuerſitate rationis. Secundo, quia lex corrigens eſt ſtrictè intelligenda, vt quominùs poſſit, lædat, & corrigat aliud ius. Et tertiò, nam *tex. in d. §. taceat*, vnica determinatione, plures caſus, in quibus dotis retentio concedebatur, corrigit, quorum vnus eſt, pro alendis liberis; & quoàd hunc caſum, dicit ibi *gloſ. verb. ſileat*, ceſſare retentionem, ſi diuortio ſoluatur matrimonium, ſecùs ſi mulieris morte, nam tunc retētio dotis viro concederetur, & hæc opinio, quæ *Goſſianis* placuit, dicit *gloſ. cit.* quòd vſu ſeruatur.

14 Reliquum eſt videre, quodnam tempus inſpiciendum ſit, ad dignoſcendum neceſſariarum expenſarum valorem, ad finem perſoluendi, & reſtituendi illas, tempus, nempè quo factæ fuerunt, an potiùs tempus reſtitutionis; Quocircà *Mãcil. d. tract. de imput. quæſt.* 136. *n.* 24. ſub inordinato verborum inuolucro, cōcludere videtur, reſtitutionis tempus eſſe attendendum, & ex innumeris, teſtatur,
15 hanc eſſe communem opinionem, † cui ego non conſentio, vnica ineuitabili ratione, nam ſi reſtitutionis tempus attendendum foret, ad dignoſcendum valorem neceſſariarum impenſarum, à viro in res dotales factarum, ſtatim apertè ſequeretur, quòd non eſſet viro reficienda impenſa, quam pro reſtaurando dotali ædificio erogauit, ſi idem ædificium reſtitutionis tempore, & ſic matrimonio ſoluto, citrà viri culpam, combuſtum, vel aliter collapſum reperiretur, & tamen *Paulus in l. & in totum* 4. *ff. de impenſ. in reb. dotal. fact.* expreſsè contrarium ſanciuit, per hęc verba, *Itaq; ſi fulſerit inſulam ruentem*,

eaq; exuſta ſit, impenſas conſequitur; quæ ferè
verba repetit *tex. in l. ſi neceſſarias* 8. *ff. de pi-*
gnor. action. & *in l.ſed an vltrò*, §.1.*ff.de negot.*
geſt. Ergò non reſtitutionis,ſed erogatarum
impenſarum tempus inſpiciendum eſt,quic-
quid cõtra manifeſtam harum legum diſpo-
ſitionem,voluerint *DD.*apud *Mancil.*& con-
firmatur etiam noſtra ſententia, ex eo, nam
augumẽtum,vel diminutio meliorationum,
in viri cõmodum,vel detrimentum cederet,
ſi reſtitutionis tempus inſpiceretur, taliter
vt auctis ſua natura meliorationibus,conſe-
queretur vir pretium meliorationum, quas
ipſe non fecit,& è contrà,illis diminutis,ex-
penſas,quas in meliorando fecit,non conſe-
queretur, & tamen hæc etiam falſa ſunt, ex
l.1.cit.tit. ibi, *In neceſſarus impenſis, hoc ſcien-*
dum eſt, eas demùm impenſas dotem minuere,quæ
in dotem factæ ſunt; clarè enim ex ly,*factæ*, in-
dicatur, maritum neceſſariò, & bõna fide in
res dotales expendentem, repetere id, quod
ab ipſo, non quod à natura, vel tempore, in
incrementum, vel decrementum meliora-
tionum factum eſt, cùm id ab ipſo factum
eſſe, non dicatur.

16 Vtiles etiam expenſæ in res dotales factę,
à viro repetuntur, ſi vxor ſoluendo aliundè
ſit, ità quòd rem vendere non cogatur, vel ſi
ipſa mandante, vtiles meliorationes factæ
fuerint, ad *tex.in l.vtilium* 8.*cit.tit.de impenſ.*
*in reb.dotal.fact.Gomeſ. ad leg.Taur.*50.*nu.*51.
17† dicuntur autem vtiles impenſæ, quibus
dotis conditio melior effecta eſt, veluti ſi
domus, taberna, piſtrinum, nouelletum, vel
quid ſimile in fundo dotali conſtructum ſit,
vel ſi ſeruos dotales vir, artes docuerit, *d.l.*
quod dicitur 5. §. *fin. in fin.* & *l. veluti* 6. vel ſi
pecora prædijs impoſuerit, ideſt, ſtercora-
uerit, *l.impenſæ* 14.*in fin.eod.tit.*vel tandem ſi
arbuſtum, aut vineam plantauerit, de qui-
bus omnibus latè in *l.impenſæ* 79. *ff. de verb.*
ſignif. & *Menoch.de arbitr. Iudic. d.caſu* 253. *à*
18 *n.*11.*ad* 16. cum † hoc tamen, vt prædicta
procedant, quandò moderatè impenſum
fuit, alioquin non vtilis, ſed iniucunda eſſet
impenſa, veluti quia vir in paruo vxoris
fundo, exigui valoris, magnam domum
conſtruxit, fundum ipſum in pretio exce-
dentem, nam tunc, nè nimiùm muliet gra-
uetur,& cogatur fundo carere,pro exoluen-
dis vtilibus impenſis, animosè, & exceſſiuè
erogatis, ad illas integrè reſtituendas non
tenetur, iuxtà *tex.in l.ſi ſeruos* 25.*ff.de pigno-*
rat.action. & *d.l.ſed an vltrò* 11.§.1.*ff.de negot.*
19 *geſt.* ideòq; † ſi eam tam exceſſiuam, licèt
vtilem impenſam, mulier ipſa factura non
fuiſſet, vel ſi eam fieri non mandaſſet, tunc
non quantum impenſum fuit, ſed quantum
Iudici æquum videbitur,reſtituet mulier,ſic
eleganter habetur, ex *dd.ſi ſeruos, in fin.* ibi,
Mediocriter igitùr hæc à Iudice erunt diſpicien-
da, vt neq; delicatus debitor, neq; oneroſus credi-
tor audiatur. Modò tamen mulier, eas quoq;
mediocres impenſas ſoluendo ſit, ex *d.l.vti-*
lium,quam rem copiosè examinat *Mancil.d.*
20 *tract.de imput.quæſ.*136.*à n.*31.*cũ ſeqq.*†Vnum
tamen examinare, mihi cordi non eſt, tan-
quam valdè difficile, quodnam tempus in-
ſpiciendum ſit, ad dignoſcendum valorem
vtilium expẽſarum,in tes dotales factarum;
Etenim ſi dicamus, attendi tempus reſtitu-
tionis dotium, ſequeretur eſſe has vtiles ex-
penſas, longè magis priuilegiatas, expenſis
neceſſarijs (quod eſt falſum) priuilegiumq;
in eo cõſiſteret,nam plerumq;vtiles expenſæ,
quæ in plantandis arboribus, arbuſtis, vel
vineis erogantur, creſcendo, incrementum
recipiunt; itaq; non id tantùm, quod im-
penſum eſt, eſſet reſtituendum, ſed omne to-
tum,quod temporis lapſu, aut fundi dotalis
induſtria, auctum reperitur,quod nec in ex-
21 penſis neceſſarijs admiſimus ſup.*n.*15.†Prę-
tereà eſſet iſta opinio, contrà *tex.in d.l.ſed an*
vltrò,§.1. vbi in his vtilibus expenſis, non
euentus expectatur,ſed ſolùm attenditur,an
vtiliter cœperit expendi,& ſic tempus facta-
rum,non reſtituendarũ expenſarum,illumq;
*tex.*allegat *gloſ.in d.l.vtilium* 8.*verb.ſi volun-*
tate,ff.de impenſ. in reb.dotal.fact. Sin autem
tempus, quo expenſæ factæ fuerunt, inſpi-
cere deberemus, & an vtiliter maritus cœ-
perit expendere, aliud longè grauius abſur-
dum ſequeretur, nam collapſis, vel combu-
ſtis inde ædificijs, vineis, nouelletis, ſimili-
buſq; vtiliter conſtructis,vel plantatis, eſſet
illorum valor reſtituendus, quaſi ſatis repu-
tetur, quòd cœperit vir vtiliter expendere,
id, quod falſiſſimum eſt, nec alijs impenſis
conuenit, quàm neceſſarijs, ex diſpoſitione
d.l. & *in totum* 4. *d.l.ſi neceſſarias* 8. & *d.l.ſed*
an vltrò,§.1. & rurſùs ſequeretur, nã ſoluere
cogeretur mulier eas impenſas,abſq;ſua,vel
dotis vtilitate, contrà *tex.in d.l.quod dicitur*,
§.*fin.in fin.* Vndè crederem, totum eſſe Iudi-
cis arbitrio remittendum,appretiumq; de
his vtilibus expenſis,fieri debere,tam inſpe-
cto tempore, quo erogatæ fuerunt, quàm
tempore reſtitutionis, ad hoc, vt habita
vtriuſq; valoris notitia, arbitretur Iudex,
quanti mulieris interſit, eas impenſas factas
22 fuiſſe,†cùm ſit hæc meliorationum materia
Iudici arbitraria, *d.l.ſi ſeruos,in fin.*

23 Demùm de voluptarijs impenſis, iura
quoq, peculiaria habemus, vt eæ ſint, quæ
ſpeciem exornant, fructum tamen non au-
gent, vt ſunt viridaria, aquæ ſalientes, in-
cruſtationes, loricationes, picturæ, ſtatuæ,
balnea, & ſimilia, de quibus in *d.l.impenſæ*
79.*in fin.* & ibi *gloſ.verb.Incruſtationes, ff.de*
verb. ſignif. & *in l.impenſa* 14. *in fin. ff.de im-*
*penſ.in reb.dotal.fact.*latè etiam *Menoch.d.caſu*
24 253.*à n.*17.*ad* 21. & iſtas†impenſas maritus
non repetit, etiam ſi eas, mulieris voluntate
25 feciſſet, *l.in voluptarijs* 11.*ff.eod.* † Sed dum-
taxàt

taxàt pati debet mulier, quòd poſſit vir, eas voluptarias meliorationes, & impenſas, à fundo euellere, & abradere, ſi tamen abraſio, abſq; fundi læſione fieri valeat, & ſeparationem recipiant, iuxtà *tex. in l. pro voluptarijs*;
26 † quod eſt adeò verum, vt etiam prædo repetat voluptarias expenſas, quæ à fundo cōmodè abradi, & ſeparari poſſunt, *l. vtiles 42. verſic. Nam prædoni*, & ibi *gloſ. verb. & fiat, ff.*
27 *de petit. hæredit.* † Benè verum, ſi mulier, vel quiuis fundi dominus nollet pati, quòd abradantur, vel euellantur voluptariæ meliorationes, tunc illas melioranti perſoluere teneretur, ſed illarum æſtimatio ità regulari debet, vt nō quanti impenſū fuit, ſed quanti ipſæ meliorationes valerent, ſi à fundo ſeparatæ eſſent, de qua re, eſt notabilis *gloſ. in cit. verſic. Et fiat*, dicens, *Niſi dominus eſſet paratus tantùm dare, quantùm his abraſis, & corraſis haberi poteſt*; ſequitur *Bar. in l. in fundo, nu. 10. ff. de rei vendicat.* & *Bald. in l. ſed & ſi quid, ff. de vſufruct.* & *Menoch. de arbitr. caſu 173. nu. 79.* pluraq; alia in hac voluptariarum expenſarum materia cumulat *cit. Mancil. d. tract. de imput. quæſt. 39. à n. 12. cum ſeqq. & quæſt. 136. à n. 41. ad 48.*

Modò applicando prædicta ad rem noſtram, dicimus, expenſas erogatas per Magnificum Petrum de Nouellis, & ab ipſo in facti nota poſitas, nullatenùs eſſe ei reficiendas, nō enim ſunt neceſſariæ, nec perpetuam fundi vtilitatem reſpiciunt, ſed partim neceſſariæ ad rerum dotalium ſimplicem conſeruationem, & fructuum perceptionem, per ea, quæ diximus ſup. *n. 6. & 7.* partim verò ſunt merè voluptariæ, qualis eſt expenſa pro incruſtatione, & dealbatione totius Palatij magni, & prò ſpecioſo illius laqueari.

28 Expedita prætenſione meliorationum, agendum nobis remanet de expenſis, quas Magnificus Petrus erogaſſe dicit, pro recuperatione nominum debitorum, ſibi in dotem datorum; circa quas aduerto, quòd in capitulis matrimonialibus ſingillatim fuerunt debitorum nomina tanquam litigioſa deſcripta, fueruntq; pariter denunciata acta litium ſuper illorum recuperatione vertentium, quo ſtante nulla actio pro his expenſis competit viro, nominum qualitatem, & defectum ſcienti, quia quemadmodùm non potuiſſet maritus agere contrà vxorem, de euictione nominis debitoris, ſibi in dotem dati, cuius litigioſam conditionem vir matrimonij tempore percalluit, quaſi cōtentus extiterit defectuoſam, & litigioſam rem accipere, ad *tex. in l. 1. §. ſi intelligatur, l. quæritur, §. fin. l. ſi tamen, §. æditilus, & §. ſi emptor, ff. de ædil. edict. l. ea, quæ commendandi, ff. de contrah. vendit. & l. 1. §. venditor, ff. de action. empt.* ità nequit maritus expenſas repetere, quas pro recuperatione eiuſmodi nominum eroga-
29 uit, quia † expenſæ ſunt euictionis correlatiuę, nec ad expenſas tenetur, niſi qui ad euictionem eſt obligatus, *l. fideiuſſor, ff. de doli except. l. nouiſſimè, §. Pompeius, ff. quod falſo tutore, auctore, & l. ſi cùm quæſtio 17. C. de euictionib.*

30 Prætereà in puris terminis iuris, abſquè vlla facti miſtura, dicit *gl. in d. l. 1. ff. de impenſis in res dotales factis*, maritum non repetere expenſas, quas pro recuperatione dotalium nominum erogauit, cùm planè videatur in ſe ſuſcepiſſe onus, ea nomina recuperandi, prout doctè ponderat *Cancer. variar. reſolut. lib. 1. cap. 9. tit. de dote, & donat. propter nuptias, n. 151.*

31 Verùm nè pro cliente opiniones parùm tutas videar amplexari, prò certo arbitror, *Gloſam*, & *Cancerium* locutos fuiſſe in eodem caſu, à nobis paulò antè conſiderato, cùm nempè contentus eſt idem vir litigioſa nomina accipere, quia tunc tantùm appoſitiſſimè applicatur præſumptio, vt videatur idē vir, in ſe recuperationis onus ſuſcepiſſe, non ità ſi dotalia nomina dotationis tempore, nullo fuiſſent litigio inuoluta, quia tunc non benè creditur voluiſſe virum, futurum litis euentum, atq; periculum in ſe ſuſcipere.

32 Atq; ideò hoc in caſu, ſi maritus nomen nequaquam litigioſum recipiat, melior videtur opinio *Bartoli in d. l. 1.* qui impugnans *Gloſam*, voluit expreſsè, expenſas virum recuperare, quam opinionem ſecutus fuit *Senatus Sabaudiæ* apud *Anton. Fabr. in C. lib. 5. tit. 8. de rei vxoriæ actione definit. 27. in apoſtill. nu. 24. Leotard. de vſuris, quæſt. 88. n. 36.* eamq; mihi veram ſuadeo eodem ſuperiori argumento, nam quemadmodùm tenetur mulier viro ſuo, ad euictionem nominis ſimpliciter in dotem dati, pariformiter teneri dicēdum eſt ad expenſas, quas vir erogauit pro recuperatione nominis, cùm ad expenſas teneatur ille, qui de euictione tenetur, ex iuribus citatis ſuprà *n. 29.* iſtamq; *Bar.* ſententiam ſequitur *Gomeſ. ad leg. Taur. 50. n. 51. in fin.*

33 Verum tamen eſt, eatenùs hanc *Bar.* ſententiam veram eſſe, quatenùs expenſæ à viro erogatæ rem ipſam, ipſumq; nomen ſaluum feciſſent, vtpotè quia ſi eas vir non expendiſſet, nomina, vel victa, vel deperdita fuiſſent, proindèq; ſunt illæ expenſæ viro debitę, tanquā neceſſariò erogatæ, vt dotem ipſam ſaluam faceret, iuxtà *tex. in d. l. 3. & l. & in totum, & l. impenſę 14. ff. de impenſ. in res dotales factis, & l. impenſę 79. ff. de verb. ſignif.*

34 Cæterùm ſi impenſæ principaliter à viro erogatæ fuiſſent, cauſa cogendorum debitorum, gratia percipiendi fructus, & redditus, tùnc has impenſas nequaquam repeteret, licèt in conſequentiam ex his etiam impenſis dos ipſa ſalua fiat, *d. l. 3. l. quod dicitur, & l. fin. citato titulo*, iuncta *l. diuortio 8. §. fin. ff. ſolut. matrim.*

35 Et iuxtà hanc ſententiam arbitror, intel-

ligendam fore diſtinctionem illorum, qui conciliando *Gloſam* cum *Bartolo*, voluerunt, vt exiguæ, modicæq; expenſæ, ad virum pertineant, ſecùs tamen magnæ; quam ſententiam tenent *Fab. d. definit. 27. verſ. Quid ergò, Vrſill. ad Afflict. deciſ. 359.* & *Gratian. diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 235. à nu. 13. cum ſeqq.* nullibi enim relata diſtinctio meliùs poterit adaptari, quàm in expenſis, quæ fiunt ad conſeruandum, & ſaluum faciendum nomen dotale, vt iſtæ magnæ nuncupentur, exiguæ verò, quæ pro cogendo debitore moroſo, & ſic percipiendorum fructuum gratia, debuit enim cogitare vir, aliquid neceſſariò expendendum eſſe pro dotalibus fructibus exigendis, ſicuti optimè *Gratian.* loco nuper al-
36 legato, † qui alium modum ſubnectit, cognoſcendi modicas, vel magnas impenſas, volens, vt id à dotis quantitate reguletur, atq; dependeat, cum quo tamen quoàd hoc ſic ſimpliciter non concurro, enim ſi expenſę erogentur, vt ſaluum fiat vnum nomen, iſtæ expenſæ omninò debentur, per ea, quæ ſuperiùs diximus, non attento, quòd tota dos magna ſit & ingens, ſed attenta quantitate illius nominis, quod illis impenſis ſaluum factum fuit.

In caſu noſtro omnes expenſæ, quas Magnificus Petrus affectat recuperare, erogatæ fuerunt pro cogendis nominibus moroſis, ac in ſoluendo tenacibus, ſicq; percipiendorum redditûum gratia, & per conſequens
37 nulla ei actio competit; † præterquamquòd poſſet etiam conſiderari, quòd tota dos fuit Magnifico Petro data, præuia æſtimatione, quo caſu nulli dubium eſt, nullarum expenſarum repetitionem concedi, omneſq; viri damno cedere, *Fab. in C. lib. 5. tit. 7. de iur. dot. definit. 44.* latiſſimèq; ad totum articulum, *Ari. Pinell. in l. 1. part. 2. n. 7. C. de bon. mater.*

Et ità iuris eſſe arbitror. Laus Deo, & B. V.

APPENDIX.

38 **B**Reuiter obſeruo, quòd ſi maritus, qui neceſſarias expenſas, & meliorationes, in res dotales fecit, decedens, vxori ſuæ dotes relinquat, expreſſa illarum ſumma, vnà ſimùl cum certa antephati quantitate, vtiq; videretur, eidem ſuæ vxori remiſiſſe, expenſas neceſſariarum meliorationum, pro quibus eo caſu, nulla viri hæredibus actio competeret, *Afflict.* ſic referens deciſum, *dec.*
39 *369.* † Idéq; crederem, ſi maritus relinqueret vxori aliquod legatum, vltrà dotes, & antephatum, vt pariter liberationem eidem reliquiſſe videatur, pro debito neceſſariarum meliorationum, ad *tex. in l. fin. §. 1. ff. de dol.*
40 *except.* vbi † ſi creditor debitori legatum relinquat, eidem liberationem reliquiſſe cenſetur, hæredeſq; ſui, ſi debitũ à legatario peterent, doli mali exceptione remouerentur.

SVMMARIVM.

Expenſæ funerum, & vltimæ infirmitatis, præferuntur quibuſcunq; creditoribus anterioribus, cum expreſſa hypotheca, fiſco, & doti, n. 1. Et vtraq; expẽſa habet idem priuilegiũ, n. 22. & 31.

Maritus repetit expenſas, quas pro funeranda vxore erogauit, n. 2.

Expenſæ funerum facienda ſunt à mulieris hæredibus, ad quos dos peruentura eſt, dotemq; minuunt, n. 3. & 5.

Maritus retinet ex dote, quantum pro funere vxoris erogauit, n. 4. Etiam ſi ſe non proteſtauerit, quòd velit funerum expenſas repetere, n. 6.

Funerum impenſæ, moderatæ tantùm, non autem ſuperfluæ, & pompoſæ repetuntur, n. 7. Quæ verò ſint expenſæ neceſſariæ, quæuè ſuperfluæ, Iudicis arbitrio remittuntur, n. 8.

Funeralium impenſarum appellatione, veniunt non ſolùm illæ, quæ ſunt abſolutè neceſſariæ ad humationem cadaueris, ſed etiam Miſſæ, recitationes Officiorum, eleemoſynæ, veſtes lugubres totius familiæ, & ſimilia, n. 9. Sed contrà, n. 10. Author *diſtinguit, n. 11. & 16.*

Funerum expenſæ defunctæ perſonæ, faciendæ ſunt ex portione hæreditatis libera, non de portionibus Conſuetud. *ſubiectis, n. 12. & 18. Limita in ſubſidium, n. 15.*

Funerum expenſæ detrahuntur ex bonis fideicommiſſatis, n. 13. Sed in ſubſidium, n. 14.

Maritus vxoris legatarius, non repetit expenſas erogatas, pro funeranda vxore, quaſi cum legato compenſentur, n. 17. Sed iſta opinio ab Authore *reprobatur, & quarè, n. 19. & 20.*

Funerum impenſę ſe habent vt debitum hæreditatis, non defuncti, eod. n. 20.

Maritus tenetur ad expenſas funerum vxoris, pro rata lucri dotis, n. 21.

Expenſæ vltimę infirmitatis, comprehenduntur ſub expenſis funerum, n. 22. Sed quomodò ſit hoc intelligendum, n. 31. & 32.

Mulier repetit expenſas, quas erogauit pro vltima infirmitate viri, pro eiſq; omnibus illius creditoribus præfertur, n. 23. & quarè, n. 34.

Expenſæ infirmitatis ſocij in ſocietatem computantur, n. 24.

Expenſę infirmitatis repetuntur, etiam ſi fuerint inuito ægroto erogatæ, n. 25.

Societas nulla maior ea, quę inter coniuges contrahitur, n. 26.

Maritus non repetit expenſas erogatas in vltima infirmitate vxoris, & quarè, n. 27.

Maritus vxori infirmę, etiam indotatę, medelas ſubminiſtrare tenetur, n. 28.

Maritus negligens in ſubminiſtrandis medelis vxori infirmę, priuatur lucro dotis, n. 29. Item ſi pro illa curanda, nullum, aut imperitum Medicum adhiberet, n. 30.

Expenſę vltimę infirmitatis, æquiparantur expenſis funerum, ſed formaliter diſtinguntur, & differunt, n. 32.

Ma-

Maritus qua ratione repetat expenſas funerum, non autem vltimæ infirmitatis mulieris, n.33.

Maritus ſtatim vxore defuncta, illam ex dote funerare debet, non obſtante legali dilatione, quam habet, ad dotem reſtituendam, n.35.

Expenſę funerum factę ab hęrede mulieris defunctę, ſtatim illi à viro reſtituendę ſunt ex dotis proprietate, licèt legalem dilationem habeat, ad dotem reſtituendam, n.36.

Maritus repetit expenſas erogatas pro diuturna vxoris ægritudine, pro qua dotis fructus non ſufficiebant, latè n.37. Nec proteſtatio viri requiritur, n.38.

Appellatio à ſententia lata ſuper ſolutione expenſarum vltimæ infirmitatis, non admittitur, n.39.

ARGVMENTVM.

Medclarum vltimæ infirmitatis, funerumq; expenſæ, à viro pro defuncta vxore erogatæ, quandò poſſint repeti, vel non, à viro dotium debitore, copioſè dilucidatur. In eadem Cauſa.

CONSILIVM XXXIX.

TAndem prętenditur in eadē dotium reſtitutione, rationem habendam eſſe ad fauorem Magnifiei Petri, viri debitoris, de impenſis per ipſum erogatis in vltima infirmitate, medelis, & funeralibus extinctæ coniu-
1 gis; † adeò enim eiuſmodi expenſæ debitæ ſunt, vt pro eis prælatio expendenti concedatur omnibus, & quibuſcunq; creditoribus, etiam anterioribus, expreſſamq; hypothecam habentibus, doti, & fiſco; & licèt quandoq; dubitatum fuerit, an quod pro medelis, & Medicorum ſalario expenditur, idem funerum priuilegiū obtineat, & è contrà, tamen hodiè affirmatiua opinio omni caret dubitatione, de qua re paſſim *DD.* cōmuniter, ſicuti videre eſt apud *Neguſant. de pignor. part.5. memb.2. n.28. Roland. à Vall. cōſ. 14. n.10. vol.1. Caualcan. de vſufr. mulier. relict. n.218. in fin. Galganet. de iur. pub. lib.3. tit.109. n.9. Anton. Fab. in C. lib.6. tit.11. defin.15. n.5. in alleg. Cancer. variar. reſol. part.1. cap.9. nu.9. & part.3. cap.2. n.168. Cardin. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib.12. tit.10. n.9. Rot. Rom.* apud *Merlin.* poſt *tract. de pignor. dec.137. n.35. cum ſeqq. & dec.33. à n.22.* idem *Merlin. d. tract. lib.4. tit.1. qu.17. & in tract. de legat. lib.2. tit.1. qu.15.* infinitos refert *Carleual. de Iudic. tom.2. diſp.29. nu.7. cit. Caualcan. dec.3. ſub tit. de contract. fol.129.* vbi latiſſimè refellit *dec. Frāch. 51. Salgad. in labyr. credit. tom.2. artic.3.1. part. Rot. Rom.* poſt *tract. Salgad. de concur. creditor. dec.12. Surd. dec.112. Thor. in comp. dec. tom.3. verb. Fiſcus an præferatur creditoribus pro medelis, & funeralibus*, & infinitis alijs omiſſis, *Capyc. Latr. dec.47.*

Difficultas eſt, an huiuſmodi expenſarum repetitio viro competat? Quocircà diſtinctione vtendum eſt, quòd aut de funerum expenſis, aut de medelis vltimæ infirmitatis
2 loquimur. † Pro illis funerum nō dubitatur, quin viro repetitio concedatur, cùm non teneatur de ſuo extinctam coniugem ſepelire, ad *tex. in l. ſi pro rata, ff. de relig. & ſumpt. funer. Dom. Reg. Capyc. Galeot. controu. iur. lib.*
3 *2. contr.36. n.17.* † Ideòq; onus illud competere inquiunt hæredibus mulieris, ſicuti ex innumeris coaceruatis per *Thor. in comp. dec. tom.3. par.2. verb. maritus, cui vxor, &c. fol.71.*
4 *col.1.* adeoùt † poſſit maritus retinere ex dote quantum pro funere expendit, *Trentacinq; Seraph. & Theſaur.* quos ſequitur *Dom. Cōſil.*
5 *Hodiern. ad Surd. d. dec.112. nu.14.* † & ſic funera minuunt dotem, plenè *Fōtanell. de pact. nupt. tom.2. clauſ.6. gl.2. part.5. n.20. cum ſeqq.* dicens, expenſas funerum ſe haberi tāquam æs alienum dotis, & ad virum nō pertinere, ſed illi, iu quem dos reuertitur, ad quod allegat *tex. in l. quod in vxorem, C. de negot. geſt. & in l. ſed ſi nondùm, & l. in eum, & in l. ideò, quę, ff. de relig. & ſumpt. funer.* ſubdens, quòd alioquin maritus grauaretur ad onera matrimonij, illo ſoluto, concordat *Vin. dec.197. n.19.* pluraq; copioſè cumulat *Ioſeph Ludouic. dec. Peruſ.78.* quem ſequitur *Marth. in ſumm.*
6 *dec. tom.1. tit. expenſę, cap.3.* Prædictaq; † procedunt, etiam ſi vir ſe nequaquam proteſtatus ſit, quòd velit funerum expenſas recuperare, *Fōtanell. loc. ſup. cit. n.23.* referens *Ioſeph Ludouic. d. deciſ. Peruſ.78.* qui de conſilio tantùm, & ad euitandas difficultates dicit, bonum eſſe, ſi proteſtatio fiat, cuius rei meminit etiam *Dom. Hodier. d. obſeru.112. nu.23. & Thor. vot. deciſ.3. n.24. cum ſeqq.*

7 Benè verum procedunt prædicta, quoàd illas expenſas, quæ neceſſariæ ſunt ad honeſtam cadaueris humationem, pro his enim repetitio, & prælatio expendenti cōceditur, non autē pro immoderatis, & magnis pompis, quæ viuentibus magis ſolatium afferre ſolent, quemadmodùm omnes *DD.* ſup. re-
8 lati, & mox referendi concludunt, † idq; Iudicis arbitrio remitti ſolet, vt attenta perſonę qualitate, patrimonij quantitate, & loci conſuetudine, honeſtam, & congruam funerum impenſam liquidet, & admittat, iuxtà *tex. in l. ſi quis ſepulcrum, §. ſumptus, l. & ſi quis impendat, §. æquum, ff. de relig. & ſumpt. funer. Gaballin. milleloq. 531. & 679. Surd. deciſ.255. n.27. in fin. Cancer. variar. reſolut. lib.1. d. cap.9. ſub n.9. Fontanell. d. clauſ.6. gloſ.2. part.5. n.30. & 31.* qui bis per Senatum, refert fuiſſe funerum expenſas, ſuo arbitrio moderatas, & ad id cōprobandum allegat *Maſtrill. & Guttier.* ſequitur *Merlin. d. tract. de pignor. lib.4. tit.1. quaeſt.*

quæſt.17.n.25.cum ſeqq.Ioſeph Ludouic.d.deciſ.
78.nu.15.Spin.Velaſ. Sebaſtian. Medic. & alij,
quos refert *Thor.in d.compend.tom.3.par.2.d.*
verb.maritus, cui vxor, in verſic.Credo enim,
addo *cit.Merlin.de legit.d.lib.2.tit.1.quæſt.15.*
n.11. Paul.Chriſtine. ad leg.municip.tit.16.art.
35.n.10.& 20.& *Dom.Hodier.cit.obſer.112.à*
n.20.cum ſeqq. quæ quidem limitatio , vt ve-
rum fatear, caſui oon adæquar, eò quia re-
uerà attenta qualitate Magnifici Petri , &
defunctæ vxoris, funeralia fuerunr congrua,
& honeſta,proût cæteræ etiam expenſæ Miſ-
9 ſarum : † Er hinc notabiliter aduerto, quòd
licèt magna ſit quæſtio,ſæpiſſimè inter *DD.*
& in Tribunalibus diſputata, quænam ſub
funerum expenſis contineantur , an ſolùm
quæ ad humandum cadauer requiruntur,
vtpotè expenſæ pro ceris, & luminibus, pro
ſalario Veſpilionum , & Religioſorum , pro
apertura ſepulturæ, & ſonitu campanarum?
An etiam aliæ , quæ erogantor, pro celebra-
tione Miſſarum, recitatione Officiorũ, elee-
moſynis , veſtibus lugubribus totius fami-
liæ , & ſimilibus , de quibus copioſè pro af-
firmatiua *Dom.Hodier.loc.cit.à n.8.vſq;ad 13.*
Viui.cit.dec.307. Nouar.dec.7.n.3.& 8. Thor.
10 *d.vot.3.à n.32. Fontanell.vbi ſup.nu.33.*†Sed
in conrrarium *Guttier.pract.quæſt.lib.2.quæſt.*
72.nu.5. Sebaſtian. Medic. in tract. de ſepultur.
par.2.quæſt.2.& quæſt.5.Petr.de Vbald.in tract.
de Canon.Epiſ. & Paroch. cap.13. verſic.Deci-
motertiò,& doctè *Chriſtine.cit.artic.35.nu.11.*
qui de æquitare tantùm admittit expenſam
recitationis Officij , authoritare *Aufrer. ad*
Capoell. Tholoſ. deciſ.337. & *Caſſane. ad Con-*
ſuetud.Burgund.tit.des droits appartenans à gens
11 *mariez,§.6.gloſ.16.ſur l'amitie, n.6.* † Tamen
veriùs mihi videtur,vt prima opinio proce-
dat, quandò defuncti patrimonium , credi-
toribus onuſtũ minimè remanſit,tùnc enim
omnia ſuprà enunciata,ſub funerum expẽſis
continentur,ac tanquam fieri conſueta, tam
ad ſuffragium morientiũ, quàm ad decorem
viuẽtium,ritè repetuntur;ſecùs ſi hæreditas,
creditorum mole grauata eſſet, quia tùnc
ſecũda opinio proculdubiò procederet, nec
in illorum prẹiudicium aliẹ expenſæ fieri li-
ceret, quàm eæ , quæ ſunt ſimpliciter neceſ-
ſariæ ad ſolam , ſed honeſtam cadaueris hu-
mationem, proùt etiam videtur diſtinguere
Merlin.d.tract.de legit.lib.2.tit.1.quæſt.15.n.9.
& 10.

Itaq; ex præmiſſis , omiſſo motiuo exceſ-
ſus expenſarum, cùm verè fuerint congruæ,
ac fieri conſuetæ, tam attenta qualitate per-
ſonæ , quàm dotium , & patrimonij quanti-
tate, nulla nihilominùs Petro,pro illis repe-
tendis actio competit , ſtante legato, eidem
à defuncta coniuge relicto, de decima parte
12 dotium, de qua poterat diſponere, † quia
iſtæ funerũ expenſẹ, aliaq; hẹreditatis onera
exoluenda ſunt , ex portione bonorũ libera,
de qua poterat defunctus diſponere , nè fiat
præiudicium illis, quibus reliquum hæredi-
tatis aliquo iure debetur , ſic expreſsè , de
impenſis funerum,voluit *Angul.de melioram.*
l.13.gloſ.3.n.1. & *Valaſ.in prax.partit.cap.19.*
n.43. & in terminis noſtrarum Conſuetudi-
num , idem expreſsè hoc voluerunt *Molfeſ.*
ad Conſuetud.tom.1.part.3.quæſt.1.n.55.& *Sci-*
pio Buccin.ad Cõſuetud.& ſi teſtator,in Apoſtill.
13 incipiente, *Fuit iudicatum, fol.181.* † & licèt
quandoq; impenſæ funeralium,dettahantur
ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, *Rot. Rom.*
14 poſt *Merlin.de pignor.deciſ.77.n.10.*†tamen
hoc procedit in ſubſidium , & ſic vbi bona
libera non adeſſent, vel non ſufficerent,*Fon-*
15 *tanell.ſup.cit.nu.22.in fin.*†Vndè ad propoſi-
tum, ſi decima pars dotium , aliorumq; bo-
norum, ab agnatis, & cognatis obuẽtorum,
de qua in diſtrictu Ciuitatis noſtræ, poteſt
diſponere mulier habens filios , eſſet vel di-
ſtracta, vel creditoribus onuſta,tùnc procul-
dubiò poſſet pro muliere funeranda deue-
niri ſuper alijs nouem partibus , & ex illis
16 expẽdenti ſatisfieri;†Verùm in vtroq; caſu,
tam ſcilicet ſi funerum impenſæ eſſent ſol-
uendẹ ex bonis ſubiectis fideicõmiſſo,quàm
ex bonis debitis agnatis , vigore *Conſuetud.*
deberent moderatè admitti , illæ nimirùm,
quæ ad ſolam cadaueris humationem ſunt
neceſſariẹ,& honeſtẹ, non autem illæ,quẹ vi-
uentium pompam , & ſolatium reſpiciunt,
iuxtà diſtinctionem à nobis traditam ſuprà
n.11.

17 Et hinc reſoluitur diſſicultas,an maritus,
cui aliquid vxor legauit , repetat expenſas,
quas pro illa funeranda erogauit;Etenim vt
à vulgo audiui , repetitio non conceditur,
quaſi cõpenſandi animo , legatum relictum
fuerit, ex deciſis per S. C. teſte *Thor. in com-*
pend.dec.d.tom.3.par.2.verb.maritus,cui vxor,
certum annuum legatum reliquerat,fol.71.col.1.
Sed certè eſt propoſitio iſta intolerabilis , &
craſſiſſima , admittens compenſationem,
cum debito,legati tempore non exiſtente,ac
pro incerta quantitate , quæ poteſt ab alijs
mulieris hæredibus , non autem à viro ex-
18 pendi;Quapropter †in propoſita ſpecie,con-
cludendum arbitror,quòd aut mulier ſubie-
cta *Conſuetud.*viro legauit integram portio-
nem,de qua poterat diſponere,& tùnc fune-
rum impenſæ pertinent ad virum , non per
modum compenſationis , ſed quia iuris ri-
gore , ſunt illæ impenſæ , ex portione liberà
perſoluendæ, vt fundauimus ſuprà *nu.12.* &
19 procedit *deciſio* relata per *Thor.* † Aut verò
mulier , quæ deceſſit , non integra bona
libera viro legauit , ſed aliquam illorum
partem , & tùnc nullo pacto valent mulieris
hæredes,de compenſatione excipere,contrà
virum legatarium , agentem ad funeris ex-
penſas , tùm quia vana eſt cõpenſatio quan-
titatis legatæ , cum quantitate non debita
tem-

Digitized by Google

rempore legati, vel quæ poteſt nunquam de-
beri, vt nuper conſiderauimus, & repugnare
videntur omnia principia de cōpenſatione
20 loquentia, in *ff.& Cod.de compenſat.* & † con-
ferr *Mart.vot.83. in fin.* dicens, expenſas fu-
nerum, propriè non dici debitum cauſatum
à defuncto, vndè per conſequens non inrel-
ligo, quarè debeant, cum legato à defuncto
relicto compenſari; tùm etiam quia, vt in-
quit idem *Mart.* eædem expenſæ dicuntur
debitum hæreditaris, & cum eo conſentit
Cancer.variar.lib.1.cap.9.ſub n.9. ad quę qui-
dem hęreditatis debita, legatarij neutiquam
tenentur, ſed hæredes, tantùmq; eſſet dicere,
quòd pro legato, ab vxore viro relicto, re-
neatur vir vxorem funerare, quantū dicere,
quòd legatarij, non verò hæredes, teſtatoris
exequias ſuis ſumptibus debeant celebrare,
21 quod eſt ridiculum; † Et tandem compro-
bantur prædicta, ex diſpoſitione *l.in eum 16.*
ff.de relig.& ſumpt.funer. cuius vigore volue-
runt *DD.* vt vir tùnc demùm ad funera vxo-
ris pro rata teneatur, cùm aliquam dotis
portionem, ex ſtaturo lucraretur, *Ioſeph Lu-*
donic.dec.28.n.3. Coſta de port.ratę, quęſt.37.n.
4.cū ſeqq. Rot.Rom. poſt *tract.Salgad.de labyr.*
credit.dec.13.n.13.lib.2. eadem *Rot.Rom.* poſt
Merlin.de pignor.dec.74.nu.29. & dec.137.nu.
36. & iterùm *Rot.* poſt *Scacc.de appellat.deciſ.*
14.n.9. Cōcludendo itaq; dicimus, funerum
expenſas à viro repeti, nullaq; compenſatio-
nis exceptione excludi; quamuis vxor ali-
quid marito legaſſet, & non benè Magnificū
Perrum ex hoc capite eſſe excludendum, ſed
ex eo, quòd ſit legararius decimæ partis do-
tium, de qua defuncta coniux diſponere po-
rerat; Idq; non per modum compenſationis,
ſed quia ſuper ea libera portione, huiuſmo-
di expenſæ perſoluendæ ſunt.

Difficultas ergò reſidet circà expenſas vl-
timæ infirmitatis Magnificæ Antoniæ, quas
itidem repetere prætendit ſuperſtes vir ad-
uerſarius.

22 Primò, quia quemadmodùm expenſæ fu-
nerum à viro repetuntur, ità expenſæ vltimę
infirmitatis, quas communiter dicunt, com-
præhendi ſub expenſis funerum, & illarum
appellatione contineri, *Caſtill.dec.103.n.23.*
Cardinal.Mantic.de tacit.& ambig.conuent.lib.
11.tit.23.nu.27. Franch.cit.dec.51. Gait.de cre-
dit.cap.4.nu.1824. Surd.deciſ.112.nu.7.& dec.
255.n.5. Beltramin.ad Ludouiſ.deciſ.241.n.14.
in fin. Merlin.de legit.citat.queſt.15.nu.13. Rot.
Rom. poſt eundem *Merlin.de pignor.dec.33.n.*
25. Fontanell.d.tract.de pact.nupt. tom.2.clauſ.
6.gloſ.2.part.5.nu.27. & *Dom.Hodiern.cit.ob-*
ſeruat.112.n.8.

Secundò videtur eſſe concedendam repe-
titionem expenſarum vltimæ infirmiratis
vxoris, ex argumento à contrario ſenſu;
23 nam † quemadmodùm mulier repetit ex-
penſas, quas erogauit in vltima infirmitate
viri, pro eiſq; omnibus illius creditoribus,
etiam anterioribus antefertur, ſicut refert
deciſum *Andreol. contron.forenſ. cent.2. contr.*
164.nu.8. irà videtur poſſe illas virum repe-
tere ex relarione, quæ inter virum, & vxo-
rem eſt, ac nè ad imparia iudicentur.
24 Tertiò, quià expēſæ factę pro ſocio ægro-
to, ſunt alteri ſocio perſoluendæ, vel ſaltem
in ſocietare imputandæ, vt dicit *Mantic. de*
tacit.& ambig.conuention.tom.1.lib.6.tit.19.n.
25 *27.* † Imò illæ etiam infirmitatis expenſę re-
petuntur, quæ, inuito infirmo, erogatæ fue-
runt, quemadmodùm deciſū teſtatur *Ann.*
26 *ſingul.184.* † Cùmq; nulla maior ſocietas ſit
ea, quæ inter virum, & vxorem contrahitur,
tanquam iure Diuino ſancita, vt in *Geneſ.*
cap.2. vbi Deus videns hominem ſolum, de-
dit illi ſociam, quam adiutorium ſibi ſimile
nuncupauit; ex conſequenti, ſicùt à ſocio re-
petuntur expenſæ, pro altero ſocio infirmo
factæ, ſic videntur poſſe repeti à viro.
27 Verùm, prædictis nequaquam obſtanti-
bus, contraria opinio eſt verior, & indubi-
tata, vt, quod attinet ad iſtas vltimę infirmi-
tatis expenſas, nullo pacto à viro maritali
affectione expendente, repetantur, ad *tex.in*
l.quod in vxorem, C.de negot.geſt. vbi latè *Bart.*
cuius doctrinam diſtincta ſerie explicat *Fō-*
tanell.d.clauſ.6.gl.2.part.5. & *Surd.de aliment.*
tit.1.queſt.33. etiam ratione fructuum dotis,
quos maritus percipit, *Rot.Rom.* apud *Mer-*
lin. poſt *tract.de pignor.d.dec.137.n.34.* adeò,
28 † quòd tenetur maritus vxorem infirmam
alere, eiq; medelas ſubminiſtrare, etiam
quòd ſit indotata, nec expēſas repetit, *Surd.*
d.tract.de aliment.tit.6. queſt.3.nu.76. Quibus
29 † addo, quòd adeò cogitur maritus infirmā
vxorem alere, eiq; opportunas medelas ſub-
miniſtrare, vt, ſi circà illas fuerit negligens,
priuetur lucro dotis, *Bald.in d.l.quod in vxo-*
rem, n.1. Alex.conſ.123.vol.3. Franc.de Amic.
conſ.3. col.fin. Cotta in ſuis memorial. verb.ma-
ritus, Ruin.conſ.8.& conſ.139.vol.4. Caldaſ.in
l.ſi curatorem habens, verſ.Sua facilitate, nu.21.
C.de in integr.reſtit.minor. Fanucc. de lucr.dot.
gl.14.nu.8. Surd.d.tract.tit.8.priuileg.69.nu.8.
Roland.à Vall.in tract.de lucro dot.qu.64. Boer.
30 *dec.244.nu.12.* † Vel ſi maritus nullum, aut
imperitum Medicum, pro curanda vxoris
infirmitate adhiberet, *Chriſtine. deciſ. Belgic.*
50.n.24.vol.5. & *Buratt.dec.273.nu.18.& 24.*
& dec.382.n.3.
31 Contraria verò faciliter reſoluuntur, nam
primum argumētum, vt vltimæ infirmitatis
expenſæ compræhendantur ſub expenſis fu-
nerum, non benè concludit, quia omnes ad-
ductæ authoritates, ad eum finem loquun-
tur, vt idem priuilegium potioritatis, com-
petens pro expenſis funerum, pariter com-
petat pro expenſis vltimę infirmitatis, quod
eſt indubitatum, ex iiſdem Authoribus ſu-
prà relatis *n.1.& 22.* quicquid in cōtrarium
annuat

Digitized by Google

annnat *Franch. deciſ.51.* & *Ricc. collect.2081.*
32 & ſic ęquiparantur quoád priuilegium, † ſed formaliter diſtinguuntur, & differunt inter ſe, vt voluit *Io:Bapt.de Sancto Blaſio, in tit.de action.& eius nat.cent.2.quęſt.117.n.17.* & doctè *Viu.dec.307.n.2.*
33 † Diſcriminis autem ratio quarè vir repetat expenſas, quas pro funeranda vxore erogauit, minimè autem expenſas vltimæ infirmitatis illius, patens eſt, & palpabilis; nam donec viuat vxor, maritali, coniugaliq; affectione maritus expendit, iuxtà *tex.in d.l.quod in vxorem*; ſed, matrimonio ſoluto, nulla expendendi affectio cadit, nec tenetur vir coniugalia onera tolerare, vt ponderat *Fontanell.ſup.cit.n.22.*

34 Secundum etiam argumentum faciliori negotio tollitur; nam mulier repetit expenſas, quas erogauit pro viro infirmo, quia ipſa virum alere non tenetur, & eatenùs hoc poſſet limitari, quatenùs vir de ſuo non haberet, ad tradita per *Surd.de alim.tit.1.queſt.35.* quo caſu inanis eſt repetitionis quæſtio, propter inopiam viri, ad regulam *l.nam is, ff. de dol.l.itaq; Fullo, ff.de furt.*

Demùm non obſtat, quòd in ſocietatem computentur expenſę à ſocio erogatæ in infirmitate alterius ſocij, quia hoc non eſt ad caſum applicabile, & excluditur argumentum, non ſolùm ratione affectionis coniugalis, quę inter ſocios non concurrit, verùm etiam ratione fructuum dotis, quos vir in ſuos vſus implicat, muliere nullá fructuum participationem, & communionem habente, ſicuti inter ſocios fit.

Ex quibus, facta per Magnificum Petrum de Nonellis integrarum Antoniæ coniugis dotium reſtitutione, retenta ſolùm decima, ſibi relicta; nullam de cæteris illius prætenſionibus credimus, habendam fore rationem, per ea, quæ in tribus noſtris reſponſis compilauimus. Laus Deo, & B.V.

APPENDIX.

35 QVoád expēſas funerum obſeruo, quòd maritus illas facere tenetur pro defuncta coniuge, ſtatim ſecuto obitu illius, in damnum dotis, licèt aliqualem habeat à iure dilationem, ad eandem dotem
36 reſtituendam, *Viui.deciſ.197.nu.19.* † Hinc *Bart.* per illum *tex.in l.ſi filio, ff.ſolut.matrim.* voluit, quòd ſi mulier funeretur ab eo, cui dos à viro reſtituēda eſt, poſſet nihilominùs vir, dotis debitor, ſtatim ab expendente cōueniri, pro ſolutione, & reſtitutione ſumptuum funeris, nō obſtante legali dilatione, quam maritus habebat, ad dotem reſtituendam, ſequitur *Cancer. variar. reſolut. part.2. cap.7. de reſtit. ſpoliat. ſub nu. 39. verſic. Et itá poſteà.*

37 Quod verò ad expēſas vltimę voluntatis, itidem obſeruo, quòd ſi mulier longo tempore infirmaretur, adeò, quòd inhabilis ad matrimonialia obſequia, & ſeruitia effecta ſit, dotiſq; fructus nequaquam pro medelis ſufficerent, eo caſu maritus omne id, quod vltrà dotis fructus expenderet, repetere valeret, *Peguer.dec.167.* qui ità refert in Regia Audientia determinatum, lateq; *Fontanell. de pact.nuptial.d.tom.2.clauſ.6.gl.2.part.5.n.4.* doctè *Theſaur.quæſt.forenſ.par.2.quæſt.52.* qui dicit, hanc ſententiā placuiſſe Senatui, etiam ſi maritus eſſet diues, hoc ipſum videtur ſentire *Rot. Rom.* poſt *tract.Salgad.tom.2.dec.12. n. 6.* dùm dicit, quòd quandò dotis fructus ſufficiunt, tùnc maritus non poteſt repetere expēſas, quas erogauit in diuturna mulieris ægritudine, quaſi contrarium velit, quandò dotis fructus ad medelarū metam minimè perueniunt, eandem ſententiam tenet *Pellicc. ad Conſuetud. Auerſan.cap.3.n.513.* & cùm de facto hæc quæſtio accidiſſet in noſtro S. C. fuit cum effectu viro relaxata quędam dotis pars, teſte *Thoro in comp.dec.tom.2. verb.expenſæ facta in infirmitate, &c. fol. 205. col. 2.*
38 † Idq; arbitror procedere, etiam ſi maritus ſe non proteſtetur, ſuumq; repetendi animum non declarauerit, ex traditis per *Fontanell.loc.ſępè cit.n.12.13.& 14.* ſubdit tamen bonum eſſe, ſi proteſtatio fieret.

39 Demùm obſeruo, quòd à ſententia lata ſuper ſolutione expenſarum vltimæ infirmitatis, non admittitur appellatio, propter magnam illarum pręrogatiuam, *Scacc.de appellat.quæſt.17.limit.45.n.2.*

SVMMARIVM.

DOm.Ianuarius de Andrea, *olim Regiæ Audientiæ Principatus Citra, Fiſci Patronus, & Commiſſarius Campaneæ, nùnc M.C.V. pauperum Aduocatus laudatur, n.1.*

Bannitum occidere promittens ſub ſpe libertatis, videtur innominatè contrahere, n.2.

Contrahens cum Delegato Principis, cum ipſo Principe contrahere videtur, n.3.

Ignorantia præſumitur, n.4.

Reſcriptum alicuius perſonam ad aliquid inhabilitans, debet perſonæ illi innoteſcere, n.5.

Contrahens cum Principe non eſt decipiendus, n.6.

Delinquentes in Clericos ab indultu non excluduntur, n.7.

Generi per ſpeciem derogatur, n.8.

Generalis diſpoſitio non trahitur ad expreſſa, nec ad prohibita in ſpecie, nec ad iura ſpecialiter competentia, n.9.

Generalitas reſtringitur iuxtà præcedentem ſpeciem, n.10.

Mandatum de ſubueniendo fratribus in genere, non trahitur ad illos fratres, quorum reſpectu ſpecialiter promiſſum fuit, n.11.

Sententia generalis reſtringitur ad petita, n.12.

Conſuetudo generalis particulari non derogat, n.13.

Gratia Principis non prodeſt, ſi aliquid ei latuit, ex

cuius

cuius ſcientia gratiam non conceſſiſſet, num. 14. & 25.

Reſcriptum Principis generale non trahitur ad id, quod non poteſt concedi, vel quod faciliter non concederetur, n. 15.

Iuriſdictio generaliter conceſſa non extenditur ad ea, quæ Princeps in ſpecie non conceſſiſſet, n. 16.

Indultus vitiatur, ſi aliquid Principi latuit, ex cuius ſcientia indultum non conceſſiſſet, n. 17.

Generi per ſpeciem non derogatur, in Principum reſcriptis, n. 18.

Item, quandò genus, & ſpecies in diuerſis ſcripturis, & orationibus continentur, n. 19.

Item, quandò ratio ſuadet, quòd per generalem diſpoſitionem ſit receſſum à ſpeciali, n. 20.

Item, quandò prouiſio generalis eſt neceſſaria, & ſi reſtringeretur, non eſſet æqua, n. 21.

Item ratione publicæ vtilitatis, n. 24.

Poſteriora derogant prioribus, ſub n. 19.

Indultum Banna ad publicam quietem publicantur, n. 22.

Guidaticum ſi alicui de ordine Principis concedatur, poteſt etiam concedi ſocio criminis, & ſi de eo Princeps mentionem non feciſſet, n. 23.

Argumentum à fortiori valet in materia guidatici, & indultus, n. 26.

Indultatur validè aliquis ex alterius nominatione, licèt contra ipſum adſit prohibitio ſpecialis indultandi, & ità deciſum, n. 27.

Deciſio in cauſa, de qua agitur, refertur, n. 28.

Spectabilis Dom. Regens D. Stephanus Carrillus *laudatur, n. 29.*

ARGVMENTVM.

Guidaticum ad indultus diſcuſſionem, conceſſum à Magnif. Campaneę Commiſſario, habente generalem facultatem guidandi, & indultandi, ad fauorem foriudicati, contra quem aderat præcedens ſpeciale reſcripti guidandi prohibitiuum, valere, validiſſimis rationibus comprobatur, & deciſum fertur per Collaterale Conſilium. Pro Magnifico Scipione Denza.

CONSILIVM XL.

LAta ſententia foriudicationis cõtra Magnificum Scipionem Denza, Ciuitatis Montiſcoruini, ex cauſa ictus ſcoppittæ exoneratæ in Reuer. D. Franciſcum Lõgobardo; d. Reuerendus offenſus poſt foriudicationem prædictam, obtinuit ab Eminentiſſimo Cardinali Aragoniæ, tùnc huius Regni Moderatore, quo iniungebatur Regiæ Audientiæ Principatus Citrà, quòd nullatenùs præfatum Scipionem indultaret, ſicuti in effectu fuit executum.

1 Aucta poſtmodùm in ea Prouincia exulum, & malefactorum copia, expediens viſum fuit Excellentiſſimo Proregi ſucceſſori, ex omni parte vigilantiſſimo, amplam poteſtatem concedere Magnifico Ianuario de Andrea, illius Prouinciæ Fiſci Patrono, optimè merito, nùnc M.C.V. ſtrenuo pauperum Aduocato, guidandi, & indultandi, cum poteſtate minimè reſtricta, vel limitata, & cum ſolito honorabili titulo Commiſſarij Campaneæ, vt ità publicorum malefactorum numerus, quidem exceſſiuus extirparetur.

Id, quod anſam præbuit Magnifico Scipioni præfatum Dom. Commiſſarium adire, à quo tandem Albaranum obtinuit, quo mediante, indultus ei promittebatur, ſi caput Franciſci Antonij Ceſtarij, publici, ac facinoroſi exulis, præſentaret: Quapropter huiuſmodi habita ſecuritate, promiſſionem Scipio ad effectum duxit, non ſinè modico vitæ ſuæ, longè dignioris diſcrimine, quoniam in actu pugnæ, acerbiſſimo ignei tormenti ictu, lethaliter percuſſus fuit. Cùmq; tandem poſt tot diſcrimina, debitam, promiſſamq; ſibi libertatẽ aſſequi ſperaret, poſt recognitum, deſcriptumq; ſeruitium, pendente indultus conceſſione, cùm id ad aures Reuer. offenſi perueniſſet, aliud ab eadem Regni Excellentia obtinuit reſcriptum, demandans Magnifico Campaneę Commiſſario, quatenùs ſuſpenſa indultus cõceſſione, relationem faceret Suæ Excellentiæ, qua habita, poſt nonnullas Supremorum Magiſtratuum conſultationes, negotij diſcuſſio, M.C.V. demandata fuit, vt cognoſceret, an indultus concedi deberet.

Et licèt res pro reo patens ſit; vt tamen quæcunq; dubitandi nebula tollatur, dicimus antè omnia, eum habere intentionem fundatam ſuper Albarano, quo ſibi indultus promittebatur, ſi memorati exulis caput præſentauiſſet, & ſic habet aſſiſtentiam con-
2 tractus pro ſe, cùm certiſſimum ſit, † quòd promittens occidere bannitum ſub ſpe libertatis, videatur innominatè contrahere cum promittente, *Dom. Præſ. de Franch. deciſ. 433. nu. 1. & deciſ. 673. nu. 3.* ſequitur *Nouar.*
3 *quæſt. forẽſ. lib. 2. quæſt. 54. n. 1.* † Et licèt Scipio contraxerit cum Magnif. Campaneæ Commiſſario; ex quo tamen ille erat Principis Delegatus, non eſt dubitandum, quin cum ipſo Principe cõtraxiſſe videatur, cùm illius vices gerat, *l. 1. §. qui mandatam,* iuncta *l. 3. ff. de offic. eius, cui mand. eſt iuriſd.* & in propria ſpecie, *Dom. Præſ. Merlin. controu. forenſ. cent. 1. cap. 53. n. 18.* Quo fit, vt Magnificus Scipio opus non habeat ſuum bonum ius diſputationibus inuoluere, pro fruitione indultus, quia, quicquid ſit de præcedenti prohibitiuo reſcripto, certiſſimum eſt, quòd ſi Princeps

Digitized by Google

ei Albaranum conceſſiſſet, eſſet ei promiſſio
ſeruanda, ex adductis plenè per *Peguer. deciſ.*
Cathalon. 39. n. 3.

Ex abundanti tamen conſiderando vires
illius præcedentis prohibitiui reſcripti, du-
plici ratione non eſſe in conſideratione ha-
bendum, manifeſtiſſimnm fit. Primò, quia
non innotuit Scipioni. Secundò, quia illi
fuit derogatum.

Quoàd primum, illnd præcedens reſcri-
ptum prohibitiuum, fuit à Reuer. offenſo
contra Scipionem latitantem obtentum, &
4 vltrà rationem prædictam, †habet reus præ-
ſumptionem ignorantię pro ſe, ad *tex. in cap.*
præſumitur, de regul. iur. in 6. l. verius, ff. de pro-
bat. Gabriel. commun. concluſ. lib. 6. tit. de regul.
iur. concl. 5. Becc. conſil. 18. n. 7. Turrett. conſ. 20.
n. 10. vol. 1. Surd. conſ. 7. n. 35. conſ. 73. nn. 42. &
dec. 146. n. 8. Menoch. de præſumpt. lib. 6. preſūp.
5 23. Et † tamen, quia agebatur de inhabili-
tanda perſona Scipionis à ſpe indultus, per-
neceſſe debebat illi prohibitiuum reſcriptū
inhabilitans, notum fieri, vel per affixio-
nem illius in locis publicis, & conſuetis, vel
per Bannum, iuxtà formam ſancitam in
Clement. 1. de iudic. aliàs aperiretur modus
decipiendi; nam exules ignorantes, adeſſe
aduersùs eos ſpecialia prohibitiua indul-
tandi reſcripta, guidaticum caperent, ſerui-
tia cum eorum diſpēdio, ac vitæ diſcrimine
præſentarent, finem tamen optati indultus
6 non aſſequerentur, †quæ profectò deteſtabi-
lis fraus ſub fide Regia haud ſit, vt nec qui-
dem ſomnietur, *Nè u, qui cum Principe con-*
traxerunt, Principali authoritate circumſcripti
eſſe videantnr, vt vtar verbis *tex. in l. 1. C. de*
7 *ys, qui ven. ætat. impetrau.* †Nec obſtaculum
aliquod facit clienti noſtro, quòd in Sacer-
dotem deliquiſſet, ad finē gaudendi indultu,
ſicuti docet *Franch. dec. 499.* & *Gaball. reſolut.*
crimin. cent. 1. reſol. 50. n. 6.

Quod verò ad ſecundum, dato, quòd tam
reo, quàm Principis Delegato, illud prohi-
bitiuum reſcriptum innotuiſſet, rectiſſimè
tamen fuit conceſſum guidaticum, ſub ſpe
indultus, quia reſcripto illo derogatum
fuit, per ſecūdam generalem Principis com-
miſſionem, & poteſtatem indultandi; Quo-
circà & ſi binæ ſint Regij Fiſci oppoſitiones.
8 † Prima, quòd illa ſubſequens generalitas,
pręcedenti ſpecialitati nequaquam deroga-
uit, iuxtà regulam *tex. in cap. generi, de reg. iur.*
in 6. & cap. bonæ, de confirm. vtil. vel inutil. l.
9 *doli clauſula, ff. de verb. obligat.* †per quem *tex.*
voluit *Mandell. Albenſ. cōſil. 26. n. 4.* quòd ge-
neralis diſpoſitio, non refertur, neq; trahitur
ad ea, quæ ſpeciali ſermone, ſpecificata fue-
runt, nec compræhendit prohibita in ſpecie,
vt dicit *Crauett. conſil. 170. n. 2. conſil. 106. n. 6.*
& conſil. 200. nu. 6. nec cauſas ſpecialiter pri-
uilegiatas, *Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 70. n. 3.*
nec iura ſpecialiter competentia, *Gaball. re-*
ſolut. crimin. centur. 3. caſu 232. nu. 20. & 25.
10 Atq; †ideò ſequens generalitas, reſtringi, &
limitari debet, iuxtà antecedētem ſpeciem,
Gloſ. in auth. offeratur, C. de lit. conteſt. in l. ſcien-
dnm, in princip. ff. qui ſatiſd. cogan. in l. non eſt no-
nnm, & l. nam & poſteriores, ff. de legi. Gloſ. in l.
1. C. de Sacroſanct. Eccleſ. cit. Crauet. conſil. 86.
11 *n. 4. & 5.* †dicens, quòd generale mandatum
de ſubueniendo fratribus egenis, ad eos fra-
tres non trahitur, quorum reſpectu, antece-
denter ſpecialis prouiſio facta fuerat circà
modum ſubueniendi, ex *l. alimenta, §. Baſilicę,*
& l. Stichus nutricis, in princip. ff. de aliment. &
12 *cibar. legat.* †Sententia etiam generaliter pro-
uidens, atq; decernens, reſtringitur ad pe-
tita, eiuſq; particnlares terminos, *l. ſi mater,*
§. deniq; verſ. Si qnis, ff. de except. rei iudic. Ann.
13 *cōſil. 19. n. 2. & 3.* †Deniq; centum alijs omiſ-
ſis, generalis cōſuetudo, particulari diuerſa,
particularem non vincit, eiq; nequaquam
derogat, ſicuti ex eadem regula, *Vt generi, per*
ſpeciem derogetur, latè comprobat idem *Ann.*
conſil. 2. per tot.

14 Secunda Fiſci oppoſitio eſt, nam Princeps,
à quo generalis indultandi facultas cōceſſa
fuit, prohibitiuum reſcriptum ſui Eminen-
tiſſimi fratris, in Regni gubernio prædeceſ-
ſoris ignorabat, reſpectu perſonę Scipionis,
cui ſucceſſiuè opitulari non potuit illud ſe-
quens generale reſcriptum, ex diſpoſitione
tex. in cap. ſnper litteris 20. §. ſi verò, de reſcript.
& cap. dudùm, de prębend. in 6. vbi non prodeſt
gratia, ſi Principi concedenti lateat certa
qualitas, ex cuius ſcientia, vel difficiliùs, vel
non conceſſiſſet, *Capyc. deciſ. 32. nu. 13. Dom.*
Reg. de Pont. conſil. 2. n. 23. Ann. conſil. 114. n. 4.
Viui. deciſ. 339. n. 7. Rot. deciſ. 33. n. 5. de reſcrip.
in nouis, & *Tiraquell. in præfat. l. ſi vnquam, nu.*
171. C. de reuoc. donat. iuncto *tex. in l. generali*
6. ff. de pignor. & confert *Io: Monac. in cap. 1.*
15 *gloſ. 2. verb. Natalium, de fili. presbyt. in 6.* †vo-
lens, quòd generale reſcriptū Principis, non
trahitur ad id, quod in ſpecie, vel non poſſet
concedere, vel faciliter non concederet, ſe-
quitur *Bald. in cap. naturales, in fin. tit. ſi de feud.*
fuer. contro. iſtudq; dictum appellat ſingulare
Veronenſ. conſil. fin. col. 2. Crauet. conſil. 86. nu. 4.
& *Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 55. nn. 23. & tit. 8.*
16 *priuileg. 66. n. 10.* † & cum his concordat id,
quod dicitur de iuriſdictione generaliter
conceſſa, vt non extendatur ad ea, quæ in
ſpecie Princeps non conceſſiſſet, *Corne. cōſil.*
89. n. 12. conſil. 181. nu. 11. vol. 3. conſil. 83. vol.
17 *4.* † ac demùm in propria noſtra materia
indultus pro aliquo crimine conceſſi, vt vi-
tietur, ac pro non conceſſo habeatur, ſi ali-
qua Principi latuerint, & ſub ſilentio ab in-
quiſito habita ſint, ob quæ indultus ipſe, vel
non fuiſſet conceſſus, vel ſaltem difficiliùs,
Camill. de Medic. conſil. 111. n. 5. per *tex. in cap.*
cùm pro cauſa, & cap. officij, de ſentent. excom.
18 Tamen ſingulis reſpondendo, quoàd pri-

mum

mum motiuum, innixum regulæ, quòd generi per ſpeciem derogetur, dicimus, hoc non eſſe verum, nec procedere in Principum reſcriptis, in quibus ſemper ſecunda iuſſio attenditur, ac primæ derogatum cenſetur, etiam ſi ſecunda ſit generalis, prima verò ſpecialis, quaſi ſecunda contineat clauſulam motus proprij, itemq; clauſulam ex certa ſcientia, aliamq; derogatoriam, vt plenè iuribus, & rationibus cōprobat *Franciſ. Marc. deciſ.* 808. *nu.* 3. *& deciſ.* 809. *lib.* 1. & nonnulla apud *Dom. Reg. Lanar. conſil.* 22. *n.* 15. *&* 16.

19 Præterea memorata regula tùnc tantùm procedit, quandò in vna, eademq; locutione, & ſcriptura, generaliter, & ſpecialiter prouidetur; Cæterùm quandò ſunt diuerſæ diſpoſitiones, diuerſis vicibus, temporibus, & ſcripturis factæ, tùnc habet locum alia regula contraria, quòd poſteriora, quantumcunq; generalia, prioribus derogent, *d. l. ſed & poſteriores, ff. de legi. l. pacta nouiſſima, C. de pact. l.* 1. *C. de Sacroſanct. Eccleſ. l.* 1. *in fin. ff. de Prætor. ſtipulat. l. quod iuſſit, ff. de re iudic. & cap. cunctis, de conceſſ. præbend. in* 6. & in effectu iſtam ſententiam, ad limitationem, & interpretationem regulæ prædictæ à Fiſco adductæ, tenent *Bar. in l. libertis, ff. de alim. & cibar. legat. & in d. l. doli clauſula,* vbi etiam *Iaſ. n.* 7. *ff. de verb. obligat. Signorol. conſil.* 87. *n.* 8. *verſic. Nam in diuerſis diſpoſitionibus, Surd. d. tract. de alim. tit.* 9. *quæſt.* 8. *nu.* 9. & *Cæſar Manent. conſil.* 116. *n.* 9. 10. *&* 11.

20 Rursùs, quandò ratio ſuadet, quòd per generalem diſpoſitionem, ſit receſſum à ſpeciali, tùnc generalitas derogat ſpecialitati, *l. ſi hominem, ff. mādat.* plenè *Angel. Peruſ.* omninò videndus, *conſil.* 214. *n.* 2. *Lap. allegat.* 88. *n.* 6. & ex *Bald. Abbat.* & alijs, docet *Cranet. in quodam ſuo Reſponſo impreſſo poſt dec.* 122. *Caccher. Oſaſ. n.* 7. *&* 8. & facit etiam *Dom. Præſ. de Franch. deciſ.* 94. *nu.* 2. In caſu noſtro, nulla ratio ſuadet contrarium, quia ſi Princeps, ex ſequenti generali indultandi facultate, Magnifico Campaneæ Commiſſario conceſſa, poſſe voluit alios indultari, qui peiora facinora, numero, & qualitate patrarunt, delicto commiſſo per Magnificum Scipionem, qui de ſimplici ictu ſcopittæ, cum leuiſſimo vulnere inquiritur, fortius videtur voluiſſe, eum quoq; poſſe indultari, alioquin ſecunda iuſſio, reſpectu Scipionis, non eſſet iuſta, neq; æqua.

21 Et hinc reſultat alia reſponſio, quæ ſe habet, vt præcedens ſpecialis prouiſio, ſequentem generalem non afficiat, nec reſtringat, quandò prouiſio generalis eſt neceſſaria, & quandò ſi fieret reſtrictio, prouiſio non eſſet æqua, ſingulariter *Bald. conſil.* 486. poſt medium, *verſic. Sextò quid, vol.* 2. In currenti caſu, vtraq; præfata requiſita copulatiuè con-
22 currunt. Primum, † quia illa generalis indultandi poteſtas fuit neceſſaria, vt conſuleretur publicæ quieti, & ad hunc finem, Banna generalium indultuum, ſub certis conditionibus, ſolent publicari, teſte *Dom. Reg. Sanfelic. deciſ.* 53. *nu.* 22. Et ſecundum, quia ſi militaret reſtrictio illius generalis prouiſionis, contrà noſtrum clientem, dubio procul, omni æquitate deſtituta eſſet, nam ſequeretur prohibitio indultandi Scipionem, tam leuiter inquiſitum, & vice verſa, facultas indultandi tot, tātoſq; abominabiles ſicarios, fures, viarumq; graſſatores: Qua ratione
23 † ſingulariter voluit *Dom. Reg. de Marin. quotid. reſolut. lib.* 1. *cap.* 160. quòd Præſes Prouinciæ, vel Campaneæ Commiſſarius, cui Princeps demandauit, quòd aliquem delinquentem guidaret, poteſt in vim huius facultatis, licèt ad fauorem certæ perſonæ explicatæ, alium criminis ſocium guidare, nō obſtante prohibitione guidādi, quaſi fuerit ei aperta via, & habilitas conceſſa, reſpectu ſocij eiuſdem criminis, qui non deliquit plus, quàm deliquiſſet alter, qui à Prorege fuit ad guidaticum habilitatus, authoritate *Foller. in Conſt. Regni, Poſt mundi machinam, n.* 72.

24 Demùm ex eo, quòd *Sanfelic.* Authore diximus, vt Banna indultuum, ſoleant publicari, vt cōſulatur publicæ vtilitati, & quieti, exoritur vltima reſponſio, alijs omiſſis, ad regulam *tex. in d. cap. generi,* vt non procedat, quandò legi nouæ, coniuncta eſt publica vtilitas, tùnc enim lex noua generalis, ſpeciali derogat, omnemq; ſpecialem diſpoſitionem tollit, atq; perimit, *Io: Monach. in cap.* 1. *de Conſt. in* 6. quem ibi ſecuti ſunt *Gemini.* & *Franch. in fin.* & *Mareſcot. n.* 256. optimè *Menoch. de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 38. *num.* 25. iſtamq; fallentiam, ratione fauoris publici, notat etiam *Afflict. deciſ.* 41. *nu.* 2. poſt *Bald. in l. vnic. §. vbi autem, nu.* 6. *in fin. C. de caduc. tollend.* & *Scacc. de iudic. tom.* 1. *quæſt.* 66 *n.* 9.

25 His quoq; reſoluitur aliud Regij Fiſci motiuum, innixum regulæ *tex. in d. cap. ſuper litteris, & cap. dudùm,* vt gratia vitietur ignorantia eorum, quæ Principem à conceſſione illius retraxiſſent; licèt enim in ſe ſit veriſſima, neutiquam tamen ad caſum applicatur, diximus namq; & modò dicimus iterùm, quòd nulla proportionata ratio, allegari ex aduerſo poteſt, qua adæquatè arguatur, quòd ſi Prorex ſucceſſor, Prædeceſſoris prohibitiuum reſcriptum ſciuiſſet, Scipionem à generalis Banni beneficio, ad obtinendum guidaticum, & ſucceſſiuè indultum excluſiſſet; imò hoc tantùm abeſt, vt potiùs con-
26 trarium ſit manifeſtum, † quia ſi per generale Bannum, amplamq; guidandi, & indultandi facultatem, voluit poſſe guidari, & indultari illos, qui acerbiora, & magis execranda crimina perpatrarunt; ergò à fortiori, voluit poſſe eodem beneficio potiri Scipionem, ex leui cauſa, comparatiuè ad illos, fortindicatum; quod quidem argumen-

 tum

tum à fortiori, in propria materia, facultatis guidandi, ponderat *Dom. Reg. de Marin. loc. cit.*

27 Et nè punctuali authoritate, in proprijs, imò durioribus terminis careamus, legantur, rogo, quæ lato, & magiſtrali calamo ſcripſit *Dom. Reg. Merlin. contr. centur. 1. cap. 53. & 54.* qui agens de quodam facinoroſo, qui ſpeciali reſcripto, erat prohibitus guidari, & indultari, an fuerit legitimè nominatus ad indultum, & an illa nominatio valeret, non obſtante memorato prohibitiuo reſcripto, tãdem affirmatiuè deciſum refert per Collaterale Conſilium: Si hoc de nominato ad indultum, ſinè vitæ diſcrimine, quid erit de cliente dicẽdum? dùm pro obtinenda libertate, ſingulare arripuit certamen cum Franciſco Antonio Ceſtario exule, à quo lethaliter percuſſus igneo tormento, illum tãdem interemit; Vndè libertas, quam modò expoſtulat, ſui ipſius ſanguinis pretium eſt: Hæc occurrunt, ſub cenſura, &c. Laus Deo, & B.V.

28 Me patrocinium præſtante, die vltimo Auguſti 1668. decreto Supremi Collateralis Conſilij, fuit dicto Scipioni conceſſus
29 indultus, ſeruata forma Albarani, † referente Illuſtriſſimo, Spectabiliq; Dom. Regente ampliſſimo D. Stephano Carillo Equite Hiſpano, tùnc generali totius Campaneę huius Regni, aduersùs exules Supraintendente vigilantiſſimo, cuius doctrinam, probitatem, ſeruitia, atq; merita, quotidiè perenniſſimè experimur; Acta huius cauſæ ſunt apùd Magnificum Iulium Pandolfum, Regium Cancellarium, & Actuarium dictæ Supraintendentiæ.

SVMMARIVM.

Dominium rerum venditarum non tranſit in emptorem, pretio non ſoluto, n. 1. Quòd ſi pro parte pretium nõ ſoluatur, nec minùs pro ea parte transfertur dominium, n. 2.

Dominium rei venditę in emptorem tranſit, ſi pretij fides habeatur, n. 3.

Venditori habenti fidem de pretio pro conſecutione illius, ſola perſonalis actio competit, n. 4.

Vendens rem habita fide de pretio, ſi illud non ſoluatur, non poteſt à contractu diſcedere, etiam ſi agat ex capite non adimplementi, n. 5.

Limita prędictam concluſionem, re adhùc nõ tradita, quia poteſt illam tùnc pro pretio retinere, n. 6.

Bona fiſcalia, Eccleſiæ, & minorum, non poſſunt vendi habita fide de pretio, quo habito, dominium in emptorem non transfertur, n. 7. & 8.

Dominium rei venditę, ſi reſeruetur, donec pretium ſoluatur, in emptorem non transfertur, n. 9.

Dominij reſeruationis effectus, ſolutione pretij pendente, referuntur, n. 10.

Dominij reſeruatio, reſoluitur in hypothecam potiorem, n. 11.

Venditor, qui pretij ſolutione pendente, rem ſibi hypothecatam reſeruauit, præfertur ſuper illa, omnibus emptoris creditoribus, n. 12.

Et quid ſi non ſpecialiter, ſed generaliter, omnia emptoris bona ſibi fecit hypothecari, n. 15.

Dominij reſeruationem, pretij ſolutione pendente, eſſe de natura contractus emptionis, & venditionis, eſt falſum, n. 13.

Dominij, ſeù ſpecialis hypothecæ reſeruatio, ſuper re vendita, pendente pretij ſolutione, vt ſit efficax, debet conueniri ſtatim, & in ipſo venditionis actu, non ex interuallo, n. 14.

Venditor pendente pretij ſolutione, & donec illud ſoluatur, poteſt emptori rem precario tradere, vel quaſi locatam, & hæc eſt optima cautela, pro obtinenda re, vel pretio, ſi ab illius ſolutione emptor deficiat, n. 16. & 17.

Venditor pendente ſolutione pretij rei venditę, poteſt paciſci ſibi tradi annuam quantitatem, loco fructuum, vel penſionis, quod limita, & intellige, vt n. 18.

Pretij rei venditæ fides, quandò, & quomodò haberi dicatur, n. 19. Quid ſi venditor rem tradidit, non accepto pretio, ibid.

Quid ſi venditor credidit, ſe de præſenti pretium recepturum, n. 20.

Quid ſi merces fuerint in nundinis venditæ, n. 21.

Quid inter mercatores, n. 22.

Quid ſi emptor polliceatur pretium ſtatim ſoluere, n. 23.

Quid tandem ſi emptor habuit fraudandi animum, præmeditando ſuam decoctionem, n. 24.

Procurator ad vendendum conſtitutus, poteſt habere fidem de pretio, excepto Procuratore Fiſci, n. 25.

Limita in Procuratore conſtituto ad vendendum certo pretio, n. 26.

Item ſi Procuratori fuiſſet iniunctus modus, & cauſa venditionis, & implicandi, expendendiq; pretium ex venditione perueniendum, n. 27.

Item ſi Procurator vendidiſſet alicui perſonæ ſuſpectæ, vel alicui opibus lapſo, n. 28.

Dominium rerum venditarum habita fide de pretio, non tranſit in eum, qui emptionis tempore, habebat animum fraudandi venditorem, n. 29.

Donatio facta ab eo, qui erat publicis negotiationibus implicatus, præſumitur facta animo fraudandi creditores contractos, & contrahendos, n. 30.

Fraudandi animus in emente merces, habita fide de pretio, arguitur ex eius decoctione ſecuta eadem die, vel die ſequenti, vel ad ſummum poſt quatuor dies, à die celebratæ emptionis, n. 31. Sed Author concludit, animum fraudandi, remitti arbitrio Iudicis, n. 32. Nec tantùm arguitur ex temporis breuitate, ſed etiam ex geſtis antè decoctionem, n. 33.

Mercator res vendens viliori pretio, malum animum ſua proxima decoctionis demonſtrat, n. 34.

ARGVMENTVM.

Vendens merces habita fide de pretio, an decocto emptore, ſuper illis præferatur, & quomodò, quandò, & à quibus

poſſit

poſſit haberi fides de pretio, & habita dicatur, de ſuis effectibus, & de fraudulento mercium emptore, ſub fide pretij; vtilis, & copioſa pertractatio, laconicè in hac Cauſa diſcuſſa, & ab Authore pertractata. Pro Iacobo Antonello.

CONSILIVM XLI.

IN concurſu creditorum Ludouici Pónzij Mercatoris Anconitani, reſidentis in Ciuitate Liorni, potiſſimũ contingit diſputari, an ſuper ſericis repertis, tempore decoctionis dicti Ludouici, danda ſit prælatio venditoribus illorum, qui de pretio non fuerunt ſatisfacti, maximè ſtante ſericorum indentitate, iam manifeſtiſſimè probata, an potiùs horum venditorum ius, nullo peculiari priuilegio fulciatur? Quocircà duo ad negotij dilucidationem, ſe ſe offerunt concluſiones.

1 Prima concluſio eſt, vt rei venditæ dominium, in emptorem nequaquam tranſeat, niſi pretium fuerit integrè ſolutum, & hoc eſt indubitatum, quandò nulla pretij fides habita fuit, *l. quod vendidi 19. ff. de contrahend. emption. l. ſed Procuratoris §. plenè, verſic. Et ſi quidem, ff. de trib. action. & §. vendita, inſtit. de rer. diuiſ. Surd. deciſ. 220. n. 13.* alijq; apùd *Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 523. nu. 1. & cap. 730. n. 23. lib. 4. Anton. Fab. in Cod. lib. 4. tit. 33. de action. empt. defin. 9. Merlin. de pignor. lib. 2. quæſt. 47. n. 1. & 3. & lib. 4. quæſt. 41. n. 3. Mancil. de vinct. quæſt. 139. nu. 7.* & *Rot. Rom.* apùd *Cenci. poſt tract. de cenſi. deciſ. 147. n. 8. & deciſ.*
2 *559. n. 23.* † Idq; adeò verum eſt, vt ſi pretij pars fuerit ſoluta, nec minùs pro ea parte, rei dominium in emptorem tranſeat, vſquequò fuerit integrè venditori ſatisfactum, *Bar. in l. fiſtulas 78. §. qui fundum, ff. de contrah. emption. Alex. cõſil. 121. viſo themate ſuprascripto, n. 1. circà medium, lib. 4. Ruin. conſil. 66. n. 7. lib. 4. Surd. cit. deciſ. 220. nu. 12. & conſil. 101. n. 23. lib. 1. Tiraquell. de retract. conuent. circà fin. tit. n. 71. Gratian. d. cap. 523. n. 2. & d. cap. 730. n. 23.*

3 Secunda concluſio eſt, vt habita fide de pretio, dominium rei vẽditæ ſtatim, plenoq; iure in emptorem tranſeat, & obnoxium efficiatur creditoribus illius, taliter quòd illis venditor, pro pretij conſecutione non præferatur, quia verè nullius prærogatiuæ priuilegio potitur, ad *tex. in l. quidam fundum, ff. de in rem verſ. Bar. in l. ſi cùm dotem, §. fin. ff. ſolut. matrim. Iaſ. in l. creditor, ff. ſi cert. petat. Rip. in l. ventri, §. in bonis, nu. 6. ff. de priuileg. credit. Ari. Pinell. in l. 1. part. 3. n. 55. C. de bon. matern. Neguſant. de pignor. 2. membr. 5. part. princip. n. 9. Dom. Reg. de Marin. reſol. iur. lib. 1. cap. 260. n. 6.* qui authoritate *Grimell. Gratian.* & aliorum, hoc verum eſſe affirmat in propria ſpecie concurſus ſuper mercibus venditis, cum alijs creditoribus emptoris decocti, in quibus etiam terminis loquitur *Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 11. tit. 12. n. 7. Caualcan. deciſ. 27. n. 37. lib. 2.* & *Thor. in compend. deciſ. tom. 1. verb. Creditor, fol. 130. col. 2. in fin.* & *Dom. Præſ. Merlin. contr. forenſ. centur. 2. cap. 36. n. 30.* notabiliter dicens, quòd ſi venditor potior eſſet ſuper re vendita, ex eo ſolùm, quòd pretij reſiduum petat, fruſtatoria, & inanis redderetur diſpoſitio *tex. in l. licèt, C. qui potior. in pignor. habeant.* qua opus eſſe ſancitur, quòd venditor ſolutione pendente,
4 ſibi rei dominium reſeruet; † Imò hic, qui rem vendidit, habita ſimpliciter pretij fide, pro illius conſecutione, ſolam perſonalem actionem habet, nec rei à ſe venditæ hypothecam obtinet, niſi de ea ſibi cauerit, idem *Mantic. ſup. cit.* latè *Salgad. in labyrinth. credit. tom. 1. par. 1. cap. 11. n. 78. 79. & 114.* & *Merlin. de pignor. lib. 2. quæſt. 47. n. 7.* licèt contrà, *n. 8.*
5 † Atq; demùm, nõ poteſt venditor, qui pretij fidem habuit, à venditione recedere, ſi ſtatuto tempore ſibi pretium nõ ſoluatur, cùm dominium ſit iam ſemel, irreuocabiliter emptori quæſitum, *l. ex ciuile 12. C. de rei vendicat. Moccia in Sylua Forenſ. cap. 28. nu. 14.* etiam ſi venditor agat ex capite non adimplementi, vt contrà *Gait.* latè *Merlin. de pignor. lib. 4. quæſt. 41. n. 16. 17. 18. 19. & 33.*

6 Hæc tamen ſecunda cõcluſio multifariàm limitatur, & primo, vt non procedat, ſi rem, quam pretij fide habita vendidi, adhùc non tradidi, quia cùm illius dominium, antè traditionem in emptorem tranſlatum non ſit; ex conſequenti videtur, vt valeat venditor, rem ipſam pro pretio retinere, & per modũ retentionis, potiri priuilegio prælationis, quod agendo non obtineret, ſingulariter *Cardin. Mantic.* nuper allegatus, ex *tex. in l. Iulianus 14. §. offerri, ff. de action. empt.* ibi, *Venditor enim quaſi pignus retinere poteſt eam rem, quam vendidit.*

7 Rursùs non procedit concluſio in bonis Fiſci, minorum, & Eccleſiæ, quæ ſi habita pretij fide vendantur, ex peculiari tamen priuilegio, non ſolùm hypotheca ad pretium obtinendum conceditur, ſed eorundem bonorum vendicatio, quaſi in eorum præiudicium, dilatio ad ſolutionem pretij, & fides pro ea habita non teneat, de qua re, quoàd Fiſcum, habemus *tex. in l. ſi Procurator, §. 1. verb. ſoluto,* & ibi *Gloſ. & Bar. ff. de iur. fiſ.* & in *l. 1. C. de iur. fiſ. & haſt. fiſcal. lib. 10.* idem *Bar. in l. à diuo pio, §. ſed ſi emptor, ff. de re iudic.* & *Iaſ. conſil. 39. col. 2. lib. 1.* & in effectu, cùm caſus contigiſſet, per Collat. Conſil. & Reg. Camer. fuit declarata inualida quædam dilatio, quæ emptori rei fiſcalis data fuerat, ad

pre-

pretium ſoluendū, deelaratumq; res fiſcales,
non aliter, quā pręſenti pecunia vendi poſſe,
8 teſte *Dom. Reg. Reuerter. deciſ. 19. part. 6.* † &
de omnibus tam ſcilicet de Fiſco, quàm Ec-
cleſia, & minore, vt quoàd hoc, idem priui-
leginm cōſequantur, paſſim pro indubitato
traditur per *DD. in d. l. à diuo pio, §. ſed ſi em-
ptor, ff. de re indic. Gloſ. in d. l. ſi Procurator, verb.
ſoluto, Alex.* & *Caſtrenſ. in l. eleganter, §. ſi ven-
diderit, n. 3. ff. de pignor. action. Bald. in l. incinile,
n. 3. ff. de rei vendic. Felyn. in cap. cùm olim, il 1.
n. 7. de offic. & poteſt. Indic. delegat.* & ibi etiam
Abb. poſt *n. 5. verſic. Nunquid Procurator, col. 2.
Ioſeph Ludonic. deciſ. Peruſ. 33. nn. 7. verſic. Se-
cundò fallit, Soccin. Iuni. cōſil. 21. vol. 3. Cardin.
Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 21.
n. 4. verſ. Tertius caſus eſt, Redoan. de rebus Ec-
cleſ. non alien. cap. 18. quaſt. 2. Gratian. diſcept.
forenſ. tom. 2. cap. 329. nn. 45. Valaſ. conſult. 21.*
poſt *n. 1. Euerard. in Topic. legal. in loco de fiſco,
ad Eccleſ. Peregrin. de iur. fiſc. lib. 6. tit. 9. in fin.
Dom. Cōſiliar. Theodor. allegat. 96. n. 12. Acoſt.
de priuileg. credit. regul. 1. ampliat. 13. n. 8. Ama-
tor Rodriquez in 2. part. tract. in princip. ſub nu.
31. fol. 150.* & *Noguerol. allegat. 11. à num. 72.
cum ſeqq.*

9 Tertiò non procedit dicta ſecunda con-
cluſio, ſi rerum venditor, qui pretij fidem
habuit, illarum domininm, ſibi ſolutione
pendente reſeruaſſet, iſtaq; cautela, in ſpecie
pōderari ſolet ad effectum, vt vendens mer-
ces, ſuper illis pro pretij conſecutione præ-
ferri debeat cæteris emptoris creditoribus,
cit. *Grat. Gayll.* & *Grinell.* quos ſequitur *Dom.
Reg. de Marin. d. cap. 260. n. 7. & 9.* doctè *Par-
lador. rer. quotid. cap. 8. n. 1. cum ſeqq. vſq; ad fin.*
10 qui rem hanc copioſè examinat, † huiuſq;
cautelæ vigore plura ſingularia notant *DD.*
præſertim, vt dominium in emptorem trāſ-
latum non intelligatur, ſed verè apùd ven-
ditorem remaneat, *Rot. Rom.* apùd *Cenc. dec.
79. n. 17.* & apùd *Merlin. de pignor. dec. 2. nu. 3.*
idem *Merlin. d. tract. lib. 4. quaſt. 41. n. 57.* adeò
quòd deficiente emptore à ſolutione, licitè
poſſit venditor alteri eandem rem vendere,
remoto primo emptori remedio ſpolij, *Mā-
cil. de euict. quaſt. 148. n. 14. &* 15. quaſi vigore
dictæ reſeruationis competat venditori re-
greſſus ad primæuam poſſeſſionem, *cit. Rot.
Rom.* poſt *Cenc. dec. 498. n. 14.* ex quibus om-
nibus Sabaudiæ Senatus planè ſingulariter
determinauit, venditorem ſibi dominium,
pendente ſolutione, reſeruantem, in cōcurſu
cæterorum creditorum, non poſſe repelli à
dominij vindicatione, etiam ſi ei cæteri em-
ptoris creditores vellent pretium offerre,
nam ius hoc offerendi competit cōtra agen-
tem hypothecaria, non autem aduerſùs ex-
perientem iure dominij, *Anton. Fab. in C. lib.
7. tit. 32. deſin. 12. tit. de bon. author. indic. poſſid.*

11 Sed fortaſsè prædicta hodiè locum non
obtinerent, eò quòd *DD.* de hac re agentes
tradiderint, dominij reſeruationem à ven-
ditore ſtipulatam, ſolutione pendente, re-
ſolui in vim ſpecialis, & priuilegiatæ hypo-
thecæ, cuius vigore, non dominij reuocatio
conceditur, ſed ius potioritatis, & prælatio-
nis oritur, quibuſcunq; emptoris creditori-
bus, *Franch. deciſ. 506. Gratian. diſcept. forenſ.
tom. 3. cap. 523. & tom. 4. cap. 721. Grinell. dec.
56. n. 4.* alios plures allegat *Merlin. de pignor.
lib. 4. tit. 1. quaſt. 41. n. 44. 45. & 61. vſq; ad fin.
Reg. Romt. dec. 7. n. 13.* cuius memor eſt *Dom.
de Marin. d. cap. 260. n. 11.* proindeq; omni ſe-
12 moto diſcrimine, † dicimus, eundem effe-
ctum potioritatis, & prælationis reſultātem
ex cautela reſeruationis dominij, pariter
oriri ex cautela reſeruationis ſpecialis, &
potioris hypothecæ ſuper re vendita, atten-
to, quòd in vtroq; caſu, non dominij auo-
catio, ſed priuilegiatæ, & potioris hypothe-
cę exercitium venditori conceditur, vt benè
elicitur ex *l. quòd ſi quis,* & ibi *Gloſ. verb. Ob
nauem, ff. de priu. credit. Alex. in l. ſi cùm dotem,
§. fin. in fin.* & ibi etiam *Barboſ. nu. 34. ff. ſolut.
matrim. Neguſant. de pignor. part. 4. principali,
nn. 33. cum ſeqq. Guttier. pract. quæſt. lib. 3. quæſt.
98. n. 8. & alleg. 5. Felician. de Solis in tract. de
cenſib. lib. 3. cap. 5. n. 22. Ioſeph Ludouic. dec. Pe-
ruſ. 45. n. 9. Parlador. differ. quotid. differ. 79. §. 1.
cap. 3. nn. 14.* & *Dom. Fraſ. Merlin. contr. forenſ.
cent. 2. cap. 36. n. 2.* qui omnes concludunt, re-
ſultare ex reſeruatione ſpecialis hypothecæ
prælationem ad fauorem venditoris, qui-
buſcunq; alijs emptoris creditoribus, etiam
quòd res ab ipſo vendita reperiatur à tertio
poſſideri, *Mancil. d. tract. de euiction. quaſt. 42.*

13 Falſa tamen eſt aſſeueratio nonnullorum,
dicentium, pactum reſeruationis dominij,
ſiuè ſpecialis hypothecæ rei venditæ, ad fa-
uorem venditoris naturaliter contractui in-
hærere, ſicuti complures notant apùd citat.
Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 1. quaſt. 47. nu. 4. &
citat. *Mancil. d. tract. quæſt. 40. nn. 16.* Etenim ſi
hoc verum eſſet, vana redderetur quælibet
diſputatio de prælatione venditoris ſuper
re vendita, quaſi ſemper, & ex natura con-
tractus, videatur ſtipulata ad ſui fauorem
reſeruatio dominij, & ſpecialis hypothecæ,
quod eſt falſum, non ſolùm quia repugnant
iura ſupracitata *n. 3.* vbi ex venditione, ha-
bita fide de pretio, ſtatim inducitur trāſlatio
dominij in emptorem, & acquiſitio hypo-
14 thecarum ad fauorem creditorū illius, † ſed
etiam quia ipſa dominij, ſeù ſpecialis hypo-
thecæ reſeruatio, ad hoc, vt effectum præla-
tionis ad fauorem vēditoris operetur, opus
eſt, quòd in ipſo venditionis actu ſtipuletur,
atq; conueniatur, ſtatim, non ex interuallo,
vt habetur ex *l. licet, C. qui potior. in pign.* ibi,
Statim cōuenit, ex quo *tex.* ita pro indubitato
concludit *Salgad. in labyr. credit. par. 1. cap. 12.
nn. 5. tom. 1.* & confert *Grat. diſcept. forenſ. tom.
5. cap. 911. nn. 24. & 25.* doctè etiam *Amator*

Ro-

Rodriq. de priuil. creditor. part. 1. art. 7. nu. 54. &
expreſsè Gloſ. in §. vendita, verb. Poſt traditio-
nem, inſt. de rer. diuiſ. & de hac re penitùs non
15 videtur dubitandum; † ſolùm quæri poſſet,
an venditor, qui de ſpeciali rei venditæ hy-
potheca non conuenit pro pretij ſolutione,
ſed de generali omnium emptotis bonorum,
præferatur ſuper re vēditæ, ad quod videndi
Pariſ. conſ. 50. n. 23. lib. 1. Bertazzol. de clauſ. in-
ſtrum. clauſ. 12. gloſ. 2. n. 4. Ludouiſ. dec. 422. n. 3.
Neguſ. de pignor. par. 2. memb. 2. n. 33. Sard. dec.
32. n. 4. Gabriel. conſ. 115. n. 8. lib. 1. Soccin. Iun.
conſ. 129. à nu. 4. lib. 2. Pacif. de Salu. interd. in-
ſpect. 3. cap. 2. nu. 363. Gratian. loc. ſup. cit. qui-
bus addo Theſ. quęſt. forenſ. lib. 2. quęſt. 74. &
Viſcont. ad Franch. dec. 506. nu. 2. quos ego re-
tuli in obſeruat. ad Marin. cap. 260. n. 11.
26 Aliam etiam aduertunt DD. cautelam,
qua venditor pro conſecutione crediti, ſeù
potiùs pro recuperatione rei vēditæ, nullum
habeat obſtaculum, eaq; eſt, vt rem tradat
emptori, ab eo precario nomine poſſiden-
dam, donec pretium perſoluatur, vt benè
elicitur ex l. ea, quæ diſtracta, ff. de precar. in l. 3.
C. de pact. & in l. ſerui, ff. de peric. & comm. rei
17 vend. † vel quòd rem ipſam, non quaſi ven-
ditam, ſed quaſi locatam tradat, ſolutione
pendente, ſicuti doctè de vtraq; cautela di-
ſcurrit cit. Parlador. rer. quotid. cap. 8. Mancil.
d. tract. de euiction. quęſt. 160. n. 4. Leotard. de
vſur. quęſt. 27. n. 10. & quęſt. 36. n. 22. & Scacc.
de commerc. & camb. §. 1. quęſt. 7. part. 2. ampl.
18 8. ſub n. 164. & † poſſet venditor fundum pre-
cario, vel locatum tradens ſolutione pen-
dente, certam annuam quātitatem loco fru-
ctuum, vel annuæ penſionis ſtipulari, niſi ta-
men res ipſa cariùs vendita eſſet, propter
dilationem datam ad ſoluendum pretium,
quia nequiret pro tempore dilationis quic-
quam paciſci, nec fructuum, nec intereſſe
nomine, nè duplici lucro pro eadem re illi-
citè videatur potiri, idem Leotard. d. tract.
quęſt. 17. n. 13. & 33. & quęſt. 79. nu. 59. Nùnc
applicando omnia prædicta ad caſum, de
quo agimus, videtur concludendum, iſtos
ſericorum venditores, nō eſſe ſuper illis prę-
ferendos, cùm ſerica fuerint vendita, nulla
dominij, vel hypothecæ reſeruatione in ſti-
pulatum deducta, nullaq; alia, ex memora-
tis, cautela adhibita.

Verùm, licèt prædicta ſint veriſſima, ta-
men contrarium concludo ex infraſcriptis.
Primò, nam verè fides de pretio ſericorum
habita nō fuit. Secundò, quia quatenùs pro-
baretur contrarium, nec minùs obſtaret, ex
deficiente poteſtate venditoris. Tertiò tan-
dem, attento animo Ludouici emptoris, qui
ſuam proximam decoctionem emptionis
tempore præmeditatus fuit.
19 Quoad primam inſpectionem animaduer-
to, fidem de pretio catenùs habitam fuiſſe
dici, quatenùs venditor rem tradit, pretium
non ſtatim accepturus, credens emptori,
præſentem pecuniam non habenti, quòd ei
ſolueret, indulgendo illi tempus ad ſoluen-
dum, ſicq; per ipſam rei traditionem, pretio
non accepto, ſtatim illius fides habita dici-
tur, atq; prçſumitur, Gloſ. in l. quod vendidi 19.
verſ. Sed nounè, ff. de contrah. empt. & in l. inci-
uile, C. de rei vendic. Gloſ. in §. vendita, verb. fidē
emptoris, verſic. Item quid ſi ſimpliciter tradat,
inſtit. de rer. diuiſ. Bart. in l. 3. ff. de pignorat. act.
Alex. cōſ. 86. n. 6. vol. 6. Luc. de Penn. in l. 3. prę-
ſumpt. 112. C. de apoc. public. lib. 10. Amat. Ro-
driq. de priuil. creditor. pet. mut. part. 1. art. 7. nu.
57. Menoch. de præſumpt. lib. 3. prçſumpt. 79. nu.
4. & Cācer. variar. reſolut. lib. 1. cap. 13. de empt.
& vendit. n. 3. In caſu noſtro, ſericorum, de
quibus agitur venditio, taliter celebrata nō
fuit; nulla enim temporis indulgentia in-
terceſſit pro ſolutione pretij, quod de præ-
ſenti accepturum venditor exiſtimauit, eò,
quòd in nundinis Ciuitatis Farfæ venditio
fuit perfecta, & pretium illicò ſolutum in
tot litteris cambij, dictantibus, à viſta, in
ipſo venditionis actu conſignatis; Vndè duo
20 reſultant. Primum, nam † ex illa conſigna-
tione litterarum cambij pro pretio ſerico-
rum, apparet, quòd venditor fidem non ha-
buit, quia putauit, ſe de præſenti pretium
recepturum, ex l. 3. ff. de pignor. act. Gloſ. in d. l.
quod vendidi, & Neguſant. de pignor. part. 6.
21 memb. 1. nu. 38. in fin. verſ. Aduerte tamen. † Et
ſecundum, nam pro venditione mercium in
nundinis facta, non præſumitur habita fides
valoris illarum, & limitatur opinio Gloſſa-
rum, & DD. ſup. relata n. 19. Mantic. de tacit.
& ambig. conuent. tom. 1. lib. 4. tit. 210. ſub nu. 9.
verſic. Tertiò notandum, Conſil. Gizzarell. deciſ.
59. n. 3. Gait. de credito, cap. 4. nu. 1219. & Dom.
22 Reg. de Marin d. cap. 260. nu. 8. lib. 1. † Præter-
quamquòd inter mercatores plurimùm
præſtat æquitas, & bona fides, adeoùt ſuffi-
ciat inter eos, quòd tacitè, atq; præſumptiuè
conſtet, pretij fidem habitam nequaquam
fuiſſe, Merlin. de pignor. lib. 4. tit. 1. quæſt. 41. à
23 n. 7. cum ſeqq. † Nec ſemper ipſa rei conſigna-
tio, ſeù traditio, abſq; præſentis pretij nu-
meratione, arguit, remanſiſſe pretium ad
fidem emptoris, quia ſi venditor merces tra-
dat, & emptor polliceatur, ei ſtatim pecu-
nias portare, non videretur ex hoc fides ha-
bita, quaſi venditor credat, ſe incontinenti
pretium recepturum, & ſucceſſiuè donec il-
lud ſoluatur, mercium dominium, in em-
ptorem non tranſit, ità ſingulariter Paul. de
Caſtr. in l. Procuratoris 6. §. ſi plures, ſub nu. 3. ff.
24 de Tribut. actio. Et † demùm, conſtito de malo
animo emptoris, quòd velit venditorem
fraudare, vtpotè quia proximam ſuam de-
coctionem, vel fugam præmeditatus eſt (vt
in caſu noſtro) tùnc non ſufficit, quòd tacitè
habita ſit fides de pretio, per ſimplicem rei
traditionem, ſinè præſenti pecuniæ numera-
tione,

Digitized by Google

tione, ſed ad inducendam dominij tranſla-
tionem mercium vẽditarum, opus eſt, quòd
expreſsè ſit conuentum de fide pro pretio
habenda, *Alex. in d. l. ſi cùm dotem, §. fin. verſic.*
Secundò limita, ff. ſolut. matrim. Neguſant. de pi-
gnor. memb. 2. 5. par. n. 9. in fin. verſ. Dicta tamen
deciſio, qui concludit, quòd iſto caſu eſt præ-
ferendus venditor mercium, & latè *Gaill.*
pract. obſeruat. lib. 2. obſeru. 15. nn. 8. cum ſeqq. &
Gratian. diſcept. forenſ. tom. 5. cap. 967. à nn. 3.
cum ſeqq.

Quoàd ſecundum, in facto conſidero, nam
ſerica fuerunt vendita ab Antonio Baſalù,
Procuratore, ſeù negotiorum geſtore Iacobi
de Antonello clientis noſtri, ſericorum Do-
mini, vigore ſui ordinis Antonio directi, te-
noris ſequentis, *In queſta proſſima fiera di Far-*
fa, attenderete al ſmaldimento delle ſete lauorate
tratteni alla raggione corrente in fiera, con farui
introito del denaro, col quale ſenz' altro mio or-
dine pagarete à Pietro Leboff ſcudi 200. *che li*
deuo per ſue manifatture, e tinture di dette ſete, à
25 *Dio.* † Quo poſito, nùnc de iure pondero,
quòd licèt Procurator conſtitutus ad ven-
dendum, poſſit habere fidem de pretio, per-
indè ac ipſe Dominus poſſet, *Gloſ.* ſingularis
in d. §. vendita, circà principium, verſic. Item
quod idem operatur, inſtit. de rer. diuiſ. excepto
Procuratore Fiſci, vt in *l. ſi Procurator, in fin.*
ff. de iur. fiſc. Gloſ. in l. cum vendente, verſic. De-
bes, C. vbi cauſ. fiſ. in l. à diuo pio, §. ſed ſi emptor,
26 *verb. interponant, ff. de re iudic.* tamen hoc † non
eſt ſimpliciter verum, ſed eſt intelligendum,
vt procedat in Procuratore generali, vel
ſpeciali ad vendendũ conſtituto, ſimpliciter,
non addita in mãdato pretij taxatione, quia
ſi de certo pretio actum eſſet, vtiq; non poſ-
ſet Procurator, vel negotiorum geſtor, de
pretio fidem habere, nam videretur exce-
dere fines mandati, remq; viliori pretio ven-
dere, attenta dilatione, quæ ipſum pretium
minuit, ſicuti magiſtraliter diſtinguit *Bar. in*
d. l. à diuo pio, §. ſed ſi emptor, nn. 2. iſtamq; do-
ctrinam ſequuntur ibi *Alex. nn. 7.* & *Iaſ. n. 5.*
Felin. in cap. cùm olim, il primo, n. 4. de offic. de-
legat. Rot. Rom. apùd *Buratt. deciſ. 417. n. 2.* di-
ſtinctaque ſerie id ipſum examinat *Cardin.*
Mantic. de tacit. & ambig. conuent. tom. 1. lib. 4.
tit. 21. & *Merlin. de pignor. lib. 4. tit. 3. quæſt. 99.*
27 *à n. 15.* † Iterùm ſubdit *Bar. ibid. n. 3. verſ. Aut*
erat adiecta cauſa, ceſſare facultatem habendi
fidem de pretio, ſi Procurator, aut negotio-
rum geſtor, cui rerum venditio iniuncta eſt,
modum habuit in impendenda pecunia,
vtpotè pro ſatisfaciẽdis creditoribus, ſicuti
itidem conſiderat *Bald. in l. in ciuile, C. de rei*
vendic. Mantic. vbi ſup. ſub n. 3. & *Merlin. n. 18.*
poſt *Felin. in d. cap. cùm olim, n. 7.* pluraq; apùd
Roman. ſingul. 307. Iaſ. conſil. 39. col. 2. lib. 1.
Soccin. Iuni. conſil. 21. vol. 3. Gozadin. conſil. 73.
nn. 17. & *Tiraquell. de retract. conſanguinit. §. 1.*
28 *gloſ. 18. ſub nu. 35.* † & prædictis poſſet addi
alius caſus, in quo, per venditionem à Pro-
curatore factam, habita pretij fide, domi-
nium rerum in emptorem non transfertur,
cùm nempè vendidit perſonæ ſuſpectæ, vel
homini opibus lapſo, cui nullus diligens pa-
terfamilias, ſinè præſenti pecunia vẽdidiſſet,
Bald. in d. l. inciuile, n. 2. & *Mantic. loc. cit. ſub n.*
2. verſic. Secundò debet reſtringi. In caſu noſtro
omnia prædicta concurrunt. Primum, nam
mandatum de vendendo fuit limitatum ad
certum pretium, per illa verba, *Alla raggione*
corrente in fiera. Secundum, nam datus fuit
modus expendendi, & implicandi pecuniã,
per illa verba, *Con farui introito del denaro, col*
quale ſenz' altro mio ordine pagarete à Pietro Le-
boff duc. 200. Et tertium, nam cum effectu
perſona Ludouici Ponzij emptoris erat ſu-
ſpecta, ſicuti experientia, poſt modicum
temporis interuallum docuit.

29 Et hinc deuenio ad tertium motiuum,
quo arbitror, omnem prorsùs tolli difficul-
tatem; Etenim, vt diximus, venditis ſericis,
paucos poſt dies publicata fuit Ludouici
emptoris decoctio, qua ſtante, apertiſſimè
ſequitur, nequaquam eſſe in conſideratione
habendam fidem fortaſsè habitam pro illo-
rum pretio; lex enim, quę virtuosè operatur,
ſimiles machinationes, fraudeſq; abomina-
tur: Vndè, licèt iure cautum ſit, vt rei ven-
ditæ traditione, habita fide de pretio, illius
dominium in emptorem tranſeat, eodem
tamen iure, id limitatur in emptore, dolosè,
& malo animo contrahente; videtur enim
proximè decoquens, dolo cauſam cõtractui
dediſſe, quem ſi venditor præcauiſſet, non
vendidiſſet, ad quod eſt *tex. in l. 3. ff. de pignor.*
act. & ad idem, præter *Alex. Neguſant. Gaill.*
& *Gratian.* ſup. relatos *n. 24.* addo notabiliter
loquentes *Mancil. in tract. de euiction. quæſt. 41.*
Amat. Rodriq. de priuileg. credit. pet. mut. part. 1.
art. 7. n. 76. Noguerol. alleg. 29. à n. 198. & *Con-*
ſiliar. Gizzarell. dec. 59. qui ità deciſum refert
30 per S.C. Quemadmodùm † ſi publicus mer-
cator, vel alius, publicis negotiationibus
implicatus, bona ſua donet; certè donatio
eſſet inualida, tanquam in fraudem credito-
rum, qui cum eo contraxerunt, & aliorum
poſteà contrahendorum, *Bald. in rub. C. de*
reuocand. his, quę in fraud. cred. n. 5. concludens,
huiuſmodi donationem, nedùm creditorum
fraudis, ſed ſimulationis ſuſpicione pollere,
& quaſi malo animo geſtam, nullam penitùs
obtinere firmitatem, *Petr. Gerard. ſingul. 76.*
Maſcard. de probation. concluſ. 600. Peguer. dec.
49. n. 5. Milaneſ. deciſ. 5. n. 47. lib. 2. Muta deciſ.
49. n. 16. alijq; quos magiſtrali calamo con-
gerit *Dom. Conſil. Roſa conſult. 48. n. 65.*

31 Scio tamen, contra prædicta fortiter mo-
tiuari, Ludouici decoctionem ſecutam
fuiſſe per dies quatuordecim poſt ſericorum
venditionem, ex quo cõſiderabili interuallo
ceſſare videtur memoratum motiuum; *DD.*
enim

enim de hac re agentes, ad dignoſcendum doloſum, ac fraudulentū emptoris animum ex decoctione ſecuta, dieunt, id intelligi, ſi decoctio eadem die, vel ſequenti ſecuta ſit, vel ad ſummum ſi poſt tridunm, vel quatuor dies, *Rodriq.loc.ſup.cit.n.77.* copioſè *Nognerol.alleg.16.nu.57.& 58.* & *Merlin. de pignor. lib.4.tit.1.quaeſt.41.nu.14. Conſil.Gizzarell.d. deciſ.59.* alijq; apùd eos.

32 Sed pro reſponſione animaduerto, non benè *DD.* fraudandi animum ad hoc tam breue interuallū reſtringere, ſed verius eſſe, ſi totum Iudicis arbitrio remittatur, *Natt. conſil.342.Surd.conſil.828.nu.9. Tiraq.de retr. lignag. §.1.gloſ.7.nu.77.gloſ.14.nu.36.& 38. Mancil. d.quaeſt.41.nu.15.& 16.* & *Gratian.d.*
33 *cap.967.n.7.& 8.* † qui ſubdit *n.6.* ipſum fraudandi animū non tantùm argui ex temporis breuitate, ſed etiam coniecturis, & ex proximè per ipſum mercatorem geſtis antè decoctionem, pluresq; ad hoc ponderat coniectutas, quarum vnica quidem potētiſſima
34 caſui noſtro adæquat, †eaq; eſt; nam in eiſdē Farfæ nundinis, dictus Ludouicus nonnullas ſuas mercaturas ibi immiſſas, viliori pretio venundatus fuit, ex qua quidem venditione ſua proxima fraus conuincitur, iuxtà *tex.in l.ſi debitor, cum l.ſeq.ff.quae in fraud.cred.Tiraq.* & *Iaſ.* quos ſequitur *Stracc. in tract. de decoctor.part.3.n.28.* ſæpè enim id accidit, ad hoc vt mercibus venundatis, facilior ſit venditori fuga, vt cit.*DD.* conſiderant. Et ità iuris eſſe cenſeo, ſub cenſura meliùs ſentientis, &c. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Operarius dignus eſt mercede, quam pro ſuo labore accipiet, n.1.

Labor ſinè mercede eſſe non debet, n.2.

Relatio, & proportio eſt, inter laborem, & præmium, n.3.

Labor quam grauior eſt, eò maiorem mercedem meretur, n.4.

Laborum iuſta mercede, nemo fraudari debet, n.5.

Labore ſuo quempiam fraudari, grauis culpa eſt, n.6.

Labores noſtros ab alijs occupari, & poſſideri, dolendum eſt, n.7.

Labores pretio comparantur, n.8.

Labores pro re implicati, à rei pretio deducuntur, & tantò minùs valent, quantò pro laboribus eſſet perſoluendum, n.9.

Aduocati, & Procuratores pro patrocinio, itemq; Iudex pro ſuis ſportulis, poſſunt ſibi ſatisfieri ſuper bonis ab ipſis defenſis, etiam quòd ſint feudalia, vel ſubiecta fideicommiſſo, omnibuſq; præferuntur, & de ratione, n.10.& 11.

Salarium inſtitoris, negotiorum geſtoris, cuſtodis tabernæ, apothecæ, animalium, vel pro vectura nauli, omnibus creditoribus eſt anteponendum, n.12.

Salarium coadiutoris alicuius Officialis, præfertur ſuper ſalario ipſius Officialis, etiam mulieri, agenti pro antephato, n.13.

Salarium etiam non conuentum debetur, & quandò, n.14.

Fabri murarij, vel lignarij, præferuntur pro expenſis, & laboribus, omnibus alijs creditoribus ſuper domo refecta, n.15. Etiam creditori ex cauſa cenſus ſolarij, n.16.

Creditores contracti pro aliqua negotiatione, præferuntur ſuper mercibus illius negotiationis, omnibus alijs creditoribus, n.17.& 19.

Creditores alicuius mercatoris decocti, diſtinguuntur ratione loci, & ideò creditores contracti pro mercibus exiſtentibus Romæ, non poſſunt concurrere cum creditoribus contractis occaſione mercium exiſtentium Florentiæ, n.18.

ARGVMENTVM.

Ruuida, ſeù virgina ſerica colorans, & manifecturans, an pro expenſis, ſuiſq; laboribus, ſuper illis, ſit quibuſcunq; alijs creditoribus præferendus? Reſoluitur affirmatiuè, Pro Petro Leboff.

CONSILIVM XLII.

EX deductis in alijs noſtris allegationibus pro Iacobo Antonello, tutò credimus, eſſe ei concedendam prælationem, cęteris creditoribus Ludouici Ponzij mercatoris decocti, ſuper ſericis repertis tempore dictæ decoctionis, qua data pręlatione (vt iuris eſt) ſecurus erit Petrus Leboff pro ſuo credito ſcutorum 200. cōſequendorum ex cauſa ſuarum operarum, & expenſarum, quas erogauit in colorandis, & manifacturandis eiſdem ſericis, quæ perpriùs ruuida erant, & inferioris valoris; eò quòd idem Iacobus in caſu Victoriæ, Petro ſatisfaciet, prouùt iam mandatum dederat Antonio Baſalù, ſuo negotiorum geſtori, quem (contrà mandati formam, cuius tenorem in præcedenti Conſilio inſeruimus, antè *n.25.*) ſerica vendidiſſe dicunt dicto Ludouico, habita fide de pretio: Verùm in omnem euentum, quo cōtrà noſtram ſpem, & expectationem, iuri innixam, eſſet dicta prælatio Iacobo deneganda, Petro ſaltem nō denegabitur prælatio, pro dictis ſuis operibus, & expenſis; ad quod probandum, poſſem complura præ-
1 mittere, † ſed omnium potentius, & efficax eſt oraculum Chriſti *Luc.10.* dicētis, *Dignus eſt enim operarius mercede ſua,* & alterum *Apoſtol.ad Corinth.1.cap.3.* inquientis, *Vnuſquiſq; autem propriam mercedem accipiet, ſecundùm ſuum laborem,* pluraq; alia cumulant *Rot.Gen. deciſ.115.nu.1. Menoch.de præſumpt.lib.6.præſumpt.100.nu.3.Stacc.de commer.& camb.§.1.*

quæſt.1.ſub nu.73.& *Leotard.de vſur.quæſt.26.*
2 *ſub n.38.* † Idq; ipſum Pijſſimus, & Religio-
ſiſſimus Imperator noſter Iuſtinianus, per
modum legis ſanciuit, volens, quòd labor
ſinè mercede non ſit, in §.*ſi quis autem, verſic.*
Nè autem, auth.de indic. latè *Viui.deciſ.113.n.*
3 *13.lib.1.*& *Canale.deciſ.41.n.46.lib.....*† Per-
petua enim, & nõ fallens eſt mutua propor-
tio, & relatio, inter laborem, & præmium,
commodum, & incommodum, tam naturali,
quà gentium, & ciuili iure, vt in *l.ſecundùm*
naturam, ff.de reg.iur. l.vnic.§.pro ſecundo, C.de
caduc.tollend.Can.fin.& ibi *Gloſ.in fin.7.quæſt.*
2.cap.rationi congruit.de reg.iur.in 6, cum infi-
4 nitis concord. † Atq; ideò maiori labori,
maior merces debetur, & quò grauius eſt
incommodum, eò pinguius præmium debi-
tum eſt, ſicuti eruditè *Boer.in tract. de aucto-*
5 *rit.mag.conſil.n.145.* maximaq; † eſt in iure
conſiderario, nè quis laborum ſuorum iuſta
mercede defraudetur, vt notat *Speculat.in*
proœm.oper.verſic.Hoc ergò, Bald.in l.precibus,
*n.17.C.de impub.& al.ſubſtit.*ex *l.pen.§.illo, C.*
de neceſſ.ſeru. hæred.inſtit. cum alijs congeſtis
more ſuo, per *Dom.Conſil.Prat.diſcept.forenſ.*
6 *tom.2.cap.5.n.39.*† grauiſq; culpa eſt, quem-
piam ſuo labore defraudari, *l. cùm oportet,*
verſic.Sic etiam, vbi *Gloſ.*iuncta *l.grauiùs, C.de*
bon.quæ liber.Menoch.de præſump.lib.4.præſũp.
37.n.9.& *Rot.Rom.*apùd *Salgad.in dec.ad ma-*
teriam, de priuil. & concurſ.credit.dec.13.n.12.
7 † iniuſtumq; & dolendum reputatur, quòd
labores noſtri, ab alijs occupeutur, & poſſi-
deantur, *l.2.C.de alluuion.*& *Conſil.Gizzarell.*
8 *deciſ.6. nu.16.* † quia labores pretio compa-
rantur, *l.ſi conuenerit, §. 1. ff.pro ſoc. Can.ſunt*
nonnulli 1.quæſt.1. vbi obſequia, & pecunia
parem inter ſe habent rationem, *Andr.in cap.*
1.nu.3.in fin.de feud.guard.& *Reg.Ronit.*quem
ſequitur *Dom.Reg. de Marin.reſolut.iur.lib.2.*
cap.102.n.3.

9 Hinc facilè reſultat, Petrum Leboff, qui
ſerica ſua induſtria laborando meliorauit,
ſuiſq; ſumptibus colorauit, eſſe ſuper illorũ
pretio omnibus alijs præferendum, quaſi la-
bores illi, & expenſæ adeò ſericis cohęreant,
& annexæ ſint, vt tantò minùs illa valere vi-
deantur, quantùm pro ſalario, ſeù mercede,
& expenſis ſoluendum eſſet, *Bart.in l.quod di-*
citur, ff.de impenſ.in res dot.fact. Rip.in l.priui-
legia, nu.23.ff.de priuil.credit. Afflict.dec.359.n.
1.& 2.& *Grat.diſcept.forenſ.lib.2.cap.257.nu.*
10 *27.* † Iſtaq; ratione Iudex pro ſuis ſportulis,
& Aduocatus, vel Procurator pro ſui patro-
cinij ſalario, cunctis præferuntur creditori-
bus ſuper rebus, & effectibus eorum patro-
cinio tutatis, debitumq; ſalarium conſequi
nõ impediuntur, etiam quòd ijdem effectus
feudales ſint, vel fideicõmiſſo ſubiecti, *Bald.*
in auth.excipitur, C.de bon.quæ lib. & l.fin.§.in
computatione, C.de iur.deliber. Molin.de Hiſpan.
primog..lib.1.cap.27. Intrigliol. de feud.cent.1.
quæſt.8.n.288.& cent.2.art.7. idem *Intrigliol.*
dec.16.n.29. Salgad.in labyr.cred.part.3.cap.9.
à n.14.cum ſeqq. qui loquuntur de ſalario ſu-
11 per feudis conſequeudo, † ſicuti etiam de ſa-
lario ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, *Mar-*
zar.de fideicomm. part.3.quæſt.67. Peregrin.in
eod.tract.art.50.n.19. Cranett.conſ.202.n.151.
Rot.diuerſ.dec.157.n.6.part.4.& *Ludouiſ.deciſ.*
197.n.4. quaſi tantùm abeſſe videatur ab ef-
fectibus, Aduocati, vel Procuratoris indu-
ſtria, & laboribus patrocinatis, quantum
pro illis perſoluendis expendendum eſſet,
*Rot.Rom.*poſt *Salgad.*

12 Similiter ſalarium inſtitoris, negotiorum
geſtoris, cuſtodis tabernæ, apothecæ, ani-
malium, vecturæ nauli, cunctis creditoribus
præfertur, ſi tamen ſuper ea re concurrant,
pro qua ſalarium debetur, *Felician.de cenſib.*
lib.3.cap.5.n.12.tom.2. Gait.de cred.in Appen-
dice, cap.4.n.123.& in eodem *cap.4. quæſt.11.*
nu.1566.& 2013. Neguſ.de pignor.memb.3.6.
part.n.14. Menoch.de recup.poſſ.rem.11.n.8. Gi-
*gaſ.de penſ.quæſt.39.n.10.*alijq, apùd *Carot.de*
loc.& cond.tit.de difformit. circà prælationem
quæſt.5.n.4.fol.mihi 243.à t. latèq; *Dom. Reg.*
Capyc.Lat.conſult.117.per tot. vbi plura nota-
bilia ad rem cumulat occaſione cõtingentis
controuerſiæ, de qua apùd eum agebatur,
13 † an ſcilicet coadiutor cuiuſdam Rationa-
lis, qui curam computorum Illuſtris Domus
habebat, debuiſſet præferri pro ſuo ſalario
ſuper quadam pecuniarum quantitate libe-
rata hæredibus eiuſdem Rationalis pro ſuo
principali ſalario, eò quòd defuncti vxor
anterior, hypothecaria, & priuilegiata, pro
ſuo ſcilicet antephato concurrebat? Qua in
re ipſe *Dom.Capyc.Latr.* refert, per S.C. præ-
lationem coadiutori conceſſam fuiſſe, quaſi
tantò minùs exiſtere iu pecunia videretur,
quãtum coadiutoris ſalarium importabat,
eandemq; *deciſionem* compilauit *Dom. Reg.*
Sanfelic.dec.113.& *Thor.in compend.dec.in 2.*
14 *part.verb.Salarium debitum ex cauſa officij*; † eſt
enim adeò debitum iſtis coadiutoribus ſa-
larium, vt eis perſoluendum ſit, etiam ſi de
eo non fuiſſet conuentum; modò tamen is,
cui ſeruitia exhibuit, ſolitus fuerit coadiu-
torem cum ſalario habere, de qua re com-
pacta eſt integra *deciſio Rot. Genuæ 115.* quæ
loquitur de factore, ſeù iuuene, qui merca-
tori deſeruiuit.

15 Fabri demùm, quorum opera, & induſtria
domus refecta eſt, omnibus præferuntur ſu-
per domo illa pro operibus, & laboribus, ex
l.interdùm cũ l.ſeq.ff.qui pot.in pign.hab.§.certè,
inſt.de rer.diuiſ. Hermann.Meyrer.de priuil.cre-
dit.lib.2.tit.9.n.21. Amat. Rodriq.de priuil.cre-
*dit.part.2.art.4.n.12.*ſequitur cit. *Gait.de cred.*
in Append. ad cap.4. n.132. optimè *Addit. ad*
Chriſtin. ad leg.Municip.tit.13.art.14.circà fin.
verſ. Quid dicendum ſit in Fabro murario, vel
lignario, ad quod allegat *Pappon.lib.11.tit.*

16 13.

16 13.*arreſt*.15. & *Char.lib*.2. *reſp*.79. † Imò ex
eodem *Char. lib*.10. *reſp*. 79. eadem *addit. ad*
Chriſtin.vbi ſup.deciſum refert per Sen. eiuſ-
modi Fabros murarios , vel lignarios , pro
ſuis operibus , & expenſis , præferendos eſſe
creditori anteriori ex cauſa cenſus, exiſten-
tiș ſuper domo refecta, quod eſt notandum.
17 His omnibus licèt clientis iuſtitia firmiſ-
ſimè comprobetur , ex abundanti tamen
animaduerto, quòd creditum Petri, horum
ſericorum intuitu originem habet , non ſic
quantitates cæteris creditoribus debitæ , &
ex conſequenti ſuccedit doctrina *Rom. Sing*.
575. dicentis, quòd creditores , qui contra-
hunt cum aliquo mercatore , cauſa alicuius
certæ negotiationis,prẹferuntur ſuper mer-
cibus , ea ratione peruentis , omnibus alijs
creditoribus,qui extrà negotium illud con-
traxerunt , ſequitur *Hieronym. Magon. deciſ*.
18 *Luccenſi* 1.Id,quod † ius noſtrum adeò cordi
habuit , vt ſummo ſtudio ſtatuerit, credito-
rem,qui contraxit cum mercatore pro mer-
caturis,& negotiationibus, quas Romæ ha-
bebat, non poſſe ſatisfieri ſuper mercaturis,
& effectibus , quos idem mercator habebat
in Ciuitate Florentiæ; nam ſuper illis eſt
priùs Florentinis creditoribus ſatisfacien-
dum,& ſi quid ſupereſſet,daretur creditori-
19 bus exiſtentibus Romæ ; † Similiter ſi quis
exerceret mercaturam vini,& olei,nõ poſſet
ſatisfieri creditoribus contractis ratione
mercaturæ olei , ſuper mercatura vini , niſi
priùs ſatisfiat creditoribus , qui pro vino
contraxerunt,ſic notabiliter *Vlpian.in l.Pro-
curatoris* 5.§.*ſi plures,ff.de tribut.act*.& ibi ma-
giſtraliter *Paul.de Caſtr.n*.1. pluraq; *Thor.in
comp. deciſ. tom*.2. *verb.Creditor licèt poſterior,
circà fin.verſic.Tertiò præferendi ſunt, fol*.119.
col.2. *Dom.Conſil.Roſa conſult*.8.*nu*.60. Et ità
iuris, &c. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Obligatio ab aliquo facta de certa quantitate,nè victus ad Iudicem duceretur,vel vt aliam contumeliam , moleſtiamq; euaderet, eſt inualida, n.1. Sed quomodò hoc procedat , & intelligatur, n.2.

Obligatio facta in beneficium alicuius, qui fuit in adiutorium promittentis, cui iniuria, aut violentia imminebat, valet,n.3.

Sic etiam obligatio facta ad fauorem eius , qui fugitiuum ſeruum , aut bonorum raptorem indicauit, n.4.

Vel eius, qui occultum legatum , aut hæreditatem denunciauit , & de ratione,n.5.

Legatarius, pro lucro certat, ibid.

Fauorabilior eſt cauſa agentis , ad damnum vitandum, quàm eius , qui pro lucro certat,n.6.

Nemo gratis tenetur alium adiuuare , vel beneficium ſinè mercede conferre,n.7.

ARGVMENTVM.

Promiſſionem alicuius quantitatis , factam à Gubernatoribus loci pij,in beneficium eius, qui hæreditatem eidem pio loco debitam , & vſq; tùnc occultam, denunciauit, validam eſſe, quàm breuiter , tàm firmiſſimè iuribus conuincitur. Pro R. Cathedralis Eccleſiæ Hebdomadario D. Michaele Angelo Faraldo.

CONSILIVM XLIII.

Reuerendus D. Michael Angelus Faraldus, Reuerendiſſimi Neapolitani Capituli vnus ex Hebdomadarijs , volens denunciare Dom.Gubernatoribus Sacrę Domus S.Mariæ Refugij huius Ciuitatis , quandam non cognitam,ſed eis debitam hæreditatem, ex teſtamento quond.Auguſtini Santoro , qui ipſam Sacram Domum hæredem inſtituerat , obtinuit promiſſionẽ duc. 200. pro dicta denunciatione , quorum 50. fuerunt manualiter ſoluti , reſtantes verò 150. fuerunt à Gubernatoribus ſolui promiſſi,ex effectibus eiuſdem hæreditatis , vigore concluſionis , & apocæ , iam verificatæ.

Cum effectu Sacra Domus,habita denunciatione, obtinuit decretum præambuli , ex teſtamẽto dicti Auguſtini, in Banca de Aueta, ac itidem, eidem tanquam hæredi, complures quantitates magni momenti , ad dictam hæreditatem ſpectantes , liberatæ fuerunt; Recuſant tamen moderni Gubernatores, ſoluere R. Clienti noſtro, reliquos duc.
150. prætendentes inualidam eſſe promiſ-
ſionem , tanquam hæreditatis amittendæ
1 metu extortam; † Quemadmodùm ſi quis ad
certam quantitatem ſe obligaret,nè petente
aduerſario , vinctus ad Iudicem duceretur,
vel vt aliquam aliam cõtumeliam euaderet,
vel vt iniuſtam moleſtiam euitaret , obliga-
tio eſſet inualida , & Iudicis officio reſcindi
quidem deberet , vt in *l.fin*. §.*ſi iuſto metu*,§.
ſi fœnerator, & §. *ſi quis quod aduerſario, ff.de
eo, quod met.cauſ*.
2 Sed in contrarium (quicquid ſit in foro
conſcientiæ; de quo conſulantur Theologi)
rogo Dominos meos reminiſcãtur,quatuor
caſus in hac materia conſiderari poſſe . Pri-
mus in obligatione , quæ fit metu iniuriæ,
violentiæ, vel iniuſtæ moleſtiæ euitandæ , &
iſto caſu, non eſt dubium,quin obligatio ſit
inualida , ſi eam ad fauorem illius ſtipuler,
à quo iniuriam, violentiam, vel moleſtiam,
mihi inferri metuebam; & ità intelliguntur,

& procedunt iura nuper allegata, vt patet ex littera illorum, & ex traditis ibi per *Gloſ.* & *DD.*

3 Secundus caſus eſt, quandò quis ad euadendam iniuriam, violentiam, vel moleſtiā ſibi imminentem, promittit quantitatem alicui, qui ſit ſibi in adiutorium, & iſto caſu obligatio eſt valida, & ſolutū pro hac cauſa non repetitur, quaſi quantitas illa, in beneficij, & operis mercedem, cedere videatur, *l.metum 9. §.ſed licèt vim, ff.cit. tit. de eo, quod met.cauſ.*

4 Tertius caſus eſt, quandò quis ad damnū vitandum alicui ſe obligat; Veluti, *Si indices mihi ſeruum meū fugitiuum, vel furem bonorum meorum, promitto tibi decem*, & iſto caſu licèt obligatio, damni metu ſacta videatur, tamen eſt valida, & nedùm quòd ſolutum pro hac cauſa eſt, non repetitur, ſed quòd promiſſum fuit, ſolui omninò debet, ad *tex.in l. 4. §.fin. ff.de condit. ob turp. cauſ.* ibi, *Si tibi ob inditium dedero, vt fugitiuum meum indices, vel furem rerum mearum, non poterit repeti quod datum eſt, nec enim turpiter accepiſti*, & *Gloſ.* ibidem, *verb.repeti*, dicit, *Imò cōuentum oportet ſolui*, & cum hoc *tex.*concordat alius *tex. Iuliani, in l.ſolent 16. ff.de præſcript. verb.* ibi, *Solent qui nouerunt ſeruos fugitiuos alicubi celari, indicare eos dominis, vbi celentur, quæ res non facit eos fures. Solent enim mercedem huius rei accipere, & ſic indicare, nec videtur illicitum eſſe hoc, quod datur; Quarè qui accepit, quia ob cauſam accepit, non timet condictionem. Quòd ſi ſolutum quidem nihil eſt, ſed pactio interceſſit ob inditium, hoc eſt, vt ſi indicaſſet, apprehenſuſq; eſſet fugitiuus, certum aliquid daretur, videamus, an poſſit agere; & quidem conuentio iſta non eſt nuda, vt quis dicat, ex pacto actionem non oriri, ſed habet in ſe negotium aliquod; ergò ciuilis actio poteſt oriri.*

5 Vltimus caſus eſt, in obligatione, quæ fit metu lucri amittendi (qualis eſt caſus, de quo agimus) pro lucro enim certat, qui hereditatem, ſiuè legatum, quærit obtinere, *l.fin.§.licentiem, C.de hæred.act.l.fœminæ, C.de ſecund.nupt.* & iſto caſu quàm fortiùs valida obligatio cenſenda eſt, ad fauorem eius, qui occultam hæreditatem, legatum, ſimileq; lucrum, promittenti indicat; Etenim ſi quis validè ſe obligat pro damno vitando, vt in ſecundo, & tertio caſu conſiderauimus, valet à fortiori obligatio, pro lucro captando,
6 † quia fauorabilior eſt cauſa illius, qui id agit, nè damnum ſentiat, quàm eius, qui agit, vt lucrum conſequatur, ad *tex.in l.qui autem 6.ff.quæ in fraud.credit.& in l.fin. §.& ſi præfatam, C.de iur.deliber. Capyc. Latr.conſult.*
7 *117.n.57.& 58.* † Et de omnibus prædictis, alia generalis ratio poteſt aſſignari, quia nempè, nemo tenetur alicui gratis adiuuare, ac beneficium ſinè mercede conferre, *cap. quoniam, verſic.Interpretamur, de ſent.excomm. Gloſ.in l.culpa caret*, & ibi *Deci.n.4.de reg.iur. Gloſ. in d. §.ſed licèt vim, verb. opere*, pluràq; alia doctè ad propoſitum cumulat *Camill.de Medi.cōſ.38.à n.22.vſq;ad 25.verſ.Senſit ergò.*

Ex quibus ſic iudicandū ſpero pro cliente noſtro, ſub correctione Dominorum S. C. Laus Deo, & BV.

In diſcuſſione cauſæ, licèt prædicta omnia fuiſſent pro veris habita, tamen ex quo Sacra Domus conuenta, non ſolùm propoſuit contrà R.D. Michalem Angelum reconuentionem, ſed etiam dicebat, quòd euentus denunciatæ hæreditatis, non adeò fęliciter cōtigiſſet, ſicuti à denunciante exageratum fuit, propterea prodijt ſententia, *quòd abſoluantur ad inuicem*, referente Ill.Dom.meo D. Antonio Nauarete, Marchione Laterti æ, Regio Conſiliario, Neapolitanæ Menſæ, & Capituli Delegato, apud Cuſtolum, tùnc Scribam Cauſarum dictæ delegationis.

SVMMARIVM.

O*Blatio melior an ſit recipienda, re ſemel pro certo pretio ſubbaſtata, referuntur* DD.*articulum pertractantes,n.1.*

Pactum adiectionis in diem, apponi poteſt à quolibet in venditione rei ſuæ, quidnè illud pactum operetur,n.2.

Emens rem ſub pacto adiectionis in diem, non poteſt re priuari ob meliorem oblationem, ſinè denunciatione, quia pro eodem pretio nouiter oblato debet præferri,n.3.

Eccleſia res ſuas vēdere intelligitur, ſub pacto adiectionis in diem, quod per 20. dies durat, quo tempore durante, ſi melior oblatio ſuperueniet, recipienda eſt,n.4. Etiam ſi tradita fuerit poſſeſſio res venditæ,n.5.

Tex. in l.eos, qui auctione, C. de diuerſ. præd. lib.11.*quo diſponitur, vt emptores bonorum Eccleſiæ, adepta poſſeſſione, ſint ſecuri, nec poſſint per meliorem oblationem inquietari, vel eſt correctus, vel procedit tranſactis addictionum temporibus, vel quandò res Eccleſiæ, fuit ſemel iuſto pretio vendita,n.6.7.& 8.*

Oblatio melior, fauore Eccleſiæ non accipitur, ſi res iam fuit iuſto pretio vendita, ſub n.8.verſic.Vel rectiùs.

Iuſtum rei pretium quale dicatur,n.9.

Eccleſia habet priuilegium addictionis in diem, non ſolùm pro bonis proprijs, ſed etiam pro bonis ſibi hypothecatis,n.10.

Fiſcus habet priuilegium adiectionis in diem, & ſic vendita eius re, admittitur melior oblatio, intrà tempora ſuperueniens,n.11.

Amplia, vt hoc ſit verum, etiam ſi res fiſco obligata vendatur,n.12.

Item etiam in conductione operariorum, vt noua oblatio minori mercede contenta, debeat intrà tempora adiectionum admiſti, n.13.

Demùm etiam in locatione temporali bonorum fiſcalium,n.14.

Dom.

Dom. Præſ. Vrſin. *in quadam ſua allegatione, ſcripſit addictionum tempora fauore fiſci, vel non eſſe vera, vel eſſe aliter intelligenda, n. 15. Et pro ſua opinione adducuntur nonnulla iura, n. 16. Et reſpõdetur ad* tex. in l. ſi tempora, C. de fid. inſtr. & iur. haſt. fiſcal. lib. 10. *n. 17.*

Author *verò* Dom. Vrſin. *ſententiam impugnat, & ſingulis illius fundamentis ſatisfacit, à n. 18. vſq; ad 27.*

Adiectionum temporibus tranſactis, nõ ſunt ampliùs nouæ oblationes, fiſci fauore recipiendæ, n. 18. & 25. Niſi doceat fiſcus, ſe fuiſſe læſum vltrà dimidiam, n. 19. Vel venditionem ipſam, malis artibus proceſſiſſe, n. 20.

Adiectionum tempora, differunt à temporibus, intrà quæ, fiſci bona debent eſſe venalia, n. 21.

Bona fiſci, vt legitimè vendantur, debent banniri, & præconizari, n. 22.

Venditio ſub adiectionum temporibus celebrata, pura eſt, non conditionalis, n. 23.

Afflict. deciſ. 340. *an ab vſu receſſerit, & in quibus caſibus procedat, & ſaluari poſſit, n. 24. vſquè ad 32.*

Venditio rei fiſcalis non retractatur, niſi cum effectu exhibeatur melior oblatio, n. 26.

Oblatio melior nunquam fiſci fauore admitti debet, ſi res illius ſemel fuit iuſto pretio vendita, n. 28.

Oblatio melior eatenùs admitti debet, quatenùs ſit intrà latitudinem iuſti pretij, n. 29.

Adiectionum tempora fauore fiſci, non aliò tendunt, quàm ad obtinendum iuſtum rei valorem, ibid.

Licitationes animoſæ, & calumnioſæ, non ſunt admittendæ, n. 30.

Licitatio animoſa dicitur, quæ eſt vltrà latitudinem iuſti pretij, n. 31.

Oblatio noua fiſci fauore non eſt admittenda, ſi primam in modico excedat, n. 32.

De minimis non curat Prætor, ibid.

Oblatio noua fauore fiſci non eſt admittenda, niſi primam in ſexta excedat, n. 33.

Quod eſt verum in quacunq; ſubhaſtatione, n. 34.

Oblatio noua fauore fiſci, debet excedere primam in decima, antè traditam poſſeſſionem primo oblatori, & in ſexta, poſt traditam poſſeſſionem, ſeruata forma Prag. 71. de offic. Procur. Cæſar. *& ità deciſum per Collaterale Conſilium, in affictu Gabellæ Tabacci, n. 35.*

Dom. Ioſeph Canalis *laudatur, n. 36.*

Oblationes meliores fiſci fauore, ſemper, & pluries recipiuntur intrà tempora addictionum, & ità practicatur, licèt iure communi ſancitum ſit, vt vnica vice melior oblatio ſit admittenda, nu. 37. & 38.

Licitatores bonorum fiſcalium, quandoq; inter ſe colludunt, & confœderantur, in perniciem Regalis patrimonij, & inuehit Author *contrà illos, n. 39.*

REGIS NOSTRI CATHOLICI, eximia in ſubditos clementia encomiatur, & laudibus effertur, n. 40.

Tempora adiectionum, in fiſco non ſunt iure præſtituta, n. 41 Sed Accurſius *voluit, vt eadem tempora pro Eccleſia ſtatuta, in fiſco locum obtineant, n. 43. Sed quid hodiè ex* Pragm. Sanctione *caueatur, n. 44.*

Oblatio noua priorem in decima, vel ſexta fiſci fauore, excedere debet, attenta tamen quantitate vnius anni, licèt conductio pro pluribus annis fuerit celebrata, n. 45. Illiuſq; augumenti ſolutio in primo anno fieri debet, nec poteſt in ſingulos conductionis annos partiri, n. 46.

Dilatio temporis ſolutioni adiecta, eſt in pretio, & quantitatem diminuit, n. 47.

Solutiones diminutæ, incommodum creditori afferunt, n. 48.

Oblatio melior, quæ priorem in ſexta, vel decima, excedere debet, attenta quantitate conductionis vnius anni, ſeruata forma Pragm. *quomodò ſit regulanda, ſi conductio in plures annos facta ſit, pro diuerſis, ac diſſimilibus quantitatibus, ſubtiliter, ac latè examinatur, à n. 49. vſq; ad 54.*

Eccleſia quoad tempora addictionum, eſt fiſco magis priuilegiata, n. 42.

Quantitas minor, mediocris, vel maior, attendenda ſit, in ambiguitate quantitatum, n. 51. Author *concludit, eſſe coacernandas omnes diſpares quantitates, poſteaq; in totidem portiones diuidi, illarumq; vna attendi debebit, nu. 55. Vbi ponitur pulcrum exemplum.*

Appretiatores plures, ſi in appretio non concordent, tùnc omnes quantitates ſingillatim in appretijs deductæ, ſimul coacernari debens, & poſteà in tot æquas portiones diuidi, quot fuerunt appretiatores, vnaq; ex eis portio, erit iuſtus valor, n. 56.

Teſtes ſuper quantitate diuerſimodè deponentes, quomodò debeant ad concordiam reduci, n. 57.

Licitator primus an pro eodem pretio præferatur ſecundo licitatori plus offerenti, negatiuè, n. 58. Sed contrà, n. 59. Author *verò diſtinguit, n. 60.*

Oblatio melior minoris fauore indiſtinctè recipienda eſt, n. 61. Etiam ſi noua oblatio primam in modico excedat, quaſi qualibet minima læſio ſufficiat, nn. 62. 63. 64.

Minor reſtituitur ad lucrum captandum, n. 64. 65.

Author *verò à prædictis diſcedit, & falſum eſſe putat, vt qualibet noua oblatio ſit indiſtinctè recipienda fauore minoris, n. 66. Sed tùnc tantùm cùm noua oblatio eſſet intrà latitudinem iuſti pretij, aliter plurima ſequerentur abſurda latè congeſta, n. 67.*

Textus in l. & ſi ſinè, §. quæſitum, ff. de minoribus, *procedit quandò res minoris partibus colludentibus vendita fuit, n. 68.*

Minores ad lucra reſtitui quomodò, & quandò ſit verum, n. 69. 70.

Lucrum non ſolùm dicitur quandò aliquid de nouo acquiritur, ſed etiam quandò aliquid amiſſum recuperatur, eodem n. 70.

Reſtitutio ex priuilegio minoris ætatis, conceditur, etiam ſi minor eſſet læſus longè infrà dimidium iuſti pretij, n. 71.

Duo ſpecialia non poſſunt concurrere circà idem ſubiectum, eodem n. 71.

Oblatio melior primam in modico excedens, etiam

mi-

Digitized by Google

minoris fauore non eſt recipienda,n.72. Et ſic primam excedere debet ſaltem in ſexta,n.74.

Reſtitutio minoribus catenùs aduersùs venditionem conceditur, quatenùs conſiderabile damnum ex venditione cauſatum ſit,n.73.

Tempora adiectionum fauore minorum ſunt viginti dierum, ad inſtar Eccleſiæ,n.75.

Oblatio melior recipienda eſt fauore Vniuerſitatis, cuius res vendita, vel locata fuit, n.76. Sed Authot *inuehit contrà iſtam opinionem, nu. 78. & 79. Et contrarijs rationibus reſpondet, n.80. 81. 82.*

Incauti Scriptores, rem radicitùs non examinantes, reprehenduntur,n.77.

Oblatio melior recipienda eſt fauore Vniuerſitatis indefenſæ, cuius bona ſinè ſolemnitatibus, & colluſiuè vendita, vel locata fuerunt,n.83.& 84.

Vniuerſitatum bona non poſſunt immaturo tempore vendi, vel locari,eodem n.84.

Thorus *non eſt Author integræ fidei, in compilandis deciſionibus,n.85.*

Vniuerſitates hodiè potiuntur priuilegio adiectionis in diem, pro venditione, vel locatione rerum ſuarum, & ad meliores oblationes admittuntur, notabili quidem ratione, nouiter ab Authore *ponderata, n.86.*

Fiſcalia onera fuerunt Iute Codicis *cognita, & introducta,n.87.*

Vniuerſitatum Regni Status anguſtiſſimus refertur, n.88.

REX NOSTER CATHOLICVS, multa Regni Vniuerſitatibus, relaxare dignatus eſt,n.89.

Oblatio melior poſt rei venditionem, eſt recipienda, fauore patrimonij decocti,n. 90. Sed Author *recedit ab hac opinione, nu. 91. Excepto ſi creditor poſterior,qui excluderetur, eſſet minor, fiſcus, vel Eccleſia,n.92.& 94. Et confutatur* Dom.Reg. de Marin.*n.93.*

Authoritas haſtæ fiſcalis, facilè conuelli, & deludi non debet, n.95.

Oblatio noua recipi non poteſt,tranſacto termino ſtatuto ad offerendum, etiam momento poſt, n. 96. Sed hoc procedit in temporibus addictionum ſpectantibus ex pacto, ſecùs in temporibus ſpectantibus ex lege, quia ſi expirauerint, poteſt nihilominùs die ſequenti, noua melior oblatio exhiberi,n. 97.& 98.

Melior oblatio non ſolùm conſideratur propter augmentum pretij, ſed etiam attenta breuiori, ac faciliori pretij ſolutione, plenè n.99.& 100.

ARGVMENTVM.

Addictionum tempora, quotuplicia ſint, quantum durent, quibuſq; perſonis competant,quotidiana,& ſubtilis materia, ad deciſionem frequentiſſimæ Quæſtionis, an,& quandò,ſemel legitimè licitata re Eccleſiæ, fiſci, & minorum, poſſit admitti noua melior oblatio, quiduè etiam de Vniuerſitatibus,& patrimonijs,creditorum molè grauatis, decidendum ſit, vtiliſſimè demonſtratur.

CONSILIVM XLIV.

QVanquàm clientis nomen,pro quo præſens Conſilium typis mando, reticeam, mille tamen habet clientes (quorum nomina recenſere tædioſum eſſet) pro quibus verè millies ſuper eodem negotio conſului, paucorum ſpatio annorum, quibus Forenſis ſolicitudo me tenuit; Quinimò rei frequētia me tutò ſuadet, labores hoſcè meos, hoc loco imperitiſſimè coadunatos, propè infinitos clientes,fore habituros. Quotidiana enim, nec hactenùs plenè examinata, rectèq; intellecta
1 quæſtio eſt,† An re ſemel ſubhaſtata, pro certo pretio, audiendus iterùm ille ſit, qui nouam meliorem exhibet oblationem? Articulum hunc infiniti Authores examinare ſtuduerunt, inter quos pluribus omiſſis, ſunt videndi *Afflict.deciſ.*340.& ibi *Vrſill.Guid.Pap.deciſ.*536.*Franciſ.Marc.deciſ.*565.*Capyc.deciſ.*36.& ibi *Maſull.Valaſc.deciſ. Luſitan.*37.*Magon.deciſ.Florent.*132.*Maſtrill. deciſ.*84.*Dom.Reg.de Pont.de poteſt.Proreg.tit.*5.*de regal.impoſit.*§.4.*Guttier.pract.quæſt.ciuil. lib.*1.*cap.*38. *Dom.Cōſiliar.Staiban.lib.*1.*reſol.*20.*Salgad.in labyrinth.credit.tom.*1.*part.*2.*cap.*2. *Nigr.in tract.de ſubhaſt. cap.*7. §.7. & 8. & *cap.*9.*Dom.Reg.de Marin.reſolut.iur.lib.*1.*cap.*46.& 74.*Dom.Conſiliar.Theodor.allegat.*45.*à n.*27.& *Dom.Reg.Capyc.Latr.conſult.*5.& 27. Quia tamen totum negotium Cæſateo iure apertiſſimè diffinitur, eapropter, non quòd Authores in ſuis Codicibus dixerint, ſed quid à legibus ſancitum ſit (iuxtà ſolitum Inſtitutum) diſtincta ſerie expediam.

Præmitto itaq; nouas meliores oblationes,eatenùs recipi poſſe,quatenùs vēditioni competant tempora adiectionum, quæ quidem duplici modo cōpetere poſſunt,nempè
2 ex pacto, & ex lege. † Ex pacto, quodcunq; bonorum genus,cuiuſcunq; perſonę priuatę vendi poteſt, cum in diem addictione, tali modo, *Ille fundus centum eſtò tibi emptus, niſi quis intrà Kalendas Ianuarias proximas, meliorem conditionem fecerit, ità Paulus in l.*1.*ff.de in diem addict. gloſ.in l.ſi tempora,C.de fid.inſtr. & iur.haſt.fiſcal.lib.*10. iſtoq; caſu, certiſſima concluſio eſt, quòd vbicunq; noua oblatio, priori vberior exhibetur, venditio reſoluitur, in eumq; vendita res transfertur, qui meliorem rei, & domini conditionem facit,
3 † ſi tamen primo emptori, melior oblatio fuerit denunciata, etenim ſi vellet quantitatem, quam alius addidit, ipſe quoq; adijcere, vtiq; præferretur, *l. neceſſe autem* 11. *ff. cit.*

cit.tit. ipſamq; denunciationem, ex præciſa
neceſſitate requiri, docet *Anles*, quem ſe-
quitur *Dom. Reg. Rouit. conſil.* 49. *nu.* 8. *lib.* 2.
nec opus habet (vt aliqui putant) ad finem
obtinendi prælationẽ, aliquid vltrà offerre,
ex *l. licèt autem* 10. *eod.* ibi, *Licèt autem vendi-
tori, meliore allata conditione, addicere poſteriori,
niſi paratus ſit plus adijcere prior*, quia illud,
plus, in *tex.* poſitum, non intelligitur de alio
pluri, quàm de eo, quòd ſecundus, nouuſq;
oblator obtulit, alioquin ſi quid vltrà offer-
re teneretur, rem prælationis iure, non ob-
tineret, ſed pro ſuo nouo additamento, &
ſic iſta *l. licèt*, pugnaret cum ſequenti *l. neceſſe
autem*, qua expreſsè cauetur, vt abſq; noua
addictione, primus emptor præferatur pro
eodem pretio, quòd ſecundus, nouuſq; obla-
tor auxit, quod eſt indubitatum, ex *l. fin. in
fin. C. de locat. prædior. ciuil. lib.* 11. & patebit ex
dicendis inferiùs de fiſco. Plura alia circà
hæc adiectionum tempora, ex conuentione
competentia, poſſent afferri, quæ ſub *cit.* pe-
culiari *tit.* continentur, ideóq; ea omiſſa
facio.

Ex lege autem, addictionum temporà
venditionibus ineſſe ſolent, fauore Eccleſiæ,
fiſci, minoris, & vt alij credunt, fauore etiam
Vniuerſitatum, & patrimonij decocti, &
naufragantis, propter creditorum concur-
ſum.

4 Reſpectu Eccleſiæ, expreſſam Iuſtiniani
Conſtitutionem habemus, in *auth. hoc ius por-
rectum, C. de Sacroſanct. Eccleſ.* qua cauetur,
bona Eccleſiæ cùm venduntur, habere priui-
legium addictionis in diem, & addictionum
tempora, viginti dierum ſpatio durare, ta-
liter, vt intrà terminum illum quiſq; audi-
tur, qui meliorem Eccleſiæ conditionem ef-
ficere vult, vberiorẽ exhibendo oblationem,
eiuſq; Imperialis Conſtitutionis verba, tan-
quàm pia, & Eccleſiæ fauorabilia, reperio
fuiſſe canonizata, per *tex. in Can. hoc ius porre-
5 ctum* 10. *quæſt.* 2. † Id, quod verum eſſe arbi-
tror, etiam ſi emptori rerum Eccleſiæ, fuerit
tradita poſſeſſio, etenim durantibus addi-
ctionum temporibus, hoc eſt durante ter-
mino viginti dierum, ſi melior ſuperueniret
oblatio, eſſet vtiq; admittenda, expulſo pri-
mo emptore, cui per priùs fuit res liberè tra-
dita, *Gloſ. in l. ſi tempora, C. de fid. inſtr. & iur.
6 haſt. fiſcal. lib.* 10. † Itaq; concluſio nequaquã
conturbatur, ex diſpoſitione *tex. in l. eos, qui
auctione* 4. *C. de diuerſ. præd. lib.* 11. vbi habe-
tur, emptorem bonorum Eccleſiæ, & Tem-
plorum, ſtatim adepta rei poſſeſſione ſecu-
rum eſſe, neq; poſſe, ob nouam meliorem
oblationem inquietari, ibi, *Eos, qui auctione
fundorum iuris patrimonialis, ſiuè Templorum,
poſſeſſores effecti ſunt, vel fuerint, firmum domi-
nium tenere decernimus, nè vlterius vacillet
vniuſcuiuſq; poſſeſſio, ſed teneat quiſq; ius pro-
prium, quod dato pretio roboratum eſt, vel fuerit.*

7 † Quià *tex.* iſte (vt aduertit *Io: de Plate.* ibi)
eſt correctus, ex noua diſpoſitione iuris Au-
thenticorum, *in d. auth. hoc ius porrectum*; iſtaq;
opinio, hanc correctionem admittens, po-
ſita eſt per *Gloſ. marginalem, in ead. l. eos, qui au-
8 ctione.* † Mihi tamen cordi non eſt, has corre-
ctiones, tam facili negotio admittere, ideòq;
rectiùs arbitrarer, legem hanc, nouas me-
liores oblationes, Eccleſiæ fauore, ac in ven-
ditione bonorum illius non admittentem,
vel intelligi, tranſactis addictionum tempo-
ribus, vt tùnc venditio firma remaneat, ſitq;
emptor perpetuò ſecurus, nè in poſterùm,
vlla poſſit vlteriori oblatione inquietari;
Vel rectiùs, quandò à primo emptore, & per
primum actum, fuit res Eccleſiæ, iuſto pretio
venundata, tùnc enim viderentur ceſſare ad-
dictionum tempora, quaſi ceſſet eiuſdẽ legis
ea tempora concedentis intentio, quæ fuit,
nè Eccleſia læderetur; nec ampliùs iuſtitiæ
cultrix eſſet nuncupanda, ſi poſtquàm iuſto
pretio rem ſuam vendidit, meliorem obla-
tionem admitteret, quaſi videretur ad iniu-
ſtum lucrum aſpirare, fouendo animoſas li-
citationes, quæ ſtatim tales nuncupantur,
cùm iuſti valoris metã excedunt, iſtaq; opi-
nio fuit *Gloſ. in d. Can. hoc ius porrectum, verb.
vt plus*, quam ſingularem appellat *Roman. ſin-
gul.* 762. *Tu ſcis, &c.* & ibi *addit.* eumq; ſequi-
tur *Boer. deciſ.* 248. *ſub nu.* 2. *verſic. Maximè in
rebus Eccleſiæ*, qui locum *Roman.* allegat *ſin-
gul.* 758. addo *Franciſ. Marc. d. deciſ.* 565. *ſub n.*
3. *in fin.* & *Rebuff. tract. de præcon. gloſ. fin. n.* 19.
& licèt *n.* 20. dicat, Rectores Eccleſiarum,
malè ſe gerere, ſi rem Eccleſiæ plus offerenti
non tradant, hoc tamen intelligi oportet,
quandò ſuperueniens augmentum, verùm
rei valorem non excedit, ad tradita in ſimili
per *Lanar. Iun. in addit. ad patruum, §. ſed etiam
res, cap.* 1. *nu.* 46. & 47. *per quos fiat inueſtitura*,
& *Io: Camill. Cacac.* apùd *de Marin. tom.* 3. *alle-
9 gat.* 82. *n.*.... † Dicitur autem iuſtus valor rei,
ille, qui capit redditus eiuſdem rei, ſpatio
viginti quinque annorum, & ſic domus, ex
qua ſingulis annis percipiuntur centum pro
penſione, valeret in proprietate duc. 2500.
Gloſ. in d. Can. hoc ius porrectum, verb. diſtrictè.
10 † Demùm vtiliter animaduerto, quòd non
tantùm res propriæ Eccleſiæ, ſed etiam res
Eccleſiæ hypothecatæ, ſi ipſa inſtante vẽdan-
tur, habent idem priuilegium adiectionis in
diem; itaq; ſi pẽtente Eccleſia creditrice in
duc. 1000. venderetur fundus hypothecatus
pro duc. 800. & intrà viginti dies addictio-
num, ſuperueniret vberior oblatio, qua Ec-
cleſiæ creditricis conditio melior efficitur,
eſſet vtiq; recipienda, non obſtante, quòd
emptori, rei poſſeſſio tradita fuiſſet (dùm
tamen illa melior oblatio, non ſit animoſa,
ſed intrà latitudinẽ iuſti pretij, vt diximus)
quod mihi ſuadeo, ex *Gloſ. in l. ſi tempora, C.
de fid. inſtr. & iur. haſt. fiſcal. lib.* 10. quæ licèt
loqua-

loquatur in fiſco, vt etiam pro bonis ſibi hy-
pothecatis, habeat tempora addictionum,
tamen à fortiori debet procedere in Eccle-
ſia, quæ quoàd hæc tempora addictionum,
eſt magis priuilegiata, quàm ſit fiſcus, vt pa-
tebit infrà *n.41.cum ſeqq.*
11 Fiſcus etiam potitur hoc priuilegio addi-
ctionis in diem, ſi fiſcales res vendi contin-
gat, ex diſpoſitione dictæ *l.ſi tempora*, iuncta
l.Lucius, §.fin.ff.ad municip.& l.fin.ff.de iur.fiſ.
Idcóq; ſi vberior ſuperueniat oblatio, fiſci
conditionem meliorem faciens, eſſet dubio
procùl recipienda, quaſi ipſi vēditioni ineſſe
videatur cōditio, niſi alius plus offerat, *Lar-
rea allegat.106.n.8.vol.2. Renat.Chopin.de do-
man.Franc.lib.3.cap.29.nu.29.& Salgad.in la-*
12 *byrint.credit.part.2.cap.2.n.95.*†& non ſolùm
prædicta militant, cùm res ad fiſcum domi-
nij iure pertinens venditur, ſed & cùm lici-
tatur fundus fiſco hypothecatus, quia, vt ſa-
tis illi fiat, idem priuilegium adiectionis in
diem, pro hac venditione obtineret, *Gloſ.in
d.l.ſi tempora*, & *Dom.Reg.de Pont. de poteſtat.*
13 *Proreg.tit.4.de regal.impoſit.§.5.nu.42.*†Rur-
sùs habet locum memoratum iuris priuile-
gium adiectionis in diem fauore fiſci, non
tantùm ad augendum iuſtum valorem rei à
ſe venditæ, ſed & cùm operarios ad aliquod
opus perficiendum cōducit, quia cùm ſoleat
merces licitari, vt is ad opus admittatur,
qui illud minori ſalario, & diſpendio, ſe fa-
cturum fiſco offert, idcircò re licitata, ad-
mitteretur profectò alia oblatio, ſalarij, &
diſpendij diminutionem continens, *Franciſ.
Auiles in cap.31.Prætorum. verſic.fin.num.11.*
14 quem ſequitur *Maſtrill.deciſ.84. nu.7.* † De-
nuim in locatione etiam rerum fiſcalium
locum ſibi vindicant tempora adiectionum,
modò tamen locatio ſit temporalis, nō verò
perpetua, ſicuti communiter *DD.* conclu-
dunt, ex *l.fin. C. de locationibus prædior. ciuil.
lib.11.* & *Gloſ.in d.l.ſi prædia, verſic. Item in
locationibus fiſcalibus.*
15 Scio tamen vrgere contrà prædicta non-
nulla iura, ex quibus ingenioſè, ſed fallaciſ-
ſimè *Dom.Reg.Vrſin.* in quadam cōtingentia
exiſtimabat, adiectionum tempora, in ven-
ditione, & locatione rerum fiſcalium, vel nō
eſſe vera, vel aliter, quàm à *DD.* interpretata
ſunt, eſſe intelligenda, vt patet ex eius erudi-
tiſſima allegatione, quam curauit imprimi
Dom.Reg.de Marin.reſolut.iur.lib.1.cap.147.d
16 *n.12.ad fin.*†nam quòd nō ſint vera, adducit
tex.in l ſi minori, C.de iur.fiſc.lib.10. vbi rei fi-
ſcalis perfecta venditio, non aliter reſcindi-
tur, quàm ſi dolo, fraude, vel inſidia, cele-
brata ſit; Rursùs *tex.in l.de contractu 3.C.de
reſcind.vēdit.* vbi fiſco, à perfecta rei ſuæ ven-
ditione recedere prohibetur; poſſet tertiò
addi *tex. in l. eos, qui auctione 4. C. de diuerſ.*
17 *præd.lib.11.* vbi ſimiliter habetur. †Quod au-
tem *tex.in d.l.ſi tempora*, cum cōcord. quibus
meliores oblationes recipiendas eſſe, fauore
fiſci ſancitur, debeat aliter intelligi, ipſe
Dom.Vrſin.loc.cit.n.25. ponderat, tempora
addictionum capi debere, pro illo temporis
ſpatio, intrà quod res fiſcales de iure venales
eſſe debent, quo tamen tranſacto, & vendi-
tione ſemel perfecta, inquit, de cætero ab ea
recedi non poſſe, nouamq; oblationem cate-
nùs recipi debere, quatenùs illa ſuperueniat
intrà reſiduum temporis primi termini.
18 Verùm difficultates iſtæ, quanquam à do-
ctiſſimo viro excitatæ, nullū habent robur;
nam prima, vt non liceat à perfecta ſemel rei
fiſcalis venditione recedere, eſt vento leuior;
procedunt enim iura in contrarium allata,
quandò poſt celebratam venditionem, ſunt
etiam tranſacta addictionum tempora, quaſi
tùnc tantùm, & non antè perfecta, & irretra-
ctabilis venditio dicatur, ex *l.2.ff.de in diem
addiction.* iſtoq; caſu, ſi velit fiſcus à perfecto
contractu reſilire, neutiquam poſſet, non ſub
prætextu nouæ vberioris oblationis, cùm
tranſiuerint tempora addictionum, ex *cit.l.*
19 *eos, qui auctione*, non etiam ſub prætextu læ-
ſionis, quia eiſdem temporibus tranſactis,
opus habet fiſcus, docere ſe vltrà dimidiam
fuiſſe læſum, ad inſtar priuati, vt inquit *Gloſ.*
20 *in d.l.de contractu*, † vel docere, res ſuas dolo,
& inſidia venditas fuiſſe, ex *d.l.ſi minori*; Non
benè tamen ex his, ſimilibuſq; iuribus infer-
tur, addictionum tempora, in venditione
rerum fiſcalium, locum non obtinere, vt pu-
tauit *Dom. Vrſin.* contrà nototiam diſpoſi-
tionem *d.l.ſi tempora*, cum concord. ſup. ad-
ductis *n.11.*
21 Secunda etiam difficultas faciliori nego-
tio tollitur, etenim idem *Dom. Præſ. Vrſin.*
credit, addictionum tempora, non differre à
temporibus, intrà quæ res fiſcales debent
eſſe venales, ſed imò eſſe idem in ſubſtantia,
taliter, quòd expiratis temporibus ad præ-
conizanda bona, intrà quæ illa dicuntur eſſe
venalia, vlteriori temporis beneficio, fiſcus
non potiatur, ad effectum recipiendi nouas
meliores oblationes, quod mihi à nemine
ſanæ mentis viro, videtur eſſe affirmandum;
22 † nam bona fiſci, cùm diſtrahuntur, perne-
ceſsè debent eſſe aliquo temporis intereſti-
tio venalia, & talia effici, bannis, & præco-
nijs, adeóq; hæc ſolemnitas requiritur, vt
omiſſa, venditionem ipſo iure irritet, *l.1.&
2.C.cit.tit. de fid.inſtr. & iur.haſt.fiſcal. lib.10.
Alberic.* quem ſequitur *Maſtrill.deciſ.84. n.6.*
Ergò differunt, & diſtinguntur inter ſe tem-
pora, intrà quæ res fiſcales debent eſſe ve-
nales, à temporibus addictionum; quod for-
tiùs comprobatur ex diuerſitate effectuum,
nam omiſſio ſolemnitatum, quarum vigore
res fiſcales dicuntur effici venales, prorsùs
irritat venditionem, quaſi fraude, & inſidia
23 proceſſerit, vt ſuprà diximus; tempora † au-
tem addictionum, faciunt validā, & puram
ven-

Digitized by Google

venditionem, reſoluendam tamen, ſi melior
oblario ſuperuenerit, *d.l.2.de in diẽ addiction.*
ſicq; fari neceſsè oportet,tempora addictio-
num, competere , & currere non à die , quo
cœpit res eſſe venalis , ſed à die celebratæ
venditionis , dùm non aliò tendunt , quàm
ad reſoluendam iam factam venditionem,
ex cauſa melioris ſuperuenientis oblario-
nis.

24 *Hinc tandem reſoluuntur authoritates
per *Dom.Vrſin.*adductæ, præſettim authori-
tas rei iudicaræ , apùd *Afflict. deciſ.*340. vbi
pro Tribunali ſedente toto S.C. & Reg. Ca-
mera, teſtarur fuiſſe denegarã reſtitutionem
fiſco , qui iam ſolemniter arrendauerat in-
troitus ſaliuni Regni , non obſtante , quòd
fiſci Procurator allegaſſet , ſe reperire me-
25 liorem oblationem ; † Nam primò credenn-
dum eſt, quòd in contingenti caſu illius de-
ciſionis,tranſiuerint iam tempora addictio-
num,& ſic iure merito viſum fuit,taliter de-
26cernere.†Secundò in illo caſu,nulla fuit me-
lior oblatio cum effectu exhibita, ſed ſolùm
per fiſcum iactabatur,reperiri alium,volen-
rem plùs offerre , vt benè aduertit *Muſcatell.*
27 *in prax.lib.2.par.3.gloſ.vendantur,n.60.*†Ter-
tiò tandem , quandò omnia prædicta ceſſa-
rent , non eſt faciendum fundamentum ſup.
cit. deciſ. Afflict. tanquam commnniter con-
futata , nam præualet hodiè contraria iudi-
candi conſuetudo, teſte *Muſcatell. vbi ſup.n.*
57.eamq; latè impugnant *Dom.de Pont.d.tit.*
5.§.4.n.48. vſq; ad 62. Parlador.rer.quotid.lib.
2.cap.fin.5.part.§.13.n.14. Dom.Staiban.citat.
reſolut.20. nu.25.26.& 69. cum ſeqq. & *Dom.*
Capyc.Latr.cit.conſult.5.à n.12.

28 Poſſet verò optimo iure practicari *Afflict.*
deciſ.& opinio *Dom.Vrſin.*in duobus caſibus.
Primò, ſi bona fiſci eſſent non ſolùm ſolem-
niter , ſed iuſto prerio diſtracta , aut locata,
tunc enim nullo pacto eſſet admittẽda,noua
melior oblatio, *Reg. Tapp. de iur. Regn.lib.6.*
tit.de loc. & conduc.rer.fiſcal. fol.36. verſic.Sed
quia tempore , quo ego interueniebam , quem ſe-
quitur *Dom.Reg.de Mariu.cap.46.lib.1.*& per
29conſequens non haberent locum † tempora
addictionum fiſco indulta , quaſi non aliò
rendant,quàm quòd ad obtinendum iuſtum
rei pretium, ſicuti euidẽter probatur ex *tex.*
in d.l.ſi tempora, in illis verbis, *Adi Rationalem*
noſtrum, & iuſtam vberioris pretij oblationem
admittat . Sicq; potiſſimùm inſpiciendum
eſſet , an ſuperueniens licitario, ſit necnè in-
trà latitudinem iuſti valoris , proùt ſentit
30 *Afflict.loc.cit.n.3.* dicens†non eſſe attenden-
das,admittẽdaſq; calumnioſas, & animoſas
licitationes,communiter *DD.in l.ad officium,*
C.commun. diuid. Tiraquell.de retract.lignager.
§.1.gloſ.18.nu.2.& *Nigr.in tract.de iudicial.pi-*
31*gnor.vendit.cap.6.§.1.n.27.fol.156.*Ipſeq;†in-
diſtinctè , ac in omni quacunq; licitatione,
animoſas , & calumnioſas oblationes , eas
eſſe exiſtimarem , quæ iuſti rei valoris me-
tam excedunt , proùt apertiſſimè ex prædi-
ctis deducitur.

32 Secundò poſſet procedere *deciſ. Afflict.* ſi
modicum pretij augmentum, fiſcus ex noua
oblatione obtineret,quia(vt ipſe inquit *n.1.*
& 4.) modicum lucrum non eſt iuſta cauſa
reſtitutionis,cùm de modicis nõ curet Præ-
tor, *l.ſcio,ff.de reſtit.in integr.l.ſi oleum,§.fin.ff.*
de dol.mal. iſtamq; opinionem , retinent alij
mox allegandi , dùm dicunt, quòd tam pro
fiſco, quàm pro Eccleſia,& minore,quorum
bona ſub haſta diſtracta fuerunt , nõ admit-
tatur modica læſio, & ſucceſſiuè noua obla-
33 tio, priorem in modico excedentem † niſi
ad minus læſio ſit in ſexta parte,ipſaq; noua
oblatio , priorem pariter in ſexta excedat,
veluti ſi fuit vendita res 60. oportet, quòd
nouus licitator offerat 70.ità *Bar.in l.duo ſo-*
cietatem,§.arbitrorum, verſic. Quæ dicatur par-
ua,aut maxima cauſa,ff.pro ſoci.Vrſill.ad Afflic.
cit.deciſ.340.nu.8. Franch.deciſ.120. Maſtrill.
deciſ.84.n.8. Dom. Reg.de Pont.loc.ſup.cit.n.6.
15.16.32.33.& 34. Thor.in compend.dec.tom.
2. verb.Vniuerſitas an gaudeat, circà fin. Conſil.
Theodor. allegat.45.ſub nu.29. & 30. verſic.Si
*prætendit,*videnduſq; *Salgad.in labyrint.credit.*
34 *tom.1.part.2.cap.2.n.8.& 9.*†qui omnes hoc
verum eſſe indiſcriminatim docent , in qua-
cunq; perfecta ſubhaſtatione , vt alterius
vberioris oblationis prætextu non retracte-
tur , niſi prioris emptoris oblationem in
35 ſexta excedat;†quod tamen hodiè reſpectu
fiſci aliter ſe habet, nam ſi antè traditam rei
licitatæ poſſeſſionem , velit quis intrà 40.
dies offerre, teneretur decimam excedere,
ſin autem capta poſſeſſione, vellet alius lici-
tatę rei pretium meliorare,ſextam ſuperad-
dere deberet , ſicuti cautum fuit per *Pragm.*
Dom.Comitis de Mõterey Regni Proregis,
de anno 1631. vt in *Pragm.71.de offic.Procur.*
*Cæſar.*quę in currenti menſe Februarij huius
anni 1673. fuit practicata per Collaterale
Conſilium , referente Regia Camera in affi-
ctu Gabellæ Tabacci , cuius cùm noui Ar-
rendarores poſſeſſionem obtinuiſſent , com-
paruerunt intrà trimeſtre tempus alij obla-
tores , qui fuerunt prima vice excluſi , eò,
quòd eorum oblatio , primam nouorum
36Arrendarorum in ſexta non excedebat,†pa-
trocinante contrà iſtos nouos oblatores,
Domino Ioſepho Canale meo in ſtudijs ſo-
dali,Regiæ Cameræ ſtrenuo,ac vnico cauſa-
rum Patrono , omni virturum genere , ac
morum ſuauitate ornatiſſimo.

37 In eadem etiam contingentia affictus Ga-
bellæ Tabacci,vidimus per idem Supremum
à latere Prętorium practicatum,& quotidiè
in cunctis alijs Gabellarum , fiſcaliumq; in-
troituum conductionibus, practicari cerni-
mus , quòd durantibus addictionum tem-
poribus, nouæ meliores oblationes, non ſe-

mel, ſed pluries, atq; reiteratis vicibus ad-
mittantur, iſtoq; inre prudentiſſimi Regalis
Patrimonij Magiſtratus, Spectabileſq; Re-
giam Cancellariam Regentes ſapientiſſimi
38 vtuntur; †Id, quod & ſi videatur eſſe contrà
tex. in l. 2. & ibi *gloſ. C. de locat. predior. ciuil.* vbi
durãtibus temporibus addictionum fauore
fiſci, vnica tantùm, non vlterior pinguior
oblatio, admitti ſancitur, proùt etiam ad-
uertunt *Gloſ. in d. l. ſi tempora, C. de fid. inſtr. &*
iur. haſt. fiſcal. lib. 10. & in d. l. eos, qui auctione, in
39 *fin. C. de diuerſ. pręd. lib.* 11. †hoc tamen, iuſto,
prudentiq; cõſilio, nequaquam practicatur,
ad euitandam ſcilicèt fraudem, quæ in ven-
ditionibus, & locationibus rerum fiſcalium,
poſſet committi, ni competenti temporis in-
tereſtitio, in *d. Pragm.* ſtatuto, aditus omni-
bus pateret, nouiter offerendi, & licitandi,
& faxit Deus, quòd quandoq; auiditas, &
malitia ſubditorum, non vincat ſuperiorum
vigilantiam; ſolent enim offerentium, & cõ-
currentium factiones, inter ſe confœderari,
& deteſtabili colluſione, Regalẽ ſubſtantiam
modico pretio vſurpare, & proprium, pri-
uatumq; patrimonium, indirectis, iniuſtiſq;
medijs impinguare, vt breui tempore adeò
diuitijs polleant, vt impoſſibile videatur ad
eam metam, abſq; manifeſta furti nota per-
40 ueniſſe, peccantes contrà iuſtitiam, †quia ſi
Deus nobis Regem dedit Catholicùm, ex
omni parte iuſtum, qui ſubditorum bona
non vſurpat, ſed protegit, cuius dominium
dulce eſt, & ſuaue, cuius leges paternæ, cuius
mandata iucunda, cuius deſiderium Sanctũ,
cuius largitas ſingularis, cuius benignitas
inexplicabilis, cuius amor ex corde, in ſub-
ditos eſt; Iuſtum poſteà videtur, quòd ab
eiſdem par obtineat amoris præmium, ho-
noris cõmodum, timoris debitum, paremq;
in bonis reuerentiam.

41 Modò redeundo ad rem, à qua paulò di-
greſſus ſum, animaduerto, tempora adie-
ctionum, in fiſco non eſſe de iure communi
ſtatuta, ſed solùm, vt ſuperiùs diximus, fa-
uore Eccleſiæ, ad viginti dies porriguntur,
42 *d. auth. hoc ius porrectum,* †qua ratione oppor-
tunè affirmamus, Eccleſiam, quoàd hæc ad-
dictionum tempora, eſſe fiſco magis priui-
legiatam, quaſi Imperator voluerit, fauore
43 Eccleſiæ pinguiùs prouidere; †Iſtamq; diffi-
cultatem conſiderans noſter *Accurſius,* quòd
ſcilicèt fiſcus pręſtituta tempora nõ habeat,
magiſtaliter voluit, idem tempus viginti
dierum, pro Eccleſia ſancitum, locum obti-
nere fauore fiſci, vt in *gloſ. d. l. ſi tempora, & in*
l. 3. C. de location. prædior. ciuil. lib. 11. *& in l. 1.*
verſic. Præſtituta, C. de vend. reb. Ciuit. lib. 11. &
cum hac ſententia tranſit *Franciſ. Marc. cit.*
deciſ. 565. *n.* 3. eamq; in puncto iuris arbitror
44 eſſe communem: †Sed quia opinio iſta, tan-
quam in deſuetudinem abierit, malè ſerua-
batur, erantq; adeò incerta hæc addictionũ
tempora, vt nullam vnquam ſecuritatem
emptores, & conductores bonorum fiſci ob-
tinere viderentur, idcircò huic quàm maxi-
mo abſurdo, reparauit eadem *cit. Pragm.* 71.
de offic. Procurat. Cæſar. cuius vigore facultas
datur nouiter offerẽdi, per dies 40. antè tra-
ditam poſſeſſionem, & mẽſes tres, poſt illam
conſignatam, cum illo tamen diſcrimine, de-
ſuper notato, vt antè traditam poſſeſſionem
ſufficiat, ſi noua oblatio, primam in decima
excedat, poſſeſſione tamen conſignata, de-
beat primam in ſexta meliorare.

45 Ex eademq; *Pragm.* manifeſtiſſimè reſolui-
tur, nouum oblatorem, teneri alterius obla-
tionem in decima, vel in ſexta meliorare, ha-
bito tamen reſpectu ad ſolam quantitatem,
ad quam aſcendit extaleum, ſeù pẽſio vnius
anni conductionis, non tamen attenta tota
quantitate, ad quam aſcendit extaleum plu-
rium annorum, & hoc important illa verba,
Pur che non ſia meno della decima parte, dell' af-
fitto d' vn anno, & inferiùs, *Et l' offerta non ſia*
meno, che la ſeſta parte dell' affitto d' vn anno, qua
poſita verborum euidentia, equidem miror,
cùr tam laborioſè, ſuper hoc articulo, pecu-
liari lege deciſo, ſcripſerit *Dom. Reg. Capyc.*
Latr. deciſ. 158. quem refert etiam *Dom. Reg.*
de Marin. reſolut. iur. lib. 1. *d. cap.* 147. *ſub nu.* 9.
46 *verſ. Cætera ad materiam,* †niſi dicamus, fuiſſe
potiſſimùm in illa ſpecie dubitatum, an ſo-
lutio illius quantitatis ſuperadditæ, aſcen-
dentis ad decimam, vel ſextam vnius anni,
potuerit per nouum oblatorem, in ſingulos
conductionis annos partiri, ad finem co-
gnoſcẽdi, an noua oblatio, ſit necnè, ſeruata
forma *Regię Pragm.* ac intrà latitudinem de-
cimæ, vel ſextæ, quæ vigore illius, debet ſu-
peraddi? Quocircà quicquid re non benè
perpenſa, dicat *Dom. Capyc. Latr. loc. cit.* fa-
teor reſolutiuè, ſolutionem quantitatis no-
uiter ſuperadditæ, non poſſe in plures annos
in ratas partiri, & protrahi, addictionemq;
taliter factam, non eſſe recipiendam, tanquã
infrà latitudinem quantitatis in *Pragm.* ſta-
47 tutæ, duplici ratione. †Primò, attenta dila-
tione adiecta ſolutioni illius quãtitatis, quæ
quantitatem ipſam videtur diminuęre, ſicuti
in terminis cõſiderauit I.C. in *l. ſi prædio* 18.
§. ſi fundus, in fin. ff. de in diem addict. ibi, *Idemq;*
æſtimandum eſt, ſi dies longior pretij ſoluendi data
fuerit, vt quæratur quantum ex vſura eius tem-
48 *poris capi potuerit.* † Et ſecundò, attentis di-
minutis, & particularibus ſolutionibus, de
eadem quantitate faciendis, quæ cùm ma-
gnum incommodum creditori afferant, *l.* 3.
ff. famil. erciſcund. & l. tutor 41. *§. Lucius, ff. de*
vſur. ex conſequenti videtur, minor quanti-
tas oblata, quia tam dilatio ſolutioni adie-
cta, quàm diminutæ ſolutiones, ſuam ha-
bent æſtimationem, & ſunt in pretio, citat.
iuribus.

49 Singulariter etiam aduerto, in terminis
cit.

cit.Pragm.71.de offic.Procur.Cæſar. quòd dùm
in ea dicitur, nouam oblationem, debere
primam ſuperare in decima, vel ſexta, habi-
to reſpectu ad quantitatem conductionis
vnius anni, ſupponitur, quòd conductio fue-
rit per plures annos facta, ad certam æqua-
lem penſionem, proùt euenit in Gabella Ta-
bacci, arrendata pro triennio, ad rationem
50 duc........quolibet anno: †Nùnc quæro, quid
ſi fuiſſet códucta Gabella pro triennio, qua-
triennio, vel vltrà, cùm inæqualitate penſio-
nis, vtpotè pro duc.1000. pro primo, 1500.
pro ſecundo, 2000. pro tertio; & aliquis vel-
let nouiter offerre, an teneatur ſuperaddere
decimam, vel ſextam, attenta inferiori quã-
titate primi anni, an mediocri debita pro
ſecundo, an verò maiori, debita pro tertio?
Caſus iſte, nec à *Pragm.* nec à ſcribentibus,
quos viderim, tangitur, vndè matura indi-
51 get determinatione, †quę mihi deſumi poſſe
videtur, ex *tex. in l.legato generaliter 37.ff.de
legat.*1. vbi cùm ſumus in ambiguo, reſpectu
diuerſarum quantitatum, tùnc nec inferior,
nec maior quantitas attenditur, ſed medio-
cris, ad quod plura alia iura allegar ibi *gloſ.*
addo aliam *gloſ.in l.cùm in eo 45. verſ.Eadem
parte, ff. de pact.* licèt minorem quantitatem
attendendam fore credat *Cardin.Mantic.de
tacit. & ambig.conuent.tom.2.lib.14.tit.30.nu.*
30. ex *tex. in l. inter ſtipulantem 83. §. ſi ſtipu-
lante, & l.ſi ità ſtipulatus fuero* 109. *ff. de verb.*
52 *obligat.* Sed †hæc deciſio, ſic indiſtinctè menti
meæ non adæquat, ſed tùnc tantùm, quandò
conductio in triennium facta eſt, & ſingulo
quoquo anno, penſio in quinquaginta, in
centum, vel in ſimilem parem numerum au-
getur, quia tùnc coaceruata quantitate om-
nium trium annorum, & poſteà in æquas
tres partes diuiſa, ſingula portio, aſcendit
ad quantitatem ſecundi anni, quam medio-
crem appellauimus: Exemplum eſt aritme-
ticum, ponamus enim, quòd conduxerim
pro primo anno in 500. pro ſecundo in 600.
pro tertio in 700. eſt certum, quòd his tri-
bus quãtitatibus in vnum coaceruatis, ſum-
mam faciunt ducat. 1800. qui in tres æquas
partes poſteà diuiſi, quælibet portio ad duc.
600. aſcendit; ſicq; benè hoc caſu tantùm,
mediocris quantitas ſecundi anni, eſt atten-
denda, eaq; inſpecta, fieri debet noua obla-
tio, cum additamento decimæ, vel ſextæ.
53 Sed quandò conductio fit pro duobus an-
nis, vel quatriennio, pro diſpari quantitate,
vtpotè pro primo 500. pro ſecundo 600. pro
tertio 700. pro quarto 800. his caſibus, cùm
non poſſit diſcerni, quænam dicatur quan-
titas mediocris, ex conſequenti, non poſſet
obtinere locum, allata regula de mediocri
quantitate attendenda. Imò eadẽ difficultas
exoriri poſſet, ſi conductio in triennium fie-
ret, & penſio non augeretur in parem nume-
rum, ſed in diſparem, veluti pro primo anno
500. pro ſecundo 550. pro tertio 580. nam
cùm penſio ſecundi anni augeatur in 50. ter-
tij, verò anni, non in totidem, ſed in 30. ſuc-
ceſſiuè tota quantitate in vnum coaceruata
in duc. 1630. tertia pars non aſcenderet ad
duc. 550. pro ſecundo anno oblatos, ſed ad
duc. 543.1.13.$\frac{1}{3}$
54 Atq; ideò aliam non fallentem, ſed certiſ-
ſimam regulam conſtituo, vt nec primi, nec
ſecundi, nec tertij, aut vlterioris cóductionis
anni quantitas de per ſe attendenda ſit, ſed
quòd omnium annorum quantitates ſimùl
coaceruentur, poſteaq; in totidem æquas
portiones diuidantur, quot ſunt conductio-
nis anni, quo facto, noua oblatio admittẽda
eſt, cum additamento, decimæ, vel ſextæ, ſer-
uata forma *Pragm.* inſpecta quãtitate vnius
portionis, iſtumq; modum mihi verum ſua-
deo, ex reſponſis *Neratij*, & *Iaboleni*, ille in *l.
ſi fundũ* 35. iſte in *l.ità vt omnes ſummas 36. ff.*
55 *mandat.* †Quęrit *Neratius*, ſi dem mandatum
Titio poſſidenti rem communem, cum alijs
tribus fratribus, de emendo illorum portio-
nes, & cum eodem Titio conueniam, quòd
eius portio mihi vendita intelligatur, pro
eodem pretio, quo ipſe cæteras à compoſ-
ſeſſoribus comparabit, & poſteà compoſſeſ-
ſorum portiones diuerſis pretijs comparatę
ſint, quo pretio inſpecto, debeam ego Titij
portionem perſoluere? decidit I.C. id Iudi-
cis arbitrio remittendũ eſſe, per hæc verba,
*Sin autem nullo certo pretio conſtituto, emere tibi
mandauerim, tuq; ex diuerſis pretijs, partes cæte-
rorum redemeris, & tuam partem, viri boni arbi-
tratu, æſtimato pretio tibi dari oportet.* Verùm
ſtatim ſubdit *Iabolenus*, ad eandem ſpeciem,
hæc verba, *Ità ut omnes ſummas, maiores, & mi-
nores coacernet, & ità portionem ei, qui manda-
tum ſuſcepit, præſtet, quod & pleriq; probant.*
Quod reſponſum hanc coaceruationem ad-
mittens, ad euitandam ambiguitatem pretij
explicitè non declarati, vbi plura, diuerſaq;
pretia concurrere poſſunt, referunt *Gloſ. in
d. l. legato generaliter, & in d. l. cùm in eo*, ſed
omnium doctiſſimè *Muñoz de Eſcobar, in*
56 *tract.de ratiocin. comput.*24. † vbi præ cæteris
ſingulariter ad propoſitum notat, quòd ſi
tres appretiatores, rẽ diuerſis, diſparibuſq;
pretijs æſtimarent, nulli eſſet præcisè cre-
dendum, ſed deberent ſingulorum pretia in
vnum coaceruari, poſteàq; in tot ęquas por-
tiones diuidi, quot fuerunt appretiatores,
eritq; vnica portio, iuſtum rei pretium, ad
quod allegat *Catellian.Cott.in memorial.verb.
æſtimatores*, qui dicit, id fuiſſe de mente *Bald.
in l.1. quæſt. 6. C. ſi ſeruus extero*, & expreſsè
Salyc.in l.hac edictali, §.is illud, nu.3.in fin.C.de
57 *ſecund.nupt.* †à qua quidem concluſione, non
valdè diſtat authoritas *Aret.* & *Felin. in cap.
ſignificaſti, il ſecondo, de homicid.* dicentium,
quòd ſi plures teſtes ſuper quantitate depo-
nentes, inter ſe variarent, non vtiq; diceren-

rur inter ſe contrarij, ſed ad concordiam re-
ducendi eſſent, coacernando omnes quanti-
tates, ad vnicam, qua poſteà in totidem pqr-
tiones diuiſa, quot ſunt teſtes, vnica ex illis
portionibus erit vera quantitas, ſequitur
Petr. Gerar. ſingul. 25. incipit, *Tene menti*, &
Vrſill. ad Afflict. deciſ. 240. *n.* 14.

58 Demùm quod attinet ad fiſcum, ex eadem
Prag. 71. *de offic. Procur. Cæſar.* infero ad illam
quæſtionem, an primus licitator præferatur
ad obtinendam rem, pro eodem pretio à ſe-
cundo licitatore oblato? Circà quam *Dom.
Reg. Capyc. Latr. deciſ.* 159. defendit negatiuè,
dicens, quòd *tex. in l. congruit, C. de locat. præ-
dior. ciuil. lib.* 11. procedit tantùm fauore illo-
rum, qui res fiſcales, aliquo tempore condu-
ctas tenuerunt, vt expleta conductione, ſi
alius plus offerat, debeant pro eodē pretio,
nouiter oblato pręferri, non autem ad fauo-
rem illius, qui fuit nudus licitator, licèt ad
59 licitandum primò acceſſiſſet: † In cōtrarium
verò, quòd ſit locus pręlationi, ſcripſit *Dom.
Reg. de Marin. cit. cap.* 147. *à nu.* 3. *cum ſeqq. lib.*
1. & cum hac opinione, concedente prælat-
tionem primo oblatori, videntur tranſire
Dom. Conſil. Theodor. allegat. 45. *n.* 27. & *Dom.
Reg. Ronit.* dicens, hoc eſſe adeò verum, vt
adueniente noua oblatione, ſit requirendus
primus oblator, denunciando illi ſecundam
meliorem oblationem, *conſil.* 49. *nu.* 8. *vol.* 2.

60 † Ipſe verò in hac quæſtione crederem, di-
ſtinctione vtendum eſſe, vt, ſiquidem noua
oblatio, antè traditam primo oblatori poſ-
ſeſſionem ſuperueniat, non ſit locus præla-
tioni; ſecùs verò, ſi id euenire contingat poſt
captā poſſeſſionem, iſtaq; diſtinctio faciliter
practicari poteſt, attento tenore *Pragm.* per
quam duo addictionum tempora pro fiſco
ſtatuta ſunt: Alterum antè cōſignatam poſ-
ſeſſionem, & iſtud durat per 40. dies; Alterū
verò poſt traditam poſſeſſionem, & iſtud
durat per tres menſes, vt diximus. Nùnc, ſi
in primo termino, & ſic re integra oblatio
melior ſuperueniat, facilè procedit *deciſio
Dom. Capyc. Latr.* quaſi nulla iniuria primo
oblatori inferatur, cùm nullam tùnc videa-
tur pati iacturam; non ità, ſi in ſecundo ter-
mino, & ſic re nō integra nouiter offeratur,
quia tùnc cū primus oblator rei à fiſco con-
ductæ, vel emptæ, negotia gerere cœperit, &
animum ad illius concernentia applicuerit,
æquum videtur, vt non ità de facto expella-
tur, ſed eatenùs, quatenùs denūciata ei noua
oblatione, nollet idem pretium, à ſecundo
oblatum, perſoluere; id, quod mihi verum
ſuadeo, ex reſponſo *Paul. in l. neceſſe autem*
11. *ff. de in diem addict.* vbi loquens de eo, qui
emerat ſub pacto addictionis in diem, dat ei
prælationem aduersùs ſecūdum oblatorem
pro eodem pretio, à ſecundo oblato, ex eo
ſolùm, nam primus rei poſſeſſionem iam
nactus fuerat, per hæc verba, *Neceſſe autem
habebit venditor, meliore conditione allata, prio-
rem certiorem facere emptorem, vt, quod alius ad-
didit, ipſe quoq; adiicere poſſit*, quem *tex.* in ter-
minis noſtris allegat *Reg. Rouit. d. conſil.* 49. *n.*
8. *vol.* 2. cum quo non facilè cōſentio, quoàd
id, vt prælatio primo oblatori concedenda
ſit, etiam re integra, & ſic poſſeſſione illi
adhùc non tradita.

61 Hactenùs ſufficienter de fiſco verba egi-
mus, nùnc, quid de minore dicendum ſit, vi-
deamus, cùm, & in eo *DD.* non benè conue-
niant, pleriq; enim arbitrantur, vt vendita
minoris re, melior ſuperueniens oblatio, in-
diſtinctè ſit admittenda, quòdq; ex ea prima
venditio reſcindatur, remedio reſtitutionis
in integrum, *Melchior. Phœb. deciſ.* 135. *lib.* 2.
iſtamq; ſententiam teſtatur in foro ſeruari,
nec eſſe ab ea recedendum monet; ex mo-
dernioribus autem plenè *Dom. Conſil. Staib.
reſol.* 20. *à nu.* 14. *cum plurib. ſeqq.* & *Dom. Reg.
Capyc. Latr. cōſult.* 5. per diſcurſum, ſignanter
62 *n.* 22. † Quinimò reſtitutionem hanc compe-
tere inquiunt, etiam ſi minor, modicam, vel
minimam læſionem paſſus fuerit, ſicuti an-
nuunt quàm plures apùd *Dom. Staiban. loc.*
63 *cit. n.* 27. & 28. & † ſucceſſiuè inferunt, quam-
cunq; nouam oblationem priorem in mo-
dico excedentem, admitti debere fauore mi-
noris, quia cùm quodlibet additamentum,
ſiuè magnum, ſiuè modicum lucri commo-
dum minori afferat, ex conſequenti videtur,
eandem oblationem, minoris conditionem
meliorantem, fore admittendam, quia id
tātùm inſpicitur ad reſtitutionem obtinen-
dam, an minor ex reſtitutione lucrum ſen-
64 tiat, † ſicuti in puncto ſancitum videmus, in
l. & ſi ſiuè 8. *§. quæſitum eſt, ff. de minor.* ibi, *Si
res eius venierit, & exiſtat, qui plus liceatur, an in
integrum propter lucrum reſtituendus ſit, & quo-
tidiè Prætores eos reſtituunt, vt rursùs admitta-*
65 *tur licitatio*; ſicq; † conſtat, nō tantùm damni
vitandi cauſam, ſed & lucrum, reſtitutionem
minoribus præbere; *Hodiè* (inquit *Vlpian.*)
*certo iure vtimur, vt & in lucro minoribus ſuc-
curratur*, vt in *l. ait Prætor* 7. *§. fin. ff. eod. tit.*

66 Prædicta omnia tam fortiter minorum
fauore firmata, manifeſtè oſtendunt, ipſos
hac in re, quā longè priuilegiatos eſſe, quòd
ſit Eccleſia, vel fiſcus, quorum reſpectu ſupe-
riùs firmauimus *n.* 8. & 28. nouas oblationes
non eſſe recipiendas, niſi, quatenùs intrà la-
titudinem iuſti pretij ſint; adeò, quòd non
ad lucrum, ſed ad damnum vitandū, ſcilicèt
ad iuſtum rei pretium conſequendum, Ec-
cleſiam, & fiſcum reſtitui manifeſtè demon-
ſtrauimus. Vndè iura, & authoritates in
cauſis Eccleſiæ, & fiſci adductæ, animum
meum in ancipiti conſtituunt, nè, quę de mi-
noribus tam larga manu ſcripſimus, falſa
ſint.

67 Atq; ideò pro certo arbitror, nouas obla-
tiones fauore minorum, cùm illorum res
ven-

venduntut, fore tecipiendas; ſi tamen intrà
latitudinem iuſti pretij ſint, minoreſq; nullo
peculiari, vel majori priuilegio potiri eo,
quo Eccleſia, & fiſcus; iure indulgente po-
tiuntur, nunquam enim ſuut priuilegia ad
iniquitatem protrahenda, prout eueniret, ſi
vendita re minotis iuſto pretio, vberiot
oblatio admitteretur, eaq; de cauſa emptor
re priuaretut; eo enim ipſo, quòd noua
oblatio vltrà latitudinem iuſti pretij exhi-
betur, animoſa eſt, & calumnioſa, ſicuti pari-
ter diximus ſuptà nu. 31. Vndè oporteret,
quòd DD. pto minoribus tam larga con-
ſcientia ſctibentes, oſtenderent, quòd ca-
lumnioſæ, & animoſæ licitationes, mir orum
fauore, à iure tolerantur; id, quod nec inue-
niri, nec ſomniari in toto iuris corpore po-
tetit; Et, nè videar abſq; authoritate loqui,
aduerto, rem hanc tetigiſſe *Alberic. in l. 2. C. ſi*
in cauſ. indic. & in d. l. & ſi ſinè, §. quæſitum, ff. de
minor. dicentem, reſtitutionem minoribus
ad meliorem oblationem cōcedendam eſſe,
quatenùs non iuſto pretio, vel tempore non
opportuno, aut abſq; ſolemnitatibus eorum
res venditæ fuerint; ſecùs ſi iuſto pretio, ac
tempore opportuno; Quam diſtinctionem
amplectitur *Garſ. Maſtrill. deciſ. 84. nu. 6.* Ean-
demq; ſententiam ad interpretationem *d. §.*
quæſitum, tenuit *Dom. Reg. Vrſin. in cit. allegat.*
impreſſa pet *D. de Marin. cap. 147. nu. 24. lib. 1.*
quem mirot, *Alberici* doctrinam nō perpen-
diſſe, ſed longè meliùs idem *Dom. de Marin.*
cap. 46. n. 8. & 9. d. lib. 1. latèq; *Dom. Conſiliar.*
Arias de Meſa, variar. reſolut. lib. 2. cap. 20. qui
præ cæteris allegat *Valaſc. conſult. 109.* & *Ar-*
68 *tonin. de Amat. var. reſ. lib. 1. reſ. 38. n. 19.* †qui
omnes communiter intetpretantur *tex. in d.*
§. quæſitum, vt tūnc tantùm procedat, cùm
minoris res, partibus colludentibus, infrà
latitudinem iuſti pretij, minoriſq; facilitate
vendita fuit, pluraq; congerit *Anton. Nig. in*
tract. de ſubhaſt. cap. 7. §. 8. fol. 71.
69 Sed, vt verum fatear, ex prædictis ſublata
non eſt ratiò dubitandi, exoriens ex *tex. in d.*
l. ait Prætor, §. fin. & ex *d. l. & ſi ſinè §. quæſitum,*
ff. de minor. Ex quibus, cùm expreſsè ad lucra
minoribus teſtitutio concedatur, atq; ideò
ad nouas meliores oblationes, pro ſuorum
venalium bonorū diſtractione admittantur,
ex conſequenti videtur, falſam eſſe *Alberic.* &
aliorum ſuprà cit. interpretationem, vt eate-
nùs melior oblatio toleretur, quatenus intrà
latitudinem iuſti ptetij ſit, ad irritandam
primam venditionem, infrà iuſtum valorem
celebratam; nam, quādò noua oblatio intrà
latitudinem iuſti pretij eſt, tùnc minor non
ad lucrum reſtituitur, ſed magis, nè damnū
ſentiat, & reſtitui ad lucrum diceretur, tùnc
tantùm, cùm aliquid vltrà iuſtū tei valorem
ex noua oblatione obtineret, quod videtur
probari ex argumento *l. in ratione 30. §. ven-*
dere, ff. ad leg. Falcid. cuius diſpoſitionem
ponderat *Alex. conſil. 135. num. 5. volum. 5.*
70 Verùm hac dubitandi ratione nō obſtan-
te, iterùm *Alberici* opinioni adhæreo, diffi-
cultatiq; proximè adductę, faciliter reſpon-
deo tali pacto, vt lucrum dupliciter conſide-
rari poſſit, propriè, & impropriè. Propriè
quis dicitur lucrum captare, quandò extrà
patrimonij ſui cauſam, ſed aliundè de nouo
acquirit, vtpotè donationis, legati, aut fi-
deicommiſſi titulo, *l. fin. §. licentiam, C. de he-*
red. action. & l. fæminæ, C. de ſecūd. nupt. Impro-
priè verò lucrum etiam captate dicitur ille,
qui cùm aliquid ex ſuo patrimonio amiſiſ-
ſet, vel aliter diſtractum eſſet, poſteà recupe-
tat; nam licèt principaliter videatur tracta-
re de damno vitando, tamen ex quodam
conſequenti, ſentir lucrum, quaſi nouiter vi-
deatur acquirere id, quod amiſerat, ſicuti
appoſitiſſimè cōprobatur Euāgelicis exem-
plis *Lucæ 15.* ſic itaq; ſi minoris res, valoris
duc. 50. fuerit ſolemniter vendita pro 40. &
alius nouiter offerens, alia decem ſuperad-
dat, hæc noua oblatio, quamuis intrà limi-
tes iuſti pretij ſit, lucrum tamen affert mi-
nori, qui iam illa decem, per ſolemnem ven-
ditionem perdiderat, ad iſtudq; lucrum ob-
tinendum, ei reſtitutionis remedium indul-
getur, ex *d. §. quæſitum*, cuius diſpoſitio, de
alio emergenti lucro, vltrà limites, & latitu-
dinem iuſti pretij nequit intelligi, nè ſequi
facilè videantur tot grauiſſima abſurda,
quę ponderauimus ſup. *n. 67.* quibus & aliud
71 additur, †nam cùm ſolùm ex priuilegio mi-
noris ætatis, concedatur reſtitutio aduersùs
venditionem viliori pretio factam, etiam ſi
læſio eſſet longè infra dimidiam, *l. patri 28. §.*
ſi pecuniam, verſic. Item ex diuerſo, ff. de minor.
ad differentiam maiorum, quibus non ſuc-
curritur, niſi cùm vltrà dimidiam, ſe læſos
fuiſſe oſtendunt, *l. 2. C. de reſcind. vendit.* ſe-
queretur, quòd circà vnicum, idemq; nego-
tium, & ſubiectum, duo ſpecialia concurre-
rent, cōtrà *tex. in l. 1. C. de dot. promiſſ.* alterum
nempè, quo reſtitutio ad obtinendū iuſtum
pretium conceditur, alterum verò, quòd ad
obtinendum aliquid aliud, vltrà terminos
iuſti valoris verſaretur, quod bono iure non
eſt affirmandum.
72 Imò ad corroborationem prædictorum,
augendo dico, quòd cùm reſtitutio ad lu-
crum, ſcilicèt ad iuſtum pretium, Prætoris
edicto minoribus concedatur, ex *d. §. quæſi-*
tum, paruaq; quantitas apud Prætorem non
ſit in conſideratione; ex conſequenti fit, vt ſi
melior oblatio pro emptione rei minoris
exhibeatur, priorem in modico excedētem,
non eſſet quidem recipienda, vt docet *Af-*
flict. cit. deciſ. 340. & ibi *Vrſill. n. 8.* cęteriq; ad-
ducti ſup. *n. 32. cum ſeqq.* idq; manifeſtiſſimè
73 † probatur, ex *l. ſi ex cauſa 10. ff. de minor.* vbi
aduersùs venditionē, minori reſtitutio con-
ceditur; *Id eſt* (inquit *Vlpianus*) *ſi grande*
damnum

dammum ſit minoris, & *Gloſ.*ibi, *verb.ſi grande*,
expreſsè hoc procedere, & verum eſſe affir-
mauit, in minoris pignore iudiciali, vel Prę-
torio, vt ſi vendatur, non aliter diſtractio ex
reſtitutione retractetur, quàm ſi grãde dam-
num minoris concurrat, cõcordat alia *Gloſ.
in l.2. verſic.Verſatus eſt, C.ſi aduerſ. vendit.* &
iſta eſt verior opinio, licèt in contrarium
ſentiat *Dom. Staiban.* volens indiſtinctè, vt
pro modica, vel minima læſione, reſtitutio
minoribus concedatur, aduersùs venditio-
nem rerum ſuarum, ſolemniter celebratam,
74 *cit.reſolut.*20.*nu.*27.*&* 28.*lib.*1. †& nè dubi-
tandi occaſio remaneat, circà indagationẽ,
magnæ, modicæ, vel minimæ læſionis, gene-
ralem conſtituo concluſionem, vt melior
oblatio, quæ intrà latitudinem iuſti pretij
eſt, minorum fauore ſemper recipienda ſit, ſi
priorem oblationem in ſexta excedat, quaſi
tùnc ad obtinendam reſtitutionem, cõgruè
læſus minor dicatur, cùm venditio deficit in
ſexta iuſti pretij, *DD.* adducti ſup.*d.n.*32.*&*
33.ſed omnium meliùs *Dom. Reg. de Pont.d.
tract.de poteſt.Proreg. tit.*4.§.5. *à nu.*14.*cum
ſeqq.*

75 Demùm omiſſum non faciam, quòd ad-
dictionum tempora, licèt minoribus com-
petant, non tamen ſunt iure prçfinita, ideòq;
cogitandum eſt, an ſit vera opinio, volens,
tempora illa ad viginti dies protrahi, ad in-
ſtar Eccleſiæ, ex diſpoſitione *cit.auth.hoc ius
porrectum, C. de Sacroſanct. Eccleſ.* ſicuti pon-
derat *Franciſ.Marc.d.deciſ.*565.*n.*3.

76 Satis egimus, de Eccleſia, fiſco, & minore,
poſcit ratio, vt aliqua ad eandem rem de
Vniuerſitatibus diſſeramus, etenim non de-
fuere grauiſſimi quidem Authores, qui illa-
rum quoq; fauore, meliores oblationes re-
cipiendas eſſe putauerint, idq; ex remedio
reſtitutionis in integrum; huius ſententiæ
Author fuit *Guid.Pap.deciſ.*536.*verſ.Sed quid
ſi res alicuius minoris*, vbi ità refert determi-
natum, eumq; ſequitur *Maſtrill. deciſ.*84.*ſub
n.*6.ſed omnium latiùs ex noſtratibus *Thor.
in compend.dec. tom.*2. *verb.Vniuerſitas an gau-
deat, fol.*740. *col.*1. qui pariter ſic pluries re-
fert determinatum, vt noua oblatio, Vniuer-
ſitatis conditionem meliorans recipienda
ſit, etiam poſt traditam primo oblatori poſ-
ſeſſionem, pleniſſimè etiam *Dom. Conſiliar.
Staiban. cit.reſolut.*20.*lib.*1. Potiſſimùm verò
nituntur in eo, quòd cùm Vniuerſitas, Ec-
cleſiæ, & minori comparetur, ex conſequen-
ti, quemadmodùm illorum fauore meliores
oblationes admittuntur, ſic videtur poſſe
admitti fauore Vniuerſitatum.

77 Ipſe verò, & ſi iſtorum *DD.* authoritatem
ſummo ſtudio recolam, tamen in hoc pun-
cto mihi parcant, etenim miſerrimè lapſi
ſunt, ſicuti ſæpiſſimè incautis ſcribentibus
accidit, qui non curantes rem à ſua radice
perquirere, ſub fide vnius Doctoris, vel ge-
neralium regularum, quibus moderni Au-
thores contenti ſunt, in ſcopulos impingunt
78 inſuperabiles; †Exemplum ſit nobis propo-
ſitus articulus, in quo *DD.* nuper citati, freti
authoritate *Guid.* (qui nullam habebat legis
condendæ, vel derogandæ authoritatem)
alijſq; impertinentiſſimis paritatibus ducti,
falſiſſimè Vniuerſitatum fauore, nouas ad-
mittunt meliores oblationes, poſt celebratã,
perfectamq; rerum illarũ venditionem, con-
trà *tex.* expreſſum, hoc priuilegium Vniuer-
ſitatibus denegans, in *l. Lucius Titius* 21. §.
fin.ff.ad Municip. ibi, *Idem reſpondit, ſi Ciuitas
nullam propriam legem habet de adiectionibus
admittendis, non poſſe recedi à locatione, vel ven-
ditione prædiorum publicorum, iam perfecta, tem-
pora enim addictionum præſtituta, ad cauſas fiſci
pertinent.* Idemq; nouo *Cod.* iure verbis quàm
clarioribus ſancitum legimus, vt in *l.*1.*C.de
vendend.reb.Ciuit.lib.*11.ibi, *Si ſinè vlla condi-
tione, prædia vendente Republica comparaſti, per-
fecta venditione, nulla ratione vereris, nè adie-
ctione facta, auferri tibi dominium poſſit. Tem-
pora enim adiectionibus præſtituta, ad cauſam
fiſci pertinent, niſi ſi qua Ciuitas propriam legem
79 habeat.* † idq; ipſum habetur, de locatione
rerum Ciuitatis, non retractanda, prætextu
nouę melioris oblationis, in *l.*2.*C.eod.tit.*ibi,
*Quamuis incrementum conductioni factæ publici
predij videatur offerri, nõ tamen additamenti ſpe-
cie, oportet fidẽ locationis infringi*; doctèq; hanc
partẽ ex modernis proſequuntur *Reg.Tapp.
de iur.Regni,lib.*6.*tit.de locat. & conduct.rer.fi-
ſcal.fol.*36.*verſ.Sed quia tẽpore, quo ego interue-
niebam, Reg.de Marin.d.cap.*46.*lib.*1.& *Conſil.
Theodor.allegat.*45.*n.*29.poſt *gloſ.in d.l.ſi tem-
pora, C.de fid.inſtr. & iur.haſt.fiſcal.lib.*10. quæ
ex errore allegat *tex.in l.*1.*&* 2.*C.de adminiſt.
rer.public.lib.*11.credo, quòd voluerit *gloſ.* al-
legare *tex.in d.l.*1. *&* 2.*C.de vendend.reb.Ci-
uit.lib.*11.

80 Quo ergò fundamento cõtraria ſententia
ſubſtentabitur, penitùs ignoro; Non enim
prodeſt, quòd affinitas priuilegiorum ſit, in-
ter Vniuerſitates, Eccleſias, & minores, quia
hoc verum eſt, in his, in quibus nulla iuris
reſiſtentia concurrit; nùnc ſi quoàd hoc ex-
preſsè vno modo ſtatutum legimus in Ec-
cleſia, & minore, alio tamen nedùm diuerſo,
ſed contrario modo, in Vniuerſitate, cùr ine-
ptiſſimè affirmabimus, par eſſe Vniuerſita-
tis, cum Eccleſia, vel minore, priuilegium?
81 Itidem †non iuuat, quòd Vniuerſitas potia-
tur beneficio reſtitutionis in integrum, quia
& hoc ipſe etiam cõcedam, non benè tamen
infertur cõſequentia, vt habeat priuilegium
adiectionis in diem, in venditione, ſeù loca-
tione rerum ſuarum, quòdq; ſucceſſiuè, ad
nouam vberiorem oblationem reſtituatur,
quia Eccleſiæ etiam, & minores, eodem re-
ſtitutionis in integrum beneficio potiuntur,
& fortè pinguiùs, & faciliùs, quàm Vniuer-
ſitas,

ſitas, & tamen ad hoc, vt Eccleſia, & minor,
ad meliorem oblationem reſtitui potuiſſet,
opus fuit expreſſa lege, quæ illis addictionũ
82 tempora indulgeret: † Demùm authoritas
Guid.Pap. vel eſt falſa, ſi ſimpliciter legatur,
tanquam contrà iura expreſſa, in *d.l.1.& 2.*
vel fuit à ſequacibus malè intellecta, prout
faciliùs credo.

83 Etenim *Guido*, pro ſua opinione allegauit
*tex.in l.1.C.de iur.Reip.lib.*10.qui dicit, quòd
Vniuerſitati indefenſæ, nullum infertur præ-
iudicium; Vndè ſi verum eſt, quòd dictum
Doctoris, eſt intelligendum, iuxtà authori-
tatem, quam allegat, fari neceſſe eſt, doctiſ-
ſimum virum illum locutum fuiſſe, de Vni-
uerſitate, cuius res inordinatè, per ſordes, &
colluſiuè, iuriſq; ordine nõ ſeruato, vendita,
vel locata fuit, quo caſu nulli dubium eſt,
quin venditio, vel locatio taliter celebrata,
ſit inualida, & retractetur tanquam contrà
iuris formã celebrata, patet ex *tex.in l.fin.eod.
tit.de vendend.reb.Ciuit.lib.*11. qua ſanctione
indefeſſa cura ſtuduit Imperator, *Nè quis ad-
uerſùs Ciuitatum cõmoda, quicquam moliri poſſit
incommodi, ſed ſinè vlla fraude, ſeù inordinatione,
vel colludio, ſeù conniuentia, huiuſmodi venditio-*
84 *nes procedant*. † Quam doctrinam amplexa-
tus fuit *Alberic.loc.ſup.cit.* qui potiſſimùm
voluit, quòd Vniuerſitatum bona nequeant
immaturo tempore vendi, vel locari, aliter
nouæ oblationes, illius conditionem melio-
rantes, eſſent omninò recipiendæ, ſequitur
*Maſtrill.cit.deciſ.*84.*n.*6.& videtur hoc ipſum
ſenſiſſe *Tapp.* & *Marin.* ſuprà allegatos, in
iſtumq; ſenſum ſunt omninò capiendæ deci-
ſiones Doctiſſimi, & Venerandi huius Nea-
politani Senatus, adductæ per *Thor.* vbi ſup.
nè contrà expreſſa iura videantur laborare,
85 † *Thoruſq;* vir equidem laborioſiſſimus, in-
tegram fidem non præſtat in compilandis
deciſionibus, cùm nunquam fuerit inter Se-
natores aſcitus, & proindè illorum ſecreta
motiua, Aduocatorum menti abſcondita,
quibus ſæpiſſimè ad decidendum cõducun-
tur, non valuit penetrare, prout etiam ſingu-
lariter, contrà Arreſta compilata per *Thor.*
conſiderauit *Dom. Reg. Capyc. Latr.deciſ.*91.
*num.*13.

86 Non negauerim tamen, poſſe hodiè facili
negotio in Regno tentari, venditiones, &
locationes bonorum Vniuerſitatum, potiri
eodẽ priuilegio addictionis in diem, & ſuc-
ceſſiuè meliores oblationes eſſe indiſtinctè
admittendas, eodem prorsùs iure, quo fiſcus
vtitur. Mouet me vnica irrefragabilis ratio,
nam cunctæ Regni Vniuerſitates, eorumq;
bona fiſco tenentur pro publicis oneribus,
& fiſcalibus functionibus: Quo fit, vt meri-
tò, ad hoc, vt fiſco, quàm faciliùs ſatisfiat,
debeant admitti nouę vberiores oblationes,
aduersùs celebratas venditiones, vel loca-
tiones bonorum Vniuerſitatum, non quippè
illarum fauore, ſed principaliter fauore fiſci,
cui, vt ſuprà annuimus, competunt tempora
addictionum, etiam pro bonis ei hypothe-
catis, ex *gloſ.in d.l.ſi tempora*, & notauit etiam
87 *Dom.Reg.de Pont.citat.ſup.n.*12.† & quamuis
fiſcalia onera fuerint etiam *Cod.* iure intro-
ducta, vt patet ex *tit.de annon.& tribut.* Item
de Canon. frument. Item *de cenſu public. & an-
gar.& parangar.* Item *de exactor.tribut.* Item *de
exectitor.& exactoribus.* Item *de iur.fiſc.* Item
Quemadmod. ciuil. muner. indicunt. & *Quibus
muner.vel præſtat.nemin.lice.excuſar.* aliiſq; in
locis poſitis, *in tribus poſterioribus libris Cod.*
88 tamen hoc parùm negotio confert, † nam
qualis fuerit Vniuerſitatum ſtatus, eo tem-
pore, quo leges illæ publicatæ fuerunt, peni-
tùs ignoramus, qualis verò in præſentiarum
ſit, percallemus optimè, cùm vndiquè reſo-
nent illarum anguſtiæ, infortunia, & calami-
tates, ad quas redactæ ſunt, propter interitũ
maioris partis Ciuium, ſæuiſſima peſtilen-
tia anni 1656. & mortalitate præteriti anni
1672. interemptorum, vt meritò quoàd poſ-
ſibile ſit, debeat quiſq; ſuper eis commiſe-
reri, omnemq; reuoluere lapidem, vt quàm
faciliùs ad onera ſubeunda habilitentur, iu-
89 xtà † mentem Potentiſſimi Regis noſtri Ca-
tholici, qui incomparabili clementia, & lar-
gitate, multa Vniuerſitatibus indultus eſt, &
quotidiè non ceſſat indulgere beneficia, non
ſinè maximo ſui Regalis Patrimonij decre-
mento.

90 Reliquum eſt, vt aliqua de patrimonijs
decoctis ad idem propoſitum attingamus;
quorum reſpectu animaduertere pariter nõ
deſinam, ſuos habere fautores, etenim pri-
mus omnium *Maſullus ad Capyc. deciſ.*36.*ſub
n.*6.& 7.voluit, tempora addictionum com-
petere patrimonijs decoctis, ac ſub credito-
rum mole vacillantibus, ſuamq; ſententiam
rerum iudicatarum authoritate conuallat,
dùm ità per S.C. refert fuiſſe determinatum,
ſequitur etiam *Thorus in compẽd.deciſ. tom.*1.
91 *verb.Oblatio melior:* † Sed rei veritate non vi-
deo qua ratione poſſit hæc opinio ſubſtine-
ri, dùm nullo iure priuilegium hoc decoctis
patrimonijs indultum legimus, nec benè ad
ea trahi poteſt priuilegium ſpeciali iure cõ-
ceſſum Eccleſiæ dumtaxàt, fiſco, & minori-
bus, ſicuti benè aduertit *Nouar.quæſt.forenſ.*
92 *lib.*1.*quæſt.*63.*à n.*14.† niſi affirmare velimus
cum doctiſſimo *Salgad.* competere decoctis
patrimonijs hoc priuilegium, eò, quia ſæpè
accidit, quòd inter concurrentes creditores,
reperiatur aliqua perſona priuilegiata, cui
illud priuilegium competat, quæ niſi melior
oblatio recipiatur, excluderetur, vt in *tract.
labyr.credit.part.*2.*cap.*2.ſignanter *nu.*25.quæ
quidem ratio me plurimũ mouet, ad nouas
93 licitationes admittendas, † reiecta ratione
allata per *Dom.de Marin.reſolut.iur.lib.*1.*cap.*
74.*n.*8.nam non concurrente exiſtentia per-

ſonæ

ſonæ priuilegiatæ, & ſic ceſſante ratione à
Salgad. ponderata, parùm refert, quòd po-
ſteriores creditores, quorum fauore melior
oblatio recipi deberet, tractent de damno
vitando, quia iſta ratio (pace tanti viri) pe-
tit principium; nam Eccleſia, fiſcus, & mi-
nor, ex peculiari iuris priuilegio, ad melio-
rem oblationem admittuntur, nō pro lucro
captando, ſed principaliter pro damno vi-
tando, iſtaq; de cauſa iam ſuprà manifeſtiſ-
ſimè probauimus, Eccleſiam, fiſcum, mino-
remq; intrà tempora addictionum, ad me-
liorem oblationem reſtitui, ſi noua melior
oblatio, intrà latitudinē iuſti pretij ſit, ſicq;
hæ priuilegiatæ perſonæ, ſpeciali iure indul-
gente reſtituuntur, potiſſimùm nè damnum
ſentiant: Ergò perperàm per *Dom. de Marin.*
eadem ratio damni vitandi indiſtinctè tra-
hitur fauore poſteriorum creditorum patri-
94 monij decocti, † ſed id intelligi debet, qua-
tenùs poſterior creditor, qui excluderetur,
eſſet perſona priuilegiata, cui addictionum
tempora competerent, & quatenùs noua
oblatio, intrà latitudinem iuſti pretij ſit, &
exhibeatur intrà tempora à iure præſtituta,
95 † aliter deluderetur authoritas, & fides haſtę
fiſcalis, quæ facilè conuelli non debet, ad
tex. in l. ſi hypothecas, C. de remiſſione pignorum,
quem *tex.* in terminis noſtris, ſcilicèt deco-
cti debitoris, allegat *Nigr.* rem latè, ſed con-
fuſiſſimè examinans *in tract. de ſubhaſtatione,*
cap. 7. §. 7. fol. mihi 70. quæ omnia ſinè ſcru-
pulo procedunt, quandò licitatio fuit purè
facta, abſq; clauſula, *ad finem prouidendi*, ac
ſinè alterius dolo, vel colluſione.
96 Demùm pro coronide huius materię ani-
maduerto, quòd oblatio melior ampliùs re-
cipi non poteſt, ſtatim atq; tranſactus eſt ter-
minus à partibus, vel à Iudice limitatus, ad
nouiter offerendum, etiam ſi momentum
temporis tranſiuerit, vt plures notant apùd
Nigr. loco nuper citato *n. 7.* quod eſt verum
in temporibus adiectionum, ab homine ſta-
97 tutis. Sed † quandò tempora addictionum
competunt ex lege, qualia ſunt tempora ſta-
tuta ad beneficiū Eccleſiæ, fiſci, & minorum,
tùnc illis tranſactis, poſſet die immediatè ſe-
quenti noua oblatio recipi, tanquam intrà
tempora adueniſſet, nam videtur illud mo-
dicū tempus, priori longiori termino ineſſe,
Gloſ. in l. & ſi ſinè dolo 8. *§. quæſitum eſt, verb.*
98 *Qui plus liceatur, ff. de minoribus,* † cuius ſen-
tentia apertiſſimè comprobatur ex *tex. in l.*
vbi lex 102. *ff. de regulis iuris,* ibi, *Vbi lex duo-*
rum menſium fecit mentionem, & ſi qui ſexage-
ſimo primo die venerit, audiendus eſt.
99 Tandem conſidero, meliorem oblationem
non ſemper eam eſſe intelligi, quę pretium in
quantitate auget, ſed & quæ dulciores con-
ditiones, & æquiora pacta continet; rursùs
etiam ea, quæ pretij ſolutionem abbreuiat,
vel facilitat, quæq; debitorem habet magis
100 idoneum; † Quandoq; enim noua oblatio,
licèt priorem in pretio excedat, eſt tamen
prioris deterior, fortaſsè quia pacta cōtinet
duriora, debitoremq; minùs idoneum præ-
ſtat; de qua re præter iura expreſſa in *l. eum,*
qui emit 7. §. melior autem, & l. ſi prædio 18. §. ſi
fundus, ff. de in diem adiectione, loquuntur plenè
Franciſc. Marc. dec. 565. ſub nu. 3. verſic. Sed hoc
verum, Boer. dec. 248. ſub n. 2. Dom. Reg. Ronit.
conſil. 49. nu. 9. & 10. vol. 2. Conſiliar. Theodor.
allegat. 45. n. 27. poſt *Bald. cōſil. 327. lib. 2. Car-*
din. Thuſc. pract. concluſ. litt. S. concluſ. 718. n. 6.
& *cit. Nigr. d. tract. de ſubhaſtatione, cap. 7. §. 1.*
n. 27. & 28. Laus Deo, & B. V.

SVMMARIVM.

Compenſatio ipſo iure non admittitur, attenta opinione Azonis, *cuius argumenta referuntur, n. 1.*

Compenſatio, attenta eiuſdem Azonis *ſententia, fit ope exceptionis, & parte opponente, n. 2. Excepto ſi ageretur de pœna vitanda, vel de impediendo curſu vſurarum, aut ſi debitor eſſet in damno, ſi compenſatio ipſo iure non admitteretur, n. 3. & 4. Et datur exemplum, n. 5.*

Author *verò recedit à ſententia* Azon. *& amplexatur opinionem* Martini, *dicentis, compenſationem fieri ipſo iure, ad quod multas leges ponderat, n. 6. Rurſus quàmplures rationes, n. 7. Authoreſq; huius ſententiæ cumulat, n. 8.*

Azonis *lapſus notatur, eiuſq; ſingula fundamenta pro ſua opinione adducta reſoluuntur, n. 9. 10. 11. 12. 13. & 14.*

Compenſationem eſſe opponendam, nō arguit, vt non fiat ipſo iure, ſed oppoſitio eſt neceſſaria, vt certioretur Iudex de compenſatione iam à iure facta, ſicq; non ortus compenſationis, ſed illius tantùm vſus in homine reponitur, plenè n. 15.

Compenſatio licèt hodiè opponatur, illius tamen conſummatus effectus retrotrahitur ad diem, quo cœpit hincindè deberi, n. 16.

Legitimæ ſupplementum, licèt filio ipſo iure debeatur, debet tamen filius illud petere, n. 17.

Teſtamentum per filij præteritionem, licèt ſit ipſo iure nullum, intelligitur tamen, ſi filius volet, n. 18.

Falcidia ipſo iure legata reſecat, volente hærede, n. 19.

Actiones omnes ipſo iure in fideicommiſſarium tranſeunt, ſi velit fideicommiſſarius illas exercere, n. 20.

Filius eſt ipſo iure parentum hæres; ſi tamen petat, n. 21.

Contractus volente dolum paſſo, eſt ipſo iure nullus, n. 22.

Ipſo iure quicquid fit, eatenùs effectum ſortitur, quatenùs concurrat miniſterium hominis, ad exercendum opus à iure perfectum, n. 23.

Compenſatio ipſo iure facta, non opus eſt, quòd formaliter opponatur, ſed ſufficit allegare factum, vndè compenſatio reſultat, n. 24.

Exceptio

Digitized by Google

Exceptio elident actoris intentionem, non eſt opus, quòd indiuidualiter opponatur, ſed ſufficit narrare factum, ex quo reſultat exceptio, n.25. Sed limita in exceptione doli, n.26.

Compenſatio, quæ obſtat cedenti, poteſt opponi contrà ceſſionarium, & de ratione, n.27. Refertur contraria opinio, n.28. Sed reſellitur, n.29.

Compenſatio non poteſt opponi contrà ceſſionarium, ſi poſt ceſſionem cœpit viciſſim deberi inter cedentem, & nomen ceſſum, n.30.

Item nec poteſt opponi, ſi ceſſus debitor ceſſionem ratam habuiſſet agnoſcendo debitum, n. 31. Sed refertur contraria opinio, vt iſto etiam caſu compenſatio contra ceſſionarium opponi poſſit, nu. 32. Sed Author *amplectitur primam ſententiam, n.33.*

Debitor, ſi patiatur ſe alteri delegari, non poteſt opponere contrà delegatarium exceptionem doli, à delegante illati, n.34. Etiam ſi delegatus ignoraſſet, ſibi exceptiones contrà delegantem competere, n.35.

Compenſatio contrà ceſſionarium non opponitur, poſt acceptatam à ceſſo nomine delegationem, etiam ſi ceſſum nomen acceptationis tempore ignoraſſet, ſibi contrà cedentem compenſationem competere, n.36.

Compenſatio ipſo iure perficitur, etiam partibus ignorantibus, n.37.

Animus non trahitur ad ignorata, in his, quæ requirunt factum hominis, n.38.

Ignorantia hominis non impedit operationem legis, n.39.

Iudex ex officio poteſt pronunciare, debitum compenſatum eſſe, ſub n.15.

Ipſo iure aliquid fieri idem eſt, ac non fieri facto hominis, & è contrà, ſub n.9.

Compenſatio ipſo iure perficitur, etiam in excluſionem creditorum anteriorum, & hypothecariorum eius, cum quo compenſatio facta eſſe dicitur, & de ratione, n. 40. Refertur tamen contraria opinio, eiuſq; Authores, pro qua Salgad. *omnium latiùs ſcripſit, n.41. Sed* Author *inuehit cõtra* Salgad. *cæteroſq; huius ſententiæ ſequaces, quos in principali quæſtionis ſuppoſito, & figuratione aberraſſe demonſtrat, n.42. & 43. Relatiſq;* Salgad. *fundamentis cumulatis, n.44. Diſtincta ſerie ſatisfacit, n.45.46.47.48.50.51. & 52. Recedit à* dec.53. Dom. de Franch. *n.54. Concluditq; non poſſe illam ſaluari, omneſq; interpretationes, quæ ad illam applicantur, improbat, à nu. 55. vſque ad 68.*

Debitum, & creditum mutuò non confunduntur in illis caſibus, in quibus compenſatio ſpecialiter prohibetur, ſub n.47.

Factum iuris, eſt facto hominis efficacius, n.49.

Compenſatio eſt vera, & realiſſima ſolutio, n.51.

Dare ille dicitur, qui compenſat, ibid.

Solutio non tantùm numeratione perficitur, n.52.

Iurans cum effectu ſoluere, an poſſit cõpenſare, n.53.

Non entis nullæ ſunt partes, ſub n.43.

Compenſatio liberationem inducit, perindè ac ſolutio, ſub n.40. in fin.

Compenſatio ipſo iure admittitur, pro debito, quod mutuò debetur, licèt ex diuerſa cauſa, diuerſoq; nomine, n.60. & 62.

Compenſatio non fit de debito proprio, cum credito ſociali, n.61.

Quandò debitum, & creditum, mutuò ex eadem cauſa exoritur, tùnc magis calculus dati, & accepti, quàm compenſatio fieri videtur, n.63.

Compenſatio non admittitur de credito liquido, ad illiquidum, n.64. Niſi creditum illiquidum, eſſet certum, & proximè liquidandum, n.65. Et liquidatione facta, oritur compenſatio, non à die factæ liquidationis, ſed retrotrahitur ad tempus, quo cœpit mutuò deberi, n.66.

Compenſatio nõ fit de debito quantitatis ad debitum ſpeciei, nec è contrà, n.67.

Compenſatio an ipſo iure admittatur, ad impediendum curſum introituum cenſualium, n.69.

Creditor exigens annuos introitus ad maiorem quantitatem, ea, quæ fuit conuenta, illam maiorem quantitatem, attenta opinione Cenci. *non compenſat in ſorte, ad finem impediendi curſum integrorum introituum, n. 70.* Author *tenet contrarium, & ita refert deciſum, n.71. Et reſoluit fundamenta contraria, n.72. & 74.*

Compenſatio diminutim etiam, & pro rata admittitur, n.73.

Compenſatio admittitur etiam cum debito fiſcali, n. 75. Amplia etiam ſi creditum contrà fiſcum eſſet illiquidum, n.76. Declara dummodò debitum, & creditum ſit eiuſdem ſtationis, & de ratione, n.77. Sublimita declarationem, ceſſante ratione confuſionis officiorum, n.78. Item in Regia Camera, in qua admittitur compenſatio, etiam pro debito diuerſarum ſtationum, n.79.

Compenſatio admittitur pro debito collectarũ, n.81.

Compenſatio an cum Vniuerſitatibus habeat locum, remiſſiuè, n.81.

ARGVMENTVM.

Compenſationem ipſo iure, & in continenti fieri, ab eo inſtanti, quo cœpit mutuò inter duas perſonas deberi, abſq; facto hominis, oppoſitionemq; compenſationis, dumtaxàt requiri, vt de ea, iam à iure facta, Iudex certioretur, confutata opinione *Azonis*, illa *Martini* vindicata. Eademq; occaſione reſoluitur, compenſationem etiam cõtrà ceſſionarium militare; & itidẽ fieri, in præiudiciũ creditorum anteriorum, iactantium habere anteriori tempore hypothecatum nomen compenſatum, reiecta contraria *Salgad.* ſententia, cum ſuis fundamentis: Elaborata pertractatio, ab Authore, in pluribus contingentijs, in conſulendo exactiſſimè digeſta.

Ee CON-

CONSILIVM XLV.

SVbtiliſſima, ac æquè frequens in iure controuerſia eſt, an liquidarum quantitatū, inter duos hinc indè debitarum, ipſo iure compẽſatio admittatur, quam mihi examinari contigit in eadem cauſa, in qua ſolemnem illam *deciſionem* compilauit *Dom. Reg. Capyc. Latr. deciſ.* 25. pro conſecutione reſtantium quantitatum debitarum ab illis de Falco, ad fauorem Dom. D. Dominici Albertini Caraccioli, & fratrum, hæredum pro tribus portionibus Dominorum de Azzia. Rurſùs eundem etiam articulum oportuit mihi indagare pro Stephano Coccia liquido debitore, & creditore Aſcanij Fedele in duc. 500. in actione tamen perſonali, qui quidem Stephanus, cùm fuiſſet conuentus ab Ignatio Riuelli, Aſcanij creditore hypothecario, & anteriore, ad ſoluendum quantitates Aſcanio debitas, oppoſuit, ſe non eſſe debitorem, quaſi ipſo iure, ſui debiti, & crediti actio, compenſatione, & ſucceſſiuè ſolutione euanuerit: Demùm eadem difficultas ſæpenumerò agitata eſt, me patrocinante, occaſione Regię ſuſpenſionis factæ de anno 1669. de omnibus quãtitatibus in præteritum debitis ab Vniuerſitatibus Regni, tam ex cauſa functionum fiſcalium, quàm onerum inſtrumentariorũ; nam cùm eædem Vniuerſitates ſuos bonatenentes conueniſſent, ad ſoluendũ bonatenentiam, per plures retrò actos annos, antè dictã ſuſpenſionem, fuit à nonnullis replicatum, quòd ipſi moleſtari nequibant, nam cùm eſſent Vniuerſitatum creditores, functionum fiſcalium, vel annuorum introituum, ipſo iure eorum bonatenentiæ debitum, cum debito Vniuerſitatis, intelligendum erat compenſatum, quòdq; gratia ſuſpenſionis, nõ poterat comprehendere, quãtitates cum Vniuerſitatibus ipſo iure cõpenſatas, cùm inter ſe toto Cælo differant, ſuſpendere ſolutionem quantitatum non ſolutarum, ac ſolutas ex vi compenſationis, repetere.

1 *Azo in rubr. Cod. de compenſat. nu.* 13. non admittit, compenſationem dari poſſe ipſo iure, & reprobat dictum illorum, qui hæc verba quaſi pro adagio habebant, *ius ipſum compenſat*, ſuamq; theoricam duplici argumento obuallat; Alterum deſumptum ex *l. quòd labeo, ff. de compenſat.* vbi eſt in electione fideiuſſoris, an velit debitum compenſationi deſtinare, vndè arguit, vt non ius, ſed hominis electio, & factum compenſet; Alterum verò, ex *l. verum, ff. eod.* vbi malè agit ille, cui obſtat cõpenſatio, & ſic patet, actoris actionem non eſſe ipſo iure compenſatione extinctam, ſed exceptione elidi, ad *tex. in l. 1. §.*
2 *fin. ff. quand. dies vſusfruct. legat. cedat.* † In ſumma, ad excludendam hanc ipſo iure compenſationem, toto conatu ſtudet *Azo* oſtendere, eam non aliter, quàm hominis miniſterio, & ſic exceptionis ope, & parte opponente fieri, ab eoq; die expleri, & ſuum effectum conſummatum producere, quam ſententiam amplexantur *Iaſ. in §. bonæ fidei, nu. 77. inſt. de action. Surd. deciſ. 117. n. 5. & 191. n. 15. & 16. & cõſil. 246. n. 28. Honded. conſil. 38. nn. 15. cum ſeqq. lib. 2. Andreol. contr. 219. Rot. Rom.* poſt *Cenci. deciſ. 160. nu. 10. Merlin. de pignor. lib. 5. tit. 1. quæſt. 6. n. 5. & 12. Craſſ. except. 16. n. 15. Coſt. de retrotract. cap. 9. caſu 4. nu. 4.* & *Fontanell. de pact. nupt. tom. 2. clauſ. 6. gloſ. 2. part. 6. num. 60.* alijq; quos conſultò omittimus.

3 Hac retenta ſententia, ſubdit *Azo loc. cit.* poſſe ipſo iure compenſationem admitti, ad euitandam pœnam, vel curſum vſurarum, ex *tex. in l. cum alter 11. ff. de compenſat.* & *Gloſ. in l. 4. verb. ipſo iure, circà medium, C. eod.* ſequuntur alij apùd *Roderic. de ann. reddit. cap. 18. nn. 4. lib. 2. Tiraqnell. de retract. lignag. §. 3. gloſ. 3. ſub nu. 8. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. tom. 2. lib. 22. tit. 27. ſub n. 64. verſic. Vndecimò debet reſtringi, Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 42. n. 88.* videndiq; *Leotard. de vſur. quæſt. 84. à nu. 10. Rot. Rom.* apùd *Merlin. de pignor. deciſ. 67. à n. 12. deciſ. 74. à n. 25.* vbi agitur de curſu vſurarum dotalium, & fauorabilium, & *deciſ. 124. n. 16. Surd. dec. 117. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 4. quæſt. 21. n. 8. Rot. Rom.* apùd *Salgad. dec. 132. nu. 11. Fontanell. de pact. nupt. tom. 2. clauſ. 6. gloſ. 6. à n. 60. cum ſeqq.* & *Conſiliar. Theodor. allegat. 69. nu. 6.* qui generalem concluſionem
4 ex prædictis inferunt, † vt indiſtinctè, compenſatio ipſo iure fiat, quoties damnum aliquod, debitori reſultaret, ſi compenſatio ipſo iure fieri, non permitteretur, *Roderic.* vbi ſuprà *n. 3. & in eod. tract. lib. 2. quæſt. 19. à nn. 2. Caſtill. contr. tom. 4. cap. 40. à n. 12. Craſſ. except. 16. n. 36. Valenzuol. conſil. 78. nn. 37. lib. 1.* poſt *Fabr. in §. bonæ fidei, n. 8. inſt. de action. Sebaſtian. Medic. in tract. de compenſat. part. 1. quæſt. 40. n.*
5 *2. & 8.* † Et hinc ſi Dominus directus, ſit liquidus emphyteutæ debitor in pecunia, ipſeq; emphyteuta canonem nõ ſoluat, certè ex prædictis, ad euitandam pœnam, & damnum caducitatis, facta ipſo iure intelligi deberet compenſatio debiti, & crediti, ſicuti notabiliter aduertit *Petr. Iacob. Aurelianenſ. in pract. libell. rubr. 4. de action. in rem pro re emphyteut. quæ cecidit in commiſſ. n. 10.* quam doctrinam docuit etiam *Alberic. in d. l. ſi quid, ff. de compenſat. Imol. in cap. bona fides, col. 5. verſ. Vlterius quæri poteſt*, extrà depoſit. *Guid. Pap. dec. 171. nu. 5. Tiraquell. loc. ſup. cit. n. 9.* & *Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 53. n. 3.*

6 Contrariam verò ſententiam, quam ipſe in cunctis contingentijs amplexatus ſum,

quod

quòd compenſatio ipſo iure fiat, ſtatim ac cœpit hinc indè deberi, tenuit antiquus *Gloſſator Martinus*, eaq; dubio procul, verior apparebit, ſi iura, rationes, & *DD.* authoritates accuratè perpendantur; etenim in primis ſe offert *tex. in l. verum eſt 4. ff. de cõpenſat.* vbi *Paulus* loquens de fideiuſſore, inquit, *eum ipſo iure eò minùs debere, quod ex compenſatione reus retinere poteſt.* Iterùm hoc ſuadetur, ex *tex. in l. Poſteaquàm 21. ff. eod.* vbi idemmet Iuriſconſultus, apertiſſimis verbis hanc ſententiam indicat, dicens, *Poſteaquàm placuit inter omnes, id, quod inuicem debetur, ipſo iure compenſari, &c.* Rursùs ineuitabiliter, hanc partem probat *tex. in l. ſi conſtat 4. C. de compenſat.* quo loci Imperator Alexander, ità reſcripſit, *Si conſtat, pecuniam inuicem deberi, ipſo iure pro ſoluto, compenſationem haberi oportet, ex eo tempore, ex quo ab vtraq; parte debetur.* Prætereà Imperator Iuſtinianus, circà idem ſanciendo, verbis quàm apertiſſimis, in hunc modum decreuit, *Compenſationes ex omnibus actionibus, ipſo iure fieri ſancimus.* Atq; demùm hoc ipſum eidem Iuſtiniano placuit, *in §. in bonæ fidei, inſt. de action.* Retulerat enim ibi, ex antiqua Iuriſprudentia, in bonæ fidei iudicijs, fuiſſe cõpenſationes ipſo iure admiſſas, ac propterea in eis, liberam poteſtatem Iudicem habere, vt ſi quid inuicem ipſi videretur, actorem præſtare debere, eo compenſato, in reliquum eum, cum quo actum eſt, debere condemnari: At in iudicijs ſtricti iuris, non niſi doli mali exceptione oppoſita, ex *reſcripto Diui Marci*, compenſatio inducebatur; Ipſe verò Iuſtinianus, reiecta hac diſtinctione, voluit inuiolabiliter, compenſationes in quibuſcunq; iudicijs fieri ipſo iure, actioneſq; minuere.

7 Clariſſimis itaq; iuribus probata remanet opinio *Martini*, relata per *Gloſ. in d. l. ſi cõſtat*, quæ, & ſi, tanquam palpabilis, vlteriorem nõ expoſcat probationem, tamen pro exuberanti, rationibus ſulcitur; potiſſimùm verò ipſa naturalis ratio ſuadet, vt ſtatim ac viciſſim incipit deberi, debitum cum credito, & creditum cum debito, contributum cenſeatur, penſatumq; id, quod mihi debes, cum eo, quod ipſe tibi debeo, taliq; pacto, quod debeo, quodq; & tu debes, extinctum naturali ſolutione remaneat, quaſi eodẽ inſtanti, quo debitum, & creditum, hinc & indè contrahitur, dari, & ſolui videatur, iuxtà *tex. in l. vel permutauit, ff. de liberal. cauſ. & l. ſi debitor, ff. qui potior. in pignor. habean.* & annuit doctiſſimus *Anton. Faber* dicens, compenſationem naturalis æquitatis fomentum habere, *de error. Prag. tom. 2. decad. 82. error. 5. fol. 425. col. 2.* Porrò ſi cùm ipſe eſſem creditor, ac eiuſdem debitoris mei debitor, totã ſummam, quam ille debet, peterem, non compenſata quantitate, quam ego debeo, certè malè peterem, vt dicit *tex. in d. l. verum*, quaſi reus minùs debeat. At quomodò minùs debebit reus, cùm ipſe peto, niſi compenſatio, antequàm peterem, ipſo iure facta fuiſſet? Prætereà iura, pro eo, quod actu compenſare potuimus, & non compenſauimus, non aliud, quàm indebiti condictionem, nobis ad illud, quod ſoluimus, repetendum conſtituunt, vt in *l. ſi ambo, verſic. Si quis igitùr, ff. de compenſat.* & tamen indebiti condictio, ad id tantùm repetendum cõuenit, quod eſt indebitè ſolutum, *l. 1. ff. de condit. indeb.* At quomodò vnquam rectè dicetur, indebitè quantitatem, quam debebam, perſoluiſſe, niſi ſimùl concedatur, eandem quantitatem fuiſſe ipſo iure cõpenſatione ſolutam? Porrò ſi per compenſationem, inutiles circuitus, ſoluẽdi, & repetendi euitantur, vndè *Pomponius in l. ideò, ff. de compenſat.* ait, *Ideò compenſatio neceſſaria eſt, quia intereſt noſtra, potiùs non ſoluere, quàm ſolutum repetere*; cùr potiùs, negandum cum *Azone*, quàm cum *Martino* affirmandum non erit, compenſationes ipſo iure perfici? Demùm *Iabolenus* inquit, *Quæcunq; per exceptionem perimi poſſunt, in compenſatione non veniunt*, vt in *l. quæcunq; 14. ff. de compenſat.* Nùnc quid aliud eſt, vt non veniant ſub compenſatione ea, quæ exceptione elidi poſſunt, quàm dicere, vt compenſatio, actionem exceptionis ope non elidat?

8 Iſtamq; partem tot iuribus, & rationibus apertè firmatam, poſt *Martin.* amplexatus pariter fuit *Bar. in d. l. verum, Deci. in cap. inter col. penul. de except.* magiſtraliter, & eruditè *Tindar. inter tract. tom. 9. tract. de cõpenſat. art. 6.* præſertim *nu. 51. 53. 54. 56. & 57. & art. 7. n. 27.* vbi inconuincibiliter concludit, compenſationem fieri abſq; vllo miniſterio hominis, ſed ius ipſum compenſationem perficere à principio, ab eo nempè momẽto, quo hinc indè ortæ ſunt actiones, contrariamq; opinionem, vti falſam deludit, *d. art. 6. n. 57.* eamq; appellat erroneam, *n. 60. & 68.* ſicuti etiam eruditiſſimus *Hugo Donell. de iur. ciuil. lib. 16. cap. 15. col. 7. verſic. Tertium, Herman. Vulter. in iuriſprudent. Roman. tit. de compenſat. cap. 58. in princip.* latiſſimè *Scacc. in tract. de commerc. & camb. §. 2. gloſ. 5. n. 432. & 433.* vbi rem multis proſequitur, numerãdo abſurda, & errores Authorum contrariæ opinionis. Annuit etiam huic ſententiæ *Faber de coniect. lib. 8. cap. 2. ſub nu. 6. Alex.* cuius doctrinam appellant ſynodalem, in *addit. ad Bar. in d. l. 4. verb. Non eſt neceſſe, verſic. Et ſic per iſtum tex. ff. de compenſat.* idem *Alex. conſil. 149. nu. 11. verſic. Tamen quandò poneremus, vol. 2. Alex. Trentacinq; de compenſ. reſolut. 1. n. 24. Rot. Genuenſ. deciſ. 190. n. 10. & 19. verſic. Et licèt verum ſit, Dom. Reg. de Pont. cõſil. 75. n. 17. vol. 1.* noſter *Afflict.* ſic ſolemniter determinatum in S.C. referens, *deciſ. 121. Reg. Rouit. cõſil. 60. vol. 1.* qui ſic pariter teſtatur deciſum, idem *Rouit. conſil. 71. nu. 9. vol. 2. Dom. Reg. Capyc.*

Latr. irà afferens duabus aulis ſopitũ, *dec.25. Epiſcop. Ricci. collect.305. in fin. Thor. in compend. deciſ. lib.1. verb. Cõpenſatio an admittatur, Rot. Rom. in vna pecuniaria 11. Maij 1643. corã Veroſpio*, cuius meminit alia *Rot. deciſ.* poſt *Merlin. de pignor. deciſ.124. à nu.15. cum ſeqq.* quicquid confuſiſſimè velit idem *Merlin. d. tract. lib.5. tit.1. quæſt.6.* addo *Ciarlu. contron. forenſ. lib.1. cap.36. n.20.*

9 Nùnc, vt aliqua contrà *Azon.* conſideremus, animaduerto, eius ſententiam falſiſſimum habere principium, ac terminos adeò diſſonantes continere, vt non crediidiſſem, virum illum Iuriſcõſultorum omnium conſultiſſimum, tam grauiter lapſum fuiſſe, ni euidens oculorum meorum teſtimonium, id mihi ſuaderet; Etenim legi eum, ſic in ſua principali concluſione dicentem, *nu.13. Sed ego puto, eam* (ſcilicèt compenſationem) *ipſo iure tùnc demùm fieri, cùm à partibus eſt oppoſita, vt inſt. de action. §. compenſationes, in fin. tit.* Nùnc quis non videt intolerabilem implicãtiam, qua nulla maior excogitari poterit? ea, qua dicitur, fieri compenſationem ipſo iure, tùnc cùm à parte opponitur, ſicuti etiã putauit *Fab. in Cod. lib.4. tit.23. de compenſat. definit.4.* Bone Deus! quid aliud eſt fieri aliquid ipſo iure, quàm fieri ſinè ope exceptionis, & hominis miniſterio? quiduè fieri aliquid ope exceptionis, quàm non fieri ipſo iure? concludentiſſimè hanc doctrinam nobis probat *tex. in l. vnus, §. pactus nè peteret, ff. de pact. Barboſ. in cap. penul. col. fin. de iuram. calum.* & *Argel. de acquir. poſſeſſ. quæſt.3. art.16. n.897.* nec *tex. in d. §. compenſationes*, volens, vt compẽſatione, actoris actio minuatur, benè cõtrà nos inducitur, cùm & ità accipi oporteat, vt ipſo iure actionem minuat, nè cõtraditionem implicare videatur, cùm *tex. in d. §. in bonę fidei, eod. tit. inſtit. de action.* vbi correcto antiquo *Diui Marci reſcripto*, nedùm in bonæ fidei, ſed & in ſtricti iuris iudicijs, ipſo iure compenſationem perfici ſancitur, ibi, *Sed noſtra Conſtitutio, eas compenſationes, quæ iure aperto nituntur, latiùs introduxit, vt actiones ipſo iure minuant, ſiuè in rem, ſiuè in perſonam, ſiuè alias quaſcunque.*

10 Rursùs pro ſuæ opinionis fundamento, arguit *Azo nu.15.* in hunc modum, *Pro nobis autem faciunt multa leges. Ecce enim conuentus habet electionem, quòd debitum deſtinet compenſationi, vt ff. eod. l. quòd labeo, ſed & ſi fideiuſſor eligit, compenſet ſibi debitum, quod debetur reo, & ſic patet, eã non fieri ipſo iure, alioquin huiuſmodi non daretur electio compenſandi.* Sed facili negotio reſoluitur argumentum, animaduertendo, quòd in ſpecie *tex. d. l. quòd labeo*, fingitur, Titium eſſe debitorẽ Caij pro duabus quantitatibus ex diuerſa cauſa, Caium verò eſſe debitorem Titij in vna quantitate, vndè nil mirum, ſi eo caſu compenſatio facta non intelligatur, donec eligat Titius, vtram ex duabus à ſe debitis quantitatibus velit cum Caio compenſare, & ſic electio expectatur, ad declarandum ambiguum facti, reſultans ex duplicitate debiti, vel ex debito alternatiuo, iuxtà *tex. in l. ſi debeas 22. ff. de compenſat.* quod non cõtingeret, ſi vnica, certaq; quantitas, hinc indè deberetur, Imò pro certo arbitror, vt eo etiam caſu, facta electione, & declaratione, compenſatio ipſo iure ſecuta intelligatur, non à die declarationis, & electionis, ſed quòd retrotrahatur ad diem, quo cœpit hinc indè deberi.

11 Præter eà ſubnectit *Azo n.16.* aliud argumentum huius tenoris, *Sed & præterea dicit lex, eum malè agere, cui obſtat compenſatio, vt ff. eod. l. verum, vndè patet, eum habere actionem, licèt elidatur exceptione, vt ff. quand. dies vſusfr. legat. ced. l.1. §. vltim.* Verùm hoc etiam argumentum, quàm faciliùs reſoluitur, & retorquetur, nam *tex. in d. l. verum*, geminis in locis, in principio nempè, & fine, compenſationem ipſo iure admittit, atq; ideò vult, vt malè agat ille, cui obſtat compenſatio, non quaſi ei competat actio, exceptione, & ſic hominis miniſterio elidenda, ſed quia ſinè actione experitur, aliàs idem *tex.* notoriam contineret antonomiam, ſi eodem tempore, eademq; verborum ſtructura, admitteret exercitium actionis, ipſo iure extinctæ. Nec benè putauit *Azo*, eum ſolùm malè agere, qui exercet actionem, quam exceptio excludit, cùm & longè peiùs agat ille, qui prorsùs actione caret.

12 Demùm dicit *Azo ſub nn.13. & 14. verſic. Sed & in alijs*, perfici compenſationem ipſo iure, ad euitandum curſum vſurarum, & addunt illius ſequaces relati ſuprà *n.3. & 4.* idẽ eſſe, ad euitandam pœnam, vel damnum; quę quidem concluſio, vera proculdubiò eſt, ſed noſtræ opinioni, vt compenſatio ipſo iure inducatur, manifeſtè ſuffragatur, opinionemq; *Azon.* ſic dicentis, confundit; Etenim nunquam de compenſatione ipſo iure inducenda, diſceptari opus eſſet, nec poteſt, ni ſimùl, & ſemel, pęnam, vel damnum aliquod, velit compenſationem allegans euitare, & impertinens eſſet noſtra quæſtio, ſi aliquem vtilem non produceret effectum, in beneficium eius, qui compenſationem ipſo iure factam negat, in damnum eius, qui compenſationi inhæret; Vndè crederem, nullum eſſe diſcrimen, inter illos, qui compenſationem ipſo iure fieri ſentiunt, ad damnum vitandum, & illos, qui ſimpliciter, & indiſtinctè compenſationem ipſo iure admittunt, cùm nullus eſſe poſſit, qui Iudici cõpenſationem ipſo iure factam denunciet, ſi nullum detrimentum ſentiret, non allegando compenſationem iàm factam.

13 Porrò ex eodem *Azon.* aſſumpto, iterùm eius opinio confunditur; Inquit ipſe, compenſationem non aliter ipſo iure fieri, quàm

quòd

quòd ad pœnam, vel damnum vitandum:
Nùnc dico ſic; Ponamus, quòd tu debeas
mihi annua decem pro legato, & ego de-
beam tibi annua decem pro fundo, quem
ſub perpetua emphyteuſi à te habeo; Ego
per triennium non ſolui tibi annua decem,
nec tu totidem pro legato mihi perſoluiſti,
certum eſt, quòd res, quam ſub emphyteuſi
habeo, non cecidit in commiſſum, quia ad
euitandum commiſſi damnum, vel pœnam
non ſolutionis, dicit *Azo*, quod intelligitur
inter me, & te, ipſo iure ſacta compenſatio,
proùt in terminis etiam docuerunt *Alberic.*
Imol. Iacob. Aurelianus, Guid. Pap. & *Tiraquell.*
relati *ſup. n. 5*. Sed ſi fortaſsè peteres tu, me
condemnari ad caducitatem, ob non ſolu-
tum Canonem, & ego non opponerem tibi
compēſationem iam ipſo iure factam, certè
Iudex contrapoſitionis nō allegatę ignarus,
me condemnaret. Ergò in omni caſu, opus
eſt, vt compenſatio opponatur, non ad hoc,
vt compenſatio, hominis miniſterio, & ex-
ceptionis ope perficiatur, ſed ad hoc tātùm,
vt Iudici pateat, conſummata, & perfecta
iam, ipſo iure compenſatio.

14 Huiuſq; rei, aliud euidens exemplum in
medium afferri poteſt; Quandoquidem ſi ab
aliquo ageretur ex cauſa debiti, ſibi iam à
debitore ſoluti, ſanè eo caſu, nemo negabit,
ſolutionem ipſo iure, à die ſolutionis, obli-
gationem peremiſſe, actoremq; reuerà, malè,
indebitè, & calumnioſè agere, & nihilomi-
nùs omnes concedunt, quòd ſi de ſolutione
facta nullo modo in iudicio conſtet, nec reus
illam opponeret, oporteret Iudicem, debi-
torem ad quantitatem cōdemnare, *l. illicitas,*
§. veritas, ff. de offic. Præſid. At valebit indè di-
cere, creditoris obligationem, per ſolutio-
nem, non ſtatim, ſed exceptionis ope tolli?

15 Et hinc reſoluuntur omnia iura, quæ for-
taſsè adduci poſſent ad oſtendendum, opus
eſſe, quòd compenſatio opponatur; vt pro-
cedant, ad effectum denunciandi ipſam cō-
penſationem, iam iure factam, non ad hoc,
vt compenſatio, ab eo tempore perficiatur,
quo opponitur, iſtaq; eſt huius arduæ quæ-
ſtionis veritas, quæ mihi concludentiſſimè
ſuadetur, ex *tex. in d. l. fin. C. de compenſat.* vbi
compenſationem ipſo iure fieri ſancitur, &
opponi demandatur, ſcilicet, non ad eam
inducendam, ſed eam ipſo iure inductam, in
iudicio detegendā, Etenim, & ſi Iudex, quan-
dò palàm ei de iure compēſationis apparet,
debeat ex officio, illius iam conſummatum
effectum agnoſcere, debitumq; cōpenſatum
pronunciare, *d. §. in bonæ fidei, inſtit. de action.*
tamen quid ſi in iudicio, de compenſatione
nullo modo cōſtet? Quomodò ſanè tùnc Iu-
dex, de cōpenſatione rationem habebit? An
Iudex diuinare cogetur? Sic doctè *Tindar. d.*
art. 6. nu. 62. & 63. & 70. ad 78. inquiens præ
cæteris, *Lex enim facit compenſationem ſine ho-*
mine, vt homo ea vtatur, vbi apparet, quòd vſus
tantùm compēſationis, ſtat in hominis voluntate;
ad viuum etiam explicat hoc ipſum *Magon.*
deciſ. Florent. 5. n. 3. his verbis, *Ius enim non*
reponit compenſationis ortum in homine, ſed ipſo
iure operatur, ſed benè in hominis voluntate,
exercitium, & vſum orta cōpenſationis remittit.
Iſtaq; *Tindar.* & *Magon.* doctrina, de vſu, &
exercitio compenſationis, apertiſſimè com-
probatur, ex *l. ampliùs 15. ff. rem rat. hab.* vbi
Paulus inquit, *Nam & ſi quis aduerſùs peten-*
tem, compenſatione, ductioneuè vſus ſit, &c.
Eandemque veritatem latiùs, & efficaciùs
exornat *Scacc. d. tract. de commerc. & camb. gloſ.*
5. §. 2. n. 435. quibus addo *Tiraquell. d. tract. de*
retract. lignag. §. 3. gloſ. 3. n. 8. Dom. Reg. Capyc.
Galeot. contr. iur. lib. 2. contr. 63. n. 10. Rot. Rom.
16 poſt *Merlin. de pignor. deciſ. 124.* † dicentem,
quòd licèt hodiè opponatur compenſatio,
ſeù vſus, & exercitium illius, effectus tamen
retrotrahitur ad illud tempus, quo cœpit
hinc indè deberi, ab eoq; tùnc, compenſatio
facta à iure dicetur, ex *Io: Fabr. in d. §. in bonę*
fidei, nu. 11. & 12. verſic. Ex hoc concluditur, &
Coſt. de retrotract. cap. 9. caſu 4. n. 13. nam ſicuti
qui præterito tēpore creditori ſuo debitum
ſoluit, & hodiè eidem indebitè agenti ſolu-
tionem opponit, non ab hodiè, ſed à die,
quo ſoluit, cœpit non debere; ſic qui præ-
terito tempore, ſcilicèt à die, quo hinc indè
cœpit deberi, compenſauit, ſi nùnc ſe com-
penſaſſe opponat, non ab hodiè minimè de-
bere videretur, ſed ab eo tùnc, cùm hincindè
17 cœpit deberi. † Omnia comprobantur ex
tex. in l. ſcimus 36. C. de inoff. teſtam. vbi ipſo iu-
re, filius, cui minùs legitima à parente reli-
ctum fuit, ſupplementum obtinet, opus ta-
men habet filius, inofficioſitatem Iudici al-
legare, vt *viri boni arbitratu* ſupplicat, idq; nō
aliter, quàm ad exercendum effectum, iuris
miniſterio conſummatum, ab eo die, quo
cœpit filio, integra legitima competere,
inquit *tex. Si pater minorem debita portione, fi-*
lio ſuo reliquiſſet omnimodò, & ſi non adijciatur,
viri boni arbitratu repleri, filio attamen ipſo iure
ineſſe eandem repletionem, id, quod expreſsè
voluit *Gloſ. ibid. verſic. Ipſo iure*, & alia *Gloſ.*
in l. ſi is, qui in poteſtate, ff. de legat. præſtand. &
Corne. cōſil. 264. in hac conſultatione, col. 1. verſ.
Tamen his non obſtantibus, vol. 1. & conſil. 265.
18 *col. 1. verſic. Cùm itaq; eod. lib. 1.* Pariter † facit,
nam teſtamentum, per filij præteritionem,
ipſo iure, irritū eſt, ſi tamen id velit, & pro-
ponat filius præteritus, nec aliàs, *l. filio præ-*
terito, & ibi *Gloſ.* & communiter *DD. ff. de*
iniuſt. rupt. & irrit. teſtam. l. maximum vitium,
§. ſancimus, C. de liber. præter. Gloſ. in d. l. ſcimus,
& in l. ſi pater, in fin. C. de inſt. & ſubſtit. & in d.
l. ſi is, qui in poteſtate, in princip. Bald. in l. 2. ff. de
hæred. inſt. Itaq; ſi filius non opponat, poteſt
paternum teſtamentum ratum haberi, iuxtà
exemplum *Valer. Max. in tit. de teſtam. quæ rat.*

19 *man-*

19 *manſer.lib.6.cap.*8. †Similiter Falcidia, licèt
ipſo iure legata reſecet, *l.linea margaritarum,*
ff.ad leg. Falcid. id tamen capiendum eſt, ſi hę-
res ad legata præſtanda conuentus, offerat
ſe paratum, legata reſecata præſtare, *l.patrē,*
ff.quæ in fraud. credit. & *Bald. in l. 1. C. ad leg.*
20 *Falcid.* Prætereà † actiones omnes, in fidei-
cōmiſſarium ipſo iure tranſeunt, *l.penul.§.1.*
in fin.C.ad Trebelle. Sed exercitium illorum,
in poteſtate fideicommiſſarij eſt, quatenùs
velit illis vti, *l.1. §.ſed & quoties, & l.cogi, §.*
Metianus, ff.eod.tit. quæ iura ad hoc expendit
21 *Iaſ. in d. l. 1. §. de illo.* † Porrò licèt filius ſit
ipſo iure, patris, vel matris hæres, vt in *l.ſi*
matre 11.*C.de ſuis, & legit.* ibi, *Omnimodò patri*
ſuo, matriuè ſuæ, ipſo iure ſuccedant, tamen *Bar.*
ibid. illa verba, *Ipſo iure,* declarat, vt proce-
22 dant, filio petente. †Demùm confert inſignis
doctrina *Io: Igne.in l.contractus, col.34.verſic.*
Nùnc reſtat articulus, ff.de reg.iur. dicentis, cō-
tractum reſpectu eius, qui illi dolo ſuo cau-
ſam dedit, eſſe ipſo iure nullum, modò ta-
men altera pars velit, talem eſſe, allegando
illum vſq; ab initio nullum, ipſo iure, ſicuti
etiam ſentiunt *Angel. in l. ſi quis aliam, §. ſed*
& ſi quis, ff.de ſolut. Paul.de Caſtr.cōſil.295.col.
2.lib.2. & *Ludouic. Gomeſ.in §.actionum, col.8.*
23 *cum ſeqq.inſt.de act.* † In ſumma, omnia, quæ
ipſo iure induceuntur, & fiunt, eatenùs ope-
rantur, quatenùs hominis miniſterium con-
currat, non ad perficiendum id, quod iam
iure factum eſt, ſed ad exercendum opus, &
effectum, iam à iure conſummatum, *Iaſ.in l.*
de pupillo, §.qui opus nouum, col.1.in 3.notab.ff.
de oper.nou.nunciat. & in l.ex facto, col.11.verſ.
Secundò pro opinione Bar.ff.de vulgar. & pupill.
& *Rip.in l.4. §.hoc autem iudicium, col.2.n.8.ff.*
de damn. infect. pluraq; ad rem copioſiùs cu-
mulat *Tiraquell. in l. ſi vnquam, verb. Reuer-*
tatur, n.13.14.15. & 16.C.de reuoc.donat.
24 Sic ex prædictis, redeundo ad noſtram
compenſationis materiam, à qua paulò di-
greſſus ſum, eſt certiſſimum, eam ipſo iure
fieri, ſed opponi opus eſſe, vt de ea Iudici
cōſtet, per modum denunciationis, id, quod
fieri poſſe animaduerto, nedùm expreſsè, op-
ponendo ipſam compenſationem, ſed & ta-
citè, atq; virtualiter, allegando factum, ex
quo poſſit, ipſa compenſatio apparere, ni-
mirùm, exhibendo inſtrumentum, quo con-
ſtet, actorem contrà me agentem, in decem,
totidem mihi debere, *Dom. Præſ. de Franch.*
deciſ.527.n.7. Reg. Ronit.d.conſil.60.n.4.vol.1.
25 & *Conſiliar. Theodor. d.allegat.69. nu.1.* † Id,
quod generaliter procedit in omni quacūq;
exceptione, actoris intentionem elidente, vt
non ſit opus, quòd formaliter opponatur,
ſed ſufficiat, quòd narretur factum, ex quo
reſultat exceptio, cū taliter habeatur, perin-
dè ac fuiſſet ſpecificè oppoſitā, magiſtraliter
Bar.in l.1.n.6.ff.de except. & ibi etiam *Soccin.*
nu.2. Rip.in cap.cùm M.Ferrarienſis, in 20.no-
tab.de Conſtit. & *Afflict.in Cōſtit. Regni, ſpeciale*
26 *quoddam, ſub n.10.* †qui hoc limitat in exce-
ptione doli, quæ opus eſt, opponatur expreſ-
sè, nec ſufficit narrare factum, ex quo dolus
reſultet, ex *tex.in l.apud Celſum, §.aduersùs, ff.*
de dol.except. & alijs.
27 Poſita itaq; hac opinione, quam arbitror
eſſe indubitabilem, vt ſtatim ac incipit hinc
indè deberi, ac reciprocum compenſabile
debitum contrahitur, fiat inter mutuos cre-
dendi, & debendi correos, ipſo iure com-
penſatio, infero ad duo vtilia, & frequentiſ-
ſima. Primum, quod docuit *Cyn.in cap.ſi quis*
in ius, de regul.iur.in 6. & cū eo *Iacob.de Aren.*
Cyn. & *Bar.in l.etius, C.de compenſat.* dicentes,
hanc perfectam iure compenſationem, ob-
ſtare, & opponi poſſe ceſſionario, cui ceſſæ
fuerunt actiones ab eo, cum quo legis mini-
ſterio compenſatum fuerat; & ratio eſt, quia
admiſſa opinione *Màrtini Gloſſatoris,* hacte-
nùs firmiſſimè vindicata, illa ceſſio fuit inef-
ficax, nam tanquam facta poſt conſummatū
à iure compenſationis effectum, verè habe-
tur, perindè ſi celebrata fuiſſet à creditore,
iam ſolutione dimiſſo, iſtaq; ratio irrefra-
gabilis eſt, opinionemq; contrà ceſſionariū,
ad viuum animat, licèt eam alijs medijs am-
plexentur *Angel.& Bald.in l.ſi quis in rem ſuā,*
ff.de procurat. volentes, ideò compēſationem
ceſſionario obſtare, quia actio ceſſa, erat af-
fecta exceptioni compenſationis, nec ceſſio
fieri poterat, in damnum eius, cui exceptio
competebat; quæ ratio, & ſi magiſtralis ſit,
mihi tamen ad plenum non ſatisfacit, quia ſi
eſſet vera, indiſtinctè ſequeretur, vt exceptio,
quæ obſtat cedenti, obſtet ceſſionario, quod
nec ſemper, nec ſimpliciter eſt verum, vt de-
monſtrabimus; tantò magis, quia compen-
ſatio, vt diximus ſuprà, nō opponitur prin-
cipaliter per modum exceptionis, ad eliden-
dam intentionem agentis, cùm ſit iuris mi-
niſterio extincta, ſed opponitur per modum
denunciationis, ſolùm vt certioretur Iudex,
de eo, quòd lex iam operata eſt; ſicq; puta-
rem, eſſe tutiorem cautelam, vt contrà ceſ-
ſionarium agentem, nō opponatur compen-
ſatio, tanquam nùnc facienda, ſed ſolutio
debiti, reſultans ex compenſatione ipſo iure
facta, à die, quo cedens cœpit eſſe creditor,
& debitor: Hanc eandem ſententiam, hoc
firmiſſimo fundamento, non ſic tamen ex-
plicitè, tenet, & ſecundùm eam refert deciſū
Guid.Pap.dec.567. dùm dicit, obſtare ceſſio-
nario compenſationem, quia æquipollet ſo-
lutioni, *Tyndar. d. tract. de compenſat. artic.7.*
part.2.n.4. & 6. Vrſill. ad Afflict. deciſ.74.n.7.
Theſaur. ſic pariter per Senatum determina-
tum dicens, *deciſ.221. nu.1.* ità etiam *Ioſeph*
Seſſe de inhibit.cap.5.§.7.nu.9. & 11. Gratian.
alios referens, *diſcept. forenſ. tom.2. cap. 356.*
Graſſ.except.16.n.37. poſt *Alb.Mandell.conſil.*
289.in fin. Rot.Genu.deciſ.18.Monter.deciſ.25.
n.63.

*n.63.Beltram.ad Ludouiſ.deciſ.*121.*n.*6.*Sebaſt.*
*Medic.in tract.de compenſat. part.*1.*quæſt.*43.*n.*
4.*&* 5. *Reg.Lanar.conſil.*82.*n.*8.*&* 9. *Reg.Ro-*
*uit.conſil.*64. *nu.*1.*lib.*2. *Cancer.variar.reſolut.*
*part.*2.*cap.*6.*de ſolut.n.*81. *Ann.allegat.*80.*n.*2.
*Surd.conſil.*4.*nu.*8.*&* 9.*Maur.allegat.*74.*nu.*7.
*Coſta de rata ratæ,quæſt.*61.*n.*2. alijq; quorum
ſententiam,quam doctè, & eruditè de more
ad partes tutatur *Fl. Cauenſis Epiſcop. contr.*
*iur.cap.*28.41.*&* 42.
28 Et licèt non negauerim, cõtrariam prorſùs opinionem, de compenſatione contrà
ceſſionarium non opponenda, tenuiſſe innumeros grauiſſimos Authores, dicentes,
opus eſſe,quòd compenſatio antè ceſſionem
opponatur, vel ſaltim priuſquàm debitor
ceſſus, ad ſoluendum à ceſſionario interpelletur, vt per *Alberic.in l.doli exceptio,nu.*12,*ff.*
de nouat. Bald.in l.hæredi, §.*nos autem,n.*8.*ff.de*
*pact. Angel.conſil.*259.*Dom.Reg.de Pont.conſil.*
95.*n.*12.*lib.*2.*Nigr.de except.cap.*13.§.4.*n.*24.
& §.7. *nu.*7.*Cutell.de donat. contemplat. matr.*
*tract.*1. *diſcurſ.*2.*particul.*10.*num.*75.*Fab.* qui
hoc potiſſimùm procedere putat, in ceſſionario ex cauſa oneroſa,in *Cod.tit.de cõpenſat.*
*defin.*3.*& de coniectur.lib.*12.*cap.*9.alijq;apud
29 *Gratian. d.cap.*356.*d nu.*9. † Ipſe tamen huic
ſententiæ facilè aſſentirem, ſi ſuper eo principali articulo, compenſationis ipſo iure
inducendę,à die,quo hinc indè ortę fuerunt
debendi,& credendi actiones,aliqua potens
ratio afferretur, qua cogerem, negantem
partem, cum *Azon.* amplexari. At ſi opinio
hæc nullo bono iure ſubſtineri poterit, cùm
verè falſa ſit, tanquam contra expreſſa iura,
euidentes rationes, & concludentiſſimas
DD. authoritates, vt copioſiſſimè demonſtrauimus, fari neceſſe erit, hanc etiam opinionem, compenſationem contrà ceſſionarium denegantem, tanquam à principali
Azon. ſententia deriuantem, fore reijciendam.
30 Poſſet tamen in duobus caſibus, hæc ſecunda contraria opinio militare. Primus, ſi
poſt factam ceſſionem, debitor ceſſus, euaderet cedentis creditor, quia poſtquam per
antecedentem ceſſionem, abſtractum eſt à
cedente creditum, ipſa compenſatio perfici
non poteſt, cùm non reperiat extremum habile, vt alter altero, mutuò debeat, *Theſaur.*
*d.deciſ.*221.*n.*2. *Cancer.variar.reſolut. d.cap.*6.
*nu.*82. qui hoc potiſſimùm conſiderat, an
compenſandi habilitas, adfuerit, vel non
tempore ceſſionis, proſequitur etiam *Dom.*
Conſiliar.Prat. alios referens, *diſceptat.forenſ.*
*tom.*3.*cap.*6.*n.*52.*&* 53.
31 Secundus caſus eſt, ſi debitor ceſſus, ipſi
ceſſioni annuiſſet,agnoſcendo ceſſionarium
in ſuum creditorem, *Ferrer.in addit.ad Guid.*
*Pap.cit.deciſ.*567.*Theſaur.*vbi ſup.*n.*3.& *Cancer.n.*82.*&* 84.
32 Verùm ipſe ſuper veritate huius opinionis,aliquantulùm immorandum eſſe cenſeo;
vereor enim, nè ſic ſimpliciter intellecta,
falſa ſit; Etenim admiſſa opinione *Martini,*
qua diximus, compenſationem perfici ipſo
iure, ſtatim atque incipit viciſſim deberi,
quòdq; ex mutuo debito,conſũmetur abſq;
facto hominis effectus compenſationis, ſequitur, vt nefas dicatur, ceſſare contrà ceſſionarium compenſationem, ex ſola acceptatione ceſſionis, facta per debitorem ceſſum, niſi ſimùl dicamus, poſſe facto debitoris ceſſi, retractari effectum iuris conſummatum, quod eſt erroneum, ſicuti copioſè
demonſtrauimus ſup. *conſil.*22.*à n.*11.*ad* 24.
Vndè reiecta *Ferrer.* & *Theſaur.* ſententia,
veriùs videtur, nullatenùs hunc ceſſum debitorem teneri,non obſtante ceſſionis acceptatione, vel etiam debiti agnitione,per ſolutionem partis illius; Quod nè durum videatur, aduerto, ſententiam hanc, nedùm
ſulciri punctuali authoritate *Sebaſt. Medic.*
quem allegaui ſup.*n.*27.*Gabriel.conſil.*155.*in*
*fin.lib.*1.*Milaneſ.deciſ.*1.*nu.*2.*lib.*2.& *Epiſcop.*
*Afflict.cit.cap.*28.*nu.*37. Sed quod magis eſt,
firmiſſimo fundamento nititur, nam ſuppoſita compenſatione, ipſo iure effectum ſortita, antè ceſſionem, ſucceſſiuè debitum,
ſolutum reputatur, cùm æquipolleat ſolutioni compenſatio, vt dicemus; ac per conſequens, hic ceſſus debitor, qui ſui nominis
delegationem, ſeù ceſſionem,ratam habuit,
iuuari debet aduersùs ſuam obligationem,
cõditione indebiti, tanquam errore captus,
vel ignoranter,ad ſolutum,extinctumq; iam
debitum, ſe indebitè obligaſſet, ex diſpoſitione *l.*1.*& tot.tit.ff.&,C.de condit.indeb.*
33 Sed non recedendo ab opinione *Ferrer.*
Theſaur.& *Cancer.* relata ſup. in ſecundo caſu, *n.* 30. dico, hunc ceſſum debitorem, in
vim pacti, omninò ceſſionario teneri, à die,
quo delegationem, ſeù nominis ſui ceſſionem, ratam habuit, non autem à die, quo
cum cedente contraxit, quaſi illa obligatio,
fuerit antè ceſſionem, compenſatione extincta, & parui ponderis eſſe argumenta,nuper
in contrariũ ponderata;& quidem primum,
de iuris effectu ſemel conſummato, vt non
retractetur facto hominis, vel ex ſuperuenienti cauſa, facilè conceditur, ſed in caſu
noſtro, effectus compenſationis, ipſo iure
conſummatus,non retractatur,ſed illi à partibus mutuò videtur renunciari, per cedentem nempè,ex ipſa ceſſione crediti perpriùs
compenſati,& per ceſſum debitorem,ex ceſſionis acceptatione, nullumq; inueniri poterit in tota Iuriſprudentia obſtaculum,quo
nequeat renũciari beneficio,ipſo iure,vnius,
vel plurium fauore introducto, ſi omnes cõſentiant, quibus eſſet beneficium illud adiuuaturum, ex regula *l.ſi quis in conſcribendo,C.*
de pact. perindè ac poſſet is, qui cõpenſando
creditori ſatisfecit, voluntariè pati cõdemnatio-

Digitized by Google

nationem ad debitum, iam compenſatum,
non opponendo ipſam compenſationem,
nec Iudicem de ea certiorem reddendo, vt
34 ponderauimus ſup. *num.* 13. † Quò verò ad
condictionem indebiti, facilis eſt reſponſio,
nam ſi quis patiatur, ſe alteri delegari, ipſâq;
delegationem ratam habeat, omninò credi-
tori delegatario debitũ ſoluere tenetur, non
obſtante, quòd ipſi debitori delegato, inde-
biti, doli, vel alia exceptio, aduersùs dele-
gantem competat, iura ſunt expreſſa, in *l.ſi
quis delegauerit, & in l.doli mali, ff.de nouat. &
in l.2.C.de condit.indeb.*

35 Imò cùm nuper relata concluſio, ſit vera,
etiam ſi debitor ceſſus, vel delegatus, igno-
rans ſibi aduersùs delegantem exceptiones
competere, ipſam delegationem acceptet, vt
ſimiliter delegatario ſoluere debitum tenea-
tur, ſalua ei contrà delegantem actione, vt
ex eiſdem iuribus apertiſſimè deſumitur.
36 † Propterea à pari dicerem *Ferrer.* & *The-
ſaur.* ſententiam, procedere, etiam ſi debitor
ceſſus, vel delegatus, ignorans ſibi compen-
ſationem contrà delegantem competere,
ipſam delegationem ratam habeat, vt ne-
queat eius ignorantiæ prætextu, ius eius, cui
delegari paſſus eſt infringere; etenim huius
delegatarij actio non oritur ex actione exi-
ſtente, inter delegantem, & delegatum, ſed
ex ipſa delegationis acceptatione, *Bar. in d.
l.doli mali, nu.6.* & ibi etiam *Angel.nu.3.Dom.
Reg.de Pont.conſil.87.nu.4.lib.2.* & *Dom. Reg.*
37 *Ronit.conſil.64.n.3.& 4.vol.2.* † Iſtaq; occa-
ſione notare non deſinam, vt etiam partibus
ignorantibus, lex ipſo iure compẽſationem
perficiat, ſtatim atq; cœpit viciſſim, & mu-
tuò deberi, *Corne.conſil.111.n.7.vol.4. Dom.
Reg.Capyc.Latr.d.deciſ.25.n.40.* dicens, non
eſſe attendendam velleitatem, aut nolleita-
tem partium, quia ius operatur indepen-
denter ab illarum voluntate, & ſequitur *Rot.
Rom.cit.deciſ.124.n.24.* poſt *tract.Merlin.de*
38 *pignor.* † Illaq; regula, vt animus ad inco-
gnita non trahatur, procedit in his, quæ re-
quirunt factum hominis, ad aliquid agen-
dum, *l.mater decedens, ff.de inoff.teſtam. l.hæres
inſtitutus, ff.de acquir.hæred. Aret.conſil.5.nu.1.*
39 & † ideò ignorantia hominis, non impedit
operationem legis, *l.ventre præterito* 84. *& l.
cùm quidam* 30. *§.ſuum hæredem, ff.cit.tit. de
acquir.hæred.*

40 Secundum ad quod principaliter infero,
eſt, vt quod ego Titio debeo, ipſo iure com-
penſetur, cum eo, quod Titius mihi debet,
etiam ad excludendum ſuper quantitate à
me debita, Caium creditorem anteriorem,
& hypothecarium Titij, licèt ipſe eſſem
eiuſdem Titij, ex alia manu, creditor poſte-
rior, & in actione perſonali, egregiè ex *Tyn-
dar.* docet *Sigiſmund.Scacc.in tract.de commerc.
& camb.§.2.gloſ.5.n.417.& 424.* ſubdens *nu.*
436. hoc eſſe verum, etiam attenta opinione
illorum, qui à vero deuiantes, dicunt, com-
penſationem fieri miniſterio hominis, vt ſi-
militer in relato caſu, ſpecialiter cõpenſatio
ipſo iure fiat, eò quòd ſi taliter compenſatio
non admitteretur, detrimentum non modi-
cum huic creditori, ſimulq; debitori gene-
raretur; eandem quoq; ſententiam profiten-
tur *Gratian.diſcept.forenſ.tom.5.cap.948.Gait.*
latè eam diſſerens, in *tractat.de credit. cap.4.
quæſt.7.à n.355.* cum pluribus ſeqq. ſequitur
*Capyc.Latr. cit.dec.25.n.27. Cõſiliar.Carlenal.
de Indie.tom.2.lib.1.tit.3.cap.37.* & nouiſſimè
Afflict.Inni.cit.cap.28.à nu.49.ad 53. & contr.
41.*&* 42. Ratio potiſſima eſt, quia ſtatim
atq; cœpit hinc indè deberi, licèt diuerſis
modis, alter nempè hypothecariè, alter ve-
rò in actione perſonali, in continenti, ipſoq;
iure, compenſatio perficitur, iuxtà opinio-
nem, iam inconuincibiliter firmatam; &
quemadmodùm potuiſſet alter alteri, nu-
merata pecunia debitum perſoluere, abſquè
quòd is, qui creditori ſuo ſemel ſoluit, de
cætero valeat, à creditoris creditore ante-
riore, & hypothecario inquietari; Sic fieri
videtur à iure, ex virtute, & effectu compen-
ſationis, quæ cùm ſolutioni æquipolleat, vt
infrà probabimus, parem ſucceſſiuè opera-
tur liberationem, ſicuti arguebat *Surd. de
alim.tit.6.quæſt.4.nu.4.& 5.* & *Rot. Rom.* poſt
Merlin.de pignor.deciſ.80.n.16. vbi ad finem
obtinendi liberationem, cõpenſatio parem
vim cum ſolutione habet, & ſtatim atq; in-
cipit mutuò deberi, dicitur mutuò, de pe-
cunia, quę hinc indè compenſatur, ſatisfieri,
vt aduertunt *DD.* cumulati infrà *n.51.*

41 Non abſcondam tamen, opinionem hanc
indebitè calumniari à compluribus contra-
dictoribus, inter quos eſt *Cancer. variar. re-
ſolut.lib.2.cap.6.tit.de ſolut.& liberat.num.83.
Roderic.de ann.reddit.lib.2.quæſt.19.n.2.Caſtil.
quotid.contr.lib.4.cap.4.nu.116.Rot.deciſ.701.
in poſth.Farinacc.Noguerol.allegat.11.nu.139.
Ann.allegat.80.nu.8. Magon.Cyriac.Rot.Gen.
Larath. Coſt. Cuman.Alban.Aſini.* alijq; quos
cumulat, & ſequitur *Salgad.in laberynt.credit.
part.2.cap.19.* ſignanter *nu.34.* & ex moder-
nioribus *Rot.Rom.* poſt *Cenci.dec.160.nu.10.
ad fin.* & *Andreol.controu.219.* qui omnes lau-
dant etiam pro hac parte *Dom.de Frãcb.dec.*
53. horum tamen nullus adeò fimbrias pro
vindicanda hac opinione dilatat, quantum
Salgad. ſed reuerà nihil boni ponderat, quo
mediante, rationabiliter recedi poſſe videa-
tur à ſententia *Tyndar.* & aliorum ſup.citat.
quod vt quàm euidentiùs pateat.

42 Animaduerto, *DD.* nuper in contrarium
allatos, quæſtionem hanc, in triplici ſtatu,
ſeù ſuppoſito conſtituere, quorum vnum-
quodq, falſum eſt. Primò hanc rem exami-
nant, in creditore poſteriore, & in actione
perſonali, volẽte ſuper proprio ſuo nomine,
cum cæteris anterioribus, & hypothecarijs
cre-

creditoribus concurrere, vndè quærunt, potiſſimùm *Salgad.* an in huiuſmodi concurſu, debeat hic creditor, itemq; debitor, cæteris anterioribus præferri? Secundò eundem articulùm, hoc pacto diſputant, an poſſit idē creditor poſterior, quod ipſe communi debitori debet, penès ſe retinere, in præiudicium creditorum anteriorum, habentium hypothecam? Tertiò itidem, ad idem quærunt, an poſt formatum concurſum, valeat communis debitoris decocti, debitor, in præiudicium anteriorum creditorum, compenſare id, quod ipſe debet, cum eo, quod eidem debetur? In ſumma relati *DD.* ſupponunt concurſum ſuper nomine, quærunt de retentione admittenda, vel non, & dubitant de compenſatione, an poſt debitoris decoctionem, valeat opponi, & in ſingulo quoquo quæſito, negatiuè reſoluunt.

43 Modò quiſquis ſit, ſi benè vnà mecum de quidditate, & natura compenſationis ſentiat, facillimè percipiet præfatorum quæſitorum fallaciam, & ſuppoſitorũ falſitatem; Etenim ſi verum erit, cõpenſationem illicò, ipſoq; iure perfici in eo inſtanti, quo incipit mutuò deberi, ipſamq; compenſationem, ſolutioni æquipollere, & quãtitatis viciſſim debitæ, extinctionem operari, ſtatim reſultabit, nec concurſum, nec retentionem poſſe ſupponi, cum nullum in ſuo eſſe nomen reperiatur, quòd poſſit, nec in concurſum, nec in retentionem venire, tãquam longè priùs, compenſatione ſublatum, & extinctum, ex illo adagio, nõ entis nullæ ſunt partes, *l. eius, qui in Prouinciam, ff. ſi cert. petat. l. quidam referunt, ff. de iur. codicill. l. 1. ff. commun. prædior. l. item eorum, §. ſed ſi ità, ff. quod cuiuſq; vniuerſ. nomine, l. in actionibus, ff. de in lit. iur. §. ſi tamen, inſt. de rer. diuiſ. cap. fin. in fin. de pæn. diſtinct. 2. & cap. ad audientiam, de Eccleſ. ædific.* Demùm tertium etiam ſupra relatum quæſitum, de compenſatione admittenda, necnè, poſt debitoris decoctionem, longè fallaciſſimum ſuppoſitum continet, quaſi compenſatio, ab eo die effectum ſortiatur, quo opponitur, contrà omnia iura mundi.

44 Ex prædictis licèt putauerim, latentem ſub quæſtione anguem, atq; fallaciam detegiſſe, adhùc tamen audio *Salgad.* clamãtem, cui ſatisfacere conſentaneum eſt; Inquit ipſe *n. 28. & 29.* non poſſe fieri compenſationem in præiudicium tertij, cui ſuper nomine debitoris compenſantis, quæſitum erat ius; ſubdit *num. 31.* creditorem poſteriorem, in præiudicium anteriorum, retinere, nequaquam valere, quantitatem ab ipſo debitam, pro ſatisfacienda ſibi quantitate, quę eidem debebatur; ſubnectit rursùs *n. 32. & 33.* debitum, & creditum, mutuò non confundi, ſed vnumquodq; ſeparatam naturam retinere, remota compenſatione; Iterùm addit *n. 37.* compenſationem non fieri, pro debito, quod ſolui non permittitur, prout etiam dicebat *Fab. in Cod. lib. 4. tit. 23. de compenſat. defin. 11.* At ſolutio non poteſt fieri poſteriori creditori, in pręiudicium anteriorum, ergò, &c. Demùm *n. 41.* quòd compenſatio, cùm ſit ficta ſolutio, æquitati nititur, ſed æquitas in præiudicium tertij non operatur, ergò nec compenſatio: Hæc ſunt fundamenta *Salgad.*

45 Sed facili negotio ſoluuntur; & quidem primum non procedit, etenim nos ſupponimus, mutuum hinc indè debitum, ex quo oritur compenſatio ipſo iure, originem habere antè decoctionem cõmunis debitoris, & ſic admiſſa compenſatione per iuris efficaciam antè decoctionem, ceſſat præiudicium tertij, qui eo tempore, quo à iure compenſatio facta fuit, non adhùc pro ſatisfactione ſui crediti, ſuper bonis, & iuribus decocti debitoris vrgebat, & ſicùt poteſt debitor, priuſquàm ſuus creditor decoquat, illi licitè ſatisfacere, pleniſſimamq; obtinet liberationem, etiam reſpectu hypothecarum ſuper ſuo nomine cõtractarum, cùm omnes reſoluantur, ſic valet cum eodem ſuo creditore compenſare, & ſucceſſiuè, eandem liberationem numero, & qualitate obtinere, attento quòd, vt dicemus infrà *num. 51. & 52.* ipſa compenſatio ſolutioni æquipollet.

46 Secundum etiam tollitur hoc modo, nam poſterior creditor, compenſando mutuum debitum cum ſuo creditore, non videtur apùd ſe retinere id, quod ipſe debet, ſed magis mutuò ſolui, quod viciſſim debetur, & incidit hoc *Salgad.* ſuppoſitum, ſub eadem reſponſione adducta ſup. *n. 43.* nec benè ſubſtineri poteſt iſta propoſitio, *creditor compenſando retinet*, cùm compenſare, & retinere, ſint termini inter ſe contrarij; compenſatio enim indicat effectum iuris extinguentem mutuum debitum, retentio autem dicit exiſtentiam entis, quod retinetur, ſicq; ſunt termini implicantes, ac inter ſe neutiquàm conuenientes.

47 Tertium reſponſione non indiget, nam verè ridiculum eſt, nec aliò tendit, quàm quòd ad tollendam, euertẽdamq; integram compenſationis materiam, ſummo ſtudio à Iuriſprudentia excogitatam. Inquit *Salgad.* quòd quãtitas hinc indè debita, mutuò per compenſationem non confunditur, & vnaquæq; ſeparatum corpus conſtituit, remota compenſatione, nõ animaduertens, hoc eſſe verum, in illis tãtùm caſibus, in quibus ſpeciali prouiſione, compenſatio prohibetur, vt manifeſtè in *l. qui inuicem 3. ff. de condit. indeb.* ibi, *In caſibus, in quibus compenſatio locum non habet, &c.* Sicq; Author ille doctiſſimus, loquens de vna quæſtione, ad illius deciſionẽ, vtitur rationibus extrà ſuppoſitũ quæſtionis, cùm & nos ſupponamus omnes terminos habiles ad compenſandum.

48 Quartum fundamẽtum retorquetur,nam
cõpenſatio poteſt fieri, vbicunq; poteſt fieri
ſolutio; ſed priuſquã quis decoquat, poteſt
ſuo poſteriori creditori perſoluere, abſquè
quòd poſſint anteriores ſolutum auocare,
nè mundus litibus inuoluatur, iuxtà *deciſ.*
Afflict. 190. Ergò poteſt cum eodem poſte-
riore, priuſquàm decoquat, compenſare;
Imò augetur argumentum,nam ſi permitti-
tur ſolutio requirens factum hominis, for-
tiùs eſt toleranda compenſatio, quæ à iure,
49 ſinè hominis miniſterio perficitur,†quia eſt
factum inris,facto hominis efficaciùs,& pe-
netrabiliùs, *Innoc.in cap.præctereà,nu.3.de ap-*
*pellat.*plura *Monter.deciſ.Aragon.2.n.19.*
50 Vltimum argumentum, vt compenſatio,
tanquam ficta ſolntio, æquitati innixa, ne-
queat fieri in prȩiudicium anreriorum,quia
æquitas in præiudicium alterius non opera-
tur, eſt fumo leuius, applicando eandem re-
ſponſionem nuper adductã,& aliam allatam
ſup.ad ptimum fundamẽtum,attento,quòd
abſtrahimus nos à quæſtione factum deco-
ctionis, cùm omnia antè decoctionem,ipſo
iure *facta* eſſe ſupponamus.
51 Præterquamquòd nec cum *Salgad.* con-
curro, in eo, quod dicit,compenſationem
ſe haberi vt fictam ſolutionem, cùm ſit ve-
riùs, eſſe illam realiſſimam ſolutionem, ab
eaq; nequaquam differre,adeoùt dixerit Iu-
riſconſultus, *Nihil intereſſe,an quis ſoluerit,au*
*compenſauerit,*in *l.ſi debitor 4.ff.qui potior.in*
pignor. habeant. atq; ideò, *dediſſe intelligendus*
eſt,etiam is,qui permutauit,vel compenſauit, di-
cit *tex.in l.dediſſe 76.ff.de verb.ſignif.*& rursùs
in *l.vel prrmutauit 19.ff.de liberal.cauſ.*& licèt
Salgad. ad ſuam propoſitionem alleget *tex.*
in l.ſi peculinm, ff.de ſtat. hom. hanc tamen le-
gem nõ inueni in meo Codice,benè verum,
eiuſdem initij *tex.* habemus, in *l.ſi peculium*
20.§.quòd ſi hæredi,ff.de ſtat.liber. per quem
noſtra ſententia comprobatur,hiſcè verbis,
Quòd ſi hæredi dare iuſſus eſt decem, & eam
ſummam hæres debeat ſeruo, ſi velit ſeruus eam
*pecuniam compenſare,erit liber;*quaſi dare om-
ninò dicatur is, qui compenſat, remota fi-
ctionis diuinatione; ille enim,-qui compen-
ſat quanriratem, quæ ſibi debetur, pro eo,
quod ipſe debet, tradere, & numerare cen-
ſetur,iſtoq; pacto,verè ſoluit,videndiq; *Ti-*
raquell.de retract.lignag.§.3.gloſ.3.n.2.Ciarlin.
contr.forenſ.lib.1.cap.36.nu.27.Gudelin.de iur.
nouiſſ.lib.3.cap.12.n.11.Anton.Fab.de coniect.
*lib.12.cap.9.nu.9.Rot.Rom.*poſt *Merlin.de pi-*
gnor.deciſ.41.n.16.94.n.21.& 163.n.7.Cenci.
52 *de cenſib.quæſt.108.n.6.* attento,†quòd con-
ſtitutiuum ſolutionis nõ conſiſtir in præciſa
formalitâte numerationis pecuniæ, ſed in
omni quocunq; modo recompenſariuo,quo
creditoris actio, & obligatio extinguitur;
ſolutionis verbum (inquit *tex.*) *pertinet ad om-*
nem liberationem, quoquo modo factam, magiſq;
ad ſubſtantiam obligationis refertur, quàm ad
nummorum ſolutionem, vt habetur ex *l.ſolutio-*
nis 54. ff. de ſolut. & l.ſi ſe non obtulit 4.§.con-
53 *demnatum,verſic.Soluiſſe,ff.de re iudic.*ex†qui-
bus omnibus, non mediocriter dubitarem,
de veritate opinionis Canoniſtarum,dicen-
tium, quòd Iurans cum effectu ſoluere, non
poſſit compenſare, de qua re, ſi Deus dede-
rit, pleniſſimè pertractabimus in ſuo pecu-
liari tractatu.
54 Tandem non eſt facienda vis, ſuper *deciſ.*
53. Dom. Præſid. de Franch. apùd quem fuit
denegata compenſatio quanriratis debitæ
per Marchioniſſam Laterttiæ, Marchioni vi-
ro, cum quantitate eidem Marchioniſſæ de-
bitæ, eò quòd contrà ipſam, ac ſuper quan-
titate, quam debebat, concutrebanr credi-
tores anteriores Marchionis; quia *deciſ.*hæc
incidit ſub eiſdem cenſuris,iam contrà *Sal-*
*gad.*ponderatis.
55 Quȩrit deciſa apùd *Præſidem* ſaluare *Dom.*
Reg.Capyc.Latr.d.deciſ.25.n.28. per hæc ver-
ba, *Nec prædictis reſiſtit deciſio de Franch.53.*
quia in caſu dictæ deciſionis prædeceſſerat denun-
ciatio, vt declarat ibi, num. 10. vbi dicit, quòd
ratio deciſionis fuit, quia creditor tertius priùs
petierat ſuper nomine debitoris ſibi ſatisfieri,
quàm de compenſatione fuiſſet oppoſitum;
& propterea ſicuti non poterat ſoluere, iuxtà
terminos textus in leg. 3. Cod. de nouat. ita
56 *non poterat compenſare.* † Sed herclè iſta
reſponſio, quam *Capyc.Latr.* adducit ad ſal-
uandum *Præſidem,*licèt amplexetur illam *D.*
Reg.Capyc.Galeot.contr.iur.lib.2.cap.63.n.11.
omnia deſtruit, quæ idem *Capyc.Latr.* labo-
rioſè cumulauit, vt oſtenderet, compenſa-
tionem ipſo iure, & abſq; hominis miniſte-
rio perfici, quo ſuppoſito, quid refert,quòd
creditor rertius, debitorem ad ſoluendum
inrerpellauerit, ſi antè ipſam interpellatio-
nem, nimirùm ab eo momento, quo cœpit
mutuò deberi, fuit à iure illud debitum
compenſatione ſolutum?
57 Diſplicuit etiam prædicta reſponſio *Af-*
*flict.Iunior.d.cap.28.ſub n.53.*qui proindè, ſi-
militer vt ſaluaret *deciſ.Præſid.* inquit, quòd
in eo caſu, Marchioniſſa, cui compenſatio
innctis aulis denegata fuit, habebat contrà
Marchionem virum hypothecam, cum aſ-
ſenſu, & iam obtinuerat ſuper terra Nuſci,
ſicq; erat ei ſatiſſimè cautum;non ità cæteri
Marchionis creditores, qui cõtrà Marchio-
niſſam agebant, quibus,ex quo carebant aſ-
ſenſu, ex æquitate videbatur,eſſe conceden-
dam viam, ſuper eo nomine debitoris bur-
genſatico, ſcilicèt contrà Marchioniſſam,
58 remota compenſatione: † Verùm, vt quid
ſentiam,fatear,hæc pia magis cõtemplatio,
quàm adæquata reſponſio nuncupanda eſt;
etenim legenti pater, eam *deciſ.* manaſſe, eò,
quòd nihil de compenſatione ipſo iure ad-
mittẽda,actum fuit,imò ſuper hoc articulo,
conſtat,

conſtat, ſenſum *Præſid.* eſſe in contrarium, &
ſi S.C. motum fuiſſet ex ratione ponderata
per *Dom. Afflict.* res non fuiſſet concluſa per
terminos compenſationis, ſed magis atten-
tis terminis diſcuſſis per *Nouar.* apud *Ricci.*
collect. 2498.
59 Quidam doctus Aduocatus dicebat, ex eo
apud *Præſid.* non fuiſſe admiſſam compenſa-
tionem, quia Marchioniſſa erat creditrix
Marchionis viri, tanquam hæres Comitiſſæ
Noyæ, & vice verſa, Marchionis patrimo-
nium erat Marchioniſſæ creditor nomine
proprio, quaſi cùm viciſſim diuerſis nomi-
nibus debetur, ac ex diuerſis cauſis, com-
60 penſatio non inducatur, †quod pariter fal-
ſum eſt, quia licèt ex diuerſis perſonis, &
cauſis, mutuum debitum originem trahat,
tamen reducta poſtmodùm debendi, & cre-
dendi obligatione, ad duas perſonas, vicis-
ſim debentes, compenſatio ſuum effectum
operatur, *l. ſi ex venditione, C. de compenſat.*
plenè *Anton. de Amat. variar. reſolut. lib. 1. cap.*
17. pluresq; alios in ſpecie *Dom. Afflict. d. cap.*
28. *n.* 52. quia ad inducendam compenſatio-
nem, ſolùm ſpectatur, an mutuum debitum
ſit æquè liquidum, & an dandi, & exigendi
actio, ad mutuos correos pleno iure perti-
neat, non attento quo nomine; Qua ratione,
61 † ſi ego debeam tibi proprio nomine de-
cem, & tu totidem debeas ſocietati, quam
cum Titio habeo, certè compenſatio de de-
bito peculiari, ad debitum ſociale, non ad-
mitteretur, quia actio non pertinet pleno
iure ad mutuos correos, ità *Salyc. in l. eius, n.*
2. C. de compenſat. Cuman. conſil. 172. in princip.
Soccin. Seni. conſil. 73. n. 10. vol. 1. Tyndar. de
compenſ. §. omnem debitorem, nu. 7. Gratian. di-
ſcept. forenſ. d. cap. 948. n. 3. Rot. Gen. deciſ. 26. n.
30. Cardin. Caualer. dec. 38. n. 5. Beltram. ad Lu-
douiſ. deciſ. 366. n. 7. Borgni. Caualc. de tutor. &
curat. n. 220. fol. 127. Rot. Rom. ad laberynt. Sal-
gad. deciſ. 132. n. 23. & 24. & poſt *Merlin. de pi-*
62 *gnor. deciſ. 47. n. 11.* †extrà tamen hunc, vel ſi-
miles caſus, ſemper admittitur cõpenſatio,
cùm viciſſim debetur, nihil refragãte, quòd
diuerſo nomine, hinc indè debeatur, quia
tùnc dicitur verè fieri compenſatio; quod
63 patet, †nam cùm mutuò hinc indè proprio
nomine debetur, ex eodem contractu, vel
occaſione eiuſdem negotiationis, tùnc non
dicitur fieri compenſatio, ſed magis com-
putatio, ſeù calculus dati, & accepti, magi-
ſtraliter *Bald. in l. Meuius, §. arbiter, in 2. lectur.*
ff. famil. erciſcund. ex *tex. in l. ſi quis negotium, ff.*
de negot. geſt. elegãtiſſimè de more *Dom. Reg.*
Capyc. Galeot. contr. iur. lib. 2. contr. 63. nu. 12.
Reg. Rouit. conſil. 60. nu. 3. vol. 1. Capyc. Latr. d.
deciſ. 25. nu. 23. & *Rot. Rom.* poſt *d. tract.* de *pi-*
gnor. Merlin. deciſ. 74. n. 28.
64 Quartum modum, quo ſaluari poſſet *dec.*
Præſid. alij ſubnectebant, vt in eo caſu, com-
penſatio fuerit denegata, eò, quòd inuicem
liquidò non debebatur; nam Marchio erat
debitor certus, & liquidus, vigore ſententiæ,
Marchioniſſa verò erat debitrix in pretio
mobilium, & animalium, quod liquidari
debebat, ex vulgat. *l. fin. C. de compenſat.* Sed
iſta ponderatio eſt cæteris fragilior. Primò,
quia *d. l. fin.* procedit fauore illius, qui habet
creditum liquidum, vt illiquidi crediti cõ-
penſatione, nequeat perturbari; At in caſu
illius *deciſ.* Marchioniſſa, quæ erat liquida
creditrix, contentabatur compenſare, cum
credito ſpectante ad patrimoniũ Marchio-
nis illiquido, & tamen fuit ei denegata com-
65 penſatio. Secundò, †nam non eſt indiſtinctè
verum, vt liquidi, cum illiquido credito, cõ-
penſatio non admittatur, ſed procedit tan-
tùm, quandò non eſſe liquidum, cauſatur ex
eo, quod dubitatur, ſit vel nè quis creditor,
& in qua ſumma; ſecùs ſi creditum eſt cer-
tum, quia tùnc licèt in quantitate ſit liqui-
dandum, eſt tamen compenſari aptum, cùm
poſſit de breui fieri ipſa liquidatio, *DD. in*
d. l. fin. de compenſat. Ann. conſil. 101. *Menoch. de*
arbitr. Iudic. caſu 14. pluraq; ad rem magi-
ſtraliter cumulat *Dom. Reg. Capyc. Galeot. cõ-*
66 *tr. iur. lib. 1. cõtr.* 41. †Imò facta liquidatione,
ſtatim, ipſoq; iure reſultat compenſatio, non
à die liquidationis, ſed à die, quo cœpit de-
beri, ad illudq; tempus retrotrahitur, ſingu-
lariter *Rot. Rom.* poſt *Merlin. de pignor. deciſ.*
124. n. 21. ad fin.
67 Quintam reſpõſionem ad *deciſ. Præſid.* alij
applicant, vt ideò fuerit excluſa Marchio-
niſſa à cõpenſatione, quia ipſa erat debitrix
ſpeciei, ſed Marchio quantitatis, quo caſu
non eſt locus cõpenſationi, quæ fit de quan-
titate, ad quantitatem, vel de ſpecie, ad ſpe-
ciem, ſecùs de ſpecie, ad quantitatem, & è
contrà, ſicuti plenè videre eſt apùd *Scacc. de*
ſentent. & re indic. gloſ. 7. quæſt. 4. ſpecul. 3. n. 18.
Surd. de aliment. tit. 6. quæſt. 11. nu. 28. & quæſt.
15. n. 12. Anton. Fabr. in Cod. lib. 4. tit. 23. defin.
.....nu. 4. in allegat. Boer. conſil. 14. nu. 3. & 4. &
Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 109. n. 18.
& 38. Verùm iſtud quoq; motiuum, omninò
fuit extrà mentem *Præſid.* eò quià Marchio-
niſſa, licèt fuerit debitrix ſpeciei, ſcilicèt
animalium, & mobilium, ex quo tamen illa
erant cõſumpta, ſucceſſerat debitum ad ge-
nus, ſcilicèt ad pretium, ſicuti expreſsè mo-
tiuatur in ea *deciſ. n.* 3.
68 Sicq; conſtat, nullam adæquatã rationem
poſſe applicari, qua *Præſid. deciſ.* 53. ſaluari
queat, nè incidat ſub cenſuris, ſuprà contrà
Salgad. ponderatis. Et ſecundùm prædicta
in contingentijs reſpondere conſueui. Laus
Deo, & B.V.

APPENDIX.

69 AN compẽſatio habeat locum ipſo iure,
ad impediendum curſum annuorum

introituum,ſeù cenſuum debitorum ex con-
tractu celebrato ad formam Bullæ, tractant
*DD.*coaceruati ſup.*n.*3.& *Salgad.in labyrint.*
*eredit.tom.*1.*part.*2.*cap.*28.*num.*27. *Rot. Rom.*
apùd eundem *dec.*132.*n.*12. & apùd *Merlin.*
*de pignor.deciſ.*47.*nu.*7. Reſoluunt paſſim ne-
gatiuè, quia ad extinctionem annuorum
introituum, requiritur reſtitutio capitalis,
cuius retrodatio poſita eſt in voluntate de-
bitoris, interpellato tamen creditore,ad re-
trouendendum, & ſic ſi non poteſt ſolui ca-
pitale abſq; interpellatione creditoris,vide-
tur, vt nec poſſit compenſari, priuſquàm
ipſa compenſatio opponatur, in locum, &
70 vicē interpellationis;Et ideò dicunt,†quòd
ſi debitor annuorum ducat.ſex,pro capitali
duc. centum, ſoluat annuatim plus debito,
ſcilicèt annuos duc. octo, quod illud plus à
creditore exactum, vltrà menſuram cōuen-
tionis cenſualis, non extenuat ipſo iure ſor-
tem, ad hoc, vt deducta ab ea pro rata tem-
poris,quātitate exceſſiuè exacta, ipſa quoq;
annua pręſtatio videatur extenuata,ſic *Ceci.*
*in tract.de cenſi.queſt.*88.*ſub n.*6.*verſic.Sed poſ-*
ſet in dubium reuocari,vbi inſerit pro hac par-
te, quoddam *Reſponſum Dom.Pauli Ranuccij*,
Romanæ Curiæ Aduocati,editum in quadā
cauſa Maceratenſi, authoritate *Nauar. in*
*comment.de vſur.n.*125. *&* *Roderic.de ann.red-*
*dit.lib.*2.*quæſt.*18.*à n.*9.*ad* 16.
71 Ipſe tamen hac in re, contrariam prorsùs
ſententiam ſcio fuiſſe practicatam per S. C.
in beneficiū patrimonij Ill. Ducis Cayuani,
contrà patrimonium quond. D. Vincentiæ
de Sylua, vt ex proceſſu in Banca Magnifici
Lombardi apùd Scribam Franciſcum Gra-
natum, iſtaq; pars mihi verior ſuadetur, ex
apertiſſimo *Vlpiani Reſponſo in l.ſi non fortem*
26.*in princip.ff.de condit.indeb.*qui loquens de
ſoluente vſuras vltrà debitum modum, in-
quit, *Sed ſi ſuprà legitimū modum ſoluit, Diuus*
Seuerus reſcripſit (quo iure vtimur) repeti quidē
non poſſe, ſed ſorti imputandum. Idemq; habe-
tur ex *l. indebitas* 18. *C. de de vſur.* vbi ſi poſt
reſtitutam ſortem, quis indebitas ſolueret
vſuras, illas quidem repeteret, quaſi eas re-
petiturus non eſſet,ſi ſortem non reſtituiſſet,
quia in extenuationem illius côputarentur;
concinit ètiam alius *tex.in l.is cui,*§.*quæri po-*
*terit,ff. vt in poſſeſſ.legat.*vbi fructus pignoris,
in eo,quòd debiti vſuras excedant,cùm ſor-
te compenſantur, illamq; diminuunt, con-
cordat *tex.in l.Titia* 47.*ff.de ſolut.*& nos latè
in *obſer.ad reſolut.Dom.de Marin.cap.*9.
72 Nec obſtat, quòd cenſus eatenùs extin-
guatur, quatenùs integra ſors reſtituatur
creditori, qui non tenetur illam,in pluribus
diminutis ſolutionibus recipere, ſicuti fieri
videretur, ſi propter modicas quantitates,
plurium annorum curriculo receptas, vltrà
debitam cenſuum ſummam, ſors ipſa com-
penſatione diminueretur;Quia reſponſio ad
motiuum, reſultat ex eiſdem iuribus nuper
allegatis,ex quibus cōſtat,quòd certę quan-
titatis creditor,licèt iure non teneretur in
pluribus diminutis ſolutionibus, creditum
extinguere, tamen recipiendo vſuras vltrà
menſuram debitam, vel fructus pignoris,
vltrà menſuram vſurarum,principalem ſor-
tem extenuat,quaſi conſentire videatur illis
diminutis exactionibus, quæ licèt in ſortis
cauſam expreſsè non fiant à debitore, nec à
creditore recipiantur,id tamen oritur ex ef-
fectu, & prouiſione iuris, ex *d.l.ſi non ſortem*,
73 cum concordantibus adductis,†& per mo-
dum compenſationis, quæ diminutim, &
pro rata admittitur,latè *Coſt.de portion.rata,*
*quæſt.*61.
74 Demùm non obſtat, quòd creditor de-
beat, ad recipiendam ſortem legitimè in-
terpellari, ad hoc, vt annuus cenſus valeat
extingui; ſicq; videtur, quòd ſinè compen-
ſationis oppoſitione, interpellationis vice
facienda, ſors diminui non poſſit; Quia ne-
ceſſitas interpellandi creditorem ad reci-
piendam ſortem, non tantùm requiritur ad
extinguendum contractum cenſualem, ſed
omnem aliam quamcunq; obligationem,ex
qua vſuræ debentur, ad finem impediendi
illarum curſum; & tamen ex *d.l.ſi non ſortem*,
abſq; alia interpellatione, ſortis diminutio
ſancitur, pro quātitate vltrà vſurarum mo-
dum exacta; & ratio poteſt eſſe, quia cùm
compenſatio fiat ipſo iure,vt hoc *conſil.*pro-
bauimus, & habeat vim ſolutionis factæ,
*Coſt.*vbi ſup.& *Peregrin.conſil.*107.*nu.*5.*lib.*2.
videtur ex conſequenti ſuppleri à lege in-
terpellatio, ad inducendum conſenſum
recipientis huiuſmodi ſolutionem, perindè
ac alijs in caſibus etiam ſuppletur, vulgat.*l.*
magnam, ff.de contrah.empt. vndè quod non
poteſt fieri à debitore diminutim ſoluente,
fit à creditore diminutim recipiente, quaſi
eiuſmodi ſolutionibus conſenſerit.
75 Rursùs ad eandem compenſationis ma-
teriam aduerto, illam etiam contrà fiſcum
locum habere, excepta cauſa tributorum,
ſtipendiorum, & pretij rei à fiſco emptæ, *l.*
aufertur 46. §.*qui compenſationem,ff.de iur.fiſc.*
ex quo *tex. DD.* inferunt, hoc eſſe verum,
76 † etiam ſi priuati creditum, quod contrà
fiſcum habet, eſſet illiquidum, quia ad ad-
mittendam compenſationem, duo menſes,
ad creditum liquidādum, ei indulgerentur,
Bar.in d.§.*qui compenſationem*, & *Alex. conſil.*
61. *vol.* 3. imò quandoq; tres menſes, *Tira-*
quell.de retract.lignag.§.3. *gloſ.*4.*nu.*11.*&* 12.
77 †quod tamen hodiè iure *Cod.* declaratum
eſt, vt procedat, dummodò id, quod hinc
indè debetur,ab eadem ſtatione dependeat,
nè inducatur rationum, & officiorum con-
fuſio, *l.*1.*C.de compenſat.* cuius diſpoſitio, li-
cèt calumnietur per *Vueſſembec.* & *Pichard.*
quaſi non benè compenſatio denegetur, ſi

mutuum

mutuum debitum ſit,& dependeat à diuerſa
ſtatione, tamen nouiſſimè quàm doctè,ma-
giſtraliq; calamo, omnem calumniam re-
mouet *D. Franciſc. de Amaya ſuper tribus lib.*
Cod. in l.2. C. nè fiſc. rem, quam vendidit, euinc.
*lib.10. à num.16. cum ſeqq. fol.*81. nec eſt aliter
dicendum, nè à lege, apertiſſimis verbis ſan-
78 ciente, recedamus. †Poſſet tamen tentari, vt
etiam ex diuerſis ſtationibus, debitis, & cre-
ditis, valeat cum fiſco compenſari, ſi de tam
clara re ageretur, vt videatur ceſſare ratio
confuſionis, vel ſi officia, & computa, mu-
tuam inter ſe relationem haberent, cuius vi-
gore, quod vni ex vna ſtatione debetur, poſ-
ſit cum eo, quod idem ex alia ſtatione de-
bet, compenſari, ſicuti in ſimili ſcripſit *Dom.*
Conſiliar. Theodor. allegat. 69. qui Authore,
Tiraquell. in tract. ceſſant. cauſ. à n.130. ad 144.
à ratione, & cauſa ceſſante ſcripſit, vt indi-
ſtinctè ex diuerſis ſtationibus fiat cum fiſco
compenſatio, ſi ceſſat ratio confuſionis offi-
79 ciorum; †Quæ quidem declaratio, poriſſi-
mùm, locũ non obtinebit, in præſtantiſſimo
Regiæ Cameræ Tribunali, cuius ſtationes,
& officia, tam diligenter, & ordinatè regun-
tur, vt omni remota confuſione, quod ex
vna ſtatione debetur, rectè poſſit cum eo,
quod alia ſtatio debet compenſari, iſtaq;
opinio de conſuetudine dicti Supremi Tri-
bunalis practicatur, & ſecundùm eam de-
creuit Rex, ſuper hoc puncto conſultus, teſte
Afflict. deciſ. 192. pluraq; apùd *Dom. Capyc.*
80 *Latr. conſult.*38. *à nu.56. ad 61.* † qui ſubdit,
poſſe debitorem collectarum, cum fiſco cõ-
penſare, ex *Luc. de Penn. in l. obſiſtere, in fin. C.*
81 *de annon. & tribut. lib.*10. † Et quid de debi-
tore Vniuerſitatis, an cum ea compenſet,
maximè ſtante pacto ſoluendi, remota com-
penſatione, plenè examinat *Andreol. contr.*
215. eſſet tamen in Regno attendenda Regia
Pragmatica lata à Prorege Excellentiſſimo
D. Beltrano, qua compenſatio omnis remo-
uetur fauore Vniuerſitatum, nè ex compen-
ſationibus impediantur ſolutiones fiſcales,
ad quas Vniuerſitates tenentur; Vndè à ra-
tione ceſſante, ſi Vniuerſitatis introitus ſuf-
ficerent, ad onera fiſci, rectè poſſet cum
ea, compenſatio pro mutuo debito practi-
cari.

S V M M A R I V M.

M*Inor læſus habet electionem agendi, vel cõtrà tutorem remedio ordinario, vel contrà actum remedio extraordinario reſtitutionis in integrum, num.*1.

*Limita, quandò aduersùs actum ipſo iure minori ſuccurritur, n.*3.

*Itèm ſi minor alterius negotium, alio mandante, geſſiſſet, & quid ſi ex negotio illo minor læderetur, num.*4.

Item ſi læſio reſultaret ex actu iudicialiter geſto, quia teneretur priùs contrà tutorem agere remedio ordinario, quàm actum impugnare ex remedio reſtitutionis, & de ratione, n.5. Sed intellige, & declara limitationem iuxtà notata, n.6. & 7.

*Remedium ordinarium non derogat extraordinario fauore minoris, n.*2.

*Minor, qui tutorem quietauit, non poteſt impugnare actum geſtum ab ipſo tutore de proprio obligato ad firmitatem actus, quia in conſequentiam ipſe tutor inquietaretur, n.*8.

*Liberatio vnius interdùm parat alteri exceptionem, num.*9.

*Tutor de proprio obligatus pro re, ad minorem pertinente, omninò de proprio tenetur, n.*10.

*Tutor de proprio obligatus pro re ſpectante ad minorem non iuuatur beneficio reſtitutionis in integrum, competente minori, n.*11.

Minor, maior effectus, qui viſis ratiocinijs adminiſtrationis geſta per tutorem, illum liberauit, ratificare videtur omnes actus, à tutore geſtos, & in ratiocinijs deductos, n.12. & 13.

*Ratificatio actus reſultat ex compoſitione rationum, ſinè querimonia contrà actum in rationibus deductum, eod. n.*13.

*Ratificatio inducitur ex agnitione debiti facta per minorem, maiorem effectum, n.*14.

*Minor, maior factus, venditionem à tutore factam videtur approbare, ſi pretium recipiat, n.*15.

*Contractus videtur approbari ex receptione introituum in contractu deductorum, n.*16.

*Minor, maior factus, ratificans actum geſtum tempore minoris ætatis, a ſe, vel à tutore excluditur à remedio reſtitutionis in integrum, ſi tamen plenè ſciat, ſe fuiſſe læſum, n.*17.

Ratificatio actus geſti tempore minoris ætatis per nullum temporis lapſum inducitur, niſi ei plenè innoteſcat læſio cum ſuis circunſtantijs, & ſit de ſuis iuribus informatus, tam circà factum, quàm circà ius, n. 18. *Nec ſufficit ambigua ſcientia, num.*19.

*Sed intellige, & limita ſupradicta omnia iuxtà tradita, n.*20.

*Nobiles, & Magnates noſtri ſæculi dedignantur litteris vacare, & contrà eos inuehit Author, num.*21.

Margaritæ, & gemmæ pretioſæ, iuxtà opinionem Nauarr. *cùm fructus non parturiant, tanti valent, quanti vendi poſſunt, n.22. Et pretium illarum iuſtum nuncupatur, quod fuit à partibus conuentum, n.23. Et vid. n.*38.

Sed Sotus *impugnat hanc ſententiam, volens, pretium margaritarum eſſe regulandum ab arbitrio intelligentium, non autem à libera voluntate contrahentium, n.24. Et vid. d. n.*38.

*Pretium conſpicuitatis, & affectionis eſt ab æſtimatoribus in conſideratione habendum, n.25. Etiam ad euitandam læſionem, quæ fortè poſſet opponi contrà emptionem factam de pretioſis margaritis, n.*26.

*Emi plus iuſto pretio licitè poteſt propter affectionem, & conſpicuitatem rei, n.*27.

Pretia variantur ex locorum diuerſitate, & perſo-

narum affectione; Itemq; ex latentibus qualitatibus,n.28.

Affectionis ratio concurrens in rebus maiorum dat minoribus iuſtam reſtitutionis cauſam, ſi res illæ fuerint venditæ,n.29.

Pretium rei exiſtentis ſub periculo alluuionis, vel incendij, propter periculum minoratur. Item ſi prędium pateret inuaſionibus hoſtium,n.31.Item ſi venditor eſſet ære alieno grauatus, & emptori non ſatis cautum ſit in caſu euictionis,n.32.Item ſi prædium haberet aliquod inuariabile onus, num.33.

Pretium prędij vicini propter vicinitatem augetur, num.34.

Feudalia bona, & iuriſdictio cariori pretio venduntur,propter dignitatem, ſpreta ratione fructuum, num.35.

Bona Burgenſatica appretiantur ex reddditu ſaltim ad rationem quinque pro centenario,n.36.

Bona Feudalia ſi ex redditibus appretientur, ſufficit redditus duc.duorum pro centenario,n.37.

Pretium iuſtum attenditur de tempore venditionis, quicquid poſteà contingat,vel ſuperueniat,n.39.

Damnum ſuperueniens allegari non poteſt ab eo,qui æquè potuiſſet lucrum ſentire,n.40.

Minor nõ reſtituitur propter damnum ſuperueniens ex contractu, ſi æquè potuiſſet ex eodem contractu lucrum ſentire,n.41.

Læſia allegari non poteſt pro re, vel negotio, quod ſubeſt ſub dubio euentu commodi,vel incommodi, num.42.

ARGVMENTVM.

Plura hoc in loco examinat *Author* vtilliма potiſſimùm, quandò minor habeat electionem agendi remedio ordinario contrà tutorem, vel extraordinario reſtitutionis contrà actum, geſtum à tutore. Rursùs an minor, qui maior effectus, tutorem liberauit, & cum eo ratiocinia compoſuit, poſſit in integrum reſtitui, aduersùs actum à tutore geſtum, & in ratiocinijs deductum? Et, quid ſi tutor eſſet proprio nomine obligatus ad firmitatem actus? Præterea ex quibus dicatur minor maior effectus actum à ſe, vel à tutore geſtum ratificare, quiduè ad validam ratificationem inducendam requiratur? Demùm, an margaritæ, aliæuè res pretioſæ poſſint pro arbitrio contrahentium citrà merum læſionis vendi, & quomodò, & circà quæ haberi poſſit ratio pretij affectionis, & conſpicuitatis rei venditæ. Pro Magnifico Ioſeph Perſico.

CONSILIVM XLVI.

VEndidit Magnificus Ioſeph Perſicus, quàm plurimas pretioſiſſimas, & magni valoris margaritas Ill. N. N. tutori Ill. N.N. ſui nepotis, ſolutaq; pretij parte, ad reſiduum dictus Dom. tutor, (qui pro ſuo pupillo illas margarithas parauerat) nedũ tutorio, ſed proprio, priuato, principaliq; nomine ſe obligauit. Pupillo maiore effecto, ab eo tutor ampliſſimam quietationem, & liberationem obtinuit, ab eodemq; Perſicus reſtans gemmarum pretium petit; Sed quia appretij reuiſio illi opponitur, quaſi valor cum tutore conuentus fuerit exceſſiuus, idq; etiam per viam reſtitutionis in integrum, cùm adhùc duret quatriennium à die, quo pupillus maior effectus fuit; Ideircò ſuper hoc articulo conſultus, vt quid iuris eſſet, reſponderem, cenſui eſſe omninò pro Perſico concludendum, triplici fundamento.

1 Primò, nam de iure, minor alternatiuam electionem habet, vel agendi contrà tutorem, qui pernicioſum negotium geſſit, vel aduersùs negotium illud, vt in integrum reſtituatur poſtulandi, *Becci.conſil.59.n.4.& 5. Burſat.conſil.253.nu.46.Surd.conſil.95.nu.22. Turret.conſil.69.nu.52.lib.1.Sforz.Odd.de reſtit.in integr.quæſt.22.n.16.* alijq; quos ſequitur *Andreol.contr.111.n.7.*idq; expreſsè probatur ex *tex.in l.etiam 3. & l.fin. C.ſi tut.vel curat.*& in *auth.de hæred.& Falcid.§.nõ autem, verſic.Pupillis autem, Surd.deciſ.253.nu.18.* & *Caualcan.tract.de tutor. & curat.n.124.fol.76.*

2 †quaſi minorum fauore, remedium, & auxilium ordinarium, contrà tutores malè verſantes competens, non deroget remedio extraordinario reſtitutionis in integrum, ad retractandum actum à tutore geſtum, nec

3 illud ſuſpendat; Quicquid † ſit quandò aduersùs actum, ipſo iure minori ſuccurritur, quia tùnc non eſt opus remedio extraordinario reſtitutionis, & ſic illi derogatum

4 cenſetur, *l.in cauſæ 17.ff.de minor.* †Item quãdò minor gerit negotiũ alicuius, illo mandante, nam ſi idem negotium poſſet tractu temporis, ipſi minori damnum afferre, reſtitueretur quidem minor, tùnc tantùm ſi ille, cuius negotiũ geſſit, non eſſet ſoluendo, & ſic iſto caſu remedium extraordinarium reſtitutionis, eſſet ſubſidiarium, & ab ordinario ſuſpenderetur, *l.cùm mandata 24.ff.eod.*

5 *tit.* † Demùm quandò læſio, ex actu iudicialiter geſto reſultaret, vtpotè quia tutoris dolo, inſidia, & negligentia ſuccubuit, nam iſto etiam caſu, nequit minor poſtulare, vt contrà actum in integrum reſtituatur, ſed priùs debet contrà tutorem agere, idque

propter

proptèr authoritatem iudicantis, vt quò
minùs poſſit, retractetur, *l. properandum* 11.
6 *§. fin. C. de iudic.* † qui *tex.* licèt loquatur de
minore, qui veterem actionem non amiſit,
ſed qui à iudicio cecidit, eò, quòd tutoris
culpa perijt inſtantia, ac ſi ſecus eſſet, ſi ab
actione cecidiſſet, quaſi tùnc electio ei com-
petat, vel contrà ſententiam, vel aduersùs
tutorem, vt dicit ibi *Gloſ. verb. In quo fuerint*,
ſicuti etiam voluit *Gloſ. in d. l. fin. C. ſi tut. vel
curat. verb. Generando, verſ. Item contrà*, & alia
Gloſ. in d. §. non autem, verb. Per reſtitutionem,
7 *citat. auth. de hæred. & Falcid.* † tamen poſſet
tentari, vt etiam ſi ab ipſa actione, minor,
tutore colludente, vel doloſè, aut negligen-
ter ſe gerente, cecidiſſet, nequeat in integrũ
reſtitui poſtulare, niſi tantùm, ipſo tutore
ſoluendo nõ exiſtente, ex *tex. in l. Imperatores*
47. *ff. de minor.* Sed cogita, propter ambigui-
tatem iurium, & obſcuritatem *gloſſarum*:
Nùnc ex ſuppoſita in caſu noſtro cõcluſione
deſuper firmata, qua diximus competere
minoribus, vel remedium ordinariũ contrà
tutorem, vel extraordinarium reſtitutionis,
ad retractandum actum à tutore geſtum,
8 dico ſic: † Dominus N.N. non poteſt aduer-
sùs tutorem ſuos greſſus dirigere, cùm il-
lum iàm ſemel in ampliſſima forma quieta-
uerit: Ergò nec poteſt agere cõtrà Perſicum,
ad reuidendum, vel retractandum actum,
remedio extraordinario reſtitutionis in in-
tegrum. Conſequentia patet, nam Ill. tutor
eſt proprio, & principali nomine obligatus,
in beneficium Magnifici Perſici, ad ſolutio-
nem valoris gemmarum; Vndè ſi Perſicus
nùnc inquietari contingeret, ſtatim ab eo
moleſtaretur Dom. tutor, qui tanquam in
ampliſſima forma liberatus, regreſſum ha-
beret aduersùs ſuum olim pupillum, proin-
dèq; ad hunc inutilem circuitum euitandũ,
debet ipſe Ill. N.N. exceptione repelli, ex re-
9 gula *l. vendicantẽ, ff. de euict.* † Nec eſt nouum,
vt liberatio vnius, pareat alteri exceptionẽ,
& liberationem, ad *tex. in l. ſtichum, §. penult.
ff. de ſolut. Bar. in l. ſi ſtipulatus, §. ſi ex duobus, ff.
de fideiuſſ. Bald. in auth. præſente, num. 4. C. eod.
Craſſ. except.* 10. *n.* 13. qui loquuntur de exce-
ptione cedendarum, *Franch. deciſ.* 662. *Reg.
Rouit. deciſ.* 36. *nu.* 1. & *Reg. Capyc. Latr. deciſ.*
10 112. *n.* 26. De † obligatione autem per Ill. tu-
torem facta proprio, & principali nomine,
apparet per publicum documentum, quo
ſtante, ceſſat omnis dubitatio inter *DD.* agi-
tata, an tutor contrahens, poſſit dici de pro-
prio obligatus, ad inſtar Procuratoris, cu-
ius officium eſt voluntariũ, quia difficultas
iuris reſultat ex ambiguo facti, ſed quandò
factum eſt clarum, & conſtat de voluntate
tutoris, volẽtis ſe de proprio obligare, fortè
quia altera pars, aliter non cõtraxiſſet, tùnc
firma eſt obligatio, ſaluo tamen tutori, iure
repetẽdi à pupillo, ſi pro eo vtile negotium
geſſit, ità ex *Aret.* docuit *Boer. deciſ.* 273. *ſub
nu.* 5. latèq; *Mancil. in tract. de euict. quæſt.* 186.
11 *n.* 18. † Iſtoq; tutori, validè proprio nomine
obligato, non ſuffragatur in integrum reſti-
tutio, competens minori aduersùs ipſum
actum à tutore geſtum, cùm ſit illud benefi-
cium perſonaliſſimum, & nequeat maiori,
ex minoris perſona communicari, *d. l. cùm
mandata, ff. de minoribus,* & ità contrà fideiu-
bentem pro minore, vt nequeat iuuari bene-
ficio reſtitutionis in integrum, concludunt
Gomeſ. variar. reſolut. lib. 2. cap. 14. *num.* 10. &
*Conſiliar. Ari. de Meſ. variar. reſolut. lib. 2. cap.
16. n. 8. & 9.*

12 Secundum principale huius noſtræ con-
ſultationis fundamentum, ex eadem quieta-
tione reſultat; etenim poſt redditas ab eodẽ
Ill. tutore rationes, & computa adminiſtra-
tionis tutelæ, quietationem à ſuo pupillo
maiore effecto obtinuit; & quia pernecesſè
ſub illis ratiocinijs, cõprehenſa fuit emptio
margaritarum, de quibus agitur, fueruntq;
poſitæ, & deductæ quãtitates, in computum
pretij illarum ſolutæ, abſq; apparenti Dom.
olim minoris diſcrepantia, ex conſequenti,
eum, emptionem ipſam ratam habuiſſe, vi-
detur concludendum, nè vnicum, idemq;
negotium, cum tutore approbari, & cum
alio reprobari dicatur, ex notabili authori-
tate *Paul. de Caſtr. conſil. 1. ſi iſte Nerius, &c. n.*
13 3. *vol.* 1. dicentis, † quòd ratificatio actus re-
ſultat ex compoſitione rationum, ſinè que-
rimonia eius, cui actum illum impugnandi
ius competebat, ex argum. *tex. in l. procula, ff.
de probat.* iſtamq; doctrinam, in propria mi-
noris ſpecie ſequitur *Reg. Lanar. conſil.* 25. *ſub
num.* 20.

14 Expreſſa tamen poſitiua, & explicita
huius negotij ratihabitio, ex eo deſumitur,
nam Dom. N. N. poſt redditam ſuo Ill. tu-
tori quietationem, debitum Magniſ. Perſici
agnouit, ſeq; ad fauorem illius, debitorem
conſtituit per apocam Banco directam, in
ducat. 3500. pro reſiduo pretio margarita-
rum, & paulò poſt, cum effectu, cœpit non-
nullas quantitates perſoluere, vndè actum
dubio procùl ratificauit, per agnitionem
debiti, ad *tex. in l. ſed Iulianus 9. §. fin. ff. ad
Macedon. l. ſi filius 31. ff. de minor.* confert *tex.
in l. 1. ff. de pollicit. & l. inter ſocerum 26. §. filia,
ff. de pact. dotal. Caſtill. deciſ. 26. n. 18. Mut. deciſ.
67. nu. 12. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed.* 15.
n. 123. *Dom. Conſiliar. Staiban. reſolut.* 59. *n.* 86.
Rot. apud *Merlin. de pignor. dec.* 106. *n.* 3. *Cenci.
de cenſib. quæſt.* 15. *n.* 21. & 22. & *Dom. Capyc.*
15 *Latr. deciſ.* 57. *nu.* 17. † Sicuti ſi maior factus,
reciperet pretium rei ſuæ à tutore venditæ,
non poſſet aduersùs contractum aſpirare,
quaſi illum ratificauerit, *Deci. conſil.* 232. *ſub
n.* 3. *Menoch. loc. cit. n.* 119. *Cardin. Mantic. de
tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 6. n.* 65. *Cephal.
conſil.* 51. *n.* 15. & 18. *Fuſar. conſil.* 138. *n.* 4. *La-
nar.*

nar.loc.ſup.cit. Tiraquell. de retract. conuent.5.
1.gloſ.2.n.61. Addit.ad Chriſtine.ad leg.Muni-
cip.tit.19.artic.21.ſub n.8.verſic. Si minor An-
dreol.contr.339.n.19.& Capyc.Latr.cit.dec.57.
16 *à n.15.cum ſeqq.& deciſ.104.n.28.*† Quod eſt
generale, vt contractus, per receptionem in-
troituum, in eo conuentorum, cenſeatur ap-
probatus, *Surd.* infinitos allegans, *deciſ.229.*
ſub n.4.

27 Quæ omnia nequaquam conturbantur ex
eo, quòd eatenùs maior ratificans actum
geſtum ſiuè à ſe, ſiuè à tutore in minori æta-
te, ab auxilio reſtitutionis in integrum ex-
cluditur, quatenùs ſciat ſe fuiſſe læſum, ſibiq;
reſtitutionem competere, quæ duo neceſſa-
ria fore, communiter Doctores arbitrantur,
ad hoc, vt alienatio rei minoris, vel emptio
à minore, ſiuè eius tutore celebrata, ratifi-
cationis prætextu validetur; Imò requirunt
ſcientiam in ſpecie, certitudinariam, nõ ſo-
lùm facti principalis, ſed & qualitatum fa-
cto inhærentium, quia integer *titulus in C.ſi*
maior factus, potiſſimùm in ſcientia funda-
tur, ad quod videndi *Corneus conſ.201.nu.3.*
in fine, lib.3. Soccin.Iuni. dicens requiri, quòd
minor recognoſcat ſuum præiudicium, *conſ.*
59.n.5.vol.1.Surd.conſ.49.n.32.lib.1.Gabriel.
conſ.35.n.60.lib.1.Sforz.Odd.de reſtit.in integ.
part.1.quæſt.25.art.8.n.80.& 81. Simoncell.in
tract.de decretis, tit.9.inſpect.2.caſu 2.n.37.cum
ſeqq.Zacchia de obligatione Camerali, quæſt.5.n.
18.cum ſeqq. aliiq; apùd *Dom.de Marin.reſol.*
iur.lib.2.cap.18.n.58. Ciarlin.controuerſ.lib.3.
cap.233.à n.38.vſq; ad 50. & *Nouar.deciſ.19.*
18 *ſub n.3.* † Sic nec ex temporis lapſu videre-
tur quis maior factus, geſta tempore mino-
ris ætatis, rata habere, niſi plenè ei vitium
geſtorum innoteſcat, ſeq; læſum ſciat, & tam
ius, quàm factum ſibi aſſiſtens, & geſtis reſi-
ſtens percalleat, *Cenci. d.tract. de cenſib. citat.*
quæſt.15.ſub nu.22.verſ.Proùt hæc tacita ratifi-
catio, & *Dom.Reg.de Marin. cit.cap.18.nu.55.*
19 † vbi notabiliter ſubnectit, quòd ſi minor,
maior factus, de ſuo iure dubitaret, & cùm
taliter in ancipiti eſſet, aliquem ratificatio-
nis actum perficeret, de geſtis tempore mi-
noris ætatis à ſe, vel à tutore ſuo, talis ratifi-
catio, illum à remedio reſtitutionis non ex-
cluderet, quaſi dubia, & ambigua ſcientia
nõ ſit ſufficiens, ſed omninò certitudinaria,
& præciſa requiratur, ad quod allegat *Corn.*
conſ.207.n.7.vol.3. Natt.cõſ.162.n.31.& 32.
vol.1.Gramm.conſ.47.n.2. Ruin.conſ.63.n.22.
& 23.lib.1. Vrſill.ad Afflict. deciſ.249.nu.13.
quibus addo *Menoch.d.tract.de recuperanda*
20 *poſſeſſione, cit.remed.15.n.185.*† Etenim breui
reſponſione prædicta omnia tolluntur, vt
procedant fauore, & reſpectu perſonæ, non
benè de rebus, & negotijs ſuis inſtructæ, de
qua ex circumſtantijs præſumi poſſit, pro-
babilis ignorantia, geſtorum per ipſum, tam
circà ius, quàm circà factum, non autem in
homine prudenti, rerum pretia, ex ſua ſaga-
citate probabiliter percallente, ad tradita
per *Boer.dec.142.* Qualis eſt Dom.Princeps,
nedũ mira prudentia præditus, ſed in omni
ſcientia conſummatiſſimus, & in rebus ſuis
gerendis accuratiſſimus, cuius exemplaria
veſtigia, ò vtinam & cæteri pares imitaren-
21 tur; † Adeò enim corruptum ſeculum ſecta-
mur, vt dedignentur Nobiles, & Magnates,
litteris vacare, quaſi (proh deteſtandus er-
ror) dedecus natalibus afferant, & non benè
cum eis conueniant; adeò etiam obtuſum
intellectũ habentes, vt non agnoſcant, quàm
fulgeat cum nobilitate ſcientia, & quàm ſit
illi pernicioſa ignorantia.

22 Tertium, & poſtremũ potentius motiuum,
pro Magnifico Perſico illud eſt, nam verè
nulla in currenti theſi læſionis labes valet
conſiderari, quòdq; res ità ſe habeat, ani-
maduerto, quòd nos verſamur in contractu
emptionis, & venditionis conſpicuarum,
& propè ſingularium margaritarum, qua-
rum valor cùm nequeat ex redditibus regu-
lari, pernecesſè incidit ſub illa regula, vt
tanti valeant, quãti vendi poſſunt, videndus
notabiliter *P.Dian.reſolut.moral. tom.1.tract.*
23 *8.tit.de contract.reſolut.56.* qui † ſecutus au-
thoritatem *Sot.in tractat.de iuſtit.& iur.lib.6.*
quæſt.2.art.3. & aliorum, dicit, margaritas,
& lapillos, habere annexum quendam affe-
ctionis valorem, & intrinſecum pretium
oriens ex decore, delitia, & voluptate, quam
emptori affert, cùmq; hæc ex ſolo cõtrahen-
tium arbitrio, æſtimationem recipiant; con-
ſequenter fit, vt iuſtum pretium nuncupetur
illud, quod ab ipſis cõtrahentibus fuit con-
uentum.

24 Imò attenta etiam ſtrictiori opinione
Nauarr. dicentis, quòd res nõ habentes pre-
tium vulgare, vt ſunt gemmæ, inſignes ca-
nes, falcones, aues Indicæ, picturæ veteres,
& ſimilia, debeant omninò iuſto pretio ven-
di, non autem abſolutè pro arbitrio, affe-
ctione, & inclinatione contrahentium, & ſic
prænio appretio mercatorum, & intelligen-
tium, proùt etiam voluit *Pat.Leſſi.in tract.de*
iuſt. & iur.lib.2. cap.21.dubit.3. adhùc nego-
tium caret difficultate, quia margaritæ, de
quibus agitur, fuerunt tempore emptionis,
viſæ, & recognitæ ab expertis, qui illas tanti
25 æſtimarunt, quanti venditæ fuerunt, † etiam
(vt arbitror) habita ratione conſpicuitatis
illarum, quæ quidem conſpicuitas, & affe-
ctio, nunquam dixit *Nauar.* quòd non ſit in
pretio, ſed ſolùm voluit, vt non debeat ab
immoderato contrahentium arbitrio, & vo-
luntate regulari, benè tamen ab arbitrio in-
telligentium, qui malè egiſſent, ſi affectionẽ
reſultantem ex conſpicuitate, in pretio non
poſuiſſent, cùm omninò debeat æſtimari, vt
dicit *Fontanell.d.clauſ.4.gloſ.18. part.1.n.54.*
26 † Hinc licèt concedamus, poſſe conſiderari

læ-

Digitized by Google

læſionem in contractu emptionis, & vendi-
tionis gemmarum, ad eandem tamen læſio-
nem moderandam, pretium æſtimationis, &
conſpicuitatis, parui habendum nõ eſt, No-
27 guer.alleg.18.n.4.†nemo enim dubitat, licitè
poſſe plus emi, propter valorem affectionis,
& conſpicuitatis rei, in cõtractum deductæ,
Anchar. quem ſequitur Scacc. de commerc. &
28 cambi.§.1.quaeſt.7.par.2.ampliat.10.n.62.†nã
variantur pretia, ex locorum diuerſitate, &
perſonarum affectione, Fab.in Cod. lib.3. tit.
27.Commun.vtrinſq;iudic.defin.3.& in allegat.
ibi nu.6. itemq; ex qualitatibus latentibus,
29 Mancil.de euict.quaeſt.42.ſub n.13.†In ſumma
affectionis ratio, adeò in pretio eſt, vt de per
ſe ſola, efficacem reſtitutionis cauſam mi-
noribus tribuat, quaſi læſi ſint, etiam ſi iuſto
pretio vendita res fuerit, ſuper qua cadebat
affectio, vt quia fuit maiorum ſuorum, Fon-
tanell.de pact.nupt. tom.1.clauſ.4. gloſ.18.part.
3.num.59.
30 A prædictis non valdè diſtat id, quod ad
propoſitum aduertunt DD. vt ſicuti ratione
periculi, cui res ſubeſt, veluti ſi de facili poſ-
ſet inundari, & ſubire alluuioni, aut incen-
dio (qualia ſunt omnia prædia poſita circà
noſtrum celebrem, ſed ſæpè ſæuientem Mõ-
tem Veſenum) valor longè minoratur, ad
tex.in l.& ſi ſinè, verſic. Et diſtrictè, & l.verum,
§.penult. ff.de minor. Ari. Pincll.in l.2. part.3.
31 cap.4.n.22.C.de reſcind.vendit. † Item ſi præ-
dium hoſtibus, & illorum incurſibus, atquè
inuaſionibus pateret, aut patere poſſet, pro-
pter imminens bellum, Alciat.conſil.12.nu.8.
vol.8. & Menoch.conſil.114.num.20.cum ſeqq.
32 aut†ſi venditor eſſet ære alieno implicatus,
& grauatus, itaùt idoneus facultatibus non
videatur, nec conſequenter ſatis emptori
cautum ſit, in caſu euictionis, vt omnes DD.
id cõſiderant, pro latente qualitate, valorem
rei diminuente, ex tex.in l.eum, qui, §.melior,
ff.de in diem addict.& in l.mortis cauſa capimus,
§.fin.ff.de mort.cauſ.donat. Bar. per illum tex.
in l.1.§.ſi hæres, nu.2.& 3.ff.ad Trebelle. & ibi
etiam Rip.n.28.Cagnol.in l.2.n.199.de reſcind.
vendit. poſt Bald.in l.per diuerſas, n.5. C.man-
dat.Loffred.conſil.52.nu.17.verſic.Prætereà ad-
uertendum eſt, Tiraquell. de retract.lignag. §.1.
gloſ.18.n.34. Mancil.d.tract. de euict.cit.quaeſt.
42.ſub n.13.& Rot.Rom.poſt Cenci.deciſ.508.
33 n.12.& 13. †Item ſi res haberet annexum
aliquod inuariabile onus, quia minùs vale-
ret, non ſolùm ad menſuram oneris, & va-
lorem illius, ſed ratione, & intuitu imagi-
nariæ diſplicentiæ poſſeſſoris, habentis præ-
dium ſeruile, cap.in aliquibus, & ibi Abb.in 2.
notab.de decim. idem Abb. in cap.cùm Ioannes,
n.3. & Felin.n.4.de fid.inſtrum. Deci.conſ.267.
col.2.poſt medi.& conſil.308.col.1. Alciat.conſ.
12.n.9.lib.8. Bero.conſil.169.n.16.lib.1. Pur-
purat.in l.placet, nu.30. verſic.Nota etiam, C.de
Sacroſanct.Eccleſ. Crauet.conſ.145.n.9. Couar.
variar.reſolut.lib.2.cap.3.nu.4.in fin. & lib.3.
cap.10. n.1. Quæ omnia, & ſimilia latentem
producunt qualitatem, rerum valorem lon-
gè diminuentem.
34 Sic è conuerſo, augetur rerum valor, ex
contrarijs qualitatibus, exemplum ponitur
in emente prædium propinquum alio ſuo
prædio, quia ratione illius vicinitatis, non
ſolùm concurrit ratio cõmodioris culturæ,
ſed etiam quia diuiſa prædia, cùm ſub vno
domino rediguntur, conſtituunt vnum cor-
pus magis conſpicuum, & delectabile, de-
ducitur ex text.in Can.terrulas 12.quaeſtion.2.
Bald.in d.l.per diuerſas, n.16.C.mandat.& Lof-
fred.d.conſil.52.nu.29. verſic. Quia nemini du-
35 bium eſt.†Prætereà feudalia bona, & iuriſdi-
ctio, cariori pretio emi ſolent, ſpreta men-
ſura fructuum, propter vtilitatem, quam
tribuunt, dignitatis, & nobilitatis, §.volu-
mus, auth. vt Iudic. ſinè quoq; ſuffrag. & §. nos
igitur, auth. de defenſ. Ciuit. eruditè Luc. de
Penn.in l.mulieres, col.2. verſic. Quartò ex co-
36 mitatu, de dignit. lib. 12. † Quæ quidem ferè
metaphyſica, & imaginaria vtilitas, ſolet
adeò pretium augere, vt vbi cetera bona, ad
menſurã fructuum ſolent æſtimari, taxando
illis redditum, ſaltem ad rationem quinque
pro centenario, vt dicit Riminald.Iuni.conſ.
37 5.n.127.in fin. † Feudalia tamen appretian-
tur cum redditu ducat.duorum pro ſingulo
centenario; & ſic valor augetur longè vltrà
dimidiam, propter illã inhærentem rei qua-
litatem, Brun.conſil.41.nu.36. dicens, magis
æſtimari trecenta ex redditu Caſtri, & iu-
riſdictionis, quàm octinginta ex bonis bur-
genſaticis.
38 In caſu noſtro, pro certo arbitror, quòd
dùm Ill.Dom.Princeps, ampliſſimis, pluri-
buſq; Caſtris, & feudis, in Abruntina Pro-
uincia pollet, plus cordi habet, potiri pre-
tioſis, & conſpicuis margaritis, quàm alio
feudo, vel Caſtro. De illarum propterea
emptione cõqueri non poteſt, attento, quòd
illæ venditæ fuerunt non abſolutè pro arbi-
trio, & affectione venditoris, & ſui olim Ill.
tutoris, ſed præuia æſtimatione peritorum.
Vndè, ſiuè attendamus opinionem Soti, ſe-
cutam per P.Dian. quorum loca ſuprà retu-
limus n.22.& 23. ſiuè ſtrictiorem ſentẽtiam
Nauarr. non admittentis iuſtum pretium
gemmarum, & ſimilium rerum pretioſarum
ad arbitrium, & affectionem cõtrahentium.
Quam partem ſecutus fuit Leſſ. relatus ſup.
n.24.ſemper, & in omni caſu nõ iuſtificatur
petitio Dom.Principis, cùm margaritæ, de
quibus agitur, ſint valdè pretioſæ, & con-
ſpicuæ, iuxtà cõſiderationem Soti, & Dianæ,
& fuerint venditæ, præuia æſtimatione peri-
torum, iuxtà requiſitum Nauarr.& Leſſ. Sicq;
concurrit vtrumque.
39 Nec obſtat, quòd, attento præſenti rem-
pore, eædem margaritæ non aſcendant ad

 va-

valorem, quo olim ab Ill. tutore emptæ fuerunt; nam præterquamquòd hoc in facto nõ benè iuſtificatur, tamen eſtò, quòd ità ſit, nihil negotio confert; regula enim in ore tyronum eſt, vt iuſtum pretium attendatur, inſpecto tempore venditionis, non tempore ſequenti, ad *tex. in l. ſi voluntate, C. de reſcind. vendit. & in cap. dilecti, de empt. & vẽdit. Mancil. tract. de ſubbaſt. quæſt. 40. nu. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſump. 33. n. 16. Dom. Conſil. Staiban. reſol. 20. n. 7. & reſol. 28. nu. 26.* & *No-*
40 *guerol. allegat. 37. nu. 66.* † Quapropter ſi attento tempore, quo margaritæ venditæ fuerunt, iuſtum fuit pretium tùnc inter legitimos contrahentes conuentum, obeſſe non debet, quòd ex temporum cõtingentijs, mutatione, & varietate, valor decreuerit, cùm benè potuerit ex contrarijs contingentijs, & viciſſitudinibus augeri; ſicq; ſi in caſu augumenti nõ eſſet Dom. Princeps reuiſionem appretij gemmarum poſtulaturus, rationi non congruit, poſſe illam petere in hoc caſu diminutionis, iuxtà *tex. in l. cùm pro pecunia 24. C. de ſolut.*

41 Et in terminis ad propoſitum noſtrum conſiderant *DD.* quòd quãdò quis lucrum, vel damnum ex contractu æquè ſentire poteſt, tùnc etiam ſi eſſet minor, non poteſt iuuari beneficio reſtitutionis in integrum, ſi ei damnum ex illo contractu contingat, *Paul. de Caſtr. Alex.* & *Iaſ.* per illum *tex. in l. de fideicõmiſſo, C. de tranſact. Tiraquell. in l. ſi vnquam, verb. donatione largitus, n. 110. & 113. C. de reuoc. donat. Boer. deciſ. 62. nu. 11. Natt. conſ. 181. ſub n. 8. & 9. Crauett. conſ. 294. n. 7. in fin. verſ. Imò læſio nullo modo videtur conſiderabilis, &c.* & *Sforz. Odd. de reſtit. in integr. part. 1. quæſt. 4.*
42 *art. 6.* qui † etiam dicunt, læſionem allegari nõ poſſe circà ea, pro quibus potuiſſet quis commodum ſentire, propter dubium euentum commodi, vel incommodi, incrementi, & decrementi, *Bald. in d. l. 2. C. de reſcind. vendit. Burgos in cap. cum cauſa, de empt. & vendit. Paul. de Caſtr. cõſ. 386. factum ſic ſe habet, in fin. verſic. Quartò dubius euentus, lib. 2.* & *Menoch. cõſ. 1. n. 350.* Ex quibus, &c. Laus Deo, & B. V.

Dulciſſimæ Dom. Principis partes non ſinuerunt negotium ſub iurgio conſtitui, ſed cum Magnifico Perſico de bono, & æquo diſſidium compoſitum fuit.

SVMMARIVM.

Baptiſmus non eſt reiterabilis, & imprimit caracterem indelebilem, n. 1.

Chriſtianus baptizatus, ſi infans in regiones Infidelium traducatur, & poſteà patrÿ moris ignorans viuat, formalem hæreſim non incurrit, nec deſinit eſſe Chriſtianus, n. 2.

Delicta voluntate diſtinguuntur, &

Voluntas delictum à non delicto diſtinguit, & peccatum à non peccato diſcernit, n. 3.

Chriſtianus non poteſt effici mancipium, num. 4.

Chriſtianus ab alio Chriſtiano, pretio comparari non poteſt, n. 5.

Chriſtianus, qui infans ad regiones Infidelium fuit traductus, quiq; ignoranter illorum falſam fidem fuit ſecutus, ſi abiurato errore, ad Catholicam Fidem reuertatur, quaſi poſtliminio reuerſus, omnia Chriſtianorum priuilegia recuperat, n. 6.

Clericus, qui habitum dimiſit in manibus Epiſcopi, reaſſumpto habitu, etiam poſt delictum, recuperat priuilegia Clericalia, n. 7.

Teſtes ſerui, non faciunt fidem, n. 8. & 10. Et de ratione, nu. 9. Limita in ſeruo effecto Chriſtiano, nu. 11. Item vbi veritas aliter haberi non poteſt, nu. 12. Item fauore libertatis, n. 13.

Serui tanquàm mortui, ab omnibus muneribus repelluntur, n. 9.

Baptizatus nemo in dubio præſumitur, num. 14. Limita concurrentibus coniecturis in contrarium num. 15.

Libertatis fauore ſunt ſublata iuris ſcrupuloſa ambages, n. 16.

Baptizatum quem eſſe, vnico teſte probatur, n. 17.

Clericatus fauore vnicus teſtis probat, n. 18.

Filius proprium eſſe à patre recipit, nu. 19. Dicitur vnica vox, caro, & perſona cum patre, & portio corporis illius, n. 20.

Filÿ non matris, ſed patris, agnationem, & familiam cõſequuntur, n. 21. Item patris etiam muneribus, honoribus, dignitatibus, & priuilegÿs potiuntur, num. 22. Et quid ſi filÿ eſſent naturales tantùm, num. 23.

Filÿ quoad ſtatũ, ſequuntur matrem, num) n. 24. 25.

Partus ſequitur ventrem, & de ratione,) & 26.

Amplia etiam in partubus iumentorum, n. 27.

Mater ſemper eſt certa, n. 26.

Libertas data dicitur, ex aſſertionibus domini, dicentis, velle ſeruo ſuo libertatem largiri, n. 28.

Item ſi dominus, ſeruum, filium appellet, in teſtamento, coràm Iudice carthulario condito, n. 30.

Verba adulationis cauſa prolata, fauore libertatis, inducunt perfectam diſpoſitionem, n. 29.

Diſpoſitio enũciatiua, ſufficit fauore libertatis, n. 31.

Libertas comparatur piæ cauſæ, n. 32. Imò piæ cauſæ præponderat, n. 33.

Legata pia non minuunt legitimam filiorum, n. 34.

Libertatis legatum minuit, imò tollit legitimam filiorum, n. 35.

Libertas ſemel quæſita, tolli ampliùs nõ poteſt, n. 36. Etiam ſi libertas data fuerit ex falſa cauſa, n. 37. Item ab hærede grauato, n. 38. Item à minore, qui poſt aditam hæreditatem, & factam manumiſſionem, de ſeruo hæreditario, fuit aduerſùs aditionem reſtitutus, n. 39.

Reſoluto iure datoris, non reſoluitur ius acceptoris, fauore libertatis, n. 40.

Reſtitutio in integrum minoribus non conceditur, aduerſùs libertatem datam, & quandò ſecùs, num. 41.

Libertas in fraudem creditorum, dari non poteſt, nu. 42. Sed vide ad hoc notabilem Authoris *ponderationem, & intellectum, n. 43. & 44.*

Li-

Libertatum cauſæ ſpectant ad cognitionem Domini Delegati Regalis Iuriſdictionis, n.45.
Deciſio cauſæ, per Collaterale Conſilium refertur, n.46.& 47.
V.I.D. Antonius Paueſe, *pius, & eleboratus ingenis laudatur*, n.48.

ARGVMENTVM.

Infans mulier orta ex genitoribus Chriſtianis,& vti talis baptizatà, ſi in infantili ętate fuerit ad regiones Infidelium traducta, & propter ignorantiam, ſub einſdem regionis ſecta, creſcat, & viuat, viroq; nubat infideli, & eum eo filios ſuſcipiat, ſi à Piratis Chriſtianis, cum ſuis filijs, ſub ſeruitute redigatur, & pretio vendatur, debet tanquàm Chriſtiana, cum ſuis filijs, ad ſtatum libertatis reponi,& ità per Collaterale Conſilium deciſum. Qua occaſione multa alia examinantur, potiſſimùm an ad probādum baptiſma, teſtes ſerui admittantur, & an libertas, per enunciatiuam diſpoſitionem Domini, acquiratur ſeruo, & acquiſita, an poſſit retractari,& an valeat in fraudem creditorum; curioſa, & ſingularis conſultatio. Pro Daniela Ioncouiche, & filiabus.

CONSILIVM XLVII.

DAniela Ioncouiche, cum duabus ſuis filiabus, Anna, & Catharina, duplici ratione ad optatam libertatem prouocant, liberaſq; declarandas ſore ſperant, ac extrà duriſſimū ſeruitutis iugum, ſub quo ad præſens, contrà omnem iuſtitiam, & Chriſtianam, Catholicamq; pietatem reperiuntur; non obſtantibus vociferationibus hæredum quond. Marcelli Paterni; qui retroactis annis, dictas pauperrimas mulieres, pretio ſub ſua ſeruitute mancipauerat, tanquam in partibus Infidelium captas,& ad has noſtras feliciſſimas regiones, pro illarum ſpirituali ſalute, Deo miſerente traductas.

Etenim in termino ſummario, in hac cauſa impartito, probatum eſt, Danielam ex Chriſtianis genitoribus ortam fuiſſe in Ciuitate Plieſciuanz, fuiſſeq; Sacroſancto Baptiſmatis Sacramento, & caractere inſignitam, quodq; cùm adhùc in infantili ætate eſſet, idem ſuus genitor, nuncupatus Voiadin, ideſt, Lupus Ioncouiche, Diabolico ductus impulſu, relicta vxore ſua, nuncupata Catharina Duchic, à Chriſtiana Religione apoſtatauit, & quod peius, Danielam infantem ſecum duxit, cui ablato illo ſpecioſo nomine, aliud turpiſſimum impoſuit, appellando illam, Fattimam, quæ abſq; alio poſitiuo apoſtaſiæ actu, in illa lactanti ferè ætate, educata fuit peſtifero veneno infidelitatis, à Lupo patre, quam perfidè amplexatæ (omnium verè Luporum, peſſimus Lupus, qui propriam animam dilaniauit;) Quòdq; demùm peruenta Fattima, ſiuè potius Daniela, ad nubilem ætatem, ſe cum quodam infideli, ab infideliori genitore parato, copulauit, ex quo poſtcà coniugio, dictas duas ſuſcepit filias.

1 Reſultat ex hac veriſſima facti ſerie, prima ratio, qua libertatis petitio iuſtificatur, etenim eſt indubitatum, caracterem Sacroſancti Baptiſmatis, quo infans Daniela inſignita fuit, reputari nedùm communiter à Sacræ Theologiæ Magiſtris, verùm quoq; à Catholicis Imperatoribus, legum conditoribus; adeò indelebilem, vt reiterari nec poſſit, nec debeat, nè tam magnum, & ſalutare Sacramētum, fruſtrà videatur exerceri, vt in toto *tit. C. nè Sacroſanct. Baptiſ. reiteret.*

2 † Vndè fit, vt licèt poſt Baptiſmum, ipſa Daniela ad Infidelium regiones traducta, mores illorū à teneris annis patrio quodam vſu fuerit amplexata, nunquam tamen, deliberato conſilio, ac poſitiua malitia, à Catholica Religione deuiauit, & Chriſtiana eſſe deſijt, quia cùm nequiuerit, ex defectu ætatis, præcognoſcere quid ſibi circà fidem, ſaniùs, atq; ſanctiùs eſſet, conſequenter eam conſultò, ridiculam Maugmectanam fidem amplexatam fuiſſe, haud dici valet, taliter vt nec formalem hæreſim incurriſſe, habetur ex *Caren. de offic. Sanctiſſ. Inquiſit. part.2. tit.1.*

3 *§.11. n.62.* † Quia (vt aiunt) delicta,& maleficia omnia, voluntate diſtinguntur; voluntas enim, delictum à non delicto diſtinguit, & peccatum à nō peccato diſcernit, *cap. cum voluntate 54. de ſent. excomm. l. qui iniuriæ, ff. de furt. l. verum, in princip. ff. eod. & l. quod Reipublicæ, ff. de iniur.* & conferunt tradita per *Sanchez*, omninò legenda, in *Summ. lib.2. cap.7.* & *Durand. in Bulla Cænæ, lib.2. cap.1. quæſt.20.*

4 † Si ergò Daniela non deſijt eſſe Chriſtiana, cùm nec ipſe Chriſtianus Caracter, ex Baptiſmo in anima impreſſus, valeat deleri, conſequenter, vel perperàm, vel erroneè, ab alijs Chriſtianis Turcarum deprędatoribus, fuit in ſeruitutem redacta, eſtq; omninò, ad Catholicam libertatem reuocanda, ſicuti in fortiori caſu, Imperator Conſtantinus decreuit, in *l. vnic. C. nè Chriſtian. mancip.* vbi expreſsè, Chriſtianum in ſeruitutem redigi poſſe prohibet, quòd ſi fortaſsè ſeruus effectus fuerit, libertatem ei, elargiri præcipit,

5 † nè videatur, Chriſtianum ab alio Chri-

 ſtiano,

ſtiano, pretio comparari, contrà tradita, &
ponderata per *Molin. de iuſt. & iur. tom. 1. di-*
6 *ſput. 33. lit. A.* †Prædictaq; omnia nobis quã
euidentiora fiunt, ſi noſtram Danielam
inſpiciamus; Etenim ſub Chriſtiano Cœlo
traducta, abinraris erroribus Infidelium
quaſi à profundiſſimo lethargo reſuſcitaue-
rit, mox ſtatum mutauit, & ad ſuam veram,
amatiſſimamq; Fidem, quodam ferè poſtli-
minio reuerſa, filias quoq; ſuas, Chriſtianas
effici curauit. Quare ergò, cuncta priuile-
gia, Chriſtianis indulta, nõ obtinebit? exem-
plo illorum, qui ab hoſtibus capti poſtlimi-
nio reuertunrur, vt in *ff. de capt. & poſtlimin.*
7 *reuerſ. toto tit.* Et †alio fortiori exemplo Cle-
ricorum, qui ſi deliberato animo, & cõſilio,
in manibus Superioris Eccleſiaſtici, Cleri-
calem habitum dimittant, ſi illum poſteà
reaſſumant, etiam poſt delictum cõmiſſum,
priùs tamen, quòd à ſeculari poteſtare fue-
rint capti, omnia Clericalia priuilegia re-
cuperant; iſtaq; opinio præterquamquòd
duplici Sacræ Congregationis determina-
tione fundatur, quarum meminit *Dom. Reg.*
de Marin. plura alia in puncto iuris addu-
cens, *reſolut. iur. lib. 1. cap. 49. & cap. 50. nu. 3.*
cum ſeqq. pariter amplexatur per *Marſil. ſin-*
gul. 480. Ferrer. ad Statut. Catalon. part. 1. cap.
28. cum alio *cap. ſeqq. Carol. de Graſſ. de effect.*
Cleric. effect. 1. n. 324. & in prælud. ad eundem
tract. nu. 398. Dom. Reg. Rouit. in Pragmat. 1. de
Cleric. ſeù Diacon. Salnat. ſub n. 1. in fin. Ricci. in
prax. Eccleſ. part. 3. reſolut. 116. Ciarlin. contr.
forenſ. lib. 1. cap. 53. à n. 20. cum ſeqq. & *Sperell.*
deciſ. 26. à nu. 17. cum ſeqq. lib. 1. quos ipſe re-
tuli in meis *Obſeruat. ad Marin. d. cap. 49.*

Nec obſtat (vt contraria reſoluamus) Ba-
ptiſma Danielæ, natiuitatemque illius in
Chriſtianis regionibus, non eſſe ſufficienter
8 probatum; † nam omnes teſtes in hac cauſa
examinati, ſunt aliorum ſerui, & ſucceſſiuè
fidem vllam merentur, *l. quoniam liberi, C. de*
teſti. auth. eod. tit. §. ſi verò dicatur, collat. 7. & in
l. pridem, C. de quæſt. & in §. ſed neq; inſtit. de te-
ſtam. & in l. qui teſtamẽto, §. ſeruus, ff. qui teſtam.
facer. poſſ. & in cap. forus, in fin. de verbor. ſignif.
9 †Solum quia ſerui habentur pro mortuis, &
ab omni munere arcentur, *l. quod attinet, l. in*
omnibus officijs, & l. in perſonam, ff. de reg. iur.
10 † Iſtaq; ratione id voluit *Speculat. in tit. de*
teſt. §. 1. verb. Item quod eſt ſeruus, nu. 39. Gloſ.
& ibi *Deci. in d. l. in omnibus officijs, Maſcard. de*
probat. lib. 3. concluſ. 1358. n. 14. Rot. apud *de*
Graſſ. deciſ. 72. nu. 1. cum ſeqq. & rurſus quia
deponunt de fama, abſq; requiſitis conclu-
dentis famæ.
11 Quia facillimè ſingula reſoluuntur, & pri-
mò, illud quod dicitur, de teſtibus ſeruis nõ
admittendis, limitatur in ſeruo effecto Chri-
ſtiano (quales ſunt omnes noſtri teſtes) quia
qui profitendo Fidem Catholicam, eorum
fidem Deo præſtiteruut, à præſtanda homi-
nibus fide, non ſunt repellendi, ſicuti benè
12 arguitur ex *Can. non poteſt 2. quæſt. 7.* †Rurſus
limitatur, vbi veritas aliter haberi non po-
teſt, vt hìc, & ſucceſſiuè in defectum aliarum
probationum, in loco iudicij, ad *tex. in l. ſer-*
ui, ff. de teſti. & notant quàm plures, quos cõ-
gerit *Farinacc. tract. de teſti. tit. de oppoſit. contr.*
13 *perſon. teſt. quæſt. 54. inſpect. 2. n. 172.* †Demùm
poſſet limitari regula fauore libertatis, pro
qua tot, tãtaq; priuilegia, iure prodita ſunt;
Illud verò, quod aduersùs dicta, horum te-
ſtium ponderatur, vt non benè concludant,
eò minus in facto militat, nam ſunt cõciues,
de eadem Ciuitate Pleſciuaz, & tanquam de
rebus illius regionis benè informati, ſcire
teſtantur, Danielam ſuſceptam fuiſſe ex pa-
rentibus Chriſtianis, fuiſſeq; & ipſam ab
omnibus pro tali habitam, & reputatam, de
eiuſq; baptiſmo publicam extare eo in loco
14 vocem, æſtimationem, & famam; †Sicq, licèt
de iure, nemo in dubio baptizatus præſu-
matur, cùm quid facti baptiſma ſit, *Can. par-*
uulos, de conſecrat. diſtinct. 4. Afflict. ad Conſtit.
Regni, rubr. 26. tit. de maleſic. clãdeſt. §. ſi damna,
n. 48. verſic. Sed quæro, & *Menoch. de præſumpt.*
15 *lib. 6. præſumpt. 14. num. 8.* †hoc tamen facilè
procedere poſſet, vbi in contrarium non
cõcurrerent vehementiores coniecturę, qua-
rum duæ potentiſſimæ in caſu noſtro con-
currunt; Altera, quòd orta ſit Daniela in
regionibus, & ex genitoribus fidem profi-
tentibus; Altera verò, quòd à cunctis fuerit
per publicam vocem, & æſtimationem, ha-
bita pro Chriſtiana baptizata. Nùnc quid
vlteriùs quærendum eſt, an rurſùs dubita-
16 bitur, quin baptiſma fuerit probatum? †Ea
enim, quæ fauorabilem alicuius perſonę ſta-
tum reſpiciunt, probationes, indagationeſq;
adeò exactas nequaquam requirunt, ſed po-
tiſſimùm fauore libertatis, iuris ſcrupuloſæ
ambages non admittuntur, ex *l. generaliter*
24. §. ſi quis ſeruo, ff. de fideicommiſſ. libert. l. pe-
nult. in fin. ff. de his, quæ in teſtam. delent. Fab. in
Cod. lib. 7. tit. 5. de his, qui manumit. non poſſ. de-
fin. 1. nu. 10. in allegat. vndè in terminis, com-
17 muniter profitentur *DD.* †vno teſte conclu-
denter probari, quem eſſe baptizatum, *d. cap.*
paruulos, & ibi *gloſ. verb. teſtimonio,* alia *gloſ. in*
cap. licèt vniuerſis, & in cap. puer, de teſti. Petr.
Girard. ſingul. 49. nota regulam, n. 2. verſic. Puta
quòd aliquis ſit baptizatus, Caſſane. ad Cõſuetud.
Burgund. tit. des Iudices, §. 6. n. 13. quos ſequi-
tur doctiſſimus *Calà* in peregrino *tract. de*
mod. articul. §. 2. gloſ. vnic. n. 88. addo *Paul. Co-*
mitol. reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 1. n. 5. Farinacc.
de oppoſit. contr. perſon. teſti. quæſt. 63. num. 26. &
18 *Bażard. ad Clar. in §. Aſſaſſinum, n. 17.* †Quem-
admodùm etiam, fauore Clericatus, vnicus
teſtis plenè probat, *Bald. Iaſ. Felyn. & Afflict.*
quos ſequitur *Ann. ſingul. 408.* addo *Carauit.*
rit. 235. & *Grammat. conſil. ciuil. 110.* quos am-
plexatur *Dom. Calà d. §. 2. nu. 106. & ſub nu.*
687.

Digitized by Google

687. alioſq; congerit *Farinacc. loco ſuprà cit.*
Pertinent hæc omnia ad ſtatum Danielæ,
cuius reſpectu ſi vera ſunt, prout arbitror,
facillimè ſequitur, eodem libertatis ſtatu,
potiri debere Annam, & Catharinam filias,
19 licèt genitas ex parēte infideli; †Quod mihi
verum ſuadeo, ex vulgatiſſimis iuris axio-
matibus, vt licèt filius, tanquam à patre
proprium eſſe recipiat, *Can. Moiſes 32. quæſt.*
2. Can. naſci 55. diſtinct. & Can. mulier 56. di-
20 *ſtinct.* †dicatur vnica eademq; cum genitore
perſona, vox, caro, ac portio corporis illius,
l. fin. §. fin. & ibi *Bald. in fin. C. de impuber. &*
ali. ſubſt. l. cùm ſcimus, §. fin. ibiq; copiosè, &
eruditè *Luc. de Penn. col. 1. C. de agric. & cenſit.*
lib. 10. multa *Tiraquell. in præfat. l. ſi vnquam,*
n. 15. cum ſeqq. C. de reuoc. donat. & in tract. de
nobilit. quæſt. 40. n. 31. Cardin. Mãtic. de coniect.
vltim. volunt. lib. 11. tit. 12. nu. 36. Menoch. de
præſumpt. lib. 5. præſumpt. 33. n. 10. Mancil. de
21 *imput. quæſt. 77. n. 1. & Oſaſ. dec. 31. n. 13.* †Qua
ratione potiuntur filij, nō matris, ſed patris
conditione, cognatione, & familia, *§. fin. inſt.*
de patr. poteſt. l. pronũciatio, §. familiæ, in fin. cum
l. ſeqq. ff. de verb. ſignif. Bald. in l. vnic. num. 5. C.
quand. non petent. part. Soccin. Iuni. conſil. 69. n.
38. lib. 3. Pariſ. cōſil. 51. n. 27. lib. 2. Sim. de Petr.
de interpret. vltim. volunt. n. 37. fol. 290. Mãtic.
d. tract. lib. 8. tit. 12. n. 16. & Fuſar. conſil. 18. nu.
22 11. *lib.* 1. † Patriſq; non matris honoribus,
muneribus, priuilegijs, dignitate, & nobili-
tate fruuntur, *l. Senator 11. C. de dignit. lib. 12.*
l. fin. ff. de ſeru. fugit. & l. cùm legitimè, ff. de ſtat.
homin. Idq; quadam ſympatica, & naturali
communicatione, *Soccin. Seni. conſil. 35. col.*
fin. vol. 1. Soccin. Iuni. conſil. 37. in princip. Ce-
phal. conſil. 123. Afflict. deciſ. 34. n. 2. Boer. deciſ.
13. nu. 5. Ceuall. commun. contr. commun. quæſt.
458. nu. 5. pluraq; alia ad rem, eleganti me-
thodo congerit *Dom. Io. Baptiſt. Mucci, quæſt.*
forenſ. cap. 30. poſt *Galganet. de iur. public. lib.*
23 *4. tit. 24. num. 57.* †etiam ſi filij ſint naturales
tantùm, vt putauit *Parlador. different. quotid.*
different. 145. §. 2. nu. 7. Sed vide ad hoc, quæ
lato calamo cumulauit *Dom. Reg. Sanfelic.*
deciſ. 56. In ſumma, cuncta, quæ boni pater
habet, in filijs coruſcant, turpia quoq; illos
maculant, ſi poſt contractam à patre macu-
lam, vel infamiam, filij naſcantur, ſecùs ſi
anteà, cuius rei vera ſpeculatio, cum præ-
ſenti negotio nullam habet affinitatem.
24 Tamen quoàd ſtatum, nulli dubium eſt,
quin filius matris cōditionem ſequatur, ſiuè
vt alij dicunt, partus ventrem, *l. partum,* vbi
Bald. & DD. C. de rei vindic. §. 1. inſt. de ingen.
25 *& Bald. in l. neq; natales, C. de probat.* † Vndè
conuenit, vt ſi ex libera partus naſcatur, li-
ber ſit, ſeruus, ſi ex ſerua, *l. & ſeruorum 5. §.*
ingenui ſunt, ff. de ſtat. hom. vbi *Fab. tom. 1. ra-*
tional. ſubtiliſſimã de more rationem huius
dicti aſſignat, ex eo nimirū id effici, vt cùm
nil certiùs eſſe debeat hominum ſtatu, con-
26 gruit rationi, †vt attendatur ſtatus matris,
quæ ſola certa eſt, ex *l. quia ſemper 5. de in ius*
vocand. notat etiam *Franciſc. Liglo. deciſ. 39.*
27 *quæſt. 2. verſic. Contrarium tamen;* † Imò *gloſ.*
notabilis in *l. idem Pomponius 5. §. idem ſcri-*
bit, ſi æquam, verb. ſed meum, ff. de rei vindic. vo-
luit, adeò eſſe verum, vt partus ventrem ſe-
quatur, vt id procedat, non tantùm in ratio-
nalis animalis partu, ſed & in fœtibus iu-
mentorum, ex *d. §. idem ſcribit, ſi æquam;* Ad-
miſſis itaq; ex prædictis, Anna, & Cathari-
na, ad Danielæ matris ſtatum, ſtatim con-
cludendum videtur, cunctas eſſe ad liberta-
tem reponendas,
Ad idem, ſecundum æquè potens funda-
mentum adducitur, etenim & ſi ceſſarent
prędicta omnia, quę in facto veriſſima ſunt,
circà id, quòd Daniela, ex Chriſtianis pa-
rentibus orta ſit, quòdq; fuerit Sacroſancto
Baptiſmatis Sacramento inſignita, in Ciui-
28 tate Pleſciuaz, †adhùc tamen ex alio, libera
cum ſuis filiabus declaranda eſt, ex his, quæ
in ſecundo termino, inſtantibus, & affectan-
tibus aduerſarijs elargito, pro bata ſunt; ni-
mirùm quond. Marcellum Pariemo, plurièſ,
pluribus cum perſonis, ſuum deliberatum
animum declaraſſe; Quòd intendebat Da-
nielæ, & filiabus libertatem elargiri, & quod
magis, velle Annam, & Catharinam, quas
diligebat, matrimonio collocare, ſic qua-
tuor conteſtes deponunt. Fato euenit, vt ne-
quiuerit Marcellus ſuę voluntati adimplere,
tanquam inopinata morte aggreſſus; nùnc
pro his pauperrimis mulieribus, piam, & fa-
uorabilem cauſam fouentibus, dicimus de
hoc eſſe caſum magis dubitabilem, in *l. Pau-*
lus reſpondit, la ſeconda 39. §. Paulus reſpōdit, ff.
de fideicomm. libert. vbi ex eo ſolùm, quòd te-
ſtator dixerit ſeruo, *Gratiam tibi, & filijs tuis*
referet filius meus Martialis, videtur illis reli-
cta libertas, & ad illam præſtandam, cogi
Martialis hæres poterit, quaſi nil gratius
præſtare ſeruis queat, libertate: Si ergò ea
adeò ambigua verba, ità *Conſultus* libertatis
fauore interpretatur, quid in hac contin-
gentia dixiſſet, ſi Marcellum ſic præcisè al-
29 loquentem audiuiſſet? Illiuſq; † *tex.* vigore,
concludunt ibi *Benedict. de Plumbin. & Bald.*
quòd verba, adulationis, & ſermocinandi
cauſa prolata, fauore libertatis, perfectam
diſpoſitionem inducunt, ſequuntur *Roman.*
& Soccin. relati per *Tiraquell. de priuileg. piæ*
30 *cauſæ, priuileg. 51.* pariterq; †ſi ſerui dominus
illum in teſtamento, coràm Iudice Carthu-
lario condito, quem nos ad contractus Iu-
dicem nuncupamus, hęredi ſuo commenda-
uerit, eò, quòd eundem ſeruum, ſe tanquam
filiū dilexiſſe aſſerat, certè videretur ex hoc
ei relicta libertas, ex illa iudiciali filiationis
enunciatione, ad *tex. inſt. de adopt. §. final. Gu-*
delin. de iur. nouiſſ. lib. 1. cap. 16. ſub nu. 5. Sicq;
31 conſtat, † enunciatiuam diſpoſitionem, ad
liber-

Digitized by Google

libertatem aſſequendam, haberi pro ſuffi-
cienti, ſicuti idem *cit. Tiraquell. d. tract. priui-
leg.* 86. & conferunt cætera omnia, paſſim à
DD. ponderata, & congeſta, pro validitate
enunciatiuæ diſpoſitionis, fauore piæ cauſę,
32 attento, † quòd nedùm illi cōparatur liber-
tas, ex *l. 1. §. fin. C. de comm. ſeru. mann. Vaſqui.
de ſucceſſ. progreſſ. tom. 2. lib. 3. §. 27. n. 18. & §.
29. n. 6.* & *Fab. in Cod. lib. 1. tit. 2. de Sacroſanct.
Eccleſ. definit. 37. n. 4. & in allegat.* ibi, poſt *Ro-
man. in auth. ſimiliter, nu. 84. C. ad leg. Falcid. &
conſil. 235. n. 5.* quem ſequitur *Dom. Marcian.*
33 *conſil. 31. n. 4. in fin. vol. 1.* † Sed imò piæ cauſæ
præponderat, eaq; longè fauorabilior eſt, ex
deductis plenè per ſępè *cit. Tiraquell. in Com-
ment. leg. ſi vnquam, gloſ. donatione largitus, nu.*
34 *329. cum ſeqq. C. de reuoc. donat.* † qui præ cæ-
teris notat, quòd legata pia, filiorum legi-
timam non minuunt, ad *tex. in auth. ſi qua*
35 *mulier, C. de Sacroſanct. Eccleſ.* † libertatis au-
tem legata, non ſolùm minuunt, ſed prorsùs
ipſam legitimam tollunt, & euertunt, *l. Pa-
pinianus, §. quarta autem,* & ibi *Rapha. Fulgoſ.
in 3. notab.* & *Paul. de Caſtr. ff. de inoffic. teſtam.*
idem *Caſtrenſ. conſil. 417. col. 2. lib. 1. & conſil.
450. in fin. vol. 2.*

Nec in contrarium quicquam facit, quòd
noſter Marcellus, diù vixerit poſt memora-
tam aſſertionem, abſq; quòd has mulieres
cum effectu manumiſiſſet, quaſi contraria
voluntate ſuperuentus, de illa fauorabili aſ-
ſertione pœnituerit; Etenim difficultas, nec
in facto, nec in iure, aliquod habet robur;
In facto, nam nulla contraria voluntas pro-
bata eſt, nec mutatio prioris pręſumi debet,
cùm benè potuerit illius executio, ad tem-
pus ſuæ mortis per Marcellum conferri; De
36 † iure, nam ius Danielæ, & filiabus quęſitum,
ex illa pluriès declarata voluntate, nequit
de cætero, nec lædi, nec retractari, propter
fauorem libertatis, niſi tantùm ex Capite
ingratitudinis, *l. Papinianus, §. fin. cum l. ſeqq.
ff. de inoffic. teſtam. Faber in Cod. lib. 1. tit. 12. de-
fin. 8. in allegat. nu. 7.* & *Cardin. Mantic. de tacit.
& ambig. conuent. tom. 2. lib. 13. tit. 45. ſub nu. 4.*
Quod procedit, etiam ſi medium, per quod
ad libertatem deuenitur, eſſet reuocabile;
37 Et † ideò libertas ſemel data, licèt ex falſa
cauſa, non retractatur, & tamen cauſa illa,
propter quam ad libertatem deuentum eſt,
vti falſa, ad non cauſam reducitur, ſic ex *tex.
in l. 2. C. de fideicomm. liber.* vbi libertas ex co-
dicillo data, non infirmatur, ſi codicillus
fuerit detectus falſus, vel irritus, & alius *tex.
inſt. quibus ex cauſ. manumit. non lice. §. eadem*
38 *lege, in fin. verſic. Semel autem.* † Pariter licèt
ius hęredis grauari, adueniente reſtitutionis
caſu reſoluatur, libertas tamen ab ipſo elar-
gita ſeruo hæreditario, non reuocatur, *l. qui-
39 dam ità 25. §. ſi quis filium, ff. ad Trebell.* † De-
mùm ſi minor, qui adita hæreditate, ſeruum
hæreditarium manumiſit, poſteà aduerſus
aditionem illam, in integrum reſtitui poſtu-
let, *Vtiq;* (inquit Imperator) *non erit dicen-
dum, reuocari libertates, quia ſemel competierunt;*
habetur ex *§. ſi is, qui in integrum, inſt. de eo, cui*
40 *libert. cauſ. bon. addic.* † In ſumma ex prædictis
iuribus, non ſolùm limitatur fauore liber-
tatis, adagium deſumptum ex *l. lex vectigali,
ff. de pignoribus,* quo dicitur, vt reſoluto iure
datoris, ius quoquè acceptoris reſoluatur;
41 † Sed quod magis eſt, beneficiū reſtitutionis
in integrū minoribus læſis, tam exactiſſimè
competens, non conceditur, in pręiudicium
libertatis ſemel elargitæ, *l. ſi ex cauſa 9. §. fin.
ff. de minor.* niſi tantùm ſi vi, aut metu, manu-
miſſio facta eſſet, *l. metum 9. §. idem Pompo-
nius, ff. de eo, quod met. cauſ. Fab. in Cod. lib. 2.
tit. 20. ſi aduerſ. tranſact. definit. vnic. in allegat.
num. 10.*
42 Non obſtat tandem, quòd hęreditas Mar-
celli, ſit ære alieno grauata; qua de cauſa, ſi
nunc vigore enunciatiuæ diſpoſitionis, te-
ſtibus probatæ, eſſet manumiſſio his mulie-
ribus concedenda, creditores prò illarum
valore, & ſic pluſquàm in tercentis aureis
fraudarentur, contrà *tex. in l. primo gradu 23.
ff. quæ in fraud. credit.* vbi, in fraudem credito-
43 rum, manumitti ſeruus non debet. † Quia
pro reſponſione ſingulariter animaduerto,
tex. illum Danielæ, & filiabus fauere potiùs,
quàm obſtare; etenim in quæſiti figuratione
Scæuola ſupponit, teſtatoris manumittentis
hęreditatem, adeò eſſe opibus lapſam, *vt vix
ad quartam partem æris alieni ſufficeret,* quærit
ſtatim, an ex teſtamento manumiſſio com-
petat? & reſpondit affirmatiuè, niſi id in cre-
ditorum fraudem fiat, quaſi fraus nō ſtatim
fieri creditoribus ex manumiſſione dicatur,
quòd hęreditas non ſit ſoluendo, ſed aliquid
aliud ad fraudem inducendam requiratur;
44 † Illud verò, quod præter creditorum mo-
lem, ad fraudulentam manumiſſionem in-
ducendam, requiri crederem, eſt, quòd ſer-
uus ipſe ſit creditori ſpeciali pignore obli-
gatus, hoc ſi ità eſſet, manumiſſio in illius
fraudem fieri videretur, nec libertas ex de-
bitoris teſtamento præſtari deberet, ſic ele-
gantiſſimè deſumitur ex *l. 1. C. de neceſſ. ſeru.
hæred. inſtit.* Et ſecundùm prædicta deciden-
dum fore, pro pauperrimis mulieribus, Su-
premam Collateralis Conſilij Clementiam,
deprecor. Laus Deo, & B. V.
45 Referente Spectabili Dom. Regente An-
tonio Capiblanco, Marchione Cariſi, & Re-
galis Iuriſdictionis Delegato, ad cuius co-
gnitionem ſpectant huiuſmodi cauſæ liber-
tatum, prodijt decretum tenoris ſequentis,
videlicet.
46 *In cauſa Danielæ Ioncouiche, Annæ, & Ca-
tharinæ Patierno, eius filiarum, cum Magnifico
curatore patrimonij quond. Marcelli Patierno.*

Die 9. menſis Iulij 1668.

*Facta de prædictis relatione S. E. in Regio Col-
laterali*

laterali Conſilio, per Illuſtrem Regentem Antonium Capiblancum, Marchionem Carſi, Regium Collateralem Conſiliarium, & Commiſſarium Regalis Iuriſdictionis, viſis videndis, conſideratiſq; conſiderandis.

Illuſtriſſimus, & Excellentiſſimus Dom. Vicerex, Locumtenens, & Capitaneus Generalis, prouidet, decernit, atq; declarat, prædictas Danielam Iouconicbe, Annam, & Catharinam Paterno, eius filias, fuiſſe, & eſſe liberas, & proindè vendicentur in earum libertatem, ſaluis iuribus præfato Magnifico curatori hæreditatis Marcelli Patterno, contrà venditorem. Galeota Reg. Nauarrus Reg. Capiblancus Reg. Ortiz Cortez Reg. *Prouiſum, &c.*

47 Ex cuius quidem decreti tenore, conſtat apertè, ad libertatem has mulieres fuiſſe repoſitas, ex deductis in primo Capite huius Conſultationis, & proindè tanquam non benè vēditas, fuit reſeruata actio hæredibus Marcelli, contrà venditorem illarum; Secundum verò motiuum, conditionaliter cumulatum, elargitæ libertatis, vigore enunciatiuæ diſpoſitionis, teſtibus verificatæ, non fuit diſcuſſum, tanquam ad cauſæ victoriam aſſequendam, minimè neceſſarium.

48 Eodem anno, harum mulierum exemplo, nonnulli alij captiui, liberi declarati fuerunt, ſub patrocinio V.I.D. Antonij Paueſe, pijſſimi, & elaboratiſſimi iuuenis, qui poſteà meruit, generale patrocinium harum cauſarum obtinere, mediante decreto, præfati Spectabilis Domini Regentis, Regalis Iuriſdictionis Delegati.

SVMMARIVM.

Societas morte diſſoluitur, n. 1. Amplia etiam ſi fuerit in perpetuum contracta, n. 2.

Societas nec ex conuentione poteſt fieri, vt in hæredes tranſeat, nu. 3. Amplia etiam ſi conuentio fuerit iurata, n. 4.

Lucra peruenientia ex ſocietate, poſt mortem ſociorum, debent inter hæredes diuidi, n. 5.

Societas inter plures contracta, quoàd omnes ſoluitur, ſi illorum vnus decedat, n. 6.

Pupilli, nec velle, nec nolle habent, n. 7.

Socialis contractus, eſt de illis, qui conſenſu perficiuntur, n. 8. & 24.

Pupillus non poteſt ſocietatem inire, quia non habet conſenſum, n. 9. & 25. Nec cum eo ſocietas induci poteſt, ex promiſcua habitatione, & patrimonij poſſeſſione, num. 10. Ad quod laudatur authoritas Anton. Fabr. *&* Dom. Conſil. Hodier. *n. 14.*

Societas non inducitur inter fratres, ex ſola paterni patrimonij promiſcua retentione, n. 11.

Portionis mentio, ſtatim tollit ſocietatis exiſtentiam, num. 12.

Cognito vno de contrarijs, cognoſcitur & reliquum, num. 13.

Iuris qualibet diſpoſitio, debet intelligi, terminis habilibus, n. 15.

Societas morte non expirat, exiſtentibus coniecturis, continuandæ inter hæredes ſocietatis, n. 16.

Societas diſſoluta, factis renouata intelligitur, ſi facta ſint talia, quæ non poſſint geri citrà nomen ſociale, n. 17.

Societas cum hæredibus continuata, ſeù renouata intelligitur, ex negotiatione in eadem cõmuni apotheca, n. 18. Item ſi negotiatio ab eodem inſtitore olim electo manuducatur, n. 19. Item ſi negotia, in eodem veteri libro, ſub eiſdem nominibus deſcribantur, n. 20. Item ſi inter ipſos hæredes non ſaldentur, nec componantur ratiocinia, n. 21.

Inuentarij confectio, de portione ſpectante pupillo, defuncti fratris filio, an arguat diuiſionem bonorum, & ſolutionem ſocietatis, initæ cum fratre defuncto, an potiùs renouationem illius, n. 22.

Societas per diuiſionem ſoluta, intelligitur renouata, ex noua portionum communicatione, n. 23.

Infans non poteſt ſocietatem inire, quia caret legitimo conſenſu, n. 26. Secùs minor, ibid. Sed quoad infantem, vt & cum eo poſſit continuari vetus ſocietas, vel illa renouari, vid. quæ ſubtiliter ponderantur, n. 28. ad fin.

Diuiſio ſocialis ſubſtãtiæ, quo pacto fieri debeat cum pupillo ſocij hærede, n. 29.

Pater non poteſt inter filios minores, maternam ſubſtantiam, abſq; decreto diuidere, n. 30.

Societas quarè præſumenda ſit continuata, cum pupillo, defuncti ſocij hærede, n. 31.

Societas non diſſoluitur, niſi per diuiſionem, n. 33.

Infans authorante tutore, poteſt ſocietatem inire, n. 34. Et ſufficit conſenſus tutoris, per actus facti, num. 35.

Refertur authoritas Dom. Hodier. *dicentis, prædictam concluſionem procedere, quandò tutor authoratur ſocietati ab infante, cum alio, quam cum ipſo tutore initæ, n. 36.*

Sed declaratur ab Authore, *traditio* Dom. Hodier. *n. 37.*

Infans maior effectus, poteſt ſocietatem ſecum nulliter initam, ratam habere, n. 38.

Authoritas rei iudicatæ, ad fauorem infantis, in ſpecie propoſita, refertur, n. 39.

ARGVMENTVM.

Societatem inter tres fratres initam, illorum vno defuncto, relicto infante filio, fauore ipſius infantis, poſſe cenſeri cõtinuatam, ſeù renouatam, ad hoc, vt ei lucrorum participatio ſit danda, authoritatibus, argumentis, & rerum iudicatarũ exemplis demonſtratur: Confutata conſultatione in contrarium in hac cauſa reddita per *Dom. Cæſarem Caretam*. Pro Ioannino Romanello Status Parmæ.

CON-

Digitized by Google

CONSILIVM XLVIII.

EX ſcripturis tranſmiſſis, pro
indubitato ſupponitur in fa-
cto, quòd de anno 1642. fue-
rit inita expreſſa ſocietas, &
communio bonorum, inter
Magnificos Paulum, Theo-
dorum, & Albericum de Ro-
manello fratres, Status Parmæ, quódq; de-
functo Theodoro, remanſerit ex eo Ioanni-
nus minor, ſub tutela Pauli, & Alberici Pa-
truorum, qui, vt adimplerent ſeruata forma
iuris, informe inuentarium cōdiderunt pu-
pillaris ſubſtantiæ, deſcribendo in eo, non
ſingula corpora ad pupillum ſpectantia, ſed
in confuſo, & in abſtracto dixerunt; *Tutti li
beni ſpettantino à Giouannino noſtro nipote pu-
pillo, conſiſtono nella terza parte dell'intiero pa-
trimonio, e negotiato, tanto da noi Alberico, e
Paolo, quanto dal fù Signor Theodoro noſtro fra-
tello, con chi è ſtata ſocietà di patrimonio, e di ne-
gotio.* Inſuper eſt in facto indubitatum, eandē
communionem, & negotiationem, fuiſſe à
dictis Paulo, & Alberico continuatam, vſq;
ad maiorem ætatem Ioannini, & vltrà, cum
lucro plus quàm triginta millium ſcutorū,
quorum cùm nùnc Ioanninus ſuam portio-
nem expoſtulet, prætenditur à Paulo, & Al-
berico, ad eiuſmodi ſolutionem non teneri,
quaſi ſocietas, & cōmunio, reſpectu Theo-
dori defuncti, & ſucceſſiuè hæredum illius
euanuerit, ad quod probādum, doctiſſimus
Iureconſultus *Cæſar Carena*, in reſponſo red-
dito pro dictis Paulo, & Alberico, plura
ponderat, & primò.

1 Societatem, adeò verum eſſe per mortem
ſociorum ſolui, & ad hæredes non tranſire,
*l. verum, §. in hæredem, l. actiones, §. morte, l. ſi
fratres, §. idem reſpondit, & l. adeò, ff. pro ſoci. &*
2 *§. ſoluitur, inſtit. de ſociet.* † Vt, & procedat,
etiam ſi ſocietas fuerit in perpetuum con-
tracta, quia adhùc id capitur pro vita du-
rante, *cap. fin. de reſcript. l. 1. ff. pro ſoci. Fonta-
nell. de pact. nupt. tom. 1. clauſ. 4 gloſ. 9. nu. 111.
fol. 153. Fuſar. de fideicomm. quæſt. 679. n. 18.* &
Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 547. n. 36.

3 Subnectit, vt nec conuentio, de ſocietate
in hæredes tranſmittenda, & ab hæredibus
continuanda teneat, abſq; nouo illorum
conſenſu, ex *d. l. adeò in princip. & l. nemo, eod.
tit.* quia contractus ſocialis reſpicit indu-
ſtriam perſonæ, ad hæredes non tranſmiſſi-
bilem, *Leſſi de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 25. dubit. 1.
n. 5.* latè *Oſaſ. deciſ. 76. nu. 4. & 7. & deciſ. 150.*
4 *n. 1.* & *Gratian. loc. cit. n. 63.* † quamuis eadem
conuentio ſit iuramento firmata, *Capyc. dec.
174. n. 5. Theſaur. deciſ. 242. n. 3. Seraphin. de
priuileg. iuram. priuileg. 57. nu. 2.* poſt *Alex. ad
Bar. in d. l. adeò, Rot.* coràm *R. P. Dom. Vbaldo,
in Romana participationis 26. Iunij 1614. propè
fin.* latè *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. tom.
1. lib. 6. tit. 24.* ſignāter *n. 13. & 19.* & *Gratian.*
5 bis citatus *n. 39.* † qui *ibid. n. 59. 60. & 63. &
tom. 2. cap. 276. n. 41. ad 56.* ſubdit, quòd lucra
tantùm, & emolumenta peruenientia ex ne-
gotijs geſtis, occaſione ipſius ſocietatis,
tranſeunt ad hæredes, etiam ſi poſt ſolutam
ſocietatem obueniant, ex *l. actione, §. ſi rem,
& d. l. verum, §. in hæredem, cit. tit. Surd. de alim.
tit. 8. priuileg. 55. n. 12.*

6 Addit prætereà, quòd licèt tres ſint ſocij,
& illorum vnus decedat (prout in facto præ-
ſentis conſultationis) ſocietas ipſa, nedùm
quoàd ipſum defunctum diceretur ſoluta,
ſed etiam quoàd perſonas cæterorum ſu-
praviuentium, niſi aliter, initæ ſocietatis
tempore fuerit conuentum, *d. §. morte, Man-
tic. d. tract. lib. 16. tit. 24. num. 18. Felic. de ſociet.
cap. 30. n. 11.* & plenè *Andreol. contr. 23.*

Ex prædictis, & alijs generalibus regulis,
infert *Dom Caren.* nequaquam poſſe Ioanni-
num, prætendere partem lucri, pro negotijs
ſocietatis, non continuatæ, ſed renouatæ, ex
tacito conſenſu, inter Paulum, & Albericum
fratres, eiuſdemq; Ioannini patruos: Ean-
demq; ſocietatem (rurſùs inquit) continua-
tam, vel renouatam dici non poſſe, etiam
reſpectu perſonæ Ioannini, fortè ex eius pa-
7 riter tacito conſenſu, † quia cùm lex omnem
à pupillis conſenſum abſtrahat, taliter vt de
eis dicatur, vt nec velle, nec nolle habeant,
l. pupillus, vbi *Deci. ff. de reg. iur. l. in eo, §. pupil-
lus,* & ibi *Cagnol.* addita *l. more, §. fin. ff. eod.*
etiam ad effectum inducēdæ naturalis obli-
gationis, *l. 3. ff. commod. l. 1. §. 1. ff. de conſt. pe-
cun. Bar. in l. quòd pupillus, verſic. Dic ità, ff. de
8 condit. indeb.* † Sitq; contractus ſocialis, de
illis, qui conſenſu perficiuntur, quaſi ſolus
conſenſus ſit huius rei principale conſtitu-
tiuum, *l. ex conſenſu, ff. de action. & obligat. &
inſtit. de act. quæ ex conſenſ. contrah. in princip.*
9 Conſequenter † fit, vt nullo modo, Ioannini
conſenſus valeat conſiderari, ad nouam ſo-
cietatem inducendam, vel ad veterem cum
parente ſuo contractam, continuandam,
proùt in terminis voluit *Bar. in l. Titium, &
Mæuium, §. altero, verſic. Prædicta verò, ff. de ad-
miniſtr. tutor. & in l. ſi patruus, n. 9. verſ. Si verò
vterq; C. commun. vtriuſq; Iudic.* & cōſentiunt
cum hac opinione *Angel. conſil. 60. in princip.
Alex. conſil. 49. n. 2. & 5. vol. 1. Deci. cōſil. 213.
n. 7. in fin. Corne. conſil. 33. in fin. vol. 4. Capra
conſil. 17. n. 3. Menoch. conſ. 12. n. 11 Surd. conſ.
9. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 357. à num.
16.* & *Felic. d. tract. de ſociet. cap. 3. n. 12. & 13.*
10 † vbi ſubdit, in propria noſtra ſpecie, hoc
eſſe verum, etiam ſi fratres defuncti, itidēq;
pupilli ſuperſtitis patrui, cum eo inſimùl, &
pro indiuiſo habitarent, quia nec cum ipſo
pupillo, ſocietas cōtracta videretur. Etenim
11 † communis habitatio, promiſcuaq; & indi-
uiſa paternæ ſubſtantiæ retentio, ſola, & de

per

Digitized by Google

per ſe, efficax non eſt, ad ſocietatem indu-
cendam, vt in *d.l.ſi patruus*, iuncta *l.ſi fratres,*
*ff. pro ſoci. Anchar. conſil.*31. & *Roman. conſil.*
313. *gloſ.* notabilis in *d. l. ſi patruus, verb. ſo-*
cius.

Pręterquamquòd negatur per Paulum,
& Albericum fratres, iſthæc promiſcua, &
indiuiſa retentio, facta cum Ioannino pu-
pillo nepote, de communibus facultatibus,
quaſi in facto nõ ſit vera, pręſtendentes, quòd
per mortem Theodori fratris, ſtatim portio
illius fuerit à communi patrimonio abſtra-
cta, ad fauorem Ioannini, ex virtuali diui-
ſione, inducta per confectionem inuentarij,
conditi à Paulo, & Alberico patruis tutori-
bus, qui in inuentario prędicto aſſeruerunt,
tertiam partem communis ſubſtantię, Ioã-
nino pertinere, cùm ſint termini implicãtes,
manere in communione, & alloqui de por-
12 tione ſingulorum, †quaſi poſita cõpetentia
portionis, ſtatim communio, & ſocietas ne-
getur, & ipſa diuiſio inducatur; Vndè Pro-
digus, qui, vt luxurioſè viueret, ſeorsùm à
communi patris, & fratrum cohabitatione,
dixit patri ſuo, *Da mihi portionem ſubſtantiæ,*
quæ me contingit. Sicuti ex parabola Chriſti,
13 *Lucæ cap.*15. & cõfert †iuris adagium, vt co-
gnito vno de contrarijs, reliquum facilè co-
gnoſcatur, *l.nec manifeſtum, ff.de furt. l.*1. *C.de*
*exact.tribut. lib.*10. *l.patre furioſi, ff.de his, qui*
*ſunt ſui, vel alien.iur.§.*1. *inſt.eod.tit.* & pariter
*inſtit.de tutor.in princip. & cap.*1. *ne Cleric.vel*
Monach.

14 Hæc ſunt *Dom.Carenæ* fundamenta, & re-
ſponſiones, quas in conſimili contingentia,
cumulaſſe reperi Papinianeo calamo, latoq;
authoritatum profluuio, *Dom. Conſiliar. Io:*
*Baptiſt. Hodier. controuerſ.forenſ.cap.*49. laco-
nicè tamen, & magiſtraliter, de more, hoc
idem voluit *Anton. Fab. in Cod. lib.*4. *tit.*27.
pro ſocio, definit. 4. dicens, catenùs defuncto
vno ex fratribus in ſocietate manentibus,
cenſeri cum filijs ſuis, ex tacito conſenſu re-
nouatam ſocietatem, quatenùs tales illi eſ-
ſent, vt volentes potuerint, expreſſam ſocie-
tatem, ex eorum conſenſu inire, vndè infert,
renouationem ſocietatis, locum obtinere
non poſſe, ſi defuncti fratris filij ſint pupilli,
minóreſq; ob defectum conſenſus illorum,
quia regula de ſocietate, ex tacito conſenſu
15 renouanda, † omniſq; alia iuris diſpoſitio,
debet intelligi, terminis habilibus, *l.adigere*
6. *§.quamuis, ff.de iur.patronat. & l.*1. *§.fin.ff.ad*
Tertull.

Ipſe tamen de memorata conſultatione
in hac facti ſpecie, in contrarium reddita,
licèt maximo legum, & rationum apparatu
fulcita, nõ ſemel in intrinſeco cordis, admi-
ratus ſum; Etenim ad probandam ſocietatis
reſolutionem Dominus ex aduerſo conſu-
lens, vtitur regulis generalibus, quæ non
16 benè caſui adæquant. † Potiſſimum enim
fundamentum conſiſtit in illà vulgari con-
cluſione, qua dicitur ſocietatem morte fi-
niri; & tamen iſta propoſitio multifariàm
declaratur; præſertim verò, vt non procedat
quandò concurrunt, vel coniecturæ conti-
nuandæ ſocietatis, vel tacita ſociorum vo-
luntas, quæ factis declaratur, ad *tex.in l.pla-*
*nè, ff.pro ſoc. Menoch.conſ.*121. *n.*73. & *Cardin.*
*Mantic.de tacit. & ambig.conuent.par.*6. *tit.*26.
17 *à n.*1. *cũ ſeqq.* † Ad hoc autem, vt factis abſq;
alio expreſſo cõſenſu, ſocietas renouata dici
poſſit, opus eſt, quòd facta ſint talia, vt ne-
quiuerint geri citrà ius, nomenq; ſociale,
*l.*4. *in princip. ff.cit.tit. Paul.de Caſtr.conſ.*73. *n.*
3. *vol.*2. poſt *Bart.in l.Titium, & Mæuium, §.*
*altero, nu.*5. *verſic.Præterea talis actus, ff.de ad-*
miniſtr.tutor.

18 In currenti autem facti ſpecie, non vnica,
ſed plures coniecturę maximi momenti cõ-
currunt, ex quibus facilè conſtat de renoua-
tione ſocietatis, etiam quoàd perſonam
Ioannini minoris. Prima, nam ſecuta morte
Theodori, fuit eadem negotiatio cõtinuata
in eadem communi apotheca, ab antiquo
ad hunc finem deſtinata, *Rom.conſ.*168. *circà*
primum, quo quæritur in fine, & *Maſcard. de*
*prob.tom.*3. *concluſ.*1310. *num.*11. *verſic.Limi-*
tatur ſecundò.

19 Secunda, nam eadem ſocietas fuit ſemper
manuducta à quodã inſtitore, olim ad eum
finem præpoſito, tam à fratribus ſuperſtiti-
bus, quàm à Theodoro defuncto, & tamen
ille inſtitor, vel debebat mutari, vel de nouo
eligi à fratribus ſuperſtitibus tantùm, vt vi-
deretur inter eos dumtaxàr ſocietas reno-
uata, iuxtà doctrinam *Bald.in l.mandatum, in*
4. *appoſit. C.mandati,* dicentis, quòd vſus in-
duſtriæ eiuſdem inſtitoris, arguit ſocietatis
continuationem, ſeù renouationem, ſequi-
tur *Alex.conſ.*132. *perlectis, & põderatis, n.*13.
*verſic.Per quæ apparet reſponſum, vol.*5. *Decius*
*conſil.*548. *viſa conſultatione, n.*2. *verſic.Vbi ſo-*
*cietas, vol.*2. & *Maſcard.d.concluſ.*1310. *nu.*10.
verſic.Limitatur primò.

20 Tertia, nam non ſolùm fuit continuata
mercatura in eadem negotiationis ſpecie,
ſed imò fuerunt negotiationis ratiocinia
deſcripta in libro ſociali ſub eodem veteri
titulo, *di Paolo, Theodoro, & Alberico*, non
detracto, nec mutato nomine Theodori de-
functi, ex deductis per *Alex. loc.cit. num.*10.
verſic.Sed deſcribebatur, & *Maſcard.n.*3. *verſic.*
Colligitur.

21. Quarta (vt cætera omittam) potentiſſima
coniectura eſt, nam ſi fratres ſuperſtites in
animo habuiſſent Ioanninum ab eorum ſo-
cietate, & communione excludere, opus erat
cõponere cum eo ratiocinia ſocietatis olim
cum Theodoro habitæ, & computa cum hæ-
redibus Theodori ſaldare; Cùmq; hoc actũ
non ſit, reſultat indubitata coniectura con-
tinuatæ, vel renouatæ ſocietatis, *Soc.cõſ.*81.

Digitized by Google

n.12.lib.1.& conſil.192.vol.2.& *Rot.Rom.*pe-
nès *Dom. de Marin.reſolut.iur. lib.2. cap.207.*
ſub n.11. Iſtudq; factum computorum non
redditorum exiſtimat *Bart.* eſſe vnum de re-
quiſitis ad arguendam ſocietatem non diſ-
ſolutam, in *d.l.Titium,& Mauium,§.altero,n.*
5.& 6. ff.de adminiſtr. tutor. & *Dom.Carena*
reſol.194.n.16.

Ex quibus coniecturis compendioſè con-
geſtis, reſoluta clarè eſt prima difficultas,
quæ adducitur ad arguendam ſocietatem
diſſolutã propter mortem vnius ſociorum;
poſcit ratio, vt alia contraria ſoluamus, &
ſimùl, & ſemel iuſtitiam Ioannini clientis
22 noſtri ratione confirmemus. Etenim † præ-
tenditur argui rursùs ſocietatis ſolutionem
ex inuentario confecto per iſtos fratres ſu-
perſtites, de portione tangente Ioannino de-
functi fratris filio, & hæredi; nam re vera de
iure pondero totum oppoſitum, ſicuti in
terminis conſiderauit *Oſaſc.dec.150.n.5.* vbi
ex quo per conſocios ſuperſtites fuit confe-
ctum inuentarium de iuribus pupillo ſpe-
ctantibus ex ſocietate, concludit hac de cau-
ſa, ſocietatem cum pupillo prędefuncti ſocij
filio, & hęrede continuatam, ſeù renouatam
cenſeri, quia ſi ſocij ſuperſtites habuiſſent in
animo excludere pupillum à ſocietate, & cũ
eo bona diuidere, opus erat præcedente ra-
tiociniorum compoſitione, ſingula corpora,
pupillo pertinentia deſcribere.
23 Sed dato, non autem conceſſo, quòd per
inuentarium à fratribus ſuperſtitibus con-
fectum, fuiſſet inducta didiſio, & ſucceſſiuè
ſocietatis reſolutio; adhùc tamen noſter
Ioanninus apertum ius fouet, quia nulla ca-
dit implicantia, quòd ſocij communem ſub-
ſtantiam inter ſe diuidant, ſingulorumque
portionem agnoſcant, quòdnè poſtmodùm
in continenti, ex tacito conſenſu, per com-
municationem portionum, ſocietatem re-
nouent, quia actus ille diuiſionis requirit
neceſſariò perſeuerantiam, *Rom. conſil.418.*
& ſequitur *Iaſon.in l.1.nu.10.in fine, ff.qui te-*
ſtam.fac.poſſ. ipſorumq; meminit *Card.Man-*
*tic.d.lib.4.tit.26.nu.14.*addo *Alex.conſil.132.*
*nu.10.lib.5.*quem ſequitur *Gratian.diſcept.fo-*
renſ.tom.4.cap.697.n.13. & latè *Menoch.conſ.*
121.n.51.& in tract.præſumpt.lib.3.præſumpt.
57.in fine, vbi allegat *Crauett.conſ.73.n.13.*
24 Nec quicquam obſtat, quòd ad cõtrahen-
dam, vel renouandam ſocietatem præcisè
requiratur conſenſus contrahentium, *l.vt in*
25 *conductionibus, ff.pro ſocio,* & † conſequenter,
quòd nequeat cum minore contrahi, vel re-
nouari ſocietas, cùm nullum valeat legiti-
mum pręſtare conſenſum, ex authoritatibus
cumulatis ſuprà in motiuis contrarijs; qui-
bus addo *Frãciſcum Fara de eſſent.infant. cap.*
26 *16.n.8.*† quia reſpondetur, quòd omnia iura
ad hoc adducta, tam per *Dom.Caren.* in ſua
conſult. in contrarium edita, quàm per *Dom.*
Conſil.Hodier.cit.cap.22. militant in infante,
qui nullũ velle, aut nolle habet; ſecùs autem
in maiore ſeptennio, ſicuti idem *Dom. Ho-*
dier. conſiderabat *n.46.* In caſu noſtro Ioan-
ninus remanſit annorum duodecim, & ſic
ceſſant omnia iura abſtrahentia conſenſum
propter defectum ætatis; nec benè *Faber* ſu-
prà adductus indiſcriminatim dixit, mino-
rem ad ſocietatem continuandam, vel con-
trahendam, ſuum conſenſum accommodare
non poſſe; cùm ſit intelligenda authoritas il-
lius, de infante, non autem de maiore ſep-
tennio.
27 Hęc reſponſio pro exuberanti ad rem no-
ſtram accommodata eſt; de cætero autem
etiam ſi Ioanninus fuiſſet infans tempore
mortis Theodori ſui genitoris, adhùc debe-
ret potiri lucro ſociali, quaſi cum eo ſocie-
tas renouata eſſet; quod mihi verũ ſuadeo,
nam in his, quæ infantis vtilitatẽ reſpiciunt,
quęq; illius ſubſtantiam, vel ſaluam, vel me-
liorẽ faciunt, ſatis reputatur ipſius infantis
conſenſus, non abſolutè, & de per ſe, ſed
quaſi à lege ad cõmodum illius ſuppleatur,
ad *tex.in l.ſeruum pupilli 6. ff.rem pupill. ſalu.*
fore.
28 Authoreſq; qui ab infante indiſtinctè cõ-
ſenſum abſtrahunt, ad hunc effectum reno-
uandæ ſocietatis olim à ſuo genitore initæ,
cum cæteris fratribus, infantis, tutoribus, &
patruis, planè ridiculè cæcutierunt; Etenim
eorum ſententia facilè admitti poſſet, vbi
ageretur de noua omninò ſocietate indu-
cenda, nunquam anteà exercita, non de ve-
teri continuanda, quia ſi de veteri etiam lo-
querentur, contrà eos ſic ineuitabiliter ar-
guerer: Conſenſus infantis non poteſt legi-
timè accommodari ad ſocietatem conti-
nuandam, vel renouandam, ex hoc ſolùm,
quia infans nec velle, nec nolle habet; ergò
intelligenda eſt cum infante facta diuiſio:
Bone Deus! ſi negatur conſenſus ad indu-
cendam, vel continuandam cum infante ſo-
cietatem, quarè eodem modo nõ negabitur
ad inducendam cum infante diuiſionem?
29 Nonnè † diuiſio ipſa communis, & ſocialis
ſubſtãntiæ, factũ hominis, & ſucceſſiuè con-
ſenſum requirit? legatur *Octauius Simoncellus,*
qui poſt alios *in tract.de decret. lib.2.tit.de di-*
uiſ. caſ.3. inſpect.2. expreſsè voluit, diuiſio-
nem communis cum pupillo ſubſtantiæ, ne-
quaquam fieri ipſo iure; ſed opus eſſe, quòd
pupillus ipſe ad diuidendum prouocetur;
rursùs, quòd ei legitima perſona detur ad
diuiſionem perficiendam; atquè demùm,
quòd decretum Iudicis intercedat, cùm &
ipſa diuiſio alienationis ſpecies ſit, ex *tex.in*
l.1. & tot.tit. ff.de reb.cor. & tot.tit. C.de præd.
minor. Bart.in l.ſi res pignori, nu.7. ff.famil.erci-
ſcund. Menoch.de arbitr.Iudic.lib.2.cent.2.caſu
30 *171.n.34.& conſ.80.n.25.vol.1.* Imò † durio-
rem caſum ſubnectit *Simoncellus loc.cit.nu.8.*
quòd

quòd pater, qui à iute legitimam habet ſuo-
rum filiorum adminiſtrationem, non poteſt
ſinè decreto, & authoritate Iudicis diuidere
inter eoſdem filios ſuos (quorum aliqui ſunt
minores) maternam ſubſtantiam, & hæredi-
tatem, ex *Bart. Bald. Tiraquell.* & alijs ab ipſo
citatis.

31 Si ergò ad vtrumq; tam ſcilicet ad ſocie-
tatem inducendam, quàm ad illam diuiſio-
ne diſſoluendam, exigitur factum hominis,
& ſucceſſiuè cōſenſus, cùr potiùs dicendum
erit, ſocietatem non fuiſſe renouatam pro-
pter defectū conſenſus, non verò, diuiſionem
nequaquàm factam fuiſſe, propter eundem
defectum? idq; eſt, quod implicitè voluit *Ri-
minald. Iuni. conſil. 280. nu. 44. lib. 3.* qui dicit,
quòd ſi non appareat de legitima diuiſione,
præſumitur animus continuandæ, vel reno-
nandę ſocietatis, ad euitandam pręſumptio-
nem doli, qui arguitur ex voluntate exclu-
dendi ſocialē acquiſitionem, ſequitur *Gra-
tian. diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 336. n. 15.*

32 Augetur argumentum, nam iſti fratres ſu-
perſtites, tanquam tutores tenebantur pro
eorum infante agere omnia vtilia, quæ pro
ſe ipſis egiſſent. Nùnc ſi pro ſe ipſis vtile, &
proficuum cenſuerunt, ſocietatē continuare,
vel renouare; Cùr nō idem dicetur reſpectu
perſonæ Ioannini, quem ſi excludere ab ea-
dem ſocietate voluiſſent, ſtatim reſultaret,
quòd prętermiſerunt pro eorum pupillo ſo-
lita vtilia negotia, ad proprium cōmodum
continuata? Quapropter omninò cōcluden-
dum eſt, in animo eos habuiſſe; quòd Ioan-
ninus in eadem ſocietate eſſet; iſteq; animus
non tantùm deſumitur ex actibus poſitiuis,
ſed etiam ex negatiuis, nō redditæ rationis,
& diuiſionis non factæ, quæ omnia erant ne-
33 ceſſaria ad ſocietatem diſſoluendam, † Cum
nequeat communio diſſolui, niſi per actum
diuiſionis, *l. penul. C. comm. diuid. Gratian. cap.
555. num. 2.*

Neq; omiſſum faciam, quod ex eiſdem
poſitiuis, vel negatiuis actibus, ponderatis
ad inducendam renouationem, vel conti-
nuationem ſocietatis, iterùm reſoluitur ob-
ſtaculum, reſultans ex defectu conſenſus:
Etenim etiam dato, quòd omnia ſupradicta
argumenta ceſſarent, ſaltem non negabitur,
34 † quòd infans non habens legitimum con-
ſenſum ad ſocietatem contrahendam, poteſt
tamen illam inire, authorante tutore, *d. l. vt
in conductionib. ff. pro ſoc. Bald. in l. ſi patruus, C.
35 com. vtriuſq; Iudic.* † Iſteq; conſenſus non eſt
neceſſarium, quòd accommodetur verbis
expreſſis; ſed ſufficit, quòd præſtetur per
actus facti, ex *l. fiſtulas, §. ſi fundum, ff. de con-
trah. empt.* quia cùm ſocietas poſſit duplici
modo iniri, verbis ſcilicèt, & factis, per con-
ſequens non eſt opus, quòd tutor pro ſuo in-
fante verbis authoretur; ſed ſufficiunt actus
facti; ſic *Bald. in d. l. ſi patruus, n. 15. verſ. Item
dico, Deci. conſil. 21. nu. 1. vet tali caſu,* & *Rip. re-
ſponſ. 14. tit. de obligation. vol. 2.* quos ſequitur
*Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 6.
tit. 13. à nu. 6. cum ſeqq.* addo *Petr. de Vbald. in
tract. de duob. fratrib. verb. circà tertiam partem,
n. 5. Rot. Rom. part. 1. recenſ. deciſ. 23. nu. 18.* lo-
quens de minoribus.

36 Iſtaq; Theorica non conturbatur ex eo,
quod dicit *Dom. Hodiern. d. cap. 22. n. 41. cum
ſeqq.* vt tùnc procedat, quandò perſona tu-
toris eſt diſtincta à perſona illius, cum quo
infans, vel minor vult ſocietatem inire,
quaſi contrarium ſit, quandò vnica eſſet
perſona tutoris, & ſocij; cùm iſto caſu ne-
queat tutor conſenſum accommodare, nè
videatur ſibi ipſi authorari, ex *l. 1. ff. de au-
thor. tut.* & in puncto allegat *Decium conſ. 21.
nu. 15. verſ. Secundò in caſu noſtro, Rom. Barbat.
Vbald.* & alios.

37 Quia pro reſponſione conſidero, intelle-
ctum hunc, & interpretationem eſſe veram
tùnc tantùm, cùm tutor vult ſe, & bona pu-
pilli ſui immiſcere ſub inſolita ſocietate, in-
ſolitiſq; negotiationibus; At quandò tutor
ſolita negotia, veteremq; mercaturam à ſe,
& à defuncto fratre ſuo, pupilli parente ad-
miniſtratam aggreditur, tùnc ipſa cōtinua-
tio in eodem genere negotiationis, prodeſt
pupillo, quaſi cum eo continuata, vel reno-
uata ſocietas ſit, non ſolùm ex reciproca vo-
luntate, ſed à præſumpto conſenſu fratris
defuncti, ſicuti in terminis noſtris firmant
*Bald. in tract. de duob. fratrib. n. 7. verſ. Sed quod
& dicit Petr. de Vbald. in eod. tract. verb. circà
tertiam partem, nu. 6. & nu. 9.* vbi punctualiter
loquitur; ſicuti etiam *Alex. conſil. 132. n. 1. &
2. lib. 5.* & *Cardin. Mantic. loc. ſup. cit. nu. 12. 13.
& 14. & eod. lib. 6. tit. 26. n. 15.* qui potiſſimù
vim facit in eo, quòd patruus tutor, eandem
mercaturam, & negotiationem continuat.

38 Præterquamquòd, etiam ſi nullo modo
ſubſiſteret poſſet huiuſmodi ſocietas inter
pupillum, & tutorem renouata, nulliter, au-
thorante eodē tutore (quod negamus, quan-
dò non immutatur ſpecies mercaturæ) ad-
huc infans, vel minor ipſe maior effectus,
poteſt ipſam ſocietatem ratam habere, ad
hoc nè à lucris excludatur, ſic voluit ex-
preſsè *Alex. conſil. 49. nu. 5. verſic. Sed pręmiſſis
non obſtantibus, & nu. 9. verſic. Et per prædicta,
vol. 1. Deci. d. conſil. 21. n. 1. verſic. Secundò in
caſu, Corn. conſil. 34. n. 6. lib. 4.* & *Crauett. conſil.
286. n. 2.* quos ſequitur *Mant. d. tit. 13. nu. 18.
verſic. Nec obſtat,* & nouiſſimè *Dom. Caren. d.
reſolut. 227. nu. 4.* vbi in terminis dicit, quòd
nullitas ſocietatis initæ cum pupillo, illi tā-
tùm prodeſt, nec poteſt allegari ad incom-
modum, & præiudicium pupilli, poſt alios
*Faber lib. 4. tit. 27. diffinit. 4. in fine, verſic Si ta-
men pupillus.*

39 Deniquè non deficit authoritas rei iudi-
catæ; etenim in illa contingentia, in qua

contrà infantem ſcripſit *Dom. Hodiern.* fuit per S.C.huius Regni deciſum ad fauorem infantis, condemnando patruos tutores ad certam ſummam, ratione lucri ex ſocietate peruenti; & hoc anno 1673. quo hæc Typis do, die 19. Aprilis per S. C. delatum eſt in integrum reſtitutioni petitæ pro pupillo filio vnius ex ſocijs, & fuit admiſſus ad partem lucri,in cauſa V.I.D.Dominici Caputi, & aliorum, cum filijs quõd.Cæſaris d'Vrſo, licèt pro extinctione ſocietatis,in propria cauſa ſtrenuè, pro more, allegaſſet idem
40 Dom.Dominicus Caputus,Referẽte†Dom. Regio Conſiliario D. Thoma Carauita Milite S.Iacobi, Viro conſcientia, ſcientia, & morum ſuauitate incõparabili, penès *Montecoruinum*, proùt etiã in hac cauſa iuris eſſe arbitror,& iudicãdum eſſe conſulo;ſub cenſura meliùs ſentientis. Laus Deo, & B.V.

SVMMARIVM.

Teſtes plures inter ſe contrarij non poſſunt de falſo puniri, quia propter illam contrarietatem non reſultat falſitas, ſed conflictus depoſitionum,n.1. Et ità deciſum,n.2.

Dom.Reg.Antonius de Gaeta *laudatur,n.3.*

ARGVMENTVM.

Huius Cauſæ ſpecies in ipſo Summario continetur. Pro Ioanne Leonardo Muſcetta, & Iulio Cæſare Romeo.

CONSILIVM XLIX.

1 PRæterito anno 1665.Reu. D.N.N. Ciuitatis Turſij fuit denunciatus, & inquiſitus in Reu.Tribunali Illuſtriſs. Nuntij Apoſtolici huius Ciuitatis, tanquàm publicus negotiator in omni genere mercaturatum,fuitq; à compluribus cõteſtibus pro eo crimine conuictus, taliter, vt ſibi expediens viſum fuerit, notabilem pecuniarũ quantitatem cõpoſitionis, ſeù tranſactionis nomine perſoluere; eò, quòd nullas penitùs pro ſe defenſiones in dicto Tribunali valuit producere.

Taliter ſopito negotio, idem Reu. Sacerdos ad vindictam ſupplicauit S.E. quatenùs dignaretur committere cauſam falſitatis teſtium in dicto Reu. Tribunali examinatorũ Regiæ Audientiæ Ciuitatis Materæ, exagerans in ſua ſupplicatione,innocenter fuiſſe vexatum; quòdq; teſtes contrà ſe examinati falſum ad liuorem depoſuerint; & cũ effectu obtinuit, quòd dicta Regia Audientia procederet, & iuſtitiam faceret.

Capta per eandem Regiam Audientiam informatione, examinatiſq; pluribus teſtibus, innocentiam dicti Reu. Sacerdotis deponẽtibus; mox fuerunt à Regia Audientia expeditæ citationes ad informandum cõtrà teſtes examinatos in d. Tribunali Illuſtriſs. Nuntij; ſignanter contrà Ioannem Leonardum Muſcetta, & Iulium Cæſarem Romeo, dictæ Ciuitatis Turſij, qui vigore citationis prædictæ fuerunt contumaces effecti.

Ab hac cõtumacia tanquam enormiſſimè grauati, appellauerunt dicti inquiſiti ad M. C. à qua ſpectant eſſe declarandum, quòd nõ moleſtentur: Etenim conceſſo in facto, quòd dictus Reu.Sacerdos teſtibus probauerit rotum appoſitum, eò, quòd alij teſtes, & præſertim iſti inquiſiti depoſuerunt in Tribunali Illuſtriſs.Nuntij; nõ ideò tamen de iure poterint clientes noſtri de falſo inquiri,quia ex illo teſtium conflictu non oritur falſitas, ſed ſola contrarietas teſtium; hi autem ſunt termini inter ſe diſtantes;cùm aliud ſit eſſe teſtes contrarios,aliud eſſe falſos; & ex contrarietate, cùm ignoretur quis verum, quis falſum depoſuerit; per conſequens ex iſta ambiguitate ceſſat crimen falſi,hanc doctrinam tradunt

Bart.in l.eos,n.9.ff.de falſ.

Florian.in l.qui falſa,n.1. verſic.Item non debet intelligi,ff.de teſtam.

Alex.in l.duobus,§.item Pomponius, ſub n.2. ff.de iur.iur.

Iaſon.in eod.§.item Pomponius, n.15. verſic. Item nota.

Decius conſil.602.n.8.

Hyppolit.Riminald.conſil.344.n.58.lib.3.

Neu.tract.de teſtib.nu.169. verſic.Dic, quòd ratione contrarietatis.

Corrad.in pract.de teſtib. rubr.de contrar.teſt. fol.124.col.5.n.22.

Montic.in repetit.teſt.fol.294.col.1.verſ.5.

*Boſſ.in tit.de tort.teſt. nu.14. & tit. de oppoſ. contr.teſt.n.16.verſ Sed intellige,*vbi reprobat *Aret.*contrarium volentem.

Iul.Clar.in pract.crim.§.falſum,n.6.

Menoch.de præſump.lib.5.præſump.33.n.18.

Gramm.deciſ.60.n.3.& vot.26.n.15.

Et *Dom. Reg. Ronit. in Pragmat.1.num.33. tit.de falſ.*

Et tantò magis in caſu noſtro prædicta procedunt, nam teſtes contrà hunc Reu.Sacerdotem examinati, deponunt ſuper affirmatiua, illicitatum negotiationum illius; teſtes verò recepti in Regia Audientia ſuper negatiua; & ſic de iure minorem fidem merentur,*Gloſ.in l.diem proferre,§.ſi plures,verb. conſenſerunt, verſ.Item an idem in teſtibus, ff.de receptis arbitr. Deci.conſ.534.n.13.& cõſ.649. n.13.*& *Vrſill.ad Afflict.deciſ.324.n.6.* & conſequenter, quandò propter contrarietatem depoſitionum reſultaret falſitas teſtium (quod negatur) eſſent potiùs de falſo inqui-

rendi

rendi teſtes examinati in Regia Audientia, quàm illi in Tribunali Illuſtriſs. Nuntij recepti. Et ſecundùm prædicta iudicandum fore ſperatur. Laus Deo, & B.V.

2 Die 25. Ianuarij 1667. decreto M.C. ſu-
3 pradicti inquiſiti fuerunt licentiati, † referente Regio tùnc Cõſiliario Dom. Antonio de Gaeta, Milite Neapolitano, nùnc apùd Suam Catholicam Maieſtatem Regente meritiſſimo, & Calatrauæ Militiæ Equite, & pro eadem Catholica Maieſtate, Suaq; Reali Iuriſdictione, apùd Clementem X. fęcundiſſimo Oratore, omnium amabilium, & ſingularium virtutum genere ornatiſſimo.

S V M M A R I V M.

AVthor *ſeptem annorum ſpatio Auditoratus Regij Caſtri de Ouo onus ſubſtinuit, & actu ſubſtinet, n.*1.

Dom.D.Didacus de Xaraua *laudatur, n.*2.

Dom.Reg.D.Felix Viloa *S.C. Præſes laudatur, num.*3.

Caſtellanos nullam habere iuriſdictionem exiſtimarunt Bald. Alex. *& alij, n.4. & 6. Niſi tantùm cùm Caſtrum datur in feudum, ibid.n.5. Sed iſta opinio eſt falſa, quia iure* Cod. *Caſtellani habent iuriſdictionem, ibid.nu.7. Reſtringitur tamen iſta iuriſdictio intrà Caſtrum, & ad delinquentes in eo, ibid.n.8. Et quid ſi quis delinquat in muris, aut foſſatibus Caſtri, ibid.n.9.*

Caſtellani de iure Regni extrà Caſtra nullam habent iuriſdictionem, ſecùs autem intrà ſepta Caſtri, nu. 10. & 11.

Dom. Conſtantinus Caſarus *Sac.C. Aduocatus laudatur, n.12.*

Caſtellani intrà ſepta Caſtri non ſolùm habent iuriſdictionem in ſubditos, ſed etiam in exteros intrà Caſtrum delinquentes, nu.13. Et ità refertur ab Authore *practicatum, n.14.*

Auditor Caſtri de Ouo ſingulis annis facit banna pœnalia contrà natantes in circuitu eiuſdem Caſtri, & punit tranſgreſſores, n.15.

Natantes per totum circuitum Pauſilippi, incipiendo à Mole magna, & in circuitu Caſtri de Ouo, quibus pœnis puniantur, & qua ratione, n.16.

Caſtrum Oui, Caſtrum nouum, & illud S.Erami habent Tribunal ſeparatum, quod deſcribitur, n.17.

Caſtrum habens Tribunal ſeparatum nõ dicitur eſſe de Ciuitate, in qua ſitum eſt, licèt Ciuitati inſeruiat, n.18.

Vicus dicitur eſſe de Ciuitate, niſi habeat iuriſdictionem ſeparatam, n.19.

Eccleſia ſita in aliqua Ciuitate, non dicitur eſſe de territorio Ciuitatis, n.20.

Caſtellani non cognoſcunt de eorum ſubditis, delinquentibus extra Caſtrum, excepto Caſtro nouo, ratione priuilegiorũ, quæ habet, & ità deciſum, n.21.

Coadiutor Artiglierij Caſtri de Ouo, qui deliquit extrà Caſtrum, per reſcriptum Dom. Proregis fuit ordinatum, quòd remitteretur ad M.C.n.22. Refertur tenor reſcripti, nu.23. Sed Author *Caſtri Auditor, fecit conſultationem in contrariũ S.Exc. n.24. Dictaq; conſultatio fuit remiſſa Collaterali Conſilio, n.25. Et quid fuerit per Collaterale determinatum in cauſa dicti Coadiutoris, n.26.*

Dom.Reg.D.Petrus Valerus *laudatur, n.27.*

Alguzerius Audientiæ Regij Caſtri de Ouo, qui extrà Caſtrum habitabat, nec erat ſtipendiarius, quique extrà Caſtrum deliquit, fuit remiſſus ad Audientiam illius, num.28. Refertur tenor decreti M.C. n.29. Et tenor ſentẽtiæ S.C. quâ decretum M.C. fuit in gradu appellationis confirmatum, n.30.

Caſtrum Oui habebat iuriſdictionem per totum quartierium di Pizzofalcone, n.31.

Caſtellani hodiè habent iuriſdictionem in ſubditos delinquentes extrà Caſtrum, correctis antiquis Regni Capitulis, & Conſtitutionibus, *nu.32. Ad quod per extenſum refertur* Pragmatica *ſanctio edita ab Excell. Comite de Lemos die 29. Aprilis 1601. in qua id ſtatuitur, etiam ſi adſcripti ſeruitio Caſtri, extrà Caſtrum viuerent, & delinquerent, nu.33. Nec de re iſta poteſt ampliùs dubitari, n.40.*

Artiglierius Caſtri de Ouo, qui deliquit extrà Caſtrum, fuit per M.C. captus, & conſultatum Suæ Excell. ab eadem M.C. quòd non deberet ad Audientiam Caſtri remitti, nu.34. Refertur tenor dictæ conſultationis, n.35. Tamen Excellentiſs. Regni Prorex triplici reſcripto mandauit, quòd remitteretur ad Audientiam Caſtri, non obſtante alia noua conſultatione dictæ M.C. & referuntur verba reſcriptorum, n.36.37. & 38. Quæ reſcripta fuerunt tandem executa, n.39.

Dom.Iudex Carolus Vergara *laudatur, eodem num.39.*

Alguzerij, Coadiutoreſq; Artiglieriorum Caſtri de Ouo, aliorumq; Caſtrorum, potiuntur priuilegio Fori, etiam ſi viuant, & delinquant extrà Caſtrũ, ſtante, quòd abſq; ſtipendio ſeruiunt, n.42. & 56.

Coadiutoris Artiglierij officium quo tempore fuerit creatum, cum exemptione militari, n.43.

Coadiutores Artiglieriorum, quæ onera ſubſtineant, num.44.

Coadiutores Artiglieriorum dicuntur eſſe in continuo militari ſeruitio, n.45.

Alguzerij Audientiarum Regiorum Caſtrorum ſunt neceſſarij pro executione iuſtitiæ, & iuriſdictionis dictarum Audientiarum, n.46.

Caſtrorum Auditores poſſunt extrà Caſtra iuriſdictionem exercere in ſubditos Caſtrorum, & citare teſtes in cauſis illorum, n.47.

Milites ſinè ſtipendio deſeruientes valdè à ſtipendiarijs differunt, n.48. Etenim ſtipendiarij nullam inducunt Principi obligationem, nu.49. Secùs deſeruientes abſq; ſtipendio, n.50.

Milites antiqui, gloriæ auidi, proprijs ſumptibus militabant, n.51.

Nobiles ſinè ſtipendio militare debent, & quarè, num.52.

Militare antiquis temporibus quiſq; ſuis ſumptibus tenebatur. n.53.

Miles quis efficitur, ſtatimq; in libro militum deſcribitur, n.54.

Sti-

Stipendium militibus non ad honorem, ſed ad indigentiam datur, nè graſſentur, n.55.

Milites antè omnia debent tyrocinium explere, num.57.

Milites tyrones habent in Magiſtros, & Instructores primos exercitus Duces, nu.58. Et quandoque Imperatores ipſos, n.59. Item habent peculiarem locum, in quo inſtruuntur, n.60.

Scholares militum, gaudent priuilegio Fori, nu.61. Et ità obſeruari debet in tota Monarchia Hiſpanica, n.62. Quemadmodùm etiam in Scholaribus Militiæ Venetæ, & in ſeruientibus, in illius officina bellica obſeruatur, n.63.

Schola Artiglieriorum, quo tempore, & à quo fuerit in hac Neapolis Ciuitate erecta, n.64. Et quandò, & à quo oneta, n.65.

Scholares ſcholæ Artiglieriorum, gaudent priuilegio Fori, ſicuti cæteri milites, nu.66. Et ità in quinquaginta ſex cōtingentijs practicatum fuit, n.69. Et nouiſſimè ſic fuit declaratum, præcedentibus conſultationibus Supremorum Magiſtratuum, num.70.

Scholares ſcholæ Artiglieriorum, poſſunt aſportare arma militaria, aliaq; inſtrumenta, ad eorum exercitium deſeruientia, n.67.

Dom. D. Antonius Nauarrete, Marchio Latertiæ, Regiuſq; Conſiliarius *laudatur, n.68.*

Miles quis dicitur, etiam ſi habeat ſimplicem cum militia dependentiam, n.71.

Seruientes militibus, vulgò Ragazzi, eorumq; coadiutores, totaq; familia, gaudent priuilegio militari quoàd Forum, n.72.

Officiales officij Scribæ portionis, quoàd Forum, vt milites reputantur. n.73.

Nautæ deſeruientes Regijs Feluchis, illarumque Patroni gaudent militari priuilegio, quoàd Forum, n.74.

Iuriſdictio tueri ità debet, vt potiùs augeatur, quàm decreſcat, n.75.

ARGVMENTVM.

De iuriſdictione Caſtellanorum, & præſertim Regij Caſtri de Ouo huius Ciuitatis, ſingularis pertractatio, Regalibus priuilegijs, Proregum reſcriptis, & Supremorum Tribunalium deciſionibus illuſtrata. Pro Authore dicti Regij Caſtri Auditore.

CONSILIVM L.

1 IAm ſeptem propè annorum ſpatio Auditoris Regij Caſtri de Ouo in hac Neapolis Ciuitate onus ſubſtinui, & actu ſubſtineo, gubernante olim Caſtro prędicto Domino Militum Tribuno, & Status Conſi-
2 liario D. Chriſtophoro Caualerio; † modò
autem ſub gubernio Ill. Domini mei D. Didaci de Xaraua militum Tribuni longè cōſpicui, ordinis S. Iacobi, & Status Conſiliarij, maiorum prærogatiuarum, & dignitatum meritiſſimi, propter eius in gerendis negotijs ſingularem eminentiam, & decora ſeruitia Potentiſſimo Regi noſtro prò debito exhibita, iuncta morum ſuauitate, adeò ho-
3 minum pectora alligante, † vt meruerit in generum habere Ill. Spectabilemq; Dominū Regentem D. Felicem Vlloa, y Lanzina Sac. Reg. C. Præſidem, verè ſupremi ordinis Prętturæ ſplendorem, decoremq; ex omni parte admirandum.

Hac itaq; occaſione non ſemel diſputandū mihi contingit de iuriſdictione Caſtellanorum, à nemine hactenùs ad partes pertractata: Quapropter operę pretium duxi, indagare prius quid de ea ſentiat ius cōmune, quiduè poſtmodùm Ius Regni, quiduè tandem Realia priuilegia, Proregum reſcripta, & Supremorum Tribunalium deciſiones ſuadeant.

4 De iure communi non video quo fundamento locuti ſint *DD.* dicentes, nullam Caſtris inhærere iuriſdictionem; Caſtellanoſq; coercendi crimina facultatē, cognoſcendiq; de cauſis ſubditorum ius nullum habere; ſicuti præ cæteris voluerunt *Bald. in cap.1. de allod. Alex. in l.1. ff. de iuriſdict. omn. Iudic. Boer. in tract. de cuſtod. clau.* lateq; *Cancer. var. reſol. lib.3. cap 13. de iurib. Caſtror. Fontanell. de pact. nuptial. tom.1. clauſ.4. gloſ.11. & Cardin. Mātic. de tacit. & ambig. conuent. tom.1. lib.4. tit.14. n.*
5 9. cum † quibus videntur conuenire *DD.* Regni noſtri, dicentes, Caſtrum eatenùs habere iuriſdictionem, quatenùs in feudum concedatur cum territorio, ſicuti aduertunt *Dom. Reg. de Ponte deciſ.2. à nu.12. Dom. Reg. Tappia in l. fin. n.27. de conſtit. Princip.* idem *deciſ. S.C.10. nu.13. D. Reg. Rouit. in Pragm.2. n.42. de iuriſdict. inuic. non turb.* & *D. Reg. Ga-*
6 *leota contron. iuris, lib.1. controu.8. n.7.* † Quaſi ſecùs eſſet, ſi Caſtrum in officium concederetur, vt eo caſu, ſinè ſpeciali Principis reſcripto, nulla competat Caſtellano iuriſdictio, *D. Reg. de Mariu. ad Reuert. dec.341. n.1.*

7 Hoc, inquam, eſt, quod iure communi attento nullam habet firmitatem: Etenim nouiſſimo iure *Cod.* Caſtellani, Caſtrenſiſrij ab Imperatore appellati, iuriſdictionē habent in Caſtrenſianos, eos ſcilicet, qui ad Caſtrorum ſeruitia, & cuſtodiam adſcripti ſunt; nec ſolùm ipſi ſeruientes, ſed matres, vxores, & filij, tam in ciuilibus, quàm criminalibus cauſis exemptione ab ordinaria iuriſdictione potiuntur, ad *tex. in l.ij, qui in ſchola, & l. fin. C. de Caſtrenſian. & Miniſterian. lib. 12.* Sicq; conſtat *Bald. Alex.* alioſq; ſupracitatos, dicentes, iuriſdictionem nullam Caſtris adhærere, cùm in officium cōceduntur, fuiſſe contrà expreſſa iura allocutos; nam

con-

conceſſo Caſtro in officium,ſtatim quoq; in
officium conceſſa in Caſtrenſianos iuriſdi-
ctio cenſetur.
8 Benè verùm, eodem iure *Cod.* attento,mi-
lites,cæteriq; Officiales ſeruitijs Regiorum
Caſtrorum adſcripti,tùnc ſub iuriſdictione
Caſtellanorum ſunt, cùm intrà Caſtrorum
ſepta delinquunt, ſecùs ſi extrà; & hoc eſt,
quod voluit *tex.in d.l.fin. in fin. C.de Caſtren-
ſian.* vbi poſtquã Imperator ſanciuerit, Ca-
ſtrenſianos tam in ciuilibus,quàm in crimi-
nalibus cauſis eſſe à Caſtrenſiarijs (hoc eſt)à
Caſtellanis recognoſcendos, ſtatim ſubne-
ctit, *Exceptis criminibus,quæ in locis inquiri,fla-
gitari, & vindicari generalia legum præcepta
conſtituunt*; ibiq; *gloſ.verb.legum præcepta*, id
intelligit,vt crimina Caſtrenſianorum extrà
fines Caſtri patrata, pertineat ad cognitio-
nem ordinarij Iudicis loci delicti,dùm alle-
gat *tex.in l.1.& in auth.quæ in prouincia,C.vbi
de crim.agi oport. & in l.2. C.de priuil.Scholar.*
9 *lib.12.*†Qua occaſione dubitatum vidi, an
delictum in muris, vel in foſſatibus Caſtri
commiſſum, pertineat ad iuriſdictionem
Caſtellani, quaſi intrà Caſtrum crimen pa-
tratum dicatur;an autem ad iuriſdictionem
ordinarij; perindè ac cætera delicta, quæ
extrà Caſtri fines patrantur,de qua re plenè
Horat.Montan.controu.72.
10 Cum memorata diſpoſitione iuris *Cod.*
nedùm affinitatem, ſed identitatem habet
ius Regni, quo itidem intrà Caſtrum Ca-
ſtellano iuriſdictionem inhærere manifeſtè
ſtatuitur,ſecùs extrà Caſtrum;ſic habetur ex
cap.Regni Caſtellanos 20. iuxtà ordinẽ *Nigri*,
eiuſq; *Capituli* verba ſunt;*Nullam prorsùs ex-
trà commiſſas eis arces iuriſdictionem habere vo-
lumus*, & cum eodem *Capit.* Regis Caroli I.
concordat aliud *Capitulum* Regis Caroli II.
incipiens, *Quòd Caſtellanis* 176. iuxtà ordi-
nem eiuſdem *Nigri* in his verbis; *Quòd Ca-
ſtellanis Regiarum arcium non liceat aliquam
extrà eas iuriſdictionem,ſeù poteſtatem habere*;
atq;concordat Conſtitutio Imperatoris Fe-
derici,exordiens, *Culpam non immeritò*, dùm
inuiolabiliter prohibet *Magiſtris Caſtrorum,
Caſtellanis, & ſeruientibus eorumdem, vt extrà
Caſtrorum ſita ſinè ſpeciali mandato de nullo ne-
gotio loci illius,in quo Caſtrum ſitum eſt, ſeù ali-
11 quatenùs palàm, vel occultè intromittant*: † Et
licèt his Regni ſanctionibus expreſsè Ca-
ſtellanis intrà arces iuriſdictio non conce-
datur; valet tamen argumentum à cõtrario
ſenſu, vt ſi illis denegatur iuriſdictio extrà
arces, cenſeatur intrà illarum fines cõceſſa,
ſicuti argumentatur *Montan.d.cõtrou.72.* idẽ
in tract.de Regal. verb.Poteſtas conſtituendorum
12 *Magiſtratuum,n.39.*†& *Dom.Conſtantinus Ca-
farus* inſignis, & perpetuæ memoriæ Aduo-
catus, propter ſingularem eius in præſtan-
dis patrocinijs, doctrinam, facundiam, &
ſinceritatem, *Peregr.quæſt.cap.5.*

13 De hoc autem, quòd Caſtellani intrà ſe-
pta Caſtri habeant iuriſdictionem,hactenùs
non fuit dubitatum,nõ ſolùm inter ſeruien-
tes, & homines ad cuſtodiam Caſtrorum
adſcriptos;ſed etiam inter exteros,omneſq;
alios, qui intrà fines Caſtri delinquunt,tàm
ex diſpoſitione dictæ *l. 1. C. vbi de crim. agi
oport.* quàm ratione fidei Caſtellanis com-
miſſæ,aptæ ad inducendam iuriſdictionem,
in omne id,quod intrà Caſtrum ſub ſua fide
commiſſum,accidit,ex *l.1.§.cùm Vrbem,ff.de
offic.Præfect.Vrbis*, quàm demùm ex diſpoſi-
tione *Regiæ Pragmaticæ 1.tit.vbi de delict.quis
remuen. debe.* qua dùm Rex Ferdinandus in
Caſtro nouo Ciuitatis Auerſæ habitaret,
mandauit, vt delinquentes omnes remitti
deberent puniendi ad Iudicem loci delicti,
expreſſiſq; verbis id ſancitur in delinquen-
14 tibus in territorio Caſtri;†& cum effectu de
anno .... exiſtente me Auditore dicti Re-
gij Caſtri de Ouo,cõdemnaui ad præſidium
clauſum Lungoni Antonium de Marino, in-
quiſitum de furto in domibus tabernæ dicti
Regij Caſtri; imò dùm poſt furtum fugam
arripuiſſet, fuiſſetq; à ſeruientibus M.C. ca-
ptus, ſtatim abſq; controuerſia, vel dubita-
tione aliqua, fuit ad Caſtrum tranſmiſſus:
15 Hocq;†ipſum pro toto tempore mei Audi-
toratus practicaui, quemadmodùm præde-
ceſſores Auditores practicauerant,emanare
ſingulis annis banna pęnalia cõtrà natantes
in circuitu, & diſtrictu dicti Regij Caſtri,il-
liſque emanatis tranſgreſſores quoſcunque
punire, ſeruata forma Pragmaticarum Re-
16 gni,†quibus ſancitur, nè quiſq; audeat na-
tare, tam circùm circà dictum Caſtrum,
quàm per totum circuitum Pauſilippi,inci-
piendo à loco nuncupato *il Molo grande*, ſeù
l'Imbarcatoro di S.Lucia, ſub pœna quatuor
funis ictuum, reſpectu ignobilium; & ſub
pœna arbitraria reſpectu nobiliũ(nè quieti,
& honeſtati delicioſiſſimis locis illis neceſ-
ſariæ, ab inuerecundis natantibus præiudi-
cetur, atq; violetur; taliterq; prohibeatur
honeſtis viris, honeſtioribuſq; mulieribus,
eorundem locorum iucundiſſima fruitio;
dùm tempus æſtuat) ſicuti ex bannis publi-
catis de ordine Excellentiſſimorũ pro tem-
pore Proregum, nẽpè ſub die 20.Iulij 1566.
gubernante Dom. Duce de Alcalà; ſub die
14.Iunij 1575. tempore Eminentiſſimi Car-
dinalis Granuelæ; Rursùs Regnum guber-
nante Dom.Comite de Miranda, ſub die vl-
timo Maij 1589.Iterùm die 4.Iunij 1607.ſub
Comite de Venauente,atq,demùm exiſtente
Moderatore Dom. Comite de Lemos, ſub
die 13. Auguſti 1610. vt in *Pragmatica 2. &
5.de iniurijs,& Pragmatica 8.de meretricibus.*
Remanet itaq; ex prædictis pro indubi-
tato firmatum, tàm iure communi, quàm
Regni, Caſtellanos intrà Caſtrorum ſepta
iuriſdictione pollere, etiam in exteros Ca-

ſtro

ſtro non adſcriptos ; ſed intrà Caſtrum de-
17 linquentes; † & ad hunc finem, nimirùm ad
ordinatam, tàm ciuilium, quã criminalium
cauſarum cognitionem, habent Caſtra Tri-
bunal ſeparatum, ſeparatam iuriſdictionem
ab ordinaria M.C. indicans; componiturq;
Tribunal iſtud ex vno Auditore, Curiæ Co-
adiutore, Actuario, & ſucceſſiuè alijs infe-
rioribus ſeruientibus ad iuſtitiæ executio-
nem neceſſarijs, teſte *Nouar.* loquente de Ca-
ſtro Oui, Caſtro nouo, & Caſtro S.Erami, in
18 *grax.elect.for.sect.4.quaſt.64.n.11.* † Qua oc-
caſione non extrà rem infertur, quòd dùm
Caſtra iſta, ſicuti, & nonnulla alia Regni ha-
bent de per ſe Tribunal, & Regimen, non di-
cuntur eſſe de Ciuitate, vel membrum Ciui-
tatis, quamuis Ciuitatis cuſtodię inſeruient,
Bald. per illum *tex.in l.ſcapham, ff.de euiction.*
Gabed.deciſ.Luſit.16.n.4.part.2. & *Dom.Reg.*
Rouit. loquens expreſsè de Caſtris habenti-
bus Tribunal, & Regimen ſeparatum, in
Pragmatica 1.de titul.ſeù inſcript.abuſ.num.98.
19 ſubdens † vicum, & territorium quodlibet
eatenùs eſſe de Ciuitate, cui inſeruit, quate-
nùs nullam apud ſe habeat iuriſdictionem,
omniſq; coercendi poteſtas ſit apud Ciuita-
tem, cui vicus, & territorium inſeruit, ex *l.*
qui ex vico, ff.ad municipal. l.nulli, §.quòd ſi in
vico, C.de Sac.Sanct.Eccleſ. Bart.in l.2. ff.de
damn.infect. Alex.in l.ſi pupillus, §.territorium,
ff.de verbor.ſignificat. Paul.de Caſtr.cõſ.85.n.7.
20 *lib.1.* & *Ruin.conſ.18.n.8. volum.5.* † Sic Ec-
cleſia, ſita in aliqua Ciuitate, cùm habeat
Regimen ſeparatum, & exemptum à Regi-
mine temporalis poteſtatis, licèt ſita ſit in
territorio Ciuitatis, non tamen eſſe dicitur
de territorio illius, *Carol. de Graſſ. de effect.*
Cleric.effect.1.n.617. & *Reg.Caracciol.in alleg.*
apud *Dom.Reg.de Marin.tom.3.cap.90.*
21 Extrà verò fines Caſtri adeò carent Ca-
ſtellani iuriſdictione, vt nec milites, alijq; ad
ſeruitium, & cuſtodiam Caſtri adſcripti, ſi
extrà illud delinquant, poſſint ab Audi-
tore Caſtri recognoſci, ſed àb ordinaria iu-
riſdictione M.C. vel alterius loci, in quo de-
lictum fuit perpatratum; excepto tantùm
Caſtro nouo, cuius Auditor cognoſcit de
delictis ſubditorum etiam extrà fines Caſtri
commiſſis, non alia ratione, quàm quia am-
pliſſimis pollet Caſtrum nouum priuilegijs,
iuxtà deciſa apud *Præſid.de Franch. dec.458.*
ſimilemq; deciſionem eadem priuilegiorum
ratione, reſpectu dicti Caſtri noui, refert *D.*
Reg.Tappia de iur.Regn. tom.2.rubric.34.in d.
capit.Caſtellanos, fol.430.
22 Et in facto cùm Nicolaus Criſcuolo Bar-
bitonſor habitans extrà Caſtrum Oui, ſed
illo adſcriptus, pro Coadiutore Artiglierij,
vulneraſſet quendã Theodorum Nini, Rhe-
darium, fuiſſetq; à me carceratus, M. C. V.
inſtante Dom. Fiſci Patrono, fecit conſulta-
tionem S.Exc. pro remiſſione dicti Nicolai
ad ipſam M.C, quaſi perperàm à me detine-
retur, cùm extrà Caſtrum deliquiſſet; & in
effectu pro executione dictæ conſultationis,
Excellentiſſimus Dom. Vicerex D. Petrus
Antonius de Aragona mihi iniunxit, quòd
ſtatim remittere debuiſſem ad M.C. inquiſi-
tum, vnà cum actis; mediante reſcripto te-
noris ſequentis. Foras.
23 *All' Auditor del Caſtillo de l'Ouo, guarde Dios.*
Intùs verò,
Hauiendo entendido el Señor D.Pedro, que
Nicolas Criſcuelo ayudante de la Artilleria deſte
Caſtillo, eſtà inquiſido en el Tribunal de la Vica-
ria, per vna herida en perſona de Theodoro Nini
Cochero, dentro la caſa de ſu padron, y que V.S.
pretende proceder en eſta cauſa, como Iuez com-
petente della. Me ha mandado S.E. dezir à V.S.
que remita al Proregente de la Vicaria los actos,
que ſe hauieren formado contra el dicho Nicolas
Criſcuelo, a cuyo Tribunal hà ordenado, proceda
de juſticia, en la referida cauſa, pues el hazerlo
V.S. ſe hà da entender ſolamente en los de-
lictos cometidos dentro del Caſtillo, y no
fuera del, *guarde Dios à V.S. Palatio à 24. de*
Septembre 1669. D. Diego Ortiz del Campo.
Regiſtrado de officio. Señor Auditor del Caſtillo
de l'Ouo.
24 Quapropter licèt obtemperandum Prin-
cipum mandatis illicò ſit; attamen, nè præ-
iudicium adeò irreparabile indefenſæ iuriſdi-
ctioni Caſtri de Ouo fieret, mihi viſum fuit
reſcribere S.Exc. cui omni, qua decet reue-
rentia, alia conſultatione exageraui, vaniſſi-
mam prætenſionem M. C. nullo pacto eſſe
admittendam, ex rationibus in ea deductis,
& inferiùs adnotãdis; Quapropter Princeps
ille iuſtiſſimus, maxima quidem animi ſere-
nitate, nedùm egrè non tulit, quòd ipſe, ſuo
25 reſcripto ſtatim non obtemperaſſem, † ſed
meam conſultationem, vnà ſimul cum illa
M.C. ſub iudiciali examine cenſuit fore re-
ponendam, decernens, quòd Collaterale
26 Conſilium de iuſtitia prouideret; † à quo
tandem omnibus maturè perpenſis, audito,
monitoq; pluries Domino Fiſci Patrono,
prodijt decretũ ſub die 21. Octobris 1669.
Quòd procedatur ad deciſionem articuli, & in-
terim M.C.V. nihil innouet, vt ex actis apud
Magnificum Lombardum Regium à man-
27 datis Scribam, † referente in eodem Colla-
terali Conſilio, Spectabili Dom. Regente D.
Petro Valero nobilitate, doctrina, & animi,
morumq; candore ornatiſſimo, nunquam
ſatis laudato.
28 Potiora autem fundamenta, quæ me ad
cauſę victoriam cõduxerunt, plura extitere,
ſed potiſſimùm, nam dictum Caſtrum Oui
eſt in poſſeſſione cognoſcẽdi cauſas ſuorum
ſubditorum extrà Caſtrum delinquentium:
Etenim de anno 1634. cùm reperiretur in
M.C. inquiſitus, & carceratus Andreas Ca-
lonicus Alguzerius dicti Regij Caſtri, pro
vulne-

Digitized by Google

vulneribus in perſonam Antonij Lombardozzo; ſuit pro parte dicti inquiſiti petita remiſſio ad Audientiam Regij Caſtri, cui petitioni adhęruit etiam Procurator D. Didaci de Carmona, tùnc Caſtri prædicti Auditoris; & licèt tam pro parte Regij Fiſci, quàm partis querelantis fuiſſent plura oppoſita. Et primò, quòd delictum erat commiſſum extrà Caſtrum. Secundò, quòd dictus Andreas pariter extrà Caſtrum habitabat, exercendo artem Magiſtri Calcearij. Et tertiò, quòd non erar ſtipendiarius Caſtri; attamen cõpilato ſuper prædictis termino, prodijt decretum M.C. tenoris ſequentis.

29 *In cauſa Andreæ Calonico inquiſiti de lethali vulnere, ſeù fractura capitis, vt in actis ſuper remiſſione petita ad Curiam Caſtri Oni.*

Die 18. Decembris 1634. Neapoli.

Per M.C.V. fuit pronifum, & decretum, quòd ſupradictus Andreas, vt ſuprà inquiſitus pro cauſa prædicta remittatur, prout præſenti decreto remitti mandatur ad Curiam Caſtri Oui, vnà cum actis hoc ſuum, &c. de Vera, Sanfelicius. Andreas Panſa Actorum Magiſter.

30 Cùmq; pars querelans à decreto prędicto obtinuiſſet verbum fieri in S. C. prodijt decretum tenoris ſequentis.

Die 1. Martij 1635. Neapoli.

Audita relatione Magnifici Iudicis M. C. V. D. Ioannis de Vera.

Per S.C. prouiſum èſt, quòd committatur cauſa dictæ remiſſionis in S.C. hoc ſuũ, &c. de Mercati.

Et cum effectu commiſſa cauſa quòd. Regio, & Iuriſconſultiſſimo Conſiliario Scipioni Theodòro, compilatoq; termino ad non poſita ponendum, fuit decretum M.C. canonizatum vigore ſententiæ S.C. cuius tenor eſt.

In Dei nomine, Amen.

Philippus Dei gratia Rex, &c.

Viſa ſupplicatione Maieſtati noſtræ, & in noſtro S.C. oblata pro parte Antonij Lombardozzo partis querelantis, appellantis à decreto noſtræ M.C.V. interpoſito ſub die 18. Decembris elapſi anni 1634. quo cauſa Andreæ Calonici inquiſiti de lethali fractione capitis, & alijs, prout in Banca Angriſani fuit remiſſa ad Curiam Caſtri Oui, cuius ſupplicationis tenor talis eſt, videlicèt, S.R.M. &c.

Viſis deniquè videndis.

Per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam dicimus, pronunciamus, ſententiamus, decernimus, & declaramus benè fuiſſe, & eſſe iudicatum per dictam noſtram M.C.V. ſub die prædicta 18. Decembris 1634. & proindè reſcribendum eſſe, & reſcribi debere eidem noſtræ M.C.V. quòd ſuum exequatur decretum iuxtà illius ſeriem, & tenorem, litteris inhibitorialibus à noſtro S. C. emanatis non obſtantibus ex cauſis, &c. Scipio Theodorus, hanc eandem, &c. lecta, lata Neapoli die 24. Aprilis 1635. Iacobus Figliola Act. Mag.

Quarè autem taliter tam M.C. quàm S.C. diffinitiuè decreuerit, patet manifeſtiſſimè, tam attentis priuilegijs Caſtri de Ouo, tanquàm ſpecialiter priuilegiati, quàm attenta lege immunitatis nouiſſimè conceſſæ omnibus Regni Caſtris per Pragmaticã ſanctio-
31 nem, quæ paulò inferiùs inſeretur; † nam quod attinet ad priuilegia in ſpecie Caſtri de Ouo, non eſt dubium, quin ſint omnium aliorum Regni Caſtrorum antiquiora, & ampliora, adeoùt referat *Cæſar de Eugenio Caracciolus* celebris, & veridicus Hiſtoricus *in ſua Neapoli Sacra, ſuper fundatione Eccleſiæ S. Petri Martyris, fol.* 254. Caſtrum Oui regnante Carolo II. de anno 1296. habebat iuriſdictionem adeò latam, vt extenderetur ad totum quarterium nuncupatum *Pizzofalcone.*

32 Sed quandò ab his antiquis, ac vſu minimè receptis documentis recedere velimus, nõ negabitur ſaltem moderna Pragmatica ſanctio, qua vetera Regni Capitula, & Conſtitutiones correctæ ſunt, in eo, quòd Caſtellani extrà Caſtrum iuriſdictionem non habeant, cùm verè cõtrarium ſtatuerit perpetuo edicto, ad tollendas quotidianas controuerſias, vertẽtes inter Caſtellanos Regni, & ordinarios Iudices, cuius quidẽ Pragmaticæ tenor, nè in futurum lateat, ac, vt de cętero nequeat dubitari, quin Caſtrenſiani extrà Caſtrorum ſepta delinquentes debeant à Caſtellano puniri, talis eſt.

33 *D. Fernando Ruyz de Caſtro, y Andrada Conde de Lemos, y de Andrada.*

Hauiendo viſto las continuas differencias, què han ſucedido, y ſucedon en las Ciudades, y Tierras deſte Reyno, en las quales hay Caſtillos de Su Mageſtad, entre los Gouernadores, y Caſtellanos, ſobre el conocimiento de las cauſas ciuiles, y criminales de los ſoldadas, y otros eſtipendiarios de los dichas Caſtillos, y los ordenes differentes, que ſobre eſta ſe han dado en diuerſos tiempos, y quierendo eſtabelecer de vna vez la que en eſta materia ſe ha da obſeruare en lo venidero, paraque las dichas differencias ceſſan, y el curſo de la juſticia no eſte impedido en los delinquentes ſin ſu deuido caſtigo; Nos ha parecido hazer el preſente Bando, por el qual declaramos, que de las cauſas ciuiles de los ſoldados, *y quales quier eſtipendiarios de los dichos Caſtillos,* y de los obreros de las ſabricas, *que en ellos ſe hazen, y hizieren por lo venidero, por quenta de Su Mageſtad,* y de las criminales, *que ſucedieren dentra de los dichos Caſtillos, y en las lugares, donde ſe hizieren las dichas obras, hayan de canoſcer, y conoſcan los dichos Caſtellanos con conſulta de ſus Auditores, ſin que los dichos Gauernadores, ni otro ningun Tribunal, ò Miniſtro ſe haya de entrometer en el, ſino el Auditor general por via de agrauio, ò en grado de appellacion, con que los artiſtas de los dichos Caſtillos, ſean perſanas, che effectiuamente eſercitan ſus officios por ſus manos,* no obſtante, *que en tiempo de paz el herrero, y Maeſtro de axa* viuen

fuera de los Caſtillos, y que los delictos de qualquier calidad, que ſean, que los dichos ſoldados, eſtipendiarios obreros cometieres ſolos ſin comitiua de jente de las tierras fuera de los Caſtillos, y lugares de las fabricas, hayan, y puedan los Gouernadores de las dichas Ciudades, y tierras tomar informacion, y carcelar los delinquentes, però à qualquier requiſicion de los dichos Caſtellanos, ò de las partes ynquiſidas, ò querellantes, hayan de remetir luego las informaciones, y los preſos à los dichos Caſtellanos, paraque proueen de juſticia con conſulta de los dichos ſus Auditores, y que quando ſucediere, que alguno, ò algunos de los dichos eſtipendiarios, ò obreros cometerien delictos fuera de dicho Caſtillo en comitiua de reñicolos, que no ſean de la juriſdiction de los dichos Caſtellanos, que en tal caſo el Iuez de los dichos reñicolos haya da conocer, y conoſca de los tales delictos, carcelando los delinquentes de la vna, y de la otra juriſdiction, y tomando las informaciones, y procediendo en las cauſas haſta la ſentencia excluſinè, con que al tiempo de pronunciarla, ellos la pronuncian à riſpetto de ſus ſubditos, y remetan à los Caſtellanos los de ſu juriſdiction, con la copia del proceſſo, paraque hagan lo miſmo con conſulta, como eſtà dicho de ſus Auditores, y en caſo, que algun reñicolo entrare en algun Caſtillo à cometir algun delicto, ora ſea ſolo, ora ſea acompañado cō algunos eſtſpendiarios, que por el attriuimiento de hauer entrado à delinquir en Fuerza de Su Mageſtad, haya de conocer el Caſtellano, de tal delinquente, haſta la ſentencia, y ſu execucion incluſiuè; y porq; en la Ciudad de Gaeta, y Fuerza de Peſcara, donde hay preſidios ordenarios, los delictos de los ſoldados, dellos quaſi ſiempre ſe cometen en la juriſdiction de los Gouernadores de las dichas tierras, queremos, que de los delictos, que los eſtipēdiarios obreros de fabricas, y Marinero de las Fragatas Regias, y Felucas, quãdo hazieren, y cometieren en Gaeta ſin comitiua de ciudadanos, y reñicolos, conoſca, y caſtigue el Capitan à Guerra de las dichas Fuerzas, y que cometiendolos en comitiua de ciudadanos, y reñicolos, el Capitan à Guerra conoſca de ſus ſubditos, con conſulta de ſu Auditor, y al Gouernador de Gaeta, de lo que ſin deſtinctamente deſde el principio, haſta el fin de la cauſa, y que de los delictos de modica coercion ſe cometiere per ſoldados eſtipendiarios, y obreros de fabricas en Peſcara, conoſca el Capitan de Infanteria de aquella Fuerza, con conſulta aſſi miſma de ſu Auditor, conforme à la comiſſion, que tiene para eſto, y de los graues el Auditor general, y ſe fuera en comitiua de Italianos, conoſca ſolamente dellos ſu Iuez competente; declarando aſſi miſmo, que quando en la Ciudad de Gaeta los eſtipendiarios de Su Mageſtad, ſubditos à la juriſdiction del Capitan à Guerra, y el Caſtellano, y aquella Ciudad de qualquier nacion, y condicion, que ſean, los tales eſtipendiarios cometieren alguno exceſſo en materia de catapania, ò juriſdiction de los Graſſeros, que de los tales exceſſos han da conocer los Officiales ſolitos de la Ciudad, y ellos imponer, y executar las penas, conforme ſus Capitulos, con que la execution dellos hayan de pedir el braço al dicho Capitan à Guerra, ò Caſtellano, y que no dandoſele luego a la primera vez, que ſe le pidan, puedan los Officiales de la Ciudad hazer la dicha execution reale, y perſonale, emplorando el braço del Gouernador de la dicha Ciudad; Auertiendole, que han da proceder en eſto tan juſtificatamente, que no ſuceda inconbeniente, y en caſo, que ſucediere, ò eſtubiere para ſuceder, hayan de acudir al dicho Capitan à Guerra, ò Caſtellano reſpectiuamente para el remedio, y caſtigo; Declarando nullas, y inualidas todas, y qualeſquier informaciones, proceſſos, actos, decretos, y ſentencias, que ſe hizieren contra la forma deſſe nueſtro orden: Por tanto ordenamos, y mandamos al dicho Capitan à Guerra de Gaeta, Caſtellano, y Capitan de Infanteria, à cuyo cargo eſtà la Fuerza de Peſcara, Gouernadores, Iuezes, y otros Miniſtros de juſticia, y Guerra, Majores, y Minores, y à qualeſquier otras perſonas, a quienes eſto toca, y tocare, que cadaun reſpectiuamente, per lo que las pertenece en juriſdiction, hayan de obſeruar, guardar, y cumplir inuiolabilmente todo lo que en eſto nueſtro orden ſe contiene iuxta ſu ſerie, y tenor tota duda, y replica ceſſante, no obſtante qualqueſieres ordenes per nos, y nueſtros predeceſſores en contrario deſpachados, aſſi por via del Conſejo Collaterale, como por nueſtro eſcrittorio de guerra, los quales derogamos, y anulamos, y queremos, que ſean de ningnna fuerza, y valor aunque ſean tales, que para la tal derogacion, y anullacion, ſe habieſſe de hazer à qui inſercion, y eſpreſſa mencion dellos, y que cada qual de los dichos Miniſtros en ſucediēdo algun delicto en ſu juriſdiction, nos haya de dar luego auiſo del ſuceſſo del, aſſi miſmo del eſito de la cauſa, aduertiendo, que en caſo, que el delicto ſea tan graue, que por el titulo, y autoridad del ſe pueda conſiderar, que merece exemplar caſtigo, y pena de muerte, los dichos Miniſtros nos han de dar luego auiſo del, ſin proceder à otro acto mas, que carcelar los delinquentes, tomar la informacion, y à guardar los ordenes, que los dieremos, porque aſſi conuiene al ſeruicio del Rey Nueſtro Señor, y à la buena, y recta adminiſtracion de la juſticia, y ningun aga lo cōtrario, por quanto tiene cara la gracia de Su Mageſtad, y otras penas, enā corporales, que à nueſtro arbitrio reſeruamos, para declaracion del qual hauemos mandado deſpachar la preſente firmada de nueſtra mano, ſellada con nueſtro ſello, y reſſendada del nueſtro infraſcripto Secretario, la qual queremos, que paraque venga à notitia de todo eſte, affixada por ocho dies en la puerta del Real Palacio, y que deſpues ſe conſerue originalmente en los actos del Auditor general del exercito, à quien cometemos la obſeruancia de eſto nueſtro orden, paraque los caſos, que haya controuercia en la execution de la juſticia. En Napoles à vičte y nuoue de Abril, de mil ſeis ciento y vno. El Conde de Lemos; Iuan Leſſano. Por mandado de ſu Excellencia; Regiſtrada

in

in diuerſorum 2.fol 220.*Locus Sigilli. Extracta eſe præſens copia à ſuo originali exiſtente in libro Bannorum huius Regiæ Audientiæ exercitus, in folijs 43. vſq; ad 45. à terg. eum quo facta collatione concordat meliori ſemper ſalua, & in fidem, &c. Datum Neapoli die 2. menſis Septembris 1634. Octauio de Cardo Secretario.*

34 Poſt contingentiam Nicolai Criſcuolo, ſopitam mediante decreto Collateralis Cōſilij deſuper relato, iterùm de eadem re actū fuit, in cauſa Camilli de Fiore Artiglierij dicti Regij Caſtri de Ouo, qui, cùm extrà Caſtri ſepta vulneraſſet Bartholomæum de Iudice, captus à M.C. fuit petita remiſſio illius ad Audientiam Caſtri, mediāte memoriali porrecto S.Exc. à qua ſub die 21. mēſis Iulij 1672. fuit ordinatum, quòd M.C. informaret cum ſuo voto. Et quia in actis non conſtabat, dictum inquiſitum eſſe Artiglierium; idcircò M.C. in conſultatione facta S.Exc. ex duobus remiſſionem denegandam eſſe dicebat. Primò, nam non conſtabat, dictum Camillum fore talem, qualem ſe aſſerebat. Et ſecundò, quòd eſtò eſſet talis, non erat remittendus, eo, quòd extrà Caſtrum deliquerat, dictæque conſultationis tenor talis eſt.

35 *Excellentiſſimo Signore.*

Per parte del Maſtro di Campo D. Diego Xarava Caſtellano del Caſtello dell'Ouo ci viene preſentato l'accluſo memoriale porretto à V. E. toccante alla remiſſione della cauſa di Camillo di Fiore carcerato nelle carceri di queſta gran Corte, come Artigliero di detto Caſtello, & da V. E. ci viene commandato, li faceſſimo relatione con il noſtro parere; E per vbbedire l'ordini dell'E. V. (come douemo) li facciamo relatione, come il dì 12. di Luglio 1672. detto Camillo de Fiore, come aſſerto Artigliero andaua pigliando ſtragoli per queſta Città, con preteſto, che ſeruiuano per ſeruitio Regio, & andaua eſtorquendo denari dalli padroni di quelli; & hauendo per vltimo voluto pigliare il ſtragolo di Bartolomeo del Giudice, quello diſſe, che il ſuo ſtragolo ſeruiua per l'adacquata di queſta Città di Napoli, e detto Camillo con la ſpada, della quale andaua armato, li diede vna coltellata in faccia, ferendolo d'vna ferita mortale, e con ſtruppio, con troncatione di vene, & arterie, e fu carcerato in fraganti crimine, e ſtando carcerato detto Camillo hà dato più memoriali per la ſua remiſſione, e non hà prodotte ſcritture, toccantino alla remiſſione di detta cauſa; di modo, che queſto Tribunale non hà cognitione, che detto Camillo ſia tale, quale s'aſſeriſce, che perciò e di parere queſto Tribunale della Vicaria, che preſentandoſi per detto Camillo ſcritture valide per la remiſſione di detta cauſa, il Tribunale prouederà di giuſtitia, e pretende il Fiſco, che ſe bene portaſſe ſcritture valide per molte ragioni, nō li compete la remiſſione, anco per hauere delinquito fuori del Caſtello, *rimettendoci al dè più commanderà V. E. alla qua.le facciamo humiliſſima riuerenza. Vicaria 29. Luglio 1672. Filippo Paladino. D. Pietro Cortes. Pietro Capobianco. D. Fernādo Ramirez. D. Geronimo Calà. Angelo Chriſtiano. D. Carlo Diez auz. Carlo Vergara Commiſſario.*

36 Cui quidem conſultationi Excellentiſſimus Regni Prorex D. Antonius Petrus de Oſſorio Marchio Aſtorghæ, informatus de iuribus Caſtri, ità M.C. ad fauorem Audientiæ reſpondit.

Hauiendo viſto el Marques mi Señor la conſulta deſſa Gran Corte ſobre la inſtancia del Caſtellano de Caſtil del Ouo, de que ſe le remita la cauſa de Camilo de Fiore preſo en eſtas carceles, como inquiſido de hauer dado vna cuchillada en la cara a Bartolome de lo Iodice, reſpecto de ſer Artillero, ſiendo de parecer el Tribunal por las razones, que repreſenta, que preſentando el inquiſido papeles en forma valida para la remiſſion deſta cauſa, proueera de juſticia, pretendiendo el Fiſco, que aunque los preſente, no le toca la remiſſion, *me ha mandado le dezir à V. S. que preſentando inſtrumētos, por donde conſte ſer Artillero actual del dicho Caſtillo, la Vicaria ſe le entregue al Auditor del: Dios guarde à V. S. Palacio 20. de Agoſto 1672. D. Iuan Fernando de Humada. Señor Proregente de Vicaria.*

37 Imò in alio reſcripto expedito eadem die 20. Auguſti 1672. idē Dom. Excellentiſſimus Prorex à Supremi Ordinis Prætoribus informatus præcisè iubet, quòd inquiſitus prædictus, vnà cum actis remitteretur; hiſce præciſis verbis, *Eſtando S. E. informado, que ſi ha eſtilado aſſi en otros caſos ſembiantes.*

38 Et quia hoc duplici reſcripto nō obſtante
retardabatur remiſſio, eò, quòd M. Cur. ſub
die 31. eiuſdem menſis Auguſti 1672. aliam
conſultationem fecerat S. Exc. exagerando,
quòd pro crimine commiſſo extrà Caſtrum
non competebat remiſſio ad Audientiam
illius, vigore antiquorum Capitulorum, antiquarumq; Regni Cōſtitutionum, ac etiam
ex deciſis apud *Dom. de Franch. cit. deciſ.* 458.
tamen ex quo prædicta verè non militant,
idcirco, tertio reſcripto, ſub die 5. Septēbris
1672. fuit rigoroſiſſimis verbis ordinatum,
quòd remitteretur inquiſitus vnà cum actis,
con effecto, y ſin mas dilacion; in illoq; nouiſſimo reſcripto mentio fit nouæ cōſultationis,
factæ per M.C. & motiuorum illius; Quapropter poſt tot diſcrimina rerum, facto verbo
39 in M.C. referente præſtantiſſimo, ac facundiſſimo olim Aduocato, nunc M.C.V. in criminalibus Iudice Carolo Vergara, Domino,
& Preceptore meo obſeruandiſſimo, ſub die
9. Septembris 1672. decretum fuit, *quod exequatur ordo S. Exc. iuxtà ſui ſeriem, cōtinentiam, & tenorem, pro cuius executione conſignetur carceratus Regio Caſtellano Caſtri Oui, retenta copia actorum*, vt ex actis in Banca Ianuarij Villani
40 apud Carolum Salſanum Scribam: taliter,
vt ex prędictis penitùs, penitùſq; poſſit, cum

caſus de cętero contigerit dubitari, quin re-
miſſio Audientiæ Caſtri concedenda ſit pro
criminibus extrà Caſtrum commiſſis; ſta-
timatq; cōſtiterit legitimis documentis, eſſe
inquiſitum ſeruitijs Caſtri, vel Curiæ illius
adſcriptum, prout ex memoratis Pragma-
ticis ſanctionibus, Proregum reſcriptis, &
SupremorumTribunalium deciſionibus, ma-
nifeſtiſſimè liquet.
41 Imò tam reſpectu coadiutorum, ſeù ſcho-
larium Artiglierij, itemq; reſpectu Alguzerij
Audientiæ dicti Caſtri ex eiſdē ſuprà relatis
exemplaribus habetur, eos fori priuilegio
fuiſſe potitos, non obſtante, quòd non habi-
tarent intrà Caſtrum, ſed extrà illud, impli-
cati alijs exercitijs; id, quod nō ſinè ratione
actum fuit, attēto, quòd hæc officia coadiu-
toris Artiglierij, & Alguzerij nullum habent
cōmodum, nullumq; annexum ſtipendium,
& ſucceſſiuè congruit rationi, quòd exer-
centes illa, non teneantur habitate intrà Ca-
ſtrum, ſed extrà, vt faciliùs ſibi, & familiæ,
42 quærant alimenta. † Imò hoc ipſum, quòd
Alguzerius, & coadiutor Artiglierij nullum
habeant oneroſi eorum muneris, pecuniariū
commodum, atquè ſtipendium non parùm
prodeſt ad obtinendam fori exemptionem,
alias eadem officia iniquam inferrent cōdi-
tionem ſolius oneris, & nullius commodi,
quod eſt abſurdum. Abſurdum quidem Re-
gis ſeruitio præiudiciale, nam poſito, quòd
hæc officia omni pecuniario commodo ca-
reant, ſi nec iſtud exemptionis fori obtine-
rent, nullus planè animum ad eadem officia
applicaret, tanquam nullo penitùs, nec pe-
cuniario, nec perſonali commodo allicia-
tur, cum tamen ſint præciſè neceſſaria.
43 Adeò quippè neceſſaria, vt quoàd Arti-
glierij coadiutorem peculiare adſit reſcri-
ptum S. Catholicæ Maieſtatis, à qua ſub die
2. Maij 1630. fuit expreſsè ordinatū, vt duo-
bus Artiglierijs exiſtentibus in Caſtro Oui,
darentur duo coadiutores abſq; ſtipendio,
ſed ſolummodò cum exemptione militari:
Sicq; habemus legem claram, & ſcriptam
creationis, & fundationis iſtorū officiorum
cum ſimplici fori exemptione: Onus autem,
quod his officijs annexum eſt, in eo conſi-
44 ſtit. † Etenim in quantum ad coadiutores,
quorum nomina, cognomina, & ſigna in li-
bro militum deſcribuntur, tenentur prout
cæteri milites, *paſſar monſtra*. Rursùs tenen-
tur ſolliciti eſſe in cunctis cōtingentijs, tam
Regiarum Saluarum, quàm omnium quo-
rumcunq, occurrētium circà onerationem,
& exonerationem eorum tormentorum.
45 † Qua de cauſa ſunt verè in continuo exer-
citio, taliter vt reſpectu illorum locum ha-
bere non poſſit diſpoſitio *Pragmatica 4. de
militibus*, qua mandatur, vt milites priuile-
gio fori non potiantur, niſi cū ſunt in actuali
ſeruitio, vel in præcinctu ſeruiendi, attento,
quòd coadiutores prædicti continuò ſer-
uiant, vt diximus.
46 Quòd verò ad Alguzerios ſunt æquè ne-
ceſſarij, nam poſito, quòd Caſtrum Oui ha-
beat Tribunal ſeparatum pro adminiſtra-
tione iuſtitiæ, ſtatim reſultat eſſe eidem Tri-
bunali neceſſarium hoc officium Alguzerij
pro executione iuſtitię, iuxtà ſententiam *Ia-
boleni*, dicentis, *Cui iuriſdictio data eſt, ea quoq;
conceſſa eſſe videntur, ſinè quibus iuriſdictio ex-
plicari non potuit*, vt *in l. 2. ff. de iuriſdict. omn.
Iudic*. Id, quod Armonicum omnium rerum
ordinem indicat, quæ enim eſſet Supremæ
Præturæ Authoritas, qualis Magiſtratuum
æſtimatio, qualis deniquè iudiciorum, & li-
tium finis, ni adhæreret his, plebeorum ſer-
uientium cętus, & viliſſimi carnificis ſeueri-
47 tas? Iſtaq; † occaſione vtiliter animaduerto,
prohibitum non eſſe Auditoribus Caſtrorū
extrà Caſtra iuriſdictionem exercere in ho-
mines, ad ſuam iuriſdictionem ſpectantes,
illos carcerando, vel citando, ac citando
etiam teſtes ad perhibendum veritatis teſti-
monium, cum cōminatione pœnæ, nè aliter
iuriſdictio ſit inutilis, vel pœnis debitis ca-
reant delinquentes, prout obſeruatum vidi
ab antiquis meis prædeceſſoribus, & ego in
contingentijs ſemper obſeruaui, innixus di-
ctæ diſpoſitioni *l. 2.*

Ex prædictis licèt ſatiſſimè fundatam eſſe
exiſtimem Caſtri iuriſdictionem, attamen
vt nullus prorsùs remaneat dubitationi lo-
48 cus, † atq; vt quæ politicè conſiderauimus
reſpectu eorū, qui ſinè ſtipendio deſeruiunt,
iuridicè comprobemus, animaduerto, eos
quàm maximè differre ab his, qui ſtipendio
49 mediante militant; † Etenim ſtipēdiarij mi-
lites licèt omnia gerant, quæ ad bonum mi-
litem pertinent, nullam tamen, aut paruam
pro ſeruitio, Principi, cui inſeruiunt, obli-
gationem inducunt, quaſi ſufficiens repute-
tur illa pecuniaria merces, *Curt. Iun. in l. ſi
donatione, nu. 20. C. de collat. Arius Pinell. in l. 1.
part. 3. nu. 62. verſic. Inferunt quartò, C. de bonis
matern. Roland. à Vall. conſ. 91. nu. 32. lib. 2. Ti-
raquell. in l. ſi vnquàm, verb. donatione largitus,
n. 92. Plat. Ruui in repetit. rubric. 6. 50. n. 33.* &
50 *Gabbed. deciſ. 36. n. 12.* † At qui ſinè ſtipendio
Principi in militia deſeruiunt, ac liberali
impulſu perículoſo diſcrimini applicāt ani-
mum, animū Principis coactè alligant, pro
liberali ſanguinis exhibitione, *Diu. Thom. 2.
2. quæſt. 106. art. 13. Afflict. deciſ. 307. Gabbed.
loc. cit. à n. 10.* & cum his concordant *Dioniſ.
Alicarnaſ. lib. 4. antiquitat. Roman. Franciſc. Pa-
trit. in militi. Roman. par. 3. Nigr. controuerſ. lib.
2. controu. 201. num. 156. cum ſeqq. Crauett. conſ.
489. n. 4.* & *Menoch. conſ. 126. nu. 6.* dicens, *Ni-
mirùm quia iſti milites voluntarij dicuntur indu-
cere obligationem ſuo Principi, quā nec legalem,
nec moralem inducunt milites ſtipendiarij*, & cō-
ſonat notabilis authoritas *Tull. Cripol. in ca-
ſibus*

Digitized by Google

ſibus militarib.caſu 45. inquientis, *Et remiſſio*
mercedis magis monere debet Principem ad reco-
gnoſcendos milites, eò, quòd ſanguinem ſuum fun-
dunt, & magis glorioſè, & gratioſè agunt cum
51 *ipſo Principe, quàm ſtipēdium affectantes.* † Hinc
antiquos gloria, & honore auidos proprijs
ſumptibus militaſſe refert *Claud. Chothor. in*
tract. de iure milit. lib. 1. cap. 18. eumq; ſequitur
52 *Penin. Bell. in eod. tract. part. 7. tit. 4.* † Id, quod
exemplo eſſe debet nobilibus præſertim,
& decoroſis viris, nè militent allecti auidi-
tate ſtipendij, ac nè bello pro mercede in-
cumbant, quia nulla, aut inferiori gloria
digni eſſent, tanquam ea nobili arte vtentes
ad alium finem, quàm ad honorem, *Alber. in*
rubric. de teſt. nu. 2. & 3. Purpur. in l. licèt, n. 52.
C. de pact. Iaſon in l. admonendi, nu. 300. ff. de iu-
reiur. Dioniſ. de Franc. conſ. 69. num. 13. & 28.
53 † Iſteq; erat antiquorum temporum mos, vt
militare quiſque ſuis ſumptibus teneretur,
ad *tex. in l. ex eo, C. de loc. & conduct. Claud. Co-*
ter. in d. tract. de iure milit. lib. 1. cap. 34. & *Tit.*
Liu. lib. 4. decad. 1. per hæc verba, *Decreuerat*
Senatus, vt ſtipendium milites de publico accipe-
rent, cùm antè id tempus de ſuo quiſque functus
eo munere eſſet.
54 Et præter prædicta ad idem ponderatur,
quòd miles quis efficitur, ſtatimq; mili-
tari ſeruitio adſcribitur, *l. ex eo, ff. de teſtam.*
milit. gloſ. in l. 2. & 3. C. de offic. Magiſtr. milit.
Gregor. Lopez in l. 47. partit. 5. tit. 5. Bouadill.
lib. 2. Politic. cap. 19. n. 17. & *Reg. Ronit. in Prag.*
16. de militib. poſt *Claud. Cather. d. tract. de iu-*
55 *rib. & priuileg. milit. lib. 3. cap. 7. in fin.* † Sicq;
cōſtituit quem militem voluntas militandi,
Præfecto militum explicata, minimè autem
ſtipendium, quod ſuaptè natura non datur
ad honorem, ſed ad meram indigentiam,
Frāc. Sorian. de bell. & eius inſtit. n. 63. Panuin.
de viſit. part. 1. quæſt. 9. nu. 36. nè miles prædo
euadat, & graſſando alimēta quærat, *Canone*
militare 25. quæſt. 1. vbi etiam habetur, ſtipen-
dium militare meram eſſe Principis proui-
dentiam, prout etiam habetur in *l. ex hoc, ff.*
ſi quadrupl. pauperiem feciſſe dicat.
56 Quibus quidem authoritatibus hactenùs
copioſè cumulatis, facili negotio tollebatur
in cōtingentijs motiuum Domini Fiſci Pa-
troni, prætendentis, dictos Artiglierij coad-
iutores, alioſq; ſinè mercede ſeruitijs Caſtri
adſcriptos, priuilegio fori gaudere nequa-
quam debere, eò, quòd Pragmatica, ſeu Bā-
num Excellentiſſimi Comitis de Lemos, la-
tum de anno 1601. & per extenſum regiſtra-
tum ſuprà *à num. 33.* Priuilegium fori con-
cedat ſtipendiarijs militibus, Caſtro deſer-
uientibus, licèt extrà illud delinquerent;
quaſi idem priuilegium non conceſſerit ſer-
uientibus ſinè ſtipendio; Etenim ſi de iure
maiorem laudem, honoremq; maiorem me-
rentur ij, qui ſinè ſtipendio deſeruiunt, ex
conſequenti priuilegia ſtipendiarijs militi-
bus conceſſa, cenſeri debent à fortiori lar-
gita his, qui proprijs ſumptibus bellicam
artem profitentur, atq; ideò in creatione
huius officij coadiutoris Artiglierij, fuit
ſtatutum, vt is eſſet ſinè ſtipendio, ſed cum
priuilegio militari, vt diximus ſuprà *n. 43.*
Ad exuberantiam tamen ponderatione
dignum eſt, quod illi coadiutores Artiglie-
riorum, etiam ſi vt ſimplices ſcholares con-
ſiderentur, adhùc priuilegio fori debent po-
57 tiri; † Antiqua enim, & moderna militaris
Monarchia plurimùm incumbuit, & incum-
bit, vt debitum tyrocinium à militibus ex-
pleatur; vt indè habiles ad militandum ad-
mittantur, & militum libro adſcribantur; de
quo tyrocinio mētio fit *in l. 2. C. de tyron. lib.*
12. ibi, *Tyrocinio militiæ ſcribi curauerit,* habe-
58 bantq; † tyrones, non ſolùm in Magiſtros,
& Inſtructores generales, primoſq; exercitus
Duces, teſte *Onoſand. de re milit. lib. 2. cap. 1.*
59 *fol. 32.* & *Ayal. in eod. tract. lib. 1.* † qui dicunt
fuiſſe tyrones, quandoq; ab ipſiſmet Impe-
ratoribus inſtructos, prout etiam *Bouadill.*
60 *lib. 4. politicor. cap. 1. n. 6. vol. 2.* † Sed etiam pe-
culiarem inſtruendi locū, vtpotè Campum
Martium apùd Romanos, teſte *Andr. de Ba-*
rul. & *Luc. de Penn. in l. 2. C. de priuileg. ſcholar.*
d. lib. 12. & in l. 2. C. de agentib. in reb. eod. lib.
61 Huiuſmodi autem ſcholares, ſiuè tyro-
nes, tanquam iam militiæ addicti, ſiuè pro
militia deſtinati, militari priuilegio quoàd
forum potiuntur, *l. fin. C. de priuil. ſchol. d. lib.*
12. quod apùd antiquos Quirites obſerua-
tum inuiolabiliter teſtantur *Onoſand. Ayal.* &
Bouadill. locis ſupra citatis, & *Luc. de Penn. in l.*
62 *2. n. 1. citat. tit. de priuileg. ſcholar.* † Eſtque id
ipſum præcisè obſeruandum in noſtris Tri-
bunalibus, eò, quòd plura adſunt Glorioſiſ-
ſimæ, & Catholicæ Maieſtatis reſcripta, qui-
bus iniungitur, vt in tota Hiſpaniarum Mo-
narchia militum ſcholares hac fori prærro-
gatiua gaudeant; ſicuti ex reſcriptis ſub die
26. Auguſti 1596. item ſub die 13. Maij 1597.
item ſub die 30. Auguſti 1622. & demùm
63 ſub die 24. Iulij 1625. † Quemadmodùm
quoquè legimus de ſcholaribus militiæ Ve-
netæ, & de alijs deſeruiētibus in ampliſſima
bellica Venetorum officina, vt eodem priui-
legio gaudeant, dicit *Figueroa de milit. diſci-*
plin. lib. 1. fol. 5. in fin.
64 Et in Regno cum de anno 1599. guber-
nante Excellentiſſimo Comite de Oliuares
65 fuiſſet erecta ſchola Artiglieriorum, † quæ
poſteà ſub die 25. Iunij 1641. fuit aucta vſq;
ad numerum 150. ſcholarium, gubernante
Excellentiſſimo Dom. Medinæ Duce, vt ex
eius reſcripto regiſtrato in Caſtrorū tertio,
fol. 202. Idq; præcedente conſultatione facta
per Illuſtrem olim D. Io: Oſſorium de Figue-
66 roa, tùnc Artiglieriæ Generalem; † legimus
fuiſſe dictis ſcholaribus non ſolùm expreſsè
indultum fori priuilegium, & exemptionem
à iu-

Digitized by Google

à iuriſdictione Ordinarij, ſicuti cæteri mi-
lites, vt ex Banno edito ſub die 2. Decembris
1606. regiſtrato in diuerſor. 5. fol. 112. de
ordine Excellentiſſimi tùnc Proregis Co-
67 mitis de Venauenre, ſed † etiam ſub die 22.
Octobris 1616. eiſdem ſcholaribus facultas
indulta fuit portandi arma militaria, aliaq;
inſtrumenta ad opus, & miniſterium Arti-
gleriæ concernentia. Gubernante Excel-
lentiſſimo Oſſunenſium Duce, vt ex eius re-
ſcripto regiſtrato in Armigeror. 1. fol. 38.
68 Hinc mihi opus eſt verba agere de eleua-
tiſſima Minerua Ill. D.D. Antonij Nauarre-
te, Militis S. Iacobi, Marchionis Latertię, Re-
gij Conſiliarij, olim S.C. Propræſidis opta-
tiſſimi, qui cū munus Regij Generalis exer-
citus Auditoris in hoc Regno exerceret sū-
mam ſuam in ſcribendo eminentiam, ſingu-
laremq; eruditionem cunctis patefecit, pro
tuitione illius decoroſę iuriſdictionis, proùt
omnibus in cōtingentijs mirabilem doctri-
nam, rerumq; magis reconditarum cogni-
69 tionem promptiſſimè demonſtrat; † Ipſe,
inquam, in laborioſiſſima quadā *allegatione*,
quam edidit contrà prętenſionem Magnifici
tùnc Fiſci Patroni M.C.V. authumantis, ad
ipſam M.C. ſpectare cognitionem cauſarum
dictorum ſcholarium; præ cæteris refert
quinquaginta ſex exempla ſcholarium Arti-
gleriæ grauiter per M.C. inquiſitorum, &
ab eadem remiſſorum ad generalem Audiē-
tiam exercitus; proùt diſtincta ſerie legitur
70 in *d. allegat. fol. 9. cum ſeqq.* † Cùmq; non ob-
ſtantibus tot exemplis videretur adhuc ne-
gotium, de quo in illa contingentia ageba-
tur matura diſcuſſione dignum; tandem
eodem negotio remiſſo conſultationi Dom.
Regentis D. Ferdinandi Aſcon, Dom. Re-
gentis Ioannis Franciſci Sanfelicij; & Dom.
Præſidis Burgueda, vnanimes conſuluerunt
ad fauorem militaris iuriſdictionis; miſſiſq;
conſultationibus Dom. Proregi, qui tùnc
erat Excellentiſſimus Medinæ Dux, fuit ab
eodem ſub die 22. Febtuarij 1643. reſcriptū
M.C. per modum legis, quòd cognitio cau-
ſarum, tam ciuilium, quàm criminalium
horum ſcholarium ad M. C. non pertineat,
ſed competenti militum Iudici; pro eiuſq;
reſcripti executione, mediāte decreto M.C.
ſub die 2. Martij 1643. fuit remiſſus Vincen-
tius Laurinus ſcholaris grauiter inquiſitus,
cuius occaſione ingens illa controuerſia
euenerat.
71 Non enim ad priuilegium fori militaris
obtinendum, abſolutè inſpicitur, an quis ſit
miles, cùm ſatis reputetur, quòd habeat cū
militari ſeruitio affinitatem, vel dependen-
72 tiam; † Hinc famuli militum vulgò *Ragazzi*,
eorundem militum priuilegio gaudent, tam
in ciuilibus, quàm in criminalibus cauſis, vt
in *Pragmat. 11. de milit.* cum qua concordat
tex. in l. 1. §. familiæ, ff. de public. Bald. & *Cyn. in
l. 1. de vxorib. milit. Nigrus in Clem. 1. nu. 23. de
vit. & honeſtat. Cleric. Capyc. dec. 12. Carau. rit.
46. n. 27. cum ſeqq. Caſtill. deciſ. 105. n. 67.* & la-
tè *D. Reg. Ronit. conſ. 60. vol. 2.* vbi loquens de
immunitate ſeruientium Caſtris, & de illo-
rum exemptione; inquit, non ſolùm ipſos
principaliter ſeruientes; ſed etiam eorum
familias, famulos, & coadiutores eodem
priuilegio muniri, ex *l. non alias, ff. de Iudic.* &
in l. 1. C. quacunq; prædit. poteſtat.
73 Sic etiam Officiales Regij Scribæ portio-
nis, licèt milites non ſint, tamen gaudent
priuilegio militari, quia militaria negotia,
& ſtipendia tractant, vt eſt diſpoſitum in
Pragm. 11. de milit. num. 4.
74 Tandem etiam Nautæ Regiarum Feluca-
rum, vulgò *Gondole, e Feluche di guardia*, illa-
rumq; Patroni, ex reſcriptis Sac. Catholicæ
Maieſtatis executis, per Excellētiſſimos pro
tempore Proreges, pro militibus reputan-
tur; Potiſſimùm quoàd exemptionem ab
ordinaria iuriſdictione, quam in Nautas
habet magnus Admiratus; ſicuti ex Regali
reſcripto, expedito ſub die 29. Ianuarij 1630.
pro cuius executione ſic etiam mādauit Ex-
cellentiſſimus Comes de Monterey, ſub die
5. Octobris 1632. & 30. Maij 1636. & anteà
decreuerant Excellentiſſimi Proreges Co-
mes de Lemos, ſub die 25. Iunij 1601. alter
Comes de Lemos Iunior, ſub die 14. Octo-
bris 1614. & Dux de Alua, ſub die 23. Mar-
tij 1628.
75 Hæc ad fauorem iuriſdictionis Regij Ca-
ſtri de Ouo, & ſucceſſiuè ad omnium Ca-
ſtrorum vtilitatem in contingentijs ſcribe-
bam, vt meo muneri ſatisfacerem; nè iuriſdi-
ctio mihi in officium tradita, vt eam tuerer,
indefenſa remaneret; & ius illi ſpectans di-
minueretur, contrà conſilium *Guglicl. de Be-
nedict. in cap. Raynut. verb. & vxorem de teſta-
ment.* dicentis, quòd curare quilibet debet,
nè iuriſdictio, quam exercet, ob tutaminis
defectum decreſcat, *Soccin. conſ. 237. vol. 2. &
conſ. 99. circà fin. vol. 3. Decian. in tractat. crim.
tom. 1. lib. 4. cap. 12. num. 8.* & *Auend. in cap. 22.
Pretor. n. 1. cum ſeqq.* & in *cap. fin. n. fin.*

F I N I S.

Laus Deo, & Beatæ Virgini abſquè communi labe Conceptæ, Operis Patronæ.

IN-

Digitized by Google

INDEX RERVM, ET VERBORVM,

QVÆ IN HOC OPERE CONTINENTVR,

Locupletiſſimè Alphabetico Ordine digeſtus.

A

ABbatis appellatione venit Abbatiſſa, conſ.19. num.9.fol.98.

Abſurda vitanda ſunt, potiſſimùm in vltimis voluntatibus, conſ.18.n.24.fol.93.

Accidentia non præſumuntur, conſ.34.n.7.fol.168.

Acquirere idem eſt, ac nouum ius obtinere, conſ.26. n.20.fol.135.

Actio ad dotem eius loci reputatur, in quo vir conſtitutionis tempore domicilium habebat, conſ.2. nu. 64.fol.17.

Actio de dolo non poteſt exerceri contrà tertium, & quandò secùs, conſ.3.n.15.fol.32.

Actio perſonalis eſt diuidua, ſecùs actio hypothecaria, conſ.14.n.20.fol.74.

Actio, & paſſio non poſſunt ſtare in eodem ſubiecto, ibid.n.31.fol.75.

Actio ex conuentione poteſt effici perpetua, conſ. 30. n.20.fol.152.

Actione caret ille, qui antè tempus agit, conſ.36.nu. 7.fol.178.

Actiones creditoris alterius pecuniæ dimiſſi ſub pacto ſubingrediendi non extinguuntur, ſed transferuntur, conſ.9.n.20.fol.43.

Actiones omnes, etiam illæ, quæ perpetuæ à iure nuncupantur, 30. annis expirant, conſ.30.n.14. fol.151.

Actiones omnes hæreditariæ ipſo iure tranſeunt in fideicommiſſarium, ſi tamen velit illas exercere, conſ.45.n.20.fol.222.

Actor volēs ad iudiciū venire, debet eſſe accinctus & omnia maturè præmeditari, conſ.29.n.25.f.147.

Actus calore iracundiæ facti tenet fauore piæ cauſæ, ſi ius alterius non lædatur, conſ.1.n.35.fol.6.

Actus accipi debet, quominùs agenti præiudicet, conſ. 7.n.36.fol.36.

Actuum, & ſcripturarum vicinitas demonſtrat agentis intentionem, & voluntatem, conſ.29.nu. 26.fol.147.

Adiectionum temporibus tranſactis, nō ſunt ampliùs nouæ oblationes fiſci fauore recipiendæ, conſ. 44. n.18.fol.208.& n.25.fol.209. Niſi doceat fiſcus ſe fuiſſe læſum vltrà dimidiam, ibid.num.19. Vel venditionem ipſam malis actibus proceſſiſſe, ibid. num.20.

Adiectionum tempora differunt à temporibus, intrà quæ fiſci bona debent eſſe venalia, ibid.n.21.

Adiectionum tempora fauore fiſci non aliò tendunt, quàm ad obtinendum iuſtum rei valorem, ibid.n. 29.fol.209.

Adiectionum tempora in fiſco non ſunt iure reſtituta, eod.conſ.44.n.41.fol.210. Sed Accurſius voluit, vt eadem tempora pro Eccleſia ſtatuta, in fiſco locum obtineant, ibid.num.43. Sed quid hodiè cautum ſit vigore Pragmaticæ, ibid.

Adiectionum tempora fauore Eccleſiæ durant per 20.dies, eod.conſ.44.num.4.fol.207. Etiam poſt traditam rei poſſeſſionem, ibid.n.5.

Adiectionum tempora fauore minorum ſunt 20. dierum ad inſtar Eccleſiæ, ibid.n.75.fol.214.

Adiri poteſt hæreditas nemine citato, conſ.21. num. 5.fol.110.

Adminiſtratorum bona quandò ſint pro adminiſtratione hypothecata, conſ.3.n.14.fol.31.

Adoptio in fratrem fieri non poteſt, conſ.6.n.4.f.31.

Aduerſum euentum expectare neq; ciuile, neq; naturale eſt, conſ.18.n.46.fol.95.

Aduocati non debent ad cauſarum patrocinia accedere, non viſis proceſſibus, conſ.14.n.8.fol.72.

Aduocati habentes teſtamentum carens vitio viſibili non debent negotium aliis ambagibus inuoluere pro obtinenda immiſſione, licèt aduerſarius plura contra teſtamentum affectet producere, conſ. 34. num.53.fol.172.

Aduocati, & Procuratores poſſunt ſibi ſatisfacere ſuper bonis ab ipſis defenſis, etiam feudalibus, vel fideicommiſſo ſubiectis, omnibuſq; præferuntur, & de ratione, conſ.42.n.10.& 11.fol.202.

Affectio non cadit in perſonis nondùm natis, cōſ.27. num.11.fol.139.

Affectionis ratio, & intereſſe cōcurrens in bonis maiorum dat minoribus iuſtam reſtitutionis cauſam, ad auocandam alienationem illorum, conſ.46.nu. 29.fol.233.

Afflict. deciſio 215. impugnatur, & contrà illam nouiſſimè deciſum refertur, conſ.14.f.71.cū ſeqq.

Afflict. deciſio 240. an ab vſu receſſerit, & in quibus caſibus procedat, & poſſit ſaluari plenè, conſ.44.à n.24.ad 32.fol.209.

Agens ex contractu debet oſtendere omnibus ex parte ſua adimpleuiſſe, conſ.36.n.11. fol.178. Amplia etiam ſtante ſtatuto omnes exceptiones reijciente, ibid.n.12.

Agnati an citari debeant in legitimatione de filio naturali facienda, conſ.20.n.18.fol.107.

Agnatio, & familia non conſeruatur per filias, nec per neptes ex filio, conſ.19.n.22.fol.100.

Algn-

I N D E X.

Algʒerius Audientiæ Regij Caſtri de Ono, qui extrà Caſtrum habitabat, nec erat ſtipēdiarius, quiq; extrà Caſtrum deliquit, fuit remiſſus ad Audientiam illius, conſ.50.n.28.fol.248. Refertur tenor decreti M.C. ibid.n.29.fol.249. Et tenor ſententiæ S.C. qua decretum M.C. fuit in gradu appellationis confirmatum, ibid.num.30. Et vid.n.42. & 56.fol.252. & 253.

Algʒerij Audientiarum Regiorum Caſtrorum ſunt neceſſarij pro executione iuſtitiæ, & iuriſdictionis dictarum Audientiarum, eod.conſ.50. nu. 46.d.fol.252.

Alienare non dicitur, qui hæredem inſtituit, conſ.2. n.22.fol.12. Item, qui coactè alienat, ibid.nu.28. fol.13.

Alienatio, quæ fit per inſtitutionem, dicitur ex cauſa neceſſaria, ibid.n.26.

Alienum factum promittens, quandò, & quomodò efficaciter obligetur, pleniſſimè examinatur, conſ. 25.fol.129.

Alimentorum cauſa pia eſt, conſ.34.n.37. Et de ratione, ibid.n.38.fol.171.

Allodialis qualitas eſt excluſiua qualitatis feudalis, quia inter ſe repugnant, conſ.10.n.51. & 54.fol. 50. & ibid.n.63.fol.31.

Ambigua teſtatoris voluntas declaratur ab effectu, & fine ab ipſo conſiderato, conſ.18.n.33.fol.94.

Animus mutandi domicilium originis non præſumitur, conſ.2.n.48.fol.15.

Animus fraudandi, & decoquendi in emente mercaturas, habita fide de pretio, ex quibus præſumatur, vid.verb. fraudandi animus.

Animus non trahitur ad ignorata in his, quæ requirunt factum hominis, conſ.45.n.38.fol.224.

Antefatum mulieri debetur ſtatim poſt mortem viri, & illius hæredes, licèt non interpellati, ad illud tenentur, conſ.37.nu.10.fol.181. Sed cōtrarium, quòd requiratur interpellatio, ibid.num.11. vſquè ad 16.

Antefatum debetur mulieri in fructu, vel in proprietate, præſtita cautione de reſtituenda proprietate ad electionem mulieris, ibid.n.12.

Antefatum reſpectu mulieris ſemper ſe habet, vt vſusfructus, ibid.n.17.fol.182.

Antiquitas 40. annorum ſufficit, vt deueniatur ad probationem famæ, conſ.29.n.5.fol.145.

Appellatio à ſententia, lata ſuper ſolutione expenſarum vltimæ infirmitatis, non admittitur, conſ.39. n.39.fol.192.

Appretiatores plures, ſi in appretio non concordant, tunc omnes quantitates ſigillatim in appretio deductæ ſimùl debent coaceruari, poſteaque in tot æquas portiones diuidi, quot fuerunt appretiatores, vnaq; portio erit iuſtus valor, conſ.44. n.56. fol.211.

Argumentum de contractibus ad vltimas voluntates valet, conſ.2.n.70.fol.17. Sed quandò hoc procedat, ibid.n.77.fol.18.

Argumentum de officijs ad feuda valet, conſ.10. nu. 14.fol.46.

Argumentum à fortiori valet, etiam in materia guidatici, & indultus, conſ.40.n.26.fol.195.

Articulus abſorbens, & præiudicialis eſt priùs decidendus, plenè conſ.35.n.29.fol.176.

Artiglierius Caſtri de Ono, qui deliquit extrà Caſtrum, fuit per M.C. captus, & conſultatum Suæ Excell. ab eadem M.C. quòd non deberet ad Regiam Audientiam Caſtri remitti, conſ.50.nu.34. fol.251. Refertur tenor dictæ conſultationis, ibid. n.35. Sed Excellentiſſimus Prorex contrarium decreuit, & mandauit; & referuntur verba reſcriptorum, ibid.nu.36.37. & 38. Quæ reſcripta fuerunt tandem per M.C. executa, ibid.nu.39.

Artiglieriorum Coadiutores, vid.verb. Coadiutor, Coadiutoris, & Coadiutores.

Aſſecuratio cōceſſa mulieri propter vergentiam viri ad inopiam non retractatur, viro ad meliorem fortunam deuento, conſ.22.n.17.fol.115.

Aſſenſus conceſſus ſuper feudi alienatione, facienda ab eo, qui filios habere poteſt, non irritatur ex ſuperuenienti inhabilitate ad filios procreandum, conſ.22.n.12.fol.115.

Aſſenſus Regius impetratus lite pendente, & poſt concluſum in cauſa valet, conſ.35.n.26.fol.175.

Aſſertiones partium, factæ ad euitandam iuris prohibitionem non tenent, conſ.13.n.6.fol.63.

Auditor Caſtri de Ono ſingulis annis facit banna penalia cōtrà natantes in circuitu illius, & tranſgreſſores punit, conſ.50.nu.15.fol.247. Et quam iuriſdictionem, tàm intrà, quàm extrà Caſtrum habeat Auditor prædictus, vid. d.conſ.50. per totum.

Auium, aut piſcium iactus poteſt pretio æſtimari, conſ.13.n.17.fol.64.

Auocatio cauſarum coram inferiore Iudice introductarum, ad ſuperiorem permiſſa eſt, conſ.35.n.7. fol.174. Quod eſt verum, quandò aliqua magna ratio concurrit, & publica vtilitas, ibid.n.8. Item dummodò nō adſint priuilegia prohibentia ipſam auocationem, ibid.n.9.

Auocatio cauſarum introductarum in Regno Aragoniæ, vel Cathaloniæ ad Supremum Conſilium fieri non poteſt ex priuilegijs, ibid.n.10.

Auocatio cauſarum ſubditorum Regni Neapolis ad Supremum Hiſpaniæ Conſilium fieri non poteſt, vigore priuilegiorum, quæ diſtinctè recenſentur, ibid.n.11. Illaq; ſunt in viridi obſeruantia, ibid. n.12. Et quomodò ſoleat practicari, quādò negotij neceſſitas aliter ſuadet, ibid.nu.13. Et quid ſi ageretur de interpretando, vel annullando Regis aſſenſu, ibid.n.25.fol.175.

Author *plurimùm ſemper abominatus eſt cauſas ſuſpicionum contrà Officiales, conſ.4.n.20.f.27.*

Author *inuehit contrà dicentes Aduocatos præteriti ſeculi inueniſſe cautelam, per quam fit ſubingreſſio in locum creditoris anterioris dimiſſi, quaſi fuerint acutioris ingenij I.C. legum compilatoribus, conſ.9.n.3.fol.40.*

Author *ſe ipſum emendat, & nonnullas opiniones reuocat, conſ.13.n.41.fol.67.*

Author *inuehit contrà Nobiles, & Magnates, qui dedignantur litteris vacare, conſ.46.n.21.f.232.*

Author *eſt Auditor Regij Caſtri de Ono ſeptem ab hinc annis, conſ.50.n.1.fol.246.*

Autho-

Authoritas baſtę fiſcalis facilè deludi non debet, conſ. 44.n.95.fol.116.

Azonis lapſus notatur in articulo compenſationis ipſo iure non inducendæ, eiuſque ſingula fundamenta reſoluuntur, cōſ.45.n.9.vſq; ad 14.f.220.

B

BAnnitum occidere promittens ſub ſpe libertatis, videtur innominatè contrahere cum Principe, conſ.40.n.2.fol.193.

Baptiſmus non eſt reiterabilis, & imprimit caracterem indelebilem, conſ.47.n.1.fol.235.

Baptizatus nemo in dubio præſumitur, ibid. nu. 14. fol. 236. Limita concurrentibus coniecturis in contrarium, ibid.n.15.

Baptizatum quem eſſe vnico teſte probatur, ibidem, num.17.

Beneficium diuiſionis ex Epiſt.Diu.Hadrian.ceſſat fideiuſſore negante, vel inficiante ſe eſſe talem, conſ.13.n.49.fol.68.

Beneficium non confertur in inuitum, conſ.16.n.43. fol.86.

Bona adminiſtratorum, quandò ſint pro adminiſtratione hypothecata, conſ.3.n.14.fol.21.

Bona eſſe fideicommiſſata, ſed non alienari prohibita non eſt abſurdum, conſ.3.n.13.fol.21.

Bona donata, & in tertium à donante diſtracta non poſſunt reuocari à donante, ſi reuocetur donatio vitio ingratitudinis, conſ.3.n.16.fol.21.

Bona hæreditaria per aditionem efficiuntur propria hæredis, conſ.20.ſub n.15.fol.105.

Bona fideicommiſſo ſubiecta in vltimo moriente efficiuntur libera, conſ.22.nu.26.fol.116. Quandò vltimo morienti nulla fuit facta ſubſtitutio, ibid. num.27.

Bona ſubiecta fideicommiſſo conuentionali non poſſunt alienari pro dote, conſ.22.n.45.fol.118.

Bona libera ex pacto poſſunt ſubmitti Conſuetudini, conſ.31.n.6.fol.154.

Bona Eccleſiæ, fiſci, & minorum non poſſunt vendi, habita fide de pretio, qua habita dominium in emptorem non transfertur, conſ.41.n.7.& 8.f.197.

Bona burgenſatica appretiantur ex redditu ad rationem quinque pro centenario, cōſ.46.n.36.f.233.

Bona feudalia appretiantur ex redditu ducatorum duorum pro centenario, ibid.n.37.

Bona, quæ ſubiacent alluuioni, incendio, inuaſioni, euictioni, vel inuariabili oneri, minùs valent, vid. infrà verb.Pretium.

Bona propter vicinitatem plus valent, vid. verb. Pretium.

C

CAducato primo gradu inſtitutionis, cæteri ſequentes expirant, conſ.32.n.2.fol.157.

Charitas ordinata primùm conſanguineos, deindè exteros imitat, conſ.34.n.36.fol.171.

Canonicus non poteſt eſſe Index in cauſis Eccleſiæ ſuæ, conſ.4.n.16.fol.27.

Capellanus extraneus admiſſus ob defectum Sacerdotis de familia, non debet remoueri, ſi poſteà Clericus de familia ſuperueniat, conſ.22. nu.15. fol.115.

Caſtellani nullam habent iuriſdictionem, vt exiſtimarunt Bald.Alex.& aly, n.4.& 6. Niſi tātùm cùm Caſtrum datur in feudum, conſ.50.n.54.fol. 246. Sed iſta opinio eſt falſa, quia iure Cod. Caſtellani habent iuriſdictionem, ibid.nu.7. Reſtringitur tamen iſta iuriſdictio intrà Caſtrum, & ad delinquentes in eo, ibid.num.8.fol.247. Et quid ſi quis delinquat in muris, vel foſſatibus Caſtri, ibid. num.9.

Caſtellani de iure Regni extrà Caſtra nullam habent iuriſdictionem; ſecùs intrà ſepta Caſtri, ibidem, n.10.& 11.

Caſtellani intrà ſepta Caſtri non ſolùm habent iuriſdictionem in ſubditos, ſed etiam in exteros intrà Caſtrum delinquentes, ibid.nu.13. Et ità refertur ab Authore practicatum, ibid.n.14.

Caſtellani non cognoſcunt de eorum ſubditis delinquentibus extra Caſtrum, excepto Caſtro nouo, ratione priuilegiorum, eod.conſ.50.n.21.22.& 23. Sed ab Authore contrarium defenditur, ibid.à n. 24. per tot. Non obſtantibus antiquis Regni Capitulis, & Conſtitutionibus, ibid.nu.32.fol. 249. Et ad id adducitur Pragmatica edita de anno 1601. in qua datur exemptio, etiā ſi adſcripti ſeruitio Caſtri viuerent extrà Caſtrum, & extrà illud delinquerent, ibid.n.33. Nec de re iſta poteſt ampliùs dubitari, ibid.n.40.fol.251.

Caſtrum Oui, Caſtrum nouum, & illud S. Erami habent Tribunal ſeparatum, quod deſcribitur eod.conſ.50.n.17.fol.248.

Caſtrum habens Tribunal ſeparatum nō dicitur eſſe de Ciuitate, in qua ſitum eſt, licèt Ciuitati inſeruiat, ibid.n.18.

Caſtrum Oui habet iuriſdictionem per totum quarterium di Pizzofalcone, ibid.n.31.fol.249.

Caſtrorum Auditores poſſunt extrà Caſtra iuriſdictionem exercere in ſubditos Caſtrorum, & citare teſtes in cauſis illorum, eodem conſ. 50. num.47. fol.252.

Caſus omiſſus dici non poteſt ille, per quem verificatur, & adimpletur voluntas teſtatoris, prout adimpleretur per caſum præuiſum, conſ.18.n.15. fol.92.

Caſus natiuitatis, & mortis repugnat cum caſu non natiuitatis, conſ.32.n.9.fol.158.

Cauſa finalis dicitur illa, ſinè qua quis non diſpoſuiſſet, conſ.1.nu.43.fol.7. Et vocatur principale obiectum intentionis, & fons omnium cauſarum, ibid.n.46.

Cauſa impulſiua non eſt propriè cauſa; ſed abuſiuè cauſa appellatur, ibid.n.45.

Cauſa in dubio præſumitur impulſiua, non finalis, ibid.n.47.

Cauſa finalis illa eſt, quæ neceſſariò debet exprimi ad validitatem actus, ibid.n.49.

Cauſa reſpiciens ſanguinis coniunctionem vocatur finalis, ibid.n.52.

Cauſa diſpoſitionis factæ in odium alicuius vocatur impulſiua, ibid.n.53.

INDEX.

Cauſa reſpiciens fauorem animæ dicitur finalis,ibid. n.56.fol.8.

Cauſa finalis eſt illa, quæ in proœmio diſpoſitionis exprimitur,ibid.n.57.

Cauſa teſtamentariæ diſpoſitionis, ſi eſt falſa,quandò diſpoſitionem vitiet, vid. verb. Teſtamentariæ diſpoſitionis cauſa.

Cauſa falſa an vitiet piam diſpoſitionem, vid.verb. Teſtamentum fauore piæ cauſæ.

Cauſa propria dicitur, etiam ſi eius emolumentum ad alium ſe mediante pertineat,conſ.4.n.2.f.26.

Cauſa maior requiritur ad remouendum teſtem, quàm Iudicem,ibid.n.11.

Cauſa neceſſaria nunquam cenſetur excluſa, conſ.5. n.27.fol.30,

Cauſa nulla in Regno dari poteſt adeò priuilegiata, vt non comprehendatur ſub priuilegijs, & Capitulis *Regni, probibentibus auocationem cauſarum,conſ.35.n.15.fol.174.*

Cauſa de hoc Regno ad Curiam Regis, vt validè poſſint auocari, quomodò fieri debeat,ibid.n.14.

*Cauſę introductę in Tribunalibus inferioribus,quãdò poſſint auocari, vel non, & quid in cauſis Regni Neapolis, an poſſint auocari ad Curiam Regis,vid.verb.*Auocatio cauſarum.

Cedendarum exceptio repellit creditorem, conſ. 14. n.4. Et poteſt apponi non ſolùm antè ſententiam, ibid.num.5.fol.71. Sed etiam poſt ſententiam,ad impediendam executionem illius,ibid.n.6.fol.72. Imò etiam ad impediendam executionem inſtrumenti,ibid.n.7.

Cedendarum exceptio non obſtat, quandò creditor vnum, vel plures debendi correos liberauit cum reſeruatione ſolidi contrà cæteros,eod.conſ.14.nu. 27.fol.74. Item ſi in inſtrumento fuiſſet à correis debendi renunciatum legum beneficijs, ibid.n.28. Item ſi plures correi eſſent in ſolidum obligati proprijs, & principalibus nominibus,ibid.nu.29. & 32.fol.75.

Cedendarum exceptio obſtat tantùm, quãdò creditor non impeditur cedere, eod.conſ.14.nu.33. & 35. Et interpretatur tex.in l.Stichum 95. §.ſi creditor, ff.de ſolut. *ibid.n.36.37.& 38.*

Ceſſio iurium litigioſorum, facta Eccleſiæ, vel Clerico tenet, & de ratione, conſ.2.num.10. fol.11. Item tenet, etiam ſi fiat in potentiorem in locis,in quibus adeſt præſentia Principis,ibid.n.13. Item ſi fiat per mulierem,ibid.num.17.fol.12. Item ſi iura ceſſa ſint euidentia,ibid.n.18. Item ſi aduerſarius eſſet calumnioſus,ibid.nu.19. Item ſi ceſſio iurium litigioſorum fieret ex cauſa neceſſaria, ibid.n.27.fol.13.

Chriſtianus baptizatus, ſi infans ad Regiones Infidelium traducatur,ibiq; patrio more ignorans viuat formalem hereſim non incurrit,nec deſinit eſſe Chriſtianus,conſ.47.n.2.fol.235.

Chriſtianus non poteſt effici mancipium ab alio Chriſtiano,ibid.n.4.Nec ab alio Chriſtiano poteſt pretio comparari,ibid.n.5.

Chriſtianus, qui infans ad Regiones Infidelium fuit traductus; quiq; ignoranter illorum falſam fidem fuerit ſecutus; ſi abiurato errore ad Catholicam Fidem reuertatur, quaſi poſtliminio reuerſus omnia Chriſtianorum priuilegia recuperat,ibid.n.6. fol.136.

Ciues allecti non comprehenduntur ſub Conſuetudinibus *Neapolitanis,vid.verb.*Forenſes.

Ciuilitas, & domicilium nec per incolatum mille annorum acquiritur, niſi cõſtet de animo perpetuò habitandi,conſ.2.n.47.fol.15. Et eò minùs acquiritur, quandò conſtat de animo contrario, ibid.nu. 49. Quod practicatur in diuturniſſima habitatione, facta occaſione litium, vel alterius exercitij, ibid.n.50. Et quomodò intelligatur adagium. Vt decennio domicilium acquiratur, *vid.ibid.*

*Citari an debeant agnati in legitimatione facienda de filio naturali, vid.verb.*Agnati.

Clauſula, in omni Curia,loco, & foro, *adiecta ſolutioni,quid operetur,conſ.2.ſub n.66.fol.17.*

Clauſula præſeruatiua primorum iurium referuntur,conſ.9.n.18.fol.43.

Clauſula, motu proprio, *&* ex certa ſcientia; *Itemq; Clauſula,* remouens defectum intentionis, *quid operentur,conſ.11.n.2.& 3.fol.53.*

Clauſula guarantigia,quæ dicatur,conſ.13.num.56. fol.69. Et an cenſeatur appoſita, ſi fuerit omiſſa, ibid.n.57.

Clauſula, in ſolidum, *inducit obligationem ad integrum debitum,conſ.17.n.29.fol.66.*

Clauſula ambigua declaratur per alias, conſ.19. nu. 33.fol.102.

Clauſula codicillaris ſaluat teſtamentum à nullitate reſultante ex teſtibus minimè rogatis,conſ.21.nu. 13.fol.111.

Clauſula Conſtituti *quid operetur, quandò extinguatur, & ſi fuerit omiſſa, an cenſeatur appoſita, vid.verb.*Conſtituti clauſula.

Clauſulæ conſuetæ, ſi omittantur, habentur pro appoſitis,conſ.29.ſub n.31.fol.147.

Clauſula codicillaris operatur, vt venientes ab inteſtato cenſeantur grauati præſtare fideicommiſſa, & quandò hoc ſit verum,conſ.32.num.24.25.& 26.fol.159.

Clauſulæ derogatoriæ, quæ in teſtamentis apponuntur, ſunt præiudiciales,conſ.30.nu.6.fol.161.Sed Author *exiſtimat eſſe proficuas, ad euitandas fraudes,ibid.n.7.*

Clauſulæ derogatoriæ ſequentis diſpoſitionis omni iure validæ ſunt,ibid.n.8.Et quare,ibid.n.9.

Clauſularum derogatoriarum quatuor ſpecies referuntur, & exemplificantur, eod.conſ.33.nu.11. fol. 162.

Clauſulæ derogatoriæ quatrupliciter derogari poſſunt,ibid.n.12.

Clauſula derogatoria voluntatis, & poteſtatis vlterius non teſtandi non tenent,ibid.13.

Clauſula derogatoria, appoſita in primo teſtamento, reſpiciens ſolemnitates, vel requiſita, ſub quibus ſit faciendum ſecundum teſtamentum, pluribus modis exemplificatur,ibid.n.18.

Clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum, appoſita in primo teſtamento, quomodò derogetur per ſecundum,ibid.n.23.fol.163.

Clauſula derogatoria ad ſequentia teſtamenta nihil ope-

ope-

operatur, quandò coniecturis apparet, quòd teſtator voluerit aliud teſtamentum deliberatè cõdere, eod.conſ.33.nu.42.fol.165. Et referuntur diſtincta ſerie nouem coniectura, ibid.num.43.44.45.46.47.48.& 49.fol.165.& num.50.51.& 52.fol.166.

Clauſula derogatoria, appoſita in primo teſtamento non operatur, ſi conſtet non fuiſſe appoſitam, mandante teſtatore, ſed de ſtylo Notarij, ibid.n.55. Et ſufficit probatio per coniecturas, ibid.n.56. Idemq; dicitur de clauſula derogatoria, appoſita in ſecundo teſtamento, ad irritandum primum, ibid.n.57.d.fol.166.

Clauſula derogatoria malè apponitur in teſtamento, inſcio teſtatore, ibid.n.58.

Clauſula, caſſans, & irritans, non eſt neceſſaria in ſecundo teſtamento, ad irritandum primum teſtamentum, conſ.33.nu.28.fol.164. Sed operatur ad reuocandum primum teſtamentum priuilegiatum, ibid.n.29.& 31.

Clauſula, caſſans, & irritans, appoſita in ſecundo teſtamento nihil operatur, quia ſolet poni de ſtylo, ibid.n.32.

Clericus, qui habitum dimiſit in manibus Epiſcopi, reaſſumpto habitu etiam poſt delictum recuperat priuilegia Clericalia, conſ.47.n.7.fol.236.

Clericatus fauore vnicus teſtis probat, ibid.n.18.

Coadiutor Artiglierij Caſtri de Ouo, qui deliquit extrà Caſtrum per reſcriptum Dom. Proregis fuit ordinatum, quòd remitteretur ad M.C. conſ.50.n.22.fol.248. Refertur tenor reſcripti, ibid.n.23. Sed Author Caſtri Auditor fecit conſultationem in contrarium, ibid.n.24. Dictaq; conſultatio fuit remiſſa Collaterali Conſilio, ibid.nu.25. Et quid fuerit per illud Supremum Tribunal ordinatum, ibid.n.26.

Coadiutoris Artiglierij officium, quo tempore fuit creatum cum exemptione militari, eod. conſ.50.n.43.fol.252.

Coadiutores Artiglieriorum, quæ onera ſubſtineant, ibid.n.44.

Coadiutores Artiglieriorum dicuntur eſſe in continuo militari ſeruitio, ibid.n.45.

Cognito vno de contrarijs, cognoſcitur, & reliquum, conſ.49.n.13.fol.241.

Commercium quodlibet ſuper feudis ex pacto, & prouidentia prohibitum eſt, conſ.10.n.19.fol.47.

Commercia rerum ſunt de iure gentium introducta ad publicam vtilitatem, & pro neceſſitatibus hominum, ibid.n.22.

Commodatarij ſi duo ſint eiuſdem rei, in ſolidum pro re commodata tenentur, conſ.13.n.32.fol.66.

Commodatarius, penes quem res non reperitur, poteſt opponere, quòd ſuis ſumptibus diſcutiatur alter concommodatarius, penes quem res reperitur, ibid.n.33. Sed quarè hoc caſu diſcuſſionis exceptio admittatur, ibid.nu.35.fol.67. Et quid perempta re commodata culpa vnius ex commodatarijs, an ſi alter, qui culpam non dedit, conueniatur, poſſit opponere diſcuſſionem eius, qui culpam dedit, ibid.num.37.

Commodatarius ad eandem rem in ſpecie reſtituendam tenetur, eodem conſ.13.num.35.fol.67.

Commodati iudicium dicitur bonæ fidei, ibid.nu.36.

Commodatum differt à mutuo, ibid.n.39.

Communitas inter fratres ob iuſtam cauſam non eſt ſeruanda, licèt aliter pater ordinaſſet, conſ.5.nu.21.fol.29.

Compendioſa ſubſtitutio facta videtur inter filios naſcituros ex matrimonio contracto iuxta nouum vſum, ad fauorem conſanguineorum, conſ.26.nu.28. Sed contrà, ibid.n.42.fol.137.

Compenſatio ipſo iure non admittitur, attenta opinione Azonis, cuius argumenta referuntur, conſ.45.nu.1.fol.218. Et ſic requiritur factum hominis, ibid.n.2. Excepto ſi ageretur de pœna vitanda, vel de impediendo curſu vſurarum, aut ſi debitor eſſet in damno; ſi compenſatio ipſo iure non admitteretur, ibid.nu.3.& 4. Et datur exemplum emphyteutæ debitoris pro Canone, & creditoris ex alia cauſa, ibid.nu.5. Author verò recedit ab opinione Azonis, & amplexatur opinionem Martini, dicentis fieri compenſationem ipſo iure, ad quod multa iura ponderat, ibid.num.6. Rurſùs complures rationes, ibid.num.7.fol.219. Authoreſq; huius ſententiæ cumulat, ibid.n.8. Et fundamentis Azonis plenè ſatisfacit, ibid.à n.9.ad 14.fol.220.

Compenſationem eſſe opponendam non arguit, vt non fiat ipſo iure, quia oppoſitio eſt neceſſaria, vt certioretur Iudex; de compenſatione ipſo iure facta; ſicq; non ortus compenſationis; ſed illius tantùm vſus in homine exponitur, eod. conſ.45.nu.15.fol.221.

Compenſatio, licèt hodiè opponatur; illius tamen conſummatus effectus retrotrahitur ad diem, quo cœpit hinc indè deberi, ibid.n.16.

Compenſatio ipſo iure facta, non eſt opus, quòd formaliter opponatur; ſed ſufficit allegare factum, vndè compenſatio reſultat, ibid.n.24.fol.222.

Compenſatio, quæ obſtat cedenti, poteſt opponi contrà ceſſionarium, & de ratione, ibid.nu.27. Refertur contraria opinio, ibid.nu.28.fol.223. Sed refellitur, ibid.n.29.

Compenſatio non poteſt opponi contrà ceſſionarium; ſi poſt ceſſionem cœpit viciſſim deberi inter cedentem, & nomen ceſſum, ibid.n.30. Item nec poteſt opponi, ſi ceſſus debitor ceſſionem ratam habuiſſet agnoſcendo debitum, ibid.nu.31. Sed refertur contraria opinio, ibid.nu.32. Author tamen amplexatur primam ſententiam, ibid.nu.33.d.fol.223. Quæ ampliatur, etiam ſi ceſſum nomen tempore acceptationis ignoraſſet ſibi contrà cedentem compenſationem competere, ibid.n.36.fol.224.

Compenſatio ipſo iure perficitur, etiam partibus ignorantibus, ibid.n.37.

Compenſatio ipſo iure perficitur, etiam in excluſionem creditorum anteriorum, & hypothecariorum eius, cum quo compenſatio facta dicitur, eod.conſ.45.num.40.d.fol.224. Refertur tamen contraria ſententia; pro qua Salgad.omnium latius pugnauit, ibid.nu.41. Sed Author inuehit contra Salgad. cæteroſq; ſequaces, quos in principalis quæſtionis ſuppoſito aberraſſe demonſtrat, ibid.nu.42.

& n.43.fol.225. Relatiſq; Salgad. *fundamentis cumulatis, ibid. nu.44. Diſtincta ſerie ſatisfacit, ibid. à n.45, vſq; ad 53. Recedit etiam* Author *à contraria deciſione 53.* Præſid. de Franch. *ibid. n.54.fol.226. Omneſq; interpretationes, quæ ad illam applicantur, improbat, ibid. à nu.55. vſquè ad 68.*

Compenſatio eſt vera, & realiſſima ſolutio, eod. conſ. 55.n.51.d.fol.226.

Compenſatio liberationem inducit, perindè ac ſolutio, ibid. ſub n.40. in fine, fol.224.

Compenſatio ipſo iure admittitur pro debito, quod mutuo debetur, licèt ex diuerſa cauſa, diuerſoque nomine, eodem conſ. 45. num.60. & 62. d. fol. 227.

Compenſatio non fit de debito proprio, cum credito ſociali, ibid.n.61.

Compenſatio fieri non dicitur, quandò debitum, & creditum ex eadem cauſa exoritur; ſed magis calculus dati, & accepti, ibid.n.63.

Compenſatio non admittitur de liquido ad illiquidũ, ibid.n.64. Niſi creditum illiquidum eſſet certum, & proximè liquidandum, ibid.n.65. Imò facta tùnc liquidatione, compenſatio vires non ſumit à die ipſius liquidationis, ſed retrotrahitur ad tempus, quo cœpit mutuo deberi, ibid.num.66. eodem fol.227.

Compenſatio nõ fit de debito quantitatis ad debitum ſpeciei, nec è contrà, ibid.n.67.

Compenſatio, an ipſo iure admittatur, ad impediendum curſum introituum cenſualium, eod.conſ.45. in appendice, nu.69. eod.fol.227. Et quid ſi creditor exigeret introitus ad maiorem rationem, an illud plus compenſet cum ſorte, vid. infrà verb. Creditor.

Compenſatio diminutim, & pro rata admittitur, ibid.n.73, fol.228.

Compenſatio admittitur etiam cum debito fiſcali, ibid.nu.75. Etiam ſi creditum contra fiſcum eſſet illiquidum, ibid.nu.76. Declara, dummodò debitum, & creditum ſit eiuſdem ſtationis, ibid.n.77. Sublimita declarationem, ceſſante ratione confuſionis officiorum, ibid.nu.78.fol.229. Item in Regia Camera huius Regni, in qua admittitur compenſatio etiam pro debito diuerſarum ſtationum, ibid.n.79.

Compenſatio admittitur pro debito collectarum, ibid.n.80.

Compenſatio, an cum Vniuerſitatibus habeat locum remiſſiuè, ibid.n.81.d.fol.229.

Conceſſio in allodium eſt extinctiua qualitatis feudalis, conſ.10.n.51. & 54. fol.50. & ibid.nu.63. fol.51.

Conceſſio facta à tertia perſona filijs Titij, comprehendit tam filios præſentis, quàm alterius futuri matrimonij, conſ.18.n.43.fol.95.

Conditio poteſtatiua, quæ dicatur, conſ.5.nu.23.fol. 30. Habetur pro adimpleta, ſi ex iuſto impedimento adimpleri nequiuit, ibid.num.24. Etiam ſi impedimentum reſiſtat potentiæ in actu morali tantùm, libera remanente in actu phiſico, ibid. num.25.

Conditio habitandi in certo loco, an valeat, vid. verb. Habitandi, *& verb.* Maritus.

Conditio per æquipollens adimpleri poteſt, ſi per illud æquipollens idem effectus ſequatur, conſ.18.n. 14.fol.92.

Conditio, ſi ſinè filijs deceſſerit, *ſtatim purificatur, cùm certum eſt, filios ampliùs haberi non poſſe, & an, & quandò ſit tùnc expectanda mors, eod.conſ. 18.n.50.fol.96.*

Conditio, ſi ſinè filijs, *licèt omiſſa, cenſetur appoſita ad fauorem filij ſimpliciter grauati, conſ.19.num. 13.fol. 98. Limita exiſtentibus in contrarium coniecturis, ibid.n.45. Item ceſſante coniectura pietatis, & affectionis, ibid.num.46. Item contrà piam cauſam ſubſtitutam, ibid.n.49.*

Confeſſio iudicialis, calore iracundiæ non valet, conſ. 1.n.17.fol.4.

Confirmatio domini mandantis non eſt neceſſaria, quandò ſufficiens præceſſit mandatum ad aliquid agendum, conſ.35.n.27.fol.176.

Confirmationis validitas dependet à validitate actus confirmati, & ideò eſt priùs de cõfirmabili, quàm de confirmatione agendum, ibid. n.28.

Coniecturis in claris non eſt vtendum, conſ.10.num. 61.fol.51.

Coniecturæ, aptiſſimæ dicuntur probationes, ad arguendam voluntatem, conſ.18.n.8.fol.91.

Coniecturæ ad cognoſcendum, an filij in conditione poſiti, ſint diſpoſitiuè vocati, quales eſſe debeant, & quotuplices, conſ.28.fol.140.

Conſanguinei ex parte matris, defuncto filio, orto ex matrimonio iuxtà nouum vſum contracto, ſuccedunt matri, non filio, conſ.31.n.15.fol.155.

Conſtituti clauſula, licèt omiſſa, habetur pro appoſita conſ.29.n.29.fol.147. Refertur contraria opinio, ibid.nu.30. Impugnatur diſtinctio Dom. de Marin. *ibid.nu.31. Adducitur alia diſtinctio, ibid. nu.32. Sed* Author *reſidet cum prima opinione, ibid.n.33.fol.148.*

Conſtituti clauſula non comprehendit bona futura, & quid requiratur, vt ad ea poſſit extendi, ibid. num.35.

Conſtituto 30. annis præſcribitur per tertium poſſeſſorem, ibid.nu.36. Et à principali debitore decennio, ibid.n.38.

Conſtitutum extinguitur per mortem conſtituentis, conſ.21.num.29.fol.112. & d.conſ.29.num.39. fol. 148. Nec valet pactum in contrarium, ibid. num.40.

Conſuetudines Neapolitanæ Forenſes nec actiuè, nec paſſiuè ligant, conſ.2.n.39.fol.14.

Conſuetudo, ſi qua moriens, *dirigit verba ad perſonas, non ad bona, conſ.2.nu.44.fol.15. Item eſt odioſa reſpectu mulierum diſponere pro libitorum, ibid.n.57.fol.16.*

Conſuetudines Neapolitanæ habent locum inter ciues, & habitatores Ciuitatis iuxtà doctrinam Napod. *quæ interpretatur, eod.conſ.2.nu.58.60. & 61.fol.16.*

Conſuetudines dicuntur pacta ciuium, & ſunt practicandæ in caſu vero, non in caſu ficto, ibid.n.63. fol.17.

Con-

I N D E X.

Conſuetudines Neapolitanæ nõ comprehendunt feuda,ibid.n.69.

Conſuetudo generalis particulari non derogat, conſ. 40.n.13.fol.194.

Conſuetudo poteſt induci, tam in ſucceſſione feudorum ſimplicium, quàm realium, conſ.10.nu.43. fol.49.

Conſuetudo in ſucceſſione feudorum attenditur,etiam ſi repugnaret verbis inueſtituræ,ibid.n.44.

Conſuetudines Neapolitanæ loquentes de bonis antiquis tendunt ad conſeruationem illorum in familijs,conſ.20.n.3.fol.104.

Contemplatio in vltimis voluntatibus, tantùm operatur, quantùm ſpecifica nominatio, conſ.12.nu. 16.fol.59.

Contractus omnes calore iracundiæ non valent, conſ. 1.n.19.fol.4.

Contractus appellatione venit teſtamentum, conſ.2. n.72.Et de ratione,ibid.n.73.Sed quomodò id intelligatur, & procedat,ibid.n.78.fol.18.

Contractus dolo aduerſarij initus dicitur,concurrente enormiſſima læſione,conſ.7.n.20.fol.35.

Contractus feudalis eſt ſtricti iuris, conſ.10. nu.11. fol.46.

Contractus omnes ſunt ſtricti iuris,& in eis quicquid omiſſum eſt, habetur pro omiſſo, ibid. num. 65. fol.51.

Contractus dolo initus eſt ipſo iure nullus, volente tamen dolum paſſo, conſ.45.n.22.fol.222.

Contractus videtur approbari ex receptione introituum.conſ.46.n.16.fol.232.

Contrahere præſumuntur partes ſecundùm ius commune, non ſecundùm ius ſpeciale, conſ.10. nu.9. fol.46.

Contrahentium diſpoſitiones ſunt verificandæ in caſu vero, non in caſu ficto, conſ.22.num.41.fol. 118.

Contrahentes non debent decipi, conſ. 30. num. 18. fol.151.

Contrahens cum Delegato Principis cum ipſo Principe contrahere videtur,conſ.40.n.3.fol.193.

Contrahens cum Principe non eſt decipiendus,ibid.n. 6.fol.194.

Contrauenient voluntati teſtatoris ex iuſta cauſa non dicitur contrauenisse,conſ.5.n.20.fol.29.

Conuentionalis ſucceſſio dicitur illa, quæ fit ex fideicommiſſo ordinato in contractu, conſ.22.num.39. fol.118.

Correctio iuris communis in vno caſu non extenditur ad alium caſum, & quandò ſecùs, conſ.26.n. 27.& 28.fol.136.

Correi debendi, pro rata tenentur, conſ.13.num.27. fol.66. Limita ſi fuerint in ſolidum obligati,ibid. num.30.

Correus debendi, qui nullum ex negotio commodum ſenſijt, non tenetur, niſi cæteris correis diſcuſſis, ibid.n.28.Et quomodò ſoleat practicare S.C.de æquitate,ibid.n.66.fol.69.

Correſpectiuorum actuum, qualis ſit natura,conſ.11. n.28.fol.56.

Creditor ex cauſa onerosa dicitur, qui tractat de damno vitando,conſ.3.n.31.fol.24.

Creditor anterior non poteſt auocare quantitates ſolutas creditoribus poſterioribus, nec dationis in ſolutum, niſi diſcuſſo principali debitore, conſ.3. nu.35.fol.24. Et quandò diſcuſſio non ſit neceſſaria,vid.n.37.fol.25.

Creditor anterior volens auocare pecunias ſolutas creditoribus anterioribus; an teneatur priùs contrà nouiſſimum agere,conſ.3.n.38.& 39.fol.25.

Creditor,qui debitori pecuniam mutuauit,pro illa ſoluenda alio magis anteriori creditori, ceſſis iuribus,& hypothecis in ſuum beneficium,non eſt anterior, niſi pro ſorte tantùm, conſ.9.nu.1. fol.39. Sed defenditur, quòd ſit anterior etiam pro tertijs per totum dictum Conſilium, vbi ità deciſum refertur per Regiam Cameram.

Creditor, qui ſua pecunia alium magis anteriorem dimiſit, præuia ceſſione iuris luendi, ſibi à debitore facta,acquirit anterioritatem creditoris dimiſſi, tàm pro ſorte, quàm pro tertijs,ibid nu.2.fol.40. Sed hæc opinio à quàm pluribus impugnatur,ibid. n.4.vid.tamen ibid.n.15.fol.42.

Creditor, qui pecunias mutuauit, vt alius magis anterior dimitteretur, duplicem acquirit hypothecam, alteram ex perſona creditoris dimiſſi, alteram verò ex perſona propria,conſ.9.num.17.fol. 43.

Creditor, qui pecunias mutuauit,vt antiquior creditor dimitteretur, ceſſis iuribus ad ſui fauorem,videtur emere nomen debitoris,ibid.n.19.

Creditor, qui culpa ſua à principali debitore non exegit, non poteſt tertium poſſeſſorem conuenire, conſ.29.n.43.fol.149.

Creditor,qui elegit bona poſſeſſa per Titium ſibi hypothecata, non poteſt variare ad bona poſſeſſa per Caium,ibid.n.45. Reprobata Barbat. *diſtinctione,ibid.n.46.& 47.*

Creditor, vt gratior debitori ſuo videatur, debiti vſuras ei remiſiſſe cenſetur, conſ.37. num.2. fol. 181.

Creditor, qui debitum alteri ceſſit, poteſt debitorem quietare, ſi nullum interceſſit requiſitum l.3. C. de nouat. *eod.conſ.37.n.5.d.fol.181. Amplia etiam ſi fuiſſent ceſſæ omnes actiones vtiles,& directę,ibid.n.6.Limita ſi ceſſionarius fuiſſet conſtitutus Procurator in rem propriam,ibid.n.7.*

Creditor cenſetur ſuo debitori reliquiſſe liberationem, ſi ei faciat aliquod legatum, conſ.38.nu.40. fol.188.

Creditores contracti pro aliqua negotiatione præferuntur ſuper mercibus illius negotiationis omnibus alijs creditoribus,conſ.42.num.17.& 19.fol. 203.

Creditores alicuius mercatoris decocti diſtinguuntur ratione loci, & ideò creditores contracti,pro mercibus exiſtentibus Romæ, non poſſunt concurrere cum creditoribus contractis, occaſione mercium exiſtentium Florentiæ,ibid.n.18.

Creditor exigens annuos introitus ad maiorem quantitatem, ea, quæ fuit conuenta; illam maiorem quantitatem,attenta opinione Cenc. *non compenſat cum ſorte,ad finem impediendi curſum introituum,conſ.45.nu.70.fol.218. Sed* Author *tenet*

con-

contrarium, & ità deciſum refert,ibid.nu.71.Et reſoluit fundamenta contraria,ibid.n.72.& 74.

D

DAmnum ſuperueniens allegari non poteſt ab eo,qui æquè potuiſſet lucrum ſentire,conſ.46. num.40.fol.234.
Dare dicitur, qui compenſat, conſ.45. ſub num.51. fol.226.
Dationes in ſolutum factæ à debitore poſterioribus creditoribus, ab anterioribus non auocantur in Statu Ianuenſi, conſ.3.n.34.fol.24.
Datiuo tutori, an ſiat locum exiſtente legitimo, vid. verb.Tutor.
Debitor non liberatur, etiam ſi alius pro eo ſe conſtituat ſoluturum,conſ.8.n.1.fol.37.
Debitor liberatur,ſi creditor per diuturnam exactionem ab alio factam, alium in debitorem agnouit, eod.conſ.8.n.7.Sed intellige,& limita,ibid.nu.8. fol.38.
Debitor non eſt in mora ſoluendi pro eo tempore, quo ſibi conuenit conſanguineorum interitus flere, conſ.15.n.14.fol.78.
Debitori non ſit ceſſio,conſ.14.n.30.fol.75.
Debiti diuiſio, an inducatur inter correos debendi, quandò ſententia illos in ſolidum non condemnauit,vid.verb.Sententia.
Debiti diuiſio inducitur, ſi creditor exigat à correis ratas debiti, conſ.14.nu.23. fol.74. Sed limita ſi exactio fuerit facta cum reſeruatione ſolidi contrà cæteros correos,ibid.num.24.& 25.Item ſi in inſtrumento adſit renunciatio omnibus beneficiis,& Epiſtolæ D.Hadriani,ibid.n.26.
Debitor in diem non poteſt antè diem conueniri,conſ. 36.n.1.fol.177.
Debitor ſi patiatur ſe alteri delegari, non poteſt opponere contrà delegatarium exceptionem doli,ſibi à delegante illati,conſ.45.n.34.fol.224.Etiam ſi delegatum nomen ignoraſſet ſibi exceptiones contrà delegantem competere,ibid.n.35.
Debitum, & creditum mutuò non confunduntur in illis caſibus, in quibus compenſatio eſt ſpecialiter prohibita,eod.conſ.45.ſub n.47.fol.225.
Deciſiones nõ ſunt attendendæ, quandò rationes ſunt in contrarium,conſ.20.n.19.fol.107.
Decretum præambuli, vid. verb. Præambuli decretum.
Deficientia præſupponit præexiſtentiam entis; & mortem illius,conſ.32.n.11.& 12.fol.158.
Deficere impropriè dicitur id, quod nunquam eſſe cœpit,ibid.n.17.& 23.fol.159.
Delicta voluntate diſtinguuntur, conſ. 47. num. 3. fol.235.
Delinquens calore iracundiæ mitiùs punitur,conſ.1. n.22.Sed intellige,vt n.25.fol.5.
Delinquentes plures in ſolidum tenentur pro damnis, & intereſſe, conſ.14.n.14.fol.73.
Delinquentes in Clericos à beneficio generalis indultus non excluduntur,conſ.40.n.7.fol.194.
Delirium eſt inſanabile, & vndè cauſetur,conſ.34. num.6.& 9.fol.168. Sed quandò hoc ſit verum, & quotuplex ſit delirium, ibid. num. 27. & 28. fol.170.
Dementia teſtatoris eſt probanda de tempore teſtamenti,ibid.n.20.fol.169.
Dementia non probatur ex eo, quòd fuerit alicui datus curator, & proindè valet teſtamentum illius, niſi aliter dementia probetur,ibid.n.24.
De minimis non curat Prætor,conſ.44.ſub num.32. fol.209.
Deſcendentes ſunt magis dilecti, quàm collaterales, & abſurda eſt contraria interpretatio, conſ.18.n. 22.& 23.fol.93.
Detractionum hæredi grauato competentium cognitio reiicitur in iudicio poſſeſſorio,& reſeruatur ad petitorium,conſ.11.n.17.fol.55.
Detractiones deberi præſumuntur hæredi grauato ſuper hæreditate fideicommiſſata,ibid.n.22.
Detractiones competentes hæredi grauato competunt etiam hæredi hæredis grauati,ibid.n.23.
Detractiones competunt hæredi grauato, etiam ſi inuentarium non confeciſſet, eod.conſ.11. num.34. fol.57.
Dictio,ſi qua,eſt demonſtratiua perſonarum,conſ.2. n.45.fol.15.
Dictio, ſeù, eſt coniunctiua,conſ.2.n.59.fol.16.
Dictio, in præmiſſis, ſeù in prædictis, quid operetur, & quæ comprehendat, conſ. 23. num.16. fol.121.
Dictiones,ſemper,& quandocunq; appoſitæ actui temporali temporaliter operantur, conſ.30.nu.3. fol.150. Sed hoc procedit, quandò actus eſt neceſſariò temporalis, & finiturus,ibid.n.10.fol.151. Secùs quandò eſt neceſſariò finiturus, quia tùnc perpetuò operantur,ibid.n.11.12.& 13.
Dictiones, ſemper, & quandocunq; à lege prolatæ 30. vel 40. annorum ſpatium important, ibid.num.14. Secùs quandò ab homine, quia tùnc operantur perpetuò,ibid.nu.15. Et de ratione diſcriminis,ibid.n.17.
Dictio, videtur, eſt ambigua, & dubitatiua,conſ. 32.n.13.fol.158. Sed eſt deciſiua, ſi proferatur à ius dicente,ibid.n.14.fol.159.
Dictio, quaſi, ſignificat impropriè,ibid.n.18.
Dictio, præcisè, habet vim clauſulæ derogatoriæ, conſ.33.n.53.fol.166.
Dictio, omninò, habet naturam præciſam, ibidem, num.54.
Dictio, omnes,) quid importent,& cuius
Dictio, quæcunq;) naturæ ſint,conſ.35.nu.
Dictio, qualitercunq;) 16.17.18.& 19.ſ.175.
Dilatio debitori conceſſa pro ſolutione debiti eſt in pretio,conſ.44.n.47.fol.210.
Directa iura, directaq; actiones tranſeunt in Procuratorem in rem propriam conſtitutum,conſ.37.n. 7.fol.181.Et vid.verb.Iura directa.
Diſcuſſionis principalis debitoris exceptio, dicitur peremptoria,conſ.3.n.36.fol.24.
Diſcuſſionis exceptio ceſſat in pluribus caſibus, conſ. 13.nu.42.fol.68.Et ſignanter in caſibus,ibid.relatis à n.43.vſq; ad 59.fol.69.
Diſcuſſionis exceptio dicitur eſſe de Apicibus iuris, ibid.n.47.fol.68.

Diſcuſ-

Digitized by Google

INDEX.

Diſcuſſionis exceptio quandoq; poteſt opponi etiam principali debitore notoriè decocto, ibid.n.52. Et quandoq; reijcitur etiam eo notoriè ſoluendo exiſtente, ibid.n.53.

Diſpoſitio in filium, cui ſolam legitimam parens reliquit, non poteſt dici odioſa, conſ.1.n.41.fol.6.

Diſpoſitio teſtatoris habet pro obiecto, & cauſa finali ſanguinis coniunctionem, ſi ſub ea qualitate fuerit diſpoſitum, conſ.6.n.5.fol.31. Et ideò corruit, ſi à teſtatore fuit erratum circà ſanguinis coniunctionem illius perſonæ, in quam diſpoſuit, ibid.n.6.

Diſpoſitio collata in certum caſum ratione alicuius effectus, verificatur, etiam ſi alius caſus eueniet, per quem idem ſequatur effectus, conſ.18.nu.10. fol.92.

Diſpoſitio loquens de Monachis, & Abbatibus habet locum in Monialibus, & Abbatiſſis, conſ.19. n.9.fol.98.

Diſpoſitio qualibet, habens clauſulam derogatoriam, non irritatur per ſecundam diſpoſitionem, niſi derogetur priori clauſulæ derogatoriæ, conſ.33.n.5. fol.161.

Diſpoſitio in proximiores, facta dicitur laudabilis, & ordinata, conſ.34.n.33.fol.170.

Diſpoſitio enunciatiua ſufficit fauore libertatis, conſ. 47.n.31.fol.237.

Diſtributiones quotidianæ debentur Canonicis abſentibus ex cauſa peſtis, conſ.5.n.13.fol.29.

Diuiſio ſocialis ſubſtantiæ, quo pacto fieri debeat cum pupillo, herede vnius ex ſocijs, conſ.48.n.29. fol.242.

Doli exceptio, quandò poſſit contrà tertium opponi, vid.verb. Actio de dolo.

Doli exceptio non implicitè, ſed indiuidualiter opponi debet, conſ.45.n.26.fol.222.

Dolus, licèt non præſumatur, tamen præſumitur, vbi adeſt enormiſſima læſio, conſ.7.n.21.fol.35.

Domanium à particularibus ciuibus petitum, ſolet quandoq; ad commodum Vniuerſitatis denegari, & quare, conſ.35.n.31.fol.176.

Domicilium quomodò, quandò, & quanto tempore acquiratur, vid.verb. Ciuilitas.

Dominium rei illi acquiritur, cuius contemplatione datur, conſ.12.n.11.fol.59.

Dominium rerum venditarum non tranſit in emptorem, pretio non ſoluto, quòd ſi pro parte pretium non ſoluatur, nec minùs pro ea parte dominium transfertur, conſ.41.n.1.& 2.fol.197.

Dominium rei venditæ in emptorem tranſit, ſi pretij fides habeatur, ibid.n.3.

Dominium rei venditæ, ſi pendente ſolutione reſeruetur, in emptorem non tranſit, ibid.num.9. fol. 198.

Dominij reſeruationis effectus, pendente ſolutione pretij referuntur, ibid.n.10.

Dominij reſeruatio reſoluitur in hypothecam potiorem, ibid.n.11.

Dominij reſeruationem eſſe de natura contractus, pendente ſolutione, eſt falſum, ibid.n.13.

Dominij, ſeù ſpecialis hypothecæ reſeruatio, pendente pretij ſolutione, eſt facienda in ipſo venditionis actu, non ex interuallo, ibidem, num.14.d. fol.198.

Dominium rerum venditarum, habita fide de pretio, non transfertur in emptorem habentem animum fraudandi venditorem, eod.conſ.41. num.29.fol. 200.

Donatione ob vitium ingratitudinis reuocata non recuperantur bona à donante in tertios diſtracta, conſ.3.n.16.fol.21.

Donatio ob cauſam, & correſpectiua non reuocatur vitio ingratitudinis, conſ.7.n.18.fol.34.

Donatio correſpectiua tranſit in contractum oneroſum, ibid.n.16. Imò tranſit in contractum permutationis, ibid.n.17.

Donatio, quandò ex læſione reſcindatur, vid. verb. Læſio.

Donata ſponſæ à conſanguineis ſponſi quæruntur ſponſo, conſ.12.n.12.fol.59.

Donatio in dubio non præſumitur, conſ.14.num.12. fol.72.

Donatarius an impediat hæredi vniuerſali immiſſionem reſpectu bonorum donatorum, conſ.21.nu. 25.fol.112.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, reſeruata certa quantitate ad teſtandum non irritatur, diſſipata quantitate illa, conſ.22.n. 16.fol.115.

Donatio facta in beneficium hæredis ſcripti, caſu, quo teſtamentum reuocetur, non tenet, conſ.33. n.14. fol.162.

Donatio, facta ab eo, qui erat publicis negotiationibus implicatus præſumitur facta animo fraudandi creditores contrahendos, conſ.41.n.30.fol.200.

Dos promiſſa pro matrimonio intrà certum tempus, contrahendo non debetur tranſacto tempore, etiam ſi partes velint moram purgare, conſ. 16. nu.21. fol.83.

Dos non debetur pro matrimonio ſacramentaliter ſumpto, quia eſſet ſimonia; ſed debetur pro oneribus matrimonij, conſ.17.n.18.fol.89.

Dotium reſtitutio ex nouo vſu facienda eſt conſanguineis mulieris, defuncto filio ſinè filijs, & ab inteſtato, conſ.31.nu.16. Excluſo dotante, & ità deciſum iunctis Arjis, ibid.n.17.fol.155.

Dotis cauſa dicitur pia, conſ.34. num. 40.fol.171. Etiam quòd dos relinquatur puellis conſanguineis, ibid.n.41.

Dotis non ſolutæ intereſſe à quo die viro debeatur, vid.verb. Intereſſe dotis.

Dotis retentio, an viro concedatur pro expenſis in res dotales factis, vid.verb. Retentio.

Dubia voluntas teſtatoris declaratur ab effectu, & fine ab ipſo conſiderato, conſ.18.n.33.fol.94.

Duo ſpecialia non poſſunt concurrere in eodem ſubiecto, conſ.44.n.71.f.213.

E

ECcleſia, ſita in aliqua Ciuitate, non dicitur eſſe de territorio Ciuitatis, conſ.50.n.20.fol.248.

Eccleſiam inſtituere, & filios exhæredare, eſt contrà conſilium D.Auguſtini, conſ.1.n.4.fol.3. Verùm ſen-

Digitized by Google

ſententia Auguſt. *non procedit, ſi filius in legitima inſtituatur,ibid.n.5.*

Eccleſiæ fauor eſt maior, quàm ſit fauor filiorum, excepta legitima,ibid.n.6.

Eccleſia res ſuas vendere intelligitur ſub pacto adiectionis in diem, quod durat per 20.dies, conſ.44.nu.4.fol.207. Etiam ſi tradita fuerit poſſeſſio rei venditæ,ibid.n.5.

Eccleſia habet priuilegium adiectionis in diem, non ſolùm cùm venduntur bona propria illius, ſed etiam bona illi hypothecata,ibid.n.10.

Eccleſia quoàd tempora adiectionum eſt fiſco magis priuilegiata,eod.conſ.44.n.42.fol.210.

Œconomus vocatur defenſor Eccleſiæ,conſ.4.nu.13.fol.26. Et tutor, & curator illius, ibid.num.14.fol.27.

Educatio pupillorum fieri debet ſecundùm quod eſt expediens, non ſecundùm quod ordinauit teſtator, conſ.5.n.22.fol.30.

Effectus iuris conſummatus non retractatur ex ſuperueniente cauſa,conſ.22.n.11.fol.115.

Emens rem ſub pacto ſoluendi pretium creditori habenti rem illam hypothecatam, ſecuta ſolutione, ſtatim illius gradum acquirit abſq; ceſſione, conſ.9.n.6.fol.41.

Emens nomen debitoris acquirit actiones venditoris, tàm pro ſorte, quàm pro redditibus,ibid.n.9.

Emens rem ſub pacto adiectionis in diem non poteſt re priuari ob meliorem oblationem, ſinè denunciatione, quia pro eodem pretio nouiter oblato debet præferri, ſi vult,conſ.44.n.3.fol.206.

Emi plus iuſto pretio licitè poteſt propter affectionem, & conſpicuitatem rei, conſ.46.num.27.fol.233.

Emptor enormiſſimè læſus poteſt reſcindere contractum, non obſtante ratificatione illius per ſolutionem factam de pretio poſt motum iudicium nullitatis,conſ.7.n.34.fol.36.

Enunciatiua diſpoſitio ſufficit fauore libertatis, vid. verb. Diſpoſitio enunciatiua.

Epiſcopus eſt ſuſpectus in cauſa ſuæ Eccleſiæ, etiam ſi cauſa ad menſam non pertineat, conſ.4.num.9.fol.26.

Error, & ignorantia in cauſa propria non præſumitur,conſ.6.n.15.fol.32.

Æſtimatores plures, ſi inter ſe diſcordent, quomodò ſint ad concordiam reducendi, vid. verb. Appretiatores.

Euentus futurus,licèt dubius,& incertus poteſt certo pretio æſtimari,conſ.13.n.17.fol.64.

Exactiones poſſunt fieri ab exigente magis ad conſeruandum, quàm ad ratificandum contractum,conſ.7.n.35.fol.36.

Exactio ſi negligatur à debitore valente ſoluere, dolum in creditorem arguit, conſ.36.nu.16.& 17.fol.179.

Exactio ab vno facta conſeruat ius contrà alium correum,conſ.8.n.18.fol.39.

Exceptio diſcuſſionis principalis debitoris,an ſit peremptoria,in quibus caſibus ceſſet,& quid exiſtente debitore principali notoriè ſoluendo, vel notoriè decocto,vid.verb. Diſcuſſionis exceptio.

Exceptio cedendarum, quandò obſtet, vel non, vid. verb. Cedendarum exceptio.

Exceptio cedendarum competit ex æquitate,conſ.14.n.34.fol.75.

Exceptio firmat regulam in contrarium, conſ.26.n.12.fol.135.

Exceptio, quæ obſtat cedenti, an obſtet ceſſionario,& quid de exceptione compenſationis, vid. verb. Compenſatio.

Exceptio elidens actoris intentionem, non eſt opus, quòd indiuidualiter opponatur, ſed ſufficit narrare factum, ex quo ipſa exceptio reſultat,conſ.45.nu.25.fol.222. Sed limita in exceptione doli, ibidem, num.26.

Ex diuerſis non fit illatio, conſ.1.num.34.fol.6.& conſ.13.ſub n.38.fol.67.

Executor teſtamentarius eſt ad inſtar Procuratoris, conſ.2.n.30.fol.13.

Executiua actio quanto tempore expiret, conſ.8.nu.16.fol.38.

Executio in bonis debitoris, quandò facta à lege intelligatur,conſ.16.n.10.fol.83.

Exemplis non eſt iudicandum, quandò rationes ſunt in contrarium,conſ.20.n.19.fol.107.

Exhæredatio per iram facta tenet, ſi adſit iuſta cauſa,conſ.1.n.30.fol.5.

Exhæredatio, facta de filio non expreſſo nomine illius, tenet, quandò pater vnicum habebat filium, conſ.24.n.49.fol.128.

Expenſæ neceſſariæ dotem minuunt, & pro eis mulier tenetur,conſ.38.n.1.fol.184. Quæq; ſint iſtæ expenſæ neceſſariæ,ibid.n.3.4.& 5.

Expenſæ neceſſariæ,quæ in res dotales fiunt gratia percipiendorum fructuum, non repetuntur, ibid.n.6. Item nec modicæ,licèt ad rei conſeruationem, ibid.n.7.

Expenſæ erogatæ in conſtructione tabernæ, vel molendini, in fundo dotali, vtiles, an neceſſariæ ſint, diſputatur,ibid.n.8.& 9.d.fol.184.

Expenſæ, & meliorationes neceſſariæ in res dotales factæ, quo tempore attento, debeant liquidari,eod.conſ.48.n.14.& 15.fol.185.

Expenſæ vtiles in res dotales factæ, quandò repetantur,ibid.num.16.fol.186. Quæ dicantur expenſæ vtiles,ibid.nu.17. Quid ſi ſint immoderatæ,ibid.n.18.& 19. Quo tempore attento debeant liquidari,ibid.n.20.& 21.

Expenſæ erogatæ in reparatione inſulæ, vel domus dotalis, repetuntur, licèt poſteà inſula, vel domus comburatur,ibid.eod.n.21.

Expenſæ voluptariæ quæ ſint,ibid.n.23. Et an repetantur, ſi fiant in fundo dotali,ibid.n.24. Et quid quandò ſeparationem patiuntur, vel non,ibidem, num.25.

Expenſas repetere poteſt ille tantùm, cui debetur euictio,ibid.n.29.fol.187.

Expenſæ factæ pro recuperatione nominum debitorum dotalium, non repetuntur, eod.conſ.38.à nu.31. vſq; ad 35. cit.fol.189. Et quid ſi dos fuiſſet æſtimata,ibid.n.37.fol.188.

Expenſæ magnæ,vel modicæ in res dotales factæ,quæ dicantur,ibid.n.35.& 36.

Digitized by Google

I N D E X.

Expenſæ funerum, vid. verb. Funerum expenſæ, & verb. Maritus.

Expenſæ vltimæ infirmitatis, vid. verb. Maritus, & verb. Mulier.

Expenſæ infirmitatis ſocij, in ſocietatem imputantur, conſ.39.n.24.fol.191.

Expẽſæ, quas maritus in diuturna vxoris ægritudine erogauit, an repetantur, eod.conſ.39.n.37.& 38. fol.192.

Expenſæ vltimæ infirmitatis comprehenduntur ſub expenſis funerum, conſ.39.num.22.fol.191. Sed quomodò hoc ſit intelligendum, ibid.n.31.& 32.

Expenſæ funerum, & vltimæ infirmitatis habent priuilegium prælationis omnibus creditoribus anterioribus, etiam fiſco, & doti, vid.verb.Funerum expenſæ.

Expilatæ hæreditatis crimen non contrahitur à cohærede accipiendo bona hæreditaria, non adhùc adita ab alio cohærede hæreditate, conſ.8. nu. 11. fol.38.

Expirato primo ſubſtitutionis gradu, ſequentes ſubſtitutiones euaneſcunt, conſ.32.n.2.fol.157.

Expreſſum facit ceſſare tacitum, maximè in fideicommiſſis, conſ.3.n.6.fol.21.

Expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt, eſt fruſtatoria, conſ.31.n.13.fol.155.

Extenſio de perſona ad perſonam non habet locum in vltimis voluntatibus, conſ.12.nu.2.fol.58. Limita, quandò perſona, ad quam ſit extenſio, fuit contemplata, ibid.n.14.fol.59.

Extenſio de caſu ad caſum fieri poteſt in legatis, & fideicommiſſis, ſi per alium caſum ſequatur idem effectus conſideratus à teſtatore, conſ. 18. nu.13. fol.92.

Extenſio in fideicommiſſis non permittitur, quandò non concurrit eadem ratio, etiam ſi adeſſet fauor piæ cauſæ, conſ.32.n.20.fol.159.

Exteri poſſunt ſe ſubmittere noſtris Conſuetudinibus ex pacto, conſ.31.n.7.fol.154.

F

Fabri murarij, vel lignarij præferuntur pro expenſis, & laboribus omnibus creditoribus ſuper domo refecta, conſ.42.nu.15.fol.202. Etiam creditori ex cauſa cenſus ſolarij, ibid.n.16.fol.203.

Facta non præſumuntur, niſi probentur, conſ.13.ſub n.4.fol.63.

Factis voluntas declaratur, conſ.7.n.9.fol.34.

Factum alienum promittens, quandò validè obligetur, vel non, latiſſimè, conſ.25.fol.129.

Factum iuris eſt facto hominis efficacius, conſ.45.nu. 49.fol.226.

Falcidia legata ipſo iure reſecat, volente hærede, conſ.45.n.19.fol.222.

Falſa cauſa vitiat diſpoſitionem, conſ.1.n.38.fol.6. Sed intellige, ſi falſitas ſit circà cauſam finalem, ibid.num.42. Secùs ſi eſſet circà cauſam impulſiuam, ibid.n.44.

Falſi crimen, an commiſſum dicatur, eò, quòd plures teſtes deponant inter ſe de directo contrarium, vid.verb.Teſtes plures.

Famæ probatio valet poſt lapſum 40. annorum, conſ.29.n.5.fol.145.

Familia non conſeruatur per filias, neque per neptes ex filio, vid.verb.Agnatio.

Fauor filiorum quoàd legitimam eſt maior, quàm fauor Eccleſiæ, conſ.1.n.6.fol.3.

Fauor piæ cauſæ comparatur fauori liberorum, imò eſt maior dempta legitima, conſ.33.num.34.fol. 164.

Fauorabilior eſt cauſa agentis ad damnum vitandum, quàm eius, qui pro lucro certat, conſ.43.n. 6.fol.204.

Fauori proprio quilibet poteſt renunciare, conſ.16. n.42.fol.84.

Fæminæ non veniunt appellatione familiæ, ſtante ſtatuto fæminarum excluſiuo, conſ.19.nu.36.fol. 102. Vel quandò teſtator voluit agnationem conſeruari, ibid.n.37.

Fæmina an excludat ſubſtitutum maſculum, quandò teſtator proprios filios excluſit, vid.verb.Filia.

Fæminæ, licèt veniant appellatione filiorum, & deſcendentium, conſ.22. nu.1.fol.114. Tamen hoc non procedit, vbi viget ſtatutum excluſiuum fæminarum propter maſculos, ibid.n.3. Sed maſculis deficientibus veniunt fæminæ, non obſtante ſupradicto ſtatuto, ibid.nu.4. Iſte tamen maſculorum defectus attenditur de tempore, quo fuit delata ſucceſſio, ad hoc, vt fæminæ admitti poſſint, ibid.n. 5.6.7.& 8.

Fæminæ non veniunt appellatione familiæ, & ſtante ſtatuto fæminarum excluſiuo, ibid.n.3.

Fæmina ſemel per maſculum excluſa ſemper remanet excluſa, etiam ſi maſculus poſteà deficiat, ibid. nu.9. Iſtaq; opinio argumentis corroboratur, ibid. nu.10.fol.115. Et quid quoad ſuccedendum in emphyteuſi, vel in feudo, ibid.n.25.fol.116.

Fæmina ad maioratum admiſſa ob defectum maſculi, non remouetur, ſi poſteà maſculus ſuperueniat, ibid.n.14.fol.116.

Fæminæ ex conſuetudine ſuccedunt in feudis Paduanis, conſ.10. num.41.fol.49. Item in patria Haſtenſi, ibid.n.42.

Feſtinantia in negotijs gerendis eſt punibilis, cõſ.14. n.9.fol.72.

Feudatarius Regni propter ſolum feudum non dicitur, quòd ſit ciuis Neapolitanus, conſ.2.num.68. fol.17.

Feudum conceſſum pro ſe, & filijs maſculis ex corpore, ex matrimonio, & ex linea maſculina naſcituris, dicitur ex pacto, & prouidentia, conſ.10. n.1. Sed Author tenet contrarium, quandò conceſſio fit non expreſſis nominibus filiorum, ibid.n. 4.& n.12.& 15.fol.46.

Feudi propria natura eſt, vt ſit ex pacto, ibid.nu.3. fol.45. Tale in dubio præſumitur, ſi non conſtat de inueſtitura, ibid.nu.2. Sed Author defendit contrarium, latiſſimè à n.5.vſq; ad n.22.

Feudales cauſæ regulantur ſecundùm ius commune Romanum, niſi ius feudorum ſpecialiter reſiſtat, ibid.n.6.d.fol.45.

Feudalis materia ſtricti iuris eſt, & in feudis ſtrictè proceditur, eod.conſ.10.n.10.

I N D E X.

Feuda eſſe hereditaria intereſt concedenti, recipienti, & publicæ vtilitati, eod. conſ. 10. à nu. 16. vſq; ad 22. d. fol. 46.

Feudum, quandò eſt hæreditarium, faciliùs ad dominum deuoluitur ob delictum feudatarij, quàm ſi eſſet ex pacto, ibid. n. 17. fol. 47.

Feudum hæreditarium poteſt per feudatarium refutari domino, inuito ſucceſſore, ſecùs autem feudum ex pacto, ibid. n. 18.

Feudum ex pacto eſt extrà omne commercium, ibid. num. 19.

Feudum hæreditarium poteſt cum aſſenſu domini alienari, ibid. nu. 20. Secùs feudum ex pacto, ibid. num. 21.

Feuda ex pacto ſtrictiùs regulantur, quàm fideicommiſſa, ibid.

Feudum eſt hæreditarium, ſi detur Titio ſtipulanti pro ſe, & filijs; ſed ſi detur Titio, & filijs, tùnc eſt ex pacto, ibid. n. 23.

Feudum conceſſum præſumitur ſub ea natura, ſub qua militat Regnum Principis concedentis, ibid. num. 26.

Feuda in Regno ſunt hæreditaria, ibid. n. 27.

Feudum eſſe ex pacto nunquam admitti debet, niſi expreſsè conſtet ex inueſtituris, eod. conſ. 10. n. 28. fol. 48.

Feudum ex pacto debetur filio ex propria perſona, ibid. n. 30.

Feudum ex pacto in primo acquirente habet vim feudi hæreditarij, ibid. n. 33.

Feudalis natura mutatur per duos actus diuerſos ab inueſtitura, iuncto lapſu quadraginta annorum, eod. conſ. 10. n. 36. fol. 49.

Feudum ex pacto non poteſt pro ære alieno diſtrahi, ibid. n. 37.

Feuda nihil habent ità perpetuum, quòd non poſſit ex Conſuetudine mutari, ibid. n. 38.

Feudi natura, & qualitas, agnatorum Conſuetudine mutatur, ibid. n. 39.

Feuda in Gallia ſunt ad inſtar allodialium ex Conſuetudine, ibid. n. 40.

Feudi natura neq; per Reges, neq; per partes poteſt in agnatorum præiudicium alterari, ibid. num. 45. Sed contrarium, n. 47. fol. 50.

Feudi noua conceſſio dicitur, quandò illi noua qualitas à domino tribuitur eod. conſ. 10. n. 52. f. 50.

Feudum dicitur nouum ex noua forma, & ex nouis conuentionibus, habitis inter dominum, & vaſſallum, ibid. n. 53.

Feudalis quæſtionis deciſio ad dominum pertinet, conſ. 11. n. 1. fol. 53.

Fictiones iuris in fideicommiſſis non habent locum, conſ. 22. n. 34. fol. 117.

Fictio non habet locum, vbi verba loquuntur in caſu vero, ibid. n. 44. fol. 118.

Fictiones circà tempus non habent locum in diſpoſitionibus hominum, conſ. 30. n. 17. fol. 151.

Fideicommiſſarius agens contrà heredem grauatum, vel contrà fideicommiſſi adminiſtratorem, non habet actionem hypothecariam, conſ. 3. nu. 18. fol. 22. Et quid in fideicommiſſario quantitatis, ibid. num. 20.

Fideicommiſſarius, vel legatarius quantitatis ſub conditione relicta; adueniente conditione non agit contrà tertios poſſeſſores bonorum hereditariorum pro conſecutione quantitatis, eod. conſ. 3. num. 21. fol. 22.

Fideicommiſſarius dicitur creditor ex cauſa lucratiua, ibid. n. 32. fol. 24.

Fideicommiſſarius debet capere fideicommiſſum à manu hæredis grauati, & proindè eo de poſſeſſione reiecto eſt immittendus hæres grauatus, etiam ſi ageretur de fideicommiſſo, ordinato in contractu cum clauſula Conſtituti, ad beneficium vocatorum, conſ. 11. nu. 5. & 8. fol. 53. Nec poteſt fideicommiſſarius de fideicommiſſo agere, niſi reſtituta priùs poſſeſſione, ibid. n. 9.

Fideicommiſſario volente poſſeſſionem fideicommiſſi, quomodò ſit conſultum, ſi hæreditas ſit vacans, & non habeatur copia hæredis grauati, quiduè ſi hæres malitioſè differat adire, ibid. n. 7.

Fideicommiſſarius, etiam ſi vnam tantùm fideicommiſſi rem poſſideat, debet antè omnia illam hæredi grauato reſtituere, & poſteà de integra hæreditate agere, eod. conſ. 11. n. 12. fol. 54.

Fideicommiſſarius iniuſtè poſſidet bona fideicõmiſſo ſubiecta, ſi illa à manu hæredis grauati nõ habuit, quamuis authorante Iudice, ibid. n. 11.

Fideicommiſſarius non poteſt impedire immiſſionem hæredi grauato, vel reſtitutionem poſſeſſionis bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, quamuis offerat ſoluere detractiones competentes hæredi grauato, eod. conſ. 11. num. 19. & 20. fol. 55. Etiam ſi offerat cautionem de ſoluẽdis detractionibus, ibid. num. 21.

Fideicommiſſarius, quandò poſſit impedire immiſſionem hæredi grauato, cõſ. 21. n. 19. & 20. fol. 111. Et quid ſi fideicommiſſum eſſet ordinatum in contractu, cum clauſula Conſtituti, vid. verb. Immiſſio.

Fideicommiſſarius in futurũ vocatus dicitur habere ſpem ſubſiſtentem, quæ æquipollet iuri de præſenti, conſ. 24. n. 57. fol. 129.

Fideicommiſſum petens antè omnia tenetur oſtẽderẽ eſſe de vocatis, & de comprehenſis in fideicommiſſo, conſ. 3. nu. 1. fol. 20. Et etiam tenetur oſtendere bona fuiſſe fideicommittentis, ibid. n. 2.

Fideicommiſſum in beneficium vnius ordinatum in defectum alterius expirat, ſi habuit effectum in primo vocato, ibid. n. 3.

Fideicommiſſum in dubio non adeſſe dicendum eſt, ibid. n. 12. fol. 21. & conſ. 32. n. 22. fol. 159.

Fideicommiſſum ordinatum in contractu ſuper omnibus bonis præſentibus, & futuris adhùc dicitur particulare, conſ. 22. n. 49. fol. 118.

Fideicommiſſo renunciari poteſt, & ſuper eo tranſigi, conſ. 24. num. 34. fol. 126. Sed requiritur in renunciante, vel tranſigente ſpecialis, & indiuidua fideicommiſſi ſcientia, ibid. nu. 36. Et quod renunciatio, vel tranſactio viſis, inſpectiſq; verbis teſtamenti, ibid. nu. 37. Etiam ſi fideicommiſſum eſſet conuentionale, & ordinatum in contractu, ibid. nu. 38. Sed Author defendit ſufficere ſcientiam generalem fideicommiſſi, excluſiuam ignorantiæ,

Digitized by Google

vantiæ,ibid.à nu.43.vſq; ad 52.fol.127. Et quid quandò in familia vnicum adeſt fideicommiſſum, ibid.n.39.& 48.

Fideicommiſſi ignorantia allegari nequit ab eo, qui renunciauit diſpoſitioni l.de his, ff.de tranſact. ibid.n.47.d.fol.127.

Fideicommiſſa tanquam odioſa ſunt rigoroſè intelligenda,conſ.32.n.21.fol.159.

Fideiuſſoris loco habetur correus in ſolidum obligatus, penes quem nulla vtilitas peruenit, conſ.13.n.22.fol.65. Et ideò opponit exceptionem diſcuſſionis aliorum correorum, ad quos vtilitas contractus peruenit,ibid.nu.23.Et quandò ſecùs,nu.24.fol.66. Author verò indiſtinctè tenet non habere locum exceptionem diſcuſſionis,quandò correi ſunt in ſolidum obligati,ibid.à n.26.vſq; ad 35.Et reſpondet contrarijs, interpretando tex. in l. vndè quæritur,ff.commodat. ibid.à num.32. vſquè ad 40.

Fideiuſſor non poteſt moleſtari à creditore,qui ſua culpa non exegit à principali debitore, qui poſteà fuit effectus non ſoluendo, conſ. 29. num.44. fol. 149.

Fideiuſſor non poteſt conueniri prius, quàm reus principalis debeat,conſ.36.n.4.fol.178.

Fideiuſſoris obligatio regulatur ab obligatione principalis,ibid.n.5.

Fideiubens pro eo, qui aliquod opus intrà certum tempus ſe facturum promiſit,non poteſt antè diem conueniri,ibid.n.6.

Fideiuſſor liberatur, quandò creditor antè diem principalem conuenit, & quarè, eod.conſ.36.nu.7.fol.178. Item liberatur ex nouatione contractus, ibid.num.8. Item ex alteratione contractus, ibid.num.9.Item ſi principali debitori pacta conuenta non ſeruentur,ibid.num.10.Item ſi principalis debitor creditoris culpa ſit effectus inhabilis ad adimplendum,ibid.nu.14.Item ſi creditor fuit negligens in exigendo à principali debitore, qui poſteà decoxit, ibid.n.15.fol.179. Item ſi principali obligato fuiſſet illatum impedimentum,cuius occaſione non adimplenit,ibid.n.19. Item ſi idem principalis fuiſſet à Iudice,vel à creditore perterritus,ibid.n.21.& 22.d.fol.129.

Fideiuſſores primi non liberantur datione ſecundorum fideiuſſorum, eod.conſ.36.nu.24. Sed an, & quandò hoc procedat,ibid.n.25.

Fideiuſſoris obligatio continet tacitam conditionem, ſi res in eodem ſtatu permaneat,ibid.n.26.

Fideiuſſiones iudiciales quomodò ſint incuſandæ,eod. conſ.36.n.20.d.fol.179.

Fides de pretio quandò, & quomodò habita dicatur, vid.verb.Pretij rei venditæ fides.

Fiduciarius hæres eſt ad inſtar Procuratoris, conſ.2. n.30.fol.13.

Fiduciarius hæres quandò quis dicatur, ibid. nu. 33. & 34.

Filia fœmina, an facit deficere conditionem, ſi ſinè filijs,quandò teſtator ſubſtituit filio ſuo taliter decedenti aliquem proximiorem maſculum, excluſis proprijs filiabus, quibus ſolam dotem reliquit, latiſſimè,conſ.19.fol.97.

Filia eſt magis dilecta,quàm neptis ex filio,conſ.19. n.23.fol.100.

Filia vbi excluditur, fortiùs cenſeri debet excluſa neptis ex filio,ibid.n.24.

Filia ſi excludatur per ſubſtitutum maſculum,debet conſequi paragium ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis,ibid.n.50.fol.1 2.

Filiatio ex ſimplici patris aſſertione non probatur, conſ.6.n.8.fol.31. Et ante omnia probanda eſt ab eo, qui tanquam filius teſtatam, vel inteſtatam ſucceſſionem petit,ibid.n.7.

Filij non dicuntur ex pacto vocati ad officium conceſſum pro ſe, & filijs,conſ.1 .n.1 .fol.46.

Filij in anteſato ſuccedunt, vti hæredes patris, niſi fuerit expreſsè conuentum, quòd ſuccedant ex proprijs perſonis,ibid.n.29.fol.48.

Filij non poſſunt ſubingredi gradum matris, quæ renunciauit,conſ.24.n.1.fol.123.

Filij in bonis donatis patri contemplatione matrimonij ab eorum auo,ſuccedunt,vti patris hæredes, conſ.27.n.1.fol.138. Sed diſtinguuntur plures caſus,in quibus ſuccedunt ex proprijs perſonis,ibid. nn.5.6.& 7. Aliæq; ponderationes circà eundem articulum referuntur,ibid.n.8.9.& 10.fol.39.

Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati, conſ. 28.n.1. fol.140. Amplia, etiam ſi eſſent poſiti in conditione in diſpoſitione facta per contractum, ibid.n.2.Plures tamen adducuntur coniecturæ,& ponderationes, ex quibus cenſentur vocati, quæ pleniſſimè cumulantur, ibid.à nn.4.vſquè ad 17. fol.142.

Filij in conditione poſiti, licet ſint vocati ad portionem patris, non tamen cenſentur vocati ad portionem patrui,eod.conſ.28.n.21.fol.142. Limita concurrentibus coniecturis,quæquè ſint iſtæ coniecturæ,ibid.n.22.& 23.fol.143.

Filijs in bonis parentum nihil præter legitimam debetur,conſ.1.n.1.fol.2.

Filij, tàm præſentis,quàm ſequentis matrimonij cõprehenduntur ſub conceſſione facta à tertia perſona in beneficium filiorum alicuius, conſ.18.n.43. fol.95.

Filij ſecundarum nuptiarum ſunt odioſi contrahentibus primas nuptias, nec præſumuntur contemplati,ibid.n.36.37.& 38.fol.94.& n.47.fol.95.

Filiorum fauor quoàd legitimam eſt maior,quàm ſit fauor Eccleſiæ,conſ.1.n.6.fol.3.

Filiorum mentio,vbi fit,intelligitur de filiis præſentis matrimonij,nõ alterius,præſenti diſſoluto,conſ. 18.n.39.fol.94.Intellige,quandò filiorum mentio fit ab ipſis coniugibus, vel ab ipſorum altero reſpectu alterius coniugis,ibid.num.40. Et ponitur exemplum,ibid.n.41.Item intellige,vt procedat, quandò concurrit diſparitas affectionis,ibid.n.42. Secùs quandò non adeſt diſparitas, ibid.nu.43.& 45. Et quid quandò filiorum mentio fit à parente vnius ex coniugibus, reſpectu alterius coniugis, ibid.n.48.fol.94.

Filiorum appellatione veniunt fœminæ,conſ.19.nu. 10.f.98. Sed limita in tribus caſibus relatis,ibid. à nu.21.vſq; ad 35.fol.101. Reliqua vid.verb. Fœminæ.

Filios legitimos habere de iure naturæ eſt, conſ. 20. ſub n.18.fol.107.

Filius, cui ſolam legitimam pater reliquit, non poteſt dici, quòd fuerit patri odioſus, conſ. 1. num. 41. fol.6.

Filius pars viſcerum, & portio corporis patris eſt, conſ.18.n.49.fol.96.

Filius naturalis legitimatus, an excludat agnatos à medietate bonorum antiquorum, vid.verb. Naturalis filius.

Filius maſculus naturalis legitimatus per reſcriptũ Principis excludit à ſucceſſione patris ſororem legitimam, & naturalem, ſtante ſtatuto fœminarum excluſiuo, conſ.20.nu.6.fol.104. Refertur opinio contraria, ibid.n.9.fol.105. Author amplexatur primam opinionem, ibid.nu.10. Limita, niſi filius eſſet legitimatus quoàd quædam, non pleno iure, ibid.n.22.fol.108.

Filius pro ſua legitima non poteſt impedire immiſſionem in beneficium hæredis vniuerſalis, & quomodò filio ſit conſultum, conſ.21.n.17.fol.111.

Filiusfamilias cum patre obligatus, effectus ſui iuris non tenetur, niſi in quantum facere poteſt, deducto nè egeat, attento patrimonio, tempore, quo ſui iuris effectus fuit, licèt multa bona poſito ſuperueniant, conſ.22.n.24.fol.116.

Filius ortus ex matrimonio contracto iuxtà nouum vſum, ſi patrem habeat, poteſt illo præterito extraneum in dotibus maternis inſtituere, conſ. 26. n.36.fol.136.

Filius in præiudicium paterni vſusfructus non poteſt delatam ſibi hæreditatem repudiare, conſ. 26. n.3.fol.133.

Filius eſt ipſo iure parentum hæres, ſi tamen hæreditatem petat, conſ.45.n.21.fol.222.

Filius proprium eſſe a patre recipit, & dicitur vnica vox, caro, & perſona cum patre, & portio corporis illius, conſ.47.n.19.& 20.fol.237.

Filius non matris, ſed patris agnationem, & familiam conſequitur, ibid.n.21. Item patris muneribus, honoribus, dignitatibus, & priuilegijs potitur, ibid.n.22. Et quid de filio naturali tantùm remiſſiuè, ibid.n.23.

Filius quoàd ſtatum ſequitur conditionem matris, ibid.n.24.

Filius eſt liber, ſi naſcatur ex matre libera, ſeruus, ſi ex ſeruo, ibid.n.25.

Fiſcus habet priuilegium adiectionis in diem, & ſic vendita eius re admittitur melior oblatio intrà tempora adiectionum ſuperueniens, cõſ.44.n.11. fol. 207. Amplia, vt hoc procedat etiam in venditione rerum fiſco obligatarum, ibid.nu.12. Item etiam in conductione operariorum, vt noua oblatio minori mercede contenta debeat intrà tempora adiectionum admitti, ibid.n.13. Demùm etiam in locatione temporali bonorum fiſcalium, ibid.n.14. Sed refertur quædam allegatio Dom.Præſid.Vrſini, dicentis adiectionum tempora fauore fiſci, vel non vera, vel aliter intelligenda, ibid.num.15. Et pro ſua opinione adducuntur nonnulla iura; aliaq; ponderationes, ibid.num.16.& 17. Sed Author Dom. Vrſini ſententiam impugnat, & ſingulis illius fundamentis ſatisfacit, ibid.à n.18.vſquè ad 27.cit.fol.208.

Fiſci fauore, quandò ſit admittenda, vel non melior oblatio, vid.verb. Oblatio melior.

Fiſci bona, vt legitimè vendantur, debent banniri, & præconizari, eod.conſ.44.n.22.d.fol.208.

Fiſcalia onera fuerunt iure Cod. cognito, & introducta, eod.conſ.n.87.fol.215.

Forenſes ligantur ſtatuto loci, conditi teſtamenti, quoàd ſolemnitates tantùm, conſ.2.nu.36.fol.14. Non autem quoàd modũ diſponendi de bonis, ibid. nu.37. Quia quoàd bona non ligantur Conſuetudinibus alterius loci, ibid.nu.38. Niſi verba Conſuetudinis dirigerentur ad bona, ibid.n.43.

Forenſes non ſuccedunt in bonis antiquis vigore Conſuetudinis, ibid.n.40.

Forenſes effecti ciues per habitationem, ſiuè ciues allecti non comprehenduntur ſub Conſuetudinibus Neapolitanis, eod.conſ.2.n.62.fol.17.

Fori electio, & variatio non conceditur priuilegiatis litigantibus in Tribunalibus huius Ciuitatis, cõſ. 2.n.14.fol.11.

Forum quis ſortitur ratione rei ſitæ, conſ.35.num.1. fol. 173. Et habens exemptionem fori recti nihilominùs conuenitur ratione rei ſitæ, ibid. nu. 2. Item ſortitur forum ratione domicilij, ibid. nu.3. Forumq; domicilij eſt cæteris potentior, ibid. nu.4. Etiam ſi perſona, quę debet conueniri, abſens à ſuo domicilio reperiatur, ibid.nu.5. Item ſortitur quis forum ratione celebrati contractus, ibid.num.6.d. fol.173.

Frater dotans ſororem de paragio, non poteſt apponere ad ſui fauorem pactum reuerſionis dotis, ſorore ſinè filijs decedente, conſ.24.nu.26. fol.125. Limita, ſi fiat pactum, conſentiente ſorore, ibidem, num.27.

Frater, cui ſoror renunciauit, acquirit liberam libertatem diſponendi de bonis antiquis ab ipſa ſorore, ibid.n.33.fol.126.

Fraus non præſumitur in vltimis voluntatibus, conſ. 2.n.25.fol.13.

Fraudandi animus in emente merces, habita fide de pretio, arguitur ex eius decoctione ſecuta eadem die, vel die ſequenti, vel ad ſummum poſt quatuor dies poſt emptionem, conſ.41.nu.31.fol.200. Sed Author concludit, animum fraudandi remitti arbitrio Iudicis, ibid.n.32.fol.201. Nec tantùm arguitur ex temporis breuitate, ſed etiam ex geſtis antè decoctionem, ibid.n.33.

Fructus futuri, licèt incerti, poſſunt appretiari, conſ. 13.n.17.fol.64.

Fructus maturati, & ab vſufructuario non exacti, pertinent ad proprietarium, conſ.37.num.18.fol. 182.

Fructus ex antefato non exacti, mortua muliere, ſunt hæredis viri, ibid.nu.19. Quod intellige, vt ibid. n.20.& 21.

Funerum, & vltimæ infirmitatis expenſæ præferuntur quibuſcunq; creditoribus anterioribus cum expreſſa hypotheca; Item fiſco, & doti, conſ.39. n.1.fol.189. Et vtraq; expenſa habet idem priuilegium, ibid.n.22.& 31.fol.191.

INDEX.

Funerum expenſæ facienda ſunt à mulieris hæredibus, ad quos peruentura eſt dos, quæ pro huiuſmodi expenſis diminuitur, ibidem, num. 3. & 5. d. fol. 189.

Funerum expenſæ moderatæ tantùm, non autem ſuperfluæ repetuntur, ibid. nu. 7. Quæ verò ſint expenſæ moderatæ, quæuè ſuperfluæ, Iudicis arbitrio remittuntur, ibid. n. 8.

Funerum expenſæ detrahendæ ſunt ex portione hæreditatis libera, non autem ex portione ſubiectæ Conſuetudini, ibid. nu. 12. & 18. Limita in ſubſidium, ibid. n. 15. fol. 190.

Funerum expenſæ in ſubſidium detrahuntur ex bonis ſubiectis fideicommiſſo, ibid. n. 13. & 14.

Funerum expenſæ ſe habent, vt debitum hæreditatis, non defuncti, ibid. n. 20. fol. 191.

Funeralium impenſarum appellatione veniunt non ſolùm illæ, quæ ſunt abſolutè neceſſariæ ad humationem cadaueris; ſed etiam Miſſæ, recitationes Officiorum, eleemoſynæ, & veſtes lugubres totius familiæ, eod. conſ. 39. n. 9. Sed contrà, ibid. nu. 10. Author diſtinguit, ibid. n. 11. & 16. fol. 190.

Funiculus duplex difficiliùs rumpitur, conſ. 7. n. 10. fol. 34.

Furtum non committitur à ſocio in re ſociali, conſ. 8. num. 12. fol. 38.

G

GEmmæ pretioſæ, an poſſint vendi ſecundùm arbitrium contrahentium, an autem habeant certum valorem, vid. verb. Margaritæ.

Generalis diſpoſitio non trahitur ad expreſſa, nec ad prohibita in ſpecie, nec ad iura ſpecialiter competentia, conſ. 40. n. 9. fol. 194.

Generalitas reſtringitur iuxtà præcedentem ſpeciem, ibid. n. 10.

Generi per ſpeciem derogatur in legatis, & fideicommiſſis, conſ. 3. n. 9. fol. 21. & vid. conſ. 40. num. 8. fol. 194.

Generi per ſpeciem non derogatur in Principum reſcriptis, conſ. 40. nu. 18. fol. 194. Item quandò genus, & ſpecies in diuerſis ſcripturis, & orationibus continentur, ibid. n. 19. fol. 195. Item quandò ratio ſuadet, quòd per generalem diſpoſitionem ſit receſſum à ſpeciali, ibid. num. 20. Item quandò prouiſio generalis eſt neceſſaria, & ſi reſtringeretur, non eſſet æqua, ibid. nu. 21. Item ratione publicæ vtilitatis, ibid. n. 24.

Graduatio creditorum operatur reſciſſionem contractuum, conſ. 8. n. 17. fol. 38.

Gratia conceſſa ex motu proprio non continet tacitam conditionem, ſi preces veritati nitantur, conſ. 11. n. 4. fol. 53.

Gratia Principis non prodeſt, ſi aliquid ei latuit, ex cuius ſcientia gratiam non conceſſiſſet, conſ. 40. nu. 14. fol. 194. & ibid. n. 25. fol. 195.

Gubernator Eccleſiæ non poteſt eſſe teſtis pro illa, conſ. 4. n. 10. fol. 26.

Gubernator Eccleſiæ à iure nuncupatur Æconomus, ibid. n. 12. Et dicitur tutor, & curator illius, conſ. n. 14. fol. 27.

Guidaticum, ſi alicui de ordine Principis concedatur, poteſt etiam concedi ſocio criminis, licèt de eo Princeps mentionem non feciſſet, conſ. 40. nu. 23. fol. 195.

H

HAbitandi in certo loco conditio, ſiuè pactum, an valeat; referuntur plures opiniones, conſ. 5. n. 5. 7. 8. 9. & 10. fol. 28. & 29.

Habitandi in certo loco conditio regulatur arbitrio boni viri, ibid. n. 28. fol. 30.

Habitator differt ab habitante, conſ. 2. num. 60. fol. 16.

Habitatores perpetui ligantur Conſuetudinibus loci, ibid. n. 61.

Haſtæ fiſcalis authoritas deludi non debet, vid. verb. Authoritas.

Hæreditaria bona per aditionem efficiuntur propria hæredis, & amittunt originem, vid. verb. Bona hæreditaria.

Hæres grauatus habitare in certo loco, poteſt ab illo licitè diſcedere propter aeris intemperiem, conſ. 5. n. 12. fol. 29.

Hæres grauatus debet omninò in poſſeſſionem fideicommiſſi immitti, ab eoq; petere fideicommiſſarius, qui ſi poſſeſſionem adeptus eſſet bonorum fideicommiſſo ſubiectorum; vel partis illorum, quamuis Iudice authorante, deberet illam antè omnia hæredi grauato reſtituere, vid. verb. Fideicommiſſarius.

Hæredi grauato ad adipiſcendam poſſeſſionem fideicommiſſi, ſufficit, quòd dicat ei competere detractiones, conſ. 11. n. 16. fol. 55. Quia præſumitur ei competere detractiones, ibid. nu. 22. Et quid ſi inuentarium non confeciſſet, ibid. n. 34. fol. 57. Pluraq; alia, vid. verb. Detractiones, & verb. Fideicommiſſarius.

Hæres grauatus non tenetur conficere inuentarium bonorum fideicommiſſo ſubiectorum; niſi poſtulante fideicommiſſario, eodem conſ. 11. num. 35. fol. 57.

Hæredes plures in actione perſonali tenentur pro hæreditarijs portionibus, conſ. 14. n. 21. fol. 74. Secùs in actione hypothecaria, ibid. n. 22.

Hypotheca, an competat ſuper bonis illius, qui adminiſtrauit fideicommiſſum, conſ. 3. num. 14. fol. 21.

Hypotheca tacita in quibus caſibus competat remiſſiuè, conſ. 3. n. 19. fol. 22.

Hypotheca conſiſtit ſuper pecunia penes debitorem, ſed ſtatim reſoluitur, ſi pecunia alteri tradatur, conſ. 3. n. 33. fol. 24.

Hypotheca per creditorem acquiſita ſuper toto patrimonio poſſeſſo per ſuum debitorem pro communi, & indiuiſo cum alio fratre, vel conſocio, illæſa durat, non obſtante diuiſione fratrum, vel ſociorum, conſ. 8. n. 3. fol. 37. Sed limita, & intellige, prout ibid. nu. 5. & 6. Et an ad hunc effectum interſit, quòd diuiſio fuerit facta iudicio Communi diuidundo, vel Familiæ erciſcundæ, ibid. n. 14. & 15. fol. 38.

Hypo-

Google

INDEX.

Hypotheca conſtituit ius indiuiduum,eod.conſ.8.nu.4.fol.37.

Hominis vita poteſt computari,& æſtimari,conſ.13.n.17.fol.64.

I

IGnoranti , & erranti à iure ſuccurritur , conſ. 7. num.5.fol.33.

Ignorantia præſumitur,conſ.40.n.4.fol.194.

Ignorantia hominis non impedit operationem legis, conſ.45.n.39.fol.224.

Immiſſio danda eſt hæredi ſcripto ex Edict. D. Hadrian.*conſ.21.n.6.fol.110. Nec impeditur propter nullitatem contrà teſtamentum propoſitam, ibid.n.7. Dummodò nullitas non ſit patens,& vitium viſibile,ibid.n.8. Item non impeditur ex oppoſitione, quæ fit contrà teſtes teſtamentarios,ibid.n.15.fol.111. Item ex quauis particulari prętenſione,ibid.nu.16. Item nec à filio pro conſecutione ſuæ legitimæ,ibid.nu.17. Item nec à legatario pro conſecutione legati,ibid.num.18. Item nec à fideicommiſſario pro conſecutione fideicommiſſi; ſed quomodò, & quandò hoc ſit verum,ibid.à nu.19. vſq; ad 28. Vbi præſertim agitur quid iuris,quandò fideicommiſſum eſſet ordinatum in contractu cum clauſula* Conſtituti.

Immiſſio dando eſt hęredi ſcripto in primo teſtamento , quandò diſputatur de validitate ſecundi teſtamenti,conſ.34.nu.1.fol.168. Sed contrà,ibid.nu.11. Et quandò prima opinio poſſit procedere, ibid.num.13.

Immiſſio ex Edict. Diu. Hadrian. *non impeditur ad fauorem hæredis ſcripti , etiam ſi teſtatoris dementia allegetur, conſ.34.nu.10. fol.168. Et ità pluriès deciſum,ibid.n.51.fol.172. Et quid in præſenti cauſa determinauerit M.C. ibid. nu.52. & 54.*

Immunitas conceſſa ob numerum duodecim filiorum firma remanet, etiam ſi illi decedant, conſ.22.nu.22.fol.166.

Implementum , non motus implementi attenditur, conſ.18.n.12.fol.92.

Incauti Scriptores rem radicitùs non examinantes, reprehenduntur,conſ.44.n.77.fol.214.

Incertum nihil eſt in iure, quòd taxari nequeat,conſ.13.n.17.fol.64.

Incluſio vnius, eſt excluſio alterius,conſ.3.nu.8.fol.21.& conſ.26.n.13.fol.135.

Incommodum non debet ſentire,qui nullum commodum conſequitur,conſ.11.n.27.fol.56.

Indultus vitiatur,ſi aliquid Principi latuit,ex cuius ſcientia indultum non conceſſiſſet,conſ.40.nu.17.fol.194.

Indultuum banna ad publicam quietem publicantur,ibid.n.22.fol.195.

Indultatur validè aliquis ex alterius nominatione, licèt contrà ipſum adſit prohibitio ſpecialis indultandi,ibid.n.27.fol.196.

Infans non poteſt ſocietatem inire , quia caret legitimo conſenſu,conſ.48.n.26. Secùs minor,ibid. Sed quoàd infantem,vt cum eo poſſit continuari vetus ſocietas, vel illa renouari, vid.quæ ſubtiliter ponderantur,ibid.n.28.fol.242.

Infans, authorante tutore, poteſt ſocietatem inire, ibid.num.34.fol.243. E[illegible] ſ[illegible]icit conſenſus tutoris per actus facti,ibid.num. 5. Refertur authoritas Dom.Hodiern. *dicentis prædictam opinionem procedere quandò tutor authoratur ſocietati ab infante cum alio,quàm cum i[illegible]ſo tutore initæ,ibid.n.36. Sed declaratur ab* Authore *traditio* Dom. Hodiern.*ibid.n.37.*

Infans maior effectus poteſt ſocietatem ſecum nulliter initam ratam habere,ibid.n. 8.

Ingratitudinis vitium non poteſt conſiderari in filio infante,conſ.1.n.40.fol.6.

Initium contractus attenditur, conſ.2. num.65. fol.17.

Iniuriarum actio denegatur contrà vtentem iure ſuo,conſ.8.n.13.fol.38.

Inſtitutio de potentiori facta in iuribus litigioſis non tenet, conſ.2.nu.1.fol.10. Sed vid.ibid.nu.20.& 21.fol.12.

Inſtitutio facta de Imperatore , vel Rege in iuribus litigioſis non tenet, eod.conſ.2.nu.20.fol.12. Sed præter Imperatorem, vel Regem valet inſtitutio, quiſuis inſtituatur,ibid.num.21. Amplia,etiam ſi inſtitutio ſit ad commodum alterius, n.29. & 32. fol.13.

Inſtitutus ſub conditione intrà certum tempus adimplenda, non poteſt moram purgare,conſ.16.n.19.fol.83.

Inſtitutio ſic facta, Inſtituo Titium meum filium, aut fratrem, an valeat, ſi inſtitutus ſit extraneus, latè conſ.6.fol.31.

Inſtrumentum non poteſt in publicam formam reaſſumi, defunctis Iudice , Notorio , & teſtibus; & quid attentis priuilegijs Regni, conſ.29.num.23.fol.146.

Inſtrumentum nulliter reaſſumitur non citata parte, ibid.n.24.

*Interdictum,*quorum bonorum, *datur ſoli hæredi ab inteſtato, & quæ ſint probanda, conſ.21.n.23.fol.112.*

*Interdictum,*quorum bonorum, *equipollet remedio* leg.fin. C.de edict.Diu.Hadrian. *ibidem, num.24.*

Intereſſe lucri ceſſantis , vel damni emergentis, tanquam incertum, non poteſt in mutuo taxari, conſ.13.n.3.fol.62. Sed eſt probandum,ibid.nu.4.fol.63. Nec prodeſt aſſeueratio partium de lucro, vel damno.ibid.n.5. Limita concurrente congruitate, & veriſimilitudine,ibid.n.7. Item limita in Regionibus, vbi ſunt paratæ emptiones,ibid.num.8. Item vbi mutuans eſſet negotiari ſolitus , ibidem, num.9.

Intereſſe lucri ceſſantis , & damni emergentis eſt incertum ratione quantitatis, eod.conſ.13.n.16.fol.64. Sed iſta incertitudo poteſt taxari arbitrio boni viri,ad certam veriſimilem metam,ibid.n.17.

Intereſſe lucri ceſſantis,& damni emergentis,ad certam, iuſtamq; metam taxatum debetur , etiam quòd poſteà contingat creditorem plus , vel minùs fuiſſe lucraturum,eod.conſ.13.nu.18.fol.65. Niſi tem-

tempore contractus fuiſſet certum, quòd creditor non erat tantùm lucraturus,ibid.n.19.

Intereſſe mutui ad quã rationem dicatur exceſſiuum; & quandò congruum, & quid in mercatore, eod. conſ.13.n.20.& 21.fol.65.

Intereſſe debitum officio Iudicis, ſi petatur, & à Iudice omittatur, pro omiſſo habetur, & quomodò tùnc ſit creditori conſultum, quiduè in intereſſe conuento,conſ.14.n.16.fol.73.

Intereſſe dotis non ſolutæ, debetur viro à die retardatæ ſolutionis,conſ.37.nu.25.fol.183. Vel à die interpellationis, quandò dos non fuit ad certum tempus promiſſa,ibid.n.26.

Inuentarij cõfectio de portione ſpectante pupillo defuncti fratris filio, an arguat diuiſionem bonorũ, & reſolutionem ſocietatis olim initę cum fratre defuncto,conſ.48.n.22.fol.241.

Inueſtitura feudi interpretatur ex ſequenti obſeruantia,conſ.10.nu.31.fol.48. Maximè ex obſeruantia habita per primum acquirentem, ibid. nu. 32.& 33.

Inueſtitura poteſt alienari de voluntate domini tolerantis aliquid contrà illam,ibid.n.35.fol.49.

Ipſo iure quicquid fit,eatenùs effectum ſortitur, quatenùs concurrat miniſterium hominis, ad exercendum opus à iure perfectum,conſ.45.n.23.f.222.

Ipſo iure aliquid fieri idem eſt, ac non fieri facto hominis, & è contrà,ibid.ſub n.9.fol.220.

Iracundiæ calore geſta nullius ſunt roboris,conſ.1.n. 15.fol.4.

Iracundiæ effectus referuntur,ibid.n.16.

Iratè teſtatorem non diſpoſuiſſe ex quibus probetur, ibid.n.9.& 11.fol.3.

Iratus præſumitur, quòd inconſultò agat,ibid.n.23. fol.5.

Iratus præſumitur ex iuſta cauſa ad iram prouocatus,ibid.n.24.

Iratus, & iracundia, vid. verb. Confeſſio, *verb.* Contractus, *verb.*Perſeuerantia, *verb.*Teſtamentum, *verb.*Teſtator, *verb.*Iuramentum, *verb.*Delinquens, *verb.*Vẽditio, *verb.*Actus, *& verb.*Exhæredatio.

Iudex in cauſa propria nemo eſſe poteſt,conſ.4.nu.3. fol.26.

Iudex meus eſſe non poteſt ille, qui mecum litigat, ibid.n.4. Amplia, ſi lis non eſſet nomine proprio; ſed ſub nomine dignitatis,ibid.num.5.Propter intereſſe affectionis, & præeminentiæ,ibid.n.6.

Iudex eſt ſuſpectus ob quodlibet intereſſe, quod in cauſa habet,ibid.n.7.

Iudex ob 94. cauſas, à Caualc. *enumeratas recuſatur,ibid.n.8.*

Iudex amicus, vel conſanguineus Rectoris Eccleſiæ eſt ſuſpectus in cauſis Eccleſiæ,eod.conſ.4.nu.17. & 18.fol.27.

Iudex,qui fuit Gubernator alicuius Eccleſiæ, non poteſt ampliùs in cauſis illius interuenire, & ità decíſum,ibid.n.19.

Iudex boni viri locum obtinet,conſ.5.n.29.fol.30.

Iudex ſeruare debet quod eſt iuſtum, non quod eſt æquum,conſ.16.n.46.fol.86.

Iudex rigorosè examinare debet probationes ſuper dementia teſtatoris receptas, conſ.34.num.19.fol. 169.

Iudex inferior non poteſt manus imponere ſuper negotio coràm Principe introducto, conſ.35. nu.20. fol.175.Sed quandò hoc procedat,ibid.n.21.

Iudex inferior cognoſcit de ſurreptione, & inualiditudine reſcripti à ſuperiore expediti,ibid.n.23.

Iudex ſecularis cognoſcit de ſurreptione abſolutionis iuramenti ab Eccleſiaſtico obtentæ, ibid.nu.24.d. fol.173.

Iudex pro ſuis ſportulis poteſt ſatisfieri ſuper bonis in iudicio deductis,etiam feudalibus,vel fideicommiſſatis cum priuilegio prælationis,conſ.41.n.10, & 11.fol.202.

Iudex ex officio poteſt pronunciare,debitum eſſe compenſatum,conſ.45.ſub n.15.fol.221.

Iudicatum non poteſt dici id, quod non fuit oppoſitum,conſ.29.n.28.fol.147.

Iudicium antè diem cœptum eſt nullum, quaſi agens careat actione,conſ.36.n.3.fol.178.

Iura etiam directa tranſeunt in Procuratorem in rem propriam conſtitutum,conſ.4.n.1.fol.26.

Iuramentum regulari iuxta naturam actus, ſuper quo interponitur,eſt falſum,conſ.13.n.62.fol.69. Et reſpondetur ad tex. in l. fin. C. de non numer.pecun.*ibid.n.63.*

Iuramentum non excludit exceptionem ſimulationis,ibid.n.64.

Iuramentum habet vim ſpecialis renunciationis,cõſ. 16.n.36.fol.85.

Iuramentum facit pactum de retrouendendo perpetuum,& à pręſcriptione ſecurum,conſ.30.nu.29. fol.152.

Iuramentum in primo teſtamento appoſitum reſoluitur in implicitam cauſam derogatoriam,cõſ.33. num.17.fol.162. Sed vid.ibid.nu.39. cum ſeqq. fol.165.

Iuramentum hominis irati non tenet, conſ.1.nu.18. fol.4.

Iurans non reuocare teſtamentum poteſt nihilominùs ad libitum teſtari,conſ.33.nu.15.Et non incurrit periurium,ibid.n.16.fol.162.

Iurans cum effectu ſoluere, an poſſit compenſare remiſſiuè,conſ.45.n.53.fol.226.

Iurare fruſtrà partes voluiſſe,non præſumitur, conſ. 13.n.61.fol.69.

Iurata promiſſio multùm differt à ſimplici promiſſione,ibid.n.60.

Iuri de futuro, & in ſpe debito renunciari poteſt, conſ.24.n.35.fol.126.& n.56.fol.129.

Iuriſdictio generaliter conceſſa non extenditur ad ea, quæ Princeps in ſpecie non conceſſiſſet, conſ.40.n. 16.fol.194.

Iuriſdictio ità tueri debet,vt potiùs augeatur, quàm decreſcat,conſ.50.n.75.fol.254.

Iuris quælibet diſpoſitio intelligi debet terminis habilibus,conſ.48.n.15.fol.241.

L

L*Abor,prçmium,& mercedem meretur,conſ.17. n.17.fol.89.*

Labor ſinè mercede eſſe non debet, conſ.42.nu.2. Et quàm grauior eſt, eò magis maiorem mercedem meretur,ibid.n.4.fol.202.

Labore ſuo quempiam fraudari grauis culpa eſt,ibid. num.6.

Labores noſtros ab alijs occupari dolendum eſt, ibid. num.7.

Labores pretio comparantur,ibid.n.8.

Labores pro re implicati, à rei pretio deducuntur, & tantò minùs res valet, quãtùm pro laboribus eſſet perſoluendum,ibid.n.9.

Laborum iuſta mercede, nemo fraudari debet, ibid. num.5.

Laudantur ab Authore *in hoc Opere ſubſcripta nomina.*

REX noſter Potentiſſimus,& Catholicus,*conſ. 44.n.40.fol.*210.

Dom.Reg.D.Stephanus Carrillus, *conſ.*40.*nu.* 29.*fol.*196.

Dom.Reg.D.Felix Vlloa S.C.Præſes,*conſ.*50.*n.* 3.*fol.*246.

Dom.Reg.D.Petrus Valerus, *eod.conſ.*50.*n.*27. *fol.*248.

Dom.Reg.Io: Hieronymus de Philipo, *conſ.*6. *in fine,fol.*32.*Eiuſq; immaturę mortis mentio fit, conſ.9.n.21.fol.43.*

Dom.Reg.Antonius de Gaeta, *conſ.*49. *num.*3. *fol.*245.

Ill. D. Antonius Nauarrete Marchio Latertiæ, Regius Conſiliarius,*conſ.*50.*n.*68.*fol.*254.

Ill.D.Didacus de Soria Marchio Criſpani,Regius Conſiliarius,*conſ.*14.*n.*40.*fol.*76.

Dom. Conſiliarius Antonius Florillus Regiæ Cameræ Præſes,& olim Regalis Patrimonij Fiſci Patronus, *conſ.*24.*n.*59.*fol.*129.

Dom. D. Thomas Carauita Regius Conſiliarius,*conſ.*48.*n.*40.*fol.*244.

Dom. Io: Baptiſta Hodierna Regius Conſiliarius,*conſ.*29.*n.*48.*fol.*149.

Dom.Scipio Martinus Reg. Conſiliarius, *conſ.* 16.*n.*49.*fol.*87.

Dom.D.Stephanus Padilla Reg. Conſiliarius, *conſ.13.in Appendice circà finem,fol.70.*

Dom.Ignatius Prouenzalius Regius Conſiliarius,olim M.C.V.Fiſci Patronus,*conſ.*32.*nu.* 1.*fol.*157.

Ill. D.Didacus de Xaraua à latere Cõſiliarius, *conſ.*50.*n.*2.*fol.*246.

Dom. D. Petrus Cortes Iudex M.C.V. in Criminalibus,*conſ.*34.*n.*43.*fol.*171.

Dom. Carolus Vergara M.C.V. in Criminalibus Iudex,*conſ.*50.*n.*39.*fol.*251.

Dom.Thomas de Luca olim M.C.V.in Ciuilibus Iudex,*conſ.*21.*n.*30.*fol.*112.

Dom.Io:Dominicus de Virgilijs olim M.C.V. Pauperum Aduocatus,*conſ.*34.*n.*42.*fol.*171.

Dom.Ianuarius de Andrea nùnc M.C.V. Pauperum Patronus, *conſ.*40.*n.*1.*fol.*193.

Dom.V.I.D.Antonius de Ponte, *conſ.*2.*num.*4. *fol.*10.

Dom.V.I.D.Dominicus de Angelis,*conſ.*18.*n.* 51.*fol.*96.

Dom.V.I.D.Iulius Caponus, *conſ.*25. *num.*10. *fol.*131.

Dom.V.I.D.Franciſcus Andreaſſus, *conſ.*31.*n.* 1.*fol.*153.

Dom.V.I.D.D.Ioſeph Carauita, *conſ.*21.*n.*30. *fol.*112.

Dom.V.I.D.Ioſeph Canalis, *conſ.* 44. *num.* 36. *fol.*209.

Dom.V.I.D.Lelius Altogradus, *conſ.*1. *num.*8. *fol.*3.

Dom.V.I.D.Conſtanrinus Caſarus,*conſ.*50.*nu.* 12.*fol.*247.

V.I.D. Antonius Paueſe, *conſ.* 4. *num.* 48. *fol.* 239.

Legato 30. annorum per hæredem præſcribitur, niſi fuerit relictum,quòd poſſit quandocunq; peti,conſ. 30.n.16.fol.151.

Legatum factum filio contemplatione patris, acquiritur patri,conſ.12.n.10.fol.59.

Legatum, quod caducatur in perſonam legatarij nominati, ſubſtinetur in perſonam contemplati,ibid. num.13.

*Legatum ad tempus relictum, non dicitur conditionale, quia tempus videtur appoſitum præſtationi, eod.conſ.12.nu.18.fol.59. Referuntur plura iura in contrarium,ibid.nu.19.*Author *teſtatur, quæſtionem eſſe maximoperè nodoſam,ibid,nu.20.Et refert nouem diſtinctiones,ibid.n.21.fol.60.*

Legatum ſub cõditione neceſſaria relictum, eſt tranſmiſibile, ſi decedat legatarius antè conditionem, ibid.n.22.23.& 24.Et ità deciſum,ibid.n.25.

Legatum de partu ancillæ, vel fructuum naſciturorum, tranſmittitur, etiam ſi legatarius antè partum ancillæ, vel maturatos fructus decedat, ibid. num.23.

Legatum ex multiplico ſoluendum tranſmittitur defuncto legatario antè perfectum multiplicum, ibid.n.25.

Legatum mulieri relictum, ſi certæ perſonæ nubat, ſtatim amittitur,ſi mulier ad contrahendum interpellata recuſat, nec poſteà admittitur ad purgandam moram,conſ.16.n.20.fol.83.

Legatum relictum alicui, ſi Titius teſtatoris gener ſinè filijs deceſſerit, debetur, ſi ſinè filijs teſtatoris filia decedat, & figuratur caſus, conſ.18.n.9.fol. 91. Quia illa conditio intelligitur de filijs ſuſcipiendis cum teſtatoris filia,vt ibi per totum conſ.

Legatum relictum alicui, dummodò cum teſtatoris vxore habitet,& ei ſeruitia preſtet,debetur,etiam ſi ſeorsùm habitet,ſi tamen illi obſequia exhibeat, conſ.18.n.17.fol.93.

Legatum relictum fratri,ſi filios habuerit, omnes filios comprehendit, licèt ex diuerſis coniugibus, conſ.18.n.44.fol.95.

Legatum relictum mulieri viduæ, eiq; ſolutum non repetitur, ſi poſteà nubat,conſ.22.n.18.fol.115.

Legatum relictum ſub conditione, ſi legatarius reperiatur cum teſtatore habitare tẽpore obitus illius, deberi defenditur legatario, qui propter peſtem à teſtatore abſuit,conſ.5.per totum,fol.28.

Legatum caducatur, ſi legatarius prædecedat teſtatori,conſ.12.n.1.fol.58.

Legatum conditionale caducatur, decedente legatario antè euentum conditionis, ibid. nu. 4. Etiam in legatis ſub conditione relictis à patre filio, ibidem, num. 5.

Legatum relictum filio alieniis, ex quibus præſumatur relictum contemplatione patris, ibid. n. 6.

Legatum relictum Sempronio creditori Titij, dicitur relictum contemplatione Titij, ibid. nu. 8. Et ideò conceditur Titio relicta liberatio intuitu legati relicti ſuo creditori, ibid. n. 9.

Legatarius non ſolum ille dicitur, qui fuit nominatus, ſed ille etiam, qui fuit contemplatus, ibid. n. 7. & 15. fol. 59.

Legatarius pro conſecutione legati non poteſt impedire immiſſionem hæredi ſcripto, conſ. 21. nu. 18. fol. 111.

Legatarius agit de lucro captando, conſ. 43. num. 5. fol. 104.

Legatorum, & fideicommiſſorum onera faciliùs excluduntur intuitu perſonæ coniunctæ, quàm perſonæ remotioris, conſ. 18. n. 25. fol. 93.

Legitima filij in Ciuitate in bonis maternis eſt aucta ad nouem partes maternæ ſubſtantiæ, conſ. 2. num. 35. fol. 14.

Legitima, ſpectans filio ſuper fideicommiſſata patris hæreditate non venit in confiſcationem bonorum filij, qui illam non petiit, nec tale ius fiſco tranſmittitur, conſ. 28. n. 26. Sed refertur contraria deciſio, ibid. n. 30. fol. 143.

Legitimatus filius per reſcriptum Principis, an excludat agnatos à ſucceſſione parentis, vid. verb. Naturalis filius.

Legitima libera detrahi poteſt à fideicommiſſata patris hæreditate per quemcun[que] filij ſucceſſorem, etiam quòd filius viuens illam non petierit, conſ. 28. n. 24. fol. 143. Refertur contraria opinio, ibid. n. 25. Sed reprobatur, ibid. nu. 27. & 28. Et iuxtà priorem ſententiam deciſum refertur per Sac. C. ibid. n. 29.

Legitimæ ſupplementum, licèt filio ipſo iure debeatur, debet tamen filius illud petere, conſ. 45. num. 17. fol. 221.

Læſio in donatione non cadit, conſ. 7. n. 2. fol. 33. Niſi aliter perſonarum qualitas ſuadeat, ibid. num. 12. fol. 34. Item ſi donans eſſet minor, ibid. num. 13. Item ſi donatio eſſet correſpectiua, ibid. nu. 14. Et quarè, n. 15.

Læſio ex geminatis actibus, & approbationibus excluditur, ibid. n. 7. fol. 34.

Læſio enormiſſima non tollitur, etiam ſi ſit expreſsè renunciatum remedio leg. 2. *ibid. nu. 22. fol. 35. Etiam cum iuramento, ibid. n. 23. Et quid ſi actus fuiſſet geminatè ratificatus, ibid. n. 24. 28. & 30. fol. 35.*

Læſio non cadit in tranſactione, conſ. 11. num. 32. fol. 56.

Læſionis remedium 30. annorum ſpatio tollitur, ibid. num. 33.

Læſio, an adfuerit, attenditur tempus contractus, tàm ad annullandam obligationem, quam ad obtinendam reſtituti[onem] conſ. 22. n. 20. & 21. fol. 115.

Læſio all[e]gari [n]on [p]oteſt pro re, vel negotio, quod ſubeſt ſub dubio euentu commodi, vel incommodi, conſ. 46. n. 42. fol. 234.

Liberatio vnius interdum parat alteri exceptionem, conſ. 46. n. 9. fol. [illegible]1.

Libertas data dicitur ex aſſertionibus domini, dicentis velle ſeruo ſuo [l]ibertatem largiri conſ. 47. nu. 28. fol. 2[illegible]. Item ſi dominus in teſtamento coram Iudice ca[r]tbulario cond[i]to, ſeruum filium appellet, ibid. n. 30.

Libert[at]is fauore ſunt ſublatæ iuris ſcrupuloſæ ambages, conſ. [illegible] n. 16. fol. 136.

Libertatis fauore [v]erba adulationis cauſa prolata inducunt perfectam diſpoſitionem, ibid. nu. 29. d. fol. 237. Item verba ennunc[i]atiua, ibid. n. 31.

Libertas comparatur piæ cauſæ, eod. conſ. 47. nu. 32. fol. 238. Imò piæ cauſæ præponderat, ibid. n. 33.

Libertatis legatum minuit, & tollit legitimam filiorum, ibid. n. 35.

Libertas ſemel quæſita tolli ampliùs non poteſt, ibid. num. 36. Etiam ſi libertas data ſit ex falſa cauſa, ibid. num. 37. Item ab hærede grauato, licet poſteà adueniat caſus reſtitutionis, ibid. n. 38. Item à minore, qui poſt aditam hæreditatem, & factam mani[u]miſſionem de [illegible] hæredi[t]ario fuit aduersùs adi[tio]nem reſtitutus, ibid. n. [3]9. d. fol. 238.

Liberta[tis] fauore lic[et] [illegible] datoris; non tamen re[illegible]luitur ius acc[illegible] conſ. 47. n. 40.

Libertas in fraudem creditorum dari non poteſt, ibid. nu. 42. d. fol. 238. Sed vid. ad hoc notabilem Authoris *ponderationem, & intellectum, ibid. n. 43. & 44.*

Libertatis cauſæ ſpectant ad cognitionem Domini Delegati Regalis Iuriſdictionis, eod. cõſ. 47. n. 45. d. fol. 248.

Libertatis fauore denegatur minoribus in integrum reſtitutio, & quando ſecùs, ibid. n. 41.

Licitationes animoſæ non ſunt admittendæ, conſ. 44. nu. 30. fol. 209. Et animoſa dicitur illa licitatio, quæ fit vltrà latitudinem iuſti pretij, ibid. n. 31.

Licitatores [b]onorum fiſcalium, quandoq; inter ſe colludunt, & co[n]fœderantur in perniciem Regalis Patrimonij, ibid. n. 39. fol. 210.

Licitator primus, an pro eodem pretio præferatur ſecundo li[c]itatori plus offerenti. Referuntur contrariæ opiniones cum d[i]ſtinctione Authoris, *ibid. nu. 58. 59. & 60. fol 212.*

Linea, ſi in cond[i]tione ponatur, cenſetur per fideicommiſſum vocata, [c]onſ. 28. n. [illegible] fol 14[illegible].

Locat[i]onis, lo[c]ationumq; ſcripturæ non probant dominium, conſ. 29. nu. 15. fol. 146. Neq; poſſeſſionem, ibid. nu. 16. Et quan[d]o ſec[ùs], ibi[d]. nu. 17. 18. & 19.

Locus conditi teſtament[i] non eſt in conſideratione ad illud annullandum, [con]ſ. [illegible] n. 90. f[o]l. 19.

Lucida interualla n[on] præſumu[n]tur in demente, conſ. 34. nu. 6. fol. 16[illegible]. Sed quan[do] hoc ſit verum, ibid. n. 27. fol. 170.

Lucra peruenientia ex ſocietate, poſt mortem ſociorum, debent inter hæredes diuidi, conſ. 48. num. 5. fol. 240.

Lucrum, & damnum conſiſtunt in facto, conſ. 13. n. 4. fol. 63.

Lucrum mercatori ferè naturaliter cohæret, eodem conſ.13.n.14.fol.46.

Lucrum non ſolùm dicitur, quandò aliquid de nouo acquiritur, ſed etiam quandò aliquid omiſſum recuperatur, conſ.44.n.70.fol.213.

M

M*Agiſtratus præſentia excludit præſumptionem metus, vid. verb.* Præſentia.

Magiſtratus, & Senatores, an ſint potentiores, & an poſſint in iuribus litigioſis inſtitui, vid. verb. Senatores, & Magiſtratus.

Maioratum obtinens tanquam proximior, illo non priuatur, ſi alius magis proximior ſuperueniat, conſ.22.n.13.fol.115.

Mandatum de ſubueniendo fratribus in genere non trahitur ad illos fratres, quorum reſpectu ſpecialiter prouiſum fuit, conſ.40.n.11.fol.194.

Margaritæ, & gemmæ pretioſæ iuxtà opinionem Nauarr. *tanti valent, quanti vendi poſſunt, conſ. 46.nu.22.fol.232. Et pretium illarum iuſtum nuncupatur, quod fuit a partibus conuentum, ibid.nu.23. Verùm* Sotus *impugnat hanc ſententiam, volens pretium margaritarum eſſe ab expertis æſtimandum, non autem ab arbitrio contrahentium, ibid.num.24.& vid. ibid. num.38.fol. 233.*

Maritus, an teneatur cum vxore in certo loco habitare, conſ.5.n.6.8.& 15.fol.29.

Maritus promittens, quòd vxor ſua renunciabit, ſeq; curare, & facere; ità vt faciendo ſuum poſſe non excuſetur, inefficaciter obligatur, ſi adhibitis diligentijs nolit mulier renunciare, conſ.25.nu.2.fol. 130. Sed iſta opinio receſſit ab vſu decidendi, & contraria ſeruatur, ibid.nu.4. Et reſpondetur fundamento conatus adhibiti per virum, cùm ſoleat eſſe fictus, & colluſiuus, ibid.n.15.fol.1[illegible].

Maritus promittens, quòd vxor [illegible] & filii naſcituri non contrauenient renunciationi factæ ad fauorem dotantium, ad nihilum tenetur, ſi renunciatio ex capite læſionis reſcindatur, conſ.25.nu.3.fol.130. Sed contraria opinio eſt verior, & firmiſſime defenditur, ibid.n.5 [illegible] 6.& n.13.fol.1[illegible]1.

Mariti defuncti [illegible], in eius [illegible] conſeruatur, conſ.26.n.47.fol.137.

Maritus dotis [illegible] ſuras non petens illas remiſiſſe cenſetur, conſ.3[illegible] fol.180. Sed intellige, vt hoc procedat ad fauorem mulieris tantùm, ibid. n.23. fol.182. Secùs ſi dotis [illegible] or eſſet alius, quàm ipſa mulier; & ità deciſum in utriſq; Aulis, ibid. num.24.

Maritus non poteſt agere ad intereſſe dotis non reſtitutæ contrà hæredes primi viri, niſi a die, quo illos interpellauit, eod.conſ.37.n.8.& 9.fol.181.

Maritus repetit expenſas neceſſarias in res dotales factas, etiam poſt dotem reſtitutam, conſ.38.nu.2. fol. 183. Etiam ſi poſteà illa res meliorata perijſſet, ibid.n.21.fol.186.

Maritus poteſt abradere voluptarias expenſas in res dotales à ſe factas, ibid.n.25.

Maritus recipiens ſcienter in dotem nomina debitorum litigioſa, non repetit expenſas erogatas pro illorum recuperatione, ibid.n.28.fol.187.

Maritus, ſi vxori dotem, & antefatum relinquat, cum expreſſione certę quantitatis, vel ſi preter dotem, illi faciat aliquod legatum, videretur ex hoc vxori remiſiſſe meliorationes, & expenſas in res dotales factas, ibid.n.38.& 39.fol.188.

Maritus quas expenſas in res dotales factas repetat, quæuè dicantur neceſſariæ, vtiles, aut voluptariæ expenſæ, & an pro eis detur viro retentio dotis, vid.verb. Expenſæ, *infrà verb.* Mulier, *& verb.* Retentio.

Maritus repetit expenſas, quas pro funeranda vxore erogauit, conſ.39.n.2.fol.189. Imò retinet ex dote quantum expendit, ibid. nu.4. Etiam ſi non proteſtatus fuit, ibid.num.6. Limita, niſi maritus eſſet vxoris legatarius, ibid.num.17.fol.190. Sed iſta limitatio ab Authore *reprobatur, ibid.n.19. & 20.*

Maritus tenetur ad expenſas funerum vxoris, pro rata lucri dotis, ibid.n.21.fol.191.

Maritus non repetit expenſas erogatas in vltima infirmitate vxoris, eod.conſ.39.n.27.fol.191.

Maritus tenetur ſubminiſtrare vxori etiam indotatæ debitas medelas, ibid.n.28.

Maritus non ſubueniens vxori infirmę cum medelis, & perito Medico, priuatur lucro dotis, ibid.n.29. & 30.

Maritus, qua ratione repetat expenſas funerum, non illas pro infirmitate mulieris erogatas, ibid.n.33. fol.92.

Maritus ſtatim defuncta vxore, illam ex dote funerare tenetur, non obſtante legali dilatione, quam habet ad dotem reſtituendam, ibid.n.36.

Maritus repetit expēſas erogatas pro diuturna vxoris ægritudine; pro qua dotis fructus non ſufficiebant, late, ibid.n.37.& 38.

Maſculinum concipit fœmininum, conſ.19.nu.3.fol. 97. Etiam in diſpoſitionibus ſtatutorum, ibid.n.4. Item in reſcriptis, ibid.nu.5. Item in priuilegijs, ibid.nu.6. Item in materia correctoria, ibid.nu.7. Item in materia pœnali, ibid.n.8. Limita exiſtentibus coniecturis in contrarium, ibid.num.26.fol. 101. Item vbi teſtator expreſſit ad cōſeruationem familiæ, ibid.nu.27. Item vbi vigeat ſtatutum excluſiuum fœminarum, ibid.nu.28. Item vbi concurrit præiudicium piæ cauſæ, ibid. num. 48. fol. 103.

Maſculorum mentio, ſeù maſculina qualitas, ſi in aliqua teſtamenti parte appareat, non cenſetur repetita in alia parte teſtamenti, conſ.19.nu.14.fol. 98. Sed contraria opinio probatur, ibid.nu.31. & 32.fol.101.

Mater tranſiens ad ſecunda vota, non petito tutore filijs, priuatur illorum ſucceſſione, conſ.14.nu.22. fol.78. Imò debet curare, quòd cum effectu detur, adimpleat, & adminiſtret, ibid.n.2[illegible]. Confutata quadam diſtinctione, relata per Parlador. *ibid.n. 24. Limita concluſionem in ſex caſibus, remiſſiuè, ibid. n.25. Item limita, ſi mater haberet contutorem, ibid.nu.26. Item ſi adeſſent tutores legitimi, ibid.n.28.*

Mater

INDEX.

Mater per tranſitum ad ſecunda vota priuatur ipſo iure tutela filiorum, ibid.n.29.fol.79.

Mater dicitur legitima tutrix filiorum, eod.conſ.14. n.42.fol.80.

Mater tenetur pro mala adminiſtratione tutoris, quam ipſa pro filijs nominauit, ibid.num.45.fol. 81.

Mater ſemper eſt certa, conſ.47.n.26.fol.237.

Mater intrà annum à die obitus viri tenetur petere tutorem filijs, aliàs priuatur illorum ſucceſſione, conſ.15.n.1.fol.77. Imò tenetur curare, quòd cum effectu detur tutor, quòd adimpleat, & exerceat, ibid.nu.2. Et in defectum matris ad idem tenetur quilibet pupilli proximior, ibid.nu.3. Limita concluſionem, Primò, ſi mater non peteret tutorem pupillis egenis, ibid.n.4. Amplia limitationem, etiam ſi poſteà diuitiæ ſuperueniant, ibid.n.5. Limita ſecundò, ſi pupillare patrimonium eſſet ære alieno grauatum, ibid.n.6. Tertiò, in matre legitimè impedita propter infirmitatem, peſtem, vel aliud impedimentum, taliter, vt nec per Procuratorem potuerit tutorem petere, ibid.nu.7.8.& 9. Quartò, ſi mater fuiſſet filij mortalitate præuenta, ibid.nu.10. Quintò, ſi fuiſſet mater ab alio in petitione tutoris præuenta, ibid.nu.11. Sextò, ſi filij haberent alium ſubſtitutum poſt eorũ mortem, ibid.nu.12.fol.78. Septimò, ſi intrà annum illum plures matris conſanguinei fuiſſent mortui, ibid. nu.13. Octauò, ſi mater eſſet perſona ruſtica, ibid. n.15. Nonò, ſi adeſſent tutores legitimi, & quandò hoc procedat, ibid.n.16. Decimò, ſi mater eſſet minor, ibid.n.17. Quia tùnc ei ſuccurritur ipſo iure, ibid.nu.18. Amplia limitationem, etiam ſi mater poſteà maior efficiatur, ibid.nu.19. Sed intellige ampliationem, vt procedat in matre ad maiorem ætatem deuenta poſt annum, ibid.nu.20. Et an ad hunc effectum maior ætas matris ſit intelligendà iuxtà ius commune, an ſecundùm ius Regni, ibid. num.21.

Matertera excludit filios ſororis prædefunctæ à ſucceſſione fideicommiſſi, ad quod proximior vocatur, conſ.22.n.31.fol.116.

Matertera excludit ſororis defunctæ filios à ſucceſſione fratris, reſpectu bonorum antiquorum, conſ. 23.n.4.& 8.fol.119.& 120.

Matrimonium eſt verè vnum ex ſeptem Sacramentis Legis Euangelicæ, conſ.17.n.2.fol.88.

Matrimonium conſideratum, vt Sacramentum, eſt Iuris Diuini, quoàd ſolemnitates eſt iuris poſitiui, quoàd mutuum conſenſum eſt iuris gentium, quod verò ad copulam, & ſobolis procreationem, eſt iuris naturalis, conſ.17.num.9.10.11.& 12. fol.89.

Mediatores ad matrimonium contrahendum, an poſſint licitò iure paciſci, vt matrimonio ad effectum, ducto eis certa quantitas perſoluatur, latè diſcutitur, conſ.17.fol.87.

Mediolani Ducatus olim erat hæreditarius, conſ.10. n.24.fol.47.

*Melior oblatio ſuperueniens poſt rem venditam, quandò, & in quibus caſibus ſit recipienda, vid. latiſſimè omnes caſus, verb.*Fiſcus, *verb.*Oblatio melior, *verb.*Eccleſia, *verb.*Minor, *verb.* Vniuerſitas, *& verb.*Adiectionum tempora.

*Meliorationes in res dotales factæ, quandò repetantur, & quandò dicantur neceſſariæ, vtiles, & voluptariæ, & an pro eis detur viro retentio, vid. verb.*Expenſæ, *verb.* Retentio, *& infrà verb.* Maritus, *& verb.*Mulier.

Meliorationum materia eſt Iudici arbitraria, conſ. 38.n.22.fol.186.

Membrum non debet à capite deuiare, conſ.10.n.25. fol.47.

Memoria infirmi, & eius, qui morti proximus eſt, debilitatur, conſ.34.n.22.fol.169.

Mens potiùs attendi debet, quàm verba teſtatoris, conſ.18.nu.1.fol.91. Potiſſimùm in obſeruandis conditionibus, ibid.nu.3. Etiam aduerſùs verba clara, ibid.num.4. Dummodò de mente ſaltem interpretatiuè conſtet, ibid.nu.5. Et per coniecturas, ibid.n.6.

Mens teſtatoris magis arguitur ex cauſa, & ratione, quàm ex verbis, eod.conſ.18.n.11.fol.92.

Mercator ſemper præſumitur lucrari, conſ.10.n.10. fol.64.

Mercator poteſt exigere mutui intereſſe, illudque à principio conuenire, ibid.n.12.& 13.

Mercator res vendens viliori pretio, malum animum ſuæ proximæ decoctionis demonſtrat, conſ. 41.n.34.fol.101.

Mercatorem lucrum ex mercaturis non habentem, magis damno emergenti, quàm lucro ceſſanti comparatur, conſ.10.n.12.fol.64.

Metus coràm Principe non poteſt cadere, conſ.2.nu. 13.fol.11.

Metus ex Senatoria dignitate non arguitur, ibid.nu. 86.fol.19.

Metus in dubio non præſumitur, ibid.n.87.

Metum alleganti incumbit onus probandi, ibidem, num.88.

Metus reuerentialis eſt probandus, & quarè, cõſ.24. n.3.cum ſeqq.fol.123.

Metus prēſũptio excluditur ex geminatione actuum, ibid.n.10.

Milites ſinè ſtipendio deſeruientes valdè à ſtipendiarijs differunt, conſ.50.nu.48.fol.252. Etenim ſtipendiarij nullam inducunt Principi obligationem, ibid.n.49. Secùs deſeruientes abſq; ſtipendio, ibid. num.50.

Milites antiqui, gloria auidi, proprijs ſumptibus militabant, ibid.n.51.fol.253. Imò militare quiſque ſuis ſumptibus tenebatur, ibid.n.53.

Miles quis efficitur, ſtatimq; in libro militum deſcribitur, ibid.n.54.

Milites antè omnia debent tyrocinium explere, ibid. n.57.d.fol.253.

Milites tyrones habent in Magiſtros, & Inſtructores primos exercitus Duces, ibid.n.58. Et quandoque Imperatores ipſos, ibid.nu.59. Item habent peculiarem locum, in quo inſtruuntur, ibid.num.60.d. fol.253.

Miles quis dicitur, etiam ſi habeat ſimplicem cum militia dependentiam, eod.conſ.50.num.71.fol. 254.

Minores ſinè curatoris authoritate, non poſſunt contrahere,ſed poſſunt teſtari,conſ.2.n.75.fol.18.

Minor reſtitnitur ad lucrum captandum, conſ.44.n. 64.& 65. ſol.212. Sed quandò, & quomodò hoc ſit verum,ibid.n.69.& 70.fol.213.

Minor, an reſtitnatur ad meliorem oblationem ſnperuenientem ſuper venditione rei ſuæ,vid.verb. Oblatio melior.

Minor læſus habet electionem agendi, vel contrà tutorem remedio ordinario, vel contrà actum remedio extraordinario reſtitutionis,conſ.46.nu.1.fol.230.Limita,quandò aduersùs actum ipſo inre minori ſuccurritur,ibid.nu.3.Item ſi minor alterius negotium alio mandante geſſiſſet,& qnid ſi ex negotio illo minor læderetnr,ibid.nu.4. Item ſi læſio reſultaret ex actu iudicialiter geſto;quia teneretur contrà tutorem agere remedio ordinario; & in ſubſidium contrà actum remedio reſtitutionis; & de ratione,ibid.n.5.Sed intellige, & declara limitationem iuxtà notata, ibidem, nnm.6. & 7. fol. 231.

Minor, qni tutorem quietanit, non poteſt impugnare actum geſtum ab ipſo tutore de proprio obligato ad firmitatem actus, quià in conſequentiam ipſe tutor inquieteretur,ibid.n.8.

Minor maior effectus,qui viſis ratiocinijs tutorem liberauit, ratificare videtnr omnes actus à tutore geſtos, & in ratiocinijs deductos, ibid. num. 12. & 13.

Minor maior effectus, venditionem à tutore factam, videtur approbare, ſi pretium recipiat,ibidem, num.15.

Minor maior effectus, ratificans actum geſtum tempore minoris ætatis à ſe, vel à tutore, in tantùm à remedio reſtitutionis exclnditur,in quantùm ratificationis tempore plenè ſciat ſe fuiſſe læſum,ibid. n.17.fol.232.

Minor non reſtituitur propter damnum ſibi ex contractu ſnperueniens, ſi æquè potniſſet ex eodem contractn lucrum ſentire, eod.conſ.46. num.41. fol.234.

Minor poteſt ſocietatem coutrahere, conſ.48. nu.26. fol.242.

Monacorum appellatione veninnt Moniales,cõſ.19. n.9.fol.98.

Monaſterium licito iure capit dotẽ pro ingreſſu puellarum,conſ.17.n.19.fol.89.

Mora non contrahitur ſinè interpellatione, etiam ſi debitnm ſit certnm, quandò debitor non tenetur offerre,conſ.37.n.16.fol.182.

Moræ purgatio omninò conceditur de iure Canonico, conſ.16.nu.5.fol.82. Limita primò in eo, qui per dolum eſt in mora,ibid.nu.7. Secnndò poſt factam executionem à lege, vel ab homine,ibid.nu.8.Sed vid.nu.9.fol.83.Tertiò, qnandò ad aliquid agendum fuiſſet ſtatnta certa dies,certaq; pœna,ibid.n. 11.Sed vid.nu.12. Quartò, ſi partis conditio ex mora deterior facta fuiſſet, ibid. nu.13. Vel ſi res non eſſet integra,ibid.n.14.Sed intellige,& ſublimita iſtam limitationem, vt ibid.num.15.& 16. Quintò, ſi ageretur de lucro, & de actione quærenda,ibid.n.17.& 18. Quod exemplis comprobatnr, ibid.nu.19.20.& 21. Sextò non purgatnr mora poſt litem conteſtatam,ibid.num.22.fol.84. Quod intellige, & ſublimita,vt ibid.num.23.& 24. Septimò non purgatnr mora geminata,ibid.n. 25.Et datnr exemplum,nu.26.Octauò,vbi in diſpoſitione adſunt verba præcisè terminantia,ibid. n.27.Nonò, vbi in contractu ſuiſſet appoſitum pactum reſolutiuum in caſu inobſeruantiæ,ibid.n. 28.Et quid de iure Canonico,nu.29.Decimò, vbi facultati purgandi moram ſuiſſet renunciatum, ibid.n.30.Et quid ſi fuiſſet renunciatum omni legum,& iuris auxilio,ibid.num.31.& 32.fol.85. Vndecimò, ſi contractus eſſet iuratus, ibid.nu.33. Contrà,n.34. Prima opinio defenditur,vid.n.35. Demùm, vbi debitor eſſet publico inſtrumento obligatus,ibid.n.37.

Mora nullo pacto purgari poteſt contrà legem in re propria ſancitam,d.conſ.16.n.40.fol.86.

Mora pluribus caſibus remiſſa præſumitnr remiſſiuè, eod.conſ.16.n.51.fol.87.

Mors ſuppouit præcedentem vitam, conſ.32.nu.10. fol.158.

Mulier à viro ſeparata quoàd thorum, dicitur etiam ſeparata quoàd domicilium,conſ.2.n.67.fol.17.

Mulier pauper, quæ habuit quartam in bonis viri, illam non perdit, etiam ſi diues poſteà efficiatur, conſ.22.n.23.fol.116.

*Mulier propter vnicam dotem, an teneatur pluribus hæreditatibus renunciare, & an renunciatio facta de hæreditatibus, ex quibus nihil habuit, teneat, vid.verb.*Renunciationes, *& verb.*Soror.

Mulier contrahendo matrimonium, conſentire videtur omnibus pactis, contentis in capitulis,ſub quibus matrimonium fuit contractum,conſ.24.n.28. fol.125.

Mulier, quæ iuxtà nouum vſum Nobilium Plateanum Nidi, & Capuanæ contraxit, ſi decedat ſinè filiis, non poteſt diſponere, niſi de medietate dotium, etiam ſibi nouiter obuentarum, & aliundè, quam ab agnatis, & cognatis,conſ.31.num.2.fol. 153.& ibid.nu.10.11.& 12.fol.154.Et nu.18. 19.& 23.fol.155.Limita principalem concluſionem, ſi mulier ſibi reſeruaſſet facultatem diſponendi iuxtà Conſuetudines in ſcriptis redactas, ibid.n.22.fol.156.

Mulier poteſt liberè diſponere de dotibus, quas pro ſua pulchritudine, vel nobilitate acquiſiuit, eod. conſ.31.nu.3.fol.153. Reſeruata tantùm filijs legitima de iure communi,ibid.num.4.fol.154. Limita, ſi ipſa mulier bona illa ſub certa diſponendi forma ſubmiſiſſet,ibid.n.4.fol.154.

Mulieri debetur intereſſe dotis non reſtitutæ, ſoluto matrimonio, nec remiſſum cenſeri poteſt,conſ.37. n.4.fol.181.

Mulieris vtilitas circà expenſas à viro factas in res dotales, inſpicitur tempore, quo fuerunt erogatæ, conſ.38.n.21.fol.186.

Mulier repetit expenſas, quas erogauit in vltima infirmitate viri,& pro eis præfertur omnibus viri creditoribus,conſ.39.nu.23.fol.191.Et quarè, ibid.n.34.fol.192.

Mutui intereſſe ad quam rationem poſſit taxari,vid. verb.

*verb.*Intereſſe lucri ceſſantis,*& verb.*Intereſ-ſe mutui.

Mutuum debet eſſe gratuitum, & abſq; intereſſe, conſ.13.nu.1. Dummodò nullà lucri ceſſantis, vel damni emergentis ratio concurrat, ibid.n.2.f.62.

N

Natantès per totum circuitum Pauſilippi, incipiendo à Mole magna, & per circuitum Caſtri de Ouo, quibus pœnis puniantur, & qua ratione, conſ.50.n.16.fol.247.

Naturalis filius non excludit agnatos à medietate bonorum antiquorum, conſ.20.n.1.fol.104.

Natnralis legitimatus ſuccedit patri in omnibus bonis, excluſis agnatis à medietate bonorum antiquorum, ibid.n.2.& n.11.fol.105. Refertur opinio contraria, ibid.nu.12. Sed monet Author *eſſe cauendum ab hac opinione, & defenditur ſententia ad fauorem filij legitimati, confutatis rationibus* Napod.*& ſequacium, ibid.n.13.& 14.fol.105.& nu.15.16.17.& 18.fol.106. Ponderantur deciſiones latæ contrà filium, ibidem, num.21. fol.108.*

Naturalis legitimatus per reſcriptum Principis conſeruat agnationem, & familiam, ibidem, num.4. fol.104.

*Naturalis maſculus legitimatus per reſcriptum, excludit ſororem legitimam, & naturalem à ſucceſſione patris, & ſtante ſtatuto fœminarum excluſiuo, vid.verb.*Filius maſculus naturalis.

Naturalis legitimatus per reſcriptum Principis dicitur verè, & propriè, non autem fictè legitimus, conſ.20. num.7.fol.105. Et comprehenditur ſub quacunq; diſpoſitione, loquente de filijs legitimis, & naturalibus, ibid.n.8.

Naturalis legitimatus per reſcriptum Principis, conſequitur omnia iura legitimorum, & naturalium, ibid.n.14.

Naturalis legitimatus per reſcriptum Principis, ſuccedit patri in omnibus bonis, tam antiquis, quàm nouiter quæſitis de iure communi, ibid. num. 15. fol.106.

Naturalis legitimatus per reſcriptum, cõtrahit agnationem cum patris aſcendentibus, & Collateralibus; ſecùs in legitimato per oblationem Curiæ, ibid.n.16.

Naturalis legitimatus per reſcriptum, facit deficere conditionem, ſi ſinè filijs legitimis, & naturalibus, eod.conſ.20.n.23.fol.108.

Nautæ deſeruientes Regijs Feluchis, illarumq; Patroni gaudent militari priuilegio quoad forum, conſ.50.n.74.fol.254.

Neceſſaria expenſæ in res dotales factæ, quæ dicantur, latè conſ.38.n.3.4.& 5.fol.184.

Negligentia exigendi, fraudi comparatur, conſ.36. num.16.fol.179. Item comparatur dolo, ibidem, num.17.

Nemo debet alterius odio grauari, conſ.1. num. 37. fol.6.

Nemo tenetur alium gratis adiuuare, vel beneficium ſinè mercede conferre, conſ.43.n.7.fol.204.

Nobiles, & Magnates noſtri ſeculi dedignantur litteris vacare, & contrà eos inuehit Author,*conſ. 46.n.21.fol.232.*

Non quod factum eſt, ſed quod fieri debuit inſpiciendum, conſ.20.n.20.fol.108.

Non valenti agere, non currit preſcriptio, conſ.30.n. 24.& 25.fol.152.

Non entis nulla ſunt partes, conſ. 45. ſub num. 43. fol.225.

Notario dicenti teſtes teſtamentarios fuiſſe rogatos creditur, conſ.21. num.10.fol.111. Et ſufficit ad hunc effectum, ſi dicat, teſtes fuiſſe vocatos, ibid. num.11.

Notarij malè faciunt apponendo in teſtamentis clauſulas derogatorias, inſcio teſtatore, conſ.33.n.58. fol.166.

Nouatio non inducitur ex interuentu nouæ perſonæ, conſ.8.n.2.fol.37. Inducitur tamen ex incompatibilitate actuum, ibid.n.8.fol.38. Et quid ſi actus poſſit ad aliud referri, quàm ad animum nouandi, ibid.n.9.

Nouatio non inducitur, niſi expreſsè, conſ.14.n.12. fol.72.

Nouus dicitur actus, quandò illi aliquid ſubſtantiale, vel additur, vel detrahitur, conſ.10.num.55. fol.50.

Nouus vſus Platearum Capuanæ, & Nidi dicitur Pactum inter illas perſonas, quæ non ſunt de dictis Plateis, conſ.31.n.8. Quod verò ad Nobiles illarum dicitur Conſuetudo, ibid.n.9.fol.154.

Nouus vſus pinguius prouidet, quàm Conſuetudines in ſcriptis redactæ, eod.conſ.31.n.19.fol.155.

Nouus vſus comprehendit etiam bona extrà diſtrictum, & nouiter quæſita, ibid.

O

Oblatio melior, an ſit recipienda, re ſemel pro certa ſumma ſubhaſtata, referuntur DD.*pertractantes articulum, conſ.44.n.1.fol.206.*

*Oblatio melior fauore Eccleſiæ non admittitur, ſi res iam fuit iuſto pretio vendita, ibid.n.8.verſic.*Vel rectiùs, *fol.207.*

Oblatio melior nunquàm fiſci fauore admitti debet, ſi bona illius ſemel fuerunt iuſto pretio vendita, eod. conſ.44.nu.28.fol.209. Item ſi noua oblatio primam in modico excedat, ibid. nu.32. Quia debet excedere primam in ſexta, ibid. nu.33. Sed hodiè vigore Pragmaticæ *hoc eſt verum poſt traditam poſſeſſionem rei venditæ, quia antè traditam poſſeſſionem, noua oblatio debet primam in decima excedere, ibid.n.35.*

Obtatio melior fiſci fauore pluries recipitur, durante adiectionum tempore, & ità practicatur, quicquid ſit de iure communi ſancitum, eod.conſ.44. n.37. fol.209.& n.38.fol.210.

Oblatio melior fiſci fauore debet priorem in ſexta, vel decima excedere, attento extalio conductionis vnius anni; licèt conductio per plures annos facta ſit, ibid.nu.45. Illiuſq; augmenti ſolutio in primo anno fieri debet, nec poteſt in ſingulos conductionis annos partiri, ibid.n.46.

Oblatio melior, quæ priorem in ſexta, vel decima fiſci fauore excedere debet, attenta qualitate extalij vnius anni, quomodò ſit regulanda, ſi prima conductio, in plures annos facta ſit pro diuerſis, & diſſimilibus quãtitatibus ſubtiliter diſcutitur, eod. conſ.44.à n.49.vſq; ad 54.fol.210.

Oblatio melior eatenùs admitti debet, quatenùs eſt intrà latitudinem iuſti pretij, ibid. num. 29. fol. 209.

Oblatio melior debet primam in ſexta excedere, ibid. num.34.

*Oblatio melior minoris fauore indiſtinctè recipienda eſt, eod.conſ.44.nu.61.fol.212. Etiam ſi noua oblatio primam in modico excedat, ibid.n.62.63. & 64.*Author *verò putat ſalſum eſſe, quòd quælibet noua oblatio ſit indiſtinctè recipienda fauore minoris, & rem latiùs, altiùſq; examinat, ibid.à n.67.vſq; ad 75.d.fol.212.vſq; ad 214.*

Oblatio melior, quandò, & quomodò ſit admittenda fauore Vniuerſitatum, tam in venditione, quàm locatione bonorum illius copiosè diſcutitur, eodem conſ.44.à n.76.vſq; ad 89.d.fol.214.

Oblatio melior poſt rei ſubbaſtationem, an ſit recipienda fauore patrimonij decocti, plene, & exactiſſimè diſcutitur, pluresq; caſus diſtinguntur, eod. conſ.44.à n.90.vſq; ad 95.fol.215.

Oblatio melior recipi non poteſt, ſi per momentum tranſiuerit tempus ad offerendum ſtatutum, eodem conſ.44. num.96. fol.216. Et quandò hæc procedat, & quomodò hoc intelligatur, ibid. num.97. & 98.

Oblatio melior, non ſolùm conſideratur propter augmentum pretij; ſed etiam ſi faciliorem, & breuiorem pretij ſolutionem promittat, ibid.n.99.& 100.ſol.216.

Obligatio mulieris eſt inualida, ſi remanſit indotata, nec conualidatur per ſuperuenientes diuitias, conſ. 22.n.19.fol.115.

Obligatio ab aliquo facta de certa quantitate, nè victus ad Iudicem duceretur, vel, vt aliam contumeliam euaderet, eſt inualida, conſ.43.nu.1. Sed quomodò hoc procedat, & intelligatur, ibid.nu.2. fol.203.

Obligatio facta in beneficium alicuius, qui fuit in adiutorium promittentis, cui aliqua iniuria, aut violentia imminebat, valet, ibid. num. 3. fol. 204.

Obligatio facta ad fauorem eius, qui fugitiuum ſeruum, aut bonorum raptorem indicauit, valet, ibid.n.4.

Obligatio facta in beneficium eius, qui occultum negotium, vel incognitam hęreditatem denunciauit, valet, ibid.n.5.d.fol.204.

Officiales officij Scribæ portionis quoàd forum, vt milites reputantur, conſ.50.n.73.fol.254.

Officium conceſſum pro ſe, & filijs eſt hæreditarium; non verò ex pacto, conſ.10.n.13.fol.46.

Oneris qualitas arguit teſtatoris voluntatem, conſ. 18.n.28.fol.94.

Operarius dignus eſt mercede ſua, conſ. 42. num. 1. fol.201.

Oratio indefinita, quę non poteſt, niſi ad vnum caſum referri, ſingulari orationi æquipollet, conſ. 24. num.50.fol.128.

P

*PActum habitandi in certo loco, an valeat, vid. verb.*Habitandi, *& verb.*Maritus.

Pactum reſolutiuum, & reſciſſorium, quid operetur, conſ.16.n.41.fol.86.

Pacta ſeruanda ſunt, quæ legi, vel bonis moribus non aduerſantur, quæq; in re propria apponuntur, ibid. num.39.

*Pactum de retrouendendo in perpetuum, & quandocunq; conuentum, an 30. annis expiret, vid. verb.*Reemendi pacto.

Pactum rumpit præſcriptionem, conſ. 30. num. 19. ſol.152.

Pactum Capuanæ, & Nidi, quid ſit, quid importet, & quæ bona comprehendat, vid. verb. Nouus vſus.

Pactum adiectionis in diem, à quolibet apponi poteſt in venditione rei ſuæ; quiduè pactum illud operetur, conſ.44.num.2.fol.206. Reliqua circa tempora adiectionum, vid. verb. Adiectionum tempora.

Paragium eſt liquidandum ſecundùm quantitatem legitimæ, conſ.24.n.17.fol.124. Sed hoc procedit in muliere maritata, ibid.nu.18. Et quid in maritanda, plenè ibid.n.19.20.& 21.

Paragium ingreſſarum, quantum eſſe debeat, ibid.n. 22.ſol.125.

Paragium mulieri debitum non poteſt à patre, vel à fratre onerari, ibid.n.25.

Parata pro prima vxore, ſecundæ non debentur: niſi ſecunda quoq; fuerit contemplata, conſ.18.nu.30. ſol.94.

Parentes filijs nihil aliud præter legitimam relinquere tenentur, conſ.1.n.1.ſol.2.

Parentes filios exhæredantes impiè ſe gerunt, & decoratione, ibid.nu.2. Secùs ſi filios in legitima inſtituant, ibid.n.3.

Partus ſequitur ventrem, conſ.47.num.26.fol.237. Etiam in partubus iumentorum, ibid.n.27.

Pater, qui matrimonium contraxit iuxtà nouum vſum, licèt filio nõ ſuccedat, tamen retinet vſumfructum in bonis aduentitijs illius, donec ipſe pater viuat, latiſſimè defenditur confutata contraria opinione, conſ.26.per totum, fol.133.

Patri quæritur vſusfructus in bonis aduentitijs filij, ibid. n.2. Etiam ſi iuxtà nouum vſum contraxiſſet, ibid.n.34.fol.136.

Pater tùnc retinet vſumfructum in bonis filij defuncti, quandò filio non ſuccedit, eod.conſ.26.num.9. ſol.134.

Patri debetur ſaltem legitima in bonis filij, ibid. nu. 23.fol.135.

Pater non videtur remittere vſumfructum, quem habet in bonis filij, ſi illi concedat licentiam donandi bona; & quid ſi dicat pleno iure, ibid.n.31. ſol.136.

Pater contrahens iuxtà nouum vſum habetur, perindè ſi non extaret, ibid.n.32.& 33. Sed quandò, &

INDEX.

quoàd quæ poſſit ſaluari hæc propoſitio,ibid.num. 37.fol.136.

Pater, qui iuxtà nouum vſum contraxit, poteſt à filio in dotibus maternis inſtitui, excluſis conſanguineis ex parte matris,ibid.n.35.

Pater poteſt præteriri a filio, nato ex matrimonio, contracto iuxta nouum vſum,ibid.n.36.

Pater ad ſui commodum conſeruat vitam filij defuncti,eod.conſ.26.n.45.fol.137.

Pater conſeruat priuilegium, quæſitum occaſione filij, etiam poſt mortem filij, ibid.n.46.

Pater ſtipulando pro ſe, & filiis, cenſetur ſtipulare pro illis, tanquam ſuis hæredibus,conſ.27.n.[illegible].Et de ratione,ibid.num.3.& 4.fol.[illegible]. & conſ.1[illegible]. n.8.fol.46.

Pater, qui iuxtà nouum vſum contraxit, excluditur à ſucceſſione filij, reſpectu bonorum maternorum, etiam ab illis defunctæ matri obuentis, aliundè, quam ab agnatis, & cognatis, conſ.31. num. 14. fol.155.

Pater non poteſt inter filios minores maternam ſubſtantiam ſine decreto diuidere, conſ. 50. num.30. fol.242.

Pecunia dotalis, quandò poſſit auocari à creditoribus anterioribus dotantis,conſ.3.num.2[illegible].&ſq; ad 30. fol.22.

Pecunia ſoluta, & bona fide conſumpta non poteſt per creditores anteriores ſoluentis auocari,conſ.3. n.26.fol.23.Et quandò, & quomodò dicatur conſumpta,ibid.n.27.& 28.

Pecunia data in dotem, nunquam poteſt dici conſumpta, ſed quomodò hoc intelligatur, eod.conſ.3.nu. 29.fol.23.

Periculum, eſt in pretio, & poteſt certa ſumma æſtimari,conſ.13.n.17.fol.64.

Perſeuerantia conualidat actum, geſtum valore tracundiæ,conſ.1.n.2[illegible].fol.4.

Perſona illa attenditur, ad quam intentio, non ad quam verba diriguntur,conſ.1[illegible].n.17.fol.59.

Perſona illius, cuius intereſt, attenditur in conditionibus[illegible]8.n.2[illegible].fol.94.

Perſona [illegible] non poteſt contra [illegible] exercere, conſ.[illegible]5.fol.[illegible]1.

Peſtis, quæ [illegible] olim afflixit anno 165[illegible] [illegible] fol.28.

Peſtis [illegible] habet præſcruat. [illegible] remedium & deriden[illegible] ibid.n.2.

Peſtis fuga [illegible] ibid. n.[illegible].

Pia cauſa, eſt [illegible] fauorabilior, [illegible] legitima, conſ.1.n.6.fol.[illegible].

Picturæ veteres, & pretioſæ, quomodò [illegible] vendi poſſint & qualis ſit illarum valor conſ.[illegible] num. 24. fol.232.

Piſcium captus, licèt incertus, poteſt æſtimari, conſ. 13.n.1[illegible].fol.64.

PONTIFEX ad libitum poteſt infeudare, & inueſtire,conſ.10.n.57.fol.[illegible].

PONTIFEX in his, quæ ſunt iuris poſitiui, habet liberum arbitrium,etiam quoad [illegible] conſumi[illegible] ibid.n.56.Et ſufficit,quòd conſtet de ſcientia co[illegible] gerit,n.59.fol.51.

PONTIFEX poteſt feudum in allodium mutare, & præiudicare antiquis inueſtituris,ibid.n.60.

Poſſe ea dicimur, quæ poſſumus honeſtè, & citrà vitæ, & honoris diſcrimen,conſ.5.n.26.fol.30.

Poſterior inueſtitura, facta de feudo, quandò antiquiorem tunonet,conſ.10.n.48.& 50.fol.50.

Poſteriora derogant prioribus, conſ.40.ſub num.19. fol.195.

Potentior ad hoc, vt non valeat ceſſio iurium litigioſorum in [illegible] factâ, debet eſſe habita relatione ad aduerſarium, non ad cedentem, conſ.52.n.16. fol.12.

Potentiori ceſſio, ſi fiat de iuribus litigioſis, an valeat,& quid ſi potentior inſtituatur,vid. verb.Inſtitutio, & verb.Senatores, & verb.Ceſſio.

Potentiores dicuntur omnes ratione officij, quo funguntur, omneſq; ad Reipub[illegible] adminiſtrationem præpoſiti,conſ.2.n.3.fol.1[illegible].

Potentiores ſol[illegible] [illegible] qui [illegible] nem habent de iure, & de facto,ibid.n.5.

Prædo repetit voluptarias expenſas, & meliorationes ab ipſo factas,ſi ſint à ſolo ſeparabiles,cõſ.38. n.26.fol.187.

Prædium ſubiacens [illegible] incendio,inuaſioni,euictioni, vel oneri [illegible] minus valet,vid.infra verb.Pretium.

Prædium emptori vicinum,propter vicinitatem plus valet,vid.infrà verb.Pretium.

Præiudicialia in Regno eſſe ſublata, quomodò intelligatur, [illegible] 5.n.30.fol.176.

Præſcriptio contrà non valentem agere non currit, conſ.30.n.24.& 25.fol.152.

Præſcriptio pacto rumpitur, vel tollitur, ibidem, num.19.

Præſcriptio cum mala fide valet ad confirmandum dominium, non ad illud acquirendum,eod.cõſ.30. n.4.fol.150. Sed confutatur ſta diſtinctio,ibid.n. 22.& 23.fol.152.

Præſcriptioni pacto renunciari non poteſt,d.conſ.30. n.[illegible].fol.150.Sed contrarium probatur,ibid.n.19. [illegible]o.d.fol.152.

Pr[illegible] a Magiſtratus [illegible] conſanguineorum excludit pr[illegible] conſ.24.nu.6.7. [illegible] 9.fol.12[illegible]. [illegible] ſi præcedentes minæ probarentur,ibid.n.[illegible]

Pretium rei venditæ fidei, [illegible] & quomodò haberi debeat,conſ.[illegible].n.29.fol.199. Quid ſi venditor [illegible] pretium receptum,ibid. num.2[illegible]. [illegible] fuerint in nundinis venditæ,ibid.n.21 [illegible] inter mercatores,ibid.n.22. Quid ſi emptor [illegible] pretii in ſtatuto ſoluere,ibid.n.[illegible] ſi emptor habuit fraudandi animum prænecitando ſuam de [illegible] ibid. num.24.

Pretium iuſtum,quale dicatur,conſ.44.n.9.fol.207.

Pretium certum, an habeant margaritæ, & pretioſæ gemmæ,an autem poſſint venari ad arbitrium contrahentium, vid.verb.Margaritæ, & quid de picturis, vid.verb.Picturæ.

Pretium conſpicuitatis rei, eſt ab æſtimatoribus in conſiderationem habendum, conſ.46.n.25.fol.232. Etiam ad euitandam læſionem,ibid.n.26.

Pretium

Pretium ſolet variare ex locorum diuerſitate, perſonarum affectione, & ex latentibus qualitatibus, ibid.n.28.fol.2[illegible]

Pretium rei venditæ exiſtentis ſub periculo alluuionis, incendij, vel inuaſionis, propter illud periculum minoratur,ibid.nu.[illegible]*0.& 31.Item ſi venditor eſſet ære alieno grauatus, & ſucceſſiuè non ſatis cautum emptori in caſu euictionis,ibid.n.32. Item ſi prædium haber*[illegible]*t aliquod inuariabile onus,ibid.n.*[illegible]

Pretium prædij vicini propter vicinitatem augetur, ibid.n.34.

Pretium iuſtum attenditur de tempore venditionis, quicquid poſtea contingat,ibid.n.39.fol.233.

Primitiua infecta, deriuatiua quoq; inficiatur, conſ. 7.n.[illegible]*.fol.36.*

Principis[illegible]*adeſſe dicitur in hac Ciuitate Neapol*[illegible]*n.1*[illegible]*.fol.11.*

Priuilegia priuilegijs conquaſſantur, conſ.33.n.38. fol.164.

Probatio per legitimas coniecturas valida eſt,cōſ.19. n.40.fol.102. Limita,vbi requiritur euidens probatio, ibid.nn.41.& 42. S[illegible]*limita limitationem in vltimis voluntatibus,*[illegible]*n.44.fol.103.*

Probationes e[illegible]*caces requ*[illegible]*ad excludendam à teſtatore præſumptionem*[illegible]*ani iudicij,conſ.43.nu. 17.fol.169.*

*Procurator in rem propriã conſtitutus,acquirit etiam iura directa,vid.verb.*Iura directa.

Procurator ad vendendum conſtitutus, poteſt habere fidem de pretio, excepto Pro[illegible]*e fiſci,cōſ.41. n.25.fol.200. Limita in Procuratore ad vendendum certo pretio,ibid.nu.26. Item ſi Procuratori fuiſſet iniunctus modus,& cauſa venditionis,cum mandato expendendi pretium,i*[illegible]*d.nu.27.Item ſi Procurator vēdidiſſe*[illegible]*perſonæ ſuſpectæ vel alicui opibus lapſo,ibid.n.*[illegible]*8.*

Prohiberi poteſt a teſtatore[illegible]*ne heres tra*[illegible]*gat cum hæredita*[illegible]*s debitoribu*[illegible]*id.verb.*Tr[illegible]*actio.

Prohibitio al[illegible]*ad corpora expreſſa tantùm,*[illegible]*hæreditate ord*[illegible]*num.4.*[illegible]*ad 1*[illegible]*. fol.2*[illegible]*.*

Prohibitio[illegible]*refu*[illegible]*t ex f*[illegible]*commi*[illegible]*ſo,con*[illegible]*.3.n.*[illegible]

Prohib[illegible]*nationis eſt ſtricte*[illegible]*d. num.1*[illegible]*.*

Prohibitio alienat[illegible]*ſulam*[illegible]*bona co*[illegible]*uent*[illegible]*familia,co*[illegible]*.8. n.19.fol.*[illegible]*42.*

Proprieta[illegible]*relicta cenſe*[illegible]*cuius dom*[illegible]*.f*[illegible]

Proteſtat[illegible]*quentem*[illegible]*ſtanti*[illegible]*conſ.33*[illegible]*.fol.16*[illegible]*.*

Proxenet[illegible]*matrimon*[illegible]*, oſ-ſint*[illegible]*ſol-uenda, mat*[illegible]*imonio ad e*[illegible]*ur,conſ.*[illegible]*7.*

Proximior[illegible]*gradu*[illegible]*in fide*[illegible]*conſ. 22.n.*[illegible]*1.fol.116.*

Proximiorem quem eſſe,idem ſonat[illegible]*primo gradu eſſe,ibid.n.32.fol.17*[illegible]

Proximiores agnati ſuccedunt defuncto ſinè fi[illegible]*in bonis paternis*[illegible]*imiores*[illegible]*cognat*[illegible]*in bonis maternis*[illegible]*Conſuetudinum,*[illegible]*.n.*[illegible]*.& 2.fol.119.*

Proximior[illegible]*de proximiore vere, non autem*[illegible]*repræſentationem,ibid.n.*[illegible]*.*

Proximiores ex parte matr[illegible]*ſucce*[illegible]*in bonis*[illegible]*m.39.fol. 137.*

Pupilli nec velle nec nolle habent, conſ.48.num.7. fol.240.

Pupillus non poteſt ſocietatem inire, qui non habet legitimum co[illegible]*,ibid.*[illegible]*n.25.fol.242. Nec*[illegible]*a.n.10. Ad quod*[illegible]*Anton.*[illegible]*r.& Do*[illegible]*.fol.241. Cætera*[illegible]

Purgari, quan[illegible]*vel non mora,*[illegible]*ſſinè examinatur,conſ.*[illegible]*.fol.82.*

Q

QUantitas eſt genus, conſ.13.ſub num.37.fol. 67.

Quantitas minor, mediocris, vel maior, an attendenda ſit in ambiguitate quantit[illegible]*tum remiſſiuè, conſ.44.nu.51.fol.211.* Anthor d[illegible]*eſſe coacervandas omnes*[illegible]*ares quantitates, poſtea*[illegible]*in to-t*[illegible]*em*[illegible]*as po*[illegible]*ones diuidi,ibid.n.55.*

R

R[illegible]*ſed etiam facto*[illegible]*.fol.3*[illegible]*.*

[illegible]*in ratifica*[illegible]*te neceſ-*[illegible]*.fol.*[illegible]*5.*

[illegible]*onem quant*[illegible]*m*[illegible]*nu*[illegible]*atem*[illegible]*fol.*[illegible]

[illegible]*ficati*[illegible]*Cum*[illegible]*.4*[illegible]*.111.*

R[illegible]*er*[illegible]*ibid.n.*[illegible]

Ra[illegible]*per*[illegible]*onem*[illegible]*idem, n.1*[illegible]*ratione im*[illegible]*,ibi*[illegible]*.num.16. fol.23*[illegible]*.*

Ratific[illegible]*a*[illegible]*us geſti tempore m*[illegible]*tatis nullo tempo*[illegible]*inducitur,*[illegible]*innoteſcat*[illegible]*ſit de ſuis iuribus informa*[illegible]*us,*[illegible]*us, quàm*[illegible]*cā factum,*[illegible]*d.conſ.*[illegible]*232. Nec ſufficit ambigi*[illegible]*.Sed intel*[illegible]*limita pr*[illegible]*iuxta*[illegible]*ibid.n.20.*

Ra[illegible]*ne, an*[illegible]*ludatur,vid.verb.*Læſio.

Ratificationes præ[illegible]*untur ignoranter factæ, con-*

cur-

I N D E X.

currente enormiſſima læſinoe, conſ.7.num.29.fol. 35.

Rectum iudicium, & ſana mens in homine præſumitur, etiam quòd ſit ſenex, & laboret in extremis, conſ.34.n.15.fol.169.

Reemendi pacto ſemper, & quandocunq; conuento, 30. annis præſcribitur, conſ.30.nu.1.fol.150. Sed contrarium, quòd ſit perpetuum, ibid.num.5.7.& 18.fol.151.& n.21.fol.152.

Reemendi pactum ſimpliciter conuentum durat 30. annis, ibid.num.6. Et differt à facultate reemendi ſemper, & quandocunq; ibid.n.8.d.fol.151.

Reemendi pacto nunquam præſcribitur propter paupertatem venditoris, d.conſ.30.num.26.fol.152. Quia præſcribitur illi facultati, quandò eam venditor negligenter non exercuit; quo eſt ab emptore probandum, ibid.nu.27. Et tranſcribuntur verba Facchin.ibid.n.28.

Reemendi pactum nulla præſcriptione tollitur, ſi res fuit meliori pretio vendita, ibid.n.30.fol.153.

Regia Camera Summariæ repræſentat Suam Catholicam Maieſtatem, conſ.35.n.22.fol.173.

Regnum Neapolitanum eſt hæreditarium, conſ. 10. n.27.fol.47.

Regreſſus ad iura renunciata non eſt dandus, conſ.16. n.44 fol.86.

Relatio eſt inter laborem, & præmium, conſ.42.n.3. fol.202.

Remedium Recuperandæ, competit ei, qui ſuam poſſeſſionem alteri ceſſit, quandò contractus quoad reliqua à ceſſionario non obſeruatur, conſ.11. nu. 26.fol.56.

Renunciare, & donare ſunt ſinonima, conſ.7.num.1. fol.33.

Renuncians cum iuramento diſpoſitioni l. de his, ff. de tranſact. non poteſt allegare ignorantiam fideicommiſſi, conſ.24.n.47. fol.127.

Renunciatarius liberè diſponit de bonis antiquis, omiſſa ſorore, quæ renunciauit, vid.verb.Frater.

Renunciatio non præſumitur, ſi poteſt capi alia coniectura, quàm renunciationis, conſ. 8. num. 10. fol.38.

Renunciatio fideicommiſſi, vt valeat, quomodò ſit facienda, & qualis ſcientia in renunciante requiratur, vid.verb.Fideicommiſſo.

Renunciatio matris, an obſtet filijs, remiſſiuè, cõſ.24. n.2.fol.123.

Renunciatio promiſſa vim habet veræ renunciationis, d.conſ.24.n.11.d.fol.123.

Renunciatio ſucceſſionibus, debitis de Conſuetudine valet, conſ.24.n.23.fol.126.

Renunciatio geminata, facta de fideicommiſſo, arguit ſcientiam fideicommiſſi, & habet vim ſpecialis renunciationis, ibid.n.46.fol.127.

Renunciatio non extenditur ad ea, quæ poſt illam ſuperuenerunt, eod.cõſ.24.n.53.fol.128. Intellige, quandò hoc ius ſuperueniens nullam habebat renunciationis tempore ſubſiſtentiam, ibid.nu.54. & 55.

Renunciatio ex quibus cauſis dicatur realis, eod.conſ. 24.n.30.& 31.fol.125.

Renunciatio, tanquam ſtricti iuris, operatur in expreſſis tantùm, & quominùs noceat renuncianti, conſ.26.n.30.fol.136.

Renunciatio extenditur de caſu ad caſum, quandò vnus caſus venit in conſequentiam alterius, ibid.

Renunciationes mulierum, non reſcinduntur ob reuerentiam, debitam parentibus, vel fratribus, niſi etiam læſio, vel minæ concurrant, conſ.24.nu.5. fol.123.

Renunciationes mulierum, dùm nuptui traduntur de hæreditatibus, de quibus nihil habuerunt, ſunt inualidæ, eod.conſ.24.nu.12.fol.124. Refertur contraria opinio, ibid.nu.15. Melior tamen ſententia eſt, vt valeat, quandò habuit congruam dotem, ibid. nu.16. Vel quandò habuit dotem exuberantem ſuper alio patrimonio, ibid.n.14. Vel quandò renunciatum fuit hæreditatibus deferendis, non autem delatis, ibid.n.23.fol.125.

Repræſentatio in teſtamentarijs fideicommiſſis, non habet locum, & eò magis in fideicommiſſis ordinatis in contractu, conſ.22.n.37.& 38.fol.117. & n.42.fol.118.

Repræſentatio, etiam ſi vt priuilegium conſideretur, fictio iuris eſt, ibid.n.43.

Repræſentatio non habet locum in ſucceſſione particularis fideicommiſſi; & confutatur Molin. ſentiens contrarium, ibid.n.46.& 47.

Repræſentatio tùnc locum habet, cùm agitur de ſuccedendo in vniuerſum ius defuncti, ibid.num.48. fol.118.

Repræſentatio de iure communi datur ſolùm inter fratrum, & ſororum filios, conſ.23.n.5.fol.119. Sed de iure conſuetudinario datur in infinitum, ibid.n.6.

Repræſentatio inter ſorores, & ſororum filios, omninò per Conſuetudines ſublata eſt, eod.conſ.23.nu. 7.9.10.& 11. Refertur, & confutatur Franch. contrarium ſentiens, ibid.nu.12. & 13. fol.120. Demùm reijcitur authoritas Capyc. Latr. ibid. n.14.ad fin.fol.121.

Res eadem non poteſt eſſe feudalis, & allodialis, quia vna qualitas eſt alterius excluſiua, conſ.10.n.63. fol.51.

Res eadem nõ poteſt diuerſo iure regulari, ibid.n.64.

Reſciſſio contractus annuorum introituum, vel contractus emphyteutici ob renouationem à ſolutione tertiarum, vel Canonis non conceditur ſtatim, ſed priùs per plura præcepta habilitatur debitor, vel emphyteuta ad purgandam moram, conſ.16.n.1. & 2.fol.82. Contrariamq; Afflict.deciſ.174. ab vſu receſſiſſe demonſtratur, ibid.n.3. Sed Authoc iuuabit contrà iſtam praxim, ibid.nu.6. Et denegandam fore purgationem huiuſmodi moræ, demonſtrat, ibid.à n.38.vſq; ad finem, fol.85.

Reſcriptum, alicuius perſonam ad aliquid inhabilitans, debet perſonæ illi innoteſcere, conſ.40.nu.5. fol.194.

Reſcriptum Principis generale, non trahitur ad id, quod non poteſt concedi, vel quòd faciliter non concederetur, ibid.n.15.

Reſcriptum vitiatur, ſi Principi aliquid latuit, ex cuius ſcientia non conceſſiſſet, ibid.n.14. & n.25. fol.195.

N 3 Re-

I N D E X.

Reſoluto iure datoris, non reſoluitur ius acceptoris fauore libertatis, vid. verb. Libertatis fauore.

Reſtitutio minori conceditur ex qualibet læſione, conſ.44.n.71.fol.213.

Reſtitutio minoribus eatenùs aduersùs venditionem conceditur, quatenùs conſiderabile damnum illi ſit ex venditione cauſatum, ibid.n.73.

Reſtitutio in integrum minoribus non conceditur aduersùs elargitam libertatem; & quandò ſecùs, conſ.47.n.41.fol.238.

Reſtitutio plenaria tùnc fieri dicitur, cùm res reſtituitur vnà cum fructibus, conſ.26. num.16.fol. 135.

Retentio dotis viro concedebatur ex iure ff. pro expenſis neceſſarijs in res dotales factis; quid autem ſit hodiè ex nouo iure Cod. *plenè conſ.38.à n.10. 11.12.& 13.fol.185.*

Retentio faciliùs conceditur, quàm actio, conſ.26.n. 18.fol.135.

Retrouendere, & quietare eundem producunt effectum, conſ.9.n.15.fol.42.

Retrouendendi pactum, eundem operatur effectum, cùm exercetur à debitore, vel eius ceſſionario, d. conſ.9.n.14.d.fol.42.

Retrouenditio, an operetur extinctiuè tantùm, eod. conſ.9.ſub n.4.fol.40.& n.15.fol.42.

Reuerentia, quæ alicui debetur, de per ſe ſola non inducit metum reſcindentem actum, conſ.42.n.4. & 5.fol.123.

S

Salarium inſtitoris, negotiorum geſtoris, cuſtodis tabernæ, apothecæ, vel animalium, vel pro vectura nauuli, omnibus præfertur, conſ.42.nu.12. fol.202.

Salarium coadiutoris alicuius Officialis præfertur ſuper ſalario ipſius Officialis, etiam mulieri agenti pro anteſato, ibid.n.13.

Sanguinis coniunctio, ſub cuius qualitate teſtator inſtituit, vel diſpoſuit, dicitur cauſa finalis diſpoſitionis, vid. verb. Diſpoſitio teſtatoris.

Sapientis eſt mutare conſilium in meliùs, conſ.1.nu. 12.fol.3.& conſ.13.n.41.fol.67.

Scientia, nulla iniuria, nullaue deceptio infertur, cõſ. 7.n.6.fol.33.

Scientia ratificantis eſt probanda ab eo, qui ſe fundat in ratificatione, ibid.n.27.fol.35.

Scholares militum gaudent priuilegio fori, conſ.50. n.61. Et ità obſeruari debet in tota Monarchia Hiſpanica, ibid.nu.62. Quemadmodùm etiam in ſcholaribus militiæ Venetæ, & in ſeruientibus in illius officina bellica, ibid.n.63.fol.253.

Schola Artiglieriorum, quo tempore, & à quo fuerit erecta in hac Ciuitate Neapolis, ibid.num.64. Et quandò, & quomodo aucta, ibid.n.65.

Scholares ſcholæ Artiglieriorum gaudent priuilegio fori, ſicuti cæteri milites, ibid.nu.66. Et ità in quinquaginta ſex contingentijs practicatum fuit, ibid.nu.69.fol.254. Et nouiſſimè ſic fuit declaratum præcedentibus conſultationibus Supremorum Magiſtratuum, ibid.n.70.

Scholares ſcholæ Artiglieriorum poſſunt aſportare arma militaria, aliaq; inſtrumenta ad eorum exercitium deſeruientia, ibid.n.67.

Scriptura informis minùs ſolemnis, quandò dicatur per ſententiam canonizata, conſ.29. num.27.fol. 147.

Semiplenæ probationes coniunctæ, faciunt plenam probationem, conſ.29.n.7.fol.145.

Senatores, & Magiſtratus dicuntur Potentiores, conſ.2.n.2.fol.10. Sed quomodò hoc intelligatur, vid.ibid.n.11.fol.11.

Senatores, & Magiſtratus poſſunt recipere ceſſiones iurium litigioſorum, cùm non ſint Potentiores, conſ.2.n.6.fol.11. Refertur contraria opinio cum ſuis declarationibus, ibid.n.7.8.& 9.

Senatores acquirere prohibiti, poſſunt ex teſtamento capere, eod.conſ.2.n.24.fol.13.

Senatoribus prohibetur ſuſcipere aliena patrocinia, eod.conſ.2.n.31.fol.13.

Sententia diuidit debitum, ſi plures in ſolidum condemnatos obligatos ſimpliciter condemnet, & diuiſio non ſolùm fit inter condemnatos, ſed inter omnes obligatos, conſ.14.n.2.& 3.fol.71. Sed iſta ſententia impugnatur, & examinantur quamplura iura, ibid.à n.10.vſq; ad 18.fol.72. Maximè quandò iudicium eſt in actione hypothecaria, ibid.nu.19. Traditurq; cantela contra deciſ. Afflict. *ibid.n.17. Et refertur nouiſſima* deciſ. S.C. *contrà* Afflict. *ibid.n.39.fol.76.*

Sententia quicquid non dicit, pro omiſſo habetur, eod. conſ.14.n.3.fol.71.

Sententia, per quam reſcinditur contractus introituum, vel emphyteuticus, non admiſſo debitore ad purgandam moram, eſt inualida, tanquàm contra ſtylum, conſ.16.num.4.fol.82. Sed contrarium eſt verius, & ità deciſum, ibid. num. 48. fol.86.

Sententia generalis reſtringitur ad petita, conſ.40.n. 12.fol.194.

Serui tanquam mortui, ab omnibus muneribus repelluntur, conſ.47.n.9.fol.236.

Serui nullam fidem faciunt, ibid.nu.8.& 10. De ratione, ibid.n.9. Limita in ſeruo effecto Chriſtiano, ibid.n.11. Item, vbi veritas aliter haberi non poteſt, ibid.n.12. Item fauore libertatis, ibid.nu.13. d.fol.236.

Seruientes militibus, vulgò Ragazzi, *eorumque Coadiutores, totaque familia gaudent priuilegio militari, quoàd forum, conſ.50.n.72.fol.254.*

Simonia nunquam committitur, quandò pretii datio ad aliam cauſam referri poteſt, quàm ad conſecutionem Sacramenti, vel alterius rei ſpiritualis, conſ.17.n.18.fol.89.

Singula, quæ non poſſunt, ſimùl vnita iuuant conſ.7. nu.11.fol.34. Sed quomodò, & quandò procedat hæc regula, ibid.n.32.fol.36.

Si vinco vincentem te, fortiùs vincam te, conſ.20. ſub n.11.fol.105.

Societas in perpetuum contracta, durat, durante vita ſociorum, conſ.30. nu.10. Etiam ſi centum annis viuerent, eod.conſ.30.n.13.fol.151.

Societas morte diſſoluitur, conſ.48.num.1. Etiam ſi

fuerit

Digitized by Google

INDEX.

fuerit in perpetuum contracta, ibidem,num.2.fol. 240.

Societas nec ex conuentione poteſt fieri,vt in hæredes tranſeat,ibid.n.3. Etiam ſi conuentio fuerit iurata,ibid.n.4.

Societas inter plures contracta quoad omnes ſoluitur, ſi illorum vnus decedat,ibid.n.6.

Socialis contractus eſt de illis,qui ſolo conſenſu perficiuntur,ibid.n.8.& n.24.fol.242.

Societas non poteſt per pupillum iniri, quia non habet conſenſum,eod.cõſ.48.n.9.d.fol.240.& ibid. nu.25. fol.242. Nec cum eo ſocietas induci poteſt ex promiſcua habitatione, & patrimonij poſſeſſione,ibid.n.10.& 14.

Societas non inducitur inter fratres ex ſola paterni patrimonij promiſcua retentione,ibid.n.11.

Societas morte non extinguitur, concurrentibus coniecturis continuanda inter hæredes ſocietatis,ibid. n.16.fol.241.

Societas diſſoluta, factis renouata intelligitur, ſi facta ſint talia, quæ non poſſint geri citrà nomen ſociale,ibid.n.17.

Societas cum hæredibus continuata, ſeù renouata intelligitur ex negotiatione in eadem communi apotheca,ibid.n.18. Item ſi negotiatio manu ducatur ab eodem inſtitore olim electo,ibid.nu.19.Item ſi negotia in eodem veteri libro ſub eiſdem nominibus deſcribantur,ibid.num.20.Item ſi inter ipſos hæredes non ſaldentur computa, ibid. num.21.d. fol.241.

Societas per diuiſionem ſoluta, intelligitur renouata ex noua portionum communicatione, ibid.nu.23. fol.242.

Societas non poteſt per infantem iniri, ſecùs per minorem,ibid.n.26. Sed quoad infantem,vt & cum eo poſſit continuari vetus ſocietas, vel illa renouari,ibid.n.28.ad finem.

Societas quarè præſumenda ſit continuata cum pupillo defuncti ſocij hærede, ibidem, num. 31.fol. 243.

Societas non diſſoluitur, niſi per diuiſionem, ibidem, num.33.

Societas ab infante iniri poteſt, authorante tutore, ibid.num.34.fol.243. Et ſufficit conſenſus tutoris per actus facti,ibid.n.35. Refertur opinio Dom. Hodier.ibid.n.36. Sed declaratur ab Authore, ibid.nu.37. Et quid determinauerit S.C.ibid.nu. 39.d.fol.243.

Societas cum infante nulliter inita,poteſt ab eo maiore effecto rata haberi,ibid.n.38.

Socius ſurripiendo rem ſocialem, non committit furtum,vid.verb.Furtum.

Solidi actiones in viriles transfundere idem eſt, ac donare, & nouare,conſ.14.n.11.fol.72.

Solidi actio poteſt competere ex conuentione, & ex officio Iudicis,ibid.n.14.fol.73.

Solutio non tantùm numeratione perficitur,conſ.45. n.52.fol.226.

Solutiones diminutæ incõmodum creditori afferunt, conſ.44.n.48.fol.210.

Soluere dicitur, qui compenſat, conſ. 45. num. 51. fol.226.

Soluere promittens cum iuramento, an poſſit compenſare,ibid.n.52.

Solutum dicitur id, quod quis exegit, vel potuit exigere,conſ.36.n.18.fol.179.

Soror propter vnicam dotem non tenetur pluribus hæreditatibus, & ſucceſſionibus renunciare, conſ. 24.n.13.fol.124.Sed quandò hoc ſit verum,ibid. n.24.fol.125.

Soror, quæ renunciauit fauore maſculorum, illis deficientibus ſuccedit,eod.conſ.24.num.29.Niſi renunciatio ſit realis, & ex quibus cauſis dicatur realis,ibid.n.30.& 31.

Soror renuncians, præſumitur habere ſcientiam fideicommiſſi à ſuis maioribus ordinati,eodem conſ. 24.n.45.fol.127.

Spei futuræ renunciari poteſt,conſ.24.nu.55.& 56. fol.129.

Status vltimus attendendus eſt, conſ. 2. num. 53. fol.16.

Statuta ſunt intelligenda, quominùs corrigant ius commune, conſ.26.ſub n.17.fol.106. & ibid.nu. 24.fol.136.

Statutum prohibens Nobilibus, nè acquirant contrà populares, non comprehendit acquiſitionem ex inſtitutione,conſ.2.n.23.fol.13.

Statuentes de exteris cogitaſſe non præſumuntur, eod. conſ.2.n.42.fol.14.

Statutum habilitans, vel inhabilitans perſonam alicuius ad actum, non videtur habilitare, vel inhabilitare perſonam forenſis,eod.conſ.2.nu.46. fol.13.

Statutum puniens receptatores banditorum per biduum, non comprehendit receptantem banditum, vna vice per diem,& per alium diem vice altera, eod.conſ.2.n.55.fol.16.

Statutum puniens manentem in excommunicatione per ſex menſes, non comprehendit eos,qui per tres menſes, vna vice, & per alios tres menſes altera vice in cenſuris perſeuerauerit,ibid.n.56.

Statutum prohibens mulieribus contrahendi facultatem,ſinè authoritate viri, vel propinquorum, extenditur etiam ad teſtamenta mulierum, eod.conſ. n.70.fol.17. Sed contrarium eſt verius, & de ratione,ibid.n.74.& 76.fol.18.

Statutum prædictum eſt ſtrictiſſimè intelligendum, ibid.n.79. Imò quòd non teneat,ibid.n.80.Potiſſimùm fauore piæ cauſæ, n.81. Et extrà locum ſtatuentium,n.82.

Stipulari quis præſumitur pro ſuis ſucceſſoribus cum qualitate hæreditaria,conſ.10.n.7.fol.46.

Studij, & doctoratus cauſa eſt pia,conſ.34.num.39. fol.171.

Subingreſſio quid ſit, an habeat locum in ſucceſſione fideicommiſſi,quid in fideicommiſſo conuentionali, & an per Conſuetudines ſit ſublata inter ſorores, ſororumq; filios,vid.verb.Repræſentatio.

Subſcribens ſe inſtrumento, vel teſtamento, videtur confiteri omnia contenta in illo, nec illud impugnare poteſt, quia allegaret propriam turpitudinem,conſ.34.nu.49.fol.172. Niſi probaret fuiſſe in ſubſcribendo deceptum,ibid.n.50.

Subſtitutio facta alicui, ſi Clericus efficiatur, verifica-

ca-

tatur, ſi iſte grauatus decedat ſinè filijs, licèt Clericalem habitum nunquam ſuſcepiſſet, conſ.18.n. 16.fol.92.

Subſtitutio facta in defectum filiorum, vel lineæ alicuius, non verificatur, ſi linea, vel filij non naſcantur, quia oportet, quòd naſcantur, & deficiant; ad quod plura ponderantur, & contraria reſoluuntur, conſ.32.per totum, fol.157.

Subſtitutio facta filio hæredi quandocunq; deceſſerit, non purificatur defuncto filio, qui nunquam fuit hæres, ibid.n.4.

Subſtitutionis caſus debet verificari cum omnibus ſuis qualitatibus, ibid.n.5.fol.158.

Subſtitutio facta filijs alicuius expirat, ſi filij non naſcantur, ibid.n.8.

Succeſſio, vt fiat ſeruata forma ſtatuti, opus eſt, quòd tam defunctus, quàm ſuccedere volens, ſtatuentibus ſubiaceat, conſ.2.n.41.fol.14.

Succeſſio conuentionalis, illa dicitur, quæ fit in fideicommiſſo ordinato in contractu, conſ.22.num.39. fol.118.

Succeſſio conuentionalis eſt regulanda ſecundùm mentem contrahentium, non autem ſecundùm diſpoſitionem iuris, ibid.n.40.

Suſpicionum Officialium 94. cauſas enumerat Caualcan.*conſ.4.n.8.fol.26.*

T

TAcita hypotheca in quibus caſibus competat remiſſiuè, conſ.3.n.19.fol.22,

Tempora de iure non coniunguntur, conſ.2. nu. 53. fol.16. Intellige in odioſis, ſecùs in fauorabilibus, ibid.n.54.

Tempora adiectionum pro quibus venditionibus cōpetant, & quantùm durent fauore Eccleſiæ, minorum, & fiſci, vid. verb. Adiectionum tempora.

Terrorem incutit comminatio pœnæ pecuniariæ, vel carcerationis, conſ.36.n.23.fol.179.

Tertius poſſeſſor non poteſt conueniri, niſi diſcuſſo principali debitore, conſ.29.n.20.fol.146. Limita, vbi patrimonium principalis debitoris eſſet notoriè nō ſoluēdo, ibid.n.21. Vel ſi in inſtrumento adeſſet clauſula Conſtituti, *ibid.nu.22. Sed eo caſu eſt probandum, quòd res fuit in bonis, & de bonis debitoris tempore obligationis, ibid. nu.34. fol.148.*

Tertius poſſeſſor poſt 30. annos ſuæ poſſeſſionis non poteſt hypothecaria conueniri, non diſcuſſo principali debitore, etiam ſi creditor habeat inſtrumentum cum Conſtituto, *ibid.nu.36. & 37. Et an ſit idem in tertio poſſeſſore habente cauſam ab hærede debitoris, ibidem, num. 41. & 42. d. fol. 143.*

Teſtamentariæ diſpoſitionis cauſa regulariter eſt impulſiua, niſi apertè conſtet eſſe finalem, conſ.1.nu. 48. & 50.fol.7.

Teſtamentarius executor, comparatur Procuratori, conſ.2.n.30.fol.13.

Teſtamentarius tutor præfertur legitimo, conſ.15.n. 35.fol.80.

Teſtamenta poſſunt infirmari multis de cauſis, compendioſè relatis, conſ.1.n.7.fol.3.

Teſtamentum non fuiſſe conditum incōſultò iræ calore, ex quibus arguatur, ibid.n.9. & 11.

Teſtamentum conditum calore iracundiæ, tenet data perſeuerantia in ea diſpoſitione, ibidem, num. 26. fol.5.

Teſtamentum ſecundum, conditum ad hoc, vt teſtator ab inteſtato decedat, non valet, ſtante priori teſtamento, cuius vigore teſtator non poterat ab inteſtato decedere, eod.conſ.1.n.50. & 51.fol.7.

Teſtamentum fauore piæ cauſæ valet, etiam ſi filio ex falſis cauſis ſola legitima relicta ſit, ibid.n.55. fol.8.

Teſtamentum conditum in domo hæredis, quandò præſumatur metu, vel dolo extortū, conſ.2.n.83. fol.18. Et vid.ibid.n.89.fol.19.

Teſtamentum in carceribus conditum, valet, ibid.n. 91.eod.fol.19.

Teſtamentum quandò dicatur vitio viſibili laborare, conſ.21.n.9.fol.120.

Teſtamentum ſecundum non irritat primum, habens clauſulam derogatoriam, & ità deciſum, conſ.33. n.1. & 4.fol.161.

Teſtamentum primum per ſecundum ipſo iure reuocatur, ibid.num.2. Etiam ſi ex ſecundo teſtamento non fuiſſet adita hæreditas, ibid.n.3. Et vid.ibid. n.27.fol.163.

Teſtamentum ſecundum non irritat primum, niſi in ſecundo fiat indiuidua derogatio clauſulæ derogatoriæ, in primo teſtamento appoſitæ, eod.conſ.33. nu.19.fol.163. Sed communior opinio eſt ſufficere derogationem, & mentionem ſpecialem, ibid.nu. 20. Et quid ſi in ſecundo teſtamento fu[illegible]t inſtituta perſona teſtatori ſuſpecta, cuius contemplatione in primo teſtamento fuit appoſita clauſula derogatoria, ibid.n.21. Quid ſi probetur mutatio voluntatis, ibid.n.22.

Teſtamentum primum inter liberos, quomodò per ſecundum ſit reuocandum, eod.conſ.33.n.24.25.& 26.fol.163. & nu.30.fol.164. Et quid ſi ſecundum teſtamentum ſit etiam inter liberos, ibidem, num.33.

Teſtamentum ad pias cauſas cōditum, dicitur habere cauſam derogatoriam, [illegible] ad ſequentia teſtamenta, quæ illud non irritant ſinè ſpeciali derogatione, ibid.nu.35. Sed refertur contraria opinio, ibid.num.36. Et quid ſi ambo ſint ad pias cauſas, ibid.n.37.

Teſtamentum iuratum habet implicitam cauſam derogatoriam, eod.conſ.33.n.39.fol.165. Sed reuocatur per ſequens teſtamentum, habens clauſulam reuocatoriam generalem, ibid.n.40. Verior tamen opinio eſt, vt requiratur reuocatio ſpecialis cum expreſſa reuocatione iuramenti, ibid.n.41.

Teſtamentum habens clauſulam derogatoriam, cenſetur reuocatum per inciſionem linorum, eod.conſ. 33.n.59.fol.166.

Teſtamentum furioſi licèt rectè conditum, non valet, conſ.24.nu.5.fol.168. Sed contrà, ibid.nu.32. 33.34. & 35.fol.170.

Teſtamentum ſecundum, ſi reuocetur, dubitat Author,

INDEX.

thor, quin primum non reconualeſcat, eod. conſ. 34.n.12.fol.168.

Teſtamentum præſumitur conditum tempore ſani iudicij teſtatoris,ibid.n.16.fol.169.

Teſtamentum conditum à teſtatore memoria debilitato, eſt validum,ibid.n.23.

Teſtamentum cuiuſdam Iuditani notæ inſaniæ viri,à centum Romanis Senatoribus approbatum fuit, eò,quia laudabilem cõtinebat diſpoſitionem, ibid.n.34.fol.170.

Teſtamentum inſanientis valet, ſi laudabiliter fiat, ibid.n.35.

Teſtamentum coràm Magiſtratu, vel apud acta Iudicis conditum abſq; cęteris ſolemnitatibus valet, eod.conſ.34.n.44.fol.171.

Teſtamentum, vt valeat, non eſt opus,quòd illud teſtator in manu teneat,ibid.n.48.fol.172.

Teſtamentum filij præteritione eſt ipſo iure nullum, ſi tamen filius volet,conſ.45.n.18.fol.221.

Teſtatoribus omnia permittuntur, quæ non ſunt expreſsè probibita,conſ.1.n.14.fol.4.

Teſtator præſumitur deliberatè decedere eum illa diſpoſitione, quam non reuocauit, cùm potuiſſet, ibid.n.27.fol.5.

Teſtatoris irati præceptum tenet, ſi ſuo iure vtatur, ibid.n.32.fol.5.

Teſtator non præſumitur dolo, vel metu circumuentus,conſ.2.nu.84.fol.19. Etiam ſi inſtituta reperiatur potens perſona,ibid.n.85.

Teſtator, quod voluit,expreſſit, ergò noluit,quod tacuit, eſt validum argumentum, conſ. 3. nume7. fol.21.

Teſtator præſumitur grauare hæredem, quàm minùs fieri poteſt,ibid.n.11.

Teſtatoris voluntas mutata cenſetur ex cauſa ſuperuenienti,conſ.5.num.16.fol.29. Nec tùnc eſt ſeruanda,ibid.nu.18. Quia ſi ſuperuenientem euentum teſtator conſideraſſet, nō ità diſpoſuiſſet,ibid. num. 17. Nam habet teſtatoris voluntas tacitam conditionem,ſi res in eodem ſtatu permaneat,ibid. num.19.

Teſtatoris voluntati contraueniens ex iuſta cauſa contraueniſſe non dicitur,ibid.n.20.fol.29.

Teſtatoris mens potiùs attendenda eſt, quàm verba, vid.verb.Mens.

Teſtatoris voluntas ex quibus poſſit coniecturari, vid.verb.Voluntas.

Teſtatores quandoque plus dicunt, quàm ſcribunt, conſ.18.n.19.fol.93.

Teſtatores mortis cogitatione turbantur, & obliuione capiuntur,ibid.n.20.

Teſtator, qui ad conſeruationem bonorum reſpexit, cenſetur ſolos maſculos contemplaſſe appellatione filiorum, conſ.19.n.21.fol.100.

Teſtatorem voluiſſe cenſetur id, quod interrogatus veriſimiliter reſpondiſſet,ibid.n.25.

Teſtatoris dementiam alleganti incumbit onus probandi,conſ.34.n.18.fol.169.

Teſtator infirmitatis tempore,mentis compos præſumitur, ſi fuerit ei ſubminiſtratum Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, ibid. nu.29. fol.170. Item quia Notarium rogauit pro ſtipulatione teſtamenti, ibid.nu.30. Item ex aſſertione Notarij, ibid. num.31. Item quia ordinatè diſpoſuit, ibid. num.32.

Teſtes rogati non requiruntur in Codicillis, ſed ſunt idonei etiam teſtes fortuiti,conſ.21.n.14.fol.111.

Teſtes de auditu non probant dominium, ſed requiruntur teſtes de cauſa ſcientiæ, conſ.29. nu.1. fol. 145. Limita in antiquis,ibid.nu.3. Intellige limitationem, quandò ſunt lapſi centum anni, quia tùnc negotium in antiquis verſari dicitur,ibidem, num.4.

Teſtes de auditu tenentur dare authorem, à quo audiuerunt,ibid.n.2.

Teſtes deponentes ſuper dominio de cauſa ſcientiæ,in alio iudicio faciunt ſemiplenam probationem, ibid.nu.6. Sed contrarium, quòd nec faciant inditium,ibid.n.11. Etiam ſi eſſent mille,& omni exceptione maiores,ibid.n.12.& 13.fol.146.

Teſtes examinati,nō citata parte, non faciunt fidem, ibid.num.11. Nec minùs inditium,etiam ſi eſſent mille, & omni exceptione maiores, ibid.num.12. & 13.

Teſtes examinati ad reuelationem excommunicationis,niſi repetantur,parte citata,non probant,conſ. 34.n.14.fol.169.

Teſtes deponentes contrà teſtamentum coràm Magiſtratu conditum, videntur deponere factum inueriſimile.eod.conſ.34.n.45 fol.171.

Teſtes deponentes pro validitate teſtamenti, præferuntur teſtibus dicentibus contrarium,ibid.n.46.

Teſtes dicentes nō audiuiſſe teſtatorem alloquentem, non probant ipſam negatiuam, & quarè, ibid.nu. 47.fol.172.

Teſtes ſuper quātitate diuerſimodè deponentes, quomodò ſint ad concordiam reducendi,conſ.44.num. 57.fol.211.

Teſtis difficiliùs, quàm Iudex recuſatur, conſ.4.nu. 11.fol.26.

Teſtes fuiſſe rogatos creditur Notario id aſſerenti, vid.verb.Notario.

Teſtes deponentes de directo contrarium inter ſe non poſſunt de falſo puniri, & quarè,conſ.49.num.1. fol.244.

Teſtis rogatus præſumitur, ſtatimatq; ſe teſtamento ſubſcripſit,conſ.21.n.12.fol.100.

Teſtis vnicus omni exceptione maior, facit ſemiplenam probationem.conſ.29.n.8. Sed quomodò probetur, quòd ſit talis,ibid.n.9.fol.145.

Teſtis vnicus omni exceptione maior cõiunctus cum exemplo alicuius ſcripturę,facit plenam probationem,ibid.n.10.

Teſtis examinatus, non citata parte, quandò probet, quia mortuus,ibid.n.14.fol.146.

Teſtibus deponentibus delirium teſtatoris magis creditur, quàm teſtibus deponentibus ſanam illius mentem, conſ.34.nu.2.fol.168. Sed contrà,ibid. nu.25.& 27.fol.170. Imò quòd præualeant duo teſtes affirmantes ſanam mentem mille negantibus,ibid.n.26. Et quandò procedat contraria opinio,ibid n.27.

Teſtibus affirmantibus magis creditur, quàm negantibus,eod.conſ.34.n.4.fol.168.

Teſtis

INDEX.

Teſtis ſuper dementia teſtatoris deponens, debet aſſignare cauſam ſui dicti, & exprimere verba, ſigna, & motus, etiam ſi de eis non fuerit interrogatus, ibid. nu. 21. fol. 169. Quòdq; verba, & ſigna illa non poſſint ad aliud imputari, quàm ad dementiam, ibid. n. 22.

Teſtis ſeruus non probat, & quandò ſecùs, vid. verb. Serui.

Tex. in l. exigere dotem, limitatur, & interpretatur, conſ. 2. n. 66. fol. 17.

Tex. in l. ſi filiam, C. de inoff. teſtam. dupliciter interpretatur, conſ. 1. nu. 28. & 29. fol. 5. Et limitatur, vt non procedat, ſi filio legitima relinquatur, ibid n. 33.

Tex. in l. ſi quis in ſuo, §. legis autem, C. de inoffic. teſtam. interpretatur, ibid. nu. 36. 39. 40. & 41. fol. 6.

Tex. in l. vndè quæritur, ff. commodat. ſubtiliſſimè interpretatur, conſ. 13. à n. 32. vſq; ad 40. fol. 66. & 67.

Tex. in l. fin. C. de non numer. pecun. ponderatur, conſ. 13. n. 63. 64. & 65. fol. 69.

Tex. in l. Stichum 95. §. ſi creditor, duplici interpretatione illuſtratur, conſ. 14. nu. 36. 37. & 38. fol. 75.

Tex. in l. cùm auus, ff. de condit. & demonſtrat. & in l. cùm acutiſſimi, C. de fideicomm. tribus modis limitatur, conſ. 19. à n. 45. vſq; ad 49. fol. 103.

Tex. in §. filium verò, authent. quibus mod. filij effic. ſui, interpretatur, vt procedat in legitimato per oblationem Curiæ, conſ. 20. ſub num. 16. fol. 106.

Tex. in authent. res, quæ, C. commun. de legat. limitatur, ſi fideicommiſſum eſſet conuentionale, conſ. 22. n. 45. fol. 118.

Tex. in l. de his, ff. de tranſact. perperàm intellectus noua interpretatione illuſtratur, conſ. 24. nu. 40. & 41. fol. 126.

Tex. in l. magnam, ff. de contrahend. empt. limitatur, quandò debitum eſt alternatiuum, conſ. 37. n. 14. & 15. fol. 182.

Tex. in §. taceat, C. de rei vxor. act. examinatur quoad retentionem pro expenſis neceſſarijs, in res dotales factis, conſ. 38. num. 10. 11. 12. & 13. fol. 185.

Tex. in l. eos, qui auctione, C. de diuerſ. præd. lib. 11. quomodò ſit intelligendus, conſ. 44. n. 6. 7. & 8. fol. 207.

Tex. in l. ſi tempora, C. de fide inſtrum. lib. 10. malè ponderatur per Præſidem Vrſinum, eod. conſ. 44. n. 17. & 21. fol. 208.

Tex. in l. ſi ſinè, §. quæſitum, ff. de minorib. quandò procedat, eod. conſ. 44. n. 68. fol. 213.

Thorus in ſuis deciſioni in Compendijs non eſt Authot integræ fidei, conſ. 44. n. 85. fol. 215.

Tranſactio poteſt à teſtatore hæredi prohiberi cum debitoribus hæreditarijs, conſ. 1. n. 13. fol. 4.

Tranſactionem impugnans, nullum ex ea commodum ſentire debet, conſ. 11. n. 24. fol. 56. Imo cogitur reddere quicquid ex tranſactione obtinuit, ibid. n. 25.

Tranſactio inita ab hærede grauato, ſucceſſoribus præiudicat, ibid. n. 29. Maximè quandò tranſactio longo tempore effectum habuit, ibid. n. 30.

Tranſactio læſionis prætextu, non reſcinditur, vid. verb. Læſio.

Tranſactio ſuper fideicommiſſo, quomodò fieri debeat, & qualis ſcientia in tranſigente requiratur, vid. verb. Fideicommiſſo.

Tranſactio ſuper alimentis futuris, debitis ex teſtamento, non tenet; ſecùs ſi deberentur ex contractu, conſ. 24. n. 52. fol. 128.

Tranſitus de linea ad lineam etiam inter deſcendentes fideicommittentis, non fit, quandò inter eos non fuit ordinata reciproca ſubſtitutio, conſ. 22. n. 28. fol. 116. Etiam ſi fideicommiſſum eſſet perpetuum cum prohibitione alienationis, vt bona in familia conſeruentur, ibid. n. 29. & 30.

Triſtem euentum expectare neq; ciuile, neq; naturale eſt, conſ. 18. n. 46. fol. 95.

Tutor eſt Iudex ſuſpectus in cauſa pupilli, conſ. 4. n. 15. fol. 27.

Tutores plures in ſolidum pro adminiſtratione tenentur, conſ. 14. n. 14. fol. 73.

Tutori datiuo locus eſſe non poteſt, exiſtente legitimo, & quandò, & quomodò hoc procedat, vid. verb. Datiuo tutore.

Tutori legitimo, an datiuo ſit locus, remota matre à tutela filiorum, per tranſitum ad ſecunda vota, late diſcutitur, conſ. 15. à n. 31. ad fin. fol. 79.

Tutore remoto, tanquam ſuſpecto, an fiat locus datiuo, vid. ibid. n. 32. & n. 41. fol. 80.

Tutor à matre nominatus, an ſit à Iudice cõfirmandus, ibid. n. 44.

Tutelarum materia eſt Iudici arbitraria, ibidem num. 43.

Tutor, ſi pro re ad minorem pertinente, obligat ſe de proprio, omninò tenetur, conſ. 46. nu. 10. fol. 231. Nec iuuatur remedio reſtitutionis in integrum minori competente, ibid. n. 11.

V

VAriatio prohibita eſt poſt litem conteſtatam, conſ. 19. ſub n. 47. fol. 149.

Vbi militat diuerſa ratio, non poteſt eſſe eadem iuris diſpoſitio, conſ. 13. ſub n. 38. fol. 67.

Venditio omnium bonorum, facta ex iracundia contrà agnatos, valet, data perſeuerantia, conſ. 1. num. 21. fol. 4.

Venditori habẽti fidem de pretio ſola perſonalis actio competit, conſ. 41. n. 4. fol. 197.

Vendens rem habita fide de pretio, illo non ſoluto, non poteſt à contractu diſcedere, etiam ex capite non adimplementi, ibid. nu. 5. Limita, ſi res adhuc non ſit tradita, quia poteſt illam ſinè pro pretio retinere, ibid. n. 6.

Venditor, qui pretium ſolutione pendente, rem ſibi hypothecatam reſeruauit, præfertur ſuper illa omnibus creditoribus, eod. conſ. 41. n. 12. fol. 198. Et quid ſi non ſpecialiter, ſed generaliter omnia emptoris bona ſibi fecit hypothecari, remiſſiue, ibid. n. 15. fol. 199.

Ven-

INDEX.

Venditor pendente pretij ſolutione poteſt emptori rē præcario tradere, vel quaſi locatam; Iſtaq; cautela, pretio non ſoluto rem poterit recuperare, ibid. n. 16. & 17.

Venditor pendente pretij ſolutione poteſt paciſci ſibi ſolui ab emptore annuam quantitatem loco fructuum, vel penſionis; quod limita, & intellige, ibid. n.18.

Venditio ſub adiectionum temporibus celebrata pura eſt, non conditionalis, conſ. 44. n. 23. fol. 208.

Venditio rerum fiſcalium, Eccleſiarum, minorum; Vniuerſitatum, & patrimoniorum decoctorum, an retractetur; ſi noua melior oblatio ſuperueniat, vid. verb. Adiectionum tempora; verb. Eccleſia, verb. Fiſcus; verb. Minor, verb. Oblatio melior, & verb. Vniuerſitates.

Verba ſunt animi, & cordis teſtimonium, conſ. 1. n. 10. fol. 3.

Verba enunciatiua non diſponunt, conſ. 10. n.46. fol. 49.

Verba debent intentioni deſeruire, non è contrà, conſ. 19. fol. 100.

Verba in vltimis voluntatibus ſunt intelligenda verè, & propriè, conſ. 32. n. 19. fol. 159.

Verba adulationis cauſa prolata; Itemque verba enunciatiua plenè diſponunt fauore libertatis, cōſ. 47. n. 29. & 31. fol. 237.

Vicinitas actuum, & ſcripturarum arguit agentis intentionem, conſ. 29. n. 26. fol. 147.

Vitioſum eſt à iure recedere, laudabilis autem reductio ad illud, conſ. 26. n. 25. & 26. fol. 136.

Vitium viſibile eſſe in teſtamento, quandò dicatur, conſ. 21. n. 9. fol. 110.

Vna teſtamenti pars alteram declarat, conſ. 19. nu. 34. fol. 102.

Vniuerſitatum bona non poſſunt immaturo tempore vendi, aut locari, conſ. 44. n. 84. fol. 215.

Vniuerſitates hodie potiuntur tempore adiectionis in diem pro venditione, vel locatione rerum ſuarum, & ad meliores oblationes admittuntur, ex notabili ratione nouitèr ab Authore pōderata, conſ. 44. n. 86. fol. 215.

Vniuerſitatum Regni ſtatus anguſtiſſimus refertur, ibid. n. 88.

Vniuerſitatibus multa relaxare Rex noſter dignatus eſt, ibid. n. 89.

Voluntati teſtatoris contrauenieus ex iuſta cauſa nō dicitur contraueniſſe, conſ. 5. n. 20. fol. 29.

Voluntas teſtatoris, quæ ex coniecturis habetur, dicitur expreſſa, conſ. 18. nu. 7. fol. 91. Nam ex coniecturis voluntas probatur, ibid. n. 8. Arguitur etiam magis ex cauſa, & ratione, quam ex verbis diſpoſitionis, ibid. n. 11. fol. 92. & n. 33. fol. 94. Item ex qualitate oneris à teſtatore iniuncti, ibid. n. 28. Item ex eius fauorabili volūtate conſeruandi bona in familia, ibid. n. 32. Item ex eius affectione, ibid. n. 35.

Voluntas in vltimis voluntatibus eſt præcipuè attēdenda, conſ. 19. n. 18. fol. 100. etiam ſi ſit coniecturata, non obſtantibus verbis in contrarium, ibid. n. 20.

Voluntas delictum à non delicto diſtinguit, & peccatum à non peccato diſcernit, conſ. 47. n. 3. f. 235.

Voluptariæ expenſæ, & meliorationes in res dotales factæ non repetuntur, etiam ſi volente muliere factæ ſint conſ. 38. n. 24. fol. 186.

Voluptariæ expenſæ, & meliorationes etiam à ſolo ſeparabiles, non poſſunt per meliorantem à fundo tolli, & abradi, ſi fundi dominus paratus ſit illarum valorē perſoluere, & quomodo ſint extimādæ, ibid. n. 27. fol. 187.

Vſufructuarius cadit ab vſufructu, ſi ſciens illo non vtatur per decem annos inter præſentes, & 20. inter abſentes, conſ. 37. n. 22. fol. 182.

Vſufructus vxori relictus quemadmodum debetur ſubſtituto poſt vxoris mortem, ita eidem debetur per tranſitum illius ad ſecunda vota, conſ. 18. nu. 18. fol. 93.

Vſusfructus patri quæſitus in bonis filij durat etiam poſt mortem filij, donec pater viuat, conſ. 26. n. 4. fol. 134.

Vſusfructus, vſufructuarij morte extinguitur, ibid. num. 5.

Vſusfructus à proprietate differt, & diſtinguitur, ibid. n. 6.

Vſusfructus bonorum aduentitiorum filij ſtatim patri acquiritur, nec momento penes filium perſiſtit, ibid. n. 14. fol. 135.

Vſusfructus; qui per patrem in bonis filij retinetur non eſt nouus, ſed ille idem, qui erat viuente filio, ibid. n. 21.

Vſusfructus, quem habet pater in bonis filij ſubiectis reſtitutioni, & fideicommiſſo, reſoluitur defuncto filio, eod. conſ. 26. n. 40. fol. 137. Sed contrà, ibid. n. 43.

Vſusfructus relictus filio, vel ſeruo ſtatim acquiritur patri, vel domino, nec extinguitur per mortem filij, vel ſerui, ibid. n. 44.

Vſus Nobilium Platearum renunciatio eſt, conſ. 26. n. 29. fol. 136. Operatur renunciationem extinctiuam, ibid. n. 33.

Vſus Nobilium Platearum verba referuntur eorūq; importantia examinatur, eod. conſ. 26. à nu. 15. cum ſeqq. fol. 135.

Vtilium expenſarum valor, quo tempore attento debeat appretiari, conſ. 38. n. 20. & 21. fol. 186.

FINIS.

Digitized by Google

Prem. Legatoria Artistica
ACHILLE FIORE
Via Grande Archivio . Napoli
Digitized by Google